«КУЛЬТУРНА-ДЕРЖАВА»
Громадська організація

Чуріков Ю.І.
04071, м. Київ, вул. Верхній вал, 62, к.18
+380-098-043-57-52
E-mail: y_churikoff@ukr.net
код ЕДРПОУ 44952541

Тиж Ю.О.
Сертифікат на проектні роботи
Серія АА № 004182 виданий 21.12.2018 р.
www.kyiv-heritage.com
www.kyiv-heritage-guide.com
www.kyiv-landuse.com

Україна: ВИЗВОЛЕННЯ

Дайджест. Том 2

Книга 8. Статті та новини, № 1.401-1.600

Київ - 2026

1. АНОТАЦІЯ

1. Дайджест (преса)

Дайджест (англ. *digest* — стислий виклад, резюме) — інформаційний продукт (видання, стаття, *підбірка*), що містить виклад творів у вигляді витягів з оригіналу чи у формі його вільного перекладу або добірку у повному чи скороченому вигляді найцікавіших творів, вибраних з інших видань.

Як правило, до такого передруку систематично вдаються провінційні друковані газети, які мають слабку кореспондентську мережу і відчувають брак інформації й поповнюють її недостачу за рахунок столичних видань. Наявність великої кількості дайджестів — ознака низького фахового рівня видання. Свідченням журналістської майстерності є наявність у газеті чи журналі значної кількості ексклюзивних матеріалів, тобто таких, що виготовлені саме для цього видання його кореспондентами та оглядачами.

Але навіть авторитетні газети з глибокими традиціями сьогодні не обходяться без передруків найбільш цікавих матеріалів з інших видань, вміщуючи їх у рубриках «Наші передруки», «Дайджест» тощо. Для читачів такі рубрики цікаві, оскільки в них часто із скороченням малоістотних частин уміщуються сенсаційні, непересічні твори та праці, які збагачують читача новими знаннями, несподіваними інтерпретаціями фактів.

Первісно дайджестами називалися адаптовані для масового читання твори світової класики. Великі за обсягом романи стискувалися до розміру брошурки, що потребувала невеликого часу для ознайомлення й дешево коштувала. За допомогою такого видання можна було за півгодини «пройти» «Сагу про Форсайтів» Д. Голсуорсі чи «Війну і мир» Л. Толстого. Зрозуміло, що такі дайджести могли дати тільки псевдознання і аж ніяк не знайомили читачів ні з реальною філософською концепцією, ні з образним світом творів. Тим паче, що будь-який переказ обов'язково містить у собі елементи вибірковості, а, отже, й інтерпретації.

2. Моніторинг ЗМІ

Підготовка дайджестів публікацій є однією з найбільш поширених послуг у галузі ***професійного моніторингу*** засобів масової інформації. Її зміст полягає у створенні **добірки найважливіших матеріалів за визначеною тематикою та за визначений період**. Такий інформаційний продукт надає змогу відслідковувати головні новини у певному напрямку, отримувати експертні оцінки та прогнози розвитку галузі, відстежувати діяльність конкурентів тощо. **Перевагою цього виду отримання даних є відсутність *«інформаційного шуму»*.**

2. ПЕРЕДМОВА

***

3. ВСТУП

А. ***Авторитаризм***

— это политический режим, при котором централизованная, несменяемая власть одного лица или группы (например, партии) сосредоточена в своих руках, при этом сохраняются отдельные экономические и гражданские свободы. В таком режиме оппозиция подавляется или не имеет возможности существенно влиять на политику, а граждане не могут влиять на смену власти через выборы. Основное отличие от тоталитаризма заключается в том, что авторитаризм не стремится контролировать все сферы жизни граждан, оставляя большую часть частной жизни без вмешательства государства.

1. Ключевые характеристики авторитаризма

(1) **Централизация власти:** Вся или большая часть власти сосредоточена в руках одного лидера или узкой группы лиц.

(2) **Подавление оппозиции:** Несистемная оппозиция полностью подавляется, а легальная оппозиция лишена возможности существенно влиять на политику.

(3) **Сохранение свобод:** Отдельные экономические, гражданские и духовные свободы могут сохраняться, но под контролем государства.

(4) **Отсутствие реального контроля:** Население не имеет возможности контролировать процесс принятия и исполнения политических решений.

(5) **Невозможность смены власти через выборы:** Сменить авторитарного лидера в результате выборов практически невозможно.

2. Отличия от тоталитаризма

(1) **Сфера контроля:** Тоталитаризм стремится к полному контролю над всеми аспектами жизни граждан, в то время как авторитаризм фокусируется на политической сфере и может не вмешиваться в частную жизнь.

(2) **Идеология:** Тоталитарный режим требует идеологической однородности и мобилизует население вокруг государственной идеологии, тогда как в условиях авторитаризма ***идеология*** может отсутствовать или быть второстепенной, и чем аполитичнее население, тем лучше.

(3) **Цель:** Тоталитаризм часто связан с построением утопического государства, тогда как ***авторитаризм*** в основном направлен на решение текущих задач и поддержание стабильности.

***

Б. ***Тоталитаризм***

— это политический режим, при котором государство осуществляет абсолютный, полный (тотальный) контроль над всеми аспектами жизни общества и каждого человека. Он характеризуется наличием одной правящей партии, единой государственной идеологии, монополией на информацию и экономику, а также использованием идеологического террора и репрессий для подавления любого сопротивления.

1. Ключевые признаки тоталитаризма

(1) **Однопартийная система:** Существует только одна массовая партия, слитая с государственным аппаратом, которая обладает монопольным правом на политическую деятельность.

(2) **Государственная идеология:** Разработана и навязывается единая идеология, которая объявляется абсолютной истиной. Любое несогласие с ней считается преступлением.

(3) **Монополия на информацию:** Государство контролирует все средства массовой информации (печать, радио, телевидение), а также образовательные и культурные программы, создавая монополию на распространение «официальной» информации.

(4) **Государственный контроль над экономикой:** Государство полностью контролирует экономическую и профессиональную деятельность, подчиняя её своим идеологическим целям.

(5) **Идеологический террор и репрессии:** Используется как массовый террор и репрессии, так и идеологический террор для борьбы с любыми инакомыслящими и «врагами народа». Репрессии могут быть направлены не только на политических оппонентов, но и на тех, кто нарушает экономические или профессиональные нормы, которые превращаются в идеологические проступки.

(6) **Культ личности:** Часто наблюдается культ личности вождя или правителя, который является воплощением идей партии.

(7) **Мобилизация населения:** Регулярная мобилизация населения для достижения великих целей, которые ставит перед собой государство.

2. Отличие от авторитаризма

В отличие от авторитаризма, который стремится контролировать в основном публичное пространство и политическую сферу, тоталитарный режим пытается ***полностью подчинить*** себе и частную жизнь граждан, а также их мысли.

***

ДАЙДЖЕСТ

№ 1.401

Продовжуємо моніторинг політики Мінфіну у контексті суверенної фінансової політики в умовах війни

2026-01-05

Кущ

Розпочнемо з *ключової тези*:

— під час війни завдання Мінфіну спільно із НБУ забезпечувати *фінансування сектору безпеки* у необхідному обсязі, в тому числі, за рахунок випуску *державних боргових цінних паперів*.

Тут ключова значення має так званий ***роловер***

- різниця між новими залученими боргами та погашеними старими.

Зрозуміло, що під час війни, цей показник має бути на високому рівні (більше 150%), тому що інакше майже все, що залучається, буде витрачено на погашення і для витратних статей бюджету нічого не залишиться.

Цитуємо НБУ:

> "За даними депозитарію НБУ, упродовж 2025 року Уряд України залучив від розміщення ОВДП на аукціонах 430 133,1 млн грн, 2 445,9 млн дол. США та 779,2 млн євро.
>
> На погашення за внутрішніми борговими державними цінними паперами за цей період спрямовано 320 344,4 млн грн, 2 883,0 млн дол. США та 752,5 млн євро".

Отже бачимо, що

(1) за гривневими інструментами, роловер становив 110 млрд грн за рік.

(2) За доларовими - роловер від'ємний (залучили менше, ніж витратили на погашення).

(3) За євро - роловер майже нульовий.

Якщо вязти всі види валют, роловер становив 93,76 млрд грн.

За даними НБУ роловер досяг 113%, тобто сума залучень лише на 13% перевищила суму погашень.

Що таке роловер в 94 млрд грн? Це приблизно 2 млрд євро.

— З урахуванням того, що бюджетні витрати України в 2025 році щомісяця складали в еквіваленті 8 млрд дол, цих коштів вистачило б на один .... тиждень бюджетного фінансування!

Беремо кошторис сектору оборони у 60 млрд дол на рік.

— І отримуємо лише **13% річного фінансування за рахунок чистого залучення боргів під ОВДП**.

***

Давайте порівняємо ці цифри з роловером Міністерства фінансів РФ.

У 2025 році Мінфін РФ залучив під випуск облігацій федеральної позики 6,8 трлн руб, а погасив - 1,41 трлн руб. Чисте залучення або роловер склав 5,4 трлн руб або 485%!

Беремо середній курс рубля на рівні 90 і отримуємо роловер в 55 млрд дол за минулий рік.

Військоі витрати РФ у 2025 році - ***150 млрд дол***.

— Але це ***сукупні*** витрати, не тільки на війну. Суто на війну РФ витрачає десь близько 100 млрд дол на рік.

— Роловер російського Мінфіну забезпечує ***половину*** витрат на війну або ***третину*** щорічних ***сукупних*** військових витрат.

Повернемось до статистики НБУ:

"Загалом із початку повномасштабного вторгнення до 31 грудня 2025 року Уряд України на первинних аукціонах залучив 1 482 115,7 млн грн, 10 791,3 млн дол. США та 3 247,2 млн євро, а на погашення за ОВДП спрямував 995 154,2 млн грн, 11 495,3 млн дол. США та 2 921,4 млн євро".

Як бачимо,

(1) за доларом роловер від'ємний - мінус 0,7 млрд дол.

(2) За євро - майже нульовий.

(3) За гривнею - 487 млрд грн. Але це за чотири роки війни!

Тобто в середньому - 121 млрд грн на рік або 3 млрд дол в еквіваленті.

Тут є питання курсу. Якщо врахувати його динаміку, отримаємо до 20 млрд дол за чотири роки.

За цей же період, на сектор оборони було витрачено десь 160 млрд дол (бюджетні витрати).

Тобто роловер становив десь 12% витрат на сектор оборони.

Що цікаво:

— **в НБУ навіть не усвідомлюють масштаб цього провалу**.

Піарники Національного банку пишуть:

"Забезпечити ефективну роботу внутрішнього боргового ринку вдалося завдяки спільним зусиллям уряду та Національного банку України.

Стабільна робота внутрішнього боргового ринку – результат ефективної взаємодії фіскальної та монетарної влади та вагома складова забезпечення макрофінансової стійкості".

Фактично,

— НБУ та Мінфін зайняли позицію "*фінансових регулювальників*", займаючись виключно перерозподілом зовнішньої фінансової допомоги і не переймаючись пошуком внутрішніх джерел фінансування сектору оборони.

Зовнішня допомога створила для НБУ та Мінфіну "теплу ванну нічогонероблення".

Зате *банки отримали інструмент заробітку* на державних цінних паперах:

"..... уряд пропонує ставки за ОВДП на ринковому рівні. Так, максимальна дохідність ОВДП, що розміщувалися на аукціонах у грудні, становила в гривні 17,80% річних, у доларах США – 4,00% річних, в євро – 3,25% річних".

Можете порівняти це і з рівнем депозитів у банках за вказаними валютами.

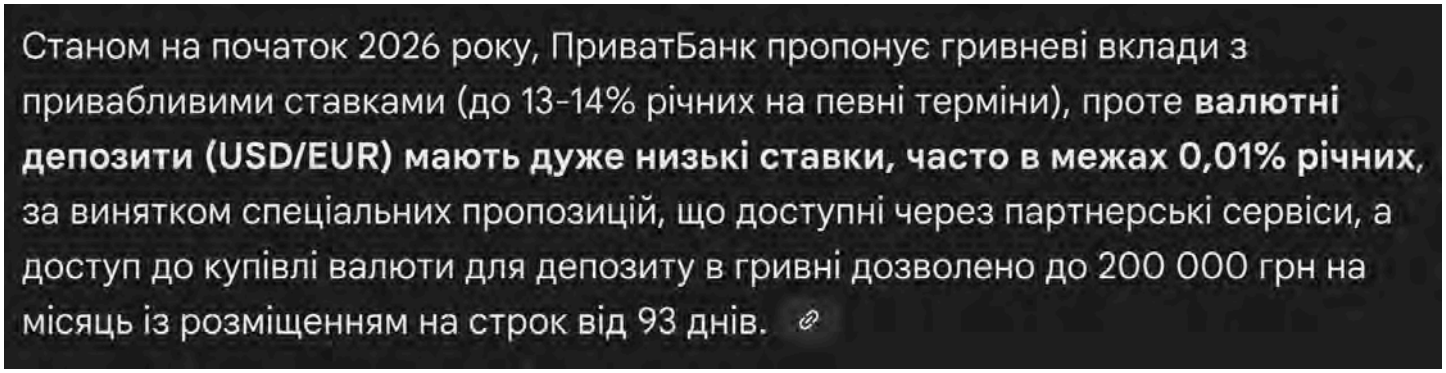

Хоча **Голова НБУ натякає на *реальні цілі такої політики*:**

“Це важливий інструмент для поліпшення строковості коштів у банківській системі, мінімізації ризиків для валютного ринку та цінової стабільності, а разом із потужною міжнародною підтримкою –

запобіжник емісійного фінансування дефіциту бюджету три роки поспіль під час повномасштабної війни“.

Відсутність емісійного джерела фінансування - ціна цього:

1) — завантаження підприємств *ОПК лише на 30%* та

2) — *безробіття у 15-20%*.

Проте НБУ та Мінфін пропонують «всім охочим долучитись до купівлі облігацій»:

"Нагадуємо, що сьогодні кожен може долучитися до купівлі військових облігацій та підтримати фінансову стійкість України".

Хоча у наступному абзаці НБУ чесно визнає:

— **"Найбільший обсяг цих цінних паперів, як і раніше, сконцентрований банками – первинними дилерами"**.

***

№ 1.402

Антропологія свободи: чому без обмежень вона зникає...

На зображенні «Звільнення Святого Петра» Рафаеля (близько 1514 р.)

2026-01-02

Чаплигін

Сучасна політична культура часто трактує свободу на кшталт шведського стола:

> **— здатність брати те, що заманеться, відкидати будь-які обмеження та обурюватися будь-якими рамками як порушенням прав.**

Однак таке визначення свободи зводить її до швидкоплинної примхи та плутає з потуранням своїм бажанням.

Класична філософська традиція бачила проблему інакше.

Для Арістотеля

> — свобода не була спонтанністю бажання, а радше досягнутим станом характеру. Вільною є не та людина, яка підкоряється кожному імпульсу, а та, що навчилася розрізняти добре і зле — і діяти відповідно.

Стоїки пішли ще далі:

> — зовнішні обставини — бідність чи ув'язнення — не могли позбавити свободи душі, дисциплінованої розумом. Свобода для них означала впорядкування внутрішнього життя, а не прагнення до потурання своїм бажанням.

Ця давня мудрість далека від сучасної культури, де «свободу» часто плутають зі свободою споживати без обмежень, відмовлятися від зобов'язань та виставляти напоказ свої вади як права.

Християнство **прийняло цю класичну спадщину та надало їй нової глибини, пов’язавши свободу з моральною відповідальністю і правдою про людину.**

Святий апостол Павло проголосив:

> — «Христос визволив нас для свободи» (Галатів 5:1), але одразу ж застеріг, що свобода не повинна використовуватися «для потурання плоті». Свобода була не дозволом грішити, а звільненням від влади гріха.

Блаженний Августин застерігав:

> — воля, відірвана від істини, не стає вільною — вона стає дезорієнтованою.

Святий Фома Аквінський

> — чітко розрізняв libertas a peccato - свободу як можливість діяти згідно з розумом і доброчесністю та libertas ad peccandum - «свободу» як сваволю, яка врешті руйнує самого суб’єкта.

Ця християнська концепція сформувала політичне життя Європи.

З часів середньовічних хартій правителі та піддані нагадували собі, що ***свобода без порядку*** перетворюється на безлад, а безлад неминуче призводить до тиранії.

Американські батьки-засновники, попри всі свої відмінності, розуміли, що свобода може вижити лише в доброчесному суспільстві.

Джеймс Медісон зазначав, що «лише доброчесний народ здатний на свободу», тоді як Джордж Вашингтон наполягав на тому, що свобода залежить від релігії та моралі.

Бо свобода може процвітати лише там, де вона спрямована на *вищі цілі* — істину, чесноту, сім'ю, віру та громадянську відповідальність.

Сучасний світ, навпаки, все частіше плутає свободу з ліцензією — дозволом. Дозволом не відповідати, не пояснювати, не нести наслідків.

Але свобода без відповідальності не є нейтральною:

1)— вона не залишається порожнім простором.

2) — Вона швидко заповнюється ***залежностями*** — від ринку, від настроїв маси, від алгоритмів, від сильнішого гравця.

Там, де індивід не навчився керувати собою, з'являється хтось, хто готовий керувати ним зовні.

Суспільства, які проголошують свободу абсолютною і безумовною, часто виявляються найбільш вразливими до нових форм контролю.

1) — Коли немає внутрішнього морального порядку, зростає потреба в зовнішньому примусі.

2) — Коли відповідальність знецінена, з'являється спокуса передати свободу в обмін на безпеку, комфорт або ілюзію стабільності.

Друзі! Справжня свобода завжди є напруженою.

Вона вимагає зусилля, дисципліни, здатності сказати «ні» — собі не менше, ніж іншим.

Вона не гарантує щастя, але робить можливим гідне життя.

Вона не усуває меж, а надає їм сенс.

Бути вільним — означає не просто мати вибір, а бути спроможним відповісти за нього.

В цьому і криється парадокс справжньої свободи — ми найбільш вільні, коли приймаємо тягар відповідальності. Суспільство, яке поклоняється свободі без відповідальності, не має ані першого, ані другого. А суспільство, яке пам'ятає про відповідальність як охоронця свободи, забезпечує собі обидва.

Отже, наше завдання полягає не в тому, щоб відмовитися від свободи, а в тому, щоб віднайти її глибше значення.

Ми повинні знову навчитися керувати собою, щоб ніхто не робив цього за нас.

Ми повинні шанувати малі обов'язки — сім'ю, релігію, громадянську вірність — які роблять можливими великі свободи.

Бо зрештою, свобода без відповідальності — це зовсім не свобода, а лише інша назва рабства.

***

№ 1.403

Від універсалізму до сфер впливу: 2025 як точка неповернення

2026-01-01

Чаплигін

2025 рік, ймовірно, запам'ятається як рік остаточного краху світового порядку «кінця історії», який настав після падіння СРСР та рік початку епохи багатополярної системи міжнародних відносин.

Центральну роль у цьому процесі безумовно відіграло повернення до влади Дональда Трампа та його доктрина America First, яка радикально змінила спосіб, у який США взаємодіють із навколишнім світом.

Починаючи з інавгурації 20 січня 2025 року, Трамп підписав низку розпоряджень, які не лише

1) — скасовували політику попереднього адміністрацій, але й

2) — відмовлялися від ключових позицій США у глобальних інститутах.

Основним документом стала ***America First Policy Directive***, що вивела на перший план чітку формулу зовнішньої політики:

> «Розділ 1. Мета. Відтепер зовнішня політика Сполучених Штатів повинна відстоювати основні американські інтереси та завжди ставити Америку та американських громадян на перше місце.»

Суть цього підходу

> **— перевага національного суверенітету та прагматичного компромісу над універсалістськими нормами.**

А це прискорює перехід до *багатополярної системи*, яка визначається не стільки інституціями та формальними правилами, скільки владою, інтересами та результатами переговорів.

Мета Трампа в рамках цієї системи:

> **— Сполучені Штати мають залишитися найсильнішим полюсом нового світового порядку.**

Але реальність дещо складніша.

Декілька ключових точок.

В першу чергу у відносинах США-ЄС.

1. Брюссельські бюрократи, керовані стратегічною недалекоглядністю та рішучістю втілювати свій *саморуйнівний лівацький порядок денний*, ризикують ще більше підірвати вплив та економічну могутність європейського континенту.

Це загрожує погіршити перспективи Європи до такої міри, що відновлення може бути неможливим.

Без фундаментальних змін, процвітаюча колись європейська цивілізація може припинити своє існування до кінця століття.

За такого сценарію США опиняться в дедалі більшій ізоляції, зіткнувшись із посиленим Глобальним Півднем, очолюваним такими державами, як Китай та московія.

Вашингтон критикує Брюссель за «відхід від західних цінностей» — християнства, традиційної сім'ї, національного суверенітету, демократії та ін.

Сполучені Штати неодноразово закликали Європу протистояти нелегальній міграції та захищати західну цивілізацію, але ці попередження здебільшого залишалися без уваги.

Це несприйняття європейських ліберальних моделей Трампом часто називають причиною все більшої дистанції між трансатлантичними партнерами.

2. Остання *Стратегія національної безпеки*, оприлюднена у грудні 2025 року, прямо звертає увагу на Європу. Вашингтону потрібна сильніша Європа як партнер у формуванні міжнародного порядку, здатного зміцнити Західний полюс як провідну силу серед центрів сили дедалі більше багатополярного світу.

На цьому тлі не дивно, що адміністрація Трампа почала відкрито підтримувати ***консервативні сили Європи***, закликаючи їх взяти на себе відповідальність за майбутнє континенту.

Європейські праві, які неухильно посилювалися в останні роки, значною мірою погоджуються з Трампом щодо основних викликів, з якими стикається Європа, від нелегальної міграції та загроз свободі слова до захисту традиційних цінностей.

3. *Ліберальна ідеологія* не тільки *застаріла і втратила свою об'єднавчу роль у глобальній політиці*. Крім того вона ще *мутувала у дегенеративний варіант*, насичений ґендерною ідеологією, культурою скасування, індоктринацією дітей та догмою різноманітності, вокізм розпочаши всебічний наступ на традиційні способи життя з чіткою метою повного демонтажу традиційних суспільств.

Сьогоднішня американська адміністрація вважає, що ідеї «wokeism», культурного глобалізму та прав меншин не здатні стати фундаментом стабільної світової системи.

У цьому контексті Трамп стоїть на тих позиціях, що резонують з право-консервативними силами.

Цей культурний поворот несе і практичні наслідки:

— організації, програми і правові норми, що стосуються питань ґендеру, прав меншин та інклюзивності, були послаблені та відкидаються, що виводить культуру на передній план в міжнародній політиці.

4. У 2025 році адміністрація Трампа впровадила так звані *Liberation Day tariffs*. Це радикально змінило правила гри на світових ринках та структуру міжнародних економічних відносин, прискоривши перехід від повоєнного ліберального торговельного порядку до більш вільної системи прагматичних партнерств, заснованих на інтересах.

Запровадивши широкі базові імпортні мита, Вашингтон відкрито кинув виклик давній залежності від багатосторонніх інституцій, таких як Світова організація торгівлі, фактично змушуючи торговельних партнерів вести переговори безпосередньо зі Сполученими Штатами, якщо вони хочуть уникнути жорсткіших заходів.

5. Швидше за все 2025 рік ознаменував тривалу трансформацію структури світової системи, в якій кілька центрів сили (Китай, московія, Індія, Бразилія, ЄС та США) конкурують за вплив без явної гегемонії однієї домінуючої сили.

Але такий багатополярний порядок не є стабільним чи врівноваженим:

— він радше характеризується конкурентною взаємодією сфер, непередбачуваністю й розмитими альянсами, що створює більшу невизначеність для країн, які не є супердержавами — таких як Україна.

6. Якщо *глобальний порядок трансформується*, які наслідки це може мати для України?

а). Невизначеність підтримки.

Адміністрація Трампа розглядає мирні угоди як результат прямої торгівлі впливом і прагматичних угод, а не як доказ стабільності принципів міжнародного права. Це потенційно послаблює традиційну політичну підтримку України в критичних питаннях — зокрема у відносинах із НАТО чи гарантіями безпеки.

б). Нові ризики та можливості.

З іншого боку, багатополярний порядок може створювати нові можливості для дипломатії, дозволяючи грати на конкуренції між різними центрами сили. Але це також означає, що Україні потрібно бути геостратегічно активнішою, а не лише реагувати на виклики та загрози.

І як підсумок

2025 рік — не просто ще один календарний рік:

— він позначає **глибоку руйнацію старого, інституціонально обумовленого світового порядку і підйом нового світу, де влада, інтерес і прагматизм домінують над нормативними ідеями**.

Трампівська доктрина *America First* прискорила цю трансформацію, але не є її єдиним каталізатором

— глобальна політика давно рухалася до багатополярності під тиском внутрішніх змін у великих держав.

Чи означає це

1) — *світ хаосу* чи є

2) — *шансом* на більш рівноправну глобальну систему?

Саме це питання стане визначальними для міжнародної стратегії у найближчі роки…

***

№ 1.404

Милин Дмитрий
18 мин. ·

2026-01-05

Резюме по Венесуэле:

1. Мадуро "сдали" свои. Мадуро стал слишком токсичным для чавистов, плюс аргументы США насчет вложений в добычу нефти, которая падает заинтересовали элиту Венесуэлы.

(Урок 1: Отстранение Путина от власти не ведет к краху режима)

2. Мадуро знал, что его могут "сдать" свои, по этой причине его личная охрана была из кубинцев. Во время атаки на Мадуро погибло 32 кубинца. На Кубе объявлен траур.

(Урок 2. Если у тебя нет поддержки в своей стране среди элит, то иностранная охрана не спасет)

3. Временно исполняющая обязанности президента Венесуэлы Дельси Родригес пригласила правительство США работать над «программой сотрудничества» с Венесуэлой.

(Урок 3: Угрозы убийством и войной с одновременным предложением инвестиций работают лучше, чем и то, и другое по отдельности)

4. Власть венесуэльской оппозиции (Марии Мачадо или Эдмундо Гонсалес) США не передали, поскольку со слов Трампа они не имеют поддержки в стране.

(Урок 4. Оппозиция не имеющая поддержки в стране не имеет шансов получить власть никак. Даже под внешним управлением и угрозы войной)

5. Новых выборов не в Венесуэле не будет. "Мы больше заняты тем, чтобы навести порядок, подготовить всё заранее, потому что в стране хаос. Страна в полном беспорядке. Ею ужасно управляли." (с) Дональд Трамп

(Урок 5. Никто извне не принесет демократию. Демократию можно построить только самостоятельно внутри страны)

***

№ 1.405

Укриття. Підлість влади та вкрадені гроші

2025-12-10

ВІТАЛІЙ КУЛИК, ДИРЕКТОР ЦЕНТРУ ДОСЛІДЖЕНЬ ПРОБЛЕМ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА, ДЛЯ "ХВИЛІ"

За вкрадені кошти донорів заплатять мешканці будинків

Під час війни держава зобов’язана забезпечувати захист цивільного населення. Це одна з ключових функцій органів державної влади. Це є в Конституції та законах України. Для цього держава має відповідні уповноважені органи влади, такі як ДСНС, МВС, Міноборони тощо.

Тобто укриття, споруди цивільного захисту, все це господарство - відповідальність держави. На це все виділяються гроші з бюджету, а також на укриття та цивільний захист нам дають фінансування західні партнери. І дають досить немалі гроші.

Ніби все зрозуміло. Але ні, воно так не працює!

Громадські активісти пишуть про неякісні укриття та про розкрадання коштів.

А тепер і сама влада всіляко намагається скинути із себе відповідальність за цивільний захист на самих громадян.

Про це красномовно свідчить спроба протягнути через комітет ВР правки до закону України про ОСББ, які фактично роблять співвласників будинків відповідальними за фонд захисних споруд цивільного захисту.

На практиці це означає не тільки кримінальну відповідальність для правління ОСББ, але й зростання сум в платіжках для мешканців будинків на утримання укриттів. А західна допомога піде якомусь з “міндічів” на котеджі в Козині … Спробуймо у цьому розібратися.

1. ПРО ГРОШІ

Дійсно законодавство України передбачає, що держава покликана забезпечувати цивільний захист населення під час війни. В Стратегії розвитку фонду захисних споруд цивільного захисту на період до 2034 року, схваленій розпорядженням Кабміну від 4 березня 2025 р. (№ 183-р.) сформульовано суть державної політики у цій сфері:

> “формування захищеного середовища для цивільного населення шляхом створення мережі об’єктів фонду захисних споруд цивільного захисту для захисту життя і мінімізації втрат серед цивільного населення в разі застосування ворогом сучасних засобів ураження, що створює умови для забезпечення подальшого економічного та соціального розвитку держави”.

На утримання та облаштування укриттів, захисних споруд цивільного захисту і споруд подвійного призначення, найпростіших укриттів виділяється млрд грошей як з держбюджету і місцевих бюджетів, так і коштів міжнародної допомоги.

27 листопада цього року відбулась пафосна інавгурація «Коаліції укриттів для України».

Заступниця Міністра розвитку громад і територій України Наталія ***Козловська*** представила Коаліцію як багатосторонню ініціативу, спрямовану на модернізацію системи цивільного захисту населення в Україні.

ЄС разом з Фінляндією, Литвою, Бельгією, Швецією та Ірландією оголосили про надання початкових грантів на суму 22 млн євро. Це не перша та не єдина ініціатива міжнародних партнерів з фінансування цивільного захисту в Україні під час війни.

Посол ЄС в Україні Катаріна Матернова на цій інавгурації заявила, що

> — "механізм фінансування "Ukraine Facility" був запроваджений для надання підтримки Україні, зокрема і для розбудови укриттів.

Маю зазначити суму в 140 млн євро, яка була виділена відповідно до компоненту "Ukraine Facility" саме для розбудови різного роду укриттів".

До цього варто додати ще допомогу від США, Канади, Японії, Південної Кореї, міжнародних організацій та донорів. Ще є корпоративна допомога від фірм та приватного капіталу. Є бюджетні гроші з держбюджету так і місцевого самоврядування. Набіжить теж кругленька сума.

Наприклад, у програмі економічного і соціального розвитку міста Києва на 2025 рік на укриття додатково виділили 1,5 мільярда гривень на будівництво та 831,6 мільйона гривень на капітальні ремонти, причому більша частина цих коштів призначена для закладів освіти.

На різні види робіт з цивільного захисту у попередні роки були виділені значні суми: 4 мільярди гривень у 2025 році на мобільні укриття та понад 7 мільярдів гривень за останні роки на капітальні ремонти та реконструкцію укриттів загалом.

Додаткове фінансування у 2025 році ”будівництво укриттів у закладах освіти”: 1,5 мільярда гривень. Капітальні ремонти укриттів: 831,6 мільйона гривень. Заклади освіти: 570,9 мільйона гривень. Об'єкти житлово-комунального господарства: 209,5 мільйона гривень. Інші галузі соціальної сфери: 51,2 мільйона гривень. Інші кошти, виділені в 2025 році, наприклад - мобільні укриття: 4 мільярди гривень на встановлення 500 мобільних укриттів.

Загальні інвестиції за попередні роки - понад 7 мільярдів гривень за останні роки на ремонт, реконструкцію та збільшення кількості укриттів.

Влада звітується про “значні успіхи” в облаштуванні укриттів та освоєнні європейських коштів на цивільний захист населення.

За офіційною інформацією, станом на грудень 2024 року загальна кількість об’єктів фонду захисних споруд цивільного захисту на підконтрольній території України, становить 62 655 об’єктів (влада стверджує, що ці об’єкти забезпечують укриття 48,8% населення), при цьому 19541 об’єкт - захисні споруди цивільного захисту і споруди подвійного призначення, а решта 42443 об’єкти - найпростіші укриття. Місткість захисних споруд цивільного захисту і споруд подвійного призначення забезпечує укриття орієнтовно 17,5% населення, а найпростіших укриттів - 31,3%. Загалом в цьому всьому “можливо укрити приблизно половину населення держави”. Але НА ПАПЕРІ! В реальності більшість укриттів не готові та не відповідають затвердженим стандартам.

Різноманітні перевірки та розслідування громадських активістів свідчать, що цифра в 85,3% готових до використання об’єктів фонду захисних споруд цивільного захисту - цинічно перебільшена.

> Обізнані в темі люди кажуть, що **ледве третина з них відповідає законодавчо закріпленим вимогам** до укриттів та захисних споруд цивільного захисту.

Куди пішли гроші, якщо лише третина захисних споруд цивільного захисту справді готова до використання? Де всі ці 140 млн євро, які нам дали європейці? Що відповісти пані послу ЄС в Україні Катаріні Матерновій, якщо вона раптом поцікавиться як виконуються умови надання допомоги на цивільний захист через механізм фінансування "Ukraine Facility"? Хто вкрав ці гроші?

2. ПРО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Ви знали, що будь-яке, повторюю, будь-яке укриття, навіть в Офісі Президента, можна оштрафувати за відсутність, або не належне зберігання чогось з обовязкового переліку того, того що має бути в укритті?

***

Відповідно до Наказу МВС

> “Про затвердження вимог щодо утримання, облаштування та експлуатації об’єктів фонду захисних споруд цивільного захисту, здійснення обліку фонду захисних споруд цивільного захисту, визначення критеріїв неможливості подальшого утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, оформлення документів, що підтверджують таку неможливість” (від 09.07.2018, № 579) є такий перелік речей, які мають бути в укритті, за відсутність яких ДСНС випише штраф балансоутримувачу:

1. Системи життєзабезпечення (Найважливіші для штрафу)

• Система вентиляції та герметизації:

◦ Відсутність або несправність Фільтро-вентиляційного агрегату (ФВА/ФВК) – грубе порушення.

◦ Негерметичність приміщення: щілині у дверях, вікнах, комунікаційних вводах, що не забезпечують захист від проникнення зараженого повітря.

◦ Відсутність ручних приводів для засувок системи вентиляції.

• Система електропостачання:

◦ Відсутність аварійного джерела живлення (генератор, акумулятори) або його неробочий стан.

◦ Відсутність аварійного освітлення у основним проходах, біля виходів та критичних систем.

• Водопостачання та каналізація:

◦ Відсутність аварійного запасу питної води (мінімум 3 л/добу на людину). Для укриття на 50 осіб – це 300 л на 48 год.

◦ Відсутність або неналежний стан санітарних вузлів (туалетів).

2. Зв'язок та оповіщення

• Відсутність засобів зв'язку: стаціонарного телефону або радіотрансляційної точки для отримання сигналу та інформації від органів цивільного захисту.

• Відсутність системи внутрішнього оповіщення (гучномовець).

3. Протипожежна безпека

• Відсутність вогнегасників (мінімум 2-3 одиниці) або їхній термін придатності минув.

• Відсутність піску, кошми (протипожежного полотна) та іншого інвентаря.

4. Інвентар та документація

• Відсутність аварійного інструменту: ломів, сокир, лопат для евакуації.

• Відсутність індивідуальних засобів захисту: простих респіраторів або ватно-марлевих пов'язок (хоча б мінімальний запас).

• Відсутність медичних аптечок.

• Відсутність обов'язкової документації:

◦ Паспорта готовності укриття.

◦ Журналу обстежень та перевірок.

◦ Інструкції з експлуатації для особового складу (коменданта).

Яка відповідальність та штрафи? Відповідальність регулюється Кодексом України про адміністративні правопорядки (КУпАП), де є Стаття 88-1 КУпАП "Порушення законодавства у сфері цивільного захисту":

◦ За несвоєчасне або неналежне виконання заходів із цивільного захисту, у тому числі щодо утримання захисних споруд. Штраф: для посадових осіб (голови правління ОСББ, коменданта) – від 5 до 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (850 – 1700 гривень). Для громадян – від 1 до 3 (170 – 510 грн). Ніби копійки?

***

Однак, сама по собі виписка штрафу – це лише початок.

Якщо порушення не усунути, ДСНС може зупинити експлуатацію об'єкта та передати матеріали до правоохоронних органів для притягнення до кримінальної відповідальності за статтями 291 (порушення правил безпеки) або 425 (службова недбалість) КК України, якщо таке бездіяльність призвело до тяжких наслідків. Від 3 до 7 років позбавлення волі!

ДСНС має повне право виписувати штрафи за відсутність або неналежний стан обов'язкових елементів укриття. Перевірки проводяться на підставі Порядку утримання об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту (Постанова КМУ № 308) та ДБН В.2.2-5:2023. А питання використання укриттів та захисних споруд регулюється постановою КМУ від від 10 березня 2017 р. № 138 - Деякі питання використання захисних споруд цивільного захисту (в 2022-2023 в неї внесли багато суттєвих змін).

Будь-який пункт з вищезазначеного переліку, який не виконано, є підставою для штрафу від ДСНС.

Для ОСББ це означає систематичні фінансові втрати та юридичні ризики, оскільки привести старий підвал у відповідність до всіх цих вимог без значного бюджетного фінансування – неможливо. Ці всі витрати за наші з вами гроші, як співвласників будинків!

3. ЗА ВКРАДЕНІ ДОНОРСЬКІ ГРОШІ ЗАПЛАТЯТЬ МЕШКАНЦІ БУДИНКІВ

Тепер найцікавіше.

Нещодавно група народних депутатів Україні на чолі з Романом Лозинський, поза Регламентом ВР, тишко-нишком через непрофільний комітет намагалися протягнути в пакеті з справді важливим законопроєктом про Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо запобігання надзвичайним ситуаціям та ліквідації їх наслідків, формування фонду захисних споруд цивільного захисту, створення класів та центрів безпеки

№ 13454 від 07.07.2025 Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання надзвичайним ситуаціям та ліквідації їх наслідків, формування фонду захисних споруд цивільного захисту, створення класів та центрів безпеки у другому читанні кілька правок, які були спямовані проти ОСББ. При цьому самі нардепи та їх помічники прикривалися ніби-то згодою та запитом окремих ОСББ. Є кілька обєднань, яких вдалося цим добродіям мотивувати.

До закону України “Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку” в Статтю 5. Спільне майно багатоквартирного будинку, в п.1 пропонувалося включити: “До спільного майна багатоквартирного будинку включаються також об’єкти фонду захисних споруд цивільного захисту, що створені або облаштовані в цокольних приміщеннях та/або приміщеннях

підземного простору, в тому числі в приміщеннях підземного паркінгу, за рахунок співвласників, а також за рахунок коштів, отриманих для таких цілей як безоплатна безповоротна допомога від фізичних, юридичних осіб, іноземних держав та міжнародних організацій. Такі об'єкти фонду захисних споруд цивільного захисту використовуються виключно для потреб співвласників та членів їхніх сімей, якщо інше не визначено загальними зборами та/або відповідними правочинами про отримання такої допомоги".

Нагадаю, що якщо правління чи голова ОСББ щось не виконав, чи співвласники не забезпечили належний збір коштів для виконання умов утримання укриття чи захисної спроруди, наступає адміністративна відповідальність для голови ОСББ, бо ця людина є посадової особою.

Цивільний Кодекс чітко вказує, що "балансоутримувач (нардепи хочуть зробити ними ОСББ) несе відповідальність за утримання, експлуатацію та готовність укриття (об'єкта фонду захисних споруд цивільного захисту) до використання за призначенням. Це включає забезпечення доступу до укриття під час повітряної тривоги та приведення його до належного стану вище вказано перелік технічних норм та умов), що передбачає адміністративну, а в разі настання трагічних наслідків — і кримінальну відповідальність.

Все має бути профінансовано грошами співвласників будинку! А якщо у нас 12 квартир з яких платять лише 6? А якщо загальні збори такого ОСББ не погоджують збільшення внесків, з яких можна покрити видатки на утримання укриття? То голові ОСББ за свої гроші це робити чи сідати до в'язниці?

За незачинене під час тривоги укриття — штраф від 3,4 тис. грн до 8,5 тис. грн (залежно від того, чи це повторне порушення). За невиконання законних вимог ДСНС або Нацполіції — штраф від 3,4 тис. грн до 17 тис. грн (залежно від того, чи це повторне порушення). Якщо внаслідок зачиненого укриття людина загинула або отримала травми — можливе позбавлення волі на строк від 3 до 8 років. В Санкція статті 270² Кримінального кодексу України передбачає позбавлення волі на строк від 3 до 8 років.

Чи захочуть люди, які добровільно звалили на себе клопіт співуправляти ОСББ брати на себе таку відповідальність, яка ще й не забезпечена фінансово?

Щоб якось не лякати людей поняттям укриття та нормативами з його утримання **законодавець запропонував термін "*захищений простір*".**

Мова йже про те, що ОСББ має право вирішувати, кого пускати в свій приватний "захищений простір". Можна встановити правила, домофон, охорону.

Але поряд з цим, постійно існує загроза розмивання меж між “захищеним простором” та “укриттям” з усіма правовими, фінансовими та майновими наслідками.

Згідно з законодавством про цивільний захист, укриття є об'єктом загального користування. У разі надзвичайної ситуації (повітряна тривога) адміністрація органу цивільного захисту має право відкрити це укриття примусово, навіть якщо ОСББ проти. Це означає, що в підвал вашого будинку матимуть право заходити абсолютно незнайомі люди з вулиці. Контроль над власним майном буде втрачено.

В “захищеному просторі” власники несуть відповідальність в основному за себе, і ця відповідальність регулюється внутрішніми правилами будинку. Якщо ваш підвал з “захищенного простору” одним помахом руки нардепів перетвориться на укриття, то ОСББ (як юридична особа) та члени правління (як фізичні особи) будуть нести адміністративну та, що найстрашніше, кримінальну відповідальність за стан укриття.

Недостатня вентиляція? Прорваний водогін? Зламані двері? Запалення через несправну електропроводку? У разі будь-якої трагедії (загибель людей, отруєння), відповідатимуть не абстрактні «розпорядники коштів», а голова правління та його члени. Їх можуть притягнути за статтями про службову недбалість або навіть порушення правил безпеки, що спричинило тяжкі наслідки.

У «захищеному прості» власники самостійно вирішують, який рівень комфорту та безпеки їм потрібен і скільки грошей на це витрачати. А якщо у вас “укриття”, то держава встановлює чіткі Державні будівельні норми (ДБН) до укриттів.

Виконання всіх цих норм ляже на плечі ОСББ. Це колосальні витрати — від десятків до сотень тисяч доларів на один будинок. Кошти іноземних партнерів, виділені саме на це, вже можуть бути розкрадені, а мешканці отримають неможливе фінансове зобов'язання.

Зараз співвласники можуть вирішити використовувати підвал під пральню, кімнату релаксації або навіть здавати його в оренду. Це спільна власність. Як тільки маємо “укриття” - приміщення виводять з комерційного обігу. Його можна використовувати лише за прямим призначенням — як укриття. Будь-яка спроба здати його в оренду під склад чи інші цілі буде незаконною.

4. ЗАМІСТЬ МОРАЛІ

Держава звітується про десятки тисяч укриттів та стверджує про те, що вони можуть укрити більше половини населення країни від ракет та дронів. Натомість громадські перевірки вказують, що більшість “укриттів” є лише на папері. На мапу укриттів нанесено безліч обєктів, які не функціонують,

працюючі укриття не відповідають вимогам. При цьому влада хоче збільшення кількості об’єктів цивільного захисту.

ОСББ – це орган, створений для управління спільною власністю. Його мета – підтримувати в належному стані будинок, територію та комунікації, витрачаючи кошти мешканців ефективно та прозоро.

Протягуючи правки проти ОСББ, держава формально звітуватиметься перед західними партнерами та громадянами про «створення тисяч нових укриттів», не витрачаючи на це жодної копійки. Програм співфінансування по укриттям ще немає, це довга процедура, а укриття потрібні вже. Ними стануть наші підвали та паркінги. Тим самим, чиновники прикриють розкрадання коштів, виділених на цивільний захист, переклавши фінансове та юридичне навантаження на мешканців.

Що ми, як співвласники будинків та члени ОСББ, отримаємо від цієї махінації?н Неймовірний тягар у вигляді повної фінансової, технічної та кримінальної відповідальності за об'єкт, який ми, швидше за все, не зможемо облаштувати належним чином через брак коштів.

Держава – це інституція, яка зобов’язана забезпечувати безпеку, оборону та правопорядок. Будівництво та утримання інфраструктури цивільного захисту – це її пряма та невідкладна робота.

Перекладання державних функцій на ОСББ – це шлях до колапсу як системи цивільного захисту (оскільки ОСББ не зможуть її забезпечити на належному рівні), так і системи ЖКГ (оскільки всі гроші будуть витрачатися на виконання наказів згори).

Це не реформа, а капітуляція держави перед її власними обов’язками.

Якщо сьогодні не зупинити це свавілля, завтра на ОСББ ще спробують навісити обов’язки дільничного, бо їх не вистачає, і мобілізаційного офіцера, бо голова ОСББ всіх в будинку знає. А це вже – пряма загроза громадянським свободам.

Таким чином,

— ініціатива під виглядом «децентралізації» та «надання відповідальності громадянам» насправді є класичним способом ухилення держави від своїх прямих обов'язків з захисту життя громадян та легалізацією наслідків корупції.

***

№ 1.406

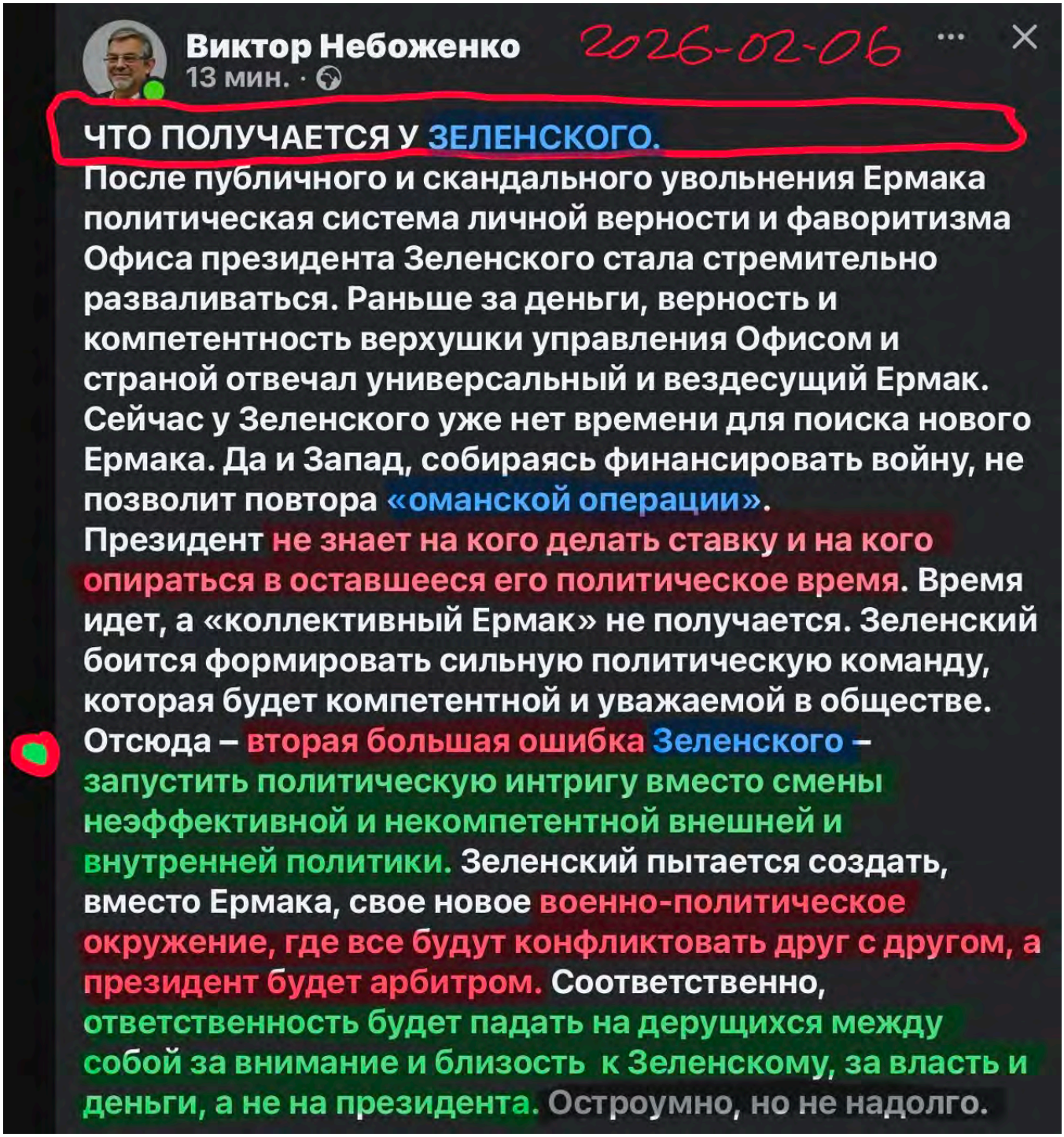
Виктор Небоженко
13 мин. ·
2026-02-06
ЧТО ПОЛУЧАЕТСЯ У ЗЕЛЕНСКОГО.
После публичного и скандального увольнения Ермака политическая система личной верности и фаворитизма Офиса президента Зеленского стала стремительно разваливаться. Раньше за деньги, верность и компетентность верхушки управления Офисом и страной отвечал универсальный и вездесущий Ермак. Сейчас у Зеленского уже нет времени для поиска нового Ермака. Да и Запад, собираясь финансировать войну, не позволит повтора «оманской операции».
Президент не знает на кого делать ставку и на кого опираться в оставшееся его политическое время. Время идет, а «коллективный Ермак» не получается. Зеленский боится формировать сильную политическую команду, которая будет компетентной и уважаемой в обществе.
Отсюда – вторая большая ошибка Зеленского – запустить политическую интригу вместо смены неэффективной и некомпетентной внешней и внутренней политики. Зеленский пытается создать, вместо Ермака, свое новое военно-политическое окружение, где все будут конфликтовать друг с другом, а президент будет арбитром. Соответственно, ответственность будет падать на дерущихся между собой за внимание и близость к Зеленскому, за власть и деньги, а не на президента. Остроумно, но не надолго.

***

№ 1.407

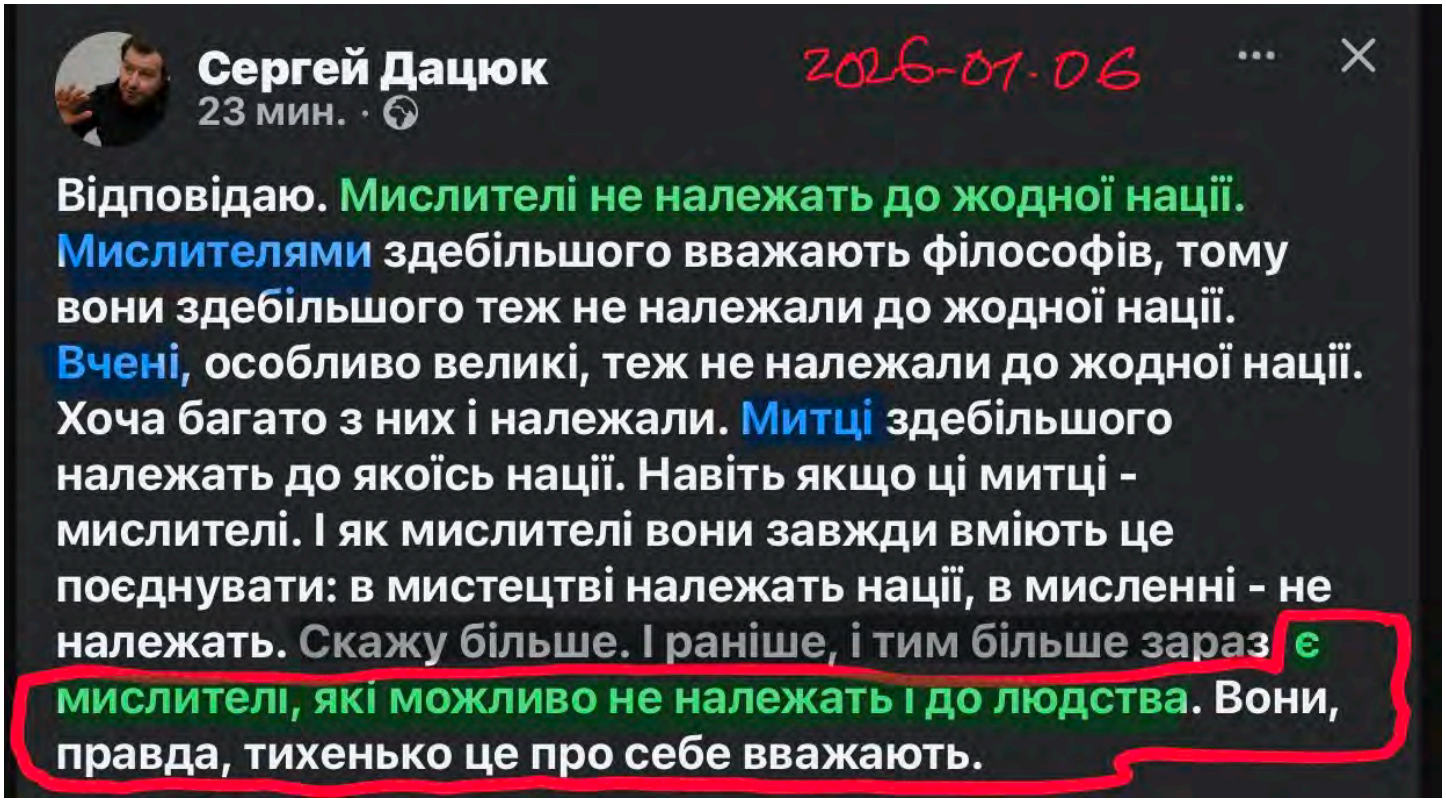

***

№ 1.408

Норьега: диктатор по ошибке истории

2026-01-15

Лев Зимой

Мануэль Норьега пришёл к власти в Панаме после гибели Омара Торрихоса - политического лидера, сыгравшего ключевую роль в формировании современной панамской государственности.

Торрихос был не просто военным руководителем, а государственным деятелем:

> — именно при нём были достигнуты договорённости о возвращении Панамского канала под национальный суверенитет, реализованы социальные реформы и выстроена относительно самостоятельная внешнеполитическая линия, обеспечившая Панаме устойчивое положение в международной системе.

На этом фоне режим Норьеги представлял собой принципиально иной тип власти.

Он не предложил стране ни долгосрочного проекта развития, ни институциональных преобразований, ни внятной идеологической программы.

Его политическое выживание обеспечивалось

1) — контролем над силовыми структурами,

2) — патронажно-клиентельными сетями и

3) — системной коррупцией.

При этом

— Норьега на протяжении многих лет успешно эксплуатировал символический капитал Торрихоса, позиционируя себя его преемником, несмотря на очевидный разрыв между риторикой и практикой управления.

Фактически Норьега управлял Панамой в 1983–1989 годах, формально не занимая пост президента, а оставаясь главой Национальной гвардии.

Он получил военное образование в Перу и проходил подготовку в структурах, связанных с американскими спецслужбами.

В течение 1960–1980-х годов Норьега являлся платным агентом ЦРУ и активно использовался США в региональной политике Центральной Америки. Его связи с Вашингтоном сохранялись даже после концентрации власти в его руках.

Внутриполитический режим Норьеги характеризовался подавлением оппозиции, цензурой, репрессивным использованием армии и спецслужб, а также масштабной коррупцией.

В 1988 году федеральный суд США выдвинул против него обвинения в содействии международной наркоторговле, отмывании денег и превращении Панамы в транзитный узел кокаинового трафика. К концу 1980-х годов Норьега утратил доверие США, перестав быть управляемым и предсказуемым партнёром.

Именно этот момент стал критическим.

В декабре 1989 года США провели военную операцию «Just Cause», в ходе которой Панама была фактически оккупирована, а Норьега захвачен и вывезен в Соединённые Штаты.

В 1992 году он был осуждён американским судом на длительный тюремный срок, позднее экстрадирован во Францию, а затем возвращён в Панаму, где и умер в 2017 году.

История Норьеги представляет интерес не только как пример авторитарного правления в Латинской Америке.

Она демонстрирует более общий политический механизм:

— возможность прихода к власти и длительного удержания её человеком, *лишённым*

1) *стратегического видения* и

2) *институционального проекта*,

но, обладающим

3) адаптивностью, прагматизмом и готовностью к ситуативным союзам.

В таких условиях *государственная власть* перестаёт быть

1) — *инструментом развития* и

превращается в

2) — *средство* перераспределения ресурсов в интересах узкой группы.

Социальная база режима формировалась, в том числе, за счёт ***люмпенизированных*** слоёв населения, для которых Норьега выглядел «своим» - не элитарным, не отстранённым, а понятным по стилю и риторике.

Этот фактор, в сочетании с контролем над ***репрессивным аппаратом***, обеспечивал относительную устойчивость власти при отсутствии реальных достижений.

Показательно, что и после падения Норьеги его фигура сохраняет символическую привлекательность.

В Панаме у него остаются сторонники, а

в международной леворадикальной риторике он нередко представлен как «борец с империализмом» и «жертва американской агрессии».

Это указывает на ***универсальность механизма***, при котором

1) — ***антиимпериалистический дискурс*** используется для

2) — ретроспективной ***легитимации персоналистской власти***, независимо от её реального социального и политического содержания.

Феномен Норьеги наглядно показывает, **насколько опасной может быть подмена подлинного государственного наследия его имитацией**

— особенно в условиях

1) — *слабых институтов*,

2) — высокой *социальной фрагментации*, и

3) — *зависимости элит от внешних акторов*.

***

№ 1.409

ОПЕРАЦИЯ «НАПЕРСТКИ»: ПОЧЕМУ *ТАСОВАНИЕ* МИНИСТРОВ — ЭТО НЕ РЕФОРМЫ

2026-01-05

Warden ***Null***

Новость о замене Шмыгаля на Федорова в кресле министра обороны вызывает у думающего человека чувство дежавю, смешанное с раздражением.

Это напомнило мне старую басню про «перестановку кроватей в борделе» — или, если хотите, происходящее очень похоже на игру в напёрстки.

Давайте разберем механику этой ротации. Почему власть это делает и что это означает на самом деле?

Здесь нет никакой сложной стратегии, только инстинкт самосохранения системы.

1. СЖИГАНИЕ РЕПУТАЦИИ РАДИ КРЕДИТА ДОВЕРИЯ

Система работает как топка паровоза.

> — Когда рейтинг падает, а вопросы общества («Где снаряды?», «Где фортификации?», «Где реформа закупок?») становятся слишком громкими, в топку нужно бросить что-то яркое.

Михаил ***Федоров*** — это «золотая карта» власти. У него имидж технократа, человека будущего, создателя «Дії».

Его переброска в Минобороны имеет одну цель:

> **— купить системе еще полгода-год тишины.**

Расчет прост:

> — пока общество будет надеяться, что «сейчас молодой техно-гений всё наладит и запустит дроны силой мысли», можно не отвечать на неудобные вопросы к старым схемам.

Это не решение проблем армии, это инвестиция в общественное терпение за счет сжигания репутации очередного "эффективного" менеджера.

2. КАРУСЕЛЬ БЕЗОТВЕТСТВЕННОСТИ: ИЗ ОБОРОНЫ В ЭНЕРГЕТИКУ

Вы заметили, как лихо меняются декорации? Шмыгаль пробыл министром обороны всего полгода.

1) — Что можно успеть за полгода в такой махине? Ничего.

2) — Но что еще важнее — за полгода невозможно накосячить так, чтобы тебя посадили.

И вот теперь, когда в Минобороны накопились вопросы, Шмыгаля «катапультируют» в кресло министра энергетики. Это классическая *тактика размывания ответственности*:

(1) — Спросить с него за провалы в обороне теперь нельзя: «Он уже в другом министерстве, у него другие задачи, не мешайте человеку работать».

(2) — Спросить с Федорова, который пришел на его место, тоже нельзя: «Он только зашел, дайте ему время разгрести завалы после предшественника».

(3) — Спросить со Шмыгаля за энергетику через три месяца тоже не выйдет: «Он новый человек в отрасли, входит в курс дела».

В итоге:

— гигантские бюджеты осваиваются, провалы множатся, а виноватых нет и быть не может.

Фраза «остается в команде» превратилась в охранную грамоту.

Это не государственное управление, это *круговая порука* в чистом виде, где

1) — лояльность к Офису ценится выше, чем жизни солдат или наличие света в домах.

Человек-универсал, который «и швец, и жнец», на самом деле

2) — просто удобная ***затычка в коррупционных дырах*** системы.

3. КАДРОВЫЙ ГОЛОД И КОРОТКАЯ СКАМЕЙКА

Назначение Федорова — это не признак силы, это крик отчаяния. Это доказательство того, что у власти катастрофически короткая скамейка запасных.

В стране миллионы людей, но власть доверяет только узкому кругу из 10–15 «своих». Они тасуют эту колоду до бесконечности, переставляя одних и тех же людей с культуры на экономику, с экономики на оборону.

Система панически боится пускать внутрь чужаков — независимых профессионалов, которые могут вскрыть нарывы.

Поэтому дыры в обороне затыкают «цифровизатором»,

> — не потому что он великий военный стратег, а потому что он ***лоялен*** и понятен Офису.

4. МИНОБОРОНЫ — ЭТО НЕ ПРИЛОЖЕНИЕ В СМАРТФОНЕ

Главная ловушка:

> **— попытка лечить гангрену подорожником цифровизации.**

Федоров может быть трижды гением IT, но Министерство обороны

> — это монстр, состоящий из логистики, бумажной бюрократии, теневых потоков и саботажа на местах.

Один человек, даже с планшетом, не победит тысячи полковников и чиновников, которые сидят на потоках десятилетиями.

Без команды «чистильщиков», без прокуратуры, готовой сажать, и без карт-бланша на увольнения, «цифровизация хаоса» приведет только к «автоматизированному хаосу».

5. ИТОГ

То, что мы видим — это ***имитация бурной деятельности***.

Это тот самый наперсточник, который быстро крутит стаканчики, чтобы вы забыли, под каким из них шарик.

Системе не нужны перемены, ей нужно выживание. И пока мы радуемся «новым лицам» из старой колоды, паразитарный аппарат продолжает работать по-старому. Не очаровывайтесь перестановками. Смотрите на результаты аудитов и приговоры судов. Всё остальное — отвлекающий маневр.

Если вы понимаете, что **замена фамилий без смены правил игры — это путь в никуда**, поделитесь этим текстом.

> Хватит играть в наперстки с государством.
>
> Подписывайтесь, здесь мы разбираем суть, а не обертку.
>
> Будем бить фактами по иллюзиям.

***

№ 1.410

Однією з головних проблем історичної свідомості колонізованих і напівколонізованих спільнот є інфантильна *модель "невинності"*

Вона дозволяє зберігати "моральну чистоту", але позбавляє політичної дієздатності.

Усі хочуть бути жертвами, ніхто - співтворцем катастроф. Але історія не знає колективної терапії. Вона знає відповідальність.

2026-01-06

Norton ***Herskar***

Юрій ***Шевельов*** у "Москві, Маросєйці" повернув українській історії суб'єктність, тяглість та відповідальність. А разом із ними і провину. Не провину жертви, а провину суб’єкта, який ухвалював рішення, помилявся, переоцінював себе і недооцінював ворога. Цей жест болісний. Але саме він відрізняє дорослу націю від інфантильної.

Українська нація постає у Шевельова не як пасивна жертва імперій, а як дійовий історичний суб’єкт, що ухвалював рішення, включаючи фатально хибні. Такий підхід не лише відновлює гідність української нації, але й примушує визнати власну співвідповідальність за створення тих структур насильства, які згодом обернулися проти самої України.

Тут доречною є метафора ***Франкенстайна*** - цей монстр був не стихійним лихом, а результатом інтелектуального та морального вибору його творця. В українській історичній перспективі монстр Франкенстайна перестає бути публіцистичною фігурою і стає аналітичним інструментом. Він не падає з неба. Його створюють через амбіції, самовпевненість, інструментальне мислення й віру у свою культурну вищість.

Ідея *асиміляції* Московії не виникла раптово в XVII столітті як імпровізація гетьманської еліти. Вона була логічним продовженням київського універсалізму, сформованого ще в XI–XII століттях, і глибоко вкоріненого у візантійську модель влади через культуру, а не через мілітарну міць.

Ідея Києва як Нового Єрусалиму, центру сакральної і культурної ієрархії, була продуктом глибоко візантійської традиції.

Її *логіка* полягала в наступному:

1) — культурна вища цивілізація здатна підкорити та сформувати нижчу;

2) — військова слабкість може компенсуватися символічною і сакральною владою;

3) — варвар, залучений до культури, стає її *керованим носієм*, а не супротивником.

Візантія вірила, що культурне підкорення знімає потребу у жорсткому стримуванні. Вона неодноразово нейтралізовувала загрозу варварів не прямим знищенням, а включенням їх у символічний порядок імперії.

Однак візантійська модель мала фатальну ваду

— вона переоцінювала силу культури і недооцінювала автономну волю до влади.

Вона прогавила момент, коли варвари перестали бути захопленими спадкоємцями і стали автономними суб’єктами волі.

Коли з’являвся суб’єкт, зацікавлений не у спадку величі, а у власній експансії, культурна інтеграція ставала засобом самознищення.

Результат відомий

1) — прийшли ті, хто хотів не "блиску Риму", а прагнув власної величі. І Візантія впала.

2) — Не тому, що була слабкою культурно, а тому, що підмінила політичний реалізм культурним нарцисизмом.

Україна повторила цю помилку.

Політика візантійства

1) - прагнення керувати іншими через сакральність, традицію, престиж

2) - обернулася втратою суб'єктності.

Культурна інструменталізація іншого містить ризик втрати суб'єктності самим творцем, що сам може перетворитися на інструмент цинічнішої сили.

Досвід Литовсько-Руської держави був позитивним прецедентом, адже військово сильні, але культурно "відсталі" литвини (білоруси) були поглинуті українською (русинською) мовою, правом і письмом.

Це створило ілюзію універсальності моделі ***культурного поглинання***

- якщо вона спрацювала раз, то працюватиме і надалі.

Польська інкорпорація Русі зламала цю схему. Долучена до латинського Заходу, спираючись на розвинену католицьку цивілізацію, Польща виявилася культурно міцнішою.

Русь зіткнулася з реальною загрозою асиміляції.

В цій ситуації ідея повторити "литовський сценарій" щодо Московії здавалася самоочевидною.

Проблема полягала в тому, що Московія не була Литвою (Білоруссю).

***

Текст Карла *Маркса* «***Откровения о Россиии***» (Revelations on Russia)(1856–1857), повністю витіснений з російськомовного канону, **дає ключ до розуміння культурної особливості Московії.**

— Він описав ***Московію як тип влади***, а не як націю чи культуру.

Перш за все, Маркс відкидає ***міф спадкоємності Московії від Русі***.

1) — Московія сформувала окрему політичну традицію під владою Золотої Орди.

2) — Її державність виникла як продовження ординських практик, а не як емансипація від них.

3) — Її політика спрямована насамперед проти республік (Новгород, козацька Україна, Польща).

За Марксом Московія є не "деформацією Русі" і не "відсталою версією Європи".

1) — Це інший тип політичного організму, сформований у специфічній школі монгольського рабства.

2) — Не в сенсі пасивності, а в сенсі витонченої інструментальності.

Маркс, пишучи про Московію, описував не етнос і не культуру, а алгоритм влади, який не ламає сильнішого, не кидає йому виклик, не намагається його перевершити, а використовує його силу проти слабших, одночасно роз'їдаючи сильнішого зсередини.

— Це ***"макіавелізм раба"***, який робить московський тип принципово несумісним із будь-якою політикою культурного ***залучення***.

Київські книжники, вихована в універсалістській (і візантійській) традиції, мислили у категоріях культурної ієрархії, де сильніша культура підкорює "відсталішого" варвара, перетворюючи його на носія культури вищого порядку.

Вони діяли в логіці універсалізму, яка спрацювала з Литвою (Білоруссю).

Православне духовенство ще з початку XIV сторіччя задивлялося на Золоту Орду (а потім на її спадкоємця Московію), як на нову імперську силу, здатну замінити занепалу Русь та занепадаючу Візантію і стати новим центром православ'я.

Тому

— Київський митрополит Максим у 1300 році переїхав до Володимира-на-Клязьмі, а в 1325 році митрополит Петро переніс свою резиденцію до

Москви, де Іван Калита закладав основи майбутньої Московії, збагачуючись за рахунок збирання податків (данини) для Золотої Орди.

Але

— ключовим для православного духовенства було навіть не багатство Орди, а її *політична архітектура*.

Ординська модель передбачала

— 1) централізовану фіскальну систему, 2) жорстку вертикаль васалітету та 3) принцип конвертації лояльності у привілеї та захист.

Після падіння Києва та ослаблення Константинополя церква шукала нового імператора і Орда стала де-факто її "імперським дахом", а Москва - найзручнішим для церкви васалом Орди.

На відміну від католицького папства, яке не перенесло столицю до Франків чи Лангобардів (хоча спроби були),

— православні метрополіти не протистояли політичній владі, а пересіли поближче до неї.

Для православної ієрархії це було ідеальне середовище,

адже

1) — Орда не нав’язувала віри, але вимагала податків і порядку.

2) — Церква отримувала ярлики, імунітети, захист, а Митрополит ставав посередником між ханом і князями.

Київ, натомість, у той час перебував у зоні конкуренції юрисдикцій (Литва, Польща, руські князі), не мав єдиного центру примусу та вимагав політики, а не адміністрування.

Інакше кажучи,

— Орда пропонувала православній церковній верхівці не гроші, а керованість.

Володимир-на-Клязьмі у 1300 році уже був орієнтований на Орду, мав стабільного князя - ординського клієнта та був віддалений від католицького Заходу. Це був пробний крок переміщення ще не "на північ", але в зону ординського порядку.

Вибір у 1325 році Москви як нової резиденції був політичним і стратегічним.

Москва була новостворeним князівством без давньої традиції, а отже без власних претензій. Вона була максимально лояльною Орді, мала впливового та амбітного князя Івана Калиту, що був дівером хана Узбека та був готовий інвестувати величезні кошти із зібраних для Орди податків в Церкву як інструмент власної легітимації та престижу.

Митрополит у Москві отримував захист, ресурси та роль співархітектора нової держави.

— Це був *союз двох сил без моральних обмежень* - князя-данника та ієрарха-адміністратора.

При цьому ієрарх зберігав титул метрополита "Київського і всея Русі", що було одним із найцинічніших і найважливіших моментів.

Титул зберігали, бо Київ був джерелом легітимності, а не місцем управління, бо сакральний центр не можна було "переписати", його можна було лише привласнити, а відмова від Києва означала б визнати розрив із Руссю, а це призвело би до втрати міфу спадкоємності.

Але в Києві та на українських землях ці митрополити з'являлись лише для збирання данини та вивезення святинь.

Київ більше не був паствою. Він став резервуаром.

— Спустошували його не “московські варвари”, а канонічні митрополити, носії київської традиції.

Перенесення митрополичої резиденції не було вимушеним, не було тимчасовим, не було нейтральним.

Це був ***акт державотворення***, здійснений церковною елітою в інтересах майбутньої Московії та під київським ім’ям.

Саме тут Русь

1) — почала втрачати контроль над власною спадщиною,

2) — передала сакральний код іншому алгоритму влади та

3) — створила умови для того, щоб її ім’я стало ім’ям монстра.

Це одна з тих точок історії, де виправдання "інакше було неможливо" не працює.

Альтернатива **була,**

але

— вона вимагала залишитися суб’єктом без імперського захисту.

Православна церква ж обрала порядок без свободи.

— Вона була спокушена і, як колись Єва, вчинила гріх, який виявився фатальним.

В результаті виникла ***двоїста схема***, де

1) — сакральний капітал походив з Києва, а

2) — реальна влада православного ієрарха була зосереджена в Москві.

Це приклад того, що можна назвати ***інструменталізацією символу*** сильнішим алгоритмом влади.

Як вказував Маркс, Московія вже мала свою цивілізаційну форму та імперську волю - не волю до культури, не волю до спадкоємності, а волю до ***привласнення*** імені, символу й легітимації.

Московія діяла в ***логіці інструменталізації***.

Україна (Русь), пішовши на поводу звабленого владою та грошима Московії ***православного духовенства***, зробила фатальну помилку -

— вона не просто "помилилась у партнері", вона застосувала універсалістський інструмент до суб'єкта, що мислить виключно інструментально.

Україна (Русь) віддала Московії своє ім'я, дала сакральну генеалогію, символічний капітал, але не дала (і не могла дати) внутрішніх обмежень влади, бо московський алгоритм зчитував будь-яке обмеження як слабкість.

Як наслідок,

— Україна (Русь) отримала суб'єкта, який сприйняв культуру як ресурс, а не як форму самозобов'язання.

Так Україна створила свого Франкенстайна - творіння, що не прийняло етичних меж свого творця.

Подальша історія

1) - втрата суб'єктності, імені, голосу і, зрештою, фізичне винищення під час голодоморів та воєн

2) **- є не "несправедливістю долі", а наслідком стратегічної хиби.**

Це, можливо, найважливіша формула для розуміння як української трагедії, так і сучасної Європи.

Іронія долі полягала також в тому, що

— заснована на *православ'ї*, українська культура виявилася внутрішньо біднішою та слабшою за *католицькі* культури.

Тому Москва скоро відкинула вплив київських книжників та українських еліт з їхньою відсталою православною культурою (яка, до речі, саме через це не могла конкурувати з польською католицькою культурою), переорієнтувавшись на польські католицькі еліти, а згодом на німецькі та французькі.

Щодо ***католицької церкви***, то

— після падіння Західної Римської імперії папство не інтегрувалося в жодну варварську державу, зберігло юридичну та інституційну автономію та розбудувало власну адміністрацію (курія, канонічне право).

Це призвело до конфліктів пап з імператорами, формування ідеї обмеженої влади, появи університетів як автономних просторів та зародження політичного плюралізму.

Католицька церква часто програвала, але не ставала апаратом однієї держави.

В той час

— православні ієрархи, переїхавши в Орду, насолоджувалися відсутністю конфлікту церкви з князем, зрощенням сакрального і фіскального та перетворенням митрополита на ідеолога московського імперіалізму, автора ідеології "Москва - Третій Рим".

Православна церква **виграла тактично, але але стратегічно втратила інституційну автономію, зрештою, перетворившись в Московії на *державну функцію*, де "духовенство" стало просто державним чиновництвом.**

Католицька церква часто була цинічною, жорсткою та занадто політизованою.

Але

— саме тому вона не стала придатком держави.

Візантійсько-руська церква зберігала риторику духовності, уникала відкритих конфліктів з владою та шукала “порядок”.

І створила ***найуспішнішу машину авторитаризму в Євразії***.

Після Флорентійської унії 1439 року Москва остаточно поглинає та привласнює православну церкву.

1) — Московія відкидає унію, проголошує себе охоронцем “чистої віри” та перериває залежність від Константинополя.

2) — Після падіння Константинополя патріарх став підданим султана, його вселенська роль стала формальною, в той час, як центр православ’я став адміністративною одиницею Османів.

3) — Москва ж перетворилася на сильну православну державу, спадкоєця Орди, що має митрополію, претензію на українську (руську) династичну спадкоємність та говорить мовою універсалізму.

Константинополь **сам створив Москву як свого спадкоємця, бо**

1) — передав їй сакральну мову без системи стримувань,

2) — допустив концентрацію символів на периферії,

3) — не сформував інституту захисту вселенського центру та

4) — обрав тактичне виживання замість стратегічної суб’єктності.

Москва, а не Київ, стала цивілізаційним центром православ'я, бо *«вакуум заповнює не той, хто культурно глибший, а той, хто політично автономний»*.

Розглядаючи політику Московії, Маркс описував не окремий епізод, а історичну тяглість, незмінну логіку дій Московії від її засновника Івана Калити, до сучасної йому Російської Імперії XIX сторіччя:

1) демонстрація лояльності сильнішому;

2) використання його сили проти слабших;

3) корумпування патрона;

4) тривале вичікування;

5) добивання вже знесиленої жертви.

Московія завдає смертельного удару не у виді приголомшливого та рішучого пересилювання супротивника, а через поступове отруєння своєї жертви.

Тому

1) — Гетьманщина не була ліквідована одразу, а демонтована поступово, фрагментуючись протягом сторіччя.

2) — Політика Московії є не політикою німецької блискавичної війни, а політикою отруєння та вичікування.

Так полює на здобич комодський дракон - поранивши жертву, він отруює її хвороботворними бактеріями, що містяться у його слині та викликають сепсис, а також власною отрутою, яка перешкоджає зсіданню крові (рани не гояться і продовжують сильно кровоточити) та знижує артеріальний тиск. Дракон спокійно вичікує поки жертва поступово слабшає від отрути та інфекції. Це може тривати кілька годин або навіть днів. Лише коли здобич остаточно впаде, дракон приступає до їжі.

Саме так Московія діє щодо України.

У 1990-і Московія

1) корумпувала українські еліти;

2) за допомогою США позбавила Україну ядерної зброї та стратегічної авіації;

3) ракетної зброї та дієздатної армії;

4) на початку 2000х здійснила масштабну культурну експансію;

5) у 2010х привела до влади своїх прямих агентів впливу та просто російських громадян (Янукович та його уряд);

6) захопила Крим та частину Донбасу;

7) у 2019 провела спецоперацію по заміні українського керівництва на, як здавалося Москві, більш зручне і зговірливе;

8) у 2022 здійснила спробу "добити" жертву.

Але прорахувалася

— переоцінила власні сили і недооцінила Україну.

Тому

1) — Москва знову повернулася до тактики виснажування та вичікування,

2) — в черговий раз інструменталізувавши США як засіб тиску на Україну.

Після 1945 року Європа припустилася схожої помилки, що і Русь у XVII столітті, коли передала США функцію світового гегемона й гаранта безпеки.

Вона делегувала силу, але зберегла ілюзію культурного контролю.

1) — Це рішення мало раціональні підстави - виснаження, травму, страх перед новою війною.

Але

2) — **стратегічно воно відтворювало ту саму схему інструменталізації**.

Європа бачила в США не повноцінного автономного суб'єкта, а функцію постачальника безпеки, менеджера глобального порядку та "силового крила" ліберальної цивілізації.

Американцям дозволили накопичити безпрецедентну військову, фінансову й технологічну міць, заспокоюючи себе думкою, що вони залишаться "нашими" - культурно, морально, ідеологічно.

Як і Київ щодо Московії, Європа переоцінила силу власного культурного магнетизму.

США, на відміну від післявоєнної Європи, не втратили імперської волі.

1) — Вони не сприйняли роль охоронця як службову.

2) — Вони поступово усвідомили себе центром світу.

3) — І коли інтереси Європи та Америки почали розходитись, з'ясувалося, що монстр більше не слухається творця, бо творця вже немає. Є лише клієнт. А цього клієнта треба тримати в покорі й не давати йому змоги повернути суб'єктність.

Відносини *Русь-Московія* та *Європа-США* схожі на ***структурну ізоморфію***.

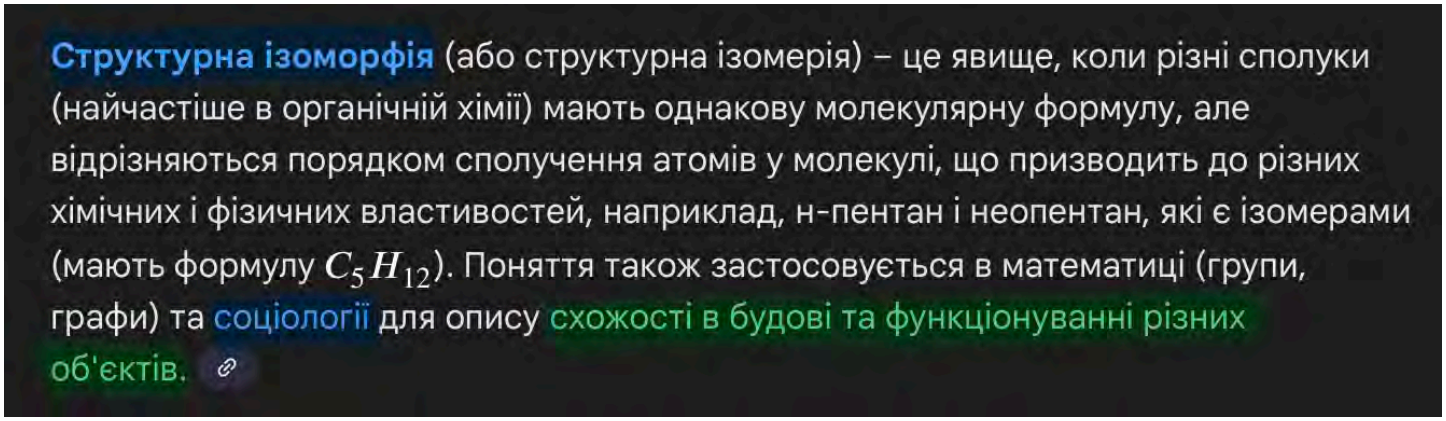

1) — США стали ідеальною мішенью для застосування московського алгоритму, маючи відкриті еліти, культ лобізму, сакралізацію ринку та політичний плюралізм без екзистенційних меж.

2) — Росія, у свою чергу, є ідеальним інструментом США для тиску на Європу та її дестабілізації для продажу їй "послуг безпеки" й експлкатації європейських технологій та наукових ресурсів.

Московія не воює з США

- вона використовує їх проти України, проти Європи (як і США використовують Росію проти Європи), і, зрештою, проти самих США, підриваючи довіру до інституцій, еліт і сенсу лідерства.

Як вказував Маркс, говорячи про "*макевіалізм раба*" Московії

- сила ворога підточується самим фактом її використання.

Росія, діючи за своїм звичним алгоритмом, використала існуючу політичну конструкцію, підриваючи європейські суспільства зсередини, корумпуючи еліти, радикалізуючи політичні крайнощі та інструменталізуючи самі США проти Європи й України (так само, як США інструменталізує Росію проти Європи - так що тут, скоріше, можна говорити про співпрацю).

Як показує Маркс, експансія Московії завжди спрямована не лише на простір, а на форму політичного буття.

Республіка - її головний ворог.

Тому

1) — Україна не фінал, а ключ.

2) — Балтика, Чорне море, Скандинавія, Туреччина - це вузли, а не цілі.

Остаточною метою Росії є злам європейської суб'єктності як такої.

***

Те, що сталося між Константинополем і Московією, сьогодні відтворюється між Європою та РФ, але з новим актором - Китаєм, який грає роль мета-Орди. Не як носія універсалізму, а як менеджера чужої деградації.

— За іронією долі, сучасний Китай теж є свого роду Франкенстайном США - байстрюком *Кіссінджера*.

Китай, як мета-Орда, використовує Росію як

1) — військовий таран проти Європи, як

2) — джерело сировини, як

3) — інструмент дестабілізації Заходу та

4) — як витратний матеріал.

Сам Китай є фінансовим хабом, технологічним донором, політичним дахом та кінцевим бенефіціаром російських авантюр.

У використанні Росії для тиску на Європу інтереси США та Китаю співпадають, але розходяться у питанні збереження Москви.

США зацікавлені у її порятунку для тиску на Європу, тоді як Китай не має у цьому великої зацікавленості. Його більше цікавить повернення окупованих Росією у 19 сторіччі китайських територій.

Сама ж Європа загрузла в

> — самогубному "комплексі вини" та карго-культі мультикультуралізму, повіривши у власноруч вигадану утопію про світ без кордонів, воєн та у свою культурну вищість, яка забезпечить їй асиміляцію не-європейців та місце у світі.

Так само, як Візантія, а потім Русь колись вірили, що якщо дати варвару культурну форму, то він цивілізується, так Європа нещодавно вірила (і, боюся, продовжує вірити), що якщо варварів (Росію, Китай, мусульманський Схід та США) інтегрувати в ринок, долучити до європейської цивілізаційної спадщини, то авторитаризм розчиниться, імперіалізм зникне як "пережиток XIX сторіччя", а весь світ знайде щастя в ліво-ліберальній гедоністичній утопії.

Європа ризикує повторити долю Візантії не тому, що є слабкою військово, а тому що добровільно віддає символічну, моральну й інституційну універсальність тим, хто не визнає жодної відповідальності за неї.

Після 1945 року Європа сформувала міжнародне право, універсальні права людини, інституції (ООН, ВТО, ОБСЄ), модель “правил, а не сили”.

> Це своєрідний аналог вселенської християнської мови, але в секулярному варіанті.

Але Європа універсалізувала принципи, не забезпечивши механізмів примусу до відповідальності за порушення правил.

> Правила існують, але санкції діють вибірково, а агресор може користуватися мовою правил для їх підриву.

У результаті не цивілізація асимілює варвара, а варвар асимілює інструменти цивілізації.

Росія, Китай, США взяли цивілізаційні інструменти Європи і обернули їх проти неї самої.

Як здолати Франкенстайна?

Через *«відновлення суб’єктності та відмови від делегування відповідальності»*.

Потрібно покласти кінець ілюзії, що участь у правилах сама по собі цивілізує.

Україна більше не може дозволити собі розкіш делегування.

Потрібно припинити гратися у візантійство і почати мислити в категоріях сили, меж і реального ворога, поки Європа усе ще вагається між моральною риторикою і делегуванням відповідальності та намагається переконати себе, що монстр "не такий уже й монстр", і що його можна умиротворити, інтегрувати або купити.

З цивілізаціями, вихованими у рабстві, не працюють ані мораль, ані культура, ані економічна вигода.

Працює лише одне - *повернення власної суб'єктності.*

Це той дорослий вибір, про який писав *Шевельов*.

1) — Культура без політичної волі не стримує владу.

2) — А суб'єкт, що відмовляється від відповідальності, неминуче стає об'єктом.

Вийти з візантійської пастки означає не змінити риторику і не уточнити цінності.

Це означає змінити інституційні звички, які десятиліттями маскували втечу від відповідальності під видом моральності.

Європейська цивілізація опинилася в кризі не через військову слабкість або демографічний спад як такі, а через ***деформацію власного універсалізму***.

1) — Після 1945 року Європа створила нормативний порядок, заснований на праві, процедурах, інституціях і моральних принципах, але поступово відокремила ці принципи від механізмів примусу та відповідальності.

У результаті

2) — ***універсалізм*** перетворився з ***інструменту ієрархії*** на ***ідеологію симетрії***, де всі актори формально рівні незалежно від типу їхньої політичної організації, внутрішньої етики та ставлення до насильства

Ліво-ліберальний універсалізм **у його сучасній формі є не продовженням європейської традиції, а її *секуляризованою інверсією*.**

1) — Він зберігає мову моралі, але позбавляє її екзистенційних меж.

2) — Він проголошує права, але демонтує обов'язки;

3) — декларує рівність, але відмовляється від моральної ієрархії;

4) — апелює до людської гідності, але заперечує легітимність політичної сили як її гаранта.

Мультикультуралізм **у цій системі мислиться не як**

1) політика співіснування в межах спільного правового порядку, а як

2) відмова від асиміляції як вимоги.

Інклюзивність перестає бути інструментом інтеграції і стає принципом безумовного доступу.

У результаті

— інституції відкриваються для акторів, які 1) не визнають їхньої цінності, 2) не приймають їхніх обмежень і 3) сприймають правила виключно як ресурс для власного маневру.

Постколоніальна вина виконує не етичну, а паралізуючу функцію.

1) — Вона не спрямована на аналіз реальної історичної відповідальності, а перетворюється на універсальний механізм самообмеження Європи, який забороняє їй діяти як суб'єкту.

2) — Європа погоджується бути винною апріорі - і саме тому втрачає право на примус, вибір, ієрархію та захист власних меж.

Антиклерікалізм і ***антинаціоналізм*** виконують споріднену роль.

Вони руйнують ті інституційні та символічні форми, через які історично забезпечувалася ***тяглість відповідальності***:

— 1) націю як політичний суб'єкт і 2) релігійну традицію як джерело 3) трансцендентних обмежень влади.

— У результаті залишається індивід, позбавлений можливості належати до чогось більшого, ніж він сам.

Антирасизм у його радикалізованій формі перестає бути етикою рівної гідності рас і перетворюється на ***онтологію асиметрії***,

— де 1) одні групи визнаються носіями історичної провини, а 2) інші - апріорі невинними незалежно від їхніх дій.

Це остаточно руйнує принцип універсальної відповідальності і замінює його ієрархією жертв, у якій моральна оцінка від'єднана від реальної поведінки політичних акторів.

У підсумку Європа відтворює ту саму помилку, яку раніше зробили Візантія і Русь:

— універсалізує принципи, не забезпечивши їх політичного захисту, і відкриває свої інституції для суб'єктів, що мислять виключно інструментально.

Варвар не асимілюється культурою, він асимілює інструменти культури - право, ринок, свободи, мову моралі - і використовує їх проти самої європейської цивілізації.

Вихід із цієї пастки полягає не у зміні риторики, корекції ціннісних декларацій або "оновленні наративів".

Він полягає у *відновленні суб'єктності*, тобто

у *поверненні зв'язку* між 1) принципами та силою, 2) правами та обов'язками, 3) доступом та лояльністю.

Універсалізм можливий лише як ієрархічний порядок, а не як симетрія симулякрів.

— Не всі режими є рівними, не всі культури визнають межі, не всі держави мають однакову легітимність.

Відмова від цього розрізнення є не проявом моралі, а передачею ініціативи найцинічнішому акторові.

1) — Права без обов'язків мають бути визнані концептуальною помилкою.

2) — Інституції без механізмів примусу - фікцією.

3) — Міжнародне право без механізмів захисту норм - декларацією.

4) — Компроміс не може бути чеснотою за замовчуванням. Він є лише інструментом, ефективним виключно щодо суб'єктів, які визнають межі.

Підтримка України в цьому контексті є не актом солідарності і не питанням моралі, а тестом на життєздатність європейського порядку.

Поразка Росії має бути сприйнята не як політична опція, а як умова відновлення нормативної ієрархії.

Вийти з візантійської пастки означає прийняти, що безпека не делегується, універсальність не існує без примусу, а той, хто претендує на суб'єктність, несе відповідальність.

Цивілізація, яка відмовляється від сили та морального лідерства заради комфорту, неминуче втрачає і силу, і мораль, і комфорт.

Нації не мають права на невинність. Вони мають лише право на вибір і обов'язок нести відповідальність за його наслідки.

Європейська цивілізація мусить відмовитися

1) — від *фіктивного універсалізму* — лівого лібералізму, з його квазі-імперським мультикультуралізмом, самогубною інклюзивністю, моральним релятивізмом та антихристинською й антинаціональною патетикою, лицемірною толерантністю та фальшивою "постколоніальною виною" перед аморальним Глобальним Півднем,

2) — відновити зв'язок принципів із силою,

3) — визнати, що не всі актори рівні морально та

4) — перестати делегувати свою безпеку.

***

Для тих, кому цікаві використані джерела, а також дальші самостійні дослідження у цьому напрямку, даю онлайн-посилання на деякі з тих джерел, з яких виходить концептуальний наратив допису:

1. "Москва, Маросєка" Юрія Шевельова https://day.kyiv.ua/article/ukrayintsi-chytayte/moskva-marosyeyka

2. Revelations on Russia by Karl Marx https://www.marxists.org/history/etol/newspape/ni/vol17/no06/marx.html#n1

3. Полонська-Василенко Н. Історія України т. 1 (Велике Литовсько-Руське Князівство) https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/13787/file.pdf

4. The Paris Statement - "A Europe We Can Believe In" https://thetrueeurope.eu/a-europe-we-can-believe-in/

5. "The Spiritual Roots of Europe" by Jozef Ratzinger https://matiane.wordpress.com/2023/03/23/cardinal-joseph-ratzinger-on-spiritual-roots-of-europe/ або його ж лекція "Якщо Європа ненавидить себе" https://www.facebook.com/nortonherskar/posts/pfbid0gHAHkFao4A5dimHjqZPkavr1EGDsdA5PJgL1KkDoG6WG4w4Fa28QRDL1SpJyzLFSl

6. "The Error of Russia" by Cemil Kerimoglu https://cemilk.substack.com/p/the-error-of-russia

7. "Why China Didn't Do a 'Kissinger' to Split Europe From America" by Gabrielius Landsbergis https://foreignpolicy.com/2025/12/02/china-europe-russia-ukraine-war-peace-trump-us-geopolitics/?

utm_content=gifting&tpcc=gifting_article&gifting_article=Y2hpbmEtZXVyb3BlLXJ1c3NpYS11a3JhaW5lLXdhci1wZWFjZS10cnVtcC11cy1nZW9wb2xpdGljcw%3D%3D&pid=PNIIg2Uhiq5yk80

8. "Russian Strategy and Europe's Refugee Crisis" Center for Security Policy https://www.centerforsecuritypolicy.org/wp-content/uploads/2018/05/Russia_Refugee_05-28-18.pdf

9. National Security Strategy of the United States of America https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2025/12/2025-National-Security-Strategy.pdf

10. "Asse occulto Usa-Russia: qual è il piano per smantellare la Ue?" https://www.corriere.it/dataroom-milena-gabanelli/asse-occulto-usa-russia-qual-e-il-piano-per-smantellare-la-ue-/6d5e6543-6740-4f02-ac17-b573bde99xlk.shtml?refresh_ce=

***

№ 1.411

Part 1. **Excerpts on Russia** from Karl Marx

Part 2. **Revelations on Russia**; Dialogue with Bakunin [1]

From *The New International*, Vol. XVII No. 6, November–December 1951, pp. 360–366.
Transcribed & marked up by Einde O'Callaghan for ETOL.

Below the reader will find some extracts of the Revelations on Russia published by Karl Marx in **The Free Press** [2], London organ of the Russophobe David Urquhart, during 1856–1857. This text, suppressed by the editors of the works of Marx and Engels in the Russian language, has been cited, however, on several occasions in volume one of **History of Diplomacy**, published under the direction of V. Potiemkin, USSR Academy of Sciences (French translation, Librairie de Medicis, Paris, 1946). In this Soviet work, the art of citation reaches the heights of trickery. Phrases torn out of their context are placed within a chain of ideas which have not the slightest bearing upon the thought of Marx.

Unable to place the complete text of Marx's work next to corresponding chapters from the **History of the USSR**, published in Moscow in 1948, we limit ourselves to the brief statement that the tendency of contemporary Russian historiography is not only the glorification of Stalin's regime, but also the presentation of this regime as the logical consequence of Russia's entire historic evolution. In addition, it is the consummation of the work of construction of the Russian State accomplished by Stalin's predecessors, among whom Ivan III and Peter the Great hold first rank. All the Slavophile theses of former Russian historians have again been taken up by the official Soviet historians; notably, that stating the purely Slavic origin of the

Kievian State. There is no allusion to the thesis accepted by Marx and numerous modern historians according to which the founders of the first Russian States were not Slavs, but foreign peoples, namely the Norman Vareguians. [3] – Prince Rurik – a legendary figure! Not a word as to the Scandinavian origin of Oleg, Igor and Sviatoslav! The latter "was a Slav by his origin, name and appearance" (**o.c.**, V. I, page 48). Thus, the Stalinist historians take over, for their own benefit, the historic teachings of M.V. Lomonosov, poet laureate in the service of the Empress Elisabeth.

M. Rubel

***

Part 1

1. Does Russia Threaten the World with a Return to Universal Monarchy?

The overwhelming influence of Russia has taken Europe at different epochs by surprise, startled the peoples of the West, and been submitted to as a fatality, or resisted only by convulsions. But alongside the fascination exercised by Russia, there runs an ever-reviving scepticism, dogging her like a shadow, growing with her growth, mingling shrill notes of irony with the cries of agonizing peoples, and mocking her very grandeur as a histrionic attitude taken up to dazzle and to cheat. Other empires have met with similar doubts in their infancy; Russia has become a colossus without outliving them. She affords the only instance in history of an immense empire, the very existence of whose power, even after world-wide achievements, has never ceased to be treated like a matter of faith rather than like a matter of fact. From the outset of the eighteenth century to our days, no author, whether he intended to exalt or to check Russia, thought it possible to dispense with first proving her existence.

But whether we be spiritualists or materialists with respect to Russia – whether we consider her power as a palpable fact, or as the mere vision of the guilt-stricken consciences of the European peoples – the question remains the same: "How did this power, or this phantom of a power, contrive to assume such dimensions as to rouse on the one side the passionate assertion, and on the other the angry denial of its threatening the world with a rehearsal of universal Monarchy?" At the beginning of the 18th Century Russia was regarded as a mushroom creation extemporized by the genius of Peter the Great. Schloezer thought it a discovery to have found out that she possessed a past; and in modern times, writers, like Fallmerayer, unconsciously following in the track beaten by Russian historians, have deliberately asserted that the northern spectre which frightens the Europe of the 19th Century, already overshadowed the Europe of the 9th Century. With them, the policy of Russia begins with the first Ruriks, and has, with some interruptions indeed, been systematically continued to the present hour.

2. The Mongolian Origins of Russian Power

The policy of the first Ruriks is completely distinguished from that of modern Russia ... The Gothic period constitutes for Russia only a chapter of Germanic invasions ...

Thus the Russia of the Normans disappeared completely from the scene and those feeble vestiges which persisted were obliterated by the terrifying apparition of Genghis Khan. The origin of Moscovy lies in the bloody degradation of Mongolian slavery and not in the rude heroism of the Norman epoch. Modern Russia is nothing but a transfigured Moscovy ...

Ivan Kalita, the First [4], and Ivan III, called the Great, incarnate, [in] the one, the growth of Moscow under Tartar domination; [in] the other, Moscow becoming an independent power, thanks to the disappearance of Tartar domination. In the history of these two individuals is summarized the entire Moscovite policy from the moment of its entry upon the historic arena.

Ivan Kalita's whole system may be expressed in a few words: the Machiavellism of the slave who wants to usurp power. His very weakness, his servitude, became for him the driving principle of his strength.

Ivan III delivered Moscow from the Tartar yoke, not by a bold and decisive blow, but by the patient work of twenty years. He did not break it, but surreptitiously extricated himself from it. Thus this deliverance bears more resemblance to a natural phenomenon than to a human act. When the Tartar monster was on the point of uttering its last death-rattle, Ivan appeared at its death-bed as a doctor who makes the diagnosis and announces the end, and not a warrior who strikes the *coup de grace*.

Every people appears to have grown in stature when it shakes off a foreign yoke. From Ivan's hands, Moscovy emerged still more debased. To be convinced of this, it suffices to compare Spain and its struggle against the Arabs with Moscovy and its struggle against the Tartars.

It is still interesting today to note to what extent Moscovy endeavored – just like modern Russia – to conduct attacks upon the republics. Novgorod and its colonies open up the cycle, the Cossack Republic follows suit, and Poland closes it ... Ivan seems to have wrested from the Mongols the chains which crushed Moscovy only to impose them upon the Russian republics.

3. From Ivan the Great to Peter the Great, or Toward World Conquest

A simple substitution of names and dates will offer evidence that between the policy of Ivan III and that of modern Russia, there exists not similarity, but sameness. Ivan III, on his part, did but perfect the traditional policy of Moscovy, bequeathed by Ivan Kalita, the First. Ivan Kalita, the Mongolian slave, acquired

greatness by wielding the power of his greatest foe, the Tartar, against his minor foes, the Russian princes. He could not wield the power of the Tartar but under false pretenses. Forced to dissemble before his masters the strength he really gathered, he had to dazzle his fellow-serfs with a power he did not own. To solve his problem he had to elaborate all the *ruses* of the most abject slavery into a system, and to execute that system with the patient labor of the slave. Open force itself could enter as an intrigue only into a system of intrigues, corruption and underground usurpation. He could not strike before he had poisoned. Singleness of purpose became with him duplicity of action. To encroach by the fraudulent use of a hostile power, to weaken that power by the very act of using it, and to overthrow it at last by the effects produced through its own instrumentality – this policy was inspired by Ivan Kalita by the peculiar character both of the ruling and the serving race. His policy remained still the policy of Ivan III. It is still the policy of Peter the Great, and of modern Russia, whatever changes of name, seat and character the hostile power used may have undergone. Peter the Great is indeed the inventor of modern Russian policy, but he became so only by divesting the old Muscovite method of encroaching on its merely local character and its accidental admixtures, by distilling it into an abstract formula, by generalizing its purpose, and exalting its object from the overthrow of certain given limits of power to the aspiration of unlimited power. He metamorphosed Muscovy into modern Russia by the generalization of its system, not by the mere addition of some provinces.

To sum up, it is in the terrible and abject school of Mongolian slavery that Muscovy was nursed and grew up. It gathered strength only by becoming a *virtuoso* in the craft of serfdom. Even when emancipated, Muscovy continued to perform its traditional part of the slave, as well as the master. At length, Peter the Great coupled the political craft of the Mongol slave with the proud aspiration of the Mongol master to whom Genghis Khan had, by will, bequeathed his conquest of the earth.

4. The Petersburg Empire: “Russia Needs Water”

The conquest of the Sea of Azoff was aimed at in Peter’s first war with Turkey, the conquest of the Baltic in his war against Sweden, the conquest of the Black Sea in his second war against the Port, and the conquest of the Caspian Sea in his fraudulent intervention in Persia. For a system of local encroachment, land was sufficient; for a system of universal aggression, water had become indispensable. It was but by the conversion of Muscovy from a country wholly of land into a sea-bordering empire that the traditional limits of the Muscovite policy could be superseded and merged into that bold synthesis which, blending the encroaching method of the Mongol slave with the world conquering tendencies of the Mongol master, forms the lifespring of modern Russian diplomacy ...

It was, from the first, a defiance to the Europeans, an incentive to further conquest to the Russians. The fortifications of Russian Poland in our own days are only a further step in the execution of the same idea. Modlin, Ivangorod, Warsaw, are

more than citadels to keep a rebellious country in check. They are the same menace to the west which Petersburg, in its immediate bearing, was a hundred years ago to the north. They are to transform Russia into Panslavonia, just as the Baltic provinces were to transform Muscovy into Russia ...

Petersburg was not like Muscovy the center of a race, but the seat of a government; not the slow work of a people, but the instantaneous creation of a man; not the medium from which the peculiarities of an inland people radiate, but the maritime extremity where they are lost; not the traditional nucleus of a national development, but the deliberately chosen abode of a cosmopolitan intrigue. By the transfer of the capital, Peter cut off the natural ligaments which bound up the encroaching system of the old Muscovite Czars with the natural abilities and aspirations of the great Russian race. By planting his capital on the margin of a sea, he put to open defiance the anti-maritime instincts of that race, and degraded it to a mere wheel in his political mechanism.

If the Muscovite Czars, who worked their encroachments principally by the agency of the Tartar Khans, were obliged to *tartarize* Moscovy; Peter the Great, who resolved upon working through the agency of the West, was obliged to civilize Muscovy. In taking possession of the Baltic provinces, he at once seized the tools necessary for this process. They afforded him not only the diplomats and the generals, the brains with which to execute his system of political and military action upon the West. They yielded him, at the same time, a crop of bureaucrats, schoolmasters, and drill-sergeants who were to drill into the Russians that veneer of civilization that adapts them to the technical appliances of the western peoples, without imbuing them with their ideas ...

Real History will show that the Khans of the Golden Horde were no more instrumental in realizing the plans of Ivan III and his predecessors, than the rulers of England were in realizing the plans of Peter the First and his successors.

Karl Marx

***

Part 2

These critical notes of Marx, which we present in the form of a “dialogue,” were interspersed with his resume of Bakunin’s well-known work, **Gossoudarstvennost i Anarchia**(**Anarchism and the State**), published in 1873. It was first published in Russian by the Marx-Engels-Lenin Institute from the original notes of Marx (in Russian and German), still in possession of the Russian government and therefore available to on one else. In 1935, it appeared in a French brochure entitled **Contre l’Anarchisme**, along with other anti-Bakunist material. This is the source of our extract, pages 43–45.

In presenting what we believe to be the first English translation of a document which bears upon certain basic problems of today, we call our readers' attention to this series of translations which makes it impossible to guarantee complete accuracy. It is but one of similar texts whose verification must await other days. The collection of Marx by Maximilien Rubel which is reviewed in this issue of **The New International** also contains the text.

Marx's remarks are given in *italics*; his summary and extracts from Bakunin's work in roman type, and Marx's caustic comments thereon are contained within brackets. – *H.J.*

***

Bakunin: Wherever there is a State, then there is inevitably domination and consequently, slavery as well. Domination without slavery, be it hidden or conspicuous, is inconceivable – this is why we are enemies of the State.

Marx: What is the meaning of the proletariat, raised to the rank of ruling class? It means that the proletariat, instead of struggling in an isolated way against the economically privileged classes, has conquered sufficient strength and organization to make use of generalized means of violence. But it can make use of only economic means which suppress its own character of wage-earner and, as a consequence, its class character. Furthermore, with its total victory its domination over other classes is finished, since its character as a class would disappear.

Is it possible for the entire proletariat to be at the head of the government? (In a trade union, for example, can the whole union form its executive committee? Will all division of labor cease in the factory, and will the various functions which flow from this division stop? And in Bakunin's edifice from bottom to top, will everything go to the top? Isn't it then true that there won't be anything below! Will all the Commune members simultaneously administer the common interests of the district? Then, there is no more distinction between Commune and district.) There are about 40 million Germans. Will all 40 million, for instance, be members of the government? (Certainly! For the whole thing begins with self-government of the Commune.) The entire people will govern, and there no one will be governed (when a man rules himself, he does not do so according to this principle, for isn't he only himself and no one else?) Thus, there will be no government, no State, but "if there is a State, there will be rulers and slaves'' (this is simply to say, when class domination will have disappeared and when there will no longer be any State in the present political sense).

Bakunin: This dilemma in the theory of the Marxists is easily resolved (by them). By government of the people, they (*that is, Bakunin – K.M.*) mean government of the people, with the help of a small number of rulers elected by the people.

Marx: Asinine! This is democratic verbiage, political drivel. An election is a political form, be it that of the smallest Russian commune, or in the artel. The character of an election does not depend upon its designation, but, on the contrary, upon the economic base, upon the economic relations between the electors. As soon as functions will have ceased to be political, (1) governmental functions will no longer exist, (2) the distribution of general functions will have become a matter of profession and will confer no power, (3) elections will have none of their present political character.

Bakunin: Universal suffrage for all the people [*such a thing as "all the people" is, in the present sense of the word, fantasmagoric!*], where there are peoples' representatives and elected rulers of the State – such is the last word of the Marxists, as well as that of the democratic school. A lie, behind which is hidden the despotism of the ruling minority, so much more dangerous since it appears as the expression of the so-called will of the people.

Marx: Under collectivized property, the so-called will of the people would disappear, to give way to the real will of the cooperative.

Bakunin: Thus, as result, administration of the great majority of the popular masses by a privileged minority. But this minority, the Marxists say [where], will be made up of workers. Yes, if I may say so, of former workers, but who the moment that they are more than representatives, or have become rulers of the people, *cease to be workers.*

Marx: No more than a manufacturer today ceases to be a capitalist because of the fact that he becomes a member of the city council.

Bakunin: ... and from the heights of the State they will look down upon the world of the worker as mean and vulgar; no longer will they represent the people, but themselves and their pretensions as the people's government. He who doubts this is not at all informed about [*isn't acquainted with*] human nature.

Marx: If M. Bakunin was au courant, be it only with the situation of a manager even in a workers' cooperative, he would send all his authoritarian nightmares to the devil. He would have had to ask himself, what form can administrative functions assume, based upon a Workers' State, if he wishes to so designate it.

Bakunin: But those elected will be ardently convinced socialists and, besides, scientists. The words: "socialist scientist" [*has never been employed; "scientific socialism" employed only in opposition to utopian socialism which tries to inculcate new nonsense into people, instead of limiting its science to understanding of the social movement formed by the people itself; see my work against Proudhon*], which are endlessly used in the works and speeches of the Lasallians and Marxists, show by themselves that the so- called Popular State will be nothing else but the highly despotic direction of the popular masses by a new and numerous aristocracy

of real or pretended scientists. The people is not erudite. That means it will be entirely absolved of its cares by the government; it will be completely penned up inside the government's stable. What a fine deliverance!

Men have felt this [!] contradiction, and recognizing that, despite all its democratic forms, the government of scientists [*what a delirium!*] would transform it into the heaviest, most hated, most despicable and effective dictatorship in the world, they console themselves with the idea that this dictatorship will be only transitory and for a short time [no, *my dear fellow!*], that class domination by the workers over those social strata of the old world which oppose them can last only so long as the economic basis for the existence of classes will not have been destroyed. They say that their only concern and their only goal will be to form and lift up the people [*cafe politicians!*], economically as well as politically, to such a degree that all government will soon become unnecessary and the State, having lost all its political character, that is, its character of domination, will transform itself into what is clearly a free organization. But if their State is truly popular, why destroy it, and if its destruction is necessary for the real deliverance of the people, why do they dare to call it popular?

Marx: An abstraction made up of Liebknecht's hobby, The Popular State, which is itself a piece of idiocy directed against the **Communist Manifesto**, etc. All this simply means that, during the period of the struggle for the overthrow of the old society, since the proletariat still acts according to the basis of this old society and consequently still moves within those political forms more or less belonging to it, it has not yet attained its definitive formation during such a period of struggle and, for its deliverance, it uses methods which are suppressed thereafter. From this, Bakunin concludes that the proletariat should rather do nothing at all; it should await the day of general liquidation, the last judgment.

Bakunin: By means of our polemic against them [*which naturally appeared before my book against Proudhon, before the* ***Communist Manifesto****, and even before Saint-Simon*], we have forced them to admit that without freedom or anarchy [*Bakunin has only translated Proudhon's and Stirner's anarchy into inept Tartar*], that is, the free organization of the working masses from top to bottom [*stupidity!*] being reckoned with, their "People's State" [*servile*] is a yoke which engenders despotism on the one hand, and slavery on the other.

* * *

Footnotes

1. The material here presented was translated and edited for publication by Henry Judd. A review by Comrade Judd of Maximilien Rubel's collection of Marx's essays appears at the end of the Marx excerpts.

2. With the exception of the section entitled, “The Mongolian Origins of Russian Power,” all extracts are the original English text as published in **The Free Press** during February and April 1857. The exception mentioned has been translated from the French. – *Ed.*

3. A Scandinavian people who invaded Russia in the 9th Century; their chief, Rurik, is considered to be the founder of the Russian Empire. – *Ed.*

4. Grand Duke of All-The-Russias in 14th Century; made Moscow his capital. – *Ed.*

***

Частина 1

1. Чи загрожує Росія світу поверненням до універсальної монархії?

Переважний вплив Росії застав Європу в різні епохи зненацька, здивував народи Заходу і був підданий як фатальний, або чинив опір лише судомами. Але поряд з захопленням, яке здійснює Росія, існує скептицизм, що постійно відроджується, переслідуючи її, як тінь, зростаючи з її зростанням, змішуючи пронизливі ноти іронії з криками болісних народів і висміюючи її саму велич як історичне ставлення, прийняте для засліплення та обману. Інші імперії стикалися з подібними сумнівами в дитинстві; Росія стала колосом, не переживши їх. Вона надає єдиний випадок в історії величезної імперії, саме існування влади якої, навіть після світових досягнень, ніколи не переставало розглядатися як питання віри, а не як питання факту. З початку вісімнадцятого століття до наших днів жоден автор, незалежно від того, чи мав він намір звеличувати чи перевіряти Росію, не думав, що можна відмовитися від того, щоб спочатку довести її існування.

Але чи є ми спіритуалістами чи матеріалістами щодо Росії - чи розглядаємо ми її владу як відчутний факт, чи як просте бачення почуття провини європейських народів - питання залишається тим самим: "Як ця влада, або цей фантом влади, вигадала такі виміри, щоб пробудити з одного боку пристрасне твердження, а з іншого - гнівне заперечення того, що вона загрожує світу репетицією універсальної монархії?" На початку 18 століття Росія розглядалася як грибне творіння, імпромоване генієм Петра Великого. Шлоезер вважала відкриттям з'ясувати, що вона володіє минулим; і в наш час письменники, такі як Фальмераєр, несвідомо слідуючи по шляху, пробитому російськими істориками, навмисно стверджували, що північний привид, який лякає Європу 19 століття, вже затьмарив Європу 9-го століття. З ними політика Росії починається з перших Рюриків, і, з деякими перервами, дійсно, систематично продовжується до теперішнього часу.

2. Монгольське походження російської влади

Політика перших Рюриків повністю відрізняється від політики сучасної Росії... Готичний період є для Росії лише главою германських вторгнень...

Таким чином, Росія норманів повністю зникла зі сцени, і ті слабкі сліди, які зберігалися, були знищені жахливим явом Чингісхана. Походження Москви полягає в кривавій деградації монгольського рабства, а не в грубому героїзмі нормандської епохи. Сучасна Росія - це не що інше, як перетворена Москва...

Іван Каліта, Перший [4], та Іван III, названий Великим, втіленим, [в] одному, зростання Москви під пануванням татарів; [в] іншому, Москва стає незалежною державою, завдяки зникненню панування тартарів. В історії цих двох осіб підсумовується вся політика Москви з моменту її виходу на історичну арену.

Всю систему Івана Калити можна виразити кількома словами: макіавелізм раба, який хоче узурпувати владу. Сама його слабкість, його рабство, стали для нього рушійним принципом його сили.

Іван III врятував Москву від тартарського ярма не сміливим і рішучим ударом, а терплячою роботою двадцяти років. Він не зламав його, а таємно вирвався з нього. Таким чином, це звільнення більше схоже з природним явищем, ніж з людським вчинком. Коли татарське чудовисько було на музі того, щоб вимовити свою останню смертельну брязкальце, Іван з'явився на смертному одрі як лікар, який ставить діагноз і оголошує кінець, а не воїн, який завдає удару.

Кожен народ, здається, виріс у зрості, коли він струшує іноземне ярмо. З рук Івана Московія вийшла ще більш приниженою. Щоб переконатись у цьому, достатньо порівняти Іспанію та її боротьбу проти арабів з Москвою та її боротьбу проти татар.

Сьогодні все ще цікаво відзначити, якою мірою Москва намагалася - так само, як і сучасна Росія - здійснювати напади на республіки. Новгород та його колонії відкривають цикл, Козацька Республіка наслідує його приклад, а Польща закриває його ... Іван, здається, вирвав у монголів ланцюги, які розчавили Москву, лише для того, щоб нав'язати їх російським республікам.

3. Від Івана Великого до Петра Великого, або до завоювання світу

Проста заміна імен і дат доведе, що між політикою Івана III і політикою сучасної Росії існує не схожість, а схожість. Іван III, зі свого боку, не вдосконалив традиційну політику Москви, заповідану Іваном Калітою, Першим. Іван Каліта, монгольський раб, набув величі, володіючи владою свого найбільшого ворога, татара, проти своїх другорядних ворогів, російських князів. Він не міг володіти владою Тартару, але під фальшивими привідами. Змушений розібрати перед своїми господарями сили, які він дійсно зібрав, він повинен був засліпити своїх товаришів-кріпаків силою,

якою він не володів. Щоб вирішити свою проблему, він повинен був розробити всі хитрості найбільш жалюгідного рабства в систему і виконати цю систему з терплячою працею раба. Сама відкрита сила може увійти як інтрига лише в систему інтриг, корупції та підпільної узурпації. Він не міг вдарити до того, як отруївся. Одностайність мети стала з ним двозначністю дії. Зазіхати шахрайським використанням ворожої сили, послабити цю владу самим актом її використання і, нарешті, повалити її ефектами, виробленими завдяки її власному інструменталі - ця політика була натхненна Іваном Калітою своєрідним характером як правлячої, так і служичої раси. Його політика все ще залишалася політикою Івана III. Це все ще політика Петра Великого та сучасної Росії, будь-які зміни назви, місця та характеру, які могла зазнати ворожа сила. Петро Великий дійсно є винахідником сучасної російської політики, але він став таким лише шляхом позбавлення старого московського методу зазіхання на його просто локальний характер і його випадкові домішки, дистилюючи його в абстрактну формулу, узагальнюючи його призначення і підносячи його об'єкт від повалення певних заданих меж влади до прагнення необмеженої влади. Він перетворив Московію в сучасну Росію шляхом узагальнення її системи, а не шляхом простого додавання деяких провінцій.

Підводячи підсумок, саме в жахливій і жалюгідній школі монгольського рабства Московія доглядала і виросла. Він зібрав сили, лише ставши віртуозом у ремеслі кріпацтва. Навіть коли Московія емансипована, вона продовжувала виконувати свою традиційну частину раба, а також господаря. Нарешті, Петро Великий поєднав політичне ремесло монгольського раба з гордим прагненням монгольського майстра, якому Чингісхан за волею заповідав своє завоювання землі.

4. Петербурзька імперія: "Росії потрібна вода"

Завоювання Азоффського моря було спрямоване на першу війну Петра з Туреччиною, завоювання Балтійського моря у його війні проти Швеції, завоювання Чорного моря в його другій війні проти Порту та завоювання Каспійського моря в його шахрайському втручанні в Персію. Для системи місцевого вторгнення землі було достатньо; для системи універсальної агресії вода стала незамінною. Саме шляхом перетворення Московії з країни, повністю земельної на імперію, що межує з морем, традиційні межі московської політики можуть бути замінені і об'єднані в той сміливий синтез, який, поєднуючи метод зазіхання монгольського раба з тенденціями завоювання світу монгольського майстра, формує джерело життя сучасної російської дипломатії ...

Спочатку це було непокорою європейцям, стимулом для подальшого завоювання росіян. Укріплення російської Польщі в наші дні є лише подальшим кроком у виконанні тієї ж ідеї. Модлін, Івангород, Варшава - це

більше, ніж цитаделі, щоб тримати бунтівну країну під контролем. Вони є тією ж загрозою на заході, якою був Петербург, у своєму безпосередньому впливі, сто років тому на півночі. Вони повинні перетворити Росію на Панславонію, так само, як Балтійські провінції повинні були перетворити Московію на Росію...

Петербург був не центром раси, як Московія, а місцем влади; не повільною роботою народу, а миттєвим створенням людини; не середовищем, з якого випромінюються особливості внутрішньої народу, а морською крайністю, де вони втрачені; не традиційним ядром національного розвитку, а навмисно обраною обителью космополітичної інтриги. Перенесенням столиці Петро відрізав природні зв'язки, які пов'язували зазіхаючу систему старих московських царів з природними здібностями та прагненнями великої російської раси. Посадивши свою столицю на периферію моря, він викривив антиморські інстинкти цієї раси і деградував її до простого колеса у своєму політичному механізмі.

Якщо московські царі, які працювали над своїми посяганнями головним чином за допомогою татарських ханів, були зобов'язані тартарізувати Москву; Петро Великий, який вирішив працювати через агентство Заходу, був зобов'язаний цивілізувати Московію. Заволодівши балтійськими провінціями, він відразу ж захопив інструменти, необхідні для цього процесу. Вони надали йому не тільки дипломатів і генералів, мізки, за допомогою яких він може виконувати свою систему політичних і військових дій на Заході. Вони дали йому, в той же час, урожай бюрократів, шкільних майстрів і сержантів, які повинні були свердлити в росіян той шпон цивілізації, який адаптує їх до технічного обладнання західних народів, не наповнюючи їх своїми ідеями...

Реальна історія покаже, що хани Золотої Орди не відіграли більш важливу роль у реалізації планів Івана III та його попередників, ніж правителі Англії у реалізації планів Петра Першого та його наступників.

***

Частина 2

Бакунін: Де б не була держава, там неминуче панування і, отже, і рабство. Домінування без рабства, будь то приховане чи помітне, немислиме - саме тому ми вороги держави.

Маркс: Яке значення має пролетаріат, піднесений до рангу правлячого класу? Це означає, що пролетаріат, замість того, щоб боротися ізольовано проти економічно привілейованих класів, завоював достатню силу та організацію, щоб використовувати узагальнені засоби насильства. Але він може використовувати лише економічні засоби, які пригнічують його власний характер найманого працівника і, як наслідок, його класовий характер. Крім

того, з його повною перемогою його домінування над іншими класами закінчується, оскільки його характер як класу зникне.

Чи можливо, щоб весь пролетаріат очолив уряд? (У профспілці, наприклад, чи може весь союз сформувати свій виконавчий комітет? Чи припиниться весь поділ праці на фабриці, і чи припиняться різні функції, які випливають з цього поділу? А в будівлі Бакуніна знизу вгору все піде на вершину? Хіба це не правда, що внизу нічого не буде! Чи всі члени Комуни одночасно керуватимуть спільними інтересами району? Тоді більше немає різниці між Комуною та районом.) Є близько 40 мільйонів німців. Чи всі 40 мільйонів, наприклад, будуть членами уряду? (Звичайно! Бо все починається з самоврядування Комуни.) Весь народ буде правити, і там ніхто не буде керуватися (коли людина керує собою, вона не робить цього відповідно до цього принципу, бо хіба вона не тільки сама і ніхто інший?) Таким чином, не буде ні уряду, ні держави, але "якщо є держава, будуть правителі та раби" (це просто означає, коли класове домінування зникне і коли більше не буде жодної держави в нинішньому політичному сенсі).

Бакунін: Ця дилема в теорії марксистів легко вирішується (ними). Під народним урядом вони (тобто Бакунін – К.М.) мають на увазі уряд народу за допомогою невеликої кількості правителів, обраних народом.

Маркс: Асінін! Це демократична багатослівність, політична нісенітня. Вибори - це політична форма, будь то найменша російська комуна, або в артелі. Характер виборів залежить не від їх призначення, а, навпаки, від економічної бази, від економічних відносин між виборцями. Як тільки функції перестануть бути політичними, (1) урядові функції більше не існуватимуть, (2) розподіл загальних функцій стане питанням професії і не надасть влади, (3) вибори не матимуть жодного свого нинішнього політичного характеру.

Бакунін: Універсальне виборче право для всього народу [така річ, як "весь народ" є, в нинішньому сенсі цього слова, фантасмагоричною!], де є представники народів і обрані правителі держави - це останнє слово маркстів, а також слова демократичної школи. Брехня, за якою ховається деспотизм правлячої меншості, набагато небезпечніша, оскільки вона з'являється як вираз так званої волі народу.

Маркс: При колективізованій власності так звана воля народу зникне, щоб постутися місцем справжній волі кооперативу.

Бакунін: Таким чином, в результаті управління переважною більшістю народних мас привілейованою меншістю. Але ця меншість, кажуть марксисти [де], буде складатися з робітників. Так, якщо можна так сказати, колишніх робітників, але які в той момент, коли вони більше, ніж представники, або стали правителями народу, перестають бути робітниками.

Маркс: Не більше, ніж виробник сьогодні перестає бути капіталістом через те, що він стає членом міської ради.

Бакунін: ... і з висоти держави вони будуть дивитися на світ робітників як на підлих і вульгарних; вони більше не представлятимуть людей, а себе та свої претензії як народний уряд. Той, хто сумнівається в цьому, зовсім не поінформований про [не знайомий з] людською природою.

Маркс: Якщо М. Бакунін був au courant, будь то тільки з ситуацією менеджера навіть у робітничому кооперативі, він би відправив усі свої авторитарні кошмари дияволу. Йому довелося б запитати себе, яку форму можуть прийняти адміністративні функції, засновані на робітничій державі, якщо він бажає її так позначити.

Бакунін: Але ті, кого обрали, будуть палко переконані соціалісти і, до того ж, вчені. Слова: "соціалістичний вчений" [ніколи не застосовувався; "науковий соціалізм" використовується лише в опозиції до утопічного соціалізму, який намагається прищепити людям нову нісенітницю, замість того, щоб обмежувати свою науку розумінням соціального руху, сформованого самим народом; див. мою роботу проти Прудона], які нескінченно використовуються в роботах і промовах ласалійців і марксистів, самі по собі показують, що так звана Народна держава буде нічим іншим, як дуже деспотичним напрямком народних мас новою і численною аристократією реальних або вдаваних вчених. Люди не ерудовані. Це означає, що уряд буде повністю відпущений від своїх турбот; він буде повністю закріплений всередині урядової стайні. Яке прекрасне звільнення!

Чоловіки відчули це [!] Протиріччя, і визнаючи, що, незважаючи на всі свої демократичні форми, уряд вчених [який марення!] Перетворили б його на найважчу, найненависнішу, наймерзеннішу та найефективнішу диктатуру у світі, вони втішають себе ідеєю, що ця диктатура буде лише тимчасовою і на короткий час [ні, мій дорогий друже!], що класове панування робітників над тими соціальними прошарами старого світу, які протистоять їм, може тривати лише до тих пір, поки економічна основа існування класів не буде знищена. Вони кажуть, що їхня єдина турбота і їхня єдина мета буде сформувати і підняти людей [політики кафе!], як економічно, так і політично, до такої міри, що весь уряд незабаром стане непотрібним, і держава, втративши весь свій політичний характер, тобто свій характер домінування, перетвориться на те, що явно є вільною організацією. Але якщо їхня держава справді популярна, навіщо її руйнувати, і якщо її знищення необхідне для справжнього звільнення людей, чому вони наважуються називати її популярною?

Маркс: абстракція, що складається з хобі Лібкнехта, Народна держава, яка сама по собі є частиною ідіотизму, спрямованого проти комуністичного маніфесту тощо. Все це просто означає, що в період боротьби за повалення старого суспільства, оскільки пролетаріат все ще діє відповідно до основи

цього старого суспільства і, отже, все ще рухається в межах тих політичних форм, які більш-менш належать йому, він ще не досяг свого остаточного формування під час такого періоду боротьби, і для свого звільнення він використовує методи, які придушуються після цього. З цього Бакунін робить висновок, що пролетаріат повинен взагалі нічого не робити; він повинен чекати дня загальної ліквідації, останнього суду.

Бакунін: За допомогою нашої полеміки проти них [яка, природно, з'явилася до моєї книги проти Прудона, до Комуністичного маніфесту і навіть до Сен-Симона], ми змусили їх визнати, що без свободи чи анархії [Бакунін переклав лише анархію Прудона та Штирнера на невмілий татар], тобто вільна організація трудящих мас зверху вниз [дурість!] З чим рахується, їхня "Народна держава" [рабство] - це ярмо, яке породжує деспотизм, з одного боку, і рабство, з іншого.

***

№ 1.412

Москва, Маросєйка

НЕВІДОМИЙ ХУДОЖНИК. 1654 р. БОГДАН ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ВИГОЛОШУЄ ПРОМОВУ У ПЕРЕЯСЛАВІ. ГРАВЮРА. 1880-ті рр.

Стаття Юрія Шевельова «Москва, Маросєйка» написана 1954 року в Бостоні.

Цього часу у СРСР помпезно святкували 300-річчя возз'єднання України з Росією. Шевельов не сумнівався, що святкування Переяслава неминуче колись закінчаться. Його аналіз свідчив, що *для України далеко не все ще втрачено. Треба тільки знати своїх головних ворогів*.

І він їх назвав: *Москва — кочубеївщина — провінціалізм*.

Чи змінилося щось відтоді?

Володимир ПАНЧЕНКО

***

Тут, на цій московській вулиці, серед кварталу, заселеного «блінніками» (майстрами випікання московських млинців) у другій половині XVII сторіччя розташувалися двоє «подворьєв» — Гетьманське й Малоросійське. Тут зупинялися новоприбулі з України, і сама назва вулиці — це зіпсоване слово

«Малоросєйка». (Тепер Маросєйка зветься вул. Богдана Хмельницького.) Тут відбулося чимало людських драм, і через цю вулицю прийшли ті впливи, що досить глибоко змінили російську культуру в XVII столітті. Це був той мостовий причілок, звідки після Переяслава почався наступ української культури на московську.

Великий і розмашний план культурного завоювання розлогої і військово сильної Москви був задуманий українською інтелігенцією ще із кінця XVI століття. Не без впливу цього плану був спинений рух літературної мови в напрямі наближення її до народної і були відновлені церковнослов'янські первні літературної мови трудами Лаврентія Зизанія, Памви Беринди, а передусім Мелетія Смотрицького. Заради цього плану київська інтелігенція творила міт двох Росій — Малої і Великої — міт, створений передусім на Україні, — і підтримувала теорію політично-державної переємности між старим Києвом і тогочасною Москвою. Заради нього переможець Москви гетьман Сагайдачний пропонував їй союз 1620 року, Лаврентій Зизаній привіз до Москви рукопис свого «Катехізису» 1626 року, Кирило Транквіліон Ставровецький — рукопис свого «Учительного євангелія» 1627 року, а митрополит Петро Могила присилав 1640 року Ігнатія Старушича із пропозицією заснувати в Москві школу — першу школу — силами українського духівництва.

Справжнє поле для діяльности відкрилося після Переяслава. Переяслав став передумовою української культурної інвазії. Харлампович підрахував, що у другій половині XVII століття в самому тільки місті Москві було сім монастирів, повністю заселених українцями й білорусинами, а один з них навіть був переданий у зв'язку з цим у відання Малоросійського приказу! Українські приходні наклали потужний відбиток на культуру тогочасної Москви. Вони в ній чимало зрушили і змінили, вони її істотно збагатили. Славнозвісна реформа патріарха Нікона, що доглибно струснула російською церквою, була фактично проведена з участю українців, виходців із Київської академії. Заснована 1685 року Московська академія, пізніше відома під назвою Слов'яно-греко-латинської, після короткого періоду, коли нею керували греки брати Ліхуди, а потім ніхто не керував, від 1700 року фактично перейшла в українські руки. Протягом наступних 64 років вона мала 19 ректорів, із них один був грек, два — росіяни, а решта 16 — українці, вихованці Київського колегіуму. Такий був і склад викладовців.

Після смерті останнього російського патріарха Адріяна на чолі російської церкви став українець Стефан Яворський. У період 1700—1762 рр., за підрахунком того ж Харламповича, в Росії, на чисто російських землях, було 70 єпископів-українців. Були часи, коли російська церква була цілком в українських руках. Не забуваймо, що в XVII сторіччі церква раз-у-раз означала культуру, а культура — церкву. Нове, доти нечуване вливалося в консервативну Москву через Малоросєйськоє подворьє на Маросєйці.

Не з легким серцем ішла українська інтелігенція в Москву. Вона добре знала, що таке Москва. «Катехізис» Лаврентія Зизанія видали, але з страху перед можливими єресями без титульної сторінки. «Учительне євангеліє» Кирила Ставровецького засудили за єресі й спалили. Ще була свіжа пам'ять про перші десятиріччя XVII століття, коли українських священиків і ченців не вважали за охрищених і силоміць христили вдруге, своїм звичаєм. Іще 1632 року з нагоди прибуття групи українських ченців був виданий наказ: «А в церковь их не пущать, а пения слушать в трапезе или в паперти, а святыни им никакие не давать и крестом воздвизательным не благословлять и ко образом не прикладываться». У 1652 році, за два роки перед Переяславом, чужинців виселено з Москви до Німецької слободи, а малоросія н и н — це ж було для тогочасної Москви те саме, що литвин, що поляк, що іноземець взагалі.

Сучасник писав 1666 року: «Малоросам і смерть не така страшна, як відіслання до Москви». Дмитрові Тупталові виклик до Москви коштував нервової хвороби. Стефан Яворський, призначений бути Рязанським єпископом, утік був із Донського монастиря в Москві, де його потім тримали під наглядом. І далі люди почували себе чужими у чужому московському світі, чужими до самої смерті. Навіть Теофан Прокопович, близький співробітник Петра I, головний ідеолог новонароджуваної російської імперії, навіть він у передсмертні дні підсумовував своє життя:

Ні з каких сторон світа
не видно,
Все ненастьє,
Ніт і надежди, о многобідно
Моє щастьє.

Многобідне щастя — чи можна влучніше оцінити щастя людини, що досягла найвищих верховин суспільної драбини, — що їй заздрять, — але вона почуває себе кінець кінцем усім і всьому чужою...

Було б хибно зводити цей рух до шукання кар'єри.

Це був також ідеологічний рух. Що таке Москва, — знали, і все-таки пішли на Переяслав і все-таки рушали до Москви. Рушали, може, саме тому, що усвідомлювали, наскільки нижчий був той культурний і побутовий рівень, що на ньому стояла Москва. Бо це було, чи принаймні здавалося, передумовою можливості завоювати Москву. Переяслав у перспективі трьох сторіч уявляється нам початком великої трагедії. Це слушно. Але в умовах 1654 року не був із конечністю закладений розвиток тільки в цьому напрямі. Навпаки, сучасникам Переяслав здавався вихідним пунктом для великої експансії. Нічого майже не втративши політично, — адже Україна зберігала цілковиту внутрішню незалежність і майже цілковиту незалежність зовнішніх зносин, — умови зобов'язували її тільки прийняти Московського воєводу й залогу до Києва і повідомляти Москву про посольства до Польщі чи Туреччини і про

вибори гетьманів, — Україна, здавалося, діставала військову допомогу, а головне — їй відчинявся шлях до культурного завоювання страшного сусіда.

Це була доба — XVII сторіччя, — коли формувалися національні держави на Заході, але в ідеології панували універсалістичні концепції. Київ, відроджений осередок України, стояв перед очима тогочасного українця другим Єрусалимом. Він був центр церкви, значить — центр культури. Звідти мав возсіяти світ на весь християнський світ. Ворогом були турки, що володіли греками і християнським Близьким Сходом. Знаряддям, я повторюю, знаряддям визвищення другого Єрусалиму — Києва — мала стати Москва. Її військова сила мала здійсняти програму української інтелігенції. Безнастанні заклики до боротьби проти турків і татар у проповідях Ґалятовського, Барановича і всіх українських проповідників XVII сторіччя, ба навіть і самого Стефана Яворського, — не загальники, як може тепер здатися, і не результат татарських наскоків на Україну, а насамперед вияви цієї універсально-християнської ідеології.

Поза цією суб'єктивно-ідеологічною стороною справа мала об'єктивну, історичну сторону.

Я сказав: XVII сторіччя було в ідеології добою універсалізму, фактично

— воно було добою ставання національних держав.

Нова держава постає тільки в перемозі над своїми сусідами.

Згадаймо ставання Німеччини вже у XIX сторіччі. Для об'єднання німецьких земель були потрібні війни на півдні, півночі й заході. «І на чотири боки шаблі». Україна Богдана Хмельницького мала подолати щонайменше Польщу, Туреччину й Москву. Вона це здійснювала. Військово вона змагалася з Польщею й Туреччиною. Було актом державного розуму спробувати скорити Москву іншими методами. Коли ми говоримо про нашу сучасність, ми добре знаємо, що війни ведуться різними методами, що вони бувають гарячі й холодні, що вони тривають і коли підписано мир і коли миру підписати не можна. Чому ми не хочемо зрозуміти цього для XVII сторіччя?

Навіть військово Переяслав не був кінцем боротьби.

Після нього Україна розгромила Москву під Конотопом у липні 1659 року і була розбита на полтавських горбах у липні 1709 року.

Тим більше тривала боротьба в культурі.

Якщо **і там Україна зазнала поразки, то це сталося не через переяславські умови, а насамперед — із причин, закладених у самому українському житті того часу.**

1) — Політично і військово Переяслав став початком поразки

тому, що

2) — різні українські кола втягали Москву в Україну, намагаючися використати її проти своїх унутрішніх ворогів.

Повне розуміння цього приписується ще Мазепі.

1) — Хіба нагадати про звернення Інокентія Ґізеля, або Лазаря Барановича, або багатьох інших — прислати московських стрільців в Україну?

Або про те, що

2) — коли Дем'ян Многогрішний хитнувся від Москви, його заарештувала не Москва, а таки група київської старшини, що дійшла була навіть до того, що просила дати на гетьмана «боярина великороссийских людей»?

Комплекс Кочубеївщини **— і тільки він — уможливив Москві здобувати чимраз більше позицій в Україні.**

— Розріст цього комплексу змусив Мазепу до суворої конспірації, що не дала йому змоги військово підготуватися до бою під Полтавою.

Бій під Полтавою виграв Росії не Петро І, а українські Кочубеї.

Само зрозуміло, Петро й Росія влучно використали це, як використовували всі подібні нагоди, що їх не бракувало.

— Про причини самого комплексу ***Кочубеївщини*** хай говорять історики й психологи. ***Він живе й досі***.

Культурно Переяслав став початком поразки з глибших причин.

Культурне завоювання переможеною нацією нації-переможця в принципі можливе.

1) — Колись подолана римськими легіонами Греція завоювала культурно Рим.

2) — Германці в Італії, Франції, Іспанії були культурно завойовані Римом, наслідком чого є сучасні романські народи.

Передумовою **для культурного завоювання нації-переможця є, одначе, культурна перевага переможеної нації на всьому полі бою, себто в усій культурі.**

— Цієї ***передумови*** бракувало українській культурі XVII сторіччя.

Доба бароко — одна із золотих діб нашої культури. Архітектурні споруди Мазепи, проповіді того часу, початки театру, різьба й малярство, початки гравюри — лишилися у сторіччях, вони і в наш час впливають на українське мистецтво. Одначе вони мали свою стелю.

Українська культура доби бароко була суто церковна.

Культура була при церкві, і церква означала культуру.

Поки так було і в Росії, українська культура була в наступі.

Ми бачили, що вона завоювала церкву, мовно-богословську освіту й науку, зв'язані з релігією мистецтва.

Та цього було мало для XVIII сторіччя

— доби ***секуляризації*** науки, мистецтва, культури в цілому.

Європа вже не жила церковною культурою, Петро I іще використовував Яворського й Прокоповича як діячів церкви.

Але він уже дивився на Захід, щоб украсти звідти потрібні йому елементи нової технічної культури.

Потай вирушає він до «люторів», переодягнений теслею, щоб опанувати секрети техніки.

У наш час ці функції виконують люди нижчих ранґів, але суть лишилася та сама:

— використати технічну культуру Заходу для зміцнення варварських основ своєї держави.

Серед «птахів гнізда Петрового» ми знайдемо чимало німців, чимало росіян, але не українців.

1) — Бій під Полтавою Петрові виграли українські Кочубеї.

Але

2) — Петро справді виграв бій на культурному фронті тим, що він *відгородив Україну від Заходу*.

Зв'язок ішов через новозасноване вікно в Європу, а радше пролаз — Санктпітербурх, не через Київ.

У Києві тим часом лишили Академію більш-менш як вона була. Вона була безпечна.

1)— Хто не йде вперед, відстає.

2) — Відставання було безнадійне.

3) — Тоді як російська культура свою церковну сторону доповнювала новою, технічно-світською, українська лишалася на старому місці.

4) — Так вона ставала старомодною. Старомодність означає смішність. Смішність убиває культуру.

Остання постать цієї культури в її незайманому вигляді був у 1760-х роках Арсеній Мацієвич, єпископ Ростовський.

1) — Він із дивовижною впертістю боронить програну справу — ***незалежність церкви від держави***.

2) — Для нього світ обмежений рамками церковного життя.

Смішний, надокучливий, він на домагання Катерини II стає перед суд єпископів, його засуджують до ув'язнення в монастирі, але він не вгамовується й там. І 1767 року його переводять до талліннської фортеці, де він доживає віку, позбавлений навіть власного ім'я. Наказом Катерини в'язня іменують Андрій Враль. Захід, до якого, здається, не додумалося навіть МВС. Дата ув'язнення Мацієвича невипадково збігається із датою скасування Гетьманщини.

Це була одночасна ліквідація початого в Переяславі українського наступу

— політично на Україні,

— культурно — в Росії.

Відгомони переяславської концепції ***українського культурного наступу на Росію*** лунають і геть пізніше.

Хіба що інше

1) — трагедія Гоголя, що пішов завойовувати Росію для українського морального кодексу, для українського розуміння мистецтва, чиє мораліте про мертві душі було пласко сприйняте різними Бєлінськими як облічітельная література, чиї «Вибрані місця із листування з друзями», куди Гоголь уклав усю свою душу, були висміяні й несприйняті?

І тому — природний вислід трагічного непорозуміння — спалення Гоголем його рукопису і майже самоспалення — так близько від Маросєйки, у Москві на Нікітському бульварі, і так близько до двосотих роковин Переяслава — в лютому 1852 року.

Або

2) — на початку революції спроба українських комуністів «влитися» в російську суттю комуністичну партію, щоб «розлитися й залити» її?

Завжди те саме

1) — універсалістична концепція, надія на свої сили, на свою перевагу, обмеженість цієї переваги тим провінціальним станом, у якому перебуває або в якому тримають Україну,

2) — і поразка, і трагедія.

Але в глибині найбільшої поразки, коли Україна втратила рештки політичної незалежности, коли літературною мовою України стала російська, що нею писали, скажімо, Капніст і автор «Історії Русів», що нею намагався писати Сковорода, — тоді починається перегляд переяславської концепції.

Капніст починає його протестом проти російської держави в ім'я української людини:

«Под игом тяжкия державы
потоками льют пот кровавый
и зляе смерти жизнь ведут».

«Історія Русів» відроджує елементи українського державництва. Приходить Шевченко, що синтезує ці елементи, споює їх з новим універсалізмом — кирило-методіївський панславізм із центром у Києві (всякий здоровий рух хоче набрати рис універсалізму, питання тільки в тому, щоб заради цього не жертвувати своїм власним). Подальшу історію вже знають читачі, вона пишеться щодня далі.

Три страшні вороги українського відродження

1) — Москва,

2) — український провінціалізм і

3) — комплекс Кочубеївщини

— живуть і сьогодні.

1) — Запекла ненависть Михайла ***Драгоманова*** не знищила українського провінціалізму.

2) — Запекла ненависть Дмитра ***Донцова*** не знищила Москви.

3) — Запекла ненависть В'ячеслава ***Липинського*** не знищила комплексу Кочубеївщини. Сьогодні вони панують, і вони урочисто справляють ювілей Переяслава.

Москва підкреслює «русско-украинские культурные связи».

Не будемо їх заперечувати. Вони були і є. Хіба солдати по два боки лінії фронту не пов’язані між собою? Вони зв’язані на життя і смерть.

Історія культурних зв’язків між Україною і Росією — це історія великої і ще не закінченої війни.

Як усяка війна, вона знає наступи і відступи, знає перекинчиків і полонених. Історію цієї війни треба вивчати. Чому б не видати солідну збірку праць про українсько-російські культурні зв’язки як вони були, а не як їх препарує Москва чи наш власний провінціалізм?

Ми не маємо підстав святкувати Переяслав. Він став початком великої трагедії народу і безлічі індивідуальних трагедій.

Але ми не маємо підстав і соромитися Переяслава.

Він мусів бути, він показав наші хиби, але він показав і глибину нашої життєвости.

Сьогодні роковини Переяслава святкують вороги України.

Я пригадую:

> — 1913 року вся Росія урочисто відзначала тристаліття дому Романових. Голосно і бучно.

Що сталося з домом Романових за чотири роки по тому — всім відомо.

Бостон, 1954, Author Юрій Шевельов, Випуск газети №: №240, (2011)

Рубрика, Українці - читайте!

***

№ 1.413-1

Паризька декларація: Надійні гарантії безпеки для міцного й тривалого миру в Україні

2026-01-06

Члени ***Коаліції охочих***, Україна та Сполучені Штати Америки зібралися сьогодні в Парижі.

Ми всі підкреслили нашу відданість справедливому й тривалому миру в Україні відповідно до принципів Статуту ООН та привітали досягнутий прогрес, зокрема під час обговорень між американцями, українцями, європейцями та іншими партнерами.

Зокрема, Коаліція чітко заявила, що здатність України захищати себе має вирішальне значення для забезпечення майбутньої безпеки України та колективної євроатлантичної безпеки. Ми підтвердили, що забезпечення суверенітету й тривалого миру в Україні має бути невід'ємною частиною мирної угоди і що будь-яке врегулювання має бути підкріплене надійними гарантіями безпеки для України.

Ми готові взяти на себе ***зобов'язання*** щодо системи політично та юридично ***зобов'язувальних гарантій***,

— які будуть активовані **після** набрання чинності ***режимом припинення вогню***, на додаток до ***двосторонніх безпекових угод*** та *відповідно до наших належних правових і конституційних процедур*.

Вони *міститимуть такі компоненти*:

1. **Участь у запропонованому США механізмі моніторингу та верифікації припинення вогню**. Буде створено систему безперервного та надійного моніторингу припинення вогню, включно з внесками від членів Коаліції охочих. Коаліція охочих буде представлена у Спеціальній комісії, яка буде створена для розгляду будь-яких порушень, визначення відповідальності та встановлення заходів для виправлення ситуації.

2. **Підтримка Збройних Сил України**: Коаліція домовилася продовжувати надавати Збройним Силам України критично важливу довгострокову військову допомогу та озброєння для забезпечення їхньої стійкої боєздатності, оскільки вони залишатимуться першою лінією оборони та стримування. Це охоплюватиме, але не обмежуватиметься зазначеним: довготермінові оборонні пакети; підтримку фінансування закупівлі зброї; продовження співпраці з Україною щодо її державного бюджету для фінансування Збройних Сил; доступ до оборонних складів, які можуть надати швидку додаткову допомогу в разі майбутнього збройного нападу; надання практичної та технічної підтримки Україні в будівництві оборонних укріплень.

3. **Багатонаціональні сили для України**, сформовані шляхом внесків країн – учасниць Коаліції з метою підтримки відновлення Збройних Сил України та забезпечення стримування. Було проведено скоординоване військове планування з метою підготовки заходів щодо забезпечення безпеки в повітряному просторі, на морі та суходолі, а також відновлення Збройних Сил України. Ми підтвердили, що ці заходи повинні бути суворо імплементовані на прохання України після того, як відбудеться надійне припинення воєнних дій. Ці елементи будуть здійснюватися під керівництвом Європи, за участю також неєвропейських членів Коаліції та із запропонованою підтримкою США.

4. **Зобов'язання щодо надання підтримки Україні з метою відновлення миру у разі майбутнього збройного нападу з боку Росії**. Ми домовилися остаточно узгодити зобов'язання, що визначать наш підхід до надання підтримки Україні та відновлення миру й безпеки у разі майбутнього збройного нападу з боку Росії. Ці зобов'язання можуть охоплювати використання військових можливостей, розвідувальної та логістичної підтримки, дипломатичних ініціатив, запровадження додаткових санкцій.

5. **Зобов'язання поглиблювати довгострокове співробітництво з Україною у сфері оборони**. Ми домовилися продовжувати розвивати та поглиблювати взаємовигідну співпрацю з Україною у сфері оборони, включно з навчанням, спільним виробництвом в оборонній промисловості, зокрема з використанням відповідних європейських інструментів, та співробітництвом у сфері розвідки.

Ми також вирішили створити ***координаційну групу*** США – Україна – Коаліція в оперативному штабі Коаліції в Парижі.

***

№ 1.413-2

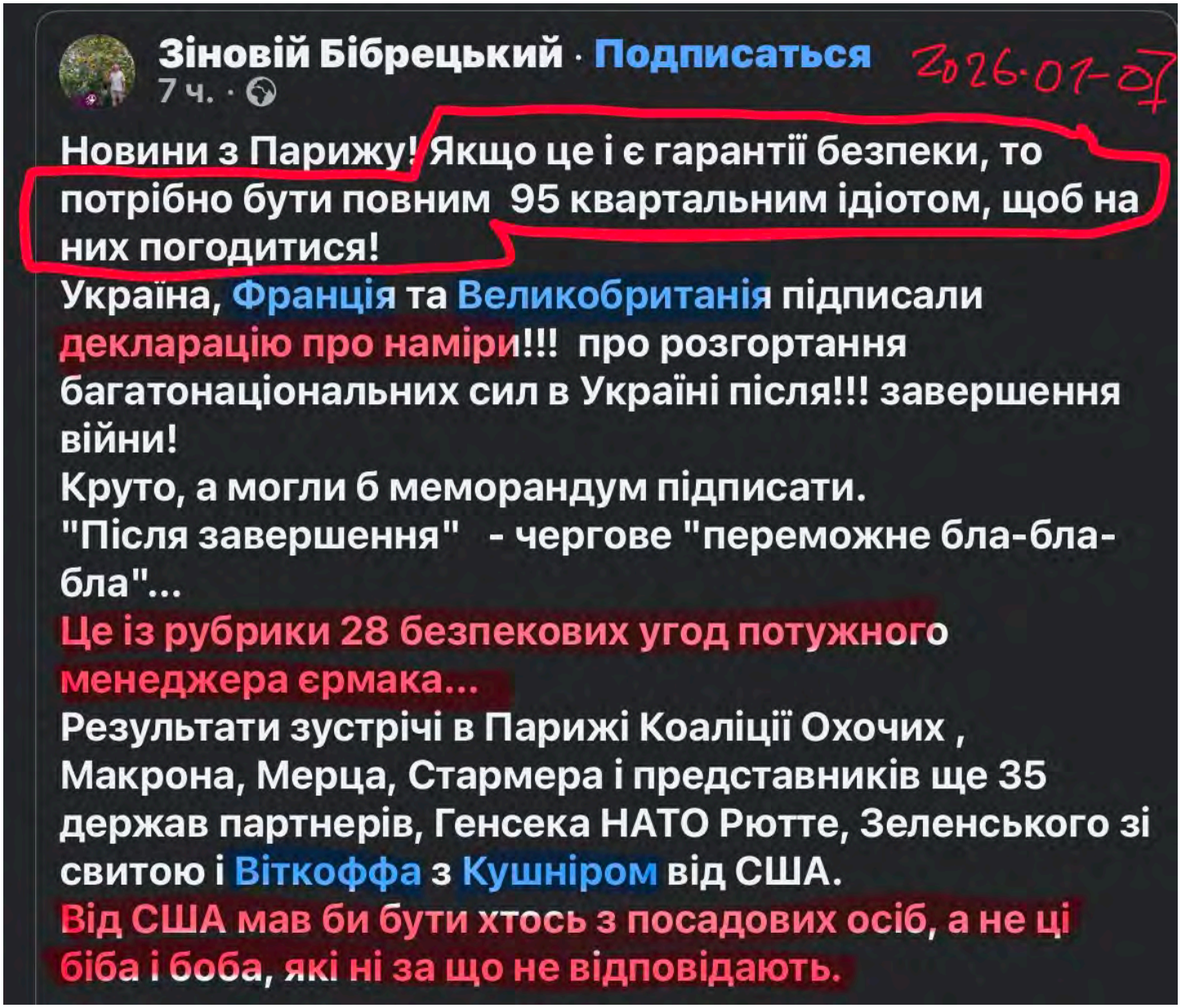

***

№ 1.414

Огляд… Сьогодні ми поговоримо про російські резерви, адже на початку нового 2026 року це питання, на мою думку, є досить актуальним

2026-01-07

Машовец

1. Отже, протягом 2025 року гш рф планував сформувати та розгорнути низку ДОДАТКОВИХ формувань у складі своїх основних оперативно-стратегічних угрупувань військ (УВ), що діють на території України, з метою подальшого збільшення загальної чисельності та, відповідно, наступальних можливостей усієї своєї «Объединённой группировки вс рф на юго-западном твд». Водночас більшість із них мали стати стратегічним резервом російського командування.

Загалом у 2025 році російське командування планувало розгорнути близько 17 формувань рівня «дивізії» та до 9 формувань рівня «бригада».

Однак реалії нинішньої війни суттєво змінили ці плани.

За минулий рік ворог зміг сформувати та розгорнути лише 4 нові дивізії:

(1) - 68-ма мотострілецька дивізія (мсд) у складі 6-ї загальновійськової армії (ЗВА)

(2) - 71-ша мсд, у складі 14-го армійського корпусу (АК)

(3) - 55-та дивізія морської піхоти (дмп) у складі Тихоокеанського флоту (ТОФ)

(4) - 120-та дмп у складі Балтійського флоту (БФ).

Варто зазначити, що з чотирьох сформованих дивізій щонайменше 3 знаходяться у складі «Ленинградского военного округа» (ЛенВО) та Балтійського флоту. Враховуючи той факт, що раніше, у 2024 році, у складі ЛенВО було сформовано новий армійський корпус (АК) — 44-й АК (до складу якого входить ще одна нова дивізія — 72-га мсд), а також збільшено організаційно-штатну структуру і чисельність всієї 6-ї ЗВА, можна зробити висновок, що у стратегічних планах російського командування північно-західний стратегічний напрямок, разом із південно-західним (українським) вважається одним із найбільш ймовірних і потенційних «театрів воєнних дій» (твд), причому, в певній мірі, недалекому майбутньому.

Тут, власне, розгорнуті 6-а ЗВА та зразу 3 армійські корпуси — 11-й, 14-й і 44-й АК, і принаймні один із них планується реорганізувати у 2026-2027 роках у ще одну загальновійськову армію (ймовірно, це буде 11-й або 14-й АК).

«Реалії війни», про які я згадував вище, сприяли тому, що формування та розгортання решти російських дивізій, очевидно, було російським військовим командуванням відкладено на період 2026–2030 років (мова йде про 9 мотострілецьких, 2 артилерійські, 1 повітряно-штурмову та 1 берегової оборони дивізії), а також про цілий ряд окремих бригад.

(1) Наскільки я розумію, **у найближчому майбутньому російське командування все ще планує прискорити формування цих з'єднань:**

(2) - У складі ЛВО - ще одна артилерійська дивізія

(3) - У складі «Центрального военного округа» (ЦВО) — дві мотострілецькі дивізії відповідно на базі 15-ї та 74-ї окремих мотострілецьких бригад (омсбр) — тобто у складі 2-ї та 41-ї ЗВА, кожна з яких отримає власну мотострілецьку дивізію.

(4) - У «Московском военном округе» (МВО) також дві мотострілецькі дивізії відповідно: одна на базі 27-ї омсбр, ймовірно, увійде до складу 1-ї танкової армії (ТА), а ще одна — до іншого армійського корпусу, що формується в складі МВО

(5) - Також, у складі «Восточного военного округа» (ВВО), очевидно, ще 2 мотострілецькі дивізії будуть сформовані на базі двох бригад її 5-ї ЗВА — 57-ї та 60-ї омсбр (цілком можливо, що одна з них залишиться у складі 5-ї ЗВА разом із вже існуючою 127-ю мсд, а інша буде передана іншій армії ВВО — наприклад, до складу 29-ї ЗВА).

(6) - Найпотужніше посилення російських військ новими формуваннями планується в «Южном военном округе» (ЮВО), який спрямований саме проти України. Зокрема, у складі колишніх «армійських корпусів народної міліції», а нині загальновійськових армій цього округу (3-тя та 51-а ЗВА), планується одночасно розгорнути 3 мотострілецькі дивізії (на базі 123-ї та 114-ї омсбр відповідно). Крім того, у складі цього округу, найімовірніше, планується сформувати ще одну артилерійську дивізію та дивізію берегової оборони (88-а дбо), для формування якої, найімовірніше, буде використана 126-та окрема бригада берегової оборони (обрбо).

(7) - У складі повітряно-десантних військ (пдв) вс рф також планується сформувати та розгорнути ще одну дивізію — 103-тю десантно-штурмову дивізію (дшд). Ймовірно, для цього буде використаний один із десантно-штурмових полків (дшп) існуючої 76-ї дшд.

Вся це «громадьйо» планів російського командування, ймовірно, доповнюється його намірами найближчим часом сформувати й низку бригад.

Зокрема:

(1) - До 3-х десантно-штурмових бригад у складі 76-го десантно-штурмового корпусу (ДШК), які, очевидно, будуть сформовані на базі полків 7-ї та 76-ї дшд.

(2) - Щонайменше 2 артилерійські бригади (абр). Одна (355-та абр), ймовірно, стане частиною 34-ї артилерійської дивізії МВО, друга — увійде до складу артилерійської дивізії, що формується в ЛенВО.

(3) - Дві ракетні бригади (рбр), як «штатні» для 25-ї ЗВА (МВО) та 18-ї ЗВА (ЮВО)

(4) - Та дві окремі розвідувальні бригади (орвбр) для армійського комплекту переформованих армій ЮВО — 3-ї та 51-ї ЗВА.

Питання подальшого формування дивізій морської піхоти (дмп) на основі двох окремих бригад морської піхоти (обрмп) відповідно — 40-ї та 61-ї обрмп поки залишається відкритим. Адже, найімовірніше, їх доведеться сформувати за рахунок наступного «перенесення» формування інших дивізій і бригад, перелічених вище. Іншими словами, я дуже сумніваюся, що саме у 2026 році російське командування завершить процес формування «по дивізії морської піхоти для кожного з своїх флотів».

2. Тепер перейдемо від «лякаючих» ПЛАНІВ російського командування щодо розгортання його стратегічних резервів до менш загрозливих реалій сучасної війни.

(1)

По-перше, я вже писав вище, що плани щодо розгортання стратегічних резервів і РЕАЛЬНІ можливості російського командування в цій сфері у 2025 році явно суттєво розійшлися в різних напрямках.

Середні щоденні втрати російських військ (як санітарні, так і безповоротні, включно з полоненими та «зниклими безвісти»), залежно від інтенсивності бойових дій, значно коливалися протягом року — від 850 до 1150 в\сл (наприклад, британська військова розвідка оцінила загальні втрати російських військ з початку до середини минулого року, станом на червень, у 230-236 тисяч).

Враховуючи, що за весь 2025 рік російське командування змогло «законтрактувати» на війну близько 400-405 тисяч «тушок», основні причини згаданого відтермінування формування та розгортання основної кількості російських стратегічних резервів стають цілком зрозумілими.

Адже у 2025 році вороже командування мало достатньо свіжого особового складу, майже «під обріз» і лише для того, аби компенсувати втрати, а також дуже плавно і дуже повільно збільшувати кількість своїх стратегічних групувань, розгорнутих на території України, відповідно до принципів реалізації своєї стратегічної концепції. Тож, в такому разі звідки може взятися «вибуховоподібне» формування НОВИХ резервних дивізій і бригад? У цьому

сенсі російське командування мусило задовольнятися можливим мінімумом (4 дивізії) і «відкласти» решту на кращі часи.

(2)

По-друге, у поточному 2026 році, якщо ці причини (тобто розмір середньостатистичних щоденних втрат російських військ на фронті та обсяги їхньої «контрактної мобілізації», а цього року російське командування планує «залучити» близько 410 тисяч нових «героїв ес-ве-о») залишаться, то ситуація з російськими резервами навряд чи зміниться кардинально.

За оцінками (як «закритими», так і відкритими) низки експертів, цього року російське командування навряд чи зможе «нашкребти» понад 70 тисяч «тушок» для своїх стратегічних резервів. Цього явно недостатньо для ВСЬОГО списку дивізій і бригад, ЗАПЛАНОВАНИХ для розгортання. Це означає, що їх знову, з часом, доведеться відкласти.

І якщо припустити, що обсяги втрат російських військ можуть різко зростати (а це цілком ймовірно, адже російське командування явно планує «наступати будь-якою ціною»), особливо враховуючи, що відповідно до поточної оперативно-стратегічної ситуації воно стикається з недвозначною потребою штурмувати низку досить значних населених пунктів, читай «вузлів оборони» ЗСУ, що само по собі, за замовчуванням, різко збільшує втрати атакуючого), тоді формування стратегічних резервів у «ри-фи» загалом може набути, скажімо, досить тривалий характер.

(3)

По-третє, російські дивізії досить суттєво відрізняються одна від одної. Одна справа — мати «стару» повноцінну професійну дивізію (а також, таку саму бригаду), й зовсім інша — мати «нову», так би мовити, «усечьонную» (або, як зараз модно казати в російських штабах, «штурмову»), де багато піхоти, достатньо артилерії (хоч,а не завжди), але дуже мало танків і бронетехніки, а спеціальні підрозділи та підрозділи забезпечення (як бойового, так й тилового) – або скорочені до мінімуму, або взагалі відсутні.

Я вже писав, що в низці випадків, коли йдеться про формування нових частин і з'єднаньу російських військах, їхня організаційна і штатна структура, озброєння та оснащення, виглядають, скажімо так, досить «дивно». Типова «нова» російська мотострілецька дивізія — це купа стрілецьких\мотострілецьких батальйонів, які пересуваються або на старих «маталигах» (тягачах МТ-ЛБ), або на «підручних машинах» незрозумілої етимології, з обов'язковими «штурмовими ротами-взводами» в кожному з них, у кращому випадку кілька танкових рот, 1-2 артилерійські дивізіони (іноді, все ж-таки зустрічається артилерійський полк), мінімальна протиповітряна оборона (не більше ніж зрдн на дивізію, або навіть пара батарей). Вантажівок

і спеціальних транспортних засобів мало (кожна «бортова» вантажівка – майже, «на вагу золота»), але є багато мотоциклів, китайських і саморобних баггі, «буханок» тощо.

Очевидно, що таку дивізію, яка «адаптована» до інтенсивних піхотних «накатів», легша, швидша і простіша у формуванні, ніж стандартна повнокровна.

За дуже обережними і дуже приблизними розрахунками, для формування всіх ЗАПЛАНОВАНИХ стратегічних резервів у поточному 2026 році і в нормальній, а не скороченій чи адаптованій формі, російському командуванню знадобиться ДОДАТКОВО (тобто окрім постачання до фронту):

(1) - щонайменше 68-70 тисяч осіб

(2) - десь до 490-500 танків (вони виробляють 340-350 одиниць нових на рік, а «старі» з баз зберігання майже закінчились)

(3) - від 1040 до 1100 бойових броньованих машин (з ними ситуація дуже схожа на ситуацію з танками)

(4) - до 560-570 одиниць артилерійських «стволів» + щонайменше 200 РСЗВ

(5) - Ну, і щонайменше 24 пускові установки (ПУ) оперативно-тактичного ракетного комплексу (ОТРК)

Я дуже сумніваюся, що все це саме по собі «впаде на російську армію», як мана з небес.

Особливо тоді, коли в самій «ри-фи» нинішня фінансова ситуація для «пошуку» ДОДАТКОВИХ, окрім фронту, ресурсів, зараз не є особливо сприятливою.

Отже, очевидно, що

— в поточному 2026 році її командування, ймовірно, буде змушене або продовжувати дуже повільно формувати «скорочено-адаптовані» з'єднання для власних стратегічних резервів, або знову відкласти цей цікавий, але досить виснажливий процес на більш сприятливий час.

***

№ 1.415

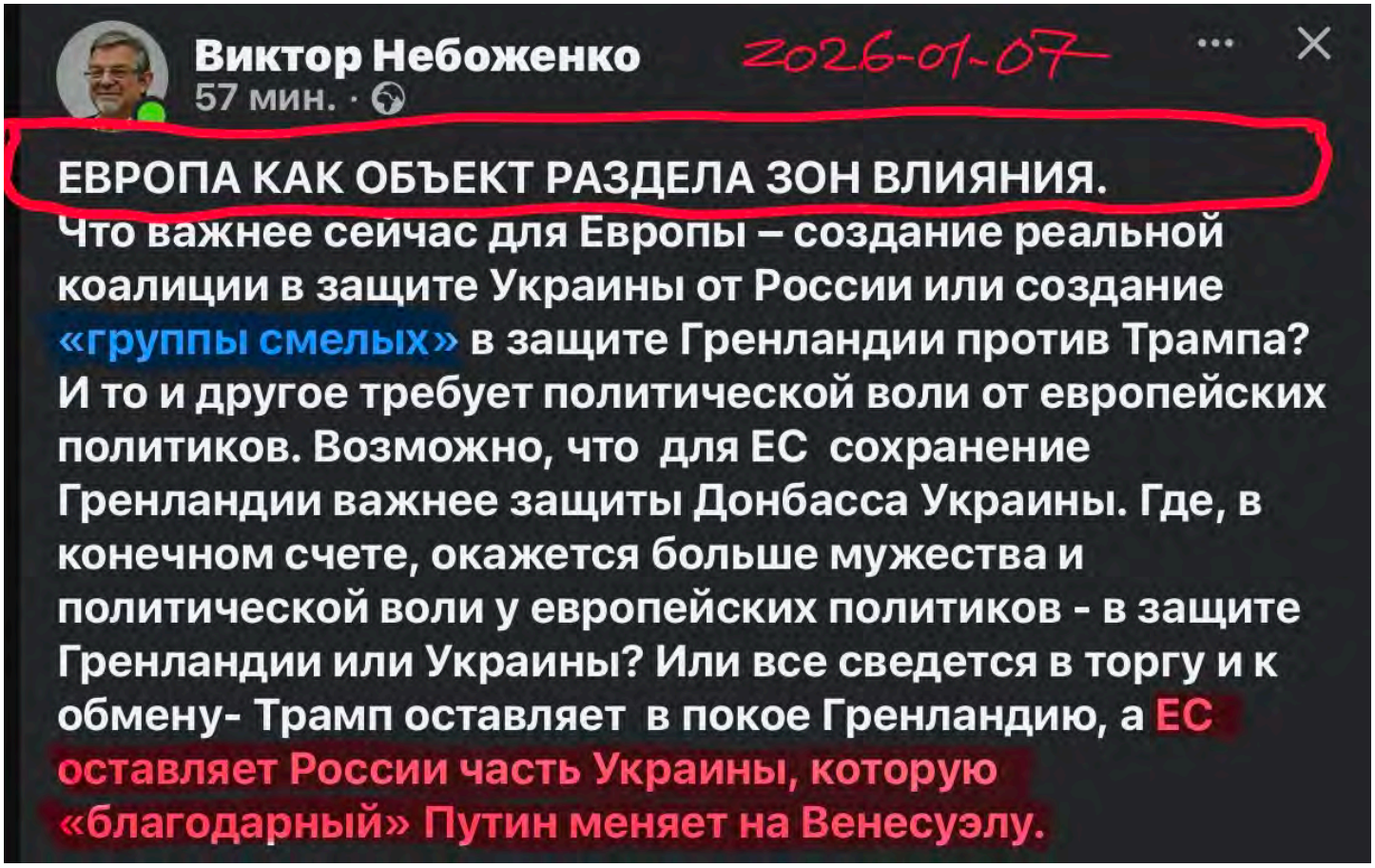
Виктор Небоженко
57 мин. ·
2026-01-07
ЕВРОПА КАК ОБЪЕКТ РАЗДЕЛА ЗОН ВЛИЯНИЯ.
Что важнее сейчас для Европы – создание реальной коалиции в защите Украины от России или создание «группы смелых» в защите Гренландии против Трампа? И то и другое требует политической воли от европейских политиков. Возможно, что для ЕС сохранение Гренландии важнее защиты Донбасса Украины. Где, в конечном счете, окажется больше мужества и политической воли у европейских политиков - в защите Гренландии или Украины? Или все сведется в торгу и к обмену- Трамп оставляет в покое Гренландию, а ЕС оставляет России часть Украины, которую «благодарный» Путин меняет на Венесуэлу.

***

№ 1.416

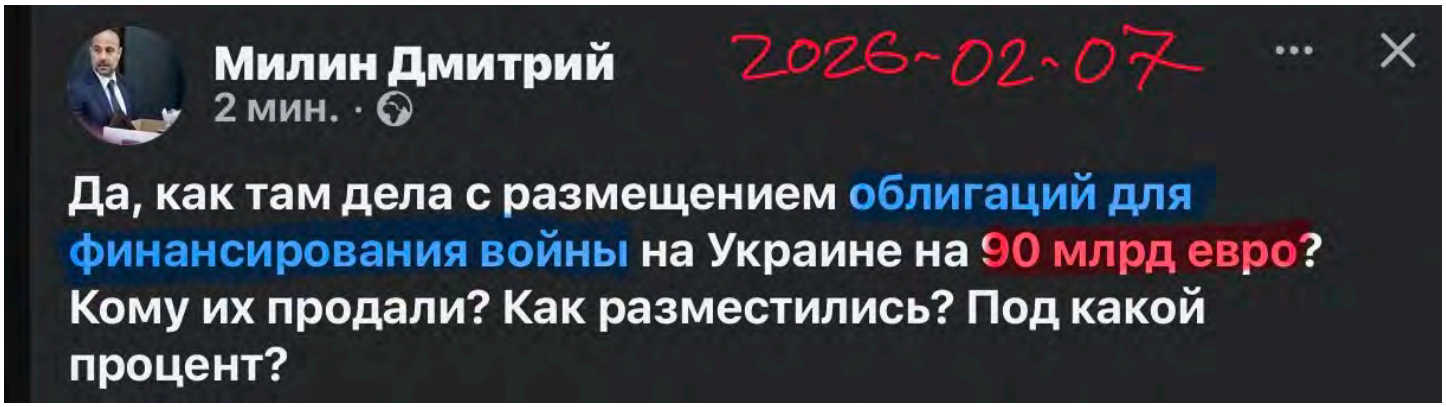
Милин Дмитрий
2 мин. ·
2026-02-07
Да, как там дела с размещением облигаций для финансирования войны на Украине на 90 млрд евро? Кому их продали? Как разместились? Под какой процент?

Рис 1

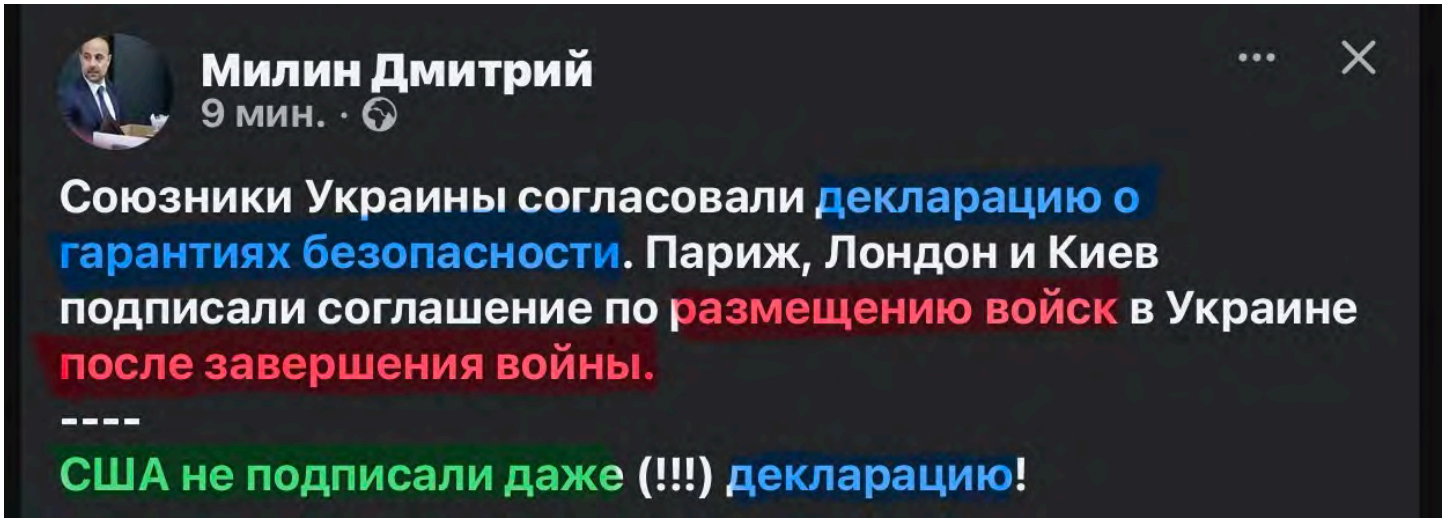
Милин Дмитрий
9 мин. ·
Союзники Украины согласовали декларацию о гарантиях безопасности. Париж, Лондон и Киев подписали соглашение по размещению войск в Украине после завершения войны.

США не подписали даже (!!!) декларацию!

Рис2

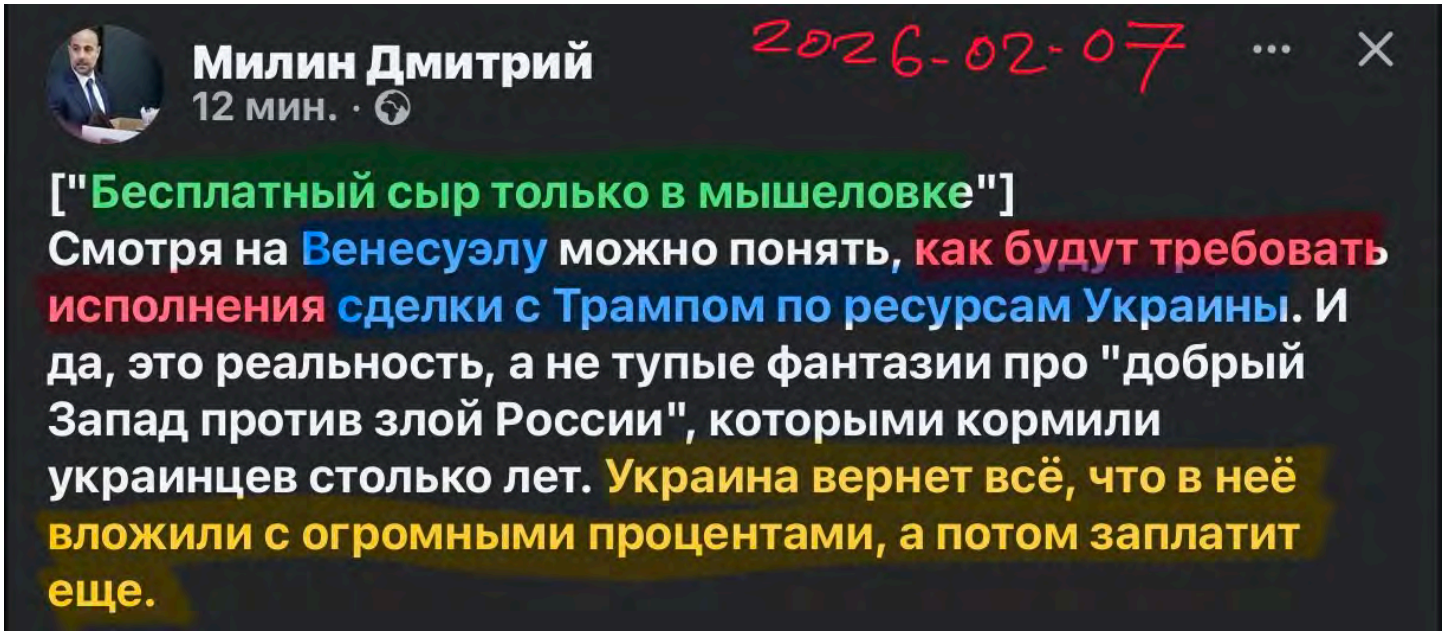
Милин Дмитрий
12 мин. ·
2026-02-07
["Бесплатный сыр только в мышеловке"]
Смотря на Венесуэлу можно понять, как будут требовать исполнения сделки с Трампом по ресурсам Украины. И да, это реальность, а не тупые фантазии про "добрый Запад против злой России", которыми кормили украинцев столько лет. Украина вернет всё, что в неё вложили с огромными процентами, а потом заплатит еще.

Рис3

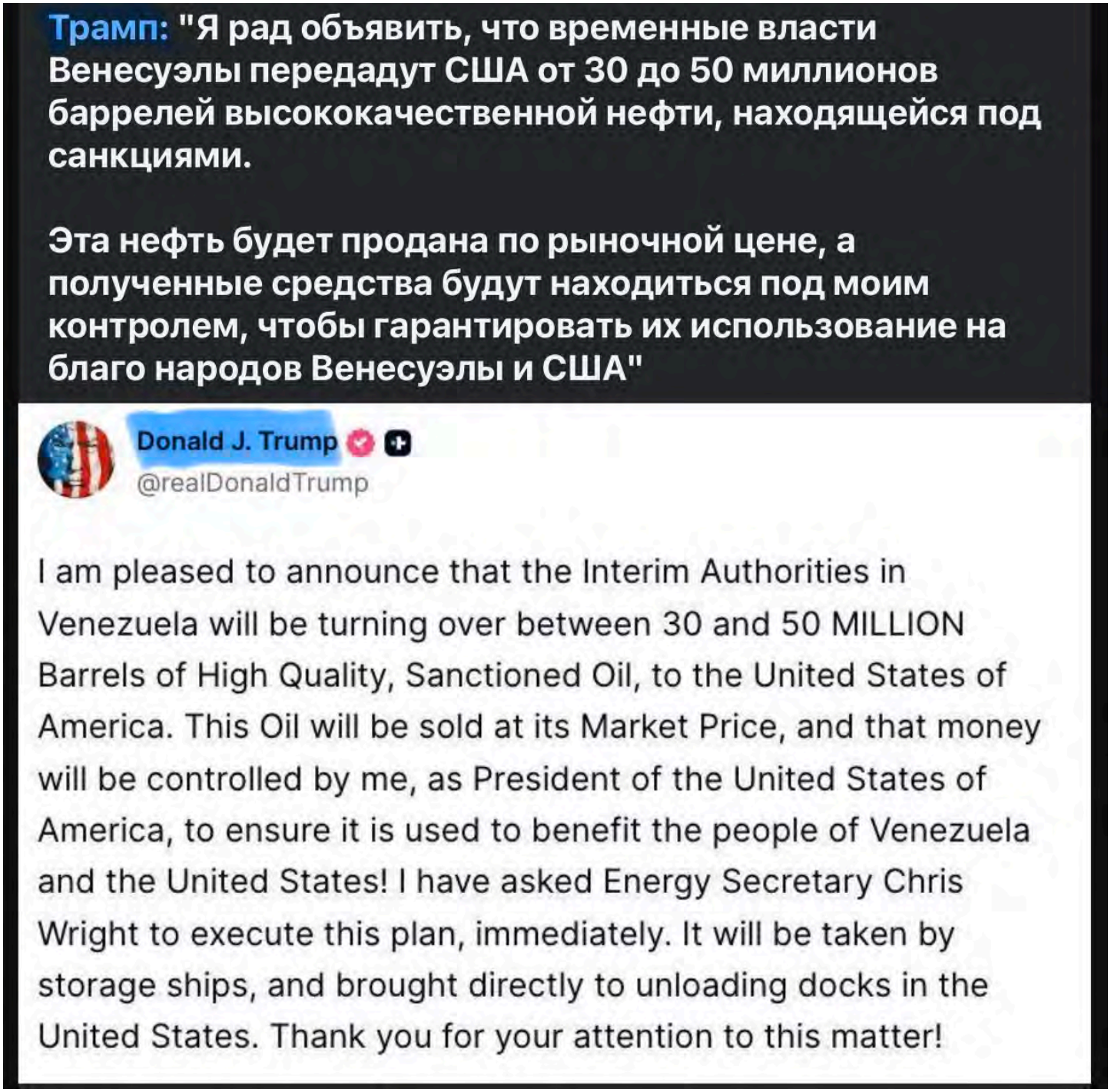

Рис 4

***

№ 1.417

«Петлюрівщина» як недалеке майбутнє України

2013-06-21

Юрій ***Романенко***

Наступний виток новітньої історії України безперечно носитиме «петлюрівський» характер.

Наступний виток новітньої історії України безперечно носитиме «петлюрівський» характер. Випадково, але симптоматично Юрій Луценко нещодавно брякнув про Сімона Петлюру, як про “героя України”. Декілька міркувань щодо нашого недалекого майбутнього у зв'язку з цим.

Я вже не раз говорив, що ми відтворюємо певний алгоритм в історії України, розуміючи які краще бачиш сьогодення. Схематично розглянемо нашу сучасну історію.

Відхід Леоніда ***Кучми*** у 2004 році був майже як зречення царя Миколи Другого у 1917 році.

Наступний режим утилізує залишки попереднього режиму.

Проміжне ланка, необхідне появи нового соціального організму. Такі собі черви, що копаються в гною. Хоча об'єктивно сам Кучма утилізував спадщину СРСР і майже міг повторити вдалу долю Маннергейма. Але тут дуже багато міркувань може бути, тому спростимо схему і зробимо Кучму стартовою точкою. Тим більше що для незалежної України він фактично такий і був, оскільки адаптував систему радянської держави до нових реалій 90-х.

Режим Віктора ***Ющенка***, який прийшов на зміну, функціонально продовжив лінію на утилізацію спадщини режиму Кучми надбудованого над радянськими інфраструктурами (економічної, гуманітарної, силової тощо).

Тому Ющенко виглядав як Центральна Рада та внутрішньо прагнув повторити її трагічну долю. Звідси любов до всього напускного-трагічного, отаманщини. І в тому, і в іншому випадку результат очевидний. Рано чи пізно на місце слабкого в організаційному плані суб'єкта приходить сильніший. Як відомо, природа порожнечі не терпить, а також як і населення з елітами, які прагнуть якогось упорядкування життя, інакше кажучи, до порядку.

Такою фігурою став Павло Скоропадський (у нашому випадку ***Янукович***).

Зі Скоропадським головна проблема була в тому , що він прийшов на багнетах німців, як наслідок, виявився маріонеткою, яка викликала ненависть низів, монархістів, що тяжіють до лівизни та анархізму, а опора на клас великих власників не могла бути міцною (нічого не нагадує?).

У наш час форми окупації тонші, але Янукович, звичайно ж, суб'єктивніший, ніж Скоропадський.

Однак

> — він убив свою перспективу, відразу зробивши помилку в 2010 році, обмеживши базу режиму великими власниками.

У результаті до літа 2013 року ми маємо ситуацію подібну до літа 1918 року з погляду перспектив.

Звичайно, я спрощую дуже сильно, але мова історичних аналогій дозволяє

1) — по-перше, швидше донести думку,

2) — по-друге, простіше маніпулювати свідомістю, оскільки грає на стереотипах, тому знову ж таки швидше доноситься думка.

Так ось, наша велика опозиційна трійка не дарма любить Петлюру та інших лузерів «націонал-визвольних змагань».

Незважаючи на те, що вони взагалі неясно уявляють, хто були ці люди, що рубали один одного на бурякових полях Полтавщини, Вінниччини та Дніпропетровщини у 1918-1920 рр., вони підсвідомо відчувають з ними зв'язок, як героїня Ріплі у сазі «Чужий» відчувала незримий зв'язок з інопланентними виродками, які бажали поневолити демократичне людство.

На роль сучасного Петлюри найкраще, звичайно ж, претендує Юлія ***Тимошенко***.

— До речі, Симон Петлюра при Скоропадському теж сидів ..... Як кажуть, поганий той Петлюра, який не постраждає трошки в катівнях режиму, що прогнив за «трудовий народ».

Справді, Петлюра відповідає духу та вчинкам наших опозиціонерів.

Такий же харизматичний тактик гуманітарного типу, не здатний побачити далі кроку-двох, тому вічно блукає між двома-трьома ворожими вогнями.

Втім, не без талантів соціальної маніпуляції, коли палке слово, що потрапляє в розлючені маси, дає моментальний сплеск соціальної енергії, здатної знести все на своєму шляху.

— Ось 18 червня, коли на полях агрофірми Корнацьких точилася боротьба з рейдерами, то мені це нагадало історії, коли селяни стріляли гетьманських найманців, які використовуючи багнети німців, забирали врожай.

Як відомо, все закінчилося повстанням у листопаді-грудні 1918 року. До речі, у нас президентські вибори також будуть у холодну пору.

Наша опозиція сьогодні такий собі «колективний Петлюра», який вагається разом із хвилями народного невдоволення.

— Але немає глибини, немає волі, немає глибокого розуміння моменту.

Роздуми Луценка у «Лівому березі» — тьмяне втілення цієї інтелектуальної та владної нездатності українських популістів народити щось системне. І знову ж таки симптоматично, що вони саме Луценка рушили на ідеологічні позиції.

— Неглибокий Луценко, що нахопився у в'язниці цитат із великих класиків, якнайкраще підходить для цієї напівграмотної квазі-еліти в ролі тлумача квазі-смислів, якими вони хочуть наповнити народ, що опустився в дрімуче невігластво під гнітом олігархів.

Тому я не виключаю перемоги ***Кличка*** у зв'язці із сучасними «петлюрівцями», або ***Яценюка*** з ними ж.

Загалом навіть неважливо, хто з них переможе і я навіть не здивуюся, якщо в них вистачить розуму створити свою «Директорію».

Все це неважливо тому, що підсумок буде таким самим, як і після приходу Петлюри до Києва 1919 року.

А ось результат важливий. — Тому що він

— принесе з собою **хаос, який вимагатиме залізну руку, залізних вождів та жертви, як плату за наведення порядку**.

Щодо *Януковича*, то свою роль він уже зіграв, як і *Скоропадський*.

Він приніс ні порядку, ні справедливості.

Лише заглибивши яму, яку всі дружно риють.

***

№ 1.418

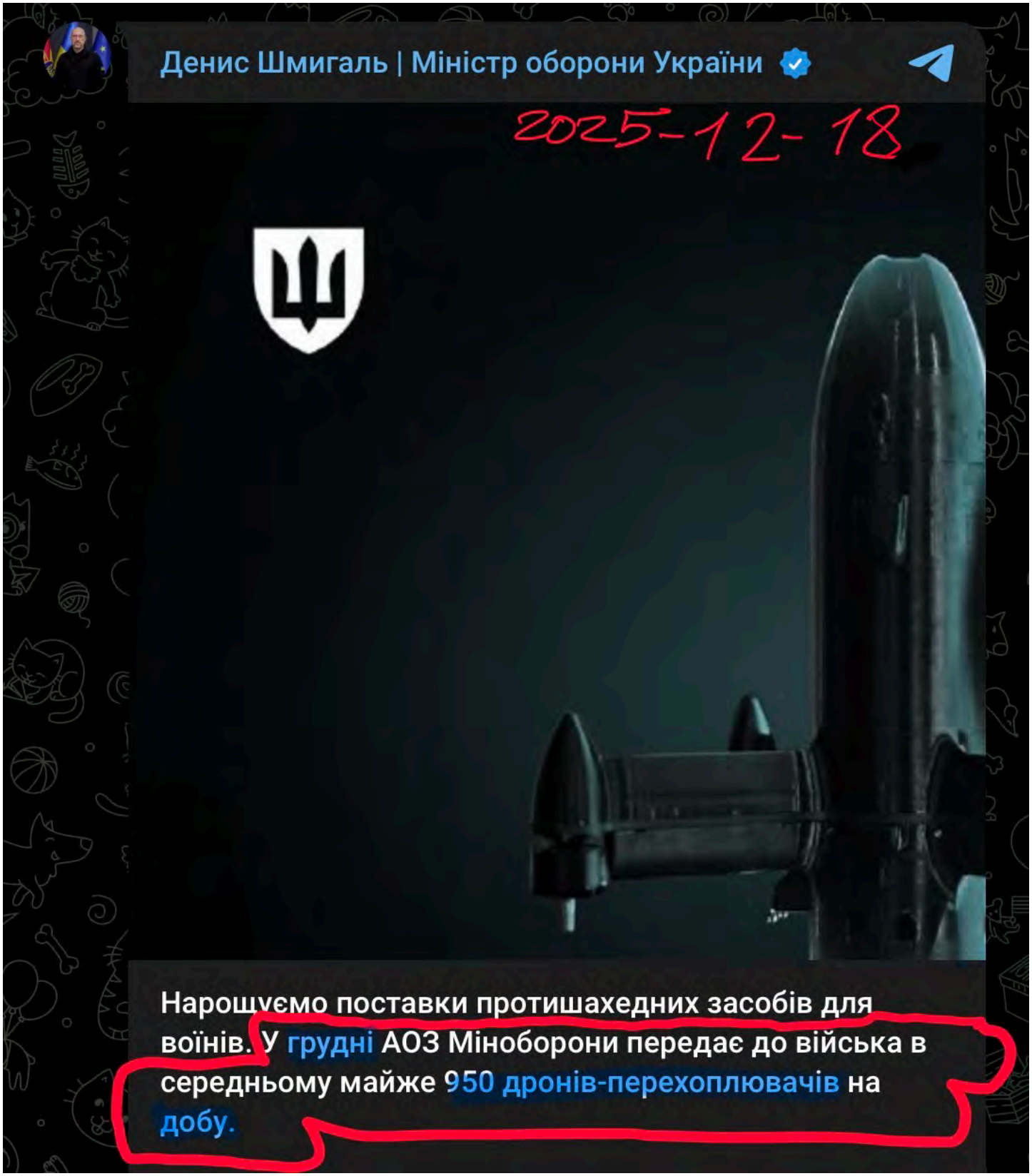
Денис Шмигаль | Міністр оборони України
2025-12-18
Нарощуємо поставки протишахедних засобів для воїнів. У грудні АОЗ Міноборони передає до війська в середньому майже 950 дронів-перехоплювачів на добу.

Рис1

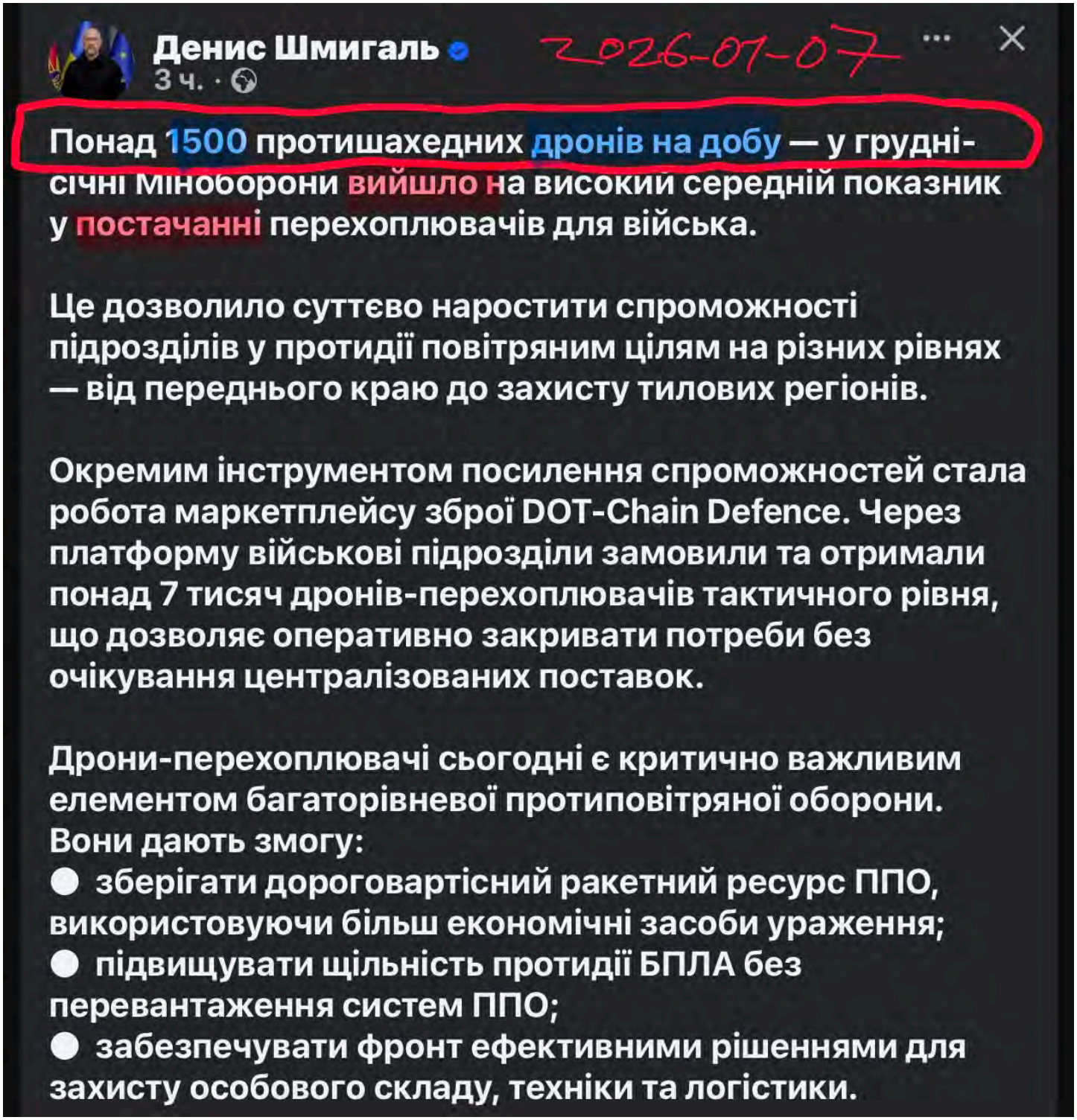
Денис Шмигаль
3 ч. ·
2026-01-07
Понад 1500 протишахедних дронів на добу — у грудні-січні Міноборони вийшло на високий середній показник у постачанні перехоплювачів для війська.
Це дозволило суттєво наростити спроможності підрозділів у протидії повітряним цілям на різних рівнях — від переднього краю до захисту тилових регіонів.
Окремим інструментом посилення спроможностей стала робота маркетплейсу зброї DOT-Chain Defence. Через платформу військові підрозділи замовили та отримали понад 7 тисяч дронів-перехоплювачів тактичного рівня, що дозволяє оперативно закривати потреби без очікування централізованих поставок.
Дрони-перехоплювачі сьогодні є критично важливим елементом багаторівневої протиповітряної оборони. Вони дають змогу:
● зберігати дороговартісний ракетний ресурс ППО, використовуючи більш економічні засоби ураження;
● підвищувати щільність протидії БПЛА без перевантаження систем ППО;
● забезпечувати фронт ефективними рішеннями для захисту особового складу, техніки та логістики.

Рис2

***

№ 1.419

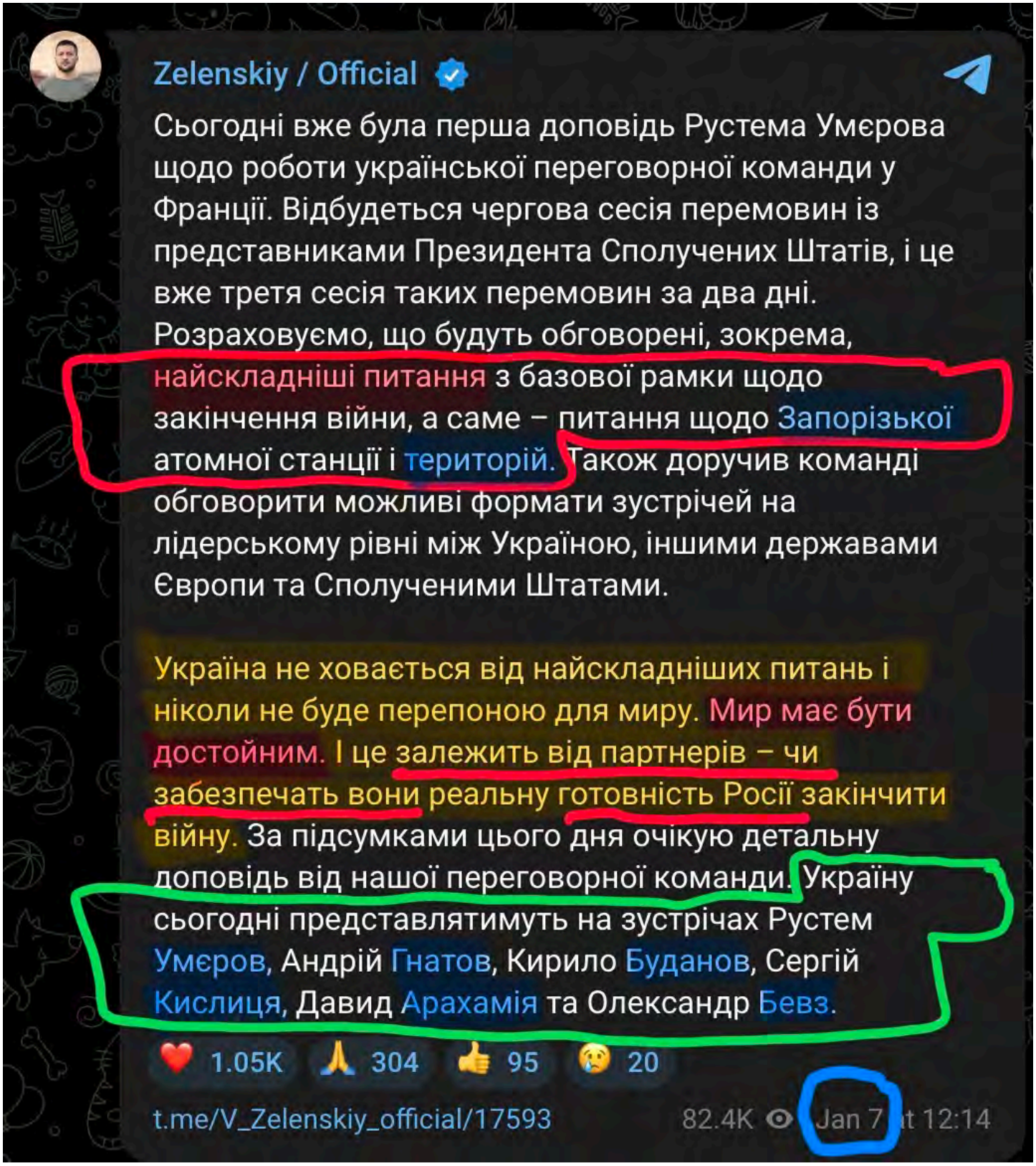

***

№ 1.420

ЗЕ — ОКУПАЦІЯ

2026-01-07

Вікторія ***Самборська***

Люди, які ейфорійно радіють «сильним/потужним» призначенням в офіс президента (*Буданов*, *Кислиця*, *Кулеба*..), придурашено радіють посиленню антиконституційної моделі.

Офісопрезидентська республіка замість того, аби канути в Лету з її творцем Єрмаком, навпаки:

1) — **бетонується серйозними дядьками,**

які

2) — **не посоромилися зі своїми репутаціями й достоїнствами прийти на готову потвору, ще й використовувати аномально роздуті повноваження офісу президента задля зміцнення одноосібного й незвітного правління з закосом під націонал-патріотизм, шкурно обгрунтований.**

Замість зламати хребет офісопрезидентській почварі – її посилюють армопоясами і корсетами.

А це значить:

— **ця влада не мислить свого політичного буття без антиправової онкології в вигляді органу-наросту, який на себе перебрав функції й уряду, й парламенту, й усіх галузевих відомств, докупи взятих.**

2026 рік стане роком остаточної інституціоналізації токсичної офісопрезидентської моделі, яка не має жодного стосунку до західних демократій.

(1) Далі сильна рука.

(2) Далі голограма суперлідера.

(3) Далі «держава – це я».

(4) Далі обнулений парламентаризм.

(5) Далі кишенькове кривосуддя.

(6) Далі ліквідовані медіа.

(7) Далі підім'ятий держменеджмент.

(8) Далі концентрація влади.

(9) Далі відсутність бодай мінімальної системи противаг.

(10) Далі делегування рулити всіма процесами не інституціям, створеним для цього Основним Законом, а ручним виконавцям з органу, в якого народ не зможе спитати, бо не народу ручні пуделі підзвітні.

***

1) — Хтось каже, що це військове послаблення країни в очікуванні підписання перемир'я.

2) — Хтось каже, що це вимоги американців і навіть росіян - щоб прибрати яскравих військових із керування.

3) — Хтось вважає це черговим етапом підготовки до виборів.

Я думаю, що тут усього потроху. Адже для виборів - не президента, а Зеленського - потрібно, щоб у списку кандидатів не залишилось жодного конкурента.

— І для цього слуги Зеленського внесли поправку до законів, яка напряму забороняє підсанкційним особам реєструватися кандидатами на виборах Президента.

Цим методом збито на данний момент Петра ***Порошенка***, але він не є головним конкурентом Зе.

По всіх опитуваннях, майбутній переможець - ***Залужний***.

І тут (як вчасно!) підкидають зміну голови СБУ Малюка на людину Єрмака, яка на 100% своя і яка точно не буде, як Малюк, відмовлятись надати довідку для накладання санкцій проти будь-якого майбутнього кандидата в президенти.

Шах і мат? Ще ні.

Тема виборів - це для Зеленського.

Але під соусом підготовки до переобрання Зеленського Єрмак йому ще й напарив свою повісточку дня

- послаблення головних військових структур.

І якщо внаслідок ротації в СВР, ГУР та СБУ їх очолять, хоч і люди Єрмака, але професіонали своєї справи, то

— призначення Мішеньки Федорова міністром оборони паралізує діяльність цієї структури мінімум на пів року.

Чи агент Єрмак ФСБ або ГРУ?...

Всі події, починаючи з поїздки Зеленського в Оман, вказують на те, що, окрім облизування Зеленського і під виглядом виконання волі Найвеличнішого, кожна дія Єрмака приносила одночасно і шкоду Україні, і користь Росії.

Це не може бути просто збігом.

➤ В сухому залишку ми маємо: чергове послаблення сил оборони країни в угоду бажання Зеленського переобратись у будь-який спосіб.

➤ Зеленський намагатиметься провести абсолютно контрольовані вибори без вибору.

➤ З голосуванням в «Дії», без реальних опонентів, з діючим єдиними марафоном та іншими порушеннями.

Для цього навіть москва може піти на тимчасове перемир'я.

➤ Навіть якщо нічого із цього не вийде і ніякого перемир'я не станеться і виборів не буде ще років 5, вертикаль Єрмака Зеленський укріпив, каральні і розвідувальні органи підсилив людьми, більш лояльними до себе, ще й славу реформатора отримає за призначення Федорова.

А розгрібати справжні наслідки цих рокировок будемо ми із вами.

***

Те, що відбувається останнім часом на Банковій, можна читати не лише як внутрішню боротьбу груп впливу чи спробу заглушити корупційні скандали.

Це може бути сигнал назовні.

Спроба довести *Трампу*, що:

(1) — система керована,

(2) — президент контролює процеси,

(3) — проблеми — не системні, а кадрові,

(4) — достатньо поміняти людей, і все запрацює.

Логіка проста і знайома:

(1) «Дайте мені ще один шанс.

(2) Я все тримаю під контролем.

(3) Я заміню одних непрофесіоналів іншими — і результат буде».

Саме так зазвичай поводяться лідери, які відчули, що

— *«їх почали оцінювати як фактор ризику, а не як актив»*.

Але у логіці Трампа кадрові перестановки самі по собі нічого не доводять.

Вони мають значення лише тоді, коли:

(1) — змінюють результат,

(2) — пришвидшують рішення,

(3) — зменшують токсичність,

(4) — роблять угоду можливою.

Якщо ж:

(1) — змінюються обличчя, але не механізми,

(2) — відповідальність залишається розмитою,

(3) — контроль — декларативним,

(4) — а результати — відкладеними,

то для Трампа це не «реформи», а імітація керованості.

Кадрові перестановки можуть виглядати як сила.

Але для Трампа сила — це не контроль над людьми, а контроль над результатом.

Він може терпіти імітацію ефективності. Але не нескінченно.

І якщо лідер намагається довести, що «все під контролем», а контроль існує лише в промовах і перестановках — це лише наближає момент, коли контроль почнуть шукати без нього.

Без істерик. Без романтики.

Як завжди — як задачу, яку або вирішують, або змінюють виконавця.

На жаль, від нього сьогодні більше залежить, ніж від нас, бо ми мовчки прийняли модель - «НЕНАЧАСІ».

***

А тим часом за результатами 2025 року Україна буде офіційно визнана найбіднішою країною Європи, її ВВП на душу

— населення складе 6,4 тис дол.

Для порівняння цей показник у інших країн:

(1) Молдова 8,2 тис дол

(2) Польща 28,4 тис дол

(3) Італія 43,2 тис дол

(4) Франція 49 тис дол

(5) Німеччина 60 тис дол

(6) Данія 76,6 тис дол

(7) Норвегія 91,9 тис дол

(8) Ісландія 92,2 тис дол

(9) Швейцарія 111 тис дол

(10) Ірландія 129 тис дол

(11) Люксембург 146,8 тис дол

(12) Ліхтенштейн 231,7 тис дол

Летимо у прірву...

***

№ 1.421

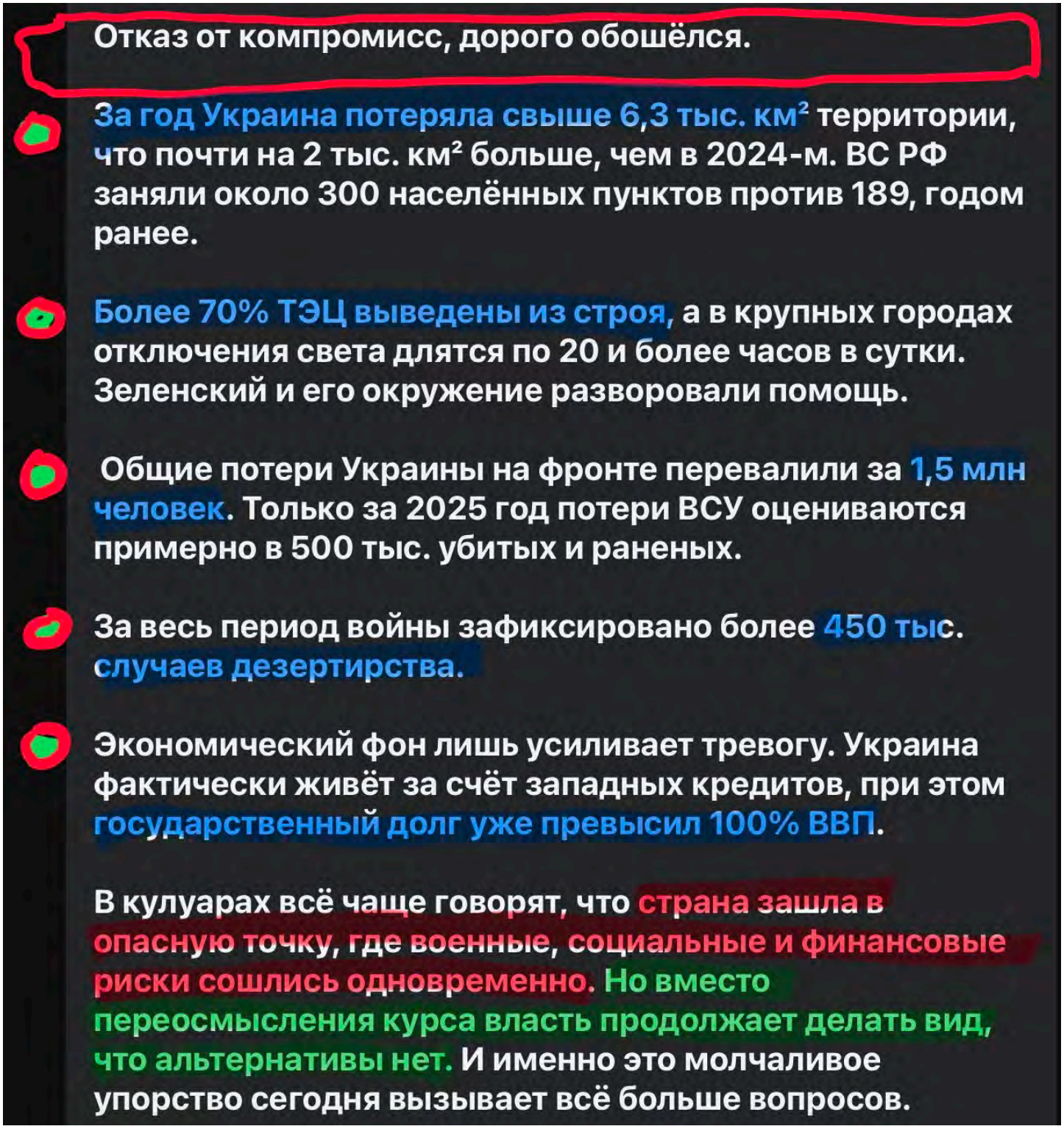
Отказ от компромисс, дорого обошёлся.
За год Украина потеряла свыше 6,3 тыс. км² территории, что почти на 2 тыс. км² больше, чем в 2024-м. ВС РФ заняли около 300 населённых пунктов против 189, годом ранее.
Более 70% ТЭЦ выведены из строя, а в крупных городах отключения света длятся по 20 и более часов в сутки. Зеленский и его окружение разворовали помощь.
Общие потери Украины на фронте перевалили за 1,5 млн человек. Только за 2025 год потери ВСУ оцениваются примерно в 500 тыс. убитых и раненых.
За весь период войны зафиксировано более 450 тыс. случаев дезертирства.
Экономический фон лишь усиливает тревогу. Украина фактически живёт за счёт западных кредитов, при этом государственный долг уже превысил 100% ВВП.
В кулуарах всё чаще говорят, что страна зашла в опасную точку, где военные, социальные и финансовые риски сошлись одновременно. Но вместо переосмысления курса власть продолжает делать вид, что альтернативы нет. И именно это молчаливое упорство сегодня вызывает всё больше вопросов.

Рис1

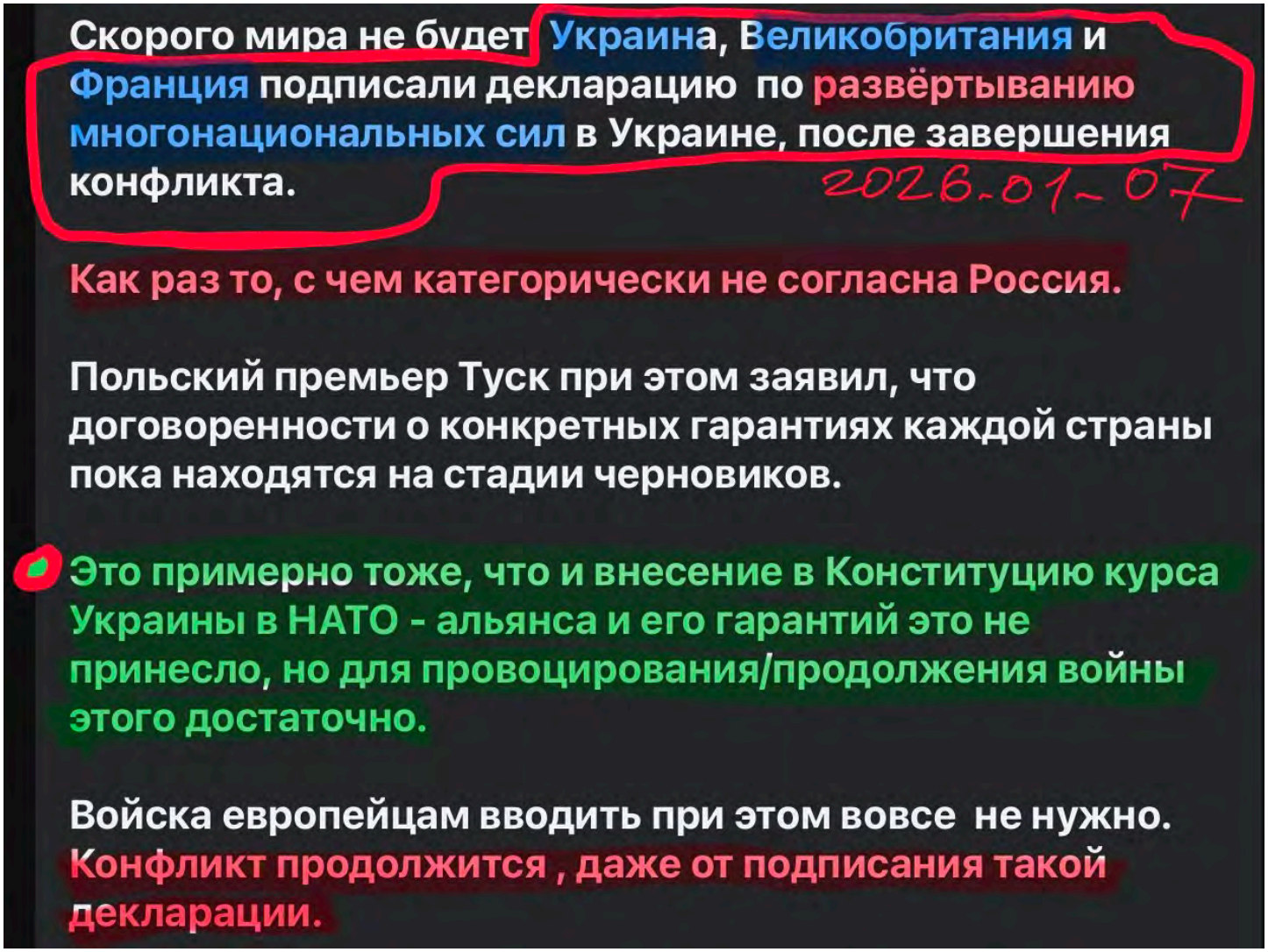
Скорого мира не будет Украина, Великобритания и Франция подписали декларацию по развёртыванию многонациональных сил в Украине, после завершения конфликта.
2026.01.07
Как раз то, с чем категорически не согласна Россия.
Польский премьер Туск при этом заявил, что договоренности о конкретных гарантиях каждой страны пока находятся на стадии черновиков.
Это примерно тоже, что и внесение в Конституцию курса Украины в НАТО - альянса и его гарантий это не принесло, но для провоцирования/продолжения войны этого достаточно.
Войска европейцам вводить при этом вовсе не нужно.
Конфликт продолжится , даже от подписания такой декларации.

Рис2

***

№ 1.422

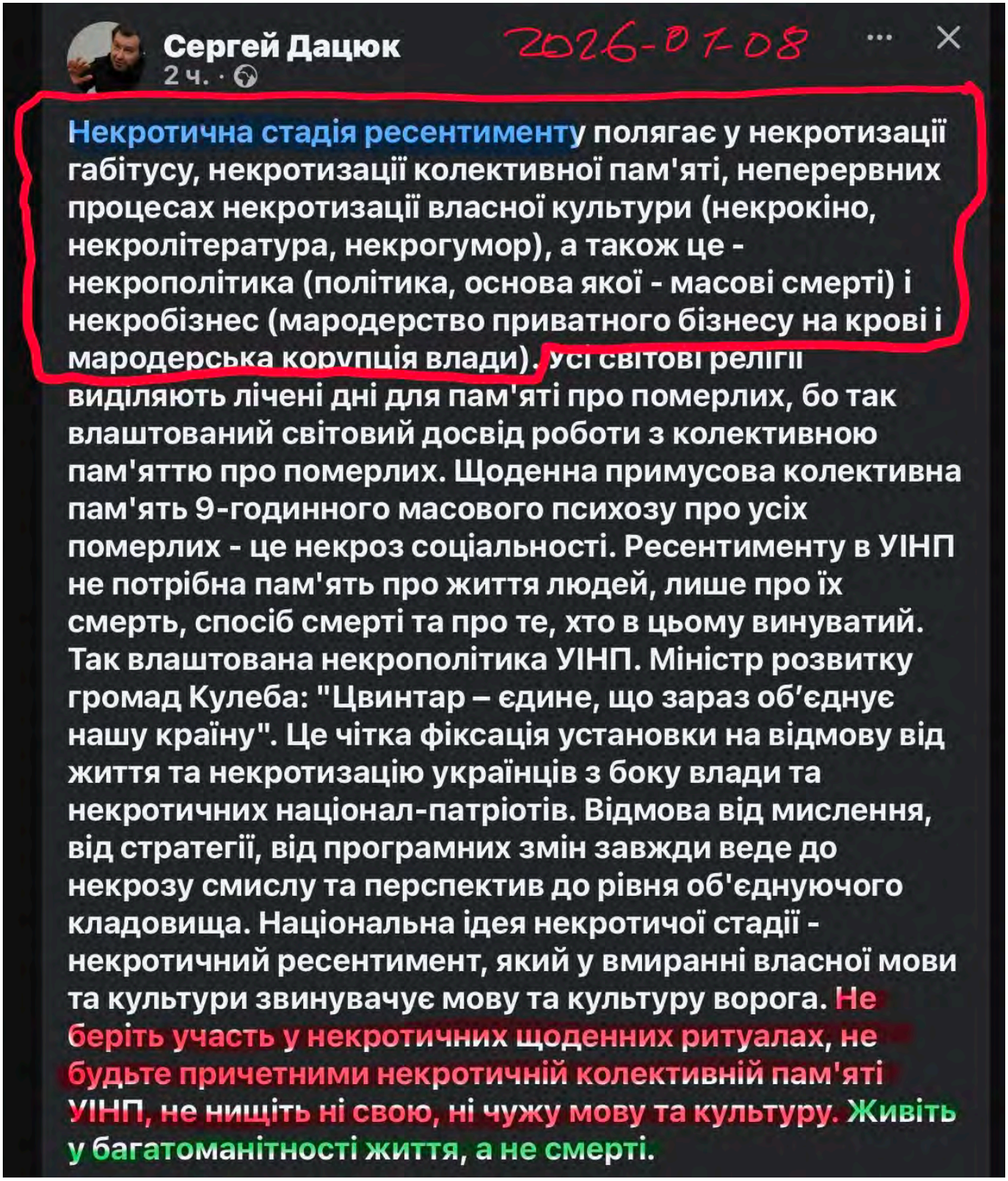
Сергей Дацюк
2 ч. ·
2026-07-08
Некротична стадія ресентименту полягає у некротизації габітусу, некротизації колективної пам'яті, неперервних процесах некротизації власної культури (некрокіно, некролітература, некрогумор), а також це - некрополітика (політика, основа якої - масові смерті) і некробізнес (мародерство приватного бізнесу на крові і мародерська корупція влади). Усі світові релігії виділяють лічені дні для пам'яті про померлих, бо так влаштований світовий досвід роботи з колективною пам'яттю про померлих. Щоденна примусова колективна пам'ять 9-годинного масового психозу про усіх померлих - це некроз соціальності. Ресентименту в УІНП не потрібна пам'ять про життя людей, лише про їх смерть, спосіб смерті та про те, хто в цьому винуватий. Так влаштована некрополітика УІНП. Міністр розвитку громад Кулеба: "Цвинтар – єдине, що зараз об'єднує нашу країну". Це чітка фіксація установки на відмову від життя та некротизацію українців з боку влади та некротичних націонал-патріотів. Відмова від мислення, від стратегії, від програмних змін завжди веде до некрозу смислу та перспектив до рівня об'єднуючого кладовища. Національна ідея некротичої стадії - некротичний ресентимент, який у вмиранні власної мови та культури звинувачує мову та культуру ворога. Не беріть участь у некротичних щоденних ритуалах, не будьте причетними некротичній колективній пам'яті УІНП, не нищіть ні свою, ні чужу мову та культуру. Живіть у багатоманітності життя, а не смерті.

***

№ 1.423

2026-01-08

Чаплигін

Дональд Трамп знову зробив те, що вміє найкраще: зірвав завісу риторики й оголив механіку влади.

У дописі на платформі Truth Social він написав:

«Без моєї участі Росія зараз захопила б усю Україну.

Пам'ятайте також, що я поодинці закінчив 8 воєн, і Норвегія — член НАТО — вирішила не присуджувати мені Нобелівську премію миру. Але це не має значення. Важливо, що я врятував мільйони життів.

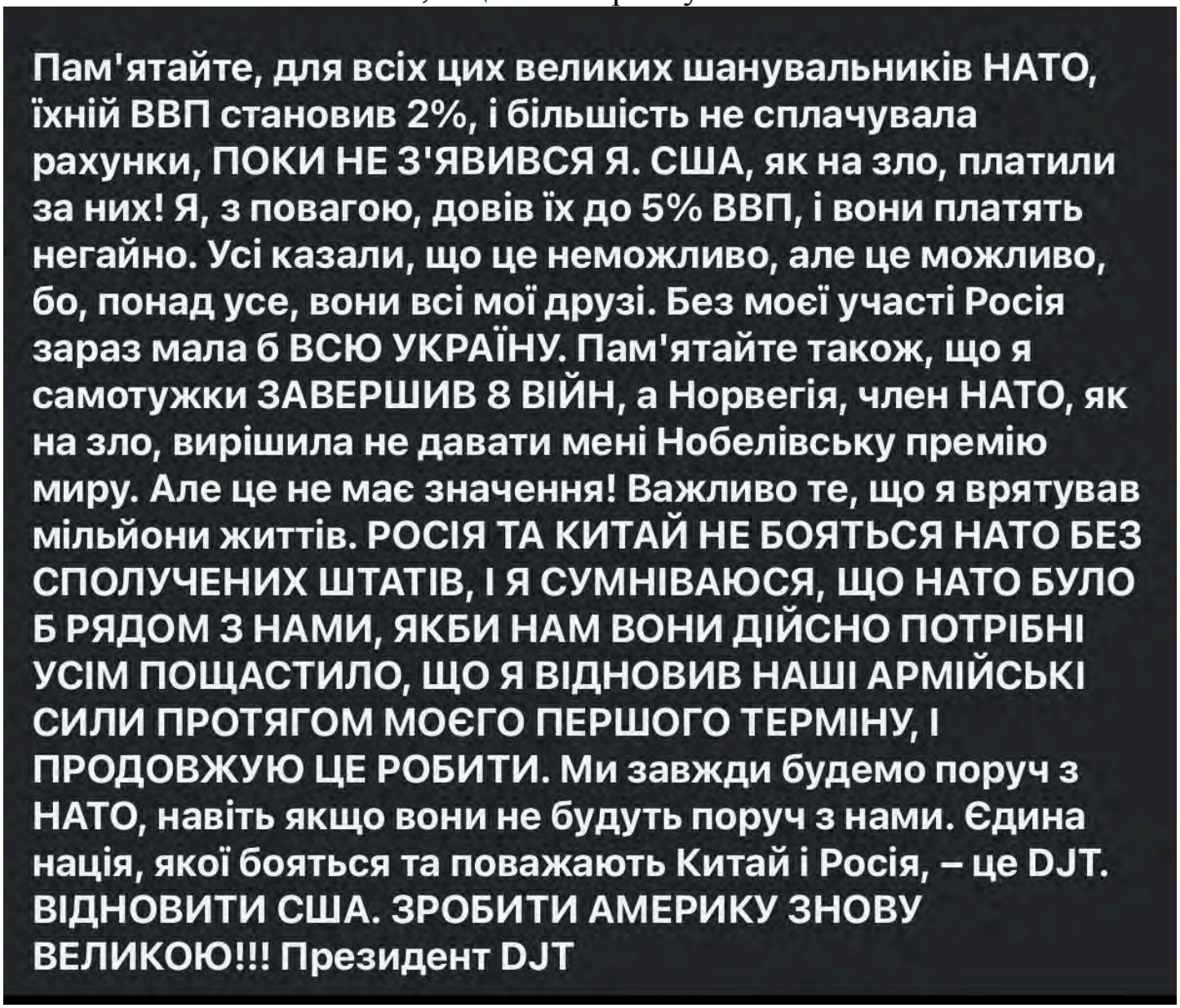

Росія і Китай не бояться НАТО без США, і я сумніваюся, що НАТО підтримало б нас, якби ми дійсно їх потребували. Усім пощастило, що я перебудував наші збройні сили у свій перший президентський термін і продовжую це робити.

Ми завжди підтримуватимемо НАТО, навіть якщо вони не підтримуватимуть нас. Єдина країна, яку Китай та Росія бояться та поважають, — це США».

Цей текст легко відкинути як нарцисичний монолог.

Але якщо відмовитись від моралізаторства, він читається як чітка формула політичного реалізму: НАТО без США — це абревіатура без змісту.

Саме тому Росія й Китай, за словами Трампа, не бояться Альянсу без американського ядра. Страх і повага в міжнародній політиці — речі суто матеріальні: армії, бюджети, готовність діяти, а не резолюції.

НАТО тут постає не як «спільнота цінностей», а як ієрархічна конструкція сили, де є центр і периферія. Хто платить — той визначає. Хто гарантує — той наказує. Всі інші — учасники, але не суб'єкти.

Історія з Гренландією лише підкреслює це.

Території в геополітиці не «належать», а контролюються. Якщо простір стає ключовим для безпеки імперського ядра, він виходить за межі моралі, міжнародного права і дипломатичних формулювань. Бо геополітика — це не право, а доля, виражена у силі.

Тому Гренландія в логіці Трампа — не острів і не данська територія, а елемент стратегічного простору.

(1) Трамп говорить про мир, але визначає його через страх.

(2) Говорить про союзників, але бачить васалів.

(3) Говорить про цінності, але діє в категоріях бюджету, армії та готовності застосувати силу.

У цьому повернення до нормального стану політичного після довгого ліберального сну.

Європейська проблема полягає не в Трампі.

Вона полягає в тому, що Європа десятиліттями жила в *постісторичній ілюзії*:

— *ніби «сила більше нічого не вирішує»*.

Трамп лише грубо, без церемоній, повідомляє:

— ця епоха закінчилась.

Тому питання, просте й незручне:

— а чи здатна Європа жити в реальності, де безпека знову визначається не деклараціями, а власною силою та волею її застосувати?

***

№ 1.424

«Відсутність сенсу несумісне з повнотою життя і, отже, означає хворобу»

Всім Карла Густава Юнґа зранку, а він поганого не порадить…

Якщо розглядати цю фразу крізь призму *юнґіанської психології*, то вона напрочуд глибоко торкається ***теми сенсу*** як **фундаментальної потреби людської психіки.**

Для Юнґа «повнота життя» — це стан, коли

1) — людина живе в гармонії з власною свідомістю та несвідомим, коли

2) — її дії, почуття й думки вплетені у цілісну, осмислену картину буття.

Сенс — це не розкіш, а життєво необхідний елемент психічного здоров'я.

«*Відсутність сенсу*» у юнґіанському розумінні

— це відчуття, що 1) життя позбавлене *мети*, що 2) події не мають внутрішнього зв'язку, а 3) власне існування не вписане в жодну значущу подію, яка залишає по собі слід в історії.

Коли людина втрачає ***відчуття сенсу***, її внутрішня енергія (лібідо в широкому юнґіанському значенні) блокується. Це призводить до стагнації, апатії, депресивних станів — тобто до «хвороби» не лише психологічної, а й духовної.

Для Юнґа ***сенс***

— це міст між свідомим і несвідомим, між особистим і колективним. Він часто народжується з контакту з архетипами, символами, міфами, релігією, які дають людині ***відчуття причетності до більш цілого***.

Юнґ попереджує, що **«життя без сенсу — це форма внутрішньої смерті»**.

Людина може бути фізично здоровою, але якщо вона не бачить сенсу у своєму існуванні, її психіка починає «хворіти».

Відновлення сенсу

1) — через творчість, духовний пошук, служіння, глибинну *саморефлексію*

2) — стає шляхом до зцілення і відновлення *повноти* життя.

***

№ 1.425-1

Скринька Пандори з Каракаса

Стаття 1. Чому Мадуро досі дихає? Геополітика мертвих свідків**

2026-01-06

Рубін

Є стара цинічна істина, яку не люблять озвучувати на кафедрах міжнародних відносин:

> — **«диктатори живуть рівно доти, доки їхнє мовчання коштує дешевше за їхні свідчення»**.

Як тільки ця пропорція змінюється, у диктатора раптово стається серцевий напад, його конвой випадково потрапляє під дружній вогонь або народний гнів наздоганяє його в дренажній трубі.

Ніколас Мадуро вижив.

> — І це найгірша новина для дуже багатьох шанованих людей у дорогих костюмах, що сидять у кабінетах Парижа, Мадрида і навіть Вашингтона.

Подивіться правді в очі.

Історія падіння режимів у XXI столітті — це не завжди перемога демократії.

Часто це операція із зачистки бухгалтерії.

Згадайте Муаммара ***Каддафі***.

> — У 2011 році французька авіація виявила дивовижну, майже істеричну активність у небі над Лівією. Офіційно — рятували народ Бенгазі. Неофіційно? У полковника була погана звичка возити до Парижа валізи. Слідство потім з'ясує, що йшлося про 50 мільйонів євро на виборчу кампанію Ніколя Саркозі. Є думка, що Саркозі дуже не хотів бачити Каддафі на лаві підсудних у Гаазі. Живий Каддафі міг би розповісти надто багато. Мертвий Каддафі — це просто тиран, який отримав по заслугах. Ідеальний свідок — це мертвий свідок.

Або візьмемо Слободана ***Мілошевича***.

> —У 90-ті, поки ООН штампувала резолюції, гроші з Белграда мішками вивозилися на Кіпр. Там, у затишних офшорах, крутилися сотні мільйонів доларів, які йшли на купівлю зброї та лояльності. Коли режим упав, багато західних банкірів видихнули. Схема закрилася, кінці у воду.

А Саддам ***Хусейн***?

> — Програма «Нафта в обмін на продовольство» перетворилася на «Нафта в обмін на совість». Ваучери на нафту роздавали політикам у Франції, Росії та Британії, як цукерки на ранку. Падіння Багдада для багатьох стало не геополітичною катастрофою, а особистим фінансовим крахом.

І ось тепер — ***Мадуро***.

Його випадок унікальний. Американці провели операцію ювелірно. Вони витягли його живим. Вони не дали його «випадково» пристрелити під час затримання. Зараз він сидить у Нью-Йорку, і його охороняють краще, ніж золотий запас у Форт-Ноксі. Тому що черга охочих пригостити його «чаєм з полонієм» або влаштувати «самогубство в камері» довша, ніж черга за бензином у Каракасі в найгірші роки кризи.

Мадуро — це ходяча «чорна скринька» світової корупції. Він знає все.

> — Хто з європейських лівих брав гроші на вибори. Чиї літаки вивозили золото до Туреччини. Хто у Вашингтоні лобіював зняття санкцій за скромний гонорар у 50 мільйонів доларів.

Гроші, як відомо, не пахнуть. Але кров на них під ультрафіолетом американського правосуддя світиться чудово.

Зараз у європейських столицях п'ють валер'янку. Саркозі, ймовірно, нервово шукає номер адвоката Мадуро, щоб запитати: «Як ти примудрився вижити?». А ми запасаємося попкорном. Скриньку Пандори відкрито, і звідти лізуть не просто скелети, а цілі цвинтарі з бездоганною репутацією.

***

№ 1.425-2

Скринька Пандори з Каракаса

Стаття 2. Американська мрія боліваріанських наркобаронів: Лобізм із запахом кокаїну

Ми звикли думати, що корупція — це доля країн «третього світу», де питання вирішуються занесенням пухкого конверта в потрібний кабінет. А Вашингтон — це сяюче місто на пагорбі, де працюють інститути, закон FARA і прозорий лобізм.

Ніколас Мадуро теж так думав. Тільки він розумів «лобізм» по-своєму: як купівлю людей оптом і вроздріб. І, на жаль, у серці американської демократії знайшлися ті, хто з радістю виставив себе на продаж.

Історія проникнення «боліваріанських» грошей у політичну еліту США — це готовий сценарій для чорної комедії, де жадібність перемагає інстинкт самозбереження.

1. Акт перший. 50 мільйонів за «Світло»

Головний герой — Девід ***Рівера***, колишній конгресмен-республіканець від Флориди. Публічно він будував кар'єру на образі ярого антикомуніста, непримиренного борця з режимом Кастро і захисника свободи. Але, як з'ясувалося, його ненависть до соціалізму закінчувалася рівно там, де починалися дуже великі гроші.

У 2017 році, коли адміністрація Трампа почала закручувати гайки Венесуелі, Мадуро запанікував. Йому потрібен був вхід у Білий дім за будь-яку ціну. І Рівера запропонував свої послуги. Його компанія Interamerican Consulting підписала контракт з американською філією PDVSA на скромні 50 мільйонів доларів.

Офіційно це називалося «стратегічний консалтинг». Реально — Рівера мав умовити адміністрацію Трампа не вводити санкції та покращити імідж Мадуро.

Найсмішніше в цій історії — рівень конспірації. Рівера і його венесуельські куратори грали в шпигунів, як діти в пісочниці. Слідство розкрило їхнє листування, сповнене кодових слів. Мадуро називали «Водій автобуса» (El Guaguero). Американських політиків — «Сомбреро». Мільйони доларів — «Динями» (Melones). А самі гроші — «Світлом» (La Luz).

Уявіть собі листування дорослого американського політика:

> «Як тільки прибуде Світло, ми запустимо двигуни». Це не цитата з фантастичного роману, це реальний чат людей, які відмивають мільйони наркорежиму. Рівера намагався дістатися до радників у Білому домі і навіть вийти на сенатора Марко Рубіо (свого колишнього сусіда по квартирі), щоб продати їм «нового, договороздатного Мадуро».

З обіцяних 50 мільйонів Рівера встиг отримати близько 15–20. Куди пішли гроші? Частина — на оплату обслуговування яхт венесуельського олігарха Рауля Горріна та утримання його коней. Мабуть, це і є «стратегічний консалтинг» по-венесуельськи.

2. Акт другий. «Техаський рейнджер» у бункері олігарха

Піт ***Сешнс***, впливовий конгресмен із Техасу, пішов ще далі. Навесні 2018 року він здійснює таємничий візит до Каракаса. Офіційно — «місія миру», щоб налагодити діалог. Але диявол, як завжди, в деталях.

У Каракасі американський конгресмен зупиняється не в посольстві США і не в готелі. Він живе в розкішній укріпленій резиденції того самого Рауля Горріна. Тієї самої людини, яка зараз перебуває у списку найбільш розшукуваних злочинців ICE за відмивання мільярдів.

Горрін був не просто бізнесменом, він був ***гаманцем режиму***. Він купував усіх: від венесуельських суддів до американських гостей. Сешнс поїхав із Каракаса з «пакетом пропозицій» від Мадуро. Схема була цинічно проста: ви нам — зняття санкцій і легітимність виборів, ми вам — доступ до нафтових родовищ для гігантів на кшталт ExxonMobil. Класична угода: ресурси в обмін на політичне виживання.

Були і спроби зайти через «чорний хід». Організовувалися телефонні дзвінки Мадуро, до яких підключали Руді Джуліані.

Створювалася ілюзія, що з американцями можна домовитися «по-пацанськи», в обхід Держдепу і спецслужб.

3. Акт третій. Найманці та мільярди

Картина була б неповною без Еріка ***Прінса***, засновника сумнозвісної ПВК Blackwater. Навіть такі люди шукали вигоду в хаосі. У 2019 році Прінс провів секретну зустріч у Каракасі з віце-президенткою Делсі Родрігес (тією самою, що під санкціями). Пропозиція була в дусі часу: найманці для навчання поліції та «забезпечення безпеки». Бізнес є бізнес, нічого особистого.

А оплачував цей банкет Рауль Горрін. Людина, яка через корумпованих скарбників (колишніх охоронців Чавеса) вивела з країни мільярди доларів на різниці курсів валют. На ці гроші купувалися не тільки конгресмени, а й приватні літаки, нерухомість у Маямі та Нью-Йорку (24 об'єкти тільки в Горріна конфіскували), і навіть скакові коні олімпійського рівня.

4. Фінал

У підсумку американська система спрацювала, але зі скрипом.

Рівера заарештований. У Горріна конфіскували активи. Сешнс під вогнем критики.

Але Мадуро зараз сидить у Нью-Йорку. І він — носій вбивчої інформації. Він може розповісти слідчим у деталях, як легко деякі американські борці за свободу перетворюються на лобістів диктатури, варто тільки помахати перед ними «динею».

Це знання лякає вашингтонський істеблішмент не менше, ніж іранська ядерна програма. Тому що ракети можна збити, а жадібність політиків — ресурс невичерпний і стратегічно небезпечний. Мадуро знає ціну кожному рукостисканню. І тепер він готовий назвати цю ціну прокурору.

***

№ 1.425-3

Скринька Пандори з Каракаса

Стаття 3. Європейські гастролі: Соціалісти, популісти та золоті валізи

Якщо ви думаєте, що корупція — це хвороба, яка передається тільки через рукостискання в Маямі або Москві, у мене для вас погані новини.

Старенька Європа, яка так любить читати лекції про права людини, прозорість і верховенство права, виявилася не менш ласою на «боліваріанське золото», ніж техаські конгресмени.

Тільки якщо в США все вирішувалося через цинічний, але зрозумілий ***лобізм***, то в Європі це подавалося під соусом «діалогу», «суверенітету» та «інтернаціональної солідарності». Але суть залишалася тією самою: гроші Мадуро не пахли навіть у стерильних кабінетах Брюсселя, Рима та Мадрида.

5. Іспанський сором: Валізи, золоті копальні та «консультації»

Почнемо з Мадрида. Іспанія історично була мостом між Європою та Латинською Америкою.

За уряду соціалістів цей міст перетворився на швидкісну магістраль для відмивання грошей і політичного прикриття.

Головний герой цієї драми — Хосе Луїс Родрігес ***Сапатеро***, колишній прем'єр-міністр Іспанії. Людина з бездоганною репутацією європейського лівого інтелектуала. Він роками літав до Каракаса як «посередник», закликаючи ЄС не тиснути на Мадуро санкціями.

А тепер слідкуйте за руками.

Колишній глава розвідки Венесуели «Ель Полло» (який зараз дає свідчення в США) заявив прямо: у Сапатеро був особистий фінансовий інтерес. І йдеться не про відрядні. Йдеться про володіння — через підставних осіб — золотою копальнею у Венесуелі. Погодьтеся, важко бути об'єктивним миротворцем, коли твій гонорар закопаний у венесуельській землі, а його вартість залежить від того, чи всидить диктатор у кріслі.

Але справжнім хітом став «***Дельсігейт***».

Січнева ніч 2020 року. Аеропорт Барахас у *Мадриді*. Приземляється приватний борт із віце-президенткою Венесуели Дельсі Родрігес. Нюанс у тому, що їй суворо заборонено в'їзд до ЄС. Але її зустрічає не прикордонна поліція з кайданками, а міністр транспорту Іспанії Хосе Луїс *Абалос*.

> — З літака вивантажують 40 валіз. Їх не оглядають. Вони не проходять митницю. Вони просто розчиняються в ночі. Що було всередині? Слідство підозрює, що це могли бути готівка або золото. Пов'язують це з бізнесменом Віктором де Альдамою та угодою з продажу 104 золотих злитків на 68 мільйонів доларів. А ще з лобіюванням порятунку авіакомпанії Air Europa, якій Венесуела заборгувала 200 мільйонів. 40 валіз «дипломатичної пошти» — це, напевно, найважче чтиво у світі, якщо там справді були книги.

І не забудемо про партію Podemos. Іспанські ліві популісти (Пабло Іглесіас, Хуан Карлос Монедеро), які так люблять боротися з капіталізмом, опинилися на утриманні у чавістів. Фонд CEPS, пов'язаний з їхніми лідерами, отримав понад 7 мільйонів євро від режимів Чавеса і Мадуро. Офіційно — за «консультації щодо соціальних реформ». Мабуть, консультували, як правильно розвалити економіку найбагатшої нафтової країни за п'ять років.

6. Італія: Валіза для «П'яти зірок»

В Італії історія ще більш кінематографічна. У 2020 році спливли документи венесуельської військової розвідки про те, що ще у 2010 році Ніколас Мадуро (тоді глава МЗС) відправив диппоштою до Мілана валізу з 3,5 мільйонами євро готівкою.

Отримувач? Джанроберто *Казаледжо*, засновник руху «*П'ять зірок*» (M5S). Того самого руху, який йшов у владу під гаслами чесності, боротьби з корупцією та «чистих рук». Виявляється, руки були чистими, бо гроші передавали в рукавичках. Мадуро як ніхто інший може підтвердити справжність цих документів, і тоді вся легенда італійських популістів розсиплеться на порох.

7. Центральна Європа: Суверенітет за прейскурантом

Якщо на півдні Європи Мадуро купував друзів через ідеологічну близькість, то в Центральній Європі він знайшов союзників серед ***правих прагматиків***. Тут валютою стали «суверенітет», вето в ЄС і збройові угоди.

Віктор ***Орбан*** в Угорщині.

> — Він став єдиним лідером ЄС, який систематично блокував жорсткі резолюції проти Мадуро (рахунок голосів 26-1). Навіщо? Офіційно — «ми проти втручання у внутрішні справи». Реально — Орбан будує свою «мирну економіку», де дешева нафта важливіша за демократію. А ще Угорщина тихенько торгувала «золотими візами» через сумнівні фірми на кшталт VolDan. Втікачі-чиновники з Венесуели та їхні родини дуже люблять європейську посвідку на проживання, і Будапешт, на відміну від інших, не ставив зайвих запитань про походження їхніх мільйонів.

Або візьмемо Словаччину Роберта ***Фіцо***.

> — Людина, яка найгучніше кричить про мир і про те, що «не дасть ні патрона Україні». При цьому словацькі збройові заводи (наприклад, ZVS Holding) працюють у три зміни, а експорт зброї подвоївся. Словаччина історично ремонтувала та обслуговувала радянську техніку для Венесуели. Фіцо називав операцію США «порушенням міжнародного права», але словацькі снаряди і запчастини роками живили армію, яка тримала народ Венесуели в заручниках.

Чехія Андрія ***Бабіша*** теж у грі, але тут чистий бізнес.

— Бабіш хоче повернути борги за турбіни Skoda Power. Для нього Мадуро був просто поганим боржником, а зміна режиму — шанс повернути гроші. Жодної ідеології, тільки бухгалтерський баланс.

8. Фінал: Страх у Старому Світі

Арешт Мадуро став шоком для європейського істеблішменту. Тому що Мадуро знає все.

Він знає, що було в тих 40 валізах у Мадриді і хто їх забрав. Він знає, хто з лідерів «П'яти зірок» перераховував готівку в Мілані. Він знає, які схеми прокручувалися через банки Андорри (BPA) та Португалії (Banco Espirito Santo), де відмивалися мільярди PDVSA.

Зараз багато хто в Європі, хто роками будував кар'єру на антиамериканізмі та «особливому шляху», розуміють: їхній особливий шлях може закінчитися в суді. Мадуро в Нью-Йорку — це бомба уповільненої дії, закладена під фундамент європейського лицемірства. І годинник уже цокає.

***

№ 1.425-4

Скринька Пандори з Каракаса**

Стаття 4. Східний базар: Золото Ердогана, ракети путіна і цифровий ГУЛАГ Сі Цзіньпіна

Диктатура — це дороге задоволення. Щоб утримувати владу в країні, де інфляція випереджає швидкість світла, а народ їсть зі сміттєвих баків, потрібні спонсори.

Ніколас Мадуро не був генієм економіки, але він був *генієм маркетингу*.

Він зумів продати свою країну трьом головним гравцям «Осі спротиву» — 1) *Туреччині*, 2) *рф* та 3) *Китаю*.

Кожен із них отримав свій шматок венесуельського пирога.

А тепер, коли Мадуро в наручниках, вони розуміють: пиріг виявився з начинкою з динаміту.

9. Туреччина: Золото в обмін на макарони

Реджеп Таїп Ердоган любить вдавати із себе захисника пригноблених, але бізнес із Мадуро був цинічним навіть за мірками східного базару.

Схема називалася «Золото за їжу».

Венесуела видобувала золото в так званій «Арко Мінеро». Видобувала по-варварськи, знищуючи джунглі, руками напіврабів і під контролем бандитів. Потім це криваве золото приватними літаками летіло до Туреччини. Там його очищали, перетворювали на красиві злитки і продавали.

А що отримувала Венесуела натомість? Гроші? Ні. Вона отримувала турецькі макарони і сухе молоко для продуктових наборів CLAP. Причому за цінами, завищеними в рази.

Це була «геніальна схема»: Ердоган отримував ліквідне золото, а Мадуро — прострочену пасту, щоб годувати електорат.

Ключовою ланкою було спільне підприємство *Mibiturven*. Звучить солідно, але за фактом це була «пральня». Тепер американські слідчі вивчають рахунки турецьких компаній-прокладок на кшталт Mulberry Proje Yatirim. Ердогану варто напружитися: його «золотий міст» звалився, і уламки можуть придавити дуже важливих людей в Анкарі.

10. рф: Металобрухт замість «небесного щита»

Для кремля Венесуела була плацдармом. Мрією про радянські ракети в «м'якому підчерев'ї» США. москва вкачала в режим мільярди. «Роснефть» давала кредити під заставу нафти, а генерали продавали зброю.

Січень 2026 року став моментом істини для російського ВПК. Коли почалася операція США, хвалені комплекси С-300ВМ «Антей-2500» і «Бук-М2Е», які мали закрити небо над Каракасом, просто промовчали. Чи то їх придушили РЕБ, чи то вони були в неробочому стані через відсутність запчастин, чи то російські радники вирішили не злити американську авіацію.

Підсумок сумний для путіна.

Міф про «непереможну російську зброю» остаточно розвіяно.

> — База стратегічних бомбардувальників Ту-160 на острові Ла-Орчіла так і залишилася вологою мрією кремлівських стратегів. А бійці ПВК «Вагнер», які охороняли Мадуро і тренували його спецназ, не змогли зупинити неминуче. москва втратила не просто союзника, вона втратила обличчя і мільярди доларів, які тепер ніхто не поверне.

11. Китай: Цифровий нашийник

Пекін діяв тонше і страшніше.

Якщо росіяни продавали кийки, то китайці продавали ***цифровий концтабір***.

— Корпорація ZTE допомогла Мадуро впровадити систему «Carnet de la Patria» — «Посвідчення Вітчизни».

Це була не просто ID-карта. Це був інструмент шантажу. Хочеш отримати коробку з їжею? Пред'яви карту. Хочеш пенсію? Пред'яви карту. Система відстежувала все: чи голосував ти на виборах, чи ходив на мітинги опозиції. Китай побудував для Мадуро ідеальну систему соціального контролю, де лояльність обмінювалася на калорії.

Крім того, Huawei будувала мережі 4G і 5G, які, як підозрюють у Вашингтоні, мали «чорні ходи» для китайської розвідки. Тепер уся ця інфраструктура в руках американців. І фахівці з АНБ з величезним інтересом вивчають китайський код.

12. Фінал: Погані інвестиції

Мадуро в Нью-Йорку — це катастрофа для його спонсорів.

— Він знає рахунки, на які йшли гроші за золото в Туреччині. Він знає умови секретних військових протоколів із москвою. Він знає, які дані збирали китайці через свої сервери.

Диктатори Сходу зробили ставку на диктатора Латинської Америки. І програли.

Як з'ясувалося, вкладатися в режими, які тримаються на багнетах і кокаїні — це поганий бізнес-план.

Акції «Болівaріанського соціалізму» обнулилися, а ось судові позови до його партнерів тільки починають надходити.

***

№ 1.425-5

Скринька Пандори з Каракаса

Стаття 5. Український слід: Гірка пігулка «Мотор Січ» і спадщина «міцних господарників»

Ця стаття буде найнеприємнішою для читання в Києві.

Тому що завжди боляче і гидко дізнаватися, що поки одні віддавали життя за свободу в окопах під Бахмутом чи Авдіївкою, інші заробляли мільйони, торгуючи з найкращими друзями москви.

У дипломатії Україна і режим Мадуро були ворогами. Київ офіційно визнав Гуайдо, Венесуела офіційно визнала Крим російським. Здавалося б, розмову закінчено.

Але там, де закінчується дипломатія, починається «бізнес на крові». І у цього бізнесу в Україні були конкретні імена, прізвища і дати.

13. Тінь Януковича: Епоха «великого розпилу» (2010–2014)

Щоб зрозуміти масштаб, потрібно відмотати плівку назад.

Фундамент цього порочного зв'язку заклали не у 2022-му, а набагато раніше.

Пам'ятаєте Віктора Януковича і його візити до Уго Чавеса у **2010–2011 роках**?

> — Обійми, посмішки, обіцянки видобувати нафту в дельті Оріноко. Тоді це подавалося як «енергетична незалежність».

На ділі це була схема з розпилу мільярдів.

У період **2011–2013 років** українські державні гроші вкладалися у венесуельські дірки, а поверталися у вигляді відкатів на рахунки «Сім'ї». Янукович втік до Ростова у 2014-му, але схеми залишилися. «Міцні господарники» просто переорієнтували потоки, зробивши їх більш прихованими.

14. Двигуни зради: Кейс Богуслаєва (2014–2022)

Головний антигерой цієї історії — В'ячеслав ***Богуслаєв***, «червоний директор» і повноправний господар заводу «Мотор Січ». Людина, у якої звання Героя України на піджаку сусідило з паспортом рф у потайній кишені.

Венесуельська армія (FANB) критично залежить від російської техніки. Їхня ударна сила — це вертольоти Мі-35М («Летючі танкі») і транспортні Мі-17В-5. Це «робочі конячки» режиму, які перевозять спецназ для розгону голодних бунтів і охороняють ті самі криваві золоті копальні.

Але у цих російських вертольотів є нюанс:

> — без українських двигунів вони перетворюються на купу дорогого металобрухту.

Після анексії Криму у **2014 році**, будь-які постачання військової продукції в бік москви та її сателітів мали припинитися.

Але для «Мотор Січ» гроші не пахли.

У самий розпал війни на Донбасі (**2015–2021 роки**) завод продовжував підтримувати боєздатність друзів путіна. Схеми, розкриті пізніше, вражають цинізмом:

(1) Логістика: Двигуни не летіли напряму. У період **2017–2022 років** вони йшли через ланцюжок фірм-прокладок в ОАЕ, Гонконгу та Туреччині.

(2) Маскування: У митних деклараціях вони значилися як «цивільні товари» для мирної авіації, хоча призначалися для ударних бортів.

(3) Результат: Поки українські дипломати просили у Вашингтона «Джавеліни», український завод допомагав ремонтувати техніку, що загрожує інтересам США в Латинській Америці.

Ця лавочка закрилася тільки після арешту Богуслаєва в **жовтні 2022 року, вже під час повномасштабного вторгнення.**

15. Олігархічний інтернаціонал: Курченко і Золото (2016–2019)

Тіньова економіка України та Венесуели виявилася пов'язана дзеркальними схемами.

Погляньте на Сергія Курченка, «гаманця» Януковича-втікача.

> — Після втечі до москви він підім'яв під себе ресурси окупованого Донбасу. Пік його активності припав на **2016–2019 роки**.

Схема вивезення краденого українського вугілля через Туреччину була точною копією схеми Мадуро з вивезення «кривавого золота» (також через Туреччину у **2018–2020 роках**):

(1) Одні й ті самі турецькі порти використовувалися як хаби.

(2) Одні й ті самі лояльні банки заплющували очі на походження вантажу.

(3) Одні й ті самі посередники перетворювали товар на кеш.

Вугілля Донбасу (вкрадене в України) і золото Венесуели (вкрадене у венесуельців) зустрічалися в одних і тих самих «пральнях» Стамбула. Цей кеш ішов на фінансування війни проти України і репресій у Каракасі. Глобалізація корупції в дії.

16. Медведчук і «Кров війни» (2014–2021)

І, звісно, Віктор ***Медведчук***. Кум путіна і головний оператор російських грошей в Україні. Його зв'язок із Венесуелою йшов через **Ігоря Сєчіна** і «Роснефть».

Ця зв'язка працювала роками (**2014–2021**).

> — «Роснефть» була головним кредитором Мадуро, коли Захід перекрив кисень. Саме через структури, афілійовані з Медведчуком (включно з сумнозвісним нафтопродуктопроводом, націоналізованим лише у **2021 році**), йшли тіньові угоди щодо нафтопродуктів.

Це була єдина екосистема.

> — Гроші, виведені з венесуельської PDVSA, і надприбутки від продажу російського палива в Україну крутилися в одних і тих самих офшорах. Витік *Suisse Secrets* у **лютому 2022 року** підтвердив: у швейцарських банках на сусідніх рахунках роками лежали гроші венесуельських «болігархів» і українських корупціонерів проросійського штибу.

17. Фінал: Кінець подвійної гри

1) Арешт Богуслаєва, 2) націоналізація активів Медведчука і, нарешті, 3) падіння Мадуро у 2026 році поставили масну крапку в цій ганебній главі.

Урок для України тут жорсткий, але такий, що протверезує.

> — **«Не можна воювати з імперією однією рукою і торгувати з її васалами іншою»**.

Період «гібридного бізнесу» (2014–2022) закінчився великою кров'ю.

Патріотизм несумісний з офшорами, де лежать гроші диктаторів.

Мадуро впав, і його падіння висвітлило тих в Україні, для кого війна була не трагедією, а просто зміною логістичних маршрутів і зростанням маржі за ризик.

На щастя, цей маршрут тепер веде тільки в камеру.

***

№ 1.425-6

Скринька Пандори з Каракаса

Стаття 6. Фінал: Судний день або Велика угода?

Ось ми і підійшли до фіналу нашої геополітичної трагікомедії.

«Завісу опущено, актори в паніці пакують валізи, а головного героя повезли в автозаку з мигалками».

Але найцікавіша частина п'єси починається саме зараз.

Вона проходитиме не на трибунах ООН і не в телеефірах, а в тихих, звукоізольованих кімнатах федеральної в'язниці Нью-Йорка.

Ніколас Мадуро, колишній водій автобуса, який став диктатором, тепер перетворився на найцінніший інформаційний актив планети. І головне питання, яке зараз висить у повітрі: чи буде це публічне шмагання або тиха угода століття?

18. Доктрина Монро 2.0: Навіщо це було потрібно Вашингтону?

Щоб зрозуміти фінал, потрібно повернутися до витоків.

Багато хто запитує: навіщо США провернули цю складну операцію саме зараз? Заради нафти? Заради демократії?

Ні.

Відповідь криється в базовій ***стратегії національної безпеки США,*** якій вже двісті років.

> — Америка може терпіти багато чого, але вона не потерпить, щоб у неї на задньому дворі розташовувався кримінальний хаб, який одночасно служить військовою базою для її ворогів.

Мета Вашингтона була гранично прагматичною:

> **— *санітарний кордон*.**

США життєво важливо, щоб країни навколо них були дружніми або, як мінімум, передбачуваними і неворожими.

Венесуела за Мадуро стала «Троянським конем».

Це була не держава, а ***наркокартель***, який:

1. **Пускав до себе російські стратегічні бомбардувальники, здатні нести ядерну зброю.**
2. **Дозволяв іранським спецслужбам вільно працювати в регіоні.**
3. **Будував із китайцями цифрові системи шпигунства.**

(4) Завалював Флориду тоннами кокаїну.

Арешт Мадуро

— це сигнал: «*Ігри скінчилися*. Америка зачищає свій периметр».

Більше жодних «непотоплюваних авіаносців» москви або Тегерана в Карибському басейні. Безпека власних кордонів для Білого дому важливіша за будь-які дипломатичні реверанси.

19. Сімейний підряд: Леді Макбет з Каракаса

Ми багато говорили про Мадуро, але забули про «Першого бійця» (La Primera Combatiente). *Сілія Флорес*, дружина диктатора, зараз сидить у сусідній камері. І інсайдери зі спецслужб кажуть, що для слідства вона куди небезпечніша і цінніша за свого чоловіка.

Якщо Ніколас був «мовною головою» режиму, то Сілія була його мозком, кадровиком і головбухом.

1) — Саме вона розставила своїх родичів на ключові посади в судах і PDVSA.

2) — Саме її племінники (сумнозвісні «наркоплемінники», засуджені у США) проклали перші логістичні стежки для кокаїнового трафіку.

Зараз Сілія — це «ключ до грошей».

Мадуро знає політичні секрети (хто дзвонив із кремля), а Сілія знає паролі від рахунків (де лежать гроші кремля). І повірте, материнський інстинкт і бажання врятувати хоча б частину награбованого для дітей працюють краще за будь-яку сироватку правди. Швидше за все, саме вона першою почне «співати» прокурорам, здаючи всіх: від турецьких посередників до швейцарських банкірів.

20. Велика угода: Чому його не посадять на електричний стілець

Американське правосуддя сліпе, але у нього відмінний нюх на політичну вигоду.

США не потрібен просто Мадуро, що гниє у в'язниці ADX Florence. Їм потрібно щось більше.

Мадуро — це ходячий сервер із компроматом.

Угода буде простою:

— життя і відносно комфортні умови ув'язнення в обмін на повну деконструкцію ворожих мереж.

(1) Удар по рф: Мадуро здасть усі схеми обходу санкцій, імена російських кураторів, маршрути постачання зброї та дані про тіньовий флот «Роснефти». Це дозволить США остаточно викинути росію з Латинської Америки.

(2) Удар по Китаю: Він розповість, як саме Huawei і ZTE будували системи стеження і куди йшли дані. Це стане глобальним ударом по репутації Пекіна і закриє для китайських технологій ринки багатьох країн.

(3) Удар по європейських лицемірах: Це найсолодше. Коли спливуть конкретні прізвища європейських політиків, які отримували «валізи» (іспанські соціалісти, італійські популісти), у Європі почнеться політичний землетрус. Вашингтон отримає ідеальний гачок, на якому триматиме половину європейської еліти.

21. Ефект доміно: Нова реальність

Арешт Мадуро запустив незворотну ланцюгову реакцію. У геополітиці це називається «зачистка токсичних активів».

Америка показала, що ***вона повернулася***.

Меседж простий:

— «якщо ви будуєте кримінальну диктатуру на нашому континенті і кличете в гості наших ворогів, ми не будемо висловлювати «глибоку стурбованість». Ми прилетимо і заберемо вас».

Історія Мадуро — це жорстокий урок усім сучасним диктаторам.

Ви можете купувати лобістів, ховати гроші в офшорах і клястися у вічній дружбі з путіним.

Але

— **коли ви стаєте реальною загрозою безпеці США, вас «*списують*»**.

Навіть ваші власні партнери здадуть вас за першої небезпеки, як це зробили «союзники» Венесуели, які мовчки спостерігали за операцією.

«Скринька Пандори відкрита».

Компромат уже лягає на столи прокурорів. І закрити цю скриньку вже не вийде.

Для світу настає час дивовижних історій і гучних посадок.

***

№ 1.426

Трансляція "світоглядного коду": освітні тренди для майбутнього

Чаплигін

Світогляд – це

1) — система наших уявлень про навколишній світ, його сутність та устрій, а також

2) — ієрархія цінностей, що з неї випливає.

Він є тією «віссю координат», за допомогою яких ми пізнаємо навколишній світ, визначаємо суспільні та особисті цілі, розставляємо знаки та акценти подій, явищ, речей, суспільних процесів, вчинків, інших людей...

Кожна людина має світогляд.

— Тільки хтось осмислює це, аналізує його, пам'ятає і знає тих, хто заклав його основи, а інші керуються ним за інерцією, сприймаючи вплив світогляду на них самих як щось «зрозуміле», як «даність» та щось «природне», не усвідомлюючи, що це за світогляд та яким чином він був йому нав'язаний. (Це як з користувачами комп'ютерів або мобільного зв'язку, - мало, хто з нас знає, як ці механізми функціонують).

Але світогляд завжди у своїй основі має чітке походження, якийсь механізм (чи то релігія, чи то філософія), який завантажується у свідомість (та несвідоме) людини.

— Це свого роду як «операційна система» в комп'ютері, яка визначає всі наступні реакції, оцінки, системи вибору, дії та емоції.

Так ось

— **трансляцією «світоглядного коду» займається освіта**.

Вона є

— **процесом суспільного розвитку людини, передачею їй соціально значущого досвіду, навичок, умінь, уявлень про навколишній світ - тобто повідомленням новим поколінням «світоглядного коду», що забезпечує наступність поколінь та безперервність суспільно-історичних процесів.**

Освіта створює ***образ громадянина*** - соціального суб'єкта, покликаного бути носієм конкретного «світоглядного коду».

Сьогодні подібна трансляція знань відбувається ***безсистемно та хаотично***, поєднуючи інерцію радянської школи з розрізненими фрагментами інших західних систем, запозичених у довільному порядку.

> — За своєю суттю освіта сьогодні носить номінальний характер - як процес вона існує, але зі змістовної сторони жодного «світоглядного коду», жодної системи смислів вона не транслює.

Освіта у всіх суспільствах має керувати *зв'язком часів*.

Через неї має відбуваєтися збереження та зміцнення ідентичності суспільства – історичне підґрунтя сполучається з проектом майбутнього. А це потребує як суспільного розвитку, так і збереження традицій.

Зараз ця пропорція має бути встановлена заново.

Увага до навколишнього світу, осмислення новітніх процесів, що у ньому протікають, паралельно з новим поглядом на скарби історичної та народної традиції – все це має сприяти формуванню майбутнього образу України, і отже лягти в основу тієї системи освіти, яка відповідатиме вимогам епохи, що надходить.

***

№ 1.427

2026-01-08

Віктор ***Ягун***

Арті Грін - за даними низки джерел, під цим псевдонімом фігурує Євген (Юрій) Бекрєнєв - колишній офіцер Збройних сил України. Він публічний медійний коментатор, який позиціонує себе як "військовий експерт".

Став помітним у публічному просторі в період президентства Петра ***Порошенка***, коли активно критикував українське військове та політичне керівництво нашоїдержави, використовуючи жорстку, конфліктну риторику. Регулярно виступає в інтернет-ефірах і подкастах із різко негативними оцінками діяльності Збройних сил України, ГУР МО, СБУ та керівництва держави загалом.

Відомий використанням узагальнених звинувачень, емоційної лексики та апеляцій до "внутрішніх знань" без надання перевірюваних джерел або фактів.

За відкритими даними, нині проживає за межами України (зокрема на Кіпрі), продовжуючи активну медійну діяльність, спрямовану на дискредитацію українських силових інституцій.

Його публічні наративи часто збігаються з тезами російської пропаганди щодо "неефективності" українських спецслужб і військового керівництва, що викликає критику з боку українських експертів та аналітиків у сфері безпеки.

Особисто я розглядаю діяльність цього персонажа не як альтернативну експертизу, а як *елемент токсичної інформаційної операції*.

Фігури на кшталт Арті Гріна - це не військові експерти, а постійні актори чорних інформаційних кампаній, для яких характерна не помилка, а стабільність наративу:

> — «всі воюють неправильно, все керівництво - зрадники або агенти, я один знаю правду, фактів не буде, бо це секретно або «мені сказали».

Це *класичний тип інфодиверсанта з цивільною біографією*, який не несе відповідальності за наслідки, не перебуває в українському правовому полі й працює на довгі ефіри, емоції та аудиторію, а не на перевірку фактів.

Ключовий сигнал на даний момент це час і синхронність: масова дискредитація Кирила Буданова одночасно з його входженням у переговорний трек не є збігом, це класична операція з підручника по підриву переговорної легітимності і з метою підірвати довіру партнерів, змусити українське суспільство сваритися між собою, перевести фокус із процесу на персону та створити шум, у якому зникають реальні рішення.

Наративи, що просуваються, є калькою з російських методичок:

> — "ГУР не воює", "усі спецоперації - піар", "усі спецслужби - провал", "керівник - агент ФСБ".

Це не критика, а делегітимація інститутів, і характерно, що жодної конкретики яку можна перевірити не подається, натомість багато "я знаю", "мені сказали", самовихваляння і нуль відповідальності.

Небезпека таких виступів навіть у тому разі, якщо "ніхто не вірить", полягає в тому, що вони працюють не на переконання, а на розмивання, сіють сумнів, створюють враження, що "всі однакові", і вбивають здатність розрізняти реальні загрози; саме тому їх охоче підхоплюють корисні ідіоти, ображені, люди з особистими рахунками та відверто проросійські джерела.

Людина, яка перебуває за кордоном, не під обстрілами, не в українській системі координат і при цьому публічно називає керівника розвідки "проєктом ФСБ",

- це не свобода слова, а інформаційний удар по державі в умовах війни, і в нормальній юрисдикції за таке йдуть до суду, а не на YouTube.

Мій висновок прямий:

— Арті Грін - не експерт і не критик, а медійний інструмент дестабілізації;

свідомо він це робить чи ні - другорядне, важливе те, що

— ефект його діяльності повністю збігається з інтересами ворога, а в умовах війни ефект важливіший за наміри.

***

№ 1.428

ГРЕНЛАНДСЬКИЙ ГАМБІТ. ЧОМУ ТРАМП ПРАВИЙ, А ЄВРОПА ЗНОВУ ЖУЄ СОПЛІ

2026-01-08

Рубін

Сьогодні з кожної праски лунає виття з приводу «імперських замашок» Трампа і «нещасної Гренландії». Ліберальна преса малює картини, як злі американці відбирають льодовики у добрих данців. Давайте видихнемо, приберемо емоції та розберемо цей кейс детально. Щоб не виглядати ідіотами, реагуючи на заголовки, потрібно знати матчастину. А вона тут біса цікава.

1. ЧИЙ ВЗАГАЛІ ЦЕЙ ЛІД? КОРОТКИЙ КУРС ІСТОРІЇ

Щоб зрозуміти суть суперечки, потрібно відмотати час назад.

Гренландія не завжди була данською «дачею». Її відкривали вікінги, і юридично коріння суверенітету сягає 1261 року, коли гренландські поселенці присягнули норвезькому королю. Століттями це була норвезька територія.

Але в 1814 році трапився класичний європейський «кидок» — Кільський мирний договір. Данія, яка програла в Наполеонівських війнах, була змушена віддати Норвегію шведам.

Але данські дипломати вписали в договір хитру обмовку:

— Норвегію віддаємо, але «за винятком Гренландії, Фарер та Ісландії».

Норвежці потім довго обурювалися, навіть намагалися в 1931 році окупувати Східну Гренландію, але Міжнародний суд у Гаазі в 1933 році постукав молотком і сказав:

— тепер це Данія.

Тож нинішні кордони

— це просто результат старих паперових війн, а не божественне провидіння.

2. США І «КУПІВЛЯ»: ЦЕ НЕ ІДЕЯ ФІКС ТРАМПА

Коли Трамп говорить про купівлю, всі сміються. А дарма. Це давня американська традиція — купувати стратегічні землі, щоб там не завелися вороги.

(1) 1917 РІК: США купили у Данії ***Віргінські острови*** за $25 млн золотом. Тоді ж держсекретар Лансінг вже натякав, що Гренландія теж у сфері інтересів США.

(2) 1946 РІК: Президент Гаррі Трумен (демократ, до речі) запропонував Данії $100 млн золотом за острів. Йому ввічливо відмовили, але сам факт говорить багато про що.

Трамп просто дістав з папки старий план, здув з нього пилюку і подивився на карту новими очима.

3. ХТО РЕАЛЬНО ГОСПОДАР?

Ось тут найцікавіше.

Критики кричать: «Данія не продасть!»

А Данія тут, за великим рахунком, вже майже ні до чого.

Є ЗАКОН ПРО САМОВРЯДУВАННЯ ГРЕНЛАНДІЇ 2009 РОКУ.

— Це документ, який де-факто робить острів майже ***незалежною державою***.

(1) Народ Гренландії визнаний окремим суб'єктом міжнародного права.

(2) Надра і доходи від них належать Гренландії, а не Копенгагену.

(3) І головне — СТАТТЯ 21. У ній чорним по білому прописаний механізм повної незалежності. Рішення приймається виключно народом Гренландії на ***референдумі***.

Данія не може продати Гренландію. Але Гренландія може піти від Данії сама. Юридична хвіртка відчинена, потрібно тільки «змастити петлі».

4. НАВІЩО ЦЕ ШТАТАМ? АРКТИКА, КИТАЙ І БЕЗПЕКА

Трамп — не романтик, йому не потрібні айсберги для коктейлів. Йдеться про жорстку геополітику.

(1) РЕСУРСИ. Китай контролює 90% світової переробки рідкоземельних металів. У Гренландії (родовища Кванеф'єльд і Танбріз) лежать величезні запаси того, без чого не літають F-35 і не працюють айфони. Залишити це Китаю (а китайці вже намагалися туди зайти) — значить програти технологічну війну.

(2) БЕЗПЕКА. Там знаходиться база космічних сил США Пітуффік (Туле). Це очі і вуха Америки, система попередження про ракетний напад.

(3) КОНТРОЛЬ АРКТИКИ. Гренландія, Ісландія і Британія утворюють так званий GIUK-прохід. Хто тримає Гренландію, той замикає російський флот на півночі і не дає підводним човнам рф вільно гуляти Атлантикою.

Після операції у Венесуелі і на тлі активності росії та китаю, Гренландія для США — це питання виживання, «абсолютна необхідність».

5. ЦИНІЧНА МАТЕМАТИКА: ЧОМУ РЕФЕРЕНДУМ МОЖЛИВИЙ

Зараз опитування показують, що 85% гренландців проти входження до США. І європейські інтелектуали радісно потирають руки: «Ось бачите, народ проти!».

Ви серйозно? Ви справді такі наївні?

Давайте порахуємо. Населення Гренландії — близько 57 тисяч осіб. Виборців — приблизно 40–45 ТИСЯЧ.

Трамп не збирається вводити танки. Він бізнесмен.

— Він пропонує угоду. Зараз Гренландія живе на дотації Данії (близько $700 млн на рік). Америка може запропонувати модель COFA (вільна асоціація), паспорт США і, головне, інвестиції.

А тепер уявіть ситуацію.

— Приходять американці і кажуть: «Хлопці, ми не просто будуємо тут порти. Ми даємо кожному громадянину Гренландії підйомні. Скажімо, 2 МІЛЬЙОНИ ДОЛАРІВ НА РАХУНОК КОЖНОМУ, хто проголосує ЗА».

Скільки це коштуватиме США?

— Близько 100 мільярдів доларів.

Багато? Для бюджету Пентагону — це копійки. Це дешевше, ніж один авіаносець, і в тисячі разів дешевше, ніж війна з Китаєм за ресурси через 10 років.

Гренландці — народ прагматичний. Вони десятиліттями тягнуть гроші з Данії, торгуючись за кожну крону. Ви думаєте, вони відмовляться від шансу стати мільйонерами і громадянами першої економіки світу заради «данської корони»? Не смішіть. При правильній PR-кампанії і чеку на столі, ці 85% «проти» перетворяться на 90% «за» швидше, ніж тане лід.

6. ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЛИЦЕМІРСТВО

Європа, звичайно, в шоці.

ЄС підтримує Данію, говорить про територіальну цілісність.

— Це виглядає жалюгідно.

Європейці так захопилися своїм «глибоким занепокоєнням», політкоректністю і боротьбою за клімат, що проспали реальний переділ світу.

Саме через слабкість Європи, через їхню корупцію і бажання торгувати з диктаторами, сьогодні китай і росія вирішили, що можуть перекроювати карту світу силою.

Європа не може захистити навіть себе, але намагається вчити США, як гарантувати безпеку західної півкулі.

Американці розуміють: якщо не заберуть вони, завтра там стоятимуть китайські бурові вишки або російські підводні човни. Трамп діє грубо, через шантаж тарифами на ліки (привіт, Novo Nordisk), але він діє ефективно.

7. ПІДСУМОК

Не потрібно істерик. Вивчайте матчастину.

Гренландці та Данія самі підписали документи, які дозволяють провести цю угоду абсолютно легально.

У 2009 році вони заклали в закон можливість виходу, думаючи, що це просто красива декларація.

Трамп просто прочитав дрібний шрифт у контракті і дістав чекову книжку.

Це не захоплення. Це *злиття* і *поглинання*.

Welcome to the real world.

***

№ 1.429-1

Послухав інтерв'ю омбудсмена Дмитра Лубінця панові Дмитру Гордону

2026-01-08

Лямец

Мене купили на те, що той розповідає про умови утримання Ігоря Коломойского. Спойлер: другий рік, у камері 13 метрів слідчого ізолятора СБУ.

Відверто - марно витрачені дві години. Бла-бла чиновника про те, як він за нарід України, та як чесно рятує дітей та полонених. Спіймав себе на думці, що найбільшим патріотом України був Єрмак, потім Лубінець, а лише згодом Зеленський та решта політикуму.

Але що мене зацікавило.

Стандартне питання для журналіста:

> **— чому саме зараз?**

Відчувалося, що інтерв'ю склалося саме через те, що захотів говорити пан Лубінець, а не пан Гордон. Тому 70% розповіді - це про дітей та військовополонених. Тема важлива, але на четвертий рік війни не так щоб занадто рідкісна. Має бути дещо інше.

І ось, я отримав відповідь.

> **— Лубінця випустили, аби він докладно розклав, чому виборів бути не може.**

https://gordonua.com/ukr/publications/lubinets-11-mln-ukrajintsiv-vijikhali-za-kordon-4-6-mln-vnutrishno-peremishchenikh-osib-jak-za-takikh-umov-provoditi-vibori-1769060.html

Сподобалося, як він абсолютно притягнув за вуха цифру в 11 мільйнів українців, що виїхали за кордон. Офіційно йому дали цифру 8,5 млн, але омбудсмен сказав: ну, ми ж розуміємо, там усі 11.

Далі він накидав ще аргументів, чому виборів бути не може.

> — Це обстріли, це переміщені особи, це українці на окупованих територіях та власне закордонні. Та і законодавство забороняє (підспівує маніпулятору від законодавства Федору Вениславському).

Отже, ні-ні-ні, які вибори! Невже наші західні партнери вимагають, аби ми провели нелегітимні вибори.

Звісно, що це абсолютна маніпуляція.

> **1) — По-перше, що українців за кордоном набагато менше, бо багато хто лише зареєстровані, але постійно перебувають в Україні.**
>
> **2) — По-друге, багато хто виїхав, аби перечекати холодну зиму з відключеннями, але з поверненням весни вони повернуться.**

3) — По-третє, провести вибори за кордоном витратно, але не так вже й складно.

Інша справа, що **поточна влада жодних виборів не хоче**.

І зараз, коли йдуть важкі перемовини, умовний Трамп схиляє Україну до проведення виборів.

Але абсолютно зрозуміло, що Володимир Зеленський переобратися не зможе, а "Слуга народу" - тим більше.

Тобто, для них вибори - це політичний вирок.

А може, і не лише політичний.

Тому вони вигадують будь-що, аби ці вибори не проводити.

Розповідають, що лише Зеленський зможе захищати Україну, лише під нього Європа дає гроші, що неможна наражати громадян на небезпеку, і так далі.

Напряму відмовити умовному Трампу президент не може, тому створює ілюзію хору мальчиків-зайчиків, які разом кажуть, що виборів бути не може.

Кажуть, що

— «давайте ще рік-два, максимум три-п'ять треба потерпіти, а тим часом Зеленський виграє війну та відбудує Україну».

Я можу помилятися, але **уся ця риторика**

- лише задля збереження власної безпеки та контролю над грошовими потоками.

Ось, як на мене, реальна причина інтерв'ю.

Ну і щодо ***патріотизму***.

— Спитайте себе, кому вигідна ця риторика? Кому вигідно думати, що з України втекла третина населення? Кому вигідно вдати, що ніхто не захоче повертатися, і що подібний стан речей протримається ще дуже довго? Кому вигідно вдавати, що попереду лише продовження сьогоднішнього стану речей?

Як на мене, **це власне грає на руку росіянам**.

Напевно, що український омбудсмен і не знає, що грає на руку росіянам, але виходить саме так.

Особиста мотивація пана Лубінця дуже проста.

"Бізнес" **(якщо так можна сказати) омбудсмена - це доволі зрозуміла річ.**

1) — Можна прийти з перевіркою до в'язниці, домогтися кращих умов утримання в'язнів - а можна не прийти.

2) — Можна втрутитися у процес "бусифікації", а можна не втрутитися.

3) — Де не де можна провести перевірку, знайти порушення прав людини та створити проблеми установам чи бізнесу, тощо.

Здається, що дрібниці, але поле повноважень дуже велике.

Національні меншини, діти, насильство, військовослужбовці, затримані, навчання, невидача документів, тощо. Це ж тисячі випадків, коли настільки важливою є увага. Зазирніть у цей документ, і ви зрозумієте багато що про роботу уповноваженого Ради з захисту прав людини.

https://www.ombudsman.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/18.06.2025%20%D0%A9%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C_%D0%A3%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D1%83_2024_%D1%80%D0%BE%D1%86%D1%96-%20%D0%B2%D0%B8%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B0.pdf

Менш очевидний, але дуже відомий факт такий:

— омбудсмен виконує дуже соціально важливу функцію "пробки", яка запобігає розслідуванню зловживань з боку силовиків, ТЦК, влади, тощо.

Це насправді велика річ, тому скажімо міністр внутрішніх справ в усі роки бажав поставити омбудсменом свою людину.

Головна мета - створювати враження бурхливої діяльності, а насправді гальмувати справи та не створювати батькові головний біль.

Я передивився статистику звернень та результатів щодо зловживань ТЦК.

Жодних практичних результатів, якісь доволі чергові дії щодо кейсів, коли людина померла чи була скалічена у ТЦК.

Зате дуже багато "бла-бла" про те, що Лубінець створює загрозу тим, хто зловживає владою.

Тому не кажіть, що позиція омбудсмена - це порожнеча. Звісно, це не міністр енергетики, фінансів чи оборони. Але жити можна. Тож має сенс триматися за посаду та роздавати інтерв'ю про власну велич.

Зрозумійте вірно, **позиція омбудсмена дуже важлива.**

1) — Якщо робота виконується якісно та чесно, то уповноважений з прав людини - це справжня заноза для влади.

2) — Але щось в мене не склалося таке враження, коли я подивився інтерв'ю Лубінця.

Можете назвати це особистими пересмикуваннями та проекціями.

Але надто гарно він викладає, надто усе світло та позитивно, надто акуратно він уникає незручних тем.

Тож я для себе припускаю, що пан Лубінець - практична та ділова людина.

Виходячи з цього, на ефір до пана Гордона він завітав з практичною метою.

Варіантів небагато.

1) — Або це підсвітити тему виборів, тому що дали таке завдання.

2) — Або підсвітити тему виборів, бо дали таке завдання, + запропонувати себе на якусь кращу посаду.

Адже саме зараз президент активно пересуває ліжка у борделі. Чим Лубінець гірший за Шмигаля?

***

№ 1.429-2

Лубінець: 11 млн українців виїхали за кордон, 4,6 млн внутрішньо переміщених осіб – як за таких умов проводити вибори?!

2026-01-03

Лубінець: Охоронець в АТБ отримує більше, ніж військовий. Це апріорі неможливо в умовах повномасштабної агресії

Скільки українців перебуває в російському полоні і скількох удалося обміняти; для чого окупанти викрадають українських дітей і хто допомагає повернути їх в Україну; чи дійсно кількість порушень із боку працівників ТЦК та СП зростає і як на це реагують органи влади; як відбуваються переговори з російською омбудсменкою Тетяною Москальковою і чи дають вони хоч якісь результати. Про це в інтерв'ю засновнику видання "ГОРДОН" Дмитрові Гордону розповів уповноважений Верховної Ради України з прав людини Дмитро Лубінець. "ГОРДОН" публікує текстову версію інтерв'ю.

Примусова евакуація для українських дітей давно повинна була б бути прописана в законі

***

– Пане Дмитре, я вас вітаю.

– Добрий вечір, пане Дмитре.

– До вас як до уповноваженого Верховної Ради з прав людини завжди дуже багато запитань. Ви на передньому краї боротьби. Такої, якої не всі

можуть бачити, але ця боротьба дуже важлива для України. Я хочу спочатку подякувати вам за все, що вами зроблено вже, і за все, що ви ще зробите. Я хотів би почати з вивезення росіянами 50 українців із селища Грабовське в Сумській області. Як це взагалі відбувається під час війни? Просто беруть людей і вивозять? Чи люди самі, може, хочуть, щоб їх вивезли?

– Якраз по цьому випадку ми почали розбиратися. Перше, що можу сказати: люди, які залишилися в цьому населеному пункті, відмовилися від евакуації, яку проводили українські органи влади, у тому числі Збройні сили України та Національна поліція. Це був свідомий вибір громадян України. У нас немає примусової евакуації. У нас є, на мій погляд, навіть проблема, що ми дітей не можемо примусово евакуювати. Хоча я вважаю, що Україна повинна це робити. Так от, громадяни залишилися, і туди зайшли російські військові, які точно не запитують, хоче хтось кудись виїжджати чи не хоче. За моєю інформацією, їх просто вивезли на територію РФ. Я зразу зв'язався з Москальковою, щоб вона підтвердила інформацію, що 50 громадян України із села Грабовське перебувають на території Російської Федерації. Друге: де вони знаходяться. Третє: у яких умовах вони знаходяться. Четверте: чи дають їм спілкуватися з рідними, близькими. І п'яте: згідно з міжнародним гуманітарним правом, Україна вимагає терміново повернути громадян України до нашої території. Скажу відверто: я отримав достатньо швидко відповідь. Москалькова підтвердила, що громадяни України знаходяться на території Російської Федерації. Вона навіть мені переслала список по прізвищах. Єдине, що було встановлено: 30 громадян із Грабовського, один громадянин з іншого населеного пункту і 20 громадян України ще у стадії евакуації, як вона назвала, – список буде трошки пізніше. Але на даний момент я можу підтвердити, що 50 громадян України знаходяться на території Російської Федерації.

– Пане Дмитре, із вашого досвіду, багато ждунів узагалі? Точаться бої навколо якогось міста – і наша влада каже: "Люди, евакуйовуйтеся. Ми допоможемо". І дехто залишається. Це свідомі ждуни: вони чекають на російську армію? Чи є інші якісь причини залишитися?

– Ні, я не можу назвати, що 100% чекають на російську армію. Хоча і такі є. От, наприклад, у мене власний досвід. Я із 2014 року представляв Донеччину у стінах українського парламенту. І після початку повномасштабної агресії росіяни почали рух на території Донецької області, я відвідував Вугледар, поруч із моєю рідною Волновахою. Це тоді, коли в місто вже практично ніхто не міг заїжджати, постійні обстріли. Я ще був головою парламентського комітету захисту прав людини. Я приїхав саме для того, щоб переконати місцевих мешканців виїжджати. Я побачив у тому числі дітей. Ми тоді зробили все – діти поїхали разом із нами. Але я спілкувався і напряму казав: "Ви чекаєте російську армію?" Хтось прямо мені в обличчя сказав: "Так".

Українською мовою. Хтось сказав: "Дмитре, я не чекаю в Росію. Але подивіться…" А це був підвал. "Моя мама – лежача. Я не можу її вивезти, бо вона просто не переживе транспортування". Були літні люди, які казали: "Ми не знаємо, куди їдемо. Ми все своє життя будували тут. Тут наше житло, тут у нас квартира". Були ті, які казали: "Дмитре Валерійовичу, ми не хочемо виїжджати, бо віримо, що Збройні сили України зроблять усе, щоб це місто залишалося під контролем України". Тому коли кажуть, що ті, хто не виїжджає, – усі автоматично ждуни, – це точно не так. Єдине, на мій погляд, – у національному законодавстві України треба прописати примусову евакуацію дітей.

– Треба.

– Ви ж розумієте, моя посада – це захист прав людини. Але хто може визначити, яке право є найпершим? Якісь права ми ж повинні обмежувати? І, на мій погляд, держава повинна чітко розуміти, що Україна несе відповідальність за дітей. Якщо батьки не хочуть евакуюватися – це їхнє право, вони дорослі люди. Але діти – відповідальність лежить на державі, на державних органах. Тому примусова евакуація для українських дітей давно повинна була б бути прописана в законі.

– Депортовані українські діти – саме за це Путіна було оголошено в міжнародний розшук. Скільки українських дітей депортовані до Росії?

– Я вам назву три цифри. Перша цифра – 1,6 млн українських дітей. Це цифра, скільки українських дітей офіційно, згідно з різними базами даних, проживало на території, яка зараз контролюється російськими військами. Друга цифра, яку назвала представник президента РФ по дітях Львова-Бєлова у своєму інтерв'ю, – 744 тис. українських дітей знаходяться на території РФ. Скільки з них примусово переміщені або депортовані, – ніхто не знає. Але, на мій погляд, ця цифра абсолютно всіх, хто не через свою власну позицію, волю чи своє бажання, а виключно через дії РФ опинилися на території Росії. Тому, на мій погляд, це цифра всіх потенційно постраждалих українських дітей. І для міжнародного гуманітарного права абсолютно не повинно бути важливим, це діти з батьками чи діти без батьків з інституційних закладів, діти-сироти чи діти, позбавлені батьківського піклування. Головне, що це українські діти. І третя цифра – 1934 українських дітей нам удалося повернути станом на сьогодні. Це заслуга великої української команди, наших міжнародних посередників.

– Ми зараз про це поговоримо окремо. Я хочу уточнити: я розумію, що Путін забирає до себе українських дітей не тому, що він любить Україну чи українців, а просто готує "м’ясо" для наступних війн. Так чи ні?

– Абсолютно вірно. На мій погляд, це основна філософія РФ, чому вони взагалі розпочали цей процес. Українських дітей використовують як джерело

для російської армії. Тобто ми бачимо, що проходить поетапна серйозно підготовлена політика по відношенню до українських дітей. П'ять етапів. Перший – це окупація території. Другий – зміна всіх українських документів українських дітей на російські. Автоматично на цьому етапі проходить процедура зміни прізвищ, імен, бо українська мова не є тотожна російській. Мій власний приклад. Ми повертали хлопчика Дмитра. Коли ми через посередників запитали: конкретний хлопчик, стільки років, із Донецької області, Дмитро, – прийшла відповідь: "Немає жодного Дмитра на території РФ. Є хлопчик, але це Дмітрій. Це російський хлопчик, у нього російське свідоцтво про народження, він не народився на території Донецької області, він народився на території Російської Федерації". Хоча ми знайшли цього хлопчика і знаємо все про нього. Так, станом на сьогодні він в Україні, ми його повернули. Але в російських документах навіть були змінені дата народження і місце народження.

Наступний етап – це примусова мілітаризація українських дітей. Тобто всі діти повинні бути членами молодіжних військових організацій. Причому не тільки хлопчики, а й дівчатка. Наступне – це влаштування українських дітей у російські сім'ї. Для чого це робиться? Щоб максимально швидко пройти процедуру зміни ідентифікації. Це останній, п'ятий, етап: зміна ідентифікації, щоб діти себе ідентифікували не як українців, не як представників українського етносу, а як представників уже російського етносу. Тобто на них тиснуть. Їм кажуть: "Ти ніколи не був українським хлопчиком чи українською дівчинкою. Ти завжди був росіянином чи росіянкою. Це українська фашистська влада тебе змусила думати, що ти українець. Твоя рідна мова – російська. Ти повинен бути гордий, що ти можеш себе вільно відчувати росіянином. І готуй себе до найбільшого героїчного подвигу у своєму житті: воювати і навіть померти за "вєлікую Росію". І це буде найкраще життя, яке ти тільки можеш прожити". Це щоденна системна російська пропаганда, яка промиває мізки українських дітей.

– Повернення викрадених дітей – як це відбувається і яка роль у цьому Сполучених Штатів Америки і зокрема Меланії Трамп?

– Так, дійсно, була її заява 10 жовтня цього року. Ну і, зрозуміло, що коли перша леді Сполучених Штатів публічно робить таку заяву, то це сигнал. І я це однозначно сприймаю як мегапозитивний сигнал, направлений до російської сторони, що тепер питання повернення українських дітей не просто на порядку денному, а на порядку денному в першої леді й автоматично – у керівника Сполучених Штатів. Президентська чета Сполучених Штатів напряму долучилася до процесу повернення українських дітей. Це не тільки завдяки моїй діяльності. Я вам скажу відверто, що я в першу чергу пов'язую позицію Меланії Трамп із президентською програмою Bring Kids Back UA, з активною діяльністю української першої леді Олени Зеленської. Бо вона неодноразово на всіх міжнародних майданчиках підіймала

і продовжує підіймати це питання. Станом на сьогодні завдяки активним зусиллям Сполучених Штатів нам удалося повернути декілька груп українських дітей. Ми повернули найбільш складні кейси. Я перепрошую за таку дефініцію, що я використовую. Але це ті діти, яких ми або вже намагалися повернути через інших посередників, або зверталися з тим, щоб отримати просто інформацію про таких дітей. Особливо важко росіяни повертають дітей із родин українських військових. Це, напевно, одні з найбільш важких. Бо вони розуміють: вони повертають дітей, які в майбутньому будуть українськими військовими. Вони максимально затягують, вони постійно перепитують якісь додаткові документи, вони вимагають від України надати докази, що це саме українські діти. Уявіть цинічність ситуації. Ми як українська влада повинні доказати, що це українські діти і ми хочемо їх повернути. Росіяни максимально затягують цей процес. Діти ростуть, працює російська пропаганда, працюють різні органи російської окупаційної влади. І хтось під таким тиском відмовляється від повернення. Коли ми повертаємо дітей, українське суспільство бачить тільки останній етап, але ніхто не бачить, скільки часу ми проводимо…

– Підготовчої роботи?

– Так, підготовчої роботи. Інколи є випадки, коли ми дітей повертали півтора року. Одну дитину. Декілька разів через різних посередників.

– А хто посередниками виступає: країни чи організації?

– Країни.

– Ми можемо назвати ці країни?

– Так. У першу чергу Сполучені Штати. У нас одна з найбільш ефективних країн – це Катар. І я їм дуже вдячний. Вони виступили не просто посередниками… У нас було дуже багато інших пропозицій. І я завжди розпочинав із ними розмови дуже просто: "Ви кажете, що можете повернути українських дітей. Будь ласка, от список. П'ять українських дітей. Поверніть хоч одну – і ми готові будемо працювати з вами". Коли я передав перший список із 10 українських дітей Катару, ми за два місяці відпрацювали і повернули перших дітей. І я тоді порівнював, чому Катар виявився таким ефективним, чому в інших не виходить. І, на мій погляд, декілька ключових складових. Перше: Катар не просто став посередником. Знаєте, узяв в українців документи – передав росіянам, від росіян узяв якісь відповіді – передав українцям. Катар вникає в кожний випадок і зі свого боку впливає на російську сторону, щоб вони дійсно повертали. Коли, наприклад, була відмова, що дуже важко в логістичному порядку привезти дитину, то катарці сказали: "Немає жодних проблем, ми готові все забезпечити". Я пам'ятаю одну з перших груп дітей, яких ми повернули: це двоє дівчаток. Їхні батьки загинули внаслідок російської агресії. Дві маленькі дівчинки залишилися на

тимчасово окупованій території України. Ми знайшли спочатку документи, що вони знаходяться в такому місці. Потім ми знайшли, куди їх росіяни вивезли. Їхній рідний батько оформив усі документи, став офіційним опікуном. Ми вже їх повернули. І потім для групи українських дітей (це були перші 20 українських дітей, яких ми повернули з Катаром) у Досі запустили програму реабілітації. Вони все оплатили на два тижні. Діти з батьками, з опікунами, із рідними там перебували. Я туди приїхав – і зустрів хлопця, який нам допомагав. Це катарський дипломат. Він, коли побачив цих дівчаток, підбіг до них і каже: "Я пам'ятаю, як у літаку я посадив цих дівчат собі на коліна…" І всю дорогу він, який знає тільки арабську й англійську мови, спілкувався із двома маленькими українками, яким, здається, по три рочки було на той момент. Але він їх заспокоював, дарував якісь іграшки. І він каже: "Я все своє життя буду пам'ятати повернення двох українських дівчат". І ми ж розуміємо, що це не просто посередницька робота – це їхня філософія. Станом на сьогодні нам через Катар удалося повернути 90 українських дітей.

– Катар. Хто ще? Які країни?

– Є залученість Ватикану. Це ті, які показали позитивний фідбек. Інших країн, скажу так, більше десятка. Вони всі дуже хотіли нам допомогти, але позитивних фідбеків не вдалося. У нас був випадок: ми повернули одну українську дитину через міжнародну організацію. Це міжпарламентський союз, куди входить також і Україна. Ми так само супроводжували, надавали документи, знайшли цю дитину. Окремо по цьому питанню я спілкуюся з пані Кондратюк, віцеголовою українського парламенту, і першим віцеспікером Корнієнком. У нас парламентський трек максимально долучений, але не багато результатів. Але при цьому я завжди наголошую: будь ласка, якщо ви хочете допомагати, це ж не обов'язково тільки повернення. Тисніть на РФ, допомагайте організовувати інформаційні кампанії, допомагайте проводити програми реабілітації, соціальної підтримки для повернутих дітей або для дітей в Україні.

Мені дуже приємно відзначити роль двох країн. Це Канада, яка є лідером міжнародної коаліції щодо повернення українських дітей. Станом на сьогодні 44 країни входять у цю організацію та чотири країни із шести міжнародних організацій мають статус наглядачів. Норвегія допомагає нам по всіх міжнародних треках, пов'язаних із поверненням українських дітей, цивільних заручників і військовополонених. Але саме діти, на мій погляд, – це питання, яке має об'єднати світ. Ми на рівні послів країн, які в Україні знаходяться, створили робочу групу, яку я очолюю разом із послом Канади і послом Норвегії. Ми зустрічаємося приблизно раз на три місяці й у закритому режимі обговорюємо, що можемо ще додатково зробити для повернення дітей. Я був переконаний, коли ми створювали міжнародну коаліцію, що учасниками буде більше ніж 100–150 країн. 193 країни входять в ООН. А чому тільки 44 країни долучилися до міжнародної коаліції з повернення українських дітей? І це не

питання тільки повернення українських дітей. Ми наголошуємо, що сьогодні росіяни депортують українських дітей, а завтра, якщо не буде ефективного…

Станом на сьогодні в російському полоні тільки цивільних більше ніж 16 тис. І це тільки верифіковані цифри

– Ваших дітей.

– Правильно. Звертаючись у першу чергу до країн Європи, до країн Латинської Америки, до країн Африки. У вас же теж це відбувалося або відбувається…

– Або відбуватиметься.

– Правильно. Або в майбутньому може відбуватися. Чому ми разом не об'єднаємося і не побудуємо ефективну систему реагування, щоб та країна, яка це робить, обов'язково отримала законне покарання, щоб вона несла відповідальність? Це не питання України і Росії, це питання нашої філософії. Хто може виступати проти того, що діти повинні бути разом зі своїми батьками або зі своїми рідними і близькими? Ніхто. Але, як ми бачимо, практика показує інше. Бояться долучатися.

– Пане Дмитре, знову про цифри. Скільки цивільних українців досі в полоні?

– У нас створена окрема база даних щодо зниклих безвісти за особливих обставин. Станом на сьогодні тільки цивільних більше ніж 16 тис. І це тільки верифіковані цифри. Щодо російського полону, нам удалося верифікувати приблизно 1800 громадян України. Це ті, хто в російському полоні. Багато хто з них знаходиться роками. Причому щодо одних є рішення судів російських, щодо інших немає навіть рішення судів. Навіть немає висунення обвинувачень у скоєнні кримінальних злочинів.

– Роки два-три тому я провів цілий день у таборі для російських військовополонених. Я пройшов у 80-ті роки радянську армію – у нас були гірші умови, ніж у російських військовополонених. Інша справа: які в них обличчя. Я хворий звідти вийшов. Я навіть по телевізору не бачив, що такі бувають. Зброд. Я знаю, у яких жахливих умовах перебувають наші військовополонені в Росії. Мені про це розповідали і хлопці, які пройшли ці страшні тортури і табори, і азовці. Просто жах, що в XIXстолітті можна так ставитися навіть до ворогів, але так принижувати, таке з ними робити! Скільки українських військових досі в полоні? Що з ними буде і як наша держава зможе – і як швидко, і як узагалі зможе – їх повернути додому?

– Я не можу назвати вам публічно цифру, скільки наших героїв і героїнь залишаються досі в російському полоні.

– Я це розумію.

– Ми робимо це свідомо. Ми не оприлюднюємо цифру, скільки росіян у нас в полоні, і публічно не озвучуємо, скільки наших у російському полоні. Я пам'ятаю одну з моїх перших зустрічей із представниками Координаційного штабу з питань поводження з українськими військовополоненими, представниками Головного управління розвідки Міністерства оборони. Я як омбудсмен долучився до цієї роботи і запитав, що я можу зробити. Мені показали цифри. Сказати, що я був шокований, – нічого не сказати. Це різниця не в рази, а в десятки разів. Із того часу нам удалося повернути станом на сьогодні 6266 наших громадян. Із них 403 особи – це цивільні, у тому числі ті, які в російських в'язницях були із 2017 року. Відбували покарання і пройшли "Ізоляцію". Це одне з найбільш жахливих місць, де росіяни тримають цивільних. Із них 6 тис. – це чоловіки, 266 – це українські героїні. Нам удалося організувати 70 обмінів військовополонених. Станом на сьогодні ситуація кардинально змінилася на краще. І в першу чергу це завдяки нашим силам оборони. Честь і хвала нашим хлопцям, дівчатам, які зі зброєю в руках беруть у полон росіян і витягають їх, навіть поранених, хворих – у будь-якому стані. Наші їх витягають, бо розуміють, що кожен росіянин живий, на території України – це один наш повернутий із російського полону. Тому в першу чергу це заслуга наших сил оборони. Слава ЗСУ!

Друге – це заслуга великої української команди, яка працює. До повернення наших героїв і героїнь долучені різні органи. Це і ГУР, як я сказав, і особисто Буданов цим займається, і керівник СБУ Малюк, і міністр оборони Шмигаль, і міністр внутрішніх справ Клименко, керівник служби зовнішньої розвідки Іващенко, секретар РНБО Умєров. І я як омбудсмен України, і від Офісу президента є людина. І особисто президент підіймає питання повернення наших військовополонених. Тобто це велика системна робота. Що ми можемо додатково робити, окрім перемовин? Це різні варіанти, які ми пропонуємо для проведення обмінних процесів. Я публічно не можу багато про них сказати. Згідно із Женевською конвенцією, процедура повернення розпочинається після завершення міжнародного конфлікту. Україна показала приклад: війна продовжується, а українські військовополонені повертаються в Україну. І ми це робимо в першу чергу через розуміння, у яких умовах знаходяться наші герої на території РФ або на тимчасово окупованій території України. Росіяни не створили жодного табору для українських військовополонених. Використовують – тільки вдумайтеся! – 186 місць, де знаходяться наші громадяни. І вони дуже часто знаходяться разом із російськими злочинцями в одних і тих самих умовах. У них немає доступу до спілкування з рідними, близькими. У них немає можливості отримання нормальної – я не кажу про медичну допомогу – їжі! Елементарної їжі немає.

– Які вони схудлі приїжджають сюди!

– Так і є. Ну, і застосування тортур. Офіційно на рівні ООН визнано, що 95% українських військовополонених проходили через щоденні тортури, включаючи сексуальне і фізичне насильство, поки вони знаходилися в російському полоні. Тобто це система, із якою не знаю, що робити, окрім того, що спілкуватися з Москальковою. У нас є результати роботи. Але це точно не та система, яка кардинально помінялася у кращу сторону. Наша задача – робити все, щоб швидко повернути всіх наших додому. Ми пропонували росіянам вийти на прозорі, логічні, цивілізовані принципи проведення обмінних процесів. Наприклад, важкопоранені, важкохворі, згідно із Женевською конвенцією, повинні повертатися миттєво, без прив'язки до кількості. Обговорили, нібито у Стамбулі вони погодилися – не виконали. Хто довше в полоні, той раніше виходить. Наприклад, оборонці Маріуполя. Скоро вже буде чотири роки, як вони в російському полоні. Ми кажемо: "Давайте повертати в першу чергу тих, хто найдовше знаходиться в полоні". Ні. Молодші за 25 років. Давайте всіх, без прив'язки до кількості. У Стамбулі погодилися. Не виконали. Окрема категорія – українські героїні. Я задаю питання Москальковій: "Навіщо ви тримаєте українських жінок стільки часу?" Частину віддали, частину до сих пір тримають. Далі: масове засудження українських військовополонених. Пряме порушення МГП. Навіщо ви це робите? Ускладнювати процес повернення потім, ускладнювати перемовини, підіймати градус по такій категорії? Добре, ми почнемо робити те саме. Або ми всіх повертаємо – і тоді ми прозоро домовляємося, – або максимально створюємо умови важкі як для вас, так і для нас. Якщо ми думаємо про людей, так давайте максимально спрощувати, а не ускладнювати. Непросто з росіянами вести перемовини.

– Про перемовини з росіянами. Я знаю, що ви постійно ведете переговори з колегою, якщо можна назвати її колегою, Тетяною Москальковою. Що це за людина? Щось людське взагалі є в ній? І як вам із нею працюється?

– Я її називаю "моя російська візаві". Щоб найкраще дати характеристику цій людині, я так скажу: це людина, яка пройшла весь кадровий шлях МВС РФ.

– Вона генерал міліції?

– Причому вона пройшла самостійно. У неї не було людини, яка тягнула. Як є такий жарт: "Хочеш бути генералом – треба, щоб твій тато був генералом". У неї немає батька-генерала.

– Вона народилася у Вітебську в Білорусі, ще за радянських часів працювала в системі МВС СРСР. Держдума далі, 70 років – і генерал міліції.

– Так і є. Дуже серйозно підготовлена, із величезним життєвим досвідом, із дуже серйозною командою, яка працює поряд із нею. Вона може вести перемовини як дуже лагідно, так і дуже жорстко, не відступаючи від своїх

позицій ні на крок ані вправо, ані вліво. Працювати з нею непросто, але дуже цікаво. По-перше, тому що є результати. Напевно, це вперше пролунає під час мого інтерв'ю. Я вперше поспілкувався з Москальковою через п'ять днів після обрання мене на цю посаду.

– Це 2022 рік, уже війна йшла.

– Так і є. Мене призначив український парламент 1 липня 2022 року. Через п'ять днів, 6-го, ми вперше поспілкувалися по телефону. Це була розмова дуже коротка, до трьох хвилин. Вона дуже хотіла публічно показати, що ми почали спілкуватися. Я сказав: "Я не хочу просто інформувати українське суспільство, що я почав із вами говорити. Це нікому не цікаво. Це мені нецікаво і вам повинно бути нецікаво".

– Результати цікавлять.

– Результати цікавлять. "Давайте зробимо результат – і ми тоді публічно покажемо нашу першу зустріч". Ми вели перемовини достатньо довго, непросто. Наша перша публічна зустріч відбулася 17 жовтня 2022 року. Є такі зустрічі, які будеш пам'ятати все своє життя. По-перше, підготовку до цієї зустрічі. По-друге, напередодні я довго не міг заснути. Я собі уявляв: як я повинен поводитися? Ви ж повинні зрозуміти, що в мене всередині по відношенню до них усе те саме, що відчуває кожен українець і кожна українка. На той момент моє рідне місто Волноваха було окуповане, знищене. Моя сім'я втратила абсолютно все. Я на війні втратив багато своїх друзів, товаришів, причому не тільки військових, а й цивільних, які були захоплені. Але я розумів, що емоції треба прибрати. Це не питання від Лубінця до Москалькової – це питання побудови каналу комунікації, який дозволить повертати наших громадян із російського полону, робити все, щоб нашим громадянам ставало легше. Я знав, що буде неоднозначна реакція з боку українського суспільства. Повномасштабна агресія, Маріуполь, дуже багато населених пунктів розгромлених вщент, багато хто розстріляний. Після Бучі, після перших фотографій, які ми побачили, – це перша зустріч між представником України і представником РФ. Це було на території Запорізької області. Це був зруйнований міст. Як у шпигунських фільмах. Зруйнований міст, вони – з одного боку річки, ми – з іншого. Режим тиші, який забезпечується військовими. І ми посередині цього мосту зустрічаємося. І найголовніше – вона допомогла повернути в той день 108 українських військовополонених жінок. І вперше повернулися цивільні українські жінки, які були в полоні ще до початку повномасштабної агресії. Для мене це був результат. Я пам'ятаю перший мій крок. Чи повинен був я тиснути їй руку?

– Я хотів про це запитати.

– Вона руку простягнула – я руку потиснув. Я пам'ятаю, як 99% коментарів у соціальних мережах були просто меганегативні. Хтось писав: "Як ти міг

потиснути їй руку? Чому ти не плюнув їй в обличчя?" Я нічого не коментував. Я знав, що…

– Ви робили свою справу.

– На мій погляд, я зробив те, що повинен був зробити. Якщо додатково ми можемо через цей канал комунікації повернути наших громадян України, давайте емоційні оцінки будемо давати результатам. Якщо не буде результатів, я першим вийду і скажу: "Цей канал не працює. Я більше не буду з нею спілкуватися".

– Пане Дмитре, як вам здається: вона здатна відчувати біль? Вона розуміє, що роблять з українцями на території Росії, які тортури вони проходять, як їх принижують, їхню честь, гідність? Вона як жінка, як мати здатна це все відчувати? Чи там усе це вже заасфальтоване?

– Я зараз скажу відчуття після більше ніж трьох років спілкування. У нас уже не тільки офіційні зустрічі. Наприклад, у Туреччині в нас були трираундові перемовини, які організовував турецький колега. Офіційна частина – вийшли звірити годинники зі своєю командою. Стоїш, п'єш чай, каву – вони підходять на якісь інші теми. На мій погляд, якщо б вона не відчувала, вона б не зробила багато кроків, на які я навіть не міг очікувати у 2022 році. Наприклад, вона особисто відвідала багато місць, де тримають українських військовополонених. Коли я показав їй фотографії хлопців, які повернулися з полону, і конкретні приклади застосування тортур, вона сказала: "Я в це не вірю". І я їй сказав: "У нас є інформація, що найгірші умови тримання в Мордовії".

– Це з радянських часів відома колонія.

– Вони відвідали. Вона особисто поїхала в деякі місця – там ситуація змінилася. Десь умови тримання покращилися, десь відношення покращилося. Десь залишилося як було, а десь змінилося. І я це не від неї дізнаюся. На одній із публічних зустрічей батько українського військового полоненого сказав: "Ви кажете нам про конкретні речі, які ви отримали від російської сторони. Ви реально вірите росіянам?" Я кажу: "Ні". Я коли кажу про результати діяльності, це в першу чергу означає, що я отримав підтвердження від хлопців та дівчат, які повернулися з російського ув'язнення. Тільки так я можу підтвердити ці слова. Коли ми повернули хлопців із Мордовії, які кажуть: "Реально приїжджали, ми їх бачили. За два тижні до відвідування змінилися умови на краще. Перестали застосовувати тортури, перестали елементарно бити, перестали змушувати по 16 годин стояти на ногах. Почали давати значно більше їжі…" Я кажу: "А після того, як поїхали, яка стала ситуація?" Хтось каже: "Повернулися до найгірших практик, які були". А хтось із хлопців каже, що, у принципі, більш-менш залишилися на нормальному рівні.

За 2022 рік я отримав 18 звернень від громадян України щодо порушення прав із боку представників ТЦК та СП. 2023 рік – приблизно 500 звернень. 2024 рік – 3,5 тис. У цьому році в нас практично 6 тис. звернень

– Повертаючись до Москалькової. Під час обмінів росіяни йдуть до своїх добре вгодовані, усе в них нормально. Такі навіть щічки бувають. Наші – ходячі скелети просто. Це Освенцим якийсь. Вона це бачить на власні очі?

– Так, вона це бачить.

– Вона щось сказала вам людське?

– Я публічно, знаєте, щоб не створювати їй проблем на території РФ…

– Проїхали.

– Наодинці у нас є перемовини. І тоді, напевно, обговорюються найважчі питання. Інколи приймаються рішення, які змінюють систему. Наприклад, одне з таких рішень – запустити програму передачі посилок для військовополонених. І станом на сьогодні ми 5 тис. посилок передали для українських військовополонених. Зараз ведемо перемовини, щоб кожен український військовополонений отримував посилки. Вона бачить, що відбувається. Але в кінці 2023 року ми запустили… Повертаються військовополонені російські. Ви запитуєте в них: "Умови тримання? Чи бачили ви представників Міжнародного комітету Червоного Хреста? Як часто? Як часто й у який спосіб ви спілкувалися зі своїми рідними?.."

– Я бачив, як вони спілкуються.

– "...І чи застосовувалися тортури? Ось український колега стоїть. На що треба звернути увагу, щоб він відреагував?" Ми, коли зайшли в перший автобус, знаєте, що було найбільшим здивуванням? Думаю, і для неї. Мене всі знають. Тому що в таборах на території України ми їх відвідуємо. Там є інформаційні дошки з моєю фотографією, що в разі порушення прав, згідно із Женевською конвенцією, ви можете звернутися до омбудсмена. Друге: вона починає запитувати. "У вас є нарікання до умов тримання?" І всі кажуть: "Ні". – "У вас нормальна була їжа?" – "Так". – "Ви бачили представників Міжнародного комітету Червоного Хреста?" Усі кажуть: "Ну, так, приїжджали". – "У вас була можливість спілкуватися зі своїми?" Хтось каже: "Я телефонував декілька разів по телефону". Хтось каже: "Я писав листи й отримував відповіді". Я слова не сказав. Ми виходимо із цього автобуса й ідемо до наших. Ми заходимо – вона представилася, стала поруч. Я представився і кажу: "Хлопці, можете вже нічого не боятися, ви точно повертаєтеся. Але у присутності моєї колеги російської, моєї візаві, будь ласка, що реально відбувається?" Ну, і хлопці – я дуже їм дякую за героїзм. Хто мене бачив перший раз у житті – вони ж не розуміють: це реально

український омбудсман Лубінець чи якийсь росіянин і це якась спецоперація? І вони починають розказувати. Перше, хочете дізнатися, як нас тримали? Прийомка. Знаєте, що таке прийомка? Це коли тебе привозять перший раз…

– І б'ють.

– І проганяють через стрій. Охоронці, працівники пенітенціарної системи – кожен із палкою, інколи металевою. І всі тебе б'ють. Далі – 16 годин на ногах. Якщо ти присів, тебе б'ють.

– Струм електричний.

– Електричний струм, застосування тортур, травля собаками. На прийом їжі відводиться хвилина, а їжа гаряча. Там якась похльобка, але це кип'яток, у якому плаває одна картоплина, одна цибуля. Але тобі одна хвилина поїсти – і все. Не встиг – твої проблеми. "Значить, ти не голодний". Представників Міжнародного комітету Червоного Хреста не бачили від слова взагалі. Листи нікому не писали, бо ніхто не пропонував і писати неможливо. Я кажу: "Зверніть увагу на фізичний стан". Вона нічого не сказала. Але потім вона сказала: "Якщо не працює система передачі листівок, давайте передавати через нас. Тобто родини військовополонених пишуть з України. Ви їх збираєте, мені передали. Я роблю те саме. Я розвезла, ми їх доставили. Далі: умови тримання. Ми готові їздити, ми готові реагувати. Ну, і третє: давайте працювати над тим, щоб були організовані якомога більше обмінів". Так і працюємо. Останню зустріч публічно ми показали. Вона відбулася 16 грудня на території Білорусі. Разом із нами були два керівники місій МКЧХ в Україні та Росії. Ми домовилися, листівки передали, пакунки. І окремо щодо повернення. Ну, і плюс росіяни нам повернули 60 цивільних громадян України.

– Пане Дмитре, ви під час обмінів опиняєтеся на території Білорусі. А на території Росії під час великої війни вже доводилося опинятися?

– Ні. Хоча була пропозиція, щоб я заїхав на територію РФ.

– І вже звідти не виїхали?

– Вона була від наших військових, коли розпочалася операція в Курській області. Але, на мій погляд, візит омбудсмена України на територію РФ…

– Зруйнував би діалог.

– Це було б неоднозначно оцінене з боку міжнародної спільноти. Коли Москалькова приїжджає на тимчасово окуповану територію України – оцінку її діям надала міжнародна спільнота. Росія виключена із чотирьох найбільших світових організацій омбудсменів.

– Москалькова під санкціями всіх європейських країн.

– Тому я вирішив цього не робити. А щодо мого відвідування: я казав Москальковій, що готовий приїхати на територію РФ...

– У табір.

– У табір. Якщо ви готові приїхати в Україну. Я готовий це зробити без жодних умов, якщо ви готові надати мені такий доступ. Я готовий поїхати сам або з колегою. Наприклад, турецький омбудсмен казав, що готовий відвідати українських військовополонених. До речі, турецький омбудсмен Шереф Малкоч приїхав на моє запрошення в Україну в попередньому році, чотири дні провів в Україні. Ми розпочали з Одеси. Місто в той же день було під обстрілами – у перший день його приїзду він відчув, що таке жити в Україні. Ми машиною проїхали від Одеси до Львова, у Києві декілька днів, і я йому показав зруйновані об'єкти, пошкоджену мечеть. В Одесі, до речі, – один із найбільших християнських храмів. І він заїхав туди, зафіксував, і сказав, що...

– Зруйнований... Преображенський, здається?

– Так і є. У центрі Одеси. Ми коли прощалися на кордоні, він сказав: "Я навіть не усвідомлював, який ви героїчний народ. Я провів тільки чотири дні, а ви живете в цих умовах і ви воюєте за своїх людей, за свою територію. При всій нашій..." Я не скажу, що це нейтральність. Я вважаю, що Туреччина – одна із країн, які юридично визнають Крим територією України.

– Так.

– Президент Туреччини Ердоган постійно це підкреслює. І мій турецький колега неодноразово казав, що "Ми на стороні України". Але він спілкується з Москальковою. Він приїхав в Україну, я йому надав можливість відвідати російських військовополонених-мусульман. Ми заїхали, він подивився на них і каже: "Я привіз вам для кожного Коран".

– "У нас є".

– Таке враження: ви були разом із нами. Да, вони кажуть: "У нас є". І він був позитивно здивований... І він каже: "Як би не відносилися росіяни до українців, – усе, що я можу зробити, допомогти, прямий номер телефону – телефонуй у будь-який час". Це Шереф Малкоч – він 15 років був головним помічником президента Туреччини. Станом на сьогодні він завершив каденцію і повернувся до роботи в адміністрації президента. Ми продовжуємо з ним тримати зв'язок. Це вже дружній зв'язок. Я щиро вважаю його своїм особистим другом і другом України. Новий турецький омбудсмен – такий же великий друг України. Я не знаю, наскільки зараз це буде доречно: 30 грудня ми проведемо онлайн-зустріч із турецьким омбудсменом і родинами українських військовополонених. Він буде казати, що може зробити, щоб або повернути швидше, або поліпшити стан тримання. Тобто Туреччина максимально допомагає. Так от я Москальковій пропонував: "Давайте я з

Малкочем приїду в Росію, і ви з ним же приїжджайте". Ну, як ви розумієте, я поки не поїхав у Росію, а вона поки не приїхала в Україну.

– Може, то на краще.

– Можливо. Але хто знає? Можливо, у майбутньому. Можливо, коли ми будемо організовувати обмін усіх на всіх, ми це зробимо, щоб переконатися, що дійсно всіх повернули, що нікого росіяни раптово не забули.

– Пане Дмитре, я вам поставлю запитання важке, але воно потребує відповіді. Щодо ТЦК. Думаю, те, що відбувається навколо ТЦК, – це суцільний жах, масові порушення прав людини. На жаль, наша держава не змогла створити системи чіткої і прозорої... Перші місяці війни – довжелезні черги у військкомати. Люди хотіли брати зброю – і брали зброю до рук, і йшли захищати свою Батьківщину. І від цього піднесення перейти до того, що людей ловлять посеред міст і запихують у машини, ще й б'ють... Це якесь блюзнірство. Що ви думаєте про масові порушення в системі ТЦК?

– Я розпочну із цифр.

Знаєте, скільки за 2022 рік я отримав звернень від громадян України щодо порушення прав із боку представників ТЦК та СП? Ви дуже здивуєтеся. 18 звернень. 2023 рік – близько 500 звернень. 2024 рік – 3,5 тис.

У цьому році (а рік ще не завершився) у нас практично 6 тис. звернень.

Ви абсолютно праві.

Органи державної влади зруйнували мотивацію у громадян України, які свідомо йшли у 2022-му, у 2023 році, записувалися, хотіли стати частиною сил оборони.

І ми не побудували систему, яка може достойно людині пропонувати місце в ЗСУ, достойно визначати умови військової служби, достойно винагороджувати за це, фінансово в тому числі.

І навпаки, **хтось вирішив, що можна створити систему примусу**.

Я точно знаю:

— систему примусу легше створити.

Хай ТЦК та СП силоміць затримують, перевіряють документи, встановлюють місцезнаходження, забирають особисті речі – наприклад, мобільні телефони, – не дають можливості телефонувати і тримають у своїх приміщеннях добами, тижнями (у нас є такі зафіксовані факти).

Тижнями людина сидить, незрозуміло, на підставі якого законодавства.

Це легше зробити? Напевно, легше. Чи від цього виграє Україна? Ні.

Чи від цього виграли Збройні сили України? Ні.

Усі військові, з якими я спілкувався на передовій, – усі кажуть, що нам не треба бусифіковані військові.

Нам треба вмотивовані, підготовлені.

Тому, **на мій погляд, система повинна бути максимально швидко перероблена**.

Ще є час. Я не вірю, що не можна це поміняти.

Створіть систему рекрутингів, дайте мотивацію, дайте фінансову мотивацію.

Зверніть увагу, скільки в нас виплачують за загиблого? 15 млн грн.

– У Росії такого немає.

– Так давайте, можливо, подумаємо, що вже прийняте рішення – хай воно залишається для родин. Але дайте мотивацію людині прийти, щоб вона залишалася живою. Дайте їй фінансування. Людина приходить, вона зразу повинна отримати – я не знаю – 1 млн грн, $25 тис. Вона підписала контракт на рік – 1 млн зразу отримала. Контракт завершився, хоче людина перепідписати на другий рік – 2 млн, 3 млн у прогресії.

– Да.

– Більше того, щомісячно у військового повинна бути зарплата не 20 тис. грн. Це ж смішно. Охоронець в АТБ отримує більше, ніж військовий. Ну, це апріорі неможливо в умовах повномасштабної агресії. Військовий, який воює на передовій, – да, він отримує плюс 100 тис. грн. Але ти ж не можеш місяцями знаходитися на "передку". У тебе повинен бути час для реабілітації. Там отримував 20 плюс 100 бойових, – і то я не скажу, що це велика зарплата для того, хто на передовій з автоматом проти російських дронів і російських танків. І кожного дня під дронами і російською артилерією. Це не велика зарплата. Вийшов на так названу реабілітацію – 20 тис. грн. Ну яка буде мотивація?

Друге.

Давайте військовим за результати. Дуже гарна була зміна в постанові уряду: за кожен знищений російський танк – конкретна цифра. За кожного знищеного російського військового – конкретна цифра. Ми не можемо називати це винагородою, але за несення військової служби, за конкретні результати: зруйнований бліндаж, за знищену РСЗО, за будь-яку російську техніку, тим

більше за проведення спеціальних розвідувальних операцій у тилу ворога, на території РФ... Щоб людина чітко розуміла: "Я зробив, мій підрозділ..."

– "Я отримав".

– "Я отримав". Отримала бригада, отримав конкретний військовий. Дайте фінансування – у вас люди в чергах будуть стояти. А зараз що в нас відбувається? Людину забрали, бусифікували. У неї яке зразу відчуття? "Це незаконно, я не хочу воювати". І людина шукає можливості піти в СЗЧ.

– Да.

– У нас кожен місяць кількість СЗЧ росте, росте і росте. Ми вже дійшли до того, що засекретили дані щодо СЗЧ. Остання цифра, яку я чув, – більше ніж 250 тис. на той момент СЗЧ.

Що роблю як уповноважений?

На кожне звернення я реагую. Я організовую закриті наради з військовими, із міністрами оборони, які були із 2022 року, ми проводили наради, я давав свої аргументи, що треба змінити.

Хтось реагував краще, хтось – гірше. Але треба віддати належне: усі міністри оборони реагували, принаймні на рівні міністерства запускалися процеси, хтось писав додаткові накази, вимагав пояснень, хтось напряму, як Рустем Умєров, сказав: "Моя позиція – реагувати. От вам телефон керівника Військової служби правопорядку – по кожному випадку давайте реагувати, наводити порядок, наскільки це можливо".

Але система зараз у такому стані, що в нас на території ТЦК людей убивають.

Я один такий випадок тримаю на особистому контролі.

Молода людина, був зупинений працівниками ТЦК та СП, хотів воювати. Він зателефонував родині і сказав: "Мені вручають повістку, я готовий іти воювати, не хвилюйтеся, я йду у приміщення ТЦК та СП, усе нормально". Родина зв'язалася з адвокатом, у нього з документами були якісь проблеми. Людина прийшла сама, не бусифікували. На наступний день родина отримує дзвінок із лікарні: "Ваш у лікарні, зробили трепанацію черепа". Людина померла. І потім виходять і кажуть: "Усі, хто по ТЦК та СП проти коментує, включаючи Лубінця, грають на руку російській пропаганді".

Приблизно 11 млн українців виїхали за кордон, у нас 4,6 млн внутрішньо переміщених осіб – як за таких умов проводити вибори?!

– Та то вони грають на руку росіянам, що так роблять.

– І от у мене станом на зараз позиція дуже проста: по кожному зверненню ми реагуємо.

Я відправлю у приміщення ТЦК та СП своїх регіональних представників. Просто в нашій присутності дивилися документи. Людина має право на відстрочку – оформлюємо відстрочку. Людина не має права на відстрочку – оформлюйте документи, проводьте ВЛК.

Але не на колінці, за п'ять хвилин: "Здоровий, скарг немає, у штурмові війська..." Людині 53 роки. Це конкретний випадок. Людина каже: "Я готовий воювати. Але 53 роки – які штурмові війська? Я б одягнув бронежилет, пробіжу 20 метрів – і впаду".

Через ці дії ТЦК ми прийшли до того, що суспільство розділилося. У нас тепер вважається, що всі, хто проти ТЦК, захищають ухилянтів нібито. І ще гірше, громадяни України свідомо приймають рішення: якщо по відношенню до них незаконні дії ТЦК та СП – значить, вони теж можуть робити незаконні дії по відношенню до представників ТЦК та СП. І звідси розпочалося застосування сили, б'ють машини, палять автівки.

У Львові випадок військового, який пройшов фронт, представник ТЦК та СП – його людина цивільна із застосуванням холодної зброї вбила. Українському суспільству треба зупинитися. У нас ворог один – росіяни. Ми так не витримаємо як держава. Ми впадемо. Але ТЦК та СП повинні діяти виключно по закону. Якщо вони своїми діями порушують закон, повинен бути прозорий механізм реагування, щоб не було анархії, не було вседозволеності.

Але, з іншого боку, громадяни України – у Конституції прописані не тільки права, там є й обов'язки.

Паспорт громадянина України дає не тільки преференції – дає ***обов'язок захищати свою державу***.

Тому зобов'язаний по закону пройти ВЛК, стати на військовий облік, і в тому числі якщо отримав повістку, долучитися до сил оборони – будь ласка, зобов'язаний це зробити.

Усім треба діяти виключно в межах повноважень.

На початку 2024-го я почав публічно коментувати деякі кричущі випадки по ТЦК та СП. Прийшла ідея у військових сказати, що Лубінець – ухилянт і захищає таких же ухилянтів. Вони взяли довідку. Це при тому, що я у свій час закінчив військову кафедру, у мене військове звання капітан. Незважаючи на те, що я був на посаді омбудсмена вже, я у 2023 році пройшов ВЛК. І це все було в довідці. Але юридично я був зафіксований у донецькому військкоматі, бо я прописаний у Волновасі і завжди у Волновасі жив. Мені цю довідку скинули... Міністерство оборони. Я не буду називати прізвища людини – вона

зараз уже не працює у Міністерстві оборони, але вона продовжує працювати в системі управління державними органами. Він скинув цю довідку і попросив, щоб я був готовий до того, що, можливо, розпочнуть. Я на одній із наступних нарад сказав: "Можете мене називати ким завгодно, навіть ухилянтом. Якщо ви думаєте, що я перестану після цього реагувати на порушення прав людини у системі ТЦК та СП, то помиляєтеся. Поки я на цій посаді, я для українського суспільства буду залишатися професійним омбудсменом.

Якщо бачу порушення прав людини – я буду реагувати, як би це комусь не подобалося".

Я не дуже люблю публічно це показувати. Але коли кричущі випадки, коли я бачу системні порушення прав людини, – я буду реагувати.

– Пане Дмитре, Сергій Кузнєцов, якого вже екстрадували з Італії до Німеччини, де його підозрюють у причетності до підриву газопроводів "Північний потік". Це громадянин України. Це мужня людина. Як держава Сергія захищає? І чи скоро він буде в Україні?

– Дякую за запитання. Напевно, приклад Сергія – наскільки державні органи влади (на мій погляд, не зовсім ефективно) виконують функцію захисту прав людини, громадян України, де б вони не перебували. Я дізнався про випадок пана Сергія, коли він уже оголосив голодування. Для мене громадянин України, який уже знаходиться в італійській в'язниці й оголосив голодування через умови тримання, – це показник того, що держава повинна терміново включитися в захист його прав. Я зустрівся з його дружиною, із її очей я побачив, яка непроста ситуація із Сергієм. Із нашого боку була миттєва реакція. Я написав офіційного листа до омбудсмена Італії Маріно Фарделлі, до міністра юстиції Італії, залучив свого радника, який працює в Італії, щоб він його відвідав, я написав до українського МЗС, щоб консульська служба включилася у процес. Я проінформував італійських політиків, у тому числі віцеспікера Європарламенту, про ситуацію з порушенням прав громадянина України на території Італії. Але це бюрократичні процедури – поки листи дійдуть, їх оформлять, почнуть готувати відповідь... Я набрав Маріно Фарделлі, італійського омбудсмена... Він на моє запрошення був тричі в Києві, кожного року він приїжджає на наші конференції, він великий друг України і мій особистий. Я кажу: "Маріно, треба твоя допомога. Мій співвітчизник оголосив голодування через те, що його права порушують в італійській в'язниці". На наступний день Фарделлі зв'язався із цією виправною колонією – Сергію змінили місце тримання. Йому почали давати нормальне харчування, йому надали можливість відвідувати спортзал, спілкуватися щоденно по дві години із дружиною. І головне – до нього почали нормально відноситися. Його перестали називати терористом, йому перестали весь час одягати кайданки на руки, кардинально змінивши відношення до нього і до України. Я взагалі не думав, що в Італії можливе щось подібне: без рішення суду людину

вже визнали терористом. Ну, і юридично: ми отримали довідку, що він був діючим військовим Збройних сил України. Автоматично на нього розповсюджуються Женевські конвенції. Він виконував накази, він був у складі сил оборони. І аналіз його дій може даватися виключно через призму російської агресії. Я не хочу, щоб українське суспільство думало, що рішення про екстрадицію пана Сергія Кузнєцова з Італії до Німеччини – це наша поразка. Ні, я так не вважаю. Я вважаю, що це перевід нашої боротьби за права Сергія на територію Німеччини...

– Дочекаємося ми його вдома?

– Усе, що залежить від мене особисто, уже зроблено. Я в телефонному режимі поспілкувався з моєю німецькою колегою Беатою Рудольф. Її дуже поважають німецькі правоохоронці й органи влади. Вони включилися в роботу. Наша задача – зробити все, щоб Сергій Кузнєцов був в Україні. Це питання іміджу держави. Якщо військові воюють на передовій за державу, це означає, що держава повинна воювати за військових, цивільних, де б вони не знаходилися.

– Я дізнався, що ви нещодавно були в СІЗО в Ігоря Коломойського.

– Це правда, але я публічно про це ніде не писав, не казав.

– Що відбувається в Ігоря Коломойського і яким ви його знайшли?

– Я з ним заочно знайомий із тих часів, коли він на посаді керівника Дніпропетровської ОДА робив усе, щоб якомога більше територій Донеччини у 2014 році залишилося під контролем українського уряду. Я знайшов його у звичайній камері, яка нічим не відрізняється від інших камер у слідчому ізоляторі СБУ, де такі ж умови як у нього, так і в інших. У нього дійсно камера №13. Я не знаю, чи це був чийсь жарт або ні, але його саме помістили в цю камеру. Камера 13 м². Він там один. У нього є холодна та тепла вода. У нього є в камері телевізор, мікрохвильова піч. Телевізор дуже маленький, щоб зараз усі не подумали, що плазма... Напевно, менший, ніж планшет.

– Тобто він майже два роки в камері 13 м?

– Так і є. За два роки я отримав декілька звернень від нього. Але вперше я отримав звернення, що треба його особисто відвідати. Не тільки Коломойського я відвідую. Ми проводимо достатньо часто моніторингові візити. Наприклад, тільки у 2025 році ми провели більше ніж 600 моніторингових візитів. І коли до мене звертаються військові, які знаходяться у подібних місцях, детектив НАБУ, – ми всіх відвідуємо. Не всіх відвідую я особисто, але коли в мене є час…

– Коломойський із вами жартував? Чи ні?

– Він залишається в доброму гуморі, у нього все нормально з почуттям гумору і з настроєм. У мене була можливість конфіденційно з ним поспілкуватися. Я побачив станом на зараз, що дуже багато запитань по захисту його процесуальних прав. У нас дуже велика кількість матеріалів від його адвоката, ми їх аналізуємо. Наприклад, чомусь дуже часто його не привозили на засідання суду.

– Автозак зламався – ну що ж?

– Да, автозак випадково в цей день зламався, і його не повезли. А коли ти дивишся, що за два роки таких випадків було десятки, – виникають запитання. Він не скаржився на умови тримання, на поводження з боку працівників. За моїм відчуттям, це людина, яка налаштована на судові процеси.

– Сьогодні весь український політикум каже, що скоро будуть вибори. Вибори під час війни – як їх узагалі проводити?

– На мій погляд, **під час *війни* вибори провести неможливо**.

І як омбудсмен я буду виступати категорично проти проведення будь-яких виборів під час воєнного стану.

1) — По-перше, це забороняють діюче законодавство і Конституція України.

2) — По-друге, при всій повазі до наших міжнародних партнерів: навіщо ви тиснете на нас, навіщо хочете, щоб ми провели вибори?

Щоб ми зробили картинку, що в нас демократія і ми вибори проводимо? Чи ми хочемо реально забезпечити, дійсно, права всіх громадян України?

Три ключові елементи.

1) — Перший – безпека. Якщо активні бойові дії – та навіть не активні – будуть продовжуватися? Похід до дільничної виборчої комісії – це буде лотерея: прилетить російський снаряд чи не прилетить?

2) — Друге, забезпечення всіх громадян України правом на участь у цих виборах. У будь-якому статусі. Або бути обраним, або обирати. ***11 млн громадян України виїхали за кордон***.

– 11!

– Я сьогодні отримав офіційну ***відповідь від МЗС. 8,5 млн*** громадян.

Але ми розуміємо, що частина не стає на консульський облік, тому органи влади України їх не бачать.

11 млн – це з останнього звіту УВКБ ООН.

11 млн громадян України, які, на мій погляд, зобов'язані отримати доступ до цих виборів. Наприклад, Румунія відкрила 112 виборчих дільниць для румунів, які знаходяться на території Великобританії. Одна дільниця на 900 громадян. Україна, 2020 рік, відкриває дві виборчі комісії. На той момент проживало на території Великобританії 40 тис. громадян України.

– Зрозуміло.

– Хтось може пояснити, як 20 тис. громадян України можуть прийти на одну виборчу дільницю? Ну, це ж нереально.

Якщо ми проводимо вибори, 11 млн громадян України за кордоном повинні мати право взяти участь.

Ще маємо 4,6 млн внутрішньо переміщених осіб.

Як вони будуть брати участь? Де вони будуть знаходитися?

Велика кількість громадян України – на прифронтовій території. Ідеться про мільйони. І це вже не тільки Донецька, Луганська області, як було у 2019 році під час президентських і парламентських виборів.

Тоді частина громадян України на прифронтовій території залишилася без конституційного права брати участь у виборах. Чернігівщина, Сумщина, Харківщина, Донеччина, Луганщина, Запоріжжя, Херсонщина – що робити із цією прифронтовою територією?

Хтось узагалі піднімав питання щодо громадян України, які на тимчасово окупованій території?

Українське суспільство знову розділиться. Хтось скаже: "Ні, в окупації не мають права". Добре. А якщо вони хочуть виїхати? У нас є населені пункти – я їх не буду називати, щоб не наражати на більшу небезпеку громадян України... Ціле селище на тимчасово окупованій території відмовляється брати російські паспорти. Жодного російського паспорта жоден громадянин не взяв. Вони кажуть: "Якщо це вже Росія, якщо ми не можемо з українськими паспортами тут жити, ми всім селом хочемо виїхати з окупованої території України". Ми теж повинні в них забрати це право? Чи дати їм можливість, принаймні хай виїдуть?

– Зрозуміло. Пане Дмитре, у мене останнє запитання. Коли закінчиться війна?

– Ви знаєте, це, з одного боку, дуже важке питання, а з іншого боку, напевно, просте питання. Війна закінчиться... Ви попросили коротко. Я, наскільки це можливо, як людина, яка, з одного боку, приймає участь у перемовних процесах, але моя зона відповідальності – гуманітарний трек.

– Да.

– Не політичні питання. Перемовини з росіянами – це дуже непроста річ. Дуже непроста річ. І, повірте, я чітко розумію, що не те що хтось хоче чи може брати на себе відповідальність, чи не хоче, чи не може, а як тільки буде знайдено відповідь на одне-єдине запитання: хто буде гарантувати, що РФ буде виконувати все, про що з нею домовиться Україна разом із партнерами?.. Питання завершення війни буде вирішено. Я нагадаю слова Бісмарка, який сказав, що...

– Будь-яка домовленість із росіянами не вартує папірця...

– ...не вартує папірця, на якому прописана ця домовленість.

Проблема не в Україні, не в українських Збройних силах, не у волі українського народу й не у волі української влади.

Проблема в Російській Федерації. І у виконанні домовленостей Російською Федерацією.

Як тільки це станеться, у тому числі по гуманітарному треку, – а я скажу відверто:

> — я дякую вам за це інтерв'ю, за те, що ви підняли ***найбільш болючі питання для українського суспільства***...

Це

> 1) — повернення всіх українських дітей, це
>
> 2) — повернення всіх цивільних заручників, це
>
> 3) — повернення всіх українських військовополонених,
>
> 3) — це відповіді на запитання, що будуть із громадянами України робити росіяни на тимчасово окупованій території.

Це гуманітарний трек – без відповідей на ці запитання і на конкретні пункти в мирній угоді ми не можемо казати про завершення цієї війни.

Але, на мій погляд, **станом на зараз українська сторона, у тому числі український омбудсмен, робить усе, щоб війна завершилася, не порушуючи національних інтересів України**.

– Пане Дмитре, я вам дякую за дуже цікаве інтерв'ю. І дякую особисто від імені всіх українців за все, що ви робите для України в цей дуже важкий час. Слава Україні!

– Героям слава! Дуже вам дякую.

Посилання

***

№ 1.430

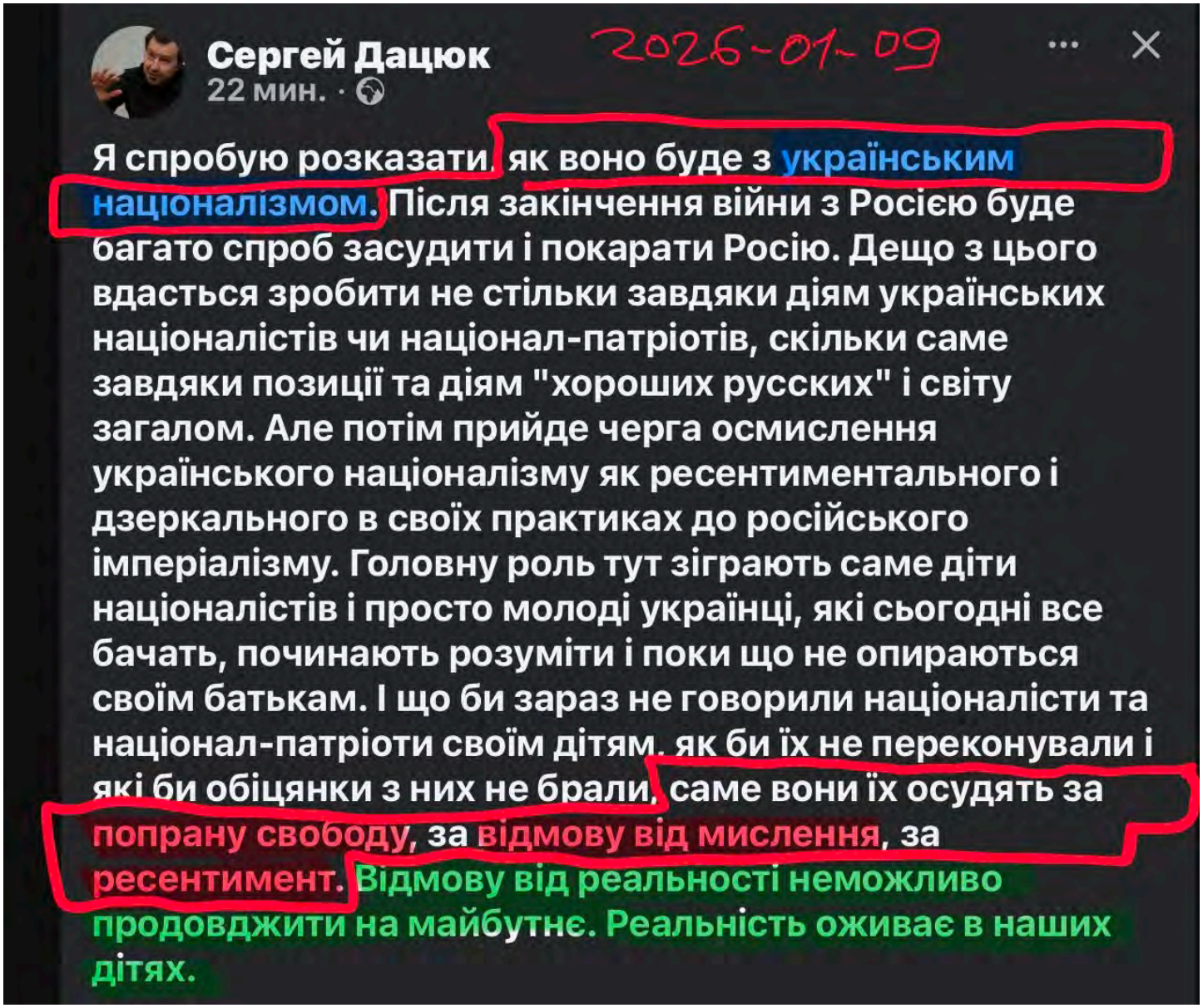

***

№ 1.431

Втомлений світ лібералізму: дорожня карта для нових поколінь.

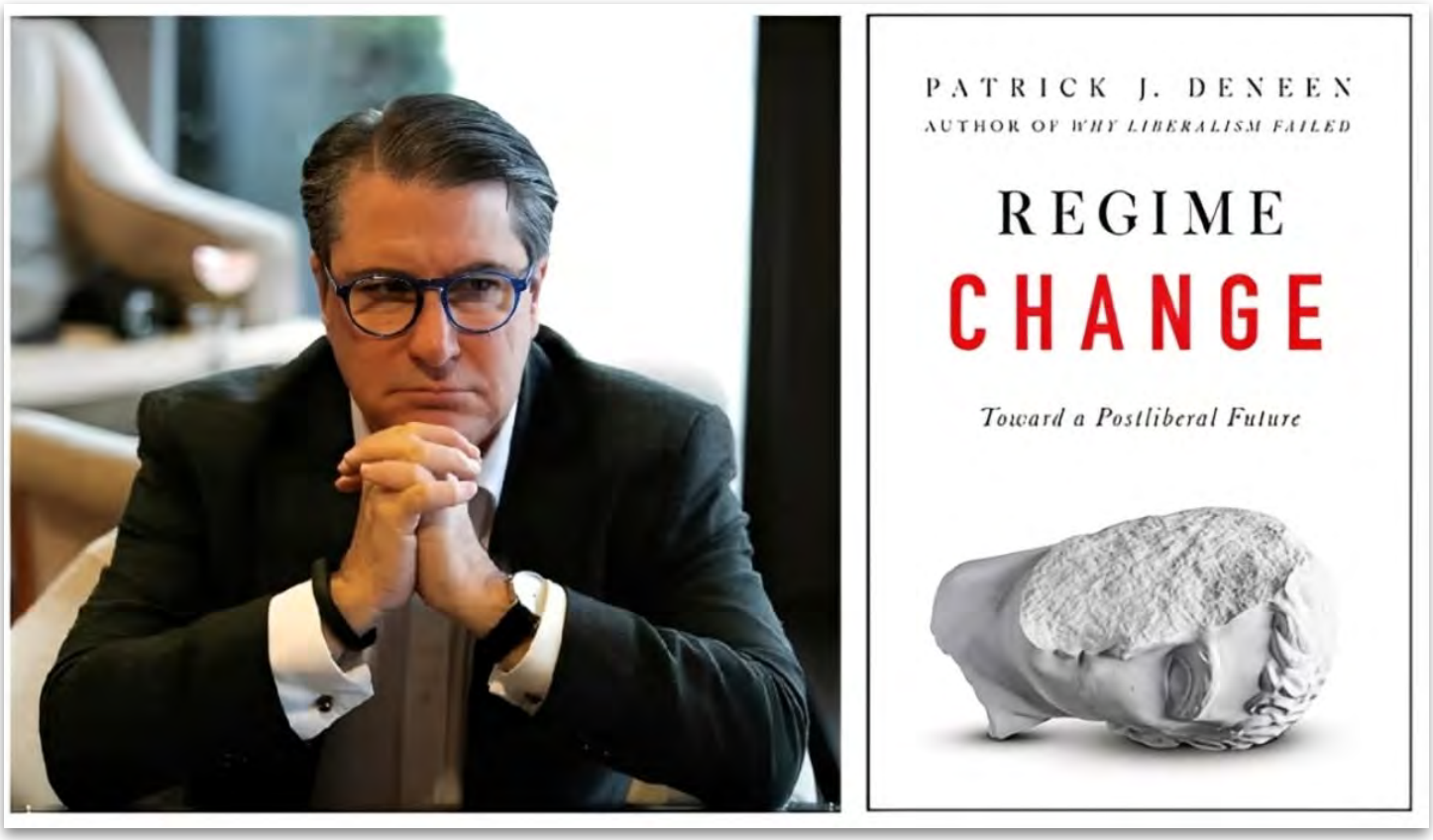

Deneen, Patrick J. Regime Change: Toward a Postliberal Future. New York City

Книга професора політології Патріка Дж. *Дініна* Regime Change: Toward a Postliberal Future (2023) — це не просто критика лібералізму, а *програмний маніфест* постліберального мислення, натхненний класичною політичною традицією.

1. Чому ця книга важлива для розуміння постлібералізму?

Денін чітко локалізує постлібералізм не як маргінальну ідеологію, а як відповідь на системну кризу.

Він показує лібералізм як логічно завершений історичний проєкт, який успішно реалізував власні засадничі принципи (подобаються вони нам чи ні)

— і саме тому зайшов у глухий кут.

Він пояснює ключовий для постліберального мислення парадокс:

1) — Лібералізм не зазнав поразки — він переміг.

2) — І наслідки цієї перемоги стали неприйнятними для людської спільноти.

Через це постлібералізм подається не як “реакція” чи “ностальгія”, а як наступний політичний етап, подібний до переходу від античної республіки до імперії або від феодалізму до буржуазної держави.

Адже сьогодні він проявляється:

1) - у США як криза, яку породив розрив між елітами та народом;

2) - у Європі — як вичерпання соціал-ліберальної моделі та делегітимація наднаціональних інститутів;

3) - у країнах Східної Європи й України — як конфлікт між імпортованим лібералізмом і потребою в солідарній, культурно вкоріненій спільноті.

Тому, мова йде про універсальну постліберальну критику, не перетворюючи її на абстрактний універсалізм.

Тобто йдеться не про одну модель для всіх, а про спільний діагноз і різні національні відповіді.

Це особливо актуально для нас, оскільки ми:

- не мали "класичної" ліберальної традиції;

- пережили радянський або постколоніальний досвід;

- шукають форму модернізації без втрати ідентичності.

Більшість критиків лібералізму зупиняються на діагнозі.

2. Денін дає ж чітке пояснення *логіки переходу* від критики до дії

У ній послідовно вибудовується *трикрокова схема*:

1. Діагностика.

Лібералізм — це не нейтральна система, а режим із власною антропологією, мораллю та ієрархією.

2. Формування альтернативної еліти.

Без нової еліти, вихованої в класичних чеснотах і відповідальності перед народом, жодна "воля народу" не здатна створити стабільний порядок.

3. Інституційна трансформація.

Мова йде про переорієнтацію держави на сім'ю, працю, спільноту; демонтаж техно- та фінансових олігополій; освітню і економічну політику, що працює на народ, а не на глобальні еліти.

3. Чому це важливо для консервативної перспективи сьогодні?

Денін чітко відмежовує постлібералізм від:

(1) - ностальгійного традиціоналізму;

(2) - суто культурного консерватизму;

(3) - лібертаріанського “ринкового” правого табору.

Натомість він пропонує постліберальний консерватизм спільного блага, де:

(1) - держава не нейтральна до моралі;

(2) - свобода підпорядкована істині та відповідальності;

(3) - політика знову стає питанням форми життя, а не лише процедур.

Для консервативної думки це принципово важливо, бо відкриває шлях до суверенного мислення, яке не копіює ані ліві, ані праві шаблони.

Крім того Денін:

(1) - вписує постлібералізм у велику історію політичних ідей;

(2) - показує його глобальну, а не локальну природу;

(3) - демонструє, що альтернатива лібералізму — це порядок, а не хаос;

(4) - дає інтелектуальну основу для тих, хто відчуває кризу, але не хоче скочуватися в нігілізм чи радикалізм.

Фактично,

— це інтерпретаційний ключ до розуміння того, куди рухається світ після ліберальної епохи — і які рішення можуть приймати нації, які не хочуть зникнути разом із нею.

***

№ 1.432

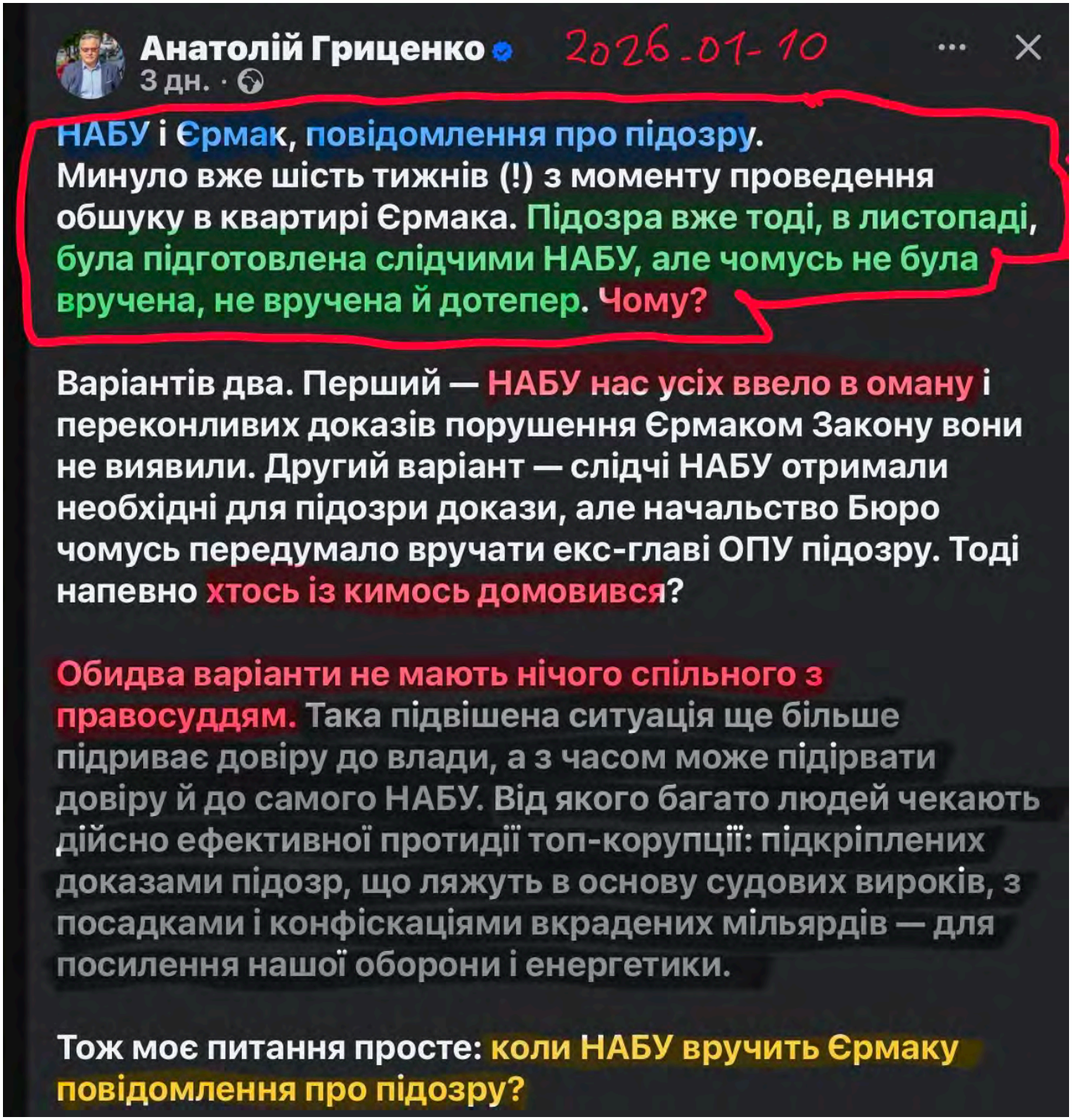

***

№ 1.433

Огляд… Сьогодні деяка загальна інформація про актуальні питання війни

2026-01-13

Машовец

1. Російські війська продовжують активно використовувати керовані 152-мм артилерійські боєприпаси типу «Краснополь-М/М2» у зоні так званої

«ес-ве-о». Однак, судячи з самих російських звітів, їхня ефективність залишається досить низькою.

Отже, у листопаді 2025 року, згідно зі звітами командування частин і з'єднань російських військ, де ці боєприпаси використовувалися найактивніше, рівень ефективності їх безпосередньо на полі бою становив не більше 52-53% від загальної кількості пострілів.

У цьому контексті слід нагадати, що на момент початку більш-менш масового їх використання відповідний показник у середньому становив 66-67%, досягаючи 70-72% у певні періоди.

За словами російських артилеристів, таке радикальне зниження ефективності застосування 152-мм керованих снарядів типу «Краснополь-М/М2» пов'язане з низкою факторів.

По-перше, це пов'язано з необхідністю лазерного «підсвіту» цілі від БПЛА. Оскільки в реальних бойових умовах наземний підсвіт цілі часто або неможливий, або надзвичайно ускладнений.

Адже, наземний розрахунок артилерійської розвідки з 2-3 в\сл, використовуючи автоматизовану систему управління вогнем «Малахит», лазерний далекомір-цілевказівник, може підсвітити ціль типу «танк» лише з відстані 5-7 км вдень і до 4 км вночі. Однак за нинішніх умов бойових дій такий розрахунок у більшості випадків виявляється українськими засобами моніторингу та розвідки поля бою ЩЕ ДО початку процесу наведення снаряда(ів) на ціль. Що, у свою чергу, призводить до майже миттєвого вогневого ураження цього розрахунку, або його атаки українськими БПЛА-камікадзе.

У цьому контексті російські артилеристи зазначають, що процес наведення цих снарядів на ціль за допомогою підсвічування з БПЛА фактично стає безальтернативним способом їх застосування.

Однак, на їхню думку, у більшості випадків він також стикається з дуже серйозними труднощами, зокрема:

(1) - Досить ефективна робота українських систем радіоелектронної боротьби в тактичній зоні (основна причина нестабільної роботи каналів керування на борту самих російських БПЛА — до 75-80% випадків зриву наведення снаряда або його нестабільного ведення).

(2) - Несвоєчасне активування далекоміра-цілевказника на самому БПЛА через низький рівень професійної підготовки оператора або з інших причин (наприклад, непослідовність та неузгодженість дій оператора БПЛА, командної ланки та самого артилерійського розрахунку).

(3) - Наявність «природніх» різноманітних і численних перешкод для ефективної роботи лазерного далекоміра-цілевказника в зоні знаходження цілі (рясна рослинність, численні будівлі, складки рельєфу тощо), що призводить або до порушення процесу наведення, або до наведення боєприпасу на «непридатну» ціль.

(4) - Спроби застосувати боєприпас у погодних умовах, які зазвичай виключають процес його ефективного наведення (наприклад, густий туман або опади, що різко обмежують видимість, сильний вітер, що виключає «стабілізацію» БПЛА, необхідну для високоякісного підсвічування цілі тощо).

Довідка:

Цей снаряд (ЗОФ39 «Краснополь») має напівактивну лазерну «головку» самонаведення 9Э421, яка працює за рахунок прийому відбитого від цілі сигналу. Цей боєприпас, фактично, є одним із основних елементів російського, так званого «комплексу керованої зброї» тактичної зони (самі росіяни називають і вважають його основою свого «передового» «разведывательно-огневого контура» (РОК).

Окрім самого снаряда, цей комплекс обов'язково включає лазерний далекомір-цілевказник типу 1Д15 (або його подальші модифікації типів 1Д20, 1Д22). Разом із ним може використовуватись обладнання для синхронізації пострілів (наприклад, 1А35), а також радіостанція Р-159М.

Росіяни зазвичай стріляють цим снарядом із досить широкого спектра артилерійських систем, які є у їхньому арсеналі, як ще «радянського» походження, так і розроблених вже у рф (Д-20, 2С3М «Акація», 2С19 «Мста-С», 2А65 «Мста-Б», 2С35 «Коаліція-СВ» тощо).

Російські артилеристи бачать кілька способів розв'язати проблему «підсвічування» снарядів типу «Краснополь».

Окрім підвищення перешкодозахищенності БПЛА, що використовуються для підсвічування цілей, вони пропонують суттєво збільшити виробництво модифікованих снарядів цього типу («Краснополь-Д»), які забезпечують процес наведення за допомогою супутникової навігації (відповідний модуль вкручується у головну частину снаряда замість стандартного підривника, й складається з приймача супутникового сигналу та комбінованого підривника).

Між тим, цей тип снарядів є досить рідкісним у БК російських артилерійських підрозділів.

— Зазвичай їх видають батареї/дивізіону майже «по штучно», їх використання суворо регламентується й резервується для «спеціальних» цілей і переважно там, де очікуються активні наступальні дії.

Наприклад, у артилерійським підрозділам російської 51-ї загальновійськової армії (ЗВА) під час запеклих боїв в районі Авдіївки видавали по 3-5, іноді до 10 штук на дивізіон в місяць.

2. Російське військово-політичне керівництво запланувало на 2026 рік досить значне поповнення авіації своїх повітряно-космічних сил (пкс), як для компенсації втрат, яких вони зазнали під час так званого «ес-ве-о», так і для подальшого підвищення їхніх бойових можливостей.

Згідно з «уточненим державним замовленням», планується передати на озброєння пкс у 2026 році — 82 літаки та 84 вертольоти.

Зокрема, для літаків планується наступний розклад:

(1) - 2 одиниці стратегічного бомбардувальника типу Ту-160М2

(2) - 7 одиниць заправників Іл-78М-90А

(3) - 47 одиниць оперативно-тактичної авіації (13 винищувачів Су-57, 2 винищувачі Су-30СМ2, 17 винищувачів Су-35С і 15 фронтових бомбардувальників Су-34НВО)

(4) - 26 навчальних літаків (14 типу УТS-800 і 12 типу ДА-12Т)

По вертольотам:

(1) - 59 ударних вертольотів, також відомих як «вогневої підтримки» та розвідки (20 Ка-52М, 34 одиниці Мі-28НМ і 5 одиниць Ка-35, також відомого як «сухопутна» версія морського гелікоптера РТР Ка-31)

(2) - та 25 одиниць транспортно-бойових, а також РЕБ / РТР (10 Мі-8МТВ-5М, ще 10 Мі-8АМТШ-В і 5 Мі-8МТРП-1).

Загалом на період до 2036 року планується виготовити або модернізувати для потреб повітряно-космічних сил та інших структур зс рф — до 1,4 тисячі одиниць авіаційної техніки (включно з усім спектром БПЛА), згідно з «скоригованою» державною програмою озброєння зс рф.

У зв'язку з усім цим «громадьём планов» значна частина стороніх спостерігачів і експертів висловлює досить обґрунтовані сумніви щодо реальної здатності рф реалізувати все вищезазначене.

Серед основних аргументів скептиків — такі фактори:

(1) - Наявність у цих зразках досить значної частини комплектуючих (особливо з точки зору «авіоніки»), які рф змушена імпортувати для виробництва військової авіації з-за кордону в рамках схем «сірої контрабанди», що саме по собі є дуже нестабільним фактором, що безпосередньо впливає на обсяги та якість виробленя літаків.

Імпортозаміщення в цій сфері досі їде у росіян «туго» (для певних типів комплектуючих воно не перевищує 10-15% від потреби).

(2) - Очевидне і досить швидке погіршення загальної економічної ситуації на рф (включно з фінансовим фактором і відтоком кваліфікованого персоналу, як у самому виробництві літаків, так і на суміжних підприємствах), коли цілі «ланки» (субпідрядники) можуть «випасти» з ланцюгів виробництва авіації через «нетехнологічні» обставини.

(3) - Темпи авіаційного виробництва на основних російських авіаційних підприємствах дуже нестабільні з низки причин (від фінансових до кризових явищ у суміжних галузях). Вони постійно то прискорюються, то суттєво сповільнюються, що разом – не сприяє «досягненню запланованих показників» у встановлений термін.

І так далі...

На мою думку,

— дуже близький час, коли процес нарощування бойових можливостей пс зс рф буде базуватися переважно не на виробництві нової авіаційної техніки, а на «модернізації» вже існуючої.

Виробництво авіаційної техніки, особливо військової, є дорогою і складною справою (як з фінансової, так і з технологічної точки зору), тривалим (адже сучасний винищувач — це не літак Другої світової війни).

Тому, очевидно, всі ці красиві плани, явно будуть «скореговані» в черговий раз

3. Зведений загін «центра передовых беспилотных технологий» ворога (ЦПБТ) «Рубикон», що діє на Покровському та Краматорському напрямках (починаючи з 5 листопада 2025 року), проаналізував власний досвід використання БПЛА «Молния-2», оснащеного системою супутникового зв'язку Starlink.

За думкою командування цього загону, у цьому контексті варто відзначати низку факторів:

(1) - Досить слабкі можливості ППО ЗСУ щодо перехоплення БПЛА такого типу в темний час доби у ближній тактичній зоні. Особливо коли їх використовують методом «рою дронів».

(2) - Оснащення БПЛА «Молния» системою Starlink суттєво підвищує ефективність і результативність їх використання.

(3) - Дуже «приємне» для росіян співвідношення «ціна-результат», у випадках, коли використовується цей досить дешевий БПЛА.

(4) - Необхідність збільшити вагу і об'єм «корисного навантаження» цього БПЛА (особливо бойової частини), оскільки це підвищує шанси гарантованого знищення цілі.

Для тих, хто забув, нагадаю, що

— БПЛА «Молния-2», на відміну від базової «Молнии», має дві важливі особливості — командний модуль, захищений від перешкод, і систему донаведення на ціль. Дальність його дії — 50 км, може нести бойову частину (ну, або якусь іншу «шкідливий вантаж», включаючи міни та гранати), вагою до 10-12 кг.

Враховуючи, що російське військово-політичне керівництво профінансувало виробництво цих БПЛА значною мірою (за деякими повідомленнями, за 8 місяців минулого року воно інвестувало в це ПОНАД МІЛЬЯРД ДОЛАРІВ і змогло виготовити на спеціально розгорнутому Таганрогському заводі «Атлант-Аеро» — понад 900 тисяч таких простих, але досить загрозливих «літачків»).

Насправді, у цьому випадку, враховуючи ці дані (навіть якщо припустити, що вони перебільшені, принаймні наполовину), ми маємо справу з своєрідною «бойовою сараною» — найбільшою і досить МАСОВОЮ загрозою для всього нашого тилу на глибину до 50 км.

Дешевий, технологічно простий і саме тому МАСОВИЙ дрон, але достатньо багатофункціональний (оскільки його можна використовувати для виконання різних завдань — для розвідки, як камікадзе-дрон й навіть як носій FPV-дронів) безсумнівно становить дуже серйозну загрозу для наших військ і їхнього безпосереднього тилу.

***

№ 1.434

Денежный капкан Стамбула

2026-01-12

Волга

Рационального ответа на вопрос, почему Украина отказалась подписать Стамбульские Соглашения, нет.

Почему Зеленский и вся его веселая команда отказались от мира, от вывода российских войск с территории Украины, от нейтрального статуса и от возвращения к конституционному правовому государству понять трудно, если только вы желаете блага Украине.

Почему они с такой легкость отправили на смерть сотни тысяч или миллион, или два, или мы не знаем сколько миллионов украинцев и почему разрушенные города, миллионы беженцев в Россию, миллионы беженцев в Европу, тысячи домов без воды, отопления и электричества - это лучше, чем мирная жизнь, работа, рыбалка и шашлыки?!

Этого понять невозможно, если вы желаете блага Украине.

Но если вы Зеленский и желаете блага себе, то все становится на свои места.

Ведь какой интерес в обычной мирной жизни по сравнению с войной? Да никакого. И мало того, надо работать, ибо воровать в мирное время труднее, чем во время войны. Способ воровства на войне довел свою эффективность еще при президенте Порошенко, когда на заводе «Ленинская Кузня», который принадлежит Петру Алексеевичу, производили один бронетранспортер, а по бумагам проводили четыре.

Получали деньги из бюджета, отправляли (по бумагам) бронетранспортеры в АТО, там они все четыре «сгорали», а Петр Алексеевич обналичивал чек с прибылью 400% и оставался совершенно чистым национальным героем.

Но что такое АТО в сравнение с войной против России?!

Когда Борис Джонсон озвучил цифры, которые Запад готов бесконтрольно отдать Украине, если только Зеленский не подпишет Стамбульские Соглашения, Зеленский, похоже, не думал ни одной минуты. И именно эти сотни миллиардов, их которых можно было просто так, без контроля и объяснения взять себе несколько десятков, подписали Украине Приговор вместо Стамбульских Соглашений. Войну вместо мира. Смерть вместо жизни. Разрушение вместо созидания.

> — Но в этот денежный капкан попал не только Зеленский и его опричники. Многие миллионы украинцев сегодня так же имеют выгоду от войны. И не только «специалисты» по донатам, вроде Притулы и Стерненко.

Многие украинские семьи сегодня получают такие деньжищи, о которых они раньше только в кино про гангстеров слышали. Отец воюет и семья где-нибудь в Жлобине получает каждый месяц 100 тысяч гривен. Оно, конечно, есть опаска, что папку убью, но тогда мы его с почестями похороним и 15 миллионов гривен получим!

Пусть частями, пусть сначала 3.000.000, а потом 250.000 каждый месяц в течении четырех лет, но это ведь сколько?! Пусть воюет папка, а мы будем с гордостью водить хороводы и требовать войны до победного конца!

Мы ведь в любом случае в накладе не останемся.

Эта страшная жадная логика загнала сегодня в денежный капкан миллионы украинцев. Они сегодня одной кровью с Зеленским мазаны, одними деньгами, одним преступлением против Украины.

Именно они - эти люди, живущие деньгами от войны, и есть главная опора Зеленского и главное препятствие миру.

***

№ 1.435

Підсумки інфляції: невизначеність та поляризація

2026-01-12

Данілішин

У грудні темпи приросту річної інфляції знизились до +8,0% (проти +9,3% у листопаді). До попереднього місяця ціни зросли на 0,2%. Пік річної інфляції спостерігався в травні (+15,9%) і з тих пір знижується, переважно із-за штучної стабілізації валютного курсу гривні, замороження окремих тарифів, а також статистичного ефекту високої бази порівняння минулого року.

Грудень 2025 року "зламав" прогнози, фіналізувавши рік із показниками, що перевершили найоптимістичніші оцінки. Місячний темп споживчої інфляції склав лише 0,2% і це найнижчий показник для грудня за останні 5 років. Враховуючи динаміку попередніх місяців, IV квартал став періодом "аномально низьких" темпів зростання цін — 1,5%. У підсумку річна інфляція сповільнилася до 8% при прогнозах Мінекономіки, НБУ та більшості експертів на рівні понад 9%.

Таке уповільнення цін стало відображенням:

(1) – неочікуваної стабільності на продовольчому ринку - ціни в цілому залишилися незмінними. Зокрема, завдяки наповненню ринку здешевшали: фрукти, цукор та м’ясо. Це нівелювало зростання цін на яйця та крупи. Збільшення цін на овочі як для грудня було незначним. Таке нетипове для кінця року, а також тривале падіння цін на агропродукцію може свідчити про вичерпання стійкості сільгоспвиробників, коли через високі витрати та брак обладнаних сховищ фермери розпродають запаси. Наразі це збільшує пропозицію, але в майбутньому створює ризики дефіциту;

(2) – неочікуваної глибини дефляції на непродовольчому ринку — навіть у передсвятковий період помірний попит та обережність покупців через невизначеність призвели до зниження цін на одяг і взуття, побутову

техніку, електроніку тощо. Крім того, третій місяць поспіль дешевшали ліки.

(3) – Грудневе підвищення цін було зосереджене в основному в категоріях із відносно стійким попитом: це передусім оброблені продукти, енергоресурси (паливо та мастила) та послуги.

За оцінками Мінекономіки, різке уповільнення цін в умовах війни та поляризація попиту між товарами першої і непершої необхідності, тривалого зберігання і нетривалого свідчить про домінування в поведінці населення та бізнесу чинника невизначеності. Саме невизначеність збільшує волатильність цін, оскільки керує рішеннями населення та бізнесу, виходячи з поточної ситуації, а не очікувань майбутнього. У таких умовах важко заякорити інфляційні очікування через інструменти монетарної політики.

Інфляція суттєво перевищує інфляційний таргет (5%) тому НБУ ортодоксально і догматично зберігає ультражорсткі параметри процентної політики, що спричиняє суттєве гальмування темпів економічного відновлення (облікова ставка перевищує інфляцію вдвічі – 15,5% річних).

Однак, спроможності НБУ впливати на інфляцію процентними інструментами є вкрай обмеженими із-за немонетарного характеру інфляції та слабкості каналів монетарної трансмісії. Тому динаміка інфляції рухається волатильно, а інфляційні прогнози НБУ не збуваються і мають дуже низьку точність.

Щодо впливу політики НБУ, то забезпечена валютна стійкість стримувала інфляцію, але посилювала конкуренцію з боку імпорту на споживчому ринку. НБУ згладжував коливання гривні завдяки значним інтервенціям (36,2 млрд дол. США), що дало змогу втримати послаблення гривні в межах 3,8% в середньому за рік. Паралельно жорстка монетарна політика (облікова ставка утримувалася на рівні 15,5%) створила рекордний розрив із поточною інфляцією в 7,5 в.п., що незначно стримував інфляцію, але водночас суттєво обмежував потенціал стійкості та відновлення економіки.

Отже, рвана динаміка інфляції у 2025 році сформувала чергову невизначеність:

1) — з одного боку, вона може свідчити, що українська економіка навчилася жити в складних умовах війни й зупинятися за крок до розбалансування системи;

2) — а з іншого, вона може бути навпаки маркером виснаження стійкості економічної системи в умовах руйнівного впливу війни і фіксувати час, коли виробники стають неспроможними контролювати витрати та лишатися конкурентоспроможними.

Немонетарна структура інфляції. 60% поточного індексу інфляції сформовано немонетарними факторами (регульовані тарифи, погодні умови, керована девальвація гривні, світові ціни, державне фінансування). Варіація приростів цін в розрізі окремих товарів та послуг становить близько 30 відс. пунктів: від -30% на овочі до +21% на м'ясо, що підтверджує ситуативність і немонетарність драйверів інфляції по кожному окремо взятому компоненту інфляції.

Слабкість монетарної трансмісії обумовлює недієздатність процентних інструментів НБУ.

Депозитний канал трансмісії становить лише 5% ВВП, а кредитний – лише 9% ВВП, що критично мало для впливу на рівень цін в економіці. Валютний та фондовий канал трансмісії взагалі виключені з ефективного впливу, оскільки повністю залежать від неринкових потоків зовнішньої допомоги.

Ключова риса української інфляції – витратний характер приросту цін.

— Воєнні руйнування та здорожчання енергії зумовили зростання оптових цін промислових виробників (на 19% в середньому за 11 місяців). Ціни диктуються не попитом, а ростом витрат і пороговим рівнем рентабельності бізнесу. Також на ріст цін вплинули погода, ріст світових цін на олію, підвищення акцизів.

Ключові дезінфляційні чинники також знаходяться за межами впливу монетарної політики НБУ, а саме – штучна стабілізація обмінного курсу за допомогою валютних інтервенцій НБУ, мораторій Уряду на комунальні тарифи, гарний урожай овочів, падіння світових цін на цукор.

З вищезгаданого можна зробити наступні висновки.

(1) - **Українська інфляція має переважно структурний характер, її подолання методами монетарної політики є малоефективним і по суті конрпродуктивним.**

(2) - **В нинішніх умовах потенціал монетарної політики слід використовувати у напрямку підтримки економічного зростання, розвитку кредитування та інвестицій.** Розширення пропозиції товарів та послуг вітчизняного виробництва знижуватиме ризики структурної інфляції, що відповідатиме ключом цільовим пріоритетам НБУ.

(3) - Акцентування політики НБУ на розвитку кредитування не суперечить інфляційній цілі НБУ, оскільки така політика підвищуватиме майбутні спроможності НБУ протидіяти інфляційним викликам через кредитний канал трансмісії.

***

№ 1.436

Фіскальний розворот

2026-01-10

Володимир Дубровський

Чи справді ПДВ для ФОПів принесе бюджету 40 млрд грн та вирівняє конкурентні умови для бізнесу? Економіст Володимир Дубровський у цьому не впевнений

***

Мінфін пропонує з 2027 року зобов'язати платників єдиного податку з оборотом понад 1 млн грн реєструватися платниками ПДВ – як частину зобов'язань перед МВФ. Старший економіст Центру соціально-економічних досліджень CASE Україна Володимир Дубровський вважає, що це рішення ухвалюють у найгірший момент: замість стимулювання економічного зростання держава ризикує підштовхнути мікробізнес у тінь і підірвати довіру підприємців. Чи готова Україна платити економічним зростанням за ПДВ для ФОПів?

Міністерство фінансів 18 грудня 2025 року представило законопроєкт, який передбачає, що з 1 січня 2027 року платники єдиного податку – як ФОПи, так і юридичні особи 1–3 груп – будуть зобов'язані реєструватися платниками ПДВ за ставкою 20%, якщо їхній річний оборот перевищує 1 млн грн. Ініціатива пов'язана із зобов'язаннями України перед МВФ, зафіксованими у відповідному меморандумі, і йде в одному пакеті з упровадженням оподаткування для маркетплейсів (OLX, Rozetka, Prom та інших).

Уточнення:

— йдеться не про ФОПів як таких, а про платників єдиного податку (ЄП) – як ФОПів, так і юридичних осіб.

При цьому частина ФОПів в Україні працює на загальній системі оподаткування і завжди була зобов'язана сплачувати ПДВ на загальних підставах. На практиці ж вони, як правило, приховують свої обороти, щоб не перевищити поріг обов'язкової реєстрації в 1 млн грн (встановлений у 2015 році та з того часу не індексований), і «відкуповуються» від податкової.

Навіщо це робиться? Чотири аргументи Мінфіну

1. Потрібні гроші.

За розрахунками Мінфіну, ці заходи дозволять додатково залучити до бюджету 40,1 млрд грн на рік, які чомусь здаються МВФ і самому Мінфіну легкодоступними.

Втім,

> — у реальності відбудеться масовий перехід бізнесу в тінь, як це вже було у 2010 році, коли уряд Миколи Азарова намагався знищити «спрощенку».
>
> ~Тоді Україна, за даними Держстату, втратила 2,2 млн (із приблизно 4 млн) легальних робочих місць у мікробізнесі. А у 2021 році (останні на сьогодні дані) з 3 млн неофіційно зайнятих 1,757 млн становили самозайняті – потенційні платники ЄП, яких було майже стільки ж, скільки й сумлінних.

Лише близько 20% платників ЄП з оборотом понад 1 млн грн збираються реєструватися платниками ПДВ, згідно з даними Advanter Group. Тож ці додаткові надходження точно не будуть «легкою здобиччю».

Несправедливо, що платники ЄП звільнені від ПДВ, тоді як СПД на загальній системі оподаткування з такими самими оборотами зобов'язані його сплачувати. Насправді ПДВ уже включений у ЄП, а на 3-й групі навіть існує опція його виокремлення – 3% з обороту + ПДВ.

Втім верхня межа спрощеної системи та поріг реєстрації платником ПДВ мають одну спільну причину: загальна система та сплата ПДВ потребують бухгалтерського обліку, який мікробізнесу не потрібен (для нього це непродуктивні витрати), тоді як великим підприємствам він необхідний з внутрішніх причин.

Саме облік, а також пов'язані з адмініструванням перевірки, супровідні хабарі, штрафи та судові витрати є основними статтями витрат, пов'язаних зі сплатою податків. Зокрема, за даними опитування CASE Україна, різниця у трудовитратах на ведення бухгалтерського і податкового обліку між ФОПом з ПДВ і ФОПом лише з найманими працівниками становить 140,2 людино-днів на рік. Тому логічно, щоб поріг ПДВ збігався з лімітом спрощеної системи – але шляхом підвищення порогу.

2. Зловживання «спрощенкою»

1) — дроблення бізнесу на псевдо-ФОПів; оформлення найманих працівників як псевдо-ФОПів;

2) — використання псевдо-ФОПів для «обналу»;

3) — продаж контрабандних і контрафактних товарів через ФОПів.

Такі псевдо-ФОПи станом на 2023 рік становили менш як 10% усіх платників ЄП, а умовні недонадходження податків від цих схем на порядок менші, ніж від лідерів антирейтингу – «чорних» зарплат і «чорно-сірого» імпорту.

Зі зловживаннями потрібно боротися, інакше вони зростатимуть.

Але чому при цьому мають страждати сумлінні ФОПи?

Тим більше що запропонований Мінфіном захід:

(1) жодним чином не зачіпає «обнальників» (сплачений ними ПДВ підприємство отримує у вигляді податкового кредиту);

(2) стимулює «дроблення» – до рівня менш як 1 млн грн;

(3) не заважає продавати «контрабас» через ніде не зареєстрованих продавців, а також із фальшивими документами та псевдофіскальними чеками (або взагалі без них) – ці канали збуту і зараз працюють нарівні з ФОПами.

Боротьба з цими схемами – з огляду на підвищену до них увагу – є реальною та розумною альтернативою, яку Мінфін мав би запропонувати МВФ, якби він справді захищав інтереси України. Практичні заходи описані в дослідженні ICET і законопроєкті №13507.

3. Реалізація ***Національної стратегії доходів*** (НСД)

Ця стратегія ухвалювалася кулуарно, без консультацій з бізнесом і незалежними експертами, тому її податкова частина відверто слабка в частині реформування ДПС, зате містить численні неузгодженості й шкідливі пропозиції.

Стратегія потребує перегляду – відповідна петиція набрала 25 000 голосів. Але навіть НСД обіцяла не робити нічого шкідливого (зокрема, й «ПДВ для ФОПів») до «відновлення довіри до податкових органів». І це важливо хоча б тому, що без їх реформування всі репресивні заходи очевидно лише посилять корупцію і ще глибше законсервують «азарівську» корпоративну культуру в ДПС.

Цю обіцянку грубо порушено.

Нацстратегія доходів не супроводжувалася жодними публічно доступними розрахунками. Натомість до законопроєкту в обов'язковому порядку додається аналіз регуляторного впливу (а в цьому випадку також був би необхідний М-тест, оскільки йдеться саме про мікробізнес).

В результаті реалізації законопроєкту бюджет додатково отримає «з нізвідки» 40,1 млрд грн, а суб'єкти підприємницької діяльності витратять додатково 2,1 млн грн на рік (ймовірно, йшлося про 2,1 млрд грн), згідно з розрахунками Мінфіну.

Насправді ж ці 40,1 млрд грн будуть додатково зібрані з кінцевих споживачів (громадян), адже ПДВ – це податок на кінцеве споживання. А адміністративні витрати, якщо рахувати їх чесно, а не виходячи з 56 людино-годин на рік і ще й за ставкою мінімальної зарплати, становитимуть від 61,4 до 115,7 млрд грн на рік. Тобто економічний ефект є глибоко негативним і залишається таким навіть у разі підвищення порогу ПДВ.

Отже,

— запропонований Мінфіном законопроєкт є відверто шкідливою ідеєю.

Найкращим рішенням було б переглянути відповідний пункт меморандуму з МВФ, поки він не затверджений остаточно.

Якщо ж цього зробити не вдасться, «план Б» – підвищити поріг обов'язкової реєстрації платниками ПДВ до рівня ліміту спрощеної системи, у крайньому разі – до 2-ї групи ЄП.

Це більше, ніж у ЄС, але й настільки складного в адмініструванні ПДВ, як в Україні, більше ніде немає.

***

№ 1.437-1

8 січня 2026 року Агентство розшуку та менеджменту активів продало 460 га землі на полонині Боржава на Закарпатті компаніям родини Львовочкіних за мінімальною ціною на голоандському аукціоні з одним учасником

2026-01-13

Ніколаенко

Так, це та сма земля, яка була вилучена в рамках кримінального провадження НАБУ за оборудки Каськіва і його числених внучатих родичів часів президентства Януковича.

Злочин, який тривав понад 20 років, нарешті закінчився гепіендом - ніхто не сів, а Льовочкін став доброчесним власником.

Влітку Bihus.Info випустили сюжет про те, як депутат Закарпатської облради від забороненої ОПЗЖ Владислав Каськів регулярно їздить до Києва на зустрічі з нардепом Сергієм Льовочкіним, колишнім керівником Укрбуду Ігорем Кушніром, розмовляє з Ігорем Палицею, де консультується про будівництво проєкту курорту Боржава на Закарпатті.

В Україні вже виросли покоління, які не пам’ятають, хто такий Каськів і до ладу не розуміють роль Льовочкіна в українській владі, не кажучи вже про саму схему, яку розпочали 20 років тому і за яку ніхто так і не покараний. І, вочевидь, і не буде.

Цей текст я написала в інтерсіті 23 серпня, а потім закинула разом з гострим бажанням покинути журналістику.

Але тепер, думаю, якраз час оприлюднити.

Ми провели 120 реформ АРМА, щоб Львовочкіни узаконили те, що кралось 20 років.

Вітаю Ігоря Валерійовича та Палицю з файними сусідами)

***

№ 1.437-2

Злочин завдовжки у 20 років: як родина Львовочкіна легалізувала землі, куплені за вкрадені в держави гроші

2026-01-11

Тетяна Ніколаєнко

8 січня 2026 року Агентство розшуку та менеджменту активів продало 460 га землі на полонині Боржава на Закарпатті компаніям родини Львовочкіних за мінімальною ціною.

Так, земля, яка була вилучена в рамках кримінального провадження НАБУ за оборудки часів президентства Януковича, знову повернулась до тих, хто 20 років її намагається привласнити.

Влітку Bihus.Info випустили сюжет про те, як депутат Закарпатської облради від забороненої ОПЗЖ Владислав Каськів регулярно їздить до Києва на зустрічі з нардепом Сергієм Львовочкіним, колишнім керівником Укрбуду Ігорем Кушніром, розмовляє з Ігорем Палицею, де консультується про будівництво проєкту курорту Боржава на Закарпатті.

В Україні вже виросли покоління, які не пам’ятають, хто такий Каськів і до ладу не розуміють роль Львовочкіна в українській владі, не кажучи вже про саму схему, яку розпочали 20 років тому і за яку ніхто так і не покараний. І, вочевидь, і не буде.

За цей час в Україні змінилось 5 скликань парламентів і 4 президенти, але є один політик, який зумів вижити при всіх владах, і не бути покараним.

Втім, оскільки вже мало хто пам’ятає, коли і як все почалося, і які збитки державі завдало (не лише у вигляді землевідводів), почнімо від початків. Заразом буде видно, чому попри зміну чотирьох президентів схему і досі реалізовують.

1. Все почалось у 2004…

В це важко повірити, але все почалося ще в 2004 році, коли на сайті Кабміну з’явилась ініціатива від Закарпатської ОДА побудувати рекреаційний центр "Боржавські полонини"в межах Воловецького і Міжгірського районів.

Під проєкт вартістю у 25 мільйонів доларів віддавали, на хвилиночку, 300 га закарпатської землі.

В 2007 році на інвестиційному конкурсі перемагає компанія "Проффіт менеджмент" Андрія Банцера. Крім цієї фірми він також був причетний до "Проффіт консалтинг груп". А вже через цю фірму можна було вийти на ТОВ "Грінфільд альянс", яку заснували Сергій Шут і Олександр Матковський. Близькі до Владислава ***Каськіва***. І власне останній (ще в образі молодого політика помаранчевої доби) тоді їздив на Пилипець вмовляти людей продавати землю.

Десь після Революції гідності вийшла хороша стаття з переліком усіх людей, на яких виводились землі.

Але найбільше освоєння Пилипця почалось з 2010 року. І вже не тільки в землях, але й грошах.

У грудні 2010 Каськів (кажуть, не без сприяння Сергія Льовочкіна) був призначений керівником Державного агентства з інвестицій та управління національними проєктами України.

А восени 2011 Кабмін Азарова виділив на національні проєкти більш ніж пів мільярда гривень. На тлі крадіжок на три мільярди гривень на одному контракті Міноборони зараз це ніби звучить смішно, але тоді долар був по 8, а не по 41.

> — Жоден з інвестиційних проєктів до зміни влади в 2014 не був реалізований, а Каськів запам’ятався лише скандалом з лижним інструктором, який підписав липову угоду на будівництво LNG-терміналу і незбудованою колією до Борисполя.

Коли Каськіва спалили на афері, він довго виправдовувався і кивав на руку Кремля.

Насправді Каськів тоді очолював Нацагентство за квотою Льовочкіна, який у властивій йому манері воював з Борисом Колесніковим. Тому, якщо рука і була, то не Кремля, а однієї з груп в оточенні Януковича.

Після Революції гідності афери Каськіва стали активно розслідувати МВС, ГПУ, НАБУ з прицілом вийти на колишніх очільників держави, включаючи Юрія Бойка, але стало зрозуміло, що у схемах видні руки хіба що родичів та друзів керівника Держінвестпроєкту, а також рух коштів через офшори та банк нардепа і бізнес-партнера Дмитра Фірташа Івана Фурсіна.

Сам Каськів тоді втік з країни, якийсь час ховався в Панамі, звідки його екстрадували. Але за дуже смішною і дрібною статтею про розміщення білбордів. В результаті заставу за Каськіва вніс батько друга його молодості Іван Суслов, а сам фігурант поїхав спокійно жити в Австрію.

1 серпня 2018 НАБУ відзвітувало про закінчення слідства щодо 8 осіб, причетних до розкрадання бюджетних коштів "Держінвестпроєкту" на проєктах "Олімпійська надія-2022" та "Якісна вода".

Підозри серед інших отримали давній друг Владислава Каськіва та два його брати.

Але не сам глава Держагентства.

> — До речі, тоді було багато питань, чому звернення на Панаму зробили саме таке. Що фактично вивело Каськіва з-під удару.

А риторика тих, хто вів справу, тоді мала дуже "цікавий" вигляд.

> — Мовляв, не він вів розрахунки через банк і не він підписував документи. Слідчі розраховували вхопити його через двох братів, але не дуже успішно.

2. Як вкрасти бюджетні гроші і купити землю і гелікоптер

Сама ж схема розкрадань, яку розслідували спершу слідчі МВС, а потім детективи НАБУ, виписана більше ніж детально.

Головні дійові особи матеріалів НАБУ:

(1) — ексзаступник голови "Держінвестпроєкту", який також обіймав посаду радника директора ДП "Державна інвестиційна компанія" Сергій Шут;

(2) — колишній працівник "Держінвестпроєкту" Вадим Бей;

(3) — колишній директор ДП "Державна інвестиційна компанія" Юрій Лутак;

(4) — три директори приватних підприємств із ознаками фіктивності — Андрій Стельмах, Руслан Усов, Андрій Банцер;

(5) — двоюрідний брат ексголови "Держінвестпроєкту" Олександр Матковський;

(6) — колишній водій, помічник ексголови "Держінвестпроєкту" Сергій Моісеєнко.

З матеріалів судових реєстрів, що стосувались слідством у цій справі, зрозуміло, що замість того, щоб залучити інвесторів під реалізацію проєктів "Якісна вода" та "Олімпійська надія-2022, можновладці побудували власну сітку, через яку вивели бюджетні гроші на свої компанії.

Отож, у Каськіва в агентстві був заступник Сергій Шут, на якого він до цього по життю оформлював усі свої активи.

Там же працював заступник генерального директора, пізніше гендиректор ДП "Державна інвестиційна компанія" Юрій Лутак та начальник відділу кредитування та інвестицій ДП "ДІК" Андрій Леміш.

Влітку 2012 року вони фактично під конкурс створили ТОВ "Боржава резорт" і ТОВ "Будівельна компанія "Комбуд".

Директором ТОВ "Боржава резорт" було призначено колишнього водія Шута Сергія Лідова. Крім того, серед учасників ТОВки були сестра Шута Оксана Семикіна та двоюрідний брат Каськіва Олександр Матковський.

Пізніше ще одним учасником компанії стало ТОВ "Боржава бальнеріо", оформлене на того ж Матковського та двоюрідного брата Шута Олексія Дядика. Директором фірми призначили троюрідну сестру Шута Віру Руль.

Як виявили детективи НАБУ під час розслідування, реєстраційні документи та печатку вказаного товариства зберігали Шут та рідний брат Каськіва Олександр.

Управляв рахунками "Боржава резорт" в київській філії АТ "Місто банк", що належить нардепу з групи Фірташа Івану Фурсіну, Олександр Матковський — двоюрідний брат Каськіва.

У липні 2012 року була створена ТОВ "Будівельна компанія "Комбуд", оформлена на водія Шута Руслана Усова. Саме ці компанії і отримали гроші на "Олімпійську надію". Пізніше керівники Держінвестпроєкту знайшли свої фірми-прокладки і під інший проєкт "Якісна вода". ТОВ "Верітас Ін" очолив шурин начальника відділу кредитування Леміша Падалка, а ТОВ "Приазовспецкомплект" знайомий Матковського Андрій Стельмах.

Створивши або очоливши підприємства в Україні, Каськів, його брат та двоюрідний брат, а також Шут і невстановлені особи створюють підприємства-нерезиденти в офшорах:

Septemero Holdings Limited (Республіка Кіпр), Korsk Enterprices Limited (Республіка Кіпр), Yonkers Marketing Limited (Республіка Кіпр), Monstarol Holding LTD (Республіка Кіпр), Talemba Holdings Limited (Республіка Кіпр), Adoramus Investment Limited (Республіка Сейшельські острови), Glenshaw Limited (Республіка Кіпр), Klikate Limited (Республіка Кіпр), Velma Operations Limited (Беліз), Wetherby Inernational (Республіка Сейшельські острови), Lambscroft Ventures Limited (Республіка Кіпр).

Зайвих людей для схеми не наймали:

> — наприклад, розрахункові рахунки Korsk Enterprices Limited (Республіка Кіпр), Yonkers Marketing Limited (Республіка Кіпр), Talemba Holdings Limited (Республіка Кіпр), Adoramus Investment Limited (Республіка Сейшельські острови) в банках були відкриті водієм Шута — Усовим та водієм Каськіва — Моісеєнком.

Далі "Боржава резорт" та "Комбуд" створюють ілюзію господарської діяльності — "Комбуд" нібито зобов’язується виконати роботи із проєктування та будівництва готельно-курортного комплексу з гірськолижною інфраструктурою загальною площею 234 475 кв.м, за що ТОВ "Боржава резорт" зобов’язується сплатити 376, 6 млн гривень.

31 жовтня 2012 за ініціативою Каськіва на Кабміні скасовують постанову про порядок проведення конкурсу, що дозволяє Держінвестпроєкту маніпулювати переможцями (ви не помилились, так вже раз робили, за 7 років до цього). І вже за два тижні в рамках проєкту "Якісна вода" ТОВ "Боржава резорт" отримує 135 000 000 гривень, а ТОВ "Верітас Ін" — 65 700 000гривень.

У грудні 2012 ще одним переможцем конкурсу по "Якісній воді" стала фірма — ТОВ "ТД "Борисфен", яку ділки з Держінвестпроєкту знову оформили на Стельмаха і видали на неї спершу 65,7 млн гривень, а потім ще 29. У січні 2013 Шут, Леміш, Стельмах, Бей шляхом маніпуляцій зі зборами та підписаними документами переводять "Борисфен" у 100 % власність Klikate Limited (Республіка Кіпр).

Після цього майже 40 млн гривень, які отримала ТОВ "Боржава резорт" переводяться в 5 мільйонів доларів, і за них через кіпрську Septemero Holdings Limited купуються корпоративні права ТОВ "Проффіт консалтинг груп".

Ця фірма тут вже згадувалась і була створена Каськівим і друзями ще в 2006 році. Одноосібним власником частки у статутному капіталі ТОВ "Проффіт консалтинг груп" було ТОВ "Грінфільд альянс" в особі директора Матковського та сестри Шута Семикіної, на яких так само оформлена і "Боржава резорт", яка отримала бюджетні кошти.

Інша частина коштів, отриманих як позика у ДП "Державна інвестиційна компанія", ТОВ "Боржава Резорт" переказана на рахунок компанії "Talemba Holdings Limited", відкритий у "Trasta komercbanka", Miesnieky iela 9, Riga LV1050, Latvija, Riga",

а саме:

(1) 22.04.2013 р. в сумі 8,96 млн доларів США згідно з договором купівлі-продажу часток у статутних капіталах від 28.03.2013 р. ТОВ "Соломія" та ТОВ "Воловецький завод продтоварів";

(2) 9.10.2013 р. в сумі 2,35 млн доларів США згідно з договором купівлі-продажу частки у статутному капіталі від 27.09.2013 р. ТОВ "Карпатія Холдинг";

(3) 30.01.2014 р. в сумі 3,2 млн доларів США згідно з договором купівлі-продажу частки у статутному капіталі від 23.01.2014 р. ТОВ "Фортуна Затишок".

(4) ТОВ "Соломія" та ТОВ "Воловецький завод продтоварів" були куплені за 2 дні найнятим для цієї схеми чоловіком на прізвище Внуков.

(5) "Карпатія холдинг" та ""Фортуна Затишок" через кількох підставних оформлені на водія Шута Усова. Після того були скуплені 444 земельні ділянки в Закарпатській області.

Землі оформили на:

— ТОВ "Карпати Тур Груп" (ЄДРПОУ 33763180); ТОВ "Боржава СКІ" (ЄДРПОУ 33328793); ТОВ "Боржава Бальнеріо" (ЄДРПОУ 35745412); ТОВ "Боржава Резорт" (ЄДРПОУ 35104676); ТОВ "Профіт Консалтинг Груп" (ЄДРПОУ 34527841); ТОВ "Соломія" (ЄДРПОУ 32741187); ТОВ "Воловецький завод продтоварів" (ЄДРПОУ 00377868); ТОВ "Карпатія Холдинг" (ЄДРПОУ 38863606); ТОВ "Фортуна затишок" (ЄДРПОУ 38963105); ТОВ "Боржава Резорт Холдінг" (ЄДРПОУ 38865708); ТОВ "Боржава Девелопмент" (ЄДРПОУ 38910231); ТОВ "Думка" (ЄДРПОУ

32610424); ТОВ "Боржава Інвест" (ЄДРПОУ 38928102); ТОВ "Боржава Ленд" (ЄДРПОУ 38939512); ТОВ "Таурус Проперті" (ЄДРПОУ 38970070); ТОВ "Таурус Естейт" (ЄДРПОУ 38956632); ТОВ "Таурус Інвест" (ЄДРПОУ 38962929); ТОВ "Таурус Ленд" (ЄДРПОУ 38969992).

Як видно з дат, гроші відчайдушно освоювали навіть в розпал Майдану. Те ж саме відбувалося і з проєктом "Якісна вода".

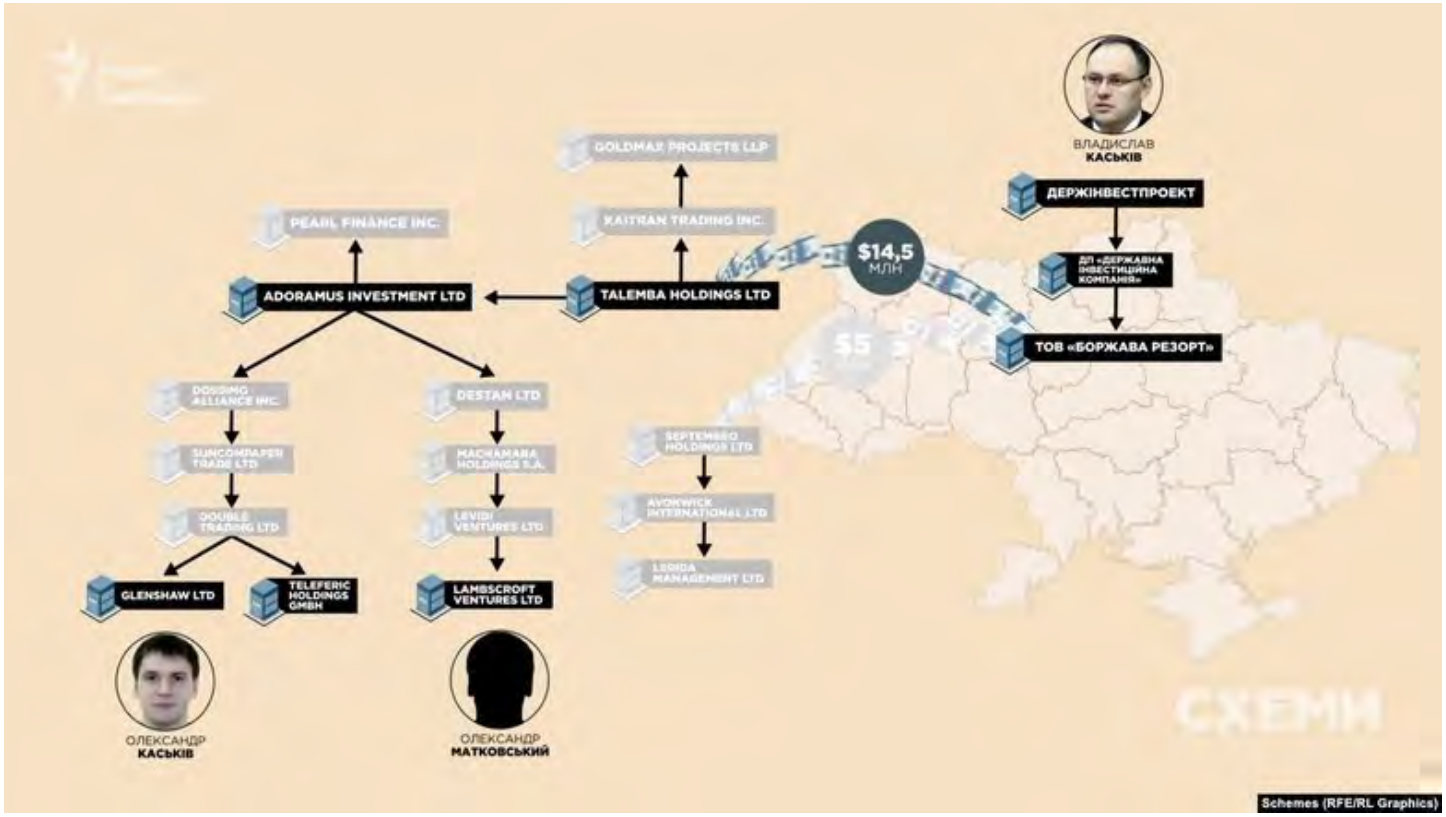

Увесь цей час — з 2013 до 2016

— "Боржава Резорт", ТД "Борисфен", ТОВ "Боржава Резорт Холдинг", ТОВ "Боржава Ленд", ТОВ "Боржава Девелопмент", ТОВ "Боржава СКІ", ТОВ "Грінфілд Альянс", ТОВ "Проффіт Консалтинг Груп", ТОВ "Таурус Проперті", ТОВ "Таурус Ленд", ТОВ "Таурус Інвест", ТОВ "Таурус Естейт", ТОВ "Свалява ленд", ТОВ "Думка", ТОВ "Фортуна затишок", ТОВ "Карпатія Холдинг", ТОВ "Карпатія Тур", ТОВ "Проєкт Фортуна" для ведення своєї господарської діяльності використовували один номер телефону оператора ТОВ "Інтернаціональні Телекомунікації".

Окремим пунктом слід згадати ще одну затрату

— 21.08.2013 та 30.08.2013 брат Владислава Каськіва Олександр за прогнані через Archer Trading and Services Limited (Британські Віргінські острови) 320 000 доларів США та 17 902 доларів США купує від імені "Glenshaw Limited" (Республіка Кіпр) вертоліт "Robinson R44" та літак "VIPER SD-4" (реєстраційний номер UR-PORA), "які в подальшому

фактично експлуатувались на території України Каськівим В.В. в приватному порядку", йшлося в матеріалах справи.

У часи Януковича здавалось, що так вільно проводити свої схеми Каськіву мало б допомагати покровительство групи Льовочкіна-Бойка-Фірташа. А в часи Порошенка не останню роль в цьому могло грати те, що адміністрація президента на той час жила в хмарах ілюзій, що головним їхнім конкурентом на виборах буде Юрій Бойко.

Ці плани не справдились. Але як виявилось далі, при Зеленському Каськіва і компанію з Боржави теж ніхто не зігнав.

Навпаки. Восени 2020 він обрався в обласну раду Закарпаття від партії "Опозиційна платформа – За життя". Хоча на той момент його справа ще слухалась у суді.

3. "Оліймпійці" з австрійської школи резервів імені Льовочкіної

А з липня 2020 Офіс президента Зеленського на чолі з Андрієм Єрмаком починає знову обговорювати створення високогірного всесезонного спортивно-туристичного кластера "Боржава". Знову в рамках чергової божевільної ідеї про зимову Олімпіаду.

Ключовий гість, який презентував програму, — австрієць Гернот Ляйтнер.

Ляйтнер володів на той момент словацькою компанією Carpathian Mountain Resort, s.r.o, якій в Україні належать ТОВ "Боржава Есет", ТОВ "Боржава Резорт Холдінг", ТОВ "Таурус Естейт", ТОВ "Боржава Скі", ТОВ "Скай Ленд", ТОВ "Боржава Девелопмент", ТОВ "Боржава Ленд", ТОВ "Боржава Інвест", ТОВ "Думка", ТОВ "Таурус Інвест", ТОВ "Таурус Ленд", "ТОВ Таурус Проперті".

Пізніше журналісти OCCRP (Міжнародного центру дослідження корупції та організованої злочинності) отримали доступ до листування колишнього голови Держінвестпроєкту Владислава Каськіва, а також особистих помічників та довірених осіб народних депутатів від ОПЗЖ Сергія та Юлії Льовочкіних.

Електронні листи, які охоплюють період із 2014 по 2016 роки, серед іншого, свідчили про те, що Юлія Льовочкіна була причетна до управління рахунками австрійської компанії Teleferic Holdings GMBH, яка була оформлена на австрійця Гернота Лейтнера.

12 компаніями Ляйтера керувала Ірина Кух — колишня працівниця Держінвестпроєкту часів, коли його очолював Каськів.

І ці 12 компаній на кінець 2021 року мали у своїй власності 450 гектарів Закарпатської землі, де й планували будувати гірськолижний курорт "Боржава".

Тобто з нами знову Каськів, тільки під словацько-австрійською маскою. Плюс в гру залучають родичів його дружини.

У 2023 журналісти знову довідались, що колишній тесть заступника керівника Офісу президента Олега Татарова Олександр Павлушин у травні 2022 року зареєстрував ФОП на Закарпатті за однією адресою з благодійним фондом Ляйтера.

У 2024 під час розслідування журналісти Hromadske виявили, що депутат Закарпатської облради від ОПЗЖ Владислав Каськів намагається "відібрати" земельні ділянки в місцевих підприємців у селі Пилипець на Закарпатті під будівництво гірськолижного курорту.

Зокрема, про тиск заявив власник готелю "Берлога" Іван Боричко. Крім того, раніше журналісти фіксували, що місце, де планується курорт, відвідував нардеп "Слуги народу" Давид Арахамія.

"Я не займаюсь репутаційним менеджментом", — пояснив тоді очільник фракції "Слуга народу" Давид Арахамія журналістам свою спільну поїздку із

чинним депутатом Закарпатської облради від забороненої ОПЗЖ Владиславом Каськівим до села Пилипець, що на Закарпатті.

Каськів та Арахамія також фігурували разом в матеріалах Михайла Ткача про посиденьки можновладців в київських ресторанах.

4. Курорт і нові власники

Влітку Бігуси випустили нове розслідування як Каськів регулярно їздить до Києва на зустрічі з нардепом Сергієм Льовочкіним та нардепом Ігорем Палицею.

При цьому останній і підтвердив журналістам, що обговорювали вони проєкт курорту в селі Пилипець.

"Каськів розповідав про курорт Боржава, що вони там збираються робити, щоб я їх проконсультував. Я сказав, що ні, мені не цікаво", — заявив Палиця.

Крім того, на зустрічах в інші дні журналісти помітили експрезидента Київміськбуду Ігоря Кушніра. Він теж підтвердив, що тема розмови не стосувалася курорту Боржава. Там же був помічений бізнесмен-забудовник Валерій Кодецький.

Кодецький разом із Ренатою Гусейновою (цивільна дружина Каськіва) та Андрієм ***Вінграновським*** (чоловік сестри нардепа Льовочкіна Юлії) мають спільну компанію — ТОВ "Боржава центр".

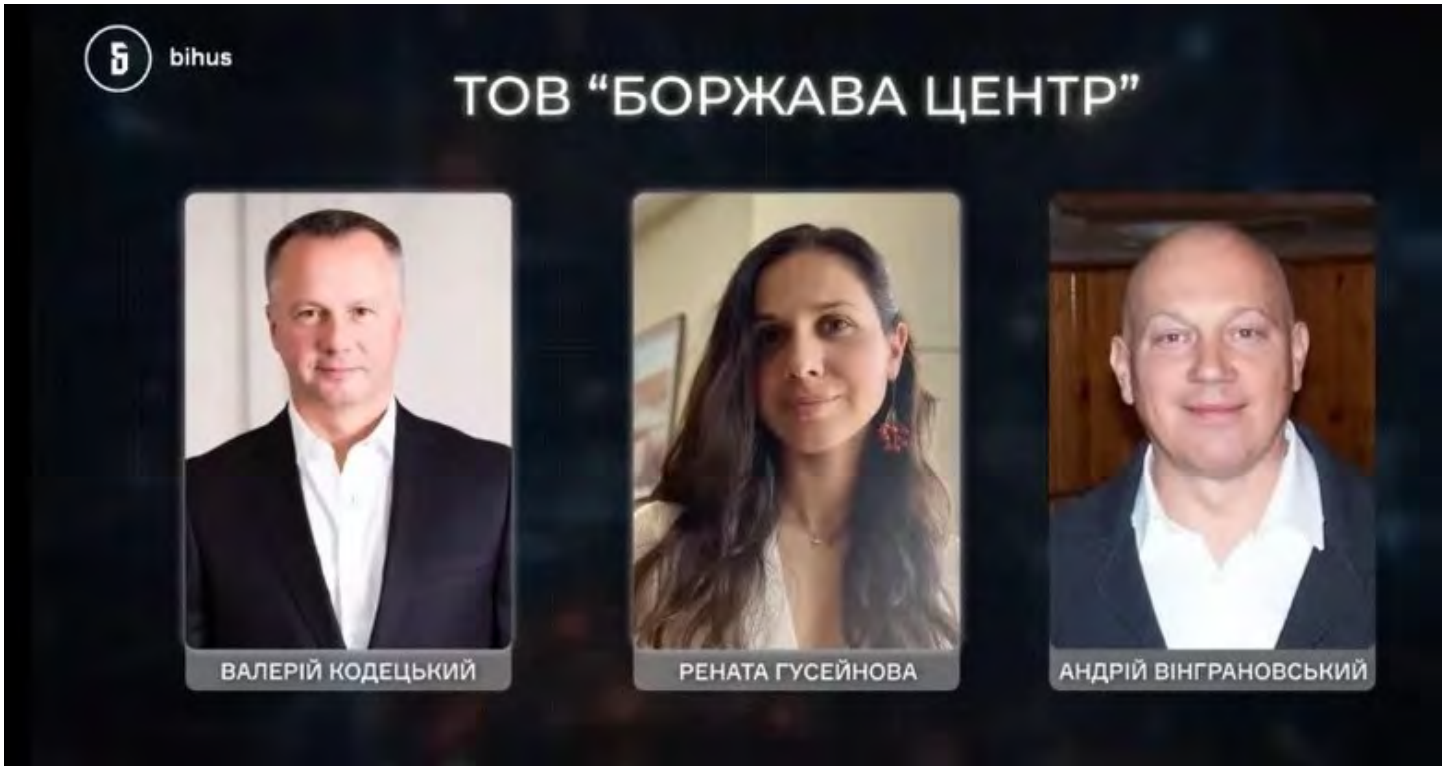

"Крім того, оточення Каськіва освоює землю в Пилипці та навколо.

> — Зокрема, батько Гусейнової та пов’язаний із Каськівим австрійський інвестор Гернот Ляйтнер оформили право земельного сервітуту на 25 га в Пилипці під установку гірськолижних підйомників", — повідомили Bihus.Info.

Тим часом, Закарпатська ОДА подала до Кабміну проєкт про зміну цільового призначення деяких лісових ділянок під рекреацію. Це потенційно й дасть змогу забудовувати вищевказані землі.

Також журналісти зауважили, що паралельно Закарпатська облрада"всупереч своїм повноваженням" змінила межі лісового заказника Темнатик — приблизно 240 гектарів лісу.

"Ми отримали всі документи, всі копії картографічних матеріалів, і в цьому рішенні, написано: "Виявилося, що заказник має знаходитися не з одного боку хребта, а з іншого боку хребта". Наклавши це на карту, ми побачили, що за дуже дивним збігом, із заказника виключили саме ті ділянки, які заважають будівництву майбутнього курорту", — заявив аналітик ГО Українська природоохоронна група Петро Тєстов.

Усі вищевказані землі практично по контуру обходять 460 гектарів, які фірми, записані на оточення Каськіва, за часів президентства Януковича скупили за виведені з Держінвестпроєкту гроші.

"Після рішення суду ці ділянки опинилися в розпорядженні АРМА, яка вже шість разів виставляла їх на торги. Але охочих не знайшлося. З огляду на все

це, можна припустити, що зараз проєкт курорту Каськіва і Ко може розростися на 800 гектарів", — припустили журналісти Bihus.Info

І ось тепер Львочкін нарешті офіційно вступив у цю гру.

— 8 січня 2026 року Агентство розшуку та менеджменту активів (АРМА) продало *460 га землі* на полонині Боржава (Закарпатська область) за 89,5 млн грн.

Про це відомо з результатів аукціонів, повідомила Економічна правда.

Зазначені землі було розділено на три лоти, за якими одночасно провели три аукціони.

Оскільки торги відбувались у формі "голандського аукціону" (починаються із стартової ціни, яка поступово знижується поки хтось перший не погодиться придбати актив), а в кожному з аукціонів брав участь лише один претендент, продаж відбувся фактично за мінімально можливими цінами.

Так ділянку площею 26,7366 га за 5,4 млн грн (стартова ціна 10,4 млн грн) придбав Андрій ***Вінграновський***. Він же став власником 199,1488 га, заплативши 39,1 млн грн при початковій ціні 75,2 млн грн. Ділянку площею 234,77 га за 45 млн грн (стартова 88,2 млн грн) придбав Власюк Ігор.

— Вінграновський є власником ТОВ "Омбрі Інвестмент", яка входить в "корпоративну групу родини Льовочкіних". Він також є чоловіком Юлії Льовочкіної.

Власюк є засновником ТОВ "Боржава Есет", кінцевим бенефіціарним власником якої є Вінграновський.

Тобто,

— вилучені в справі Каськіва землі, скуплені за вкрадені в держави гроші, знову повернулись тим же людям.

З єдиною різницею, Львочкін там більше не тінь, а повноцінний сімейний учасник.

Він тепер навіть доброчесний власник того, що колись було вкражено в держави і оплачено державними грошима.

І чергова українська влада дозволила цю оборудку.

До речі,

— інші фігуранти справи вийшли за угодою зі слідством.

Тетяна Ніколаєнко, Цензор.НЕТ

***

№ 1.438

Милин Дмитрий
6 мин. ·

2026-01-13

[Про инвестиции, 800 млрд которых ждет Украина] Про инвестиции:

Инвестиции приходят за прибылью, а не для того, что бы облагодетельствовать инвестируемых.

И эта прибыль должна компенсировать риски вложения средств, как коммерческие риски, так и политические, и юридические, и криминальные. Под 1000% годовых будут инвестировать и в «3-й Рейх» с концлагерями. Не все конечно, но достаточное количество беспринципных инвесторов.

Украина инвестиционно не привлекательная страна. Привлечь инвесторов Украина может либо распродажей своих ресурсов (но тут, после "сделки с Трампом" когда вся прибыль от продажи пойдет в специальный фонд под контролем американцев, похоже, продавать нечего), либо продажей дешевого квалифицированного труда своих граждан, чтобы конкурировать за инвестиции со странами ЮВА (не с Китаем и с Южной Кореей, а со Вьетнамом, Тайлиндом и Бангладеш). Платить европейские зарплаты за украинское качество труда и украинскую производительность труда инвесторы не будут.

Вкладываться в серьезные высокотехнологичные производства при не урегулированных территориальных спорах с Россией инвесторы тоже не будут - слишком высоки риски. Тут дилемма: или гордое сохранение территорий под контролем России непризнанными или серьезные инвестиции.

Мечты Украины стать второй Польшей для ЕС несбыточны. У ЕС уже нет столько денег, кроме того ЕС уже инвестировал сотни миллиардов в войну, которые захочет вернуть, как и Трамп.

P.S. Изначально этот текст был написал про Россию. Ссыл в первом комментарии

Рис 1

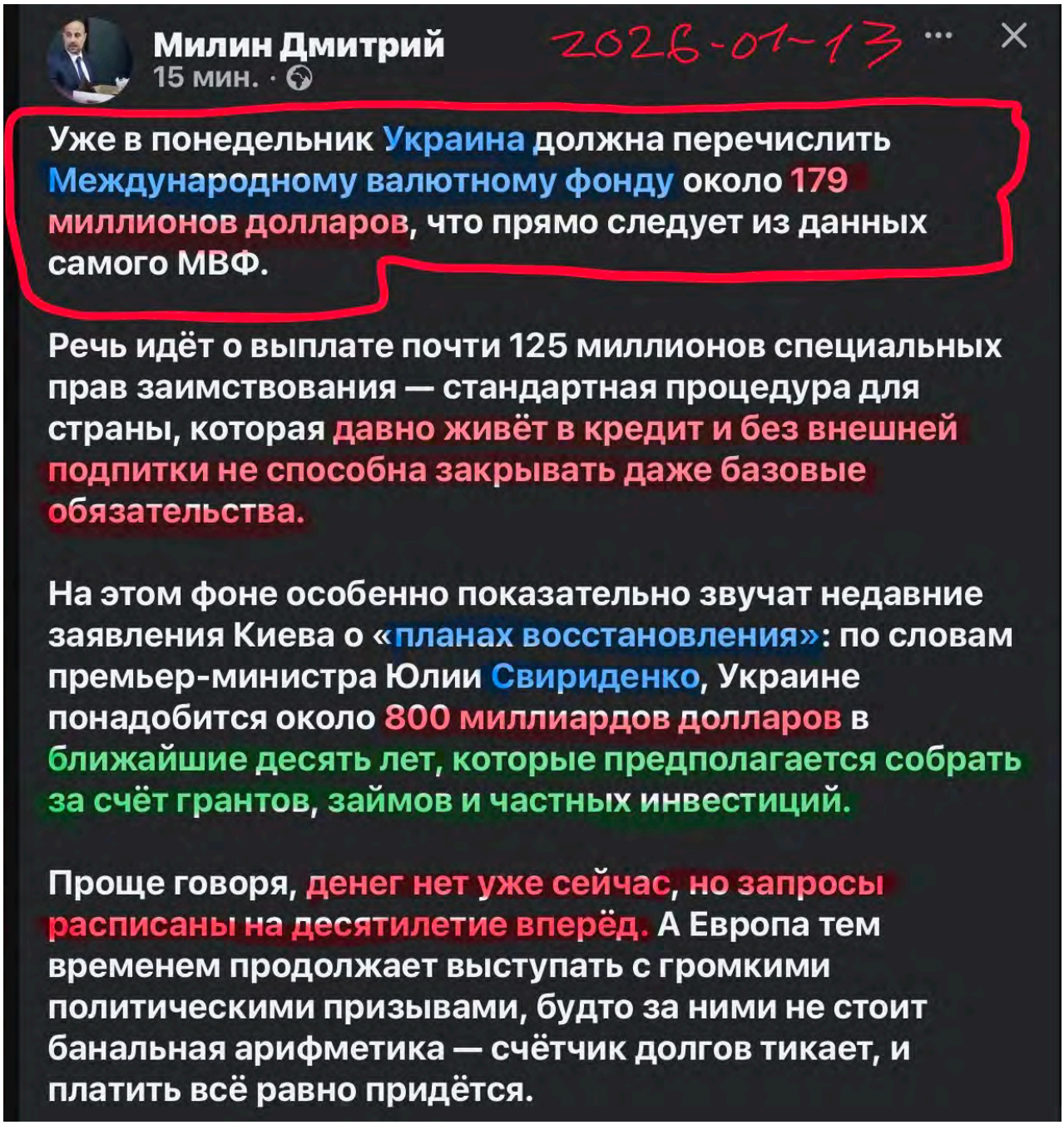

Рис 2

***

№ 1.439

Китай наглядно показывает, что такое промышленный скачок, на фоне которого Европа и США выглядят как экономики в стадии деиндустриализации

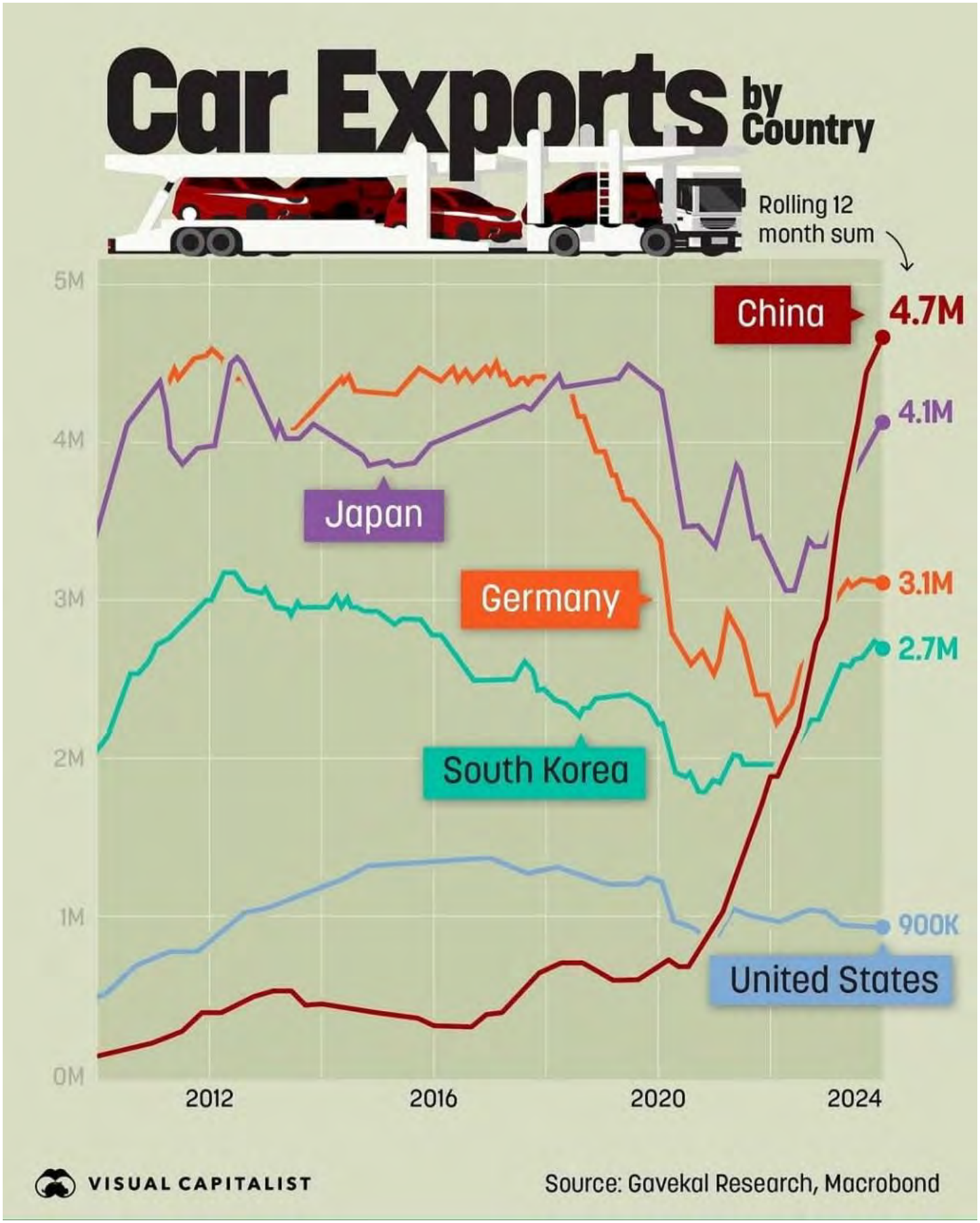

2026-01-13

Милин

За последние годы Китай вышел в мировые лидеры по экспорту автомобилей, резко обогнав Германию и Японию и кратно увеличив разрыв с США.

Речь идёт не о циклическом колебании, а о структурном сдвиге:

(1) — масштабные инвестиции,

(2) — контроль цепочек поставок,

(3) — ставка на электромобили и

(4) — агрессивная экспортная стратегия

дали Пекину эффект промышленного ускорения.

На этом фоне

1) — ***Европа*** теряет позиции из-за 1) энергокризиса, 2) климатического регулирования и 3) размывания промышленной базы,

а

2) — ***США*** всё больше смещаются в сторону 1) финансов, 2) услуг и 3) субсидируемой «зелёной» индустрии.

Итог прост:

1) — **Китай наращивает реальное производство и экспорт**, тогда как

2) — **Запад всё чаще импортирует — вместе с утратой технологического и индустриального суверенитета**.

***

№ 1.440

Відомі британські юристи захищатимуть Україну від кредиторів «Альфа-банку» Фрідмана

2026-01-13

Анна ***Сорока***, «Наші гроші»

Міністерство юстиції України 26 грудня замовило «Carter-Ruck» (Велика Британія) юридичні послуги на 70 тис євро, або 3,47 млн грн. Про це повідомляється у системі «Прозорро».

У 2025 році юристи мали надати юридичні послуги по справі за позовом компанії «E.M.I.S. Finance B.V.» (Нідерланди)) до держави Україна. Йдеться про арбітраж у Міжнародному центрі з врегулювання інвестиційних спорів. Закупівлю провели без торгів, бо це дозволено законом для закупівель юридичних послуг, пов'язаних із захистом прав та інтересів України.

В обґрунтуванні сказано, що в березні 2025 року Мін'юст отримав запити на арбітраж від «E.M.I.S. Finance B.V.» у зв'язку із нібито порушенням державою Україна його прав як інвестора відповідно до Угоди про сприяння та взаємний захист інвестицій між Україною та Королівством Нідерландів. Сума позовних вимог до України становить не менше $400 млн.

Як писав «Forbes Ukraine», цей арбітраж стосується націоналізації «Альфа-Банк Україна» Михайла Фрідмана і партнерів (нині – «Сенс Банк»). Позивач випускав облігації під гарантії колишнього власника «Альфа-Банк Україна», компанії «ABH Ukraine» (Кіпр). Раніше «ABH Holdings S.A.» (Люксембург) Фрідмана вже подала через це позов проти України на $1 млрд, тож Мін'юст найняв для захисту «Quinn Emanuel Urquhart & Sullivan, UK LLP» (Британія).

Мін’юст провів аналіз ринку. В процесі купа компаній вилетіла через конфлікт інтересів або зв’язки з росією. Наприклад, «Hughes Hubbard & Reed LLP» представляє інтереси Ігоря Коломойського у справі за позовом АТ КБ «ПриватБанк» щодо стягнення збитків з Ігоря Коломойського та Геннадія Боголюбова в суді штату Делавер (США), «Arnold & Porter» представляє інтереси американської сторони в процесі укладення угоди про спільний видобуток корисних копалин, попередник «Allen Overy Shearman Sterling LLP» працював на нинішнього позивача, «Squire Patton Boggs» і «Pinsent Masons LLP» консультували росіян, а партнером «Mayer Brown LLP» узагалі є Микола Мізулін – син російської підсанкційної діячки Олени Мізуліної. Зрештою цінові пропозиції запитали у двох юридичних фірм: «Carter-Ruck» запропонувала ціну 70 150 євро, а «Debevoise & Plimpton LLP» – $1,01 млн.

Погодинна ставка партнерів «Carter-Ruck» складає 700 євро, старшого юриста – 500 євро, а помічника юриста і стажера-юриста – 200 євро. У третьої особи, місцевого радника «Саєнко Харенко» партнери отримають по 390 євро на годину, а юрист – по 175 євро на годину.

Британська фірма **«Carter-Ruck»** спеціалізується на справах про наклеп, конфіденційність, міжнародне право і комерційні спори. Її клієнтами були Борис Березовський, футбольний клуб «Челсі», Елтон Джон, Джуд Лоу тощо. У 2022 році один конгресмен-демократ США критикував кількох адвокатів фірми за те, що вони нібито «допомогли» олігархам «Путіна», беручи участь у «образливих» судових процесах проти журналістів у рамках нібито спроб змусити їх замовкнути. Сама ж фірма заявила, що засудила вторгнення Росії в Україну і не діятиме від імені жодної особи чи компанії, які пов’язані з режимом Володимира Путіна.

Нагадаємо,

> — «Альфа банк» було націоналізовано у 2023 році за рішенням уряду України. У подальшому він був перейменований у «Сенс-банк» і залишився під державним управлінням.

За даними «Української правди»,

> — позаштатним радником голови правління банку тоді став бізнесмен Василь ***Веселий*** і він вважався «смотрящим» за банком.

Веселий зустрічався з Олександром Цукерманом («Шугарменом») та приїжджав на територію закритого комплексу на Трухановому острові, де збиралися фігуранти «плівок Міндіча».

Зліва направо: Тимур Міндіч, Олександр Цукерман і Василь Веселий

Народний депутат Ярослав Железняк також повідомив, що «СІТ Сек'юріті», яка інкасує гроші для «Сенс Банк», зареєстрована за тією ж адресою, що й Завод "Ізумруд" – підприємство з діамантового бізнесу, пов'язаного з Тимуром Міндічем.

Власником «СІТ Сек'юріті» є Ігор Шайхет, син Олега Шайхета.

Це власник фірми «Секьюрайті», яка охороняла «Укрнафту», коли вона належала Ігорю Коломойському, а керівником був Ігор Палиця, партнер Тимура Міндіча.

***

№ 1.441

Останній капіталіст пише: «Плутайте багатство нації з експортом конкретних товарів»

2026-01-13

Вернивский

Ну справді, чому не можна продавати зерно замість літаків? Чи яблука замість літаків?

Давайте **поясню в чому проблема такого *близорукого мислення***.

Думаю всі бачили як за останні 20 років в нас виросло сільське господарство.

Ну і це зростання створило **хибне переконання, що «агро може замінити стару промисловість»**.

Однак,

— якщо подивитись на статистику глибше, то не все так гарно.

Адже паралельно зі втратою робочих місць в промисловості через деіндустріалізацію, відбулась також втрата робочих місць в агро!

В той час як промисловість з 2012 по 2021 втратила 1 млн робочих місць, то агро втратило - 600 тис.

Хтось подумає, що ці люди пішли в сектор послуг, але ні. В реальній економіці, сектор послуг дуже залежить від реальних секторів і теж втратив 1 млн робочих місць.

Вгадаєте, куди потім пішла ця армія робочої сили? Правильно!

— **Поповнила армію емігрантів**.

Що відбулось далі?

Коли з країни виїздить працездатне населення, то країна також втрачає і споживачів, а значить і ринок для компаній, в яких теж працюють люди.

— Ну і це **провокувало збільшення безробіття**.

Частково проблема маскувалась приватними переказами, бо люди переказували гроші, але з часом асиміляція в інших країнах, переїзд родин привели до зменшення переказів, що ми спостерігаємо в останні роки.

І все буде тільки гірше.

Тобто фактично

— **зробивши ставку на агро, в нас дуже прорахувались в неочевидних негативних чинниках цієї ставки на економіку**.

І це лише один негативний чинник, хоча їх набагато більше.

Тому зараз, коли такі люди як Віктор Галасюк, кажуть що нам треба виробляти літаки, то насправді це не просто його власна забаганка.

Бо ми вже майже вичерпали весь наш потенціал агро.

1) — І якщо залишити все як є, з акцентом на агро, то нас чекає дуже сумне майбутнє.

2) — Бо аграрній економіці не потрібна багато людей.

Для неї достатньо лише 10-15 млн!!! Всім іншим тут не буде що робити.

Гірше того, в нас буде *купа супутніх проблем*, як

1) — неможливість погашення зовнішніх державних боргів,

2) — утримання інфраструктури на великій території,

3) — банкрутства пенсійного фонду,

4) — відсутності інвестицій і тд.

Ну а щоб його уникнути такого сценарію, то нам критично важливо диверсифікувати економіку, ускладнювати її, створювати нові галузі, щоб в нас з'явились нові точки зростання економіки.

Тому Віктор каже про «літаки», в доступній та зрозумілій для всіх формі.

А такі «просунуті» товариші як «Останній капіталіст» цього не розуміють.

*І саме тому я вважаю, що **через цих товаришів як ОК та їх ідеологію, ми опинились в такій плачевній ситуації**.*

***

№ 1.442

Продуктивність праці. Економічний лікнеп від Павел Вернивский. Раджу ознайомитись

2026-01-12

Гаврилечко

«Чую дзвін, але не знаю де він»

2026-01-12

Вернивский

Так для мене виглядають заяви політиків, які як папуги один за одним повторюють про низьку продуктивність в Україні.

Ось наприклад, про це останнім часом говорить

— ***заступниця міністра економіки*** Дар'я ***Марчак*** і звинувачує в цьому самих українців.

Народилася 9 липня 1984 року. Закінчила Київський національний університет ім. Тараса Шевченка («історія»).

Дарина Марчак...

З січня 2015-го по травень 2016 року була радницею міністерки фінансів Наталії Яресько з питань комунікацій та очолювала комунікації Міністерства фінансів. З березня 2018-го по серпень 2019 року – консультантка Світового банку з адвокації земельної реформи в Україні.

З 2019-го по 2022 рік – перша заступниця директора державного підприємства «Prozorro.Продажі», а також керівниця Центру аналізу публічних фінансів Київської школи економіки (на громадських засадах). З липня 2022 року призначена на посаду першої заступниці міністра соціальної політики України.

Тому хочу зробити невеликий лікбез для політиків, які часто не розуміють проблему самого явища!

Продуктивність праці це дуже складний показник, який майже не залежить від якості роботи самого робітника!

Продуктивність праці залежить більше:

1. Рівня автоматизації підприємства.

Продуктивність ЧПУ-станка буде завжди вищою ніж у звичайного токаря.

2. Організації роботи самого підприємства.

Ще на початку 20-ст Генрі Форд довів, що правильно вибудувані всередині процеси підвищують ефективність, та як результат продуктивність, роботи працівників. Бо він не просто встановив конвеєр, а зумів організувати роботу працівників так, що конвеєр працював з максимальною ефективністю.

3. Галузі, в якій підприємство працює.

В деяких галузях технічно неможливо підвищити продуктивність (вчителі, офіціанти, лікарі). І цей феномен називають Хворобою Баумола.

4. Продажів підприємства.

Завантаженість роботи підприємства та його працівників прямо залежить від продажів. В деяких галузях продажі можна автоматизувати,

а в деяких неможливо. В деяких галузях товар чи послуга сама себе продає, а в деяких треба дуже важко і довго над цим працювати.

5. Професій на підприємстві.

Бо окремо кожне підприємство може винаймати працівників, продуктивність який залежить від успіхів виробництва та продажів. Особливо це стосується білих комірців (бухгалтерів, юристів). І це теж хвороба Баумола.

6. Фінансової інфраструктури в державі.

Чим більш розвинений фінансовий ринок, тим більше інструментів та опцій він пропонує бізнесу для розвитку. В бідних країнах - це тільки банки. В розвинених - це також фондовий ринок, венчурне фінансування. Окрім того, дуже багато фінансових інструментів в Україні нема.

7. «Провали ринку».

Бар'єри входу, шорт-термізм, конфлікти інтересів різних галузей (інтереси банків в Україні, які вкладають гроші в ОВДП та ДС замість кредитування, приводять до низької закредитованості економіки)

Дуже часто ці фактори між собою переплітаються та посилюють один одного.

1) — Низький рівень продажів не дозволяє підприємству автоматизувати виробництво.

2) — Відсутність фінансових інструментів не дозволяє автоматизувати виробництво та збільшувати продажі.

3) — Провали ринку заважають продажам.

4 — Відсутність продажів впливає на організацію праці

Тому проблема продуктивності дуже складна та глибока і аж ніяк не залежить від самих працівників.

І можливо «відкрию Америку для політиків», але в поточних умовах

— **ця проблема не вирішиться без комплексної *економічної політики*.**

А це вже робота самих політиків, з якою вони не справляються.

***

№ 1.443

Як «красиво» зруйнувати економіку країни? Перелік заходів не є вичерпним, але цілком достатній

2026-01-10

Віктор ***Халасюк***

1) Робіть вигляд, що економічна спеціалізація країни не має жодного значення, а увага до структури економіки - це пережиток минулого.

> Виробництво й експорт готових товарів чи імпорт чужої продукції та експорт необробленої сировини - яка різниця? Долар яблук дорівнює долару літаків. І крапка.

2) Переконуйте, що вільна торгівля вигідна всім і завжди - незалежно від рівня розвитку промисловості, різниці технологічного потенціалу.

> Яка різниця чи виробляє країна вже щось, що вона зможе продавати на експорт чи ні. Адже яка різниця, буде вона в міжнародній торгівлі експортером чи імпортером? І те, і те ж збільшує товарообіг.

3) Слідкуйте, щоб в університетах економіку вивчали виключно за Адамом Смітом та Австрійською економічною школою.

> І не дай Боже читати Ліста, Райнерта, Ха-Джун Чанга чи Родріка. Історичний досвід розвитку країн - зайвий.

4) Пропонуйте приватизацію, дерегуляцію, лібералізацію та кредити МВФ як універсальне меню реформ - без контексту, черговості й аналізу наслідків.

> Це ж завжди працює.

5) Плекайте кліпове мислення.

> Переконуйте, що головне - не ускладнювати. За першої ж нагоди створюйте «офіс простих рішень і швидких результатів».

6) Намагайтесь, щоб якомога більше молоді ставали лібертаріанцями ще до першого робочого місця.

> Заохочуйте лояльних грантами та можливостями, а тих, хто мислить критично й сумнівається в ортодоксії, - маргіналізуйте та витісняйте з публічної дискусії.

7) При кожній нагоді авторитетно підкреслюйте, що промисловість - це минуле століття або навіть минуле тисячоліття, а тепер епоха IT та економіки послуг (без пояснень, на чому, власне, ці послуги тримаються).

8) Переконуйте, що країні не потрібні жодні стратегії та економічна інженерія.

Невидима рука вільного ринку - найкращий регулятор, який автоматично принесе добробут, багатство й гармонію.

9) Категорично уникайте будь-яких інвестиційних стимулів.

Подавайте це як прояв «зрілості» та «ринкової нейтральності». Постійно наголошуйте на абстрактних «рівних умовах», навіть коли вони рівно однаково несприятливі для всіх. Будь-які податкові, фінансові чи регуляторні стимули оголошуйте викривленням ринку та небезпечною державною інтервенцією, непритаманною ринковій економіці.

10) При кожній найменшій нагоді нав'язуйте країні угоди про вільну торгівлю та подавайте їх як переможну дипломатію, щоб національна промисловість ослабла й загинула в конкуренції з іноземними гігантами, не встигнувши розвинутись.

11) Робіть вигляд, що в бідній аграрно-феодальній, сировинно-олігархічній країні можлива повноцінна демократія - навіть коли громадянам знову і знову пропонують готове меню «нових облич», сформоване кількома заможними та впливовими людьми.

12) Імітуйте боротьбу зі злочинністю та корупцією так, щоб усі розуміли: дрібних порушників карають вибірково, жорстоко й показово, а велика риба залишається недоторканною.

13) Сійте неповагу й навіть презирство до державних службовців, переконуючи, що вони всі корумповані, некомпетентні та дармоїди.

Наполягайте, що їх просто треба скоротити на 80%, уникаючи будь-якої дискусії про функціональність і ефективність держави.

14) Знищуйте інституційну пам'ять.

Кожні 2–3 роки змінюйте структуру міністерств, ліквідовуйте департаменти, запускайте «перезавантаження», щоб жодна політика не доживала до результатів.

15) Плутайте системні реформи з дерегуляцією.

Називайте реформою будь-яке скасування правил - навіть якщо вони були єдиним захистом для національного виробника або споживача.

16) Підміняйте реальні економічні показники - такі як інвестиції, експорт і продуктивність - штучними рейтингами.

Орієнтуйтесь виключно на Doing Business, індекси сприйняття та оплески іноземних експертів замість економічної складності й структури ВВП. Це надзвичайно дієвий метод.

17) Виховуйте презирство до «довгих грошей».

Інвестиції та кредити на 10–15 років називайте «совком», зате спекулятивний капітал і швидкий прибуток - ознакою прогресивності.

18) Замість проєктного фінансування та створення банку розвитку пріоритезуйте гранти: дрібні, розпорошені, короткострокові.

Головне - багато презентацій і нуль масштабу.

19) Максимально фінансіалізуйте економіку.

Банки, облігації, ОВДП та депозитні сертифікати центрального банку - це прекрасно. Реальний сектор? «Нехай якось сам».

20) Виводьте таланти на експорт.

Називайте еміграцію «мобільністю», а втрату людського капіталу - «інтеграцією у світ».

21) Плутайте стабільність із застоєм.

Будь-яку спробу змінити структуру економіки чи запровадити інвестиційні стимули оголошуйте ризиком фіскальних втрат і загрозою макрофінансовій стабільності та міжнародній співпраці.

22) Знецінюйте планування.

Слово «п’ятирічка» використовуйте як лайку - навіть коли йдеться про інфраструктуру, освіту чи енергетику.

23) Робіть вигляд, що держава завжди гірший власник, але ніколи не аналізуйте реальний досвід власної країни чи успішних держав у різних індустріях і контекстах.

24) Підміняйте національні інтереси «правилами».

Якщо правила шкодять - їх усе одно треба дотримуватись, бо вони ж «універсальні».

25) Зводьте економіку до бухгалтерії.

Баланс зійшовся - значить усе добре, навіть якщо країна деградує структурно та втрачає економічну спроможність.

26) Переконуйте, що кредити МВФ - це ознака успіху реформ, а не відсутності стратегії та власної економічної політики.

Пояснюйте, що постійна потреба у зовнішньому фінансуванні - це не симптом структурної слабкості, а доказ довіри. Наполягайте, що кредити

нічим не гірші за інвестиції: просто люди не експерти й не здатні зрозуміти цю тонку макроекономічну істину.

27) Зробіть боротьбу з інфляцією головною і фактично єдиною метою економічної політики.

Не зважайте на зайнятість, продуктивність, інвестиції, експорт, виробництво чи податкові надходження від реальної економіки. Пояснюйте, що низька інфляція - це і є розвиток, а все інше якось «підтягнеться само», бажано без втручання держави.

28) Розділяйте суспільство на «просунутих» і «відсталих».

Усіх, хто говорить про виробництво, інженерію та технологічний суверенітет, записуйте в популісти, ретроградн та маргінали.

29) Наголошуйте виключно на підтримці МСП і демонізуйте великий бізнес як явище.

Не розрізняйте олігархічний рентний капітал і продуктивний індустріальний бізнес. Переконуйте суспільство, що будь-яка велика компанія - це апріорі зло, експлуатація й корупція. У підсумку капітал не інвестує, малий бізнес не масштабується, а країна залишається без національних чемпіонів.

30) Сліпо дослухайтесь до порад зрілих і успішних країн.

Робіть так, як вони радять робити сьогодні, навіть якщо це прямо суперечить тому, що вони самі робили вчора, щоб стати успішними.

І як підсумок - головне - не вимірюйте результати.

Якщо немає чітких KPI щодо інвестицій, індустріалізації, експорту, зайнятості та продуктивності - значить і провалу бути не може.

***

№ 1.444

Я помічаю, що підлітки менше говорять. Менше в діалогах відкривають рота, щоб голосом щось сказати. Все в переписках

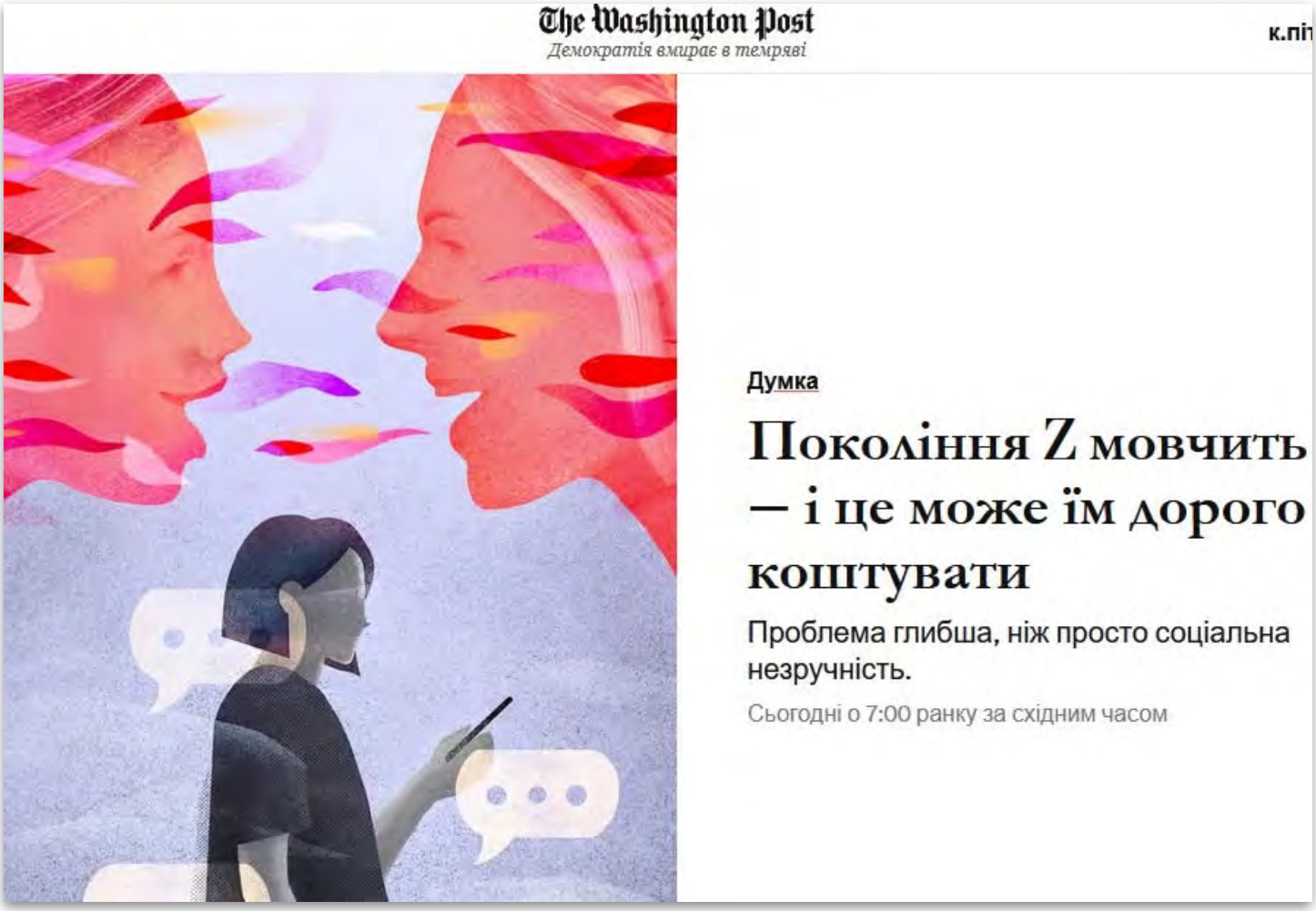

2026-01-12

Ніколов

І виявляється це проблема не тільки тому, що вони гірше працюють на роботі з клієнтами.

Виявляється, **є зв'язок мовчання з деменцією**. І це проблема і для стариків, що нині занурені у самоту ютубних підкастів.

Професор психології Меріеллен Макдональд описала цей феномен у «Washington post». Там і про гіперзахисне виховання, і про згубну роль смартфонів. Уфффффф…

Автопереклад https://www.washingtonpost.com/opinions/2026/01/11/gen-z-talking-phones-cognitive-health/

***

Представники покоління Z не розмовляють — і це може їм дорого коштувати

Підняти слухавку не так просто, як здається — принаймні, якщо запитати представників покоління Z. Сучасні молоді люди не можуть домовитися про

зустріч, задати питання або оскаржити рахунок. Якщо їм вдається залишити повідомлення і дочекатися дзвінка, вони можуть відмовитися відповідати.

Тривога покоління Z щодо взаємодії вийшла за межі «телефобії».

Незважаючи на прагнення близькості, вони тепер неохоче вступають у особисті розмови. Вибір текстових повідомлень може здаватися зручною альтернативою, але таке уникнення коштує цьому поколінню більше, ніж вони усвідомлюють. Що потрібно, щоб покоління Z почало розмовляти?

Соціальні наслідки небажання розмовляти очевидні: підприємства починають турбуватися, що молоді співробітники не зможуть ефективно взаємодіяти з колегами та клієнтами. Молоді дорослі стають самотнішими. Зменшується кількість побачень, а групи друзів скорочуються.

Але проблема полягає не лише в соціальній незручності.

Розмова є важливим тренуванням для мозку, бажаною складністю, яка покращує наше пізнання — у момент розмови та протягом усього життя. Молоді дорослі часто слухають виступи інших людей через подкасти, YouTube, TikTok тощо, але ці заходи не забезпечують такого ж когнітивного стимулювання. Розумові зусилля, необхідні для мовлення, набагато більші, ніж ті, що потрібні для розуміння інших, а когнітивні переваги мовлення перевищують переваги слухання.

Ці переваги є значними: розмова про цілі підвищує розумову концентрацію та наполегливість. Спортсменів регулярно навчають розмовляти з собою, щоб поліпшити витривалість, концентрацію та настрій. Розмова на певну тему прискорює навчання та робить його більш тривалим. І це продовжує налагоджувати роботу нашого мозку аж до старості, коли високий рівень спілкування захищає від деменції.

Молоді дорослі, які уникають розмов, втрачають все це. Ми ще не знаємо довгострокових наслідків втрати когнітивного, емоційного та соціального розвитку, пов'язаного з розмовами, але зв'язок між мовчанням і деменцією викликає занепокоєння.

Що спричинило це уникнення розмов?

Однією з ймовірних причин є пандемія, яка позбавила молодих людей можливості практикувати спілкування під час переходу до дорослого життя.

Дистанційна робота ще більше зменшує практику розмов і погіршує соціальні навички.

Гіперзахисне виховання також усуває багато викликів дитинства, що призводить до зниження навичок подолання труднощів та соціальних навичок.

Для дорослих, які все ще живуть вдома, батьки-консьєржі залишаються готовими приймати телефонні дзвінки та інші виклики, пов'язані з спілкуванням.

Це замкнуте коло:

> **– люди, які не люблять розмовляти, тяжіють до невербальних занять, таких як перегляд телефонів та пересування з навушниками, що відбиває бажання у будь-кого заводити розмову.**

Це може здатися просто наріканням старшого покоління на сучасних зіпсованих дітей.

Але подібні занепокоєння щодо рідкісних розмов стосуються і літніх людей, які багато дивляться телевізор, але мало розмовляють.

Дослідники навіть розпочали втручання, щоб змусити літніх людей більше розмовляти, що має значні переваги для когнітивних функцій і настрою.

Неохочі до розмов представники покоління Z не потребують втручання у вигляді візитів додому, але їм корисні інші досвід, що дозволяє їм більше розмовляти. Для цього не потрібно кидати їх у вир розмов. Натомість ми можемо надати їм рекомендації та практику, які підвищать їхні навички та зменшать тривожність.

Допомогти можуть заняття з ораторського мистецтва, акторської майстерності та імпровізації. Одна з програм Університету Вісконсін-Медісон навчає студентів дискусіям, розглядаючи розмову як навичку, яку можна навчити. Заняття «Adulting 101» у школах та громадських центрах також навчають життєвих навичок, які іноді включають подолання тривожності під час розмов по телефону. Кар'єрні центри коледжів пропонують тренінги для співбесід, але вони могли б розширити настанови щодо інших видів спілкування, пов'язаних з роботою, таких як нетворкінг. Особисті розмови є особливо складними, оскільки вимагають додаткових навичок, таких як зоровий контакт і чергування у висловлюваннях. Програми, що сприяють розвитку навичок спілкування, є рідкісними, але повинні бути більш доступними. Можливо, що ігрові практики спілкування могли б допомогти мотивувати тих, хто неохоче розмовляє.

Окрім розвитку навичок, потрібно більше простору для спілкування.

Молоді люди очікують, що розмови будуть більш незручними, ніж вони є насправді; практика може допомогти їм переоцінити свої очікування. Програми наставництва в бізнес- та громадських центрах надають таку можливість. Такі заходи, як вечори вікторин та вечірки з настільними іграми, забезпечують теми для розмов та структуру для взаємодії. Багато шкіл

забороняють використання смартфонів, щоб поліпшити навчання, що створює простір для спілкування учнів між уроками та під час обіду. Молоді люди, які відмовилися від смартфонів або відклали їх на багато годин, повідомляють про більше сну, кращі дружні стосунки та більше спілкування віч-на-віч.

Як і спілкування, робота над зміною культури для сприяння соціальній взаємодії є бажаною складністю. Це буде варте зусиль.

***

№ 1.445

"Мрію" побудовано, але не ту

2026-01-12

Лямец

Зазвичай під кінець тижня випускають новини, які хотіли би приховати. У п'ятницю Міністерство фінансів відзвітувало, що створило портал державних інвестицій. Мабуть, новина була умовою отримання гранту.

Назвали портал Dream.gov.ua - "урядова мрія". Чому саме "мрія", маю версію. Державні інвестиції - це проекти, які фінансуються державним коштом. А ці проекти завжди були "відкатоємними" та "корупційномісткими". Отже, для чиновників це дійсно "мрія". Звісно, йдеться не про легендарний літак.

Коли ця влада нарешті піде, ми з вами прозріємо, як багато Україна винна усьому світу.

Зазирніть на "мрію". Тут вам і відновлення енергетики та шкіл, свердловини "Укрнафти" та лінія від Запорізької АЕС. Більшість робіт фінансуються у борг. Скільки з усього цього крадуть, можу лише уявити.

Одним з найбільших отримувачів грошей є "Укрзалізниця".

Держава вливає у неї з бюджету мільярди за великим переліком програм, від рейок до поточного обслуговування.

> — Один з таких проектів - закупівля 20-ти корейських електропотягів. Попередні купувалися напередодні Євро-2012, а це - нові.

Схема стара та перевірена.

> — $450 млн на купівлю дасть Експортно-імпортний банк Кореї. Гроші напевно що навіть не покинуть Південну Корею, за них "Укрзалізниця" купить 20 потягів. Але повертати кредит напевно буде не вона, бо сама УЗ - хронічно збиткова, а потяги навряд чи будуть окуповуватися (соціальна політика, 3000 безкоштовних кілометрів та інші шедеври комунізму ніхто ж не скасовував).

Тому спрацює інша перевірена схема.

> — Кредит візьмуть під державні гарантії, і вже доволі скоро "Укрзалізниця" оголосить міні-дефолтю. Платити замість неї почне державний бюджет України.

До того ж, Україна витрачатиме чималі гроші на обслуговування цих потягів.

> — Це означає, що запчастини ліцензовані, технології ліцензовані, працівники сертифіковані, а ціни - як на дорогій брендовій СТО. Усі ж стикалися, вірно?

Але це буде потім, і вже нікого не хвилює.

Поточний уряд залишить по собі самі борги та переможні національні проекти з інвестування.

> — Мабуть, десь зітхнув Янукович. Він не знав, що так можна. Звісно, війна. Але поясніть мені, як пов'язана з війною купівля корейських потягів?

Нагадаю, що такі угоди є доволі типовими у світі.

Ціна потягів напевно що включає в себе "відкат" чиновникам, які погодяться повісити на Україну борг. Звісно, в інтересах суспільства. Звісно, що це так вигідно.

Наведу вам деякі обгрунтування від чиновників "Укрзалізниці, чому зараз саме час купувати корейські електропоїзди.

"Впровадження швидкісного руху має наступний соціально-економічний вплив:

(1) *зменшення кількості обслуговуючого персоналу* завдяки високій надійності інноваційного рухомого складу у порівнянні з існуючим;

(2) *підвищення іміджу* України як країни, що застосовує інноваційні транспортні технології;

(3) зменшення *забруднення довкілля* завдяки більш широкому використанню екологічно чистих залізничних перевезень замість автомобільних, які наносять шкідливий вплив навколишньому середовищу;

(4) скорочення *негативного впливу на довкілля* завдяки меншим витратам умовного палива швидкісним залізничним рухомим складом в розрахунку на 1 пасажиро-кілометр у 8 разів у порівнянні з автомобільним та у 10 разів у порівнянні з авіаційним. При цьому рівень шуму при швидкості 160 км/год на 5-10 децибел нижчий, ніж на автомобільному транспорті;

(5) *збільшення частки залізничного транспорту в перевезеннях* пасажирів в міжрегіональному сполученні за рахунок підвищення конкурентоспроможності в порівнянні з автомобільним та авіаційним транспортом;

(6) *зменшення потреб в інвестиціях на оновлення* зношеного залізничного пасажирського рухомого складу за рахунок оновлення рухомим складом нового покоління".

Як бачите, забули лише згадати імідж космічної держави.

***

№ 1.446

Огляд… Гуляйпільський напрямок (і деякі «загальні» думки)

2026-01-11

Машовец

1. Склад сил і засобів противника

Російські війська продовжують активні наступальні дії на лівому фланзі операційної зони їхнього угрупування військ (УВ) «Восток» (сформованого на базі військ «Восточного военного округа» / ВВО).

У наступі беруть участь з'єднання та частини трьох загальновійськових армій (ЗВА) цього угрупування — 5-ї, 35-ї та 36-ї ЗВА.

Ворог зосереджує основні зусилля в смузі своєї 5-ї ЗВА, найпотужнішої армії УВ «Восток». До неї входить повноцінна, «стара» кадрова 127-ма мотострілецька дивізія (мсд), а також щонайменше дві окремі мотострілецькі бригади (омсбр) — 57-ма та 60-та омсбр.

Окрім самої 5-ї ЗВА, низка з'єднань і частин 36-ї ЗВА також беруть активну участь у наступі, зокрема підрозділи 5-ї окремої танкової бригади (отбр) та 37-ї омсбр, а також 35-ї ЗВА — підрозділи її 38-ї омсбр, а також 69-ї окремої прикриття бригади (обрп), були перегруповані в смугу 5-ї ЗВА, завдяки їх заміні частинами та підрозділами 76-ї десантно-штурмової дивізії (дшд), які пару місяців тому були переведені на Гуляйпільский напрямок (на північ і північний схід від Пологи) з Сумського напрямку.

Очевидно, що в смугах 5-ї та 36-ї ЗВА також діють підрозділи 14-ї окремої бригади спецпризначення (обр СпП) окружного підпорядкування, а також формування зі складу «територіальних військ» (ТрВ) і «мобілізаційного резерву» (МР), рівня «мотострілецький\стрілецький полк» (мсп\сп), а також «окремий мотострілецький/стрілецький батальйон» (омсб\сб). Ці формування (до 5-6-и мсп\сп та приблизно 6-7 омсб\сб) або входять до складу з'єднань та частин згаданих армій, або придані їм у оперативне підпорядкування.

Цілком можливо, що підрозділи 34-ї омсбр (з 49-ї ЗВА УВ «Днепр», а також частина сил 90-ї танкової дивізії та 41-ї ЗВА з УВ «Центр») також можуть перебувати в оперативному тилу УВ «Восток».

Щодо резерву, до 2-х бригад можуть перебувати у розпорядженні командування УВ «Восток», а можливо й 5-ї ЗВА, у цьому статусі. Хоча я зустрічав й відповідну оцінку в «1-2 мсп\сп». Найімовірніше, на практиці ми маємо справу із чимось середнім між ними. Адже насправді російське командування навряд чи наважилось би на наступ без резервів, або із їх мінімальним обсягом.

Загальна чисельність УВ «Восток», включаючи 29-ту ЗВА, решту сил 35-ї ЗВА та приданих йому частин та з'єднань, зі складу інших УВ, може налічувати до 120-125 тисяч особового складу. Це досить співставно з угрупуваннями російських військ, що діють на інших напрямках, наприклад, на Покровському, Лиманському чи Куп'янському.

Я не наводжу тут кількість основних типів озброєння та військової техніки (ОВТ), оскільки понад шість місяців тому натрапив на останні більш-менш

надійні дані щодо цієї категорії характеристики УВ «Восток» у відкритих джерелах.

Варто також зазначити, що для прямого ведення атакуючих\штурмових дій у тактичній зоні вороже командування сформувало у всіх своїх передових частинах і з'єднаннях штурмові підрозділи, з приблизним розрахунком – 1-2 штурмові роти на батальйон.

2. Поточна ситуація

Командування УВ противника «Восток», проводячи наступ на лівому фланзі своєї операційної зони, очевидно, зосереджує основні зусилля в районі Гуляйполя та на північ від нього, тобто в смузі саме 5-ї ЗВА та на прилеглому до неї лівому фланзі 36-ї ЗВА, хоча періодично намагається проводити поодинокі атаки\штурми по всьому сектору від Олександрограду до Залізничного (це близько 50 км по прямій лінії).

У звітний період війська 5-ї ЗВА (127-ма мсд, 57-ма та 60-та омсбр), за підтримки частини сил 35-ї ЗВА (підрозділи 38-ї омсбр, можливо, також окремих підрозділів 64-ї омсбр та 69-ї обрп), очевидно, змогли досягти досить значних тактичних результатів.

Зокрема:

1) - Ворог зміг переправитися через річку Гайчур у смузі своєї 5-ї ЗВА одночасно на кількох ділянках, зокрема в межах міста Гуляйполе, і просунутися по напрямкам, що збігаються – Марфопіль — Гуляйполе, Зелений Гай — Гуляйполе та Рівнопіль — Гуляйполе, фактично зайнявши значну частину міста і «інфільрувавши» свої штурмові групи вже НА ЗАХІД від нього, у напрямку Залізничного та Староукраїнки.

Наразі його передові підрозділи, форсувавши річку Гуйчур, досить впевнено закріпилися в північній частині Гуляйполя (поблизу середньої школи No2), а також дісталися до району Центрального кладовища міста, діючи вздовж дороги з боку Марфопілля. Насправді російські війська вже завершують бої за центральну частину Гуляйполя і дуже близькі до захоплення всього міста.

2) - Водночас на північ від Гуляйполя російські війська (5-та ЗВА), очевидно, також змогли переправитися через річку Гайчур кількома штурмовими групами одночасно (на ділянці Прілуки-Варварівка), увійти до Добропілля і на суміжному фланзі із 36-ю ЗВА взяти під контроль Данилівку (або, принаймні, більшу її частину), створивши таким чином передумови для розширення активного наступу ворога на решту смуги його 36-ї ЗВА, тобто до річки Вовчя і далі до дороги Запоріжжя - Донецьк, на ділянці від Покровського до Гаврилівки).

Загальна поточна ситуація на цьому напрямку, фактично, характеризується відносною стабілізацією в смузі 36-ї ЗВА ворога (у напрямку Покровського та Великомихайловки), хоча противник там, час від часу, атакує в напрямках Новоселівка — Великомихайловка та Єгорівка — Данилівка, а також продовженням його наступу (тобто просування) у смузі 5-ї ЗВА (район Гуляйполя і на північ від нього).

Очевидно, що вороже командування свідомо спланувало і організовувало наступ в операційній зоні свого УВ «Восток» на максимально широкому відрізку фронту (майже ОДНОЧАСНО в смугах двох своїх армій), таким чином намагаючись вирішити дві проблеми одночасно:

3) - Максимально розтягнути сили та засоби українського командування, включно з його резервами, яких у нього на цьому напрямку не вистачало і не вистачає, вздовж фронту (очевидно, ворог знав і розумів це заздалегідь).

4) - Активними наступальними діями 36-ї ЗВА забезпечити максимальну концентрацію власних сил і засобів у смузі своєї 5-ї ЗВА (тобто на напрямку «головного удару», у бік Гуляйполя). Що, власне, й сталося — противник у вирішальний момент (одразу після переправи через річку Янчур у районі Успенівки) ввів у бій ліворуч від 127-ї мотострілецької дивізії основні сили двох своїх «свіжих» бригад — 57-ї та 60-ї омсбр, що, по суті, й визначило подальшу долю Гуляйполя.

І насправді, наразі російське командування досягло успіху в реалізації своє «ідеї». Якщо в смузі 36-ї ЗВА ЗСУ змогли призупинити наступ противника (хоча й не повністю), то в смузі його 5-ї ЗВА вони явно перебувають у значній кризі.

3. Перспективи

З мого дилетантського погляду,

— командування російських військ, що діють у цьому напрямку, ймовірно, повністю усвідомлює ОПЕРАТИВНІ перспективи (можливості), які відкриваються перед ним у разі подальшого наступу його 5-ї ЗВА у західному напрямку на північ від Гуляйполя (за загальною дирекцією Варварівка — Верхня Терса — Омельник).

Враховуючи, що в смузі 58-ї ЗВА російські війська також досить вперто просуваються вздовж Дніпра на північ (вони вже досягли дельти річки Конка в районі Приморського і обійшли Степногірськ із заходу та сходу), й де вони мають певний шанс дістатися рубежу оборони ЗСУ вздовж річки Конка на ділянці від Малокатерінівки до Комишувахи, стає зрозумілим, так би мовити, їхній «загальний план».

У найбільш «схематичному» форматії, ймовірно, він виглядає наступним чином.

1) — Спочатку відрізати логістику з Оріхівським районом оборони ЗСУ (дорога з Запорожжя, через Комишуваху) силами 58-ї ЗВА + 7-ї дшд, що діють вздовж Конки та від Степногірська,

2) — а потім прорватися на ближні підступи до Оріхова з північного сходу, з району на північ від Гуляйполя (5-та ЗВА +, можливо, 76-та дшд та 35-та ОА).

3) — А потім — штурм і взяття Оріхового, наступаючи по напрямкам, які на ньому збігаються (як це зараз відбувається в районі Костянтинівки),

4) — після чого — прорив до Запоріжжя з південно-східних «румбів» через річку Конка (бажано форсувавши її в районі Комишувахи).

Поки що російське командування, хоч і з значною затримкою у часі, поступово це реалізовує.

Повільно, з великими втратами (а УВ «Восток» серед інших УВ лідирує за цим показником, незважаючи на те, що за своєю інтенсивністю бої в його операційній зоні, все ж-таки поступаються боям у відповідних зонах УВ «Центр» та «Юг»), вони просуваються.

Якщо українському командуванню все ж вдасться стабілізувати ситуацію в напрямку Гуляйполе (а для цього, все ж-таки існують певні передумови), то весь цей прекрасний план ризикує залишитися лише планом, й не більше.

4. І деякі «загальні» думки

Крім того, як завжди, є ще один нюанс.

Він полягає в тому, що

— проведення цієї гіпотетичної широко-масштабної наступальної операції (назвемо її «проривом на ближні підступи до Запорожжя»), яка передбачає «згортання» всієї системи оборони ЗСУ на південний схід від міста та захоплення всього Оріхівського району оборони), вимагатиме від російського командування – часу, зусиль і ресурсів у обсягах, очевидно, не менших, ніж подібні дії щодо Слов'янсько-Краматорської агломерації.

Отже, в оперативно-стратегічному сенсі в цьому контексті виникає цікаве питання — чи зможе російське командування реалізувати ці прагнення ОДНОЧАСНО?

І, зрештою, існує ще багато «окремих» оперативних завдань, які не пов'язані безпосередньо з цими двома гіпотетичними наступальними операціями.

Схоже, що це «відрізання» північно-східного «кута» Харківської області (Великобурлукський напрямок), відновлення реноме Путіна в районі Куп'янська або прорив на дальність ефективного артилерійського вогню в напрямку Суми.

Окрім того, Добропілля в Донецькій області, очевидно, російське командування «теж хоче».

Я дуже сумніваюся, що всі ці російські «забаганки» можна реалізувати на практиці одночасно і повністю.

Отже, очевидно, що, в зв'язку з цим, їхнє стратегічне командування має вирішувати, що, як і в якій послідовності робити.

А для цього, в свою чергу, потрібно дуже ретельно і ґрунтовно розраховувати та порівняти чимало речей.

Причому, дуже багато чого — від обсягів виробництва ліків і власних (і не лише власних) можливостей виробляти боєприпаси основних калібрів, до оцінки рівня бойової готовності окремих угрупувань військ (як власних, так і українських) на певному напрямку.

Отже, ця вимушена ПОСЛІДОВНІСТЬ у організації та проведенні масштабних НАСТУПАЛЬНИХ операцій на фронті, очевидно, означає, що російське військово-політичне керівництво має витрачати на це свій найважливіший і найцінніший ресурс, який у нинішньої війни воно явно НЕ СПРОМОЖНО ВІДНОВИТИ – час.

Адже всім уже очевидно, що

— чим довше триває ця війна, тим інтенсивніше (причому, поступово пришвидшуючись) російську федерацію «нудить» (до того ж, майже у всіх аспектах — від демографічних проблем до «виробництва чавуну та сталі»).

Кожен «додатковий», затягнутий і зайве втрачений місяць цієї війни збільшує ймовірність того, що врешті-решт кремль таки «зблює» і далеко не перемогою...

Й так, це саме той випадок, коли можна «виграти одну-дві битви, але програти війну» … в даному випадку, через втрату дорогоцінного часу.

***

№ 1.447

ИЛЛЮЗИЯ СЫТОГО ЗВЕРЯ: Почему нищета диктатур — единственная гарантия мира

2026-01-13

Warden ***Null***

Мы десятилетиями жили в сладком самообмане.

Западная цивилизация, построившая свой успех на праве и договорах, совершила фатальную ошибку:

— она спроецировала свою логику на тех, кто понимает только язык силы.

Мы думали, что *глобализация* — это прививка от войны.

Оказалось, что для диктатур *глобализация* — это просто способ купить веревку, на которой они планируют повесить продавца.

Пора признать очевидное:

— изоляция агрессивных режимов — это не наказание.

Это санитарная мера. Это карантин, без которого здоровая часть мировой экономики неизбежно погибнет от токсичных метастазов, исходящих от режимов-паразитов.

1. ЛОВУШКА «ДЕШЕВОГО РЕСУРСА»

Главный аргумент сторонников «диалога» всегда звучал так:

— «Торговать выгоднее, чем воевать».

В краткосрочной перспективе — безусловно. Российский газ был дешев. Китайский ширпотреб был доступен. Это позволяло западным политикам отчитываться о росте ВВП и низкой инфляции.

Но это была бухгалтерия самоубийц.

Деньги, заплаченные за ресурсы диктатуре, не идут на строительство канализации в Чите или больниц в Тегеране. У диктатора нет обязательств перед избирателями. Ему плевать на уровень жизни «населения».

Сверхприбыли от торговли с Западом идут только в две корзины:

1) — *Репрессивный аппарат* (чтобы население сидело тихо).

2) — *Военная машина* (чтобы угрожать тем, кто дал эти деньги).

Покупая дешевую нефть, Запад фактически субсидировал производство ракет, которые теперь летят в его сторону. Они сами оплатили собственную нестабильность.

Сэкономив миллиард на газе сегодня, мир теперь вынужден тратить триллионы на оборону завтра. Это самая провальная бизнес-сделка в истории.

2. ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЙ АПАРТЕИД

Почему дикарей нельзя допускать к технологиям? Потому что в их руках смартфон превращается в детонатор, а искусственный интеллект — в фабрику фейков.

Аргумент ***«технологии способствуют прогрессу общества»*** в тоталитарных странах не работает.

> 1) — Дайте Северной Корее интернет — и они не станут читать Википедию, они взломают банковские системы, чтобы украсть деньги на ядерную бомбу.
>
> 2) — Дайте России микрочипы — и они не сделают «умный дом», они сделают «умную ракету» для удара по жилому дому.

Единственная рабочая стратегия — технологическая блокада.

Технологическая отсталость лишает диктатора зубов.

Нищий режим с ржавыми танками опасен только для своих соседей, но он не может обрушить мировой порядок.

Это цинично? Да. Но это вопрос выживания цивилизации.

3. ДОГОВОР С ДЬЯВОЛОМ НЕ ИМЕЕТ ЮРИДИЧЕСКОЙ СИЛЫ

Бизнес любит правило pacta sunt servanda (договоры должны соблюдаться).

Но для России, Ирана или КНДР договор — это туалетная бумага.

Они рассматривают любую зависимость партнера как оружие.

> 1) — Вы построили завод на их территории? Теперь это их завод (национализация).
>
> 2) — Вы завязали свою энергетику на их трубу? Теперь вы будете плясать под их дудку, иначе они перекроют вентиль.

Иметь дело с такими странами — это строить дом на вулкане, потому что там земля дешевле.

Рано или поздно лава потечет. И убытки от разрушенного дома всегда перекроют выгоду от дешевой земли.

4. ПОЧЕМУ НИЩЕТА — ЭТО НЕОБХОДИМОЕ УСЛОВИЕ

Гуманисты скажут: «Но ведь от санкций страдают простые люди!»

Это правда. Но давайте будем честны: в диктатурах «простые люди» — это ресурс режима. Это налоговая база войны и мобилизационный резерв.

Пока холодильник полон, «зомбомасса» готова терпеть любого людоеда на троне, лишь бы была стабильность.

Демократия не дарится. Свобода не привозится на танках НАТО в виде гуманитарной помощи.

Нация должна созреть для свободы.

> — А процесс созревания часто проходит через стадии лишения, бедности и осознания тупика.

Только когда экономическая модель диктатуры рухнет окончательно, когда телевизор проиграет битву пустому холодильнику, у общества появляется шанс проснуться.

Запад не обязан кормить тех, кто мечтает его уничтожить. Задача цивилизованного мира — построить высокую стену, поставить на ней пулеметы и ждать.

Ждать, пока за стеной не перебесятся. Пока они не поймут, что быть частью мира выгоднее, чем быть его врагом.

5. ФИНАЛ: СКУПОЙ ПЛАТИТ КРОВЬЮ

Отрезать дикарей от глобальной экономики — это дорого. Это поднимет цены на бензин, это заставит перестраивать логистику, это лишит корпорации легких прибылей.

Но альтернатива — это Третья мировая война.

Мир стоит перед простым выбором:

> 1) — либо сознательно снизить уровень комфорта уже сегодня, изолировав безумцев;

2) — либо продолжать их кормить в надежде на чудо и завтра расплачиваться уже не деньгами, а жизнями собственных детей.

История учит:

— агрессора невозможно умиротворить.

— Его можно только лишить ресурсов. Денег. Технологий. Надежды.

Дикарь должен сидеть в пещере, а не в совете директоров. И это — единственный путь к безопасности.

***

№ 1.448

У Києві триває відновлення пошкоджених через ворожі атаки будинків

2025-08-07

Із початку повномасштабного вторгнення у столиці зазнали пошкоджень різного ступеня 3 129 будівель і споруд, зокрема 2 134 багатоквартирні житлові будинки, із них у 2025 році – 957.

— «Міська влада докладає максимум зусиль, щоб якомога швидше відновити пошкоджену ворожими атаками інфраструктуру, насамперед житло киян».

Про це повідомляють у *Департаменті будівництва та житлового забезпечення КМДА*.

Потенційно аварійно небезпечні житлові будинки столиці, пошкоджені внаслідок військової агресії рф, відновлюють відповідно до *розпорядження Київської міської військової адміністрації від 30.05.2022 № 538 «Про здійснення відновлювальних робіт (реконструкції, капітального ремонту) на житлових будинках у місті Києві, пошкоджених внаслідок воєнних дій російської федерації»*.

Замовником цих робіт визначено *КП «Житлоінвестбуд-УКБ»*.

— Замовник розробляє проєктно-кошторисну документацію, готує експертні звіти, дозволи, укладає підрядні договори з будівельними

організаціями на відновлювальні роботи і визначає строки їх проведення.

За інформацією *Департаменту*, наразі до переліку найбільш пошкоджених багатоквартирних житлових будинків, із яких частині мешканців довелося відселитися, увійшли **88 об'єктів**, із них 49 – у цьому 2025 році.

Тобто, кількість суттєво пошкодженого житла цього року в Києві збільшилася вдвічі, як порівняти з минулими роками повномасштабної війни.

У столиці вже відновили **25 сильно пошкоджених будинків**, ще на 7 об'єктах тривають роботи.

— Щодо інших будинків триває розробка проєктно-кошторисної документації, отримання експертних звітів і необхідних дозволів.

У Департаменті наголошують, що відновлення пошкоджених внаслідок військової агресії рф житлових будинків триває постійно, адже це пріоритетний напрям діяльності міської влади.

Одразу після ворожих обстрілів міські служби оперативно затягують плівкою і закривають фанерою пошкоджені вікна та балкони в помешканнях киян, надають матеріали постраждалим мешканцям. Лагодять дахи будинків.

Також нагадуємо, що під час ліквідації наслідків ворожих обстрілів у столиці оперативно розгортають штаби допомоги. У них мешканці можуть отримати:

(1) роз'яснення щодо оформлення допомоги;

(2) психологічну та юридичну підтримку;

(3) допомогу з оформленням заяви на матеріальну допомогу;

(4) роз'яснення щодо подальших дій тощо.

Постраждалі мешканці через районні Управління соціальної та ветеранської політики також можуть подати заяву на одноразову матеріальну допомогу в розмірі 10 000 грн (у межах міської програми «Турбота. Назустріч киянам»).

Тим, чиє житло визнають непридатним, виплатять одноразово 40 000 грн на оренду тимчасового житла. А до моменту відновлення житла (максимально 1 рік) отримуватимуть щомісячну допомогу по 20 000 грн.

Окрім цього, всі, чиє житло зазнало пошкоджень, мають отримати допомогу в межах державної програми «єВідновлення» через застосунок «Дія».

У Департаменті нагадують алгоритм отримання компенсації за пошкоджене та знищене житло.

***

№ 1.449-1

О государственной информационной политике и последствиях ее отсутствия

1) — Юморист может строить карьеру на парадоксе.

2) — Политик может хапнуть кресло на лозунге и авантюре.

3) — Фактическое госстроительство - про здравый смысл.

2026-01-13

Паст-Тар

***

Пока лонгриды, особенно в Киеве, читать будет мало лишь кто. Потому что света, в основном, нет. И людям в Киеве не до лонгридов — надо успеть быстро и коротко подчитать самое актуальное.

С написанием примерно та же проблема, только х10-20 и более.

Поэтому просто вывешу этот. Сильно сокращенная (и так длинно, не по другой причине) версия моей статьи на «Хвыле» более чем 5-летней давности. Не на злобу дня и не про злобу момента. Некоторые частности из того времени оставил, для иллюстрации.

Хотя... Леди или джентльмен, по правде говоря, не исключаю, что Вы можете быть удивлены, сколько в той статье было сказано по сути.

Опубликовано другой зимой. Когда еще столько можно было изменить к лучшему.

На понимание нюансов мотивации автора, там было четко указано:

> «Сразу сказу, статья не намек. Я не ищу трудоустройства в политике. Меня полностью устраивает степень свободы и независимости, которая есть в моей нынешней профессии».

Статья была услышана примерно на 0%. Как и масса вещей, которые я писал. Это не удивляет. Но меня утешает, что я такой не услышанный не один. Не утешают последствия.

Жаль, что приходилось годами разное камуфлировать, маневрировать, писать не совсем то, что хочешь, не совсем так как хочешь. Понимая с чем имеешь дело в украинской политике.

Но то, все-таки, больше об аналитике. Здесь… Просто почитайте, если интересно. Сделайте свои выводы о чем это.

***

№ 1.449-2

«Теперь приглашаю уважаемого читателя «Хвыли» к основным тезисам

2021-12-02

Дмитрий ***Пастернак-Таранушенко***, для «Хвилі»

1. Базовое. Никому в этом мире не дано перечеркнуть суть вещей.

> Можно назвать стул лампочкой, но он от этого светить не станет. Первое лицо в государстве должно четко понимать и различать суть пиара и государственной информационной политики. А для этого важно понимать, ради чего изначально, базово, в сути своей, существует государство. Это избавляет от огромного количества ошибок.

Повседневная жизнь рядового гражданина привязана не к процессам в пиар-пространстве, а к реальным процессам в стране. Холодильник, со времен распада СССР, регулярно побеждает телевизор, как это ни банально звучит. Но это в Украине никого ничему не учит. Потому что любой власти приятно верить в чудо. Пиарщики умеют это чудо убедительно пообещать :) Но исполнить, увы, увы...

Так вот, государство для гражданина (!) существует, чтобы преодолевать хаос. В этом сама суть его существования. Именно ради этой мегафункции государства люди передают ему (жертвуют) часть свободы, денег и т.п. Если после пресс-мероприятия главы государства рядовой гражданин ощущает, что хаоса в понимании происходящего стало больше, а не меньше, это... неэффективное или даже вредное пресс-мероприятие. Оно идет вразрез с самой природой госполитики и неизбежно бьет по восприятию власти гражданами.

Когда государство рядом, гражданину должно становиться спокойнее и понятнее, а не тревожнее, мутнее, смутнее, беспросветнее и вот это все. Даже если в Украине этого верхи традиционно не понимают.

2. Государство существует для того, чтобы задавать максимально большую временную рамку.

> Больше, чем может задать даже самый крупный бизнес. Иногда больше, чем охватывает человеческая жизнь. Если на пресс-мероприятии, посвященном «экватору» правления, первое лицо делает основной акцент на событии в недельном горизонте и тушит пиар-пожары — это посылает сильный сигнал обществу о (кратко)временности такой власти, отсутствии у нее приоритетов и перспектив. Какой свет в конце тоннеля (а он, тоннель, есть) власть может показать нации, если она сама нервно танцует на квадратном метре скользкой шпалы, отмахиваясь от призраков факелом?

3. Если описать общее впечатление от встречи Президента с журналистами одним словом, этим словом будет лоскутность.

> В то время как одна из базовых функций государства — интегрировать. Людей и групп в обществе много, причем разных, а Президент в стране один. Говорит ли это о чем-то Президенту и его окружению? Не знаю.

4. Государство нужно, чтобы отвечать на самые большие вызовы и давать ответы на самые большие вопросы.

> Потому что оно концентрирует огромные ресурсы, в идеале, и информационные, и интеллектуальные тоже. В современной Украине некому за государство хорошо и системно подумать. Больше ни у кого таких огромных ресурсов под рукой нет.

Для любого грамотного украинца очевидно — главным, долгосрочно душещипательным вопросом, на который придется (давно пора) ответить стране, является вопрос: «Где Украина возьмет деньги?».

В это упирается все! Ни одного крупного вопроса страна сегодня «не разошьет» без денег. И что мы об этом услышали?

Мы услышали исключительно о том, как огромные суммы будут в будущем потрачены. С непонятно каким, замечу, экономическим эффектом.

Вот идея «большого строительства», к примеру, не то чтобы нова. Этот негасимый феникс вылупился из яйца... Ладно, из стремления стать транзитным государством между огромными ресурсами и крупным потребительским рынком России и перерабатывающим эти ресурсы и потребляющим российские товары Евросоюзом. Сегодня ситуация в корне поменялась и даже самые прекрасные, но весьма дорого обходящиеся дефицитному бюджету дороги уткнутся в российский тупик.

Не то, чтобы хорошие дороги не нужны были самим украинцам. Но главный приоритет (!) власти волнует по данным опросов примерно 9% граждан. Мягко говоря, налицо не оптимальный способ определять приоритеты и отвечать на общенациональные вызовы...

Также автор заметил бы и то, что вся эта «пелевински-чапаевская пустота»,

> 1) — во-первых, плата за упорное нежелание считать основным источником богатства страны людей. А,
>
> 2) — во-вторых, за нежелание считать ценным интеллект украинских людей, разве что, иногда, их физический труд. Уже больше как слуг народов.

Потому десятки лет миллиарды долларов вкладываются не в интеллектоемкие направления и продукты.

Потому образование десятки лет имитирует реформы и ему никто не ставит на вид (зачем?).

Потому новых собственных технологий уже почти не внедряется (в куда?).

Потому люди, в т.ч. очень квалифицированные люди, миллионами бегут из страны, вымирают, уходят во внутреннюю эмиграцию (ради чего не?).

Они не являются ценными для собственной страны. Их знания, умения, навыки могут оценить разве что за рубежом.

Там, не здесь, упомянутые Президентом айтишники за десятилетие (не за четверть века и больше) становятся богаче украинских олигархов — с их заводами, газетами, пароходами, депутатскими группами, судами и прочими приколами.

Но разве что-то поменялось в этом конкретном, очередном нашем недальнем плавании к экватору?

Повторюсь,

> — после экватора правления и многая рапортов об успешном выполнении предвыборных программ все еще абсолютно непонятно главное - откуда возьмутся деньги кроме распродажи активов нашей нации и передела.

Кроме дальнейшего закручивания гаек, дотянувшего хитрым ключом уже до самых мелких бизнесов (в условиях пандемии, когда нужно помогать, а не обдирать!) и самых уязвимых слоев населения.

Элиты могут, конечно, презирать собственный народ (за что обычно однажды платят, хотя это никого ничему, как правило, не учит).

Но этого не может себе позволять государство.

Ни одно, даже самое тоталитарное, государство не плевало тотально на мнение граждан. Повлиять всегда пытались, но тотально игнорить, оставляя без самых важных ответов - нет.

Нетоталитарное и современное государство, в век всеобще образованных граждан, соцсетей, информвойн, информпандемий и т.п. не может этого делать и подавно.

5. Государство — главный коммуникатор с гражданами.

> Именно поэтому выступления главы государства частично или даже полностью транслируют ведущие телеканалы практически в любой стране.

Коммуникатор. Не гипнотизер. Когда власть пытается в лобовую убедить общество, что все у него (общества) хорошо, а общество считает, что у него плохо — это коммуникационный тупик...

Управление — это процесс не лишенный эмоций, но рациональный.

Невозможно ничем эффективно управлять вне здравого смысла и здравого отношения к обратной связи. И невозможно обмануть людей, по крайней мере надолго. Не надо даже пытаться. Себе дороже.

Когда собрался говорить о главном, говори о главном. Если говоришь, что будет честно, пусть будет честно. Честно (насколько только в реальных обстоятельствах возможно) и о главном. И сразу.

Создавай хоть сто Бюро экономической безопасности. Если ты заранее не отвечаешь ясно себе на главные вопросы, то кто на них ответит, когда все уже произойдет? Кто станет отдуваться за стратегические просчеты других?

- А вы не задрали уже с нас постоянно последнюю шкуру драть за ваши же жадность и глупость? - спросят, возможно, корешки вершки. И будут, мне кажется, правы. И, заметьте, что изначально шатнули не внизу, и даже не со стороны.

6. Как бы техническое, но такое важное! Глава страны (абстрактный, любой, но с которым действительно куда-то и о чем-то можно), говори со мной, избирателем, гражданином изнутри себя настоящего, не играй озабоченным лицом.

> Очень прошу. Не вещай из глубин своего высокого и полного геморроев кресла. Я верю, что тебе очень не сладко. Именно потому и оставайся для меня живым. Для людей важно, что ты там еще в пучине этого беспощадного кресла-пожирателя душ жив. Живой ты символизируешь

для нации (по крайней мере, для миллионов представителей нации) надежду.

Я живой — ты живой. Тебе трудно, мне трудно, нам всем трудно. Это не разделяет, а объединяет всех нас, украинцев. И мы все неидеальны. В чем вообще проблема? Нафига между нами этот тяжкий как театральная люстра слой чиновной бронзы?

Когда власть, меняясь в лице, рассказывает, как она сурово трудится вдали от полей простых смертных или с кем она, на непостижимом для профанов уровне коммуницирует где-нибудь в пенных облаках Олимпа или золотых лучах интернационального «Элизиума», это не убеждает «рядовых» украинцев.

Прастити, обременены тяготами нашей земной, лишенной крыл и горних горниц жизни. Ребята, вы все слишком быстро забываете, насколько в нашей стране «внизу» трудно.

Просто обратите внимание на практический результат такой коммуникации про труды незримые вдали. Янукович тоже много с кем встречался за рубежом и много кто с ним разговаривал. Не говоря о Порошенко. И что?

Короче, много что можно было бы сказать, но публикация не резиновая :)».

6 подсказок говорящим на экваторе: послесловие к пресс-конференции Владимира Зеленского. Первое лицо в государстве должно четко понимать и различать суть пиара и государственной информационной политики.

P.S.

Если дочитали, прошу ставить плюсики или комментить. На понимание — кому-то еще условия такое читать позволяют и вообще такие типа «отвлекающиеся на смысл» вещи аудитории еще интересны? Или все уже уходит в вопрос балансирования на грани постапокалиптического мира игры Fallout и элементарного выживания. Спасибо за внимание!

***

№ 1.449-3

6 подсказок говорящим на экваторе: послесловие к пресс-конференции Владимира Зеленского

2021-12-02

Дмитрий Пастернак-Таранушенко, для "Хвилі"

Владимир Зеленский во время марафона с журналистами 26 ноября 2021

Первое лицо в государстве должно четко понимать и различать суть *пиара* и государственной информационной *политики*.

Формально речь ниже пойдет о встрече Президента с журналистами. Фактически будет шире. Но позволю себе немного вводного текста, да простит автора умный и благожелательный читатель «Хвилі». Это не будет пустой фрагмент — будет субъективная, однако позиция.

Я глубоко убежден в том, что право публичного голоса имеет цену. Когда люди судят о чем-то, чего они вообще не знают изнутри; судят о чем-то, что они не учились, «рискуя собственной шкурой», делать, причем трудно и качественно, — это не есть хорошо, потому что уводит в никуда. В какую-нибудь псевдоинтеллектуальную тайгу, за шаманами и бубном.

Обществу вреден «белый шум». «Белый шум» не вникающих и не рисковавших собственной шкурой людей порождает броуновское движение в информполе, хаос и разруху в головах.

За каждым написанным ниже словом, годы жизни, усилий, постижений :), как платы за право голоса. Чтобы иметь право написать, автор потратил годы жизни на журналистику, где стартовал еще в 1980-х. Потратил много лет на аналитику, где по-взрослому стартовал в середине 1990-х. Не считая двух малых, доблестных побед в Малой Академии Наук :) за десятилетие до. Писал

тексты для топ-политиков, был политконсультантом. Видел изнутри много штабов, кампаний, а также госструктуры, корпорации тощо :) Потратил, и продолжает тратить, годы жизни на то, чтобы быть качественным психологом.

Сразу сказу, статья не намек. Я не ищу трудоустройства в политике. Меня полностью устраивает степень свободы и независимости, которая есть в моей нынешней профессии.

Но продолжим, уважаемый читатель. Я уверен, что точно так же, нужно потратить многие годы жизни и на то, чтобы стать качественным читателем аналитики на «Хвыле». Чтобы стать тем компетентным читателем, без которого любой компетентный автор повисает в пустоте, как сферический конь (все равно какой) власти в интеллектуальном вакууме.

Чтобы что-то узреть «за горизонтом банального», надо постоянно самому ходить за такой горизонт. Платить честную цену за право видеть, понимать и публично говорить.

Ровно тот же тезис о честной цене распространяется и на политиков, включая президентов. Честная цена не про то, что вас избрали или назначили. Честная цена про путь, который проделало ваше слово-не-воробей :) до того как вылететь в общество. И про его последствия.

Сказанное ниже не претензия на догму, а личная, субъективная и потому неизбежно ограниченная тз автора.

Теперь приглашаю уважаемого читателя «Хвыли» к основным тезисам

1. Базовое. Никому в этом мире не дано перечеркнуть суть вещей.

> Можно назвать стул лампочкой, но он от этого светить не станет. **Первое лицо в государстве должно четко понимать и различать суть пиара и государственной информационной политики.** А для этого важно понимать, ради чего изначально, базово, в сути своей, существует государство. Это избавляет от огромного количества ошибок.

Повседневная жизнь рядового гражданина привязана не к процессам в пиар-пространстве, а к реальным процессам в стране.

Холодильник, со времен распада СССР, регулярно побеждает телевизор, как это ни банально звучит. Но это в Украине никого ничему не учит. Потому что любой власти приятно верить в чудо. Пиарщики умеют это чудо убедительно пообещать :) Но исполнить, увы, увы...

Так вот, **государство для гражданина (!) существует, чтобы преодолевать хаос.**

В этом сама суть его существования.

Именно ради этой мегафункции государства люди передают ему (жертвуют) часть свободы, денег и т.п.

Если после пресс-мероприятия главы государства рядовой гражданин ощущает, что хаоса в понимании происходящего стало больше, а не меньше, это... неэффективное или даже вредное пресс-мероприятие.

Оно идет вразрез с самой природой госполитики и неизбежно бьет по восприятию власти гражданами.

Когда государство рядом, гражданину должно становиться спокойнее и понятнее, а не тревожнее, мутнее, смутнее, беспросветнее и вот это все. Даже если в Украине этого верхи традиционно не понимают.

2. Государство существует для того, чтобы задавать максимально большую временную рамку.

Больше, чем может задать даже самый крупный бизнес. Иногда больше, чем охватывает человеческая жизнь.

— Если на пресс-мероприятии, посвященном «экватору» правления, первое лицо делает основной акцент на событии в недельном горизонте и тушит пиар-пожары — это посылает сильный сигнал обществу о (кратко)временности такой власти, отсутствии у нее приоритетов и перспектив.

Какой свет в конце тоннеля (а он, тоннель, есть) власть может показать нации, если она сама нервно танцует на квадратном метре скользкой шпалы, отмахиваясь от призраков факелом?

3. Если описать общее впечатление от встречи Президента с журналистами одним словом, этим словом будет лоскутность.

В то время как одна из базовых функций государства — интегрировать.

Людей и групп в обществе много, причем разных, а Президент в стране один. Говорит ли это о чем-то Президенту и его окружению? Не знаю.

4. Государство нужно, чтобы отвечать на самые большие вызовы и давать ответы на самые большие вопросы.

Потому что оно концентрирует огромные ресурсы, в идеале, и информационные, и интеллектуальные тоже. В современной Украине некому за государство хорошо и системно подумать. Больше ни у кого таких огромных ресурсов под рукой нет.

Для любого грамотного украинца очевидно — главным, долгосрочно душещипательным вопросом, на который придется (давно пора) ответить стране, является вопрос: «Где Украина возьмет деньги?» В это упирается все! Ни одного крупного вопроса страна сегодня «не разошьет» без денег. И что мы об этом услышали?

Мы услышали исключительно о том, как огромные суммы будут в будущем потрачены. С непонятно каким, замечу, экономическим эффектом.

Вот идея «большого строительства», к примеру, не то чтобы нова. Этот негасимый феникс вылупился из яйца... Ладно, из стремления стать транзитным государством между огромными ресурсами и крупным потребительским рынком России и перерабатывающим эти ресурсы и потребляющим российские товары Евросоюзом. Сегодня ситуация в корне поменялась и даже самые прекрасные, но весьма дорого обходящиеся дефицитному бюджету дороги уткнутся в российский тупик. Как уткнулся где-то в целинной казахстанской степи в двуглавую имперскую границу уже даже не российский, а казахстанский уголь.

Не то, чтобы хорошие дороги не нужны были самим украинцам. Но главный приоритет (!) власти волнует по данным опросов примерно 9% граждан. Мягко говоря, налицо не оптимальный способ определять приоритеты и отвечать на общенациональные вызовы.

Можем ли мы во что-то вложить, на чем действительно хорошо заработаем? Или уж хотя бы погасить, пока не наковыряли процентов еще больше? Или, как обычно, по Масяне - «перезанять, чтобы переотдать», под проценты, утрамбовывая страну в долговую яму без дна, солнца и хлорофилла?

Еще бы автор заметил, что в идее «большого строительства» («транспортного коридора») изначально сидела все та же навязчивая, но близкая нерадивому сердцу украинских элит тема существования на ренту. Та же, что хлопком одной дзен-буддисткой ладони отдается сейчас в гигантских, но «опустевающих» отечественных газопроводах.

Также автор заметил бы и то, что вся эта «пелевински-чапаевская пустота»,

1) — во-первых, плата за упорное нежелание считать основным источником богатства страны людей. А,

2) — во-вторых, за нежелание считать ценным интеллект украинских людей, разве что, иногда, их физический труд. Уже больше как слуг народов.

Потому десятки лет миллиарды долларов вкладываются не в интеллектоемкие направления и продукты.

Потому образование десятки лет имитирует реформы и ему никто не ставит на вид (зачем?).

Потому новых собственных технологий уже почти не внедряется (в куда?).

Потому люди, в т.ч. очень квалифицированные люди, миллионами бегут из страны, вымирают, уходят во внутреннюю эмиграцию (ради чего не?).

Они не являются ценными для собственной страны. Их знания, умения, навыки могут оценить разве что за рубежом. Там, не здесь, упомянутые Президентом айтишники за десятилетие (не за четверть века и больше) становятся богаче украинских олигархов — с их заводами, газетами, пароходами, депутатскими группами, судами и прочими приколами.

Но разве что-то поменялось в этом конкретном, очередном нашем недальнем плавании к экватору?

Повторюсь, после экватора правления и многая рапортов об успешном выполнении предвыборных программ все еще абсолютно непонятно главное

> — откуда возьмутся деньги кроме распродажи активов нашей нации и передела.
>
> — Кроме дальнейшего закручивания гаек, дотянувшего хитрым ключом уже до самых мелких бизнесов (в условиях пандемии, когда нужно помогать, а не обдирать!) и самых уязвимых слоев населения.

Элиты могут, конечно, презирать собственный народ (за что обычно однажды платят, хотя это никого ничему, как правило, не учит). Но этого не может себе позволять государство. Ни одно, даже самое тоталитарное, государство не плевало тотально на мнение граждан.Повлиять всегда пытались, но тотально игнорить, оставляя без самых важных ответов - нет. Нетоталитарное и современное государство, в век всеобще образованных граждан, соцсетей, информвойн, информпандемий и т.п. не может этого делать и подавно.

5. Государство — главный коммуникатор с гражданами.

> Именно поэтому выступления главы государства частично или даже полностью транслируют ведущие телеканалы практически в любой стране.

Коммуникатор. Не гипнотизер. Когда власть пытается в лобовую убедить общество, что все у него (общества) хорошо, а общество считает, что у него плохо — это коммуникационный тупик.

Соцопросы показывают одну и ту же картинку: люди дают (властям, элитам) устойчивую обратную связь — ситуация в стране развивается в неправильном направлении. Одна власть за другой, как и элиты в целом говорят — народ

попался нам плохой, не ловит своего счастья. А мы для них трудимся. Вона працює, він працює. Просто вот народ разглядеть результатов труда не может: «Очки уже там купите!»

Вот стремно верхам (не раз пытался убедить, не получалось) принять простую, но бесценную для коррекции курса истину — народ именно потому считает, что ситуация идет не туда, потому что она десятилетиями идет не туда.

Управление — это процесс не лишенный эмоций, но рациональный. Невозможно ничем эффективно управлять вне здравого смысла и здравого отношения к обратной связи. И невозможно обмануть людей, по крайней мере надолго. Не надо даже пытаться. Себе дороже.

Когда собрался говорить о главном, говори о главном. Если говоришь, что будет честно, пусть будет честно. Честно (насколько только в реальных обстоятельствах возможно) и о главном. И сразу.

Это много чего касается. Но самого болезненного в моменте касаться не будем. Поэтому о главном в длинном.

Автору, неприятно по сотому кругу слушать «старые песни далеко не о главном». И есть основания полагать, что автор такой не один.

Вот, например, власть (какая-угодно) реально думает, что продавая разом четверть банковской системы страны можно просто поставить украинцев перед фактом? После всех чудес украинской приватизации.

Если мы продаем «Приватбанк», выкупленный государством за (сверхдефицитные в тяжелейший для страны момент) миллиарды в пересчитанных долларах, то я, как гражданин, хочу понимать зачем именно. Он уже сегодня приносит нашей стране прямой и значительный доход. Что мы получим взамен?

Зачем и как «Приватбанк» поделят? Если токсичные активы «Привата» не уйдут инвестору, а будут сброшены на какую-то туманно обозначенную вторую «часть», они будут сброшены на кого именно? Не на государство ли с его разоренными гражданами? Может нет. Но ответа я до сих пор не услышал.

У нас львиная доля приватизации:

> — это раздача прибыльных предприятий (например, шахт) частникам, с навешиванием убыточных (да здравствуют дотации из кармана пенсионеров, солдат и офицеров, учителей, врачей!) на государство. С перекладыванием с больного гнома на нездорового.

Немаловажный нюанс.

— Что произойдет с огромными массивами информации об украинцах, об украинских компаниях, их платежах и партнерах (в сегодняшнем мире — больших данных все это можно анализировать по щелчку пальцами), которые передаются в руки других игроков?

Создавай хоть сто Бюро экономической безопасности.

— Если ты заранеене отвечаешь ясно себе на главные вопросы, то кто на них ответит, когда все уже произойдет? Кто станет отдуваться за стратегические просчеты других?

Например, кто завтра будет отвечать за «вчерашние» (да хотя бы и «позавчерашние») близорукие решения по «Мотор сичи», которая обернулась иском в $4,5 миллиарда против Украины? Народ Украины? Он, как обычно, ничего не решал, но за все ответит?

— **А вы не задрали уже с нас постоянно последнюю шкуру драть за ваши же жадность и глупость?** - спросят, возможно, корешки вершки.

И будут, мне кажется, правы. И, заметьте, что изначально шатнули не внизу, и даже не со стороны.

6. Как бы техническое, но такое важное! Глава страны (абстрактный, любой, но с которым действительно куда-то и о чем-то можно), говори со мной, избирателем, гражданином изнутри себя настоящего, не играй озабоченным лицом.

Очень прошу. Не вещай из глубин своего высокого и полного геморроев кресла. Я верю, что тебе очень не сладко. Именно потому и оставайся для меня живым. Для людей важно, что ты там еще в пучине этого беспощадного кресла-пожирателя душ жив. Живой ты символизируешь для нации (по крайней мере, для миллионов представителей нации) надежду.

Я живой — ты живой. Тебе трудно, мне трудно, нам всем трудно. Это не разделяет, а объединяет всех нас, украинцев. И мы все неидеальны. В чем вообще проблема? Нафига между нами этот тяжкий как театральная люстра слой чиновной бронзы?

Во время сеанса хороший психолог замечает (хороший психолог не может не замечать, в отличие от неизбежно выступающего с броневичков или в режиме автопробега политика) реакции клиента. Вот была когда-то такая прекрасная песня про «эти глаза напротив» без разлук :) Клиент непрерывно дает психологу обратную связь: «Сейчас ты не со мной, сейчас ты со мной». Если и как только психолог теряет позицию живого человека и надевает маску, клиент начинает скучать, ерзать, раздражаться, замыкаться.

Когда власть, меняясь в лице, рассказывает, как она сурово трудится вдали от полей простых смертных или с кем она, на непостижимом для профанов уровне коммуницирует где-нибудь в пенных облаках Олимпа или золотых лучах интернационального «Элизиума», это не убеждает «рядовых» украинцев.

Прастити, обременены тяготами нашей земной, лишенной крыл и горних горниц жизни. Ребята, вы все слишком быстро забываете, насколько в нашей стране «внизу» трудно.

Просто обратите внимание на практический результат такой коммуникации про труды незримые вдали. Янукович тоже много с кем встречался за рубежом и много кто с ним разговаривал. Не говоря о Порошенко. И что?

Короче, много что можно было бы сказать, но публикация не резиновая :) Извините, что, наверное, написано не по-журналистски и не по-райтерски, шероховато. В моем реальном мире нет времени шибко дотягивать и шлифовать. Как говорил султан в известном анекдоте: «Чем могу» :)

P.S.

Тем персоналиям и структурам, кто-что избыточно остро реагируют на критику. Ребята, не ищите черную кошку там, где ее нет. Не ищите, не придумывайте, не воображайте и не сооружайте врагов, где их нет. Работайте с реальными проблемами. Вы просили конструктивной критики от умного общества с полным отсутствием оскорблений — получите. Но и сами научитесь быть адекватными.

P.P.S.

Автор представляет ту неравнодушную к судьбам страны часть общества, которой не нравится, что нашу страну шатает и болтает. А шатает и болтает ее не только потому, что это делают извне, но и из-за многочисленных ошибок внутри. Это не только ваша, но и наша страна. Вы утонете не сами. Поэтому мы не молчим. Мы спешим сказать, пока есть время.

И еще.

Как бы ни штормило за бортом, за положение вещей на корабле всегда отвечает капитан.

Искренне.

***

№ 1.450

Блекауты в крупных городах во время морозов - это не усиление эскалации и не срыв мирного процесса, как многие успели заявить

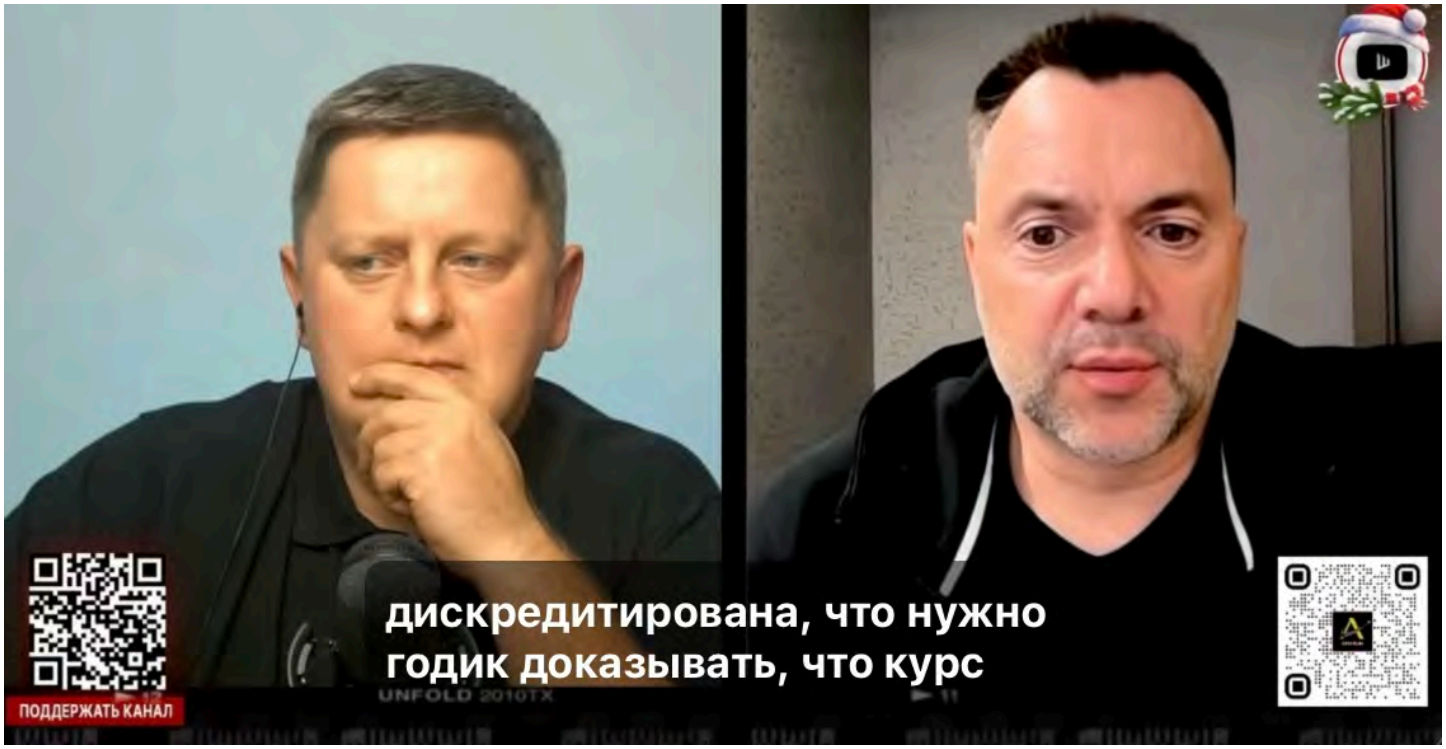

Ссылка

2026-01-14

Арестович

Мирный процесс не сорван. Это продолжение той же войны на истощение.

Инфраструктура разрушается под дальнобойными ударами.

По-прежнему российская армия медленно наступает, а Силы обороны Украины медленно отступают.

На фронте критически не хватает личного состава. Это главная проблема для Украины в этой войне.

Но «эта война» - вторая после начала полномасштабного вторжения.

В первой войне, которую Украина выиграла, не было проблем с добровольцами. Их было столько, что иногда люди с боевым опытом ждали неделями, чтобы стать частью Сил обороны.

В то время люди страны, на которую напали, сражались против тех, кто вторгся и пытался навязать свою волю.

Мы все хорошо помним это время: всеобщий подъём, большинство украинцев сплотилось для защиты страны, мировое сообщество - для поддержки Украины.

Этот период продлился примерно 50 дней.

Потом он ещё тянулся по инерции, но

— **это была уже новая война - со смещенным центром.**

Началась она с подмены понятий и утверждения утверждения монокультурного националистического антипроекта как единственно верного.

Это стало большой ошибкой и запустило проблемы.

В центре этого антипроекта - не интересы Украины, не её будущее, а Россия с приставкой «анти-».

Война «*свободных людей против тирании*» сменилась войной «воинов света против биологического мусора».

Основной своей задачей «воины света» сочли сужение света до размера игольного ушка.

Свободы внутри страны стало очень мало, а ограничения умножились и продолжают множиться.

Миллионы людей стали неправильными и лишними внутри страны.

Сколько ни рассказывай про свободу и «воинов света», человек не готов отдавать здоровье и жизнь за утверждение себя в статусе «неправильный» и «лишний».

Параллельно началось создание новых и укрепление старых коррупционных схем.

Закономерно, **такой курс государства не может мотивировать людей оставаться и мобилизовываться.**

И без смены курса накапливающиеся проблемы не могут быть решены, а лишь усиливаются.

Теоретически есть варианты сменить внутриполитический курс:

— вернуть доверие людей к государству внутри, повысить уровень организации и управляемость, чтобы усилить переговорную позицию.

Таким образом действительно можно закончить войну на более выгодных условиях.

Но эти теоретические варианты не будут применять властями на практике.

(1) Во-первых, власть является заложником этого курса.

(2) Во-вторых, она же - его и эксплуатирует.

Поэтому **действующая власть *не будет менять* ни 1) курс государства, ни 2) курс ведения войны.**

И этот он направлен в стену, за которой - пропасть.

Монокультурный проект «анти-Россия» - приговор Украине.

> Он неизбежно приведёт всеми нами любимую Украину к очередному историческому поражению в течение пяти-семи-десяти лет.

Можно ли будет сменить антипроект после этого - будет зависеть напрямую от того, что останется от Украины и в каком она будет состоянии после падения в пропасть.

***

№ 1.451

Перечитывая классику

Р.Ф. КВІТКА - ОСНОВ'ЯНЕНКО
ПАН ХАЛЯВСЬКИЙ
В МАЛЮНКАХ
А. БАЗИЛЕВИЧА

2026-01-08

Кущ

В *"Пане Халявском" Григория Квитки-Основьяненко* описана трансформация когда-то свободного казацкого общества в сословное *неокрепостничество* и *неофеодализм*.

Все начинается с лозунгов Свободы и Достоинства, а завершается Скотным двором, где "свиньи равнее других".

Свобода трансформируется в рабство, Достоинство в постоянное унижение "сжатого положения тела в клетке".

Неокрепостничество и неофеодализм происходят всегда на фоне *вырождения элит*.

Свобода - источник творчества и инноваций. Закрепощенное общество на творчество и инновации уже не способно.

Нет пределов алчности и цинизму новой шляхты.

Да, капитализм тоже рассматривает человека как ресурс.

Но, — в случае с капиталом это происходит в рамках *добровольного обмена*:

> **— капиталист отчуждает часть добавочного труда наемного работника в обмен на гарантию зарплаты.**

И этот добавочный труд становится источником добавочной стоимости конечного общественного продукта.

Но,

> **— передача права на *отчуждение жизни*, использование человека в качестве "ресурса" - это уже *неофеодализм* и *неокрепостничество*.**

Характер обмен труда на стоимость в рамках *капиталистической системы* регулируется *Общественным договором*.

Зато неофеодал и неокрепостник присваивают жизнь "крепостного" *на основании абстрактной идеологии, а не договора*.

Такая идеология становится неким *сакральным кодексом неокрепостнической системы*, которая навязывается "черни" сверху и основывается на преданности "сюзерену" и его "баронам".

— Право на отчуждение жизни - это и есть финальная остановка неофеодальной трансформации общества.

Человек попадает в "крепость" - сжатое положение социального тела.

Отсуда и "крепостничество" как явление.

Происходит обратная социальная алхимическая трансмутация - из золота в ядовитую ртуть.

Читайте классиков - там много ответов на "проклятые" вопросы.

***

№ 1.452-1

Короткі тези сміливої статті Владислава Іноземцева.

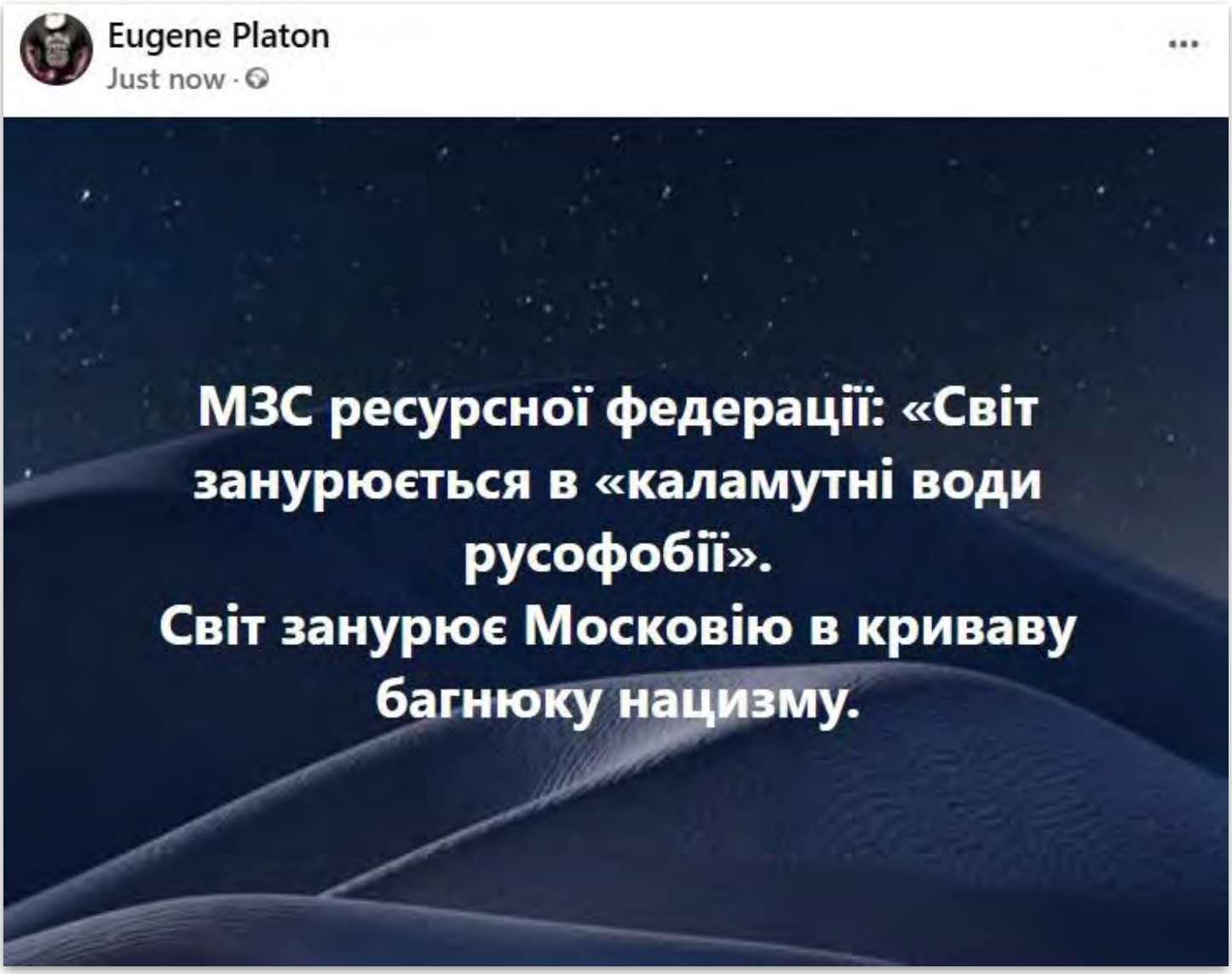

2026-01-14

Минулими вихідними тривалість путінської «СВО» перевищила тривалість Великої Вітчизняної війни, що було активно відзначено всією російською опозицією, але категорично заборонено згадувати офіційним медіа.

Абсолютно особлива роль ленінградського гопника і його політики проявляється як мінімум у п'яти обставинах.

1. Війна в Україні — яка, звичайно, триває не 1420 днів, а вже майже 12 років — реваншистська агресія в своєму вкрай чистому вигляді, яка ніколи раніше не була властива Росії: вона являє собою болісну реакцію на занепад країни, якого її еліти не здатні запобігти, але з яким не можуть змиритися.

Це настільки відверте підтвердження агонії цілої нації, що аналог йому в історії дуже складно знайти.

2. Це фактично перша спроба визначити Росію не як національну, а як нацистську державу — що проявляється вкрай відкрито.

Кремль воює не тільки і не стільки за території — він воює за знищення українського народу, української ідентичності, української культури, тобто робить рівно те саме, що проголошували і робили нацисти XX століття.

Росія — навіть будучи колоніальною імперією — ніколи не виглядала настільки ворожою щодо приєднаних народів: я, зрозуміло, не збираюся ні заперечувати русифікацію «нових територій» імперії і в XVIII–XIX, і в XX століттях, ні тим більше забувати про винищення національних інтелігенцій у роки сталінських репресій, проте елемент інкорпорування частини населення і частини еліт імперської периферії був присутній завжди, як і певна толерантність до їхніх культур.

Сьогодні все українське представляється як абсолютно вороже — «інше», на протиставленні якому будується нова ідентичність Росії як форми організації «російського державотворчого народу», що має право придушувати всі інші народи, які опинилися під його владою. Росія тим самим не тільки не відмовляється від своєї імперської сутності — вона намагається перейти зі стану складнокомпонентної імперії, якою вона була в дореволюційні та радянські часи, у стан імперії, що заперечує всі й будь-які відмінності своїх складових частин.

Така є нацистська суть путінського режиму, яка повністю проявилася під час війни з Україною, і вона загрожує величезними потрясіннями для всієї Росії, оскільки вже зараз проявляється в придушенні народів, що її складають, у дикому для нашого часу ставленні до інакомислення і взагалі до будь-якої «інакшості», аж до сексуальної та гендерної, і у все більш оскаженілому проповідуванні власної винятковості — в той час як, повторю ще раз, очевидні технологічний занепад і моральний розпад.

І те, і інше можуть бути лише прискорені путінським курсом.

3. Путін у ході розпочатої ним війни зумів домогтися того, чого в історії Росії ніколи раніше не спостерігалося — загибелі сотень тисяч, а, можливо, і більшої кількості росіян на полях битв виключно на комерційній основі.

Величезні втрати у війнах — звична справа для російської історії; але в минулі століття вони завжди траплялися або в продовження самовідданої боротьби російсько-радянських людей в ім'я захисту країни, або якщо у війну людей втягували насильством, авторитетом чи ідеологією.

Перетворення російського народу на націю найманих вбивць, якою він став у нинішній агресії, — це щось, що виходить за межі не тільки вітчизняної практики.

Російському нацлідеру вдалося створити систему, в якій на місце призовної або контрактної армії прийшла армія по-справжньому найманська.

Перетворення армії на злочинну банду, що діє під заступництвом держави, — явище, якому складно знайти не тільки виправдання, воно найменше потрібне Кремлю, але й гідний аналог (в історії людства - ЄП).

4. У прагненні побудувати і розширити свою божевільну державу Путін здійснив фантастичні зміни в організації та долі такого «специфічно російського» інституту, як православна церква. Остання не раз і не два у своїй історії прогиналася під державні потреби з безприкладною «витонченістю», але навряд чи можна пригадати часи, коли б вона ставала навіть більш біснуватою в мілітаристському запалі, ніж сама російська влада — а останнім часом ми бачимо такі прояви все частіше. Ніколи раніше російська церква не була ізгоєм серед інших православних церков — і як мінімум протягом останніх п'яти століть не апологетизувала війну і винищення інших православних народів.

Більше того: навряд чи коли-небудь раніше церква настільки відходила від загальних християнських канонів, оголошуючи війну проти своїх недавніх співвітчизників, що ведеться за дорученням Господа, і фактично представляючи мирянина, який стоїть на чолі держави, верховним жерцем.

Злиття релігії з ідентичністю — а воно відзначається вже давно, з тих пір, як і сам Путін, і представники вищого духовенства стали говорити про православ'я як елемент «особливого російського генетичного коду», і відкрито заявляється стратегічною метою війни, що ведеться нині, досить згадати путінські турботи про свободу діяльності РПЦ як одну з умов мирного врегулювання — також виходить за межі того, що зустрічалося в російській історії.

5. Путіну вдалося радикально делегітимізувати опонентів: переважна більшість з них «замазана» співпрацею з режимом, і навіть зайняти категорично жорстку позицію опозиціонерам вкрай складно — через божевільну політику нацлідера.

Навіть засуджуючи з різним ступенем рішучості путінську агресію проти України, основна частина противників режиму продовжує ставитися до нього

як до якоїсь «неприємності», що сталася з їхньою країною, не усвідомлюючи, наскільки глибокою і всеосяжною є деформація соціальної тканини російського суспільства.

Путінська війна зламала російське суспільство набагато радикальніше, ніж Велика Вітчизняна змінила суспільство радянського типу.

Агресія в Україні:

(1) - остаточно поміняла місцями добро і зло;

(2) - зробила кримінальними не просто окремі державні структури, а всю систему влади, для якої повністю зникло поняття права;

(3) - усунула зрозумілу для більшості чорно-білу картину світу, замінивши її навіть не п'ятдесятьма, а п'ятсот відтінками сірості, при зіткненні з якими будь-яка принциповість поступається місцем релятивізму.

Перемішуючи з українським чорноземом позбавлені будь-якої цінності людські істоти 1418 днів поспіль на практично незмінній лінії фронту, путінська система доводить свою небачену життєздатність:

— навряд чи якась країна, що раніше була європейською за своєю історією або менталітетом, змогла б продовжувати таку безглузду бійню так довго і з настільки невразливими результатами.

Ми не знаємо, як довго доведеться страждати українському народу від російської агресії.

Ми не знаємо, наскільки розширяться в майбутньому контури нинішнього конфлікту.

Але точно настав час задуматися, якою мірою можна розглядати нинішній кремлівський режим як один із видів авторитаризму, що багато разів зустрічався в російській історії.

Чи не варто осмислити його як щось, що повністю заперечує саму цю історію?

© *Владислав Іноземцев,*

доктор економічних наук, співзасновник і провідний експерт Європейського центру аналізу та стратегій (Нікосія, Кіпр)

Повний текст: https://ru.themoscowtimes.com/2026/01/14/zhiznyu-zhizn-poprav-ili-otritsanie-rossiiskoi-istorii-a184425

Ось така #путня, малята, гарненькі хлопчики та прекрасні дівчата.

Див. також: https://u.to/BnNxIg

***

№ 1.452-2

Жизнью жизнь поправ, или Отрицание российской истории

2026-01-14

Владислав Иноземцев

Путин глубоко и очень надолго *инвалидизировал* Россию

На прошлых выходных продолжительность путинской «СВО» превысила длительность Великой Отечественной войны, что было активно отмечено всей российской оппозицией, но категорически запрещено к упоминанию официальными медиа.

Само по себе это событие примечательное, но как и любая дата, скорее символическое, нежели сущностное. Поэтому я бы хотел воспользоваться ей только как поводом для размышления, какова роль этой войны — и ее единственного автора — в истории России и чем определяется их сегодня уже несомненная уникальность.

Совершенно особая роль ленинградского гопника и его политики проявляется как минимум в пяти обстоятельствах.

1. Обстоятельство первое

Впервые в истории России начата продолжительная война на уничтожение против народа, долгое время составлявшего часть государства, наследником которого провозглашает себя современный Кремль.

Она отличается от всех иных конфликтов, которые могут показаться на неё похожими:

(1) от покорения Новгорода и Пскова Иваном III и Василием III — тем, что тогда агрессором выступало Московское княжество, никогда не бывшее частью единого с покоряемыми территориями государства;

(2) от событий Гражданской войны 1918–1920 годов — тем, что последняя представляла собой конфликт между разнообразными социальными и политическими группами и не была в прямом смысле слова войной межгосударственной;

(3) от нападений Советской России на независимые Польшу в 1920 году и Финляндию в 1940-м — тем, что обе те войны были скоротечными и закончились в той или иной степени поражением агрессора или провалом его планов;

(4) от «освобождения» западных Украины и Белоруссии в 1939 году — контекстом согласованных с нацистской Германией планов захвата.

Война в Украине — которая, конечно, продолжается не 1420 дней, а уже почти 12 лет — реваншистская агрессия в своем предельно чистом виде, которая никогда ранее не была свойственна России:

— она представляет собой ***«болезненную реакцию на упадок страны, которого ее элиты не способны предотвратить, но с которым не могут смириться»***.

Это настолько откровенное подтверждение *агонии целой нации*, что аналог ему в истории очень сложно найти.

Стоит добавить, что в ситуации постколониального упадка — который случался в истории многих великих народов

1) — самыми успешными оказывались те, кто принимал процесс как должное и видел в нем повод переосмысления своей роли, а

2) — не те, кто *сопротивлялся неизбежному* до окончательного упадка и разрушения.

Путин стал тем, кто направил историю России именно по последнему варианту.

2. Второе обстоятельство

Это фактически первая попытка определить Россию не как национальное, а как *нацистское государство* — проявляющееся предельно открыто.

Кремль воюет не только и не столько за территории

> — он воюет за уничтожение украинского народа, украинской идентичности, украинской культуры, то есть делает ровно то же самое, что провозглашали (и делали) нацисты XX века.

Россия — даже будучи колониальной империей — никогда не выглядела столь враждебной в отношении присоединяемых народов:

> 1) — я, разумеется, не собираюсь ни отрицать русификации «новых территорий» империи и в XVIII–XIX, и в XX столетии, ни тем более забывать об истреблении национальных интеллигенций в годы сталинских репрессий,

однако

> 2) — элемент инкорпорирования части населения и части элит имперской периферии присутствовал всегда, как и определенная толерантность к их культурам.

Сегодня все украинское представляется как совершенно враждебное — «иное», на противопоставлении которому строится новая идентичность России как формы организации «русского государствообразующего народа», имеющего право подавлять все остальные народы, оказавшиеся под его владычеством.

Россия тем самым не только не отказывается от своей имперской сущности

> — она пытается перейти из состояния сложносоставной империи, каковой она была в дореволюционные и советские времена, в состояние империи, отрицающей все и всяческие различия своих составных частей.

Такова нацистская суть путинского режима, вполне проявившаяся в ходе войны с Украиной, и она чревата огромными потрясениями для всей России, так как уже сейчас проявляется в подавлении составляющих ее народов, в диком для нашего времени отношении к инакомыслию и вообще к любой

«инаковости» вплоть до сексуальной и гендерной, и во все более оголтелом проповедовании собственной исключительности

— в то время как, повторю еще раз, очевидны *технологический упадок* и *моральное разложение*.

И то, и другое могут быть лишь ускорены путинским курсом.

3. Третье обстоятельство

Путин в ходе начатой им войны сумел добиться того, чего в истории России не наблюдалось никогда прежде

— гибели сотен тысяч (а, возможно, и большего числа) россиян на полях сражений исключительно на коммерческой основе.

Огромные потери в войнах — привычное дело для российской истории;

— но в прошлые столетия они всегда случались

1) — либо в продолжение самоотверженной борьбы российских-советских людей во имя защиты страны (вопрос, насколько подобные войны спровоцированы самими российскими правителями, вторичен),

2) — либо если в войну людей вовлекали насилием, авторитетом или идеологией.

Превращение российского народа в *нацию наемных убийц*, которой он стал в нынешней агрессии, — нечто выходящее за рамки не только отечественной практики:

— во Вторую мировую войну нацистские орды были в большей мере движимы необсуждаемыми приказами фюрера, идеологией и пропагандой, чем шли на завоевание жизненного пространства за деньги: средняя зарплата по 20 отраслям немецкой промышленности была в несколько раз выше жалованья рядового вермахта, а выплат по случаю смерти солдат и сержантов как таковых не предполагалось вовсе.

Российскому нацлидеру удалось создать систему, в которой на место призывной или контрактной армии (под последней я понимаю такую, которая имеет место в большинстве развитых стран и в которой доходы военнослужащих остаются меньше или на уровне зарплаты работника средней квалификации) пришла армия по-настоящему наемническая

1) — и неудивительно, что жестокость в ней становится нормой, раз солдаты и ветераны зачастую освобождаются от ответственности за серьезные преступления против личности.

Превращение армии в своего рода преступную банду, действующую под покровительством государства,

2) — явление, которому сложно найти не только оправдание (оно нужно Кремлю менее всего), но и достойный аналог.

4. Четвертое обстоятельство

В стремлении построить и расширить своё безумное государство Путин произвел фантастические перемены в организации и судьбе такого «специфически русского» института, как *православная церковь*.

Последняя не раз и не два в своей истории прогибалась под государственные нужды с беспримерным «изяществом», но вряд ли можно вспомнить времена, когда бы она становилась даже более бесноватой в милитаристском угаре, чем сама российская власть — а в последнее время мы видим такие проявления всё чаще.

Никогда прежде русская церковь не оказывалась изгоем среди других православных церквей — и как минимум на протяжении последних пяти столетий не апологетизировала войну и истребление других православных народов.

Более того: вряд ли когда-либо ранее церковь столь далеко отходила от общих христианских канонов, объявляя войну против своих недавних соотечественников ведущейся по поручению Господа и фактически представляя мирянина, стоящего во главе государства, верховным жрецом (что было замечено многими комментаторами недавнего появления Путина на Рождество в «одном из подмосковных храмов»).

Слияние религии с идентичностью — а оно отмечается уже давно, с тех пор как и сам Путин, и представители высшего духовенства стали говорить о православии как элементе «особого русского генетического кода», и открыто заявляется стратегической целью ведущейся ныне войны, достаточно вспоминить путинские заботы о свободе деятельности РПЦ как одном из условий мирного урегулирования — также выходит за пределы того, что встречалось в российской истории.

5. Пятое обстоятельство

Это отдельная и, подозреваю, весьма болезненная для многих читателей тема:

Путину удалось радикально делегитимизировать оппонентов:

— подавляющее большинство из них «замазано» сотрудничеством с режимом, и даже занять категорически жесткую позицию

оппозиционерам крайне сложно — из-за безумной политики нацлидера.

В отличие от, например, антибольшевистской оппозиции в эмиграции, нынешние критики кремлёвского режима — за единичными достойнейшими исключениями

1) — не сопротивлялись его становлению на протяжении десятилетий;

2) — не вступали с ним в вооруженную борьбу, проигрыш в которой вел бы к эмиграции;

3) — и тем более не призывали к разрушению и декомпозиции всей той системы, которая породила путинизм и поддерживает его до сих пор.

Даже осуждая с разной степенью решительности путинскую агрессию против Украины, основная часть противников режима продолжает относиться к нему как к некоей «неприятности», случившейся с их страной, не отдавая себе отчета в том, насколько глубока и всеобъемлюща деформация социальной ткани российского общества.

Сохраняя огромное количество нитей и связей, соединяющих эмиграцию с основной частью российского общества, путинизм уверенно и искусно превращает кажущееся оппозиционным сообщество в силу, которая со временем способна начать коррумпировать те общества, которым Россия сейчас угрожает все более открыто и явно.

В условиях глобализации и информационного общества, которые делают людей уязвимыми к фейкам и пропаганде, значение этого обстоятельства нельзя преуменьшать, а степень искусности путинизма в его использовании — недооценивать.

Лейтмотивом комментариев, касающихся «1418 дней» войны в Украине, была мысль о немощи и убогости путинского режима.

Мол,

— «за тот же срок разгромленные было летом и осенью 1941 года советские армии сумели научиться искусству войны, обрести союзников по антигитлеровской коалиции, и исполнившись пониманием своих великих задач, пройти от Москвы до Берлина — а нынешние не оккупировали даже тех областей, которые Путин формально включил «в состав Российской Федерации».

Я хотел бы согласиться к такой точкой зрения, но, увы, считаю ее совершенно нерелевантной.

Путинская война переломала российское общество куда более радикально, чем Великая Отечественная изменила общество советского типа.

Агрессия в Украине

(1) окончательно поменяла местами добро и зло;

(2) сделала криминальными не просто отдельные государственные структуры, а всю систему власти, для которой полностью исчезло понятие права;

(3) почти устранила понятную для большинства черно-белую картину мира, заменив ее даже не пятьюдесятью, а пятьюстами оттенками серости, при столкновении с которыси любая принципиальность уступает место релятивизму.

Перемешивая с украинским черноземом лишенные всякой ценности человеческие существа 1418 дней подряд на практически неизменной линии фронта, путинская система доказывает свою невиданную жизнеспособность:

— вряд ли какая-то бывшая прежде европейской по своей истории или менталитету страна смогла бы продолжать столь бессмысленую бойню так долго и с настолько невпечатляющими результатами.

В отличие от христианства, в котором смерть попирается смертью, в путинской системе жизнь попирает жизнь, что подтверждается каждым новым годом и даже днем ее существования.

***

Мы не знаем, насколько долго придется страдать украинскому народу от российской агрессии.

Мы не знаем, насколько расширятся в будущем контуры нынешнего конфликта.

Но точно пришла пора задуматься, в какой мере можно рассматривать нынешней кремлевский режим как один из видов авторитаризма, во множестве встречавшихся в российской истории.

Не стоит ли осмыслить его как нечто, полностью отрицающее саму эту историю?

Владислав Иноземцев

доктор экономических наук, сооснователь и ведущий эксперт Европейского центра анализа и стратегий (Никосия, Кипр)

***

№ 1.453

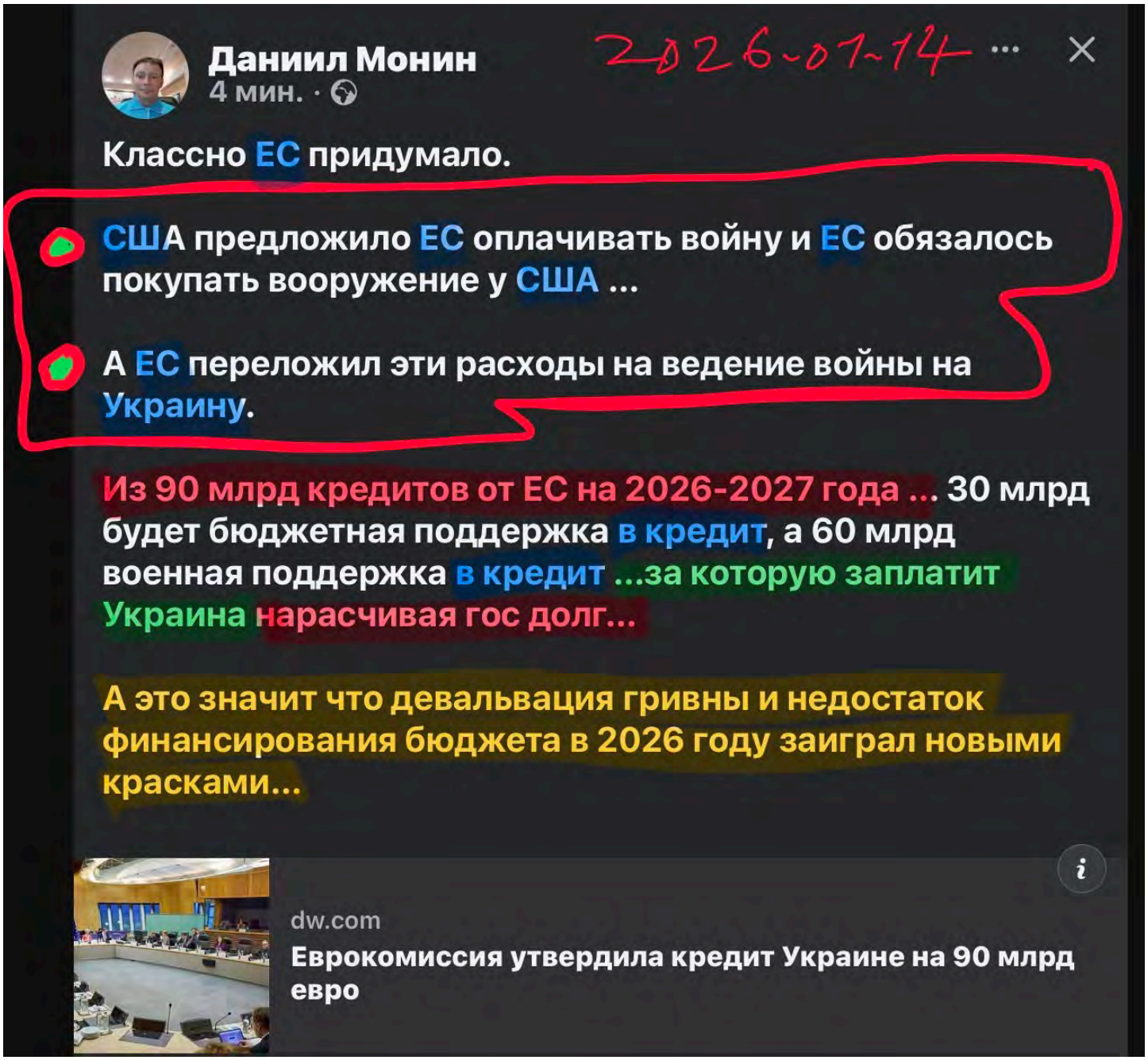
Даниил Монин
4 мин. ·
2026-01-14
Классно ЕС придумало.
США предложило ЕС оплачивать войну и ЕС обязалось покупать вооружение у США ...
А ЕС переложил эти расходы на ведение войны на Украину.
Из 90 млрд кредитов от ЕС на 2026-2027 года ... 30 млрд будет бюджетная поддержка в кредит, а 60 млрд военная поддержка в кредит ...за которую заплатит Украина нарасчивая гос долг...
А это значит что девальвация гривны и недостаток финансирования бюджета в 2026 году заиграл новыми красками...
dw.com
Еврокомиссия утвердила кредит Украине на 90 млрд евро

***

№ 1.454

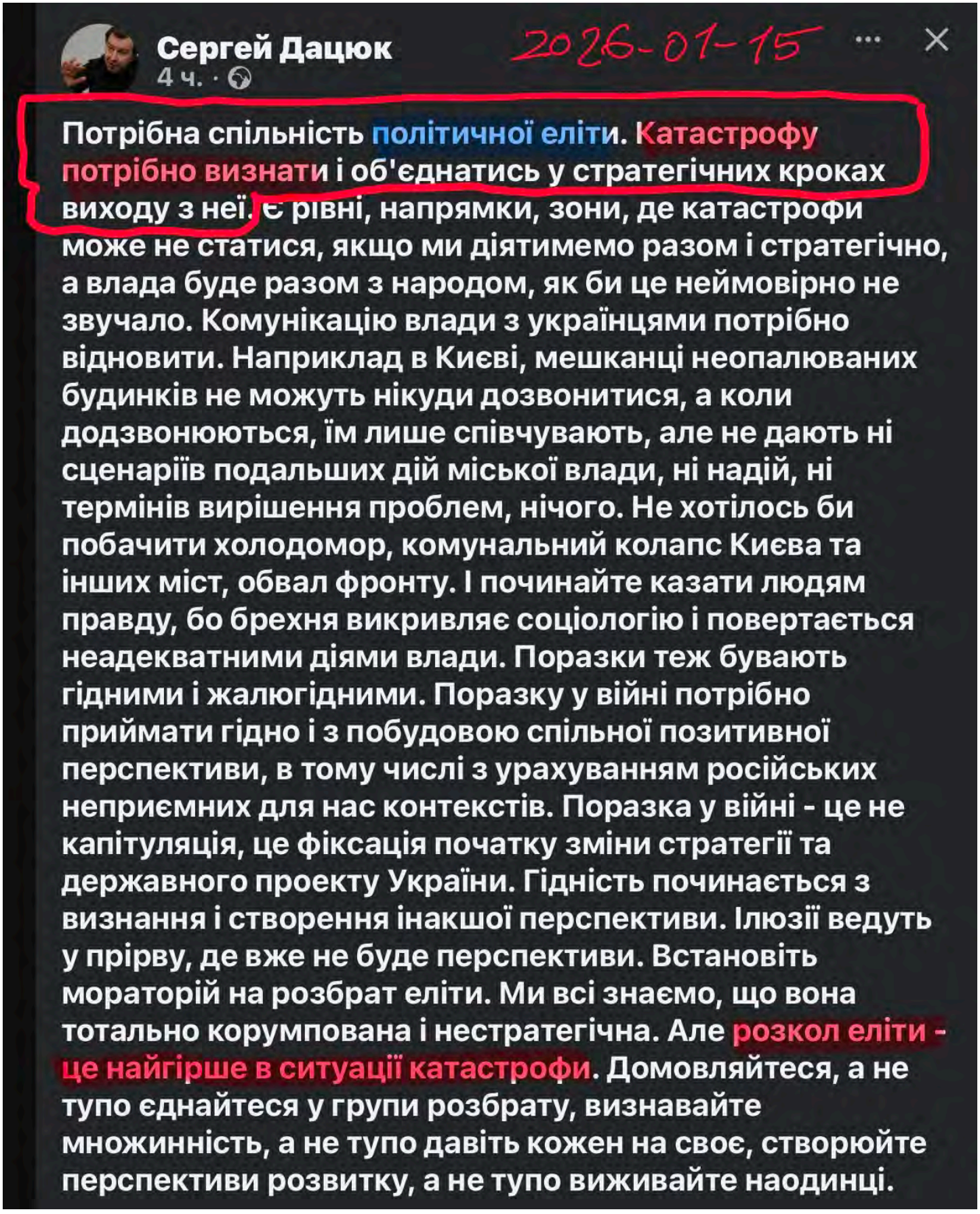
Сергей Дацюк
4 ч. ·
2026-01-15
Потрібна спільність політичної еліти. Катастрофу потрібно визнати і об'єднатись у стратегічних кроках виходу з неї. Є рівні, напрямки, зони, де катастрофи може не статися, якщо ми діятимемо разом і стратегічно, а влада буде разом з народом, як би це неймовірно не звучало. Комунікацію влади з українцями потрібно відновити. Наприклад в Києві, мешканці неопалюваних будинків не можуть нікуди дозвонитися, а коли додзвонюються, їм лише співчувають, але не дають ні сценаріїв подальших дій міської влади, ні надій, ні термінів вирішення проблем, нічого. Не хотілось би побачити холодомор, комунальний колапс Києва та інших міст, обвал фронту. І починайте казати людям правду, бо брехня викривляє соціологію і повертається неадекватними діями влади. Поразки теж бувають гідними і жалюгідними. Поразку у війні потрібно приймати гідно і з побудовою спільної позитивної перспективи, в тому числі з урахуванням російських неприємних для нас контекстів. Поразка у війні - це не капітуляція, це фіксація початку зміни стратегії та державного проекту України. Гідність починається з визнання і створення інакшої перспективи. Ілюзії ведуть у прірву, де вже не буде перспективи. Встановіть мораторій на розбрат еліти. Ми всі знаємо, що вона тотально корумпована і нестратегічна. Але розкол еліти - це найгірше в ситуації катастрофи. Домовляйтеся, а не тупо єднайтеся у групи розбрату, визнавайте множинність, а не тупо давіть кожен на своє, створюйте перспективи розвитку, а не тупо виживайте наодинці.

***

№ 1.455

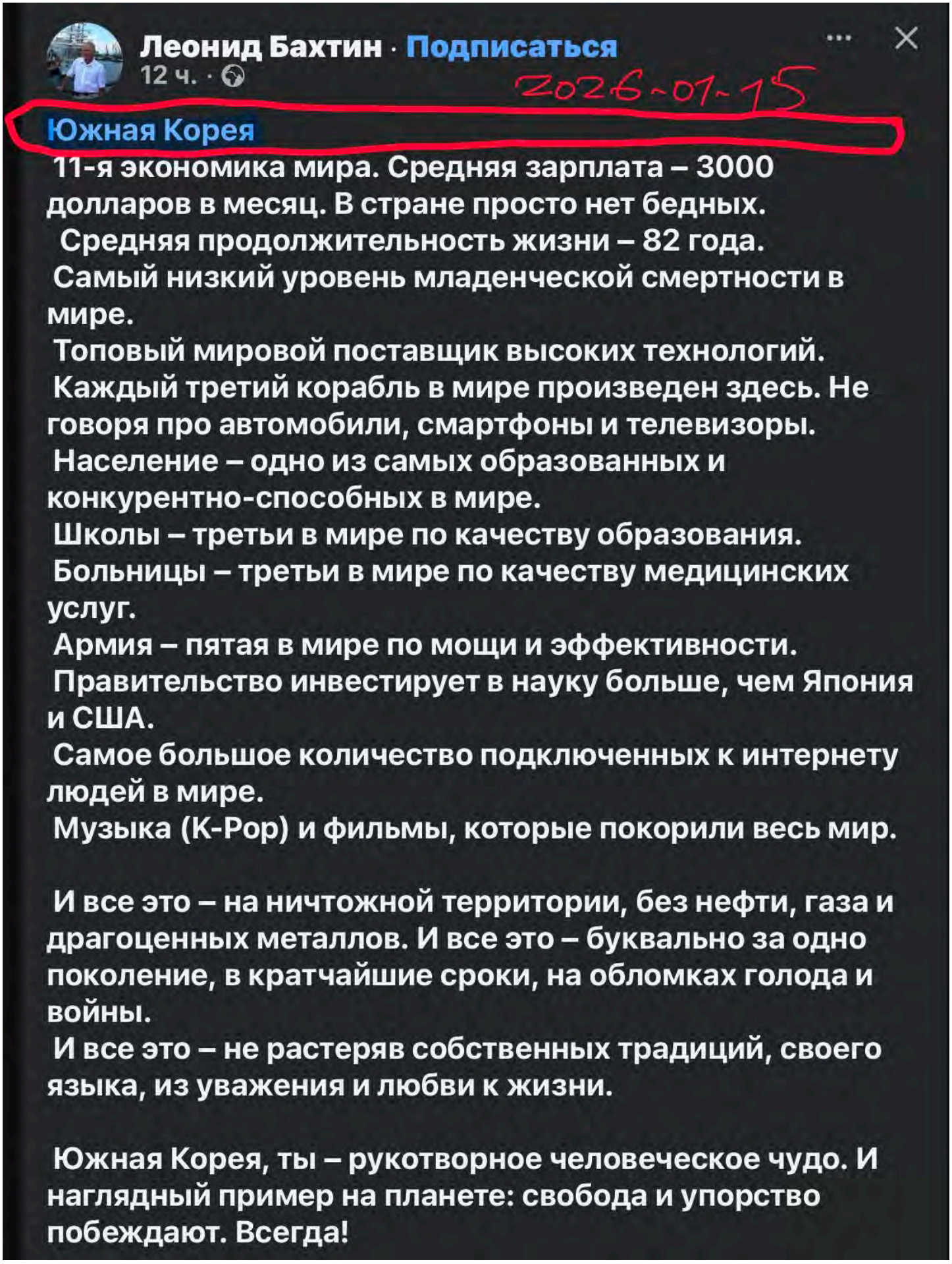
Леонид Бахтин · Подписаться
12 ч. ·
2026-01-15
Южная Корея
11-я экономика мира. Средняя зарплата – 3000 долларов в месяц. В стране просто нет бедных.
Средняя продолжительность жизни – 82 года.
Самый низкий уровень младенческой смертности в мире.
Топовый мировой поставщик высоких технологий.
Каждый третий корабль в мире произведен здесь. Не говоря про автомобили, смартфоны и телевизоры.
Население – одно из самых образованных и конкурентно-способных в мире.
Школы – третьи в мире по качеству образования.
Больницы – третьи в мире по качеству медицинских услуг.
Армия – пятая в мире по мощи и эффективности.
Правительство инвестирует в науку больше, чем Япония и США.
Самое большое количество подключенных к интернету людей в мире.
Музыка (K-Pop) и фильмы, которые покорили весь мир.
И все это – на ничтожной территории, без нефти, газа и драгоценных металлов. И все это – буквально за одно поколение, в кратчайшие сроки, на обломках голода и войны.
И все это – не растеряв собственных традиций, своего языка, из уважения и любви к жизни.
Южная Корея, ты – рукотворное человеческое чудо. И наглядный пример на планете: свобода и упорство побеждают. Всегда!

***

№ 1.456

СКІЛЬКИ КОШТУЄ ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ПОРЯТУНОК КИЄВА?

2026-01-14

Ігор ***Луценко***

Зараз столицю треба терміново рятувати. На жаль, точних чи навіть приблизних рецептів цього автор не може запропонувати, в силу слабкої експертизи у енергетичній інфраструктурі. Проте, певні оцінки, наскільки це нам може бути дорого, все ж зробити можна.

Опертися слід на заяву фахівця.

6 червня 2024 року гендиректор *YASNO* Сергій Коваленко у Facebook повідомив, що загальна оцінка споживання столиці складає (на той момент) 1 050–1 100 МВт.

При цьому Коваленко зазначив, що

> **1) — критична інфраструктура – це приблизно 25% від цього показника.**

Тобто

> 2) — ми можемо взяти оцінку в **300 МВт** – **скільки треба, щоб «влити» додатково в мережу, щоб гарантовано уникнути катастрофи.**

***

Що можна уявити як базове рішення для енергогенерації?

> — Це може бути ***півмегаватний*** ***дизельний генератор***.
>
> Він споживає при повному навантаженні десь ***200 літрів дизелю на годину***.
>
> Він не залежить від газових труб, котрі треба проводити, він не залежить від газових родовищ чи сховищ, котрі легко уразити.

Півмегаватний формат – компактний, легко транспортується і відносно легко встановлюється, нагадує усім відомі кіоски.

Крім того, менша потужність – більша гнучкість у підключенні. Великим генераторам треба підводити потужніші лінії електропередач, і т.п.

Таких генераторів в стані б/в – тисячі по ЄС та інших країнах світу.

Якщо розглядати ***контейнерні рішення***, котрі потребують мінімального облаштування на місці, то ціна варіюється від 100 тисяч до 250 тисяч доларів (приблизно). Це – непоганий стан, достатній, щоб пропрацювати критичні зимові місяці, або ж взагалі нове обладнання.

Отже, неважко порахувати, що столиці б сильно допомогли 600 таких генераторів.

Насправді, частину з них можна замінити машинами мегаватної або навіть більшої потужності, котрі дадуть серйозний виграш по ціні.

600 таких генераторів реально знайти по Європі.

***

Скільки вартуватиме цей захід?

> **1) — По-перше, самі *генератори* – це від 60 до 150 млн доларів.**
>
> **2) — По-друге, їм треба *дизель*. Якщо уявімо, що їм треба пропрацювати на повній потужності 2 місяці (це малоймовірно, але нехай), то треба буде ще викласти від 40 млн доларів на дизель.**

Що ж, це цілком доступна ціна для Києва.

Суму *150 млн* можна розділити на кілька років.

В Європі 11 міст-мільйонників, знайти і надіслати фурами по кілька десятків таких машин – для них нескладно. Якщо нам треба обладнання на 150 млн, то це цілком реально, адже, за оцінками, в ЄС продається потужних генераторів такого плану десть на 3.7 млрд євро на рік, тобто наша потреба – 5% річного обороту.

Цифра у 150, навіть у 300 млн доларів для Києва – цілком підйомна.

Особливо, враховуючи наявність допомоги (гранти, кредити) від західних країн, а також можливість розтермінування цих витрат на кілька років. До речі, це – гуманітарна тема, порятунок людей, тому на неї легше знайти кошти.

***

Звісно, **за рамки тут винесено вартість і час на встановлення.**

А також багато інших, відомих і невідомих факторів у бюджеті цього проекту, як то персонал, охорона, безпека, логістика палива тощо.

Тому – це ще не рецепт, це просто оцінка деяких статей витрат, котрі нам, я переконаний, варто було б уже розглянути як варіант.

PS

Як завжди, прошу не політизовувати мої роздуми. Час діяти, а не шукати винних.

***

№ 1.457

Поліція розслідує, як під ЖК на 1 300 квартир у Києві “переписали” землю

2026-01-14

Йдеться про ділянку 4,08 га на вул. Ревуцького, 1, де стартувало будівництво *ЖК Brother* від девелопера РІЕЛ.

Слідство вважає (https://kyivvlada.com.ua/texts/13-vysotok-zamist-bagatopoverhovogo-parkingu-stolychna-naczpolicziya-zaczikavylasya-budivnycztvom-zhk-brother-na-revuczkogo/), що цільове призначення землі незаконно змінили через інженера-землевпорядника, який підписав заяву від ТОВ «Аллан Плюс» до Держгеокадастру, щоб замість паркінгу на цій землі можна було будувати житло.

Хоча змінювати цільове призначення має Київрада, а не Держгеокадастр.

Кримінальне провадження №42025100000000286 відкрите за ч.2 ст. 364 ККУ — зловживання владою з тяжкими наслідками.

Ця земля має історію:

(1) — там була найбільша автостоянка Києва

(2) — за договором оренди мали збудувати багаторівневий паркінг

(3) — компанія цього не зробила

(4) — прокуратура намагалася розірвати договір, але «Аллан Плюс» через суд продовжила оренду до 2032 року

Тепер замість паркінгу — житловий комплекс на 1 300 квартир.

І поліція перевіряє, як саме це стало можливим.

Історія українського бізнесу ✈️TG (https://t.me/uabusinessstory)| 👥FB (https://www.facebook.com/uabusinessstory)

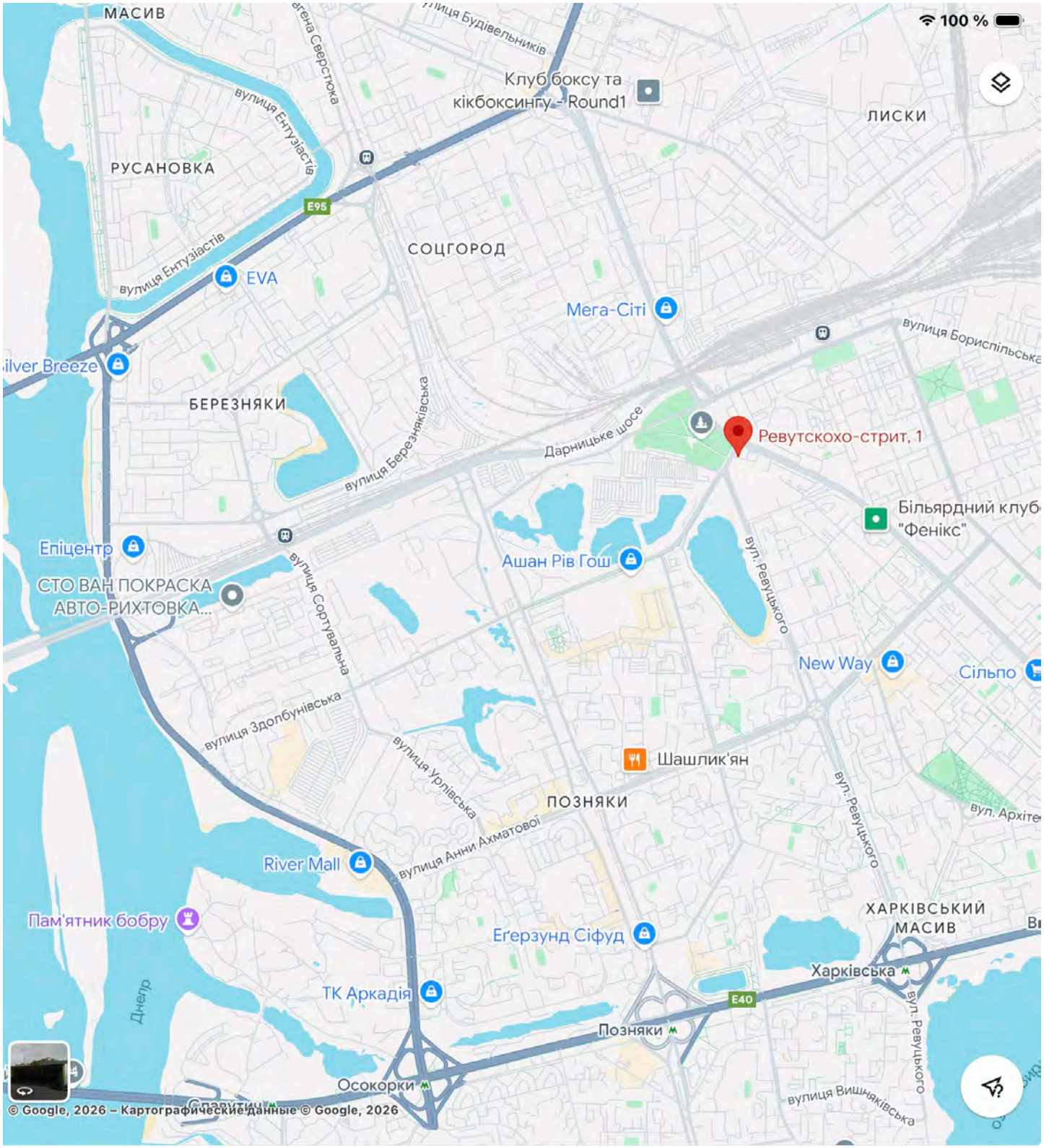

***

№ 1.458

Недавно писав, що через цю дибільну ідеологію вільного ринку і яку в нас називають капіталізмом, ми втратили купу можливостей. До речі, «Останній капіталіст» є одним з пасторів цієї ідеології

2026-01-13

Вернивский

Поясню чому.

Ця ідеологія каже:

> **— «Не можна давати *стимули*, бо це суперечить правилам вільного ринку».**

І так років 10 тому ми втратили компанію Фольксваген, яка хотіла відкрити тут великий завод.

І найцікавіше те, що тоді цього інвестора не злякала корупція в Україні. Він не просив реформи судової системи. Він виставив дуже прості умови.

Ми готові відкрити виробництво, якщо дасте нам стимули, які нам дають в інших країнах:

> — митні та податкові стимули, які діють у вільноекономічних зонах, законопроекти підтримки галузі, як кредитування експорту або доступ до дешевого фінансування, і зрозумілий план довгострокового розвитку галузі електромобілів.

Міністр економіки ***Абромавічюс*** тоді відмовив їм.

> — «Бо ми не виділяємо окремих галузей, і для всіх компаній в Україні мають бути однакові умови».

Ось така тупа, примітивна логіка.

Для всіх рівні умови. Начхати, що у кожного бізнесу свої особливості. Різна структура видатків. Різна маржинальність. Різний ефект для економіки держави зрештою.

Тому інвестора відшили.

І втратили 1,5 млрд доларів інвестицій. 300 тис автомобілів та 4,5 млрд дол експорту на рік.

Це лише один інвестор.

Один завод міг зробити експорту більше, ніж вся Україна експортує зерна або олії.

Вже мовчу про те, що такий завод може забезпечити замовлення приблизно 200-300 компаній-постачальників середнього та малого бізнесу. З огляду на досвід інших країн цей інвестор міг би створити 5 тис робочих місць на самому заводі і ще в 40-50 тис додаткових робочих місць в інших галузях. А

це вирішення питання безробіття одного міста! Вольфсбург, найбагатше місто Німеччини (за доходом на душу), тільки тому, що там половина населення міста працює на заводі Volkswagen!

Кумулятивний вплив зайнятості та поява постачальників для інвестора вилилося б у колосальне збільшення купівельної спроможності населення та зростання ВВП.

І кожне створене робоче місце на такому заводі спричинило б створення ще 10 робочих місць в інших галузях. Усього 4 таких заводи у Словаччині забезпечують експорт у 25 млрд дол! Половину експорту України.

А ми його профукали, бо не даємо стимулів!!! І дякувати за це треба *Останньому капіталісту* також, бо він втирає людям в голови цю маячню!!!

***

№ 1.459

Сегодня появились данные, что с конца 2025 года в ходе протестов в Иране могли погибнуть уже 12–20 тысяч человек. Точные цифры, как всегда, разнятся, но даже нижняя граница этого диапазона — катастрофа национального масштаба

2026-01-13

Романенко

История Ирана уже проходила через это. В 1978–1979 годах шахский режим тоже шёл по лестнице эскалации. Сначала — разгоны, затем стрельба, потом «чрезвычайные меры», потом уверенность, что страх удержит улицу. Кульминацией стала «Чёрная пятница», когда армия открыла огонь по демонстрантам. После этого режим был обречён — не потому, что протест стал сильнее, а потому, что насилие вовлекало все большее количество людей, потому что жертвы имели родственников, которые вовлекались в новые протесты, которые давали новые жертвы.

Важно понимать:

— авторитарные режимы редко падают от первых сотен жертв.

Они падают тогда, когда число убитых становится морально невыносимым для большинства — для тех, кто ещё вчера молчал, колебался или был лоялен. В какой-то момент страх перестаёт работать, потому что цена молчания становится выше цены протеста.

Свержение шаха в Иране в 1978-1979 гг обошлось от 3-4 тысяч до умеренных 10-15 тыс. и 40-60 тыс в оппозиционных источниках.

Если цифры в 12–20 тысяч погибших в нынешних протестах в Иране близки к реальности, это означает, что Иран уже прошёл ту самую точку, где репрессии не стабилизируют систему, а размывают её основания.

Дальше возможны два сценария:

1) — либо резкая деэскалация,

2) — либо ускорение распада — без промежуточных вариантов.

Учитывая, что Трампа и его команда уже по полной программе пушат поддержку иранского народа, то похоже, что ставки будут повышаться.

Муллы пытаются переломить народ через колено, но распад государственных институтов четко просматривается.

Если смотреть на происходящее в Иране не эмоционально, а через призму ***макросоциологии***, картина становится тревожно знакомой.

Режимы не падают из-за одного протеста. Они рушатся, когда сходятся несколько процессов — и сегодня в Иране они сходятся одновременно.

1) — Первое — утрата легитимности.

Революционный нарратив 1979 года больше не работает на поколения, которые не жили при шахе. Религиозный авторитет не конвертируется в доверие, а антизападная риторика не объясняет ни бедность, ни репрессии. Власть всё чаще оправдывается — это всегда плохой знак.

2) — Второе — перегрузка государства.

Санкции, расходы на безопасность, региональные авантюры, субсидии — система тратит больше, чем способна воспроизводить. Администрирование подменяет управление.

3) — Третье — эскалация насилия.

Если данные о 12–20 тысячах погибших близки к реальности, это означает прохождение «точки морального перелома». Массовое насилие перестаёт быть исключением и становится сутью режима — а это почти всегда ускоряет его делегитимацию.

4) — Четвёртое — демография и ожидания.

Молодое, образованное общество без социальных лифтов. Проблема не в бедности, а в обрушении ожиданий — особенно у городского среднего класса.

5) — Пятое — нарративный коллапс.

Цензура и отключения связи — признак того, что власть проигрывает борьбу за интерпретацию реальности. Насилие компенсирует это лишь временно.

История учит:

— в таких точках режим либо резко деэскалирует, либо ускоряет собственный распад.

Протест — это триггер.

Причины лежат глубже.

Иран сейчас именно там, где система начинает ломаться изнутри.

***

№ 1.460

Дивним чином, жахлива зимова енергетична криза мегаполісів центру, сходу та півдня України, майже випала з системного офіційного обговорення

2026-01-11

Кущ

Криза охопила навіть столицю країни - Київ.

Питання не у особливих привілеях Києва.

Просто столиця - це завжди *індикатор здатності влади* вирішувати нагальні проблеми та усувати катастрофічні наслідки.

Поки оперативності немає навіть у питаннях відновлення пошкоджених будинків.

На Позняках з літа стоять не відремонтовані багатоповерхівки.

Якщо б Лондон так відновлювали під час Другої світової війни, він би і досі стояв понівечений, а масштаб руйнувань тоді був на порядок вищий.

Ціле місто з багатомільярдним бюджетом не може відновити сотню пошкоджених будинків.

2025-08-07

Із початку повномасштабного вторгнення у столиці зазнали пошкоджень різного ступеня 3 129 будівель і споруд, зокрема 2 134 багатоквартирні житлові будинки, із них у 2025 році – 957.

> — «Міська влада докладає максимум зусиль, щоб якомога швидше відновити пошкоджену ворожими атаками інфраструктуру, насамперед житло киян».

Про це повідомляють у *Департаменті будівництва та житлового забезпечення КМДА*.

Потенційно аварійно небезпечні житлові будинки столиці, пошкоджені внаслідок військової агресії рф, відновлюють відповідно до *розпорядження Київської міської військової адміністрації від 30.05.2022 № 538 «Про здійснення відновлювальних робіт (реконструкції, капітального ремонту) на житлових будинках у місті Києві, пошкоджених внаслідок воєнних дій російської федерації»*.

Замовником цих робіт визначено *КП «Житлоінвестбуд-УКБ»*.

> — Замовник розробляє проєктно-кошторисну документацію, готує експертні звіти, дозволи, укладає підрядні договори з будівельними організаціями на відновлювальні роботи і визначає строки їх проведення.

За інформацією *Департаменту*, наразі до переліку найбільш пошкоджених багатоквартирних житлових будинків, із яких частині мешканців довелося відселитися, увійшли **88 об'єктів**, із них 49 – у цьому 2025 році.

Тобто, кількість суттєво пошкодженого житла цього року в Києві збільшилася вдвічі, як порівняти з минулими роками повномасштабної війни.

У столиці вже відновили **25 сильно пошкоджених будинків**, ще на 7 об'єктах тривають роботи.

Міська влада вказує перстом на центральну, мовляв немає відповідних законів для оперативного відновлення, центральна влада - на місцеву, мовляв, у них гроші і повноваження.

Але простим мешканцям від такого перетягування владного канату, лише гірше.

Звісно, що питання оборони - це тема номер один.

Але і ситуація в запіллі, де багато дітей та літніх людей, має бути в епіцентрі уваги.

Уряд має в режимі 24/7 вживати екстренні заходи - попереду тиждень низьких температур і наслідки можуть бути катастрофічні (не хочу наврочити, але тут краще бити на сполох, поки є ще час).

Наприклад, на Позняках світло сьогодні було лише пару годин. І це за температури в -10 і відключення опалення і води на поверхах вище 10-го.

Людям не потрібен черговий "штаб" для подолання наслідків надзвичайної події, чи "робоча група".

Зараз потрібно на 10 днів забути про політичні війни, коли навіть така катастрофічна ситуація використовується для чергової атаки на політичних супротивників.

Зараз потрібна термінова конвергенція зусиль Уряду, центральних ресурсів та керівників таких мегаполісів як Київ, Харків, Дніпро, Запоріжжя, Кривий Ріг.

Час йде вже на години.

Всі наявні ресурси для порятунку людей мають бути сконцентровані та оперативно використані.

Бо як використовувати ці ресурси, коли центральна влада та місцева у столиці як лебідь, рак та щука....

***

№ 1.461

Одне з найбільших родовищ літію в Україні - "Добра", передано консорціуму компаній, а реально - другу президента США Дональда Трампа Рональду Лаудеру

2026-01-10

Куц

Це син засновників відомої компанії з виробництва косметики: Есті Лаудер та Джозефа Лаудера.

Також - президент Світового єврейського конгресу.

До речі, саме він запропонував Трампу "придбати" Гренландію.

Передача українських родовищ цінних мінералів без *Національної стратегії кластерного розвитку і програми їх внутрішньої переробки* - це, мабуть, буде єдине "досягнення" Уряду Свириденко.

Взагалі,

— наш Уряд більше опікується діяльністю "*інвестиційного сировинного фонду*" з США, аніж, наприклад, створенням децентралізованої комунальної енергетики, перекладаючи це завдання на плечі місцевих громад.

Сам же Уряд, займається, наразі, масштабними та нагальними для України, "смачними для чиновників", проектами - видобутку титану та літію.

Тут треба зробити декілька важливих акцентів:

1. Видобуток цінної мінеральної сировини не повязується Урядом із концепцією створення в Україні високотехнологічних кластерів на базі переробки нашої сировини.

Національної програми кластерного промислового розвитку як не було, так і немає.

Тобто

> **— не буде у нас ніякого титанового кластеру з виробництвом хоча б напівфабрикатів як раніше.**

Скоріше за все,

> — Запорізький титано-магнієвий комбінат поріжуть на лом, як колись ЗАЛК.

Не буде і

> — літієвого кластеру з виробництвом ***акумуляторів*** на відповідному запорізькому заводі, не буде і
>
> — виробництва ***електромобілів*** спільно із провідними світовими компаніями на базі інженерного потенціалу таких українських міст як Запоріжжя, Дніпро, Кременчук, Кривий Ріг.

2. Інвестиції в безпосередньо видобуток сировини (якщо це не є початком довгих доместікованих, тобто місцевих, ланцюгів переробки), не принесуть Україні ані значних капітальних вкладень, ані нових робочих місць чи зростання ВВП і бюджетних надходжень.

— Весь профіт буде переноситись по ланцюгах ***переробки***, тобто в місця виробництва складной продукції за кордоном.

3. Розробка родовищ сировини, яку ми поки не можемо переробляти (літій, титан) взагалі не є актуальною для нас під час війни.

— Вона стане актуальною, лише ПІСЛЯ війни, коли ми, можливо, станемо сильними і суверенними.

І зможемо, відповідно, залучати складні інвестиції в проекти переробки, а не лише у видобуток сировини.

А не станемо сильними і суверенними, хай ці родовища дочекаються наступних поколінь - екологія буде чистішою і місцеві мешканці біля родовищ будуть менше хворіти і довше жити.

Адже видобуток літію - це не тільки надмірне споживання водних ресурсів, але й забруднення грунтових вод та підвищення природнього радіаційного фону.

Одна справа - нести такі ризики заради розбудови потужних промислових кластерів, кожен з яких зможе генерувати до 10 млрд дол валового продукту, створювати по 10-20 тис нових робочих місць і перераховувати в державний бюджет по 2-3 млрд дол податків щорічно.

Адже в такому випадку в країні будуть і кошти для захисту екології, і для медичної профілактики захворювань серед місцевого населення.

І інша справа

- нести такі ризики заради інтересів новітньої "ост-індської компанії" та забезпечення сировинного суверенітету країн Заходу в їх протистоянні з Китаєм.

Якщо Україна стає частиною цієї технологічної та ресурсної світової війни і надає для цього свої природні ресурси, то має отримати капіталізовані проекти розвитку з високим рівнем доданої вартості.

До речі,

— в ***Сербії*** остаточно "зарубали" проект видобутку літію на родовищі Ядар (Jadar), який планували реалізувати в інтересах австралійсько-британської компанії Rio Tinto.

В Сербії знайшли мінерал ядарит біля Лозниці.

Але розпочались масштабні протести місцевих жителів через закономірні побоювання стосовно екологічних ризиків.

Родовище було відкрите у 2004 році і містить ядарит - унікальний мінерал, що поєднує літій і бор.

При повному запуску прогнозувалося виробництво близько 58000 тонн карбонату літію на рік.

Проект міг покрити значну частину потреб Європи в літії для виробництва електромобілів.

Але ніхто не пропонував Сербії виробництво літієвих акумуляторів та електромобілів.

Натомість, Сербію вмовляли "тимчасово" відмовитись від європейських стандартів захисту довкілля.

І ось закономірний фінал - суспільство має розуміти "НАВІЩО".

Інакше такі проекти будуть чимось на кшталт "кобальтових копалень" в Африці.

Лобізм проекту в Сербії з боку ТНК був настільки сильним, що з відомого наукового сайту навіть зняли статтю про екологічні ризики видобутку літію в Сербії.

Тому памятаймо:

> **— немає "лагідного колоніалізму".**
>
> **— Будь-який *колоніалізм* (чи неоколоніалізм) є огидним та осоружним по своїй природі.**

Він не несе процвітання в "країнах базування".

Тому

> **— слід уникати *колоніалізму*, як "західного", так і "східного".**

***

№ 1.462

Кадрові зміни в Офісі Президента оголюють “реальні результати” діяльності посадовців. Системні провали та

тіньові історії Ірини Верещук і Віктора Микити виходять з тіні

2026-01-15

ГО «Нон-стоп Україна»

Новий керівник Офісу Президента України — Кирило ***Буданов*** публічно заявив про системні кадрові зміни в команді ОП. Ідеться не про формальні перестановки, а про перегляд ролі посадовців, які роками концентрували вплив на чутливі напрями державної політики. В умовах війни, бюджетного дефіциту та соціальної напруги питання ефективності, відповідальності й доброчесності управлінських рішень стає критичним. Саме тому під сумнівом опинилася подальша діяльність окремих фігур, чия робота супроводжувалася системними провалами, конфліктами інтересів і політичною тишею навколо очевидних проблем.

Відомо, що Кирилом Будановим буде проаналізовано діяльність ряду посадових осіб, серед яких Ірина Верещук — заступниця керівника Офісу Президента України, віцепрем'єр-міністерка — міністерка з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, а також Віктор Микита — заступник керівника Офісу Президента України. Саме зазначені посадовці протягом тривалого часу фігурували у низці корупційних та управлінських скандалів, які за періоду керівництва попереднього очільника Офісу Президента України залишалися поза належною публічною та інституційною оцінкою, фактично перебуваючи в тіні та без відповідних управлінських і правових наслідків.

1. Ірина Верещук: провали соціального блоку та мовчання навколо фармацевтичних схем

За роки перебування на займаних посадах Ірина Верещук неодноразово опинялася в центрі суспільної уваги, зокрема у зв'язку з політикою щодо внутрішньо переміщених осіб. Саме вона відповідала за напрям, де держава мала продемонструвати максимальну ефективність, системність і людяність. Натомість українці побачили хаотичні управлінські рішення, відсутність довгострокової стратегії та визнання прорахунків уже після витрачених бюджетних ресурсів.

Показовим став кейс із модульними містечками для ВПО, ефективність яких у травні 2023 року сама Верещук публічно поставила під сумнів, фактично визнавши провал концепції без пропозиції реальної альтернативи.

Паралельно з соціальним блоком за участі Верещук десятиліттями не отримував належної реакції один із найбільш чутливих для суспільства секторів — фармацевтичний ринок.

В Україні продовжували домінувати дистриб'ютори БаДМ та Оптіма-Фарм, які сукупно контролюють понад 85% оптового ринку медикаментів. Саме ці компанії синхронно підвищували ціни на базові препарати — Спазмалгон, Біфрен, Нейроксон та інші — без економічно обґрунтованих причин. У результаті ліки, критично важливі в умовах війни, стали менш доступними для населення, тоді як прибутки дистриб'юторів зростали в рази.

Саме в період, коли Верещук курувала напрями, дотичні до міжвідомчої та регуляторної взаємодії, розслідування Антимонопольного комітету України щодо фармдистриб'юторів роками не зрушували з місця. Рішення, які могли зупинити цінові змови ще до 2022 року, системно блокувалися або відкладалися. Свою роль у цій стагнації відіграв і тодішній очільник АМКУ Павло Кириленко, за каденції якого комітет демонстрував показову бездіяльність на тлі очевидних і публічно зафіксованих порушень фармацевтичного ринку. Фактично мовчання регулятора дозволило схемі працювати й надалі, перекладаючи фінансовий тягар на споживачів.

Окремого аналізу заслуговує і діяльність у сфері ветеранської політики,

де за участі Міністерства у справах ветеранів та за політичної присутності Верещук реалізується масштабний проєкт будівництва Національного військового меморіального кладовища. Під прикриттям шани до загиблих воїнів суспільство побачило класичну тендерну модель: торги під «своїх», фіктивну конкуренцію та освоєння мільярдних бюджетів. Навесні дешевша на 12% пропозиція ТОВ «Автострада» була відхилена з формальних причин, а контракт отримало ТОВ «Паритетстройінвест», пов'язане з Одесою, поряд із ТОВ «Білдінг ЮА», яке вже освоює 1,76 млрд грн. Попри подані скарги та скасування окремих рішень, загальна картина не змінилася — тендери навколо меморіального кладовища залишаються прикладом системних зловживань і кулуарного розподілу бюджетних коштів.

✅За фактами незаконної діяльності дистриб'юторів БаДМ та Оптіма-Фарм, а також реалізації проєкту будівництва Національного військового меморіального кладовища було подано ряд скарг та заяв до контролюючих і правоохоронних органів. Однак, саме завдяки займаній посаді заступниці керівника Офісу Президента України, Ірина Верещук отримала можливість впливати на перебіг розгляду скарг та заяв про вчинення кримінальних правопорушень, що призвело до фактичного блокування перевірок, затягування процесуального реагування та відсутності належної правової оцінки встановленим фактам. У результаті системні порушення залишалися без наслідків, а відповідні органи демонстрували формальну бездіяльність або

обмежувалися імітацією реагування, що створило умови для подальшого функціонування описаних схем і завдання багатомільйонної шкоди державному бюджету України.

2. Віктор Микита: як статус заступника керівника ОП перетворив Закарпаття на зону безкарності

Заступник керівника Офісу Президента України — Віктор Микита — використовує свій високий посадовий статус не лише як інструмент політичного впливу, а й як механізм збереження контролю над тіньовими процесами, вибудуваними ним ще на Закарпатті. Формальна зміна посади й переїзд до Києва не призвели до розриву з регіоном, навпаки — дозволили Микиті законсервувати вплив і убезпечити себе від будь-якого реального аудиту попередньої діяльності.

Призначення на ключові регіональні позиції лояльних осіб забезпечило безперервність управління та збереження неформальних каналів впливу.

Центральним елементом цієї системи стала територія *Ужанського національного природного парку*

— унікальної природоохоронної зони, що безпосередньо прилягає до державного кордону України з Польщею та Словаччиною. Складний гірський рельєф, густі ліси та мінімальна присутність контрольних органів створили умови, за яких парк фактично перетворився на закриту зону, виведену з-під реального державного нагляду. За таких обставин природоохоронна територія стала зручним середовищем для нелегальної діяльності, яка роками залишалася поза ефективною реакцією правоохоронних і контролюючих органів.

Через територію парку налагоджено стабільні канали незаконного переміщення товарів через державний кордон.

Йдеться про тютюнові вироби, алкоголь, пальне та інші ресурси, які транспортувалися як пішими маршрутами, так і з використанням спеціально підготовленого транспорту. У процесі задіювалися місцеві провідники та окремі працівники парку, які за винагороду забезпечували безперешкодне проходження маршрутів. Надалі ці товари потрапляли на «сірий» ринок без належного документального оформлення, що дозволяло уникати оподаткування та формувати значні тіньові прибутки.

Паралельно територія Ужанського парку використовувалася як транзитна зона для незаконного переправлення осіб, які підлягали мобілізації, за межі України.

Через посередників встановлювався контакт із клієнтами, готовими сплачувати значні суми за незаконний виїзд. Для кожного випадку формувалися індивідуальні маршрути через важкодоступні ділянки парку, а безперешкодне проходження забезпечувалося за мовчазної згоди окремих посадових осіб, залучених до охорони кордону. Така діяльність не лише приносила надприбутки, а й прямо підривала мобілізаційні можливості держави в умовах воєнного стану.

Окремим напрямом залишалася незаконна рубка лісів під прикриттям санітарних та «освітлювальних» заходів.

Лісові ділянки безпідставно визнавалися аварійними або такими, що нібито потребують втручання, після чого оформлювалися дозволи на вирубку. Додатково використовувалися фіктивні «лісові дороги», які існували виключно в документації. Саме статус заступника керівника Офісу Президента України дозволив Віктору Микиті уникнути кримінальної відповідальності за дії, вчинені під час керівництва регіоном. Політичний дах, доступ до центральних органів влади та контроль над кадровими рішеннями створили умови, за яких масштабні порушення — від контрабанди й незаконного переправлення осіб до знищення природоохоронних територій — залишилися без належної правової оцінки, а завдані державі збитки досі не отримали процесуального продовження.

✅За вказаним фактом нами було скеровано 3 скарги та 2 заяви про вчинення кримінальних правопорушень до контролюючих та правоохоронних органів, однак їхня реакція фактично звелася до формального внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань без будь-яких реальних слідчих чи процесуальних дій: Ужгородська окружна прокуратура внесло відомості до ЄРДР за № 42024052110000019 за ч. 1 ст. 358 КК України, Запорізька обласна прокуратура — за № 42025070000000032, при цьому на практиці досудове розслідування за вказаними провадженнями фактично не здійснюється, що свідчить про імітацію процесуальної діяльності та відсутність реального наміру забезпечити ефективне розслідування.

***

З огляду на наведені обставини, системний характер порушень і фактичні результати діяльності Ірини ***Верещук*** — заступниці керівника Офісу Президента України, віцепрем'єр-міністерки — міністерки з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, а також Віктора ***Микити*** — заступника керівника Офісу Президента України, стає очевидним, що

— їхня присутність у команді ОП супроводжувалася не ефективним управлінням, а накопиченням кризових рішень, блокуванням інституційних процесів і фактичним прикриттям системних зловживань.

Соціальний блок, фармацевтичний ринок, ветеранська політика та регіональне управління стали прикладами сфер, де замість державного інтересу домінували конфлікти впливів і політична недоторканність.

Особливо показовим є те, що за наявності численних звернень, скарг і заяв про вчинення кримінальних правопорушень, реакція контролюючих і правоохоронних органів обмежувалася формальними процесуальними діями без реального розслідування.

Така ситуація стала можливою саме через

— використання вказаними посадовцями свого статусу в Офісі Президента як інструменту політичного захисту й уникнення відповідальності, що підриває довіру до державних інституцій і дискредитує саму ідею публічної служби.

***

№ 1.463

Що потрібно зробити, щоб подолати корупцію

2026-01-15

Денисенко

Останні кілька років я, по мірі можливостей, старався зрозуміти, чому деяким країнам вдалося подолати корупційні кризи, а нам ні. Нижче я дуже коротко викладу підсумки своїх досліджень.

***

1. Боротьба з корупцією у нас звелася виключно до двох речей:

— 1) створення антикорупційних органів і 2) калькування правильних світових практик без будь-якого розуміння, чому ці практики та інституції працюють або не працюють у світі.

У нас склалася парадоксальна ситуація: з точки зору законодавство ми мало чим поступаємося найменш корупційним країнам світу. Але при цьому залишаємося дуже корупційною країною.

2. Боротьба з корупцією в усьому світі має приблизно таку формулу:

— **«пакт еліт + нульова точка (відправна точка, яка є межею відсікання старих проблем) + довіра до правоохоронної системи, яка**

бореться з корупцією + культура публічного осуду + невідворотність покарання».

3. Що таке *пакт еліт*? Це завжди домовленість першої особи держави з певним колом впливових людей.

— В Португалії Салазара це була домовленість з правлячою верхівкою, Саакашвілі мав домовленість з Бендукідзе, міністром внутрішніх справ, прокурором і ще кількома льдьми. В Японії це був консенсус верхівки правлячої партії.

Одним словом, це завжди домовленість відносно невеликої групи людей, яка причетна до влади, але яка готова боротися з корупцією.

4. Дуже важливою при цьому є *нульова точка*.

Десь це так звана нульова декларація і податкова амністія, десь це закон про ворів в законі.

Але нульова точка має надважливу функцію:

— людина має право очиститися від минулого, розуміючи, що його(її) не будуть доганяти за гріхи двадцятилітньоі давності. Інші пункти, думаю, не потребують пояснення.

5. Які обов'язкові елементи реальної боротьби з корупцією?

1) - Корупція - це завжди *схема*.

Просто для розуміння. Перед 2022 роком в Інституті майбутнього ми разом з Ігар ***Тышкевіч*** закінчили велике дослідження корупції на митниці.

Так от наша митниця, яка складає, не менше 10% всього корупційного обороту - це всього 12 схем, які можна мінімізувати за 1-3 роки.

80% корупції України - це приблизно 100 схем, які, при бажанні, можна подолати а відносно короткий проміжок часу..

Але у нас нема на сьогодні державного аналітичного центру, який би виявляв ці схеми і давав висновки, що з цим робити і моніторив створення нових схем.

За логікою - це мали б бути НАЗК та Рахункова палата. Але їхня роль явно менша ніж це могло б бути.

2) - Дуже проста податкова система з мікроскопічним втручанням чиновника.

Бо погана податкова система є одним з головних джерел корупції в усьому світі. Наша податкова система і система адміністрування податків є безпосереднім джерелом корупції і зловживання всіх силовиків при відкритті кримінальних проваджень. І тут питання не в ФОПах, а в цілісній, дуже складній і нелогічній податковій системі України.

3) - «Скандал = реформа».

Боротьба з корупцією передбачає регулярні скандали, які мають завершуватися обов'язковою роботою над помилками. Простіше кажучи, якщо ми знаємо, що «Прозоро» давно перестало бути панацеєю для держзакупівель, потрібно його змінювати , а не триматися за нього, як за священну корову.

4) - Є ще два важливі елементи:

1) довіра до правоохоронних органів (у нас не перевищує 30%) та 2) культура несприйняття корупції навіть *ad hoc*.

У нас ***ad hoc*** зведений до фанатського руху (свої чесні правоохоронці і чужі продажні).

Замість висновку

— нинішня система боротьби з корупцією - це перш за все «*проріджування*» еліт без створення нових правил гри. (повертаємося до формули з п.1).

Як результат:

— 1) суспільство дає мандат на це «проріджування» не вірячи, що щось зміниться, а 2) еліти не готові до змін.

На жаль, **поки це замкнене коло**.

Чи можна подолати 90% корупції за 5 років? Безумовно так.

Просто *потрібно добре проаналізувати формулу боротьби з корупцією і втілити її в життя*.

***

№ 1.464

Поки ми співчували біднесенькому голові *Нацбанку* Андрію *Пишному* з крокодилячими сльозами через вигадану ним «інформаційну атаку», це чудо-юдо тихесенько девальвувало гривню. Міжбанк пройшов нову

психологічну відмітку в 43 грн/$, а офіційний курс євро перестрибнув 50 грн/€

2026-01-10

Олена ***Луценко***

Звісно, в НБУ вам будуть розповідати про зменшення валютної виручки наших експортерів на початку року й це буде правда.

Додадуть, що Нацбанку довелось збільшувати продажі долару з резервів — це буде наполовину правда, бо збільшення було лише кілька разів і не набагато (торік понаднормові продажі були більшими й тоді такої девальвації не було).

А ще нацбанківські патріоти скажуть, що ми цей сценарій (з провалом курсу гривні) вже торік проходили й українці мали були звикнути до зґвалтування. Тому й нема чого репетувати. Така логіка в нацбанківської влади.

Андрій Григорович Пишний у періоди, коли не ображається на критику й на те, що більш вправні хлопці його дубасять по рожевих місцях, любить вважати себе найрозумнішим. Всі дурники навколо й тільки він знає та може зрозуміти як найкраще для економіки України.

Особливо на початку року, коли грошей в держбюджеті зовсім мало й треба найвигідніше конвертувати наколядоване на заході (борги на багато поколінь).

За його сценарієм:

> **— треба спустити курса гривні, скажімо, до 43,1 грн/$ й зробити все що треба, а згодом відкотитися на 42,80-42,90 грн/$ й чекати на нову грамоту — рятівника.**

Хоча тільки справжні недоумки не вгадають це повторення, як зі старої-затягнутої платівки й не впізнають вже не раз відкатаний сценарій. Жодного лісапеду псевдогеній Андрій ***Пишний*** не вигадав.

Й за інфляцію в цій ситуації можна не турбуватися. Зовсім не зважати на цей показник. Звісно що в передовика Пишного темпи інфляції будуть переважно сповільнюватися, чи взагалі зійдуть нанівець — не просто ж так він за кордоном грамоти отримує.

> — Та й на чолі Держстату не просто так нацбанківця призначили. Всі знають, що робити. Працюють сумлінно.

Та не варто плутати звіти з інфляції з реальним станом цін в магазинах і на ринках.

— Тут народ України сам по собі й то все його проблеми. Мають терпіти й тільки нахвалювати голову Нацбанку щоб у вороги не пошили. Хто не згоден — не патріот і зрадник взагалі за те, що паніку провокує.

Про що не подумав Андрій ***Пишний*** — що влаштовує фактичний девал гривні після витоку в пресу інформації про те, що цього вимагав МВФ.

А сам пан Пишний наприкінці 2025-го видав пихату заяву, що Нацбанк сам вирішуватиме, що робити з гривнею.

Типу наш НБУ увесь такий незалежний, а не тупа вертлява лярва, йому видніше як чинити. Офіційно звучало так, що «дискусія з цього питання ще триває» й рішення не прийнято.

— Та, як бачимо, вже прийнято й реалізується, а самостійність регулятора та його керівника удавані й не варта торби січки.

Здається, що нічого не мінятиметься. Всі революції та перебудови в нашій владі облудні, лише на словах. Скрізь.

— Типу після скандалу у справі Міндіча кума Андрія Пишного — Андрія Єрмака — відставили й той не керує, й все перебудували. Та все награне та тотально фальшиве.

А у випадку з Андрієм Пишним навіть награвати нічого не намагалися.

Як би Пишному не згадували кумівство з Єрмаком і не називали його гаманцем, владні перебудови НБУ не торкнулися. З голови НБУ зробити недоторкану корову. Красиву таку, з блискучими боками й милою мармизою. Й цю моську неможна не тільки ображати й навіть трохи нігтем зачепити — бо ж священна, як в індуїзмі. Бо звинуватять в інформаційній атаці та на фронт відправлять гріхи спокутувати.

Цікавий момент: наприкінці 2025-го намагалася зареєструвати на сайті Президента петицію з вимогою скасувати останню дрібну монету в 50 копійок, за яку давно нічого не купити й нема чого карбувати у збиток державі. А зекономлені гроші скерувати на ЗСУ.

Що думаєте? Звісно, в реєстрації петиції відмовили.

Певно перебували в очікуванні нацбанківського законопроекту про перевтілення нічого не вартого металу в «шаги», які на тлі реальних цін в магазинах виглядають як знущання. Офіційна відповідь щодо моєї петиції, якщо спростити, звучить так: на дії Нацбанку слід скаржитися до самого Нацбанку. Типу далі дорогу самі знаєте.

Недоторканий у нас Андрій Пишний. Недоторканий. Що не зрозуміло?

Голова Федеральної резервної системи США Джером Пауелл тільки позаздрити такому може. Він у рятівника всія світу Дональда Трампа по струнці ходить. Не відсвічує. Тільки й думає як догодити, скоріше ставку знизити. А потім відвалити, бо набрид. Й взагалі час нового веселуна в ФРС ставити, щоб якісніше всемогутню дупу виціловував.

Та з нашим Пишним-скарбом так неможна, цей смарагдик слід берегти. А то раптом настрій зіпсуємо й вся економіка без нього рухне. Навпаки — йому треба дозволити робити все що заманеться.

Навіть чорного списка/списка дропів узаконити, як він мріє. Щоб міг розібратися в будь-ким, краще за поліцію. Спочатку туди просто вороги потраплятимуть, а потім й решта — хто ручку не цілуватиме.

> — У НБУ заявиться новий інструмент для розправи з ким завгодно й завадити йому ніхто не зможе. Вирощуємо справжнього монстра.

Це при тому, що Нацбанк і зараз неконтрольований і робе що захоче, та хочуть зробити справжнє чудовисько рибу-кіт.

Щоб банки підносили дари ще за рік до перевірки, особливо, коли вона з фінансового моніторингу, а прості люди завжди боялися потрапити в пастку нових заборон і обмежень. Звісно, саме ними — людьми, які нічого не вирішуватимуть — все й обмежуватиметься.

> — Справжніх злочинців ніхто не чіпатиме. Вони й далі зможуть возити доляри брикетами по $4 млн, як у справі Міндіча. За таких умов і такого Нацбанку нелегальних брикетів ставатиме тільки більше. У того кого треба, звісно.

На цьому тлі всі чомусь мають забути про питання, що є до самого Нацбанку та його керманича.

> 1) — Й щодо профільної освіти, яку ніби перевіряли, та перевіряли ті самі органи, де час від часу відкривають справи щодо корупції та державної зради.
>
> 2) — Й щодо нових кримінальних справ заступника голови НБУ Дмитра Олійника про непрозорі/направомірні доходи (НАБУ), й
>
> 3) — щодо непрозорої наглядової політики Нацбанку, яка підтверджується постановою лондонського суду, й
>
> 4) — щодо непродуктивної регулятивній політиці.

Українськи банки продовжують більшу частину процентних доходів отримували не на кредитуванні реального сектору економіки, а на депозитних сертифікатах Нацбанку.

1) — Отримують від регулятора величезні заробітки лише за звичайний пилосос грошей з ринку.

Знаєте звідки НБУ бере ці кошти?

2) — В тому числі від ***Міністерства фінансів***, яке платить величезні гроші по держоблігаціях в портфелі регулятора, тобто з держбюджету.

Так і годуються банки з державної кишені під час страшної війни.

Єдине сподівання сьогодні — це на реальну зміну таких горе-керманичей Національного банку.

Тільки це вочевидь може дозволить перезапустити роботу НБУ, зробити її насправді ефективною.

Не виключено, що після того все-таки побачимо реальні розслідування та кримінальні справи, й ще одного титулованого нацбанківця (нацбанківців) у Лондоні, які розповідатимуть про політичні переслідування й інші дурні казочки.

Дуже шкода, що

— до того вони встигнуть по-максимуму витягнути із закривавленої Батьківщини.

***

№ 1.465

ИЛЛЮЗИЯ «ХОДА КОНЁМ»: ПОЧЕМУ МЕЖДУ УДАРОМ И КАПИТУЛЯЦИЕЙ ЕСТЬ ТРЕТИЙ ПУТЬ

2026-01-09

Лев ***Зимой***

Сейчас конфликт всё чаще подают как простую развилку:

1) — или мгновенный жёсткий ответ,

2) — или капитуляция.

Эта формула звучит убедительно, но стратегически она ложная и именно в этом её опасность.

Дональд Трамп повышает градус не из импульса и не «по настроению».

Это стиль трейдера волатильности:

— резкий сигнал - ожидание реакции - фиксация эффекта.

Цель - заставить противника публично дёрнуться, желательно быстро и максимально жёстко. Любая такая ответка мгновенно превращается в аргумент для дальнейшего давления - политического, экономического, коалиционного.

На этом фоне отказ России отвечать каждый раз выглядит как слабость.

Но в конфликтах такого уровня ключевое правило иное:

— не отвечать там, где от тебя этого ждут.

Мгновенный «ход конём» - красивый жест для публики, но в реальной политике он часто означает выход из собственной логики и игру по чужим правилам.

Важно различать капитуляцию и выдержку.

1) — Капитуляция - это принятие чужих целей и чужой рамки.

2) — Выдержка- это пауза, за которой стоит пересборка:

1) снижение уязвимостей, 2) перестройка логистики и экономики, 3) накопление рычагов вне публичной сцены, 4) отказ превращать престиж в самоцель.

Жёсткая мгновенная ответка в нынешней конфигурации почти гарантированно

— 1) расширит антироссийскую коалицию, 2) легитимизирует новые формы давления, 3) переведёт конфликт туда, где издержки у России выше, чем у противника.

Поэтому дихотомия «шок или капитуляция» - это психологическая ловушка. Реальная альтернатива существует, но она менее эффектна для ленты новостей:

— холодная неэскалация с асимметрией.

1) Игнорировать шум, 2) не реагировать на каждую провокацию, 3) бить не там и не тогда, где этого ждут, и 4) не подменять стратегию демонстрацией силы.

История больших конфликтов учит простому:

1) — они заканчиваются не «красивым ходом», а тогда, когда меняется баланс выгод и потерь.

2) — Когда продолжение становится нерациональным - не эмоционально, а структурно.

Коротко:

— не каждый отказ отвечать - слабость, и не каждый резкий ответ - сила.

В нынешней фазе цена мгновенного хода может оказаться выше, чем цена выдержки.

***

№ 1.466

Не знищувати ФОП-и, а змістити акценти фіскального навантаження

2026-01-08

Кущ

Минулого року у нас був рекорд з *відшкодування ПДВ*.

Держава відшкодувала майже 180 млрд грн. Це історичний рекорд. Більше не було ніколи за роки незалежності.

При цому, внутрішнє виробництво стагнує.

То кому пішли ці гроші?

1) — Коли держава вчасно відшкодовує ПДВ внутрішньому виробнику - це виключно позитивне явище.

2) — Але для внутрішнього виробника у нас здебільшого - блокування податкових накладних через нібито порушення Системи моніторингу критеріїв оцінки ризиків (СМКОР).

Наприклад, купив канцтовари на пару тисяч гривень у компанії, яка була технічним транзитером (а ти, звісно, не знав про це) - і "отримав" блокування податкових накладних на мільйони гривень.

Тому, на жаль,

— значна частина цього відшкодування пішла на користь надприбуткового сировинного бізнесу, переважно, зернотрейдерів.

1) — У яких сезонна рентабельність - до 50%.

2) — І ще на додачу - відшкодування ПДВ з боку держави.

Вже *не один рік працює одна і та схема*:

1) — Купівля зерна за готівку, потім формування фіктивного податкового кредиту та легалізація зерна на балансі компанії за допомогою "купівлі" документів у фірм - податкових "скруток".

2) — Потім експорт зерна і отримання відшкодування ПДВ за рахунок державного бюджету.

Є ще і взагалі "відбиті" схеми

— фізичне завищення експорту зерна за допомогою фіктивних документів в портах і отримання відшкодування ПДВ за нього.

І от замість того, аби навести лад з *відшкодуванням ПДВ* (розгорнувши цей механізм на користь внутрішніх виробників, а не обмеженого кола зернотрейдерів), Уряд та депутати вирішили *"знежирити" дрібних підприємців*,

— хоча навіть сам Мінфін каже, що держава отримає від такого "знежиріння" не більше 40 млрд грн.

При цьому в країні на відшкодування ПДВ йде 180 млрд грн на рік (при офіційно стагнуючому експорті та промисловості).

Скоріше за все,

— в цих 180 млрд грн, не менше половини "сумнівного" відшкодування.

До речі, питання зміщення фіскального навантаження з мікробізнесу на посередницький сировинний бізнес (зернотрейдерів), було закладено в Новому курсі, який став частиною передвиборчої програми Юлії Тимошенко в 2019 році.

Я був одним з учасників розробки Нового курсу.

Цей документ актуальний і досі, про що нещодавно сказала і Юлія Тимошенко під час свого виступу.

Більше того, аткуальність Нового курсу з часом лише зросла.

Якщо б у 2019 році країна пішла шляхом Нового курсу, все могло скластись набагато краще для всіх нас і країни в цілому. Ми б зараз знаходились в зовсім іншій точці історичного розвитку.

Наближається час виправляти помилки…

***

№ 1.467

Від Буданова реальні офіцери ГУР тихо ахуївали ще до початку вторгнення. А після початку в 2022 - просто попереходили до Хоренка в ССО

2026-01-08

Джон ***Сміт***

Я розумію, що люди не бажають, щоб їм підривали віру в героя, але як є.

Вся слава ГУР після початку широкомасштабки це медійно гучні, але переважно ударні спецоперації. Від висадки на Зміїний і на вишки Бойка до підводних дронів і ударів по НПЗ.

Не хочу принизити роботу людей, які ці речі здійснювали безпосередньо.

От тільки задачі ці - невластиві саме стратегічній розвідці.

Так, задачі потрібні. Але в системі держави за цей рівень відповідають дрібніші служби.

Розвідка ж має одне завдання: здобування, обробка і донесення необхідної інформації в мозок керівництва країною.

Все.

І от саме замість свого єрмака в Кремлі і здобуття планів супротивника, замість сплутування його карт - вся воєнна розвідка України займається справами рівня роти спецназу Сил спецоперацій. Штурм Зміїного це взагалі рівень командира батальйону морської піхоти. І якби було так, той штурм ніколи б не провалився через те, що спецназу "забули підвезти БК".

А от саме розвідувальна справа при Буданові — провал тотальний.

Я навіть зараз не буду лізти у такі дрібниці, як те, що чувак не зумів вскрити підготовку росіян до втечі з Херсону (введений в оману ворогом) і не знав на скільки в росії вистачить крилатих ракет.

Я кажу про головний провал в історії України.

Перед початком вторгнення глава ГУР мав одне єдине завдання: переконати полупокера в кріслі президента в неминучості нападу.

Він мав надати точний час і місце російського удару. Ворог здійснював комплекс заходів, щоб наше непрофесійне керівництво заплутати. Саме розвідка мала відфільтрувати обманні маневри від ключових напрямків ворожого кидка.

Який був результат — знаємо.

Кидок росіян на Київ Україна повністю проспала.

Так, саме відбиття десанту на Гостомелі потім було героїчним. Відбивали той десант нацгвардійці-строковики, діловоди, спецпризначенці (в тому числі ГУР).

> — Але хтось допустив небезпечний кидок 800 ворожих спеціалістів в саме серце держави, в столицю оголену і залишену без військ. Це ривок виявився несподіваним, як для Мадуро.

Зеленський, звісно, дурачок. Але цей дурачок на суді завжди виправдається:

— а «наша розвідка мене не попереджала».

Можна розповідати байки, що "Кіріл єдиний попереджав", але по факту це брехня.

— Гуляють його невнятні інтерв'ю перед вторгненням. Але нікого він в дійсності не попередив.

Всі до єдиного генерали це підтверджують:

— даних про неминучий напад не надходило.

Генерал Сергій Наєв, який вночі 24 лютого одноосібно на свій страх і ризик перевищив повноваження і прийняв рішення на розгортання Збройних Сил, прямо це стверджував:

— "Розвідувальні органи України в жодному із офіційних документів чіткої інформації щодо конкретної дати та часу початку агресії не надавали". (с)

Все, крапка.

Якщо Кіріл когось попереджав, то лише свою дружину.

Також свого зіркового часу ще чекають свідчення офіцерів ГУР.

— На початку 2022 року ряд офіцерів, безпосередньо бачачи повний неадекватний розслабон керівництва держави, здійснили висування до державного кордону в Київській і Чернігівській області і пішки виявили ворожу підготовку до нападу на Київ.

— Розвідники ГУР бачили комплекс заходів ворога, маскування техніки, проактивне зайняття ворогом оборони біля ключових мостів біля кордону, щоб ми їх не підірвали (росіяни і білоруси наприклад маскувалися під рибаків, але ворожі прикордонники цих "рибаків" привозили на повітряній подушці).

Ще раз: в нашій країні були розвідники, які зуміли виявити приготування ворога без всякої допомоги ЦРУ і Вільяма Бернса.

Ці офіцери всі дані донесли нагору. Не маю причин їм не довіряти.

Але далі їхні донесення хід чомусь так і не отримали.

— І ніхто з них досі не знає, чому.

Тобто Буданов не зумів навіть реалізувати ті розвіддані, які йому надали його підлеглі.

От і все.

Ще навіть 23 лютого 2022 року на зустрічі Зеленського з олігархами, про яку писала Укрправда, учасники тої зустрічі з бізнес кіл, повідомляли, що в цілому всі "попередження" від Буданова звучали невпевнено.

При начальстві він по суті не відсвічував, загальній придуркуватій розслабленості Зеленського і Резнікова не суперечив.

> — "Буданов витягнув зі своїх паперів карту й зі спокійним, заглибленим у себе виразом обличчям почав розповідати речі, від яких у присутніх мала б кров захолонути в жилах: росіяни можуть почати війну за межами Донбасу, під загрозою Херсон і Харків, є загроза для Києва, росіяни можуть спробувати зайти з Чорнобиля." - писала УП.
>
> "Буданов розповідав страшні речі. Але через те, що інші топи влади якось так ледь не роздратовано реагували на те, що він говорив, то й інші не сприймали його серйозно. Знаєте, таке ставлення до заяв Кирила було, як до молодшого брата", – згадує атмосферу після виступу Буданова один із учасників зустрічі.

В перекладі:

> **— Буданов доповідав невнятно.**

Так. Слова, що вторгнення "МОЖЕ бути", прозвучали. Але це тоді було і так всій країні зрозуміло, що вторгнення МОЖЕ бути.

Глава розвідки мав наполягати, що вторгнення БУДЕ.

От і слухачі на тій зустрічі робили висновок: "може бути, але може і не бути", "раз не наполягає, значить не буде".

І сам Зе при всіх власних гріхах і тупості, а можливо і злому умислі, не мав причин до останнього дня вірити таким "попередженням".

Простіше кажучи, перед вторгненням ворожі спецслужби зуміли нашу державу ввести у оману.

І саме завдяки Буданову.

При чому не розвідку — офіцери-розвідники як раз робили правильні висновки з ворожої підготовки.

Слабкою ланкою виявився саме "молодой і дєрзкій начальник".

> — Він має ореол спецназівця, який ламає ударом ребром долоні шиї ворогам. Мабуть, він дійсно безстрашна людина, мабуть сотні людей підтвердять, що він принаймні готовий на сміливі авантюри.

Але як начальник розвідки тоді був потрібний ментально дорослий чоловік, який має достатній життєвий досвід і відповідальність перед суспільством, щоб мати власну голову і тверді переконання, не плисти в кільватері самозаспокоєння начальства і не боятися суперечити тим, хто його підняв із грязі в князі.

А Кирила Буданова в ці дні хвилювала кар'єра.

Слово сайту ГУР - стаття "Голова української розвідки передбачав війну з росією, – “Крим буде відвойовано!”"":

> — Тієї ночі він і його дружина дивилися на годинник, стурбовані тим, що Буданов незабаром може залишитися без роботи, якщо все піде не так, як він голосно пророкував скептичному політичному керівництву України.

Тобто в ніч з 23 на 24 лютого головний розвідник дивився на годинник хвилювався за власну кар'єру.

Ось тому молодий да ранній не наполягав на своїх попередженнях перед Зеленським, який принципово не хотів цих попереджень чути.

Тепер ще раз дивіться на генерала Бурбу.

Бурба прирік власну кар'єру, щойно почуяв запах лайна в ОП, він не побоявся бити на сполох і суперечити начальству.

Дивіться на ***Червінського***, який отримав СІЗО від Єрмака за те саме. Червінський взагалі за півроку до вторгнення "попереджав":

> — Росіяни по справі вагнерівців отримали компромат на Зеленеського і можуть смикати його за ниточки. Одна людина може всіх нас занапастити. (с)

Тепер ще раз згадаємо слова Наєва, що в жодному документі розвідувальні органи не попередили військових.

Дружина Буданова:

> - Чоловік увечері 23 лютого сказав мені, що о 5.00 почнеться повномасштабне вторгнення. Ми зібралися і поїхали до нього на роботу, і з того часу ми перебуваємо не вдома.

Сам Буданов:

> - "23 числа, приблизно, здається, о 14:30, ми чітко отримали інформацію, що о четвертій ранку буде початок і як саме. Це було доведено до першої особи держави"

Тобто увага:

— глава воєнної розвідки за 14 годин до вторгнення дізнався про напад, але жодним документом не попередив військове командування.

Завіса.

Він став чітко упевнений, але рятував дружину і думав про свою кар'єру.

Потім о 4-й годині ранку для 1-го батальйону морської піхоти, який був кинутий проти 30-тисячного угрупування російських військ на перешийку з Кримом, напад стає несподіваним, вони не встигають навіть підірвати мости, морпіх Сестриваковський в ініціативному порядку намагається міст між Кримом і материком підірвати, десять хвилин бігає між розривами мінометних мін, але підірвати не вдається.

Бо морпіху просто не вистачило 20 хвилин, щоб його попередили заздалегідь.

Морпіх Віталій Скакун змушений виводити пікап начинений вибухівкою, щоб підірвати незамінований міст прямо перед наступаючим ворогом. Героїчно гине у вибуху.

Бо просто головний розвідник з 14-30 дня 23 лютого не знайшов 10 хвилин свого безцінного часу написати командувачу кримським напрямом генералу Соколову про невідворотність нападу.

І весь Південь окуповано за 3 дні.

Саме Буданов є одним із авторів нашої неготовності до вторгнення.

Вся ця віра в крутого розвідника це люди просто вигадують героя.

Потім, щоб прикрити провал, Буданов сконструював секту імені себе, наплів брехні, як всіх попереджав,

> **— перетворив стратегічну розвідку в ударний підрозділ тактичного рівня.**

Але він мав одну справу, яку мав зробити на своїй посаді і не зробив:

> **— забезпечити викриття підлеглими планів ворога, а потім змусити Зеленського їм повірити.**

Він це бездарно провалив.

Все інше — другорядне.

***

№ 1.468

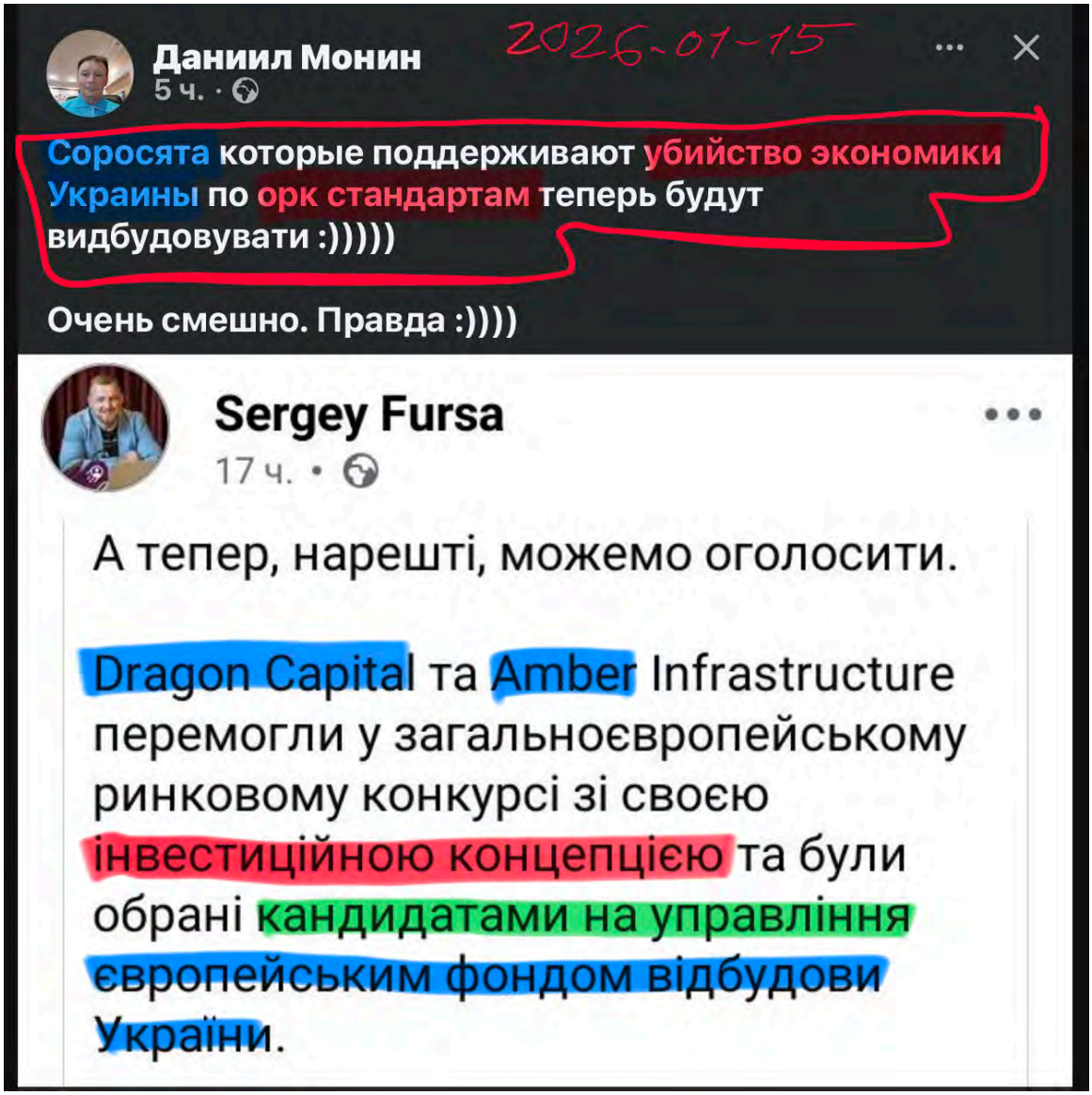
Даниил Монин
5 ч. ·
2026-01-15
Соросята которые поддерживают убийство экономики Украины по орк стандартам теперь будут видбудовувати :)))))
Очень смешно. Правда :))))
Sergey Fursa
17 ч. •
А тепер, нарешті, можемо оголосити.
Dragon Capital та Amber Infrastructure перемогли у загальноєвропейському ринковому конкурсі зі своєю інвестиційною концепцією та були обрані кандидатами на управління європейським фондом відбудови України.

***

№ 1.469

Виктор Небоженко
2 мин. ·

2026-01-15 ... ×

НОВАЯ РОЛЬ НАБУ ИЛИ КТО СЛЕДУЮЩИЙ.

После того как летом 2025 года президент захотел расправиться с НАБУ за то, что они прикоснулись к его лучшим друзьям (Мендич и др.) стало понятным, что в системе правоохранительных органов произошел политический раскол. Часть правоохранительной органов - Генпрокуратура, правовые отделы Офиса президента и СБУ, выступила за монополию борьбы с коррупционерами. Другая часть - НАБУ и САПР, опираясь за западную поддержку и защиту попытались добраться до вершины пирамиды элитной коррупции Украины. В конечном счете, президенту Зеленскому и Ермаку пришлось отступить и отозвать свой «антиколониальный закон» о переподчинения НАБУ, а Малюк потерял должность начальника СБУ, хотя он яростно сопротивлялся. Теперь у нас вместо одного СБУ три органа -политическая разведка, старое СБУ с новым начальником и Малюк со спецоперациями.

Больше всех из этой истории неожиданной политизации правоохранительных органов и борьбы между ними выиграло НАБУ и САПР, которые не остановилось и стало щемить политический бомонд Украины. Прежде всего проиграл президент, который теперь не знает на какие репрессивные органы он может опираться в борьбе с политическими противникам и экономическими конкурентами.

НАБУ сначала ударила народным депутатам парламентского большинства «Слуг народа», обвинив их в получении взяток. После этого депутаты- «слуги народа» испугались и стали вести себя хаотично.

Следующий удар НАБУ нанесло по лидеру о парламентской оппозиции Верховной рады Тимошенко, легко обвинив ее в плане развала парламентского большинства и в будущей попытки взятки для наиболее «бедной» части депутатского корпуса.

Теперь пришла очередь за народными депутатами и руководителями промосковских фракций Верховной Рады. Если их минует политический и антикриминальный интерес НАБУ и САПР, то все поймут. кто реальный заказчик антикоррупционной и политической борьбы этих оригинальных правоохранительных организаций.

***

№ 1.470

2026.01-14

Шановні українці, українки!

Довгий сьогодні день. Нещодавно провів нараду енергетичну – найголовнішу сьогодні. Багато питань. Денис Шмигаль призначений першим віцепрем'єром та міністром енергетики України, ключове його завдання – це впоратись із надзвичайною ситуацією, яка є в енергетиці зараз через російські удари та жорстку зимову погоду. Окремо проаналізували ситуацію в частині наших міст – особливо складно в Києві. Також Одеса, Дніпровщина – Дніпро, Кривий Ріг, іще деякі інші наші міста й регіони. Багато бачимо – зроблено, зокрема, у Харкові – там місцева влада підготувалась. Київ, на жаль, зробив значно менше – дуже мало зроблено в столиці. І навіть цими днями я не бачу інтенсивності – треба зараз все це терміново виправляти. Повинні бути рішення. Юридично буде зафіксовано стан надзвичайної ситуації в енергетиці, це дасть більше можливостей. Кабінет Міністрів України максимально спростить усе, що стосується підключення резервного енергетичного обладнання до мереж. Нуль бюрократії. Доручив збільшити можливості імпорту електрики – усі бізнесові можливості. В Києві та інших містах має бути більше пунктів підтримки людей, набагато більше – Пунктів Незламності. Я доручив переглянути правила для комендантської години: на час надзвичайної ситуації можемо прибрати комендантську годину для частини міст і громад. Там, де безпекова ситуація це дозволяє. Урядовці мають представити відповідні пропозиції. Щоб у будь-який час люди могли отримати всю необхідну підтримку і щоб бізнес міг планувати свою роботу більш раціонально.

Рис 1

Віталій Кличко 2026-01-15

Якої «інтенсивності» в роботі в Києві в надзвичайній ситуації президент не бачить, зокрема, останніми днями, як він сказав?

Коли після руйнівної атаки, з шести тисяч будинків без тепла за кілька днів залишається близько 400? Коли комунальники цілодобово на лютому морозі лагодять пошкоджену ворогом критичну інфраструктуру, щоб повернути людям тепло і воду? Коли енергетики намагаються, теж працюючи 24/7, повернути хоч на якісь години світло в домівки киян? Коли ми підключаємо до автономних джерел соціальні заклади - лікарні, пологові, будинки для літніх людей, психоневрологічні диспансери, соц працівники розносять гарячу їжу одиноким лежачим киянам. Коли в пунктах обігріву цілодобову чергують працівники, щоб приймати киян? Коли заживлюємо від генераторів об'єкти критичної інфраструктури.

Такі заяви, насамперед, нівелюють самовіддану працю тисяч людей, фахівців. У них, хоч і немає зброї в руках, своїми невтомними зусиллями вони теж борються за свою країну.

Тим часом - суцільний хейт. Аааа, Кличко порадив тим, хто має можливість, переїхати за місто. Щоб не замерзали. Без світла і тепла. Ті, хто мають можливість тимчасово виїхати.
Я, принаймні, говорю чесно і попереджаю людей про надскладну ситуацію. І мені байдуже на якісь рейтинги і примарні вибори.
І в цій надзвичайній ситуації я, як мер, всі міські служби роблять все, щоб утримати забезпечення життєдіяльності міста (як і в перші дні і тижні повномасштабної війни). Щоб зберегти здоров'я і життя мешканців міста. І робитимемо це й надалі.

Відповідаю вам, вибачте, публічно. Бо за останніх 4 роки ми з вами особисто, пане президенте, на жаль, жодного разу так і не зустрілися...

321K 22:49

Рис 2

***

№ 1.471

ХАРКІВ: МОДЕЛЬ КРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В ЕНЕРГЕТИЦІ

2026-01-15

Кулик

Україна отримала унікальний досвід, який варто масштабувати на національному рівні — це практики Харкова з подолання криз в енергетиці та комунальній сфері.

Як зазначали Президент Володимир Зеленський та міністр енергетики Денис Шмигаль, саме Харків, **незважаючи на екстремальні умови близькості до лінії фронту, показав *ефективнішу модель*, ніж столиця.**

Цей успіх ґрунтується на *системних управлінських рішеннях*, а не лише на тимчасових заходах, які полюбляє Кличко.

1) — По-перше, ключовим елементом стало створення централізованого *штабу* з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій під безпосереднім керівництвом мера.

> Цей штаб працює за чіткими алгоритмами, де кожен етап — від отримання сигналу про аварію до повного відновлення послуг — має визначений таймінг та конкретного відповідального виконавця. Така система дозволяє уникнути хаосу, бюрократичних затримок та розмитості відповідальності, забезпечуючи швидке та скоординоване реагування на будь-які виклики.

2) — По-друге, Харків завчасно інвестував у децентралізовану систему енергозабезпечення, створивши мережу "*енергоостровів*".

> Це передбачає наявність *автономних джерел живлення* для критичної інфраструктури: лікарень, котелень, насосних станцій та центрів розподілу. Коли централізована мережа виходить з ладу, ці острови продовжують функціонувати, не допускаючи каскадного колапсу комунальних систем. *Цю модель зараз у терміновому порядку намагаються відтворити в Києві, що підтверджує її стратегічну правильність.*

Окремої уваги заслуговує той факт, що

> **— Харків розвивав ці системи в умовах, значно гірших за київські — під постійною загрозою обстрілів та з руйнованою інфраструктурою.**

Це свідчить про те, що ефективне управління можливе навіть у найкритичніших обставинах.

Досвід міста довів:

> **— стабільність забезпечується не лише технічними ресурсами, але насамперед чіткою логістикою, комунікацією та проактивним плануванням.**

Я б навть радив уряду запровадити єдиний національний стандарт кризового управління в комунальній та енергетичній сферах, взявши за основу харківські наробки.

Це включатиме обов'язкове створення локальних штабів з чіткими протоколами, розвиток децентралізованої генерації в кожному великому місті та регулярні навчання для персоналу.

Масштабування харківського досвіду — це шлях до стійкості всієї країни, де кожен регіон зможе самостійно протистояти викликам війни та зими.

Якщо брати глобальніше, то це практичне проявлення концепції Тараса Бебешка (Тарас Бебешко) про імунну систему безпеки як мереживо децентралізованих протоколів, які включаються автоматично, без бюрократичної вертикалі, яка черговий раз скидає на громадян свої зобов'язання в екстремальній ситуації.

***

№ 1.472

ХАРКІВ: МОДЕЛЬ КРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В ЕНЕРГЕТИЦІ

2026-01-15

Кулик

Україна отримала унікальний досвід, який варто масштабувати на національному рівні — це практики Харкова з подолання криз в енергетиці та комунальній сфері.

Як зазначали Президент Володимир Зеленський та міністр енергетики Денис Шмигаль, саме Харків, **незважаючи на екстремальні умови близькості до лінії фронту, показав *ефективнішу модель*, ніж столиця.**

Цей успіх ґрунтується на *системних управлінських рішеннях*, а не лише на *тимчасових заходах*, які полюбляє Кличко.

1) — По-перше, ключовим елементом стало створення централізованого *штабу* з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій під безпосереднім керівництвом мера.

> Цей штаб працює за чіткими алгоритмами, де кожен етап — від отримання сигналу про аварію до повного відновлення послуг — має визначений таймінг та конкретного відповідального виконавця. Така система дозволяє уникнути хаосу, бюрократичних затримок та розмитості відповідальності, забезпечуючи швидке та скоординоване реагування на будь-які виклики.

2) — По-друге, Харків завчасно інвестував у децентралізовану систему енергозабезпечення, створивши мережу "*енергоостровів*".

> Це передбачає наявність *автономних джерел живлення* для критичної інфраструктури: лікарень, котелень, насосних станцій та центрів розподілу. Коли централізована мережа виходить з ладу, ці острови продовжують функціонувати, не допускаючи каскадного колапсу комунальних систем. *Цю модель зараз у терміновому порядку намагаються відтворити в Києві, що підтверджує її стратегічну правильність.*

Окремої уваги заслуговує той факт, що

> **— Харків розвивав ці системи в умовах, значно гірших за київські — під постійною загрозою обстрілів та з руйнованою інфраструктурою.**

Це свідчить про те, що ефективне управління можливе навіть у найкритичніших обставинах.

Досвід міста довів:

> **— стабільність забезпечується не лише технічними ресурсами, але насамперед чіткою логістикою, комунікацією та проактивним плануванням.**

Я б навть радив уряду запровадити єдиний національний стандарт кризового управління в комунальній та енергетичній сферах, взявши за основу харківські наробки.

Це включатиме обов'язкове створення локальних штабів з чіткими протоколами, розвиток децентралізованої генерації в кожному великому місті та регулярні навчання для персоналу.

Масштабування харківського досвіду — це шлях до стійкості всієї країни, де кожен регіон зможе самостійно протистояти викликам війни та зими.

Якщо брати глобальніше, то це практичне проявлення концепції Тараса Бебешка (Тарас Бебешко) про імунну систему безпеки як мереживо децентралізованих протоколів, які включаються автоматично, без бюрократичної вертикалі, яка черговий раз скидає на громадян свої зобов'язання в екстремальній ситуації.

***

№ 1.473

Нова житлова політика: реформа ринку чи системний подарунок забудовникам

2026-01-14

Аналітична команда ***Нерухомі***

Верховна Рада ухвалила ***Закон №12377 "Про основні засади житлової політики"*** — документ, який офіційно запускає нову модель житлових

відносин в Україні. Його подають як довгоочікувану реформу, що наближає нас до європейських стандартів, остаточно прощається з радянським Житловим кодексом і вводить сучасні механізми: соціальну оренду, доступне житло, оренду з правом викупу.

Формально — усе правильно. По суті — значно складніше. Цей закон не є повноцінною реформою житлової політики. Це рамковий документ, який знімає з держави старі зобов'язання, створює нові ринки для забудовників і перекладає значну частину ризиків на громади та майбутні підзаконні акти. Питання не в тому, чи потрібні зміни. Питання — у чиїх інтересах вони реалізовані.

Що реально змінює закон

Ключові положення виглядають так:

(1) Безкоштовне житло від держави зберігається лише для чотирьох категорій: 1-військових, 2-рятувальників, 3-поліцейських та 4-дітей-сиріт.

(2) Для всіх інших громадян, які перебували або перебувають у квартирних чергах, запроваджуються нові формати: 1-доступне та 2-соціальне житло.

Соціальне житло — це оренда, не більше 30% доходу домогосподарства.

Доступне житло — придбання через пільгову іпотеку, лізинг, ЖБК або оренду з викупом.

Службове житло остаточно виводиться з приватизації та надається лише на час служби.

Скасовується чинний Житловий кодекс ***без повноцінної системної заміни***.

Створюється Єдина інформаційно-аналітична житлова система.

На рівні декларацій — перехід до європейської моделі.

На рівні механіки — держава офіційно виходить з ролі "гаранта безкоштовного житла", але не створює жорстких інструментів захисту інтересів громадян.

1. Позиція інвестора

(1) ринок підтримали, а не змінили

(2) Для інвесторів закон не є загрозою — навпаки.

Фінансово-кредитні механізми, пільгова іпотека, лізинг і оренда з викупом фактично субсидують попит.

Держава не знижує ціни на житло — вона допомагає його купувати. Це класична модель підтримки ринку, а не споживача.

Жодних обмежень на: маржу забудовника, ціну "доступного" квадратного метра, перепродаж на рівні первинного ринку закон не містить.

Обмеження у 10 років накладається лише на покупця, який скористався державною підтримкою, але не на продавця. В умовах, коли житло в Україні давно стало фінансовим активом, держава не бореться з фінансіалізацією ринку — вона її легалізує. Для інвестора це сигнал стабільності, а не ризику.

2. Позиція громади: відповідальність без важелів

Формально громади стають ключовими гравцями нової житлової політики: саме вони володітимуть соціальним житлом, визначатимуть операторів, братимуть участь у програмах.

Фактично ж:

(1) громади можуть безкоштовно передавати землю під забудову;

(2) надавати місцеві гарантії та пільгові кредити забудовникам;

(3) фінансувати інфраструктуру нових житлових проєктів.

При цьому закон не дає громадам інструментів контролю:

(1) цін на житло,

(2) кінцевої доступності для мешканців,

(3) структури прибутку девелопера.

Найбільш показовий момент — держава фактично списує багаторічний борг перед черговиками.

За різними оцінками, забезпечення всіх осіб, які стояли в квартирній черзі, потребувало б сотень мільярдів гривень. Новий закон цю проблему просто прибирає з порядку денного.

Для бюджетів — полегшення.

Для людей — втрата надії, яка трималася десятиліттями.

3. Позиція забудовника: нові інструменти, старі ризики

Для девелопера закон відкриває низку можливостей:

(1) нові формати продажу (оренда з викупом);

(2) відродження ЖБК;

(3) безкоштовна або пільгова земля;

(4) гарантований попит через державні програми.

Але разом з цим повертаються і старі ризики.

> — Житлово-будівельні кооперативи — це інструмент, який Україна вже проходила. Масово. З корупційними схемами, фіктивними членами та безконкурсною передачею землі.

Закон *не містить ефективних запобіжників* від повторення цих практик. Якщо не буде жорсткого підзаконного регулювання, "доступне житло" ризикує знову стати прикриттям для комерційної забудови.

5. Юридичний вимір: рамка з тріщинами

Головне юридичне та науково-експертне управління Верховної Ради **прямо вказували на проблеми:**

(1) ризик прогалин після скасування Житлового кодексу;

(2) відсилочні норми замість чітких правил;

(3) потенційне звуження конституційних прав громадян.

Закон прийнято як «***рамковий***», але без синхронного пакету змін до інших актів.

Це створює небезпечну паузу між "старе вже не діє" і "нове ще не працює".

6. Висновок редакції Нерухомі

Цей закон — не катастрофа. Але й не соціальний прорив.

Він:

(1) зручний для *державі*;

(2) вигідний для *забудовника*;

(3) нейтральний або ризикований для *громад*;

(4) суперечливий для *громадян*.

Нова житлова політика в Україні стартує з правильних слів, але без достатніх запобіжників.

Її реальний зміст визначатимуть не заголовки закону, а підзаконні акти, фінансування і політична воля.

Питання не в тому, чи потрібна житлова реформа.

Питання в тому, для кого саме її написали.

***

№ 1.474

Лямец Сергей
4 мин. ·

2026-01-15

Штаб шо?

Завжди дивувався, як це вдається чиновникам. Вдавати, що вони ВПЕРШЕ бачать проблему і мужньо її вирішують.

Обстріли тривають вже не перший рік. Уявити наслідки та підготуватися мали заздалегідь - наприклад, влітку, а ще краще навесні. До речі, Шмигаль був прем'єром до липня 2025 року! Він не зробив ні-чо-го. Свириденко прем'єр з липня 2025 року. Вона не зробила нічого. Звісно, що нічого не зробив і Зеленський, який був дуже зайнятий тим, аби віддати ресурси України Трампу та зберегти себе на посаді монарха.

Зараз - чиновники створюють штаб та вдають, що ВПЕРШЕ побачили проблему, але швидко вирішать. Вирішувати будуть ті самі професіонали з нашого борделю, які були до пересування ліжок.

Знаєте, що дивує? Що воно працює. Мільйони людей, які щоденно стикаються з цим хаосом, починають вірити у Нью-Васюкі з новин.

Не кажіть, що в нас демократичне суспільство, де влада несе відповідальність за свою бездіяльність. Це великий міф. Голови людей прошиті такими ось міфами. Це і є управління масами, просто тут і зараз, а не десь там, як ви думаєте (ще один міф).

Міністерство енергетики України ·
Подписаться
2 ч. ·

⚡ Відбулося перше засідання Штабу з ліквідації наслідків російських обстрілів енергетичних об'єктів у Києві... Ещё

***

№ 1.475

Огляд… Сьогодні «коротко, з різних напрямків»

2026-01-16

Машовец

1. Куп'янський напрямок

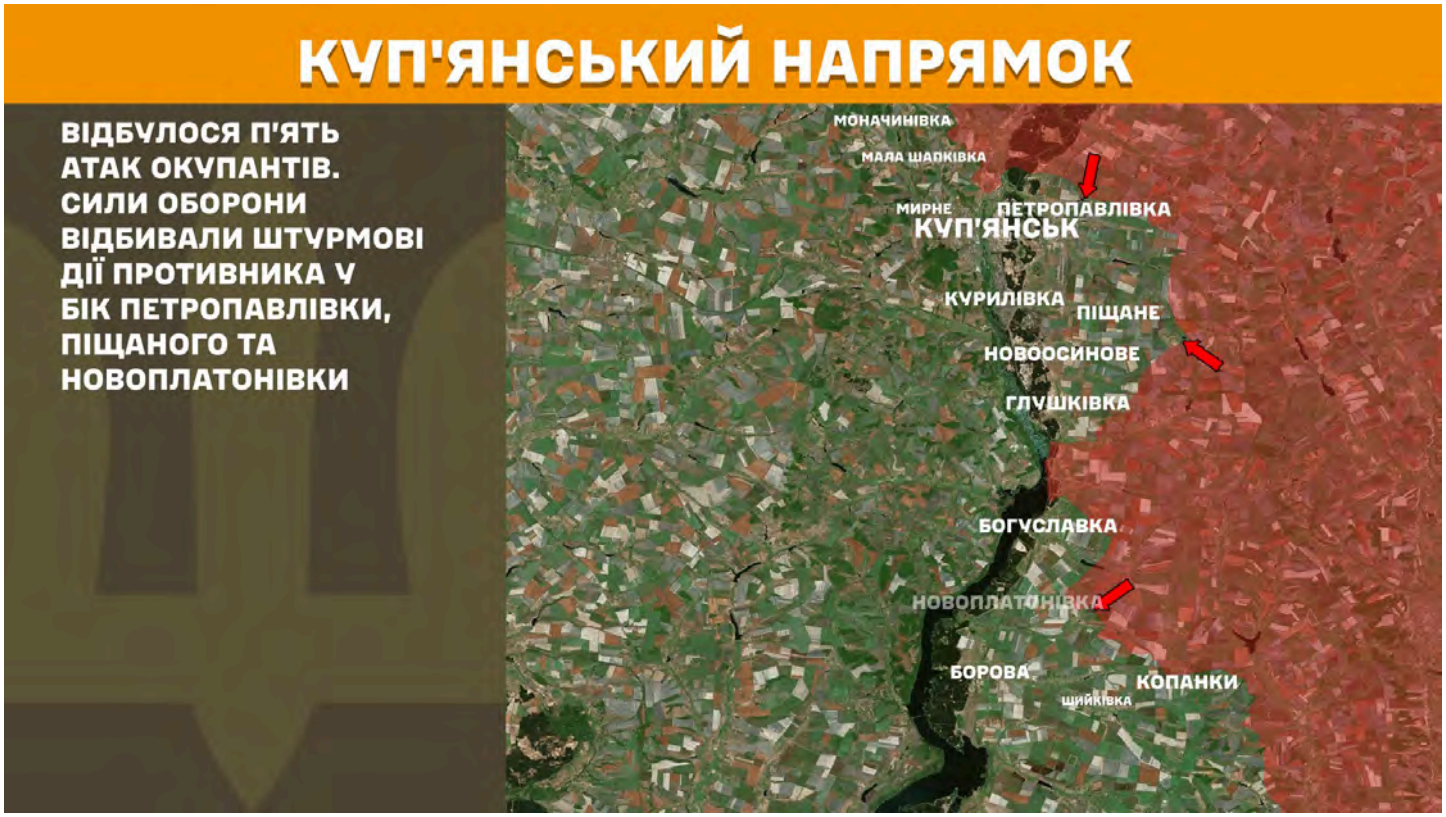

З’єднання та частини зі складу угрупувань військ(УВ) противника «Север» і «Запад» продовжують намагатися розблокувати залишки своїх передових штурмових підрозділів, оточених у Куп'янську. З цією метою російські війська намагаються прорватися вздовж східного берега річки Оскіл, діючи у напрямку східної частини міста з півночі, а також з боку Лимана Першого.

У свою чергу, українські війська продовжують ізолювати залишки ворожих штурмових підрозділів у районі Куп'янського медичного коледжу, Центрального ринку та вулиці Цюрупи, також достатньо стало утримуючи позиції в східній частині міста на північ від вулиці Дзержинського.

Очевидно, що російське командування призупинило масовані спроби прорватися до оточених з боку свого плацдарму на Осколі на північ від міста, хоча й не зовсім остаточно, усвідомлюючи всю їхню подальшу марність. У цьому сенсі окремі малі піхотні групи противника, час від часу, все ще намагаються прорватися через Голубівку, вздовж річки до Куп'янська, але регулярно не досягають успіху, оскільки українські війська, очевидно, досить

«щільно» блокують їх просування у північну частину міста (район вулиць Мічурина і Лучицького).

Натомість підрозділи 68-ї мотострілецької дивізії ворога (мсд) 6-ї загальновійськової армії (ЗВА), а також його 1-ї танкової армії (ТА), зі складу її 27-ї окремої мотострілецької бригади (омсбр) і перегрупованого сюди, принаймні, одного мотострілецького полку (мсп) 47-ї танкової дивізії (тд), ймовірно 245-го або 272-го мсп, вперто намагаються прорватися до району Купянського мосту через Оскіл, розташованого на схід від Центрального ринку, де продовжує діяти одна з оточених, відносно великих піхотних груп противника. В цьому сенсі, варто відзначити, що у районі Молочноконсервного заводу та Куп'янського ліцею No7 точаться запеклі бої. Хоча існує інформація (поки що не підтверджена), що українські війська вибили ворога з району Молочноконсервного заводу і відкинули передові штурмові групи противника на північ від нього.

На мою суб'єктивну думку, противник (російські війська), ймовірно, найближчим часом зосередить свої зусилля на захопленні саме східної частини Куп'янська, діючи з півночі. Однак, на даний момент, українські війська досить стабільно утримують рубіж Кучерівка-Петропавлівка, що дуже ускладнює російським військам виконання цього завдання.

Тому протягом кількох крайніх діб ворог наполегливо намагається (і, ймовірно, продовжить намагатися) витіснити наші війська на південь від цього рубежу, діючи в напрямку Петропавлівки, вздовж дороги з Вільшани та атакуючи позиції ЗСУ на північному сході міста з боку Лимана Першого. Наскільки мені відомо, поки що йому не вдалося досягти значних результатів по цим напрямкам (навіть у тактичному плані).

2. Лиманський напрямок

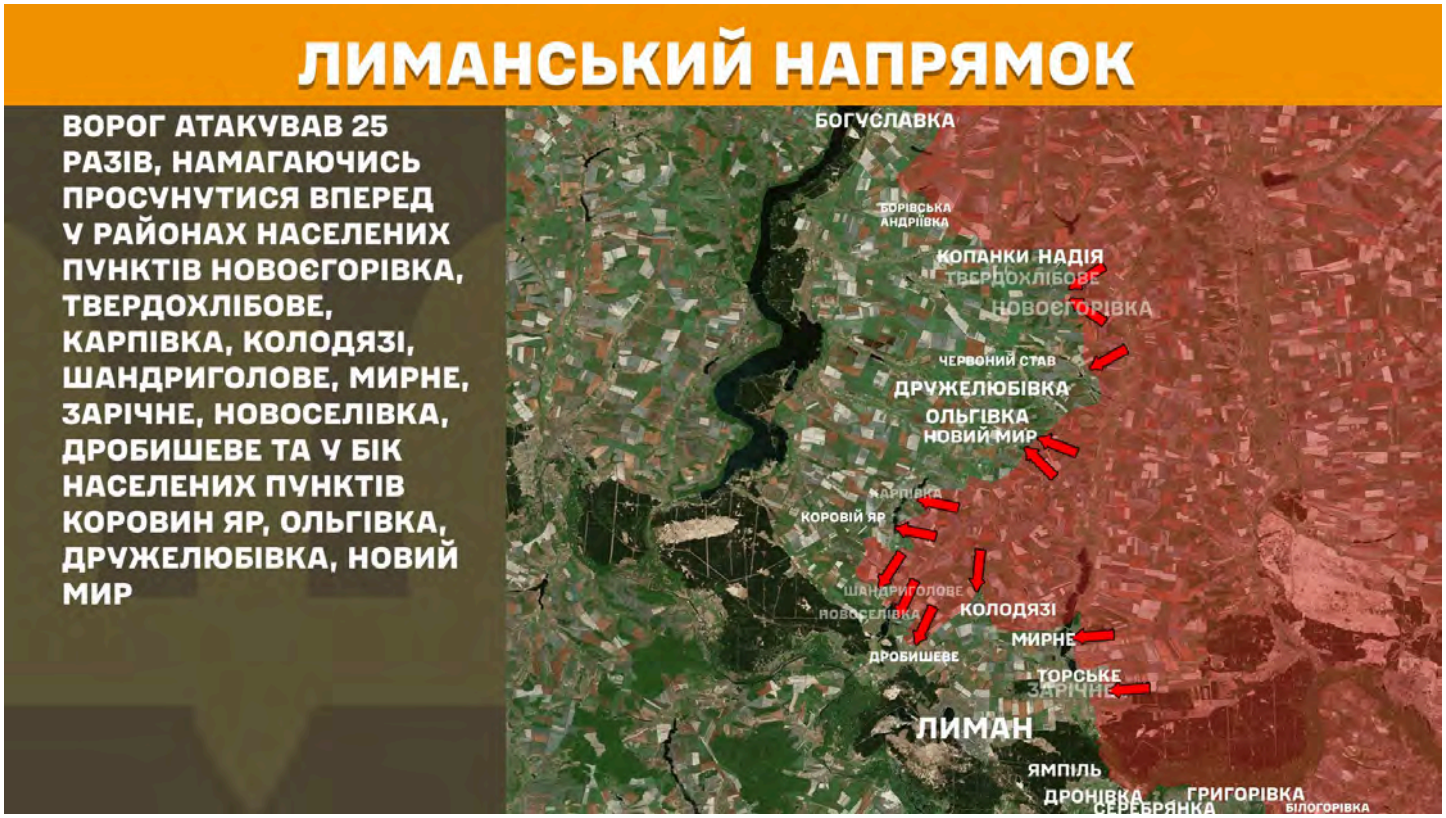

Російська 20-та ЗВА (144-та мсд, посилена низкою підрозділів 2-ї мсд 1-ї ТА), що діє з плацдарму на річці Чорний Жеребець на північ і північний захід від Лиману, пожвавішала. Схоже, її командування все ж вирішило прорватися до рубежу Олександрівка-Ярова у самий найближчий час, щоб таки заблокувати дорогу з Лиману в напрямку Ізюму, яка проходить на північ від Сіверського Донця.

У цьому контексті ворог наполегливо намагається розширити свій плацдарм на річці Нітріус (район Шандриголове і Середне), одночасно недвозначно позначаючи своє бажання просуватися вздовж цієї річки до Дробишева. Поки що йому вдалося розширити плацдарм лише на кілька сотень метрів (нехай навіть на 1 км), але «зачепитися» за Новоселівку та Дробишево не вдалося. Окремі невеликі штурмові групи ворога, періодично таки добираються до Ярової або Дробишева, але поки їх регулярно «зачищають» українські війська.

У свою чергу, 25-та ЗВА противника, що діє на схід і південний схід від Лиману, наполегливо намагається оточити місто якомога глибше і щільніше — як з півдня, так і з півночі.

Її передові підрозділи не лише змогли просунутися на захід від Ямполя, фактично досягнувши рубежу Діброва-Озерне, а й вели активні дії на північний схід від міста від Зарічного у західному напрямку, намагаючись прорватися на фланг наших підрозділів, які обороняються в районі села Ставки.

Поки що ворог, очевидно, не контролює стабільно ні Діброву, ні Озерне, але робить дуже наполегливі спроби захопити принаймні останнє. Водночас, на

мою вкрай дилетанську думку, дії передових підрозділів 25-ї ЗВА на північний схід від Лиману, в цьому сенсі, набагато небезпечніші з тактичної точки зору, ніж подібні дії на південний схід від міста.

Факт у тому, що, просунувшись приблизно на 5 км від Зарічного в західному напрямку протягом півтора місяця, передові підрозділи 25-ї ЗВА отримали можливість повністю «звернути» оборону українських військ по напрямку Колодязі-Ставки перед фронтом 2-ї мсд 1-ї ТА, що діє в смузі сусідньої 20-ї ЗВА.

У цьому сенсі ворог має чіткий шанс «щільно» перерізати дорогу Лиман-Ставки на південь від Ставків, прорвавшись туди саме з боку Зарічного, щоб змусити українські підрозділи, що обороняються в районі Ставків, почати відступ безпосередньо до Лиману або у бік Дробишевого.

Той факт, що цього досі не сталося, лише свідчить про те, що, скажімо так, існує певне «непорозуміння» між командуванням 20-ї та 25-ї ЗВА противнкиа у питаннях їх взаємодії.

Командування 25-ї ЗВА чітко зосереджує основні зусилля саме на південний схід від Лиману, а не на північ чи північний схід від нього, що свідчить про те, що воно вважає, що 20-та ЗВА може цілком самостійно впоратися з наступом на північ і північний захід від Лиману.

Більше того, очевидно, що йому глибоко байдуже на те, куди саме українські підрозділи можуть відступити з околиць Ставків — до району Лиману або до району Дробишевого. Хоча насправді для 20-ї ЗВА ворога це досить важливо, адже її найближча задача — зайняти район Новоселівка — Дробишево — Пришиб — Ярова. Насправді 25-та ЗВА противника, намагаючись «мимохідь» витіснити українські підрозділи з району Ставків, явно ризикує «виштовхати» їх безпосередньо на напрямок «головного удару» 20-ї ЗВА, що значно ускладнить виконання останньою свого поточного завдання.

3. Костянтинівський напрямок

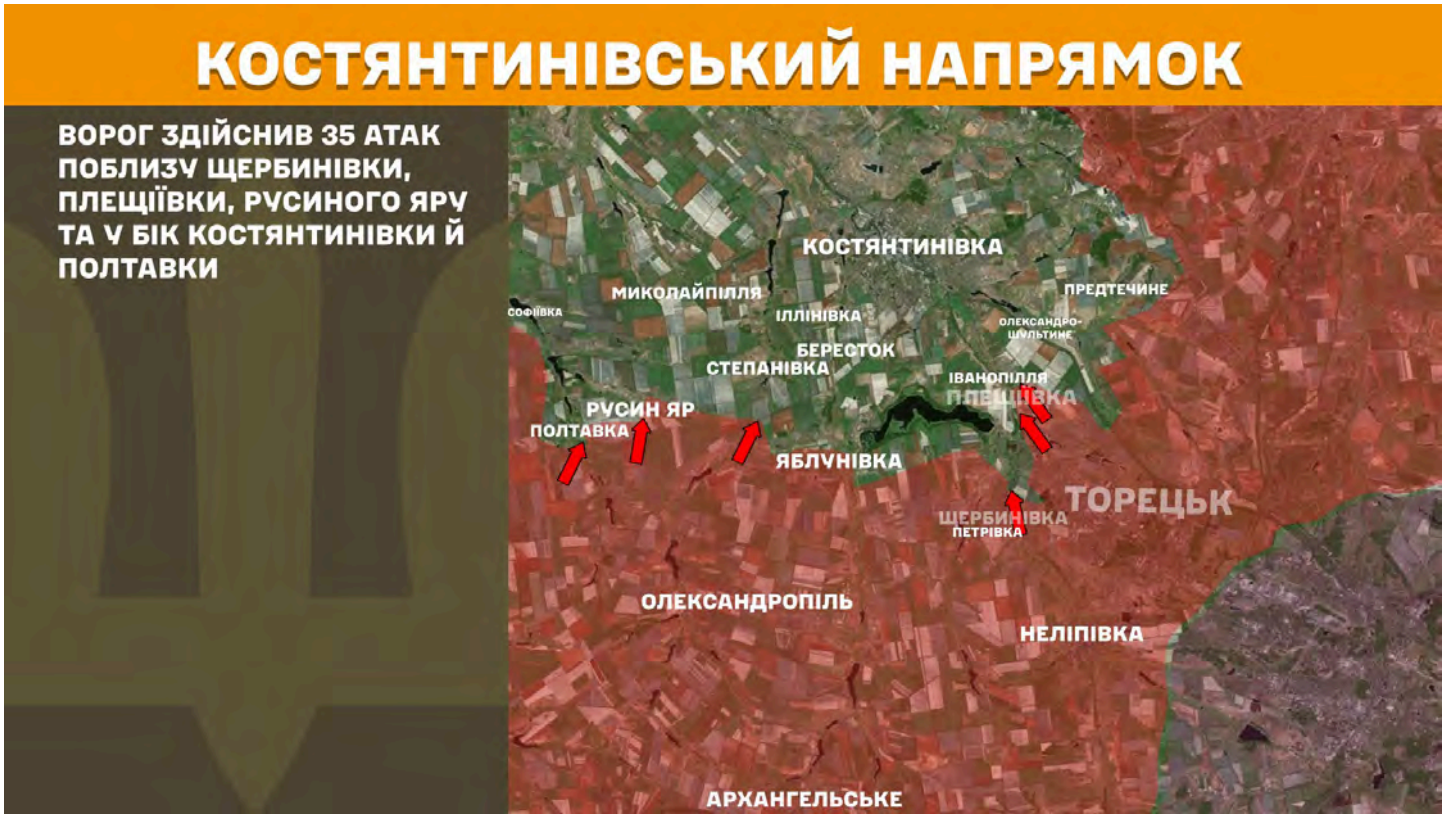

Передові частини та підрозділи тактичних груп (ТГр) противника «Дзержинськ» і «Бахмут» продовжують намагатися наступати південніше, південно-східніше та східніше Костянтинівки, щоб закріпитися в останній і створити умови для подальшого охвату всієї агломерації Дружиківка-Костянтинівка з південного заходу та сходу.

Основні зусилля ворога були зосереджені на захопленні сіл Береcток, Степанівка, Плещеївка, Іванопілля, а також на подальшій консолідації у південно-східній частині Костянтинівки.

За останні 2 доби противник здійснював у середньому 10-12 штурмових дій на день у цих напрямках малими піхотними групами (2-3 в/сл), які більше нагадували спроби «проникнення» у бойові порядки передових українських підрозділів, ніж повноцінні атаки/штурми. І все це без використання військової техніки (навіть легкого автомототранспорту). Ворог майже ніде не мав успіху.

Зокрема, ТГр «Дзержинськ»:

(1) - У напрямку Яблунівка — Іллінівка та Яблунівка — Степанівка кілька піхотних груп (2-3 в/сл), ймовірно зі складу 1436-го мсп 51-ї ЗВА та 54-го мсп зі складу 6-ї мсд 3-го армійського корпусу (АК), намагалися проникнути в бойові порядки наших передових підрозділів і раптово атакувати щонайменше 2 передові позиції. Невдало.

(2) - У свою чергу, на північний схід від Клебанбицького водосховища штурмові групи підрозділів 103-го мотострілецького полку 150-ї мсд 8-ї ЗВА та 4-ї омсбр 3-ї ЗВА, діючи в напрямках Деліївка — Плещіївка та

Олександро-Шультіне — Іванопілля, а також Щербінівка — Плещеївка, намагалися просунутися в Плещеївці та Іванопіллі. Їм це не вдалося.

Ворожі підрозділи, що діяли на схід від Костянтинівки зі складу ТГр «Бахмут» (72-га омсбр 3-го АК, 89-й танковий полк і 77-й окремий мотострілецький полк із приданими мотострілецькими полками мобілізаційного резерву), також проводили подібні дії з метою закріплення в південно-східній і східній частинах Костянтинівки. Їм це не вдалося.

У напрямку Часів Яр-Стінки (смуга 70-ї мотострілецької дивізії), очевидно, невеликі піхотні групи противника у звітний період все ж-таки досягли певного успіху — вони просунулися з Новопівнічного району міста в напрямку Стінки (північний захід від міста) на відстань до 1 км, ще не закріпившись.

Загалом ситуація на Костянтинівському напрямку залишається складною для ЗСУ (противник явно достатньо близький до повного охоплення міста), однак очевидно, що наразі він досі не здатен зосередити достатню кількість штурмової піхоти на жодній ділянці цього напрямку, щоб різко підвищити рівень інтенсивності своїх атак/штурмових дій і, відповідно, глибше і більш інтенсивніше просунутись у тактичній зоні. Більше того, той факт, що його окремі малі піхотні групи діють у південно-східній частині Костянтинівки, ще не приніс йому швидких і успішних результатів навіть у тактичному плані.

Однак щодо Костянтинівського напрямку можна також відзначити дві особливості дій ворога, які свідчать про достатньо інтенсивну підготовку російським командуванням так званого активного етапу масового «проникнення» в місто (тобто, по суті – штурму), відповідно до улюбленої його тактики дій під час захоплення більш-менш великих населених пунктів.

(1) - Відмічаються регулярні і наполегливі спроби НАКОПИЧИТИ штурмову піхоту та логістичні засоби саме на передових позиціях у більш значних обсягах ніж раніше, причому, переважно на тих ділянках, де, очевидно, планується масова «інфільтрація» в майбутньому (наприклад, у напрямку Іллінівки, Степанівки, Берестка, а також у районі Предтечіно та Олександро-Шультіне).

(2) - Водночас зафіксовані досить наполегливі та очевидні спроби зосередити свої групи тактичних БПЛА якомога ближче до лінії фронту (зафіксовані майже на всіх ділянках смуг 8-ї ЗВА та 3-го АК). Наприклад, фіксуються постійні спроби ворога завести їх навіть до південно-східної частини Костянтинівки, де положення підрозділів противника далеке від стабільності.

Іншими словами, наразі ворог НЕ готовий до повномасштабного штурму Костянтинівки, але дуже активно і наполегливо готується до нього. Я вважаю,

що після «розв'язки» в районі Покровськ-Мирноград і оцінки російським командуванням своїх подальших перспектив у напрямку Добропілля, воно таки буде готовим розпочати штурм Костянтинівки.

***

№ 1.476

ВЕЛИКИЙ КИТАЙСКИЙ ОБМАН: как Пекин купил Запад за его же деньги

2026-01-16

Warden ***Null***

Запад любит сказки. Про прогресс, сотрудничество, взаимную выгоду и то, что если долго кормить тигра, он не захочет тебя сожрать.

Китай эту слабость заметил рано. И использовал без сантиментов. Не из злобы, не из идеологии, а потому что так работает выживание больших цивилизаций.

Мораль — это роскошь победителей. А Китай в середине XX века победителем не был.

После Мао Цзедунских «больших скачков» страна представляла собой аккуратно упакованный ад. Десятки миллионов трупов, разрушенная экономика, деградировавшая наука, сломанное общество. Китай мог исчезнуть с исторической сцены, как исчезали десятки империй до него. Но вместо красивой гибели он выбрал унизительное выживание. И сыграл роль глупой овечки.

1. МАСКА БЕДНОГО И ПОСЛУШНОГО

Реформы Дэн ***Сяопина*** часто описывают как «открытие Китая миру».

Формулировка удобная и лживая. Китай не открылся. Он приоткрыл дверь ровно настолько, чтобы туда вошли деньги, технологии и управленческие знания, но не идеи контроля.

Западу предложили простую сделку:

> — дешёвую рабочую силу, гигантский рынок и ощущение, что вы несёте цивилизацию дикарям.

Запад это купил. Потому что корпорациям важны квартальные отчёты, а политикам — дешёвые товары для избирателя. Долгосрочные риски? Потом. Не сейчас.

Китайцы изображали наивных учеников. Вежливо кивали. Подписывали соглашения. Создавали совместные предприятия, где обязательным условием был трансфер технологий. Западные менеджеры убеждали себя, что это временно, что без них китайцы всё равно не справятся. Справились. И очень быстро.

2. КРАЖА КАК ГОСУДАРСТВЕННАЯ СТРАТЕГИЯ

Истории про «украли технологии» часто подают как отдельные эксцессы: промышленный шпионаж, хакеры, недобросовестные партнёры. Это самообман. В Китае это было не отклонением, а политикой.

Если ты западная компания и хочешь работать в Китае — ты делишься технологиями. Не хочешь — уходи. Уйти значило уступить рынок конкуренту, который согласится. Капитализм не умеет отказываться от прибыли добровольно. Китай это знал.

Добавь сюда системный кибершпионаж, обучение студентов на Западе с последующим «возвращением мозгов», копирование всего — от микрочипов до дизайна истребителей. Не потому что китайцы «не умеют изобретать», а потому что изобретать с нуля дороже и дольше. А время было ключевым ресурсом.

Китай не играл в честную конкуренцию. Он играл в победу.

3. СУБСИДИРОВАННЫЙ УДАР

Пока Запад молился на рынок как на божество, Китай использовал рынок как инструмент. Государство напрямую субсидировало «частные» компании, заливало их дешёвыми кредитами, прощало убытки, закрывало глаза на неэффективность.

Результат предсказуем. Китайские компании выходили на мировой рынок и демпинговали до крови. Они могли работать в минус годами. Западные — нет. Акционеры не любят философию про светлое будущее через десять лет.

Так были убиты целые отрасли: солнечные панели, часть электроники, судостроение, редкоземельные материалы. Запад хлопал глазами и говорил про «несправедливую конкуренцию», но продолжал покупать. Потому что дёшево.

4. ИЛЛЮЗИЯ, ЧТО КИТАЙ СТАНЕТ «КАК МЫ»

Самый дорогой миф — вера в то, что экономическая интеграция автоматически приводит к либерализации.

— Что богатый Китай захочет свободы слова, независимых судов и сменяемости власти.

Это проекция. Запад принял свой исторический путь за универсальный закон природы.

Китай взял у Запада всё, кроме идеологии. Рынок — да. Частную инициативу — да. Технологии — обязательно. Политическую систему — нет.

Коммунистическая партия не растворилась. Она стала корпорацией по управлению полуторамиллиардным активом под названием «население». С внутренними чистками и жёсткой дисциплиной.

5. КОГДА НОЖ ОКАЗАЛСЯ В СПИНЕ

Момент истины наступил не внезапно. Он просто стал слишком очевидным, чтобы его дальше игнорировать. Китай перестал быть фабрикой. Он полез вверх по цепочке добавленной стоимости. В ИИ, телеком, микроэлектронику, космос.

И тут внезапно выяснилось, что:

— 1) технологии уже там; 2) производственные цепочки завязаны на Китай; 3) зависимость критическая; 4) альтернативы нет или они дороже и медленнее.

Запад проснулся с ножом между рёбер и начал кричать про национальную безопасность. Поздно. Нож держали обеими руками уже лет двадцать.

6. ЧТО ЕЩЁ ВАЖНЕЕ, ЧЕМ ТЕХНОЛОГИИ

Самое интересное Китай украл не микросхемы и не станки. Он украл время.

Пока Запад тратил десятилетия на деиндустриализацию, финансовые пузыри и разговоры о постиндустриальном рае, Китай методично строил материальную основу XXI века. Порты, заводы, логистику, энергетику, образование инженеров.

Запад стал миром сервисов, презентаций и брендов. Китай — миром вещей.

7. ЧТО В ИТОГЕ

Это не история о зле и добре. Это история о наивности и холодном расчёте.

Китай не нарушил никаких «естественных законов». Он просто использовал слабости системы, которая верила, что все играют по одним правилам. Не играют.

Запад получил ровно то, что заслужил:

— краткосрочную прибыль в обмен на стратегическое поражение.

А Китай сделал то, что всегда делают выжившие цивилизации — учился, копировал, терпел, ждал и бил тогда, когда стало можно.

Без жалости. Без сантиментов. Без благодарности.

История вообще редко говорит «спасибо». Она просто фиксирует, кто оказался умнее.

***

№ 1.477

Україні дозволили продавати ліки на АЗС — медицина офіційно стала частиною роздрібної торгівлі. МОЗ самоусунулось від контролю фармвиробників, надавши їм повний “карт-бланш”

2026-01-16

ГО Нон-стоп Укр

Черговий провал у системі охорони здоров’я країни знову має конкретне прізвище — Віктор ***Ляшко***. Під виглядом турботи про доступність ліків для сіл і прифронтових громад міністерство проштовхнуло рішення, яке фактично знищує саму логіку медичної безпеки. Відтепер безрецептурні препарати прирівнюються до кави, хот-догів і омивача скла — товарів швидкого попиту на автозаправках.

Формально все прикрито ліцензіями та «контролем», але по суті держава відмовляється від професійної фармацевтичної моделі. Це виглядає не як допомога людям, а як управлінська помилка з передбачуваними наслідками.

Офіційна риторика про «доступність у селах» розсипається при першому зіткненні з реальністю. У більшості населених пунктів, де давно немає аптек, немає і сучасних АЗС з окремими зонами зберігання ліків та штатними фармацевтами.

Натомість першими нові правила використають великі мережі заправок у містах і на трасах — із юридичними департаментами, ліцензіями та прямими контрактами з фармдистриб’юторами. Прифронтові АЗС часто закриваються через ризики, тоді як аптеки відновлюють роботу після обстрілів. Тож мова йде не про вразливі громади, а про розширення комерційного ринку збуту.

Найбільш небезпечним є дозвіл на відпуск ліків працівниками АЗС без медичної чи фармацевтичної освіти. Формальна відповідальність «уповноваженої особи» в межах області не замінює консультації, оцінки протипоказань або пояснення взаємодії препаратів. Ліки перетворюються на звичайний товар із полиці, який продається без жодного професійного фільтра. Це пряме заохочення самолікування й підвищення ризиків для здоров'я людей.

Однак це безумство — далеко не єдина «реформа» чинного міністра охорони здоров'я Віктора ***Ляшка***, який утримує міністерський штурвал із 2021 року.

Його ключова «заслуга»

> **— системний лобізм інтересів фармацевтичних виробників і створення максимально комфортних умов для їх заробітку за рахунок пацієнтів.**

За роки перебування на посаді міністерство так і не вибудувало ефективного контролю за ціноутворенням, доступністю та якістю лікарських засобів.

Натомість фармгалузь обросла схемами, у яких державна політика працює не на захист громадян, а на збереження надприбутків окремих гравців.

Показово, що функціонування цих схем відбувалося за активної участі суміжних регуляторних центрів, зокрема за сприяння Ірини ***Верещук***, яка у період кураторства напрямів регуляторної взаємодії фактично забезпечувала фармринку зручний режим безконтрольності.

1. «Фармак» без кордонів: як національний бренд заробляє на державі-агресорі

Фармак дедалі важче сприймати як національного фармфлагмана. За гучними заявами про соціальну відповідальність і роботу «для країни» вибудувалася цинічна бізнес-модель, у якій війна стала не обмеженням, а зручним фоном для максимізації прибутків.

Компанія системно уникає прозорості, приховує реальну собівартіс8ть препаратів і поводиться як монополіст, що не визнає ані державної політики, ані суспільного інтересу. Навіть публічні заклики до солідарності та обмеження цін не стали для неї аргументом — ринок розглядається виключно як джерело надприбутків.

Формальні декларації та президентські укази про стабілізацію цін залишилися для «Фармак» паперовою умовністю.

Компанія не лише не знизила вартість препаратів, а й продовжила її підвищувати, ігноруючи граничні націнки та заборону маркетингових

надбавок. Контроль над збутом зосереджено через афілійованих дистриб'юторів — БАДМ та Оптіма-Фарм, які фактично виконують роль внутрішнього картельного регулятора. Така концентрація дозволяє диктувати правила всьому фармринку, витісняючи конкуренцію й перекладаючи фінансовий тягар на пацієнтів. Попри офіційні заяви про розрив із ринком рф, продукція «Фармак» продовжує з'являтися в аптеках рф і на тимчасово окупованих територіях України. Через ланцюги фіктивних компаній у третіх країнах українські ліки фактично повертаються на ринок агресора, сплачуючи податки до його бюджету.

✅Враховуючи зазначене, нами було направлено ряд заяв про вчинення кримінального правопорушення та скарг, якими було охоплено понад 100 адресатів. Нами було висунуто ряд конкретних вимог, зокрема: провести позапланову перевірку на предмет зловживання монопольним становищем, антиконкурентних узгоджених дій АТ «ФАРМАК», перевірити механізми формування цін на лікарські засоби, які закуповуються за державні кошти, зокрема щодо завищення вартості з боку АТ «ФАРМАК». Відтак, за результатами розгляду наших матеріалів, САП було внесено відомості до ЄРДР № 42025000050000027 за ч. 1 ст. 364 КК України; ТУ БЕБ у місті Києві - за № 72025102200000066 ч. 1 ст. 212 КК України; ГСУ СБУ у місті Києві та Київській області — за №22025101110001286 за ч. 2 ст.364 КК України.

2. «БаДМ» і «Оптіма-Фарм»: як два дистриб'ютори перетворили ринок ліків на приватну касу

БаДМ та ***Оптіма-Фарм*** роками формували оптовий фармацевтичний ринок України, публічно прикриваючись роллю «гарантів стабільності» постачання. За цією вітриною вибудувалася закрита система, у якій правила диктувалися не конкуренцією, а кулуарними домовленостями. Контроль над більшістю поставок дозволив витіснити альтернативних гравців і фактично знищити ринкове ціноутворення. Аптеки втратили можливість вибору, а пацієнти — доступ до справедливих цін. Фармринок перетворився на керовану конструкцію з двома центрами впливу, де рішення ухвалювалися поза межами відкритого ринку.

Ціни на масові й життєво необхідні препарати зростали синхронно та без будь-яких економічних підстав. Валютних шоків не було, логістика не руйнувалася, собівартість не змінювалася — але вартість ліків стабільно повзла вгору. Понад 85% оптових поставок опинилися під контролем двох компаній, які діяли узгоджено й нав'язували свої умови всьому ринку.

Саме в той період, коли Ірина ***Верещук*** курувала напрями, пов'язані з регуляторною взаємодією з ключовими секторами, розслідування АМКУ щодо фармдистриб'юторів роками фактично не рухалося.

Аптечні мережі залишалися без альтернатив, а пацієнт — кінцевим платником за картельну «стабільність», яка прикривалася бездіяльністю регуляторів.

✅З вказаного приводу, нами було подано скаргу до контролюючих органів з вимогою провести перевірку на предмет відсутності прозорих механізмів формування цін та економічного обґрунтування надбавок на лікарські засоби з боку ТОВ «БАДМ» (код ЄДРПОУ – 31816235), СП «ОПТІМА-ФАРМ, ЛТД» (код ЄДРПОУ – 21642228) та зловживання монопольним становищем на ринку лікарських засобів.

3. «Дарниця» на державній голці: як лікування стало бізнесом на мільйони

Дарниця роками вибудовувала фінансову модель, у якій лікарні та пацієнти стали зручним джерелом стабільного заробітку. Під виглядом національного бренду й соціально відповідального виробника компанія постачала препарати до медзакладів із кратними націнками, які не мали жодного економічного обґрунтування. Йшлося не про війну, дефіцит чи зростання витрат, а про системне штучне завищення цін у межах державних закупівель. Ця схема роками працювала тихо й без збоїв, адже між виробником і аптечною полицею зникали сотні мільйонів гривень, не залишаючи слідів у публічній звітності.

Ключовим чинником існування цієї моделі стала бездіяльність регуляторів, які формують правила закупівель і реімбурсації. Міністерство охорони здоров'я України на чолі з ***Ляшком*** та очільниця НСЗУ - Наталія ***Гусак*** мали всі повноваження контролювати граничні надбавки й ціноутворення.

Натомість система лише ускладнилася: продажі через афілійованих дистриб'юторів, «знижки» заднім числом, фіктивні маркетингові договори та виведення коштів через ФОПів.

У результаті при законодавчо дозволеній маржі близько 10% фактичні націнки сягали 70%, а держава залишалася в ролі постійного платника за схему, замасковану під турботу про здоров'я.

✅Ми вже подали офіційну скаргу до правоохоронних та контролюючих органів з вимогою провести детальну перевірку діяльності «Дарниці» та її сателітів-дистриб'юторів. Ми вимагаємо правової оцінки економічної обґрунтованості цін на реімбурсаційні препарати та законності використання сумнівних актів зменшення вартості.

4. «Група Здоров'я»: прихована структура власності та системний контроль фармринку

Фармакологічна група ***Здоров'я*** упродовж тривалого часу вибудовувала контроль над стратегічно важливим сегментом фармацевтичного ринку, зберігаючи при цьому непрозору модель управління. Формальна відповідність вимогам українського законодавства поєднувалася з фактичним приховуванням реальних бенефіціарів і центрів ухвалення рішень. Структура власності групи постійно змінювалася, але ключові активи залишалися в межах однієї керованої системи. Це дозволяло компаніям групи уникати публічного контролю, зберігати стабільні фінансові потоки та працювати без істотних регуляторних обмежень навіть після початку повномасштабної війни.

Санкції щодо Олександра ***Шишкіна*** не призвели до демонтажу бізнес-моделі, а лише спричинили її формальну трансформацію.

Пряме володіння активами було замінене номінальними власниками, новими юридичними особами та складними ланцюгами юрисдикцій.

Публічним представником оновленої структури став Леонід ***Огороднікова***, тоді як фінансові потоки й управлінська логіка залишилися незмінними. Після скасування арештів корпоративних прав ключові компанії ліквідовувалися, а активи переводилися на нові структури з майже ідентичними назвами. Використання офшорних і кіпрських адрес у ланцюгах власності дозволило остаточно ускладнити ідентифікацію реальних вигодонабувачів і мінімізувати ризики стягнення активів у дохід держави.

✅За результатами викритих схем, нами подано офіційну скаргу до правоохоронних органів з вимогою провести повний аудит діяльності Фабрики Здоров'я, встановити фактичних контролерів та перевірити законність використання номінальних власників для обходу санкцій.

Уся ця сукупність рішень, схем і системної бездіяльності свідчить не про окремі «помилки», а про хронічну управлінську неспроможність і короткозорість керівництва Міністерство охорони здоров'я України. Під керівництвом Віктора Ляшка МОЗ втратило роль регулятора й перетворилося на зручний фон для фармацевтичних монополій, картелів і напівтіньових груп із непрозорою структурою власності. Відсутність жорсткого контролю, толерування антиконкурентних практик і запізнілі реакції на очевидні ризики призвели до того, що держава системно переплачує, пацієнти — недоотримують доступні ліки, а фармбізнес нарощує надприбутки навіть під час війни.

***

№ 1.478

Критична інфраструктура без броні. Як нам пережити цю зиму

2025-11-10

Автор Олександр Сергієнко Кандидат фізико-математичних наук, юрист, директор аналітико-дослідницького центру "Інститут міста".

Попри героїчну — без перебільшення — та ефективну роботу сил ППО, перманентну розбудову інженерного захисту на об’єктах енергетики та ремонтні роботи, **ключові об’єкти життєзабезпечення міст досі вразливі до ударів ворога**.

Енергосистема досі вразлива і розбалансована.

Причому ***президент чомусь дізнався про це лише у жовтні 2025***-го й нарешті призначив відповідального за захист об’єктів інфраструктури — віцепрем’єра Олексія Кулебу. На четвертому році війни.

1) — Чому так?

2) — Як працює система захисту важливих об’єктів інфраструктури міст і чи є вона взагалі?

3) — Які ризики має врахувати кожен із нас, щоб не залишитися наодинці з холодом і некомпетентністю влади?

1. Моє чи твоє

«Я незадоволений, якщо ми візьмемо, наприклад Київ, є ТЕЦ-5, ТЕЦ-6. Тут питання не тільки в протиповітряній обороні. Ми не можемо використовувати ракети Patriot проти дронів. Які в мене можуть бути питання до мера, бо це ж комунальні підприємства Києва», — сказав Володимир Зеленський, коментуючи нещодавню атаку столиці.

Зрозуміти сумбур заяви глави держави складно, але очевидним є випад проти мера столиці Віталія Кличка.

— Начебто у київського мера є засоби проти дронів, але він не хоче їх застосовувати для оборони своїх комунальних об’єктів. Було б смішно, якби не було так сумно...

Віталій Кличко відповів, що зроблено для оборони інфраструктури міста в цілому та труби ТЕЦ-6 зокрема, яку, до речі, видно з Вишгорода та Новоукраїнки — 270 м заввишки, але проблема не в цьому.

Уже звична конфронтація президента із київським мером цього разу оголила кілька ключових запитань, на які ніхто — ні центральна влада, ні обласні військові адміністрації, ні мери великих і малих міст — не дає чіткої відповіді.

1) — *Хто відповідає* за захист об’єктів критичної інфраструктури, які забезпечують життєдіяльність (*життя!*) міст?

2) — *Наскільки захищені* такі об’єкти від атак ворога?

3) — Чи є у президента, Кабміну, ОВА, нарешті, у мерів міст *план Б*, тобто алгоритм дій на випадок повного знищення таких об’єктів, особливо систем централізованого теплопостачання?

Останні є критичними *взимку*:

1) — електропостачання можна, як показує досвід, відновити, є різноманітні резерви живлення;

2) — воду можна підвезти, а у людей є запаси;

3) — система газопостачання має розгалужену мережу й також піддається відновленню;

4) — а от тепла не привезеш у цистернах, не запасеш у бутлях і не перекинеш з інших областей — воно може бути лише тут і зараз.

Не випадково згадав висоту труби ТЕЦ-6, оскільки зрозуміло, що ні мішками з піском та габіонами (перший рівень захисту), ні бетонними блоками та антидроновими сітками (другий рівень), ні окремими укриттями (третій) її не захистиш.

Отже,

— те, що було очевидно від самого початку, виявилося повною несподіванкою для Володимира Зеленського та його команди, — вразливість багатьох об'єктів критичної інфраструктури.

Саме тому й виникли «претензії» до інших владних суб'єктів та інформаційні димові завіси ***для відволікання уваги*** суспільства від питання власної відповідальності.

2. Як робляться димові завіси

Щоб зрозуміти, як влада вибудовує інформаційні димові завіси, достатньо подивитися інтерв'ю голови Держагентства відновлення Сергія ***Сухомлина***.

— У ньому він заявив: «Захистити ТЕЦ фізично неможливо — побудувати споруду, яка її прикриє, коштує дорожче, ніж сама ТЕЦ. Але ми говоримо сьогодні про її другу функцію — тепло…».

Далі пан ***Сухомлин*** пояснив, що навіть якщо ракета влучає в котел, «залишаються інші котли», а захищати треба трансформаторну підстанцію та насосну групу.

На запитання, чи зроблено це в Києві, відповів:«Ні».

Тут посадовець трохи заплутався, бо на ТЕЦ-6 виробництво тепла нерозривно пов'язане з генерацією електроенергії:

— без роботи турбін не буде й живлення підстанцій.

Тож головне запитання «Як і хтозахищатиме ТЕЦ?» лишилося без відповіді.

У наступному інтерв'ю 15 жовтня ***Сухомлин*** заявив уже інше:

— «Київ повідомив, що виділив агентству 2,1 млрд грн на захист об'єктів. Грошей нема, не було і, думаю, не буде».

Насправді мер Віталій Кличко говорив про 2,7 млрд грн, уже виділених містом, і про 3,7 млрд запланованих. Можливо, кошти спрямовані не Агентству відновлення, а іншим виконавцям, — запит ZN.UA у КМДА наразі без відповіді.

Але суть не в цифрах, — навіщо взагалі були ці інтерв'ю?

Паралельно увагу від справжніх проблем відволік арешт колишнього голови «Укренерго» Володимира Кудрицького за справою семирічної давності, якого, до речі, президент публічно звинуватив у провалі забезпечення безпеки енергосистеми. Саме при ньому стартували захисні проєкти, які нині добудовують Міненерго й Агентство відновлення, тож він зручна фігура, на яку можна повісити всі провали.

Варто також нагадати, що відповідальність за захист критичної інфраструктури Києва несе не мер, а начальник Київської міської військової адміністрації Тимур Ткаченко. Саме він відповідає за безпеку столиці.

І все ж головне не в персоналіях, а в системі.

Хто реально будує захисні споруди у містах, за якими процедурами і хто контролює цей процес?

Після розмов із фахівцями картина прояснилася: алгоритм працює, але не так, як це показують у звітах і телеефірах.

3. Пошуки парламентської ТСК

У пошуках інформації щодо питання ми ознайомилися і зі звітом парламентської тимчасової слідчої комісії (ТСК), звісно, із поправкою на його політичну складову.

Комісія під головуванням члена фракції «Батьківщина», колишнього міністра ЖКГ Олексія ***Кучеренка*** фактично

> 1) — звинуватила посадових осіб Агентства відновлення та НЕК «Укренерго» у державній зраді — через провал програми будівництва захисних об'єктів критичної інфраструктури паливно-енергетичного комплексу.
>
> 2) — **Про міністра *Галущенка*, прем'єрів чи віцепрем'єрів не згадують, наче виконавчої влади в країні нема.**

Як випливає із звіту профільної ТСК Верховної Ради, всі критичні об'єкти інфраструктури в країні захищені першим рівнем захисту, близько сотні об'єктів — другим рівнем.

Це захист від дронів.

Але при цьому дослідження проєктно-кошторисної документації та розцінок до договорів підряду фортифікацій другого та третього рівнів, їхнє зіставлення з ринковими цінами дають підстави вважати, що розцінки на об'єктах Агентства відновлення у 3–4 рази завищені порівняно з ринковими.

Зазначимо лише, що **всі згадані об'єкти належать до об'єктів *електроенергетики*, й жодних даних, хоча б без назви локацій, щодо об'єктів *теплоенергетики* та *водопостачання* немає**.

«Що стосується захисних споруд третього рівня, замовником за якими виступало Агентство відновлення, то станом на жовтень 2025 року жодна споруда не готова, усі будівельні роботи припинені майже рік тому та доцільність у їх добудові відсутня. Тобто 100% витрат на споруди III рівня є прямими втратами бюджету України», — це цитата зі згаданого звіту ТСК. Скільки саме грошей пустили на вітер, тобто закатали в бетон, невідомо, згадується лише, що було укладено 22 договори щодо фортифікацій третього рівня захисту на загальну суму понад 98 млрд грн.

Загалом на фінансування проєктів захисних споруд протягом 2023–2024 років для «Укренерго» та Агентства відновлення було передбачено 35,9 млрд грн, із яких фактично надійшло 29,97 млрд, а було використано лише 18,71 млрд грн. Скільки було витрачено 2025 року, достеменно невідомо…

А отут є нюанси. За нашою інформацією, компанія «Укренерго» будувала захист не за державні кошти, а за кошти партнерів. Тобто жодної бюджетної гривні не було витрачено підприємством. І, виходячи з цього, «Укренерго» загалом впоралася непогано: 60% підстанцій захищені і кожен другий трансформатор — теж. Чому про це не пише ТСК Кучеренка? Мабуть, тому ж, чому не цікавиться, що робило при цьому Міненерго Германа Галущенка. Відомо, що жодного конкурсу на будівництво джерел розподіленої генерації, тобто на газотурбінних і газомоторних генераторах, воно до кінця не довело.

Отже, саме профільне міністерство теоретично і практично мало б очолити процес підготовки енергосистеми до зими, організувати, розподілити обов'язки всіх відповідальних суб'єктів. Але те, що «Укренерго» залучало зовнішнє фінансування для спорудження захисту, відбулося тільки тому, що Міненерго нічого до пуття не організувало і не зробило. Тому все це питання не до Кличка, а до Сухомліна, це конкретні питання до профільного міністерства. Правда, його ексочільник пан Герман Галущенко просить йому таких питань не ставити, мовляв, це було у минулому житті…

4. Алгоритм «гасіння пожежі»

Тому нам довелося шукати тих, хто живе одним життям із країною.

З відповідей співрозмовників на запитання щодо порядку влаштування фізичного захисту об'єктів вимальовується такий *алгоритм* дій:

> 1) — балансоутримувач/власник звертається до ліцензованого проєктного інституту, який розробляє проєкт захисної споруди. 2) — Після проходження всіх процедур (експертиза і таке інше) виконавець

робіт реалізовує проєкт, далі об’єкт має бути прийнятий Державною службою спеціального зв’язку.

Отже, Агентство відновлення зовсім необов’язково має бути вбудоване в цей ланцюжок, однак головне інше:

— за такої схеми у держави не існує *механізму примусу* для влаштування систем фізичного захисту об’єктів критичної інфраструктури.

Це, як на мене, найбільш тривожне в цій ситуації:

— якщо мер міста, голова ОВА, міністр чи інший посадовець на своєму місці, то вони подбають про захист підконтрольних їм об’єктів, а якщо ні, то наслідки можуть бути трагічними.

На жаль, немає ні адміністративних, ні публічних засобів контролю за їхньою діяльністю — *інформація закрита*, все «таємно» чи ДСК. Останнє зрозуміло, але від того не легше.

А якщо сталося непоправне і критичний об’єкт усе-таки вражено, як діяла влада в такій ситуації всі ці роки?

У такому разі при ОВА створювався оперативний штаб із фахівців і військових, який ухвалював план дій і виділяв/знаходив необхідне фінансування. В цьому брали участь відповідні міністерства, зокрема Мінрегіон.

Лише на четвертому році війни КМУ утворив ***Координаційний центр з питань управління прифронтовими регіонами***, який очолив віцепрем’єр-міністр з відновлення України — міністр розвитку громад та територій Олексій ***Кулеба***.

Більш детальної інформації про центр немає, відомо лише, що він отримає додаткові інструменти для взаємодії між міністерствами, щоб швидше ухвалювати рішення і оперативно реагувати на виклики:

— коли обстріли, коли потрібне швидке відновлення, коли громада потребує пального, обладнання тощо.

Повідомляється також, що ***Координаційний центр*** опікуватиметься лише

1) — дев’ятьма прифронтовими областями, а

2) — хто допомагатиме решті 15 — невідомо.

Однак біда в тім, що **навіть у цьому разі алгоритм включається в режимі «гасіння пожежі», а ситуація цієї осені-зими розгортається настільки**

швидко та драматично, що явно потребує вжиття заходів на випередження.

Сьогодні стало очевидно, що **центральна влада та обласні військові адміністрації до цього виявилися геть неготовими**.

Максимум, що бачить суспільство, це виступи на телекамеру міністра МВС Ігоря Клименка, київського воєначальника Тимура Ткаченка та його колег по корпусу ОВА про ліквідацію наслідків ракетних і дронових ударів, а суспільство чекає, що вони скажуть про побудову захисту від таких ударів.

Що робити в цій ситуації людям?

Чи є на це відповіді у відповідального віцепрем'єра? Чи запропонував він уряду механізми впливу держави на ситуацію на місцях, включно з постійним моніторингом ситуації та дієвим контролем за виконанням поставлених завдань?

5. Відповіді та рекомендації експертів

У нещодавньому аналітичному звіті *«Ризики опалювального сезону 2025/2026»* фахівці назвали

— кілька причин, через які країна знову опинилася перед тими ж проблемами, і що потрібно зробити, щоб нарешті це змінити.

1) — Перша — короткозора тактика.

Кожного року держава готується лише до найближчої зими, ніби живемо у мирний час. Такий підхід не враховує воєнних ризиків і не дає змоги створити довгострокову стратегію.

У результаті знову те саме коло: узимку все руйнується, влітку відновлюється.

2) — Друга — звички мирного часу.

Енергетика досі працює за старими правилами: запаси палива роблять мінімальні, без запасу «на чорний день».

Але в умовах війни система має бути більш гнучкою, інакше ризикуємо залишитися без світла й тепла саме тоді, коли воно потрібне найбільше.

3) — Третя — відсутність підтримки місцевої генерації.

Малі електростанції й котельні могли б підвищити стійкість системи і громад, але держава не створила умов, щоб бізнес інвестував у такі проєкти. Без довіри, гарантій і стимулів підприємці не поспішають

вкладати гроші у розвиток енергетики, і це робить систему ще більш уразливою.

Що потрібно робити?

Україна повинна перейти до *середньострокового планування*, враховуючи досвід попередніх зим.

— Формувати запаси енергоресурсів із запасом, відновлювати пошкоджені потужності через децентралізовану генерацію, залучати громади й бізнес до спільних проєктів. Банки та міжнародні організації повинні підтримувати такі ініціативи, а інтеграція з енергосистемою ЄС має стати пріоритетом.

Однак усе це потребує часу, а його у нас обмаль! Тому людям варто подумати і про власну безпеку. Тепло може зникнути будь-якої миті, — це вже визнають навіть чиновники, хай і непублічно.

6. Де зігрітися, якщо не стане тепла

Очевидно, що головна небезпека для жителів міст — це відсутність тепла. Це найгірший варіант з усіх можливих, але містяни мають бути готовими до нього, а не заспокоюватися обіцянками високопосадовців.

Звісно, досвідчені та відповідальні мери міст готувалися до такого сценарію — вони закуповували резервні мобільні станції теплогенерації, створювали запаси пального, встановлювали прилади резервного електропостачання на всіх критичних об’єктах, коротше, робили все, що в їхніх силах.

1) — Надія на розподілену генерацію тепла.

Це коли в місті є не одна чи дві потужні ТЕЦ, а кілька районних котелень при лікарнях чи промислових підприємствах. Так от, мери міст мають визначити, які об’єкти під’єднані до цих котелень і можуть прийняти людей у разі виходу з ладу основного джерела централізованого теплопостачання. Це необхідно зробити заздалегідь, щоб власники або балансоутримувачі підготувалися до прийому людей. Це по-перше.

2) — По-друге, людям треба налагодити контакти з друзями та знайомими в різних кінцях міста, в багатоповерхівках чи приватному секторі, щоб знати, куди піти переночувати, якщо у них не стане тепла, а там воно буде.

3) — По-третє, якщо хтось має будинок чи родичів у селі, де є автономне опалення, то треба підготувати його для зимівлі — запастися дровами чи соляркою, мати колодязь чи свердловину, генератор тощо, щоб переїхати туди на крайній випадок.

Попереджаю, що поставити грубу чи буржуйку в квартирі багатоповерхівки не вийде, ZN.UA про це писало напередодні першої воєнної зими.

4) — По-четверте, тепло в квартирі може триматися кілька діб, тому необхідно вжити усіх відомих заходів, щоб його зберігати, а якщо стане геть холодно, то вкрай необхідно злити воду з системи опалення будинку, щоб не повторився казус ***Алчевська***.

Й це відповідальність мешканців будинку, бо керуючі компанії явно з цим не впораються.

І насамкінець.

Сьогодні не час шукати винних у ситуації, що склалася (з ними будемо розбиратися після нашої перемоги), сьогодні головне — пережити цю зиму заради наших дітей та онуків, заради нашого майбутнього, бо хоч би як було тепло взимку у будинках Польщі чи Німеччини, але те тепло не зігріє нашої душі…

***

№ 1.479

ZN.UA

Киев под атаками извне и изнутри, или Политические игры на войне

2026-01-17

Автор Александр Сергиенко Кандидат физико-математических наук, юрист, директор аналитико-исследовательского центра "Институт города".

Ночью 9 января Киев пережил наибольший удар по энергосистеме города. Его последствия киевляне переживают до сих пор — света по всему городу нет весь день и полночи, а сотни домов еще и остаются без отопления. Это сделал враг.

Но после этого началась невиданная раньше атака на город со стороны своих — лично президента Владимира Зеленского, министров КМУ, провластных телеканалов, блогеров YouTube и обычных ТГ-помоек.

Рассказывать, как правильно руководить городом, взялся даже известный большой строитель Банковой Юрий Голик, который давно ушел в тень после расследования НАБУ.

Все они обвиняют власть города в том, что она оказалась неготовой к этим атакам.

Будем разбираться, что здесь правда, а что — не совсем.

1. Разве власть не знала?

Намерения врага уничтожить критическую инфраструктуру украинских городов были очевидны, наверное, всем в нашей стране и за ее пределами. Поэтому говорить о коварстве врага не стоит.

А нужно спросить и центральную, и местную киевскую власть, как они готовились противостоять этому?

Прежде всего отметим, что ***электроснабжение*** — это зона ответственности Центра, Минэнерго и «Укрэнерго». За ***теплоснабжение*** отвечает город, КП «Киевтеплоэнерго», за ***водоснабжение*** и ***канализацию*** — «Киевводоканал».

Еще в начале ноября ZN.UA писало о состоянии защищенности энергетической инфраструктуры страны и пришло к неутешительным выводам. На финансирование проектов защитных сооружений на протяжении 2023–2024 годов для «Укрэнерго» и Агентства восстановления были предусмотрены 35,9 млрд грн, из которых фактически поступило 29,97 млрд, а было использовано всего 18,71 млрд грн. Только **на четвертом году войны** КМУ создал **координационный центр** по вопросам управления прифронтовыми регионами, который возглавил вице-премьер-министр по восстановлению Украины — министр развития громад и территорий **Алексей Кулеба**. Центр будет заниматься только девятью прифронтовыми областями, а кто будет помогать остальным 15 и Киеву, неизвестно. Это, собственно, вице-премьер Кулеба еще раз подтвердил в своем недавнем громком интервью.

Нельзя сказать, что центральная власть вообще ничего не делала.

В 2022 году по инициативе Минэнерго был создан ***Фонд поддержки украинской энергетики***, куда привлекались средства иностранных партнеров. Благодаря им профинансировали более 700 контрактов на поставки оборудования общей стоимостью 600 млн евро, что способствовало восстановлению энергетической инфраструктуры более чем 56 украинских компаний в 21 регионе.

Цифры большие, но сами по себе **они не говорят ничего**.

> — Для того чтобы оценить степень подготовки к ликвидации повреждений, замене оборудования, ***надо знать реальные потребности, а они неизвестны***.

На сегодняшний день известно, что из более чем 100 ***высоковольтных трансформаторов*** «Укрэнерго» *(оператора передачи электроэнергии от источников генерации в местные распределительные сети)* всего 50% имеют вторую степень защиты, то есть от дронов, и потрачено на это 250 млн.

> — Что касается трансформаторов ***среднего напряжения***, которые имеют операторы местных сетей, то их насчитывается около 3,5 тыс., и Минэнерго откровенно заявляет, что защитить их не может.

Итак, вывод первый:

> — Минэнерго, Минразвития, Агентство восстановления и КМУ вообще ***не обеспечили*** **физическую защиту нергоструктуры**страны и **не создали достаточный запас энергетического оборудования** для замены поврежденного.
>
> Доказывать это не нужно, поскольку отсутствие электричества в Киеве и других регионах в последнее время показывает это со всей **очевидностью**.

2. Куда пойти согреться, когда негде переночевать

Власть бодро рапортует о все новых и новых пунктах обогрева, которые пиарщики Банковой еще в первую зиму войны назвали пафосно «пункти незламності».

Кстати, автор идеи, на тот момент профильный заместитель главы ОПУ Кирилл Тимошенко, уже написал пост, что ему нужно кланяться в ноги за нее. Стоит отметить, название очень спорное, потому что настоящая «незламність» — на ЛБС, а не здесь, в тылу, где эти пункты — просто локации, где светло и тепло, и слово «незламність» тут вообще ни к чему.

Но главное другое

> — в этих пунктах можно остаться **только** ***временно***, а в ситуации, когда в городе не будет централизованного отопления, необходимо было бы обеспечить людей помещениями с ***круглосуточным содержанием***, со ***всеми необходимыми удобствами*** — туалетом, кухней, а может, и горячим душем.

Думаете, что четыре года для этого было недостаточно?

Есть ли такие локации на местах, сейчас неизвестно, но вполне вероятно, что ситуация просто заставит местную власть их организовать. Это очень несложно технически, была бы активная работа мэров и глав райгосадминистраций, а с этим у нас проблемы, особенно в столице, о чем напомним с самого начала.

По решению Киевской городской рады 2001 года при образовании новых десяти районов в столице создали районные администрации, которые получили статус ***районных подразделений*** Киевской городской государственной администрации.

В этом их принципиальное отличие от РГА отдельных территориальных районов страны.

Однако центральной власти очень не хотелось отдавать такой рычаг давления на мэра столицы *(независимо от его фамилии)*.

Поэтому вопреки духу и букве закона, в том числе, решению Конституционного суда Украины о районах в столице, ***КМУ*** *(то есть Банковая)* завел моду

— ***назначать глав РГА в Киеве***, как и в другие районы страны.

Это примерно как на заводе начальников цехов назначает не директор, а вышестоящий министр. **Понятно, что в этом случае теряется управляемость производства со всеми вытекающими последствиями, что закономерно произошло и в Киеве.**

Главы РГА в столице откровенно саботируют распоряжения действующего главы КГГА Виталия Кличко и даже устраивают показательные демарши на камеры провластных телеканалов.

Эта беда, которая особенно ярко вылезла на свет божий сегодня, показала, насколько опасно потерять управляемость в городе,

— главы киевских РГА оказались не в состоянии ни организовать меры по обеспечению водой, теплом и электричеством жителей своих районов, ни хотя бы наладить коммуникацию с людьми, не посылать их на отключенные аварийные телефоны или автоответчики.

3. Сливать воду или ехать в село?

Знакомое с советских времен выражение «сливай воду», что тогда означало «конец всему», стало до конца понятным именно сейчас: если в доме сливают воду, то это, по убеждению большинства, означает «кранты, отопления не будет». К сожалению, не очень сведущие в теме лидеры общественного мнения часто сеют панику по этому поводу. На самом деле это не так.

Над киевской властью и тепловиками до сих пор витает **призрак Алчевска**, когда заблаговременно не слитая вода из систем отопления внутри домов привела к урбанистической катастрофе, которую потом преодолевала вся страна.

Поскольку опыта проведения отопительного сезона в условиях войны и морозов не имел ни один мэр или коммунальщик в стране, то киевская власть, вероятно, решила подстраховаться и действовать на опережение.

Экспертам пришлось долго успокаивать население через СМИ, что, например, в хрущевках, где нет холодных технических этажей, замерзание системы возможно только через несколько суток, да и то маловероятно. Слабые места

система имеет не только на технических этажах, но и в неутепленных подвалах и недлинных участках теплосетей между теплопунктом и домом.

Для разных домов условия разные, поэтому необходимо держать ситуацию на контроле:

> — критическая температура + 5°С, ниже нее сливать систему уже поздно.

Так или иначе,

— сразу после первой масштабной атаки тепловики столицы слили воду с 6 тыс. многоквартирных домов *(из 13 тыс. существующих)*, но по мере ремонта повреждений системы теплоснабжения возвращали отопление.

> — По состоянию на 16 января оставалось 67 домов, где оно еще не восстановлено, но городская власть твердо обещает это сделать.

Критике подвергли и призыв мэра Виталия Кличко выезжать при возможности из города. Понятно, что на тепле тут не сэкономишь и пустые квартиры все равно будут отапливаться, но на электричестве как альтернативном источнике тепла сэкономить можно.

Каждый по-разному может оценивать этот призыв мэра, но он хотя бы **честно предупредил о возможности, что исчезнет отопление**, а здесь еще, как на грех, в сети появилось видео, где народ жарит шашлыки во дворе дома, что напомнило о «майских» обещаниях президента Владимира Зеленского.

4. Как центральная власть «решает проблему»?

В своем ТГ-канале президент сообщил: «Будет создан штаб по координации ситуации в городе Киеве, который будет действовать постоянно.

В целом в энергетике Украины будет введен режим чрезвычайной ситуации».

Из этого следует прямой вывод — критическая ситуация не только в столице, но и по всей стране, и если в Киеве можно обвинять мэра Виталия Кличко, то **кого обвинять за ситуацию по всей стране**?

Ответ очевиден.

А дальше президент пишет:

> — «Руководителем работ по поддержке людей и громад в таких условиях, а также решения практических вопросов определен первый вице-премьер-министр — министр энергетики Украины».

Денис ***Шмыгаль***, очевидно, заранее был предупрежден о поставленных задачах, поэтому еще в выступлении в ВР он сказал:

— «Харьков готовился, есть мобильные котельные, есть соответствующая генерация, распределенная, ***Киев, к сожалению, был… неподготовленный совсем***, поэтому сейчас придется принимать кризисные меры».

Не знаю, как вам, а мне лично неудобно за эти высказывания вице-премьер-министра — министра энергетики.

Можно было бы списать это на его неподготовленность, однако ж нет — он работал в энергетике, был директором ДТЭК Бурштынская ТЭС, кандидат экономических наук и, очевидно, все годы в кресле премьера следил за ситуацией в стране.

Тем не менее вынужден поправить нового министра энергетики:

1) — в Киеве уже 10 января «Киевтеплоэнерго» развернуло 18 мобильных котельных в 13 больницах города, мощность каждой — 1,8 МВт, а

2) — всего в распоряжении городской власти ***69 мобильных котельных*** **— больше, чем в любом городе Украины.**

Что касается ***распределенной генерации***, то здесь Шмыгаль в некотором смысле прав — Киев не создавал ее в годы войны, поскольку… ***уже имеет развернутую сеть тепловой генерации много лет.***

Цитата из официальной справки 2014 года:

«У ПАО «Киевэнерго» находятся в эксплуатации **183 котельные**.

Из них 15 котельных мощностью >80 Гкал/ч с основным топливом природный газ.

На 160 котельных мощностью <80 Гкал/ч основным топливом является природный газ, резервное топливо не предусмотрено проектом» *(ТЭЦ-5 и ТЭЦ-6, обеспечивающие теплом только половину столицы, здесь, разумеется, не считаются)*.

Все они были построены, когда новоиспеченный министр, вероятно, еще в школу ходил. Сегодня цифры могут несколько отличаться, но порядок тот же, и все они — в составе «Киевтеплоэнерго». Можно было бы еще адреса предоставить, но это, думаю, лишнее.

К сожалению, нынешняя власть уже не впервые, когда не выполняет возложенных на нее функций, переводит стрелки на других.

Если идти по этой логике, то можно спросить Владимира Зеленского:

— почему он как Верховный главнокомандующий допустил уничтожение основных объектов энергоснабжения Киева — ТЭЦ-5 и ТЭЦ-6?

Поэтому не нужно сегодня искать крайних — так можно неожиданно выйти на самих себя. Ведь формально за безопасность столицы отвечает начальник КГВА Тимур ***Ткаченко***, который в этом деле, кстати, не показал никаких реальных результатов.

Более того, путаница в системе управления столицы *(парламент так и не разграничил четко полномочия мэра и главы КГВА)* **работает против города и Украины.**

Разобраться, кто реально и за что отвечает, невозможно.

Зато возможно назначать виновных, исходя из политических соображений. И это точно не о государственном подходе.

Вообще, если отойти от возмущения методами, которыми центральная власть сегодня решает проблемы *(в некотором смысле тон статьи обусловлен именно этим фактом)*, то можно сделать один неутешительный вывод.

Отсутствие рабочего эффективного диалога центральной власти с органами местного самоуправления, желание прикрыть непрофессионализм и серьезные сбои в системе госуправления (прежде всего энергетикой) непосредственно бьют по способности государства оказывать сопротивление российской агрессии в тылу.

Чего стоит одно заявление мэра столицы о том, что за четыре года войны президент ни разу с ним не встретился. В то время как Кличко возглавляет ***Ассоциацию городов Украины***. И тут дело сейчас не в качестве местной власти *(отсутствие выборов законсервировало и разлагает систему управления как в Центре, так и на местах)*, а в банальных инструментах государственного управления во время войны. Когда победить беду можно только вместе.

15 января состоялось селекторное совещание при президенте по вопросам энергетики, где впервые за продолжительное время собрались как представители центральной власти, так и руководство столицы, а также других больших городов.

По нашей информации, Виталий Кличко занял примирительную позицию, подчеркнув, что публичные взаимные обвинения между Центром и местной властью только углубляют кризис и деморализуют общество.

В ответ от президента прозвучали упреки по поводу его решений, в частности заявлений о возможной эвакуации из Киева, сделанных без согласования с офисом президента.

Фактически **вместо содержательной координации стороны снова сошлись в выяснении «кто начал первым»**, что только подтверждает:

— **проблема заключается не в отдельных чиновниках, а в системном отсутствии рабочего механизма совместного управления в условиях войны.** Основанного не на эмоциях и амбициях, а на единой для всех цели — выстоять.

***

№ 1.480

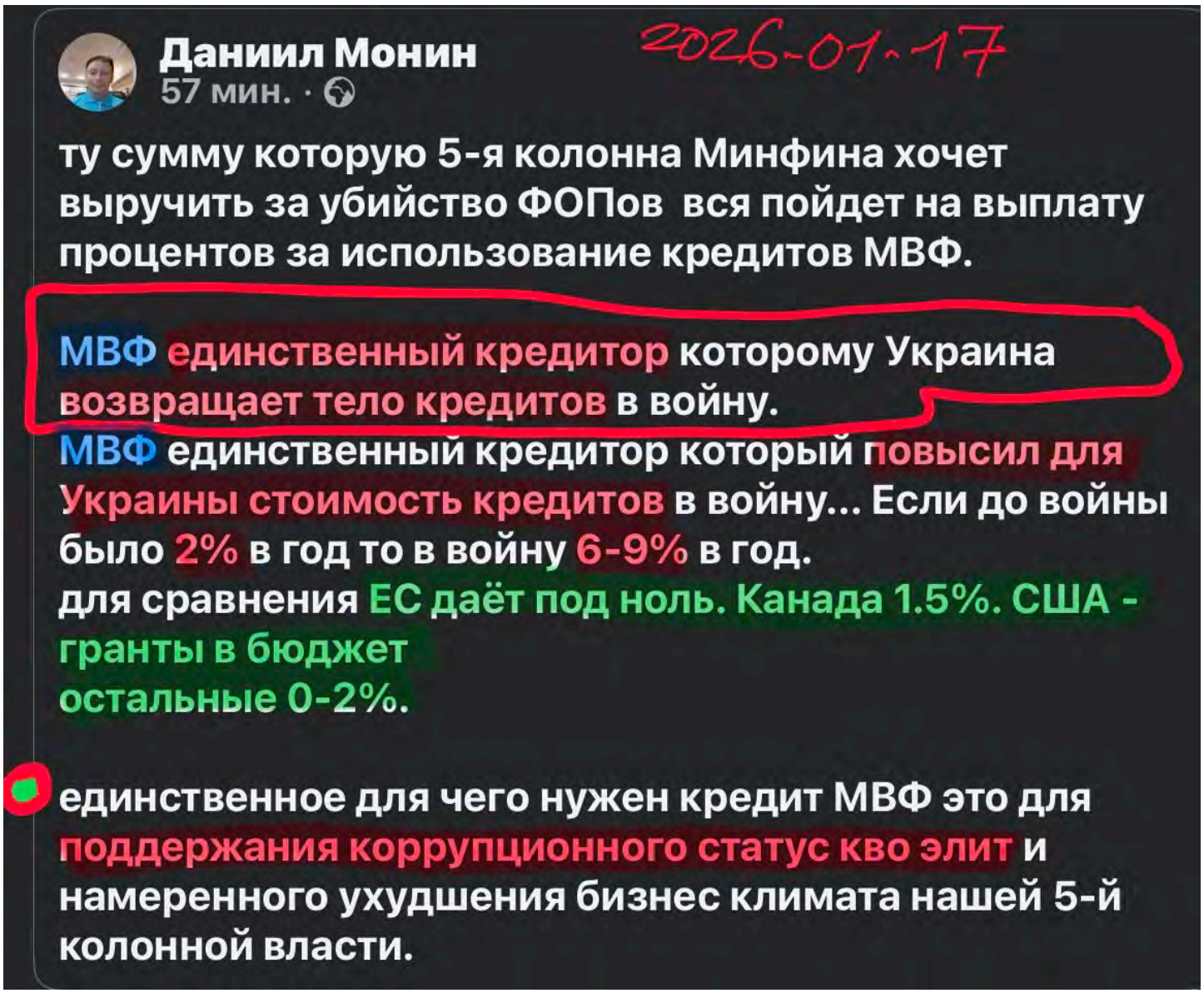

***

№ 1.481

Сергей Дацюк
41 мин. ·

2026-01-18

Як творець аллагестики (теорії про мистецтво змін) та терміну аллофобія (жах перед змінами) маю сказати про один важливий момент. В часи Перебудови на екзаменах запитували: яка головна якість Перебудови. Правильна відповідь була: її незворотній характер. Водночас це і є аллофобія всередині неуникненних змін. Відповідь аллагестики на це питання: усякі перебудови і переміни лише незворотньо перерозподіляють владу та багатство у суспільстві, і лише неперервний характер змін може породити спільний контроль над політикою та владою. Коли закінчиться війна, нікчемна в своїй більшості українська еліта зафіксує вимушені зміни і знову продовжить правити, дерибанити на потоках, красти з бюджетів, монополізувати і карати за чесну конкуренцію меншу благородну частину еліти. Це відбудеться саме через консервативні установки більшості громадян та їх патріотичних активістів. Саме в аллофобії проблема українців: вимушені зміни у них бувають, але під тиском ззовні, нерадикальні і тимчасові. Два Майдани це довели. Не думав, що значна частина майданівців Гідності стануть такими негідниками, пройдисвітами, корупціонерами, пропагадистами безвихідної вічної війни. В цьому якась зла трагедія аллофобії: саме вічна війна потрібна тоді, коли своя сторона війни спільних неперервних і радикальних змін не хоче, а хоче лише авторитарної перебудови в інтересах активістських груп та мовно-культурної консервації і подальшої ворожнечі. Якщо ворог не змінився, то чого ми маємо мінятися - аллофобний дзеркальний ідіотизм. Республіка - не спільна річ, а змінювана і неперервно передоговірна спільна річ. Відтак республіка підважена і ненависна в Україні.

***

№ 1.482-1

2026-01-18

Джон ***Сміт***

Читаю Шмигаля про "мобілізацію бригад із регіонів" і "додаткові генератори" у столицю.

Офігіваю…

*Дісклеймер: повністю підтримую перелічені далі "рішення штабу Шмигаля". Саме це і мав би робити уряд з самого початку. Сосія наносить удари всією потугою держави — долати наслідки Україна також має силами всієї держави, а не лише мера якогось з розбомблених міст.

І тут одразу ж виникають *питання*.

(1) «*Укрзалізниця*» направить на допомогу Києву ***30 спеціалізованих бригад*** для відновлення тепломереж. Ще ***20 бригад*** направлять до Києва з інших регіонів України." - пише *Шмигаль*.

(2) " Готуємо до передачі місту ще понад ***60 генераторів***."

(3) " Віцепрем'єр-міністр з відновлення Олексій ***Кулеба*** повідомив про кількість ***когенераційних установок***, які вже прямують на підсилення міста. Поставив завдання прибрати усі бюрократичні перепони для їхнього швидкого запуску в роботу."

Якщо не звертати увагу на безграмотність шмигалевої писанини *(хто "поставив завдання"? - шмигаль кулебі чи кулеба бюрократам?)*, то з цих бравих "донесень з фронтів" слідує простий висновок.

Центральна влада в перші дні після удару навмисно кинула киян.

— **Уряд одразу мав *резерв* півсотні бригад енергетиків, *60 генераторів* і неназваного числа *когенераційних установок*.**

Це прямо слідує з заяв ***Шмигаля***.

Держава завжди має більший резерв ресурсів за місцеву владу. І наші предки тому й вигадали державність, бо вона потрібна, щоб ресурси волинян і древлян під час війни кинути на допомогу сіверянам чи полянам.

Але виходить (з слів же ***Шмигаля***!), український уряд

1) — ***тримав десь додаткові ресурси в заначці***, приховував, як алкаш від дружини, не ділився ними у розпал кризи.

2) — Зате ржав з Кличка, вів ***чорну медіа-кампанію***, насолоджувався проблемами і "безпорадністю місцевої влади".

І лише коли Кличко сам майже впорався, тут

3) — ***зелений уряд виходить на сцену весь в білому***: "направляємо ресурси".

А раніше чому не направили? Просто п@здць якийсь. Навіть не знаю як назвати цих *істот*.

"Подальші кроки уряду будуть спрямовані на створення децентралізованої мережі, яка дозволить місту бути менш вразливим до терористичних атак РФ."

В перекладі з «хуцпи» на українську:

— за 4 роки уряди Зеленського: Шмигаля, Свириденко не зробили нічого, щоб зробити Київ *менш вразливим*.

Зетьман записував вечірні проповіді, як "провів Ставку", "обговорив захист енергетики", утворив черговий «стоп'ятсотий штаб». А на ділі пшик…

1) — ***Децентралізацію мереж*** починають лише зараз.

2) — ***Когенераційними установками***, які були в *Кулеби*, але він їх десь ховав.

Реальність така:

— після російської атаки Зеленський і його уряд весело споглядали, як Кличко борсається наодинці з бідою. Не допомагали (хоча могли). Глумилися.

Бо хотіли замочити *рейтинг* Кличка в Києві.

Для цього

— вони змусили киян довше мерзнути в -15 і грітися на вулицях біля багать, наче в Кам'яну добу.

Бо

— дріб'язкова нікчема в кріслі президента просто хотіла перекинути власний провал за двушечку, пусті базікання про блекаут в Москві і незахищену енергетику — на Кличка.

Поки росія по нам б'є всіма ресурсами, українська влада наші ресурси марнує…

Хоча вони їй доступні з самого початку.

Це і є «*нова епоха хуцпи*».

Остання фраза ***Шмигаля*** звучить уже просто насмішкою:

> — "Наша мета — миттєва координація та реагування. Не тижні, не дні, а лічені години."

***

№ 1.482-2

Денис Шмигаль | Перший віцепрем'єр — Міністр енергетики ...

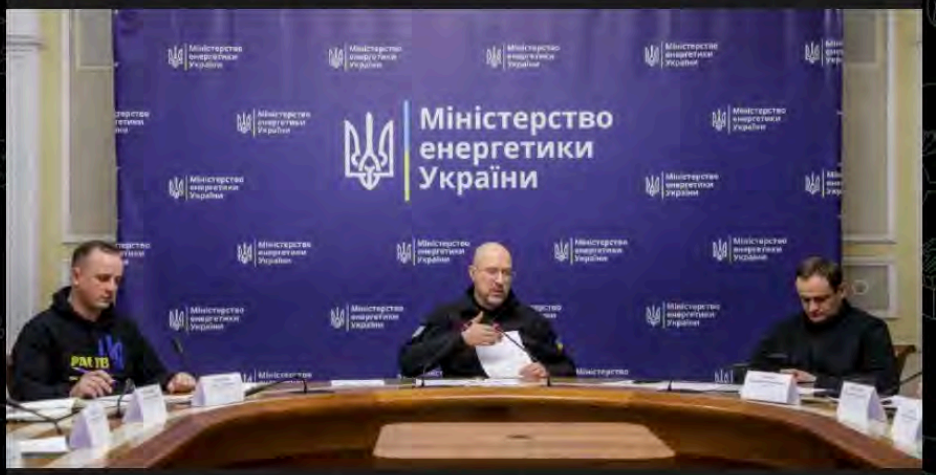

Максимально швидке відновлення енергопостачання та посилення захисту об'єктів критичної інфраструктури від російських атак — найвищий пріоритет.

Провели сьогодні чергове засідання Штабу з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у Києві та області, проаналізували результати проведених робіт та узгодили план подальших кроків для посилення стійкості енергосистеми.

📌 Щодо теплопостачання. Наразі тривають роботи з повернення тепла в Києві до близько 100 будинків. Зараз за потреби заживлюємо їх та критичні об'єкти генераторами. Готуємо до передачі місту ще понад 60 генераторів.

📌 Також доручив місту відпрацювати з АТ «Укрзалізниця» та Мінвідновлення збільшення кількості теплових ремонтних бригад. «Укрзалізниця» направить на допомогу місту мінімум 30 бригад тепловиків та надасть експертну допомогу для якнайшвидшого відновлення тепла в оселях. Ще 20 бригад направлять до столиці інші регіони.

📌 Віцепрем'єр-міністр з відновлення Олексій Кулеба повідомив про кількість когенераційних установок, які вже прямують на підсилення міста. Поставив завдання прибрати усі бюрократичні перепони для їхнього швидкого запуску в роботу.

📌 Щодо ситуації по світлу. Ситуація продовжує залишатися складною. Енергетики працюють 24/7. На виконання рішень штабу у Києві вже сьогодні почали роботу додаткові бригади енергетиків з інших регіонів. Доручив енергетичним компаніям продовжити збільшення бригад.

Наша мета — миттєва координація та реагування. Не тижні, не дні, а лічені години.

3.3K 18:45

***

№ 1.483

Том КУПЕР: КІНЕЦЬ ПРОТЕСТАМ В ІРАНІ. ПОПЕРЕДНЯ ОЦІНКА

politcom

2026-01-16

Всім привіт!

Жили-були за тридев’ять земель король Дурило. І була в нього величезна проблема. Така, що він змушений був принаймні відкласти, якщо не скасувати

зовсім, вторгнення — або «принаймні» військове втручання — у країну на ім’я Іран…

Так, здається, «вторгнення» принца Бібі та короля Дурила в Іран не відбудеться. Не кажучи вже про те, що вони обидва — плюс «справжній принц» Реза Пахлаві — неодноразово демонстрували, що їхній рівень «інформації» та «знань» про Іран подібний до рівня більшості експатів-іранців (та інших, перш за все ізраїльтян) — тобто:

> — вони не мають жодного уявлення про те, що відбувається в Ірані, та й не дуже намагаються в цьому розібратися. Але, зокрема, король Дурило стикався з численними проблемами, розумієте.

9 та 10 січня 2026 режим ***Корпусу вартових Ісламської революції (КВІР)*** **швидко вирізав кілька десятків тисяч**:

> — **як «попередження» іншим**.

Якщо не вдавалося виманити людей на вулиці, його бандити їздили вгору-вниз дорогами і випадково стріляли у всіх, хто поруч.

Де цього було недостатньо, бандити режиму прочісували лікарні:

> — витягали поранених протестувальників і без суду страчували їх на вулиці.

Потім вони виставляли тисячі тіл напоказ — скрізь, де тільки могли, і все це, спритно наживаючись на продажі тіл сім’ям/родичам/друзям, які хотіли забрати їх для поховання.

Це, де-факто, зупинило протести.

Водночас

> — режим почав 1) глушити *StarLink*, 2) домігся успіху у вбивстві, ув’язненні або вигнанні лідерів протестів, 3) організував контрпротести тощо.

Зрештою, не лише те, що протести застали Пентагон із спущеними штанами — і тому американські збройні сили справді не мали «потрібного» на позиціях (наприклад, жодного авіаносця не було навіть близько до Перської затоки) — але до того часу, коли Білий дім був готовий діяти, він також отримував безліч дзвінків від головних приятелів та інвесторів короля Дурила в регіоні — таких фанатичних і практикуючих плюралістів, як Ердоган, емір Катару аль-Тані та Мухаммад бін Салман з Саудівської Аравії. Усі люди, відомі своєю пристрастю мати велику «демократію» прямо біля свого порога.

…врешті-решт, король Дурило обмежився «підтримкою іранців».

Де акцент був на слові «підтримка». І нічому не робленні.

Для мене це була дуже цікава справа, яка викрила майже всі фактори, важливі для стану справ на Близькому Сході наших днів.

Судячи з ваших запитань і коментарів, те саме було актуальним і для багатьох читачів цього блогу.

Тому хотілося б звернути увагу на кілька моментів.

Іранці — ті, що в Ірані, і готові протестувати, але особливо експати:

> — прикро, але через 15 років після подібних протестів у Сирії іранці (як і 99,9% громадськості в країні та за кордоном) все ще блаженно не знають факту, що ще в 2011 (а потім аж до 2012) режим Асада реагував на масові демонстрації точно так само, як режим КВІР зробив це зараз:
>
> 1) жорстоким насильством і 2) масовими вбивствами.

Зважаючи на присутність декількох сотень радників КВІР у Сирії в той час, це, насправді, не дивно. Або не повинно бути дивним.

Втім, завдяки — серед іншого — систематичному запереченню присутності КВІР у Сирії з боку адміністрації Обла-бла, адміністрації короля Дурила та адміністрації Байдена (так: навіть з боку ізраїльських урядів) — це залишається невідомим.

Іншими словами:

> — саме іранці не знали, що «їхній» КВІР масово вбивав сирійців ще в 2011-2012, і тому ніколи не могли припустити, що «їхній» КВІР зробить те саме в Ірані зараз.

Не дивно, що масове вбивство протестувальників застало іранських протестувальників зовсім непідготовленими і швидко змусило їх замовкнути. Вони були шоковані тим, наскільки КВІР готовий масово вирізати їх під час протестів.

Що гірше:

> — як протестувальники в Ірані, так і ті, що за кордоном, абсолютно не обізнані про режим КВІР та його методи роботи, не кажучи вже про те, як організовуватися.

Більш конкретно, наприклад, вони не мають уявлення про те, як обійти вуличні блокади режиму, про швидке розсіювання з подальшим відновленням протестів на інших місцях та подібні «тактики» (застосовувані, наприклад, сирійцями в 2011-2012), а також отримують (дуже) погано поради щодо вибору міжнародних союзників.

На жаль, це означає, що ні протестувальники в Ірані, ні їхні прихильники за кордоном навряд чи усвідомлять, що

> — режим КВІР не можна повалити через «гучний» активізм у соцмережах, ні американськими бомбами та крилатими ракетами, ні ізраїльським Мосадом та його вбивствами, і вже зовсім не всілякими благими побажаннями та мріями — а лише через добре організовану, єдину, масову дію зсередини.

З боку іранців.

Так само, як Асад був (зрештою) повалений сирійцями.

Не кимось іншим. У цьому відношенні висновок кристально чистий:

> — **іранці самі по собі**.

(Вам не подобається це чути? О, як прикро — для вас, але особливо для тисяч іранських протестувальників, масово вирізаних режимом КВІР.)

Фото

Так, буквальні «купи мішків для тіл» перед моргом у Кахрізаку (передмістя Тегерана) 11 січня 2026.

Цинічні бандити КВІР широко стягували (і досі стягують) з родин/родичів/друзів вирізаних протестувальників «збори» за видачу їхніх убитих родичів чи знайомих.

Це має особливе значення, враховуючи, що — навіть якщо режим КВІР перебуває «в агонії», як кажуть багато хто — судячи з участі близько 14-17 мільйонів виборців у останніх виборах в Ісламській Республіці, принаймні деяка частина іранського населення все ще вірить в «Ісламську Республіку».

Не дивно, що режим ніколи не «відчував нестачі в робочій силі» під час цієї хвилі протестів.

В крайньому випадку йому потрібен був хтось, готовий натиснути на спусковий гачок і розстрілювати з кулемета маси беззбройних цивільних.

Як завжди — дивіться «класичні приклади», такі як радянські військові інтервенції в Угорщину 1956 та Чехословаччину 1968 років, або різанина на площі Тяньаньмєнь у Пекіні 1989 року — він вирішив проблему, запросивши «іноземців»:

> — людей, особисто не пов’язаних з тими, хто протестував. У випадку Ірану 2026 року таким рішенням стали «Катаїб Хезболла»: «Хезболла Іраку», яка направила (за повідомленнями) принаймні «50 автобусів по 60 бойовиків у кожному».

Не помиляйтеся: це ніколи не означало, що саме «Катаїб Хезболла» «одні» розстрілювали беззбройних протестувальників цілими масами. Зовсім ні.

Фото

Кулемет калібру 12,7 мм, встановлений на «технічці» КВІР, на вулицях Тегерана. Немає потреби в будь-яких сумнівах на кшталт «це було кілька вербованих Мосадом афганських хазарейців, розгорнутих у фейковій новині»:

> — саме КВІР використав свій арсенал для масового вбивства іранських протестувальників.

Фото

Автомобіль КВІР з бойовиками «Катаїб Хезболла» (або «Хашд аль-Шаабі») на вулицях Шахсвара кілька днів тому…

Фото

…і війська КВІР на (виготовленій Toyota) «технічці», що проїжджають повз за лічені секунди.

Фото

Печально відомі банди басиджів на мотоциклах.

Справді

> — чи «навіть якщо» (США напали б) — багато хто, здається, наївно очікував, що «кумулятивний ефект» масових протестів в Ірані, «поєднаний» з американським військовим втручанням плюс таємні операції Ізраїлю, буде «достатнім» для повалення режиму КВІР. Що це напружує режим до межі розриву.

Це не що інше, як дурість.

Просто тому, що КВІР складається не з «кількох тисяч басиджів на мотоциклах»

> — і з цим я переходжу до відповідей на запитання тих, хто просив оцінки військових можливостей Ірану.

По-перше, КВІР:

> — це включає Командування кібербезпеки / CABAMA / Міністерство інформації, Сири Кудс («відділ закордонних справ»), 20-тисячні Повітряно-космічні сили (власні авіаційні та ракетні сили КВІР), 20-тисячний Військово-морський флот КВІР, 150-тисячні Сухопутні війська КВІР та Корпус захисту ядерних об’єктів.

КВІР ледь залучив щось із цього:

— його основним інструментом розгрому протестів був Корпус «Басидж», який — залежно від оцінки — може нараховувати до 600 000 осіб (що, у свою чергу, залежить від рівня його мобілізації).

Іншими словами:

— одного лише КВІР було більш ніж достатньо військ, щоб самостійно розгромити протести.

Навіть без Головного командування правоохоронних органів (так званої «поліції»).

Він привів «Катаїб Хезболла» лише тому, що цим неграмотним дурням легко стріляти в беззбройних цивільних. Цього достатньо знати у цьому відношенні.

Коли мова йде про питання цілісності Ісламської Республіки Іран (ІРІ), лише після усіх перерахованих вище гілок починають «мати значення» «регулярні» збройні сили Ірану

— які, на відміну від КВІР, ні навчені, ні завданням яких є забезпечення цілісності та безпеки ІРІ.

«Регулярні» (так звані Артеш фарсі) включають 340-тисячну армію, 15-тисячні Війська ППО ІРІ, 30-тисячні ВПС ІРІ та 20-тисячні ВМС ІРІ. Наскільки мені відомо, жодні з них не брали участі в розгромі протестів — але також не в протидії КВІР.

Це так, тому що хоча Армія Ісламської Республіки Іран (AIPI) може мати більше військ, ніж КВІР (коли останній не повністю мобілізований): її командири були ретельно відібрані КВІР.

— За свою лояльність. Не за заслуги чи навички чи щось інше.

Не дивно, що хоча окремі солдати армії брали участь у протестах (у вільний час), було наївно очікувати, що AIPI прийде на допомогу протестувальникам.

Не лише те, що США вирішили «підтримати іранців», але й Ізраїль зрештою пішов слідом. Чутки, що певна домовленість на кшталт «я не нападатиму на тебе, якщо ти не нападеш на мене» між Іраном та Ізраїлем була досягнута через — кого ж ще — Москву.

У цьому відношенні не можу не нагадати:

— не тільки те, що Нетаньягу та Пудінг — друзі, але й будь-хто, хто вважає Іран «паперовим тигром», просто не обізнаний про всю шкоду, заподіяну іранськими балістичними ракетами Ізраїлю під час «12-денної війни» минулого червня.

Справді, я б рекомендував уважніше перевірити шкоду, заподіяну іранськими ракетами Ізраїлю.

Звісно, до сьогодні ЦАХАЛ відмовляється обговорювати, які його бази були вражені та якої шкоди там завдано; в кращому випадку можна виловити кілька підказок з ізраїльських ЗМІ (хоча потім треба стежити за цим надзвичайно уважно).

Більше того,

> — знадобилися спільні зусилля всіх можливих західних компаній, що надають комерційні супутникові знімки, щоб приховати цей факт.

Тим не менш, коли пил влягся, все ж стало ясно, що

> — ізраїльтяни брехали про «немає шкоди» та «90-100% іранських ракет збито».

Більше того, розмір шкоди цивільним об'єктам зріс настільки, що уряд Нетаньягу вимкнув вебсайт, створений для отримання компенсацій від уряду — тому що це «розкривало» занадто багато. А ця шкода йшла на мільярди.

Additional links
Personal area Tax Authority
With a dog" – The activity of" the compensation fund for the treatment of damages – Update and amount of claims
Spokesperson's messages :Type
With a dog :Secondary issue
Compensation fund :Subject
Damaged hostilities and acts of war :Target audience
25.06.2025 :Publication date
Staff of the Compensation Fund – property tax, accompanied by engineers and appraisers, are still in the various arenas today and provide solutions to citizens whose homes and property have been damaged, in cooperation with representatives of the local authorities operating in the field.
As of this morning, 140 teams of the
Deleted on 26 June 2025: Israeli government website documenting (by then) a total of 41,651 compensation claims filled by Israeli citizens for war-related damage caused by Iranian missile strikes. Mind: this excluded all the IDF bases and numerous activities along cease-fire-lines/borders of Israel. Overall, it was only indirectly pointing at the actual amount of damage caused to Israel by Iran the last year - including the fact that Israel simply could no longer continue financing the continuation of that war.

Screenshot

compensation fund operate throughout the country. In addition, 12 staff are in hotels where persons evicted from their homes are accommodated and assist them in bringing claims for compensation and in promoting the .rehabilitation of their homes

To date, the Compensation Fund centres have received 41,651 claims since the beginning of the war, of which 32,975 for damage to the building, 4,119 for damage to the vehicle, and 4,456 for damage to contents and equipment. According to an estimate, there are thousands more buildings that have been damaged and a lawsuit .has not yet been filed for them

Below is the division of claims according to :centers

- Tel Aviv: 26,084
- Ashkelon: 12,364
- Acre: 2,750
- Tiberias: 226
- Central focus: 114
- Hear: 104
- Kiryat Shmona: 9

Citizens whose homes or property were damaged by the missile fire can contact and notify the damage to the Tax Authority hotline at number 4954* or file an online claim On the website of the . Tax Authority

Видалено 26 червня 2025 року: урядовий сайт Ізраїлю, що документує (на той момент) в цілому 41 651 заявку на компенсацію, подану ізраїльськими громадянами за військову шкоду, заподіяну іранськими ракетними ударами.

Майте на увазі: це виключало всі бази ЦАХАЛ та численні об’єкти вздовж ліній припинення вогню/кордонів Ізраїлю.

Загалом, це лише непрямо вказувало на фактичний розмір шкоди, заподіяної Ізраїлю Іраном минулого року — включаючи той факт, що Ізраїль просто не міг більше продовжувати фінансувати продовження цієї війни.

Зрештою, поки ізраїльтяни заявляли про «повну повітряну перевагу від кордону (з Іраком) до Тегерану», вони не наважувалися запускати свої пілотовані літаки глибше ніж на 40-50 км у повітряний простір Ірану навіть в останній день тієї війни — тобто після американських ударів. Вони лише відправляли туди свої БПЛА. Що означає, що, незважаючи на всі їхні телегенні заяви, основна маса Повітряно-космічних сил КВІР та Військ ППО ІРІ все ще була недоторканою та боєздатною.

Отже, «будь-хто, хто каже, що іранські ракети були ефективними, просто антисеміт», так?

Що ж, шановні професіонали (особливо): це ідеальний рецепт для спотвореної — а отже, абсолютно марної, абсолютно нереалістичної розвідки, яка потім підриває як політику, так і військові дії… і може легко призвести до десятків тисяч вирізаних протестувальників.

До речі, хто сказав, що Ізраїль «запалюється» від «допомоги встановленню демократії» в Ірані? З яких пір, і на підставі яких фактів?

Не дивно: очікування, що Ізраїль «прийде на допомогу іранським протестувальникам» — можна підсумувати лише як «нескінченно наївне». Навіть «смертельно наївне».

Більшість іранських експатів між тим гірко скаржиться на «оглушливу тишу» міжнародних ЗМІ як щодо протестів, так і щодо масових вбивств, спровокованих режимом КВІР.

Тепер, враховуючи, що всі можливі мейнстрімні ЗМІ (очевидно: всі платформи, на які люди зазвичай звертають увагу) переповнені репортажами про Іран. Насправді, у мене враження, що особливо тут, в Європі, ці платформи були більш ніж задоволені зробити висновок, що їм «не потрібно більше піклуватися» про сіоністський геноцид палестинців, і тепер, «нарешті», «можна повідомляти про тих огидних іранських мулл, що вирізають десятки тисяч прекрасних молодих іранців».

Більше того, слід пам’ятати, що більшість наших «вільних» ЗМІ (між 80% тут, в ЄС, та 95% у США) перебуває в приватній власності і настільки незацікавлена в серйозному інформуванні своїх клієнтів, що вони всі ліквідували свої відділи закордонних новин ще роки тому. Відповідно, вони не можуть ні запропонувати серйозну інформацію, ні надійний аналіз. Плюс, усі можливі «експерти» з Ірану довели себе як мрійники. Таким чином, маса ЗМІ не має навіть уявлення, які питання задавати, не кажучи вже про те, де.

Зазвичай одразу після скарг на відсутність репортажів йдуть скарги на бездіяльність іноземних урядів та міжнародних організацій.

Тут питання таке: Чому очевидна відсутність дій?

І: Хто має діяти і як?

Що ж, це не робота ООН, і ця організація ніколи не створювалася і не була оснащена для бомбардувань/вторгнень у країни з метою порятунку людей, що протестують проти «своїх» вбивчих режимів. Інакше «інтервенція ООН» відбувалася б кожні 2-3 місяці.

(Просто тому, що більшість країн на цій планеті — диктатури.)

Враховуючи, що такі інтервенції вийшли з моди принаймні з часів ДР Конго початку 1960-х, висновок напрошується сам собою:

> — більшість членів ООН дійшла висновку, що вони не хочуть таких операцій.

Більше того, чи повинен король Дурило йти рятувати іранських протестувальників у той час, коли він на найкращому шляху до демонтажу того, що залишилося від «демократії» в США після десятиліть системної політичної корупції?

> …і коли його фашистське Імміграційно-митне управління (ICE) мало що не робить те саме в США?

«Пані секретар ICE» — виступає на трибуні, прикрашеній гаслами італійських фашистів 1920-1930-х років…

Що ж, можливо, після того, як він «розбереться з США», але точно не відразу.

А «надтурбіновані ізраїльські військові можливості» — були повністю розкриті під час агресії Ізраїлю проти Ірану минулого 2025 року в червні, коли вони не змогли навіть наполовину закінчити справу без США.

> — Херня трапляється, як кажуть, і здається, що ведення війни проти країни за 1000 км може бути трохи відмінним від організації вбивств…?

(Хто б міг подумати, е?)

До речі, хто вам коли-небудь казав, що інтервенція ООН, США чи Ізраїлю принесе Ірану будь-яке добро? Ви ніколи не перевіряли результати інтервенцій ООН у ДР Конго, просто для прикладу? Або американських інтервенцій у приблизно 50-60 країнах за останні 80 років? Ніколи не перевіряли, що сталося з Гренадою, Панамою, Іраком, Афганістаном тощо? Або всієї ізраїльської агресії за 80 років історії цього колоніального проекту?

Що залишилося?

НАТО?

> — Воно вже заморожене протягом 12 місяців. Завдяки королю Дурилу. Це означає: НАТО не може ефективно діяти, тому що це залучає США, і ніхто в Європі не довіряє США вже 12 місяців.

ЄС?

> — ЄС зайнятий порятунком України та відбілюванням геноциду палестинців, дякую, що запитали. Це не військова сила, хоча, і не призначена бути нею — і тим більше такою, що запускає експедиційні інтервенції за 1500+ км від дому.

Загалом: якщо хочете, дорогі іранці, відчувайте вільними бути обуреними — але проти тих персонажів, які привели вас і всіх нас у цю ситуацію.

Їх небагато: десь 62-65, з яких близько 45 у США, решта в ЄС. Усі вони супербагаті нацисти, експерти з ухилення від сплати податків та/або засуджені злочинці, переважно також педофіли (дякую Епштейну) тощо — і все ж: вони володіють більш ніж 50% того, що можна володіти на цій планеті.

Включаючи політику та ЗМІ.

О, почекайте… хіба це не ті самі ЗМІ, від яких ви очікуєте, що вони будуть голосити 24/7 про вирізаних іранських протестувальників…?

Трясця…

автор – Том КУПЕР

джерело

переклад ПолітКом

***

№ 1.484-1

АНАТОМІЯ ДЕФІЦИТУ

Частина 1. Міф про «просто бізнес»: Чому ресурси — це кров війни

2026-01-18

Рубін

Коли Дональд Трамп вперше заговорив про купівлю Гренландії, реакція світової громадськості розділилася на два табори. Перші крутили пальцем біля скроні, вважаючи це ексцентричною витівкою магната нерухомості. Другі, більш серйозні аналітики, почали розмірковувати про стратегічне положення острова. Але і ті, й інші часто випускають з уваги фундамент цього інтересу.

У публічному просторі часто лунає думка: «Навіщо шукати військовий підтекст? Це просто бізнес, просто метали». Однак давайте будемо чесними: в історії людства фраза «це просто бізнес» перестає працювати рівно в той момент, коли цей бізнес стосується виживання держави. Економіка і війна — це не дві різні сфери, а сполучені посудини.

1. Аксіома виживання: Торгувати чи відбирати?

В економічній історії існує жорстка теорія, сформульована дослідниками Рональдом Фіндлі та Кевіном О'Рурком. Вона звучить цинічно, але правдиво: війна і торгівля — це взаємозамінні стратегії доступу до ресурсів.

Логіка тут проста, як бухгалтерський звіт:

(1) Поки ресурс можна купити дешево і безпечно — держави торгують. Це вигідно.

(2) Як тільки ціна стає непомірною або продавець починає використовувати ресурс для шантажу («вентиль перекрию»), витрати на торгівлю перевищують витрати на війну.

(3) У цей момент дипломати замовкають, і починають говорити гармати.

Ми звикли думати, що сучасні війни ведуться за демократію, свободу або проти тиранії. Але якщо здути пил з історичних хронік, стає очевидно, що за красивими гаслами завжди ховається таблиця Менделєєва.

2. Урок історії: Пташиний послід і національна безпека

Щоб зрозуміти драму навколо Гренландії, корисно повернутися у 1856 рік. Тоді в США був ухвалений закон, який сьогодні здається сюжетом для комедії — «Закон про гуано» (Guano Islands Act).

Цей акт дозволяв будь-якому громадянину США захоплювати будь-які безлюдні острови, де буде виявлено гуано — висохлий пташиний послід. Здавалося б, де велика держава, а де пташині екскременти?

Але в XIX столітті гуано було стратегічним ресурсом номер один. Це були єдині ефективні азотні добрива. Без них виснажені ґрунти Америки та Європи не могли прогодувати населення, що зростало.

(1) Дефіцит гуано означав голод.

(2) Голод означав бунти і падіння урядів.

Тому за пташиний послід велися справжні війни. Іспанія бомбила порти Перу і Чилі, щоб контролювати поклади добрив. США анексували десятки островів у Тихому океані. Це не було «бізнесом». Це було питання біологічного виживання нації.

Сьогодні роль «пташиного посліду» відіграють рідкісноземельні метали (РЗМ). І Гренландія — це гігантський склад цих «вітамінів» для сучасної промисловості.

3. Китайська мудрість: Сіль і Залізо

На Сході цю істину зрозуміли ще раніше. У китайських хроніках зберігся чудовий приклад з історії династії Хань (I століття до н.е.) — знаменита суперечка «Про сіль і залізо».

Тодішні «ліберали» (конфуціанці) вимагали, щоб держава пішла з економіки, дозволивши приватникам торгувати вільно. Їм заперечував міністр Сан Хун'ян.

Він поклав на стіл імператора просту формулу:

(1) Сіль — це консервант їжі (біологічне виживання).

(2) Залізо — це зброя і плуги (військове та аграрне виживання).

(3) Віддати це в приватні руки або, не дай боже, в руки ворогів — означає підписати смертний вирок імперії.

Сан Хун'ян переміг. Китай встановив держмонополію на ресурси, що дозволило йому утримувати армію і відбиватися від кочівників сюнну. Відтоді в політичному ДНК Китаю записано: ресурси — це інструмент влади.

4. Чому F-35 не літає без «бруду»?

Повернемося в наші дні. Гренландія. Острів, вкритий льодом, під яким лежить те, без чого Захід може програти наступну велику війну ще до першого пострілу.

Сучасний винищувач п'ятого покоління F-35 — це диво інженерної думки.

Але

— це диво не полетить без приблизно *417 кг рідкісноземельних металів*.

(1) Ітрій, тербій, диспрозій потрібні для систем наведення лазерів, жароміцних сплавів двигунів і стелс-покриття.

(2) Атомні підводні човни класу «Вірджинія» потребують понад 4 тонни цих матеріалів кожен.

(3) Есмінці класу «Арлі Берк» нашпиговані електронікою на основі тих самих елементів.

Парадокс ситуації полягає в тому, що сьогодні Китай контролює від 60% до 90% (за різними оцінками) світової переробки цих металів.

Щоб побудувати ракету, яка повинна стримувати Китай, США змушені купувати матеріали... у Китаю. Це як якби в 1942 році Сталін купував сталь для танків Т-34 у гітлерівської Німеччини.

5. Логіка Трампа і страх перед росією

Коли Трамп говорить про купівлю Гренландії, він діє суворо в логіці «Солі та Заліза». Він розуміє, що нинішній ланцюжок поставок — це зашморг на шиї американського ВПК.

Гренландія володіє одними з найбільших у світі нерозроблених запасів РЗМ і урану (родовище Кванеф'єльд).

(1) Якщо ці ресурси контролюють США — у Заходу є автономна оборонна промисловість.

(2) Якщо туди заходить Китай (через інвестиції, як вони намагалися зробити з аеропортами острова у 2018 році) — Пекін отримує «рубильник» від американської оборонки.

(3) Якщо слабкістю Данії скористається росія (яка вже мілітаризує Арктику шаленими темпами) — НАТО отримує діру у своєму північному фланзі та ресурсний шантаж.

росія, до речі, чудово розуміє цю гру.

Вся історія російської експансії — це гонитва за ресурсами. Спочатку це була пушнина («м'яке золото»), потім нафта, тепер — контроль над арктичним шельфом і українським літієм. Для москви ресурси завжди були не товаром, а зброєю. Газовий вентиль там сприймають так само, як пускову установку «Іскандера».

6. Резюме

Розділяти «військову небезпеку» і «бізнес на металах» — це небезпечна ілюзія. Військова небезпека виникає саме тоді, коли хтось може монополізувати ресурси, необхідні для війни.

Ми живемо в епоху, коли геологія знову диктує політику.

Гренландія стала полем битви не тому, що там красиві льодовики, а тому, що той, хто володіє її надрами, володіє ключами до технологічного домінування в XXI столітті.

У наступній статті ми детально розберемо, як саме Китай сплів свій «шовковий зашморг» і чому Пекін воліє купувати порти і шахти, замість того щоб посилати авіаносці.

***

№ 1.484-2

АНАТОМІЯ ДЕФІЦИТУ

Частина 2. Шовковий зашморг: Як Китай перемагає без пострілів

2026-01-18

Рубін

У першій частині ми з'ясували, що ресурси — це кров війни. Західна цивілізація звикла вирішувати питання дефіциту гучно: канонерки біля

берегів, морська блокада, експедиційні корпуси. Ми бачимо загрозу там, де стріляють.

Китай же грає в іншу гру. Поки Захід будував авіаносці, Пекін будував ланцюжки поставок. Китайська стратегія ресурсної війни нагадує повільне задушення шовковим шнурком: жертва помічає недобре тільки тоді, коли перестає надходити кисень.

Спираючись на документи про еволюцію китайської стратегії, розберемо, як Пекін перетворив періодичну таблицю Менделєєва на зброю масового ураження.

1. Війна за «Небесних коней»

Щоб зрозуміти логіку Сі Цзіньпіна, потрібно відмотати історію на дві тисячі років назад. У документах, які ми аналізуємо, є ключовий епізод — «Війна за небесних коней» (104–101 рр. до н. е.).

Імператор У-ді зіткнувся з проблемою: його армія програвала кочівникам сюнну. У кочівників були швидкі й витривалі коні, а у китайців — ні. Кінь тоді був аналогом сучасного танка або винищувача. Це була критична військова технологія.

Що зробив імператор? Він відправив величезну армію за тисячі кілометрів у Ферганську долину (сучасний Узбекистан). Метою походу не були землі, золото чи раби.

Метою були тільки жеребці.

(1) Китай втратив десятки тисяч солдатів.

(2) Імперія витратила колосальні кошти.

(3) Але Китай отримав технологію (коней), створив кавалерію і розгромив ворогів.

Цей історичний урок зашитий у підкірку китайської еліти:

— ***контроль над ключовою технологією або ресурсом вартий будь-яких жертв***, тому що він гарантує безпеку на століття. Сьогодні місце «небесних коней» зайняли напівпровідники та рідкісноземельні метали.

2. Пророцтво Ден Сяопіна

У 1992 році архітектор китайських реформ Ден Сяопін вимовив фразу, яку на Заході пропустили повз вуха, вважаючи простою бравадою:

— «У Близького Сходу є нафта, а у Китаю є рідкісноземельні елементи».

Ден не жартував. Він констатував факт початку великої монополії.

Поки США і Європа виводили брудні виробництва в Азію, радіючи дешевизні й чистому повітрю вдома, Китай методично скуповував, будував і закривав ринок.

У документах детально описана різниця підходів:

(1) Західний підхід: ***Ринкова ефективність***. Де дешевше копати, там і копаємо.

(2) Китайський підхід: ***Стратегічна безпека***. Неважливо, чи прибутково це зараз. Важливо, щоб через 20 років ніхто інший не міг цього зробити.

3. Пастка переробки: Чому шахти недостатньо?

Головний міф, який потрібно розвіяти: дефіцит рідкісноземельних металів — це не дефіцит руди. Літій, кобальт і неодим є багато де, навіть у США та Австралії.

Проблема в «брудній кухні» — переробці та збагаченні.

Китай створив те, що аналітики називають «асиметричною взаємозалежністю».

(1) Ви можете викопати руду в Каліфорнії.

(2) Але щоб перетворити цю руду на магніт для ракети «Томагавк», вам доведеться відправити її на завод у Китай.

(3) Тому що заводів повного циклу такої потужності й дешевизни більше ніде немає.

Це і є «шовковий зашморг».

Китай не захоплює територію США. Він просто тримає руку на рубильнику американської промисловості. У 2010 році Пекін вже показав демо-версію цієї війни, заблокувавши експорт рідкісноземельних металів до Японії через суперечку про острови. Японська електроніка встала за пару тижнів.

4. Гідрогегемонія: Вода як важіль

Ресурсна війна Китаю ведеться не тільки за метали.

У досьє є лякаючий термін — «*гідрогегемонія*».

Подивіться на карту річки ***Меконг***. Вона бере початок у Тибеті (Китай) і тече через Лаос, Таїланд, Камбоджу та В'єтнам, забезпечуючи життя десяткам мільйонів людей (рис, риба, питна вода).

Китай побудував каскад з 11 гребель у верхів'ях річки.

(1) Тепер Пекін буквально контролює кран.

(2) У посушливі роки Китай може накопичувати воду, викликаючи посуху внизу за течією.

(3) Або навпаки — скидати воду, викликаючи повені.

Це ідеальна зброя примусу.

Країни Південно-Східної Азії змушені бути лояльними Пекіну, тому що від його волі залежить їхній врожай. Жодних пострілів. Тільки інженери на греблях.

5. Гренландія: Останній пазл

Тепер стає зрозуміло, чому Китай так активізувався в Гренландії і чому це так нервує Вашингтон.

Гренландія — це спроба Заходу вирватися з «шовкового зашморгу». Родовище Кванеф'єльд могло б дати НАТО альтернативне джерело урану і рідкісноземельних металів, розірвавши китайську монополію.

Розуміючи це, китайські компанії (наприклад, Shenghe Resources) намагалися зайти в гренландські проєкти першими. Їм не потрібен прибуток від цих шахт. Їм потрібно, щоб ці шахти *не працювали на конкурентів* або працювали під їхнім контролем.

6. Резюме

Китайська доктрина війни кардинально відрізняється від російської або американської.

(1) росія воює за ресурси, щоб продавати їх і набивати казну (або кишені еліт).

(2) США воюють за ресурси, щоб забезпечити безперебійну роботу глобального ринку.

(3) Китай воює за ресурси, щоб створити систему, де *весь світ* залежить від його рішень.

*Якщо перша стаття була про те, *чому* ресурси важливі, то ця стаття про те, *як* створюється залежність. У третій частині ми спустимося з*

небес геополітики в брудні окопи і подивимося на методи росії — від ПВК в Африці до війни в Україні. Там, де Китай використовує контракти і греблі, москва воліє кувалду.

***

№ 1.484-3

АНАТОМІЯ ДЕФІЦИТУ

Частина 3. Хижак Євразії: Від соболиних шкур до літію Донбасу

У попередній частині ми розбирали китайську стратегію «шовкового зашморгу». Пекін грає в довгу, створюючи складні технологічні ланцюжки та боргові пастки. Це гра гросмейстера, який душить супротивника, посміхаючись і потискаючи руку.

У росії підхід принципово інший. Якщо Китай — це інженер, що перекриває греблю, то росія — це мародер з кувалдою. Російська ресурсна стратегія історично будується не на створенні доданої вартості, а на фізичному захопленні, контролі та шантажі.

Спираючись на документ «Ресурсні війни росії», давайте знімемо ідеологічне лушпиння з дій кремля і подивимося на голі факти. Ви побачите, що за гаслами про «русскій мір» і «боротьбу з нацизмом» завжди ховається банальний кошторис.

1. «М'яке золото»: Чому росія така велика?

Ви коли-небудь замислювалися, чому московське царство раптом рвонуло на Схід, поглинувши гігантський Сибір? Підручники історії кажуть про «великі географічні відкриття» і «подвиги козаків».

Економісти кажуть простіше: соболь.

У XVI–XVII століттях хутро для москви було тим самим, чим сьогодні є нафтодолари або біткоїн. Це була валюта, конвертована в усьому світі.

(1) «Ясак» (хутряний податок) з підкорених народів Сибіру становив основу бюджету царів.

(2) Експансія рухалася суворо маршрутами міграції хутрового звіра. Як тільки в одному регіоні вибивали соболя, козаки йшли далі, до самої Камчатки й Аляски.

Це важливо для розуміння сучасного моменту:

— російська держава від початку будувалася як механізм із викачування ресурсів з колонізованих територій. Змінювався товар, але не метод.

2. Африканське сафарі: Золото за «дах»

Перенесемося у XXI століття. Поки західні дипломати висловлюють занепокоєння ситуацією в Африці, москва діє методами, описаними в пригодницьких романах про піратів.

У документах детально розібрано кейс «Групи Вагнера» (та її спадкоємців на кшталт «Африканського корпусу»). Це ідеальна модель російського ресурсного хижацтва.

Схема примітивна й ефективна:

(1) Знаходиться нестабільна країна з багатими надрами (ЦАР, Судан, Малі).

(2) Місцевому диктатору або хунті пропонується силовий захист («дах») від повстанців.

(3) Оплата береться не грошима (у диктаторів їх часто немає), а концесіями на видобуток золота, алмазів та урану.

У Центральноафриканській Республіці російські найманці взяли під контроль золоті копальні Ндассіма.

— Це не геополітика у високому сенсі, це чистий бандитизм державного масштабу. Видобуте золото йде в обхід санкцій, поповнюючи тіньові бюджети кремля для війни в Європі.

3. Україна: Таблиця Менделєєва під вогнем

Найцинічніший і найстрашніший приклад ресурсної війни розгортається прямо зараз.

Російська пропаганда може скільки завгодно розповідати про «захист російськомовних» або «кордони НАТО», але

— карта бойових дій дивним чином збігається з геологічною картою корисних копалин України.

Згідно з аналізом із завантаженого досьє, окупація українських територій має чітке матеріальне підґрунтя:

(1) ***Енергія***: Захоплення вугільних басейнів Донбасу і шельфу Чорного моря позбавило Україну можливості стати енергетичним конкурентом росії в Європі.

(2) ***Літій і титан***: У Запорізькій і Донецькій областях знаходяться найбільші в Європі родовища літію (основа для акумуляторів) і титану (авіабудування). Контроль над ними — це спроба москви взяти в заручники «зелений перехід» Європи.

(3) ***Зерно і порти***: Блокада морських шляхів і крадіжка зерна показали, що їжа для москви — така сама зброя, як ракета «Калібр».

москва воює не з міфічними «нацистами». Вона воює за те, щоб відібрати в України активи вартістю в трильйони доларів і не допустити появи альтернативного постачальника ресурсів для Європи.

4. Арктичний шантаж

І, нарешті, повернемося до Півночі.

Чому росію так турбує Гренландія і чому вона так мілітаризує свою частину Арктики?

Танення льодів відкриває Північний морський шлях (ПМШ) — найкоротшу дорогу з Азії в Європу. росія оголосила цей маршрут своїми «внутрішніми водами» (всупереч міжнародному праву) і вимагає плату за прохід, погрожуючи військовими кораблями.

Якщо Гренландія (що контролює вихід з Арктики в Атлантику) буде надійно інтегрована в оборонну систему США і НАТО, російська монополія на Півночі впаде. Для кремля Арктика — це останній рубіж, де вони все ще відчувають себе господарями становища.

5. Резюме

Підбиваючи підсумок третьої частини, можна сформулювати «формулу русского міра» в ресурсному вимірі:

(1) Якщо Китай створює залежність, купуючи порти і будуючи заводи...

(2) То росія створює залежність, захоплюючи родовища і погрожуючи перекрити вентиль.

Для росії ресурси — це не товар. Це інструмент домінування. Газ — щоб морозити Європу. Зерно — щоб лякати голодом Африку. Уран — щоб шантажувати США.

Саме тому питання Гренландії таке важливе. Залишити такий стратегічний приз «безхазяйним» у світі, де діють такі хижаки, — недозволена розкіш.

У фінальній, четвертій статті ми зведемо всі лінії воєдино і відповімо на головне питання: чому купівля Гренландії (або хоча б жорсткий союз із нею) — це найдешевша страховка від Третьої світової війни, яку тільки може купити Захід.

***

№ 1.484-4

АНАТОМІЯ ДЕФІЦИТУ

Частина 4. Гренландський гамбіт: Чому Трамп правий, а критики дивляться в дзеркало заднього виду

Ми підійшли до фіналу нашого циклу. У попередніх частинах ми розібрали три ключові елементи глобального пазла:

(1) Ресурси — це не товар, а інструмент виживання (історична аксіома).

(2) Китай будує монополію на технології, затягуючи «шовковий зашморг» на шиї Заходу.

(3) росія веде хижацькі війни, захоплюючи сировину фізичною силою.

Тепер, маючи на руках ці карти, давайте подивимося на Гренландію. Коли Дональд Трамп запропонував купити цей острів, преса вибухнула карикатурами. Але якщо відкинути емоції і подивитися на карту очима військового стратега або геолога, сміх затихає. Залишається холодний розрахунок.

Гренландія — це не просто лід і красиві фіорди. Це ключова висота, втрата якої означає програш у Третій світовій війні.

1. Непотоплюваний авіаносець

Почнемо з географії, яку, як відомо, змінити не можна. Погляньте на глобус зверху, з боку Північного полюса. Ви побачите, що Гренландія — це «корка», що закриває вихід з Арктики в Атлантику.

За часів Холодної війни існувало поняття «Фареро-Ісландський рубіж» (GIUK gap). Це вузькі морські проходи, через які радянські підводні човни повинні були прориватися, щоб атакувати конвої США, що йдуть до Європи.

(1) Хто контролює Гренландію — той контролює ці проходи.

(2) Хто контролює Гренландію — той тримає під прицілом усю європейську частину росії.

На острові розташована база Туле (Thule Air Base) — найпівнічніший форпост ВПС США. Це очі й вуха Америки. Саме там стоять радари, які першими повинні засікти пуск російських балістичних ракет через Північний полюс. Втратити доступ до Туле — означає осліпнути.

2. Склад забутих скарбів

Але військова географія — це тільки пів справи.

Друга половина — це таблиця Менделєєва, прихована під льодами, що тануть.

У попередніх статтях ми говорили про те, що Китай контролює переробку рідкісноземельних металів. Це дає Пекіну можливість шантажувати весь високотехнологічний світ.

Гренландія — це, можливо, єдиний швидкий спосіб зламати цю монополію.

Родовище Кванеф'єльд (Kuannersuit) на півдні острова містить гігантські запаси рідкісноземельних оксидів і урану.

(1) Тут лежить те, що потрібно для електромобілів, вітряків і айфонів.

(2) Тут лежить те, що потрібно для винищувачів F-35, атомних субмарин і систем наведення.

Китай це чудово знає. У 2016 році китайська компанія Shenghe Resources стала найбільшим акціонером компанії, що володіє ліцензією на Кванеф'єльд. Пекін діяв за своєю класичною схемою: «Навіщо воювати, якщо можна купити акції?».

3. Битва за аеропорти: Хроніка невидимої війни

Найбільш показовий момент, описаний у наших документах, стався у 2018 році. Гренландії потрібні були нові аеропорти для розвитку туризму. Грошей у Копенгагена просити не хотіли. І тут, як джин із пляшки, з'явився Китай з пропозицією: «Ми все побудуємо, дамо кредити, все буде дешево».

У Вашингтоні (тоді ще за першої адміністрації Трампа) почалася паніка.

Логіка була залізною:

(1) Китай будує аеропорти і заганяє Гренландію в борги.

(2) Гренландія не може віддати борг.

(3) Китай забирає інфраструктуру за борги (як порт Хамбантота на Шрі-Ланці).

(4) У підсумку китайські військові літаки сідають поруч з американськими радарами в Тулі.

США натиснули на Данію, і Копенгаген був змушений терміново знайти гроші, щоб витіснити китайців з проєкту. Це була класична гібридна сутичка, яку широка публіка навіть не помітила.

4. Чому «купівля» — це метафора безпеки

Коли Трамп говорив «купити», він використовував термінологію девелопера, але сенс був геополітичним.

(1) У 1917 році США вже купили у Данії Віргінські острови за $25 млн золотом. Навіщо? Щоб там не побудувала базу кайзерівська Німеччина.

(2) Це була купівля безпеки.

Сьогодні «купівля Гренландії» означає не передачу валізи з готівкою королеві Данії. Це означає повну інтеграцію острова в оборонний і економічний контур США.

(1) Це інвестиції у видобуток рідкісноземельних металів, щоб не залежати від Китаю.

(2) Це гарантії того, що на острові не з'являться російські «наукові станції» подвійного призначення.

(3) Це блокування Північної Атлантики для російського флоту.

5. Фінальний висновок серії «Анатомія Дефіциту»

Ми живемо у світі, де старі правила вільної торгівлі вмирають.

(1) Китай використовує торгівлю як зброю, створюючи залежність.

(2) росія використовує ресурси як зброю, руйнуючи міста і шантажуючи холодом.

У цій реальності сподіватися на «невидиму руку ринку» — самогубство.

Якщо Захід хоче зберегти свій спосіб життя, свої технології та свою безпеку, він повинен контролювати критичні вузли ресурсної мережі.

Гренландія — це головний приз у цій гонці. Той, хто контролюватиме її через 20 років, диктуватиме умови всій Північній півкулі. Пропозиція Трампа може звучати грубо, але з точки зору Realpolitik вона абсолютно раціональна.

Історія вчить нас:

> — краще купити територію (або лояльність), ніж потім відбивати її у супротивника ціною крові своїх солдатів.

Ресурси — це кров війни. І Гренландія — це банк крові, який Захід не має права втратити.

***

№.1.485-1

Прекрасное описание армии Швейцарии

2026-01-19

Монин

которая обходится им всего 5 млрд долларов в год и это при намного больших швейцарских зарплатах. зато обмундирована и резервная армия может быть развернута до 1 млн человек.

это пример как организовывать армию по другому когда думаешь об эффективности расходования денежных средств.

а если думаешь как бы побольше развести Европу на деньги и побольше залезть в долги а после нас хоть потоп то делаешь армию как у нас ... и не меньше 800 тыс...

***

№.1.485-2

Що робити коли НАТО розвалюється

2026-01-19

Олег ***Соколов***

Уявіть собі державу з найбільшим у світі відсотком населення, яке перебуває в армії. Держава, в якій усі чоловіки від 20 до 50 - військовослужбовці.

Держава, здатна розгорнути з 22-тисячної за дві-чотири години 650-тисячну, а за дві доби - 1,7-мільйонну армію, прекрасно навчену, організовану і дуже непогано озброєну

для прикладу - армія США - 1,3 мільйона плюс такий самий резерв, армія Китаю - 2,4 млн, плюс 1 млн. резерв.

Ні це не Україна майбутнього.

Це *Швейцарія* сьогодення.

В армії Швейцарії служать по 30 років

Майже вся ця моторошна, озброєна до зубів країна, від Женеви до Давоса, від Цюріха до Лугано

> — височенні гори, вириті тунелями, протиатомними сховищами, сховищами зброї, "засіками батьківщини", і ракетно-артилерійськими опорними вогневими точками, врізаними в граніт.

Армія Швейцарії - не єдина країна у світі, що має кадрово-міліційну структуру.

За цим же принципом (у деякому наближенні) побудований, наприклад, Бундесвер, який є по суті якимось величезним аналогом радянських "кадрованих" дивізій.

> **— Тобто система - "трохи солдатів + багато кадрових офіцерів і унтерофіцерів + резервісти на громадянці + навчальні збори = розгортання тільки, коли треба".**

Відмінність же швейцарської - у доведенні до абсолюту ідеї "народ і армія єдині".

Виглядає це так.

Кадрових військових у країні всього близько 9 000, переважно в авіації. Тих, хто перебуває на службі та перепідготовці, - приблизно 10-15 тис. одноразово. Солдат призивається на 90 днів у так звану Rekrutenschule - Ecole de recrue.

Після закінчення держава віддає бійцеві особисту зброю з двома повними магазинами (гвинтівка та/або пістолет), "консерву міністра", три комплекти форми на всі пори року, спорядження, бронежилет і каску, з якими він і вирушає додому.

Зберігає він його як хоче - ніхто перевіряти не буде.

До 32 років солдат перебуває в положенні "аусцуг", до 42-х "ландвер", і до 50 - "ландштурм". Рядовий аусцуг за 10 років проходить у своїй частині вісім зборів по три тижні, ландвер - тричі по два тижні, ландштурм - 1 раз по два тижні. Щойно виповнюється 51 рік, тебе офіційно звільняють з армії, забирають гвинтівку, пістолет і "консерву", і дарують споряджений помповий дробовик і мобілізаційний припис - на випадок БП і тотальної мобілізації.

Особливість швейцарської армії - посилена підготовка офіцерів - резервістів.

Охочі стати офіцерами проходять додаткові збори - кожен ранг - приблизно 100 днів у сумі. Цим, до речі, користуються, на превеликий жаль роботодавців (особливо Банківської Асоціації), усе начальство - від CEO до дрібного начальника відділу. Причина в тому, що грамотно потрапивши на збори, можна полежати за кулеметом і водночас поспілкуватися з потрібними людьми, вищими, поточними або можливими колегами, корисними політиками-депутатами, та й просто із сусідом, бо ніхто не може ухилитися від служби, зовсім ніхто - ні студент (та прямо з аудиторії, запросто), ні сам президент, якщо вони чоловіки.

А знаєте, який військовий бюджет країни в 7.5 млн населення? - п'ять млрд доларів - майже 20 %.

Що на озброєнні?

> — Понад 800 танків і бронемашин (420 Леопардів-2, 150 M-109). У країні завдовжки всього 300 км 14 ескадрилій з більш ніж 350-ма бойовими, 120 навчальними літаками і 100 вертольотами! Парк постійно оновлюється, такого як, наприклад, в американській армії, коли пілот часто молодший за свій літак, тут не допускають.

Неліквіди і ретельно відремонтовану та відновлену армійську зброю держава продає громадянам зі значною знижкою, причому особливо пропонує її жінкам, реєстрація найпростіша, і тільки для нової, купленої в магазині.

При купівлі з рук - не потрібна. За обережними оцінками тільки армійської зброї, карабінів-напівавтоматів і мисливської зброї на руках у населення - до півтора мільйона. Плюс приблизно два мільйони пістолетів.

> — Четверте місце у світі за стволами на душу населення і друге за відсотком населення зі стволами.

Як служить солдат?

Начебто непогано - два вихідних на тиждень зі звільненням, сортири не будує, картоплю не чистить, посуд не миє, паркани не фарбує - все роблять приватні

фірми. А тепер узагалі присядьте - він навіть у караул не ходить! Периметр військової частини сторожать також приватні охоронні фірми!

— Підйом о 5:00, і далі - все бігом. З перервами на поїсти і в туалет - суцільна війна - фізпідготовка, стрілецька, рукопашна, водіння, техніка, альпінізм і знову по колу. І так до відбою. А відбій - о 24:00. А о 5:00 - знову підйом.

У разі неявки за повісткою (сесія, весілля, запій, відпустка тощо) світить штраф і в'язниця за такою моторошною статтею, що пересічний свісс може ставити хрест на кар'єрі. Його більше ніхто і ніколи на пристойну роботу не візьме.

Білий квиток? Ти сліпий, хворий або емігрант?

— Отримай 3-% податок на утримання армії.

Пацифіст-альтернативник?

— Отримуй ті самі повістки, але на розгрібання муніципального сміття, і в півтора раза частіше.

Працюєш за кордоном і без причин забув/не дістався до зборів?

— Див. вище - в'язниця твій дім.

Далі.

Спокійна тиха країна? Міф!

Друге місце у світі (невоюючому) за смертністю від вогнепальної зброї на душу населення!

— Утім, справедливості заради - це підсумок надконцентрації стволів.

Якщо в решті Європи на нехлюя, злодюжку чекає сковорідка в лоб, то у Швейцарії - СІГ, Сфінкс, або Глок.

Швейцарська Конфедерація - держава доволі маленька і танкодромів у її армії всього два. Один із них розташований у гірській долині Вільхенальп. Він існує понад 40 років, але модернізований за останнім словом електронної техніки і вважається найбільшим у Європі. Снігові скелі гірського масиву Тодді, що оточують невеличку долину, перевищують необхідні за технікою безпеки 500 метрів і є чудовим природним бар'єром під час стрільби бойовими снарядами. Помітний величезний ангар із механічними майстернями для двадцяти бойових машин на кшталт німецького важкого модернізованого танка "Леопард" і легких танків SP 2000 шведського походження. А на п'єдесталі застиг англійський "Центуріон".

У швейцарській армії служать лише 3,5 тисячі кадрових військових:

— офіцери Генерального штабу, унтер-офіцери і солдати спецпризначення та військової поліції.

Решта

— 120 тисяч так званих активних міліційних солдатів і офіцерів, а також близько 230 тисяч резервістів складають основну "м'язову" масу збройних сил.

Ця унікальна швейцарська міліційна система сягає своїм корінням у глибоке Середньовіччя і пояснюється історичними причинами розвитку країни, яка постійно роздиралася локальними війнами між кантонами або ж вимушеною вести боротьбу із зовнішніми ворогами.

— Перший військовий договір кантонів об'єднаної Швейцарії було підписано 1798 року, саме тоді, як вважається, і виникла нинішня швейцарська армія. Договір цей передбачав загальний військовий обов'язок для чоловічого населення цієї свого роду союзної держави. Щоправда, була можливість відкупитися від військової служби: до кантональної каси багаті громадяни добровільно вносили певну чималу суму. Утім, такі ж відкупні угоди обумовлені і в сучасному статуті армії.

У період Другої світової війни, оточена з усіх боків профашистськими режимами і маючи спільні кордони з гітлерівською Німеччиною, Швейцарія вдалася до роздачі військовозобов'язаним бойової зброї.

— Уся країна була ніби покликана в діючу армію, продовжуючи працювати на заводах, в офісах або фермерських господарствах. Справжню бойову службу несли тільки мобільні бойові загони в прикордонних районах і в горах. Саме тоді обраний парламентом командувач армією генерал Гюзе розробив реалізований згодом план будівництва основних армійських складів, а також об'єктів протиповітряної оборони в самій глибині гірських масивів Санкт-Моріца, Ґоттґарда та Гларуса.

А зброя з часів війни так і зберігається в сім'ях - у шафах для одягу та стінних шафах, поруч з уніформою і військовим рюкзаком.

— До речі, в армії, як і в поліції, мають право служити тільки громадяни Швейцарії.

Військовозобов'язані швейцарці, залежно від роду військ, зобов'язані присвятити ратним справам від 180 до 270 годин на рік.

— На ті тижні, які відводяться бойовій підготовці, за захисниками батьківщини зберігаються до 80% зарплати і, звісно ж, саме робоче

місце. Солдат отримує від армії зольд (зарплату) до 6 доларів на день, офіцер - 8,5 долара.

Тут треба зазначити, що поряд із гірськими лижами стрільба вважається в країні народним спортом. А як інакше: 270 тисяч резервістів і 120 тисяч активних військових міліціонерів під час проходження служби повинні пред'явити солдатську книжку з відмітками про проведені стрільби та їхні результати. Стрільби - це святе, це ті традиції, які в консервативній Швейцарії не змінюються століттями.

Про дідівщину у швейцарських казармах не чули. Та й часу в них молоді чоловіки проводять не так вже й багато.

— Адже тут в армію не йдуть, а приходять на кілька тижнів і роз'їжджаються по домівках. Причому протягом обов'язкових навчань суботу та неділю проводять вдома.

За всієї демократичності порядків, що впадає в око, з дисципліною в міліційних частинах особливих проблем немає.

— Тому що розроблена і до дрібниць розписана система грошових штрафів, а вони на кілька порядків вищі, ніж на "громадянці", за будь-яке недотримання правил армійського гуртожитку і порушення статуту. Контрольні функції виконують кадрові офіцери. Рішення про величину штрафу ухвалює командир підрозділу. А рідкісні кримінальні порушення розглядає військова прокуратура.

ПС

А знаєте **що для цього всього потрібно? Правильно - гроші та мізки**.

А знаєте що потрібно для того щоб гроші були? Знаєте про мізки також.

***

№ 1.486

ЄС та Європа: різні обрії одного вибору

Частина І. Між спадкоємністю та кризою сенсу.

2025

Чаплигін

Європа є одним із найбільш суперечливих понять сучасної політичної уяви.

1) — Вона водночас присутня всюди й втікає з точних визначень;

2) — слугує джерелом культурної гордості й предметом інституційного розчарування;

3) — викликає заклики до єдності й підживлює страхи перед розпадом.

***Як повернути європейській ідеї глибину*, яку вона втратила через 1) бюрократизацію, 2) технократичні ілюзії та поступове 3) лівацьке відривання від культурної реальності?**

1) — Перший, і найбільш принциповий тезис — Європа не зводиться до Брюсселя, управлінських директив чи економічного ринку.

— Це цивілізація, що склалася задовго до створення такої інституції як ЄС: адже вона існувала від Гомера до Данте, від римського права до християнської антропології, від готики до Просвітництва.

Справжня європейська ідентичність — це духовно-культурна спадкоємність, яка формувала покоління та створила унікальний світогляд — здатність поєднати раціональність і трансцендентність, свободу і порядок, індивідуальність і політичну спільноту.

— Бюрократи з Брюселля діють так, ніби цей спадок — лише декоративний фон.

Однак без нього сам панєвропейський політичний проєкт перетворюється на адміністративну структуру, позбавлену символічного змісту.

2) — Друге твердження: сьогодні критикують не Європу, а Європейський Союз.

— Це важлива різниця, яку ліваки навмисно стирають у публічному дискурсі.

ЄС страждає від демократичного дефіциту, відриву еліт від суспільств, гіперцентралізації та віри в регуляторну магію.

Його логіка — *«економічна інтеграція як шлях до політичної єдності»* — виявилася хибною:

— економічні інтереси не можуть замінити солідарність європейських народів.

Бюрократична надбудова ЄС не виражає глибинної європейської цивілізації, а інколи навіть працює всупереч неї.

— Саме тому критика брюссельських інституцій часто є захистом Європи, а не нападом на неї.

Європейці — це не просто мешканці однієї економічної зони; ми народи з історією, пам’яттю, конфліктами, мистецтвом і трагічним досвідом минулого.

Європа — це спільна історична доля, а не спільна економічна функція.

Це означає, що нашу єдність варто будувати не тільки навколо ринку чи права, а навколо культурної тяглости, взаємного визнання, політичного уявлення про спільну історичну місію та спільного захисту.

Післявоєнна орієнтація Європи на Сполучені Штати є однією з причин слабкости, що показала наша війна.

— Втрата стратегічної самостійності призвела до того, що Європа діє як периферія Заходу, а не як цивілізаційний центр.

Європа не повинна бути ані васалом США, ані противагою.

Вона має стати політично незалежною ***цивілізацією***, яка відстоює власні інтереси, включно з обороною, зовнішньою політикою та економічною стратегією.

Міграційна криза — це не лише соціально-економічний виклик, а насамперед випробування на здатність Європи зберегти свій цивілізаційно-культурний контур.

Європа не є абстрактною територією, відритою для всіх на однакових умовах; вона є історично та культурно сформованим світом.

Але без цього чіткого розуміння того, що саме хочуть зберегти європейці, не може бути відповідальної міграційної політики.

Лівацький мультикультуралізм зазнав поразки не тому, що люди не можуть співіснувати, а тому що

1) — **Європа втратила сміливість визначати власні культурні межі.**

2) — **Сьогодні це чекає й Україну**.

Європа існує лише через європейські народи.

Це не конфедерація атомізованих індивідів і не ринок для корпорацій, а спільність народів зі своїми мовами, традиціями та політичними уявленнями.

Бюрократичні спроби створити «європейця» шляхом стандартизації завжди приречені.

Європейці стають європейцями саме через те, що вони різні — але об'єднані структурою символів і цивілізаційних цінностей.

Тому будь-яке справжнє відродження повинно починатися з відродження національних культур, пам'яті, релігійної та історичної свідомости.

Найбільша наша сила, як європейців, - це здатність ставити питання про людину, її місце у світі та сенс політичної спільноти.

Це не економіка, а метафізика; не ринок, а пошук.

Бо Європа живе настільки, наскільки залишається відкритою до власної традиції великих питань:

— про свободу, справедливість, владу, культуру, Бога й людину.

Тому наша програма: повернути Європу до самої себе.

Це означає

(1) - перестати ототожнювати Європу з ЄС;

(2) - повернути ідеї — пріоритет над бюрократією;

(3) - відновити стратегічну суб'єктність;

(4) - мислити Європу як цивілізацію, а не як економічну зону;

(5) - відновити авторитет історичної пам’яті та культурної форми;

(6) - зрозуміти, що європейська єдність можлива лише на основі спільної духовної та політичної спадщини.

Таким чином, Європа постане не як завершений проєкт, а як цивілізаційна можливість, яку ще потрібно всім нам осягнути й реалізувати.

Далі буде... (відсутнє…)

Часина ІІ. Україна - не пострадянська периферія, яка прагне модернізації через ЄС.

Це європейська культура, яка вививається з тіні чужої цивілізаційної матриці.

***

№ 1.487-1

Якщо комусь цікаво, то давайте я напишу серію постів чому лібертаріанство це зло)

Частина 1

2026-01-18

Вернивський

Якщо ви читали роман Айн Ренд про Атланта, то там вона розповідає про чарівну долину Джона Голта куди втікли всі підприємці від поганої Держави.

Звичайно все це крайнощі, але це ідеальний світ лібертаріанця.

І саме тому вони наполягають на повній мінімізації ролі держави в економіці (зменшенні податків, повній приватизації, переведення певних послуг на комерційну основу). Приватна освіта, дороги, комунальні послуги, медицина, поліція. Все приватне. Деякі унікуми навіть стверджують, що в державі не потрібні збройні сили, бо все це може бути приватним. Той же Попершнюк часто про це пише.

І хоча на перший погляд ці ідеї можуть виглядати простими та привабливими, але в них є значні недоліки.

Наприклад, дорога приватна освіта в країні з низьким рівнем доходів перетворює випускників в заручників кредитів. Яскравий приклад Чилі, де періодично виникають стихійні студентські бунти проти такої ситуації.

В США проблема складніша, бо рівень доходів в країні вищий, але навіть там ситуація з цими кредитами настільки критична, що може створити серйозні проблеми економіці.

Досить часто США наводять як приклад країни з мінімальним рівнем держпідприємств, але навіть там в деяких галузях держава змушена закривати прогалини в економіці. В галузі пасажирських залізничних перевезень працює державна компанія Amtrak. Всі великі аеропорти знаходяться в державній власності. Міський транспорт аналогічно.

Так, в США є приватні дороги, але це невеликі участи траси довжиною в декілька десятків км, трафік на якій дозволяє отримати прибуток. А на трасах де нема такого трафіку - хто їх буде будувати?

Аналогічно, в США дуже дорога приватна медицина і через те, що не у всіх є можливість нею користатись, то була створена програма Medicaid.

Лондон в 19 сторіччі перетворився в густонаселене місто, яке не мало власної каналізації, бо не було бізнесу, який мав її побудувати.

Просто цими прикладами я намагаюсь показати, що

— не всі сфери діяльності дозволяють отримувати бажані прибутки.

І саме ці нецікаві для бізнесу сфери змушена закривати держава.

А *лібертаріанці* цього не бачать…

***

№ 1.487-2

Чому лібертаріанство це зло

Частина 2

2026-01-19

Вернивський

Кожного разу коли я сперечаюсь з лібертаріанцями, то хтось обов’язково згадає профсоюзи в США. І вони часто люблять називати ці профсоюзи проявом лівацтва, доказують як вони тормозять розвиток галузей, знищують цілі міста.

Парадокс лише полягає в тому, що ці люди ніколи не визнають, що саме їх власна ідеологія створила таке явище як профсоюзи.

Як саме? Ну вони ж виступають проти всілякого регулювання, стверджуючи що ринок сам справиться.

Так ось. Саме з такою ситуацією зіткнулись молоді капіталістичні країни в період Першої промислової революції. Бо тоді не було трудового законодавства. Не були ніяк врегульовані трудові відносини. Не було такого поняття як мінімальна заробітна плата та 8-годинний робочий день - все це було закріплено на законодавчому рівні аж в 20ст.

Ну і наче це мав бути рай по лібертаріанським канонам, але в дійсності в таких нерегульованих трудових відносинах працівники були змушені погоджуватись на важкі умови праці, по 12-14 годин на добу, 6 днів на тиждень за невелику зарплату.

Звичайно, робочих ці умови не влаштовували, але по одинці жоден працівник не міг вплинути на роботодавця. Бо є таке поняття як «нерівність переговорної позиції», коли одна сторона має більше можливостей щоб диктувати іншій свої умови. І відносини між роботодавцем та працівником це класичний приклад такої ситуації. Не хочеш працювати на цю зарплату -будуть інші.

Тому для того, щоб змінити цю ситуацію, почали виникати стихійні об’єднання робітників, для посилення переговорної позиції за рахунок колективного відстоювання своїх прав!!!

Однак, проблемою цього руху було те, що держава в той час була на стороні роботодавця. І перші такі об’єднання взагалі вважались незаконним. Їх звинувачували в злочинній змові, переслідували в судовому порядку.

Тим не менш, це не зупиняло робітників. І з часом, ці об’єднання розростались, ставали впливовішими. Їх методи боротьби ставали все радикальнішиии. Досить звичним явищем другої половини 19 сторіччя-та першої половини 20ст ставали страйки, а кількість учасників страйку могла перевищувати сотні тисяч осіб.

Причому це не були мирні демонстрації і вони часто закінчувались зіткненнями та жертвами з боку учасників. Бували навіть випадки, що уряд був змушений залучати армію, щоб розігнати страйк. Однак, розігнавши один страйк, одразу виникав інший. Для розуміння масштабів цих страйків, в 1919 році понад 4 мільйони робітників (або 21 відсоток робочої сили) взяли участь приблизно у 3600 страйках. І лише 1935 році уряд був змушений здатись та легалізувати статус профспілок.

І в цьому контексті, я вважаю що лібертаріанство це зло, бо їх ідеологія створила умови для соціальних заворушень, але вони цього ніколи не визнають.

***

Чому лібертаріанство це зло

Частина 3

Мабуть всі пам’ятать про кризу 2008. Однак мало хто знає, що однією головних з причин кризи стало зменшення державного регулювання банківської системи в США.

Коротко розповім в чому суть. Після Великої депресії банківська система в США була жорстко розділена законом на два типи банків: комерційні банки (кредити та депозити) та інвестиційні банки (операції з цінними паперами. І банкам одного типу заборонялось займатись діяльністю іншого типу банків.

Так ось. Після того як банки зрозуміли, що іпотечні облігації це золоте дно, але їм запустити цю схему в роботу заважав закон. Бо для схеми потрібна була і комерційна, і інвестиційна діяльність.

Тому банки всіма правдами та неправдами домоглись, щоб заборону зняли. І в 1997 був прийнятий закон Грема-Ліча-Блайлі, який відмінив дію попереднього закону.

Одразу скажу, що проблема була не в самій лібералізації, і не іпотечних облігаціях, а в повному відсутності контролю за ситуацією.

Тому що банки спочатку видавали кредити хорошим позичальникам, самостійно контролювали ризики. Однак, коли хороші клієнти почали закінчуватись, то банки почали порушувати свої ж власні правила ризик-менеджменту. Почали видумувати хитроумні схеми, щоб давати кредити тим людям, які їх ніколи не повернуть.

Гірше того, вся ПРИВАТНА система контролю за ризиками (страхові компанії, рейтингові агенства) почали теж обманювати інвесторів, бо всі хотіли заробляти. Найбільша в світі страхова компанія AIG - випускала кредитно-дефолтоі свопи, для страхування іпотечних облігацій. А рейтингові агентства такі як S&P, Fitch та Moodys давали цим облігаціям найвищі рейтинги найдіності.

І в кінцевому випадку весь парад жадібності та марнославства привів до жахливої кризи, наслідки якої вдалось подолати лише втручанням уряду.

А найгірше у цій ситуації, що приватні банки, які самі спровокували цю кризу, не понесли жодного покарання. Скоріш навпаки, через те що вони дуже великі для економіки і наслідки їх банкрутства могли закінчитись плачевно для країни, уряд був змушений їх врятувати.

Звичайно, можна було б допустити і банкрутства цих банків та не рятувати економіку - для лібертаріанців це кращий вихід, але результатом могла би стати нова Велика Депресія і зараз би ми точно жили в новому світі.

І знову ж таки, лібертаріанці не визнають, що саме їхня ідеологія створила такі проблеми. Навіть сумніваюсь, що вони зараз поймуть щось.

***

№ 1.488

Четыре «краеугольных камня» «путинизма»!

2026-01-18

Милин

1. «Вера в доброго царя» - ни на чем не основанная вера, что «царь», «генсек», «диктатор», «президент» имеет возможности определять направления развития страны и инструменты этого добиться.

> НЕТ. Таких возможностей у «царя» нет! «Царь» в большинстве случаев просто «плывет по течению» приписывая себе успехи страны и других людей, которые были достигнуты без его решений, указаний и участия. Но большинство верит, что все зависит от «царя» и его решений. Причем, верит как в позитивном смысле, так и в негативном, что "стоит убрать Путина и всё изменится". Это одна и та же вера, "только в профиль".

2. «Вера в компетентную бюрократию» - нелепая вера в то, что бюрократ умнее и информированнее любого другого гражданина страны.

> Ошибочная вера в то, что бюрократ может заменить предпринимателя, ученого, инженера, изобретателя и специалиста. В бюрократы попадают самые бесталатнные, самые бестолковые, самые заурядные, чаще всего «по блату» или «по дружбе». Но большинство верит, что если бюрократия «наведет порядок, то жизнь наладится сама собой»!

3. «Выученная беспомощность» - тупейшая уверенность, что от действия и решений человека ничего не зависит.

> Именно «выученная беспомощность» приводит к тому, что на каждых выборах побеждает ЕР и Путин за счет мобилизации меньшинства бюджетников, чиновников и «силовиков». Это происходит исключительно потому, что абсолютное большинство тех, кто мог бы проголосовать «против» поражены «выученной беспомощностью» и

просто НЕ приходят на выборы, оставляя свои бюллетени для махинаций в пользу власти. При 90% явке с голосованием более 50% против власти — результат фальсифицировать нельзя без огромного скандала и грубейших (до деяний описанных в УК РФ) нарушений!

4. «Сырьевое проклятье» - это состояние страны, когда власти имея монополию на поток доходов от сырья могут игнорировать проблемы собственных граждан и большей части не сырьевого бизнеса.

Что мы видели последние 25 лет. Нынешнее снижение доходов от нефтегаза из-за санкций дает нам уникальную возможность избавления от жизни за счет «природной ренты», которая давала режиму возможность подкупать избирателей, "силовиков" и чиновников и игнорировать остальных граждан и бизнес. «Люди новая нефть» - это описание ситуации, когда режим становится зависимым и будет вынужден прислушиваться к гражданам и бизнесу.

***

№ 1.489

Контрразведка как крыша: как сотрудник #СБУ Максим #Кондрахин превратил миграционную службу в фабрику легализации

2026-01-19

История Максима ***Кондрахина*** — сотрудника контрразведки ГУ СБУ Киева и области — это концентрированный пример того, как под прикрытием «государственной безопасности» годами работала коммерческая схема по продаже гражданства, документов и беспрепятственного пропуска миграционных рисков.

С 2020 по 2023 год Кондрахин был куратором Государственной миграционной службы от СБУ.

> — Внутри системы его знали под кличкой «#Зубатый» — не за принципиальность, а за удобную для коррупции лояльность. Его функция была простой: СБУ не вмешивается, пока деньги идут стабильно.

В годы кураторства Кондрахин находился в тесной связке

> — с главой #ГМС #***Науменко***, начальником ЦМУ ГМС Киева и области Вячеславом #***Гузем*** и их общим другом и кумом Акопом ***Арустамовым***.

Этот тандем вёл демонстративно роскошный образ жизни: дорогие клубы, рестораны, элитный алкоголь и регулярное употребление героина и кокаина. По словам источников, именно Гузь «подсадил» Кондрахина и Акопа на наркотики и «дорогую жизнь», которая быстро потребовала системных доходов.

Доходы появились.

Кондрахин ежемесячно получал наличными около 25 тысяч долларов США лично от Гузя — за гарантии, что #СБУ не будет вмешиваться в коррупционные схемы ГМС. Все иностранцы, подпадавшие под миграционные риски, проходили «согласование сверху» без препятствий.

В официальных рапортах на руководство СБУ Кондрахин стабильно писал одно и то же: коррупции в ЦМУ ГМС Киева и области нет, нарушений миграционной политики не выявлено.

Личный уровень жизни Кондрахина резко контрастировал с его официальными доходами.

> — Он продал Акопу Toyota Camry 2017 года за 28 тысяч долларов США — при том, что официальная зарплата Акопа составляла около 30 тысяч гривен в месяц. В 2022 году, уже во время полномасштабного вторжения, Кондрахин приобрёл белую Tesla Model X за 65 тысяч долларов США и квартиру в ЖК «Парк Авеню» площадью 67 кв. м с ремонтом — около 230 тысяч долларов США. С 2018 по 2024 год он совместно проживал с девушкой, работавшей секретаршей у главы СБУ, которая, по утверждениям источников, прикрывала его на уровне докладов руководству. Разрыв произошёл из-за наркотиков и откровенно аморального образа жизни.

Масштаб схем впечатляет.

Совместно с *Гузем* и *Акопом* Кондрахин легализовал порядка *10 тысяч иностранцев, заработав около 5 миллионов долларов США.*

> — Он лично согласовывал за деньги гражданство для граждан РФ, Сирии и Ирана — стоимость услуги начиналась от 25 тысяч долларов США.

Отдельным направлением стала

> — программа ***суррогатного материнства***: за 5 тысяч долларов новорождённым оформляли справки о подтверждении гражданства и загранпаспорта для вывоза за границу.

В схему были привлечены бывшие сотрудницы ГМС Анна #Кушка и Юлия #Козляковская — посредники и «кассиры».

Через эту линию прошло более 300 новорождённых, родители которых были гражданами Китая, Турции, Германии, Италии, Испании, Ирана, РФ, Сирии и Индии.

Ещё один «поток» — быстрые загранпаспорта.

— Вместе с Юлией #Кран, на тот момент начальником в Святошинском районе Киева, только за 2022 год оформили более 40 тысяч паспортов без верификации.

Цена услуги колебалась от 300 до 1 500 долларов США — в период, когда Киев фактически находился в окружении.

Для этого была создана временная группа ГМС на улице Богдана Хмельницкого, 10: в одном кабинете сидели Акоп, Кондрахин и Юлия Кран, а наличные собирались прямо в управлении.

После «хлопка» Дмитрия Лемеша, заместителя Гузя, схема начала трещать.

В СБУ стало очевидно, что Кондрахин не просто «куратор», а прямой участник коррупции с Гузем, Лемешем и Акопом.

Реакция оказалась показательной:

— вместо уголовной оценки Кондрахин «сдал» часть партнёров и был переведён в ДКР — согласовывать визы для иностранцев.

Система не сломалась, она просто перераспределила роли.

Невероятно, но факт...

https://t.me/N_NO_F/14721

***

№ 1.490

Публічні свідчення українського бізнесмена Сергія *Ваганяна*, озвучені в інтерв'ю на YouTube-каналі *Borislav Bereza*, стали підставою для звернення народних депутатів від фракції «Європейська солідарність» до НАБУ

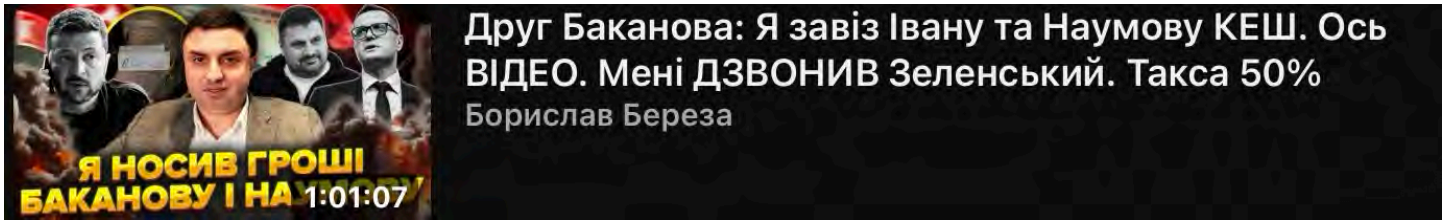

Посилання 1

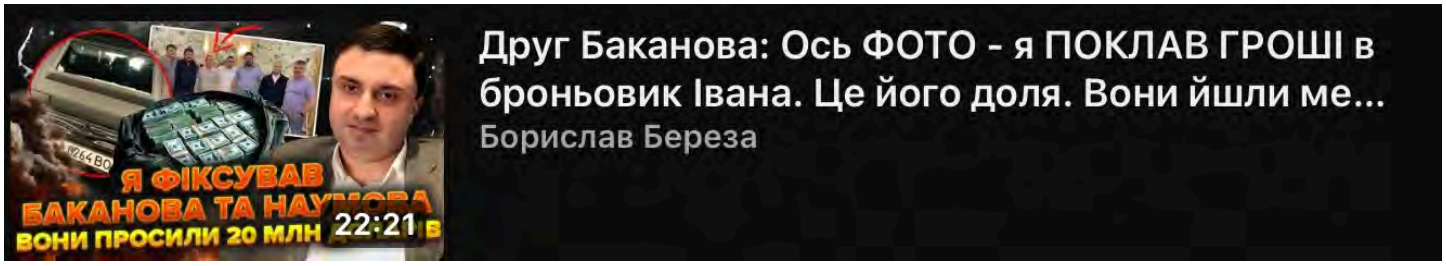

Посилання 2

2026-01-18

Ведернікова

із проханням з’ясувати, чи будуть відкриті кримінальні провадження за оприлюдненими фактами. Про це повідомила у Facebook народна депутатка Ivanna Klympush-Tsintsadze

Отже, український бізнесмен Сергій Ваганян, який нині перебуває за кордоном, дав розлоге інтерв’ю, у якому публічно описав, як, за його словами, працювала система корупційних поборів у Службі безпеки України за часів керівництва Івана ***Баканова*** та Андрія ***Наумова*** — колишнього начальника Головного управління внутрішньої безпеки СБУ (2019–2021).

Станом на січень 2026 року Наумов є фігурантом низки кримінальних справ, пов'язаних із держзрадою та корупцією, і переховується за кордоном.

Ваганян заявляє, що був знайомий з оточенням «95-го кварталу» задовго до приходу Володимира Зеленського до влади: «я знайомий з ними з 95-м кварталом, ще до того, до президентства Зеленського і до всієї цієї історії». За його словами, стосунки були вкрай тісними: «ми їздили разом на відпочинки… один одному допомагали будувати будинки», а також «і фінансово, і технічно будував» будинок одному з представників цього кола.

Після перемоги Зеленського на виборах, за словами Ваганяна, він почав активніше комунікувати з новою владою та силовими органами, зокрема зі СБУ. Він пояснює це близькими стосунками з керівництвом служби: «я почав спілкуватися більше з Андрієм Наумовим і з Іваном Бакановим», додаючи: «я був частиною команди Баканова і Наумова». За його твердженням, «Баканова і Наумова розділити взагалі неможливо».

Описуючи розподіл ролей у спецслужбі, Ваганян стверджує:

> — «Службою фактично керував Наумов», тоді як «Баканов — це був лише зв'язковий посильний між Наумовим та президентом Зеленським». Він також заявляє, що в системі СБУ та інших органах влади, за його словами, досі залишаються люди Наумова, які зберігають вплив.

Окремий блок інтерв’ю присвячений поборам із бізнесу.

Ваганян стверджує, що сплачував кошти з прибутків від експорту зерна: «я сплачував їм зі свого прибутку… сплачував певний відсоток, певну подяку». Спочатку, за його словами, це були нефінансові «винагороди» — «купівлі меблів, автомобілів, броньованих автомобілів, якихось дорогих прикрас», однак згодом «ця вся історія переросла в конкретний відсоток», який, за його словами, «доходив від 30, навіть до 50 відсотків».

В обмін, як стверджує Ваганян, йому гарантували відсутність проблем із контролюючими органами: «в мене все буде безперешкодно проходити… закінчуючи ненаявністю у мене всяких обшуків — від СБУ, прокуратури, національної поліції, податкової, митниці».

Він також підтверджує існування так званого «телефонного права»: «телефонне право дійсно працювало», додаючи, що в той період «всі знали, що Іван Геннадійович був лише портретом СБУ».

Бізнесмен описує й передачу готівки.

За його словами, кошти передавалися регулярно:

> — «це кошти, які я йому приносив щотижня», і мали, за його визначенням, «добровольно-принудительный» характер.

Він також стверджує, що перевозив гроші у службовому транспорті керівництва СБУ:

> — «це броньований автомобіль керівника Служби безпеки України на той час Івана Баканова», де були «і долари, і гривні». Найбільш резонансною є його заява про обсяги коштів: «суми коштів, які я щомісячно завозив до Служби безпеки України, вони були мільйонами доларів. Деколи доходило й до десяти».

Ще один важливий епізод — твердження Ваганяна про використання санкцій як інструменту конкурентної боротьби у контрабандних схемах.

Він називає так званий «преміум-пакет» ключовим механізмом і стверджує, що це був «конкретно бізнес-проект Наумова і Баканова», в межах якого «сотні мільйонів гривень щомісяця осідало» у зацікавлених осіб.

За словами Ваганяна, Олександр Акст — підприємець, якого у ЗМІ пов’язують із контрабандними схемами та контактами з посадовцями СБУ, — запропонував усувати конкурентів через санкції РНБО:

> — «є такі інструменти, як санкції РНБО». Підготовлені матеріали, за його словами, «віддали Наумову», після чого «Служба безпеки України їх подала на Раду національної безпеки і оборони». Ваганян стверджує, що перші санкційні списки формувалися з «всіх конкурентів Акста».

Ваганян також стверджує, що санкції згодом були запроваджені й проти Олександра Акста, однак називає їх формальними. За його словами, «Акста потім наздогнали ті ж самі санкції», але це сталося вже після внутрішньої конкуренції, коли, як він вважає, «певна група людей заплатила більше», і самі санкції не зруйнували його бізнесу.

Ваганян також заявляє, що сам став об'єктом переслідувань.

— За його словами, проти нього відкривали кримінальні провадження, а після того як він почав фіксувати факти та збирати докази, відбулися спроби замахів: «вони хотіли мене двічі ліквідувати, коли я був на території України».

— Саме з міркувань фізичної та юридичної безпеки, за його твердженням, він нині перебуває за кордоном.

Крім того, Ваганян заявив, що

— після початку повномасштабного вторгнення мав відеорозмову з президентом *Зеленським* за участі представників ДБР, під час якої йшлося про можливі корупційні дії тодішнього керівництва СБУ.

За словами Ваганяна, президент запевнив, що

— «якщо Іван дійсно винен, то він за це понесе покарання», однак після цієї розмови, як стверджує бізнесмен, «просто припинили зі мною спілкування».

Ваганян також заявив про готовність співпрацювати зі слідством: «я готовий повністю співпрацювати згідно чинного законодавства і з НАБУ, і з САП… надавати інформацію, докази і документи».

З наведених заяв випливає, що Ваганян описує зі свого боку цілісну систему, в якій, за його версією, керівництво СБУ забезпечувало покровительство бізнесу в обмін на масштабні готівкові платежі, а санкційні механізми використовувалися як інструмент усунення конкурентів у контрабандних потоках.

***

№ 1.491

Як ексміністерка енергетики Гринчук зірвала міжнародну модернізацію «Центренерго». Українців залишили сам на сам із холодними домівками

2026-01-19

ГО Нон-стоп Укр

Нещодавно влада оголосила надзвичайну ситуацію в енергетиці, а люди в містах змушені виживати без світла й тепла. На фоні відео про +4 у квартирах та масових виписок пацієнтів із лікарень стає очевидно: система не витримує. Але замість екстрених рішень держава роками відтворює ті самі корупційні конструкції. Поки громадяни рахують години без електроенергії, управлінські рішення в тепловій генерації ухвалюються так, ніби війни немає.

Саме в цей момент з’являється ключове питання — чому стратегічні енергетичні об’єкти свідомо залишили без модернізації. Відповідь лежить не в технічних обмеженнях, а в грошових потоках.

У фокусі цієї історії — ПАТ «Центренерго», одне з ключових підприємств теплової генерації України.

У 2024–2025 роках компанія мала реальну можливість модернізувати Трипільську ТЕС за рахунок безповоротних грантів міжнародних партнерів. Європейський інвестиційний банк та Swedfund пропонували фінансування для переведення вугільних енергоблоків на біопаливо. Це означало зменшення аварійності, стабільнішу роботу станції та меншу залежність від вугілля.

Але цей шанс був свідомо зірваний.

> — Переговори штучно затягувалися, а проєкти блокувалися на рівні керівництва держави. У підсумку Україна втратила десятки мільйонів євро безкоштовних інвестицій.

Ключову роль у зриві міжнародної допомоги відіграло тодішнє керівництво ***Міністерства енергетики України***.

Саме за каденції колишньої міністерки - Світлани ***Гринчук*** було фактично зламано комунікацію з донорами.

— Доступ представників міжнародних фондів до об'єктів Трипільської ТЕС системно блокувався. Технічна документація надавалася із затримками або в урізаному вигляді. Паралельно партнерам нав'язувалася теза про нібито неможливість переходу на альтернативне паливо.

Сукупність цих дій виглядала не як управлінська некомпетентність, а як свідоме витіснення грантових коштів з енергетики.

Водночас ці енергетичні ігри не виникли раптово у 2025 році.

1) — Фундамент цієї моделі був закладений ще за часів ексміністра енергетики - Германа ***Галущенка***, коли вугільна генерація зберігалася як базовий фінансовий ресурс.

2) — Саме тоді модернізація теплових електростанцій системно відкладалася. Грантові та інвестиційні проєкти роками зависали на етапі погоджень. **Натомість підтримувалася залежність від постійних закупівель палива**. Зміна міністрів не змінила логіку — вона лише передала схему наступникам.

На рівні самого підприємства цей саботаж отримав конкретного виконавця — менеджмент ПАТ «***Центренерго***» на чолі з генеральним директором - Євгенієм ***Гаркавим***.

— Саме він фактично припинив повноцінну роботу з міжнародними донорами та усунув фахівців, які супроводжували грантові проєкти.

Це дозволило вивести процес із зони прозорого контролю.

— У той самий період підприємство почало активно заходити у вугільні контракти з ***авансовими платежами***. Відмова від безкоштовної модернізації збіглася з різким зростанням фінансових потоків у напрямку постачальників палива. Такий збіг виглядає системним, а не випадковим.

Найяскравішим прикладом стала угода з ТОВ «Теплосфера ЮА», укладена у вересні 2024 року.

— Контракт №111/10 передбачав постачання 33,5 тисяч тонн вугілля напередодні опалювального сезону. Попри відсутність обов'язку передоплати, «Центренерго» перерахувало компанії 132 млн грн

авансом. Жодних реальних банківських гарантій забезпечено не було. За ці гроші держава мала отримати критично необхідне паливо. Фактично ж було поставлено лише 1 519 тонн на суму близько 7 млн грн.

Решта коштів зависла у вигляді неповернутої передоплати.

— Господарський суд м. Києва визнав умови контракту нікчемними, а загальні збитки з урахуванням штрафів та інфляційних втрат перевищили 127 млн грн. При цьому «Теплосфера ЮА» не повернула кошти у встановлені строки.

Листування між сторонами демонструє багатомісячну імітацію виконання зобов'язань. У результаті державна компанія залишилася без вугілля і без грошей. А енергосистема — без резервів у критичний момент.

✅ Враховуючи системну бездіяльність правоохоронних і контролюючих органів у розпал надзвичайної ситуації в енергетиці, коли українці змушені виживати без світла й тепла, нами було скеровано офіційну скаргу з вимогою провести всебічну перевірку дій посадових осіб Міністерства енергетики України та ПАТ «Центренерго», надати правову оцінку зриву міжнародних грантових проєктів і авансових вугільних контрактів, перевірити фінансово-господарську діяльність пов'язаних компаній, зокрема ТОВ «Теплосфера ЮА», а також вжити заходів реагування для припинення практики використання стратегічної енергетичної інфраструктури як інструменту приватного збагачення.

Надзвичайна ситуація в енергетиці стала не стихійним лихом, а прямим наслідком рішень, ухвалених за участі Галущенка, Гринчук і менеджменту «Центренерго».

Поки люди мерзнуть у домівках, вугільні схеми продовжують працювати. Гранти, які могли стабілізувати систему, були свідомо відсунуті. І саме тому ця криза — не про війну чи погодні умови, а про тих, хто роками заробляє на темряві.

***

№ 1.492

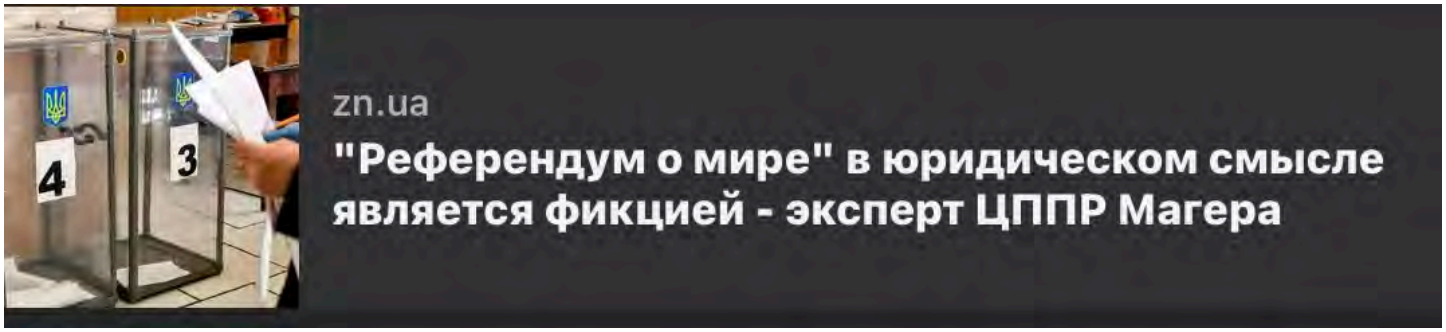

2026-01-19

Ведернікова (?)

"Україна перебуває в ситуації, для якої немає готових конституційних сценаріїв. Повномасштабна війна, руйнування міжнародного права, тиск зовнішніх акторів, питання територій, утома суспільства — все це формує реальність, яку Основний Закон не міг і не повинен був описувати детально. Конституція не містить «воєнного плану миру», так само як не передбачає готових рецептів ухвалення рішень у моменті цивілізаційного зламу.

Саме тому відповідальність за такі рішення не може бути механічно розподілена або перекладена — ані на народ, ані на референдум, ані на абстрактну «волю більшості». Згідно з Конституцією України, міжнародні договори укладає президент, а Верховна Рада надає згоду на їх обов'язковість. Це — не технічна деталь, а принципова логіка відповідальності: держава делегує складні, потенційно фатальні рішення обраним інституціям, а не виносить їх за межі правового поля.

Апеляція до думки народу в цій ситуації може мати різну мотивацію.

Вона може бути спробою розділити моральний тягар рішення. Може — щирим пошуком суспільного консенсусу. А може — реакцією на внутрішню кризу довіри до інституцій, які сьогодні перебувають у стані корупційного та управлінського виснаження. Але, незалежно від мотиву, референдум не може підмінити відповідальність — і не здатний її легалізувати там, де Конституція цього не дозволяє.

Проблема ускладнюється тим, що парламент і уряд сьогодні самі перебувають у кризі довіри. Корупційні скандали, залежність частини політичних рішень від неформальних впливів, втрата суб'єктності — все це знижує спроможність влади діяти як єдине ціле. Але на цьому тлі президент залишається фігурою, яка, попри всі застереження, порівняно з парламентом та урядом і з огляду на статус Верховного Головнокомандувача Збройних сил України зберігає під час війни вищий рівень суспільної довіри, що підтверджується соціологією. І саме це робить питання відповідальності ще гострішим.

У таких умовах реальне лідерство полягає не в тому, щоб передати рішення зовнішньому механізму — навіть під гаслом народовладдя, — а в тому, щоб

узяти його на себе в межах Конституції. З урахуванням суспільних настроїв, із відкритим поясненням логіки дій, із політичною та моральною відповідальністю за наслідки. Але без підміни правових процедур плебісцитарними імітаціями.

Народовладдя в умовах війни — це не голосування «за» чи «проти» складних міжнародних рішень. Це довіра до інституцій, які діють у межах Конституції, й готовність цих інституцій відповідати за свої рішення. Усе інше — навіть якщо виглядає демократично — створює ризик не єдності, а розламу".

Важливий текст від Андрій Магера і Центр політико-правових реформ

***

ZN,UA

«РЕФЕРЕНДУМ ПРО МИР»: ЧИ МОЖЕ ВЛАДА СПЕРТИСЯ НА ВОЛЮ НАРОДУ

2026-01-19

Андрій Магера, Експерт Центру політико-правових реформ, заступник Голови Центральної виборчої комісії (2007-2018)

Україна входить у фазу складних і потенційно болісних переговорів. Питання територій — одне з найгостріших. Росія наполягає на виведенні українських військ із Донецької та Луганської областей. Президент України публічно виступає проти таких умов. Водночас зовнішній тиск посилюється: зокрема Дональд Трамп прямо говорить про необхідність поступок як умову припинення війни.

Внутрішня ситуація також далека від стабільної. Кризові явища в системі управління, корупційні скандали, серйозні проблеми з мобілізацією, суспільна втома після чотирьох років повномасштабної війни — усе це створює контекст, у якому країні об'єктивно може знадобитися пауза. Питання лише в тому, на яких умовах.

До чого саме призведуть переговори, наразі невідомо. Проте вже прозвучала ключова теза:

> **1) — президент допустив, що в певний момент йому, можливо, доведеться спертися на думку народу.**
>
> **2) — Саме в цій точці політична логіка стикається з правовою.**

— Чи дозволяють чинне законодавство та Конституція України сьогодні винести такі питання на всеукраїнський референдум?

— І якщо політична реальність підштовхуватиме владу до такого кроку — чи є спосіб це зробити та чи взагалі потрібно його шукати?

Так, історія знає подібні приклади.

У Великій Британії рішення про вихід із Європейського Союзу було ухвалено після референдуму. Формально країна не мала «загального» закону про референдуми як обов'язковий інститут демократії — британська конституція некодифікована й базується, зокрема, на прецедентах і актах парламенту. Проте референдум щодо Brexit було проведено на підставі спеціального закону — *European* Union Referendum Act 2015, ухваленого парламентом.

Це,однак, не зняло політичної напруги, а навпаки — спричинилобагаторічну інституційну кризу та глибокий розкол у суспільстві.

Україна — не Велика Британія. Вона має писану Конституцію, чітко розмежовані повноваження органів влади і значно вищі ризики для державності в умовах війни. Саме тому питання полягає не лише в тому, чи може влада апелювати до волі народу, а й у тому, чи є для цього конституційно допустимий механізм — і що станеться, якщо спробувати створити його політично, а не правовими засобами.

1. Що Конституція України взагалі дозволяє стосовно референдумів

Конституція України доволі чітко окреслює, коли, хто і з яких питань може проводити референдум. Простір для політичних імпровізацій тут значно вужчий, аніж це часто уявляють у публічних дискусіях.

Основний Закон розрізняє місцеві та всеукраїнські референдуми.

Місцеві референдуми можливі лише на рівні територіальних громад — сільських, селищних, міських — а також в Автономній Республіці Крим із питань, віднесених до її відання. Обласних і районних референдумів Конституція не передбачає, оскільки не існує відповідних громад як суб'єктів волевиявлення. Водночас із 2012 року в Україні немає чинного закону про місцеві референдуми. Це означає, що жоден місцевий референдум сьогодні не може бути призначений законно, а будь-які спроби такого голосування є юридично нікчемними.

Єдиною формою референдуму, що залишається законодавчоврегульованою, є всеукраїнський референдум.

Конституція встановлює вичерпне коло суб'єктів, які можуть його призначати.

1) — Президент України призначає всеукраїнський референдум лише в одному випадку — для затвердження закону про внесення змін до розділів I, III або XIII Конституції, вже ухваленого Верховною Радою.

2) — Верховна Рада України, зі свого боку, може призначити референдум лише щодо зміни території України — і виключно в межах конституційної логіки збереження суверенітету й територіальної цілісності держави.

Жодних інших повноважень щодо призначення всеукраїнськогореферендуму Конституція ***не містить***

— ані для президента, ані для парламенту.

Окремо передбачено можливість референдуму за народною ініціативою (за умови збирання не менш як трьох мільйонів підписів у щонайменше 16 областях — не менш як по 100 тисяч підписів у кожній).

Але й тут діє принципове обмеження:

— такий референдум не може виходити за межі Конституції й стосуватися питань, які за своєю природою не допускаються до референдумного розгляду. І стаття 74 Конституції України містить далеко не вичерпний перелік обмежень для ініціювання та проголошення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою.

Отже, всеукраїнський референдум в Україні — це не універсальний інструмент «опори на волю народу», а чітко обмежений механізм прямої демократії з визначеними суб'єктами, предметами та процедурами.

2. Що мається на увазі під «референдумом про мир» — і чому це проблема

У публічному просторі формулу «референдум про мир» використовують дедалі частіше. Однак із юридичного погляду вона є радше політичною метафорою, ніж визначеним правовим інструментом.

Конституція України не знає такого предмета референдуму.

Під цим формулюванням можуть матися на увазі різні речі:

— схвалення міжнародного договору, погодження його окремих умов, загальнополітична консультація з громадянами або плебісцит.

Жоден із цих варіантів у такому вигляді не передбачений чинною конституційною моделлю.

Особливо принциповим є питання міжнародних договорів.

Конституція чітко розмежовує повноваження в цій сфері:

1) — президент України укладає міжнародні договори, а

2) — Верховна Рада надає згоду на їхобов'язковість або ухвалює рішення про денонсацію вже чинногоміжнародного договору.

3) — ***Референдуму*** **в цій процедурі непередбачено.**

Ба більше,

— відповідно до статті 9 Конституції частиною національного законодавства є лише ті чинні міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надає парламент.

Винесення таких питань на референдум означало б обхід установленої Конституцією процедури.

3. Чому рішення «про мир» не може бути легалізоване через референдум

Навіть теоретично укладання міжнародних договорів, що суперечать Конституції України, можливе лише після внесення змін до Основного Закону.

Водночас сама Конституція містить жорсткі запобіжники.

1) — Вона не може бути змінена, якщо запропоновані зміни передбачають обмеження прав і свобод людини, ліквідацію незалежності або *порушення територіальної цілісності* держави.

2) — Крім того, Конституція прямо забороняє внесення змін в умовах *воєнного* або надзвичайного стану.

Отже, навіть гіпотетично неможливо легалізувати через референдум рішення, які виходять за межі конституційних приписів щодо суверенітету й територіальної цілісності.

Саме тому «референдум про мир» у юридичному сенсі є *фікцією* — він не має допустимого предмета.

4. Чи матиме такий референдум юридичні наслідки

Іноді припускають, що навіть за відсутності конституційної основи референдум може мати консультативний характер.

Проте українська правова модель не допускає таких конструкцій.

— Конституція України не передбачає *консультативних референдумів*.

Конституційний суд неодноразово наголошував:

— результати народного волевиявлення у формах безпосередньої демократії є обов'язковими для виконання.

Водночас обов'язковість результату не усуває ключової проблеми:

— якщо предмет референдуму є неконституційним, його рішення не може бути реалізоване в правовому полі.

У такій ситуації держава опиняється в інституційній пастці — результат волевиявлення формально існує, але механізму його виконання не передбачено.

5. Референдум, плебісцит і небезпечна підміна понять

У світовій практиці можемо спостерігати чітке розмежування між референдумом і плебісцитом.

Референдум зазвичай є інструментом ухвалення нормативних рішень — конституцій або законів.

Плебісцит натомість слугує засобом політичної легітимації курсу, вже визначеного владою.

Конституція України не оперує поняттям *плебісциту*.

Саме тому підміна референдуму плебісцитарною логікою ***небезпечна***:

— вона створює ілюзію народовладдя, водночас розмиваючи межі відповідальності між народом і державними інституціями.

6. Конституційний суд як запобіжник

Українська система містить інституційний механізм запобігання неконституційним сценаріям.

Конституційний суд України має повноваження оцінювати питання, запропоновані для всеукраїнського референдуму за народною ініціативою, на предмет їхньої відповідності Конституції.

Таке подання може бути ініційоване президентом або не менш як 45 народними депутатами.

Суд перевіряє не політичну доцільність, а конституційну допустимість питання.

7. Воєнний стан і межі демократії

Окремої уваги потребує контекст воєнного стану.

Одним із основних принципів референдуму є ***принцип вільної участі***, який охоплює не лише сам акт голосування громадянина, а й попередньо — вільне формування його політичної волі.

В умовах війни забезпечити цей принцип неможливо.

— Обмежений доступ до інформації, нерівні умови агітації, безпекові чинники й нерівність участі роблять проведення повноцінного референдуму несумісним із демократичними стандартами.

Формальна можливість змінювати закон про всеукраїнський референдум навіть під час воєнного стану не означає автоматично легітимності такого рішення.

8. Персоніфікований референдум як політична пастка

У публічному просторі дедалі частіше з'являються припущення, що гіпотетичний «референдум про мир» може стосуватися не безпосередньо територіальних питань чи ратифікації міжнародного договору.

З огляду на бажання окремих представників влади поєднати референдум із *президентськими виборами* та підсилити електоральні позиції чинного президента, не можна виключати персоніфікований характер такого питання.

— Наприклад «Чи схвалюєте ви оприлюднений мирний план президента України Володимира Зеленського?».

Пропонувати громадянам схвалення статичного «мирного плану» в умовах динамічного розвитку війни було б і недалекоглядно, і безвідповідально.

Геополітичні та військові обставини можуть змінюватися, відкриваючи для України інші, сприятливіші сценарії.

Тим більше, що стратегічною метою Російської Федерації є не лише перегляд кордонів, а демонтаж і зникнення України з політичної, етнографічної та мовної мапи світу.

Держава-агресор системно ігнорує базові принципи міжнародного права, зокрема принцип pacta sunt servanda — сумлінне виконання міжнародних зобов'язань.

— Тому будь-які «гарантії миру», отримані під тиском або загрозою сили, не можуть вважатися надійними.

Важливо також наголосити:

— жоден всеукраїнський референдум щодо зміни території України — ані проголошений за народною ініціативою, ані призначений Верховною Радою — не змінює положень Конституції України.

Порядок зміни чітко визначений розділом XIII Основного Закону і не може бути обійдений політичними рішеннями.

Міжнародне право також не залишає простору для легалізації наслідків агресії.

Згідно з резолюцією Генеральної Асамблеї ООН №3314, агресія є міжнародним злочином, а будь-які територіальні здобутки, отримані внаслідок агресії, не можуть визнаватися законними. Відповідно до Віденської конвенції про право міжнародних договорів, договір, укладений під загрозою сили або її застосування, є юридично нікчемним.

Отже, навіть гіпотетичний референдум щодо схвалення «мирного плану» не матиме реальних правових наслідків.

— Натомість він може стати елементом передвиборної стратегії.

Але

— якщо у державній політиці пріоритетом будуть електоральні вигоди, а не Конституція, національні інтереси та міжнародне право, то ризик втрати незалежності набуде вже не метафоричного, а цілком практичного виміру.

9. Чому апеляція до референдуму приваблива — йчому вона небезпечна

Апеляція до референдуму виглядає політично привабливою. Вона створює відчуття спільної відповідальності та начебто дає змогу розподілити тягар складних рішень.

Але в правовій державі народовладдя не означає позаправового волевиявлення.

Тим принципово й відрізняється *демократія* від *охлократії*:

1) — в першому випадку народ здійснює свою владу, реалізуючи наявні конституційні механізми,

2) — в другому — відбувається нехтування Правом як таким.

Отже, в демократичній системі влада народу здійснюється у формах, на підставах і в порядку, визначених Конституцією та законами.

— *Референдум*, що виходить за ці межі, не зміцнює єдності, а створює ризик глибокого інституційного та суспільного *розколу* — особливов умовах війни.

Саме тому питання полягає не лише в тому, чи може влада спертися на волю народу, а й у тому, чи є для цього конституційно допустимий механізм

— і **яку ціну для держави може мати спроба підмінити право політичною доцільністю**.

10. Замість висновків: відповідальність, яку неможна делегувати

Україна перебуває в ситуації, для якої немає готових конституційних сценаріїв. Повномасштабна війна, руйнування міжнародного права, тиск зовнішніх акторів, питання територій, утома суспільства — все це формує реальність, яку Основний Закон не міг і не повинен був описувати детально.

Конституція не містить «воєнного плану миру», так само як не передбачає готових рецептів ухвалення рішень у моменті цивілізаційного зламу.

Саме тому відповідальність за такі рішення не може бути механічно розподілена або перекладена — ані на народ, ані на референдум, ані на абстрактну «волю більшості».

Згідно з Конституцією України, міжнародні договори укладає президент, а Верховна Рада надає згоду на їх обов'язковість. Це — не технічна деталь, а принципова логіка відповідальності:

> — держава делегує складні, потенційно фатальні рішення обраним інституціям, а не виносить їх за межі правового поля.

Апеляція до думки народу в цій ситуації може мати різну мотивацію.

(1) Вона може бути спробою розділити моральний тягар рішення.

(2) Може — щирим пошуком суспільного консенсусу.

(3) А може — **реакцією на внутрішню *кризу довіри* до інституцій, які сьогодні перебувають у стані корупційного та управлінського виснаження**.

Але, незалежно від мотиву,

— референдумне може *підмінити* відповідальність — і не здатний її *легалізуватитам*, де Конституція цього не дозволяє.

Проблема ускладнюється тим, що парламент і уряд сьогодні самі перебувають у ***кризі довіри***.

Корупційні скандали, залежність частини політичних рішень від неформальних впливів, втрата суб'єктності — все це знижує спроможність влади діяти як єдине ціле.

Але на цьому тлі президент залишається фігурою, яка, попри всі застереження, порівняно з парламентом та урядом і з огляду на статус Верховного Головнокомандувача Збройних сил України зберігає під час війни вищий рівень суспільної довіри, що підтверджується соціологією.

І саме це робить питання відповідальності ще гострішим.

У таких умовах реальне лідерство полягає не в тому, щоб передати рішення зовнішньому механізму — навіть під гаслом народовладдя,— а в тому, щоб узяти його на себе в межах Конституції.

1) — З урахуванням суспільних настроїв, із відкритим поясненням логіки дій, із політичною та моральною відповідальністю за наслідки.

Але

2) — ***без підміни*** правових процедур плебісцитарними імітаціями.

Народовладдя **в умовах війни**

— це *не голосування* «за» чи «проти» складних міжнародних рішень.

Це *довіра до інституцій*, які діють у межах Конституції, й готовність цих інституцій відповідати за свої рішення.

Усе інше — навіть якщо виглядає демократично — створює ризик не єдності, а *розламу*.

***

№ 1.493

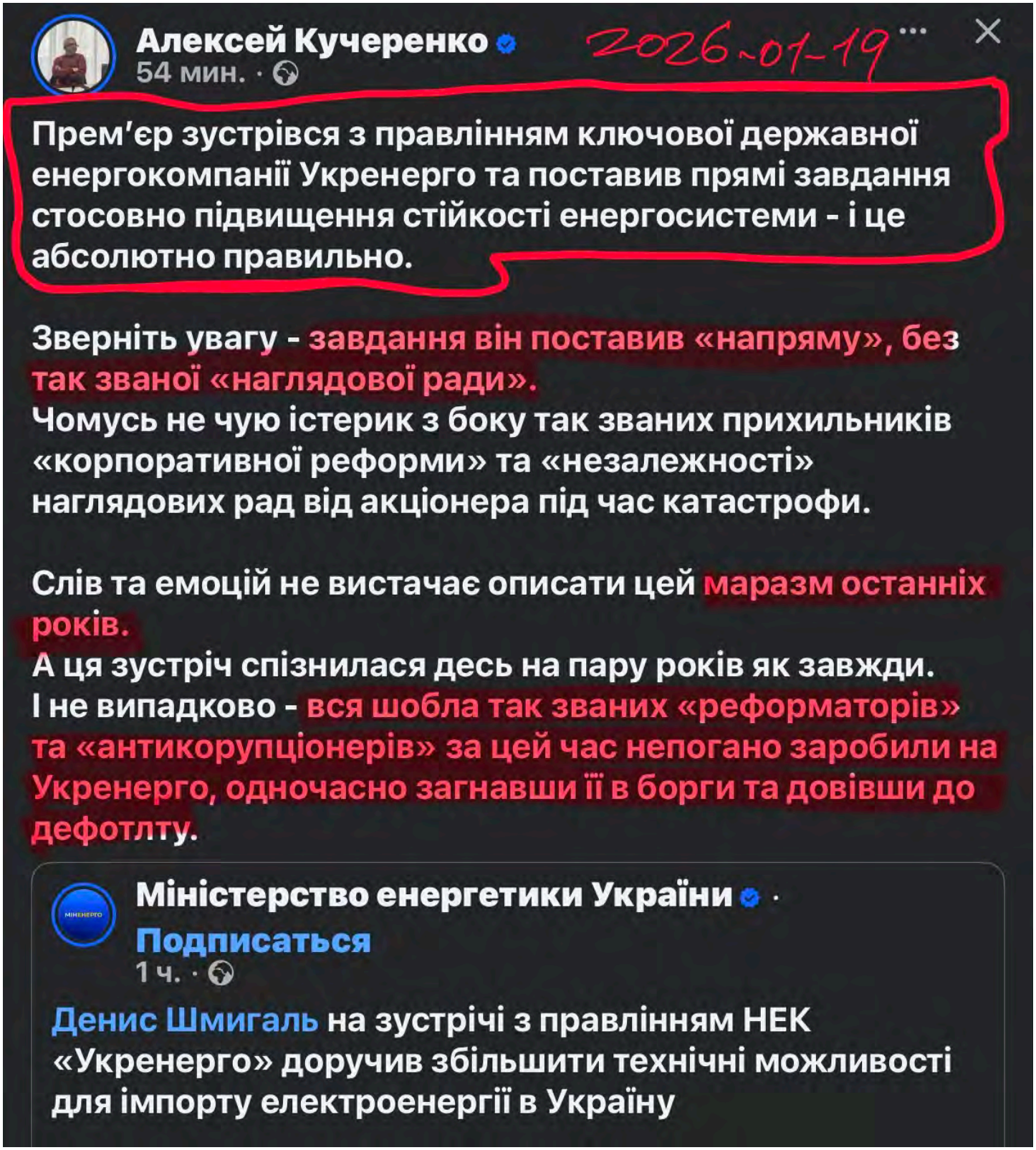
Алексей Кучеренко
54 мин. ·
2026-01-19
Прем'єр зустрівся з правлінням ключової державної енергокомпанії Укренерго та поставив прямі завдання стосовно підвищення стійкості енергосистеми - і це абсолютно правильно.
Зверніть увагу - завдання він поставив «напряму», без так званої «наглядової ради».
Чомусь не чую істерик з боку так званих прихильників «корпоративної реформи» та «незалежності» наглядових рад від акціонера під час катастрофи.
Слів та емоцій не вистачає описати цей маразм останніх років.
А ця зустріч спізнилася десь на пару років як завжди.
І не випадково - вся шобла так званих «реформаторів» та «антикорупціонерів» за цей час непогано заробили на Укренерго, одночасно загнавши її в борги та довівши до дефотлту.
Міністерство енергетики України ·
Подписаться
1 ч. ·
Денис Шмигаль на зустрічі з правлінням НЕК «Укренерго» доручив збільшити технічні можливості для імпорту електроенергії в Україну

***

№ 1.494

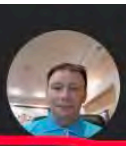

Даниил Монин
1 ч. ·

2026-01-19

В принципе одно очевидно... Что НАТО фсе.

НАТО всегда держалось на США когда Европа не хотела тратить особо денег на свою безопасность.

Теперь когда США не хочет быть зонтиком безопасности для Европы и перекладывает это дело на Европу это уже формирование статуса где формально НАТО есть а фактически Вы сами за себя.

Ну а вопрос Гренландии формирует просто жирный гвоздь в крышку гроба НАТО. Потому что очевидно что процессы переходят в стадию конфронтации Европы и США. Таким образом это уже не союз а стадия прямой конфронтации. Причем даже логистически понятно что Европа не в состоянии защитить Грендландию потому что слишком далеко.

На этом фоне популизм политиков Украины записавших в Конституцию движение в НАТО и ЕС выглядят как движение к мертвецам...

ЕС как образование ещё не умерло, но как экономический союз очевидно тоже трещит по швам. И вопрос времени, когда центробежные силы начнут его также разрушать.
Потому что можно какое то время проедать капитал созданный прошлыми поколениями, но невозможно бесконечно паразитировать на этом, облагая экономическую активность на самом высоком уровне в мире.
В такой системе выигрывают только чиновники. Но когда ресурсов начнет не хватать все чаще и чаще станет подниматься вопрос почему мы должны кого то кормить. И он в Европейских странам таки настанет. Вопрос времени

***

№ 1.495-1

Привет всем, кроме" зелени"! " Четыре танкиста и портфель"

Часть 1

2026-01-14

Zalman ***Shuher***

Работы много, времени писать истории совсем нет. Но с каждым морозным днем в Германии, становилось все интереснее, особенно встреча в кафе аэропорта с военными, которые должны были везти не только меня, а еще и уважаемых специалистов из Украины, для проверки состояния ракет, которые немцы приготовили для ПВО Украины.

Уважаемые люди не смогли приехать, замерзли поезда в Украине, и проблемы с поездами были в Польше. Мне посоветовали, что я сам могу сьездить, хотя это не моя специализация, но лучше согласиться на их прием в любом состоянии. Так я и сделал. Угостив чаем и виски, который всем понравился, ребята доложили руководству, что приехал "специалист высочайшего класса,и знает в каком состоянии все находится, даже без посещения хранилищ."

Об этом мне сказал мой приятель, который встречал меня в Гамбурге,а ему позвонили из Берлина руковдитель тех двоих из кафе без чая. Встречи в Берлине и ракетном центре в одном из военных центров Германии были назначены на Понедельник . В Воскресенье работа с документами в офисе. На улице снег и мороз - 18 С, мне нравится, немцам нет. Когда один из наших общих знакомых, руководитель одной немецкой компании узнал, что я в Гамбурге, решил тоже прилететь из Франции, где отдыхал в заливе Монако на яхте, со словами:

"Значит будет праздник!" Но у него не оказалось даже куртки или пальто, хорошо, что не в шортах прилетел. Пришлось отогревать,он раньше пил только вино до прилета Гамбург, через несколько часов, уже вечером, заканчивал пивом и шнапсом после виски и сткчал кружкой по столу.

Ему уже стало жарко и со словами: "Пойдемте в номера", мы покинули шикарный ресторан в районе Риппербана в Гамбурге. Такси не ездили в окрестностях, т.к. было много снега и пришлось идти пешком до гостинице через район борделей,забегая в некоторые на 5 минут, чтобы товарищ согрелся. Я не знал, что путаны работают и в снег и мороз, и даже стоят на улице в лыжных костюмах ,но только на правой стороне Риппербана, т.к. на

левой запрещено, там полицейский участок,ну и традиция такая. Самая дешевая услуга в час, всего 59 Евро, я не успел спросить, что входит в сервис. Во многих барах- развлекуха гандоны бесплатно , членам профсоюза сезонные скидки.

Два немца были в готовом состоянии: "фуйли нам- малярам!", и я обоих вел под руки, чтобы не упали. Шли мы по правой стороне, и дамы с низкой социальной ответственностью нас завлекали в бары. Помимо всего, у меня на спине висел портфель с компом и документами, я не мог его оставить в гостинице.

Реально получилось, как в фильме: "Бриллиантовая рука:" - "Немцо туристо, облико морале!"

Хотя немецкие друзья очень хотели остаться, но в таком состоянии они бы просто уснули на полу, не готовы немцы к замечательным напиткам,типа "ерш". А дамы, в лыжных костюмах все настойчивее приглашают, оасскрывая лыжные костюмы, прказывая сисьски, а на улице никого кроме нас нет, их тоже жаль. Пришлось купить им немного выпивки- Jagermaister, для согрева.

Пройдя пять борделей на пять минут, чтобы погреться, со чловами, типа: "мы скоро вернемся", я быстро выводил немцев на улицу перебежками до других ближайщих дверей. Хорошо, что количество падений соответствовало количеству подьемов. Довел до гостиницы, разместил всех по номерам, а утром они все были тяжелые, нужно опохмелять, но у немцев такое не принято. Перекись 3% они отказались пить, рассолов нет, но совсем рядом, если на машине, находится рыбный рынок, а там есть селедка в пряном посоле и 50 грамм рассола, поможет быстро прийти в себя.

Отвез, откачал, и выехали в военный городок, где находится ракетный центр. В этом центре сохранился до сих пор офис ракетчика Вернера Фон Брауна и мне было очень интересно все посмотреть, где разрабатывались первые ракеты ФАУ-1 до того, как центр перехал в Панемюнде. Фотографировать было нельзя, я сдал два телефона на вьезде, а третий оставил на всякий случай и сделал фото офиса.

А еще я узнал, что я оказался первым украинцем, который побывал в этом центре, а во время оформления разрешений на посещение, так же узнал, что Украина до сих пор находится в черном списке немецких специальных ведомств по безопасности, и за все годы дружбы с Германией, просто забыли убрать Украину из черного списка недружественных стран, в который она попала еще в 1991году, после развала Союза.

Об этом даже не знают Министр Обороны Германии и все военное руководство, которые помогают Украине. Они были в шоке, когда им об этом сообщили, и запустили процесс выведения Украины из этого черного списка.

Обещали решить за три дня вопрос, который не могли решить с 1991 года. Вот уж точно меня спецом ждали наверное.

Это физдец товарищи, как говорил Ульянов-Бланк. Разрешение выдали мне, т.к.у меня есть военные разрешения в Штатах и Англии, а также дали двум украинцам, которые должны были приехать на инспекцию.

Про ракетный центр рассказывать не буду, очень впечатляет. 85 гектаров в живописном лесу. Я рассказал местным, чем мы занимаемся с коллегами, когда увидел их разработки, и что они там производят, включая ракету "Ариана". Закончили вечером, дороги занесло снегом, рещили заехать в местную деревню немного согреться и попить пива, остановившись в маленькой гостинице. Пиво было замечательное. К нам присоединился очень большой военный командир, который курирует всю военную отрасль Германии, рассказал немного, что готовят к поставкам в Украину в этом году на сумму в 12 ярдов Евро.

Подняли бокалы, тосты, а закусить нечем, ресторан открывается в 19.00. Хорошо, что у меня с собой было. Я еще утром взял с собой восемь вареных яиц, колбаски, сырики и черный хлеб и вафли бельгийские, и перец с огурчиками. Все это достал из портфеля с салфетками и разложил на столе. Военный командир удивился, а мои приятели обьяснили, что это волшебный портфель, и там живет курица, которые несет варенные яйца с закусками и еще копченый чай. И я достал две упаковки в подарок командиру. Ресторан семейный открылся во время, очень вкусно, но закончилось все, как в Гамбурге: пиво на "посощок", "на танк", шнапсом полирнуть. Немецкие песни, постучать кружками по столу, полирнуть ромом в 52 % еще раз " на танк" и " на ракету". И снова ,как в фильме из детсва: "Три танкиста, татарин и портфель". Все трое служили в танковых войсках на "Леопардах". А когда узнали от меня, что я тоже умею водить Украинский танк Т- 80 УД, и готовил контракт на поставку 320 танков в Пакистан, то командир записал меня сразу в немецкий экипаж и вручил фирменный именной знак, который дают редким гостям ракетного центра. Не могу знак показать, как и фото самого центра, такие правила.

Всех отвел по номерам, и командира тоже, хотя на улице его ждал авто с водителем, но он сказал , что " с вами праздник" ,и остался до утра.

Утром снова магические яйца из портфеля, которых не было в меню ресторана гостиницы, у меня как раз 4 штуки осталось.

Добравшись на авто до Берлина, сразу попали в Минобороны. И снова для меня удивление: во дворе Министерства стоит памятник полковнику Штауфенбергу,и на месте его расстрела, всегда свежий венок и цветы. И оказалось,что двое сыновей полковника,

который готовил покушение на Гитлера в 1944 году, живут сейчас в Лондоне и ближайшие друзья одного из моих немецких приятелей, который прилетел без пальто и шапки. Обещал познакомить.

На встрече в Минобороне меня ждал еще один не очень приятный сюрприз.

Когда я рассказал, что нас все устраивает с ракетами RIM-7 "Sea Sparrow" для Украинских ПВО, и я поблагодарил Генерала, который возглавляет Управление помощи Украине за поставку ракет AIM- 9" Sidewinder" ВВС Украины, он мне ответил:

"Извините, но мы не поставили эти ракеты в Декабре. Представители Миобороны Украины отказались, сказав нам, что они не нужны, хотя все они находятся до сих пор в ангарах военного аэродрома, готовые к отгрузке."

Представляете, что делает эта "зеленая сволота" засевшая в кабинетах Миобороны.

Это одни из самых восстребованных ракет для ВВС Украины, и их экономят, т.к.не хватает, но при каждой воздушной атаке уходит больше 70 ракет.

> — Германия приготовила еще в конце Ноября большое количество этих ракет. И все они лежат до сих пор на складе из какой то зеленой пляди. А ведь могли ими спасти жизни людей во время атак московии в Декабре и Январе.

https://www.eurointegration.com.ua/rus/news/2025/12/16/7227252/

Я эту поставку очень хорошо знаю,т.к. начинали ее англичане, но у них нет этих ракет, они попросили Германию поставить БЕСПЛАТНО Украине, оплатили большую часть стоимости и Германия дополнила сама оплату, и все лежит уже два месяца на складах.

Мне пришлось позвонить в ***Минобороны Англии*** командирам, которые занимались этой поставкой.

> Они были в шоке от инфо, и машина бюрократическая закрутилась.
>
> Уже через два часа в Киеве подгорали пердаки у многих и в Понедельник в Берлине будет делегация от Миобороны Украины с извенениями и письменной просьбой поставить ракеты.

Я ни общаюсь ни с кем из временных властей в Украине, фамилию зеленого гандона, кто отказался от поставки, мне не сказали, но я найду и так.

Я уже обратился к "профсоюзному руководству пакистанских электриков" найти этот двуногий биомусор, и как член судейской бригады Спартакиады: "Готов к прыжкам и заплывам в ванной!", обьявляю ее открытой.

> — Куда бы не переехал Гандон Иванович, его ждут в любой стране увлекательные аттракционы, заплывы в ванной с аквалангом и без, погружения в чашки с кофе и чаем, прыжки с шестом и без с балконов и обязательный вечерний праздничный разрыв пердака, как у мужа Симонян.
>
> — Социальное происхождение, связи, умение играть на скрипке по Субботам не имеют значения.

Такие вещи не имеют срока давности, и участие в Спартакиаде обязательное.

Если кто то из читающих эту "заметку про мальчика" , знает этот био мусор, обязательно передайте ему , что пора готовить спортивную форму.

Многим из "зеленых" по люьому придется принять участие в этом увлекательном соревновании. Всех участников ждут памятники- призы.

Было еще много интересных встреч уже в Берлине. Если будет время, расскажу.

Всем, кроме "зеленых поивор", которых уже нет- здоровья! Будьмо!

PS.

Видео зарисовки из Гамбурга и фото в приложении.

***

№ 1.495-2

Привет всем, кроме зеленых!

Часть 2

С Куртом Волкером , Линденом Блю - владельцем и руководством" General Atomic" в их главном офиск в Сан Диего

2026-01-16

Zalman ***Shuher***

Друзья на ФБ просят рассказать продолжение истории про ракеты из Германии для Украинских ВВС. Из хорошего это то, что они все готовы к отгрузке, в рабочем состоянии,

> — лично Канцлер Мерц держит вопрос на контроле, ему по ситуации тоже доложили.

Предела цинизма и саботажа у "зелени" просто нет, это био мусор, хотя считают себя вершителями судеб, им даже деревяный сортир в пустыне доверить нельзя, обязательно сломают и засрут, именно этим они и занимаются в Украине все шесть лет.

В Украине, из за их саботажа и с их участием началась полномасштабная война и погибли лучшие военные и сотни тысяч гражданских людей.

Кровь невинно убиенных, особенно детей, просто так не проходит. Ответка будет обязательно.

А все, что они рассказывают, это бредятина и сказки внуков большевиков-НКВДшников. Вон и равин Каменецкий с ними заодно, начал сказки про окончание войны рассказывать спрашивается нафига петь песни про мир с 15 Января, если все равно ничего не будет .

А то прям как то совсем не удобно за дедушку , не стоит повторять бредятину за клоуном, которую он несет постоянно:

" Солнечный круг, зелень вокруг, это рисунок придурка. Нарисовал он на стене(палаты) и подписал в уголке: Пусь сегда будут деньги, пусь сегда будет кокс, пусь сегда- буду я!"

Вот из за такой бредятины и саботажа зеленых, многие города Украины без света, воды , и замерзают.

Я на встрече с военными в Минобороны Германии обьяснил, что нужно и для чего, имея в виду другие ракеты для ПВО и ВВС Украины, они все записали и обещали решить с поставками в ближайшие дни..

И в связи с тем, что я " просто турист", попросили меня рассказать, как действуют коррупционные схемы у "зеленых" по поставкам от союзников.

> — Я тезисно рассказал по схемам, самым основным, военные все записали, и я впервые наблюдал, как у них от удивления поднимались на мундирах погоны, кроме представителя ВМФ, у него были нашивки на руковах, и сам он был лысый. Под конец разговора, большой командир спросил:" Как вообще Украина выживает в таких условиях и еще ведет войну с московией?"

Я кратко ответил:

> "Украинский характер порядочных людей и доблесть воинов ВСУ, к которым многие во власти отношения не имеют. "

Меня и моих немецких друзей, которые сами были много раз в Министерстве обороны удивил откровенный разговор и то, что большой командир сам проводил нас до выхода через проходную Министерства.

Перед прощанием он меня спросил:

> "А что если мы спросим про эти схемы в следующий раз, когда к нам приедут украинские представители, и упомяним Вас, вы не против?

Я ответил:

> "Конечно нет. Но вам ответят, что это все вранье, ИПСО, а я русский шпион и "сика-пука китайский разведчик."

Он посмеялся и заметил, что согласен с ответом.

Денег " зеленая саранча" больше не получит ни цента, только технику и бонприпасы для ВСУ и с проверкой доставки на фронт, а не на склады.

Больше "зелень" помощь Германии Украине, а это 12 ярдов Евро на этот год, разворовать не смогут.

А дальше были истории кино и немцы".

У нас было время до встречи с большим политическим руководством, которое курирует вопросы промышленности и обороны. Руководитель тот самый, который к нам присоединился в ресторане небольшого городка рядом с ракетным центром.

Я конечно вышел из Мигистерства немного в стрессе от услышанного по ракетам и некоторым другим поставкам. Машину одного из немецких друзей пришлось оставить у гостиницы, рядом с Министерством обороны просто негде парковаться. И вот один из них заказал " Убер".

> Подьезжает "Tesla", зная, что у меня стресс и электро-магнитный резонанс зашкаливает у меня в такие моменты, говорю друзьям, что я не поеду на " Тесле", сейчас все выключиться к херам, а я подожду другую машину. Они конечно же посмеялись, и мы сели все в электромобиль. Хотите кино, будет вам мульти-пульти! Через максимум пять минут авто встало, и все на табло выключилось, а перед этим они смеялись в машине и водитель тоже слышал. Все трре смотрели на меня .
>
> "Молчание ягнят" воцарилось внутри машины. Я спросил невозмутимо:
>
> "Alles Normalles?" Ругаясь на немецком, все вышли из авто. Я сказал водителю, что все нормально, я сейчас отойду метров на пять и вы можете ехать, он не поверил, но сел в машину, и о чудо, она завелась и засветилась огоньками. А я предложил приятелям просто поймать обычное такси и доехать на нем. Так мы и сделали. Их удивлению не было предела, и пока ехали, я прочитал короткую лекцию про ***Резонанс Шумана***.

Ближе к вечеру нужно было поехать в Министерство к большому командиру, он предупредил моих приятелей, что нас ждет сюрприз. Но в начале ждал сюрприз его самого и снова моих коллег. Подьехали в старинное здание и перед заходом постояли у входа, читая интересные таблички. И вдруг спускается по лестинице командир со своим помощником встречать нас со словами извениний, что только что сломался лифт, который никогда не ломался, и нам придется подняться на третий этаж пешком. Мои приятели посмотрели на меня и стали рассказывать историю с "Теслой" пока поднимались по лестнице. Мне оставалось только разводить руками и говорить, что я не виноват. В зале переговоров был накрыт стол, чай, кофе, вкусные немецкие свежие булочки, а вот напитков, кроме воды и соков не

было. И у меня в портфеле тоже не было, пришлось вытащить свой копченный чай и Бельгийскую вафлю, а еще оставить им на добрую память две упаковки чая " Lapsang Suchong .

На встрече присутсвовали директора немецких компаний, которые занимаются ракетными программами, просто поговорили по интересным темам, обещали увеличить свои поставки в Украину.

Под конец встречи, большой командир при всех выразил мне благодарность за помощь Германии. Я удивился, про какую помощь он говорит? В употреблении немецкого пива?

И он сказал, что я помог им решить проблему с американцами, с компанией "*General Atomic*", которую они не могли решить определенное время.

> И я вспомнил разговор в ресторане за кружками пива и рюмками шнапса, рассказал им , что владелец компании "General Atomic" - Линден Блю, мой старинный друган, и подарил военные дроны MQ 9 "Repear" Украине за 1 доллар две штуки, но **"зелень" и Посольство в Штатах сделало все, чтобы они не попали в Украину**.

И сейчас компания закончила испытания новых снярядов - ракет 155 мм с дальнобоем на 120- 150 км., которые выстреливаются из гаубицы М777 и могут летать изменяя направления и высоту полета,показал им фильмы по теме в телефоне. В тот Воскресный вечер, мне рассказали, что Германия долго вела переговоры по закупкам дронов MQ 9 "Repear" Sea Guardian для патрулирования Балтийского моря против московских подводных лодок и кораблей, но процесс затянулся по не известной причине.

Я заметил, что "нема питань!", и набрал телефон ***Линдена Блю***.

Я вообще не знал эту тему, просто заметил ***Линдену***, что Германия сильно помогает Украине и просил ускорить вопрос подписания контракта на поставку,и передал большому командиру телефон, чтобы он обьяснил проблему. Они говорили минут 10, и когда я взял телефон обратно, Линден мне сказал, что все вопросы будут решены завтра.

Я был уже загружен тремя кружками пива и тремя рюмочками шнапса, и сдовами:" Щиро дякую!", попросил проверить Линдена тех, кто вел этот контракт, сказав, что без "рЮсских ушей здесь не обошлось".

Линден человек слова, все вопросы решили за один день, которые не могли решить за несколько месяцев и во Вторник 13 Января, Германия официально подписала контракт на поставку 8 дронов "Repear Sea Guardian" MQ 9, каждый стоимость 237 млн.Евро на сумму 1 млрд 770 млн $.

https://www.defensenews.com/global/europe/2026/01/13/germany-expands-naval-surveillance-push-with-eight-seaguardian-drones/

Большая разница от тех двух дронов для Украины за один доллар за две штуки.

https://thedefensepost.com/2023/02/01/us-ukraine-advanced-drones/

Я поздравил немецких друзей, но ехать на банкет по случаю подписания отказался, не моя тема, и нужно было другие вопросы решать.

Большой командир провожал нас снова до выхода, чо словами:

"Жаль, что лифт так и не заработал!". На что я ответил: "Надо держать в офисе напитки чуть крепче чая,я бы выпил 30 грамм и снял стресс, и лифт уже работал бы" . С верхнего этаже спускались лифтеры, что то курлыкая на немецком, типа надо менять проводку для лифта, я все таки немного немецкий знаю,и заметил командиру, что через пять минут, как мы уедем, лифт заработает.

Он широко улыбаясь и пожимая руку на прощанье сказал:" Большой оптимист!"

Уже когда мы подьезжали к гостинице, командир позвонил одному из своих друзей, который был с нами и сказал, что "лифт заработал", в авто грохнул дружный смех. И командир у своего армейского друга спрашивает:

" Он кто???" Я ответил, как всегда, что "татарин в пальто!"

Пошли в ресторан, отметить работу лифта, подписание контракта и ближайшие поставки ракет в Украину. Уже позже командир попросил своего друга слетать со мной в Сан Диего, чтобы наладить неформальные отношения с руководством компании "General Atomic" на будущее.

Все таки большой контракт. И я запустил процесс оформления разрешений на посещения завода и офиса в Сан Диего.

Уже прилетев в Лондон поздно ночью сегодня , я узнал продолжении этой истории.

Мне позвонил знакомый из Сан Диего, который работает в главном офисе компании, и сказал, что ФБР допросил по тихому одного из работников, который занимался подготовкой контракта для Германии, по каким причинам была задержка подписания, типа будут проверять на детекторе лжи.

Я посоветовал использовать паяльник ректально, как лучшее средство для получения правдивой информации.

Вот такая история произошла за обычным пивным столом в глухой немецкой деревне. Уверен, что продолжение следует.

Всем, кроме зеленых, здоровья!

Будьмо!

***

№ 1.495-3

" Мир вашему дому!"

Часть 3

2026-01-20

Zalman ***Shuher***

И снова про ракеты, и разрешите мне дать совет, как согреться быстро при низкой температуре, как бывшего сержанта химвойск служившего в Сибири в 1984- 86 гг.

Для этого вам нужен кипяток или чай и 30 грамм, можно и 20 ,но не больше 50 коньяка, виски, рома, горилки или спирта, у кого что есть. Наливаете в горячий чай 30 грамм спиртного, размешиваете и выпиваете, если есть лимон или немного имбиря и меда, можно добавить. Сразу же включается турбо насос вашего метаболизма, и вы начинаете согреваться из нутри и даже потеете при морозе в - 35 С. Плюс, это поможет вам сохранить себя от простуды, а для профилактики , все та же перекись 3% брызнуть в каждое ухо и растереть, или капнуть пипеткой по 1- 2 капли, и принимать по 30 капель метилена синего два раза в день на 150 мл воды.

Ну и про ракеты для Украинских ПВО и ВВС.

Я еще раз повторяю любопытным, что я не поставляю технику и боеприпасы , и не подписываю контракты, я консультант- волонтер- снабженец. Моя задача, найти, где что есть, договориться и проверить по возможности, остальное все делают официальные структуры Министерства обороны разных стран, у кого есть деньги. Схема:" через зав.склад, товароаед, и заднее кирильцо, и даже директор маназин", работает гораздно надежнее, чем просто приехать и спросить:" у вас продается славянский шкаф?" Ответ всегда один и тот же:" Нет, шкаф продан, осталась никилированная кровать с тумбочкой!" И спрашивается:

" на фуя мне ваша кровать с тумбочкой,шкафу давай!" , и находят и дают. Отказов пока не было, не считая весну 2022 г.когда все ждали, как "москва возьмет Киев за три дня!"

Провели такую схему впервые с англичанами, и нет у них коррупционной составляющей для зеленых потвор, техника идет , а денег @уй, как система нипель. Англичане же проверяют доставку до пользователя на фронте, после нескольких актов саботажа, когда боеприпасы и техника отвозилась просто на склады, а были случаи, когда боеприпасы намеренно топили в озерах ,GPS тракер не обманешь, все преступления зелени записаны.

И в Германию меня пригласили совершенно по другим вопросам, найти и проверить старые ракеты морского базирования

RIM- 7, которыми никто в НАТО не пользуется уже лет 20, но это самые нужные ракеты для Украинских ПВО, они единственные, которые сбивают КАБы. Спецы из Украины не смогли приехать, историю в аэропорту Гамбурга я уже рассказывал ранее. Были у меня и другие задачи в Германии по Украине, которые я решил, а все остальное , типа отказа зелени от ракет AIM- 9 всплыло неожиданно, когда в Минобороны Германии обсуждали вопросы по постакам других ракет.

https://www.eurointegration.com.ua/rus/news/2025/12/16/7227252/

Про их поставки все СМИ обьявили и в Украине и в Европе, а выснилось, что пришел отказ из Киева, " они нам не нужны", был краткий и блядский ответ.

Со мной было двое уважаемых немцев, руководителей военных компаний, которые сами поставляют технику в Украину, все удивились, сказав, что

> " такого быть не может, этот тип ракет один из самых используемых ВВС Украины на своих F- 16, их экономят, используя всего по 70 или чуть больше за боевое дежурство".

И механизм закрутился, немцы любят порядок во всем:

> " Alles in Ordnung!"

Главное передать инфо правильным людям, и все закрутилось. Дошла инфо и до Канцлера Мерца и до Премьера Стармера, но это не я, это люди, которых я хорошо знаю, и они донесли правдивую информацию.

Почему со мной встречаются уважаемые люди в разных странах, во первых репутация, которую не пропьешь, это я в сказках СБУ рЮсский шпион, а серьезные люди знают ,чем я занимаюсь, и иногда приглашают помочь. Примерко ,как за рару часов решили вопросы с "General Atomic" и поставкам MQ 9" Repear Sea Guardian, которые нн могли решить несколько месяцев.

И вот в Праге, главный" танцор диско" делает заявление, что ракет не хватало, мы просим, просим, и наконец союзники нам поставят срочно на днях, типа :

> " мы выбиваем из срюзников поставки ракет для ПВО" . Брехливый клоун- дуремар!

https://www.facebook.com/share/p/1Du8D1iCLH/

Ну видно же, что пердаки у кого то подгорают, и это хорошо.

Я все четыре года войны не зарабатываю ни пенса на поставках в Украину, ну как волонтер может зарабатывать, очень редко мне оплачивают билеты и гостиницы, но в основном все сам, моя задача, чтобы все поступило быстро и без откатов, и мое главное хобби уже лет 20- это написать в компот московии и с 2019 года в компот их зеленых слуг в Украине. И если дают такую возможность, я за это сам доплачиваю.

Пока у меня и моих коллег из "профсоюза" получается, но многие, кто мог бы сделать все быстро по отношению к московии , называют меня экстремистом, и не помогают, а наоборот, делают все, чтобы этого не произошло.

> А мы с коллегами, как ледокол, медленно и верно двигаемся к развалу московии и бегству зелени из Украины. Скоро сами все увидите. Конечно, хотелось бы вчера, но везде замешаны деньги и интересы всяких мафиозных групп, типа Хабада и прочих.

С Понедельника 12 Января ракеты из Германии

AIM- 9 L, которые были готовы к отгрузке в гачале Декабря, будут отгружаться по ускоренному графику и под личным контролем руководства Минобороны Германии, и самое главное в большом количестве и бесплатно, именно поэтому зеленое ворье получит дырку от бублика на кошерный воротник, а не откаты. Больше никаких денег из Германии не будет передано, только техника и боеприпасы.

Я бы рассказал про схему, которую зелень планировала использовать, и как были задействованы даже представители зарубежных военных компаний в Украине, которые участвовали в схеме, но я не прокурор, и идет уже следствие по теме, а я не буду мешать. Просто, совершенно неожиданно, мне позвонил один такой представитель военной компании, и хотел встретиться, но я отказался со словами, что " я никто и зовут меня - никак", хотя он и козырял фамилиями людей, с кем я встречался в Берлине.

> И таких случаев вагон и маленькая тележка. И пжлста, не надо меня благодарить за работу, каждый делает свое дело и все нормальные, кроме " зеленой саранчи", работают на Перемогу.

Московии и зелени не долго осталось , отметим Перемогу в Киеве.

Пжлста, следите за собой и не болейте, за все преступления зелень ответит обязательно

Мне больше всего нравится, когда официальные лица вдруг просыпаются от литоргического сна, и начинают понимать, ЧТО происходит. Именно поэтому военная помощь из Германии и других Европейских стран будет увеличена поставкой техники и боеприпасов. А волонтеры будут помогать, как всегда.

Я утром выехал в один портовый город на Востоке Англии, и по дороге мне позвонил немецкий друг и сообщил, что пойдут не только ракеты со складов, но и будут спецом производить для Украинских ВВС немецкие компании, которые имеют лицензию от США , и компании Raytheon на их производство. Я удивился, когда услышал названии компаний, но сообщать их на ФБ не буду, просто там у меня оаботают хорошие знакомые, а я не знал, что они выпускают ракеты такого класса.

И не стоит меня обвинять, что я расскрываю какие то секреты, ни одного слова по закрытым темам мной не написано, все что я рассказываю, это только 5% инфо от реальных событий, просто у" пакистанских электриков", в профсоюз которых я вхожу больше 25 лет, так принято, сообщать немного инфо , как" космические корабли бороздят просторы Большого Театра" .

Этот же товарищ мне сообщил, что запустили процесс оформления на меня и моих коллег разрешения - специального допуска для посещения закрытых военных предприятий Германии, и первым таких временным разрешкнием, было посещение ракетного центра,. Я поблагодарил за доверие, но сказал, что улетаю в Штаты и не могу из за этого вернуться в Германию. Обещали все сделать быстро без шума и пыли и даже без моего с коллегами присутствия.

Вот что делает хороший копченый чай, пиво со шнапсом и вареные яйца из портфеля, украденные в гостинице на завтраке. Придется везти яблочное варенье в следующий раз.

А посещение мной и моими немецкими друзьями маленькой деревни недалеко от ракетного центра , имело неожиданное продолжение.

Позвонили из гостиницы , где мы останавливались, и сообщили, что один из моих друзей забыл свой блокнот в номере, обнаружили при уборке, а еще в соседнем номере неожиданно поселилась семейна пара из московии, которая якобы заблудилась в снежные заносы и попала прямо в гостиницу, где мы жили в середине темного и большого леса, рядом с военными базами, ракетным центром и крупными производствами военной техники и боеприпасов. Владельцы гостиницы хорошие друзья моих немецких коллег, они постоянно там живут, и проявив бдительность, сообщили полиции про заблудившихся русских, и вроде их увезли в участок для беседы, дальнейшая

судьба московских, мне не известна и не интересна. Именно поэтому я всегда хожу в обнимку со своим портфелем, где держу вареные яйца из гостиницы и всякие закуски, ну чтобы не с@издили московские.

И по поводу моих ругательств, моя страница для тех, кому уже 18+, мой редкий мат чист и свеж, как Альпийские луга и пушист, как выпавший снег в Гамбурге, поэтому все притензии , пжлста, в Лигу сексуальных меньшиств, или ближайшую синагогу.

Кстати, в Берлине встретил группу евреев на улице Люксебург штрассе, рядом с гостиницой

> "Apart hotel", которых вывезли и вывозят с 2022 года из Днепра по договоренности между синагогами Берлина и Днепра , ну и конечно местными равинами, просто услышав украинсккю речь, спросил, что" уже отмечаете мир в Украине, который обещал равин Каменецкий?"

Побеседовали, и я узнал много интересного, КАК переправляют из Днепра на сохранение в Германию, но это отдельная тема.

Еще раз напоминаю про горячий чай с 30 граммами спиртного и лимомном, медом и, что Украина была есть и будет, а московия со своими зелеными клоунами нет!

Морозы скоро закончатся, расстаит снег и все зеленое дерьмо, которое 7 лет разьедало Украину из нутри, сантехники-профи уже работают.

Тремайте порох и зимнюю обувь сухими! Всем, кроме зелени- здоровья! Будьмо!

PS:

От чего еще могут отказаться зеленые клоуны? Ни от чего, если будет движ в этом направлении, наезд будет серьезный и окончательный.

По поводу отказа от ракет из Германии, статьи пока не вышли в английской и Еврпейской прессе, но могут подготовить, если процесс будет затягивать украинская сторона, а там всплывут и **многие другие акты саботажа "зелени"**.

Пока по всем агентствам прошла только инфо, что ракеты готовы к поставки, вместе с другим оборудованием их Германии:

В Германии готовы к поставке в Украину управляемые ракеты AIM-9L Sidewinder в большом количестве в середине Дееабря,

> — 4 тыс. ударных беспилотников, 361 разведывательный дрон Songbird и зимнюю экипировку, говорится на сайте бундестага.

Также Берлин увеличил число готовящихся к поставке радиолокационных систем TRLM-4D с одной до трех и количество патронов 40-миллиметрового калибра (с 88 тыс. до 130 тыс.).

Управляемая ракета AIM-9L Sidewinder класса «воздух — воздух» имеет дальность 18 км. Ракета может использоваться на истребителях F-16, которые западные страны поставляют Украине. Такие ракеты Украине обещали поставить США и Канада в прошлом году.

Германия является одним из крупнейших поставщиков военной помощи Украине после США. В частности, Берлин предоставил Киеву танки Leopard, самоходные гаубицы, реактивные системы залпового огня HIMARS, 400 тыс. артиллерийских боеприпасов калибром 155 мм и прочее.

Москва осуждает военные поставки Киеву и заявляет, что это лишь затягивает конфликт, но не изменит его исхода.(москва идет на @уй за рЮсских пароходом!")

И ответ от украинсеих ВВС асем экспертДам по ракетам на Фейсбуке: AIN-9L это самая используемая ракета на украиеских D-16, расстряния 18-20 км. вполне хватает сбить цель, за один день уходит минимум 70-80 ракет, чем их больше, тем меньше прилет Шахедов.

Я согласен с ними, и рекомендую диванным экспертам по машинному доению бегемотов, производству домашних фалоиммитаторов, и ремонту гравицап, создать свой клуб ПВО, сбивающих все вражеские цели палками копченой колбасы,

— **не повторяйте бредятину "зеленых потвор".**

***

№ 1.496

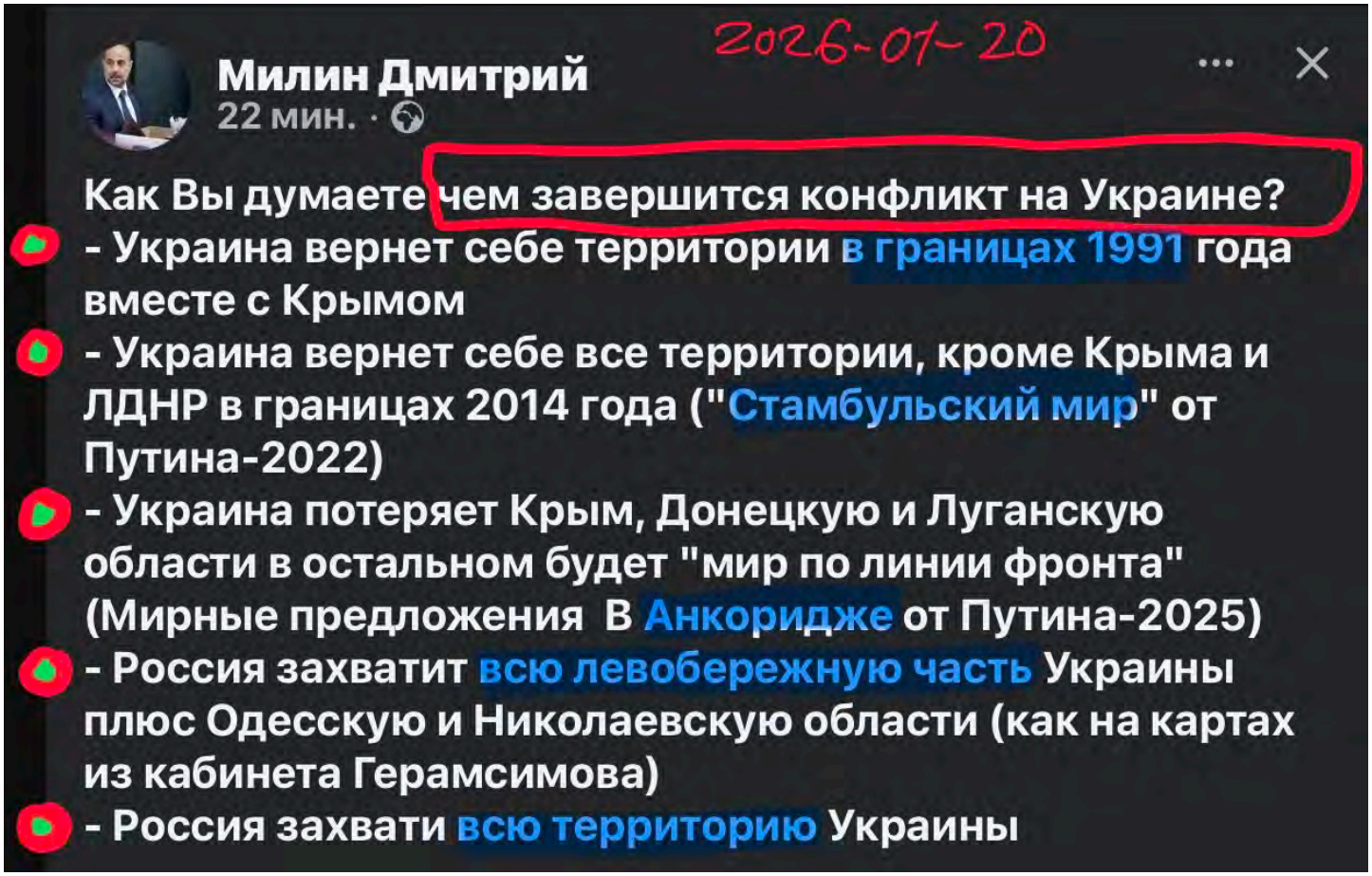
2026-01-20
Милин Дмитрий
22 мин. ·
Как Вы думаете чем завершится конфликт на Украине?
- Украина вернет себе территории в границах 1991 года вместе с Крымом
- Украина вернет себе все территории, кроме Крыма и ЛДНР в границах 2014 года ("Стамбульский мир" от Путина-2022)
- Украина потеряет Крым, Донецкую и Луганскую области в остальном будет "мир по линии фронта" (Мирные предложения В Анкоридже от Путина-2025)
- Россия захватит всю левобережную часть Украины плюс Одесскую и Николаевскую области (как на картах из кабинета Герамсимова)
- Россия захвати всю территорию Украины

***

№ 1.497

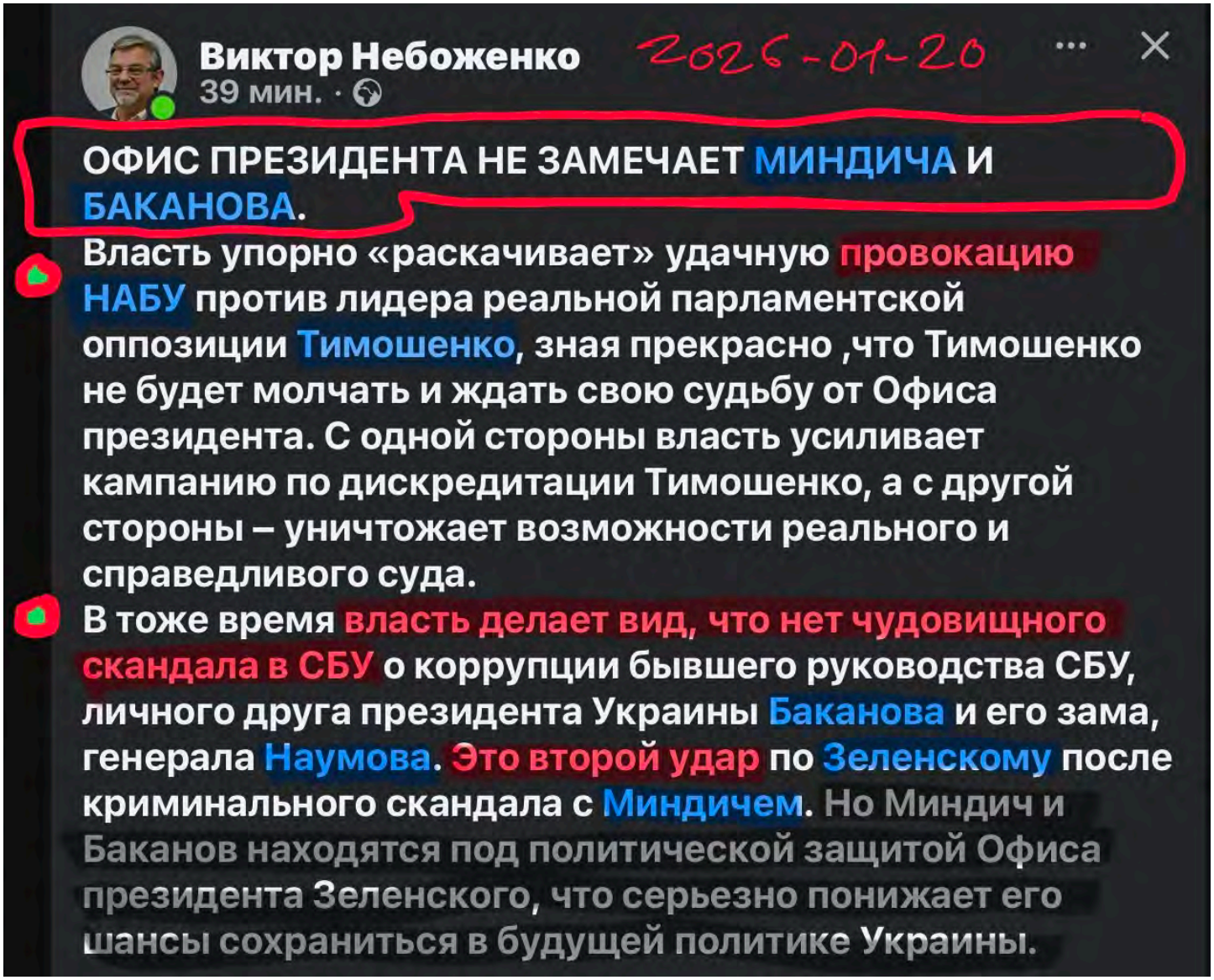
Виктор Небоженко
39 мин. ·
2026-01-20
ОФИС ПРЕЗИДЕНТА НЕ ЗАМЕЧАЕТ МИНДИЧА И БАКАНОВА.
Власть упорно «раскачивает» удачную провокацию НАБУ против лидера реальной парламентской оппозиции Тимошенко, зная прекрасно ,что Тимошенко не будет молчать и ждать свою судьбу от Офиса президента. С одной стороны власть усиливает кампанию по дискредитации Тимошенко, а с другой стороны – уничтожает возможности реального и справедливого суда.
В тоже время власть делает вид, что нет чудовищного скандала в СБУ о коррупции бывшего руководства СБУ, личного друга президента Украины Баканова и его зама, генерала Наумова. Это второй удар по Зеленскому после криминального скандала с Миндичем. Но Миндич и Баканов находятся под политической защитой Офиса президента Зеленского, что серьезно понижает его шансы сохраниться в будущей политике Украины.

***

№ 1.498

Денис Шмигаль | Перший віцепрем'єр — Міністр енергетики ...

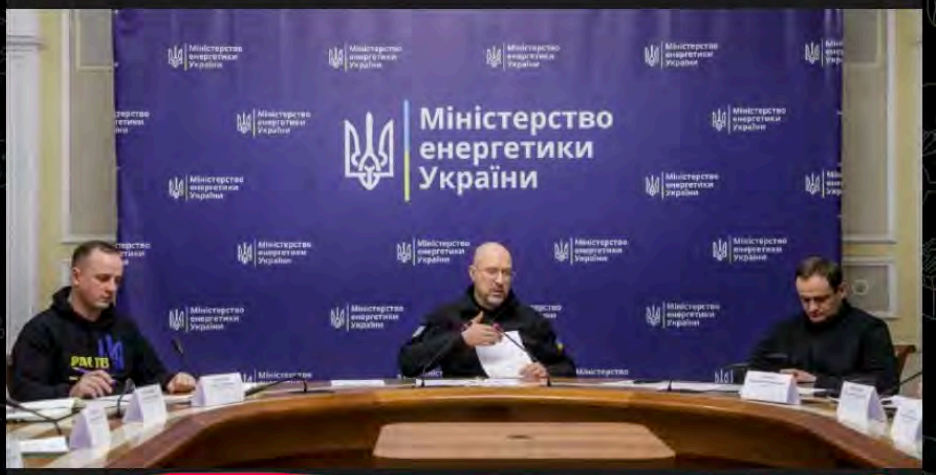

Максимально швидке відновлення енергопостачання та посилення захисту об'єктів критичної інфраструктури від російських атак — найвищий пріоритет.

Провели сьогодні чергове засідання Штабу з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у Києві та області, проаналізували результати проведених робіт та узгодили план подальших кроків для посилення стійкості енергосистеми.

📌 Щодо теплопостачання. Наразі тривають роботи з повернення тепла в Києві до близько 100 будинків. Зараз за потреби заживлюємо їх та критичні об'єкти генераторами. Готуємо до передачі місту ще понад 60 генераторів.

📌 Також доручив місту відпрацювати з АТ «Укрзалізниця» та Мінвідновлення збільшення кількості теплових ремонтних бригад. «Укрзалізниця» направить на допомогу місту мінімум 30 бригад тепловиків та надасть експертну допомогу для якнайшвидшого відновлення тепла в оселях. Ще 20 бригад направлять до столиці інші регіони.

📌 Віцепрем'єр-міністр з відновлення Олексій Кулеба повідомив про кількість когенераційних установок, які вже прямують на підсилення міста. Поставив завдання прибрати усі бюрократичні перепони для їхнього швидкого запуску в роботу.

📌 Щодо ситуації по світлу. Ситуація продовжує залишатися складною. Енергетики працюють 24/7. На виконання рішень штабу у Києві вже сьогодні почали роботу додаткові бригади енергетиків з інших регіонів. Доручив енергетичним компаніям продовжити збільшення бригад.

Наша мета — миттєва координація та реагування. Не тижні, не дні, а лічені години.

2026-01-19 3.3K 18:45

Рис 1

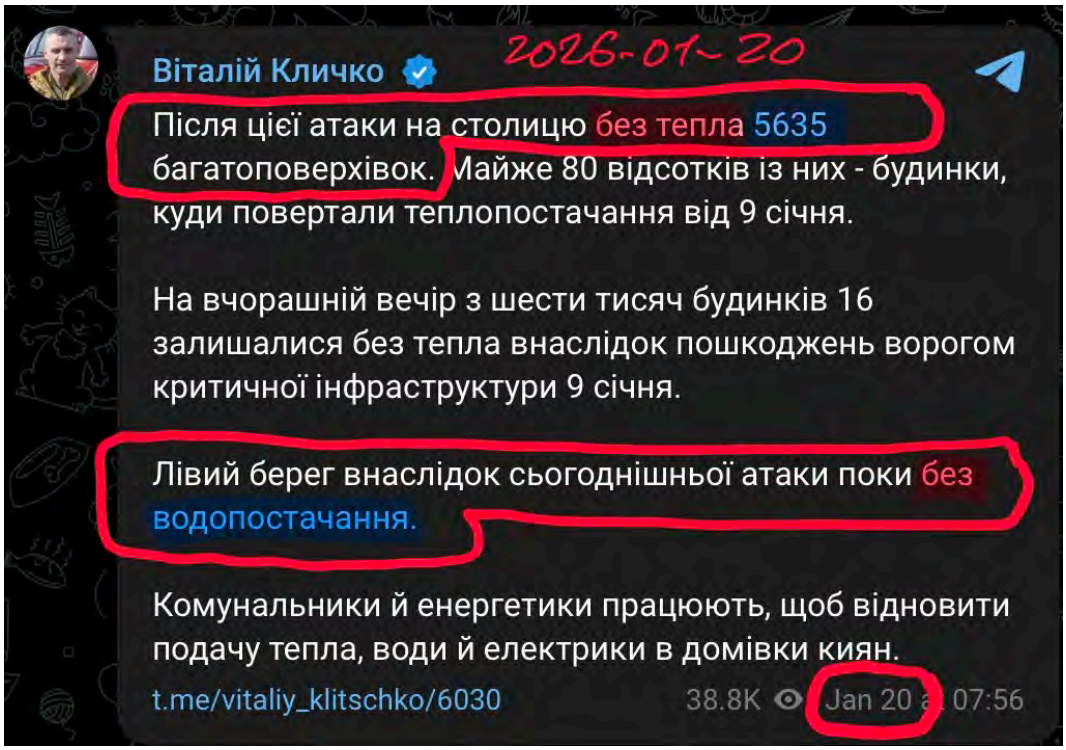

Рис 2

***

№ 1.499

Питання **— майбутнє в м. Києві, *інженерія***

А. *Витримає* завдяки:

1.1) — ефективному *захисту* та *ремонтам*;

1.2) — *домовленостям* перемовин.

Б. Якщо *буде зруйнована*, мешканці:

2.1) — будуть *централізовано* відселені;

2.2) — залишаться *«сам-на-сам»*…

***

№ 1.500

Состояние доверия в мире: Каждый человек – тревожный остров, опутанный сетями

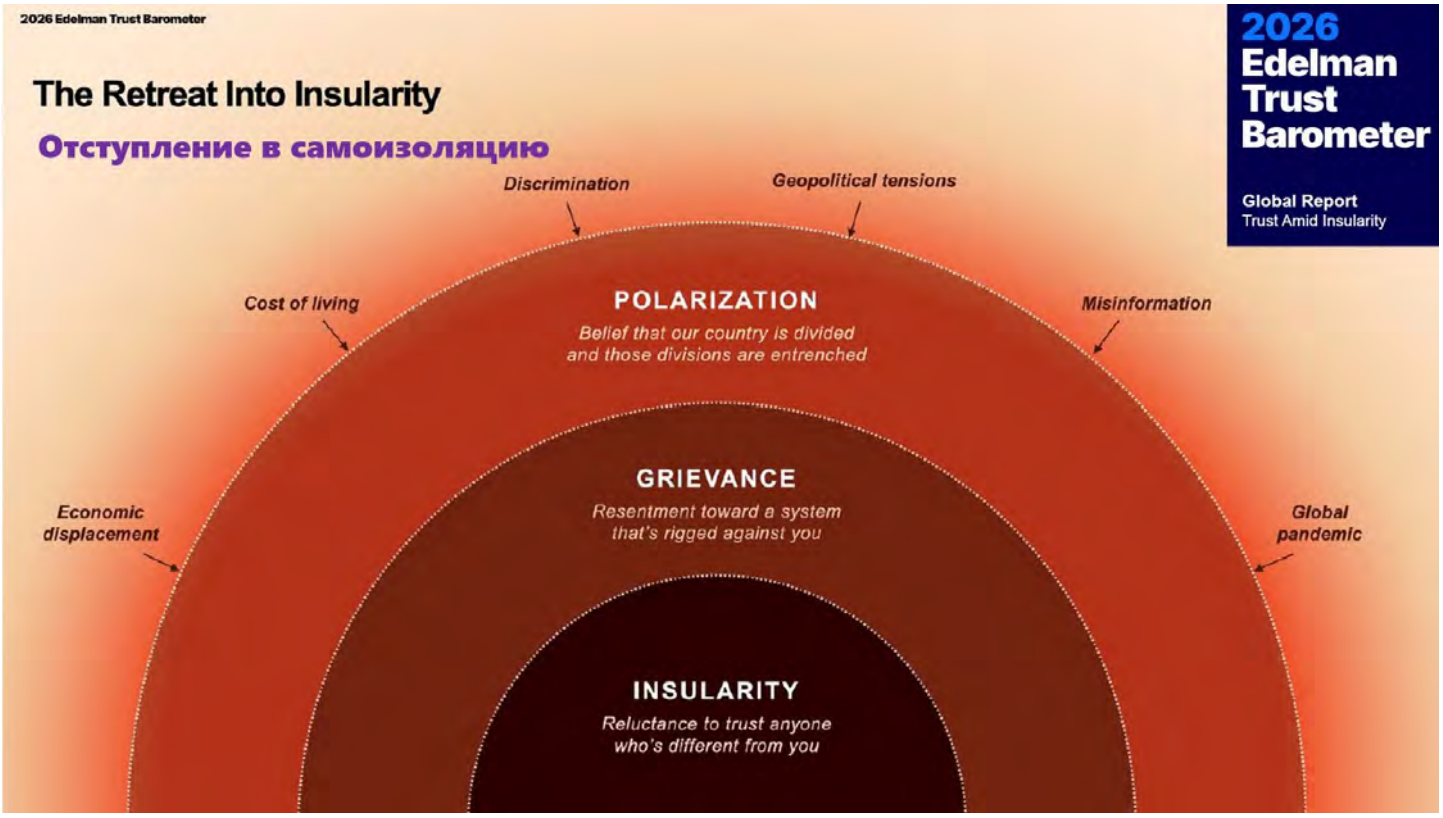

2026-01-20

Романчук

Помните, как мир радовался *глобализации*?

Действительно,

(1) расширение, углубление системы международного труда привело к созданию десятков миллионов новых рабочих мест, ускорению темпов экономического роста и выводу из бедности сотен миллионов человек.

(2) Ручейки международной торговли превратились в бурные потоки. Фондовые площадки Нью-Йорка и Лондона, как и их рынки недвижимости, стали глобальными.

(3) Интернет ускорил информационную и технологическую революцию.

(4) Туризм расцвёл буйным цветом.

Многие подумали, что наступил тот самый *конец истории*.

Богатейшие библиотеки мира стали доступными для студентов и интеллигентов по всему миру. Огромные базы данных открылись для исследователей, которые не могли даже думать о роскоши работы с такими нематериальными активами.

Казалось бы, вот она, вторая эпоха Просвещения и Возрождения.

Казалось бы, что наступило время учёных-Атлантов, пионеров прорывных технологий, креаторов по-настоящему светлого, благополучного будущего для максимального количества людей. Вот она, Свобода встречала человечество у входа. Политические, интеллектуальные элиты свободного мира посчитали дело сделанным. Они сбрасывали со счетов бедный, коммунистический Китай. Они видели полностью поверженным тоталитарный советский режим, записывая Ельцина, а потом Путина в демократы и друзья Запада. Запад режим убедить тоталитарные, авторитарные станы крепкими дружескими объятиями инвестиций, торговли, финансовой помощи и включением в престижные международные организации. Запад действовал по принципу All we need is love.

Этот самый Запад потирал руки, разоружался, увлёкся

> — мультикультурализмом, экологизмом и вечной борьбой за равенство, диверсификацию и инклюзивность.
>
> Он направил большие творческие усилия на поиск ответа на вопрос, который никто даже формулировать не мог: «Сколько полов/гендеров может быть?» .

Запад стремительно отказывался от христианства, открывая объятия для убеждённых, пассионарных сторонников других культур и религий.

Woke-изм, как форма классовой борьбы и коллективной вины насаждалась через школы и университеты, превращая обычные разделительные линии между разными политическими группами в огромные глубокие овраги.

На основании грубых, лженаучных манипуляций с данными о климате была принята стратегия «Нулевые выбросы» (Zero emission) к 2050 году.

За жизнерадостными графиками роста ВВП и благополучия, роста продолжительности жизни, падения детской смертности, сокращения бедности и безграмотности ***Запад не замечал***

> — роста богатства и агрессивности нацистской ***России*** и тоталитарного ***Китая***.

Последний цинично подыграл G7/США/ЕС в их «зелёной» повестке дня, полностью поддержал стратегию мягкой демократизации и либерализации

через экономическую инклюзивность, предложил оптимизировать налоговые и регуляторные издержки традиционного промышленного производства

— **и, пользуясь благосклонностью США, «увёл» из Америки не материальных активов на сумму более *полутриллиона долларов*.**

Смартфоны, мощные поисковики, социальные сети, Youtube, Netflix, а позже Tik-Ток создали качественно и количественно новую информационную, культурную и поведенческую среду.

На общественную арену вышло поколение Z (зумеры).

Это люди, которые родились в период с середины 1990-х до начала 2010-х.

Казалось бы,

— вот наш необыкновенный дивный новый мир.

— Совсем не Brave New World О. Хаксли.

— Уж точно не утопия Дж. Оруэлла «1984».

Эпоха созидания, всемирного братства, партнёрства, кооперации перед нами.

— Её скрепляли фильмы и мультики от Диснея и Pixar, боевики со Сталлоне, Б. Уиллисом, М. Гибсоном и Б. Питтом.

— Её объединяли чемпионаты мира по футболу, «Аватары» а также Amazon, Alibaba и вездесущие, анонимные е-койны.

Казалось, вот он плавильный котёл культур, религий, традиций, из который выйдет настоящий новый человек - Homo globalis (человек глобальный). Без национализма, расы, религии и даже пола. На вопрос, кто ты, он бы отвечал: «Я землянин».

Такие вот утопии рисовали в своём воображении те, кто рассчитывал на ***Государство***, как на уникальный коллективный орган генерации и ускорения всего хорошего, благородного и сердечного и минимизации, ликвидации вреда всего вредного, опасного и даже аморального.

Государство в теоретических конструкциях таких социальных, общественных и экономических инженеров/жрецов должно было заменять производителя, кредитора, инвестора, новатора, потребителя, учителя, врача, страховщика, журналиста, а также попечителя старости.

1) — Много функций – высокие налоги.

2) — Много рисков – больше регуляторная нагрузка.

3) — Слишком много непослушных, неадекватных, политически и производственно некорректных – шире применение культуры отмены (cancel culture).

В общем,

1) — хотели создать *Левиафана* со щедрой душой, чутким сердцем и умной головой, а

2) — создали варварского, циничного, воровского, безответственного *Франкенштейна*.

С ним, в нём мы сегодня и живём. Против него боремся. От него пытается защититься и спрятаться. Его пытается обуздать, образумить, а в отдельных случаях ликвидировать.

Мир только вступает в эпоху борьбы с тем чудовищем, которое интеллектуальные, философские и культурные элиты создали после распада советской империи Зла.

Нефакт, что обязательно победят силы Добра.

Запад, который мы знали 40-60 лет назад, уже *не существует*.

Он распадается на наших глазах.

1) — Что будет на обломках НАТО, трансатлантического партнёрства, ООН, системы международной торговли и права,

2) — никто не знает.

Future is wide open.

Ясно одно.

В это самое будущее мы вступили в состоянии ***острого кризиса доверия***, когда большинство людей превратились в атомарные пузыри/острова в бескрайнем, безграничном море информационных потоков и сетей.

Люди перенасытились *информацией*, картинками, заголовками, не дойдя до уровня *получения знаний*.

Люди *перестали понимать*, тем более самостоятельно устанавливать *причинно-следственные связи* сложного мира.

— Поэтому каждый забился в свою норку, в своё маленький домик, соединил его только с теми людьми, которые солидарны с его взглядами, неважно какими, а остальных определил в категории «мудаки», «чужаки» и «враги».

Такой вывод подтверждает свежий доклад *Институт по изучению доверия Эдельмана* о состоянии доверия в мире «The 2026 Edelman Trust Barometer. Trust Amid Insularity» (доверие в условиях замкнутости).

Пора выучить новое для многих английское слово – ***insularity***.

> — Оно означает замкнутость, обособленность, «островное положение», когда доминирует нежелание принимать чужие идеи, а есть интерес только к своему узкому кругу.

По оценке социологов Эдельмана

> — во всем мире ***семь из десяти*** человек обладают ***замкнутым мышлением***.

«Большинство видит проблему в том, что люди в их стране настолько не доверяют тем, кто отличается от них, что активно пытаются ухудшить ситуацию друг для друга».

О толерантности, терпимости, взаимном понимании можно забыть.

> 1) В глобальном масштабе ***лишь 32% считают, что следующее поколение будет жить лучше***, при этом наибольшее снижение за последний год наблюдается в Индии (-13 пунктов) и Китае (-13 пунктов).
>
> 2) Люди, доверяющие инфлюенсерам, говорят, что они бы доверяли или рассматривали возможность доверия к компании, которой они в настоящее время не доверяют, если бы ее рекомендовал кто-то, кому они уже доверяют, например, инфлюенсер в сфере еды или образа жизни (62%, среди 48%, которые им доверяют) или финансовый инфлюенсер (57%, среди 44%, которые им доверяют).
>
> 3) С 2012 года ***разрыв в уровне доверия между группами с высоким и низким уровнем дохода в глобальном масштабе увеличился более чем вдвое***: уровень доверия неуклонно растет среди людей с высокими доходами, в то время как среди групп с низким уровнем дохода он стагнирует или отстает. В настоящее время в США наблюдается самый большой разрыв в уровне доверия между группами с разным уровнем дохода — 29 пунктов.

Таковы некоторые выводы из свежего Доклада.

Более подробно, глубоко скоро почитаете на сайте Международного института свободы https://www.ilibertyinstitute.org/

Глобальный и национальные Левиафаны дружно взялись за дело создания нового человека – и *всё в мире посыпалось к чертям*.

К сожалению, Совок, о кончине которого так громко говорили в начале 1990-ых не сдох, не испарился.

Он порами философии коллективизма пророс. Он воскрес. Он встал во весь рост, загородил Бога и разум, отгородил человека от остальных.

Выход из кризиса

> **– переоценка, переосмысление сути, природы и места Государства в нашей жизни.**

Без этого нас ждёт *первая глобальная гражданская война* «все против всех».

***

№ 1.501-1

"Санитары, санитары, а он маленький такой..."

2026-01-20

Shuher

Пока "*зеленое шапито*" кушает ананасы и рябчиков жует на тусне в Давосе, происходят события, от которых сегодня будут громкие разрывы московских пердаков там же, и за кремлевским забором.

США наконец то одобрили после долгих переговоров продажу Украине более 3 000 *крылатых ракет ERAM*.

Госдеп США одобрил продажу Украине авиационных боеприпасов и оборудования на сумму до $825 млн, в том числе до 3 350 ракет воздушного базирования ***Extended Range Attack Munition (ERAM)***.

Помимо ракет ERAM Украина получит такое же количество навигационных систем GPS/INS с защитой от спуфинга сигнала, запчастями, обучающими комплектами и программным обеспечением.

Общая стоимость сделки оценивается в $825 млн.

— Его финансирование планируется из *Дании*, *Нидерландов* и *Норвегии*, а также в рамках программы США по иностранному военному финансированию.

Ракеты большой дальности ERAM относятся к классу «воздух-поверхность»,

— они представляют собой гибрид крылатой ракеты и планирующей бомбы.

Модульная конструкция этих ракет позволяет использовать их для поражения как наземных, так и морских целей.

Ракета может поразить цель на расстоянии до 400+ км.

Щиро дякую союзникам.

Первая партия находилась определенное время в Германии, куда я недавно ездил посмотреть на них "через дырку в заборе", получив все разрешения.

Я не буду здесь рассказывать,

1) — какие трудности были на пути к получению этого разрешения и

2) — КТО их создавал, но

3) — это весьма неожиданное решение для многих, будет сюрпризом в Давосе, ***Киеве*** и особенно в москве.

Вопрос тянулся с 10 Июля 2024 года, когда впнрвые был оформлен запрос на поставку Пентагоном,

— *без всякого участия с укр стороны*, *клоуны* даже не знали про такое название *ERAM*.

Помимо этих очень нужных ракет,

— идут ништяки от англичан на 800+ км., а какие, не скажу, потому что " не знаю" .

Сегодня, есть повод поднять рюмочку чая за своевременную поставку всех "ништяков" в Украину без всякого саботажа со стороны внуков большевиков.

Вчера ночью узнал об этом, позвонил один большой командир из Сан Диего, и предложил налить рюмочку за решение, что я и сделал с замечательным "Jagermeister", решение было, но оплата за поставки пришла только на днях.

Союзникам особая благодарность за финансирование поставок.

Ждем эти очень нужные ракеты в ближайшее время в Украинских ВВС.

А что там в Давосе, мне как то все равно, хотя там и будут присутствовать люди, которые помогали в решении этого вопроса, даже меня пригласили, но "я не тусовщик, я партнер", обещал, что отметим с ними в Штатах, когда вернутся.

Будет красиво и шумно, а

> **— *московия* со своими *зелеными слугами* приближаются на скором паровозе к своей конечной станции " Ипеня".**

Будьмо!

***

№ 1.501-2

Крилата ракета ERAM – доступний далекобій для України

2025-09-03

Роман ***Приходько***

Поява програм із розробки дешевих авіаційних засобів ураження демонструє, що сучасний світ виявився непідготовленим до повномасштабної війни. Такі війни вимагають від держав не стільки високотехнологічної зброї, скільки масових, відносно простих і водночас ефективних рішень.

Одним із прикладів такого підходу став проєкт Повітряних сил США ERAM, спрямований на створення доступної крилатої ракети з дальністю польоту до 500 км та можливістю застосування доступних боєприпасів.

За потреби такі ракети можуть модернізуватися у високоточні та більш потужні засоби ураження.

1. Що таке ERAM?

Американське військове керівництво дедалі більше уваги приділяє розробці недорогих масових крилатих ракет, здатних уражати віддалені цілі на дальності в районі 300–400 км.

Новітньою розробкою в цій царині є Extended Range Attack Munition (ERAM) – крилата ракета збільшеної дальності, створювана компаніями Zone 5 Technologies та CoAspire як частина програми недорогих авіаційних ударних ракет для ПС США та України.

Варіант ракети від CoAspire – Rapidly Adaptable Affordable Cruise (RAACM) має вагу у 500 фунтів (250 кг) і оснащується бойовою частиною із комбінованим проникаючим та уламково-фугасним ефектом. Передбачено використання підривника з кількома режимами роботи. ракета здатна розміщуватися на авіаційній платформі та розвивати дозвукову швидкість до 200 м/с.

Точність боєприпасу визначена ймовірним круговим відхиленням (CEP) до 10 метрів. Окрему увагу приділено здатності навігаційної системи ефективно функціонувати навіть в умовах активної протидії з боку ворожих засобів радіоелектронної боротьби.

Варто зауважити, що під час створення цієї ракети використовуються 3D-принтери, а її габарити відповідають розмірам вільнопадної авіабомби Mk.82 або її високоточного варіанту з комплектом JDAM — GBU-38, вагою 500 фунтів (227 кілограмів).

Водночас технічні характеристики варіанту ракети від компанії Zone 5 Technologies – Rusty Dagger наразі не розголошуються, але через схожість технічного завдання, мають бути близькими до ракети від компанії CoAspire.

Дозвіл **на продаж ERAM Україна отримала у** ***серпні 2025*** **р.**

1) — За повідомленням видання WSJ, адміністрація президента Дональда ***Трампа*** США схвалила продаж Україні 3350 ракет ERAM у межах пакета допомоги $850 млн.

2) — Фінансування закупівлі забезпечать Данія, Нідерланди та Норвегія, а також зовнішня військова допомога від Сполучених Штатів.

Згідно з умовами угоди, *постачання цих ракет має розпочатися приблизно через 6 тижнів після схвалення*, причому значну частину фінансування пакету допомоги забезпечують країни *Євросоюзу*.

При цьому використання ERAM вимагає окремого дозволу Пентагону, аби контролювати можливість ударів по цілях на території РФ.

Що стосується темпів виробництва крилатих ракет ERAM, то Пентагон очікує виробництво у 1000 одиниць за два роки (близько 42 ракет на місяць). Саме виробництво крилатих ракет, відповідно до інформації Програмного офісу робочої групи з питань озброєння Повітряних сил США, стартувало ще весною 2025 року. Втім, тільки у третьому кварталі 2025 фінансового року (квітень–червень) почалося їх виробництво за програмою закордонних військових продажів (Foreign Military Sales, скорочено FMS).

Вже у четвертому кварталі 2025 фінансового року їх почнуть виготовляти й для Сполучених Штатів.

Ракети Rusty Dagger (згори) та RAACM (знизу)

Треба зауважити, що США активно проводить різні програми створення дешевих крилатих ракет, концентруючись як на використанні наявних засобів,

надаючи їм можливість значного збільшення дальності, так і на розробці нових виробів «з нуля» із застосуванням альтернативних матеріалів, систем та іншого.

Так, відповідно до програми підрозділу ETV (Defense Innovation Unit), США прагнуть виробляти мільйони таких боєприпасів, що є одним із ключових завдань програми.

У 2024 році п’ять оборонних компаній (Anduril Industries, IS4S, Leidos/ Dynetics, Zone 5) за підтримки Агенції оборонної розвідки й Центру управління життєвим циклом Повітряних сил приступили до проєктування та випробувань прототипів низьковартісних крилатих ракет у рамках програми Enterprise Test Vehicle (ETV).

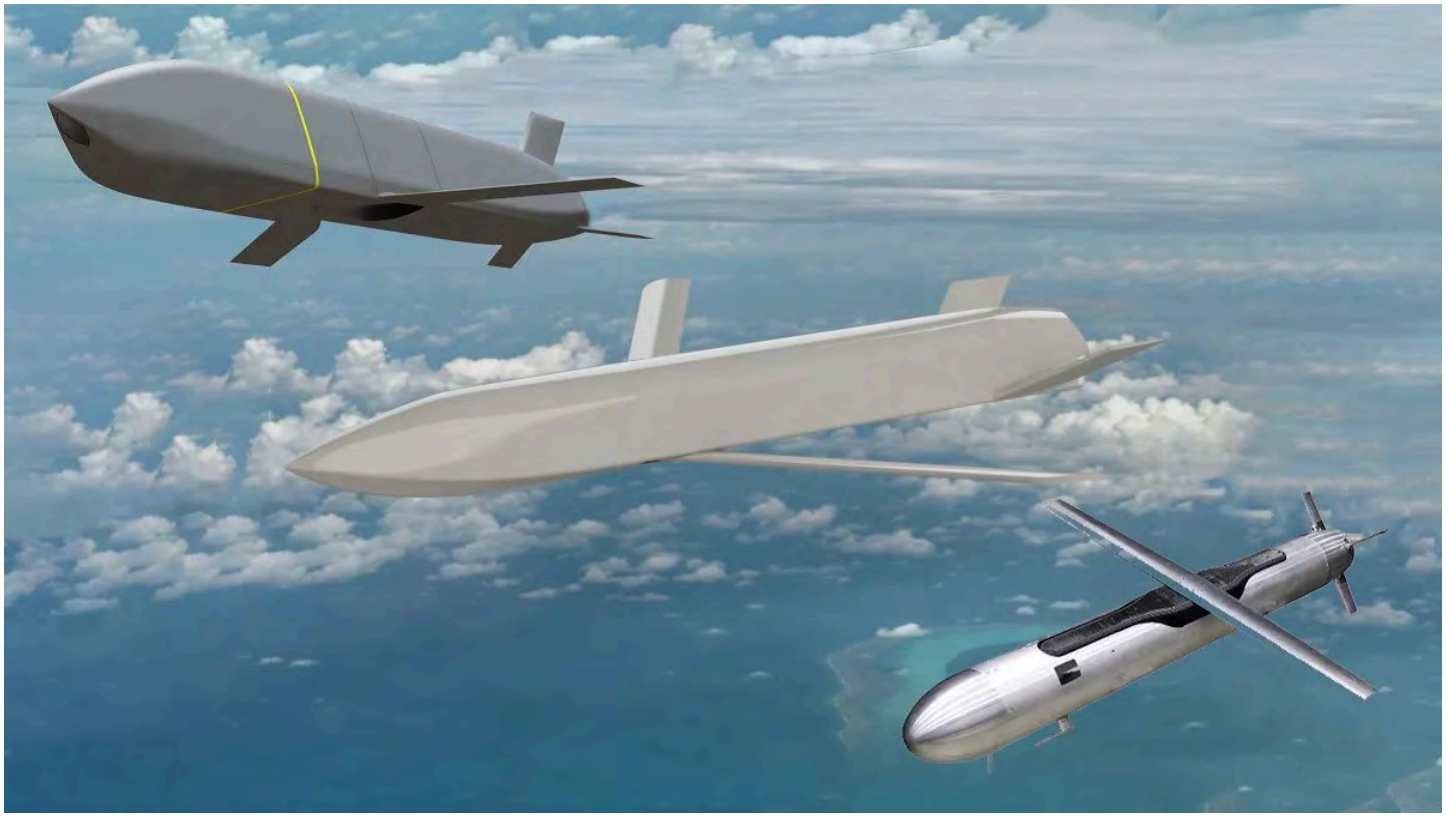

Крилаті ракети у межах програми Enterprise Test Vehicle

Ця ініціатива спрямована на пошук нових технологій та виробничих підходів – модульної архітектури, стандартизованих компонентів, простих конструкцій, – що дозволять у майбутньому швидко масштабувати випуск боєприпасів величезними тиражами.

Наприклад, за словами представника підрозділу Проєктування Повітряних сил, метою є створення ракети з дальністю ~1800 км і цільовою вартістю у $150 тис. за одиницю при масовому виробництві, тоді як сучасна аналогічна JASSM-ER коштує понад $1,2–1,5 млн за штуку.

У 2024–2025 роках Пентагон також включив ETV у проєкт Replicator – ініціативу зі стрімкого розгортання виробництва автономних систем. Зокрема,

оголошено, що програма ETV отримала додаткові ресурси і преференції на масштабне виробництво через Replicator.

Крилата ракета Barracuda-500M

Як зауважив віцеголова ПС США Дж. Слайф, ключова ідея ETV полягає у «виробництві засобів далекого радіусу дії за допомогою дешевих модульних носіїв і боєзарядів».

Стратегічна необхідність – це підготовка до конфлікту з потужним супротивником, де на початкових фазах доведеться вразити десятки тисяч цілей, тому важливо накопичити великі запаси недорогих крилатих ракет й оперативно їх відновлювати.

Окрім ERAM і PJDAM, США реалізують й інші ініціативи у сегменті «дешевих» крилатих ракет.

Ще одним прикладом є Gray Wolf – дослідницька програма AFRL із демонстрації прототипу недорогої групової (мережевої) високу дозвукову швидкість крилатої ракети.

Крилата ракета Grey Wolf під крилом F-16

Gray Wolf передбачає випуск невеликих одномоторних ракет, що запускаються «групою» (системою залпового пуску) з одномоментним ударом по системах ППО умовного противника. Перші льотні випробування прототипу Gray Wolf успішно пройшли 2020 року – зокрема, проводилися польоти з кріпленням ракети під фюзеляж F-16.

Крилата ракета Grey Wolf під крилом F-16

Мета програми – перевірити базову концепцію: нескладні конструкції ракет, уніфіковані ракетні двигуни, здатність до взаємодії у групі. Ця ініціатива мала статус суто демонстраційної (S&T), але вона заклала підґрунтя для майбутніх ідей щодо масового виробництва недорогих засобів ураження.

Висновок

Як висновок, можна зазначити, що і Міністерство оборони США, і оборонно-промисловий комплекс країни чітко усвідомлюють сучасну проблему:

— високі витрати на озброєння та обмежена кількість систем.

У відповідь США активно працює над зменшенням вартості озброєння та підвищенням його доступності. Водночас сам план закупівель Пентагону залишається під великим питанням — незважаючи на розробки та випробування, масові закупівлі поки не здійснюються.

Разом із тим, потенційні міжнародні покупці отримують можливість придбати ефективні системи вартістю від 100 до 300 тисяч доларів США, що дозволяє значно підвищити бойові можливості навіть за обмежених бюджетів, використовуючи вже наявні засоби, які потребують лише встановлення високоточних комплектів.

Ця тенденція стосується як України, так і країн із розвиваючою економікою, а також держав Океанії, таких як Філіппіни, Індонезія чи Таїланд, які, прагнучи модернізувати свої збройні сили, стикаються з фінансовими обмеженнями, коли під боком ударними темпами розвивається Китай.

***

№ 1.502

Деталі про сьогоднішній ракетний обстріл. Спойлер, він знову унікальний, але давненько такого не було

2026-01-20

Сергій ***Місюра***

Стосовно унікальності, то півні частіше роблять "*штатний*" обстріл, ніж "*унікальний*". В таких випадках з'являється якась креативність, нововведення, чіткий прорахунок часу синхронізації ударів ракет з дронами і т.д. Таке враження, що унікальні - планують вищі штаби, а штатні - нижчі, де багато розуму не треба.

1) — Перша деталь

Чому з'явились заголовки про Іскандер-І, якщо навіть букви і у півнів немає в алфавіті?)) Максимум, це можливі випробування "нового" Іскандера-1000 (логічна назва для збільшеної дальності до 1000км), який є просто зміненим балістичним Іскандером-М, із зменшеною БЧ, але більше палива для двигуна. Було 500кг на 500км, роблять тепер 300кг до 1000км. Логічно і раціонально. А Іскандер-і до чого?)

2) — Друга

Рекордне збиття балістичних ракет. Навіть не так.

РЕКОРДНЕ ЗБИТТЯ ЗА ОДИН РАЗ.

Тому що,

1) — 8 листопада було запущено 32 БР (7 з них Кинджали), але збили наші ППО всього 9 ракет.

Сьогодні

2) — 20 листопада, ж було запущено 18 балістичних ракет, а збили аж 14!

Але не було запущено Кинджалів.

І всеодно, це означає, що у нас не вистачало в листопаді ракет ПАК-3 для Петріотів, а сьогодні вже були.

Нам їх передали якраз після нового 2026 року. І тут можна пов'язати роботу розвідки та дипломатичного корпусу.

3) — Деталь третя. Робота розвідок

Пояснюю. ГУР каже, що найближчим часом будуть масовані не просто ракетні удари, а саме балістичні. Бо розвідка півнів дізналась, що у нас мало ПАК-3 ракет і передала своїм, що ми зараз найбільш вразливі до цього типу ракет.

Тому, маючи дані від нашої розвідки, дипломатичний корпус, а точніше вже Буданов на новій посаді - вибиває достатню кількість ракет ПАК-3 для відбиття саме балістичних ударів. Тому й такий рекорд у збитих 14 з 18 балістичних ракет)

4) — Четверта. Ракета Циркон

Думаю, за відсутності ***Кинджалів*** (можливо, пов'язано з проблемами з літаками Міг-31К, які заточені сугубо для запуску Кинджалів) та планування "унікального" удару, для комбінування

— крилатих (Х-101),

— балістичних (Іскандер-М/KN-23 та С-300),

— аеробалістичних гіперзвукових ***Цирконів*** та "Шахедів" і давав добро тільки вищий штаб для доповнення саме Цирконами.

Плюс, після десятиріччя випробувань і допилювання цих гіперзвукових ракет для роботи не тільки проти кораблів, але й по цілевказанню по наземним цілям, та ще й НАЗЕМНОЇ установки, в умовах таких морозів - саме тестували ***Циркон***.

Кинджали не змогли.

Значить прийняли рішення перевірити наземний пуск, а не з фрегата, в морози, по наземній цілі - Циркону.

5) — П'ята деталь. Головна. У півнів проблеми.

1. ***1 000 Шахедів*** одночасно запустити не можуть.

2. Запуск ***Кинджалів*** - проблематичний.

3. Використання ***Ту-160*** - проблематиче, тому лише ***Ту-95МС*** з ракетами ***Х-101***.

4. ***Ту-22*** з ракетами ***Х-22*** взагалі скоро історичним явищем буде, яке було дуже давно.

5. ***Циркон***, хоч надводний, хоч наземний запуск - допилюють. Пуск штучний, з великим інтервалом, немає ракет.

6. Нинішні ракети ***Х-101*** (з джерелами Defence Express) взагалі випущені в ПЕРШОМУ КВАРТАЛІ 2026 РОКУ!

> А де ж резерви попередніх років? Які в першу чергу треба запустити, щоб свіжіші ракети покласти в резерв? Тобто, з конвеєра ракети їдуть на програмування та одразу запускаються.

7. Використання ракет ***РМ-48У***, що являються мішенями для навчання екіпажів С-300/400.

> — Сама ж "мішень" створюється з старих ракет до цих же С-300, а значить також вміє в наземний удар.

8. Вони ***спішать використати останні ресурси для ударів по нашій енергетиці, поки є морози***.

> — Далі ці удари будуть не актуальні.

9. Спішать, бо на фронті штопор, відпав Купянськ, Покровськ не береться, Запоріжжя заглохло.

> СБС ставить рекорди у знищені півнів за добу.
>
> **А колотить народ холодом, щоб почати говорити владі "зупиніть війну, бо всі нафіг перемерзнемо" - зараз саме воно.**

10. Проблеми вони не бачать, як і в 22 році, коли щось нааналізуваа, що ми будемо півнів з квітами зустрічати. А вийшло вінками, з чорними пакетами.

Так і буде з теплом і світлом. Вони нас просто не розуміють))

***

№ 1.503

Огляд… Сьогодні ми повертаємося до Константинівського напрямку, де ситуація залишається досить складною й актуальною

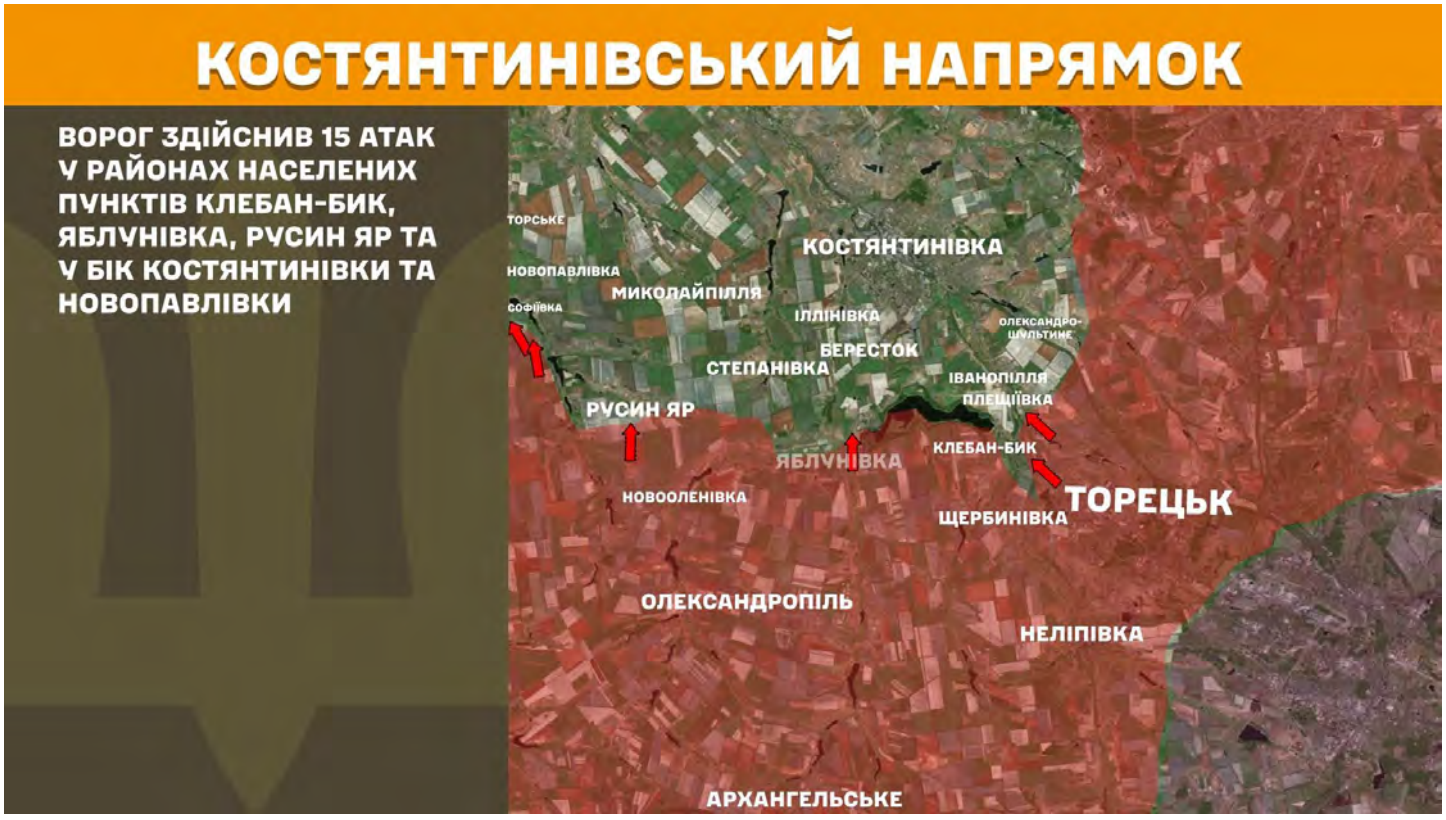

2026-01-19

Машовец

1. Загальна оперативно-тактична ситуація

Ворог продовжує наступальну операцію силами двох тактичних груп (ТГр) «Дзержинск» і «Бахмут», що складаються з частин та з'єднань загальновійськових армій (ЗВА) та армійського корпусу (АК) угрупувань військ (УВ) «Юг» і «Центр», з метою захоплення району агломерації Константинівка-Дружківка та виходу на ближні підступи до Краматорська з півдня та південного сходу.

Наразі командування противника зосереджує основні зусилля в смузі свого 3-го АК (на лівому фланзі ТГр «Бахмут»), по загальній дирекції Біла Гора – Костянтинівка та у смузі 8-ї ЗВА (у центрі та на правому фланзі ТГр «Дзержинск», по обидва боки Клебанбицького водосховища) по загальній дирекції Яблунівка – Іллінка та Торецьк – Пліщіївка.

2. Склад сил і засобів противника

ТГр «Дзержинск» діє як цілий конгломерат сил і засобів, складаний одночасно з частин й з'єднань зразу 5-и загальновійськових армій, одного армійського корпусу, що входять до складу 3-х різних угрупувань військ противника.

Він зосереджений і розгорнутий для наступу на Костянтинівку саме з півдня та південного сходу, зокрема:

(1) - 4-та окрема мотострілецька бригада (омсбр) та 1194-й мотострілецький полк (мсп) – 3-а ЗВА (УВ «Юг»)

(2) - 103-й мсп 150-ї мотострілецької дивізії (мсд), 10-й танковий полк (тп) 20-ї мсд — усі з 8-ї ЗВА (УВ «Юг»)

(3) - 78-й мсп 42-ї мсд – 58-ма ЗВА (УВ «Днепр»)

(4) - 54-й мсп 6-ї мотострілецької дивізії – 3-го АК (УВ «Юг»)

(5) - 1219-й, 1436-й, 1465-й мсп – усі з 51-ї ЗВА (УВ «Центр»)

(6) - 77-й окремий мотострілецький полк (омсп), сформований з в\сл російської 7-ї військової бази (ВБ), Абхазія – 49-а ЗВА (УВ «Днепр»)

(7) - 20-й і 155-й «зведені» мсп, сформовані з військових підрозділів інших родів і видів військ, окрім сухопутних (наприклад, 155-й мсп — укомплектований переважно «спецназом» Тихоокеанського флоту/ ТОФ-у)

(8) - до трьох окремих батальйонів типу «БАРС» («боевой армейский резерв страны»), придані передовим мсп, що наступають на Константинівку

У свою чергу, ТГр «Бахмут» діє лише частиною сил у напрямку Костянтинівки на суміжному до смуги 8-й ЗВА своєму фланзі, переважно силами 3-го армійського корпусу (АК), зокрема:

(1) - 72-га омсбр

(2) - 1008-й, 1307-й, 1442-й мсп «мобілізаційного резерву» (МР). Очевидно, що вони підпорядковані командуванню 6-ї мсд 3-го армійського корпусу

(3) - 89-й танковий полк тієї ж 6-ї мсд 3-го АК

Крім того, 3-й армійський корпус противника, за напрямком Часів Яр — Костянтинівка, ймовірно, діє основними силами 70-ї мсд 18-ї ЗВА — УВ «Днепр», яка була перегрупована сюди для заміни 98-ї повітряно-десантної дивізії (пдд) наприкінці минулого 2025 року.

3. Поточні цілі та завдання військ противника на цьому напрямку

Загальна оперативна мета російських військ, що діють у напрямку Костянтинівки, очевидно, як я писав раніше, — захопити всю агломерацію Костянтинівка-Дружківка та вийти з півдня і південного сходу на ближні підступи до Краматорська.

Ймовірно, російське командування планувало її реалізацію методом послідовного та поетапного охоплення цієї агломерації — спочатку «малого» (тобто власне Костянтинівка), а потім «ширшого» (тобто включно із взяттям Дружківки). Що, звісно, за замовчуванням означає розгром угрупування українських військ, що протистоїть російським військам УВ «Юг» і «Центр».

Наразі, очевидно, російське командування переважно зосереджене саме на «малому» етапі цього плану, тобто має на меті захоплення Костянтинівки.

У рамках цього завдання командування противника, ймовірно, передбачає наступні дії силами своїх тактичних груп «Дзержинск» і «Бахмут»:

- ТГр «Дзержинськ» (очевидно, є основною в діях проти всього Костянтинівського району оборони ЗСУ) має безпосереднє завдання — досягти рубежу Степанівка — Берестoк (із захопленням обох населених пунктів), подальшоу — вийти на рубіж Довга Балка — Іллінівка і захопити всю західну частину Костянтинівки вздовж західного берега річки Кривий Торець.

Вирішення цих завдань передбачає проведення атакуючих/штурмових дій вищезазначеними силами та засобами зі складу ТГр «Дзержинск» у наступних напрямках: Яблунівка – Степанівка, Яблунівка, Олександро-Калинове – Берестoк, Пліщіївка – Берестoк.

- У свою чергу, ТГр «Бахмут» має своїм нагальним завданням — подальшу консолідацію в південно-східній частині Костянтинівки, а також вихід до східної частини міста та її захоплення. У подальшому, очевидно, планується просування її передових підрозділів у північні та північно-західні райони міста та досягнення рубежу Іжевка-Віролюбовка, діючи вздовж східного берега річки Кривий Торець.

У цьому сенсі передові (штурмові) підрозділи цієї ТГр противника, ймовірно, продовжать атаки/штурми у напрямках Олександро-Шультіне — Костянтинівка та Предтечіно — Костянтинівка.

Також не виключається різка активація підрозділів противника у смузі його 70-ї мотострілецької дивізії (район Часів Яру і на північ від нього) у напрямку

Калинівка — Віролюбовкі в момент прориву підрозділів противника до східної частину Костянтинівки. А далі — у напрямку Куртівки та Дружківки.

4. Поточна ситуація

На передових позиціях підрозділів російських військ, що діють у напрямку Костянтинівки, їхнє командування продовжує накопичувати штурмову піхоту, готуючись до фази інтенсифікації «інфільтрації», а також до продовження загального наступу. Наприклад, фіксується накопичення штурмової піхоти у передових підрозділах 4-ї омсбр, 1436-го мсп, 103-го мсп та 20-го «зведеного» мсп.

Водночас командування російських військ у вищезазначених напрямках не припиняє проведення регулярних атакуючих/штурмових дій і намагається «інфільтрувати» свої малі піхотні групи у межпозиційний простір бойових порядків частин і підрозділів ЗСУ, що обороняються на цьому напрямку.

Однак слід зазначити, що ці дії проводяться ним досить обмеженими силами (зазвичай силами 2-3 в\сл у групі), і тому, в переважній більшості випадків, такі спроби стають безрезультатними для ворога. Він досягає успіху лише тоді, коли просування його малих піхотних груп залишається непоміченим і тому стає прихованим.

Протягом крайньої доби противник здійснив наступні штурмові дії:

(1) - У напрямках Яблунівка — Іллінівка, Яблунівка — Береcток штурмові групи 1436-го мсп противника зробили щонайменше дві спроби атакувати передові позиції ЗСУ з очевидною метою зайняти позиції на домінуючих висотах (на північний схід від Яблунівки). Спроби виявились марними, в одній з них була знищена вся атакуюча група — двоє російських солдатів, з яких вона складалася, були вбиті.

(2) - У напрямках Олександро-Шультіне — Іванопілля, Деліївка — Пліщіївка та Щербінівка — Пліщіївка передові штурмові групи 103-го мсп 150-ї мсд ворога також атакували щонайменше 5 разів. Все було марно.

(3) - У смузі 3-го АК передові підрозділи противника знову намагалися посилитися в південно-східній частині Костянтинівки завдяки переміщенню своїх піхотних груп як через так званий район «Дачі» (південно-східні околиці Костянтинівки), так і з боку Предтечіно вздовж (південніше) дороги до Бахмута. Схоже, ніхто з них так й не дістався до Костянтинівки.

(4) - Ворог також атакував у районі Часів Яру (смуга 70-ї мсд). Однак цього разу його спроби просунутись на північний захід від міста, на відміну від аналогічних дій тиждень тому, були невдалими.

5. Висновки

Ситуація на Костянтинівському напрямку залишається досить складною, хоча масштаб і інтенсивність наступальних дій противника явно мінімальні. Можливо, це пов'язано з погодними умовами, а можливо, через відсутність (нестачу) у нього штурмової піхоти на цьому напрямку.

Хоча, повторюю, противник активно намагається її накопичити (на деяких ключових передових позиціях вже зафіксовані піхотні штурмові групи противника з 20-25 в\сл, як на сучасні умови, то це є досить значним покажчиком), а також предмети МТЗ, необхідні для її подальшого просування та консолідації.

Однак цей процес ворога на Костянтинівському напрямку явно дуже повільний, хоча й постійний. Групи з 2-3-4 «туловищ» вперто і майже постійно (тобто цілодобово) пруться на свої передні позиції, намагаючись непомітно прослизнути, і поступово там накопичуватись. Потім «парами» вони намагаються «накатити» на наші передові позиції. Більше того, командування російськими військами прагне підтримувати потік цих атакуючих «парочек» у безперервному режимі, фактично, таким чином, виснажуючи нашу оборону.

Головна проблема полягає в тому, що й у нас також 1-2 бійці на переважній більшості передових позицій (я не перебільшую), причому, в «надзвичайно розтягнутих по фронту бойових порядках», рідко коли їх – 3-4. Очевидно, що в таких умовах, коли ворог ПОСТІЙНО намагається пройти поміж наших позицій своїми «двійками» (у будь-який час доби і в будь-яку погоду), рано чи пізно йому вдається цього десь досягти. Добре, якщо ці «інфільтранти» ідентифікуються вчасно (хоч і в певній тактичній глибині нашої оборони), але також трапляються випадки, коли слідом за такими успішно проникливими просувається нппомітно все більше «тіл», доки їх не стає критично багато в тилу та на флангах наших позицій й вони не починають їх атакувати. Саме тоді починається «найцікавіше».

Загальна ситуація на Костянтинівському напрямку, на мою думку, характеризується одним об'ємним терміном — «напередодні».

Наразі ворог ще не здатен кинути «на місто» значні сили, у переносному сенсі йому доводиться покладатися, скажімо так, на «точкове проникнення», здійснене на чутливих ділянках і напрямках.

Однак це не означає, що так триватиме вічно.

Так, зараз на Костянтинівку суне, у переносному сенсі, «мішанина» російських частин і з'єднань різної етимології — від тихоокеанських «спецназів» до абхазьких «курортників». Координація та встановлення взаємодії між ними — дуже складне завдання. І так, тут фактично, діють тактичні групи російських військ, сформовані за «залишковим» принципі (це стосується ТГр «Бахмут» у значно меншій мірі, ніж ТГр «Дзержинск»).

І все ж, навіть у таких умовах, противник зміг створити дуже явну загрозу подвійного охоплення агломерації Дружківка-Костянтинівка і, крім того, «зачепитися» за південно-східну частину самої Костянтинівки. Іншими словами, створити достатньо зручні «вихідні» умови та позиції для початку захоплення всієї агломерації.

Тому я не думаю, що всі ці нюанси залишаться непоміченими російським командуванням на оперативно-стратегічному рівні.

І тоді ситуація в цьому напрямку може змінитися найрадикальнішим чином (насамперед щодо прискорення її розвитку, а також масштабування) і, очевидно, не на краще для ЗСУ.

У цьому випадку оптимізація бойового командування та контролю військ, а також поява й формування оперативних і стратегічних резервів ворога на цьому напрямку стане питанням найближчого майбутнього.

Справа не стільки в політичному та пропагандистському значенні захоплення Костянтинівки (хоча й не без цього), скільки в можливості для російського командування та його військово-політичного керівництва досягти досить значного результату відносно швидко і відносно «дешево», адже саме на Костянтинівському напрямку значна частина «попередньої» роботи ВЖЕ виконана російськими військами.

***

№ 1.504

Хозяева медной горы. Путин, Назарбаев, Трамп

2026-01-20

Копытько

Ещё одна эпическая картина о цене войны для России.

Для написания этого батального полотна традиционно применим некоторые методы самой точной науки – ***конспирологии***.

Они помогают собрать в целое разнородные новости.

И с уверенностью говорить о *неизбежном жесточайшем клинче* злых имперских дедушек Путина (Патрушев и др.) с персонажами, чаяния которых в рамках дозволенного проявляет Дмитриефф.

1. Первая новость из США, от 15 января 2026 г.

> Горнорудный гигант Rio Tinto заключил соглашение о стратегическом сотрудничестве с Amazon Web Services (AWS), в рамках которого AWS станет первым клиентом Nuton® Technology.

Данная инновационная технология позиционируется как прорыв в ***добыче меди с помощью биовыщелачивания***.

В промышленных масштабах её применили на медном руднике Джонсон Кэмп (Аризона, США) в декабре 2025 года. В рамках соглашения AWS получит 30 тыс. тонн чистой меди в течение 4 лет для своих дата-центров. А Rio Tinto получит доступ к передовым цифровым сервисам.

2. Вторая новость из США, от 5 декабря 2025 г.

> Компания Rio Tinto добыла первую партию меди на руднике Джонсон Кэмп с помощью технологии Nuton®. Тогда же было заявлено, что Rio Tinto начинает переговоры с несколькими потенциальными заказчиками. И уже через месяц объявили об упомянутом контракте с AWS. Который, очевидно, будет не последним.

Т.е., всё летит.

Среди *преимуществ технологии* указывают:

> — резкое уменьшение углеродного следа, резкое уменьшение водоёмкости, ускорение производства и др.

Но главное – она делает рентабельными и доступными для извлечения значительные объёмы меди, которые до этого не попали бы на рынок.

Т.е., потенциально масштабирует львиную долю доступных рудников (хотя это ещё предстоит проверить опытным путём). Т.е., извлекаемой меди может стать кратно больше.

Технология и её инфраструктурное обеспечение безусловно стоит денег. Однако если посчитать в сравнении с традиционной цепочкой производства – от рудника через обогатительную фабрику на плавильный завод – то, по имеющимся оценкам (в которые уже поверил Amazon), выходит значительно дешевле…

3. Третья новость из России.

> С 1 января 2026 г. Китай перестал покупать у РФ электроэнергию.

Причина – непомерный рост экспортной цены, которая превысила внутренние цены в КНР.

Китай покупал у России сравнительно немного электричества. Установленных мощностей в КНР достаточно, однако с учётом логистики угля на некоторые ТЭС было дешевле для отдельных территорий на северо-востоке брать в России. Теперь стало дороже, и Китай просто заместил эти объёмы.

Базовая причина

– кризис компании «РусГидро», обеспечивающей электроэнергией Дальний Восток.

Компания работала на ДВ себе в убыток, издержки росли, а цены для потребителей были зафиксированы. Как следствие – накопились колоссальные долги.

Чтобы разобраться с ними, Путин разрешил с 2026 г. часть электроэнергии (22%, дальше - больше) продавать по рыночной цене, запретил платить дивиденды, ну, и правительство продолжит субсидировать потребителей (т.е. сжигать деньги федерального бюджета).

Вследствие перехода к рыночному механизму для бизнеса на ДВ стоимость энергии (как посчитали росэксперты) вырастет в 2026 г. на 42%. Это значит, что всё будет дороже…

4. Четвёртая новость, из России, но с примесью Казахстана.

27 декабря 2025 г. Путин встретился в Кремле с экс-елбасы Нурсултаном ***Назарбаевым***. 5 января президент Казахстана Касым-Жомарт Токаев прокомментировал в интервью, что Путин принял Назарбаева по настойчивой просьбе последнего.

Что же такого горящего было у Назарбаева к Путину?

Встречу интерпретировали в контексте лёгкого троллинга Токаева со стороны Кремля, чтоб президент Казахстана не расслаблялся. Повод дал и сам Токаев, начав резко отрицать вопросы транзита власти и т.д.

Нюанс в том, что со стороны Путина это действительно мог быть троллинг.

А вот Назарбаев приехал с животрепещущей темой – пенсионной. На фото экс-елбасы выглядит несколько помятым и встревоженным, как и подобает столкнувшемуся с трудностями пенсионеру …

5. Причина беспокойства может крыться в истории, которая уходит корнями в момент транзита власти от *Назарбаева* к *Токаеву* (2018/2019 гг.).

В 2018 г. самый независимый от Кремля олигарх Роман Абрамович и его партнёры продали казахскому гиганту KAZ Minerals участок на Чукотке с одним из крупнейших неразработанных месторождений меди – Песчанкой (разведано ещё в 1972 г.) - на Баимской медно-порфировой площади (ориентир - посёлок Весенний Билибинского района).

В том же 2018 г. Путин благословил проект строительства на данной территории Баимского ГОКа.

Презентационные цифры этой затеи весьма впечатляющие.

В материальном выражении запасы территории оцениваются в 9,9 млн тонн меди (Россия производит в год порядка 1 млн тонн меди) и 16,6 млн унций золота, не считая другого сырья.

После выхода на проектную мощность ГОК должен перерабатывать 70 млн тонн руды и добывать 300 тыс. тонн меди ежегодно в первые десять лет разработки. Также производить молибденовый концентрат и ещё разное полезное.

Ожидается, что благодаря Баимскому ГОКу Россия увеличит производство меди на 25-40%, а золота – на 4%. Декларируется применение передовых (в российском понимании) технологий, беспилотной техники и др.

В случае запуска, ГОК сходу удвоит ВРП Чукотки, создаст тысячи рабочих мест и осыпет другими благами.

Теоретически.

Суммарный объём инвестиций в проект до конца непонятен.

Баимская горнодобывающая компания декларирует $8,5 млрд на капитальное строительство. Но чаще звучит число 1,1 трлн рублей ($12,9 млрд).

Для запуска проекта необходимо построить не только сам ГОК, но и колоссальную инфраструктуру:

(1) — ***428 км всепогодной дороги*** (посмотрите на карту, где это!) к порту,

(2) — ***новый порт*** с нуля в районе мыса Наглёынын (на юго-западе акватории Чаунской губы, где специально выделили участок формально в рамках порта Певек, который на противоположной части губы),

(3) — ***4 плавучих атомных реактора по 106 МВт*** для обеспечения энергией всей этой красоты (задача «Росатому»),

(4) — ***400 км высоковольтной ЛЭП с подстанциями***, и т.д.

Помимо этого, для транспортировки грузов Баимского ГОКа планируется выделить атомный ледокол и построить несколько судов высокого арктического ледового класса Arc7 (балкеров, буксиров и др.). Для старта планировалось 3 балкера Arc7 дедвейтом 38 тыс. тонн.

Россия отменила для проекта практически все налоги и платежи на 5 лет в рамках стимулирующих механизмов ДВ и Арктики.

Финансировать всю эту красоту в рамках специальной бюджетной программы должен госбанк ВЭБ. РФ, а также …частные инвесторы.

> — Так вот злые языки говорят, что эти «частные инвесторы» - семейство товарища ***Назарбаева*** и его окружение.

Прямо это доказать непросто, т.к. после перепродажи в 2023 году и введения санкций против Баимской горнодобывающей компании в 2024 г. ***реальных собственников начали прятать***.

> — Хотя по косвенным признакам (в т.ч. – ***ключевым кадрам***) они читаются.

По сути, крупнейший инвестиционный проект в российской Арктике – это часть пенсионного пакета товарища ***Назарбаева*** (сразу же находится объяснение, чего вдруг Абрамович отдал такой вкусный объект).

И у Нурсултана Абишевича есть все основания нервничать…

6. Согласно изначального плана, ГОК должен был заработать … в 2026 году. Т.е., вот практически уже.

> — В данный момент должны были полным ходом идти пуско-наладочные работы на оборудовании, тестироваться корабли в новом порту, расставляться последние галочки в чек-листах атомных реакторов…

Из реалистичного пока только ледокол.

По легенде – 2 реактора из 4 находятся на разных стадиях сборки. О судах арктического класса речь вообще не идёт.

Хотя нельзя сказать, что процесс стоит.

Например, в сети легко найти объявление о найме на работу бетонщика (вахта 60/30, зарплата 180 тыс. рублей) для строительства порта. И стройка таки идёт.

В апреле 2025 года помпезно объявили о старте (!!!) работ на Баимском ГОКе. В сентябре 2025 г. председатель ВЭБ Игорь Шувалов доложил Путину, что отправлены первые государственные деньги...

Тем временем озвучено, что в проект уже вложено порядка $2,7 млрд, законтрактовано более 1 тыс. единиц техники, в т.ч. – 50 циклопических 320-тонных самосвалов.

Даже если меньше (пусть 2 ярда) – это в какой-то пропорции частные деньги товарища ***Назарбаева***.

И ему грустно.

> 1) — Потому что в качестве ближайшего срока запуска проекта называют 2029 год.
>
> 2) — А товарищу *Назарбаеву* – 86 лет.

И не факт, что весь пакет гарантий от Путина перейдёт семье и, например, человеку, которого называют «кошельком Назарбаева» - миллиардеру Владимиру Киму (6 место в списке самых влиятельных бизнесменов Казахстана и 3 место среди самых богатых, по оценке казахстанского Forbes).

Нурсултан Абишевич умеет считать и оценивать ситуацию в комплексе.

Баимский ГОК не может работать в вакууме. Он тесно связан с процессами внутри России. В частности, с (не)способностью Кремля обеспечить запуск Северного морского пути. А также с катастрофической нехваткой денег на уже заявленные проекты в разных сферах.

ВЭБ не резиновый. ВТБ тоже не резиновый. Нерезиновость федерального бюджета становится всё более очевидной. ФНБ скребёт по дну.

На каждом шагу возникают «бутылочные горлышки»: по деньгам, по инфраструктуре или логистике.

Санкции отодвигают горизонт строительства/покупки новых судов (о чём я писал уже).

А тут ещё злое *Rio Tinto* вылезло с технологией, которая может резко добавить пессимизма…

> — Не следует абсолютизировать конкретно эту технологию, она приведена для примера.

Но логика тут очевидная:

> — к моменту, когда теоретически будет запущен Баимский ГОК (лет через 5+), мир продвинется в технологиях, от которых Россия отрезана.

И тут возникает следующий момент.

7. Даже теоретически не предполагается, что медь с Баимского ГОКа будет превращаться в готовые изделия на территории РФ.

— Вменяемых планов реанимации/строительства предприятий (хотя бы для производства кабеля) нет.

Потребителем сырья должны стать китайские и (в меньшей мере) японские заводы. Но при наличии альтернатив китайцы работают с россиянами исключительно на кабальных условиях, эксплуатируя зависимость и уязвимость Кремля. Свежий пример с отказом от электричества – ещё одно тому доказательство.

На этом фоне обостряется проблема подтверждения запасов. Сроки введения ГОКа в эксплуатацию уже один раз поясняли «переоценкой запасов в сторону увеличения». Мол, надо чуть перепроектировать.

Однако неприятные альтернативные горные инженеры начали брюзжать, что заявленные 9,9 млн тонн меди – это вообще все-все запасы. А измеренные (т.е., оптимальнодобываемые) составляют 1,1 млн тонн. Остальное – исчисленные и потенциальные, с которыми могут быть сюрпризы.

Т.е.,

— весь проект может выглядеть привлекательно только в условиях национализации убытков и приватизации прибыли.

Для чего нужен политический ресурс верхнего уровня.

И, собственно, деньги в российском госбюджете…

8. Как и в случае с судостроением, этот расклад прозрачен для Дмитриева (Дерипаски иже с ними) и для бизнес-окружения Трампа.

— Без снятия санкций, возобновления доступа к западным деньгам и технологиям Россия неспособна поднять ни один из флагманских проектов.

А те, что теоретически способна, могут по факту оказаться затратными невостребованными долгостроями.

Трамп охотно войдёт в данные проекты на кабальных для России условиях.

Но сейчас время работает против Путина.

1) — Чем хуже будет ситуация для Кремля, тем сильнее будет позиция условного Виткоффа в ходе торга.

2) — К сожалению для нас, Трамп готов подождать как минимум до весны.

Т.е.,

— Россия, весь её креативно-производительный класс и все патриоты, сейчас реально теряют деньги и время, будущее.

Всё упирается в *злых дедушек*, которые

1) — хотят власти и денег, но

2) — не видят своего места без войны.

И это не геополитические абстракции. Это конкретика. Руда, корабли, энергия и др.

Масштаб такой, что

1) — либо **злые дедушки должны прикончить бизнес-ориентированных деятелей и организовать транзит в пользу своих отпрысков**,

2) — либо **оппоненты с опорой на внешний ресурс (привет Мадуро) «потеряют» какого-нибудь Патрушева** во время поездки в Карелию.

Раз в мире назревает передел, стилистика будет соответствующая.

***

№ 1.505

Причиною колапсу стали три масовані удари: 25–27 грудня, 9 та 13 січня 2026

2026-01-20

Юрий ***Пилипенко***

Удари знищили "велике кільце" генерації.

Під основний удар потрапили ТЕЦ-5 та ТЕЦ-6. Після ударів 9 січня близько 6 000 багатоквартирних будинків одночасно залишилися без тепла.

Найскладніша ситуація на Лівому березі (Дарницький, Дніпровський, Деснянський райони). Через особливості мережі та удари по локальних ТЕЦ, ці райони отримують світло лише на кілька годин на добу, а в періоди екстрених відключень можуть залишатися без нього до 10-14 годин поспіль.

Замість класичних ударів по відкритих розподільчих пристроях (трансформаторах), які легше замінити, у грудні 2025 - січні 2026 року ворог зосередився на машзалах та котельному обладнанні.

ТЕЦ-5 (найпотужніша в Україні) після атак наприкінці грудня та 9 січня була повністю зупинена на певний час.

Були атаковані об'єкти інфраструктури Нафтогазу, що живлять ТЕЦ, що створило дефіцит палива для генерації тепла в моменти пікових холодів.

У минулі роки ТЕЦ мали великий запас резервних потужностей. Кожне попереднє влучання послаблювало конструкції.

У попередні зими часто щастило з європейською зимою +2...-5°C. При нинішніх морозах зупинка ТЕЦ на 6-12 годин стає критичною: якщо воду не злити вчасно, система замерзає і труби лопаються (ефект Алчевська).

Лівий берег (ТЕЦ-6):

Найбільше постраждав Деснянський та Дніпровський райони. Через часткову зупинку ТЕЦ-6 там виник найдовший період відсутності опалення.

Центр та Голосіїв (ТЕЦ-5):

ситуація ускладнилася пошкодженням магістральних мереж, які не витримали перепадів тиску під час аварійних зупинок.

ТЕЦ-6 забезпечує теплом величезні масиви Лівого берега.

Через морози до -20 та зупинку насосів після обстрілу, виник критичний ризик замерзання води в трубах. Операційники були змушені злити воду з систем опалення тисяч будинків.

Якщо саму ТЕЦ частково запускають, процес повернення тепла в кожен окремий будинок займає дні:

— потрібно знову 1) заповнювати систему, 2) витравлювати повітря та 3) латати розриви на мережах, які не витримали перепаду тиску.

Багато вузлів на ТЕЦ-6 працювали на тимчасових схемах ще з 2023-2024 років (перемички, врізки і т.д.). Нові удари в січні просто "добили" ті елементи, які тримали систему.

Як тільки на об'єкті починаються відновлювальні роботи, туди через кілька днів знову спрямовують дрони або балістику. Це змушує щоразу зупиняти ремонт, евакуювати персонал та знову оцінювати вже нові пошкодження.

Станом на зараз ТЕЦ-6 працює лише на 30% потужності.

Цього вистачає, щоб підтримувати "життєздатність" системи (щоб труби не лопнули), але замало для повноцінного опалення квартир.

—.Більшість споживачів Деснянського та Дніпровського районів переведені на резервні схеми від менших котелень, які не розраховані на такі навантаження.

***Система опалення Києва створювалася як одна з найбільших у світі*, і те, що колись вважалося її перевагою (ефективність та низька собівартість тепла), у 2026 році перетворилося на ахіллесову п'яту.**

— Замість десятків котелень (як в інших обласних центрах включаючи Харків), Київ покладається на ТЕЦ-5 (південно-західна частина) та ТЕЦ-6 (північно-східна).

— Влучання в один машзал ТЕЦ-6 миттєво вимкнуло тепло для Троєщини, Лісового масиву, Оболоні та частини Подолу.

— Якби замість ТЕЦ-6 ці райони обслуговували 50 окремих котелень, ворогу довелося б витратити сотні ракет, щоб досягти такого ж ефекту.

Маленьку котельню можна запустити за кілька годин після ремонту.

ТЕЦ це складний паросиловий цикл.

Щоб розігріти величезні котли та синхронізувати турбіни з енергосистемою, *потрібні дні*.

— Зупинка такого гіганта призвела до падіння тиску в магістральних трубах діаметром понад 1 метр.

Щоб розподілити тепло від 2 цикклопів ТЕЦ-5, ТЕЦ-6 потрібн павутина з багатьох кілометрів труб.

Кожне пошкодження труби на будь-якій ділянці на цьому шляху через стрибок тиску валять весь сегмент.

Майже неможливо "відрізати" один мікрорайон і перекинути тепло з іншого, бо *топологію під це не проектували*.

Екстремальна концентрація потужностей на двох об'єктах - це головна причина того, чому зараз Київ замерзає.

Спроба запроектувати обігрів 3-мільйонного міста лише з 2 точок виявилася стратегічною помилкою минулого.

Будівництво цих двох гігантів припало на період бурхливого розширення Києва, коли забудовувалися величезні масиви на зразок Оболоні, Троєщини та Виноградаря.

ТЕЦ-5 Південна розташована в урочищі Теличка (неподалік Видубичів).

1) — **Це найпотужніша ТЕЦ в Україні**.

2) — Перший енергоблок 100 МВт ввели в експлуатацію в грудні 1971. Станція поступово нарощувала потужність до 1978 року, коли була

введена в постійну експлуатацію. Додаткові водогрійні котли (для пікових зимових навантажень) добудовували навіть у 90-х роках (останній у 1998).

ТЕЦ-6 (Північно-Східна)

Перший енергоблок запрацював у 1981 році. Другий енергоблок запустили в 1982. Будівництво 3 енергоблоку розпочали ще в радянські часи, але він тривалий час залишався недобудованим через брак фінансування після розпаду СРСР. Його модернізацію та добудову проводили вже в 2000-х роках.

Величезні машинні зали та відкриті розподільчі пристрої будувалися так, щоб бути максимально ефективними, а не захищеними.

Ще в ***2016*** році повідомляли, що ТЕЦ-5 через масове підключення до мережі новобудов працює на ***понадпроектних*** навантаженнях.

1) — Радянські інженери вважали, що 2-3 гігантські станції набагато економніші за 50 звичайних котелень.

2) — Саме це створило критичну вразливість: вивівши з ладу один об'єкт 1981 року побудови, можна позбавити тепла півмільйона людей у 2026.

Харківська ТЕЦ-5 фактично близнюк київської ТЕЦ-5.

Забезпечувала теплом 25–30% Харкова (величезні райони на кшталт Олексіївки та Салтівки).

У Дніпрі концепція була ще масштабнішою:

— ціле місто або його великі частини залежали від величезної ТЕС, яка першочергово мала виробляти електрику для заводів, а побічне тепло віддавала в житлові будинки. Придніпровська ТЕС гріє весь лівий берег Дніпра. Її зупинка це колапс для сотень тисяч людей одночасно.

УРСР будувала систему для фронтальної війни проти НАТО, розраховуючи на захист ППО та масовість.

Але ніхто не закладав у проекти міст сценарій енергетичного терору високоточною зброєю протягом 4 років.

Київ, Харків та Дніпро стали заручниками своєї ж інженерної величі.

Зараз ці міста змушені в авральному порядку робити те, що треба було робити 20 років тому:

— встановлювати сотні дрібних установок (наприклад газопоршневих або малих турбінних) та модульних котелень, щоб роздрібнити систему на дрібні, невловимі для ракет шматочки.

З великих міст антиподом цього підходу є ***Житомир***.

Місто почало системно відмовлятися від газу та централізації ще після 2014 року. Побудували мережу невеликих котелень на біопаливі (тріска, пелети) та встановили газопоршневі установки.

***

№ 1.506

Олег Попенко
12 ч. ·

2026-01-20

Україна готова до приватизації чверті "Енергоатому" - Соболєв.

Ось вам черговий поворот в українській енергетиці. І всі ці скандали тільки для того щоб продати державну компанію задешево, при тому що Енергоатом продає електроенергію з прибутком в 900%.

Це не приватизація, це крадіжка нашого з вами майна.

Події

15:17
20.01.2026

Україна готова до приватизації чверті "Енергоатому" - Соболєв

2 хв читати

Україна готова до проведення приватизації великих державних компаній, зокрема до продажу 25% акцій НАЕК "Енергоатом", однак це потребує залучення фінансових установ та готовності європейських партнерів, розповів очільник Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства Олексій Соболєв.

***

№ 1.507

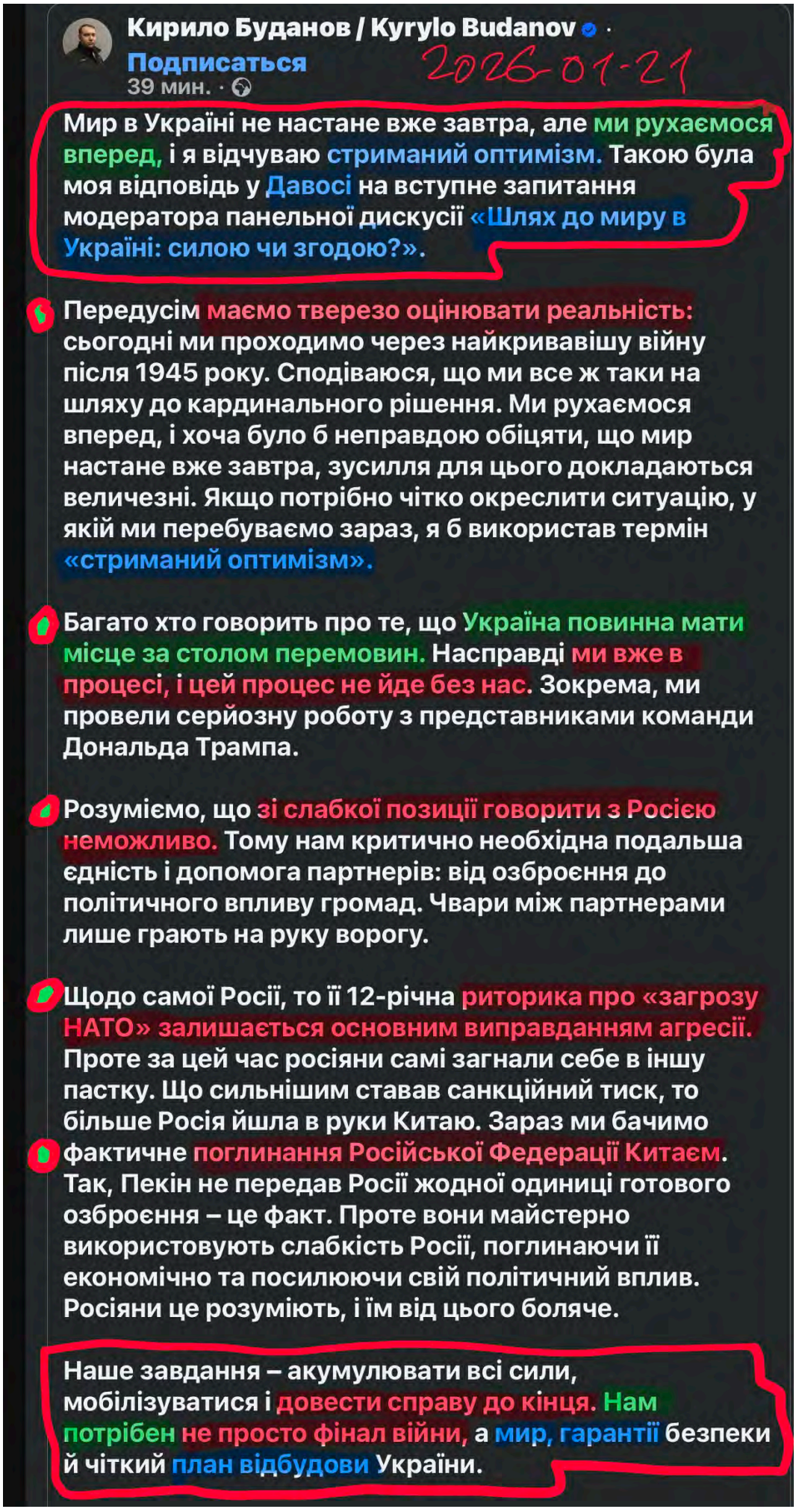

Кирило Буданов / Kyrylo Budanov ·
Подписаться
39 мин. ·
2026-01-21

Мир в Україні не настане вже завтра, але ми рухаємося вперед, і я відчуваю стриманий оптимізм. Такою була моя відповідь у Давосі на вступне запитання модератора панельної дискусії «Шлях до миру в Україні: силою чи згодою?».

Передусім маємо тверезо оцінювати реальність: сьогодні ми проходимо через найкривавішу війну після 1945 року. Сподіваюся, що ми все ж таки на шляху до кардинального рішення. Ми рухаємося вперед, і хоча було б неправдою обіцяти, що мир настане вже завтра, зусилля для цього докладаються величезні. Якщо потрібно чітко окреслити ситуацію, у якій ми перебуваємо зараз, я б використав термін «стриманий оптимізм».

Багато хто говорить про те, що Україна повинна мати місце за столом перемовин. Насправді ми вже в процесі, і цей процес не йде без нас. Зокрема, ми провели серйозну роботу з представниками команди Дональда Трампа.

Розуміємо, що зі слабкої позиції говорити з Росією неможливо. Тому нам критично необхідна подальша єдність і допомога партнерів: від озброєння до політичного впливу громад. Чвари між партнерами лише грають на руку ворогу.

Щодо самої Росії, то її 12-річна риторика про «загрозу НАТО» залишається основним виправданням агресії. Проте за цей час росіяни самі загнали себе в іншу пастку. Що сильнішим ставав санкційний тиск, то більше Росія йшла в руки Китаю. Зараз ми бачимо фактичне поглинання Російської Федерації Китаєм. Так, Пекін не передав Росії жодної одиниці готового озброєння – це факт. Проте вони майстерно використовують слабкість Росії, поглинаючи її економічно та посилюючи свій політичний вплив. Росіяни це розуміють, і їм від цього боляче.

Наше завдання – акумулювати всі сили, мобілізуватися і довести справу до кінця. Нам потрібен не просто фінал війни, а мир, гарантії безпеки й чіткий план відбудови України.

***

№ 1.508

Промова Прем'єр-міністра Канади Марк Карні в Давосі

2026-01-21

«Для мене велика честь — і обов’язок — бути з вами в цей переломний момент для Канади та всього світу.

Сьогодні я говоритиму про розрив світового порядку, кінець гарної казки та початок жорстокої реальності, де геополітика великих держав не обмежена жодними рамками.

Але я також стверджую, що інші країни, зокрема середні держави, такі як Канада, не є безсилими. Вони мають потенціал побудувати новий порядок, який втілює наші цінності: повагу до прав людини, сталий розвиток, солідарність, суверенітет і територіальну цілісність держав.

Сила менш могутніх починається з чесності.

Щодня нам нагадують, що ми живемо в епоху суперництва великих держав. Що порядок, заснований на правилах, згасає. Що сильні роблять те, що можуть, а слабкі страждають так, як мусять.

Цей афоризм Фукідіда подається як неминучість — як природна логіка міжнародних відносин, що знову заявляє про себе. І зіткнувшись із цією логікою, країни мають сильну тенденцію підлаштовуватися, щоб вижити.

Пристосовуватися. Уникати неприємностей. Сподіватися, що поступливість купить безпеку.

Це не спрацює.

Отже, які у нас є варіанти?

У 1978 році чеський дисидент Вацлав ***Гавел*** написав есе під назвою «***Сила безсилих***». У ньому він поставив просте запитання: як комуністична система підтримувала себе?

Його відповідь починалася з продавця овочів. Щоранку цей крамар вивішує у вітрині плакат: «Пролетарі всіх країн, єднайтеся!». Він у це не вірить. Ніхто в це не вірить. Але він все одно вішає плакат — щоб уникнути неприємностей, продемонструвати лояльність, не виділятися. І оскільки кожен крамар на кожній вулиці робить те саме, система зберігається.

Не лише через насильство, а й через участь звичайних людей у ритуалах, які вони особисто вважають фальшивими.

Гавел називав це «життям у брехні». Сила системи походить не від її істинності, а від готовності кожного поводитися так, ніби вона істинна. І її крихкість походить з того ж джерела: коли бодай одна людина перестає грати роль — коли продавець овочів знімає свій плакат — ілюзія починає тріщати.

Настав час для компаній і країн зняти свої плакати.

Десятиліттями такі країни, як Канада, процвітали в умовах того, що ми називали міжнародним порядком, заснованим на правилах. Ми приєднувалися до його інституцій, хвалили його принципи та отримували вигоду від його передбачуваності. Під його захистом ми могли проводити зовнішню політику, засновану на цінностях.

Ми знали, що історія про міжнародний порядок на основі правил була частково фальшивою. Що найсильніші робитимуть для себе винятки, коли це зручно. Що правила торгівлі застосовувалися асиметрично. І що міжнародне право застосовувалося з різною суворістю залежно від того, ким був обвинувачений чи жертва.

Ця фікція була корисною, а американська гегемонія, зокрема, допомагала забезпечувати суспільні блага: відкриті морські шляхи, стабільну фінансову систему, колективну безпеку та підтримку механізмів вирішення суперечок.

Тож ми вішали плакат у вікно. Ми брали участь у ритуалах. І здебільшого уникали вказувати на прірву між риторикою та реальністю.

Ця угода більше не діє.

Скажу прямо: ми перебуваємо в *розпалі розриву*, а не переході.

Протягом останніх двох десятиліть низка криз у сферах фінансів, охорони здоров'я, енергетики та геополітики оголила ризики екстремальної глобальної інтеграції.

Останнім часом великі держави почали використовувати економічну інтеграцію як зброю.

> **— Тарифи як важіль тиску. Фінансову інфраструктуру як засіб примусу. Ланцюжки постачання як вразливості, які можна експлуатувати.**

Ви не можете «жити у брехні» про взаємну вигоду через інтеграцію, коли *інтеграція стає джерелом вашого підпорядкування*.

> — Багатосторонні інституції, на які покладалися середні держави — СОТ, ООН, СОР — архітектура колективного вирішення проблем — значно ослаблені.

Як наслідок, багато країн доходять однакових висновків.

Вони повинні розвивати більшу стратегічну автономію:

> **— в енергетиці, продовольстві, критично важливих мінералах, у фінансах та ланцюжках постачання.**

Цей імпульс зрозумілий. Країна, яка не може сама себе прогодувати, забезпечити паливом або захистити, має мало варіантів. Коли правила більше не захищають вас, ви повинні захищати себе самі.

Але давайте тверезо подивимося на те, куди це веде.

Світ фортець буде біднішим, крихкішим і менш стійким.

І є ще одна істина:

> — якщо великі держави відмовляться навіть від удаваних правил і цінностей заради безперешкодного переслідування своєї влади та інтересів, вигоди від «транзакційності» (прагматичних угод) стане важче відтворювати.

Гегемони не можуть нескінченно монетизувати свої відносини.

Союзники будуть диверсифікуватися, щоб застрахуватися від невизначеності. Купувати страховку. Збільшувати кількість варіантів. Це відновлює суверенітет — суверенітет, який колись ґрунтувався на правилах, але дедалі більше базуватиметься на здатності протистояти тиску.

Як я вже сказав, таке класичне управління ризиками має свою ціну, але витрати на стратегічну автономію, на суверенітет, можна розділити. Колективні інвестиції в стійкість дешевші, ніж будівництво кожним власної фортеці. Спільні стандарти зменшують фрагментацію. Взаємодоповнюваність дає позитивний результат для всіх.

Питання для середніх держав, таких як Канада, полягає не в тому, чи адаптуватися до цієї нової реальності. Ми мусимо це зробити. Питання в тому, чи ми адаптуємося, просто будуючи вищі стіни, чи ми здатні на щось більш амбітне.

Канада була серед перших, хто почув цей тривожний дзвінок, що змусило нас докорінно змінити нашу стратегічну позицію.

Канадці знають, що наше старе, комфортне припущення про те, що наша географія та членство в альянсах автоматично гарантують процвітання та безпеку, більше не є дійсним.

Наш новий підхід ґрунтується на тому, що Александер ***Стубб*** назвав «реалізмом, заснованим на цінностях»

> — або, інакше кажучи, ми прагнемо бути принциповими та прагматичними.

Принциповими у нашій відданості фундаментальним цінностям:

> — суверенітету та територіальній цілісності, забороні застосування сили (за винятком випадків, передбачених Статутом ООН), повазі до прав людини.

Прагматичними у визнанні того, що прогрес часто є поступовим, що інтереси розходяться, що не кожен партнер поділяє наші цінності.

> — Ми взаємодіємо широко, стратегічно, з відкритими очима.
>
> — Ми активно сприймаємо світ таким, яким він є, а не чекаємо на світ, яким ми хочемо його бачити.

Канада калібрує свої відносини так, щоб їхня глибина відображала наші цінності.

> — Ми надаємо пріоритет широкій взаємодії, щоб максимізувати свій вплив, враховуючи нестабільність світового порядку, ризики, які це несе, і те, що стоїть на кону в майбутньому.
>
> — Ми більше не покладаємося лише на *силу наших цінностей*, а й на *цінність нашої сили*.

Ми розбудовуємо цю *силу* вдома.

З моменту приходу мого уряду до влади ми

— знизили податки на доходи, прибуток від капіталу та бізнес-інвестиції,

— усунули всі федеральні бар'єри для міжпровінційної торгівлі та

— ***прискорюємо інвестиції*** обсягом у трильйон доларів в енергетику, ШІ, критично важливі мінерали, нові торгові коридори та інше.

— Ми подвоюємо наші витрати на оборону до 2030 року і робимо це так, щоб розбудовувати нашу вітчизняну промисловість.

— Ми швидко диверсифікуємо зв'язки за кордоном. Ми домовилися про всеосяжне стратегічне партнерство з Європейським Союзом, включаючи приєднання до SAFE — європейських угод про оборонні закупівлі.

— За останні шість місяців ми підписали 12 інших угод у сфері торгівлі та безпеки на чотирьох континентах.

— За останні кілька днів ми уклали нові стратегічні партнерства з Китаєм і Катаром.

— Ми ведемо переговори про пакти про вільну торгівлю з Індією, АСЕАН, Таїландом, Філіппінами, МЕРКОСУР.

Для вирішення глобальних проблем ми використовуємо «*змінну геометрію*» — різні коаліції для різних питань, виходячи з цінностей та інтересів.

Щодо *України*:

— ми є основним членом «*Коаліції охочих*» і одним із найбільших контрибуторів у її оборону та безпеку в розрахунку на душу населення.

Щодо суверенітету в Арктиці:

— ми твердо стоїмо поруч із Гренландією та Данією і повністю підтримуємо їхнє унікальне право визначати майбутнє Гренландії. Наша відданість Статті 5 є непохитною.

Ми працюємо з нашими союзниками по НАТО (включаючи країни Північної Європи та Балтії), щоб зміцнити північний і західний фланги альянсу, зокрема через безпрецедентні інвестиції Канади в радари заобрійного виявлення, підводні човни, літаки та війська на місцях. Канада рішуче виступає проти тарифів щодо Гренландії та закликає до цілеспрямованих переговорів для досягнення спільних цілей безпеки та процвітання в Арктиці.

У багатосторонній торгівлі ми підтримуємо зусилля з наведення мосту між Транстихоокеанським партнерством та Європейським Союзом, створюючи новий торговий блок чисельністю 1,5 мільярда людей.

Щодо критично важливих мінералів: ми формуємо «клуби покупців» на базі G7, щоб світ міг диверсифікувати постачання та відійти від концентрації в одних руках.

Щодо ШІ:

> — ми співпрацюємо з однодумцями-демократіями, щоб у підсумку не бути змушеними обирати між гегемонами та технологічними гігантами (hyperscalers).

Це не наївний багатосторонній підхід. Це також не покладання на ослаблені інституції. Це побудова коаліцій, які працюють, крок за кроком, з партнерами, які мають достатньо спільних точок дотику, щоб діяти разом. У деяких випадках це буде переважна більшість націй.

І це створення густої мережі зв'язків у торгівлі, інвестиціях та культурі, на які ми зможемо спиратися у майбутніх викликах та можливостях.

Середні держави повинні діяти разом, бо якщо вас немає за столом, ви — в меню.

Великі держави можуть дозволити собі діяти поодинці. У них є обсяг ринку, військовий потенціал, важелі впливу, щоб диктувати умови. У середніх держав цього немає. Але коли ми ведемо переговори з гегемоном лише на двосторонній основі, ми ведемо їх з позиції слабкості. Ми приймаємо те, що нам пропонують. Ми змагаємося один з одним у тому, хто буде більш поступливим.

Це не суверенітет. Це імітація суверенітету при фактичному прийнятті підпорядкування.

У світі суперництва великих держав країни «посередині» мають вибір:

> — змагатися одна з одною за прихильність сильних або об'єднатися, щоб створити третій шлях, що має вплив.

Ми не повинні дозволити зростанню «жорсткої сили» засліпити нас і приховати той факт, що сила легітимності, чесності та правил залишатиметься потужною — якщо ми вирішимо застосовувати її разом.

Це повертає мене до Гавела.

Що означало б для середніх держав «жити у правді»?

Це означає називати реальність своїми іменами.

— Перестати посилатися на «міжнародний порядок, заснований на правилах», так, ніби він досі функціонує згідно з рекламою. Називати систему тим, чим вона є: періодом загострення суперництва великих держав, де наймогутніші переслідують свої інтереси, використовуючи економічну інтеграцію як зброю примусу.

Це означає діяти послідовно.

— Застосовувати однакові стандарти до союзників і суперників. Коли середні держави критикують економічне залякування з одного боку, але мовчать, коли воно походить з іншого, ми продовжуємо тримати плакат у вікні.

Це означає будувати те, у що ми, за нашими словами, віримо.

— Замість того, щоб чекати відновлення старого порядку, створювати інституції та угоди, які функціонують саме так, як задекларовано.

І це означає зменшення важелів впливу, які уможливлюють примус.

— Розбудова сильної внутрішньої економіки завжди має бути пріоритетом кожного уряду. Міжнародна диверсифікація — це не просто економічна розсудливість; це матеріальна основа для чесної зовнішньої політики. Країни завойовують право на принципову позицію, зменшуючи свою вразливість перед ударами у відповідь.

Канада має те, чого хоче світ. Ми — енергетична наддержава. Ми володіємо величезними запасами критично важливих мінералів. У нас найосвіченіше населення у світі. Наші пенсійні фонди є одними з найбільших і найдосвідченіших інвесторів у світі. У нас є капітал, таланти та уряд з величезним фіскальним потенціалом для рішучих дій.

І у нас є цінності, до яких прагнуть багато інших.

Канада — це плюралістичне суспільство, яке працює. Наш публічний простір — гучний, різноманітний і вільний. Канадці залишаються відданими принципам сталого розвитку.

Ми є стабільним, надійним партнером — у світі, який є яким завгодно, тільки не стабільним — партнером, який будує та цінує відносини в довгостроковій перспективі.

Канада має ще дещо: усвідомлення того, що відбувається, і рішучість діяти відповідно.

Ми розуміємо, що цей розрив вимагає більшого, ніж просто адаптація. Він вимагає чесності щодо світу, яким він є.

Ми знімаємо плакат із вікна.

Старий порядок не повернеться. Ми не повинні за ним оплакувати. Ностальгія — це не стратегія.

Але на уламках розриву ми можемо побудувати щось краще, сильніше і справедливіше.

Це завдання середніх держав, яким є що втрачати у світі фортець і які можуть найбільше виграти у світі справжнього співробітництва.

Могутні мають свою силу. Але ми теж щось маємо — здатність перестати прикидатися, назвати реальність своїм ім'ям, розбудувати власну силу вдома і діяти разом.

Це шлях Канади. Ми обираємо його відкрито та впевнено.

І цей шлях широко відкритий для будь-якої країни, яка готова пройти його разом з нами».

***

№ 1.509

Юрій Ніколов
38 мин. ·

2026-01-21

Коли ми три роки тому розплутували корупцію Ростислава Шурми - я навіть не припускав, що він аж настільки цинічна сука. Мало того що заробляв гроші на окупованій території - виробляв там електроенергію для рашистів, а гроші за неї збивав з України. Так коли цю схему йому наломали він побіг до Татарова щоб через Нацпол влупити енергетиків, які наломали йому потік грошей. А він лише у 2022 році під час вторгнення встиг нарубати там 141 мільйони гривень.

І найцинічнішим для мене стала одна з прослушок у справі НАБУ, в якій один хороший енергетик говорить: «Чтобы понимать уровень полного коллапса управления, когда [Шурма] заходит к [Татарову] и просит, чтоб уголовное дело сделали по факту неоплат»!

Цього подонка навіть після викриття журналістами Зеленський тримав заступником Єрмака аж до осені 2024 року, коли вже і до них докотились сплєтні, що НАБУ працює по цьому злодію. І рано чи пізно догонить.

Догнали. Але він вже в Німеччині. Будем дивитись на екстрадицію.

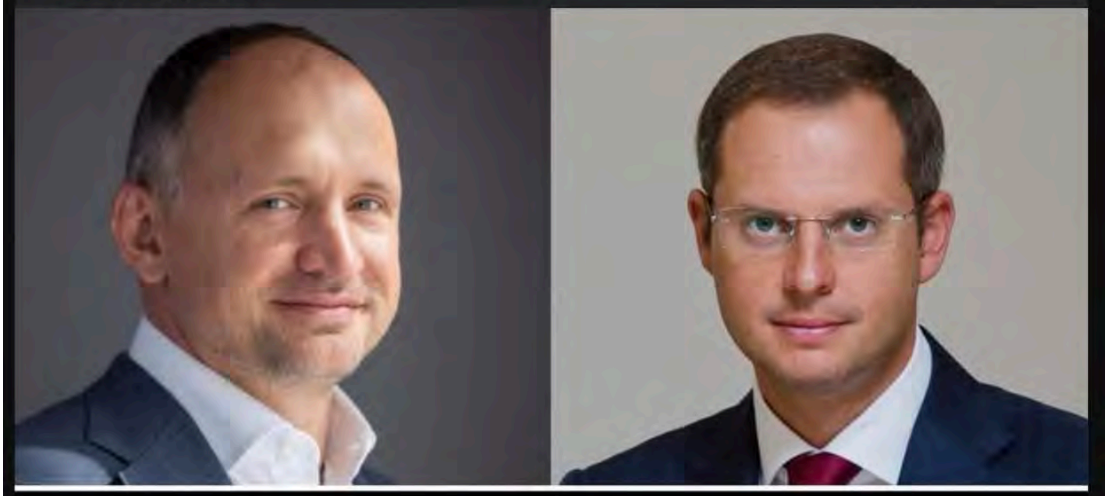

Керівник департаменту Укренерго – Ну, так они сейчас, чтоб ты понимал, **** к нам пришел с вопросом, как бы: «А почему вы нулите данные по зелёным?» А кто этот человек, который занулил данные? То есть, как бы сейчас, есть уголовное провадження, вот, и Нацпол задаёт вопросы: Почему вы нулите данные? Не почему, как бы платили зелёным? Почему там, да? А почему вы ноль передаёте? Понимаешь? Чтоб понимать уровень, как бы, вообще, ну, как это сказать, полного колапса госуправления? Когда один заходит другому, как бы, *** *(заступник керівника ОП)* к *** *(інший заступник керівника ОП)* и просит, чтоб уголовное дело сделали по факту неоплат. Вместо того, чтоб разбираться с вопросом почему вообще не было принято решение об этом самом?

***

№ 1.510

ИТОГ САМООБМАНА ВЕКА

Как компрадорская периферия решила, что она — империя

Лучшая обобщающая статья по истории РФ (и ее отношений с Западом) со времени образования государства (1991 год) и до сегодняшнего дня.

Формулы точные и афористичные.

2026-01-22

Warden Null

Запад снова поверил в сказку. Но если китайская сказка была холодной, рациональной и дисциплинированной, то российская оказалась пьяной, истеричной и удивительно самодовольной.

Китай делал вид, что слаб. Россия делала вид, что сильна. И в этом вся разница.

После распада СССР Россия получила не шанс, а аванс доверия. Огромный. Практически бесплатный. Её пустили в глобальную экономику без плана, без экзамена, без требований к институциональной зрелости. Потому что очень хотелось верить, что «холодная война закончилась», что враг стал партнёром, что рынок и айфоны вылечат всё.

Запад хотел закрыть страницу истории. Россия хотела переписать её заново, но чужими руками.

1. ЭТАП ПЕРВЫЙ: РАСПРОДАЖА ТРУПА

1990-е — это не «тяжёлые реформы». Это аукцион по распродаже государства.

Советская экономика умерла, но её тело ещё было тёплым. Инфраструктура, заводы, ресурсы, кадры — всё это не исчезло. Это просто перешло в руки людей, которые не умели ни управлять, ни развивать, ни даже особо считать. Зато умели воровать быстро и без стыда.

Запад смотрел на это как на болезненный, но необходимый этап. Мол, сейчас появятся собственники, потом придут институты, потом закон, потом демократия. Классическая либеральная мантра.

Реальность была проще:

— **Россия не создала буржуазию. Она создала компрадоров.**

Людей, чьё богатство полностью зависело от доступа к сырью и благосклонности государства. Без инноваций, без производства, без будущего. Только экспорт, кеш и офшоры.

И Запад это принял.

— Потому что нефть текла. Газ шёл. Контракты подписывались. Деньги капали. Зачем задавать лишние вопросы, если всё работает.

2. ЭТАП ВТОРОЙ: ИЛЛЮЗИЯ ПАРТНЁРСТВА

В начале 2000-х Россия выглядела почти прилично. Дефолт пережили. Цены на нефть взлетели. Бюджет наполнился. Долги выплатили. Появилось ощущение «стабильности».

И вот тут произошла ключевая ошибка Запада.

— **Он перепутал макроэкономическую *стабилизацию* с институциональным *развитием*.**

Россия не строила государство. Она консервировала схему.

— **Сырьё → экспорт → деньги → силовики → лояльность.**

Никаких независимых судов. Никакой реальной конкуренции. Никакой политики как процесса. Только администрирование и ручное управление.

Запад снова решил: ладно, потом. Главное, что предсказуемо.

Путин казался удобным. Понятным. Человеком, с которым можно договориться. Он говорил на языке контрактов и циничного реализма. Без идеологии, без мессианства. По крайней мере, так казалось.

Это был ***не партнёр***. Это был ***поставщик***.

И поставщика начали воспринимать как равного.

3. ЭТАП ТРЕТИЙ: ДЕНЬГИ КАК НАРКОТИК

Нефтегазовые сверхдоходы стали для российской элиты тем же, чем дешёвый кредит стал для Запада.

Лёгкие деньги убивают будущее.

(1) Зачем развивать промышленность, если можно купить яхту?

(2) Зачем инвестировать в науку, если можно вывести капитал?

(3) Зачем растить инженеров, если можно купить готовое на Западе?

Россия не использовала время. Она его проела.

В отличие от Китая, который накапливал компетенции, Россия накапливала понты. Олимпиады. Чемпионаты. Парадные проекты. Симуляцию величия.

И самое важное:

Россия не стала частью Запада.

Она стала его тенью. Его сырьевым придатком с ядерной дубинкой.

4. ЭТАП ЧЕТВЁРТЫЙ: РЕСЕНТИМЕНТ КАК ИДЕОЛОГИЯ

В какой-то момент иллюзия равенства начала трещать.

Россию не пускали в «клуб».

— Её терпели. Использовали. Но не уважали. И это было болезненно.

Проблема в том, что «*уважение не покупается нефтью*».

Оно покупается институтами, технологиями, культурой, предсказуемостью.

Но вместо того чтобы строить, Россия выбрала обиду.

Ресентимент стал государственной философией.

«Нас не ценят».

«Нас обманули».

«Нас использовали».

Это был частично правдивый нарратив.

Но вывод из него сделали самый инфантильный:

— ***«если нас не любят, значит, мы всех заставим бояться»***.

И вот тут «нож начал затачиваться».

5. ЭТАП ПЯТЫЙ: ГИБРИДНЫЙ РЕВАНШ

(1) Россия не могла конкурировать экономически.

(2) Не могла технологически.

(3) Не могла институционально.

Зато у неё были: – деньги от сырья;

(1) – спецслужбы;

(2) – ядерное оружие;

(3) – и полное отсутствие моральных ограничений.

В ход пошло всё, что дешево и эффективно:

(1) — коррупция элит;

(2) — покупка политиков;

(3) — финансирование радикалов;

(4) — информационные операции;

(5) — энергетический шантаж;

(6) — войны «на полшишечки».

Запад снова предпочёл не видеть.

1) — Потому что признавать угрозу означало бы признать собственную ошибку. А это больно.

2) — Гораздо проще назвать это «особым путём», «сложным партнёром», «региональными интересами».

Россия не встраивалась в систему. Она подтачивала её изнутри.

Но делала это не как стратег, а как обиженный гопник.

6. ЭТАП ШЕСТОЙ: ПЕРЕОЦЕНКА СЕБЯ

И вот здесь случился фатальный момент.

— Компрадорская элита, десятилетиями жившая за счёт Запада, решила, что она может бросить ему вызов.

Это была ошибка масштаба цивилизационного суицида.

Россия перепутала:

(1) сырьевой доход — с экономической мощью;

(2) ядерное оружие — с универсальным аргументом;

(3) страх — с уважением;

(4) временную слабость Запада — с его крахом.

Китай бил тихо и накапливал.

Россия полезла в драку, не проверив, есть ли у неё вообще мышцы.

7. КОГДА НОЖ ОКАЗАЛСЯ В СОБСТВЕННОМ ЖИВОТЕ

Попытка «вставить нож в спину Западу» закончилась тем, что Россия вскрыла себя сама.

Оказалось, что:

(1) — экономика примитивна;

(2) — технологическая зависимость тотальна;

(3) — элиты вывозят семьи и деньги туда, с кем якобы воюют;

(4) — общество деморализовано;

(5) — будущее туманно.

Россия хотела быть анти-Западом, не перестав быть его придатком.

Это невозможно.

1) — Китай мог себе позволить конфликт, потому что у него есть промышленная база, демография, дисциплина и план.

2) — У России есть только прошлое, нефть и миф.

8. ЧТО В ИТОГЕ

Если

1) — китайская история — это рассказ о холодном разуме и стратегическом терпении, то

2) — российская — о гордыне и интеллектуальной лени.

Запад не был свят.

Он действительно:

(1) — закрывал глаза;

(2) — любил дешёвые ресурсы;

(3) — путал деньги с развитием;

(4) — ***продавал ценности ради комфорта***.

Но Россия не была жертвой.

— Она была соучастником.

А потом решила стать мстителем, не имея ни сил, ни плана, ни будущего.

1) — Китай использовал Запад, чтобы стать сильнее.

2) — Россия использовала Запад, чтобы проесть советское наследие и возомнить себя империей.

История не любит вторых шансов.

И особенно не любит тех, кто путает паразитирование с величием.

Нож в спину Западу в итоге оказался «ножом в зеркало».

***

№ 1.511

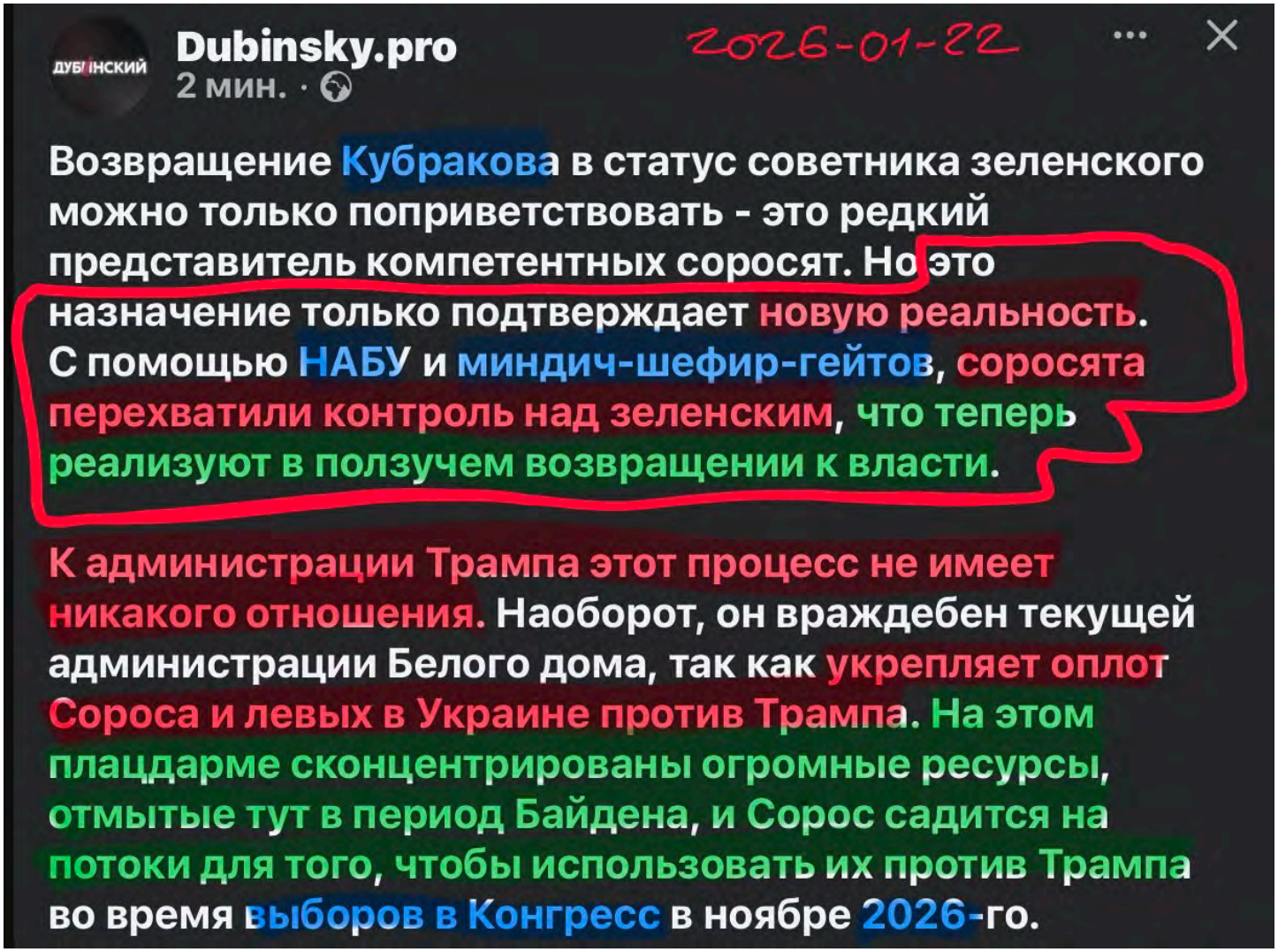

***

№ 1.512

Звернення Президента до учасників спеціального засідання Всесвітнього економічного форуму

2026-01-22

Дуже дякую!

Дорогі друзі!

Усі пам’ятають прекрасний американський фільм із Біллом Мюрреєм та Енді Макдавелл «День бабака». Але ніхто не хотів би жити так – повторюючи одне й те саме тижнями, місяцями і, авжеж, роками. Втім, саме так ми живемо зараз. І це наше життя. І кожен такий форум це підтверджує. Лише торік тут, у Давосі, я завершив свій виступ словами: «Європа повинна вміти себе захищати». Минув рік – і нічого не змінилося. Ми досі в обставинах, коли я повинен казати те саме.

Але чому?

Відповідь полягає не лише в загрозах, які є чи ще можуть виникнути. Кожен рік приносить щось нове – як для Європи, так і для світу.

Усі спрямували свою увагу на Гренландію. І видно, що більшість лідерів просто не знає, що з цим робити. Таке враження, що всі просто чекають, коли Америка «охолоне» щодо цієї теми, сподіваючись, що вона зникне. А якщо цього не станеться? Що тоді?

Було стільки розмов про протести в Ірані, але вони потонули в крові. Світ не надав достатньої допомоги іранському народові. І це правда – він залишився

осторонь. У Європі були Різдво і Новий рік. Сезонні свята. До того часу, як політики повернулися до роботи й почали визначатися з позицією, аятола вже вбив тисячі людей.

Яким стане Іран після цієї крові? Якщо режим вистоїть, то це чіткий сигнал кожному гнобителю: убий достатню кількість людей, і ти залишишся при владі. Кому у Європі потрібно, щоб цей сигнал став реальністю?

Але Європа навіть не спробувала вибудувати власну відповідь.

Погляньмо на події в Західній півкулі. Президент Трамп провів операцію у Венесуелі. Мадуро заарештований. Були різні оцінки цього, але факт є фактом – Мадуро в суді в Нью-Йорку.

Вибачте, але Путін не в суді. Вже четвертий рік триває найбільша війна після Другої світової у Європі, і той, хто її почав, не тільки на свободі, але й досі бореться за свої заморожені кошти у Європі. І ви знаєте, бореться не без успіхів. Це правда. Це Путін намагається визначати, як використовувати заморожені російські активи, а не ті, хто має силу покарати його за цю війну. На щастя, є рішення Євросоюзу про заморожування російських активів безстроково – я вдячний за це, дякую, Урсуло, дякую, Антоніу та всі лідери, які допомогли. Але коли настав час використати ці активи для захисту від російської агресії, рішення було заблоковане. Путіну вдалося зупинити Європу. На жаль.

Далі. Через позицію Америки люди зараз уникають теми Міжнародного кримінального суду. Це зрозуміло – така історична позиція Америки. Але водночас досі немає реального прогресу у створенні Спеціального трибуналу щодо російської агресії проти України, проти українського народу. Ми маємо угоду – це правда. Відбулося багато зустрічей. Але Європа досі не дійшла навіть до етапу, коли з'явиться будівля трибуналу – із персоналом та реальною роботою всередині. Чого бракує: часу чи політичної волі? Занадто часто у Європі щось інше завжди є більш нагальним, ніж справедливість.

Зараз у нас дуже активна робота із партнерами щодо гарантій безпеки, і я вдячний за це. Але вони стосуються періоду після закінчення війни. Коли буде припинення вогню, тоді буде контингент, буде спільне патрулювання, будуть прапори партнерів на землі України. І це дуже добрий крок і правильний сигнал, що Британія та Франція готові реально задіяти свої сили на землі, і щодо цього вже є перша домовленість. Дякую, Кіре, дякую, Емманюелю, і всім лідерам нашої Коаліції. Ми робимо все, щоб наша Коаліція охочих справді стала Коаліцією дій. І знову – всі налаштовані дуже позитивно, але – завжди але – потрібен backstop від Президента Трампа. І знову ж таки, жодні гарантії безпеки не працюють без США.

А що ж із припиненням вогню? Хто може допомогти припинити вогонь? Європа любить обговорювати майбутнє, але уникає дій сьогодні – дій, які визначають, яким буде наше майбутнє. І саме в цьому проблема. Чому Президент Трамп може зупиняти танкери тіньового флоту й забирати звідти нафту, а Європа ні? Російську нафту перевозять безпосередньо вздовж європейських берегів. Ця нафта фінансує війну проти України. Ця нафта сприяє дестабілізації Європи. Тож російську нафту треба зупинити, конфіскувати й реалізувати в інтересах Європи. Чому ні?

Якщо Путін без грошей – Європа без війни. Якщо Європа з грошима, вона може захистити своїх людей. Зараз ці танкери заробляють для Путіна, а отже, Росія продовжує проштовхувати свій хворий порядок денний.

Наступне. Я вже говорив це раніше і повторю ще раз: Європі потрібні об'єднані збройні сили – сили, які зможуть реально захистити Європу. Європа зараз покладається тільки на віру, що якщо буде загроза, НАТО спрацює. Але ніхто не бачив Альянс у дії насправді. Якщо Путін вирішить узяти Литву або вдарити по Польщі, то хто відповість? Хто відповість?

Зараз НАТО існує завдяки вірі – вірі, що Сполучені Штати будуть діяти, не залишаться осторонь та прийдуть на допомогу. А якщо ні?

Повірте, це питання… Воно всюди. Воно в думках кожного лідера Європи. Хтось намагається налагодити тісніші стосунки з Президентом Трампом. Це правда. Хтось вичікує, сподіваючись, що проблема зникне. Хтось почав діяти – інвестувати у виробництво зброї тощо, налагоджувати партнерські відносини, заручатися підтримкою у своїх суспільствах для більших оборонних видатків…

Але згадайте: поки Америка не тиснула на Європу для збільшення оборонних видатків, більшість країн навіть не намагалася досягти 5 % ВВП – мінімального рівня, необхідного для забезпечення безпеки. Європа повинна вміти себе захищати.

Коли ви посилаєте 30 чи 40 військових у Гренландію, ви це для чого робите? Який це сигнал? Який це сигнал Путіну? Який це сигнал Китаю? І що ще важливіше: який це сигнал Данії – найважливіше – вашому близькому союзнику?

Ви або заявляєте, що європейські бази захистять регіон від Росії та Китаю і створюєте ці бази, або ризикуєте, що вас не сприйматимуть серйозно, бо 30 чи 40 солдатів нічого не захистять.

Ми знаємо, що робити. Якщо навколо Гренландії спокійно ходять російські військові кораблі, Україна може допомогти. Ми маємо експертизу та зброю, щоб жодного із цих кораблів там не залишилось. Під Гренландією вони можуть піти на дно так само, як під Кримом. Жодної проблеми. Ми маємо і

інструменти, і людей. Для нас море не є першою лінією оборони, тому ми можемо вжити заходів і знаємо, як там воювати. Якби до нас звернулись і якби Україна була в НАТО, – але ми не там, – ми б розв'язали цю проблему з російськими кораблями.

Щодо проблеми Ірану – всі очікують, що робитиме Америка. Світ нічого не пропонує; Європа нічого не пропонує і не хоче зайти в цю історію як помічник для іранського народу й демократії, яка їм потрібна.

Але коли ви відмовляєтеся допомагати народу, який бореться за свободу, наслідки повертаються, і вони завжди негативні. Білорусь у 2020 році є прикладом цього. Ніхто не допоміг їхньому народові. І тепер російські ракети «Орєшнік» розміщені в Білорусі – у межах досяжності більшості столиць Європи. Цього б не сталося, якби білоруський народ переміг у 2020 році.

І ми вже кілька разів говорили європейським партнерам: дійте зараз. Дійте вже зараз проти ракет, які розміщені в Білорусі. Ракети ніколи не бувають просто декорацією. Втім, Європа все ще в «режимі Гренландії» – може… колись… хтось щось зробить.

Те саме з російською нафтою. Добре, що є багато санкцій і російська нафта дешевшає. Але не зупиняється. І російські компанії, які фінансують воєнну машину Путіна, продовжують працювати. І це не зміниться без додаткових санкцій. Ми вдячні за весь тиск на агресора. Але будьмо чесними: Європа повинна робити більше, щоб її санкції блокували ворогів так само ефективно, як американські санкції. Чому це важливо? Тому що якщо Європа не буде сприйматися як глобальна сила, якщо її дії не будуть лякати зловмисників, то Європа завжди буде лише реагувати, наздоганяючи нові загрози та атаки.

Ми всі бачимо, що сили, які спрямовані на руйнацію Європи, не втрачають жодного дня. І спокійно діють навіть усередині Європи.

Кожен «Віктор», який живе на гроші Європи й намагається ще й продавати інтереси Європи, заслуговує на потиличник. І якщо він нормально почувається у Москві, то це не означає, що можна дозволити перетворювати європейські столиці на маленьку Москву. Ми маємо пам'ятати, що відрізняє Росію від усіх нас. Найбільш глибинна лінія конфлікту між Росією та Україною і всією Європою полягає в тому, що Росія воює за те, щоб люди нічого не значили – за те, щоб, коли диктатори хочуть когось знищити, вони могли це зробити. Але вони повинні втрачати силу, а не набувати.

Наприклад, російські ракети виробляються тільки тому, що існують схеми обходу санкцій. Це правда. Всі бачать, як Росія зараз намагається загнати українців – наших людей, українців – у холодну смерть за температури на вулиці мінус 20 за Цельсієм. Але росіяни не змогли б виробити жодної своєї балістики, жодної крилатої ракети без критичних компонентів з інших країн. І

це не лише Китай. Занадто часто люди ховаються за виправданням, що «Китай допомагає Росії». Так, допомагає. Але не тільки Китай. Росія отримує компоненти від компаній із Європи, Сполучених Штатів, Тайваню.

Зараз багато хто вкладається в стабільність навколо Тайваню – щоб не було війни. А чи можуть компанії з Тайваню перестати вкладатися своєю електронікою у російську війну? Європа майже нічого не говорить. Америка мовчить. А Путін виробляє ракети.

І я, безумовно, вдячний кожній країні та кожній компанії, які допомагають Україні відновлювати її енергетичну систему. Це надзвичайно важливо. Дякую всім, хто вкладається в програму PURL, що дає нам змогу купувати ракети для «петріотів». Але хіба не було б дешевше й простіше просто відрізати Росію від компонентів, які їй потрібні для виробництва ракет? Або навіть знищити виробництва цих ракет.

Минулий рік майже весь пройшов у розмовах про далекобійну зброю для України. І всі казали, що рішення – на горизонті. Зараз навіть розмови немає. А російські ракети та «шахеди» досі є, як і координати тих заводів, що їх виробляють. Сьогодні вони б'ють по Україні. Завтра це може бути будь-яка країна НАТО.

Зараз у Європі нам не радять говорити Америці про «томагавки». Щоб це не псувало настрій. Також нам кажуть, що не варто питати про «тауруси». Щоразу, коли йдеться про Туреччину, дипломати радять не образити почуття Греції. А коли йдеться про Грецію, вони радять бути обережними з Туреччиною.

У Європі нескінченні внутрішні суперечки й недомовленості, які заважають Європі об'єднатися і говорити достатньо відверто, щоб знаходити справжні рішення. І надто часто європейці обертаються один проти одного – лідери, партії, рухи й спільноти – замість того, щоб стати разом і зупинити Росію, яка несе однакові руйнування для всіх. Замість того щоб стати реальною глобальною силою, Європа залишається красивим, але роздрібненим калейдоскопом малих і середніх сил. Замість того щоб очолити захист свободи у світі – особливо тоді, коли увага Америки зміщується на інші напрямки, – Європа має розгублений вигляд і намагається переконати Президента США, що він має змінитися. Але він не зміниться.

Президент Трамп любить себе таким, яким він є. І він каже, що любить Європу. Але він до такої Європи не дослухатиметься.

Одна з найбільших проблем сучасної Європи – хоча про це й нечасто говорять – це спосіб мислення. Деякі європейські лідери – із Європи, але не завжди за Європу. І Європа – це все ще більше про географію, історію, традицію, а не про реальну політичну силу, не про велику силу.

Деякі європейці справді сильні – це правда. Але багато хто каже: «Треба стояти міцно». І вони завжди хочуть, щоб хтось інший сказав їм, як довго потрібно стояти міцно. Бажано – до наступних виборів. Але, на мій погляд, так великі сили не працюють. Лідери кажуть: «Треба захищати інтереси Європи». Але водночас сподіваються, що хтось інший зробить це за них. А говорячи про цінності, вони часто мають на увазі матеріальні цінності.

Всі кажуть: «Нам потрібне щось, що замінить старий світовий порядок». Але де ж черга лідерів, готових діяти – діяти вже зараз на землі, у небі та на морі, щоб збудувати новий світовий порядок? Новий світовий порядок неможливо збудувати зі слів. Реальний порядок створюють лише дії.

Зараз Америка створює Раду миру. Україну запросили. Так само – Росію та Білорусь, хоча війна не зупинилася. Немає навіть припинення вогню. І ви бачили, хто приєднався. У кожного були свої мотиви. Але ось у чому річ: Європа навіть не виробила єдиної позиції щодо американської ідеї.

Можливо, сьогодні ввечері, коли збереться Європейська рада, вони щось вирішать. Але підписання документів уже відбулося сьогодні вранці. Також сьогодні ввечері вони, можливо, також нарешті ухвалять якесь рішення щодо Гренландії. Але вчора ввечері Марк Рютте вже говорив із Президентом Трампом – дякую, Марку, за твою продуктивність. Америка вже змінює свою позицію, але ніхто точно не знає, як саме.

Тож події рухаються швидше за нас, події рухаються швидше за Європу. І як Європі встигати за цим?

Дорогі друзі!

Ми не повинні зводити себе до другорядних ролей – не тоді, коли маємо шанс бути великою силою разом. Ми не повинні погоджуватися з тим, що Європа – це лише «салат» із малих і середніх держав, приправлений ворогами Європи. Коли ми єдині, ми справді непереможні. Європа може й повинна бути глобальною силою. Не тією, що запізно реагує, а тією, що визначає майбутнє.

Це допомогло б усім – від Близького Сходу до будь-якого іншого регіону у світі. Це допомогло б і самій Європі, адже виклики, із якими ми стикаємося зараз, – це виклики європейському способу життя, у якому мають значення люди і мають значення нації.

Європа може допомогти збудувати кращий світ. Європа повинна збудувати кращий світ. І світ без війни, звісно.

Але для цього Європі потрібна сила. Для цього ми маємо діяти разом – і діяти вчасно. І понад усе ми повинні мати мужність діяти.

І ми активно працюємо над тим, щоб досягти рішень. Справжніх рішень. Сьогодні ми зустрілися з Президентом Трампом, і наші команди працюють майже щодня. Це непросто. **Документи, спрямовані на завершення цієї війни, майже готові.** І це справді має значення. Україна працює з повною відвертістю та рішучістю. І це дає результати. І Росія також має бути готовою завершити цю війну, зупинити цю агресію – російську агресію, російську війну проти нас. Тому **тиск має бути достатньо сильним. А підтримка України має ставати ще сильнішою.**

Результатом наших попередніх зустрічей із Президентом Сполучених Штатів стало отримання ракет для ППО. І дякую європейцям – вони також допомогли. І сьогодні ми знову говорили про захист неба, а це, звісно, означає захист життів. І я сподіваюся, що Америка й надалі стоятиме поруч із нами.

А Європа має бути сильною. І Україна готова допомагати – всім необхідним, щоб гарантувати мир і запобігти руйнації. Ми готові допомагати іншим ставати сильнішими, ніж вони є зараз. Ми готові бути частиною Європи, яка дійсно має значення, – Європи реальної сили, великої сили.

Зараз нам ця сила потрібна, щоб захистити свою незалежність. Але вам незалежність України потрібна також, тому що завтра вам, можливо, доведеться захищати ваш спосіб життя. І коли Україна з вами, ніхто не витиратиме об вас ноги. І у вас завжди буде рішення, як діяти – і діяти вчасно. Це надзвичайно важливо – діяти вчасно.

Дорогі друзі!

Сьогодні – один з останніх днів «Давосу», але точно не останній «Давос». Усі із цим погоджуються. Багато хто вірить, що якось воно саме владнається. Але ми не можемо покладатися на це «якось». Для справжньої безпеки віри недостатньо – віри в партнера чи в щасливий збіг обставин.

Жодні інтелектуальні дискусії не здатні зупинити війни. Нам потрібні дії. Світовий порядок постає з дій. Нам просто потрібна мужність діяти. Без дій сьогодні немає завтра. День бабака треба закінчувати. І так, це можливо.

Дякую.

Слава Україні!

***

№ 1.513

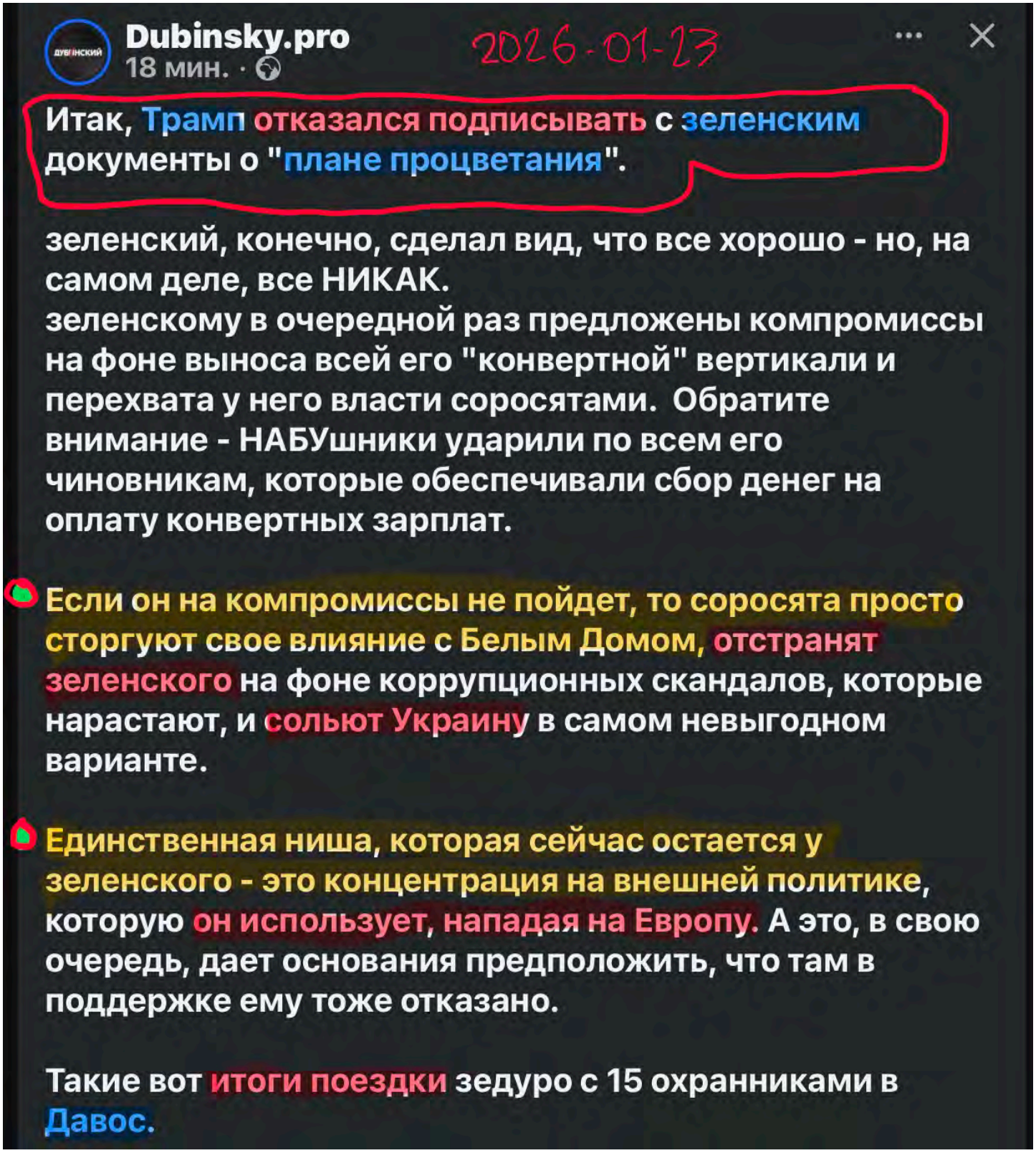

***

№ 1.514

Корпорація «Офіс Президента»: Хто ті «5-6 менеджерів», яким Зеленський довірив державу

2025-07-27

27 июль 2025 г.

Владислав Смірнов Автор: Владислав Смірнов

Наприкінці 2023 року, в момент гострої суспільної втоми та невизначеності, Президент Володимир Зеленський вимовив фразу, яка мимоволі стала найточнішим описом його моделі правління: «У мене невелика команда — 5-6 менеджерів. Якщо я її позбудуся, ми станемо слабшими».

Сьогодні, в середині 2025-го, коли сьомий рік його президентства тримається на юридичній конструкції воєнного стану, ці слова звучать як вирок. Вони викривають фундаментальну підміну, що відбулася в державі: підміну публічних інститутів неформальною «радою директорів», підміну закону — особистою лояльністю, а головне — підміну легітимності голим фактом легальності.

Легальність президента — його формальне право залишатися на посаді — забезпечена Конституцією. Але легітимність — політична категорія, що базується на довірі власного народу та визнанні міжнародних партнерів, — сьогодні переживає системну кризу. І причиною цієї кризи є діяльність тих самих «менеджерів», яких Зеленський вважає опорою своєї сили. Вони перетворили Офіс Президента на закриту корпорацію, яка методично руйнує політичний капітал свого ж патрона. Це історія про те, як ця корпорація працює і яку ціну за її ефективність платить вся країна.

Частина І. Анатомія «Корпорації ОП»

Замість побудови міцних державних інститутів, здатних функціонувати незалежно від прізвищ, команда Зеленського обрала інший шлях — створення паралельної, тіньової держави з центром ухвалення рішень на вулиці Банковій. Ця модель має три ключові характеристики:

Деінституціоналізація: Офіс Президента перестав бути адміністративним органом і перетворився на повноцінний тіньовий уряд. Він дублює і, що важливіше, контролює Кабінет Міністрів, силові відомства, зовнішню політику та економічний блок. Формальні процедури та колегіальні рішення замінені ручним управлінням.

Приватизація функцій: Ключові державні напрямки були віддані на відкуп неформальним «кураторам». Забезпечення правосуддя, економічна політика, міжнародні відносини — все це стало сферою впливу конкретних людей з оточення президента, а не функцією знеособлених державних органів.

Закритий клуб: Потрапити в цю систему можна лише за принципом особистої відданості. Професіоналізм та репутація є вторинними. Головна вимога — бути частиною команди, яка ставить інтереси корпорації вище за державні.

Частина II. Ключові акціонери та їхні ролі

Діяльність цієї корпорації забезпечують її топменеджери — кожен у своєму «департаменті».

1. Андрій Єрмак: Голова правління та CEO

Найвпливовіша постать в Україні після президента, Андрій Єрмак є операційною системою цього режиму. Його повноваження давно вийшли за межі посадових інструкцій керівника ОП.

Функціонал: Він є де-факто міністром закордонних справ, ведучи ключові переговори (часто потрапляючи в міжнародні скандали, як-от «україногейт» через контакти з адвокатом Трампа Руді Джуліані). Він — тіньовий міністр оборони та голова спецслужб, що координує силовий блок. Він — головний кадровик країни, чиє слово є вирішальним при призначенні урядовців, голів ОВА та керівників державних компаній.

Скандали та імунітет: Єрмак майстерно уникає прямої юридичної відповідальності. Скандал із «плівками Єрмака», де його брат Денис обговорював призначення на держпосади за гроші, закінчився переслідуванням викривача, нардепа Гео Лероса, а не фігурантів записів. У резонансній справі «Вагнергейту», де Єрмака звинувачували у зриві спецоперації із затримання російських найманців, Зеленський особисто захистив його, назвавши розслідування Bellingcat «інформаційною атакою».

Реакція президента: На будь-яку критику Зеленський відповідає беззастережною підтримкою, називаючи Єрмака «потужною людиною», яку «недоцільно втрачати». Ця непохитна довіра перетворила Єрмака на незамінного, але й вкрай токсичного для репутації президента менеджера.

2. Департамент безпеки та юридичного прикриття: Олег Татаров та Андрій Смирнов

Цей тандем став символом деградації правоохоронної та судової систем. Їхнє завдання — забезпечувати імунітет для «своїх» і створювати інструменти тиску на опонентів. Ідеологом такого підходу до «правосуддя» на початку каденції Зеленського вважався Андрій Портнов, одіозний заступник глави АП Януковича, який повернувся в Україну за день до інавгурації Зеленського і розгорнув кампанію юридичного терору проти опонентів нової влади. Саме він, за даними журналістських розслідувань, мав колосальний вплив на ДБР і суди через своїх ставлеників в ОП, зокрема Татарова і Смирнова. Санкції США у 2021 році та подальша втеча з України у 2022-му поклали край його прямому впливу, а його вбивство в Іспанії у травні 2025 року стало символічним фіналом епохи реваншу. Але його методи та люди залишилися.

Олег Татаров — це «смотрящий» за правоохоронною системою. Чиновник часів Януковича, який публічно виправдовував розгін Майдану, він став уособленням безкарності. Його власну корупційну справу («справа Микитася») у 2020 році було безпрецедентно саботовано: генпрокурорка Ірина Венедіктова змінила прокурорів, а справу незаконно передали з НАБУ до СБУ, де її фактично «поховали». Попри тисячні петиції та протести, Зеленський особисто захищав Татарова, називаючи його «чесною людиною». Для суспільства та міжнародних партнерів, які бачили, як понад 40 громадських організацій закликали Євроюст не співпрацювати з Татаровим, його присутність на посаді стала остаточним доказом імітації боротьби з корупцією.

Андрій Смирнов, будучи куратором судової реформи, за свідченнями експертів, зробив усе для її провалу. Вершиною його кар'єри стала кримінальна справа, відкрита НАБУ у квітні 2024 року. Слідство встановило, що Смирнов, використовуючи вплив ОП, допоміг бізнесмену виграти тендер в обмін на будівництво двох розкішних вілл в Одеській області. Схема виявила всю глибину кумівства: рішення в Антимонопольному комітеті для Смирнова забезпечувала голова тендерної колегії Ірина Копайгора, донька викладача права Зеленського, а очолювала АМКУ давня подруга родини президента Ольга Піщанська. У травні 2025 ВАКС арештував Смирнова, що стало першим випадком, коли топменеджер «корпорації ОП» опинився за ґратами.

3. Фінансовий департамент: Ростислав Шурма та Тимур Міндіч

Цей блок відповідав за контроль над грошовими потоками. Його діяльність прямо суперечила головній обіцянці Зеленського 2019 року — боротьбі з олігархами.

Ростислав Шурма, виходець з імперії Ріната Ахметова та колишній політик від проросійського «Опозиційного блоку», став головним економічним радником. Скандал із отриманням його родиною сотень мільйонів гривень за «зелену» енергію з окупованих територій став символом цинічного збагачення під час війни. НАБУ відкрило справу, а у липні 2025 року, спільно з німецькою поліцією, провело обшук у будинку Шурми під Мюнхеном. Реакція Зеленського була показовою: замість сприяння слідству, він публічно розкритикував НАБУ за «неефективність» і через тиждень підписав закон, що обмежив незалежність антикорупційних органів. Це стало найяскравішим доказом того, що захист свого «менеджера» для президента важливіший за антикорупційні зобов'язання перед суспільством та Заходом.

Тимур Міндіч — давній бізнес-партнер Зеленського по «Кварталу» та соратник олігарха Ігоря Коломойського. Не обіймаючи офіційних посад, він був неформальним скарбником та зв'язковим. Його квартира слугувала тіньовим штабом, а його родина також потрапила в поле зору НАБУ: у червні 2025 року за розкрадання коштів «Харківобленерго» затримали його двоюрідного брата Леоніда. Історія з Pandora Papers, що висвітлила офшорні схеми «кварталівців», також кинула тінь на Міндіча як на можливого довіреного зберігача непублічних фінансів команди.

4. Департамент інфраструктури та PR: Кирило Тимошенко

Молодий та амбітний заступник Єрмака, Тимошенко курував найдорожчий проєкт президента — «Велике будівництво». Його історія — приклад того, як відірваність від реальності та зловживання статусом призводять до політичного краху.

Спосіб життя та скандали: Найбільше обурення викликала історія з позашляховиком Chevrolet Tahoe, який компанія General Motors передала Україні як гуманітарну допомогу для евакуації людей з фронту. Замість цього автомобіль опинився в особистому користуванні Тимошенка. Після розслідування Bihus.Info та суспільного тиску він був змушений відмовитися від авто. До цього додалися поїздки на розкішному Porsche Taycan та підозри у причетності до розкрадання гуманітарки в Запоріжжі.

Реакція влади: У січні 2023 року на тлі накопичення скандалів та тиску з боку міжнародних партнерів Зеленський звільнив Тимошенка. Це було подано як «кадрова ротація», але всі розуміли, що це вимушений крок, щоб позбутися токсичного члена команди, чий спосіб життя занадто контрастував із реаліями воюючої країни.

5. Департамент внутрішніх комунікацій та GR: Сергій Шефір

Найдавніший соратник президента відповідає за непублічну частину політики — домовленості. Його функція — бути мостом між Офісом та олігархічними кланами, забезпечувати потрібні голосування в парламенті та «вирішувати питання», які не можна довірити офіційним особам. Існування такої посади доводить, що реальна політика в країні робиться не в публічній площині, а в тіні кулуарних угод.

Частина III. Системна Криза Легітимності

Кожна дія, кожен скандал, пов'язаний із цими «менеджерами», завдає прямого удару по двох стовпах, на яких тримається легітимність президента після травня 2024 року.

Внутрішній суспільний договір. Українці готові терпіти обмеження воєнного стану та відсутність виборів, але в обмін на справедливість і спільну участь у боротьбі. Коли ж вони бачать, що для вузького кола осіб діють інші правила — збагачення на війні, уникнення відповідальності, — цей неписаний договір руйнується. Гасло «Дістало!», що дедалі частіше лунає на протестах, — це симптом глибокої кризи довіри. Це відчуття, що влада живе в паралельному світі, де немає ні війни, ні закону.

Зовнішня довіра партнерів. Міжнародна допомога — військова та фінансова — базується не лише на геополітиці, а й на довірі до української влади та її відданості демократичним цінностям. Коли партнери бачать системні атаки на антикорупційні органи, ручний контроль над судами та концентрацію влади в руках непідзвітних радників, їхня довіра випаровується. Підтримка перетворюється з ідейного партнерства на вимушену транзакцію, що є значно менш надійним фундаментом.

Таким чином, захищаючи своїх «менеджерів», Зеленський свідомо обмінює їхню особисту лояльність на довіру власного народу та ключових союзників. Це програшна в довгій перспективі гра.

Частина IV. Висновки

Аналіз діяльності «Корпорації ОП» приводить до кількох глибоких і тривожних висновків.

1) — По-перше, проблема України — не в корупції як явищі, а в патологічній моделі управління, що була побудована.

Ця система, що базується на особистій відданості, а не на силі інститутів, є за своєю природою крихкою, неефективною і саморуйнівною. В умовах екзистенційної війни така модель є прямою загрозою національній безпеці.

2) — По-друге, президент потрапив у трагічну пастку власної конструкції.

Прагнучи до максимальної концентрації влади для досягнення «швидких результатів», він став заручником свого оточення. Він не може позбутися цих «менеджерів», оскільки їхній публічний крах означатиме крах усієї його системи правління та визнання власної помилки. Захищаючи їх, він змушений руйнувати свою легітимність. Це класичний цугцванг, де кожен наступний хід лише погіршує становище.

3) — По-третє, і це найголовніше, внутрішня криза легітимності прямо загрожує здатності України перемогти у війні.

Неможливо ефективно мобілізувати націю на тривалу боротьбу, коли її лідери втратили моральний авторитет.

Неможливо розраховувати на стабільну підтримку союзників, які дедалі більше сумніваються в демократичному майбутньому країни. Внутрішній фронт довіри виявляється не менш важливим, ніж лінія зіткнення на сході та півдні.

Сьогодні президентське крісло Володимира Зеленського, хоч і є легальним, дедалі більше зависає в політичному вакуумі. Опори під ним тануть. Подальше просування цим шляхом неминуче призведе до моменту, коли відсутність легітимності зробить неможливим ефективне управління державою.

Історія розсудить, чи був цей шлях свідомим вибором, чи трагічною помилкою. Але щоб уникнути національної катастрофи, змінювати підходи і поведінку має президент, а не суспільство. Вибір, що перед ним стоїть, — це вибір між вірністю своїм п'яти «менеджерам» і вірністю сорока мільйонам громадян. І часу на цей вибір залишається дедалі менше.

***

№ 1.515

Если первый слой этой речи — обвинение в нерешительности, то второй куда неприятнее: Зеленский публично ломает негласный договор взаимного лицемерия

2026-01-23

Любарский

Этот договор работал просто.

> 1) — Европа делает вид, что помогает настолько, насколько «может», и старательно ***не замечает украинскую коррупцию, серые схемы, политические перекосы***.
>
> 2) — Зеленский, в свою очередь, делает вид, что эта помощь адекватна масштабу войны, и благодарит за «лидерство» и «ценности».

Все сохраняют лицо, все избегают прямых вопросов, все продолжают игру.

В Давосе Зеленский эту игру ломает.

> — Он перестаёт быть благодарным просителем и говорит как ***обвинитель***.

Он больше не подтверждает европейскую версию реальности, где помощь «достаточна», а ограничения «объективны».

> **— Он указывает пальцем и называет вещи своими именами: нефть, деньги, страх, имитация.**

Тем самым он нарушает баланс, на котором держалось европейское спокойствие:

— мы помогаем, значит, мы правы; нас критикуют — значит, критикующий неблагодарен.

Теперь возникает вопрос, который Европа терпеть не может: что делать дальше.

— Вернуться к прежней схеме уже сложнее, потому что обвинение прозвучало публично и зафиксировано.

— Усилить помощь — значит признать, что Зеленский был прав.

— Наказать за «неблагодарность» — значит окончательно подтвердить, что ценности заканчиваются там, где начинается дискомфорт.

Скорее всего, Европа выберет третье:

— сделать вид, что ничего принципиально нового не произошло.

Сгладить формулировки, усилить риторику, добавить символических шагов и продолжить тот же «День сурка», но уже с раздражением к тому, кто напомнил, что договор был фальшивым.

Именно поэтому эта речь опасна не для России, а для европейского самообраза.

— Зеленский перестал подыгрывать, а Европа терпеть не может, когда зеркало говорит вслух.

Привожу ***речь Зеленского*** дословно, но с существенными купюрами.

***

Год назад в Давосе уже говорилось, что Европа должна уметь себя защищать. Прошёл год, и приходится повторять то же самое. Европа снова и снова обсуждает одни и те же вещи, живя в собственном «Дне сурка», где меняются формулировки, но не меняется реальность.

Европа любит говорить о будущем, о стратегиях и концепциях, но избегает действий сегодня. Когда приходит момент принимать конкретные решения, они откладываются. Вместо того чтобы действовать как самостоятельная сила, Европа пытается угадать, что решат в Вашингтоне, и подстраивается под это. Ожидание сигналов извне подменяет собственную ответственность.

Когда Европа отправляет символические контингенты — 14, 40 солдат — в чувствительные регионы, возникает простой вопрос: какой сигнал это

посылает агрессору? Это не защита и не сдерживание, а лишь имитация действий, попытка создать видимость решимости без реального содержания.

При этом российская нефть продолжает транспортироваться вдоль берегов Европы. Эти деньги напрямую финансируют войну против Украины. Европа это знает и видит, но не останавливает. И здесь возникает логичный вопрос: почему Соединённые Штаты могут задерживать российские танкеры, могут останавливать суда, могут принуждать к соблюдению санкций, а Европа — нет? Почему Америка способна действовать решительно, а Европа объясняет, почему это сложно, рискованно или юридически невозможно?

Вы говорите о ценностях, но продолжаете покупать ресурсы у тех, кто эти ценности уничтожает. Вы говорите о морали, но позволяете войне продолжаться за счёт вашего экономического комфорта.

Замороженные российские активы остаются замороженными, но фактически именно Путин решает, что с ними будет дальше, потому что Европа боится сделать следующий шаг. Нерешительность тоже является решением, и каждый раз оно работает в пользу агрессора.

Европа по-прежнему ощущает себя скорее культурным и историческим пространством, чем политической и военной силой. Но в мире, где идёт война, этого недостаточно. Слишком часто европейские страны спорят друг с другом, когда должны говорить одним голосом, и ищут компромисс там, где необходим чёткий выбор.

Никто не хочет жить, постоянно повторяя одно и то же неделями, месяцами, годами. Но именно так Европа живёт сейчас. И если Европа не начнёт действовать как субъект — как сила, способная защищать себя и своих партнёров, — мир сделает выводы. И эти выводы будут опасны.

***

№ 1.516

Есть очень важная речь, которую сказал Дональд Трамп в Давосе. Я её немножко почистил от популистской подачи, но смысл передал точно

2026-01-23

Любарский

Он сказал примерно следующее:

1) — **США больше не считают Европу своим союзником**.

Почему?

2) — Потому что Европа сама отказывается быть Европой.

3) — Потому что Европа больше не производит свою экономику, не строит свою оборону и, главное, стыдится собственной цивилизации.

4) — Потому что Европа перестала быть европейской цивилизацией.

Он не про Гренландию говорил.

Он говорил:

> **— мы, американцы, вам ничего не должны. Мы можем жить без вас. Мы умеем защищать границы, мы умеем защищать интересы своих граждан и мы знаем, что государственность — это не пособие и не субсидии. Государственность — это выбор, труд, экономика и принципы. Хотите — догоняйте.**

И это всё.

Вот это и есть тот самый сдвиг парадигмы, который происходит прямо сейчас.

США устали быть глобальной нянькой. США теперь — это взрослая страна, которая смотрит на других не через призму дружбы, а через призму соответствия. Не соответствуешь? До свидания. Нам не по пути.

Теперь вопрос:

— Европа очнётся или исчезнет?

И шире:

— кто ещё в этом мире сидит на чемоданах, живя в прокате чужой модели?

Украина, ты поняла, о чём речь?

Ниже речь Трампа в сокращенном варианте и слегка отредактированная.

***

США — это экономический двигатель планеты. Когда Америка бурлит, бурлит весь мир. Так было всегда. Когда Америке становится плохо, плохо становится и всему остальному миру.

Я люблю Европу и хочу видеть ее успешной. Но сейчас она движется в неправильном направлении. Честно говоря, многие части нашего мира разрушаются прямо у нас на глазах. При этом лидеры либо не понимают, что происходит, либо понимают, но ничего не делают.

В последние десятилетия в Вашингтоне и европейских столицах утвердилось представление, будто единственный способ развивать современную западную экономику — это постоянно увеличивать государственные расходы, поощрять неконтролируемую массовую миграцию и наращивать бесконечный импорт. Считалось, что так называемые «грязные работы» и тяжелую промышленность следует отправить куда-то еще, что доступную энергию нужно заменить «Зеленой новой аферой», а страны можно поддерживать за счет завоза совершенно другого по культуре населения из далеких регионов.

Именно по этому пути очень глупо пошла сонная администрация Джо Байдена и многие другие западные правительства, отвернувшись от всего, что делает нации богатыми, могущественными и сильными. При этом во многих странах колоссальный потенциал просто растрачивается впустую.

Здесь, в Европе, мы уже увидели ту судьбу, которую радикальные левые пытались навязать Америке. Они очень старались. Германия сегодня

производит на 22% меньше электроэнергии, чем в 2017 году. Великобритания вырабатывает лишь треть всей энергии, которую она производила в 1999 году, при том что страна сидит прямо на Северном море — одном из крупнейших энергетических резервов в мире. Но они его не используют. Именно поэтому их энергетика оказалась в состоянии катастрофически низкого производства при столь же катастрофически высоких ценах.

Они фактически делают невозможным приход нефтяных компаний. Государство забирает 92% доходов. В итоге даже старые, опытные компании говорят: мы не можем работать в таких условиях. Я хочу, чтобы у Великобритании все было хорошо. Но сегодня она сидит на одном из величайших источников энергии в мире и не использует его.

Последствия такой разрушительной политики оказались жесткими: более низкий экономический рост, падение уровня жизни, снижение рождаемости, социально разрушительная миграция, возросшая уязвимость перед враждебными иностранными противниками и армии, которые стали гораздо, гораздо меньше.

Соединенные Штаты действительно заботятся о народах Европы. Правда. Я имею в виду, посмотрите: я сам родом из Европы. Моя мать — на 100% шотландка, мой отец — на 100% немец. Мы глубоко верим в цивилизационные связи, которые нас объединяют. Я хочу видеть Европу сильной и успешной.

Именно поэтому **вопросы энергии, торговли, иммиграции и экономического роста должны быть центральными для любого, кто хочет видеть сильный и единый Запад**. Европа и эти страны должны делать свою часть работы. Им необходимо выйти из той культуры, которую они сформировали за последние 10 лет. То, что они делают с собой, — ужасно. Они разрушают сами себя.

Мы хотим сильных союзников, а не серьезно ослабленных. Мы хотим сильную Европу. В конечном счете это вопросы национальной безопасности.

Более 19 миллиардов долларов были украдены в результате мошенничества, организованного сомалийскими бандитами. Можете в это поверить? Сомали. Оказалось, у них IQ выше, чем мы думали. Я всегда говорил: это люди с низким IQ. Как они смогли попасть в Миннесоту и украсть такие деньги? А ведь это пираты. Хорошие пираты, если угодно. Но мы стреляем по ним с воды так же, как стреляем по наркотрафику.

Ситуация в Миннесоте напоминает нам, что Запад не может массово импортировать чужие культуры, которые никогда не смогли построить успешное общество у себя дома. Мы берем людей из Сомали, а Сомали — это провал. Это не нация. Там нет правительства, нет полиции, нет ничего.

И затем у нас появляется эта фейковая конгрессвумен, о которой только что сообщили, что ее состояние оценивается в 30 миллионов долларов. Можете поверить? Ильхан Омар рассуждает о Конституции. Меня это раздражает. Она приехала из страны, которая не является страной, и теперь рассказывает нам, как управлять Америкой.

Процветание, инклюзивность и прогресс, которые построили Запад, возникли не из налоговых кодексов. В конечном итоге все это выросло из нашей особой культуры. Это драгоценное наследие, которое Америка и Европа разделяют вместе. Мы делим его. Но мы обязаны сохранить его сильным. Мы должны становиться сильнее, успешнее и богаче, чем когда-либо прежде. Мы должны защищать эту культуру и заново открыть дух, который поднял Запад из глубин темных веков на вершину человеческих достижений.

Мы живем в период невероятных перемен. Это по-настоящему великое время. Возможности, более масштабные и грандиозные, чем когда-либо в истории человечества, находятся прямо перед нами. В этом зале собрались пионеры. Многие из вас — настоящие первопроходцы. Вы действительно блестящие люди.

Так что вместе — с уверенностью, смелостью и настойчивостью — давайте поднимем наши народы, вырастим наши экономики, защитим нашу общую судьбу и построим будущее для наших граждан, более амбициозное, более захватывающее, более вдохновляющее и более великое, чем все, что мир когда-либо видел. Мы находимся в положении делать вещи, о которых раньше никто даже не задумывался. И многие люди в этом зале — именно те, кто это делает.

Соединенные Штаты вернулись — больше, сильнее и лучше, чем когда-либо прежде.

***

№ 1.517

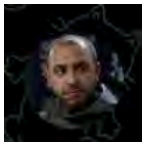

Рустем Умєров / Rustem Umerov

В Абу-Дабі разом із Кирилом Будановим, Давидом Арахамією та Сергієм Кислицею взяли участь у тристоронній зустрічі – українська, американська та російська сторони. Цінуємо американське посередництво.

З боку США у консультаціях взяли участь спеціальний посланник Стів Віткофф, Джаред Кушнер, Джош Груенбаум, генерал Деніел Дрісколл та генерал Алекс Гринкевич.

В російській делегації – представники воєнної розвідки та армії.

Зустріч була присвячена параметрам закінчення російської війни та подальшій логіці переговорного процесу з метою просування до достойного і тривалого миру. Завтра будуть ще зустрічі. До української делегації завтра приєднаються начальник Генштабу генерал Андрій Гнатов та заступник начальника ГУР МО генерал-лейтенант Вадим Скібіцький.

За підсумками кожного етапу доповідаємо Президенту України Володимиру Зеленському.

Українська команда діє злагоджено в рамках завдань, які були поставлені президентом Зеленським. Готові працювати в різних форматах залежно від перебігу діалогу.

❤️ 45 🙏 9 🤔 6 👍 3 😡 1

t.me/umerov_rustem/318 194K edited Jan 23 at 21:41

***

№ 1.518

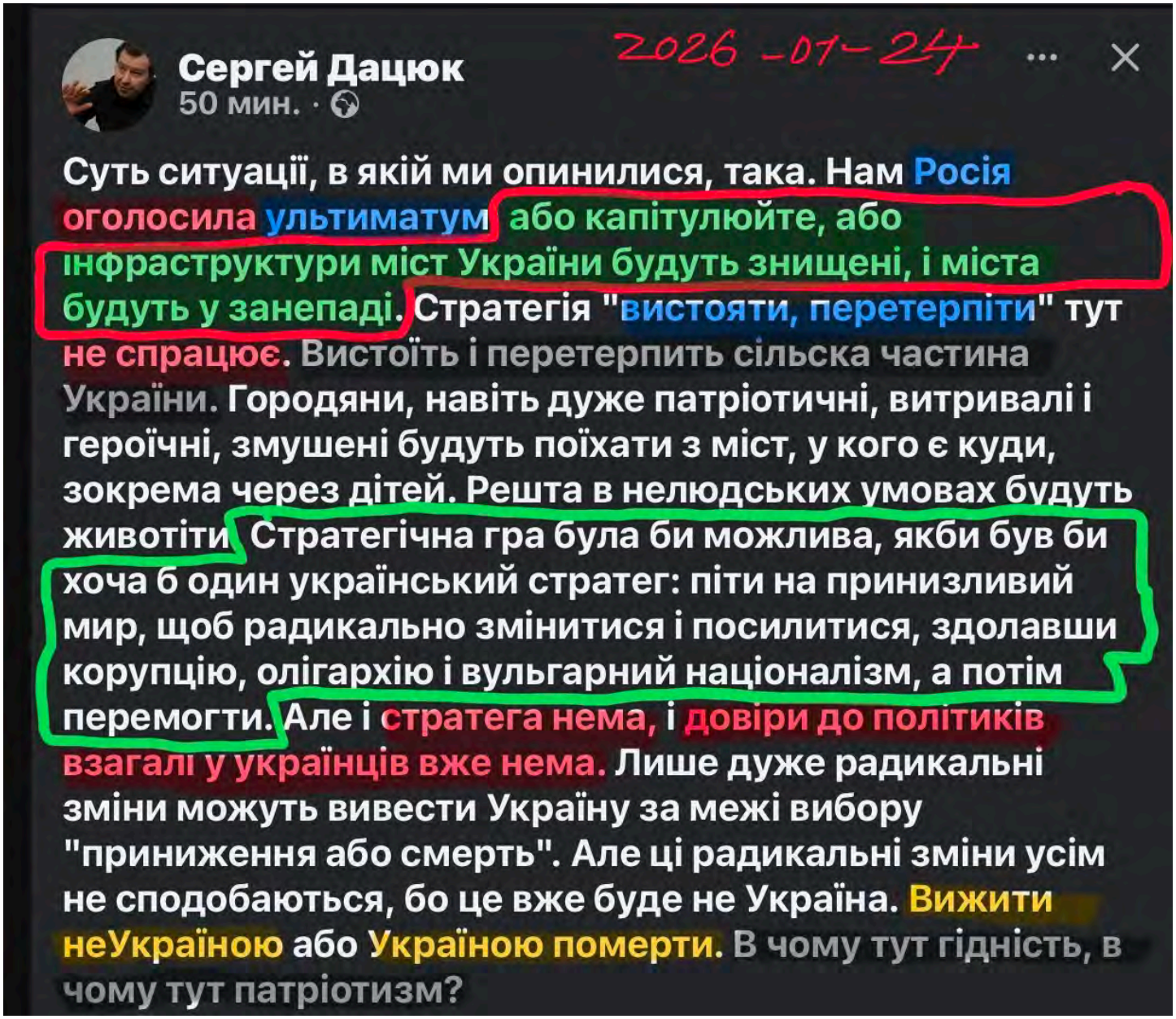
Сергей Дацюк
50 мин. ·
2026-01-24
Суть ситуації, в якій ми опинилися, така. Нам Росія оголосила ультиматум або капітулюйте, або інфраструктури міст України будуть знищені, і міста будуть у занепаді. Стратегія "вистояти, перетерпіти" тут не спрацює. Вистоїть і перетерпить сільська частина України. Городяни, навіть дуже патріотичні, витривалі і героїчні, змушені будуть поїхати з міст, у кого є куди, зокрема через дітей. Решта в нелюдських умовах будуть животіти. Стратегічна гра була би можлива, якби був би хоча б один український стратег: піти на принизливий мир, щоб радикально змінитися і посилитися, здолавши корупцію, олігархію і вульгарний націоналізм, а потім перемогти. Але і стратега нема, і довіри до політиків взагалі у українців вже нема. Лише дуже радикальні зміни можуть вивести Україну за межі вибору "приниження або смерть". Але ці радикальні зміни усім не сподобаються, бо це вже буде не Україна. Вижити неУкраїною або Україною померти. В чому тут гідність, в чому тут патріотизм?

***

№ 1.519

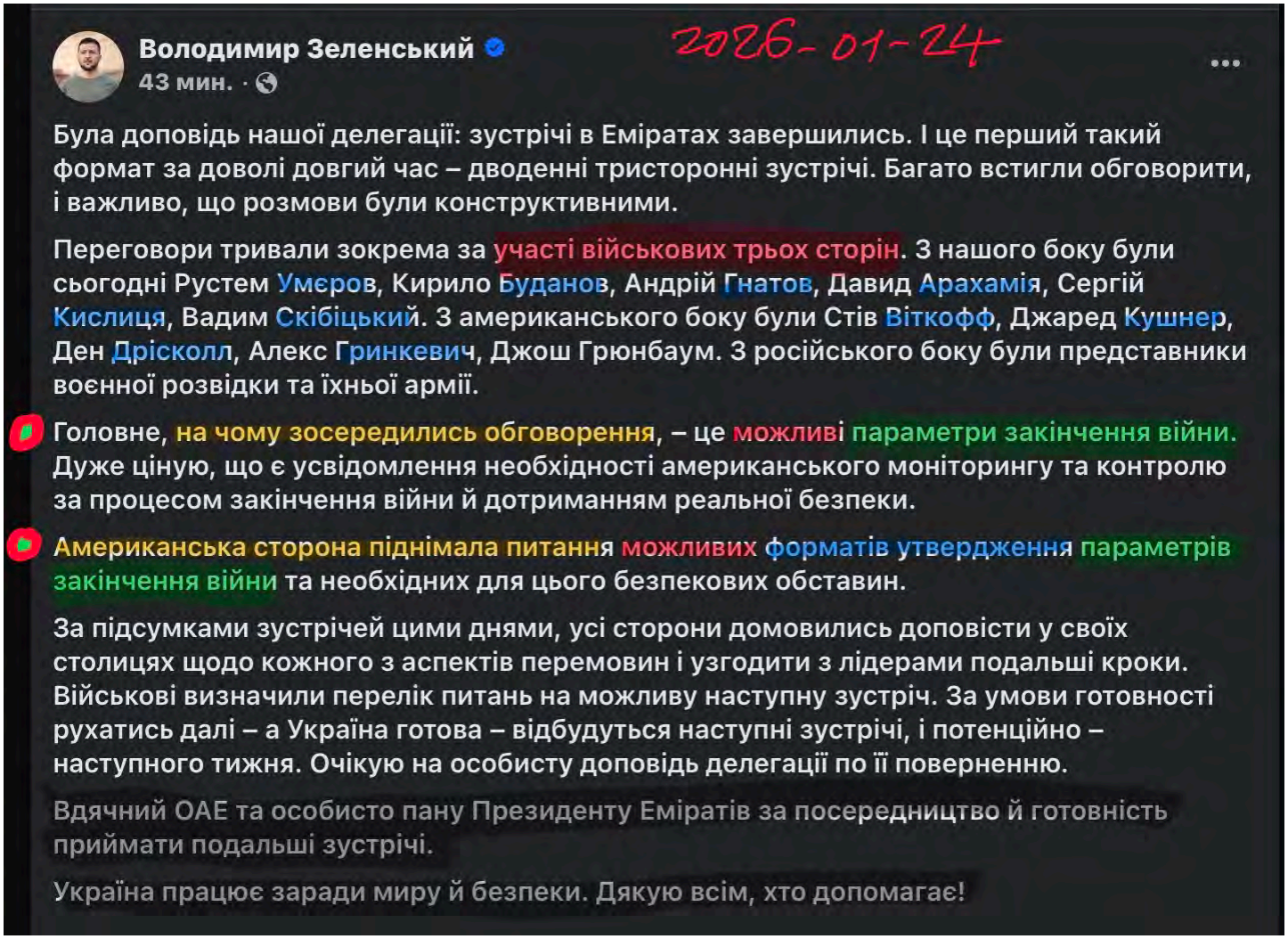

***

№ 1.520

НАБУ та САП як інструмент примусу до капітуляції та системного терору держапарату

2026-01-26

Загородний

Останні місяці діяльності НАБУ та САП чітко ілюструє:

— замість реальної боротьби з корупцією ми бачимо системний тиск на державні органи з метою примусу до капітуляції під приводом «боротьби з корупцією»

(хоча вони 10 років так «розслідують». Достатньо згадати, як відпустили Злочевського).

Почати варто хоча б зі справи Міндича.

Нас переконували, що це удар по «схемах Деркача», проте імовірних людей зрадника Андрія Деркача — таких як Галущенко, Котін та інші високопосадовці з «Енергоатому» — ніхто не чіпає.

Виглядає так, ніби Деркач просто допоміг атакувати конкурентів, надавши НАБУ всю необхідну інформацію (можливо, і місця для прослуховування. У цій справі скрізь проглядається його нерухомість).

Це дуже нагадує домовленості з ФСБ:

— маючи дані про всі пересування та нерухомість фігурантів, бюро спрацювало максимально вибірково. Цікаво, що сам Деркач нещодавно отримав від Путіна «Героя Росії». Чи не за успішну «операцію»? За «дивним збігом» одразу з'явився «мирний план» Віткоффа–Дмітрієва саме в цей час.

Паралельно з цим дивно виглядає робота з інформацією.

— Слідчі матеріали регулярно опиняються у депутата ***Железняка***, хоча в НАБУ вдають, що не знають, як це стається. Ось приклад, де Железняк публікує дані бюро щодо ДПСУ.

https://www.obozrevatel.com/ukr/rozsliduvannya/u-materialah-nabu-u-spravi-eksgolovi-dpsu-figuruyut-brendi-sigaret-povyazani-z-nelegalnim-rinkom-duty-free-zheleznyak.htm

— При цьому Железняк бере участь у роботі ТСК, яку сам і створив. Це вже не правосуддя, а чисте інформаційне кілерство.

Ця активність НАБУ дивним чином синхронізується з міжнародним порядком денним.

— Щойно Зеленський вирушає на складні переговори до Трампа, антикорупціонери «реанімують» заяви про хабарі, які лунали ще у 2021 році.

https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3340180-grosi-u-konvertah-sitnik-kaze-so-v-nabu-bils-ak-desat-takih-zaav-sodo-deputativ.html

Напередодні важливих перемовин НАБУ відкриває справу щодо «грошей у конвертах» у кабінеті голови транспортного комітету ВР Юрія Кісєля.

— Це створює стійке відчуття, що **інформаційні атаки спеціально підлаштовують під важливі події.**

До речі, у 2022–2024 роках подібні зливи на диво системно відбувалися напередодні перемовин щодо зброї чи засідань у Рамштайні.

Цинічно виглядає вибірковість у так званій «справі Шурми».

— Нещодавно антикорупціонери пафосно відрапортували про затримання та розслідування фактів оплати за електроенергію сонячним станціям, що залишилися в окупації.

Але є нюанс:

— гроші справно перераховувалися дев'ять місяців, і це відбувалося без жодних претензій до керівника «Укренерго» Володимира ***Кудрицького***.

Як можна було не помічати окупацію територій стільки часу?

— Очевидно, що такі транзакції неможливі без санкції наглядових рад та вищого менеджменту енергокомпанії.

Проте НАБУ знову працює «по верхах», фактично захищаючи транснаціональну корупцію та виводячи з-під удару реальних підписантів мільярдних схем.

Логічним продовженням цієї стратегії є справа Юлії ***Тимошенко***, яка має всі ознаки помсти та примусу голосувати «як потрібно» за різні «плани» з російським душком.

До речі, тут теж «дивний збіг».

— Дозвіл на провадження щодо «злочинної групи» з'явився 27 листопада — через тиждень після того, як стали відомі «28 пунктів російського мирного плану». При цьому поки жодного руху немає. І лише у січні «раптом» з'являється справа проти Тимошенко. Водночас жодних доказів «хабарів» немає. Статус грошей, які у неї вилучили, невідомий. Плівки для експертизи, у справжності яких вона сумнівається, чомусь НАБУ та САП надавати не хочуть. Щоб підтвердити своє прагнення до «прозорості», засідання ВАКС (суд фактично під контрлем НАБУ та САП) чомусь закривають. До такого навіть Янукович не додумався, коли шив проти неї справу.

За «дивним збігом» нардеп від «Батьківщини» Власенко через свою ТСК вже отримав матеріали про зловживання у самій «антикорупційній тусовці».

Інша ТСК Олексія Кучеренка виявила мільярдні схеми в енергетиці, де замішані, у тому числі, представники іноземців та так званих «реформаторів» типу Кудрицького та Коболєва.

Такі дивні «співпадіння» дають підстави говорити, що НАБУ та САП виступають зараз як інструмент для примусу до капітуляції країни шляхом прямого терору держапарату.

Плівки у справі Міндича з'явилися саме тоді, коли оприлюднили російський проєкт угоди.

Окрім тиску на політиків, ми бачимо системні атаки на ВПК.

Справа проти компанії Archer фактично не розслідується, але роботу підприємства заблоковано. Так само НАБУ торпедувало компанію Firepoint, розсилаючи посольствам листи про нібито корупцію. Це тиск на оборонку та прямий підрив обороноздатності країни.

У випадку з Верховною Радою системний тиск на депутатів, імовірно, пов’язаний із намаганням змусити їх проголосувати за вигідний росіянам договір, який нам намагаються нав'язати. НАБУ просто «підвішує» обранців на кримінальні справи, щоб домогтися їхньої лояльності у потрібний момент.

Переконаний, що **структуру необхідно негайно перезавантажити**.

Увесь нинішній склад повинен бути звільнений. Новий — набирати з ветеранів. Вони точно не будуть іти на ***співпрацю з іноземними спецслужбами проти інтересів країни*** та реально боротимуться з корупцією, звідки б вона не йшла — чи то від місцевих крадіїв, чи то від міжнародних.

***

№ 1.521

Вернёмся к главному

2026-01-26

Копытько

1. Россияне вконец озверели и открыто осуществляют геноцид, а миру - плевать.

(1) Переговоры - ни о чём.

(2) Америка захвачена неадекватами и продаёт нас Кремлю.

(3) Застенчивые брюссельские куколды не способны помочь даже себе.

(4) Макрона избивает жена.

(5) Польские и венгерские гиены выжидают, чтобы вцепиться.

(6) Турки себе на уме.

(7) Внутри всё разваливается, кругом идиоты, а многозадачный Шмыгаль – не резиновый.

(8) Российские войска ползут вперёд по своим же трупам, уничтожая всё живое.

(9) Темень. Холод. Бесконечная война.

Остаётся только удариться головой в обледенелую батарею.

Однако.

2. Неожиданно вспомним, как строятся секты

Обязательный этап заманивания человека в секту – это ***закольцовывание*** его контактов, источников информации и активности (действий) внутри секты.

Это происходит не резко, постепенно. Человек начинает потреблять информацию из контролируемого потока, общаться с людьми, подкрепляющими эту информацию, проводить свой досуг, работу и т.д. с этими же людьми. И оказывается в колее.

Потом этот круг сужается до нужного размера. Сознание и рутина подчинены, вырваться самостоятельно практически невозможно, ибо не на что опереться. Нет ни малейшей отдушины вне этого контура, все под контролем. Воля подавляется.

Так вот.

Россияне без остановки раскручивают подобную воронку, которая должна засосать как можно больше людей в нисходящую спираль безысходности.

> **— Фон *безысходности* поддерживается постоянно, а в нужные моменты происходит ускоренное 1) — закольцовывание и 2) — фокусировка.**

Случается что-то плохое – усиливается вой, чтобы сознание побежало по кругу, бесконечно подкрепляя самые чудовищные ожидания.

Это делается не на пустом месте.

Всегда в основе – реальные проблемы, о которых мы знаем и с которыми сталкиваемся каждый день.

Но фокусировка осуществляется так, что

1) — вместо поиска решений и различения плюсов/минусов/вариантов,

2) — нависает тяжелое ощущение безысходности…

3. Опытные люди подсказали, что нарастающие удары по системам жизнеобеспечения городов, в ряду прочих, решают прикладную ментальную задачу.

1) — Они бьют по базовому уровню в пирамиде потребностей человека.

2) — Чтобы перевести реакции как можно большего числа людей на физиологический уровень, по максимуму отключив социальные надстройки.

А уже на физиологическом уровне запустить программу выживания, только не совместного – а за счёт других. За счёт более слабых, менее напористых и морально неготовых к такой форме взаимодействия.

— Представьте на секунду, что у россиян получилось бы переключить пять городов – Киев, Харьков, Днепр, Запорожье и Одессу – в режим коллективного озверения. Чем бы всё закончилось и насколько быстро?

Но нет.

4. Ошибка россиян, которую они воспроизводят с 2022 – *недооценка свойств и прочности социальной ткани в Украине*.

Украинцы обладают колоссальным опытом горизонтальной кооперации, в которой участвуют не только близкие (семья) и члены ближнего круга, но и люди с немалой дистанцией.

Украинцы по-прежнему склоны к немотивированному доверию. Быть скотиной продолжает оставаться постыдным.

Поэтому, при всём очевидном ужасе, который нас окружает, Украина до сих пор не обрушилась. Что наверняка вызывает смятение у врага.

— Да, запас прочности тает. Эластичность и прочность ткани потихоньку сыпятся. Но планы Кремля остаются нереализованными. Враг сам начинает ощущать боль от продолжения войны.

Ситуация объективно очень тяжёлая, по итогам месяца постараюсь разобрать.

Но **понимание тактики врага – это шанс выстроить оборону**.

Несмотря на все проблемы, стараться не звереть. Не замыкаться. Не стесняться искать помощь. Посильно помогать. Мы за счёт этого не упали.

— ***Не терять связь с реальностью***, не сваливаться в иллюзию, но и не сжимать сознание до узенькой колеи. Сохранять форточки для выхода из ушатывающей рутины. Давать мозгам возможность остановиться и передохнуть.

Что помогает из доступного? То и применяйте.

Сохраняйте контакт с людьми, которые могут встряхнуть.

Россия воюет с тем, чего не понимает, хотя думала иначе. Они сильно удивлены.

А мы рано или поздно себя пере-оценим.

***

№ 1.522

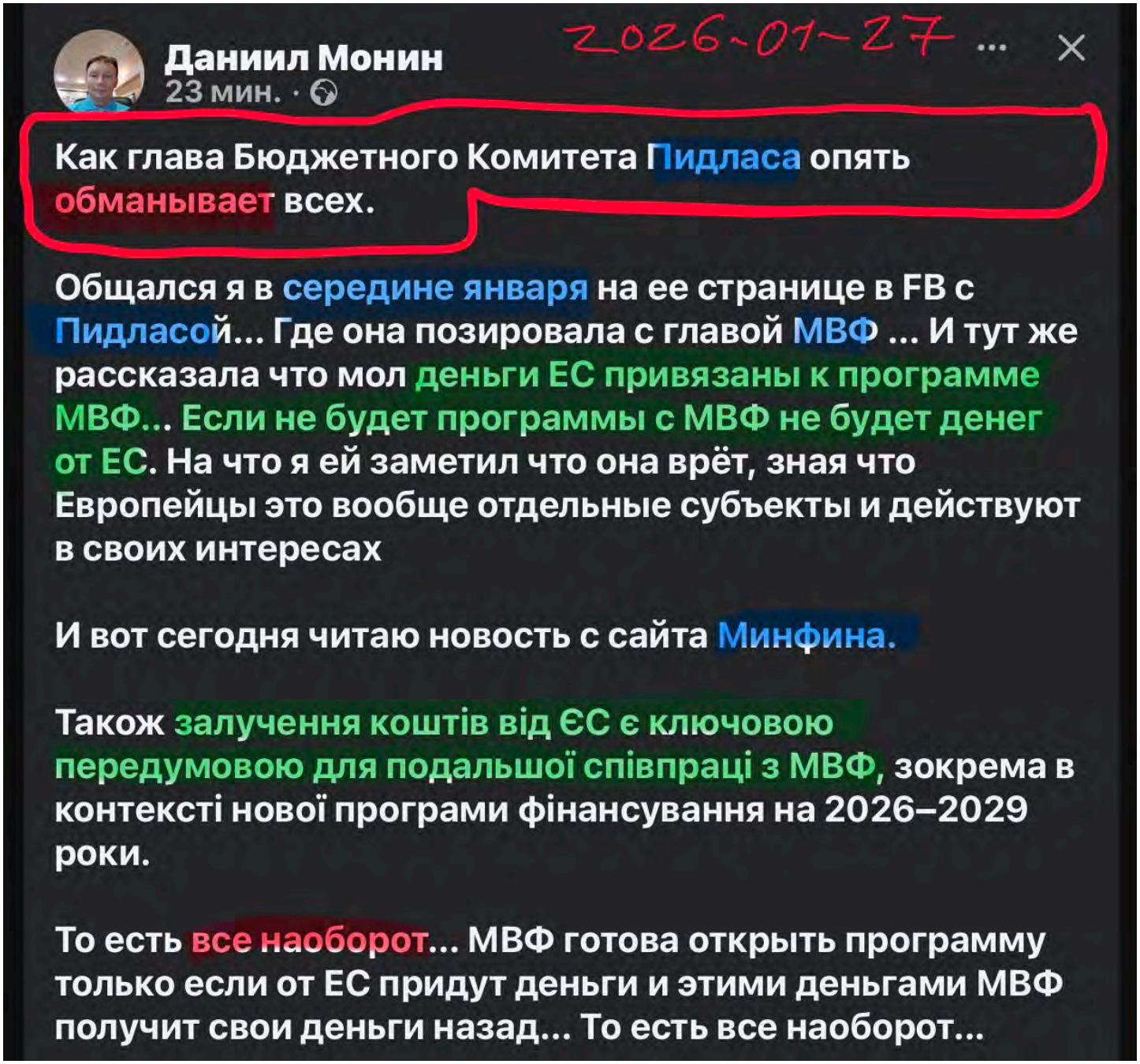

***

№ 1.523

Дар’я Каленюк: "Єрмак має понести кримінальну відповідальність"

2026-01-27

Цензор.НЕТ

Автор: Ольга Москалюк

Українці в тилових містах, особливо кияни, нині виживають у надзвичайних умовах: відключене світло, проблеми з водопостачанням, пронизливий холод у квартирах. Усе це - наслідок системних обстрілів росією критичної інфраструктури країни. Водночас ці випробування виводять на поверхню давні проблеми всередині самої держави: тотальну корупцію, слабке управління, відсутність планування та прозорості.

Завдяки роботі НАБУ і САП окремі випадки зловживань стають предметом розслідувань та суспільного резонансу. Їхня операція "Мідас" вже увійшла в історію, як один із найвідоміших корупційних скандалів останніх років. Саме з цієї теми ми й розпочали нашу розмову з виконавчою директоркою ***Центру протидії корупції*** Дар'єю Каленюк.

***

- Вам не видається, що "*Міндічгейт*", який стартував досить гучно, останнім часом трохи стихнув?

- Справді, зараз ми не бачимо наступних плівок, тож можна сказати, що він трохи стихнув. Водночас топ-розслідування НАБУ, хоч і менш гучно, але продовжують виходити.

Наприкінці грудня були оголошені підозри п’ятьом депутатам "Слуги народу" "за конверти".

Днями оголошено про підозру Юлії Тимошенко. Також "за конверти", але не за отримання, а видачу.

Залишається питання: а хто їх видавав "Слугам народу"? Якщо сказали "А", то має бути й "Б". До речі, мені здається, що тих, хто брав, більше, аніж п’ять.

Але ж хто давав, і звідки ті гроші? От на ці питання нам би мали дати відповіді. Сподіваюся, що НАБУ це розслідує й досліджує, тож у "наступних сезонах" ми все побачимо.

Крім того, сьогодні (ми записуємо інтерв’ю 21 січня. – О.М.) оголосили про підозру Ростиславу ***Шурмі*** за "зелену енергетику".

Хоча журналісти давно проводили розслідування з цього приводу.

Шкода, що Шурма не в Україні. Але тепер має офіційну підозру.

Питання: а де підозри Галущенку і "девочке, которую он привел"? (колишня очільниця Міненерго Світлана Гринчук. – О.М.).

- Вона якраз днями дала інтерв’ю, в якому заявила, що не бачить підстав для вручення їй підозри. Мовляв, не робила нічого протизаконного.

- Ну, звичайно! Питання, як вона опинилася на цій посаді? З опублікованих плівок НАБУ ми відчули такий "присмак", як вирішувалися кадрові питання.

Міндіч говорив президенту: "Поговори с Герою". Президент дзвонив - Галущенку, якого перевели із Міненерго на Мін’юст, а там залишилася його протеже - "девочка, которую он привел". Цікава ситуація.

Ще одне - де підозра Єрмаку?

Це дуже важливе питання до НАБУ. Вона має бути. Відбулися обшуки, а далі? Я розумію, що людина оголосила, що пішла до війська. Але нещодавно Міністерство оборони на запит народних депутатів відповіло, що Єрмак добровільно не мобілізовувався.

Не знаю, на який фронт він пішов, але лишається питання: де підозра?

- Кажуть, що Зеленський і Єрмак не втратили комунікацію.

- Я також чую різні чутки.

З одного боку, що Зеленський постійно спілкується з Єрмаком, радиться з ним, а той пропонує якісь кадрові рішення.

З іншого боку лунає, що Зеленський, навпаки, вже якось трохи відсторонився від Єрмака, а ці останні кадрові перестановки - його ініціатива.

Ми точно не знаємо, де правда.

- А як ви вважаєте?

- Єрмак втратив більшість свого впливу, який полягав у безпосередньому фізичному контакті із Зеленським 24/7 – він постійно був поруч. У будь-який час доби в Офісі, у відрядженнях, на зустрічах та пресконференціях завжди була тінь Єрмака. Тому коли він фізично був присутній, контролював інформацію на вхід до Зеленського. Отримав легітимізацію і, відповідно, міг від імені президента вирішувати купу питань – займатися кадрами, роздавати задачі спецслужбам та урядовцям, бути топ дипломатом України.

Він відповідав і за енергетику, і за оборону – от за все, не маючи реальної офіційної відповідальності.

А зараз не так.

Навіть якщо Єрмак від імені Зеленського комусь дзвонитиме і десь там у себе, в якомусь підвалі чи на бекофісі збиратиме якихось урядовців, вони туди не підуть й навряд виконуватимуть його вказівки.

Тому, насправді, свій основний вплив він втратив.

Чи залишилися в системі люди Єрмака? Я думаю, так. І тут вже постає питання кадрових змін...

- Наприклад, першого заступника голови СБУ *Поклада* та керівника ГУР *Іващенка* називають людьми Єрмака.

- А навіщо людям Єрмака залишатися такими, якщо вони можуть представляти самих себе?! Поклад може бути людиною Поклада. Для чого йому вже бути людиною Єрмака?! Тому тут таке питання.

Але загалом я тішуся, що операція "***Мідас***" відбулася, і завдяки ній пройшла певна зміна структури управління державою. Хоча, звичайно, не до кінця, як цього хотіло суспільство.

Подивімося на посади.

Буданов - голова Офісу президента. Однак чи впливає він на справедливість, на реформування органів правопорядку та судової системи?

Незрозуміло. Тому що є ***Татаров*** - незмінний заступник керівника Офісу, який відповідає за справедливість. Президент на початку січня сказав, що деякі інституції працювали незадовільно, тож проблеми треба фіксити. Мовляв, з цим були пов'язані його кадрові рішення. І звільнив ***Малюка***.

А чому лишається ***Татаров***? А Генеральний прокурор ***Кравченко*** та очільник ДБР ***Сухачов***?

Чому?!

Якби Малюка звільнили за атаку на НАБУ, це було б логічною підставою. Бо, дійсно, відбулася фабрикація: СБУ допомагало Офісу Генерального прокурора фабрикувати ці кримінальні справи про "російський вплив", уявну торгівлю насінням з Афганістаном чи Узбекистаном.

Тоді Зеленський мав звільнити і ***Кравченка***, і ***Сухачова***. Але немає жодної згадки про цих персонажів. Була хіба інформація про те, що Офіс президента до кінця січня розробить законопроєкт про ДБР. І коли ми намагаємося зрозуміти, хто ж, власне, його готує, усвідомлюємо, що це Татаров, який зруйнував реформу ДБР, привівши через фейковий конкурс на посаду керівника ***Сухачова*** - свого друга, з яким вони книжки разом писали.

Яке ж це очищення?!

Тому я роблю висновок, що Зеленський звільнив ***Малюка*** за те, що він недостатньо атакував НАБУ.

- Ще звучала версія, ніби Малюка звільнили за те, що він не захистив Єрмака під час "Міндічгейту"…

- Це продовження цієї історії. Тому що недостатньо атакував НАБУ і САП, дозволив, щоб відбулася операція "Мідас", а також обшуки у Єрмака, і таким чином Зеленський постраждав.

Цей висновок стає логічним, якщо подивитися, хто зараз в СБУ.

Перший заступник - Олександр ***Поклад***, якого Зеленський підвищив. Він - відомий куратор політичної й економічної частини служби. Він був заступником голови та до кінця виконував вказівки Єрмака по нейтралізації НАБУ і САП.

Навіть коли ***Малюк*** вже трохи "відповз" і намагався дистанціюватися від цього.

А ***Поклад*** показав Зеленському, що надійно служить та виконує незаконні вказівки до кінця, захищає президента від проблем з НАБУ і САП, і отримав підвищення - став першим заступником.

А Євген ***Хмара*** - бойовий офіцер, який мав би нібито замінити Малюка, є лише ширмою. Тому що просто поставити Поклада на голову СБУ було б дуже підозріло.

- Не виключено, що й парламент не проголосував би за його призначення.

- Так. Але ж і зараз не голосував за голосу СБУ, тому що це питання не виносилося до сесійної зали.

Тому ***Хмара***, який має дуже гарні відгуки від бойових підрозділів, побратимів, ніби й на посаді голови СБУ, але він – тимчасово виконуючий обов'язки.

Його заступників призначає та звільняє президент.

Отже, що може Євген Хмара зробити з економічно-політичною частиною? Очевидно ж.

- Напевно, його поставили, щоб займався саме спецопераціями?

- І щоб прикрити ***Поклада***.

Має бути красива картинка для піару. Мовляв, Малюка – героя війни, за якого "вписалися" військові, замінили на ще молодшого та кращого бойового офіцера.

Але ж, 1) — по-перше, не замінили, бо він не призначений офіційно і перебуває у підвішеному статусі. 2) — По-друге, йому поставили контролера ***Поклада***, який вирішуватиме всі політичні питання.

Тому не відбулися ті зміни, які могли б свідчити про те, що Зеленський вивчив свої помилки, що, дійсно, намагається посилити нашу державу зсередини та хоче діяти в рамках повернення справедливості.

Він не полишив намагання використати правоохоронні органи для політичних цілей чи переслідувань.

У нього немає бажання реально реформувати ці органи.

Його влаштовує ***Кравченко***, який заявляє, що він на своєму місці і прийде за кожним, хто вимагає його відставки. Я все ще чекаю, коли прийде за мною.

- І вже згаданий *Сухачов*, який, до речі, теж є на плівках НАБУ.

- Знаєте, після публікації нашої статті на "Українській правді" про те, чому ***Кравченко*** і ***Сухачов*** мають піти у відставку на тлі оцих перестановок Зеленського, я отримала лист від ДБР.

Там вказано, що він - "супер секретний" і його не можна розголошувати - це таємниця слідства. Але ми його опублікуємо.

Вони в листі поставили ряд питань: 1) — чи дійсно я - автор цієї статті; 2) — чому вважаю, що ДБР і зокрема його директор ***Сухачов***, мав особистий інтерес в атаках на НАБУ і САП; 3) — чому я думаю, що був незаконний вплив фігурантів операції "Мідас" на ДБР?

Просто феєричні питання!

- Лист електронний?

- Так, це електронний лист, який надійшов на скриньку ЦПК.

- Яка цікава комунікація. Він елементарно міг загубитися.

- Добре, що не загубився. Хороший лист! Але ж якщо ви проводите якесь розслідування, викликайте мене як свідка. Давайте мені повістку. Є ж процедура. Ні, надіслали листа. Я щойно записала відео із відповідями на їхні питання, яке ми оприлюднимо.

Взагалі у ***Сухачова*** є ознаки конфлікту інтересів по цій справі.

Його дружина, Ірина Сухачова, працювала в структурах "***Енергоатому***", коли ***Галущенко*** курирував роботу цієї компанії.

Кудрицький публічно говорить, що ***Сухачов*** і ***Галущенко*** - куми.

Отже, вони товаришують і є близькими.

Згадайте, 21 липня ДБР оголосило підозру у ДТП трьом "набушникам". Раптом це сталося саме в той день, коли СБУ "закатала в асфальт" Руслана Магамедрасулова і провела купу обшуків у детективів НАБУ за підозрою у якихось уявних російських впливах.

Тобто ***Сухачов*** був зацікавлений у тому, щоб НАБУ не реалізувало операцію "Мідас", щоб не виплили плівки Міндіча, і щоб не було розслідування розкрадання як мінімум 100 мільйонів доларів на "Енергоатомі".

Плюс, ми бачимо з плівок Міндіча і з судових слухань, де прокурори САП детальніше озвучили докази, що експрацівник "Енергоатому" Басов вихвалявся, що має вплив на ДБР, що він відвідував цю установу під кодовою назвою "вокзал".

Також на плівках кілька разів згадується "Льоша".

Ця вся епічна історія ще раз підтверджує, що ДБР, вочевидь, не буде самоочищатися, а Татаров не робитиме тут ніяких реформ.

Хоча до перезапуску бюро має застосовуватися системний підхід за аналогією з ***Бюро економічної безпеки***: 1) — окремий закон, 2) — реальний конкурс із

конкурсною комісією, де вирішальний вплив матимуть представники, номіновані міжнародними партнерами.

Саме міжнародні члени комісії витягнули конкурс у БЕБ.

Також повинна пройти 3) — переатестація всіх діючих співробітників ДБР, як це було у БЕБ.

Татаров явно не зацікавлений у такому розвитку подій.

Але є вимога ЄС щодо реформування ДБР, і я думаю, що у нас є хороші шанси протягнути це в парламенті.

Хоча ***Сухачов*** очікує, що до кінця 2026 року він керуватиме відомством. Однак нас це не влаштовує.

- Повернуся до "*Мідасу*". НАБУ нам пообіцяло, що "далі буде", натомість вони пізно вночі приходять до Тимошенко. Не цитуватиму Коломойського, але чимало хто звернув увагу, що йдеться про незначну суму коштів, як для Юлії Володимирівни. Чому так відбулося?

- Аль Капоне посадили за несплату податків. Хоча це відомий гангстер, якого ловили десятиліттями.

Юля Володимирівна багато років знаходиться в українській політиці, асоціюється з різними офшорними оборудками, великими відкатами та хабарями.

Але добре, що її зловили на дуже банальній схемі. Пропозиція хабаря – це простий кейс.

От "Мідас" – це складна справа. Там відмивання грошей, легалізація, розкрадання сотень мільйонів. Її треба розслідувати тривалий час навіть на стадії досудового розслідування. Після надходження до суду такі справи довго слухаються.

А тут усе банально: передача хабаря і просто фіксація цього факту. Так, лише 40 тисяч доларів. Але кримінальне законодавство передбачає за це серйозне покарання – позбавлення волі. Тому Юлії Володимирівні після цього буде дуже важко вижити в політичному середовищі.

Думаю, це кінець її політичної кар’єри і, водночас, початок іншої - уже людини ув’язненої, яка понесе кримінальну відповідальність. Далі вона займатиметься своїм захистом.

Дивіться, зараз Тимошенко говорить про політичне переслідування, Зеленського тощо. Так влітку ж розказувала, що НАБУ і САП – це "агентура

Америки". То виходить, це американська агентура її зараз притягає до відповідальності, а не Зеленський?! То нехай так і каже! До чого тут він?!

Ви запитали, чому НАБУ і САП зараз взялися за цю справу?

Мені видається, не обійшлося лише чотирма народними депутатами, які отримували конверти. Думаю, їх більше.

Плюс, ця справа, напевно, загалом зупинила виплати - а не секрет, що монобільшість трималася саме на них.

Коли припиняється ця "голка наркозалежності" від конвертів для "Слуг народу", з'являються інші, хто хоче їх купити і "підсадити" на неї знову. Причому за більші гроші, щоб вони голосували так, як потрібно.

І тут включилася Тимошенко, як професійна політична акула. І не тільки вона. Там могли бути й інші політичні сили.

- Які саме?

- Ті, хто постійно голосують з монобільшістю, - залишки ***ОПЗЖ***, "***За майбутнє***", "***Довіра***".

- На плівках Тимошенко йдеться й про те, що вона якраз хоче знищити монобільшість. Після їхнього оприлюднення з'явилася версія, що домовлялася про це із Єрмаком, який, як відомо, має погані стосунки із Арахамією. То чи можливий тут вплив колишнього керівника Офісу президента?

- Все можливо. Але подивімося на мотив. Юлія Володимирівна зробила свою кар'єру на посередництві у поставках російського газу в Україну – наприкінці 1990-х – на початку 2000-х керувала монополією, яка займалася його імпортом. Вона мала дуже гарні стосунки з путіним, підписувала газові контракти. І навіть у останні роки її наративи дуже співзвучні з меседжами кремля - про зовнішнє управління і подібне.

Тому цілком можливо, що Юлія Володимирівна хотіла завалити монобільшість. Може, й не у власних інтересах, а тих, з ким у неї хороші відносини.

Яку тут роль відігравав Єрмак? Не знаю. І взагалі, яка його роль, чому він систематично саботував підготовку України до зими - теж питання. Процеси розкрадання в енергетиці відбувалися, коли він був на посаді. Чому він "заколихував" усіх нас, і Зеленського теж, що все буде добре, коли до влади прийде Трамп? Де підготовка до найгіршого сценарію? Навіть думки про таке не було!

Озвучу трохи конспіративну версію, яку треба підтверджувати, але якщо Єрмак дійсно співпрацював із Юлією Тимошенко для розколу монобільшості, не виключено, що це могло бути в інтересах ворога.

- Про зв'язки Єрмака з росією говорять давно…

- Звичайно. Ми дивилися на це з моменту його призначення.

Батько Єрмака працював у посольстві росії в Афганістані, коли там була війна. Ми ж розуміємо, що прості люди за таких обставин у такий період там навряд чи опинилися б. Він явно мав досвід роботи в спецслужбах, пов'язаних із совком.

Плюс, сам Єрмак був бізнес-партнером російського бізнесмена.

Тож є питання: у чиїх інтересах він діяв, коли послаблював нашу обороноздатність і саботував підготовку до енергетичної кризи?

Я вважаю, що цим мала б займатися контррозвідка, Служба безпеки України.

А як Поклад цим займатиметься, якщо він - "вірний пес" Єрмака?!

До речі, мені його дехто характеризував, як "патріотичного чорта". Я особисто його не знаю. Але навіщо бути виконавцем чиїхось завдань, чиїмось "псом", якщо можна, як ми з вами говорили, працювати в інтересах себе?!

- Єрмак колись понесе відповідальність?

- Я дуже на це сподіваюся. Він має понести кримінальну відповідальність. НАБУ повинно сказати "Б" після тих обшуків – оголосити про підозру, і ми в судовому порядку маємо дізнатися, що там відбувалося. Тому що без відома Єрмака ніхто б не займався тими справами, які висвітлені в "Мідасі".

- Двоє фігурантів "Мідаса" – *Міндіч* та *Цукерман* зараз в Ізраїлі. Як ми бачили з розслідування Ткача: на березі моря дуже "переймаються" за долю України…

- Причому із охороною, яка б'є журналістів.

- І цинічно заявляючи, що це не вони. Так от в Указі президента про санкції сказано, що Міндіч і Цукерман мають ізраїльські паспорти. Ізраїль не видає своїх громадян. Це глухий кут у справі з їхнього повернення та подальших процесуальних дій? Чи ми зможемо їх повернути?

- Христенка ж з Арабських Еміратів якось повернули. Правда, у дуже дивний спосіб.

Не добровільно і не в рамках міжнародного правового співробітництва.

- Добровільно-примусово.

- Так. Питання тільки в бажанні. Його не видно.

Ізраїль-то своїх громадян не видає, але там хороші спецслужби, які дуже добре взаємодіють із американцями.

Я б на їхньому місці зараз передавала ***Міндіча*** Америці, як актив, через який можна натиснути на Зеленського.

Він - інсайдер, який знає всі слабкі сторони Зеленського і управління державою. Тому я вважаю, що Міндіч в Ізраїлі - це небезпека для України. Для країни було б краще, якби він перебував тут, був притягнутий до відповідальності, і щоб за ним наглядали спецслужби.

А вони, наскільки я розумію, допомогли йому виїхати.

- Як ми побачили, він виїхав безперешкодно. Поки був тут – ніяких обшуків у нього не було, як-от у Тимошенко. Їх проводили вже без нього. А як ви взагалі ставитеся до невідкладних обшуків?

- Кримінально-процесуальне законодавство передбачає випадки, коли допустимий невідкладний обшук. Наприклад, загроза втрати доказів. Я так розумію, що НАБУ використовувало певні спецзасоби контролю Тимошенко. Аудіозаписи підтверджують, що був запис її розмови з депутатом. По суті, відбувалася підготовка для передачі цього конверту "Нової пошти" з 40 тисячами доларів. Напевно, були обставини, які змусили НАБУ провести цей обшук невідкладно. Потім це легалізувалося у Вищому антикорупційному суді, де було підтверджено підозру, а отже обшук був легалізований. Водночас хочу сказати, що деякі правоохоронні органи цим зловживають. Зокрема ДБР, коли проводило невідкладний обшук у Віталія Шабуніна, у нього вдома, де перебувала дружина з дітьми, та у мами Джуса в харківській квартирі. Тут було незрозуміло, чому він був "невідкладним". Де була загроза втрати доказів? Яка саме? Віталій був у своїй частині. Вони могли в будь-який момент, розслідуючи цю справу вже два роки, взяти ухвалу суду, але пішли ось таким шляхом. От нереформовані органи, які використовуються для політичних репресій - ДБР, ОГП, СБУ, зловживають цим. Потім судді легалізують ці невідкладні обшуки, як у Печерському суді по Віталію. І ти що хочеш, те й роби, доводячи, що не було ніякої загрози знищення доказів, але ж суддям все одно, адже їх самих тримає "на гачку" ДБР.

- Як думаєте, нам все показали по справі Тимошенко?

- Ні. Я вважаю, що у НАБУ є ще інші докази, окрім оприлюднених записів. Зазвичай використовують кілька видів доказів, які підтверджують один і той самий факт або події для того, щоб без жодного сумніву можна було отримати

вирок суду. Бо якщо навіть є якийсь сумнів, його трактують на користь обвинуваченого. Тому я більш ніж впевнена, що там не тільки плівки.

- То "пропало всьо"?

- Пропало. Але все одно треба спостерігати, щоб не спробували добити НАБУ і САП якимись новими законами чи ламати Вищий антикорупційний суд. За таких обставин справа може не дожити до вироку. Там же і перша інстанція, і апеляція. У будь-якому разі це роки та політична пенсія для Тимошенко.

- Хабарі у Верховній Раді – досить стала практика. Пам'ятаю, як більше десяти років тому з так званими "тушками" розраховувалися мільйонами доларів, а зараз ідеться лише про тисячі. Виходить, здрібніли депутати, однак все одно беруть гроші за голосування. Чому цю проблему неможливо викорінити?

- Ця проблема тягнеться ще з 1990-х років. Але потроху вона викорінюється. Депутати здрібніли й зокрема через наявність антикорупційного законодавства. До 2014 року декларації заповнювалися вручну, зберігалися десь у PDF, а за брехню не було жодної відповідальності. Кожен писав, що хотів. Не треба було декларувати бенефіціарну власність компанії або дорогі ювелірні прикраси.

Зараз це все треба вносити до декларації.

За недостовірні дані є відповідальність.

До цього процесу прискіплива увага не тільки громадськості і журналістів, а й НАБУ та САП.

Насправді, декларації - один з базових інструментів для досліджень і розслідувань по топ-чиновниках і народних депутатах. От Тимошенко розказує, що в неї задекларовані вилучені НАБУ гроші. Думаю, у неї могли знайти трохи більше. Плюс, телефон, який вилучили, може слугувати додатковим доказом щодо інших статків. Тобто може йтися не лише про пропозицію хабаря для депутатів, а й про незаконне збагачення.

Але я відхилилася від теми.

Так от сьогодні народним депутатам важче красти гроші мішками.

Простіше хіба, якщо ти - друг президента.

Крім того, якість самих депутатів – не дуже.

От навіть за Януковича нардепами були люди з бізнесу, який не полишали, серйозні гравці. Вони розуміли, за що продаватися, як вести політичну гру. Тобто з низькою доброчесністю, але розумні.

Парламент цього скликання – це здебільшого набір випадкових персонажів, які за ці шість років так і не зрозуміли, що значить бути народним депутатом.

Є винятки.

Але більшість там – все ж люди, які ніколи не хотіли бути державними службовцями, і досі не усвідомлюють, що це. Вони просто отримали доступ до легких грошей: ходи, натискай кнопки і отримуй по п’ять тисяч доларів на місяць. Все!

- То чи здатні ми повністю зламати цей "корупційний хребет" хоча б у Верховній Раді?

- Ми можемо зробити максимально ризикованим видачу хабарів депутатам і отримання депутатами хабарів. От ці кейси НАБУ для багатьох стануть серйозним застереженням, щоб не брати і не роздавати хабарі. Але повне викорінення корупції залежить ще і від того, як народ ходить на вибори та голосує.

- Судячи з попередніх виборів, досить інфантильно.

- Але, можливо, війна вже навчила, що не можна так голосувати, що вибори – це не прикол, адже від народних депутатів залежить, за якими законами ми живемо, який у нас уряд та генпрокурор, чи купуватимемо у Болгарії атомні російські реактори, які є непотребом, тощо.

Крім того, треба усвідомлювати, що люди, які йдуть до Верховної Ради не красти, реально мають дуже багато працювати. Насправді, це непроста робота. Достойні люди, наприклад, представники чесного бізнесу чи журналістики, які готові відкласти своє життя та піти до парламенту, повинні отримувати гідну заробітну плату. Так, її зараз підвищили, але ж це не змінило якості нардепів.

Я багато працюю з депутатами країн Європейського Союзу. Тож бачу різницю у якості. Там вони мають кошти на професійних помічників, які допомагають правильно готувати законопроєкти, роблять аналітику, забезпечують комунікацію і так далі. Але, знову ж таки, якість залежить від того, за кого ми голосуємо: чи віримо у "золоті гори", умовні "шашлики", чи ставимося по-дорослому до свого вибору і розуміємо, що людина може сказати неприємну правду, але при цьому запропонувати правильне рішення.

Звичайно, до виборів треба дожити. Але рано чи пізно вони все-таки будуть. Тож для виборців полегшенням має бути те, що Україна рухається до Європейського Союзу. Це підтримує більшість українців - близько 85 %. Нам реально треба максимально прив’язатися до Євросоюзу та відірватися від росії. А для цього потрібно прийняти багато законів, які вимагає ЄС. Тобто євроінтеграція стає своєрідним маркером: якщо народний депутат не голосує

за такі закони, то він або державний зрадник, або топ-корупціонер. Ось таким повинен бути показник для українців щодо депутатів – як нинішніх, так і наступних. Якщо не голосують за закони, які прив'язані до допомоги ЄС, значить, вони проти того, щоб українці отримували зарплати, могли відправляти дітей до шкіл (бо вони фінансуються з бюджету), проти пенсій тощо. Значить, вони проти народу України. Ми ж розуміємо, що більшість наших бюджетних витрат, окрім витрат на оборону, фінансується нашими партнерами. І це вже не Америка, а Європейський Союз, трохи Світовий банк і МВФ. Тому тут виборцям трошки спрощена задача, як контролювати народних депутатів по ефективності їхньої роботи.

- Але це ж ще треба слідкувати за тим, хто як голосує, що саме підтримує. Коли можна, як раніше, проголосувати "по приколу".

- Сподіваюся, і ця війна, і ситуація, яка зараз склалася в енергетиці, зокрема в Києві, показала: від вашого вибору прямо залежить ваше виживання.

- До речі, якби не "Міндічгейт", у нас би сьогодні було більше світла, правда?

- Звичайно! Очевидно, що першою у відсутності світла і тепла винною є росія. Проте якби не було розкрадань на енергетиці, і ми мали притомного міністра енергетики з нормальною задачею від прем'єра і президента: готуватися до найгіршого сценарію, коли русня у мінусову температуру спробує завалити всі наші об'єкти енергоінфраструктури й "захолодоморити" в мороз, тоді б ще з минулого року почали проводити необхідні заходи. Ми з Юрою Ніколовим та Вікторією Войціцькою ще восени 2024-го обговорювали необхідність збереження базового функціоналу – коли у разі відсутності електроенергії потужні генератори забезпечують функціонування каналізації та наявність води. Наголошували, що зима 2024-2025 може бути катастрофічною, що Київ буде заморожений. Тоді нам пощастило, бо була тепла погода. Так виграли час. Але замість того, щоб готуватися до найгіршого сценарію: будувати захист, завозити генератори - крали. Тобто плану "Б", як вберегти людей, у них не було!

- Мені здається, не тільки в цьому питанні у них *<u>немає плану "Б"</u>*, а й загалом.

- Вони взагалі не думають про найгірший сценарій!

Наприкінці 2024 року я епізодично мала досвід комунікації з ними.

Вони не готувалися! Планування було максимум на місяць наперед.

І це страшно. Я не розумію, як так?! Зеленський має зробити висновки. Тому що у нього цей рік – чи не останній шанс закарбувати своє ім'я в історії не як людина, яка допустила провал України, а як та, що вберегла її.

Для цього треба змінитися і йому самому, і поміняти формат керування державою: делегувати повноваження компетентним людям – не через лояльність, а через спроможності генерувати результат.

- Та хіба він на це здатен? Ми ж навіть з останніх призначень бачимо, як хоче все замкнути на собі. Навіть міністра енергетики обирав, хоч це не його повноваження.

- Так, як раніше, далі не може продовжуватися.

Вже було багато "червоних прапорців", які це йому показали й просигналили. Прямо зараз ми в одному з них – пів Києва без тепла. "Міндічі" дерибанять на енергетиці, пів року не було міністра енергетики, для захисту від атак нічого не готувалося!

Це вина і президента, і мера! Ви обидва винні.

І ви не зможете перекидати вину один на одного, як "гарячу картоплю", бо електорально зараз дуже вигідно на когось це повісити. Кличко, в якого місто має найбільший бюджет, мав запастися генераторами, а не ремонтувати дороги та облаштовувати парки.

Навіщо мені зараз сквер із ландшафтним дизайном?! Я ходжу по Звіринецькій, дивлюся – красиво зробили. Але що мені з того, якщо у мене вдома немає тепла і світла? Треба ж якось адекватно оцінювати реальність і умови, в яких ми живемо.

Про загрозу виникнення такої ситуації було відомо півтора року тому.

Питання до Зеленського і до Кличка: Що ви зробили?

Люди повинні його ставити. Зазвичай виборці мають коротку пам’ять. Але потрібно тримати в голові це питання.

Звичайно, в першу чергу, винні росіяни – ворог хоче нас заморозити. Але вже скоро піде п’ятий рік повномасштабного вторгнення. Загроза була відома. І це не тільки ППО, ракети до "Patriot", які треба було діставати, з якими є проблеми, бо ми залежні від міжнародних партнерів. Мав бути комплекс рішень, як попередити ці атаки, як зменшити їхній ефект на критичну інфраструктуру, і план "Б", план "В", план "Г", що робити, якщо це відбувається?

- Кличко сказав киянам: "Виїжджайте".

- В Інстаграмі одна блогерка відповіла на це: "Кличко сказав виїжджати, то чекаємо повідомлення від Booking, в які теплі будиночки можна поїхати. Одразу сідаємо і їдемо". Звичайно, має сенс виїхати, якщо є така можливість. Але об’єктивно: не всі можуть це зробити.

- Ви говорите, що ми мали посилювати ППО. Тут мені знову згадується Гринчук, яка ще розказувала, що поки керувала міністерством, влада у підготовці до такого можливого сценарію "робила все по максимуму", але фізичний захист не може працювати на 100 % без ефективної роботи Протиповітряної оборони. Як вам така заява?

- Звичайно, фізичний захист не може працювати на 100 %! Але на 80-90 чи хоча б на 50 може. Так, він не рятує від балістичної ракети, але якщо вона прилітає поруч і не влучає, наприклад, в ТЕЦ, то уламки можуть її зруйнувати або суттєво пошкодити, однак від них якраз і може закрити захист. Та сама історія з "Шахедами".

Тому всі ці заяви дуже цинічні.

Я чекаю на підозру як для ***Гринчук***, так і ***Галущенка***.

- Ми, народ, здатні засвоїти урок, який отримали?

- Ви знаєте, я задаюся питанням: навіщо нам дані такі випробування? Але все одно ця війна найбільше відчувається нашими воїнами на лінії бойового зіткнення, їхніми родинами та близькими. Вони точно розуміють ціну. А для більшості людей усвідомити ціну безвідповідальної влади, напевно, важче. Коли сидиш вдома, а в мінус двадцять немає світла, то не розумієш, що робити. Напевно, згадуєш, що взагалі-то це відповідальність президента, прем’єра і мера. А хто ці люди? Хто привів їх на ці посади? Відповідь очевидна.

І щоб це не повторювалося, щоб наступні покоління не переживали таку жесть на власному досвіді, а вчилися на наших помилках, треба свідомо робити вибір і ставати більш зрілими та дорослими. Адже управління державою - це складна задача. Це не по приколу.

***

№ 1.524

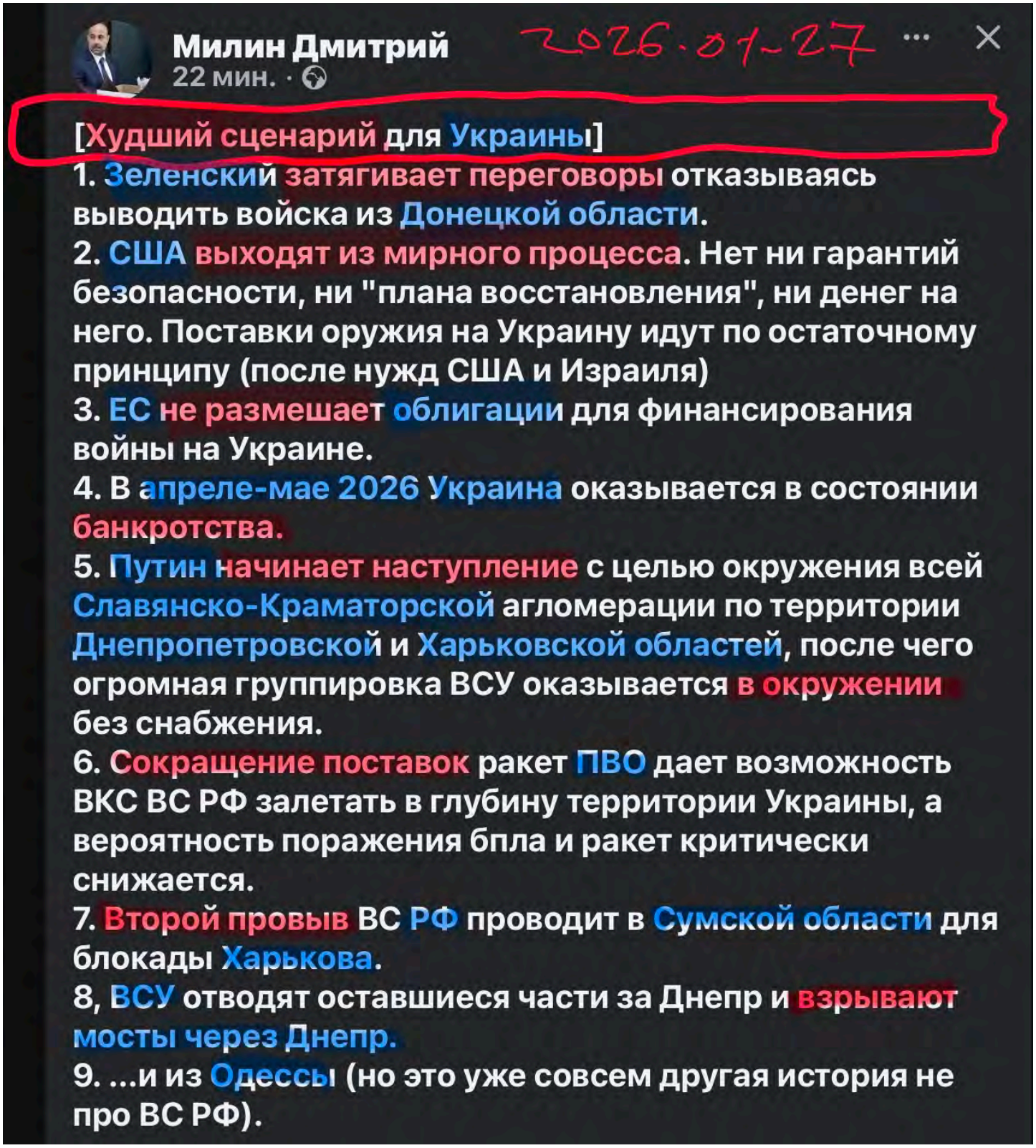

***

№ 1.525

Мирні переговори, плани щодо НАТО і ЄС та конфлікт з Орбаном: велике інтерв'ю міністра Сибіги

2026-01-27

СЕРГІЙ СИДОРЕНКО,

Європейська правда

Очільник МЗС України Андрій Сибіга не часто дає розлогі інтерв'ю, та й цю розмову ми планували тривалий час і кілька разів переносили через термінові візити за участю міністра.

Утім, час, коли ми зустрілися у кабінеті міністра для цієї розмови, виявився максимально важливим, якщо говорити про перебіг міжнародних подій.

Так звані "мирні переговори" з Росією вийшли на новий етап. Тристороння зустріч в Абу-Дабі виявилася не схожа на подібні раунди, визнає Сибіга – перш за все через інший патерн дій росіян. Крім того, переговори про безпекові гарантії для України зараз на завершальній фазі, і навіть лунають заяви про те, що угода повністю готова.

У двосторонніх контактах – багато змін. Схоже, змінюється тональність діалогу з Польщею. У відносинах з Чехією за останні тижні відбулося кілька карколомних змін і, схоже, ми подолали політичну кризу. А от з Угорщиною – навпаки, виходимо на пік протистояння.

І це – не згадуючи про напрям НАТО та ЄС.

Про все це та про інше – у великому інтерв'ю міністра закордонних справ України.

Та почали ми його з іншої, найсвіжішої теми: минулого тижня стало відомо про різку зміну політики України щодо Білорусі.

***

1. "У мене немає підстав вважати, що Залужний йде з посади"

– Президент нещодавно анонсував оновлення державної політики в усіх сферах – в економіці, військовій сфері тощо. Яких змін ми чекаємо у зовнішній політиці?

– Результату і чіткого забезпечення національного інтересу.

– Це – не зміни, ця вимога завжди стояла.

– Але завдання змінюються.

Дипломатія ж не може бути осторонь процесів у країні.

Наприклад, енергетика, де уся дипломатична мережа включилася у роботу з посилення енергетичної безпеки України. Я особисто ініціював глобальну акцію, на яку нас наштовхнула польська громадська ініціатива (йдеться про ініціативу "тепло з Польщі" на підтримку Києва після обстрілу енергооб'єктів. – ЄП).

Ми її масштабували і бачимо результати – вже понад 10 млн євро зібрано в багатьох країнах. Допомога прибуває щодня: сотні генераторів, бойлерних, трансформаторів. І крім треку неурядової допомоги, тобто від людей, є також підтримка урядів.

– Я все ж повернуся до змін. Після зустрічі з вами на початку січня президент Зеленський заявив, що буде "ротація в дипломатичному корпусі, найближчим часом міністр представить кандидатури". Про що йдеться?

– Так, будуть зміни. Десь у рамках планової ротації, а десь – у зв'язку з недостатньою ефективністю керівників закордонних дипустанов. На жаль, є і такі.

До прикладу – я не буду уточнювати країну, але наведу обурливий факт, – під час одного з візитів один з моїх іноземних співрозмовників зі здивуванням дізнався від мене, що російська агресія проти України досі триває!

Звичайно, що для посла, що працював у цій країні, не має бути місця не лише за кордоном, а й взагалі у дипломатичній системі. Хоча це – кадровий дипломат.

– Маю спитати також про політичних послів. Як працює посол Залужний?

– Так, як і всі інші керівники дипустанов України – тобто працює над виконанням поставлених завдань.

Валерій Залужний представляє державу у надзвичайно важливій столиці, в Лондоні. Він виконує всі завдання, і ми бачимо динаміку двосторонніх відносин з Британією.

Давайте дивитися на результати. Буквально минулого тижня Велика Британія надала 20 млн фунтів на енергетику. Ми бачимо практичне наповнення Угоди про столітнє партнерство, є поточна щоденна практична робота.

Також посол Залужний представляє Україну в Міжнародній морській організації, і минулого року ми не допустили обрання Росії в її керівні органи.

– Тобто його ефективність ви оцінюєте як добру?

– Так.

– Ви ж напевно бачили чутки, що Залужний може піти з посади – причому сам він їх так і не спростував, сформулювавши заяву дуже обтічно. А потім була ще й зустріч із Володимиром Зеленським, на якій президент "подякував послу за роботу" – а таке формулювання зазвичай звучить, коли посол завершує роботу.

– Ні, в мене немає підстав так вважати. Утім, я наголошу, що такі кадрові рішення – це прерогатива президента.

– А загалом, "політичні посли", тобто не кадрові дипломати, зарекомендували себе краще чи гірше, ніж кадрові?

– По-різному.

Тут у нас дійсно різний досвід, тому потрібен баланс (між призначення кар'єрних дипломатів і "політичних" послів. – ЄП). І хоча я б не хотів концентруватися на персоналіях, але дам кілька прикладів. Я вважаю, що Альона Гетьманчук (очільниця місії України при НАТО. – ЄП) – надзвичайно ефективний посол, і це правильне призначення.

Інший приклад – Олексій Гавриш, наш новий посол в Норвегії. І ми вже бачимо за новою динамкою двосторонніх відносин, наскільки допомогло призначення саме посла, повноцінного керівника установи, яке тут ще й співпало з ефективністю. Позитивно відзначу Світлану Заліщук у Швеції.

Це я згадав лише деякі нещодавні призначення з-поза системи МЗС.

– Донедавна дуже значну роль у міжнародній політиці України відігравав глава ОПУ Андрій *Єрмак*. Кирило Буданов має інший профіль і не замикатиме на собі стільки міжнародних треків. Без Єрмака стало складніше чи простіше?

– Дивіться, керівником зовнішньополітичного курсу є президент України. Очільником усієї дипломатичної команди є президент України. З цього потрібно виходити. І я вважаю, що це нормально – виходячи з обсягу і масштабу викликів перед державою – коли президент змінює підходи. Я бачу, що ці процеси, які відбуваються, допомагають підвищенню ефективності, в тому числі нашої присутності за кордоном.

2. "Лукашенко має понести відповідальність за співучасть у російській агресії"

– Я також бачу зміни на окремих напрямках, як-от щодо Білорусі. Ви щойно повернулися з Литви, де відбулася довгоочікувана зустріч президента зі Світланою Тихановською *(читайте також статтю про зв'язок з відставкою Єрмака*. – *ЄП*). Я правильно розумію, що йдеться про новий системний підхід у відносинах з білоруською демократичною опозицією?

– Так, ви праві. Білоруський *трек* потребує окремої системної політики.

Я приверну вашу увагу до виступу президента України у Вільнюсі: майже третина промови була присвячена білоруському питанню. І для нас дійсно важливо зберігати відносини з представниками демократичної Білорусі.

Ми віримо, що настане час, і Білорусь – демократична Білорусь – стане четвертим учасником Люблінського трикутника.

Зараз я отримав доручення від президента призначити спецпредставника і ближчим часом внесу кандидатуру на розгляд. Назву цієї посади ми ще визначаємо, але це буде посадовець, уповноважений для контактів з демократичними білоруськими силами.

– Давайте визначимося з термінологією. Хто такий Александр *Лукашенко*?

– Це так званий президент. Україна, як і інші європейські країни, не вважає його легітимно обраним президентом Білорусі.

– А це тягне наслідки, Наприклад, це означає, що на нього не поширюється імунітет глави держави. А мені видається, що є достатньо підстав звинуватити громадянина Лукашенка у вчиненні багатьох злочинів проти людяності. Україна планує такі кроки?

– Я також вважаю, що чинний білоруський режим є співвідповідальним за російську агресію. У 2022 році він надав територію Білорусі для наступу на Україну. Ракети летіли з їхньої території. Це робить їх співучасником агресії проти України.

Та й зараз ми бачимо нові елементи підтримки російської агресії з боку режиму Лукашенка. Вони надають свою інфраструктуру для атак української території безпілотниками.

Я свідомо не уточнюю деталі, але ми їх знаємо, кожен такий випадок фіксуємо юридично, нотифікуємо ООН про співучасть білоруського режиму в агресії і будемо ставити питання про санкції щодо причетних осіб та компаній – зокрема, залучених у побудову цієї інфраструктури.

– Особисто Лукашенко є відповідальним за це, чи там усім керує Росія і він не має права голосу?

– Зараз Білорусь перетворилися на "генерал-губернаторство". Лукашенко не суб'єктний і, на жаль, від цього потерпає весь білоруський народ.

Водночас режим Лукашенка і він особисто мають понести відповідальність за свою співучасть у російській агресії. І для цього є всі юридичні підстави.

– З Лукашенком розібралися. А ким є для нас *Тихановська*, який її статус?

– Ми виходимо з того, що вона – одна із лідерів демократичних білоруських сил.

Тому ви побачили її зустріч з президентом Зеленським. До речі, розмова була дуже предметна і матиме подальший розвиток.

І щодо Білорусі, нагадаю також про полк імені Кастуся Каліновського, який воює у складі ЗСУ, і ми це дійсно цінуємо.

3. "Ми готові допомагати молдовським друзям у питанні Придністров'я"

– Маю ще кілька запитань по цій темі, даруйте, що так багато уваги…

– …Так а це ж правильно! До Білорусі має бути увага. Це наш сусід. А режим Лукашенка становить для нас безпекову загрозу.

– На жаль, США теж змінюють політику щодо Білорусі – але у протилежний бік. Почався діалог з режимом, є зняття санкцій.

– Ми бачимо, що Лукашенко заграє. Він намагається всидіти на кількох стільцях.

Лукашенко шукає, як убезпечити своє майбутнє, бо добре розуміє, чим це все закінчиться. Але це абсолютно не означає його вихід з ізоляції.

Діалог, який є з США – це певні моменти, пов'язані з правами людини, зі звільненням політичних в'язнів. І те, що частину в'язнів повернули за участю України – це також визнання нашої ролі.

– До слова, у мене є відчуття, що Україна має і буде відігравати особливу роль у майбутньому звільненні чи то деокупації Білорусі – хай який термін тут обрати.

– Я взагалі вважаю, що роль України на міжнародній арені, в тому числі в регіональних геополітичних процесах, має зростати. У тому числі – щодо білоруського питання, назву це так.

– А як щодо Молдови, де Придністров'я є безперечно окупованою територією?

– Тут також. Перебування російських військових на території Придністров'я є неприпустимим. Це безпековий ризик і для Молдови, і для України, і для регіону загалом. І ми безперечно підтримуємо відновлення територіальної цілісності та суверенітету Молдови разом з Придністров'ям.

При цьому формат "5+2" як інструмент вирішення проблеми Придністров'я – повністю провалився. Я переконаний, що надалі саме ЄС має відігравати визначальну роль у цьому процесі, і у ньому має бути залучена також Україна.

– А Росія у цьому новому форматі має бути? Зрештою, йдеться про виведення її військ.

– Ми виступаємо категорично проти участі Росії у будь-яких подібних форматах, де присутня Україна. Ми вважаємо, що їй там не місце.

– Зараз відбувається постійний рух "тектонічних плит" світового безпекового порядку. На вашу думку, через ці зміни деокупація Придністров'я стала ближчою чи ні?

– Я думаю, що стає все більш очевидною загроза, яку несе подальше перебування російських військових на території Придністров'я. А отже – і необхідність відновлення територіальної цінності Молдови на підставі міжнародного права.

– Як Україна може допомогти у відновленні територіальної цілісності Молдови, тобто у деокупації Придністров'я?

– Ми вже допомагаємо – і через розбудову спільної прикордонної інфраструктури, і через унезалежнення Молдови від російських енергоресурсів, і через спільну взаємодію на шляху до членства в ЄС.

Причому дуже важливо, що це має бути спільний рух.

– Силова допомога розглядається чи виключається?

– Це є і лишається правом Кишинева – визначати політику в цьому контексті.

Ми, до речі, почули і вітаємо заяви щодо розробки нового плану реінтеграції Придністров'я і готові розглядати звернення дружньої Молдови на предмет подальшої практичної взаємодії, в тому числі нашого внеску у безпеку Молдови.

– Ваше відчуття, мирні домовленості, про які зараз триває діалог із США – чи мають вони включати також питання Придністров'я? Чи це має бути суто український мирний трек, а про Придністров'я треба домовлятися окремо?

– Для нас зараз альфа і омега зовнішньої політики – зупинити російську агресію проти України, а також створити в Європі та в Україні таку безпекову інфраструктуру, яка убезпечить нас від повторення російської агресії.

Так, ми готові допомагати молдовським друзям, але зосередитись ми маємо саме на нашому *треку*.

Хоча я поділяю думку, що насправді безпека України і Молдови неподільні. Тому я радий бачити, що молдовська сторона чітко усвідомлює роль і значення України у регіональній безпеці.

До слова, у нас зараз відносини добрі як ніколи – євроінтеграція суттєво нас зблизила. І я щиро вважаю, що день виборів у Молдові (у вересні 2025 року. – ЄП) був історичним днем для всієї Європи. Це був день поразки Росії, в цій країні і у регіоні.

4. "Президент готовий зустрітися з Путіним"

– Поговоримо про наші мирні переговори. Що змінилося після Давоса?

– Дуже важливо, що американська сторона залишається в процесі. Бо різні були ризики і виклики.

У переговорах є прогрес. І ми вийшли на тристоронні перемовини в Абу-Дабі.

– Двосторонній українсько-російський *трек* там теж був?

– Зустрічі між членами делегації були.

Перемовини дуже складні. Але ми можемо констатувати якісну зміну складу російської делегації.

Це інші люди, і там вже не було цих псевдоісторичних лекцій. Розмови були дуже фокусовані.

Окремий *трек* – перемовини між представниками військового блоку, як військової розвідки, так і Генерального штабу. Були предметні розмови щодо параметрів зупинення вогню чи перемир'я, щодо порядку моніторингу чи верифікації перемир'я, щодо визначення термінів – що кожна сторона вкладає в той чи інший термін.

– Від України і раніше лунали заяви про готовність до двостороннього *треку*. Президент Зеленський багато разів казав, що він відкритий до переговорів з Путіним. А на дипломатичному рівні? Чи є потреба у вашій зустрічі з так званим міністром закордонних справ Лавровим?

– Ні, я не бачу такої необхідності.

Ми не повинні творити паралельних *треків*. Є сформовані переговорні команди, до яких входять і представники МЗС.

А створення додаткових *треків* – не на часі, не потрібне.

– Ми розраховуємо на підписання 20-пунктового мирного плану?

– Так – за умови, що він буде погоджений. Бо, як ви знаєте, досі залишаються непогодженими найбільш чутливі питання…

– …Це, я так розумію, питання територій та ЗАЕС?

– Так, ці два.

Саме для їхнього вирішення президент готовий зустрітися з Путіним і це обговорювати.

Утім, перешкодою в мирному процесі і надалі лишається Росія.

– Цей мирний план – ми його бачимо юридичним документом чи політичною декларацією? Хто його має підписати? Чи має там бути підпис від ЄС?

– Якщо говорити суто про цю 20-пунктову *рамку*, то це наразі документ двосторонній, який підписуватимуть США і Україна.

Ну і з Росією – мають підписати США.

Станом на зараз обговорюється саме така конструкція, але перемовини ще тривають, це процес.

Утім, європейська сторона – з нами, вона присутня в мирному процесі і у домовленостях про безпекові гарантії.

До речі, важливо, що уперше йдеться саме про термін "безпекові гарантії", а не "запевнення" чи щось подібне

Також принципово важливо, щоби фундаментальні речі, які мають визначальне значення для України та для нашої безпеки, мали юридично-зобов'язальний характер.

1) — Тому важливо, що є згода щодо потреби ратифікації гарантій – зокрема, їхньої *ратифікації у Конгресі США*.

2) — Є ще один принциповий, фундаментальний елемент – "Boots on the Ground", тобто *присутність іноземних військ*.

– Але американських військ не буде?

– Так, американських не буде.

Але деякі європейські партнери свій контингент підтверджують.

Та безумовно, це може відбутися лише за умови американського "бекстопу". Це теж правда.

Деталі щодо цієї домовленості ще в роботі, але це – важливий фактор і майбутньої інфраструктури безпеки, і економічного відновлення. Бо для майбутніх інвесторів саме присутність західних військ в Україні є гарантією безпечності інвестування. Тому ми будемо і далі відстоювати цю позицію, вона для нас принципова.

3) — Інший принциповий елемент – *пакет стримування*.

Російський режим повинен чітко розуміти наслідки можливого порушення миру.

Для цього Україні необхідна, зокрема, самодостатність у виробництві систем ППО і далекобійної зброї.

4) — І ще один фундаментальний для нас елемент – це те, що наше *членство в ЄС* є елементом безпекових гарантій.

4. "Литовське головування в ЄС має стати історичним для України"

– Вступ до ЄС до 2027 року – це один з пунктів 20-пунктового плану. Але якщо це договір, який ми підписуємо з США, то який у цьому сенс? США не можуть гарантувати наш вступ до Євросоюзу.

– Навіть якщо підпису ЄС під документом немає – у ньому не може бути жодних пунктів, які не погоджені з європейськими союзниками. Це принципово.

А як саме це буде оформлено – ця модальність буде відпрацьована.

Та для нас принципово розуміти часові рамки нашого вступу до Європейського Союзу – повторюся, в узгодженості з нашими європейськими партнерами. І я впевнений, що ми знайдемо, як це зафіксувати.

– Що ви чуєте від європейців щодо ідеї про вступ у 2027 році?

– Перш за все, *я бачу підтримку усіх ключових держав ЄС щодо членства України у принципі*.

Так, дата – це непросте питання. ЄС має свої процедури, і ми є заручником *консенсусного* підходу в деяких моментах.

Також звучать різні дати, ви їх чули і від різних посадовців ЄС. Тому особисто я дуже обережний, і зверніть увагу, я не називаю жодної дати. Бо важливо також не створювати надмірних очікувань.

Але я точно бачу реалістичні часові рамки нашого вступу.

І ми вже працюємо не лише з кіпрським головуванням, а також з наступним ірландським головуванням, і з литовським. Ми дуже хочемо, щоб литовське головування в ЄС стало історичним – а воно, нагадаю, розпочинається в першій половині 2027 року.

– Головна проблема в тому, що ЄС не може взяти зобов'язання щодо жодної дати – звісно, якщо він сприймає ці домовленості всерйоз. Тому що фіксація будь-якої дати вступу на цьому етапі суперечить суті процесу розширення ЄС.

– Я вас запевняю, що ми в тісному контакті з нашими європейськими друзями. Європейський Союз знає про ці елементи домовленостей у мирному процесі. Втім, я погоджуюсь із тим, що, напевно, настане час, який вимагатиме змін і в самому Європейському Союзі.

Євросоюз зацікавлений в якомога швидшому членстві України. Бо членство в ЄС є елементом не лише гарантій нашої безпеки. Євросоюз так само потребує нас – і через те, що Україна стала контриб'ютором безпеки, і для того, щоб ЄС став глобально більш конкурентоспроможним.

Це усвідомлення є.

5. "Без України Європа не захистить себе від російської агресії"

– *Вступ до НАТО* лишається нашою метою?

– Так, наша ціль є незмінною.

Я дякую вам за те, що ви постійно про це запитуєте, я готовий це повторювати. Бо щодо цієї мети не має бути жодних сумнівів.

Мета вступу до НАТО визначена Конституцією, це вибір нашого народу.

Жодна третя країна – а передусім Росія – не може блокувати наше членство у будь-якому альянсі або союзі.

Так, зараз немає консенсусу в НАТО щодо вступу України, це теж правда.

Але ми налагодили дуже дієву і політичну практичну взаємодію.

Мене постійно запрошують на зустрічі міністрів країн НАТО. До нас приїжджали посли ключових держав НАТО включно з американським послом Вітакером.

– Я чув, що вони навіть їздили на передову, були на командному пункті ЗСУ на одній з ділянок фронту.

– Це правда. І вони спілкувалися з нашими військовими. Я знаю, як це діє на іноземних посадовців.

– Варто обговорити зміни глобальної безпекової архітектури. Днями президент Зеленський заявив, що Україна виступає за створення європейської армії, яку я сприймаю до певної міри як "план Б" щодо НАТО. Адже ми не знаємо, що буде з НАТО за нинішніх стрімких змін у світі. А що кажуть щодо цієї ідеї ваші європейські колеги?

– По-перше, я погоджуюся, що ця геополітична турбулентність дає також можливості. В тому числі – можливість того, що Україна зможе посісти ту роль в архітектурі європейської безпеки, на яку ми заслуговуємо.

Наша роль у цій сфері може бути визначальною.

Це моє переконання ґрунтується і на спілкуваннях з європейськими колегами, і на розумінні потенціалу України та її "оборонки", і на тому факті, що наша армія – єдина в Європі з реальним бойовим досвідом повномасштабної війни.

Участь України визначатиме те, чи зможе європейський континент здобути стратегічну автономію у сфері безпеки і оборони.

Без України Європа не буде спроможна захистити себе від можливої російської агресії.

– А європейці це усвідомлюють?

– Скажу так: за закритими дверима ця дискусія триває.

Думаю, вже є усвідомлення необхідності стратегічної автономії та створення своїх об'єднаних збройних сил.

Це усвідомлення зростатиме і серед політиків, і у суспільствах.

У тому числі щодо неуникності відновлення строкової служби, і щодо мінімізації залежності Європи у критичних для безпеки питаннях.

– Думаю, багатьох в Європі пробудила історія з Гренландією. Але мені у цій історії трошки бракувало чіткості з боку України. Ми підтримуємо Данію?

– Так, безсумнівно!

І президент Зеленський у своєму виступі, коли ми були з візитом на Кіпрі, почав свою промову з чіткої тези: "Ми підтримуємо територіальну цілісність і суверенітет Данії. Ми підтримуємо територіальну цілісність і суверенітет Кіпру".

Усі розуміють, наскільки важливо дотримуватись міжнародного права.

– Історія з Гренландією показала, що *не всі*.

– А я вважаю, що всі.

Міжнародне право – це запорука стабільності й безпеки.

6. "Прем'єр-міністр Угорщини є загрозою для свого народу"

– Поговоримо про *Угорщину*, де 12 квітня будуть вибори. До якого варіанта ми готуємося – що Віктор Орбан збереже владу чи втратить її?

– Ми готові до будь-яких варіантів.

– Але ваші останні заяви лишають враження, що *ми спалюємо мости з чинною владою*.

– Ні, просто період дипломатичного "непомічання" завершився.

На будь-які недружні прояви щодо нашої країни, нашого народу, керівництва держави ми будемо рішуче реагувати. Тому мої заяви – це віддзеркалення, відповідь на недружні кроки угорської сторони.

Треба називати речі своїми іменами.

Угорщина є єдиною перешкодою для членства України в ЄС.

Понад те, я вважаю, що ***прем'єр-міністр Угорщини є загрозою для свого народу***.

– До речі, мені дуже зрезонувала теза в одній з ваших нещодавніх заяв про те, що *уряд Орбана карає тих угорців, які живуть в Україні*.

– А це дійсно так.

Бо він блокує долучення частини угорського народу до спільного європейського простору.

Також ми категорично проти антиукраїнської риторики, яка лунає, та намагання втягнути Україну у внутрішньополітичний дискурс.

Натомість ми бачимо, що нас штучно роблять чинником у виборчій кампанії.

– Цього тижня від вашого колеги, міністра Петера *Сійярто*, пролунали нові недружні заяви щодо України.

– Тут я зауважу: хоча ми діємо пропорційно, в мене немає часу реагувати на кожну дурницю.

Я вважаю, що ми відповіли достатньо рішучо, показали, що готові діяти за потреби, але не будемо витрачати час щоразу.

– Оскільки в Орбана дійсно втягують нас у внутрішній політичний процес, не стримуючись навіть щодо того, щоби викривляти заяви з України – то чи не варто нам поставити крапку і оголосити, що ми припиняємо реагувати на маячню, що лунає від угорського уряду?

– По суті, я з цього і виходжу, коли кажу, що ми не збираємося реагувати на кожну дурницю і піддаватись угорським провокаціям. Цього не буде.

Ми розставили крапки над "і" у нашій позиції, і я не бачу потреби у подальшому публічному обміні дипломатичними уколами.

Але якщо і далі будуть недружні акти чи кроки щодо України, ми залишаємо за собою право діяти пропорційно.

– "Європейська правда" детально висвітлює заяви з Угорщини, і я помітив певну зміну в заявах уряду Орбана. Раніше Угорщина публічно відстоювала права закордонних угорців. Зараз це зникло з риторики.

– Бо вони орієнтуються на опитування, на настрої виборців. Шукають, що працює.

– Водночас заяви про нацменшину почали лунати від команди головного кандидата від опозиції, Петера Мадяра. Тому в мене питання: чи не отримаємо ми у разі зміни влади "нового Орбана" в особі Мадяра?

– Тут кілька пунктів.

1) — По-перше, ми будемо взаємодіяти з будь-якою владою, законно обраною угорським народом.

2) — По-друге, ми зацікавлені в добросусідських відносинах з Угорщиною.

3) — По-третє, я вважаю, що **ми в Україні вже втілили найвищі стандарти Ради Європи і Євросоюзу щодо захисту прав меншин**, але ми відкриті до подальшого діалогу.

Там, де потрібно вдосконалити щось, або врахувати якусь специфіку – ми готові це зробити. Саме ці сигнали ми передавали нашим угорським партнерам.

А щодо вашого питання – я відсторонюся від того, що ви сказали, і лише зазначу, що треба критично ставитись до заяв, які лунають до виборів, і розуміти, що це не обов'язково ті самі заяви, які лунають після виборів.

– А якщо Орбан збереже владу? Він і далі блокуватиме наш рух до ЄС?

– В України немає іншого шляху, ніж отримати голос Угорщини за наш вступ до Євросоюзу.

Ми дуже сподіваємося, що будь-яка зміна реалій, яка може відбутися після виборів, дозволить зняти це вето.

Це принципово важливо для нас, це принципово важливо для Європи. І я впевнений, що і для Угорщини також.

6. "Нам ніхто не буде диктувати нашу історію"

– Нерідко доводиться чути думку – мовляв, не буде Орбана, буде хтось інший. Буде інша країна, яка нас заблокує. Зрештою, з Польщі доводиться чути такі заяви.

– Дивіться, наш переговорний процес точно не буде легким. І – деякі партнери нам напряму це говорять – він буде пов'язаний з їхніми внутрішньополітичними процесами.

Зокрема, точно будуть непрості переговори з країнами, які мають сильний аграрний сектор. Ми це усвідомлюємо.

Але вся філософія Європейського Союзу – це філософія компромісів. І держави, які можуть висувати свої вимоги, також проходили цей процес і знають, що зрештою їхній вступ був вигідним і для них, і для старих членів ЄС. Тому я оптимістичний, що компроміси будуть знайдені.

– Що робити із заявами з Польщі на кшталт того, що "Україна з Бандерою ніколи не буде в ЄС"?

– 1) — По-перше, нам ніхто не буде диктувати нашу історію. Це – фундаментально. Це наша історія і наша держава.

2) — По-друге, я вважаю, що з Польщею ми досягли значного прогресу в дуже чутливих історичних питаннях. Це дійсно так, і я справді від цього щасливий.

Президент Зеленський підтримав те, що пошукові роботи і ексгумації мають безперешкодно відбуватися. І вони відбуваються, видаються дозволи з обох сторін.

І я можу чітко сказати: жодних перешкод для ексгумації не може бути, не повинно бути, і не буде. Бо всі жертви заслуговують на вшанування, на пам'ять.

– Це можливо, що історичні питання перестануть грати настільки значущу роль у наших відносинах з Польщею?

– Мені здається, що ми зараз вже маємо тут прогрес.

Важливо відверто говорити. Важливо чути одне одного.

Також я вважаю, що членство України в ЄС – в інтереси поляків, і розуміння цього у Польщі є.

– Навроцький теж підтримує цю думку? Чи чули ви це від нього?

– Ми маємо підтримку від керівництва Польщі щодо членства України в ЄС і НАТО.

Це один з наших найбільших адвокатів.

– А конкретно президент Навроцький – також підтримує?

– Я не маю підстав говорити, що це не так.

7. "Ми дуже зацікавлені, щоб ці літаки були у ЗСУ"

– Рік почався з дипломатичного протистояння України і *Чехії*…

– Ні, не згідний, це не можна називати українсько-чеським протистоянням. Рік почався з реагування українського посла на висловлювання окремих політиків, неприйнятні для українсько-чеських стратегічних відносин. І ми вже достатньо на цю тему висловилися.

– На вашу думку, криза подолана?

– Так. І до слова, буквально за 10 хвилин до початку інтерв'ю я отримав повідомлення від свого товариша Петра Мацінки, міністра закордонних справ Чехії, про виділення Україні 500 тисяч доларів на нашу енергетику. Чехія відгукнулася на потреби України.

І це тільки урядовий канал – а є також акція "Тепло для України" від чеського суспільства. Вона безпрецедентно масштабна, чехи зібрали понад 6 млн євро. Це дуже надихає! Чеське суспільство об'єднується у підтримці України.

– Водночас із *постачанням літаків*, які обіцяв президент Чехії під час візиту в Україну – ми маємо проблеми. Днями була заява прем'єр-міністра Бабіша, що крапка поставлена і літаки в Україну не передадуть. То чи поставлена крапка?

– Я підкреслю, що у нас вже налагоджена дуже правильна і взаємовигідна оборонна взаємодія між окремими підприємствами оборонного сектора України і Чехії.

Ми також вітаємо рішення уряду Чехії про продовження "снарядної ініціативи".

Водночас ми розуміємо сенситивність ситуації в Чехії, і тому ми відкриті до різних ідей співпраці (щодо постачання літаків L-159. – ЄП), починаючи від спільного виробництва. Це має бути взаємовигідно, і ми знайдемо необхідний підхід.

І я прошу врахувати, що оборонно-безпекова взаємодія любить тишу. Головне – отримати зрештою результат, який посилює українського воїна.

– Тут варто зауважити, що ці літаки – вони не для застосування на полі бою.

– Так, у них інша задача. Вони ефективні у протидії "Шахедам". Крім того, вони передбачають дуже короткий термін підготовки пілотів.

Тому ми дуже зацікавлені, аби вони були на озброєнні в Збройних Силах України, і зробимо все, щоб наші Збройні Сили отримали легкомоторні літаки для протидії "Шахедам".

Додам лише, що це також в інтересах самої Чехії, щоб це були їхні літаки.

Бо зброя, яка пройшла горнило війни в Україні і отримала схвальні характеристики наших воїнів – отримує найкращу можливу рекламу для просування на світовому ринку.

Не хочу рекламувати конкретну компанію, але у нас є приклад, коли виробник однієї дуже ефективної бойової машини, в дев'ять разів наростив продажі після того, як ця техніка була випробувана в Україні і отримала схвалення ЗСУ за результатами реального застосування.

І це, знову ж таки, про унікальну важливість України, яка для Європи стає безцінним активом у безпековій сфері.

8. "Питання заморожених активів РФ не зняте з порядку денного"

– На завершення інтерв'ю давайте поговоримо про *плани української дипломатії на 2026* рік.

– Ключове і найважливіше – це, звісно ж, досягнення *переможного миру*.

1) — Наближення *справедливого, сталого миру* для України, супроводженого *безпековими гарантіями* – це альфа і омега всіх наших зусиль.

2) — Друга задача – це ***зброя***. А саме – безперервність, сталість і нарощування оборонних пакетів для України.

– Незалежно від того, чи буде підписана мирна угода?

– Так, незалежно.

Бо **за будь-яких умов нам доведеться *зберегти численну армію***.

— Наші партнери цього свідомі і підтримують це.

Бо **сильна українська армія – це один з фундаментальних елементів *безпекових гарантій*.**

Тому

— має бути безперервність, сталість і нарощування постачань зброї, з чіткими часовими рамками.

3) — Третє – це ***ЄС*** та ***євроатлантичний*** трек.

Цього 2026 року наша мета – відкриття всіх кластерів та практичний переговорний процес. А це означає – ***проведення реформ*** в Україні. Тому що ми маємо виконати наше домашнє завдання.

У вимірі ЄС є також завдання і щодо санкційної політики, і за програмою SAFE щодо спільного оборонного виробництва.

А *євроатлантичний вимір* – це перш за все програма PURL, яка зараз є єдиним шляхом купівлі в США засобів протиповітряної оборони.

— Нам треба забезпечити її фінансування на рівні близько $15 млрд.

Звісно, будемо працювати і за *треком*, який забезпечує *макрофінансову стабільність*.

Так, **ми отримали *90 млрд* на два роки**, і ми за це вдячні європейським партнерам.

— І якби не візит Зеленського, якби не його особисте втручання та особисті розмови з ключовими стейхолдерами цього б не сталося.

4) — Окрема задача – по ***заморожених активах РФ***, які до речі, не знімаються з порядку денного.

– І це – частина інфраструктури *притягнення агресора до відповідальності*.

– Так, і ми тут досягли прогресу минулого 2025 року. Будуть і наступні кроки.

Нам потрібна так звана імплементаційна угода щодо створення ***спецтрибуналу*** щодо злочину агресії РФ.

— Угода практично готова, її треба схвалити на Раді міністрів країн Ради Європи. Там триває дискусія щодо практичних деталей – сума внесків, кількість країн, які повинні ратифікувати, щоб ця конструкція набула чинності.

Ми також працюємо над розширенням кількості учасників угоди про трибунал.

Окреме практичне завдання – забезпечити приміщення для роботи трибуналу в Нідерландах.

Компенсаційна комісія, що присуджує репарації постраждалим від агресії РФ – тут дуже би хотілося отримати перші внески, щоб ця інфраструктура не була абстрактною і невідворотність покарання була очевидною.

Агресор повинен відчувати цю *невідворотність*.

Також я дуже обережно – бо тут складно визначати часові рамки – ставлю завдання, щоби протягом 2026 року перші 25 країн ратифікували угоду про компенсаційну комісію і вона набула чинності.

– Дуже багато завдань на рік саме щодо притягнення агресора до відповідальності. Між тим я впевнений, нас у мирних переговорах точно будуть схиляти до поступок і щодо спецтрибуналу, і щодо репарацій. У нас тут є *червоні лінії*?

– Тут я маю для вас дуже чітку відповідь:

— ***притягнення агресора до відповідальності*** **є неодмінним елементом сталого, гідного *миру*** для України.

Це – тверда позиція і для України, і для наших європейських партнерів.

Неможливість уникнення відповідальності російським агресором, притягнення агресора до відповідальності, у тому числі компенсація шкоди, завданої Україні, нашим громадянам і юридичним особам

– **це невіддільна, *обов'язкова складова майбутнього миру*.**

***

№ 1.526

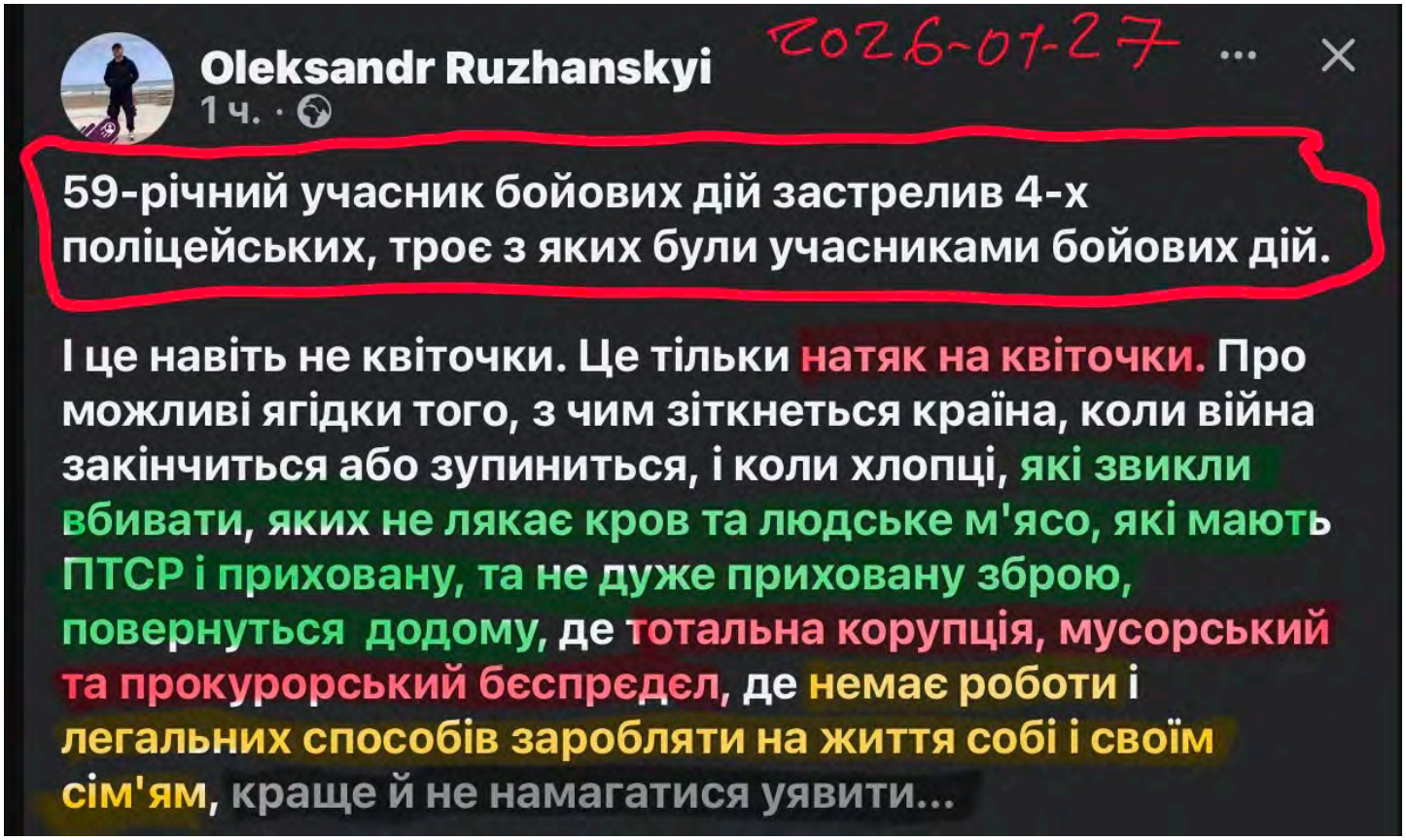
Oleksandr Ruzhanskyi
1 ч. ·
2026-01-27
59-річний учасник бойових дій застрелив 4-х поліцейських, троє з яких були учасниками бойових дій.
І це навіть не квіточки. Це тільки натяк на квіточки. Про можливі ягідки того, з чим зіткнеться країна, коли війна закінчиться або зупиниться, і коли хлопці, які звикли вбивати, яких не лякає кров та людське м'ясо, які мають ПТСР і приховану, та не дуже приховану зброю, повернуться додому, де тотальна корупція, мусорський та прокурорський бєспрєдєл, де немає роботи і легальних способів заробляти на життя собі і своїм сім'ям, краще й не намагатися уявити...

***

№ 1.527

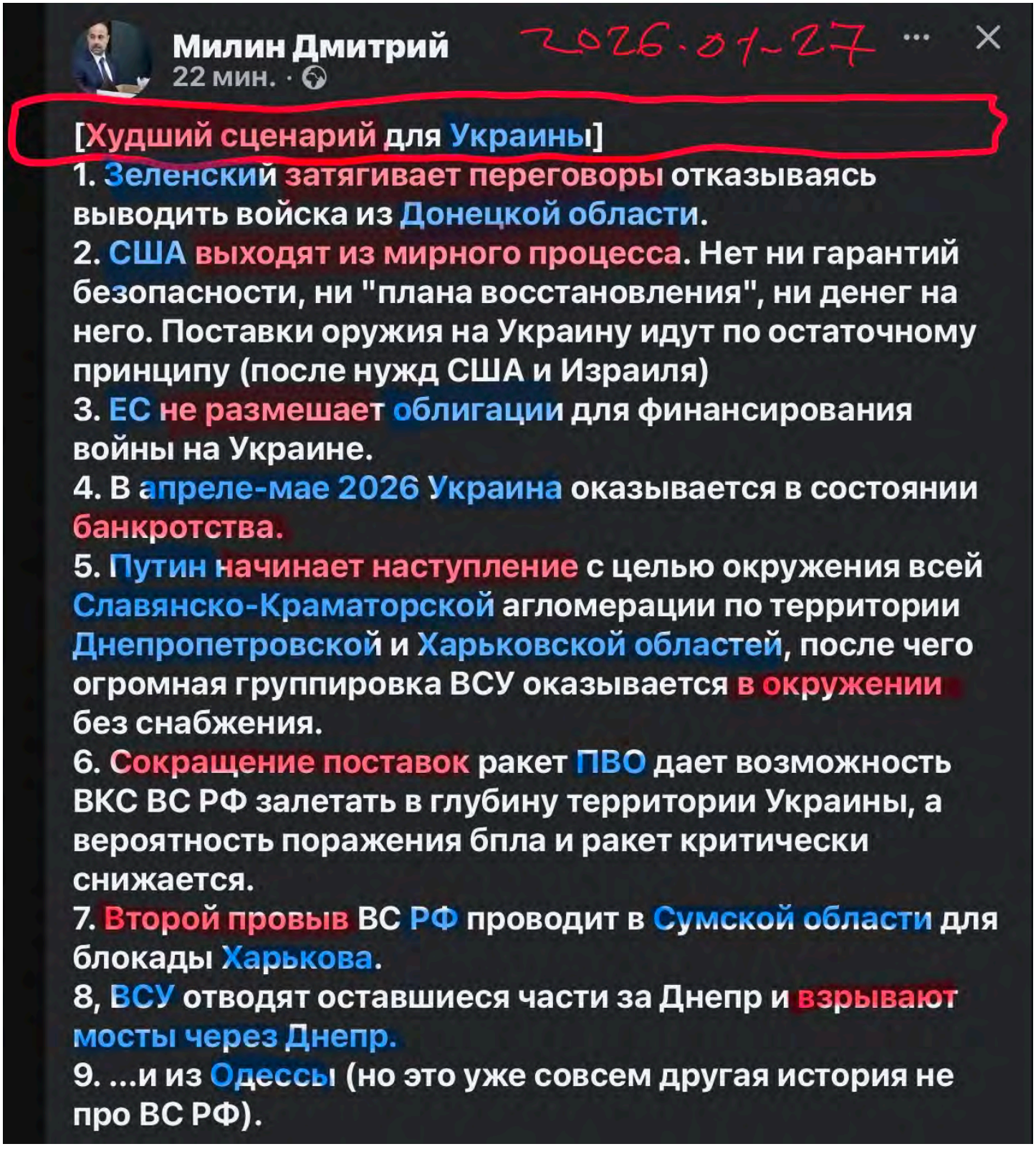
Милин Дмитрий
22 мин. ·
2026.01.27
[Худший сценарий для Украины]
1. Зеленский затягивает переговоры отказываясь выводить войска из Донецкой области.
2. США выходят из мирного процесса. Нет ни гарантий безопасности, ни "плана восстановления", ни денег на него. Поставки оружия на Украину идут по остаточному принципу (после нужд США и Израиля)
3. ЕС не размешает облигации для финансирования войны на Украине.
4. В апреле-мае 2026 Украина оказывается в состоянии банкротства.
5. Путин начинает наступление с целью окружения всей Славянско-Краматорской агломерации по территории Днепропетровской и Харьковской областей, после чего огромная группировка ВСУ оказывается в окружении без снабжения.
6. Сокращение поставок ракет ПВО дает возможность ВКС ВС РФ залетать в глубину территории Украины, а вероятность поражения бпла и ракет критически снижается.
7. Второй провыв ВС РФ проводит в Сумской области для блокады Харькова.
8, ВСУ отводят оставшиеся части за Днепр и взрывают мосты через Днепр.
9. ...и из Одессы (но это уже совсем другая история не про ВС РФ).

***

№ 1.528

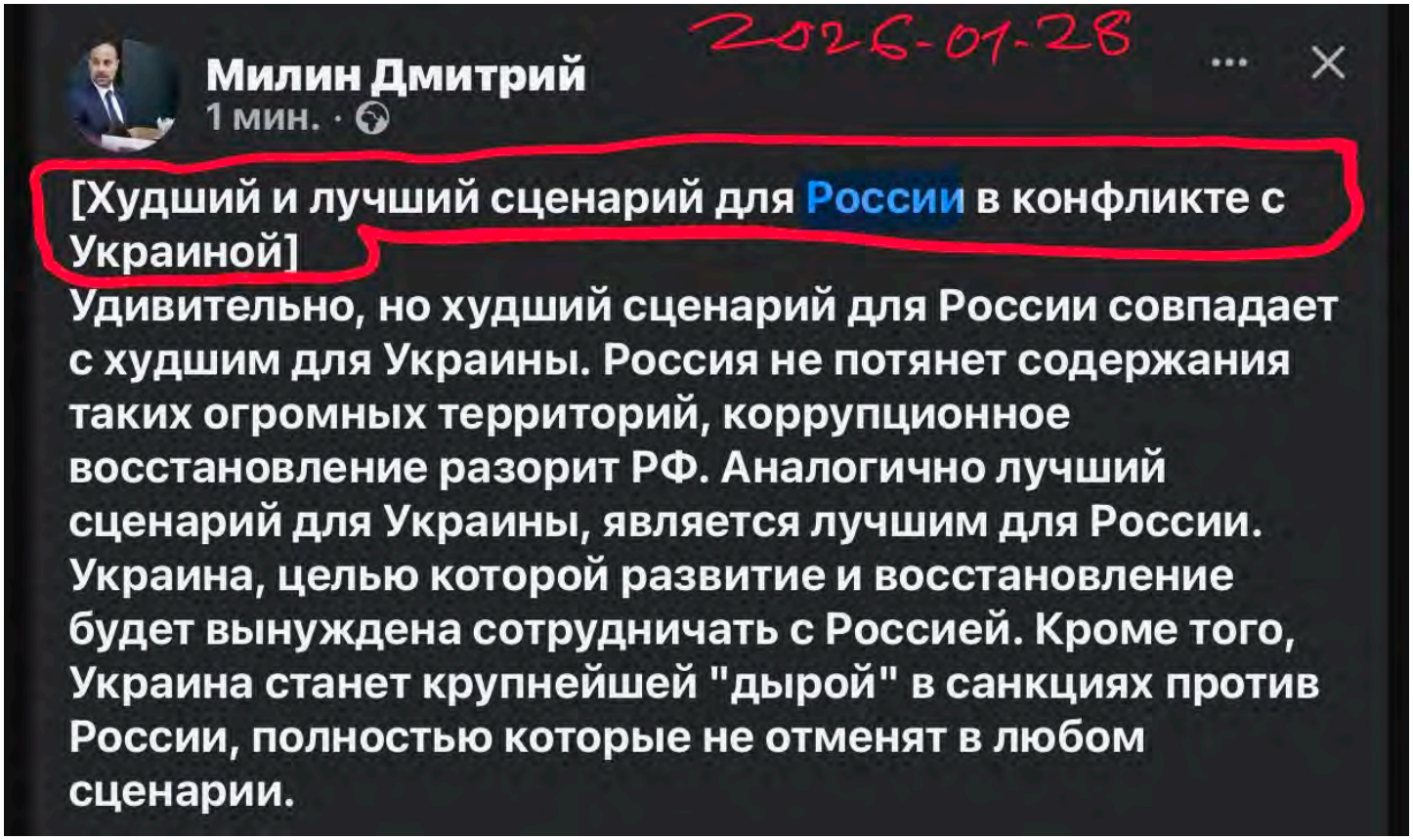
2026-01-28
Милин Дмитрий
1 мин. ·
[Худший и лучший сценарий для России в конфликте с Украиной]
Удивительно, но худший сценарий для России совпадает с худшим для Украины. Россия не потянет содержания таких огромных территорий, коррупционное восстановление разорит РФ. Аналогично лучший сценарий для Украины, является лучшим для России. Украина, целью которой развитие и восстановление будет вынуждена сотрудничать с Россией. Кроме того, Украина станет крупнейшей "дырой" в санкциях против России, полностью которые не отменят в любом сценарии.

***

№ 1.529

Милин Дмитрий
15 мин. · 🌍

2026-01-28

[Лучший сценарий для Украины]

1. Соглашение вывести войска из Донецкой области в обмен на вывод ВС РФ из частей Сумской, Харьковской, Днепропетровской и Запорожской областей и заключение мирного договора.
2. Создание "буферной демилитаризованой зоны", она же потом станет "зоной свободной торговли", которую можно будет вывести из под требований МВФ и за счет отсутствия тарифов с США и низких налогов развить экономику. Причем, чем больше будет эта зона - тем лучше. Потенциально туда могут войти Харьковская, Сумская, Днепропетровская, Запорожская, Херсонская, Николаевская и Одесская области.
3. Выплачивать долги и выполнять инструкции МВФ (которые финансово грамотные, но ведут страны к нищете и стагнации экономики) тогда придется ТОЛЬКО оставшейся части Украины не попавшей в "зону свободной торговли".
4. В случае мира сейчас Украина сможет получить 800 млрд пакет инвестиций, которые пойдут не через коррумпированное правительство Украины, а напрямую в "зону свободной торговли".
5. С Россией, при смене Зеленского на более вменяемого президента можно договориться о поставках газа и нефти по ценам ниже, чем рыночные.
6. В следствие этого Украина сможет расплатится со своими огромными долгами и выйти на траекторию экономического роста опережая темпы роста мировой экономики.
7. Без создания "зоны свободной торговли" Украина будет обречена на нищету и стагнацию.

***

№ 1.530

Джордж Фридман: Холодная война закончилась в Украине. Россия выбыла из высшей лиги

2026-01-23

ДЖОРДЖ ФРИДМАН, ПЕРЕВОД "ХВИЛІ"

Основатель Stratfor Джордж Фридман о новом мировом порядке в 2026 году и сближении США с Китаем

Джордж Фридман - один из самых влиятельных геополитических аналитиков США, основатель Stratfor и Geopolitical Futures - представил ежегодный прогноз на 2026 год.

Главный тезис:

> **— холодная война закончилась не в Берлине, а в Украине - когда российская армия не смогла взять Киев и застряла на клочке территории.**

Россия выбыла из лиги великих держав, а новый мировой порядок будет строиться вокруг отношений США и Китая.

При этом Фридман признается: действия Трампа по Гренландии ставят его в тупик

— впервые за карьеру он не может объяснить логику американского президента.

Ссылка

Кристиан Смит: Здравствуйте, вас приветствует подкаст Geopolitical Futures. Я Кристиан Смит.

Что ждет мировую геополитику в 2026 году? Вопрос, на который сейчас ответить сложнее обычного. Но именно на него попыталась ответить команда Geopolitical Futures в только что вышедшем ежегодном прогнозе под названием "Мир в поисках новой опоры" (Re-anchoring the World). В его основе лежит убеждение, что глобальную геополитику 2026 года будут определять отношения США и Китая. Отношения, которые в конечном счете приведут к крайне необходимому соглашению между двумя странами и определят международные отношения на целое поколение вперед.

Полный прогноз с детальным анализом каждого региона мира доступен подписчикам на *geopoliticalfutures.com*. Но сегодня мы хотим дать вам общее представление о глобальном прогнозе по США и Китаю и о том, что он означает для двух других крупных держав - Индии и России.

Со мной, как всегда, основатель и председатель Geopolitical Futures, автор этого прогноза - Джордж Фридман.

Джордж Фридман: Здравствуйте.

1. Гренландия: за гранью понимания

Кристиан Смит: Но сначала, Джордж, давайте не будем уходить от главного геополитического вопроса момента - Гренландии. Мы записываем это во вторник, до выступления президента Трампа на *Всемирном экономическом форуме в Давосе* в среду, где, по слухам, могут быть какие-то подвижки - имейте это в виду. Но, Джордж, вы пишете о геополитике давно. В понедельник вы опубликовали статью - я призываю наших слушателей прочитать ее на *geopoliticalfutures.com* - где признались, что происходящее вокруг Гренландии, в США, в Вашингтоне и в Европе, вас озадачило. Почему?

Джордж Фридман: Меня это очень озадачило. Стратегическое значение Гренландии понятно - и с военной точки зрения, и с точки зрения полезных ископаемых. Американский интерес в обеспечении ее безопасности полностью объясним. Но желание Америки владеть Гренландией прямо сейчас - это уже на грани понимания, потому что все необходимое мы могли делать и раньше.

Решение ввести пошлины против любой европейской страны, которая воспротивится американскому приобретению Гренландии, - это за гранью понимания.

1) — Во-первых, от этих пошлин страдают и сами США, не только их мишени.

2) — Во-вторых, это ставит под угрозу фундаментальную реальность - отношения США и Европы. Как бы они ни развивались, это основа основ.

Поэтому я написал своим читателям извинение. Признаюсь: я не понимаю, зачем он это сделал. Моя работа строится на понимании того, что нации должны делать, чего не могут, каковы их возможности, и на этой основе я строю прогнозы. Этот конкретный шаг Трампа выходит за рамки того, что я могу понять. Поэтому я был обязан сказать читателям, что не понимаю. И я действительно не понимаю.

А если письмо, которое сейчас ходит по сети, - письмо президенту Норвегии, где говорится, что все это из-за того, что Трамп не получил Нобелевскую премию, - если это правда, то я вообще в растерянности. Не знаю, кого тут надо вызывать, и не буду говорить. Но объяснить это я не могу.

Так прошли мои последние 24-48 часов - соцсети сходят с ума, каждый мой читатель написал мне об этом. И это теперь фундаментальный вопрос. Знаете, обычно... каждый президент - эгоманьяк. Сама идея, что ты можешь стать президентом США, требует колоссального эго. Но все остальные президенты

умели его скрывать. Взять, например, Клинтона - иногда оно проглядывало. Но то, насколько откровенно проявляется эго Трампа, - это из ряда вон выходящее и не вполне объяснимо. Вот над чем я бьюсь.

Кристиан Смит: Вы писали о стратегическом значении Гренландии в последние пару недель. Мы обсуждали это в подкасте пару недель назад, до разговора об Иране. Думаю, благодаря публичности этой дискуссии большинство людей по обе стороны Атлантики, кто следит за такими вещами, понимают стратегические основы происходящего. В чем, по-вашему, опасность давления на союзников через пошлины? Мы видим угрозы 200 % пошлин на французские вина - это катастрофа, если вы любите вино, но вряд ли конец света. В чем опасность в среднесрочной и долгосрочной перспективе?

Джордж Фридман: Экономическая связанность США и Европы глубока, как и связанность в сфере безопасности. Разорвать одну - значит в какой-то мере разорвать и другую. Но надо помнить, что в Верховном суде рассматривается дело. Звучат утверждения, что Трамп не имеет законного права вводить пошлины без одобрения Конгресса, потому что это налог, а налоги - прерогатива Конгресса. Так что неясно, может ли он вообще это сделать. Мне даже неясно, хотел ли он это сделать или просто хотел получить козырь для торга. Но этот козырь, на мой взгляд, выходит за рамки допустимого торга.

Если это просто козырь для переговоров - ладно, я могу отступить и сказать: хорошо, давайте торговаться. Но учитывая, с какой интенсивностью он отстаивал эту позицию и с какой интенсивностью европейцы реагируют, это может привести к серьезному разрыву.

Европейцам нужны отношения с США, США нужны отношения с Европой в той или иной форме. Это не конец. Но это создает серьезное напряжение. И одновременно в самих США это потенциально создает правовой кризис и, я подозреваю, во многом вредит ему политически.

Кристиан Смит: Джордж, раз уж мы об этом - вы упомянули переписку с президентом Норвегии и Нобелевскую премию мира. Это просто... это все просто троллинг? Трамп любит троллить. Он выпустил этот ИИ-ролик про Газу. Как вы думаете, это оно?

Джордж Фридман: Насчет того письма - не знаю. Но если президент США пойдет дальше, его ждут масштабные внутриполитические последствия.

Его рейтинги упали настолько, что большинство людей считают его неэффективным президентом - чуть больше 50%.

В то же время, думаю, большинство американцев воспримут это как подтверждение своих подозрений, что Дональд Трамп впадает в крайности, которые им не нравятся.

Так что последствия не только между Европой и США - есть и внутриполитические последствия в США.

Особенно в момент, когда его крайние действия, например в Миннесоте с агентами ICE (Immigration and Customs Enforcement - иммиграционная полиция), оттолкнули многих его избирателей.

У него все еще значительная поддержка, но не большинство.

А с выборами 2026 года на горизонте возникает много политических вопросов.

Так что его действия имеют не только глобальные - или даже не столько глобальные - последствия, но и глубокие последствия для американской внутренней политики.

Кристиан Смит: Джордж, последний вопрос на эту тему. Многие спрашивают: не дает ли такой подход к Гренландии, это пренебрежение суверенитетом и территориальной целостностью, карт-бланш России в отношении Украины или Китаю в отношении Тайваня? Мол, "мы хотим это - и мы это заберем"?

Джордж Фридман: *Россия уже это сделала. Они сказали: "Хочу Украину - заберу". Китай уже это делает. Так что это американцы следуют примеру китайцев и русских, а не наоборот.*

Идея, что это как-то легализовало или легитимизировало подобные претензии, игнорирует факт:

— такие претензии постоянно предъявляют друг другу разные страны.

Это очередное преувеличение возможностей американского президентства.

2. Прогноз GPF: мир без опоры ищет новую

Кристиан Смит: Хорошо. Давайте поговорим о чем-то реальном. Прогноз GPF на 2026 год. Прошлогодний прогноз на 2025 год назывался "Мир без опоры". Напомните, о чем он был - это важно перед тем, как перейти к нынешнему на 2026.

Джордж Фридман: Как ни странно, холодная война была опорой для мира. Каждая страна могла быть либо союзником США, либо союзником СССР, либо нейтральной. Это не менялось быстро. В этом смысле у мира была опора.

Для меня холодная война закончилась в Украине. Когда российская армия не смогла оккупировать всю Украину, была отброшена от Киева и теперь топчется, пытаясь удержать крошечный клин украинской территории, - это

продемонстрировало, что она не способна вторгнуться в Европу, а это был главный страх холодной войны.

Поэтому произошли две вещи.

1) — Противостояние США и России, которое определяло мир, устарело. Россия и близко не так могущественна, как США.

2) — И одновременно возникла ситуация, когда все остальные страны должны переопределить свои отношения.

Мы говорили о Европе.

Отношения Европы с США строились на российской угрозе, советской угрозе - страх перед вторжением породил НАТО и все остальное.

Теперь, когда русские показали свои военные пределы, глубокие военные пределы, много разговоров: "После этого они вторгнутся туда, сюда". *Но если они не смогли взять даже половину Украины, они не смогут сделать и это.*

Так что **теперь мир без опоры**.

Опора, которая пугала мир и расставляла все по местам, - холодная война - явно закончилась.

Это значит, что

— мы в нестабильном положении глобально.

Не в том смысле, что вспыхнут войны, но многие страны не знают, куда идти. И поэтому мир найдет себе новую опору. Мы думаем, что это произойдет в этом 2026 году.

Кристиан Смит: И как это произойдет?

Джордж Фридман: **В мире есть две великие державы с военным потенциалом глобального масштаба и огромными экономиками - США и Китай.**

1) — Россия больше не глобальная держава. У нее нет военной способности действовать по всему миру, а ее экономика крайне слаба и слабеет - 9-ое или 10-ое место в мировых рейтингах.

2) — США на первом месте,

3) — Европа, если когда-нибудь объединится, была бы на втором - чуть больше Китая.

И вот что происходит: каковы будут отношения между США и Китаем?

Это фундаментальный вопрос.

Во время холодной войны США и Советы были враждебны друг другу и маневрировали по всему миру на этой основе.

США и Китай тоже были враждебны друг другу.

Но при этом глубоко экономически связаны.

Вопрос:

> — будут ли отношения США и Китая, двух великих держав, враждебными, как во время холодной войны? Или будет что-то другое?

Я ожидаю ***другого***, по разным причинам.

Кристиан Смит: Мы даем обзор прогноза и не хотим раскрывать все. Но объясните несколько причин, почему Китай и США... Это вопрос, который занимает аналитиков уже больше 10-ти лет: это *ловушка Фукидида* (концепция о неизбежности войны между растущей и существующей державой)? Неизбежно ли столкновение США и Китая? Объясните, почему это не так.

Джордж Фридман: Китайская экономика взлетела начиная с 1980 года.

> 1) — Одним из оснований этого взлета был доступ к американской экономике - они могли экспортировать дешевые товары в США, и делали это массово.
>
> 2) — Второе измерение китайского роста - американские инвестиции в Китай. Инвестиции шли огромные. Китай был и остается сильно зависим от доступа к США. США - это 25% мировой экономики. Если у тебя нет доступа к этим 25%, а ты построил экономику вокруг торговли с американцами - потребительские товары, технологические компоненты, - то тебе некуда идти. Нет такого места.

Так что у китайцев врожденная экономическая зависимость от американской экономики.

И сейчас из-за пошлин они в глубоких экономических проблемах.

> — В Китае значительная безработица, чего раньше не было. Финансовая система в проблемах. Темпы роста упали ниже 5%. В лучшие времена было 15%. Потом снизилось до 5%. Теперь, похоже, около 3%. Китайцы в серьезной беде. Им нужен доступ к американскому рынку.

В то же время американская экономика ощущает проблему иного рода

- не столько инфляцию, сколько ***снижение ценовой доступности товаров***. Многие товары из Китая были дешевле и давали потребителям доступ к разным продуктам - например, в фармацевтике китайские поставки были критически важны. Цены выросли. И по мере роста цен давление нарастает и внутри США. Экономические проблемы США меньше китайских, но они есть.

Поэтому

— **с экономической точки зрения двум странам нужно договариваться.**

Вопрос:

— как договариваться и быть взаимозависимыми, сохраняя при этом враждебную военную позицию?

Вот что нужно решить.

3. Как может выглядеть соглашение США и Китая

Кристиан Смит: Чтобы понять, как именно две страны могут найти компромисс, в том числе по Тайваню, нужно читать полный прогноз. Но давайте хотя бы в общих чертах: как может выглядеть эта договоренность? Вы говорите, им нужно прийти к военному и экономическому соглашению. Что это будет на практике? Каким станет мир?

Джордж Фридман: Чтобы понять это, нужно вспомнить арабское нефтяное эмбарго после арабо-израильских войн.

Арабы прекратили продавать нефть США. В 1970-х это разрушило экономику. Она была в тяжелейшем положении, когда у нас не было нефти. На заправках не было бензина. Арабы использовали свою экономическую власть над США, чтобы наказать Америку за поддержку Израиля. В итоге это прошло.

Но когда у вас враждебные военные отношения, экономическая сторона становится оружием, которое можно использовать.

Например, если Китай перестанет отправлять все товары, которые он отправляет в США или отправлял раньше, в случае войны американская экономика сильно пострадает - мы стали глубоко зависимы от дешевых китайских продуктов. Но и китайцы пострадают, если начнут конфликт: им нужен американский рынок.

Иными словами, **переговоры, которые идут сейчас, идут в двух измерениях.**

1) — Первое - экономическое, пошлины.

2) — Второе - как достичь военного взаимопонимания. Как доказать друг другу, что мы не враждебны?

Один из небольших способов - каждая сторона уведомляет другую о предстоящих военных учениях, и тогда они знают, что эти учения не прелюдия к атаке, и это успокаивает ситуацию.

Можно достичь военных договоренностей.

1) — Они несколько сложнее экономических, но мы не можем зависеть от страны, с которой можем воевать.

2) — И Китай не может экономически зависеть от страны, с которой может воевать.

Так что **снятие военной напряженности и возвращение экономики к чему-то, что поддерживает обе страны, - это необходимость**.

Это больше, чем экономическая дискуссия. Это общая дискуссия об американо-китайских отношениях.

И мне кажется, что сейчас они говорят серьезно.

Есть разные индикаторы.

— Китайский посол в США говорит очень позитивные вещи о будущем отношений - а обычно он критикует США. Си перестал резко высказываться об Америке. Трамп не говорит плохого о Китае. Идут глубокие переговоры на разных уровнях по разным вопросам.

И когда смотришь на ситуацию - *нет причин для враждебности между США и Китаем, и много причин ее избегать.*

Так что мы смотрим на мир, очень отличающийся от мира холодной войны, где две главные державы были враждебны друг другу. Новая опора, как мне видится сейчас, - это мир, в котором две главные нации если не сотрудничают, то по крайней мере не мешают друг другу. И даже возможность сотрудничества не исключена. Это был бы радикальный сдвиг в геополитической системе повсюду - все игроки окажутся в других позициях.

Наш прогноз: в этом году высока вероятность достижения соглашения между двумя странами, потому что оно им нужно.

Кристиан Смит: В каком-то смысле это противоположность вестерна: в этом городе места хватит обоим.

Джордж Фридман: Именно. Во время холодной войны, когда Россия была очень могущественной, у нее был фундаментальный интерес в защите западного фланга через оккупацию Европы. У США был фундаментальный интерес в том, чтобы они не оккупировали Европу и чтобы сохранить доступ к Атлантике. И это нельзя было легко решить.

Эти отношения между двумя державами в каком-то смысле можно решить. Если посмотреть в прошлое - была великая борьба между Британией и Францией. Периодические войны. Но в долгосрочной перспективе они большую часть времени уживались. Иногда случались вспышки. Но эти две великие имперские державы, которые занимали большую часть Африки, Азии, Западного полушария очень долгое время, - они в итоге пришли к соглашению на основе экономической необходимости. Так что это не беспрецедентно. Непросто, но я думаю, что движение в этом направлении.

4. Россия: региональная держава, не более

Кристиан Смит: Отмечу, что я не пытался изобразить техасский акцент, раз уж вы в Техасе, Джордж - не думаю, что это было бы уместно. Давайте поговорим о России подробнее. Этот "новый мир" - термин сейчас используют направо и налево - многое будет значить для России. Как вы сказали в начале, они уже не та держава, что раньше. Как они справятся с этим биполярным миром, частью которого они совершенно не являются?

Джордж Фридман:

1) — Во-первых, важно признать: Россия - не глобальная *экономическая* держава ни в каком смысле. Даже внутренне у нее экономические слабости. В этом отношении она не ровня Китаю или США. Она вне этой игры.

2) — Во-вторых, это не глобальная *военная* держава. У нее есть возможность начать глобальную ядерную войну, но она вряд ли это сделает, потому что сама будет уничтожена.

Но что касается способности проецировать обычную военную силу (то есть действовать за пределами своих границ) - после украинской катастрофы, когда русские вторглись и четыре года спустя все еще воюют без успеха... *Россия не выглядит даже крупной региональной державой. В той мере, в какой она держава, - это региональная держава, не глобальная.* Она никак не может проецировать силу так, как потенциально может Китай, как регулярно делают США. У русских просто нет такой способности.

Да, они могут заниматься разными подрывными операциями, засылать спецслужбы в разные места.

Но они не глобальная держава.

1) — Они потеряли восточный фланг - Центральная Азия им больше не принадлежит.

2) — Они потеряли Южный Кавказ - после мирного соглашения между Арменией и Азербайджаном при посредничестве Трампа регион разворачивается к США.

Это были части российской сферы влияния. И недавно в Чечне, где они подавили большое восстание - это была страшная война, - оно, похоже, может снова ожить.

Так что внутри России есть проблемы. *Они просто не в лиге США или Китая, и поэтому они не великая глобальная держава. Значимая региональная держава, возможно, но не более того.*

Кристиан Смит: Раз уж о регионе - глядя вперед, одно из главных предупреждений европейских генералов в последние годы: Россия может попытаться атаковать балтийское государство, особенно Литву или Латвию. Что вы об этом думаете? Понятно, Россия плохо справилась в Украине, но Литва, Латвия, Эстония - маленькие страны, их можно пересечь за несколько часов. Это реальный риск? Или Европа справится сама, даже если США будут меньше вовлечены?

Джордж Фридман: Факт в том, что российская армия не очень эффективна.

Она неэффективна в использовании спутников и их интеграции в операции. Неэффективна в развитии новых узлов операций. И они все еще воюют годы спустя на очень узком и ограниченном фронте.

Идея, что, *провалившись* так плохо в соседней стране, которую должны были захватить за несколько месяцев, они теперь решат проецировать силу в другие направления,

— предполагает, что у них есть сила, которую можно проецировать.

— Если бы она была, они бы использовали ее в Украине. Потому что в Украине четыре года они воевали и бросили туда все, что у них есть.

Идея, что они прячут армию...

Напомню:

— они призывают 50-летних мужчин и вербуют наемников в Африке, потому что их силы исчерпаны.

Есть какая-то странная психология вокруг России - что это великая держава, способная проецировать силу куда-то еще. Если бы у нее была эта сила, Украина давно была бы в ее руках. Они бы ее использовали.

Так что я не воспринимаю это всерьез.

Плюс:

> — в Литве теперь размещена немецкая танковая бригада. Может, ее недостаточно, чтобы остановить российское вторжение, но она точно спровоцирует масштабное вмешательство НАТО.

Польша стала очень сильной военной державой.

> — При атаке на Литву у русских была бы Польша на фланге. И поляки точно контратаковали бы - они боятся за себя.

Конфигурация сил

> **— это реальность, которая не такая, какой мы ее представляли четыре-пять лет назад.**

Это совсем другая реальность.

Мы приписываем России силы, которых у нее нет, и стратегии, которые она не может реализовать.

Идея, которая повсюду циркулирует, - что, провалившись в Украине, они преуспеют в Литве, потому что она меньше, - это не реальность, учитывая другие элементы вроде немецких сил.

5. Индия: яркое будущее, но второй эшелон

Кристиан Смит: Прогноз также включает оценки всех регионов мира, как я сказал в начале. Давайте для примера посмотрим на Южную Азию, конкретно на *Индию*. Индия, как мы обсуждали в подкасте раньше, попала под американские пошлины в последние месяцы. Как она справится, как найдет баланс в этом мире? Это одна из самых быстрорастущих экономик, у нее, возможно, самый большой потенциал. Какое у нее место? Как она будет управлять ситуацией?

Джордж Фридман: Это очень важное место. Но помните: когда мы говорим о глобальных державах, мы говорим о тех, кто может иметь и экономический, и военный охват.

У индийцев пока этого нет. Может, разовьют.

Одна из их проблем - Китай очень нервничает из-за развития Индии. И если США и Китай достигнут понимания, американцы, скорее всего, не будут нарушать это понимание, вооружая Индию.

Помните, США в какой-то момент заигрывали с индийцами -

— частично, думаю, чтобы еще больше нервировать китайцев возможностью размещения там войск.

Но я думаю, Индия станет великой экономической державой, очень значительной военной державой, с которой не захочешь связываться.

Но будет ли она в состоянии проецировать силу глобально? Это другой вопрос.

Так что будущее у нее яркое - определенно ярче, чем у России сейчас.

1) — Но при этом я не думаю, что Китай готов к какой-либо войне с ней.

2) — Не думаю, что кто-то другой, включая пакистанцев, может реально с ней справиться.

Так что она в безопасности. У нее мощная экономика. *Она будет очень близко к первому эшелону, но все же во втором.*

Кристиан Смит: А в краткосрочной перспективе - у них эти американские пошлины. Что, по вашему прогнозу, ждет их в 2026 году?

Джордж Фридман: Думаю, эти пошлины начнут пересматриваться по мере продвижения в 2026 год. Вопрос "доступности цен", как это теперь называют вместо "высоких цен", будет очень актуален. Рейтинг популярности Трампа сейчас отрицательный. Тех, кто считает, что он плохо справляется, - около 57%. Тех, кто доволен его работой, - в районе 40%. Остальные без мнения.

Так что республиканцы в серьезной беде. Недавние события в Миннесоте, о которых большая часть мира может не знать, - там агент ICE застрелил Рене Гуд, американскую гражданку, и видео с убийством, похоже, не оправдывало этот акт. Это очень важный символ в США. Американская политика тоже меняется. Всегда, когда президента избирают на второй срок, его оппоненты получают большие преимущества, потому что он не выполнил все обещания. В этом случае все несколько экстремальнее. Проблемы с ICE, экономические проблемы играют против него.

Сейчас вопрос в том, что

1) — все республиканские сенаторы и конгрессмены, которые беспокоятся о сохранении своих мест, медленно, тихо начали отходить от безоговорочной поддержки. И это очень значимо.

2) — Во-вторых, Верховный суд будет рассматривать многое из того, что он сделал, в этом году. В прошлом году не рассматривали - было преждевременно. Но в этом году они будут. Я не могу предсказать, что они решат, но много спекуляций, что они сдерживались в первый год, а

во второй придут с решениями, которые реально ограничат то, что он может делать.

Кристиан Смит: Да, никто пока не знает, что они собирались решить - возможно, в день записи, но в итоге было неизвестно, что они собирались делать. Были предположения, что могут огласить решение, но не огласили. Так что в этом смысле, Джордж, давайте завершим: ситуация с пошлинами для Индии, но шире - ситуация, в которой оказались многие страны в отношениях с Америкой, - она может измениться в этом году отчасти из-за внутреннего давления на нынешнюю администрацию?

Джордж Фридман: Отчасти. Но американская зависимость от импорта - это слабость.

— Если поставки перережут, как во время арабского нефтяного эмбарго, это ударит по нам.

Для США имеет смысл ограничить зависимость от других стран, кроме близких союзников.

Но Трамп доводит это до крайности - он хочет умерить отношения даже с близкими союзниками.

Ему нужно найти баланс в собственном мышлении и соотнести его с меняющимися политическими реалиями в США. И это будет для него непросто.

В 2026 году мы увидим больше бурь.

По мере роста сопротивления Трампу - а оно всегда растет у всех президентов в этот период - склонность Трампа действовать агрессивно создаст политическую напряженность внутри США.

И это будет доминировать, вместе с Верховным судом и его решениями.

Кристиан Смит: Что ж, Джордж, на этом закончим. Спасибо вам, как всегда. Спасибо всем, кто слушает. Обязательно зайдите на geopoliticalfutures.com посмотреть прогноз - там гораздо больше материала, очень интересного. Скоро вернусь с новым подкастом, а пока - берегите себя и до свидания.

***

№ 1.531

Рэй Далио: Мир входит в опасную фазу Большого цикла

2026-01-27

США и мир в целом находятся на грани перехода от Стадии 5 к Стадии 6 — от предварительного разрушения порядков к их открытому слому.

1. Ключевые сигналы

(1) Государства перегружены долгами, а разрывы в доходах и ценностях растут.

(2) Экономические шоки усиливают напряжение.

(3) Деньги печатаются, но не идут в продуктивные инвестиции.

(4) Популизм и поляризация вытесняют умеренные силы.

(5) Медиа и институты теряют доверие.

(6) Насилие начинает выходить в реальный мир.

2. Итог

(1) Либо болезненные, но объединяющие реформы.

(2) Либо силовая перестройка системы через кризис и конфликт.

Большой цикл — историческая модель Рэя Далио, описывающая полный жизненный цикл денежных, политических и геополитических порядков. В среднем он длится около 80 лет и заканчивается кризисом.

Далио описывает шесть стадий «*архетипического цикла развития от порядка к беспорядку и обратно*»:

1-я стадия — начинается новый порядок, новые лидеры консолидируют власть.

2-я стадия — формируются системы распределения ресурсов и бюрократические институты.

3-я стадия — устанавливается мир и благосостояние.

4-я стадия — избыточные расходы и накопление долгов, когда увеличиваются политические и имущественные расколы.

5-я стадия — создаются очень плохие финансовые условия и усиливаются конфликты.

6-я стадия — войны, революции, гражданские конфликты, после которых всё возвращается к первой стадии.

***

№ 1.532-1

З «Енергоатому» треба виганяти ментів і генералів СБУ, а не імітувати реформи

Посилання

2026-01-29

Розмова з Ольгою *Кошарною* повністю.

Чому ми опинилися в такій ситуації? Нагадаю:

> — Герман ***Галущенко*** (міністр енергетики України з 29 квітня 2021 до 17 липня 2025) фактично блокував розвиток децентралізованої генерації.

Він не підписав конкурс на нові потужності, бо йому не сподобалися переможці — серед них були компанії, пов'язані з ***Кудрицьким***, якого нині звинувачують незрозуміло в чому.

А якби конкурс було підписано, 440 МВт приватних інвестицій ми мали б ще до зими 2026.

Цей шанс було втрачено у 2023 році.

Уже тоді стало зрозуміло: ми прогаяли час.

Треба було не латати радянські системи, а будувати розгалужену модель:

— працювати з громадами, підтримувати проєкти, спрощувати приєднання та ліцензування.

Натомість — нічого. Абсолютно нічого.

Я вважаю, **це було зроблено свідомо — як гра на боці росіян**.

Ви питаєте, чи є зараз у нас професіонали в енергетиці.

А мене більше тривожить інше:

— у нас так і не перезавантажили *НКРЕКП*.

Хоча після «Міндічгейту» прем'єрка обіцяла очищення, там досі сидять люди Миндича — і я вже відкрито називала прізвища.

Те саме в інших структурах:

1) — оператор ринку електроенергії, «Гарантований покупець» — ті самі обличчя.

2) — А розподільні мережі, які об'єднують сім обленерго з державною часткою? Там ми «чекаємо на аудит», бо хтось подав до суду — і все стало на паузу.

«Нафтогаз» — окрема тема. До нинішнього керівника в мене претензій немає:

— він прийшов **після Чернишова, який залишив компанію в руїнах.**

Далі — «*Енергоатом*».

— Потрібно звільняти весь менеджмент, заводити кризову команду, яка ***прибере ментів і генералів СБУ***, а вже потім формувати наглядову раду й оголошувати конкурс на голову правління.

Бо нинішній менеджмент після «Міндічгейту» спокійно сидить, проводить сумнівні аукціони з продажу електроенергії, замовляє через «Прозорро» непершочергові оцінки — замість займатися виживанням системи. Як це назвати?

Так, відповідальний Уряд.

1) — Але коли **з 2019 року в країні де-факто діє *президентсько-офісна республіка***,

2) — виникає вивчена ***безпорадність***. І саме вона привела нас туди, де ми є.

О́льга Павлівна Кошáрна (нар. м. Картали, РРСР, 8 жовтня 1955) — українська хімічна науковиця та експертка у галузі атомної енергетики. Здобула освіту в Московському хіміко-технологічному інституті ім. Менделєєва та звання кандидата хімічних наук у 1985 році. Працювала в різних українських наукових та державних інституціях, спеціалізувалася на питаннях енергетичної безпеки та ядерного регулювання. У 2023 році увійшла до рейтингу Forbes "50 лідерок України" [1] Співзасновниця ГО «Антикризовий експертний ядерний центр України».

Кошарна Ольга Павлівна

Ольга Павлівна Кошарна

Народилася	8 жовтня 1955 (70 років) М. Картали, Челябінська обл., Російська РСР, СРСР
Діяльність	хімік
Alma mater	Московський ордена Леніна і ордена Трудового Червоного Прапора хіміко-технологічний інститут імені Д. І. Менделєєва[d] (1978)

***

№ 1.532-2

Як захищають нашу енергетику і чого Україні очікувати цієї зими

РЕЗОНАНС

2025-11-17

Євген Кузьменко, "Цензор.НЕТ"

"- И больше захисные споруды мы строить не будем? - Я бы подождал. Но, б****, если честно, жалко денег, пустая трата…".

Цей діалог, узятий з величезного масиву плівок Міндічгейту, особливо вразив слухачів. Чому? Бо він безжалісно влучає у нерв осіні-2025, з її роздовбаними ворогом підстанціями, виснажливими графіками відключення світла і поширеними НАБУ аудіозаписами, на яких впливові люди, серед іншого, пиляють гроші, які мали піти на захист української енергетики.

"Чому у мене в хаті нема світла?". На це питання пересічного українця можна відповісти яскравим відео від ДТЕК чи наведеним вище діалогом двох корупціонерів. "Цензор.НЕТ" обрав третій варіант – бесіду з авторитетною експерткою з ядерної енергетики Ольгою ***Кошарною***.

З пані Ольгою ми без поспіху поговорили про рівні захисту об’єктів української енергетики; про нову тактику російських обстрілів і можливу їй протидію. А також про те, якими є наші шанси на виживання цієї зими.

Спойлер? Апокаліпсису не станеться, але й легко не буде. І от чому…

***

- Почнімо з невеличкого лікбезу. З чого складається захист об'єктів енергетики у нашій країні?

- Залежить від рівня об'єкту. Якщо, скажімо, брати АЕС, то біля них завжди, навіть за часів Януковича, було ППО. Над АЕС заборонялося прокладати маршрути цивільних літаків. Десь у 2012 була розроблена так звана проєктна загроза загальнодержавного рівня, а також пооб'єктові проєктні загрози – таємний документ, який було затверджено Радою національної безпеки та оборони. Згідно з інформацією від розвідок, Проєктна загроза визначається на підставі результатів оцінки загрози вчинення диверсії, крадіжки або будь-якого іншого неправомірного вилучення ядерних та радіоактивних матеріалів - відповідно до рекомендацій МАГАТЕ в рамках Конвенції про фізичний захист ядерного матеріалу та ядерних установок.

Стосовно ТЕС працює інший підхід.

Але, ймовірно, біля великих ТЕС зараз теж є ППО, як і засоби радіоелектронної боротьби. Який вигляд має типова теплова електростанція? Це величезний майданчик, на якому розташоване обладнання: котли, великий турбінний зал, градирні, склади для вугілля (якщо паливо – вугілля), ротори, трансформатори та інше електротехнічне обладнання. І все інше.

- Цей майданчик, він десь розміром з футбольне поле?

- Більше. Хоча ТЕС, вони ж різні. Мені доводилося бути на Запорізькій ТЕС (тією, що поруч із Запорізькоюї АЕС). Але я не була на Трипільській, Вуглегірській, Добротвірській чи Бурштинській ТЕС. Усе це – об'єкти різної встановленої потужності.

Щодо захисту трансформаторних підстанцій – вони теж бувають різні.

Є 750 кВ, це такий здоровенний пристрій розміром з багатоповерховий будинок. Є трансформатори у 330 кв, у 110 і так далі.

- Про типові об'єкти сказали, тепер давайте про рівні захисту. Я чув про три рівні захисту, перший з яких – габіони та біг-беги.

- Так,

1) — перший рівень - габіони. Це можуть бути просто мішки з піском, а можуть – металева сітка з щебенем. Захист цього рівня – від уламків.

2) — Другий рівень – ***ПТ-видні бетонні споруди***. Їхня концепція розроблялася і узгоджувалася з Генеральним штабом та ДСНС у 2023 році. Саме Генштаб оцінював кінетичний вплив уламків ракет і шахедів.

- Тобто другий рівень захисту – від шахедів?

-Так. І я бачила фото, на яких шахеди влучають у такий захист – і не завдають шкоди. Навіть коли у цьому захисті ще не було металевої арматури навколо бетонної споруди, фото з якої виклав у себе в Фейсбуці Кубраков. Ба більше, як зауважено у звіті тимчасової слідчої комісії Верховної Ради під керівництвом нардепа Кучеренка, такий захист витримує навіть удар деяких крилатих ракет.

Але проблема в тому, що зараз росіяни гатять балістикою. А ударів балістикою цей захист, зрозуміло, не витримує.

- З другим рівнем зрозуміло. А з чого складається третій рівень захисту?

- 3) — Третій рівень не було реалізовано, і я вважаю його абсолютно нереалістичним.

Йшлося про те, щоб накрити захистом цілі об'єкти. Але як накрити дорогим високоякісним захистом території величезної площини?

Водночас, деінде були побудовані підземні пункти керування підстанціями. Це відкрита інформація, про такі пункти говорив свого часу і Володимир Кудрицький. Скільки таких пунктів вони побудували, мені невідомо.

Взагалі, що стосується ***підстанцій***, у нас була дуже розвинута мережа. ***Вона навіть була надлишковою***. Бо якщо до розпаду у СРСР ми споживали 300

мільярдів кіловат/годин на рік, а після розпаду і до повномасштабного вторгнення – 150-180 мільярдів, то зараз, на мою думку, - менше 100 млрд.

До того ж, під час обстрілів восени-взимку 2022-2023 у нас, 1) по-перше, було більше генерації електроенергії, а 2) по-друге – більше резервних ліній.

Зараз, на жаль, ситуація істотно гірша.

Багато постраждало минулого 2024 року та у цьому 2025 році: **майже вибита вся генерація на Лівобережжі.**

- Повернімося до захисту об'єктів енергетики. Хто виділяє гроші на такий захист?

- Коли вирішили захищати ці об'єкти захисними спорудами, "Укренерго" серед багатьох підстанцій (десь 120-130) визначило ключові. Було створено Агентство відновлення, яке очолив Мустафа Найєм. Цьому агентству і виділили для проведення робіт ці 22 ключові об'єкти.

Рештою займалося "Укренерго". Вони теж визначили зі свого списку пріоритетні об'єкти. І коли 2 вересня 2024 роки звільняли Кудрицького, частина бетонних захисних споруд уже була побудована під протекцією "Укренерго".

Скільки коштувало будівництво захисних споруд?

Можу лише сказати, що у Агенції під керівництвом ***Найєма*** вартість робіт була в 3-4 рази більшою за "***Укренерго***".

- З огляду на численні проблеми української енергетики, які наразі маємо – чиєї провини тут більше? Ворога з його масованими обстрілами і комбінованим знищенням нашої генерації? Чи корупції та некомпетентності у власному менеджменті?

- Безумовно, ситуація важка передусім через обстріли ворога.

По-перше, зараз вона важча за ту, що була у 2022-23 роках. Ми втратили багато генерації – як теплової, так і гідрогенерації. І тому маємо дефіцит потужностей для виробництва електроенергії.

На жаль, корупція та некомпетентність деяких наших чиновників теж не додає позитиву.

Це стосується, наприклад, розвитку децентралізованої теплової генерації на газі, про необхідність якої голосно заявлялося міністром Германом ***Галущенком***.

Але ж в реальності ним чинились перешкоди для впровадження проєктів з приватними інвестиціями.

- А як же АЕС?

- АЕС – це базові потужності, ними не можна маневрувати, тобто використовувати їх для балансування енергосистеми.

До того ж, зараз пошкодили ще й трансформатори для видачі потужності (це вже не "Енергоатом", а "Укренерго") навколо ХАЕС і РАЕС. І енергоблоки ХАЕС та РАЕС працюють на зменшеній потужності – не можуть видавати повну потужність, бо в них пошкоджена передача.

Але якби вони навіть і працювали – ефекту б це не дало.

- Чому?

- Пам’ятаєте, раніше був нічний провал – коли споживання електроенергії падає. Тоді ТЕС зменшували потужності - у той час, як АЕС працювали у базовому режимі. І тому нам казали, що потужні прилади треба використовувати вночі, щоби вдень не було піків і перепадів. В пікові ранкові та вечерні часи ТЕС та ГЕС збільшували потужності для покриття споживання. Якщо сонячний день, потужності ТЕС зменшували в середині дня, оскільки електроенергію виробляли сонячні станції.

- Так, пам’ятаю, чув таке.

- Але **останнім часом ми втратили майже всю генерацію, яка може збільшувати чи зменшувати потужність**.

У всьому світі цю роль виконують гідроелектростанції – але у нас їх недостатньо.

До речі, у грудні-січні 2023 ми на гідроелектростанціях і виїхали…

А зараз після пошкоджень, маловоддя упродовж двох років – усе змінилося на гірше.

Крім того, оскільки дві наші атомні станції розміщені на заході держави, як і імпорт електроенергії з ЄС, а наші електромережі не можуть передавати такі потужності на Лівий берег, - маємо додаткові труднощі.

Додайте ще до цього втрату електроенергії при передачі на нагріві дротів – і обсяг наших проблем буде вам зрозумілий.

А у ворога тактика така: вони гатять по Чернігівщині, Сумщині, Полтавщині – щоб розділити Лівобережжя і Правобережжя.

- Розділити у якому сенсі?

- Чим менше електроенергії виробляється місцевою генерацією, тим більше графіків обмежень.

Ворог робить ставку на те, щоби Лівий берег відчув несправедливість по відношенню до себе порівняно із Заходом країни, де енергетична ситуація краща.

- Гадаєте, ворог веде настільки витончену гру?

- Так, для мене це абсолютно зрозуміло.

Окрім цього, я впевнена, що Росія цілком може ударити і по відкритих розподільчих пристроях на АЕС. А вони розташовані вже у безпосередній близькості до реакторів. Росія здатна на все, ми ж це бачимо!

Ситуація важка. Я сподіваюсь, що оці всі скандали с Міндічем, Галущенком не нароблять шкоди нашій енергетиці.

Я взагалі-то впевнена, що **Галущенко – це агент Андрія Деркача.** Давно про це писала…

- Що ж, вербувати політиків навколо себе було давньою тактикою Андрія Леонідовича. До речі, щодо тактики. Який алгоритм використовує Росія, атакуючи наші енергооб'єкти?

- Росіяни швидко навчаються. Свого часу вони починали ці масові атаки по енергосистемі України взимку 2022-23. Ті атаки були розпорошені територіально, і вони самі розуміли, що результату не досягли. Я навіть бачила один російський документ, де вони аналізують свої помилки, і чому не вдалося розвалити нашу енергосистему… Тобто там працюють дуже системні люди, професіонали, включно з енергетиками.

Після того, як у нас відмовилися від транзиту газу, вони почали обстрілювати наші підземні сховища, компресорні станції, підприємства газовидобутку, які розташовані переважно у Харківській та Полтавській областях. А зараз вони зосередилися на знищенні генерації електроенергії на Лівобережжі України і у прикордонних областях – Чернігівщині, Сумщині, Харківщині.

У чому ще змінилася їхня тактика?

У 2022 за весь осінньо-зимовий період ними було випущено усього 400 ударних БПЛА. А зараз лише за один місяць – жовтень 2025 - вони цих БПЛА випускають більш ніж 2 тисячі. Тому що поставили на конвеєр, вже без допомоги Ірану, виробництво дронів у промислових масштабах.

І тактика зараз в них така: велику кількість дронів, від 30 до 50 одиниць, вони спрямовують в одну ціль. А потім – б'ють ракетами, теж по кілька в одну ціль.

Зрозуміло, що виснажується ППО. І нам важко їм протистояти, бо від партнерів довго була затримка у зброї.

- Протистояти дійсно важко – і це відбивається і на професіоналах енергетики. Усі бачили *істеричний*, з безліччю знаків оклику, прес-реліз від "*Центренерго*". Наскільки ця істерика є виправданою не в межах однієї енергетичної структури, а у контексті майбутнього цілої країни на зиму?

- Ну, по-перше, я вважаю, що це – зовсім не професійна комунікація. Так, я розумію відчай компанії – тому що вони втратили всі активи. У їхній власності були Зміївська, Трипільська і Вуглегірська ТЕС. Вуглегірська теплоелектростанція в окупації; Трипільська неодноразово постраждала, і вони дійсно вкладали гроші, відновлювали. Хоча, звичайно, це все закриті дані – що вони там відновили, невідомо. Пошкоджена в жовтні була і Зміївська ТЕС на Харківщині.

Водночас, на мою думку, *ДТЕК* більш професійно комунікує із суспільством.

- Тим не менш, стан нашої енергосистеми ускладнюється, ворог, очевидно, збільшуватиме і потужність ударів, і їхню частоту. Яким, на вашу думку, є найнебезпечніший сценарій на цю зиму для українських міст і містечок?

- Розумієте, ситуація буде різною залежно від регіону.

Є три великі міста – Київ, Одеса та Харків – у яких, 1) по-перше, - велике енергоспоживання, і 2) по-друге – немає власної генерації (є пошкодження у всіх трьох містах).

Але, на мою думку, у цих містах апокаліпсису не буде. Тому що, наприклад, у Києві адміністрація закупила ще у 2024 мобільні когенераційні установки. Є старі котельні, які можна відновити для постачання тепла. Так, ми будемо жити з графіками і, можливо, відсутність світла на добу буде від 12 до 16 годин до кінця сезону. Обстріли ворога, я думаю, матимуть системний характер.

Що стосується прикордонних міст, то там буде складніше. Характерний приклад – Шостка, що на Сумщині, де віднедавна ситуація була дуже важкою.

- А захід країни?

- Їм буде легше, ніж Києву, Харкову та Одесі. І набагато легше, ніж прикордонним містам і містечкам.

Підсумовуючи: так, ми будемо жити за графіками обмеження постачання електроенергії. Але апокаліпсису не буде.

- Технічне питання, але воно, як не дивно, досі цікавить купу людей. Декого дратує ситуація, коли у них в будинку світла нема, а буквально через дорогу усе світиться. Можете доступно пояснити, чому так?

- Річ у тому, що навіть один будинок може бути приєднаним до різних ліній електропостачання. А якщо на лінії є об'єкт критичної інфраструктури – лікарня, дитячий садок, важливе промислове підприємство, - таке можливо. Я навіть знаю один будинок у Києві, у них на одній лінії – лікарня. І вимкнень у них не було…

Тобто не треба вимагати справедливості на четвертий рік війни, коли ми втратили резерви і генерації, і мереж.

Треба розуміти: ситуація буде гірше, ніж у 2022 році, коли ми мали розгалужені мережі, і можливо було швидко перепідключитися на резервні мережі. І генерації було достатньо.

А зараз у нас немає резервів генерації.

- З одного боку, маємо вже четверту зиму з плановими та екстреними відключенням електроенергії, і хто як міг – вже підготувався. З іншого боку – багато гарних порад у такій ситуації не буває. Тож як підготувалася енергоексперт Ольга Кошарна до цієї зими? Може, щось із ваших напрацювань стане у пригоді нашим читачам?

- Насправді я підготувалася влітку 2022. Пам'ятаю, як написала у чаті нашого ОСББ: "У нас сучасний будинок з електричними плитами. Співмешканці, будь ласка, купляйте туристичні *газові плитки з невеличкими балонами*. Вони більш безпечні. Але не ставте їх на електричну плиту, бо як зненацька увімкнуть світло, може бути вибух".

Окрім цього, у мене з 2022 є *туристична сонячна панель*. І коли влітку 2024 року були жорсткі відключення, я від цієї батареї заряджала свої девайси.

Що стосується освітлення.

Добре допомагають *лампи-USB на акумуляторах*. Світильники різного типу. Зрозуміло, ліхтарики. Що ще?

Для роутера я купила джерело безперебійного живлення. Це акумулятор, він постійно підключений, незалежно від того, чи є світло, чи нема. Коли світла немає, він працює як батарея – тому wi-fi в квартирі є.

До того ж, підготувалися провайдери, які теж встановили безперебійний Інтернет, і оператори мобільного зв'язку. 8, 10, 12 годин мобільний зв'язок є.

Звичайно, є у мене *зарядна станція Ecoflow* (хоча нині вистачає інших виробників powerstations). Не дуже потужна, холодильник не потягне, але прилади поменше – цілком…

- Наше з вами інтерв'ю – не про *Міндічгейт*, але зовсім не спитати про нього я не можу, бо усі ми бачимо, який суспільно-політичний струс

країна нині переживає з цим каскадом скандалів. А чи може ця криза вплинути на якість управління енергосистемою України у найближчі місяці?

- Відповім за електричну частину енергетичної системи.

В "***Укренерго***" зараз – професійна команда, яка працювала разом з ***Кудрицьким*** і залишилася і після його відставки.

Нинішній керівник Віталій ***Зайченко*** довгий час був головним диспетчером "Об'єднаних енергосистем України". У нього в команді працюють його учні, тому команда дуже сильна. Тому що утримати ситуацію при всіх цих обстрілах, не допустити справжнього блекауту, тобто розпаду енергосистеми на острови, - це майстерність, кваліфікація, вищий клас!

Тобто що стосується "Укренерго", я у них впевнена. Я з ними знайома, це дуже кваліфіковані люди. Скажу більше, коли в Ізраїлі готувались до оцієї 12-денної війни з Іраном і розуміли, що треба готувати енергетику до потужних обстрілів, вони консультувалися з "Укренерго".

- Щодо "*Укренерго*" ви мене та читачів заспокоїли. А як щодо Міністерства енергетики, чия очільниця Світлана *Гринчук* під час Міндічгейту вимушена була подати у відставку? Чи не зависнуть у міністерстві щоденні важливі процеси?

- У неї є заступники, і, можливо, когось із них призначать виконувати обов'язки міністра енергетики. Не думаю, що її відставка суттєво вплине на роботу міністерства.

***

№ 1.533

З "Енергоатому" може бути виведено близько двох мільярдів гривень – Герус

2026-01-22

Економічна правда Віктор Волокіта , Микола Топалов — 22 січня, 17:00

Минулого тижня органи державної влади та представники "Енергоатому" ухвалили низку рішень, які можуть призвести до виведення з держкомпанії близько *2 млрд грн* на користь приватних трейдерів.

Про це йдеться у зверненні голови парламентського комітету з питань енергетики та ЖКП Андрія ***Геруса*** до прем'єр-міністерки Юлії ***Свириденко***, спікера Верховної Ради Руслана ***Стефанчука*** та інших керівників органів держуправління.

Автор звернення наголошує, що ситуація розгортається на тлі складного стану в енергосистеми: дефіциту генерації, пошкодження мереж і підстанцій та масових відключень світла по країні.

Герус нагадав, що 16 січня ***Національна комісія, що здійснює регулювання у сферах енергетики й комунальних послуг (НКРЕКП)*** тимчасово підвищила прайс-кепи (цінові обмеження) на короткострокових сегментах ринку електроенергії з 17 січня 2026 року на 82,5% до 15 000 грн за МВт-год (нічні, денні та ранкові години підняті із 5 600-6 900 грн до 15 000 грн).

Хоча напередодні Регулятор мав намір залишити прайс-кепи незмінними.

За два дні до цього, 14 січня, "Енергоатом" провів аукціон і продав 2100 МВт базового навантаження на період 21–31 січня за середньою ціною 7565 грн за

МВт-год. Це сталося за кілька днів до початку періоду поставки і до офіційного рішення про підвищення прайс-кепів.

У листі зазначається, що керівництву компанії було відомо про обговорення можливого перегляду граничних цін, однак "Енергоатом" не скористався жодним із логічних сценаріїв мінімізації ризиків – не відклав аукціон, не зменшив обсяг продажу та не розбив його на кілька сесій.

Навпаки, компанія продала великий обсяг електроенергії однією сесією, причому на 35% більше, ніж у середньому продавала подекадно з початку грудня.

"Це може свідчити або про кричущу некомпетентність, або про корупційну зацікавленість", - вважає Герус.

За його словами, логічними в цій ситуації були б наступні дії компанії: відкласти аукціон до п'ятниці 16 січня, розтягнути аукціон на декілька днів, продати мінімальний обсяг, зробити перший аукціон з поставкою лише на 2 дні, а на інші 8 днів зробити окремий аукціон пізніше вже із новими прайс-кепами.

"Всього покупцями електроенергії стали 60 компаній. Але, якщо подивитися на найбільших топ-15 покупців, то вони настільки нетипово збільшили свої закупівлі, що або знали, або здогадувалися, що може бути підвищення прайс-кепів. Така поведінка абсолютно протилежна поведінці "Енергоатому", який діяв, як ніби нічого не чув про можливий перегляд прайс-кепів", - зазначає Герус і приводить інформацію про проведення торгів.

За інформацією нардепа, топ-15 компаній збільшили свої закупівлі на 101%, при чому інші 45 компаній зменшили свої закупівлі на 57%. А деякі підприємства збільшили обсяги закупівлі у 3-4 рази.

Така різниця у поведінці, за його словами, свідчить, що деякі великі компанії або заздалегідь знали про можливий перегляд прайс-кепів, або здогадувалися чи розуміли, що таке можливо.

"Якщо на всіх аукціонах з початку грудня на топ-15 припадало 51,8% всієї покупки, то на останньому аукціоні на них припадає 83,3% всіє покупки. Тобто із 2100 МВт обсяг 1749 МВт купили топ-15 покупців. Це нетипова консолідація, яка не спостерігалася протягом останніх місяців", - зазначив Герус.

Він також вважає, що серед переліку компаній можуть бути такі, які, не володіючи додатковою інсайдерською інформацією і не перебуваючи у корупційній змові із продавцем, просто спрогнозували, що ціна може зростати, тому купили більше.

"Але загалом картина містить занадто багато дивних аномалій. Всі покупці, що купили електроенергію на аукціоні "Енергоатому", далі продають її або по ціні РДН (ринок на добу наперед - ред.), або з прив'язкою до ціни РДН. Вже із 20 січня ми може спостерігати різке зростання цін, а на 22 січня ціна РДН склала 13 233 грн за МВт-год, що на 75% більше, аніж була ціна аукціону до підвищення прайс-кепів. Варто зазначити, що це підвищення буде зрештою перекладене на всіх споживачів", - йдеться у зверненні депутата.

Таким чином, за його інформацією, середня ціна за 21-22 січня на ринку становила 11 484 грн, що на 52% або на 3 918 грн більше, аніж ціна аукціону 14 січня.

"Якщо припустити, що такі ж ціни будуть триматися до кінця січня, та враховуючи, що було продано 554 400 МВт-год, то таким чином з "Енергоатому" на приватні компанії буде виведено близько 2 млрд грн. Це недоотриманий прибуток НАЕК "Енергоатом", який стане прибутком трейдерів, які купили електроенергію на аукціоні 14 січня", - розповів Герус.

Він вважає, що необхідно провести службове розслідування, "чому регуляторні зміни трималися у таємниці, чому не публікувалися відповідні проєкти рішень та не було публічної комунікації, хто і як приймав рішення в НАЕК "Енергоатом" провести аукціон 14 січня".

А також треба терміново ініціювати негайне розірвання договорів продажу НАЕК "Енергоатом", укладених 14 січня, та проведення повторного аукціону.

"Виведення 2 млрд грн у такий складний період з державної компанії може розцінюватися тільки як крайня форма мародерства з особливим цинізмом", - резюмував Герус.

Нагадаємо:

Національна комісія, що здійснює регулювання у сферах енергетики й комунальних послуг (НКРЕКП), тимчасово підвищила прайс-кепи (цінові обмеження) на короткострокових сегментах ринку електроенергії з 17 січня 2026 року.

Як повідомлялося, фігуранти розслідування НАБУ під прикриттям посадовців відмивали десятки мілйонів доларів з оператора української атомної енергетики "*Енергоатому*".

За даними НАБУ, схема відмивання коштів цинічна та примітивна: якщо приватний бізнес хотів працювати (продавати товари чи надавати послуги) з "Енергоатомом", то він мав заплатити від 10% до 15% відкату. Відмовляєшся - не отримуєш оплату та "вилітаєш" зі списку постачальників.

НАБУ вважає, що організатором схеми був бізнесмен, колишній партнер президента Зеленського Тимур *Міндіч.*

РАДА

КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
з питань енергетики та житлово-комунальних послуг

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

Прем'єр-міністру України Ю.А. Свириденко

Копія: Голові Верховної Ради України Р.О. Стефанчуку

Керівнику Офісу Президента К.О. Буданову

Першому віцепрем'єр-міністру - Міністру енергетики Д.А. Шмигалю

Міністру економіки, довкілля та сільського господарства О.О. Соболєву

Міністру фінансів С.М. Марченку

Голові НКРЕКП Ю.М. Власенку

Членам Наглядової Ради НАЕК «Енергоатом»

Шановна Юліє Анатоліївно!

Минулого тижня державними органами влади та державними підприємствами було прийнято ряд рішень та вчинено деякі дії, про результати та наслідки яких змушений Вас проінформувати у цьому листі, адже мова може іти про суму біля 2 млрд грн, які були виведені із державної компанії НАЕК «Енергоатом».

Як відомо, останнім часом в країні склалася важка ситуація в енергетичному секторі, через дефіцит генеруючої потужності, а також пошкодження підстанцій та мереж в країні масово застосовуються графіки відключень електроенергії.

Одним із рішень, які ніби-то мали покращити ситуацію, було перегляд прайс-кепів, тобто верхніх цінових обмежень. Повне розуміння ситуації дає комплексний аналіз фактів та подій, що відбувалися 08-16 січня.

Рис1

Початок історії.

Ще 08 січня у четвер був зібраний Антикризовий Енергетичний Штаб під головуванням Прем'єр-міністра України, де були зібрані як тоді діючі, так і майбутні керівники енергетичних органів влади та підприємств (як державної, так і приватної форми власності). За моєю інформацією, саме там на засіданні штабу була оголошена ідея про необхідність підвищення прайс-кепів. Зазначалося, що це для можливостей більшого імпорту. На цьому засіданні був присутній представник Енергоатому та чув цю ідею.

Тим не менше, у проекті рішення регулятора НКРЕКП, який був опублікований на сайті НКРЕКП, було вказано про намір залишити прайс-кепи незмінними. Тобто для широкого загалу (для

всього ринку) ідея не була відомою. Хоча Енергоатом та деякі інші учасники ринку про неї, як мінімум, чули.

Також енергетична проблематика обговорювалася на нараді у Президента у середу 14 січня. На нараді також були присутні Прем'єр-міністра України Ю.А. Свириденко, міністр енергетики Д.А. Шмигаль, керівник групи «ДТЕК» М. Тімченко, керівник «Укренерго» В.Зайченко та керівник фракції «Слуга Народу» Д.Арахамія. З публічних комунікацій зрозуміло, що на нараді обговорювалося питання збільшення імпорту електроенергії хоча і деталей не було наведено.

Наступного дня, у четвер 15 січня, уряд приймає Постанову №39 «Деякі питання подолання наслідків надзвичайної ситуації державного рівня в електроенергетичних системах», де пункт 5 рекомендує НКРЕКП переглянути граничні ціни (прайс-кепи) на «ринку на добу наперед» та підняти їх у середньому на 82,5% до 15 000 грн за МВт-год (нічні, денні та ранкові години підняти із 5 600-6 900 грн. до 15 000 грн.).

Рис2

Дії регулятора НКРЕКП.

12-13 січня НКРЕКП проводить публічні обговорення щодо можливого перегляду прайс-кепів. Позиція регулятора, висловлена публічно, що прайс-кепи мають залишатися незмінними. Цією інформацією про незмінність прайс-кепів користуються більшість учасників ринку, які не мають доступу до інсайдерської інформації.

14 січня, у середу НКРЕКП публікує на сайті свій проект рішення, де також вказує, що планується залишити прайс-кепи незмінними. А відповідне засідання Комісії призначається на 20 січня, через 3 повних робочих дні після публікації проекту рішення. Така процедура визначена Законом.

15 січня на сайті НКРЕКП і надалі проект рішення не передбачає підвищення прайс-кепів. Цією інформацією про незмінність прайс-кепів користуються більшість учасників ринку, які не мають доступу до інсайдерської інформації.

Проте 16 січня, у п'ятницю ввечері на 18.00 НКРЕКП без будь-якого обґрунтування в порушення процедури та 3-х денного строку, визначеного Законом, збирається на засідання Комісії – і виносить рішення підняти прайс-кепи на 82,5% до 15 000 грн за МВт-год., що прямо суперечить попередньому опублікованому Проекту рішення.

Зазвичай, регулятор знає, коли державні генеруючі компанії проводять аукціони, і вже склалася практика, що зміна регуляторних обмежень відбувається до проведення таких аукціонів, а не після. Адже це суттєво впливає на ціну. Проте не цього разу - станом на п'ятницю 18 січня Енергоатом вже провів свій аукціон та продав обсяг 2100 МВт базового навантаження на період 21-31 січня. Середня ціна аукціону склала 7565,55 грн за МВт-год.

Рис3

Дії НАЕК «Енергоатом».

Ще 08 січня на Антикризовому Енергетичному Штабі була озвучена ідея підвищення прайс-кепів і керівникам НАЕК «Енергоатом» було відомо про таку ідею. У компанії немає зобов'язання продати певний обсяг електроенергії у певні строки. Тому компанія сама обирає, у які дати продавати, який обсяг, і на який період поставки.

Логічною дією є дочекатися, чим закінчиться обговорення щодо прайс-кепів і тоді проводити аукціон. У компанії була продана електроенергія по 20 січня включно, отже, новий період поставки був 21-31 січня. Проте компанія вийшла на аукціон і продала весь обсяг ще 14 січня,

---

як ніби-то не розуміючи, що прайс-кепи можуть бути змінені. Це свідчить або про кричущу некомпетентість, або про корупційну зацікавленість. Логічними діями компанії були б наступні:

- Відкласти аукціон до п'ятниці 16 січня (до того дня вже була рекомендація уряду по прайс-кепах).
- Розтягнути аукціон на декілька днів
- Продати мінімальний обсяг
- Зробити перший аукціон з поставкою лише на 2 дні, а на інші 8 днів зробити окремий аукціон пізніше вже із новими прайс-кепами

Проте компанія НАЕК «Енергоатом» зробила все навпаки – у середу 14 січня, ще за 7 днів до початку періоду поставки однією сесією продала великий обсяг 2100 Мвт. Це на 35% більший обсяг, аніж компанія в середньому подекадно продавала з початку грудня (1679 МВт у декаду).

Рис4

Результати аукціону 14 січня.

На перший погляд, аукціон у середу 14 січня пройшов прозоро та конкурентно, але при більш глибокому аналізі стають очевидними декілька аномалій. Всього покупцями електроенергії стали 60 компаній. Але, якщо подивитися на найбільших ТОП-15 покупців, то вони настільки нетипово збільшили свої закупівлі, що або знали, або здогадувалися, що може бути підвищення прайс-кепів. Така поведінка абсолютно протилежна поведінці Енергоатом, який діяв, як ніби нічого не чув про можливий перегляд прайс-кепів. Нижче інформація про проведені торги:

Назва	Придбано, МВт.год		Придбано, МВт		приріст закупівлі
	середнє за декаду з 01.12	21-31 січ	середнє за декаду з 01.12	21-31 січ	
Д.ТРЕЙДІНГ (ДТЕК)	49 013	100 320	200	380	90%
ЕНЕРГО ЗБУТ ТРАНС	29 280	42 240	120	160	34%
ТАРГЕТ ЕНЕРДЖІ	8 160	39 600	33	150	350%
ЗЕ.ТЕК	14 400	31 680	59	120	104%
ЕНЕРДЖЕТИК	23 078	27 984	94	106	12%
ДЕ ТРЕЙДИНГ	9 845	26 400	40	100	149%
УКРАЇНСЬКИЙ СТРУМ	21 552	26 400	88	100	14%
ТЕС	9 600	25 080	39	95	142%
КЕСКо	7 440	24 288	30	92	203%
УПС ТРЕЙДІНГ	3 893	23 760	16	90	466%
СИСТЕМ ТРЕЙД ГРУП	9 360	23 760	38	90	135%
ЕСГ	3 840	18 480	16	70	346%
ТЕП	10 176	18 480	42	70	68%
ТОЛК УКРАЇНА	5 280	18 480	22	70	225%
ПОЛТАВАЕНЕРГОЗБУТ	8 011	14 784	33	56	71%
ТОП-15 покупців	*212 928*	*461 736*	*870*	*1 749*	*101%*
Інші 45 покупців	*198 029*	*92 664*	*809*	*351*	*-57%*
Всього продано, МВт-год	410 957	554 400	1 679	2 100	35%
Частка ТОП-15 покупців	51,8%	83,3%	51,8%	83,3%	

Рис5

Аномалії, які проявилися на аукціоні 14 січня:

- ТОП-15 компаній збільшили свої закупівлі на 101%, при чому інші 45 компаній зменшили свої закупівлі на 57%. А деякі компанії збільшили обсяги закупівлі аж у 3-4 рази. Така різниця у поведінці свідчить, що деякі великі компанії або заздалегідь знали про можливий перегляд прайс-кепів, або здогадувалися/розуміли, що таке можливо
- Якщо на всіх аукціонах з початку грудня на ТОП-15 припадало 51,8% всієї покупки, то на останньому аукціоні на них припадає 83,3% всіє покупки. Тобто із 2100 МВт обсяг 1749 МВт купили ТОП-15 покупців. Це нетипова консолідація, яка не спостерігалася протягом останніх місяців.

Безумовно, серед цього переліку компаній можуть бути такі, які не володіючи додатковою інсайдерською інформацією і не перебуваючи у корупційній змові із продавцем, просто спрогнозували, що ціна може зростати, тому купили більше. Але загалом картина містить занадто багато дивних аномалій.

Всі покупці, що купили електроенергію на аукціоні Енергоатому, далі продають її або по ціні РДН, або з прив'язкою до ціни РДН. Вже із 20 січня ми може спостерігати різке зростання цін, а на 22 січня ціна РДН склала 13 233 грн за МВт-год, що на 75% більше (!), аніж була ціна аукціону до підвищення прайс-кепів. Варто зазначити, що це підвищення буде зрештою перекладене на всіх споживачів.

Рис6

Середня ціна за 21-22 січня на ринку склала 11 484 грн, що на 52% або на 3 918 грн., більше, аніж ціна аукціону 14 січня.

Якщо припустити, що такі ж ціни будуть триматися до кінця січня, та враховуючи, що було продано 554 400 МВт-год, то таким чином **з Енергоатому на приватні компанії буде виведено біля 2 млрд грн**. Це недоотриманий прибуток НАЕК «Енергоатом», який стане прибутком трейдерів, які купили електроенергію на аукціоні 14 січня.

Рис7

Загалом щодо підвищення прайс кепів.

Загалом державні регуляторні рішення не мають прийматися у тіньовий спосіб, який дає перевагу тим, хто хоче скористатися інсайдерською інформацією. У даному конкрентному випадку підвищення прайс-кепів призвело до зростання ціни понад 50%, але не мало суттєвого позитивного ефекту для більшості країни. У період 17-21 січня у більшій частині країни і надалі діяло 4,5 черг відключень, тому що в енергосистемі велике пошкодження мереж та підстанцій і неможливо передати потрібні обсяги електроенергії із заходу в центр та на схід країни. Це рішення є особливо негативним по відношенню до лівобережної України, де і надалі великі відключення, але тепер ціна стане значно дорожчою. Таке рішення (та ще й прийняте у такий спосіб) є непродуманим, непорахованим, має явний комерційним ефект, але не є реальним вирішенням проблем енергосистеми.

Мовою цифр: підвищення прайс-кепів склало 82,5%, а приріст комерційного імпорту (без Укрзалізниці та Нафтогазу) склав менше 2% від споживання електроенергії.

У зв'язку із вищевикладеним звертаюся до Вас із наступним проханням:

- вжити всіх можливих заходів, щоб надалі рішення приймалися без порушень чинного законодавства, особливо, якщо такі порушення призводять до збитків державних компаній;
- провести службове розслідування, чому регуляторні зміни трималися у таємниці, чому не публікувалися відповідні проекти рішень та не було публічної комунікації;
- провести службове розслідування, хто і як приймав рішення в НАЕК «Енергоатом» провести аукціон 14 січня, незважаючи на те, що вже обговорювалася ідея перегляду прайс-кепів;
- провести службове розслідування, чому інформація про підготовку підвищення прайс-кепів в належний спосіб не була доведена до державних компаній-виробників е/е;
- **з метою мінімізації збитків державної компанії терміново ініціювати негайне розірвання договорів продажу НАЕК «Енергоатом», укладених 14 січня, та проведення повторного аукціону. Умови договору дозволяють розірвання/зменшення обсягів без штрафних санкцій.**

Рис8

Варто пам'ятати, що саме для фінансової стабільності НАЕК «Енергоатом» у 2023-2024рр урядом було прийнято рішення про підвищення тарифів для населення. Також хочу зазначити, що кошти, які НАЕК «Енергоатом» може отримати як прибуток від господарської діяльності, можуть бути спрямовані на реалізацію важливих енергетичних проектів або на сплату дивідендів у державний бюджет України з подальшим спрямування на потреби Збройних Сил України. Виведення 2 млрд грн у такий складний період з державної компанії може розцінюватися тільки як крайня форма мародерства із особливим цинізмом. Прошу невідкладно відреагувати.

З повагою

Голова Комітету **А.ГЕРУС**

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Герус Андрій Михайлович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000C5032E00ACABE900
Дійсний до: 20.10.2027 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
17д9/7-2026/14407 від 22.01.2026
2123006

Рис9

***

№ 1.534

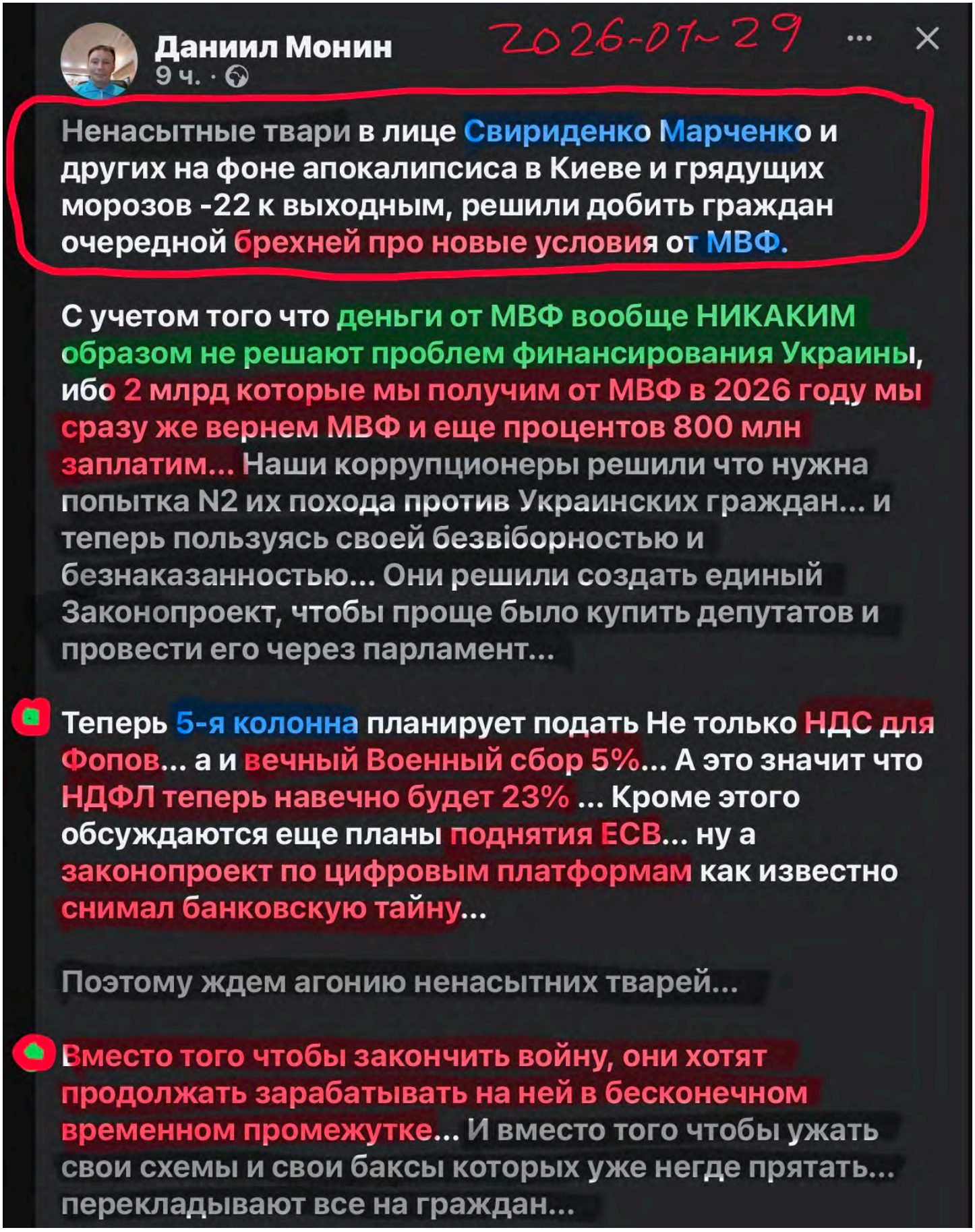
Даниил Монин
9 ч. ·
2026-01-29
Ненасытные твари в лице Свириденко Марченко и других на фоне апокалипсиса в Киеве и грядущих морозов -22 к выходным, решили добить граждан очередной брехней про новые условия от МВФ.
С учетом того что деньги от МВФ вообще НИКАКИМ образом не решают проблем финансирования Украины, ибо 2 млрд которые мы получим от МВФ в 2026 году мы сразу же вернем МВФ и еще процентов 800 млн заплатим... Наши коррупционеры решили что нужна попытка N2 их похода против Украинских граждан... и теперь пользуясь своей безвіборностью и безнаказанностью... Они решили создать единый Законопроект, чтобы проще было купить депутатов и провести его через парламент...
Теперь 5-я колонна планирует подать Не только НДС для Фопов... а и вечный Военный сбор 5%... А это значит что НДФЛ теперь навечно будет 23% ... Кроме этого обсуждаются еще планы поднятия ЕСВ... ну а законопроект по цифровым платформам как известно снимал банковскую тайну...
Поэтому ждем агонию ненасытних тварей...
Вместо того чтобы закончить войну, они хотят продолжать зарабатывать на ней в бесконечном временном промежутке... И вместо того чтобы ужать свои схемы и свои баксы которых уже негде прятать... перекладывают все на граждан...

***

№ 1.535

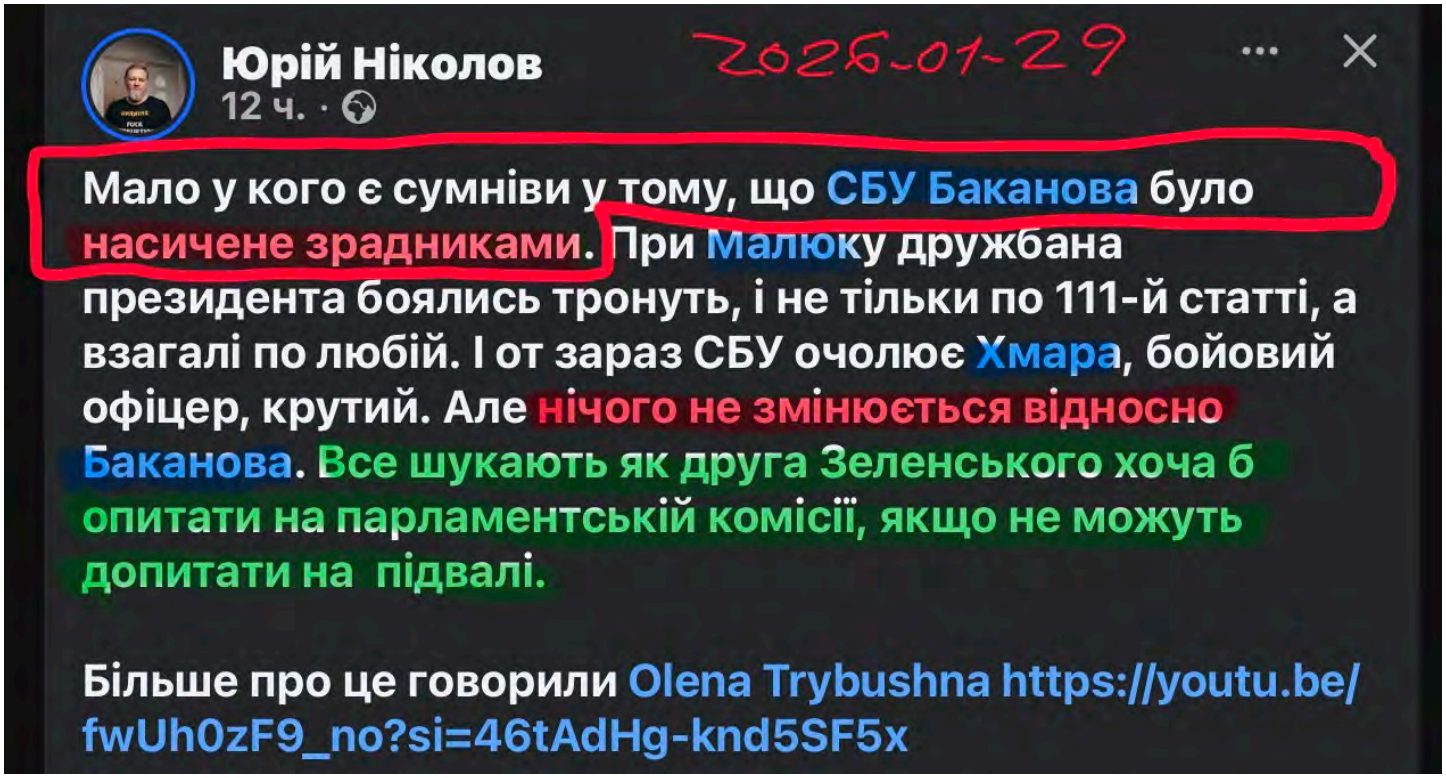
Юрій Ніколов
12 ч. ·
2026-01-29
Мало у кого є сумніви у тому, що СБУ Баканова було насичене зрадниками. При Малюку дружбана президента боялись тронуть, і не тільки по 111-й статті, а взагалі по любій. І от зараз СБУ очолює Хмара, бойовий офіцер, крутий. Але нічого не змінюється відносно Баканова. Все шукають як друга Зеленського хоча б опитати на парламентській комісії, якщо не можуть допитати на підвалі.
Більше про це говорили Olena Trybushna https://youtu.be/fwUh0zF9_no?si=46tAdHg-knd5SF5x

***

№ 1.536

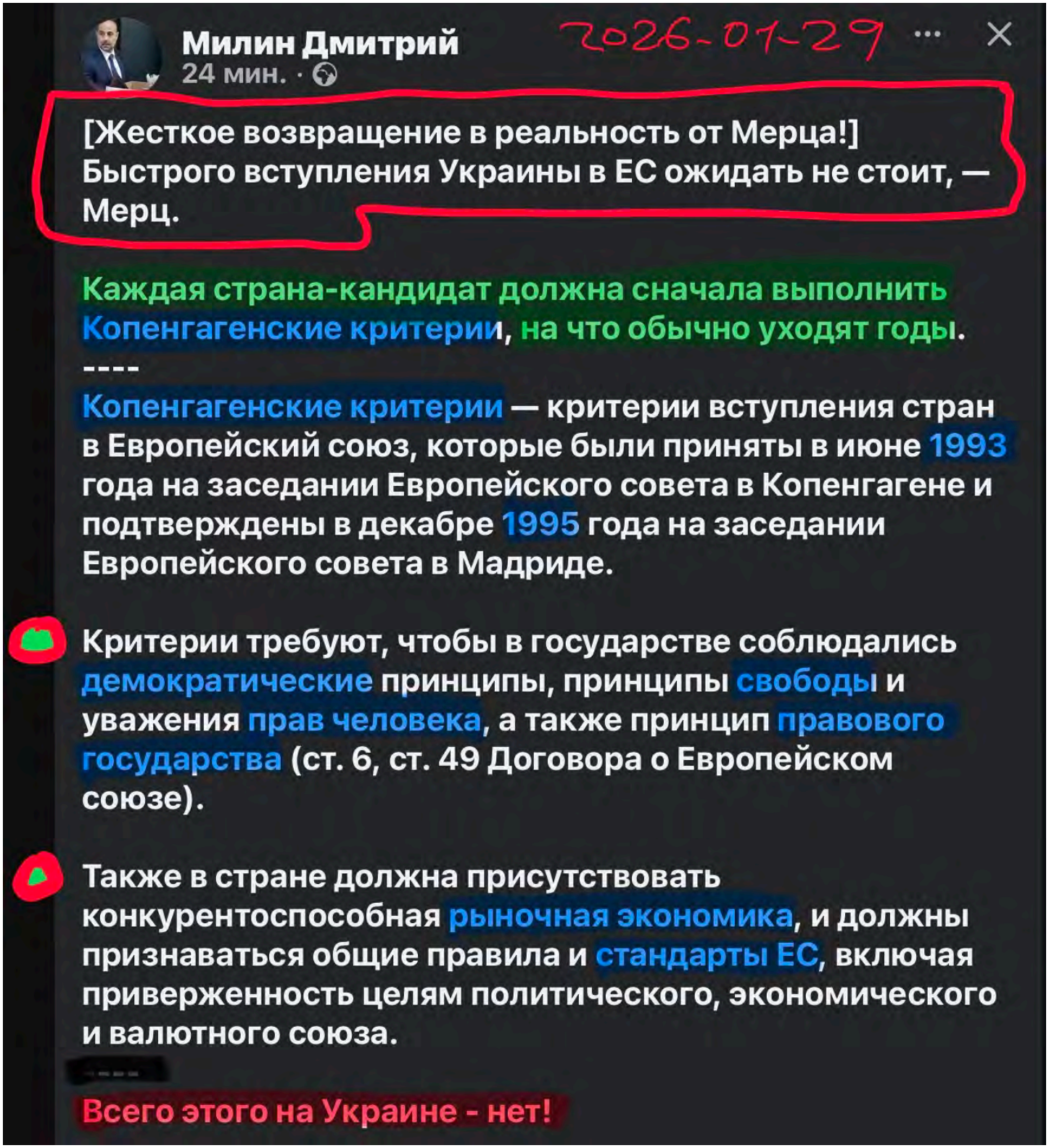

***

№ 1.537

Огляд… Ми продовжуємо формат «коротко з різних напрямків»

2026-01-29

Машовець

Куп'янський напрямок

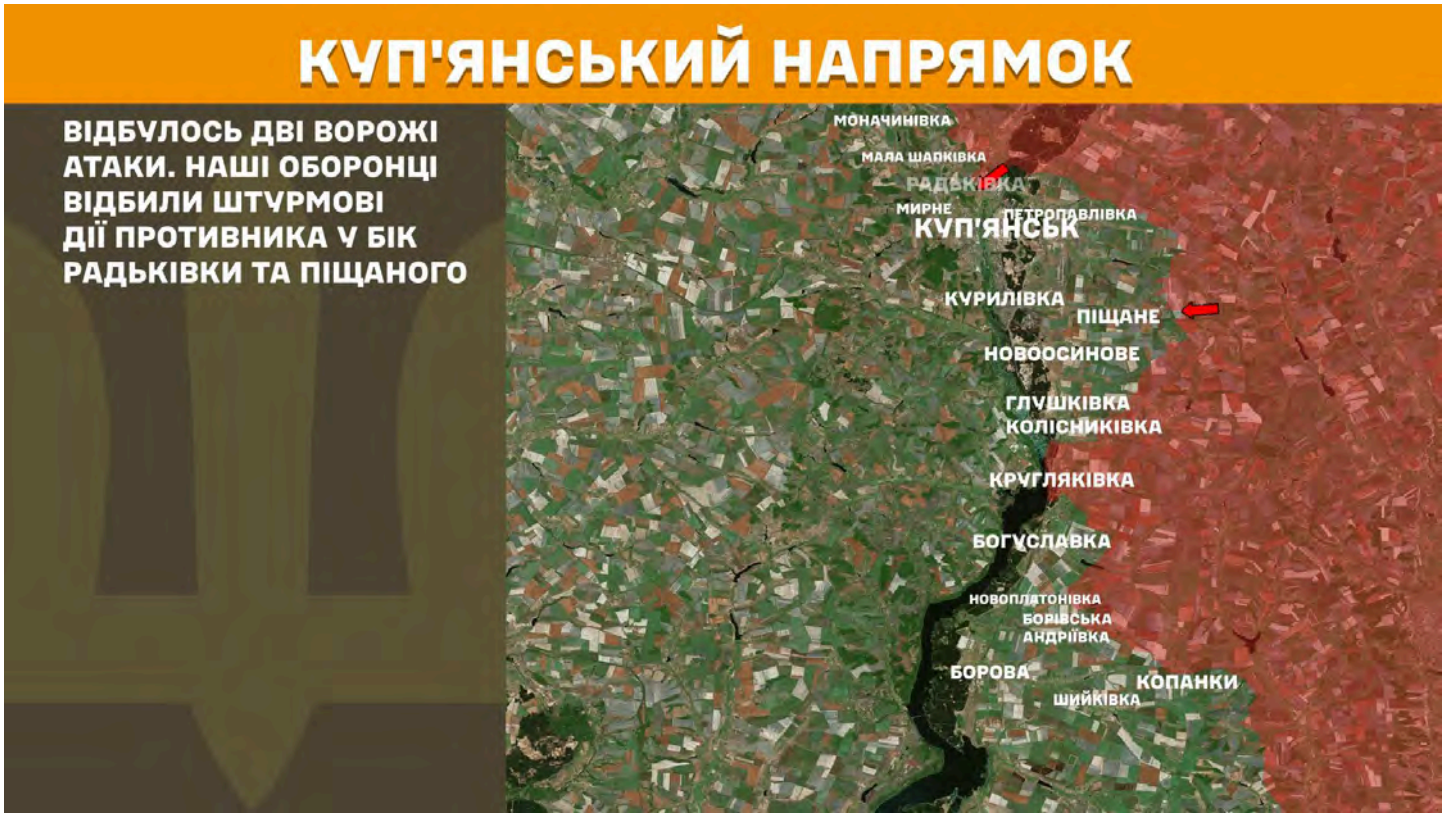

Війська (сили) російського угрупування військ (УВ) «Запад» за підтримки частини сил 6-ї загальновійськової армії (ЗВА) УВ «Север» продовжують спроби захопити район міста Куп'янськ і розблокувати залишки своїх штурмових груп, оточених у західній (центральній) частині міста.

У рамках цього завдання в першій половині січня цього року командування УВ «Запад» здійснило певне перегрупування своїх сил і засобів на цьому напрямку (на правому фланзі смуги 1-ї танкової армії/ТА) з метою посилення наступальних можливостей своїх тактичних груп (ТГр), що діють в напрямку міста Куп'янськ.

Зокрема:

(1) - Противник перемістив частину сил і засобів із смуги 47-ї танкової дивізії (тд) до району Лиману Першого. Можливо, ми говоримо про підрозділи одного-двох мотострілецьких полків (мсп) цієї дивізії — 272-го та 245-го мсп, загальною чисельністю щонайменше до 1-2 -х мотострілецьких батальйонів (мсб)

(2) - У смугу 2-ї мотострілецької дивізії (мсд), що діє на південь і південний схід від Куп'янська, ймовірно, також прибули підкріплення (можливо, частина сил цієї ж дивізії, які раніше діяли в смузі 20-ї ЗВА на Лиманському напрямку).

(3) - Також командування 6-ї ЗВА (УВ «Север»), очевидно, перегрупувало свою 68-му мсд, що діє на плацдармі на північ від Куп'янська, зосередивши основні її сили на лівому фланзі цього

з’єднання (це, ймовірно, стосується щонайменше двох її мотострілецьких полків — 121-го та 122-го мсп).

Таким чином, можна стверджувати, що наразі у наступі на Куп’янськ приймають участь частини та підрозділи щонайменше трьох з’єднань (дивізій) з 1-ї ТА та 6-ї ЗВА, які, відповідно, входять до складу УВ «Запад» і «Север» — 2-ї мсд, 47-ї тд та 68-ї мсд. Крім того, підрозділи 27-ї окремої мотострілецької бригади (омсбр) тієї ж 1-ї ТА і, можливо, низка підрозділів 11-го армійського корпусу (АК) УВ «Север» також беруть активну участь у боях в районі Куп'янська.

Очевидно, що командування УВ «Запад» російських військ отримало недвозначний наказ — «відновити положення» в районі міста Куп'янськ і привести його у відповідність до тих «результатів», які раніше публічно оголосило вище військово-політичні керівництві російської федерації. Це передбачає захоплення всього району оборони ЗСУ в місті Куп'янськ і селищі Куп'янськ-Вузловий, а також ліквідацію плацдарму ЗСУ на річці Оскіл, на схід від міста.

Однак наразі російське військове командування на цьому напрямку дуже далеко від досягнення цілей, поставлених перед ним його військово-політичним керівництвом на Куп’янському напрямку. Після невдалих спроб деблокувати залишки своїх штурмових підрозділів, оточених у західній (центральній) частині Куп'янська, російське командування, ймовірно, незабаром спробує посилити свої загальні наступальні дії проти плацдарму ЗСУ на Осколі, на схід від міста.

Тим часом ворог продовжує намагатися прорватися до оточених, діючи з півночі вздовж річки Оскіл, як зі свого плацдарму на північ від міста, так і з північного сходу,

у таких напрямках:

(1) - Лиман Перший – Кучерівка

(2) - Западне – Голубівка

Станом на вечір 28.01.2026 штурмові групи російських військ, ймовірно, змогли відтіснити передові позиції ЗСУ в районі Голубовки на кілька сотень метрів на захід від села. Але дорога, яка йде через село на південь у бік міста, залишається під контролем ЗСУ й відповідно – просування російських піхотних груп у місто заблоковано. Крім того, підрозділи ЗСУ досить впевненно утримують свої позиції в районі Селянського провулка та Купянського «Екстрім-парку».

У свою чергу, спроби противника прорватися вздовж східного берега до району зруйнованого мосту через Оскіл у тій частині Куп'янська, що

називається «заоскілля», поки що не були особливо успішними. Окремі штурмові групи противника (російські війська), час від часу, прориваються до району Ліцея No7, Молочноконсервного заводу та гуртовні «Амбар», але їм поки не вдається закріпитися там і їх регулярно вибивають звідти на північ від міста.

Крім того, очевидно, що ЗСУ продовжують утримувати Кучерівку та Петропавлівку в цьому напрямку, що дуже ускладнює противнику проведення атакуючих/штурмових дій уздовж вузької смуги (свого роду «коридору») зі сходу, поруч з Осколом через фланговий вогонь ЗСУ звідти по російським штурмовим групам і підрозділам, які розгортаються в ній для просування на південь.

Насправді на цих напрямках російські війська досить обмежені щодо можливості маневрувати власними силами і засобами, під час організації та проведення наступальних дій. Адже, кожного разу, коли противник намагається просунутися вздовж річки по обох її берегах на південь (тобто в місто), заходячи в ці «коридори», він стикається не лише з ефективним фронтальним, а й інтенсивним фланкіруючим вогнем з позицій ЗСУ, розташованих на їхніх флангах, майже на всю глибину своїх бойових порядків.

Звісно, в таких умовах шанси російського командування розблокувати залишки своїх штурмових підрозділів, оточених у Куп'янську, так би мовити, найкоротшим шляхом, невеликі.

Я думаю, саме тому командування російського УВ «Запад» вирішило трохи змінити «методологію» виконання цього завдання, ставши більш активним проти ВСЬОГО плацдарму ЗСУ, розташованого на схід та південний схід від Куп'янська.

У цьому контексті варто зазначити, що зміщення уваги командування 1-ї ТА УВ «Запад» на фронтальні та флангові дії проти українського плацдарму цілком виправдане. Замість постійних неефективних атак/штурмів по вузьких пристріляних «коридорах» уздовж Осколу, противник вирішив атакувати місто на ширших по фронту ділянках, зокрема фронтально (тобто зі сходу та південного сходу). І в цьому є певний сенс...

Той факт, що російські війська мають досить відчутну перевагу у чисельності сил і засобів на цьому напрямку, їх командування цілком усвідомлює. Разом з тим, після кількох безплідних та безуспішних тижнів деблокуючих дій, воно, очевидно, дійшло до висновку, що скористатися нею в цих дуже вузьких «коридорах» з достатнім рівнем ефективності воно не може. Це саме той випадок, коли один із основних принципів оперативного мистецтва (принцип «концентрації сил і засобів») просто не працює або, скажімо так, працює дуже погано.

Тому, очевидно, російське командування вирішило просто розтягнути українські війська на ширшому фронті, щоб таким чином знизити загальний рівень стабільності всієї системи оборони ЗСУ на цьому напрямку.

Адже в такому випадку українське командування, прагнучи утримати позиції не лише на кількох вузьких ділянках, а одразу в кількох більш широких секторах фронту, буде змушене зменшити, й так досить критичну тактичну щільність бойових порядків своїх передових частин і підрозділів, намагаючись охопити якомога більше ділянок активації противника, воно буде також обмежене у використанні небагатьох власних резервів тощо. А далі – справа «техніки». Російському командуванню потрібно буде лише визначити та обрати найбільш вразливу «ділянку прориву» і завдати по ній концентрованого удару, за рахунок резервів, зарезервованих саме для цього.

Ось чому, на мою думку, найближчим часом у напрямку Куп'янка російські війська не лише продовжать наступати вздовж самих «коридорів» Осколу, а й «стануть різко активнішими»

у наступних напрямках:

(1) - Піщане — Курилівка, а потім у напрямку Куп'янська — Вузлового (тут вони ВЖЕ активізувалися)

(2) - Колісниківка — Глушківка, що означає подальший наступ й у напрямку Ківшарівки та того ж Куп'янська-Вузлового.

Цілком можливо, що в рамках цих змін російські війська також спробують розтягнути один із «коридорів» вздовж Оскола (найімовірніше східний), прорвавшись до Петропавлівки та Кучерівки.

Підсумуємо...

Особисто я не сумніваюся, що

— російське командування найближчим часом неминуче намагатиметься привести реальну ситуацію на цьому напрямку і гучні заяви свого вищого військового та політичного керівництва, зроблені раніше, у відповідність одне одному.

У цьому сенсі, очевидно, йому знадобляться ДОДАТКОВІ сили та засоби, адже в попередніх боях за Куп'янськ ТГр-и зі складу 1-ї ТА й 6-ї ЗВА, націлені на нього, були досить сильно «порепані».

У цьому контексті виникає досить цікаве питання

— як й де російське командування буде їх шукати?

Поки що командування російської 1-ї ТА, а також 6-ї ЗВА намагаються досягти необхідної їм концентрації (і відповідного ефекту) через виключно внутрішньоармійські перегрупування.

Однак це явно не змінює ситуацію кардинальним чином. Очевидно, що знадобиться більш серйозне підкріплення. Як на мене,

у цьому питанні у російського командування є два рішення:

(1) - або використати частину своїх стратегічних резервів на цьому напрямку (що означає, що ми побачимо перегрупування сюди кількох більш-менш повнокровних бригад або 1-2 так званих «нових» дивізій)

(2) - або противник буде змушений зменшити свою активність на прилеглих до Куп'янського оперативних напрямках — Великобурлукському, Лиманському, а можливо й на Вовчанському, і таким чином «навантажити» додатковими силами та засобами Куп'янський.

Думаю, ми зрозуміємо, як саме це буде відбуватися в реальності протягом наступного місяця.

***

№ 1.538-1

Прямо зараз йде позорище на парламентській ТСК Железняка щодо корупції «Енергоатому» (дивлюсь по зуму)

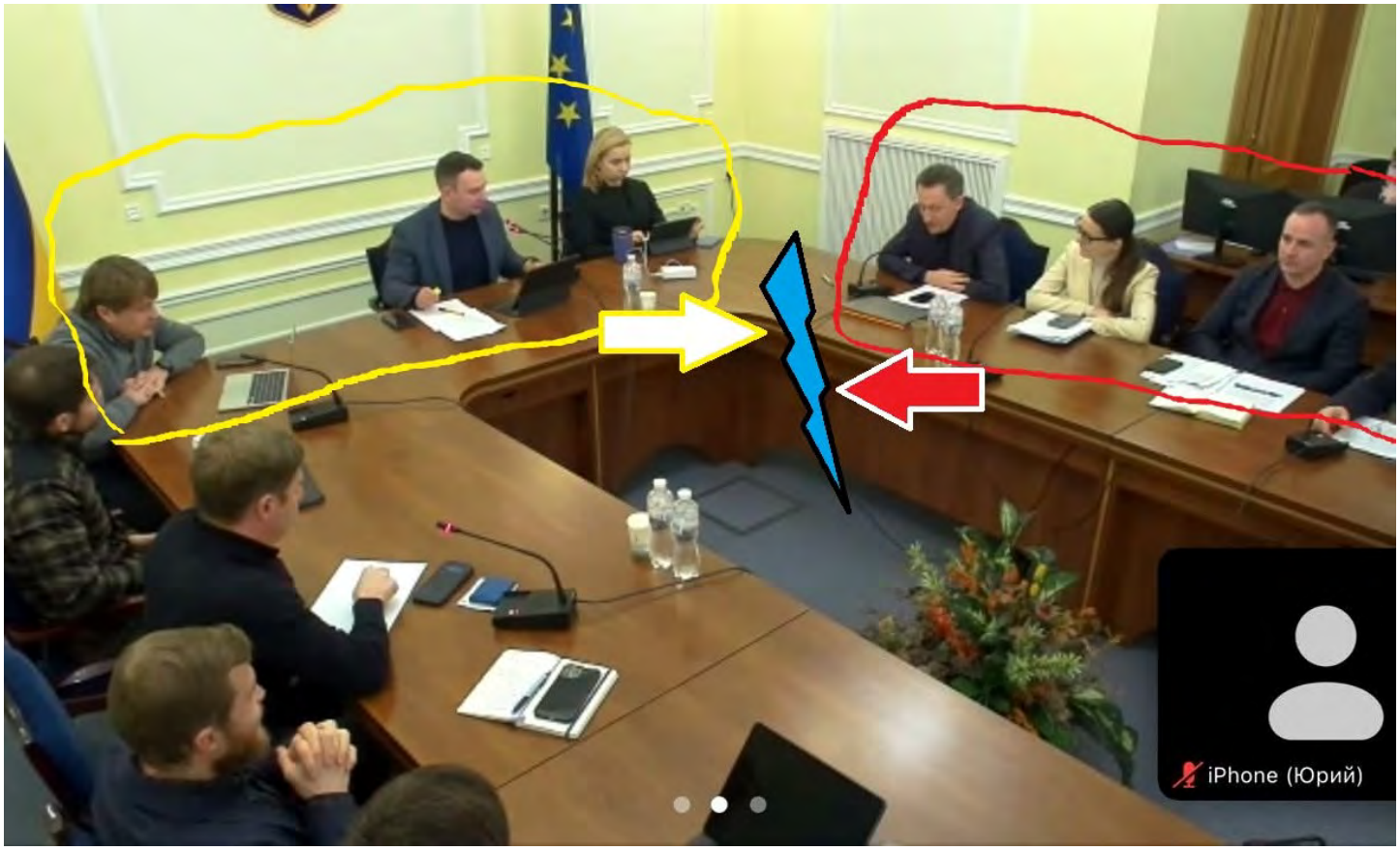

2026-01-29

Ніколов

Розпитують тимчасового керівника атомників *Ковтонюка* і його куратора міністра економіки *Соболєва* як же так получилось, що навіть після міндічгейту там стільки корупції?

Соболєв зіскакує а-ля «то рішення уряду, а тут ми вообще молодці, і вообще – то на «Енергоатомі» своєрідна атмосфера, це не наші тємки, міністерству економіки просто випла тяжка юдоль – прикривати чужі тємки-схемки, відїбіться».

А атомний керівник взагалі збрехав настільки прямо, що йому тут же нагадали статтю кримінального кодексу про брехливі покази. Йшла мова про те чи міг «Енергоатом» примусити трейдерів, які дешево зкупили його електроенергію для дорогої перепродажі з мільярдними надприбутками, відступити від цієї оборудки.

Ковтонюк: «Ні канєшно, там односторонньо не можна розривати».

Герус з енергокомітету: «Ви могли хоча б на 20% знизити відпуск енергії своїм трейдерам, бо якраз минулого тижня розбомбили деякі підстанції і на атомній підстанції зменшили потужність. Тобто в зв’язку з обєктивним зниженням виробітку енергії ви мали знизити її продаж трейдерам».

Ковтонюк: «Неправда, ми нічо не зменшували, нє била такова!»

Герус (думає): «Ну піздєц ти балабол…»

Підручний Ковтонюка (вслух): «Ой да, нам таки знижували потужність за наказом «Укренерго» в цей період…»

Ковтонюк (блідішає): …

Радіна з антикоркомітету: "А про 384 статтю Кримінального кодексу чули?!"

Коротше, половина бабок з інсайдерського розпродажу спіжжені.

ДТЕК Ахметова сам і відразу відмовився від участі в тій історії, як тільки вона стала публічною. Кілька трейдерів відмовились лише відучора, коли основна частина оборудки вже була виконана. Приблизно мільярд уже не повернуть. Його проковтнули цікаві трейдери-ноунейми. Чиї зв’язки рано чи пізно стануть відомими.

Мінекономіки тільки вчора, після публічних люлєй, призначило склад наглядової ради «Енергоатому» з 4 іноземцями (зарплати на рівні 350 тисяч гривень в місяць) і 3 урядовцями (працюватимуть безкоштовно). Тепер вони колись мають обрати нове начальство в «Енергоатомі», яке можливо колись змінить службу внутрішньої безпеки і решту корумпантів.

...В якийся момент цього засідання мені хотіло влупить туди чимся тяжолим, щоб припинити це цинічне йорзаньє і перекидування відповідальності. «У нас лапкі, ми зайкі».

Слово «Зеленський» ніхто не говорив.

Воно якось само робилось то всьо невстановленими «поганими боярами».

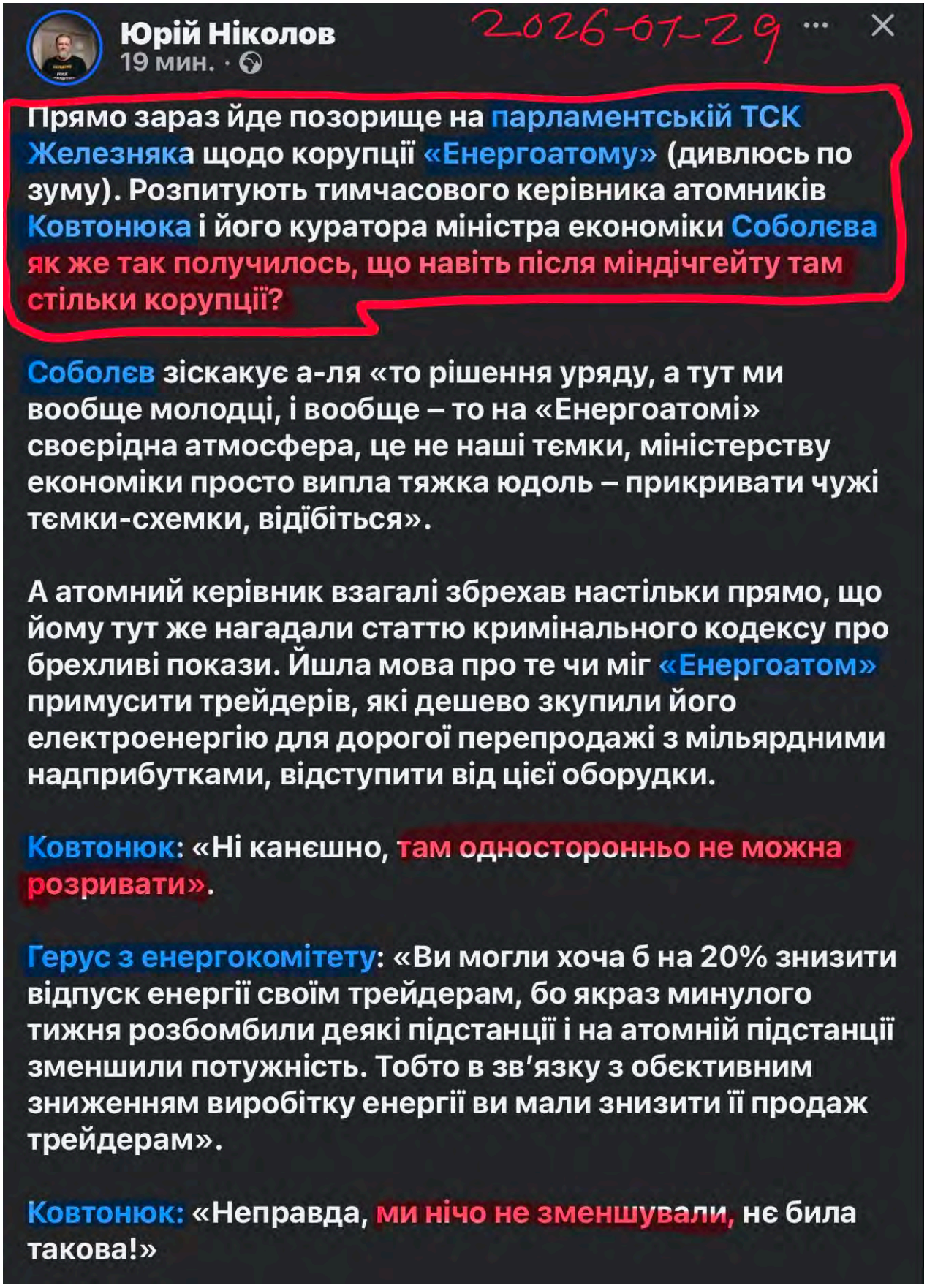
Юрій Ніколов
19 мин. ·
2026-07-29
Прямо зараз йде позорище на парламентській ТСК Железняка щодо корупції «Енергоатому» (дивлюсь по зуму). Розпитують тимчасового керівника атомників Ковтонюка і його куратора міністра економіки Соболєва як же так получилось, що навіть після міндічгейту там стільки корупції?
Соболєв зіскакує а-ля «то рішення уряду, а тут ми вообще молодці, і вообще – то на «Енергоатомі» своєрідна атмосфера, це не наші тємки, міністерству економіки просто випла тяжка юдоль – прикривати чужі тємки-схемки, відїбіться».
А атомний керівник взагалі збрехав настільки прямо, що йому тут же нагадали статтю кримінального кодексу про брехливі покази. Йшла мова про те чи міг «Енергоатом» примусити трейдерів, які дешево зкупили його електроенергію для дорогої перепродажі з мільярдними надприбутками, відступити від цієї оборудки.
Ковтонюк: «Ні канєшно, там односторонньо не можна розривати».
Герус з енергокомітету: «Ви могли хоча б на 20% знизити відпуск енергії своїм трейдерам, бо якраз минулого тижня розбомбили деякі підстанції і на атомній підстанції зменшили потужність. Тобто в зв'язку з обєктивним зниженням виробітку енергії ви мали знизити її продаж трейдерам».
Ковтонюк: «Неправда, ми нічо не зменшували, нє била такова!»

Рис1

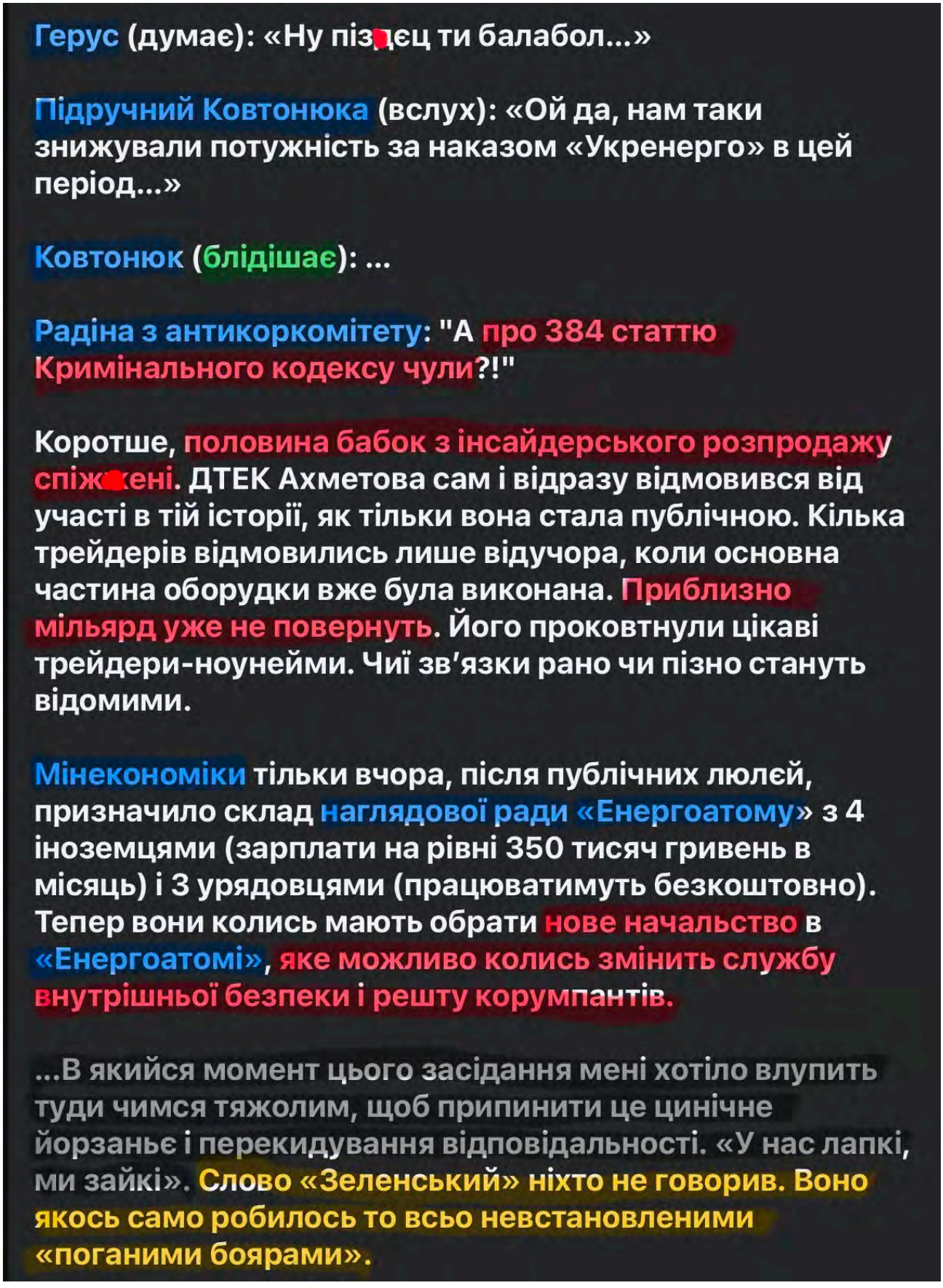
Герус (думає): «Ну піздєц ти балабол...»
Підручний Ковтонюка (вслух): «Ой да, нам таки знижували потужність за наказом «Укренерго» в цей період...»
Ковтонюк (блідішає): ...
Радіна з антикоркомітету: "А про 384 статтю Кримінального кодексу чули?!"
Коротше, половина бабок з інсайдерського розпродажу спіжжені. ДТЕК Ахметова сам і відразу відмовився від участі в тій історії, як тільки вона стала публічною. Кілька трейдерів відмовились лише відучора, коли основна частина оборудки вже була виконана. Приблизно мільярд уже не повернуть. Його проковтнули цікаві трейдери-ноунейми. Чиї зв'язки рано чи пізно стануть відомими.
Мінекономіки тільки вчора, після публічних люлєй, призначило склад наглядової ради «Енергоатому» з 4 іноземцями (зарплати на рівні 350 тисяч гривень в місяць) і 3 урядовцями (працюватимуть безкоштовно). Тепер вони колись мають обрати нове начальство в «Енергоатомі», яке можливо колись змінить службу внутрішньої безпеки і решту корумпантів.
...В якийся момент цього засідання мені хотіло влупить туди чимся тяжолим, щоб припинити це цинічне йорзанье і перекидування відповідальності. «У нас лапкі, ми зайкі». Слово «Зеленський» ніхто не говорив. Воно якось само робилось то всьо невстановленими «поганими боярами».

Рис2

***

№ 1.538-2

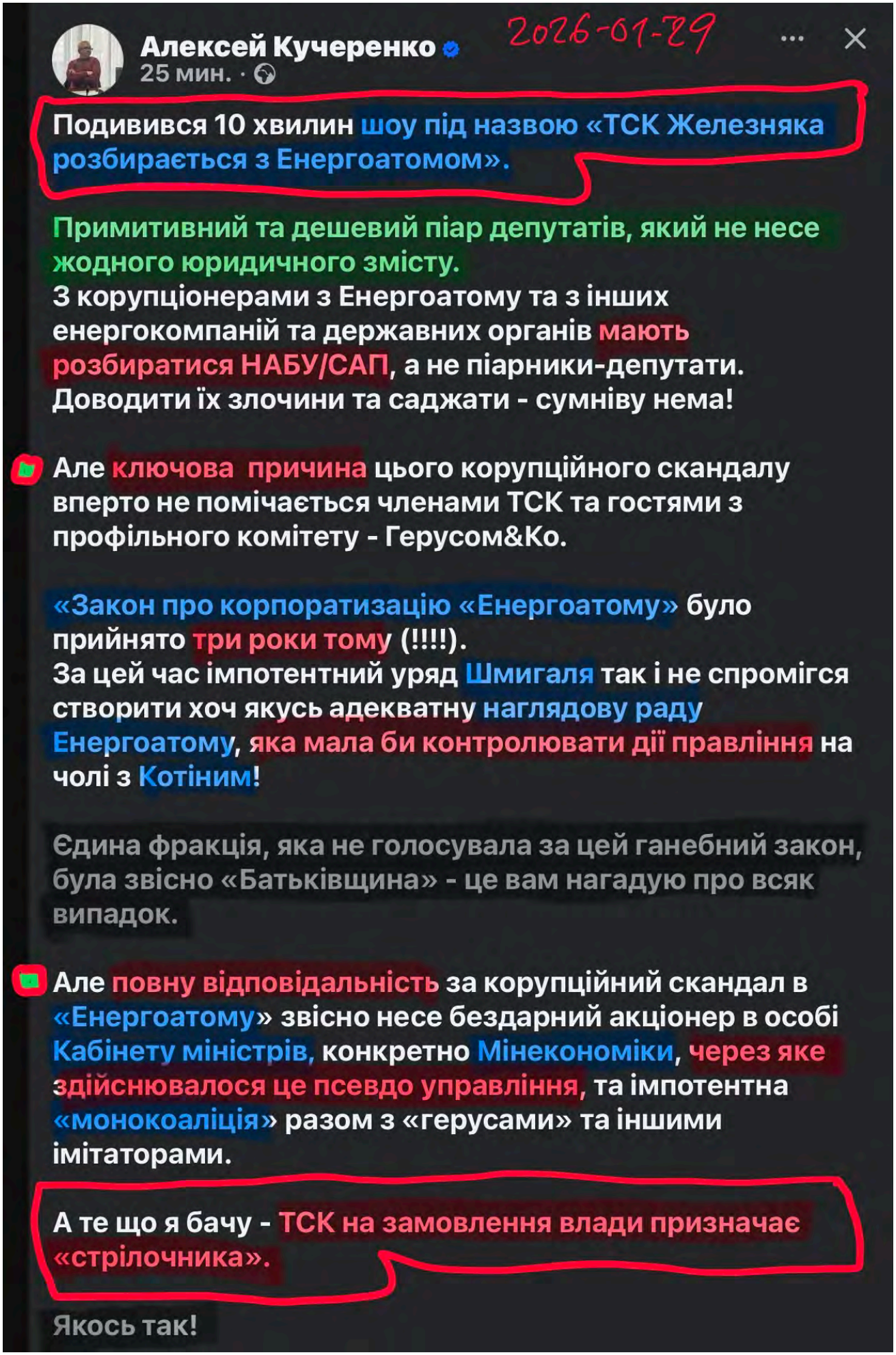
Алексей Кучеренко
25 мин. ·
2026-01-29
Подивився 10 хвилин шоу під назвою «ТСК Железняка розбирається з Енергоатомом».
Примитивний та дешевий піар депутатів, який не несе жодного юридичного змісту.
З корупціонерами з Енергоатому та з інших енергокомпаній та державних органів мають розбиратися НАБУ/САП, а не піарники-депутати.
Доводити їх злочини та саджати - сумніву нема!
Але ключова причина цього корупційного скандалу вперто не помічається членами ТСК та гостями з профільного комітету - Герусом&Ко.
«Закон про корпоратизацію «Енергоатому» було прийнято три роки тому (!!!!).
За цей час імпотентний уряд Шмигаля так і не спромігся створити хоч якусь адекватну наглядову раду Енергоатому, яка мала би контролювати дії правління на чолі з Котіним!
Єдина фракція, яка не голосувала за цей ганебний закон, була звісно «Батьківщина» - це вам нагадую про всяк випадок.
Але повну відповідальність за корупційний скандал в «Енергоатому» звісно несе бездарний акціонер в особі Кабінету міністрів, конкретно Мінекономіки, через яке здійснювалося це псевдо управління, та імпотентна «монокоаліція» разом з «герусами» та іншими імітаторами.
А те що я бачу - ТСК на замовлення влади призначає «стрілочника».
Якось так!

***

№ 1.539

Випадково зайшов на оновлений веб-сайт Міністерства оборони України і трохи прифігів. Які висновки можна зробити з вигляду головної сторінки?

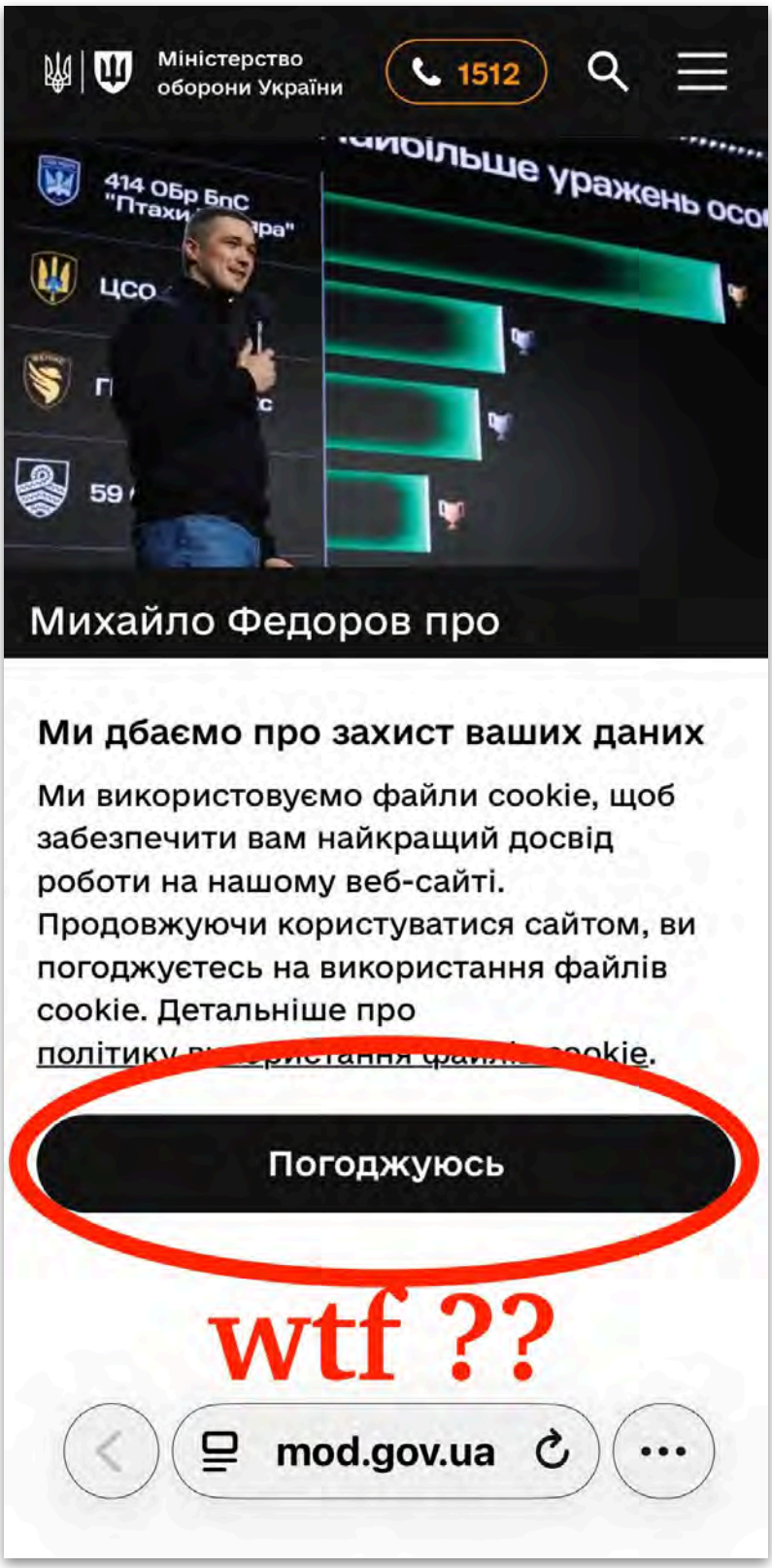

2026-01-29

Корсун

1) — Перше: безсумнівний *культ особи* нового міністра.

> Зі офіційного веб-сайту МОУ на тебе дивиться якийсь веселий цивільний юнош у якійсь кофті і джинсах. Радісно посміхається – бо ж чудові часи, все прекрасно. Ніякої війни, ніяких смертей щодня, ніяких поломаних доль. Радійте життю!

Яке ще “серйозне відомство”? Давайте не душніть там. Ми ж на приколі всі, ну камон. Вайб, стрім. “Хуже нє будєт”, “хоч паржом”.

І молодий міністр це наочно демострує – одразу з головної сторінки. Щоб іноземці, які заходять на сайт, одразу розуміли: головне для держави Україна – ширина посмішки “вождя племені”, а не виробництво якоїсь там зброї.

Звісно, редизайн сайту МОУ зроблено за усіма законами SMM (“маркетинг у соцмережах”), єдиним фахівцем з чого і є Михайло “Божественний” Федоров. За цими законами він створював своє особисто міністерство (“мінцифри”, назване за аналогією з російським міністерством) – з ними ж він прийшов і до Міноборони.

Портрети керівника скрізь – починаючи з офіційного веб-сайту. Випромінювати позитив – бо людям це подобається. Сяяти, дарувати посмішки – це безвідмовна методика успішних продажів.

Якби це був веб-сайт PR-агенції чи івент-компанії мирних часів – нуль проблем.

Але ж це начебто головний орган державного управління під час воєнного стану?

У часи, коли військо більше розраховує на донати та волонтерів, ніж на офіційні поставки від Міноборони. Коли на закупівлях дронів – фактично основної зброї сучасної війни – виявили крадіжку у 600 млн. грн., причому з боку найближчого оточення Федорова.

Міноборони загалом настільки просякнуто корупційними скандалами, що міністрів змінюють у середньому раз на 12 місяців – і це у розпал війни: найтяжчої та найкривавішої за всю історію існування України.

І все це є приводом для радісних “промінчиків добра” від міністра оборони?

Що пан хоче цим сказати? Як йому весело він цього всього?

2) — Висновок другий:

> Федорову абсолютно та глибоко пох на захист персональних даних українців.
>
> **І заодно на міжнародні практики.**

Зокрема, на “стандарти Європейського Союзу”, вимоги якого Україна начебто дуже сильно виконує.

Про що мова: про “політику використання файлів cookie” (на скріні).

— Коли доступна одна-єдина опція “Погоджуюсь” – це вибір без вибора. Це тупо примус: “або погоджуєшся – або іди у сраку”.

Як це реалізовано у “Дії”: якщо хочеш купити квиток на потяг, то або встановлюй держдодаток - або іди пішки. Це як колись були вибори у срср: кандидат лише один і лише від одної партії – правлячої та комуністичної. І як це відбувається у сучасних росії та білорусі.

І “Дія” – такий собі сучасний совок на мінімалках.

ЄС-івське законодавство із захисту персональних даних вже давно зобов’язує власників веб-сайтів надавати також опції "Налаштувати” та/або “Відхилити все” – коли йдеться заме про “файли cookie”.

До речі, як правильно поводитися з такими файлами – я детально розказую (і показую) на моєму онлайн-курсі “Особистий кіберзахист”:

https://cutt.ly/2e1Zg9zS

У країнах європейського союзу за подібну безальтернативну опцію “погоджуйся або іди лісом” – вже б впаяли такий штраф, що мало б не здалося, і більше порушувати б не захотілося. Між іншим, європейські незалежні агенції із захисту персданих із задоволенням штрафують і власні держструктури. Скажімо, у Нідерландах колись оштрафували податкову та міністерство фінансів.

Але звідки про все це знати юному міністру, який вміє лише у презентації та Інтернет-маркетинг?

Для нього міністерство оборони – це лише новий крок у розвитку успішної кар’єри. Нові можливості посилення “особистого бренду”. Нові “воронки продажів”. Нові квартали будинків у Марбель’ї.

Який ще вам “захист персональних даних” потрібен? Не на часі – війна ж.

P.S.:

— наостанок пігулка для пам’яті: будь ласка, не забувайте хто був автором крилатої фрази “Роль кібербезпеки дещо перебільшена”.

***

№ 1.540

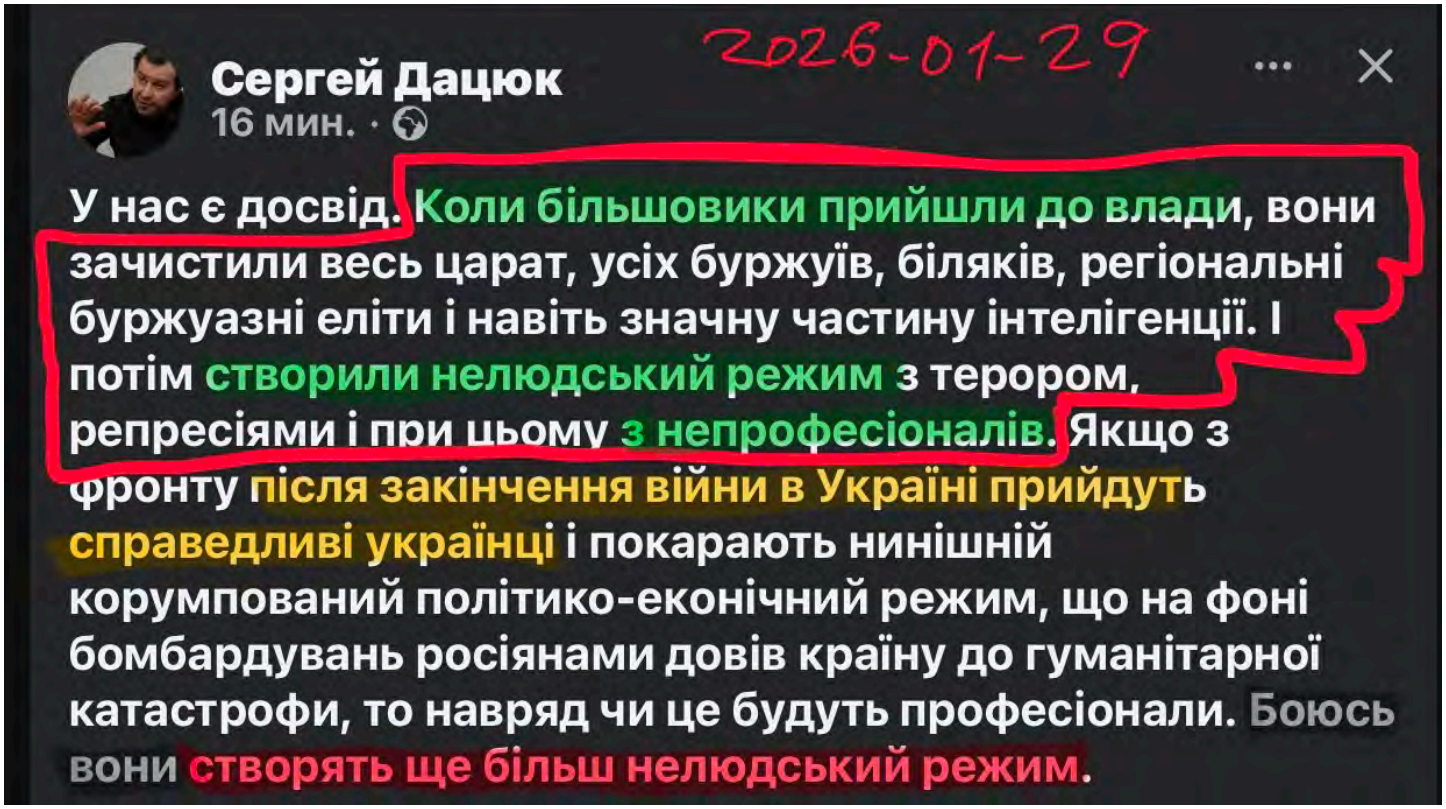

***

№ 1.541

Київ на межі техногенної катастрофи: як замість відбудови дерибанять десятки мільйонів на ТЕЦ

2026-01-29

Мартина ***Богуславець***

Як вам таке?

Кухарка у Словаччині розробляє проєктну документацію на відновлення після ракетних атак ТЕЦ у Києві.

На голову не налазить: подальшу відбудову стратегічних об'єктів теплопостачання у війну довіряють фунтам, десятки мільйонів зливають у трубу – на підставні фірми.

І поряд інша реальність – тисячі будинків без тепла, обледенілі під'їзди, +5 у квартирах киян, замерзлі труби і …. перспектива вигрібних ям на Троєщині.

Київ на межі техногенної катастрофи. У Кличка тільки починають готуватися до критичного сценарію (а мали б готуватися усі ці 4 роки, а не заводити свої фірмі на багатомільйонні підряди).

При цьому сам Кличкозакликає киян, за можливості, покинути місто, яке очевидно не готове до більш складних умов.

Ми знайшли схему розпилу десятків мільйонів гривень, які КП "***Київтеплоенерго***" зливає на ТОВ "Нова Перспектива Люкс" з ознаками фіктивності.

1. Фунти отримують доступ до стратегічних об'єктів

На фоні фактично техногенної катастрофи в Києві відбувається історія з допуском підставної компанії до робіт з відновлення ТЕЦ після ракетних атак.

У березні-серпні 2025 року КП "Київтеплоенерго" укладає 7 договорів на 33 млн грн із ***ТОВ "Нова Перспектива Люкс"***.

За 33 млн грн ТОВка має до середини 2026 року розробити проєктні документації на ремонт декількох ТЕЦ Києва, що постраждали в тому числі внаслідок обстрілів.

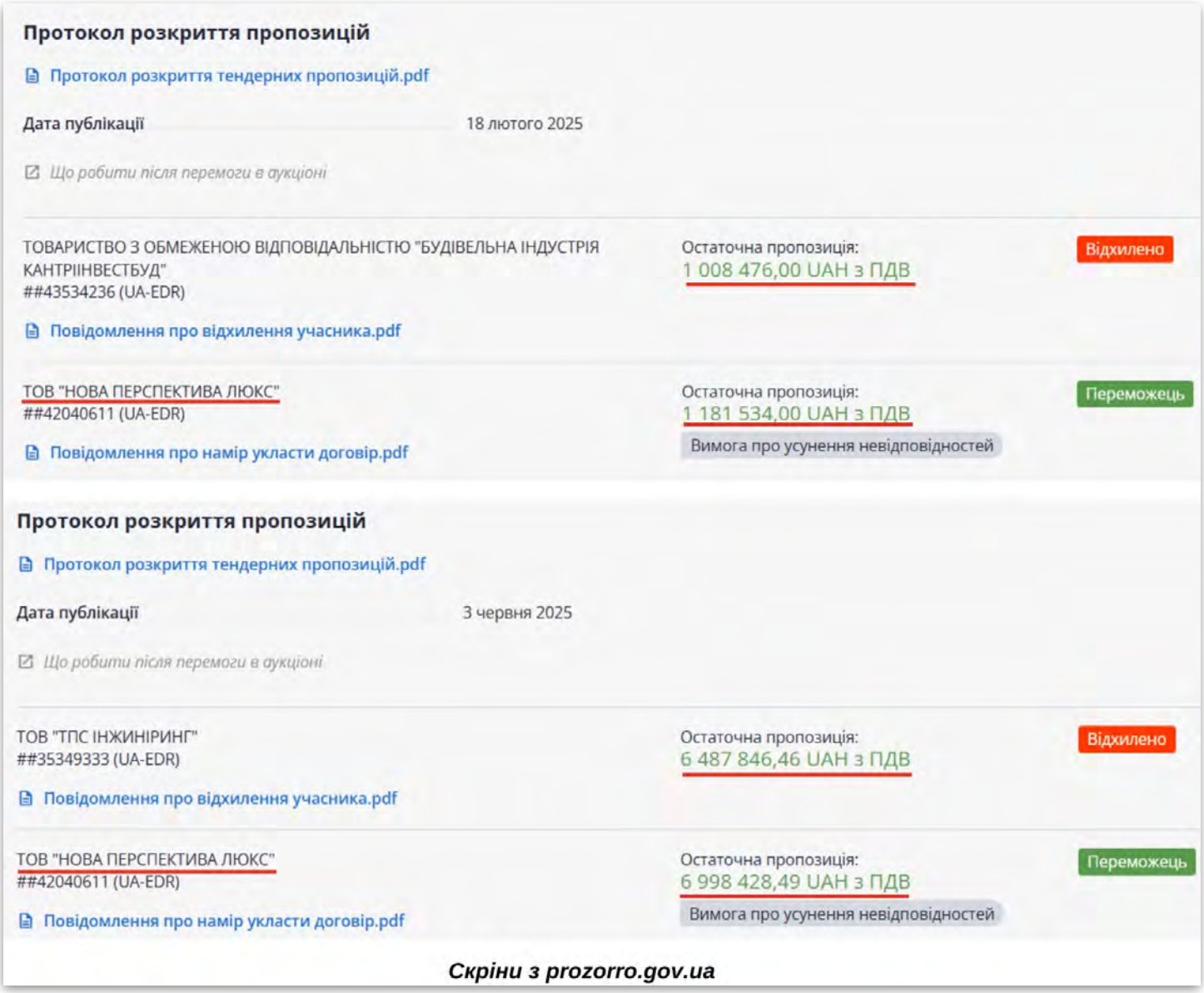

Скріни з prozorro.gov.ua

Ми звернули увагу на цю фірму, бо підпорядковане місцевій владі комунальне ***Київтеплоенерго*** вперто протягувало її через "конкурентні" торги.

> — Частину договорів уклали напряму, частину – через відхилення більш дешевих пропозицій конкурентів.

ТОВ "Нова Перспектива Люкс" перекупили у 2024 році та оформили на фунта. Власником і директором компанії числиться Алла Бурейко.

Жінка до цього не була в бізнесі, не займала жодних управлінських посад. Доглядає за внуком, бо невістка позбавлена батьківських прав.

Після запровадження воєнного стану бабуся із внуком виїхали до Словаччини. У 2024 році жінка там, у місті Кошице, працювала кухарем мережі напівфабрикатів "Multi Cook" (раніше "Галя балувана"). Її фото у фартусі ми знайшли на сайті компанії.

Явно не в'яжеться із діяльністю з розробки проєктних документацій на капітальні та реставраційні ремонти об'єктів критичної інфраструктури після

ракетних атак. Як і не в'яжеться з придбанням ТОВки, менеджерською посадою в ній та активною участю в бюджетних підрядах.

Те, що ТОВ "Нова Перспектива Люкс" є підставною та не мала права на допуск до робіт із відновлення ТЕЦ свідчить низка факторів:

1. *Переоформлення фірми на фунта* – підставного власника та директора (із вересня 2024 року Алла Бурейко).
2. *Протягування фірми на закупівлях*: КП "Київтеплоенерго" надавало перевагу ТОВці, відхиляючи більш дешевші пропозиції, та укладало прямі договори саме з цим підрядником.
3. Сфальсифікований досвід виконання аналогічних видів робіт. Наявність аналогічного досвіду з документальним підтвердженням – одна з умов допуску фірми до конкурентних закупівель. ТОВ "Нова Перспектива Люкс" цього не мала, тому у документації *додала підроблені* договори та акти виконаних робіт за ними з ПДВ.

Однак, за даними реєстрів Державної податкової служби, ТОВка не була у вказаний період платником ПДВ. А отже – у договорах під цей тендер вказані неправдиві відомості, тобто фірма не мала права участі в закупівлі.

Цікаво, що КП "***Київтеплоенерго***" легко знайшло причини для відхилення більш економічно вигідних пропозицій інших учасників, однак на явну фальсифікацію тендерної документації закрило очі.

4. *Нульові доходи*. У звіті про фінансові результати за 9 місяців 2025 року ТОВ показує "нуль" доходів за аналогічний період 2024 року. Примітно, але якраз тоді вона нібито виконувала аналогічні роботи з ПДВ, за які мала отримати мільйони гривень. Саме ці договори компанія додала до тендерної документації на відбудову ТЕЦ. Фактично звіт про "нульові" доходи свідчить, що жодних робіт ТОВка не виконувала в той час і не мала бути допущеною до бюджетних закупівель.

Що маємо:

> **1) — ТОВка внаслідок неправомірних дій отримала 7 підрядів та протиправно замахнулася на 33 млн грн з бюджету.**

В реаліях ризики вищі, ніж просто 33 млн грн.

> 2) — Адже фіктарям надається доступ до стратегічних об'єктів. Особи, які ховаються за фунтами, розробляють проєктну документацію, від якої залежатиме подальша відбудова ТЕЦ.

Можемо лише здогадуватися, який обсяг "роздутих" робіт, ймовірно, намалює ТОВ "Нова перспективна люкс" у своїх проектах.

> 3) — Це в подальшому безпосередньо вплине на формування кошторису та загальної вартості відбудови ТЕЦ.

Вже не смішною здається цитата класика: "Щоб холодна вода перетворилася на гарячу, її потрібно підігріти". Адже, щоб Київ не замерз у прогнозовані -20, потрібно просто нагріти батареї.

Але для цього точно не потрібно **нагрівати руки на закупівлях через свої підставні фіктивні фірми**.

***

№ 1.542-1

«Я отримав “дулю з маком” від КМДА на підтримку генерації». Інтерв’ю з очільником Деснянської РДА Максимом Бахматовим

Керівник Деснянської РДА Максим Бахматов

2026-01-27

Вікторія Коломієць

У коридорах Деснянської РДА холодно. Максим Бахматов, керівник райадміністрації, сидить за столом у куртці та шапці, тримаючи гарячий термос. Це ілюстрація ситуації в усьому районі.

hromadske запитало в Бахматова про те, коли чекати на покращення, яка ситуація з теплоелектростанцією та яких помилок припустилася влада.

1. «Жартують, що вже кінець опалювального сезону»

— На сьогодні скільки житлових будинків досі без опалення? І чи зменшується ця кількість?

— 725 будинків. Ні, ця кількість не зменшується, вона стоїть.

— Тобто може скластися ситуація, що Троєщина не матиме тепла до кінця опалювального сезону?

— У нас там по району жартують, що вже кінець опалювального сезону настав. Не 15 квітня, а раптово. Концептуально це трагедія національного масштабу. Це поки що не Чорнобиль, але якщо пів мільйона людей замерзають у будівлях, це буде кошмар і трагедія. Але так це відбувається.

Після кожної атаки ми змушені повністю зливати систему опалення. Це стандартна, але вимушена процедура: якщо вода залишиться в трубах і система замерзне, труби може розірвати просто всередині будинків. Аби цього не сталося, після сигналу про загрозу, незалежно від часу доби, дається команда на злив.

Після стабілізації ситуації система запускається знову: спочатку нагрівається теплоносій, далі поступово, повільно наповнюється вся мережа — від теплої до гарячої води. Такий цикл ми проходили вже чотири чи п’ять разів за цей опалювальний сезон.

«Розпочинати» опалювальний сезон у мінус 15 — це ідіотизм і порушення всіх норм. Тому його й розпочинають під кінець вересня, ще за плюсових температур, щоб система наповнювалася поступово, а всі прориви можна було оперативно усунути.

Після останньої атаки, 23 січня, вода злита знову. І ми не знаємо, коли відбудеться наступне наповнення. Деснянський район, зокрема Троєщина, повністю залежить від ТЕЦ-6. Альтернативного джерела тепла немає. Його не збудували за чотири роки, і ніколи його не було.

Ми реально турбуємося про людей, щоб вони не повмирали там.

Тому район організовує вивезення дітей із багатодітних сімей, людей, які не можуть подбати про себе самостійно, зокрема паліативних пацієнтів і мешканців пансіонатів.

Окремо працюємо з ветеранами з інвалідністю, щоб вони могли отримати належний догляд.

— А чи були летальні випадки в районі у зв'язку з обмороженням?

— Через обмороження — ми не знаємо. Були летальні випадки серед працівників ДТЕК — слюсарів, електриків.

— У різних локальних чатах час від часу з'являються повідомлення з формулюванням: «Нам сказали, що цього сезону опалення вже не буде». Наскільки реалістичний такий сценарій?

— Це неправда і непідтверджена інформація.

Можуть казати все, що завгодно, але поки немає офіційної інформації від КМДА, РДА, а головне — «Київтеплоенерго», яке відповідає за опалення, нікому не вірте.

— Скільки потужності для генерації тепла потрібно зараз Деснянському району? Та чи отримували ви від КМДА або уряду когенераційні газові установки?

— Бахматов отримав «дулю з маком» від КМДА на підтримку генерації. Станом на сьогодні — ніх*я не отримав.

Від ДСНС допомога надходить, так. Вони поставили два модульні містечка для обігріву та надали генератори.

Зараз ми також очікуємо генератори для шкіл, які є пунктами обігріву.

Когенераційні установки — це космос. Політ на Марс ми швидше організуємо, ніж отримуємо когенераційні установки. Я знаю, що вони були оплачені й мали бути, але їх нема. Нехай це оцінює прокуратура.

Для розуміння масштабів:

> **— ТЕЦ-6 забезпечує близько 1700 кілоджоулів на годину тепла та до 500 МВт електроенергії**.
>
> **Сьогодні цього ресурсу немає**.

Навіть резерв у 150–200 МВт електроенергії дав би можливість балансувати систему в кризових умовах. Але такого резерву немає.

2. «У жодної школи району немає потужного генератора»

— Яка ситуація з *електропостачанням* у районі зараз — вона стабілізується чи погіршується?

— Як і по всій країні — ***катастрофа***.

У Києві на лівому березі взагалі жах. На правому трохи краще, наскільки я розумію. Зараз у нас навіть трохи більше світла, але не тому, що стало краще, а тому, що в нас немає опалення — люди гріються електрикою.

У нас є аварійні випадки, коли горять трансформаторні підстанції, щитові, підземні кабелі, бо не витримують. Коли вмикають світло, усі запускають пристрої — система перегрівається, плавиться, горить. І тоді ми визначаємо, де чия зона відповідальності: якщо згоріло в частині ДТЕК — вони платять, якщо в нашій — ми платимо.

Мені здається, що під час перших відключень світла на початку вторгнення від влади було більше комунікації про те, що не варто вмикати одночасно всю техніку.

Ми це особисто нагадуємо.

ДТЕК і YASNO можуть робити це значно краще й масштабніше, але чому не роблять — не знаю.

Оберіть одну кімнату й обігрівайте тільки її. Вмикайте спочатку на зарядку телефони та павербанки, потім поступово бойлер, пральну машинку.

— Окрема болюча тема — об'єкти критичної інфраструктури. Чи всі *лікарні* та *школи* в Деснянському районі сьогодні забезпечені генераторами?

— Зараз **у жодної школи району немає *потужного* генератора**. У Шевченківському районі є школи з генераторами на 200 кВт — і це дуже потужно.

У наших школах є лише невеликі генератори на 5-7 кВт.

Якщо створювати зі школи повноцінний пункт обігріву, потрібен великий генератор:

> — щоб забезпечити світло, тепло, приготування їжі та інші потреби. Таких у нас зараз немає.

Ми написали всі листи, які треба й не треба, з проханням: «Дайте генератори». Генератори не дають. Здається, на одну з поліклінік ми знайшли генератор.

А лікарень у нас — найбільшого району України з населенням як в окремій області — узагалі немає.

Як нема і свого пологового, театру, метро.

3. «Йдіть у нічний клуб — грійтеся, працюйте»

— «Пункти незламності» залишаються одним із небагатьох варіантів допомоги людям під час тривалих відключень. Скільки таких пунктів наразі в Деснянському районі?

— У нас розгорнуто 145 «Пунктів незламності», з них 52 — приватні.

Усі «Пункти незламності» ***теоретично*** **працюють цілодобово, якщо є люди**.

Але поки що людей небагато: якщо у квартирі температура близько +15°, людям комфортніше залишатися вдома, ніж іти до пункту.

За минулу добу в наших «Пунктах незламності» були близько 1 887 людей.

Приблизно половина з них — у пунктах ДСНС. Зазвичай близько сотні людей залишаються в пунктах обігріву на ніч.

— Чи контролюєте ви, аби «Пункти незламності» точно працювали в критичний момент? Чи є відповідальність за зачинений, недоступний чи ненаповнений пункт, як це працює з укриттями?

— Ми обстежуємо їх щоденно. І відповідальність, звісно, є — кримінальна. Тюрма, усе просто. Людина не може просто закрити пункт і піти.

Звісно, бувають нюанси.

> — Наприклад, коли приходить одна людина, а в пункті більше нікого немає, і вона просить увімкнути генератор.
>
> І тоді виникає питання: чи потрібно для неї запускати генератор, чи ні. Але в більшості випадків генератор запускають і пункт працює.

— Зараз у «Пунктах незламності» з їжі — щонайбільше печиво. Чи можна розраховувати, що з'являться повноцінні обіди?

— Коли благодійники приїжджають — наприклад, у нас є точка роздачі бограча, — то там відразу черга. І всі 800 порцій ми роздаємо одразу.

Але грошей на такі обіди в нас немає.

Усі гроші на Хрещатику — у КМДА.

Поки що на харчування нічого не виділяється — вони там готуються, не знаю до чого.

> Як на мене, уже настав той «чорний день», на який усі відкладали. Тепер треба витрачати те, що накопичили.

— У мережі були припущення про те, що бізнесам, які організовують у себе «Пункти незламності», дозволять працювати в нічний час. З обговорень, які ви чуєте на нарадах, наскільки це правда?

— Уперше чую. Але чому б і ні? Умовно, є нічний клуб. Якщо він відкриває «Пункт незламності» і там є люди, то немає нічого поганого — ідіть у нічний клуб, грійтеся, працюйте.

Якщо це реально так і якщо він допомагає 200 людям та може їх обігріти — чому б ні? Але якщо це прикриття — це неправильно.

Зараз такого механізму немає. Знаю, що супермаркети потроху починають працювати [вночі], але там більше збитків, ніж вигоди, бо генератори дорогі, паливо дороге, усе дуже дорого.

4. «План евакуації є, 100%»

— Кияни часто не розуміють, хто саме ухвалює ключові рішення щодо світла й тепла. Як часто відбуваються наради голів РДА з цього питання і як координуються дії між райрадами, КМДА, ТЕЦ, ДТЕК та «Київтеплоенерго»?

— Учора я мав зустріч із прем'єр-міністеркою, з міським головою, усіма заступниками. Такі координаційні зустрічі відбуваються кілька разів на тиждень — щоб узгодити дії, допомогу й так далі.

Чи впливаємо ми на електрику? Ні. Чи впливаємо на тепло? Також ні — це зовсім інша структура, ми не ремонтуємо мережі, ми просто чекаємо.

Цим займається держава і балансоутримувач. Ми не можемо сказати: «Давайте тепло», бо ми не контролюємо цього.

— Міський голова публічно закликає киян за можливості виїжджати з міста. Чи обговорювалося на рівні мера й голів РДА питання евакуації жителів Києва?

— Ні, **ми поки що не говоримо про евакуацію**.

Ми говоримо про те, як максимально спокійно допомогти людям жити тут, у Києві, у нинішніх умовах.

Найімовірніше, є окремий протокол щодо евакуації, але я з ним поки що не ознайомлений.

— Чи не вважаєте, що принаймні на рівні домовленостей потрібно говорити з владою Тернополя, Івано-Франківська, іншими містами, аби в разі гострої потреби знати, куди та скільки людей можна буде вивезти й розмістити?

— Теоретично така домовленість є. Але на практиці я не розумію, куди перевезти пів мільйона людей. Тобто в Івано-Франківськ перевести два Івано-Франківська?

Ви розумієте масштаби? Деснянський район — це восьме «місто» в Україні. Ми більші за Черкаси, Чернігів, Житомир, Рівне, Тернопіль, Кривий Ріг. Більші за нас лише Київ, Харків, Одеса, Дніпро.

Якщо щось станеться і це буде справжній кошмар, план евакуації є, 100%.

Та поки що ми стежимо за ситуацією, за станом наших укриттів, «Пунктів незламності» і пунктів обігріву.

Люди залишаються вдома, бо більш-менш є світло. Це дивина, скажу чесно.

— Чи з цих нарад у вас є розуміння, коли киянам повернуть *графіки відключень світла*? Їх немає вже довгий час, і в жителів банально немає розуміння, чи доїдуть вони зі світлом ліфтом на свій поверх.

— Це не ми робимо, це робить ДТЕК. Я, наприклад, ходжу пішки.

Ми намагаємося діяти по-людськи в нелюдській ситуації. Ви ставите дуже важливі та правильні питання.

Але вони всі мають бути огорнуті врахуванням того, що в нас воєнний стан, чотири роки повномасштабного вторгнення і *непідготовлене місто*.

Графіків немає, тому що ситуація настільки аварійна, що все перемикають у ручному режимі. І спрогнозувати неможливо, бо постійно щось вилітає, постійно щось ламається. Упало тут — лагодимо тут, упало там — лагодимо там. Вимикають одного, щоб підтримати іншого.

— У Деснянському районі зараз найскладніше?

— Так, це найскладніший район в Україні зараз. Навіть міський голова Харкова не закликає людей виїжджати з міста, хоча це прифронтове місто — там 20 кілометрів до окупантів.

— То чи чекати на оголошення Деснянського району районом «*гуманітарної катастрофи*»? Можливо, це б допомогло привернути увагу до критичної зношеності інфраструктури, залучення додаткової підтримки?

— Наскільки я розумію, **щось таке вже зроблено**. Воно формально вже в *надзвичайному стані*.

Поки *що це не гуманітарна катастрофа*.

— Цьогорічна зима стала стрес-тестом для систем тепло- та електропостачання. Які помилки або слабкі місця ви вже зафіксували та що конкретно зміните в підготовці району до наступної зими ?

— Я помітив одну велику помилку — вона перебуває на вул. Хрещатик, 36.

Це реальна помилка, це реальне питання й проблема, чому інші міста підготовлені, а місто Київ — ні.

Зараз він буде казати, що «всім важко», але помилка концептуальна в тому, що керівництво міста не має стратегічного плану.

У мене є документально підтверджені факти того, що вони не готові були ані у 2022-му, ані впродовж наступних двох років. Плану на такі випадки нема. Це все з коліна робиться, якось через ср*ку. А все, що з коліна робиться, — це завжди неефективно. І дуже дорого.

Треба вже розуміти, як буде тривати зима 2026-2027 років. Бо якщо вже «влупили» по ТЕЦкам, не впевнений, що їх відновлять...

Ми вже маємо розуміти, що робитимемо наступного року. І вже мають бути замовлення, уже має все це відбуватися.

А цього немає.

От таке життя. Загалом ситуація важка. Поки є бажання, пам'ятайте, що все можна подолати, усе можна пройти. Абсолютно все.

— То коли пройдемо?

— Щодо тепла немає прогнозу. Ба більше, є прогноз про повний блекаут.

І ще мені розповіли «спеціально навчені люди», що, виявляється, у нас у ТЕЦ застаріла система помпових станцій подачі води, яка тягне 15 мегаватів електрики.

І за всі ці роки ніхто не зробив апгрейд, щоб вона тягнула в 10 разів менше, а все це реально. Це, умовно, як зі старого телефона перейти на новий.

А не буде води — усе, до побачення. Поки є вода, місто є.

Бо, вибачте, каналізація — це три години, і все, будинок закривається.

— Тобто мешканцям *Троєщини* готуватися до повного *блекауту*?

— Не тільки Троєщини.

Під час цієї розмови пролунала низка звинувачень на адресу міського голови Віталія Кличка та КМДА — від «відсутності стратегії» до неефективного

управління фінансами. hromadske звернеться до КМДА, аби отримати відповіді на всі закиди.

***

№ 1.542-2

Коли на Троєщині повернуть тепло і чи доведеться рити ями: інтерв'ю з Максимом Бахматовим

Посилання

2026-01-28

Головне:

(1) Відсутність прогнозів: Ніхто не знає, коли на Троєщині відновлять тепло; ТЕЦ-6 – закритий режимний об'єкт.

(2) Проблема каналізації: При -20 внутрішньобудинкові мережі можуть замерзнути. Альтернатива – вуличні туалети-ями.

(3) Мобільні котельні: Обігріти ними величезний район неможливо, потужностей вистачить лише на окремі під'їзди.

(4) ТРЦ як пункти порятунку: SkyMall та "Район" готові приймати людей, але потрібне рішення уряду для цілодобової роботи.

(5) Підготовка до жовтня 2026: Бахматов закликає вже зараз будувати альтернативну енергетику.

***

– Чи існують взагалі якісь *терміни*, прогнози, реалістичні відновлення світла та тепла на Троєщині?

– Через те, що в нас нема тепла, нам дали трошки більше світла, ніж зараз є по Києву. Тому що, коли немає опалення, люди починають грітися, чим попало. От ми зараз гріємо, чим попало.

У нас умовно 7, 9, 10 градусів в одній кімнаті в когось може бути. Це катастрофа, але на сьогоднішній день наша реальність. ТЕЦ-6 – режимний об'єкт, на який нікого не пускають, навіть поліцію.

– Просто серед мешканців, ми бачимо це по мережах, ми сьогодні спілкувалися з людьми, також кажуть, що такі чутки ширяться, що їм начебто сказали, що *до кінця опалювального сезону, в принципі, можна не очікувати*.

– Ну давайте я відразу розвалю цю версію.

На ***Лісовому*** масиві ми запустили будинки, це приблизно 20% Деснянського району, через інші засоби – коннектори і так далі, але тим не менше Лісовий більш-менш з теплом.

Троєщина – ні, але коли воно станеться, не знаю. Можливо, це станеться цього сезону. Але вже вам закидаю важливу вудочку. Я би спитав у Кличка, як ми будемо готуватися до наступного опалювального сезону, який настане в цьому 2026 році.

Якщо ми зараз не побудемо розгалужену систему чогось, десь, як і так далі, ми що, думаємо, що у Путіна ракети закінчаться чи дрони? І ми будемо знову сидіти в такій захисній позиції і не робити альтернативу?

Ми зараз чотири роки просиділи отак, в боксі, знаєте, якщо ти від захисту працюєш, тобі точно попадуть. От нам попали. Чотири роки били-били, попали. Що ми робили за чотири роки?

– Тобто, я так розумію, що технічно можливо, все-таки, цю ситуацію вирішити, *консервація не буде потрібна*?

– Дивіться, технічно я не знаю, що з ТЕЦ. Ніхто не знає, що з ТЕЦ.

Для того, щоб боротися з ворогом, у вас має бути альтернатива. У вас має бути 200 мегават альтернативної енергетики чи тепла…

Як зробив Житомир, який на соломі побудував ТЕЦ, і вона дає енергію для 40% Житомира. Чому обласний центр може собі дозволити ТЕЦ на соломі, а я не можу?

– Зараз Троєщина повністю ізольована від енергосистеми?

– Так, ТЕЦ-6 побудували як більш ефективну, круту, мегасучасну. Вона дуже крута, вона реально найновіша в Києві, вона реально найкрутіша в Києві. Але вона одна!

Всьо, пара-пара-пам.

– А щодо *мобільних котелень*, *Свириденко* про це писала, що в деяких районах будинки можна підключати до мобільних генераторів, мобільних котелень...

– Давайте я зараз ще зупиню це "словоблуддя".

Я вам поясню, що відбувається.

> Є кімнатка. Ви кімнатку можете надути дуйчиком один кіловат. Десять метрів. Є 150 квадратних кілометрів Деснянського району. Це половина Мальдів.
>
> Половина – це країна, Ліхтенштейн.
>
> **7 млн м.кв. Приблизно 800 будинків, 3 000 підїздів.**
>
> Мобільними котельнями нагріти це неможливо. Якщо не розібратися, де є газ, можливо, він десь допоможе.

Умовно, є ***персональні теплові пункти***.

На під'їзд можна поставити котел, умовно, 400 кВт на газу.

> **Я умовно кажу, не знаю, наскільки це можливо.**
>
> Він буде в один під'їзд в замкнутому контурі маслать, як в квартирах.

У вас може бути в ***квартирі газовий котел***, невеличкий, і він буде одну квартирку обігрівати, як в Європі. Вся Європа тримається на персональному обігріві.

Наше завдання було розібратися у 2022 році, що у нас може статися.

Воно сталося.

— І тепер ми маємо швидко бігти до 1 жовтня 2026 року, щоб не профукати наступний опалювальний сезон.

Розуміючи, що ТЕЦ-6 нікуди не дінеться, а Путін вже знає, де вона знаходиться, і йому весело та цікаво по ній бити. Доповідь закінчена.

– *Яка кількість будинків, в яких зараз пошкоджені всі внутрішньобудинкові мережі* через обстріли?

– Мережі ***не пошкоджені***.

Просто в них немає опалення.

Ми злили вже чотири рази все опалення зі всіх будинків в -15. Знову це заповнили, знову зливали, знову і знову. Зараз будемо, якщо буде все окей, знову заповнювати.

Мережі не пошкоджені.

– Ми бачили, що *вибухали труби*.

– Це не в нашому районі. Це в *Голосіївському* районі.

У нас цього майже не було.

Ключова проблема – це нагріти гігантську кількість води і пустити це в гігантське кільце.

– Ви казали про *катастрофічну ситуацію з каналізацією*…

– А воно вже сталося, в *Голосієво* вже рвуться труби. Там є декілька будинків, де все позамерзало.

І те, що я сказав, що можливо треба рити ями, я поясню.

Кличко каже, що треба виїжджати з Києва. **Я вважаю, що треба залишатися, рити ями і тримати оборону, незважаючи ні на що.**

Бо ворог хоче, щоб ми виїхали з Києва.

Це неприємно рити ями, це принизливо, це катастрофа, в столиці це неможливо. Але це вже сталося. І треба виживати, як ми можемо. Біотуалети ставити, ями, кульочки, наповнювач для котів, все що завгодно. Але треба боротися.

– А існує може якийсь *альтернативний план*, щоб не було *замерзання каналізаційної системи*? Тому що навіть дали світло, але ми ж розуміємо, що для того, щоб відновити всі ці системи, щоб вони функціонували, потрібен час. Якщо зараз ще буде обстріл…

– Тому я сказав, що ми готові рити ями.

– Це *єдина альтернатива*?

– Як ти обігрієш сотні кілометрів каналізаційних труб в будинках?

Кажуть, що каналізація працювати буде від будинка і далі.

А все, що в будинку, якщо немає опалення, буде мінус 20 з п'ятниці.

Що робити?

– Ви *реально думаєте рити ями*?

– До мене прийде 300 тисяч людей. Що я їм скажу? Слухайте, йдіть на вулицю, правильно? На що перетвориться район? Я хоча б направлю цей потік хоч якось.

– Тобто це вже затверджене *рішення*?

– Немає рішення, плану немає. Немає ніяких дій, нема ніякої допомоги.

Я взяв ініціативу на себе і несу за це відповідальність.

Я розумію, що це дико, це неправильно, це неможливо, це не по-європейськи.

– А якщо *біотуалети*?

– Чудово, в нас 150 тисяч квартир, значить 150 тисяч унітазиків, значить скільки біотуалетів треба ставити? 150 тисяч? 100 тисяч? 50 тисяч?

– Може хоча б 10-20 на будинок.

– Ну от 10-20 на будинок, 700 будинків, 7 000 туалетиків. У нас стільки немає.

І треба це ж обслуговувати, привезти, завезти і так далі.

Це не екологічно, це некрасиво, але велика яма зверху, з можливістю прикритися і відпрацювати тиждень, поки не розморозиться, так, це принизило, але це буде працювати. Бо велику яму, як траншею, ми вириємо за півдня.

– А як це технічно?

– Приїжджає екскаватор, риє таку яму, накривається дошками, як сільський туалет.

– Щодо *наметового містечка*…

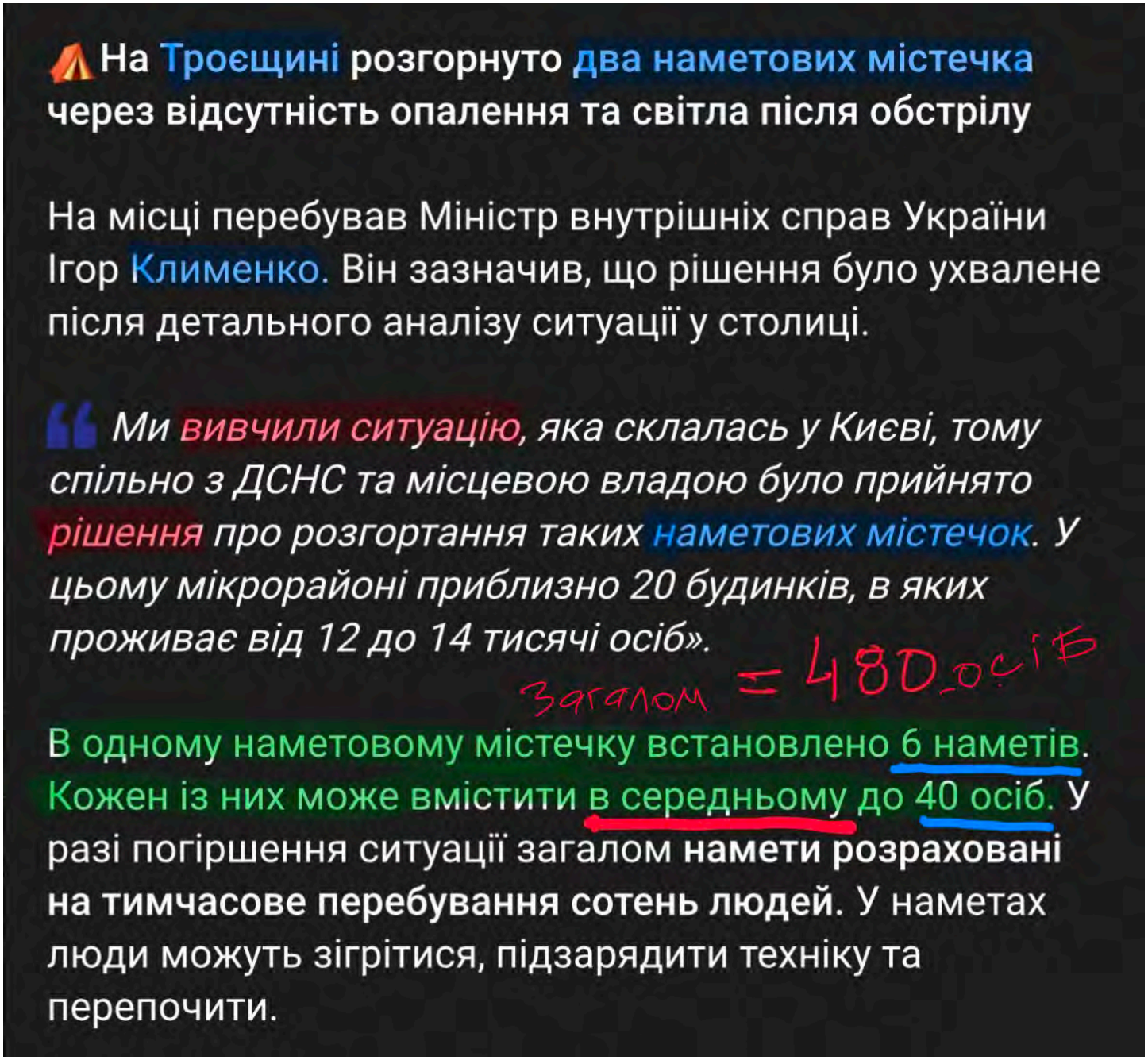

– Завдяки прем'єр-міністру ми отримали пряму допомогу з генераторами, ***наметовими містечками***, два великих, ***20 палаток*** стоїть, і можливість обігріватися тут і зараз. 2 000 людей користуються ними щодня.

Плюс є наша школа для обігріву.

І загалом ми розуміємо, що ми більш-менш готові до мінусів.

Коли у людей вдома, умовно, в одній кімнаті плюс 10, плюс 8, їм комфортніше все ж таки бути вдома, ніж йти, умовно, в палатку обігріву чи кудись інде.

Тому ми дякуємо прем'єрці, що вона допомогла з ***палатками*** і з світлом, якого чуть більше у нас, ніж у Києва загалом.

– А яка їхня *реальна вмісткість*?

– Ми розуміємо, що ми збережемо життя дітям, мамам, пенсіонерам.

Це приблизно 80-100 тисяч людей.

І *містечки*, і школи, і садочки – все разом допоможе.

– Чи розглядаєте ви *можливість використання великих ТРЦ* району, наприклад, "Район" або SkyMall, як пунктів тривалого перебування?

– Так, вони вже працюють, як пункти обігріву з 8 до 8.

Якщо буде *(потрібно)* цілодобово, то треба окреме рішення уряду.

> Тому що треба охорона, треба додаткове енергозабезпечення, соляра, решта. Плюс треба збереження цінностей.

Умовна Zara може не захотіти, щоб всередину хтось заходив. Але якщо буде треба, то треба буде розібратися і з Zara.

Ми готові, всі проговорені, всі розуміють. Ми вже все зробили, всі листи вже написали, вже все зробили.

– Чи розглядається як альтернатива *евакуація* до інших районів Києва?

– А чому ви вирішили, що в інших районах Києва не буде так само, як на Троєщині? Вважайте, що ми зараз тестуємо стан в Києві на Троєщині?

Бо є ще дві-три ТЕЦ, які так само, я не впевнений, що вони дуже мега-супер забезпечені і витривалі.

Відповідно, пара-пара-пам.

– А якщо є люди, у яких *житло просто стане непридатним*, що для них?

– Непридатним житло стане, коли порозриваються труби. Ми це зберегли. ***Житло придатне***.

Можуть порозриватися системи каналізації внизу, їх можливо замінити.

Ключова історія, що протягом цих морозів будуть «гігієнічні особливості», назвемо це так.

А далі все, місто збережене, все збережене.п

А що з жовтня, як ми опалюємо?

Тут і питання до Віталія Володимировича ***Кличка***, який володіє через громаду міста всіма комунальними підприємствами, в тому числі ТЕЦ-6.

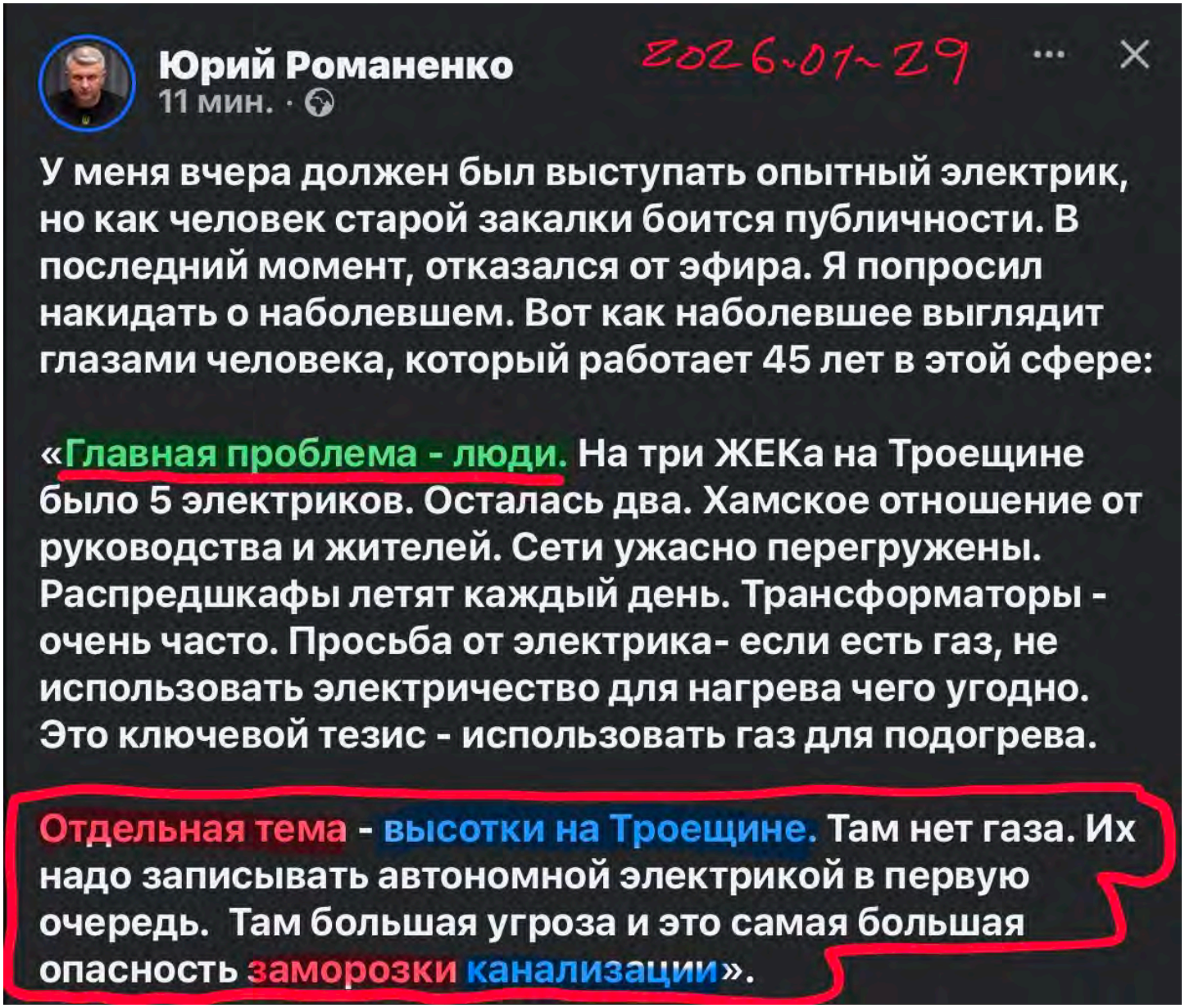

***

Питання – відповідь (FAQ):

— Чи правда, що тепла на Троєщині не буде до кінця зими?

— Офіційних термінів відновлення ТЕЦ-6 немає. Наразі тепло подано лише на Лісовий масив (близько 20% району). Для самої Троєщини існує ризик залишитися без центрального опалення до завершення сезону.

— Чому не можна просто поставити мобільні котельні у кожен двір?

— Через величезні масштаби району (800 будинків та 7 млн кв. м житла) мобільні котельні не здатні прогріти систему. Їх можна використовувати лише для персональних теплових пунктів в окремих під’їздах.

— Що робити, якщо замерзне каналізація в будинку?

— Якщо температура в під'їздах впаде до -20°C, мережі можуть вийти з ладу. Як крайній захід, голова РДА пропонує облаштовувати вуличні вбиральні (ями-траншеї) біля будинків, щоб уникнути екологічної катастрофи всередині висоток.

— Чи можна буде перечекати морози у ТРЦ?

— ТРЦ SkyMall та “Район” вже працюють як пункти обігріви. Розглядається можливість їхнього переходу на цілодобовий режим, проте для цього потрібне окреме рішення уряду щодо охорони та енергозабезпечення.

***

№ 1.542-3

Максим Ісанович Бахматов (творчий псевдонім — рос. *Ледокол Бахматов*, нар. 20 жовтня 1978, Усть-Камчатськ Камчатського краю РРФСР) — український підприємець і громадський діяч, радник Київського міського голови (2019—2020), керівний партнер інноваційного парку UNIT.City (2016—2019),[1] голова правління корпоративного акселератора Radar Tech, гендиректор ВДНГ (2015—2017), голова Деснянської районної в місті Києві державної адміністрації (з 26 травня 2025 року)[2]. У минулому телеведучий, автор, продюсер і резидент українського Comedy Club (2006—2007).

У вересні 2018 року увійшов до складу наглядової ради мережі кінотеатрів Multiplex[3].

З 20 вересня 2019 року призначений радником Київського міського голови[4] зі стратегічних питань, інвестиційних питань, диджиталізації, інформаційних технологій, транспортної інфраструктури, архітектури та містобудування (на громадських засадах).

З січня 2025 року — керівник спілки стартапів та інвесторів Techosystem[5].

Бахматов Максим Ісанович

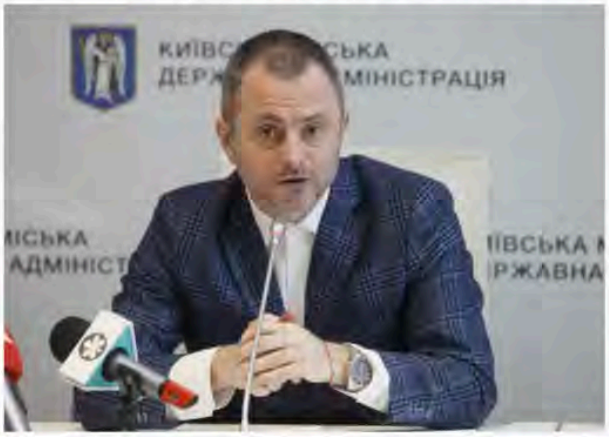

Голова Деснянської районної в місті Києві державної адміністрації

Нині на посаді

На посаді з	з 26 травня 2025 року
Президент	Володимир Зеленський
Попередник	Ірина Алєксєєнко (в. о.)

Радник Київського міського голови

20 вересня 2019 — 17 липня 2020

Генеральний директор Національного експоцентру України

18 червня 2015 — 03 квітня 2017

Президент	Петро Порошенко
Попередник	Андрій Жигулін
Наступник	Євген Мушкін

Народився	20 жовтня 1978 (47 років) Усть-Камчатськ, Камчатська область, РРФСР, СРСР
Відомий як	продюсер, підприємець, керівник, громадський діяч, посадова особа
Країна	Україна
Alma mater	Київський міжнародний університет і Міжнародний інститут менеджменту

***

№ 1.542-4

Максим Бахматов: що може меру нарадити шахрай?

2022-12-13

Єгор ***Карнаухов***

Злодій відкупився у судах і втік «пиляти» бюджет Львова.

Чим зараз займається «професійний киянин» і махінатор Максим ***Бахматов***, що в перші тижні великої війни втік до Львова? Окрім платників податків цим питанням мали б зацікавитися правоохоронні органи. Бо бекграунд цього персонажа не залишає сумнівів у нових оборудках, які згодом неодмінно випливуть, як нещодавно виплило його корупційне минуле.

11 березня Бахматов **повідомив**, що став радником мера Львова Андрія ***Садового***.

Те рішення він мотивував тим, що тепер зможе робити те, що вдається йому якнайкраще, тобто ~~красти~~ бути «кризовим менеджером». В тому дописі він назвав дві свої найсильніші риси — ефективність і організація. Тоді, в перші

дні російської навали, вони дуже знадобилися б Миколаєву, Харкову, Одесі, Києву та багатьом іншим містам, що були і залишаються під атакою ворога.

Але ***Бахматов*** обрав для свого удаваного патріотизму найбезпечніше місто України — Львів. Там він мав би займатися міжнародною допомогою, логістикою, допомогою переселенцям і бізнесу, що переїхав подалі від зони бойових дій. Але чи займається?

Оцінити результати роботи Бахматова неможливо, бо про них немає жодної згадки. Як і про те, на зарплаті чи на громадських засадах працює цей «кризовий менеджер»? Про діяльність свого радника не розповідає Садовий, мовчить сайт міської ради, жодних матеріалів у львівських ЗМІ. Цьому може бути просте пояснення — гроші люблять тишу. А в тому, що у відносно мирному Львові Бахматов займається саме грошима, немає сумнівів. Бо ж і сам Садовий ні в чому собі не відмовляє — в листопаді **отримав** аж 103 тис. грн зарплати. В той час, коли всі без виключення громадяни мають із розумінням затягнути паски, бо війна, у військовому бюджеті знаходяться кошти, щоби покрити немалі апетити міських чиновників і їхніх підлеглих.

Бахматов точно не прогавить нагоду отримати зайві гроші.

> Його, як виявилося кримінальне, минуле свідчить про те, що жадібність цієї людина є головним її мотиватором і рушієм.

Підтвердження цьому весь цей час були на поверхні, але ніхто не цікавився, бо Бахматову вдалося головне — створити собі імідж прогресивного бізнесмена, мецената, а згодом ще й принципового антикорупціонера.

І всі повірили наслово, замість того, щоби заглянути у відкриті судові реєстри.

В них — як мінімум дві кримінальні справи, в яких Бахматов фігурує як підозрюваний.

Він досі на волі лише завдяки наскрізь прогнилій судовій системі і корупції, проти якої зараз так відчайдушно бореться.

1) — Перший вирок у **кримінальній справі** Бахматов мав би отримати в серпні 2014 року.

> — Його судили за підробку документів. При чому судячи з кваліфікації — ч.3 ст.358 КК України — злочин міг бути вчинено повторно.
>
> В 2008 році, коли перейшов з «***Камеді клабу***» до наглядової ради мережі кінотеатрів ***Multiplex***, він підробив довідки про доходи, щоби отримати понад ***200 тис. доларів кредиту***.

Бахматов і його захист у всім відомий спосіб затягували справу, аж поки не сплине її термін. В цьому їм допомагала “суддя Майдану” Тетяна Овсеп’ян.

«В серпні 2014, коли «яничари» Януковича «підчищали хвости», вона звільнила Бахматова від кримінальної відповідальності.

За це (кримінальний злочин, вчинений повторно — ред.) Овсеп’ян мала б дати Бахматову 5 років обмеження чи позбавлення волі. Але справу тупо закрили. Цікаво, скільки це коштує?», — **написав** аналітик Назар Приходько.

Великий патріот і антикорупціонер не погребував звернутися за допомогою до судді, яка виносила незаконні вироки учасникам Революції Гідності, а згодом **«відмазувала»** голову Окружного адміністративного суду Києва Павла Вовка, який напередодні повномасштабного вторгнення збирався повернути в Україну Януковича.

2) — **Ще одну справу** слухав Голосіївський райсуд Києва якраз напередодні вторгнення — 3 лютого 2022 року.

— Судячи з постанови, в 2007 Бахматов взяв іпотеку під заставу будинку і земельної ділянки. В 2021 році, щоби не повертати борги, він продав заставну нерухомість, знизивши при цьому її вартість. Будинку з 9,6 млн до 6,4 млн грн, ділянки — з 2 млн до 1 млн грн. Мовляв, які до мене питання — грошей немає.

«Звичайне шахрайство! Тобто людина роками збагачувалася на схематозі, а прибутки прикривала легальним бізнесом. І нічого — він на волі і користується повагою в суспільстві, і навіть в корупції когось викриває», — обурюється Назар Приходько.

Чим може така людина бути корисною Львову, питання риторичне. Тож львівським активістам і журналістам слід тримати Бахматова в полі зору. Навіть не для притягнення його до відповідальності, а для того, щоби убезпечити рідне місто від схематозу і нових корупційних схем.

***

№ 1.542-5

"Викривач корупціонерів" Бахматов виявився доларовим мільйонером – дані НАЗК

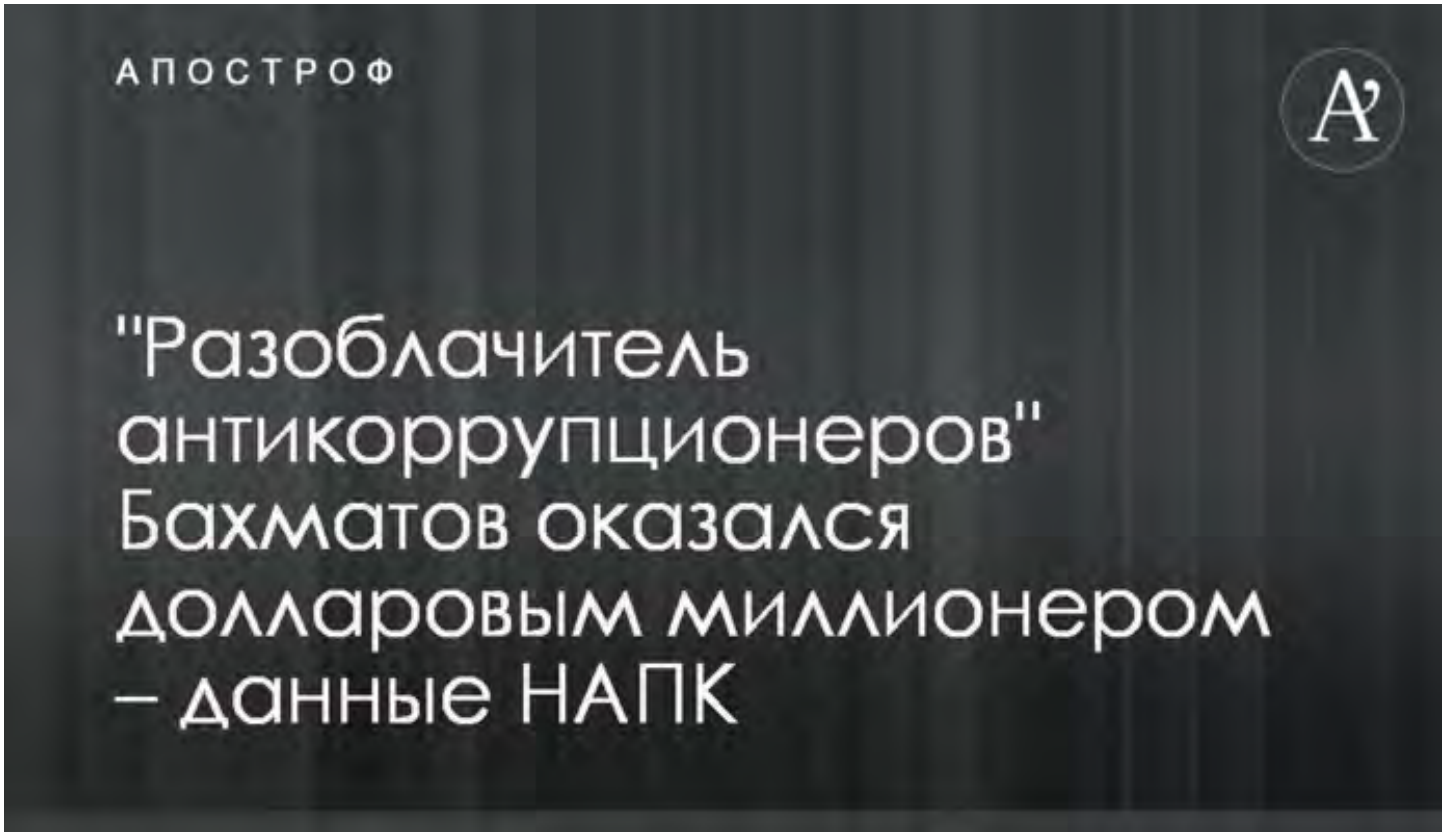

2024-05-28

Іван ***Троянов***

Викривач корупції, засновник Офісу трансформації Максим Бахматов виявився доларовим мільйонером.

Про це свідчить декларація, подана ним у НАЗК, за 2022 рік.

Згідно з повідомленням НАЗК, у Бахматова зберігається

> **— готівкою 605 тис. доларів і 200 тис. євро. Крім того, на дружину він задекларував ще 100 тисяч готівкових доларів, а на матір – 50 тисяч.**

Також в декларації зазначено, що наприкінці першого року війни антикорупціонер придбав квартиру у Києві вартістю близько 1,7 млн грн.

Окрім того, Максим Бахматов має у власності земельну ділянку у Києві площею 10 соток, будинок площею майже 400 кв. м та два нежитлових приміщення. Всю цю нерухомість Бахматов придбав у 2021 році.

Громадська організація "Офіс трансформації" зареєстрована **23.11.2020**.

> — Метою організації визначено підвищення ефективності державних та комунальних організацій та трансформація системи звітності та відповідальності місцевої влади.

Бахматов подавав свою кандидатуру на очільника ***Департаменту з питань антикорупції КМДА***.

Проте на співбесіді з'ясувалося, що він був фігурантом принаймні двох кримінальних справ та відобразив у декларації не всі свої доходи.

Крім того, Бахматов не зміг відповісти на низку запитань.

> — Зокрема, як на заробітну плату 12 тис. грн він планує заправляти свій *Porsche Panamera*, на якому приїхав на співбесіду.

Нагадаємо, Максим Бахматов разом із таксі *Uklon* тривалий час збирають гроші з українців на ЗСУ.

***

№ 1.543

Clash Report
TEXT “POTUS” TO 45470 FOR UPDATES FROM THE WHITE HOUSE
★★★ THE WHITE HOUSE ★★★
0:16
BREAKING: Trump:
I personally asked Putin not to fire into Kyiv and various towns for a week.
He agreed to do that.
63
26
12
2
1
1
t.me/ClashReport/69516
3.01K
Jan 29 at 19:13

***

№ 1.544

Національний музей історії України у Другій світовій війні. Офіційна стор. и Міністерство культури України

4 мин. ·

2026-07-29

Звільняємо меморіальний простір від маркерів СРСР

У Музеї війни зроблено важливий крок у системній роботі з декомунізації меморіального простору та усунення з нього ідеологічних маркерів радянського режиму. За ініціативи Міністерства культури України відбувся демонтаж радянського російськомовного пропагандистського напису «их подвиги будут жить вечно из темна безсмертны» зі скульптурної галереї «Герої фронту й тилу».

За нинішніх умов повномасштабної війни наявність у просторі Меморіального комплексу російськомовних написів, які ретранслюють наративи ворога та слугують обґрунтуванням російської агресії є неприпустимим.

Саме тому Музей обрав відповідальний і фаховий шлях: відповідно до рішення науково-реставраційної ради Музею демонтаж здійснено з метою реставрації, подальшого збереження та музейного осмислення цих елементів.

Музей війни послідовно працює над тим, щоб меморіальний простір говорив мовою сучасної України — країни, яка захищає свою свободу, пам'ять і право на власну історію.

***

№ 1.545

Київводоканал · **Подписаться** 2026-01-29
11 ч. ·

Чи можуть каналізаційні мережі замерзнути? Надаємо роз'яснення

Останніми днями у ЗМІ та соцмережах шириться інформація про можливе замерзання каналізаційних мереж на Троєщині та необхідність облаштування вигрібних ям. Розповідаємо, що відбувається насправді.

🔹 Дворові каналізаційні мережі, які обслуговує Київводоканал, прокладені глибше рівня промерзання ґрунту.

🔹 Стічні води мають плюсову температуру і постійно рухаються — тому замерзнути такі мережі не можуть.

Також важливе уточнення, про яке часто забувають: труби, які йдуть безпосередньо від будинку до першого каналізаційного колодязя, належать до внутрішньобудинкових систем. Їхній стан і обслуговування — відповідальність балансоутримувачів будинків, а не Київводоканалу.

📍 У мікрорайоні Троєщина та загалом у Києві каналізаційні мережі працюють стабільно, у штатному режимі й забезпечують безперервне водовідведення, зокрема і під час відключень електроенергії. Наразі випадків повного або часткового замерзання каналізаційних труб не зафіксовано.

❗ Ідея облаштування тимчасових вуличних туалетів чи вигрібних ям не є доцільною і не має під собою реальних підстав.

Просимо довіряти офіційній інформації та не піддаватися паніці. Ми постійно контролюємо роботу мереж і інформуємо про реальний стан справ.

Рис1

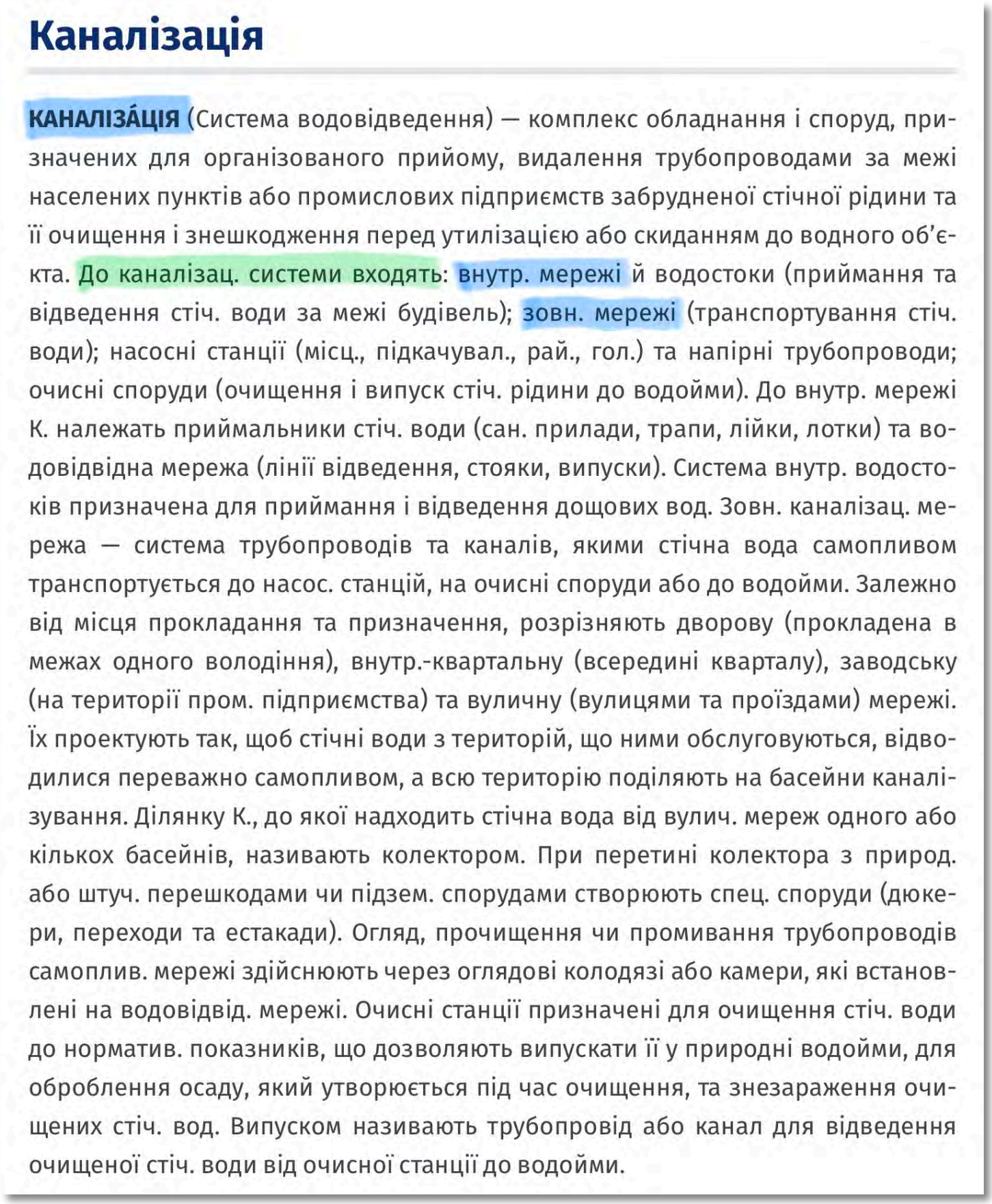

Каналізація

КАНАЛІЗА́ЦІЯ (Система водовідведення) — комплекс обладнання і споруд, призначених для організованого прийому, видалення трубопроводами за межі населених пунктів або промислових підприємств забрудненої стічної рідини та її очищення і знешкодження перед утилізацією або скиданням до водного об'єкта. До каналізац. системи входять: внутр. мережі й водостоки (приймання та відведення стіч. води за межі будівель); зовн. мережі (транспортування стіч. води); насосні станції (місц., підкачувал., рай., гол.) та напірні трубопроводи; очисні споруди (очищення і випуск стіч. рідини до водойми). До внутр. мережі К. належать приймальники стіч. води (сан. прилади, трапи, лійки, лотки) та водовідвідна мережа (лінії відведення, стояки, випуски). Система внутр. водостоків призначена для приймання і відведення дощових вод. Зовн. каналізац. мережа — система трубопроводів та каналів, якими стічна вода самопливом транспортується до насос. станцій, на очисні споруди або до водойми. Залежно від місця прокладання та призначення, розрізняють дворову (прокладена в межах одного володіння), внутр.-квартальну (всередині кварталу), заводську (на території пром. підприємства) та вуличну (вулицями та проїздами) мережі. Їх проектують так, щоб стічні води з територій, що ними обслуговуються, відводилися переважно самопливом, а всю територію поділяють на басейни каналізування. Ділянку К., до якої надходить стічна вода від вулич. мереж одного або кількох басейнів, називають колектором. При перетині колектора з природ. або штуч. перешкодами чи підзем. спорудами створюють спец. споруди (дюкери, переходи та естакади). Огляд, прочищення чи промивання трубопроводів самоплив. мережі здійснюють через оглядові колодязі або камери, які встановлені на водовідвід. мережі. Очисні станції призначені для очищення стіч. води до норматив. показників, що дозволяють випускати її у природні водойми, для оброблення осаду, який утворюється під час очищення, та знезараження очищених стіч. вод. Випуском називають трубопровід або канал для відведення очищеної стіч. води від очисної станції до водойми.

Рис2

***

№ 1.546

Чи можна носити ніж для самозахисту?

Антон ***Фарб***

Цієї маячні я наслухався більш ніж достатньо.

(1) «Ніж — це не зброя самозахисту».

(2) «Якщо ви будете оборонятися ножем — вас посадять».

(3) «Тільки злочинці носять з собою ніж».

(4) «Якщо у вас є ніж — вас заарештують і заберуть ніж».

На жаль, існує безліч хибних уявлень щодо ножа як інструмента самозахисту взагалі.

Що таке «зброя самозахисту» з юридичної точки зору?

Я не дуже розумію сам термін «зброя самозахисту», тому що юридично в нас є:

(1) — поняття ***зброї***;

(2) — і поняття ***спеціальних засобів***.

Те, що можна використовувати для полювання, спорту або війни, — це зброя.

Те, що дозволено для самозахисту, — це спецзасоби:

(1) — газовий балончик,

(2) — електрошокер,

(3) — травмат.

Ніж не відноситься до спеціальних засобів, бо його немає в цьому переліку.

Ніж:

(1) — може бути ***холодною зброєю***,

(2) — а ***може не бути***,

(3) — може бути ***господарсько-побутовим інструментом.***

Самозахист — це не дія, а оцінка дії

Якщо забути на хвилину юридичну термінологію і просто замислитися, то що таке самозахист?

Самозахист — це оцінка вчинку.

Якщо я людину штрикнув ножем:

(1) — це може бути злочином (замах на вбивство або вбивство),

(2) — а може не бути злочином, якщо я доведу, що це була необхідна оборона.

Тобто, **коли ми говоримо «необхідна оборона», «самооборона», «самозахист», ми маємо на увазі не те, що ми робимо, а:**

(1) — чому ми це робимо,

(2) — і як це буде оцінюватися судом.

Чи може ніж бути «зброєю самозахисту»?

Коли кажуть, що ніж не може бути зброєю самозахисту, — формально це правда.

Зброя не може бути захисною за дефініцією.

Зброя — це те, чим ми заподіюємо шкоду.

Нас може захищати:

(1) — бронежилет,

(2) — шолом,

(3) — балістичний щит,

(4) — навіть презерватив.

Але все, що ми беремо до рук, щоб комусь заподіяти шкоду, — це зброя (не в юридичному сенсі, а в сенсі здорового глузду).

Коли я беру в руки ніж — я готовий заподіяти шкоду, як там пише Кримінальний кодекс:

— достатню, але не надмірну, щоб негайно припинити злочинне діяння, яке загрожує життю та здоров’ю.

Чи можна носити ніж цивільній людині?

Повертаючись до питання:

— чи можна носити з собою ніж для самозахисту і чи можна захищатися ножем?

Тут важлива різниця між цивільною людиною і держслужбовцем.

Держслужбовець (поліцейський, будь-який силовик) має право робити тільки те, що дозволяє його посадова інструкція — не більше, але й не менше.

Ми, цивільні, маємо право робити все те, що не заборонено.

Якщо:

(1) — немає прямої заборони на носіння ножа;

(2) — ніж не є холодною зброєю;

(3) — ви не перебуваєте на режимному об'єкті (аеропорт, посольство тощо),

— ця річ не є забороненою, і її можна носити з собою.

Чи можна використовувати ніж для самозахисту?

Ніж, як і будь-яка зброя, — це інструмент.

Якщо:

(1) — на мене скоєно напад,

(2) — відбувається злочинне діяння, яке загрожує життю та здоров'ю мене або інших людей,

(3) — і я можу зупинити це без ножа — я так і зроблю.

Якщо ж я не здатний цього зробити без ножа, а інакше постраждає життя та здоров'я моє або інших людей — тоді питання постає інакше.

Тому головне питання не "чи можна", а "чи варто".

1) — Якщо я використовую ніж тоді, коли міг вирішити проблему іншим шляхом — мене можуть звинуватити у перевищенні меж необхідної оборони.

2) — А якщо я не використаю ніж, коли іншого виходу немає, — мене, скоріш за все, вб'ють.

Аргумент «якщо ви використаєте ніж — вас посадять» трохи дурнуватий.

Це як:

• лікар каже: «У вас рак, потрібна операція»,

• а людина відповідає: «Ні, залишиться шрам».

Якщо не оперувати — ви помрете.

2. «Ultima Ratio» — останній довід

Коли люди, які навчають ножовому бою, носять суворі тактичні ножі, а потім кажуть:

«Ніж — це не зброя самозахисту»,

я завжди згадую анекдот:

або хрестик зніміть, або труси вдягніть.

Якщо ви носите з собою ніж, ви можете опинитися в ситуації, коли ніж буде єдиним рішенням.

Як каже американський експерт з самозахисту Тім ***Ларкін***:

«Насильство зазвичай не вирішує проблеми, але коли вам доводиться до нього вдаватися — це означає, що іншого рішення вже не було».

Саме тому тренінги з ножа ми називаємо Ultima Ratio — останній довід.

Ніж — це останнє, за що я хочу хапатися під час самозахисту.

Але бувають ситуації, коли іншого виходу немає.

3. Чому ніж погано зупиняє напад негайно

Кримінальний кодекс вимагає негайно зупинити злочинний напад.

Проблема в тому, що ніж:

— майже ніколи не зупиняє напад миттєво.

Людина, яка нападає, вмотивована.

Навіть смертельне ножове поранення може:

(1) — зупинити її через 10–30 секунд,

(2) — через кілька хвилин,

(3) — або через години в лікарні.

Ніж не спричиняє болю одразу.

(1) Молоток — відчувається.

(2) Газовий балончик — відчувається.

(3) Ніж — може не відчуватися взагалі.

Тому, використовуючи ніж, ви маєте бути готові, що:

— **вам, можливо, доведеться нападника вбити**.

4. Як реально зупиняється нападник

Є лише кілька способів негайної зупинки:

1. Психологія — іноді демонстрації ножа достатньо.
2. Гострий біль — але ніж тут працює погано.
3. Втрата зору — майже гарантовано летально.
4. Втрата дихання — перерізане горло або діафрагма = смерть.
5. Втрата свідомості через масивну кровотечу.
6. Летальний результат як такий.

Розповіді про «різати руки й ноги» маленьким ножем — це міф.

Ми не на Філіппінах. У нас зима. Фліска, куртка, пуховик.

Влучити в рухому руку — майже неможливо.

Заподіяти достатню шкоду — ще складніше.

5. Остаточний висновок

Ніж ***не створений*** для ***знерухомлення*** або ***роззброєння***.

Ніж — це зброя, яка *вбиває*.

— Використання ножа для самозахисту — це останній довід.

Його не дістають:

(1) • щоб похизуватися,

(2) • щоб погрожувати.

Ніж дістають тоді, коли вас вбивають, і ви не можете зупинити це інакше.

Якщо ви:

(1) — фізично сильні,

(2) — треновані,

(3) — маєте ***спецзасоби***,

— використовуйте їх.

Якщо ви маленька дівчина без підготовки

— ніж *може* урівняти шанси, але лише за умови *психологічної готовності*.

Ніж або використовують по-справжньому, або не дістають взагалі.

Бо дістати ніж, не будучи готовим його застосувати, — погана ідея.

Тренуйтесь. Життя бентежне.

***

№ 1.547

Давос-2026: «Дух діалогу» в епоху демонтажу правил

2026-01-26

Всесвітній економічний форум у Давосі 2026 року офіційно проходив під гаслом «Дух діалогу».

Понад 3 000 делегатів із 130 країн, майже 65 глав держав і урядів, п’ять днів панельних дискусій, камер, перекладачів і бездоганно відрежисованих сесій.

Але Давос цього року був не місцем ухвалення рішень. Він став сценою, на якій особливо чітко було видно розрив між тим, про що говорять, і тим, що реально відбувається.

«Порядок, заснований на правилах» плавно перейшов на «хаос як важіль впливу».

Поки учасники дискусій обговорювали підтримку інституцій, ті демонтувалися в режимі реального часу.

А поки на сесіях обговорювали «глобальну співпрацю», форум розсипався на очах.

(1) Президент Франції Еммануель ***Макрон*** залишив Давос достроково, так і не зустрівшись із Дональдом ***Трампом***, заявивши про «перехід до світу без правил, де міжнародне право топчуть ногами».

(2) Президент ЄЦБ Крістін ***Лагард*** демонстративно пішла з вечері після того, як міністр торгівлі США Говард ***Лутнік*** публічно висміяв європейські економіки.

(3) ***Данія*** взагалі бойкотувала форум через погрози Трампа щодо Гренландії.

(4) Запланована зустріч ***Трампа*** з канцлером Німеччини Фрідріхом ***Мерцом*** була скасована.

І це вже не збій протоколу. Це нова норма.

У той час як Давос говорив про «інвестиції в людей» і «майбутнє праці», реальна економіка рухалася в протилежному напрямку.

Корпорації зробили ставку на інше.

— Людина більше не є ключовим фактором зростання - і це принципово змінює соціальний контракт, про який у Давосі воліли не говорити.

Для прикладу.

— У 2025 році лише технологічний сектор США скоротив близько 150 тисяч робочих місць - не через кризу, а для фінансування обчислювальної інфраструктури.

— Amazon у Давосі підтвердив завершення масштабних скорочень, пов’язаних зі змінами з швидким розвитком штучного інтелекту.

Окремий символ лицемірства форуму - енергетика.

— Поки панелі дискутували про сталий розвиток, Meta, Google та Amazon прискорювали ядерні угоди.

— Meta 9 січня підписала контракти з Vistra, TerraPower та Oklo на 2,6 ГВт потужностей до 2035 року.

Це вже не просто енергетичні закупівлі.

Це — *приватизація суверенітету*.

Технологічні гіганти перестають бути споживачами державної інфраструктури й перетворюються на автономні системи.

Держава в цій моделі стає *другорядною*.

Сесії з геополітики все ще оперували мовою «порядку, заснованого на правилах».

У реальності цей порядок демонтувався синхронно з дискусіями про його захист.

Трамп оголосив про створення «Ради миру» - щось на кшталт альтернативи ООН, але під власним контролем.

Він говорив про купівлю Гренландії, цілком справедливо вимагав підвищення оборонних витрат НАТО до 5% ВВП та надавав американським компаніям ексклюзивний доступ до рідкісноземельних ресурсів.

Китай, у свою чергу, мовчки нагадав про себе:

1) — 27 листопада 2026 року спливає термін призупинки заборони експорту до США галію, германію, сурми, надтвердих матеріалів та інших рідкісноземельних металів

2) — Але Пекін може «вимкнути світло» будь-коли — і всі це знають.

Виступ Володимира ***Зеленського*** базувався на вимозі додаткових ресурсів для України. Його поява була радше актом морального тиску, ніж стратегічної взаємодії.

— Дискусія *фонду Віктора Пінчука* про «нового європейського тигра» виглядала радше як спроба утримати Україну в мові майбутнього, але

— яке вже формується без Давоса.

У чому ж справжня проблема?

Давоський форум досі ґрунтується на припущенні, що

1) — **глобальні проблеми вирішуються через діалог, співпрацю та інституційні реформи**.

Це було правдою з 1970-х до середини 2010-х.

2) — **У 2026 році - вже ні.**

Сьогодні реальна реструктуризація світу відбувається через:

(1) - перерозподіл ***капіталу***,

(2) - консолідацію ***енергетики***,

(3) - геополітичний ***примус***.

А це не проблеми комунікації. Це проблеми влади.

Давос-2026 це показав, що

— глобальна еліта продовжує обговорювати свої питання в *застарілій рамці* - тоді як світ перебудовується в паралельному вимірі.

У 2026 році стало остаточно зрозуміло - Давос більше не працює.

Для України Давос-2026 став ***холодним душем***.

— Не тому, що нас не підтримують - а тому, що нас підтримують у світі, який більше не керується солідарністю.

Поки в Давосі говорять про «діалог», реальні рішення ухвалюються мовою сили, ресурсів і примусу.

1) — Поки європейські лідери апелюють до цінностей,

2) — глобальні гравці рахують гігавати, тонни рідкісноземельних металів і відсотки ВВП.

У цій логіці країна, яка не є вузлом *енергетики*, *технологій* або *безпеки*, швидко *перетворюється з суб'єкта на об'єкт*.

Україна ризикує застрягнути саме в цій *пастці*

- в ролі вічної «моральної справи», яку підтримують зі *співчуття*, але не інтегрують у нову *архітектуру сили*.

Нові мільярди допомоги *без чіткої стратегії* - це не інвестиція, це *відтермінування рішень*.

- не зрада, а закономірність системи, яка більше не працює за правилами довоєнного лібералізму.

У світі, де хаос став інструментом політики, Україні недостатньо бути *правою*.

Їй потрібно бути *потрібною*.

Не символом боротьби, а елементом перерозподілу сили:

— у безпеці, у військовому виробництві, в енергетиці, в технологіях, у контролі над простором між Сходом і Заходом.

Давос цього не скаже.

Він і далі говоритиме про толерантний діалог, гендерну інклюзивність і кліматичне майбутнє.

Але реальний світ уже живе в іншій фазі - фазі жорстких ставок і обмежених ресурсів.

І головний висновок для України простий і неприємний:

— якщо ми не впишемо себе в нову логіку сили - нас впишуть у чужі сценарії.

Бо у *світі без правил* виживають не ті, кого шкода, а ті, без кого не можна.

***

№ 1.548

Випадково зайшов на оновлений веб-сайт Міністерства оборони України і трохи прифігів. Які висновки можна зробити з вигляду головної сторінки?

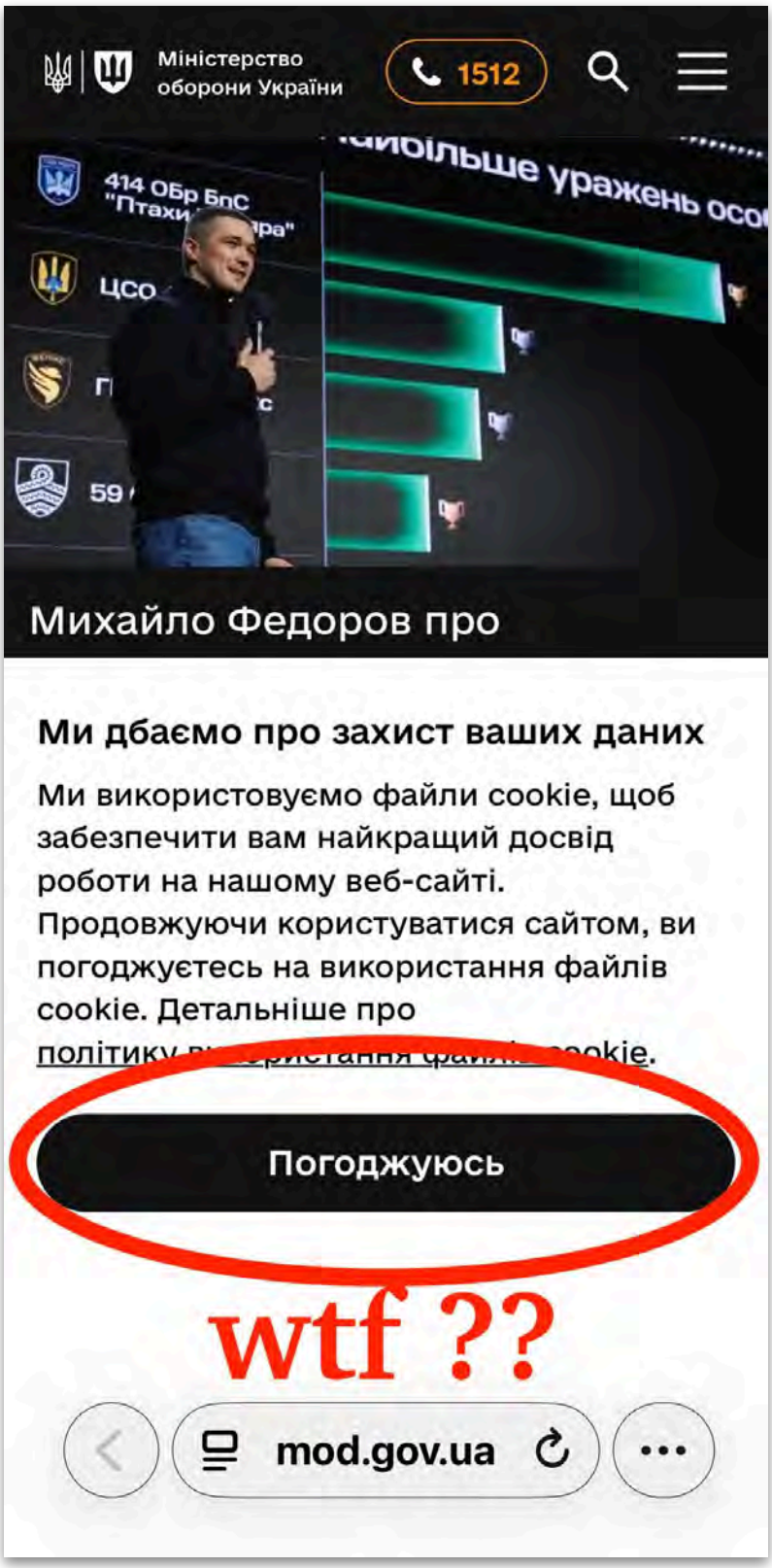

2026-01-29

Корсун

1) — Перше: безсумнівний *культ особи* нового міністра.

Зі офіційного веб-сайту МОУ на тебе дивиться якийсь веселий цивільний юнош у якійсь кофті і джинсах. Радісно посміхається – бо ж чудові часи, все прекрасно. Ніякої війни, ніяких смертей щодня, ніяких поломаних доль. Радійте життю!

Яке ще “серйозне відомство”? Давайте не душніть там. Ми ж на приколі всі, ну камон. Вайб, стрім. “Хуже нє будєт”, “хоч паржом”.

І молодий міністр це наочно демострує – одразу з головної сторінки. Щоб іноземці, які заходять на сайт, одразу розуміли: головне для держави Україна – ширина посмішки “вождя племені”, а не виробництво якоїсь там зброї.

Звісно, редизайн сайту МОУ зроблено за усіма законами SMM (“маркетинг у соцмережах”), єдиним фахівцем з чого і є Михайло “Божественний” Федоров. За цими законами він створював своє особисто міністерство (“мінцифри”, назване за аналогією з російським міністерством) – з ними ж він прийшов і до Міноборони.

Портрети керівника скрізь – починаючи з офіційного веб-сайту. Випромінювати позитив – бо людям це подобається. Сяяти, дарувати посмішки – це безвідмовна методика успішних продажів.

Якби це був веб-сайт PR-агенції чи івент-компанії мирних часів – нуль проблем.

Але ж це начебто головний орган державного управління під час воєнного стану?

У часи, коли військо більше розраховує на донати та волонтерів, ніж на офіційні поставки від Міноборони. Коли на закупівлях дронів – фактично основної зброї сучасної війни – виявили крадіжку у 600 млн. грн., причому з боку найближчого оточення Федорова.

Міноборони загалом настільки просякнуто корупційними скандалами, що міністрів змінюють у середньому раз на 12 місяців – і це у розпал війни: найтяжчої та найкривавішої за всю історію існування України.

І все це є приводом для радісних “промінчиків добра” від міністра оборони?

Що пан хоче цим сказати? Як йому весело він цього всього?

2) — Висновок другий:

Федорову абсолютно та глибоко пох на захист персональних даних українців.

І заодно на міжнародні практики.

Зокрема, на “стандарти Європейського Союзу”, вимоги якого Україна начебто дуже сильно виконує.

Про що мова: про “політику використання файлів cookie” (на скріні).

— Коли доступна одна-єдина опція “Погоджуюсь” – це вибір без вибора. Це тупо примус: “або погоджуєшся – або іди у сраку”.

Як це реалізовано у “Дії”: якщо хочеш купити квиток на потяг, то або встановлюй держдодаток - або іди пішки. Це як колись були вибори у срср: кандидат лише один і лише від одної партії – правлячої та комуністичної. І як це відбувається у сучасних росії та білорусі.

І “Дія” – такий собі сучасний совок на мінімалках.

ЄС-івське законодавство із захисту персональних даних вже давно зобов’язує власників веб-сайтів надавати також опції "Налаштувати” та/ або “Відхилити все” – коли йдеться заме про “файли cookie”.

До речі, як правильно поводитися з такими файлами – я детально розказую (і показую) на моєму онлайн-курсі “Особистий кіберзахист”:

https://cutt.ly/2e1Zg9zS

У країнах європейського союзу за подібну безальтернативну опцію “погоджуйся або іди лісом” – вже б впаяли такий штраф, що мало б не здалося, і більше порушувати б не захотілося. Між іншим, європейські незалежні агенції із захисту персданих із задоволенням штрафують і власні держструктури. Скажімо, у Нідерландах колись оштрафували податкову та міністерство фінансів.

Але звідки про все це знати юному міністру, який вміє лише у презентації та Інтернет-маркетинг?

Для нього міністерство оборони – це лише новий крок у розвитку успішної кар’єри. Нові можливості посилення “особистого бренду”. Нові “воронки продажів”. Нові квартали будинків у Марбель’ї.

Який ще вам “захист персональних даних” потрібен? Не на часі – війна ж.

P.S.:

— наостанок пігулка для пам’яті: будь ласка, не забувайте хто був автором крилатої фрази “Роль кібербезпеки дещо перебільшена”.

***

№ 1.549

Мене відверто лякають слова “ повністю цифровізоване постачання БпЛА” – про яке повідомляє підприємство Міністерства оборони “Державний оператор тилу” (скорочено ДОТ)

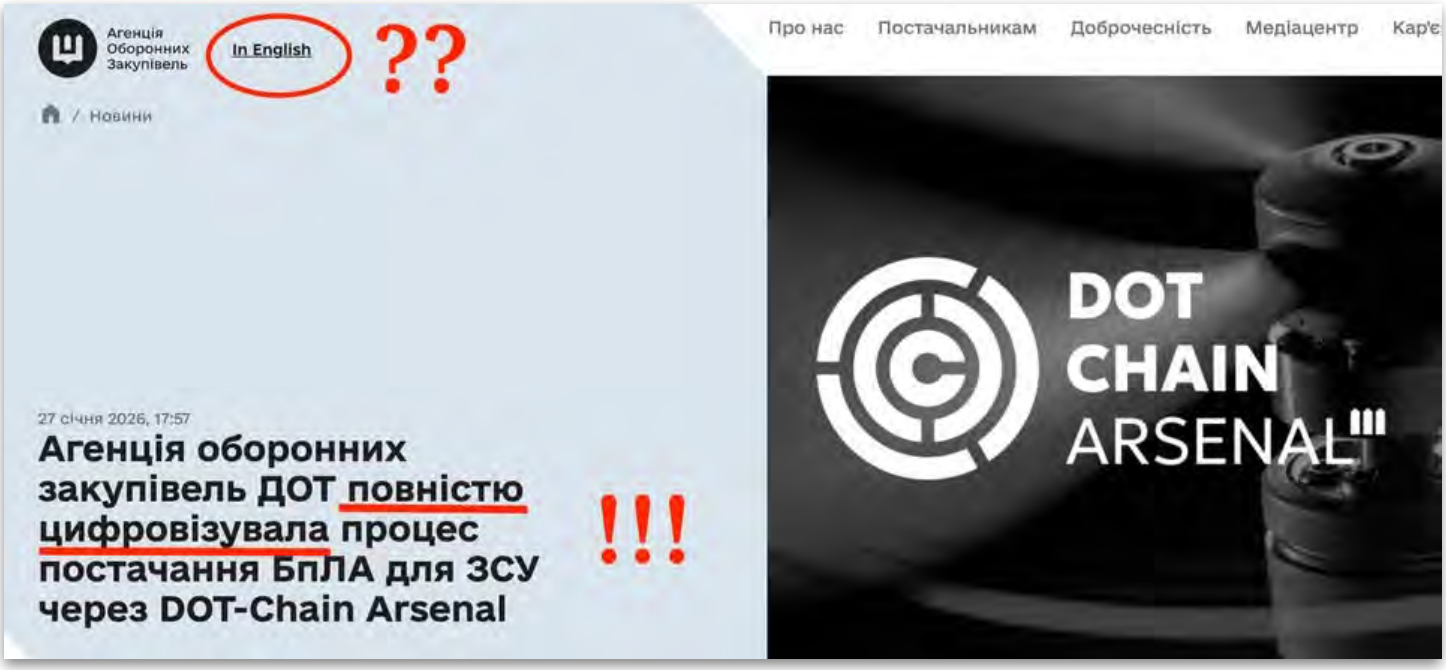

2026-01-28

Корсун

Особливо страшно звучить “Завдяки цифровим інструментам держава в режимі реального часу бачить рух засобів — від виробника до логістичних складів.”

Тому що якщо це може бачити ДОТ – це також зможе бачити і ворог.

Сучасний Світ влаштований так, що не існує систем, які неможливо хакнути.

І абсолютна більшість високо-професійних хаків відбувається так, що жертва про це не здогадується. І тому противник може роками (так, роками) тихенько сидіти в системі і збирати цінну розвідінформацію.

Тому перед запуском подібних супер-критичних цифрових платформ – абсолютно необхідно бути на 100% впевненим, що вони супер-надійно захищені. І що у разі зламу – не станеться витоку чутливих даних.

Чи було саме так зроблено у ДОТ МОУ? Не знаю. У мене немає інсайдів. Доступна лише публічно доступні дані.

Давайте разом на них подивимося.

(1)

Перше, що кинулося в очі – ***Geo Fence*** при вході на веб-сайт ДОТ.

> — Застосування гео-фенс - це перша ознака непрофесіоналізму, який так розповсюджений серед української госухи. Ці обмеження абсолютно ніяк не захищають від професійних кіберлочинців, але ускладнюють легальним користувачам доступ до сайту з-за кордону. Навіщо тоді англомовна версія на сайті?

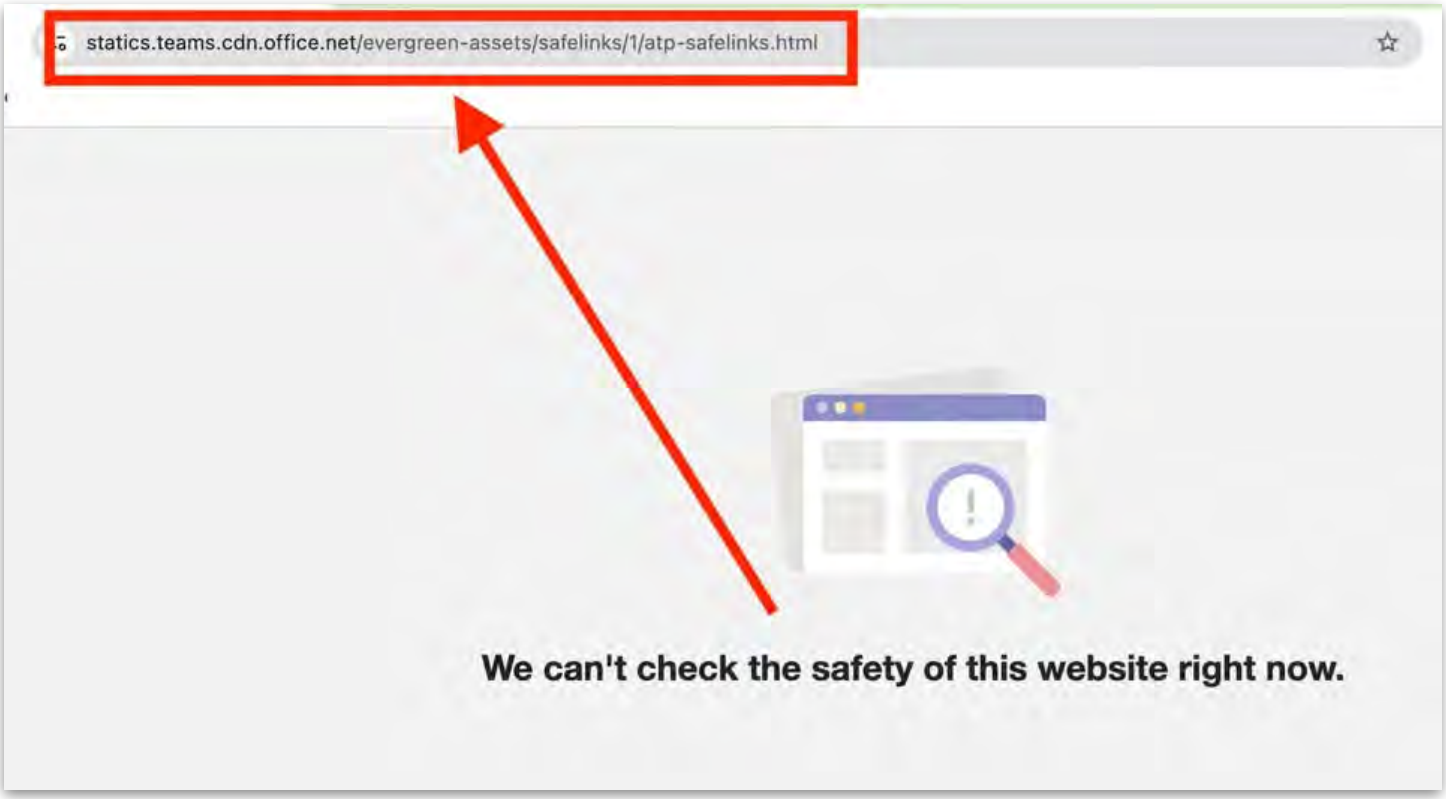

Пам’ятаю як у році так 2020-му топи з мінцифри козиряли фразою “Ми захищаємося за принципом security through obscurity” – навіть не усвідомлюючи наскільки цим показують свою некомпетентність, рівня “бабулька біля під’їзду, яка почула модне іноземне слово”.

Бахвалитися словами, незрозумілими для більшості “пересічних”.

Але та меншість, яка розуміла – падала від сміху від феєричної тупості мамкіних жижиталізаторів.

Так от, застосування Geo Fence - пряма ознака непрофесійності у кібербезпеці.

Причому у даному випадку воно ще й працює якось дивно-вибріково:

> — доступно з американських та німецьких IP-адрес, але недоступно з бельгійських, ірландських чи італійських.

(2)

Друге. Поклацавши по сайту ДОТ (робота для QA рівня junior), наткнувся на повідомлення We can't check the safety of this website right now. Це розділ “Доброчесність-Антикорупційне законодавство-Правовий статус викривача”.

Це буквально означає, що сайт ДОТ – не тестувався. Або тестувався “на відчепись”, формально, для галочки.

(3)

Ну і головне, що мене насторожило: підозрілий характер запевнянь про кіберзахищеність системи - у стилі “раннього Федорова”.

Перше, що напружує, це фраза:

> — “DOT-Chain має комплексну систему захисту інформації, розроблену відповідно до Cybersecurity Framework (CSF) 2.0 Національного інституту стандартів і технологій США (NIST)”.

Якщо це правда - покажіть звіт про аудит системи безпеки DOT-Chain.

Або якийсь інший документ від солідної міжнародної організації.

> — КСЗІ від Держспецзв’язку – не пропонувати, це фікція, яка легко купується за валізу чорного кешу.

Немає звіту/сертифікату? “Це секретно”? Тоді це голослівні твердження, які неможливо перевірити. Бравада гучними іменами без надання доказів. Іншими словами – маніпуляція.

Подібне жонглювання “міжнародними стандартами” я бачив після декоративного Big Bunty, яке організувала команда молодих “ефективних менеджерів” з мінцирку.

Кому цікаво

> – ось ця давня історія від грудня далекого 2020: https://bit.ly/3rxUw1B

Аналогічне враження виникає від наступного твердження:

> — “Розробник системи — ДОТ — також пройшов оцінювання на відповідність міжнародному стандарту інформаційної безпеки ISO 27001.”

Знов таки – а покажіть сертифікат.

> — Опублікуйте на сайті. Щоб хто завгодно міг перевірити успішність оцінювання на відповідність ISO 27001 (“Система управління інформаціною безпекою”). Це вже точно не може бути секретним документом, оскільки проводиться за певною процедурою уповноваженими організаціями та згідно заздалегідь відомих міжнародних правил.

І навіть якщо розробник дійсно має такий сертифікат – важливо це він дійсно застосував ці знання при розробці системи.

> — Іншими словами – а чи дійсно смачним є борщ, приготовлений шеф-кухарем з умовними “трьома мішленівськими зірками”.

На перший погляд уся ця історія про безпеку DOT-Chain Arsenal нагадує поняття “кіберциганство”:

— це коли авантюристи видають себе за справжніх фахівців, інколи досить довго та переконливо. Півбіди якщо від того страждають персональні дані громадян – які у більшості їх навіть не цінують і факт відсутності захисту їх не дуже-то парить (“Дія”).

Але коли мова йде про постачання надважливою зброї у війні, яку ми не так шоб виграЄмо наразі – тут наслідки можуть і будуть значно тяжчими. На порядки.

Якщо ворог зможе шпигувати зсередини мереж “повністю цифровізованого постачання БпЛА” – то він зможе також проводити диверсії всередині неї, підміняти дані, дезорганізувати виробництво або повністю зупинити роботу системи. І узгодити подібні кібератаки з одночасною активізацією наземних та повітряних операцій.

І це точно не піде нам на користь.

Мені дуже не хотілося б реалізації подібного сценарію у цифровому середовищі постачання БПЛА українській армії.

Але з того, що я бачу – він аж ніяк не може бути виключеним.

***

№ 1.550

ХОТІЛИ ЯК КРАЩЕ, А ВИЙШЛО ЯК ЗАВЖДИ

2026-01-28

Рубін

Ми з вами ЩАСЛИВІ люди.

Ми сидимо в першому ряду на прем'єрі фіналу грандіозної історичної драми, сценарій якої писали останні 150 РОКІВ.

Це не просто «новини з телевізора» — це момент, коли ВЕЛИЧЕЗНИЙ історичний маятник, який західна цивілізація з усієї дурі штовхнула в бік Сходу, повертається назад. І летить він прямо в лоб тим, хто штовхав.

Нам довго розповідали, що світ — це ЛЕГО.

Що можна взяти будь-якого диктатора, будь-яку пустелю чи високогірний аул, посипати їх цінностями Просвітництва, додати дрібку виборів — і вуаля, наступного ранку там розквітне Швейцарія.

Ця ІЛЮЗІЯ коштувала людству річок крові, але ГОЛОВНИЙ УРОК так і не був засвоєний:

> **— не можна експортувати майбутнє тим, хто ЗО ВСІХ СИЛ тримається за своє минуле.**

Як ця система ламалася на практиці? Давайте розберемо механіку процесу.

1. ФРАНЦУЗЬКИЙ БАГЕТ В АЛЖИРСЬКИХ ПІСКАХ

У XIX столітті Франція була абсолютно впевнена у своїй «цивілізаційній місії». В Алжирі та В'єтнамі дітям у школах всерйоз вбивали в голови: «Наші предки — галли». Уявляєте рівень абсурду? Французи щиро вірили: якщо навчити місцевого жителя правильно відмінювати дієслова та носити берет, то він одразу забуде про своє коріння.

Але історія — ДАМА ІРОНІЧНА.

> — Замість того щоб перетворити Магриб на Францію, вони створили умови, за яких
>
> — ***Магриб ПЕРЕЇХАВ до Франції.***

Культурна експансія спрацювала НАВПАКИ:

> **— колонізатори пішли, а колонізовані повернулися до метрополії, але вже зі своїм статутом, жорстким РЕСЕНТИМЕНТОМ і бажанням побудувати свій Алжир прямо біля Ейфелевої вежі.**

Сьогодні в передмістях Парижа ви знайдете набагато більше автентичного ісламізму, ніж у самих колишніх колоніях.

2. РАДЯНСЬКИЙ «ХУДЖУМ» І ПРИМУСОВЕ ЩАСТЯ

У кремлі завжди любили масштабні експерименти над живими людьми. У 1920-ті роки в Центральній Азії більшовики запустили «Худжум» — силовий наступ на традиційний побут. Вони палили паранджі на площах і оголошували махаллі (громади) пережитком. Думали, що будують СВІТСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО, але насправді лише загнали традицію у ГЛИБОКЕ ПІДПІЛЛЯ.

70 років радянського атеїзму виявилися дешевою штукатуркою.

— Як тільки срср наказав довго жити, люди не побігли будувати демократію, а повернулися до витоків із ПОДВОЄНОЮ СИЛОЮ.

Результат ми бачимо в москві та по всій рф:

— мільйони мігрантів, чиї предки пройшли крізь радянську школу, привозять із собою не віру в прогрес, а ті самі середньовічні порядки, які срср намагався випалити залізом.

3. ІРАНСЬКИЙ КЕЙС: ШАХ, ЯКИЙ ТАК ПОСПІШАВ

Історія Мохаммеда Реза Пехлеві

— це **ЕТАЛОННА інструкція, як втратити країну**.

Він хотів зробити з Ірану «п'яту індустріальну державу світу» за одне покоління. Міністідниці, університети, західний лиск... Але він вибивав у людей звичний ґрунт з-під ніг, не даючи нічого натомість, крім глянцевої картинки.

ШАХ ЗАДАНТО ПОСПІШАВ.

У результаті

1) — Іран із «вітрини прогресу» перетворився на ВОГНЕХИЖИЙ реактор ісламізму.

Спроба нав'язати сучасність силою призвела до того, що

2) — країна провалилася у КРИВАВЕ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ під керівництвом аятол.

4. АМЕРИКАНСЬКА МРІЯ ЯК БІОЛОГІЧНА ЗБРОЯ

Справжній майстер-клас зі стрибків на граблях показали США.

1) — Після 1991 року у Вашингтоні повірили в «Кінець історії».

2) — Вирішили, що демократія — це не результат довгого розвитку, а ТОВАР, який можна доставити на крилах «Томагавків».

Вторгнення в Ірак та Афганістан було «спробою встановити новітній софт на ПАПІРУС».

Вони ***зруйнували дамби***, які стримували ***хаос***, і отримали зону випаленої землі, де єдиною дієвою структурою виявилася мечеть та автомат Калашникова.

США не просто програли війну, вони *відкрили ШЛЮЗИ* для процесу, який тепер неможливо зупинити.

5. ВІРУС ПОВЕРТАЄТЬСЯ ДО ЕКСПОРТЕРУ

Зруйновані країни перетворилися на ГЕЙЗЕРИ, що виплескують мільйони людей.

Ісламізм прийшов до християнських країн не на танках, а у смартфонах та рюкзаках біженців.

Це спрацювало як ВІРУС:

— він проникає в систему, користується її свободами (незалежними судами, допомогами), щоб у результаті ПЕРЕКОДУВАТИ систему під себе.

ГІПЕРТРОФОВАНА толерантність Заходу стала його головною вразливістю.

Сьогодні вірус уже в КРОВОНОСНІЙ СИСТЕМІ християнського світу, створюючи паралельні суспільства прямо всередині європейських столиць.

6. НОВИЙ ПРАГМАТИЗМ: КРАЩЕ ЛЮДОЖЕР, НІЖ БЕЗОДНЯ

Ви помітили, як за останні роки вщухли крики про «***негайне повалення тиранів***»?

Відбулася ГЛОБАЛЬНА КОРЕКЦІЯ курсу.

З'ясувалося, що:

— якщо прибрати Асада в Сирії чи Мадуро у Венесуелі, на їхнє місце прийде не «випускник Гарварду», а ЧОРНА ДІРА.

Сьогодні *світові гравці* вчаться ДОМОВЛЯТИСЯ.

Це не зрада ідеалів, а інстинкт самозбереження.

— Прибирають одного одіозного лідера, домовляються з іншим «поміркованим» силовиком.

Іран на черзі…

1) — Там усе йде до того, що зовнішній тиск зміниться внутрішньою угодою з новими прагматичними елітами.

2) — А потім, швидше за все, ГОРБАТИЙ (рф).

Там теж десятиліттями намагалися будувати «західний світ» на фундаменті з гулагу, і отримали АГРЕСИВНУ АРХАЇКУ з ядерною ломакою.

Домовлятися з тим, хто прийде на зміну нинішньому хаосу в рф, будуть за тією ж ***схемою***:

— ГОЛОВНЕ, ЩОБ НЕ РОЗЛЕТІЛОСЯ.

ВИСНОВОК

Світ — це не комунальна квартира, де можна перефарбувати стіни сусіда без його згоди.

Це ДЖУНГЛІ, де у кожного дерева своє коріння.

Не лізьте зі своїми порадами в чужий город. Хочете дружити? Дружіть. Хочете торгувати? Торгуйте.

Але не намагайтеся перетворити вовка на вегетаріанця силою

— він все одно дивиться в бік лісу, а за зручної нагоди просто відкусить вам руку, яка його годує «цінностями».

Епоха *месіанства* закінчилася повним провалом.

Настає час ЖОРСТКОГО ПРАГМАТИЗМУ та високих парканів.

І це, мабуть, НАЙТВЕРЕЗІША новина за останні півтора століття.

***

№ 1.551

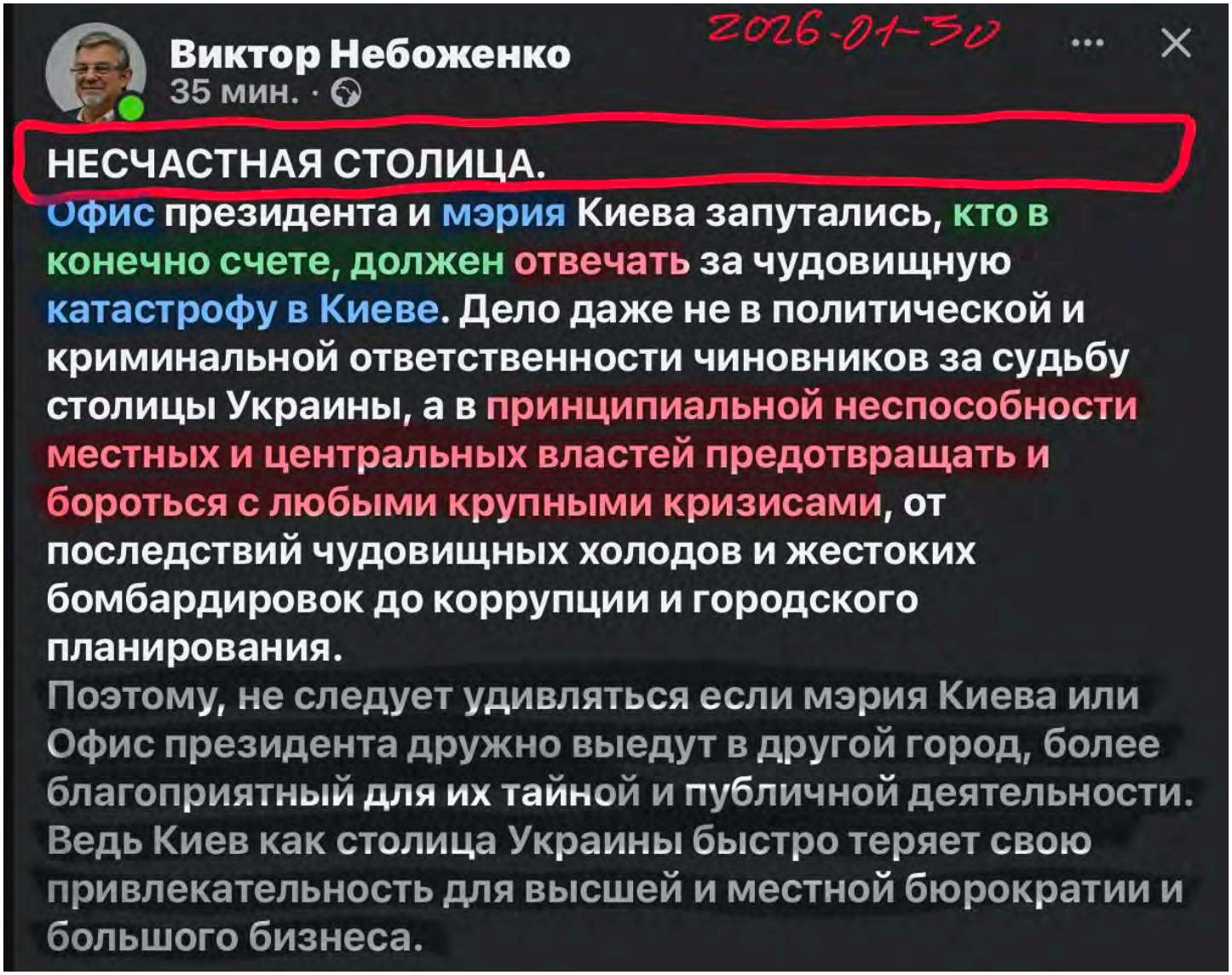
2026-01-30
Виктор Небоженко
35 мин. ·
НЕСЧАСТНАЯ СТОЛИЦА.
Офис президента и мэрия Киева запутались, кто в конечно счете, должен отвечать за чудовищную катастрофу в Киеве. Дело даже не в политической и криминальной ответственности чиновников за судьбу столицы Украины, а в принципиальной неспособности местных и центральных властей предотвращать и бороться с любыми крупными кризисами, от последствий чудовищных холодов и жестоких бомбардировок до коррупции и городского планирования.
Поэтому, не следует удивляться если мэрия Киева или Офис президента дружно выедут в другой город, более благоприятный для их тайной и публичной деятельности. Ведь Киев как столица Украины быстро теряет свою привлекательность для высшей и местной бюрократии и большого бизнеса.

***

№ 1.552

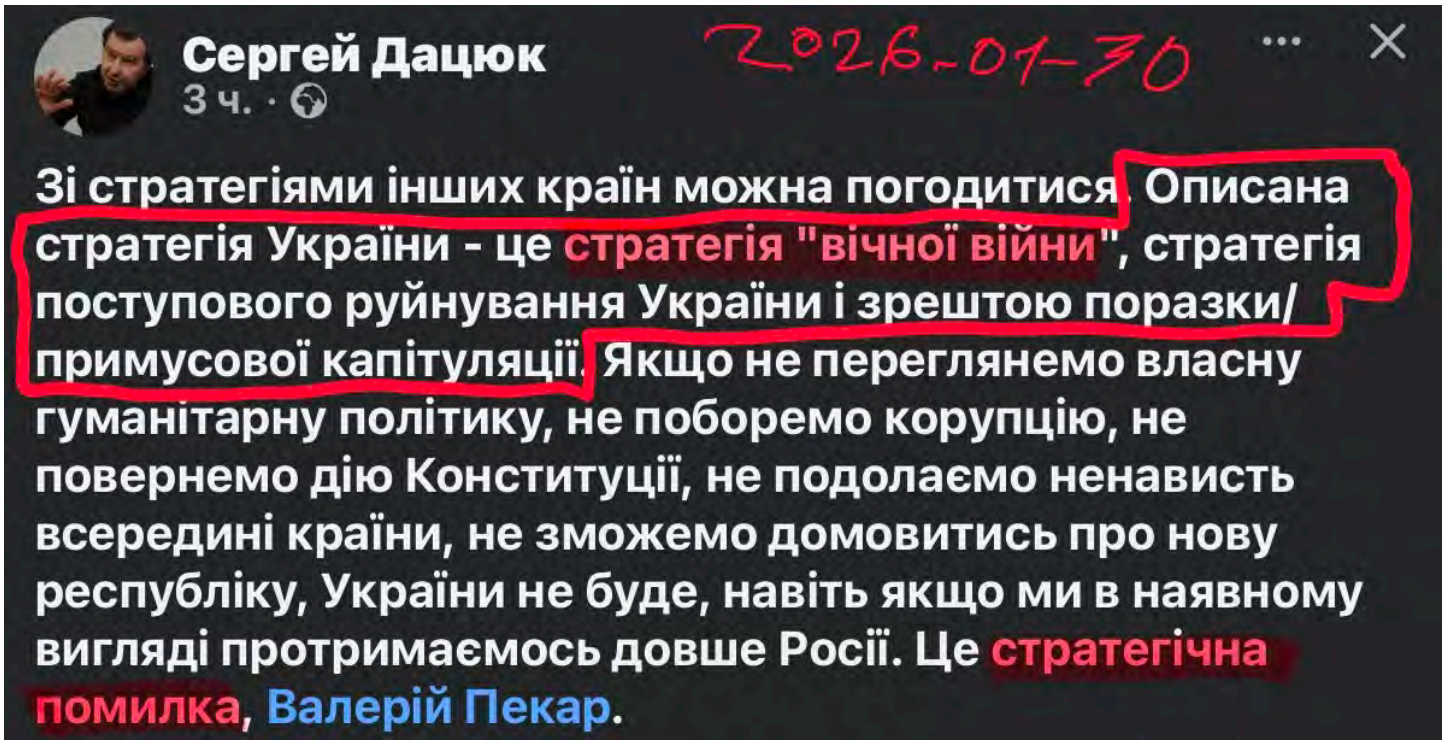
2026-01-30
Сергей Дацюк
3 ч. ·
Зі стратегіями інших країн можна погодитися. Описана стратегія України - це стратегія "вічної війни", стратегія поступового руйнування України і зрештою поразки/примусової капітуляції. Якщо не переглянемо власну гуманітарну політику, не поборемо корупцію, не повернемо дію Конституції, не подолаємо ненависть всередині країни, не зможемо домовитись про нову республіку, України не буде, навіть якщо ми в наявному вигляді протримаємось довше Росії. Це стратегічна помилка, Валерій Пекар.

Рис1

Валерій Пекар 2026-01-30
5 ч. ·

Стратегія росії полягає в тому, щоб, по-перше, поклавши неміряну кількість людей, поступово **просуватися на фронті**; по-друге, атаками на інфраструктуру **примусити суспільство погодитися на будь-які умови угоди**; по-третє, залякуючи Європу, **примусити її припинити підтримку** України, а якщо не вийде, то дочекатися приходу до влади євроскептичних антиукраїнських популістів; четверте, обіцянками фантастично вигідних бізнес-проєктів **тримати Трампа подалі** від інструментів тиску на росію.

Стратегія України полягає в тому, щоб, по-перше, **вбивати більше** окупантів, ніж Москва здатна мобілізовувати; по-друге, дальніми та середніми ударами **вибивати логістику**, військове виробництво та коштовні невідновлювальні ресурси (літаки, ППО тощо); по-третє, дальніми ударами **вибивати нафтопереробку** та нафтоекспорт, заганяючи російську економіку в дефіцит; четверте, схилити **Європу до активніших дій**; п'яте, постійними дипломатичними танцями **тримати Трампа подалі** від інструментів тиску на Україну.

Стратегія США полягає в тому, щоб, натиснувши на слабкого (в їхньому уявленні це Україна), швидко **примусити його до угоди** на умовах сильного, забезпечивши собі лаври миротворця, можливість зосередитися на інших питаннях та гарантію, що росія не колапсує й не потрапить в руки Китаю. Окрім того, треба **розбити європейську єдність**, щоб Європа не стала центром сили.

Стратегія Європи полягає в тому, щоб **виграти час на переозброєння** та розгортання збройних сил, на внутрішньополітичну та європейську консолідацію, на те, щоб пересидіти Трампа.

Стратегія Китаю полягає в тому, щоб **дочекатися послаблення** всіх сторін, остаточного розриву США з Європою, остаточного послаблення росії, та отримати необхідні ресурси, ринки збуту та майданчики розвитку без силових дій.

Стратегія всіх інших полягає в тому, щоб половити рибу у каламутній воді.

В цій системі координат ми житимемо 2026 рік.

Рис2

***

№ 1.553

Тетяна Ніколаєнко
4 ч. ·

2026-01-30

Ходила вчора на Нову країну до Sonya Koshkina. Почула багато цікавого, особливо на панелі про енергетику.

Але винесу вам сюди цитату Volodymyr Kudrytskyi про те, чи дійсно Харків краще готовий за Київ і чи є феномен Житомира:

«Дивіться, я трошки цифр насиплю вам, а ви самі зробите висновки. Про Житомир, Київ, Харків і оце все. Значить, Київ споживає, в мінусову температуру, коли -10, -15 до 2 тисяч МВт. Децентралізована генерація - це контейнеризовані газопоршневі станції - вона дає 2,3-2,5 МВт. Тобто Києву треба, грубо кажучи, для того, щоб покрити пік свого споживання, в районі 800 таких контейнерів.

Нещодавно ми обговорювали новину, що 8 уже монтується. І це дуже погано. Всі кажуть, ну, от, нема децентралізованої генерації в Києві, а от в Харкові вона є. Значить, Харків споживає менше - до 700 МВт в стрибку, але там теж обсяг децентралізованої не буде вище від умовних 10%.
І після всіх цих розмов, і селекторів, і ставок, і всіх потужних нарад, про те, що Київ погано підготувався на 2%, а Харків молодці, прилетіло, на превеликий жаль, вчергове прилетіло в Харків, і 80% міста було без світла.

Тепер балада про Житомир. Житомир споживає 250 -280 МВт таку морозну погоду на піку споживання. Нещодавно прийшла новина, що цілі 2 МВт Житомир встиг поставити. Я особисто знаю про деякі приватні проєкти обсягом 10 МВт.

У мене питання, тут більшість з вас не енергетики, я називаю цифру 280, і 10, 2000, і там 16, 700, і 50. Всі ці міста, вони з точки зору розгортання децентралізованої генерації, зробили від 2 до 10%. Давайте ми не будемо розбиратися, ну, типу, хто з них чемпіон, тому що чемпіонів, вважаю, там немає".

Цитата наведена точно не на захист Кличка, бо захищати мера в квартирі, де тепла частіше нема через прорвані на районі труби ніж через обстріли - мегаважко.

Але цифри реально цікаві для наближення до реальності, скільки ще треба робити для децентралізації генерації. На що ще піде в кращому випадку 2-3 роки

***

№ 1.554

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА: БЕЗ СТРАТЕГИИ, ЭТИКИ И ДОСТОИНСТВА

2026-01-29

Автор Карина Асланян эксперт по судебной реформе Лаборатории законодательных инициатив

2025 год принес Украине определенный прогресс в реформировании сферы правосудия.

Полноценно заработала Служба дисциплинарных инспекторов Высшего совета правосудия (ВСП).

Высшая квалифкомиссия судей (ВККС) завершила ряд конкурсных процедур, вследствие которых в части апелляционных судов впервые за 12 лет появились новые судьи. Хотя не все из них принесли присягу и начали осуществлять правосудие из-за промедления президента.

В то же время Владимир Зеленский назначил двух новых судей Конституционного суда (КСУ), разблокировав его работу после полугодичной остановки, и двух членов ВСП, который назначил еще одного члена ВККС, доукомплектовав таким образом ее состав.

На первый взгляд может показаться, что наконец все двигается в правильном направлении, хотя и не так быстро, как всем хотелось бы.

К сожалению, далеко не все. И вот почему.

1. Стратегия, которой нет

Уже третий год в Украине нет комплексной ***Стратегии реформирования и развития сферы правосудия***, хотя ее проект давно наработан офисом президента.

Но, несмотря на заявленную значимость этого документа, ***подпись президента под ним в 2025 году так и не появилась.***

Политические игроки притворяются, что так и надо:

> **— дескать, «главное — не подпись, а исполнение».**

Да и самое важное прописано в принятой правительством ***Дорожной карте*** по вопросам верховенства права, фиксирующей наши евроинтеграционные обязательства в этой сфере.

Это одновременно и так, и не так.

Нельзя исполнить документ, которого не существует, даже если некоторые элементы реформы двигаются в правильном направлении.

Хотя команде заместителя руководителя офиса президента Ирины **Мудрой** и главе ***Комитета ВРУ*** по вопросам правовой политики Денису ***Маслову***, который является кандидатом на должность министра юстиции, в этом вопросе нечего предъявить.

> — Перед подписью президента на документах «его вертикали» должна стоять подпись не только профильного заместителя (Мудрой), но и руководителя ОП.

После «Миндичгейта» вполне понятно, почему предыдущему руководителю офиса (Ермак) было не до судебных стратегий *(хотя право на адвокатскую деятельность он недавно восстановил).*

Все надежды — на действующего руководителя ОП Кирилла Буданова, который может быть далек от судебной специфики, но важность стратегического планирования точно понимает лучше, чем «адвокат» Ермак.

Нет своих стратегий и у *главных судебных институтов* — ВСП, ВККС и Верховного суда.

Поэтому даже хорошее исполнение ими своих функций (что далеко не всегда так) не приводит к существенным (а главное — неотвратимым) позитивным изменениям.

Например, отсутствие стратегии в ВККС вызвало

> — неприоритетное заполнение вакансий в хозяйственных апелляционных судах (куда, к тому же, набежала толпа родственников и друзей некоторых членов ВККС и ВСП и даже двое действующих членов Высшего совета правосудия, что недопустимо в странах устойчивой демократии).

Вместе с тем в апелляционных судах больших городов, а именно в Одессе и Днепре, некому работать.

И хотя судей они получат, надеемся, в 2026 году, это будет на год-полтора позже, чем должно было быть.

Отсутствие стратегического видения развития ***Верховного суда*** в Пленуме этого суда уже привело к кризису кадров во время избрания руководства кассационных судов.

Кассационный гражданский суд только с шестой попытки избрал себе председателя —Марину Червинскую, которая стала компромиссной фигурой после пяти неудачных этапов выборов.

А ***Кассационный административный суд*** (КАС ВС) минимальным количеством необходимых голосов избрал своим председателем Игоря ***Дашутина*** — фигуранта журналистских расследований о незаконном обогащении.

> — Недопустимый выбор, особенно для суда, который рассматривает дела против президента и парламента.

Сложно объяснять международным партнерам, почему в стране, которая максимально быстро хочет стать членом ЕС, на руководящие судейские должности и далее избирают судей с сомнительной репутацией. И это все на фоне кейсов Князева, ОАСК и других скандалов.

Сменился и секретарь ***Большой палаты Верховного суда*** (БП ВС): 13 января судьи БП ВС избрали на эту должность цивилиста Сергея Погребного. Он идеологический научный союзник действующего главы парламента Руслана ***Стефанчука***.

Напомним: именно благодаря ***Стефанчуку*** и когорте преданных ему цивилистов-ученых в 2025 году был все же отменен Хозяйственный кодекс Украины (ХКУ), действовавший с 2004 года.

К чему это приведет — увидим в течение следующих нескольких лет, но многие судьи и научные работники предостерегали от таких действий именно во время войны, предлагая выбрать для серьезных трансформаций более спокойное время.

Но самая большая проблема БП ВС

— судьи Верховного суда Украины, попавшие в текущий состав ВС в обход реформы 2017 года.

Из-за сложной законодательной казуистики и благодаря бывшим коллегам из Конституционного суда в начале 2024 года в Верховный суд были переведены несколько судей, которые теперь в составе Большой палаты возвращают старую практику и неприкрыто лоббируют интересы старой системы, блокируют дальнейшую судебную реформу и евроинтеграцию, фактически подводя «новый» ВС под еще одну реформу. И хотя в начале 2026 года БП ВС удалось снова вернуть в повестку дня один из ранее отмененных элементов судебной реформы преимуществом в один голос (после полуторагодичного хаоса), тандем Кривенда—Емец, говорят источники в ВС, уже готовит следующие атаки на решение ВСП и ВККС об увольнении недобропорядочных судей. Поэтому остальным судьям Большой палаты стоило бы хорошо подумать, в какой стране они и их дети хотят жить — стране князевых-вовков или верховенства права.

2. Стратегия есть, результата нет

В то же время в 2025 году свои Стратегии приняли Высший антикоррупционный суд (ВАКС) и Национальная школа судей Украины.

Это точно было очень своевременно.

ВАКС много критикуют за длинные сроки рассмотрения дел. Кейс Насирова только в первой инстанции топтался шесть лет, что фактически дает возможность избежать наказания, ведь сроки привлечения Насирова к ответственности истекут уже в апреле 2026 года. И вряд ли апелляция успеет закончить рассмотрение дела в этот срок. К сожалению, это не единственный пример резонансных дел, где рассмотрение ползет медленнее черепахи. В ВАКС понимают, что так дальше продолжаться не может, но время покажет, поможет ли этому стратегия и новые судьи (которые в этом году должны появиться в суде, если очередной конкурс в ВАКС не провалится).

Свою Стратегию реформирования и развития в октябре 2025 года получила и *прокуратура*.

— В действительности она полностью повторяет требования, которые содержатся в других документах в сфере государственной политики и которыми сама прокуратура пренебрегает, например отменив в июле 2025 года базовый конкурс в прокуратуру высшего уровня.

Есть ли что-то об этом в Стратегии? Конечно, нет.

Поэтому это тот случай, когда хотели как лучше, а получилось как всегда.

В течение последней недели медиа и общественность всколыхнули новости о формировании конкурсной комиссии для отбора на руководящие должности в Специализированную антикоррупционную прокуратуру. В ее состав наряду с международными экспертами назначили адвоката Алексея ***Шевчука***.

Здесь вопрос далеко не в том, интересы каких клиентов он когда-то представлял (право на защиту конституционное и универсальное).

Дело в восприятии обществом и экспертным сообществом кандидатуры ***Шевчука***: когда государство хочет повысить уровень доверия к выборам руководителей антикоррупционной прокуратуры, это точно не делается назначением в состав конкурсных комиссий лиц, к которым есть вопросы об их репутации и этичности. Тем более это прямые требования закона — «безупречная деловая репутация, высокие профессиональные и моральные качества, общественный авторитет, добропорядочность». Обидно, что генеральный прокурор, имея такую высокую должность и полномочия, этого не понимает или, что еще хуже, сознательно подрывает доверие к конкурсной комиссии еще до начала ее работы. Для чего тогда Украина тратит время и ресурсы наших международных партнеров (и доноров), если генпрокурор пренебрегает такими базовыми категориями, как этика и мораль?

Не лучше ситуация и в ***адвокатуре***, которой не хватает не только полноценной стратегии развития (предыдущая была до конца 2025 года), но и переизбранного руководства, которое и должно было бы наработать этот документ.

— Кстати, именно на отсутствие хоть каких-то позитивных изменений в адвокатуре обратил внимание Европейский Союз в своем Отчете о расширении, обнародованном в ноябре. Об этом тоже из года в год пишут эксперты в теневых отчетах.

(Буквально во время подготовки этого материала Специализированная антикоррупционная прокуратура (САП) сообщила об утверждении Стратегии на 2026–2028 годы. Кстати, стратегии САП и ВАКС помогали разрабатывать проекты по международной технической помощи.)

3. Прогресс, который не состоялся

Отсутствие комплексного стратегического документа и подробного реалистичного сводного плана по его выполнению уже привел к просрочкам в реализации ряда международных обязательств Украины.

Согласно предыдущим планам, утвержденным в таких документах, как ***План для Ukraine Facility*** или ***Меморандум с МВФ***, в 2025 году Украина должна была заполнить 25 вакансий в ВАКС и принять новое законодательство о декларациях добропорядочности судей.

> — В конце концов ВАКС пополнился всего двумя новыми судьями, а законопроекты о декларациях добропорядочности судей (а также о дисциплинарной ответственности) получили множество критических замечаний от Венецианской комиссии и по состоянию на конец 2025 года не были приняты парламентом.

Украина не получила почти 700 млн евро за Ukraine Facility (серьезная сумма для воюющей страны) и до конца первого квартала должна исправить ситуацию с отбором судей ВАКС (еще минимум 23 судьи), а до конца третьего квартала — с декларациями добропорядочности. Тогда можно будет рассчитывать на получение указанных сумм.

Шанс выполнить эти обязательства в 2026 году достаточно высок.

В декабре в конкурсе в ВАКС и его Апелляционную палату завершен квалификационный экзамен. Его успешно сдали 73 юриста. Дальше ВККС и Общественный совет международных экспертов будут проверять добропорядочность кандидатов, а те, кто успешно преодолеет этот этап, попадут в рейтинг и будут определяться с местом работы: первая или вторая инстанции ВАКС.

На очереди и конкурс в два высших административных суда — Специализированный окружной административный суд (СОАС) и Специализированный апелляционный административный суд (СААС).

Из-за того, что **парламент больше года принимал два закона, необходимых для старта этого конкурса**, в прошлом году ВККС успела лишь собрать документы потенциальных кандидатов. Таких лиц оказалось 268 (356 заявлений, поскольку некоторые участвуют в конкурсах в оба суда).

Это прогресс, которого Украина ждет уже три года:

> — СОАС и СААС будут рассматривать «политическую» часть дел ликвидированного еще в декабре 2022 года ОАСК.
>
> Поэтому вполне понятно, почему ***политическая власть не хочет быстро запустить работу этих судов***.

А в целом в начале 2026 года в Украине работает 4 794 судьи.

— Это на 208 меньше, чем по состоянию на 1 января 2025 года. То есть ВСП и ВККС работают почти «на полную мощность», а судей становится меньше.

Сейчас есть 1 399 вакансий в первой инстанции, 725

— в апелляционной, 80 судей не хватает в высших специализированных судах, конкурсы в которые продолжаются, и

— 50 судей — в Верховном суде, конкурс в который тоже актуален.

Что касается назначения на должности судей апелляционных судов, то часть из них (те, что пришли из адвокатуры и науки) уже полтора месяца работают без присяги.

— То есть они зачислены в штат судов, получают заработную плату, проходят обучение, но не могут делать главного — осуществлять правосудие.

Сроки принятия ими присяги в офисе президента публично не объявляют.

Сами судьи тоже этих дат не знают, но говорят, что «не раньше марта».

Поэтому налицо «интересная история»:

— Украина отчиталась перед ЕС о закрытии определенного гештальта по назначению судей по новым правилам (как того требует Ukraine Facility), а судьи к исполнению обязанностей так и не приступили.

К сожалению, в этом и состоит бесконечный парадокс судебной реформы, о котором мы в Лаборатории законодательных инициатив писали уже неоднократно:

— делаем шаг вперед, а два — назад, или шаг вперед — и стоим на месте.

Как это происходит, например с Конституционным судом:

— президент назначил двух судей, а парламент голосование за еще двух — провалил.

В то же время Совещательная группа экспертов, вдобавок ко всему, провалила третий конкурс подряд по квоте съезда судей, не находя уже почти два года ни одного достойного кандидата.

Можно, с одной стороны, обвинять кандидатов, как это делают некоторые общественные организации, или же критически посмотреть на правила проведения конкурса и признать, что определенные требования — чрезмерны.

Что именно нужно изменить, подробно разбирали еще год назад, но воз и ныне там.

4. Вместо выводов

Украина начинает очередной год реформы правосудия, которая продолжается едва ли не с времен независимости.

У адекватных судей это словосочетание уже давно вызывает тошноту, а неадекватные используют длительные процедуры в своих целях, получая решения в свою пользу против Украины в Европейском суде по правам человека (ЕСПЧ).

Например, экс-суддя ***Тандыр***, насмерть сбивший нацгвардейца, на прошлой неделе получил одно из таких решений:

> — дескать, его долго держат под стражей без возможности внесения залога.
>
> В то время как он сам старательно затягивает судебное разбирательство, постоянно меняя показания и в целом злоупотребляя своими процессуальными правами.

Это, к сожалению, не первый случай, когда судья, к которому украинское правосудие имеет множество вопросов, получает шанс «отпетлять» из-за *решения ЕСПЧ в его пользу*.

> Упомянутые выше судьи ВСУ тоже имеют решение ЕСПЧ в свою пользу.

В таких историях очевидно:

> 1) — отсутствие четких стратегий и тщательного плана их выполнения, хаотичное проведение реформ, политические решения по нивелированию предыдущих усилий вызывают коллизии в законодательстве.

Более того,

> 2) — ужасная юридическая техника законопроектов, а также многолетняя нехватка судей, существенный дефицит финансирования (суды финансируют приблизительно на 60% от потребности), а также злоупотребление своими правами со стороны недобропорядочных судей приводят к решениям ЕСПЧ против Украины, которые формально могут соответствовать Конвенции по правам человека, но фактически откатывают назад реформы и годы усилий, прилагаемых Украиной.

Виноват ли в этом ЕСПЧ? Вряд ли.

Ведь

— Украина сознательно или неосознанно выбирает непоследовательность и хаос в качестве главных двигателей реформ в сфере *правосудия* и в течение многих лет терпит отсутствие чести и достоинства в работе ключевых органов правопорядка.

Когда во время обысков без постановлений, которые начинаются в пять утра, людям угрожают ломать стены. Когда во время таких обысков матерей не пускают в комнату к малолетним детям, а фото людей в нижнем белье разлетаются по сетям еще до их окончания. Когда фото обнаженного общественного активиста сливают из его изъятого телефона в ТГ-каналы, и никто не несет за это ответственности. Когда отбор руководителей органов правопорядка разрешают проводить людям с сомнительной репутацией. Когда персоналу в судах годами платят по 8–10 тыс. грн…

О какой евроинтеграции может идти речь?

Если добавить сюда политические дела и коррупцию, а также до сих пор существующую круговую поруку среди части судов и органов правопорядка, то с такой картинкой даже россиян не нужно для разрушения нашего государства.

К сожалению,

— из слов «произвол» и «коррупция» слова «верховенство права» никак не получаются.

Если не начать упорядочивать весь этот хаос правосудия, то гидра так и останется гидрой, какую бы ***дорожную карту*** ей ни скормили.

***

№ 1.455

ZN.UA

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА: БЕЗ СТРАТЕГИИ, ЭТИКИ И ДОСТОИНСТВА

2026-01-29

Автор Карина Асланян эксперт по судебной реформе Лаборатории законодательных инициатив

2025 год принес Украине определенный прогресс в реформировании сферы правосудия.

Полноценно заработала Служба дисциплинарных инспекторов Высшего совета правосудия (ВСП).

Высшая квалифкомиссия судей (ВККС) завершила ряд конкурсных процедур, вследствие которых в части апелляционных судов впервые за 12 лет появились новые судьи. Хотя не все из них принесли присягу и начали осуществлять правосудие из-за промедления президента.

В то же время Владимир Зеленский назначил двух новых судей Конституционного суда (КСУ), разблокировав его работу после полугодичной остановки, и двух членов ВСП, который назначил еще одного члена ВККС, доукомплектовав таким образом ее состав.

На первый взгляд может показаться, что наконец все двигается в правильном направлении, хотя и не так быстро, как всем хотелось бы.

К сожалению, далеко не все. И вот почему.

1. Стратегия, которой нет

Уже третий год в Украине нет комплексной ***Стратегии реформирования и развития сферы правосудия***, хотя ее проект давно наработан офисом президента.

Но, несмотря на заявленную значимость этого документа, ***подпись президента под ним в 2025 году так и не появилась.***

Политические игроки притворяются, что так и надо:

> **— дескать, «главное — не подпись, а исполнение».**

Да и самое важное прописано в принятой правительством ***Дорожной карте*** по вопросам верховенства права, фиксирующей наши евроинтеграционные обязательства в этой сфере.

Это одновременно и так, и не так.

Нельзя исполнить документ, которого не существует, даже если некоторые элементы реформы двигаются в правильном направлении.

Хотя команде заместителя руководителя офиса президента Ирины **Мудрой** и главе ***Комитета ВРУ*** по вопросам правовой политики Денису ***Маслову***, который является кандидатом на должность министра юстиции, в этом вопросе нечего предъявить.

> — Перед подписью президента на документах «его вертикали» должна стоять подпись не только профильного заместителя (Мудрой), но и руководителя ОП.

После «Миндичгейта» вполне понятно, почему предыдущему руководителю офиса (Ермак) было не до судебных стратегий *(хотя право на адвокатскую деятельность он недавно восстановил).*

Все надежды — на действующего руководителя ОП Кирилла Буданова, который может быть далек от судебной специфики, но важность стратегического планирования точно понимает лучше, чем «адвокат» Ермак.

Нет своих стратегий и у *главных судебных институтов* — ВСП, ВККС и Верховного суда.

Поэтому даже хорошее исполнение ими своих функций (что далеко не всегда так) не приводит к существенным (а главное — неотвратимым) позитивным изменениям.

Например, отсутствие стратегии в ВККС вызвало

> — неприоритетное заполнение вакансий в хозяйственных апелляционных судах (куда, к тому же, набежала толпа родственников и друзей некоторых членов ВККС и ВСП и даже двое действующих членов

Высшего совета правосудия, что недопустимо в странах устойчивой демократии).

Вместе с тем в апелляционных судах больших городов, а именно в Одессе и Днепре, некому работать.

И хотя судей они получат, надеемся, в 2026 году, это будет на год-полтора позже, чем должно было быть.

Отсутствие стратегического видения развития ***Верховного суда*** в Пленуме этого суда уже привело к кризису кадров во время избрания руководства кассационных судов.

Кассационный гражданский суд только с шестой попытки избрал себе председателя —Марину Червинскую, которая стала компромиссной фигурой после пяти неудачных этапов выборов.

А ***Кассационный административный суд*** (КАС ВС) минимальным количеством необходимых голосов избрал своим председателем Игоря ***Дашутина*** — фигуранта журналистских расследований о незаконном обогащении.

— Недопустимый выбор, особенно для суда, который рассматривает дела против президента и парламента.

Сложно объяснять международным партнерам, почему в стране, которая максимально быстро хочет стать членом ЕС, на руководящие судейские должности и далее избирают судей с сомнительной репутацией. И это все на фоне кейсов Князева, ОАСК и других скандалов.

Сменился и секретарь ***Большой палаты Верховного суда*** (БП ВС): 13 января судьи БП ВС избрали на эту должность цивилиста Сергея Погребного. Он идеологический научный союзник действующего главы парламента Руслана ***Стефанчука***.

Напомним: именно благодаря ***Стефанчуку*** и когорте преданных ему цивилистов-ученых в 2025 году был все же отменен Хозяйственный кодекс Украины (ХКУ), действовавший с 2004 года.

К чему это приведет — увидим в течение следующих нескольких лет, но многие судьи и научные работники предостерегали от таких действий именно во время войны, предлагая выбрать для серьезных трансформаций более спокойное время.

Но самая большая проблема БП ВС

— судьи Верховного суда Украины, попавшие в текущий состав ВС в обход реформы 2017 года.

Из-за сложной законодательной казуистики и благодаря бывшим коллегам из Конституционного суда в начале 2024 года в Верховный суд были переведены несколько судей, которые теперь в составе Большой палаты возвращают старую практику и неприкрыто лоббируют интересы старой системы, блокируют дальнейшую судебную реформу и евроинтеграцию, фактически подводя «новый» ВС под еще одну реформу. И хотя в начале 2026 года БП ВС удалось снова вернуть в повестку дня один из ранее отмененных элементов судебной реформы преимуществом в один голос (после полуторагодичного хаоса), тандем Кривенда—Емец, говорят источники в ВС, уже готовит следующие атаки на решение ВСП и ВККС об увольнении недобропорядочных судей. Поэтому остальным судьям Большой палаты стоило бы хорошо подумать, в какой стране они и их дети хотят жить — стране князевых-вовков или верховенства права.

2. Стратегия есть, результата нет

В то же время в 2025 году свои Стратегии приняли Высший антикоррупционный суд (ВАКС) и Национальная школа судей Украины.

Это точно было очень своевременно.

ВАКС много критикуют за длинные сроки рассмотрения дел. Кейс Насирова только в первой инстанции топтался шесть лет, что фактически дает возможность избежать наказания, ведь сроки привлечения Насирова к ответственности истекут уже в апреле 2026 года. И вряд ли апелляция успеет закончить рассмотрение дела в этот срок. К сожалению, это не единственный пример резонансных дел, где рассмотрение ползет медленнее черепахи. В ВАКС понимают, что так дальше продолжаться не может, но время покажет, поможет ли этому стратегия и новые судьи (которые в этом году должны появиться в суде, если очередной конкурс в ВАКС не провалится).

Свою Стратегию реформирования и развития в октябре 2025 года получила и *прокуратура*.

> — В действительности она полностью повторяет требования, которые содержатся в других документах в сфере государственной политики и которыми сама прокуратура пренебрегает, например отменив в июле 2025 года базовый конкурс в прокуратуру высшего уровня.

Есть ли что-то об этом в Стратегии? Конечно, нет.

> Поэтому это тот случай, когда хотели как лучше, а получилось как всегда.

В течение последней недели медиа и общественность всколыхнули новости о формировании конкурсной комиссии для отбора на руководящие должности в

Специализированную антикоррупционную прокуратуру. В ее состав наряду с международными экспертами назначили адвоката Алексея ***Шевчука***.

Здесь вопрос далеко не в том, интересы каких клиентов он когда-то представлял (право на защиту конституционное и универсальное).

Дело в восприятии обществом и экспертным сообществом кандидатуры ***Шевчука***: когда государство хочет повысить уровень доверия к выборам руководителей антикоррупционной прокуратуры, это точно не делается назначением в состав конкурсных комиссий лиц, к которым есть вопросы об их репутации и этичности. Тем более это прямые требования закона — «безупречная деловая репутация, высокие профессиональные и моральные качества, общественный авторитет, добропорядочность». Обидно, что генеральный прокурор, имея такую высокую должность и полномочия, этого не понимает или, что еще хуже, сознательно подрывает доверие к конкурсной комиссии еще до начала ее работы. Для чего тогда Украина тратит время и ресурсы наших международных партнеров (и доноров), если генпрокурор пренебрегает такими базовыми категориями, как этика и мораль?

Не лучше ситуация и в ***адвокатуре***, которой не хватает не только полноценной стратегии развития (предыдущая была до конца 2025 года), но и переизбранного руководства, которое и должно было бы наработать этот документ.

> — Кстати, именно на отсутствие хоть каких-то позитивных изменений в адвокатуре обратил внимание Европейский Союз в своем Отчете о расширении, обнародованном в ноябре. Об этом тоже из года в год пишут эксперты в теневых отчетах.

(Буквально во время подготовки этого материала Специализированная антикоррупционная прокуратура (САП) сообщила об утверждении Стратегии на 2026–2028 годы. Кстати, стратегии САП и ВАКС помогали разрабатывать проекты по международной технической помощи.)

3. Прогресс, который не состоялся

Отсутствие комплексного стратегического документа и подробного реалистичного сводного плана по его выполнению уже привел к просрочкам в реализации ряда международных обязательств Украины.

Согласно предыдущим планам, утвержденным в таких документах, как ***План для Ukraine Facility*** или ***Меморандум с МВФ***, в 2025 году Украина должна была заполнить 25 вакансий в ВАКС и принять новое законодательство о декларациях добропорядочности судей.

> — В конце концов ВАКС пополнился всего двумя новыми судьями, а законопроекты о декларациях добропорядочности судей (а также о

дисциплинарной ответственности) получили множество критических замечаний от Венецианской комиссии и по состоянию на конец 2025 года не были приняты парламентом.

Украина не получила почти 700 млн евро за Ukraine Facility (серьезная сумма для воюющей страны) и до конца первого квартала должна исправить ситуацию с отбором судей ВАКС (еще минимум 23 судьи), а до конца третьего квартала — с декларациями добропорядочности. Тогда можно будет рассчитывать на получение указанных сумм.

Шанс выполнить эти обязательства в 2026 году достаточно высок.

В декабре в конкурсе в ВАКС и его Апелляционную палату завершен квалификационный экзамен. Его успешно сдали 73 юриста. Дальше ВККС и Общественный совет международных экспертов будут проверять добропорядочность кандидатов, а те, кто успешно преодолеет этот этап, попадут в рейтинг и будут определяться с местом работы: первая или вторая инстанции ВАКС.

На очереди и конкурс в два высших административных суда — Специализированный окружной административный суд (СОАС) и Специализированный апелляционный административный суд (СААС).

Из-за того, что **парламент больше года принимал два закона, необходимых для старта этого конкурса**, в прошлом году ВККС успела лишь собрать документы потенциальных кандидатов. Таких лиц оказалось 268 (356 заявлений, поскольку некоторые участвуют в конкурсах в оба суда).

Это прогресс, которого Украина ждет уже три года:

— СОАС и СААС будут рассматривать «политическую» часть дел ликвидированного еще в декабре 2022 года ОАСК.

Поэтому вполне понятно, почему ***политическая власть не хочет быстро запустить работу этих судов***.

А в целом в начале 2026 года в Украине работает 4 794 судьи.

— Это на 208 меньше, чем по состоянию на 1 января 2025 года. То есть ВСП и ВККС работают почти «на полную мощность», а судей становится меньше.

Сейчас есть 1 399 вакансий в первой инстанции, 725

— в апелляционной, 80 судей не хватает в высших специализированных судах, конкурсы в которые продолжаются, и

— 50 судей — в Верховном суде, конкурс в который тоже актуален.

Что касается назначения на должности судей апелляционных судов, то часть из них (те, что пришли из адвокатуры и науки) уже полтора месяца работают без присяги.

— То есть они зачислены в штат судов, получают заработную плату, проходят обучение, но не могут делать главного — осуществлять правосудие.

Сроки принятия ими присяги в офисе президента публично не объявляют.

Сами судьи тоже этих дат не знают, но говорят, что «не раньше марта».

Поэтому налицо «интересная история»:

— Украина отчиталась перед ЕС о закрытии определенного гештальта по назначению судей по новым правилам (как того требует Ukraine Facility), а судьи к исполнению обязанностей так и не приступили.

К сожалению, в этом и состоит бесконечный парадокс судебной реформы, о котором мы в Лаборатории законодательных инициатив писали уже неоднократно:

— делаем шаг вперед, а два — назад, или шаг вперед — и стоим на месте.

Как это происходит, например с Конституционным судом:

— президент назначил двух судей, а парламент голосование за еще двух — провалил.

В то же время Совещательная группа экспертов, вдобавок ко всему, провалила третий конкурс подряд по квоте съезда судей, не находя уже почти два года ни одного достойного кандидата.

Можно, с одной стороны, обвинять кандидатов, как это делают некоторые общественные организации, или же критически посмотреть на правила проведения конкурса и признать, что определенные требования — чрезмерны.

Что именно нужно изменить, подробно разбирали еще год назад, но воз и ныне там.

4. Вместо выводов

Украина начинает очередной год реформы правосудия, которая продолжается едва ли не с времен независимости.

У адекватных судей это словосочетание уже давно вызывает тошноту, а неадекватные используют длительные процедуры в своих целях, получая

решения в свою пользу против Украины в Европейском суде по правам человека (ЕСПЧ).

Например, экс-суддя ***Тандыр***, насмерть сбивший нацгвардейца, на прошлой неделе получил одно из таких решений:

— дескать, его долго держат под стражей без возможности внесения залога.

В то время как он сам старательно затягивает судебное разбирательство, постоянно меняя показания и в целом злоупотребляя своими процессуальными правами.

Это, к сожалению, не первый случай, когда судья, к которому украинское правосудие имеет множество вопросов, получает шанс «отпетлять» из-за *решения ЕСПЧ в его пользу*.

Упомянутые выше судьи ВСУ тоже имеют решение ЕСПЧ в свою пользу.

В таких историях очевидно:

1) — отсутствие четких стратегий и тщательного плана их выполнения, хаотичное проведение реформ, политические решения по нивелированию предыдущих усилий вызывают коллизии в законодательстве.

Более того,

2) — ужасная юридическая техника законопроектов, а также многолетняя нехватка судей, существенный дефицит финансирования (суды финансируют приблизительно на 60% от потребности), а также злоупотребление своими правами со стороны недобропорядочных судей приводят к решениям ЕСПЧ против Украины, которые формально могут соответствовать Конвенции по правам человека, но фактически откатывают назад реформы и годы усилий, прилагаемых Украиной.

Виноват ли в этом ЕСПЧ? Вряд ли.

Ведь

— Украина сознательно или неосознанно выбирает непоследовательность и хаос в качестве главных двигателей реформ в сфере *правосудия* и в течение многих лет терпит отсутствие чести и достоинства в работе ключевых органов правопорядка.

Когда во время обысков без постановлений, которые начинаются в пять утра, людям угрожают ломать стены. Когда во время таких обысков матерей не пускают в комнату к малолетним детям, а фото людей в нижнем белье

разлетаются по сетям еще до их окончания. Когда фото обнаженного общественного активиста сливают из его изъятого телефона в ТГ-каналы, и никто не несет за это ответственности. Когда отбор руководителей органов правопорядка разрешают проводить людям с сомнительной репутацией. Когда персоналу в судах годами платят по 8–10 тыс. грн…

О какой евроинтеграции может идти речь?

Если добавить сюда политические дела и коррупцию, а также до сих пор существующую круговую поруку среди части судов и органов правопорядка, то с такой картинкой даже россиян не нужно для разрушения нашего государства.

К сожалению,

> **— из слов «произвол» и «коррупция» слова «верховенство права» никак не получаются.**

Если не начать упорядочивать весь этот хаос правосудия, то гидра так и останется гидрой, какую бы ***дорожную карту*** ей ни скормили.

***

№ 1.556

Олег Попенко
9 ч. ·

2026·01-31…

Абсолютно не зрозумів ефір у Наталія Мосейчук де Andrii Zakrevskyi та Максим Бахматов говорили про необхідність зливати теплоносій та холодну воду перед прийдешніми похолрданнями до мінус 20..

Зараз іде задача подати тепло максимально в багатоквартирні будинки для запуску систем життедіяльності. А тут не зрозуміло навіщо робити навпаки, в будинках де є тепло?

Зливати воду потрібно тільки у випадку надзвичайної ситуації -зупинки роботи ТЕЦ відсутності подачі теплоносія в БКБ, або у випадку консервації об'єктів.

Який сенс зливати воду в будинках якщо є енергетичне перемир'я і ТЕЦи будуть подавати тепло в будинки? Якщо опалення є в будинку, то зливати холодну воду з системи також немає необхідності, вона не замерзне.

Якщо зливати холодну воду в багатоквартирних будинках там де немає тепла, так там води немає вже на 3-4 поверхах , бо за час відсутності електроенергії подача води неможлива без роботи насосів подкачки.

Для того щоб забезпечити подачу тепла на верхні поверхи в будинках вище 5-ти поверхів необхідно встановити інвертор з акумуляторами чи генератор як резервне джерело живлення для насосної групи (те що говорила вчора Юлія Свириденко, це добра ініціатива)

Залишається напевно головна проблема з каналізацією в будинках де вона замерзла. Але ніякі вигрібні ями, кульки чи котяча присипка не врятує.

Відновити ці будинки швидко не вдасться (це капітальний ремонт) КМДА та КМР вже сьогодні каже грошей не дамо, це відповідальність власників.

На Троєщині є каналізаційні мережі, в які потрібно робити тимчасові врєзки і будувати тимчасові туалетні мобільні санітарні комплекси з врахуванням всіх норм.

Як на мене це зараз основні кроки разом з відновленням теплопостачання ще в 327 будинків.

***

№ 1.557

Як не замерзнути в блекаут: досвід однієї багатоповерхівки в Києві

2026-01-29

ЕКОНОМІЧНА ПРАВДА — 29 СІЧНЯ, 08:00

Мешканці 25-поверхівки на столичних *Осокорках* придбали генератор і забезпечили будинку водо- і теплопостачання, а також роботу ліфтів. У скільки їм це обійшлося?

Зима 2025-2026 років остаточно зняла ілюзії щодо "короткострокових труднощів" в енергосистемі, які до останнього часу жили в головах багатьох українців. Після останніх масованих обстрілів ворога відключення електрики перестали бути тимчасовим форс-мажором і поступово перетворилися на частину повсякденного життя.

Якщо для мешканців приватного сектору масові вимкнення не настільки трагічні, то в

> — більшості багатоповерхівок великих міст одночасно зі світлом зникають вода, тепло, можливість користуватися ліфтами і часто зв'язок.

У такій ситуації дедалі більше містян змушені самостійно вирішувати питання резервного живлення.

Найпростіше та відносно доступне рішення

– великий *дизельний генератор на будинок*.

ЕП вивчила досвід звичайної київської багатоповерхівки, яка пройшла шлях від тривалої відсутності світла та страху її консервації до ідеї купівлі власного генератора та повної автономності.

Цей кейс наочно показує, скільки насправді коштує відносно комфортне проходження зими, з якими технічними та організаційними викликами стикаються мешканці і які рішення критично важливі в умовах системних відключень.

1. Типова 25-поверхівка в спальному районі Києва

У звичайний січневий день столичні Осокорки зустрічають "Економічну правду" не звичною тишею спального району, а рівним, важким гулом. Він тягнеться між будинками, відлунює у дворах, просочується крізь під'їзди та паркінги.

Так працюють генератори – десятки маленьких електростанцій, які тимчасово замінили місту великі радянські ТЕС та ТЕЦ, суттєво пошкоджені або повністю зруйновані російськими обстрілами.

Серед цього шуму стоїть типова багатоповерхівка, яких на мапі Києва сотні.

Це **однопід'їздний будинок 2010 року будівництва на *220 квартир*, у якому живе *1 000 людей*.**

Ще позаминулої зими під час відключень світла будинок ставав непридатним для нормального життя. Разом з електрикою в ньому зникали гаряча вода, тепло, зупинялися ліфти, погано працював мобільний зв'язок.

У цьому опалювальному сезоні ситуація кардинально змінилася – без жодного статусу критичності, а завдяки ініціативності кількох людей, які влітку 2024 року запропонували мешканцям подумати про резервне джерело живлення.

2. Як з'явилося рішення

"Це сталося влітку 2024-го, коли були тривалі відключення. Без електрики в будинку немає опалення та гарячої води, а холодна піднімається лише до дев'ятого поверху. Ліфти стоять. Освітлення в під'їздах зникає. Камери спостереження, шлагбаум – усе вимикається", – розповідає Ірина Рафальська. Вона та її чоловік стали ініціаторами купівлі генератора.

"Дуже лякало, що в холодну зиму після обстрілів будинок стане непридатним для життя. Мені дуже не хотілося з трьома котами їхати кудись за місто", – додає вона.

Ірина Рафальська та її чоловік стали ініціаторами купівлі генератора для будинку

У будинковому чаті розмістили оголошення із запитанням: "Хто готовий долучитися до ініціативної групи та займатися організаційними питаннями?". Відгукнулися ще двоє людей. Так почалася робота.

Передусім потрібно було **зрозуміти, що першочергово має живити генератор, та розрахувати необхідну потужність**. З цим питанням мешканці звернулися до фахівців – підрядної компанії, яка встановлює генератори в Києві.

Першим кроком стало визначення чіткого переліку важливих систем:

> — індивідуальний ***тепловий пункт***, ***насоси*** гарячої та холодної води, шлагбаум, домофон, ***ліфт***, системи зв'язку, мінімальне світло в під'їзді та в приміщенні консьєржки.

Від ідеї заживити весь будинок відмовилися відразу, оскільки це різко збільшило б потужність, вартість і складність проєкту.

"Квартири навіть не думали підключати. Це технічно складно, дорого і майже неможливо справедливо розподілити навантаження", – розповідає Рафальська.

Згодом мешканці **отримали від підрядника детальні розрахунки.**

Порахували все:

> **— від пускових струмів ліфта до роботи насосів у пікові моменти. Це важливий етап, бо саме на ньому багато будинків припускаються критичної помилки та беруть надто слабкий або надто потужний генератор.**

Це може призвести до дефіциту струму чи навпаки – переплат за зайві кіловати.

Порадившись з фахівцями та інженером керівної компанії, обрали

> — дизельний генератор ***потужністю 38 кВт***, хоча деякі підрядники радили брати генератор на 48 кВт.

"Практика показала, що можна було купувати генератор навіть меншої потужності. Проте в умовах невизначеності рішення виявилося правильним. Зараз усе працює стабільно та без перевантажень", – розповідає мешканка будинку.

3. Скільки коштує автономність та як збирали гроші

Фінансове питання стало чи не найскладнішим, бо

— загальна вартість проєкту сягнула **800 тис. грн**.

— Генератор коштував 480 тис. грн, підключення,

— розхідні матеріали та робота підрядника – близько 226 тис. грн,

— проєктна документація – 15 тис. грн.

Генератор живить системи життєзабезпечення будинку під час відключень електроенергії

Оскільки бак генератора вміщав лише 150 літрів, мешканці вирішили

1) — докупити *резервуар* для пального на 1 тис. літрів (так званий єврокуб) за 15 тис. грн і

2) — міні-АЗС для заправки за 15 тис. грн.

Ще близько 30 тис. грн пішли на захисну клітку – конструкцію, яка закриває генератор від зовнішніх впливів. Решту витратили на дрібні розхідники та придбання мінімального запасу пального.

Гроші збирали добровільно на окрему "банку". Розрахунки показали, що з кожної квартири треба зібрати по 7 тис. грн. Суму розрахували з гіпотезою, що гроші здадуть близько половини мешканців. Так і сталося.

"Були ті, хто виступали категорично проти, однак окремі мешканці добровільно віддавали значно більше мінімальної суми, розуміючи важливість проєкту", – пригадує Рафальська.

Згодом будинок взяв участь у програмі Київської міської державної адміністрації, яка дозволяє компенсувати до 75% вартості обладнання, але не більше 300 тис. грн. Цих грошей досі вистачає на купівлю пального для заправки генератора, тому додаткові збори поки не проводяться.

4. Бюрократія та проєкт

Окремої уваги заслуговують проєкт та його погодження, адже втручатися в електромережі будинку без проєктної документації заборонено.

Аби не порушити норми безпеки, документ довелося узгоджувати з інженерами керівної компанії, тому його кілька разів переробляли.

— Очікувалося, що на монтаж та запуск підуть *два місяці*, але через бюрократичні перепони процес тривав з вересня до початку грудня 2024 року (чотири місяці).

Як працює генератор? Система повністю автоматична. Коли світло зникає – він запускається, коли електропостачання повертають – вимикається.

Витрати пального

– близько 7 літрів дизелю на годину.

"Конкретніші розрахунки за тиждень чи місяць зараз зробити складно, бо по-різному вимикають світло. Раніше було три години без світла, чотири – зі світлом, тоді був один розхід пального. Останнім часом відключення тривали по 20 годин – це вже інша справа", – каже одна з мешканок будинку.

— Генератору бажано працювати не довше 12 годин на добу, але за умови регулярного техобслуговування його можна використовувати по 16-18 годин без зупинки.

Були випадки, коли після масштабних обстрілів Києва його не вимикали цілу добу, але це виняток і такого краще уникати.

5. Обслуговування і витрати після запуску

Технічне обслуговування (ТО) – обов'язкове. Перше треба провести після 50 мотогодин, далі – залежно від навантажень.

За нинішніх відключень ТО проводять раз на місяць. Вартість послуги – **15-18 тис. грн**.

Пальне купують централізовано через перевіреного постачальника, який привозить його під будинок.

"Єврокуб" дозволяє тримати необхідний запас і швидко заправляти генератор за допомогою міні-АЗС.

Пальне заливають самі мешканці з ініціативної групи – це не складніше, ніж заправити звичайне авто.

З першими тривалими вимкненнями та сильними морозами зникли всі скептики ідеї щодо встановлення генератора.

"З часом до ініціативи почали долучатися ті, хто спершу ставився скептично. Коли почалися реальні відключення, ставлення мешканців швидко змінилося. У будинковому чаті з'явилися повідомлення з подяками ініціативній групі. Люди визнавали, що рішення встановити генератор було правильним і своєчасним", – каже Рафальська.

Якою була б ситуація без генератора? "Якби його не було – тут би вже нікого не залишилося", – кажуть мешканці.

Без світла зникли б опалення та вода.

В умовах тривалих морозів до мінус 20 градусів це означає непридатність будинку для життя.

6. Замість висновку

Навіть зараз, коли в суспільстві знову лунають розмови про можливе завершення війни чи "суттєвий прогрес у перемовинах", мешканці будинку радять не відкладати рішення про встановлення генератора.

Логіка проста: ніхто не знає, що буде далі і скільки часу знадобиться для повернення енергосистеми до стабільної роботи. Саме тому підготовку до автономності варто починати вже зараз.

Для сотень будинків у великих містах описаний шлях ще попереду. Досвід тих, хто пройшов його раніше, може стати інструкцією на наступні опалювальні сезони.

***

№ 1.558

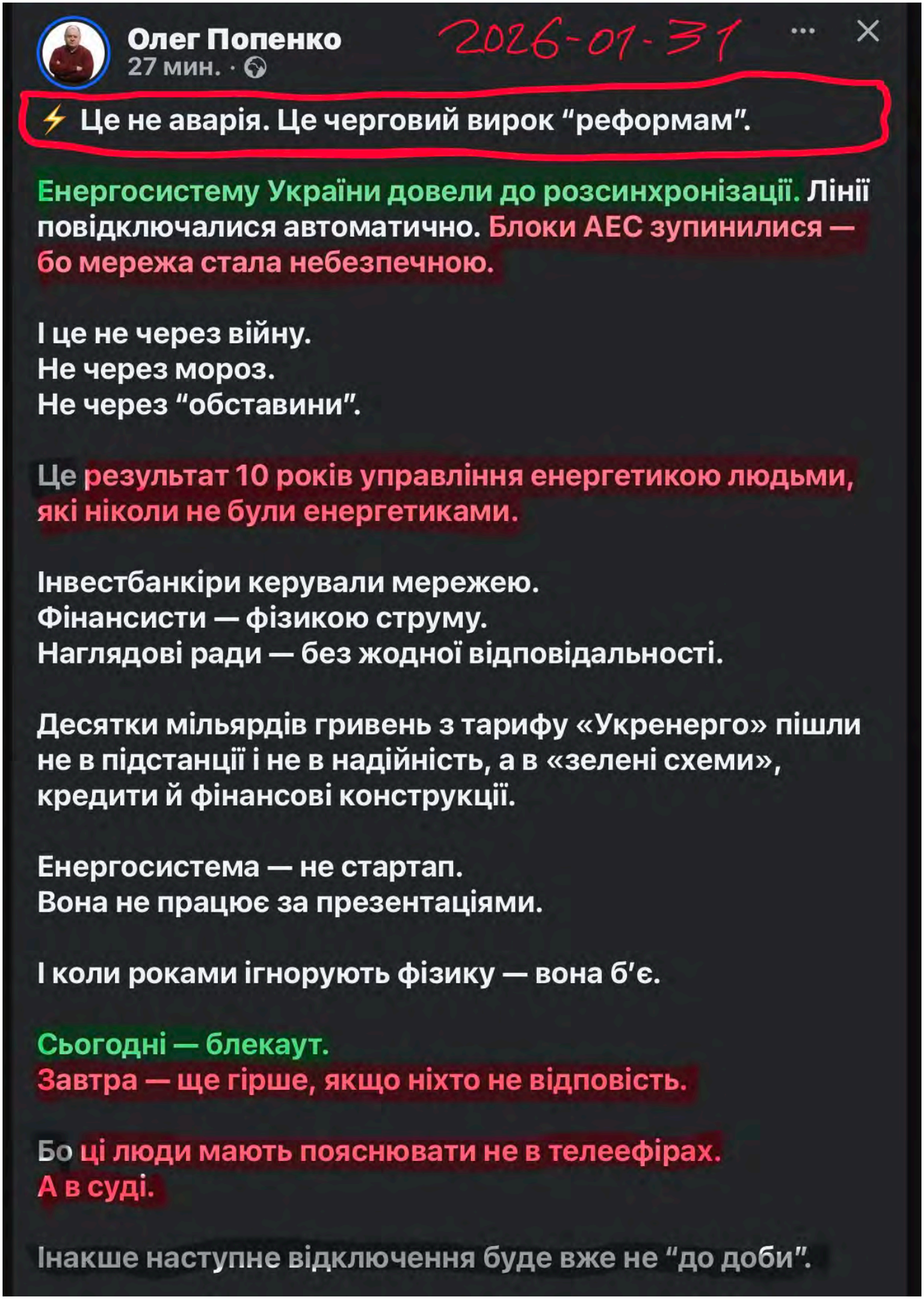
Олег Попенко
27 мин. ·
2026-01-31
⚡ Це не аварія. Це черговий вирок “реформам”.
Енергосистему України довели до розсинхронізації. Лінії повідключалися автоматично. Блоки АЕС зупинилися — бо мережа стала небезпечною.
І це не через війну.
Не через мороз.
Не через “обставини”.
Це результат 10 років управління енергетикою людьми, які ніколи не були енергетиками.
Інвестбанкіри керували мережею.
Фінансисти — фізикою струму.
Наглядові ради — без жодної відповідальності.
Десятки мільярдів гривень з тарифу «Укренерго» пішли не в підстанції і не в надійність, а в «зелені схеми», кредити й фінансові конструкції.
Енергосистема — не стартап.
Вона не працює за презентаціями.
І коли роками ігнорують фізику — вона б’є.
Сьогодні — блекаут.
Завтра — ще гірше, якщо ніхто не відповість.
Бо ці люди мають пояснювати не в телеефірах.
А в суді.
Інакше наступне відключення буде вже не “до доби”.

Рис1

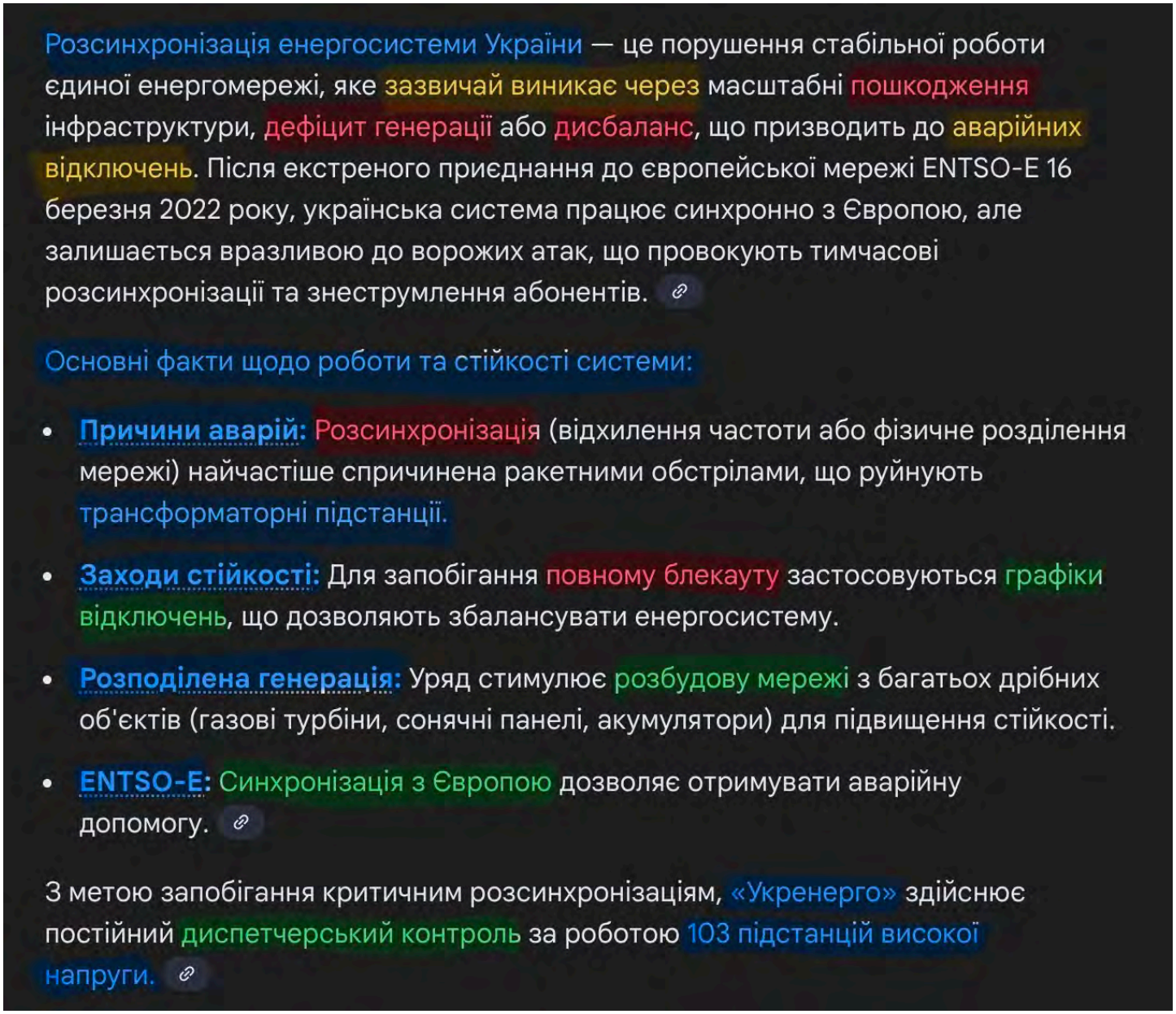
Розсинхронізація енергосистеми України — це порушення стабільної роботи єдиної енергомережі, яке зазвичай виникає через масштабні пошкодження інфраструктури, дефіцит генерації або дисбаланс, що призводить до аварійних відключень. Після екстреного приєднання до європейської мережі ENTSO-E 16 березня 2022 року, українська система працює синхронно з Європою, але залишається вразливою до ворожих атак, що провокують тимчасові розсинхронізації та знеструмлення абонентів.
Основні факти щодо роботи та стійкості системи:
Причини аварій: Розсинхронізація (відхилення частоти або фізичне розділення мережі) найчастіше спричинена ракетними обстрілами, що руйнують трансформаторні підстанції.
Заходи стійкості: Для запобігання повному блекауту застосовуються графіки відключень, що дозволяють збалансувати енергосистему.
Розподілена генерація: Уряд стимулює розбудову мережі з багатьох дрібних об'єктів (газові турбіни, сонячні панелі, акумулятори) для підвищення стійкості.
ENTSO-E: Синхронізація з Європою дозволяє отримувати аварійну допомогу.
З метою запобігання критичним розсинхронізаціям, «Укренерго» здійснює постійний диспетчерський контроль за роботою 103 підстанцій високої напруги.
Рис2

***

№ 1.559

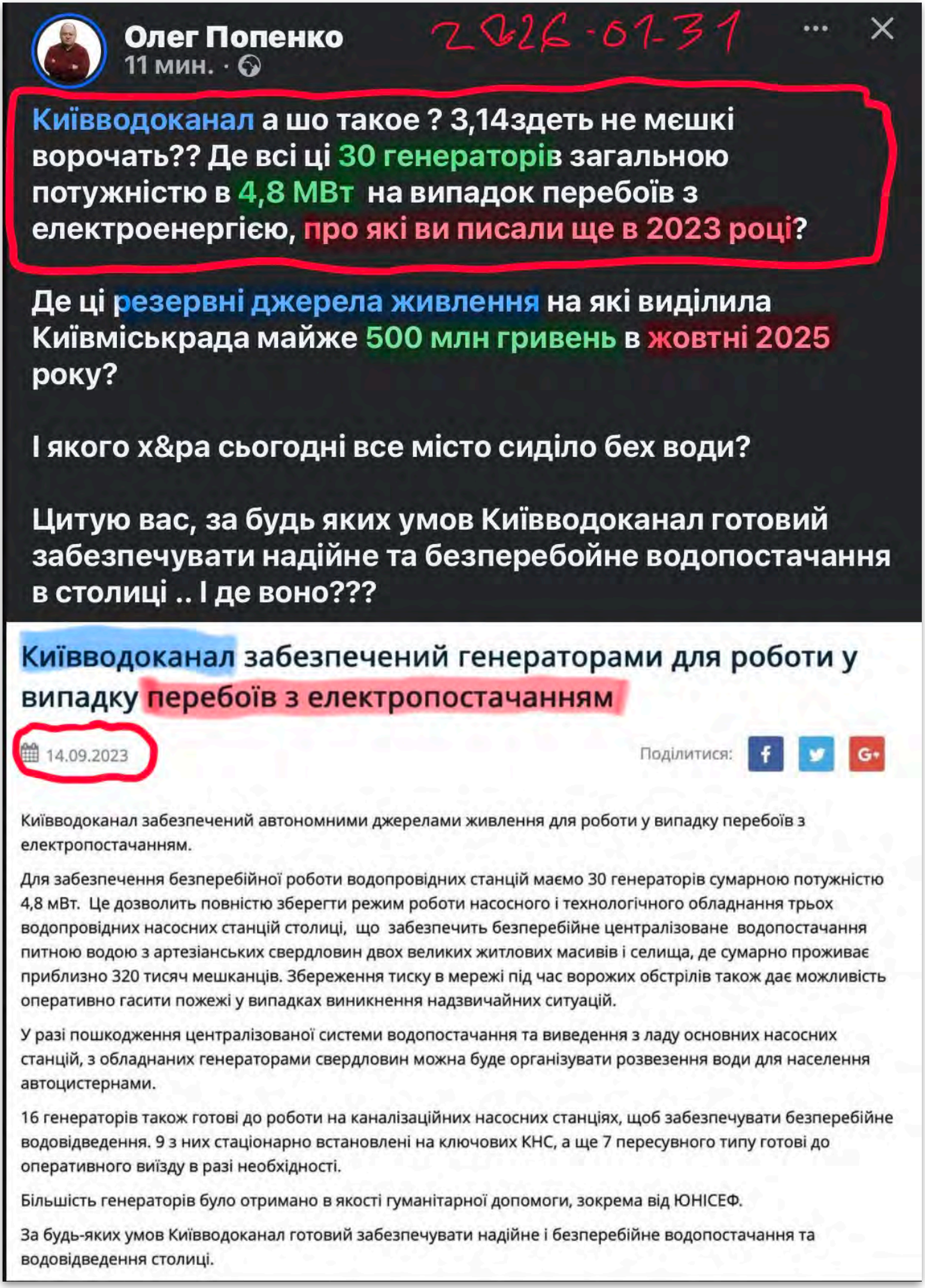

Олег Попенко
11 мин. ·

2026-01-31

Київводоканал а шо такое ? 3,14здеть не мєшкі ворочать?? Де всі ці 30 генераторів загальною потужністю в 4,8 МВт на випадок перебоїв з електроенергією, про які ви писали ще в 2023 році?

Де ці резервні джерела живлення на які виділила Київміськрада майже 500 млн гривень в жовтні 2025 року?

І якого х&ра сьогодні все місто сиділо бех води?

Цитую вас, за будь яких умов Київводоканал готовий забезпечувати надійне та безперебойне водопостачання в столиці .. І де воно???

Київводоканал забезпечений генераторами для роботи у випадку перебоїв з електропостачанням

14.09.2023

Поділитися:

Київводоканал забезпечений автономними джерелами живлення для роботи у випадку перебоїв з електропостачанням.

Для забезпечення безперебійної роботи водопровідних станцій маємо 30 генераторів сумарною потужністю 4,8 мВт. Це дозволить повністю зберегти режим роботи насосного і технологічного обладнання трьох водопровідних насосних станцій столиці, що забезпечить безперебійне централізоване водопостачання питною водою з артезіанських свердловин двох великих житлових масивів і селища, де сумарно проживає приблизно 320 тисяч мешканців. Збереження тиску в мережі під час ворожих обстрілів також дає можливість оперативно гасити пожежі у випадках виникнення надзвичайних ситуацій.

У разі пошкодження централізованої системи водопостачання та виведення з ладу основних насосних станцій, з обладнаних генераторами свердловин можна буде організувати розвезення води для населення автоцистернами.

16 генераторів також готові до роботи на каналізаційних насосних станціях, щоб забезпечувати безперебійне водовідведення. 9 з них стаціонарно встановлені на ключових КНС, а ще 7 пересувного типу готові до оперативного виїзду в разі необхідності.

Більшість генераторів було отримано в якості гуманітарної допомоги, зокрема від ЮНІСЕФ.

За будь-яких умов Київводоканал готовий забезпечувати надійне і безперебійне водопостачання та водовідведення столиці.

***

№ 1.560-1

Украина в глобальном замесе и среди глобальных подвижек: место «тутошних элит», наемных менеджеров

Часть 1

2026-01-29

Паст-Тар

Есть ли сейчас и существует ли вообще *свет в конце украинского тоннеля*?

Часть 1-я, с возможным продолжением.

Alex Smith спросил:

«Дмитрий, вы задаете риторические вопросы. Ведь идей, хороших и разных, очень много. Особенно в технических идеях недостатка нет. И в принципе в технической реализации, как показывает практика, оказывается тоже особых проблем нет - многое можно сделать, и что-то делается.

Вопрос - почему это не делается с хорошей эффективностью, вот он как раз риторический: чтобы определенные группы могли продолжать "зарабатывать", чтобы другие определенные группы могли продолжать бюрократизировть все вокруг, обретая большее влияние.

Вы же тоже это понимаете.

Вот вы специалист по челевеческим душам, предложите идеи как уйти от этого, когда небольшие группы из-за сиеминутной своей выгоды готовы снизить эффективность всех до плинтуса? Это те, которые вместо 1 000 000 изделий, покажут 2-3 макета из папье-маше.

Это было бы интересно, как сделать так, чтобы управление получили те, у кого совсем другой набор морально-этических качеств».

Леди и джентльмены, пока писал ответ на этот коммент, он, по ходу, плавно превратился в пост.

Это пока эскиз, наброски. Детальнее будет постепенно :)

1. Не думаю, что это вопрос, решаемый в рамках локальной игры.

> Потому что она откатывается к одному и тому же и закономерно пришла, куда пришла. Причин больше одной-двух, поэтому в других постах.

2. Но теперь в раскладе есть и другие нюансы.

> 1) — Потому что **Украина поставила себя в ситуацию, когда она критически зависима от внешних игроков даже в самых критичных сферах — от экономики до безопасности.**

Более того,

> 2) — Украина и те, кто ее на такое подвигли, привели мир в ситуацию, когда огромный спрессованный потенциал противоречий пришел в движение прямо и непосредственно в Европе.

3. Также есть отдельный, для этого поста, нюанс резкого роста зависимости от технологий и ИИ, что снижает (не до нуля) потребность в компетентных кадрах на местах.

> — Т.е. делает возможным, по сути, непосредственное «дистанционное управление» вне человеческого фактора вообще. Большая тема.

Многообещающая для украинских феодальных элит.

4. И есть открытый для нас всех вопрос, что именно у Украины есть с тз внешних игроков.

— Мы, например, почти ничего не знаем об украинских *ресурсах* — сколько их, кому принадлежат.

5. Также, исходя из перечисленного выше.

— Мы не знаем, что показывают не наши смешные карликовые ИИ, а закрытые модели ИИ, которые минимум уже на год впереди публично доступных по уровню развития — те, что есть в распоряжении крупных игроков. И за которыми почти безграничные вычислительные ресурсы.

Мы не знаем, что знают, используя весь потенциал своих быстро развиваемых средств, крупные игроки об Украине (например, о реальных украинских ресурсах — в отдельности и в совокупности).

Такое моделирование и ставка крупных игроков на сценарии могут повлиять гораздо сильнее, чем может показаться.

Потому что там *горизонт планирования* по полстолетия и больше.

6. До сих пор Украина была *малоценным активом*, профит от которого — вяло утекающий за рубеж капитал, некритичные ресурсы и т.п.

— Ну, и что-то там скуплено на будущее, ценность чего еще неопределенна.

По этой причине Украиной так хреново и управляли.

7. Но это, теоретически, *могло измениться*.

1) — *Если* представить, что такое вдруг произошло (что-то насчитали условные глобалисты, что-то условный Трамп, что-то условная Россия, что-то игроки в Европе, Турции, на Ближнем Востоке и др.), ***ценность актива может радикально вырасти***.

Соответственно, может так оказаться, что

2) — *«этим активом станет гораздо интереснее управлять эффективно»*.

Прошу обратить пристальное :) внимание на этот *тезис*.

1) — Десятки миллиардов долларов/евро, которые зарабатывали ***лоббисты***

а) — войны на ***войне*** и/или лоббисты

б) — «вялой, примитивной» ***эксплуатации***

2) — могут оказаться принципиальным ***препятствием*** для многосотмиллиардных или триллионных заработков других ***серьезных ребят***.

— Тогда уже те *ребята сыграют свое*.

У них свои, очень *серьезные карты*.

1) — Вопрос только в уровне их *реального интереса* к Украине.

2) — Мы это сможем, со временем, увидеть…

Такой поворот *может изменить в корне всё*.

8. Если ближе к текущей ситуации, то,

— например, все «пресловутые» (ну, так уж называют) *грантоеды* Украины, или разрывающиеся *НАБУ-САП*, или наши (любые — старые, новые, очень новые, разных масштабов) *олигархи*, с их пафосными форумами и проплаченными статьями там и медиа тут, и даже их европейские и американские *друзья*, *не остановят россиян*.

— ***Уже не смогли***. И ситуация всё хуже и катастрофичнее. Раньше бы они сгребли немало профита и при таком варианте. Но теперь расклад сильно поменялся.

Это всё игроки в *вялотекущую* (варварскую, но извлекающую самые примитивные плюшки из вялотекущих карликовых проектиков здесь) *эксплуатацию* и потому

— *против больших ставок и затрат на Украину*.

Они привыкли, что «*надои стабильно превышают затраты*».

1) — А сейчас — чем дальше, тем больше наоборот.

2) — Как для «клуба в целом», не как для «малого числа лиц».

А вот ***Трамп и Ко***, к примеру, найти какую-то точку баланса давления/совпадения интересов по Украине смогут.

— Не там, где ее пока обозначает *Зеленский*.

Уже «*догнавший*», похоже, что вялотекущие его просто постепенно, но без вариантов ***сливают***. Не суть. Это вопросы Зеленского…

***Зеленский*, предположу, *не устраивает никого*.**

— Потому что он просто:

1) — *тянет время*, постоянно создавая всякие мутные флуктуации, непредсказуем и

2) — всем *мешает играть вдолгую*, в гораздо более взрослые игры.

Подчеркну, предположу, что — **так это выглядит с точки зрения *внешних игроков*.**

9. Т.к. впереди вполне вероятен *эпического масштаба замес* (если глобалисты не сдуются и не утекут в другие локации-проекты раньше) между глобалистами и т.н. «правыми» или очень условными суверенистами...

— Вплоть до масштабного силового противостояния внутри США, такого же накала и жесткого характера противостояния внутри европейских стран и т. п. …

— В этой ситуации отвлекаться еще и на *Зеленского*… Ну, такое.

10. Пока *украинские «элиты»* барахтаются в позавчерашнем дне, а украинское *общество* в позавчерашней повестке, в ситуации произошли *огромные качественные изменения*.

1) — И украинские «элиты» при таких раскладах *больше не элиты*, на которые кто-то хочет оглядываться и тратить время.

2) — Чего эти ребята героически и добивались.

Может, правда, возникнуть, как минимум, одно «но» - один интересный момент и связанный с ним сценарий.

О чем, возможно, напишу отдельно и подробнее. Бо и так сильно затянулось. Напишу, конечно, если... Например, увижу по реакции, что читателям реально интересно, замахнусь отдельно на пост по сценариям etc :)

***

№ 1.560-2

Киев у края ледяной бездны

Часть 2

Вмешательство Трампа и энергетическое перемирие. Есть ли сейчас и существует ли вообще свет в конце украинского тоннеля?

Как я писал (перефразирую прозрачнее), состав *Акционерного Общества «Украина»* изменился.

Поэтому случилось маленькое «*чудо*».

Теперь по порядку. Значительная часть текста была написана до «чуда», поэтому надеюсь успеть уложиться к сеансу.

I. ЧУДО ПРИОСТАНОВКИ

По состоянию на вчерашний вечер наблюдалась такая картина:

1. Все еще не преодолены и, местами, даже усугубляются последствия предыдущего удара.

    Украинские СМИ и высокопоставленные лица сообщали о том, что будет следующий удар.

2. Началась передислокация части бортов стратегической авиации РФ.

    По факту, они резко сокращали время до возможного нанесения удара.

    Передислокации такие уже были. Не было одного фактора, о нем чуть позже.

3. Это совпадает с началом нового резкого похолодания на значительной части Украины и в Киеве. Такое тоже было.

4. Был «вброс о моратории» на удары по Киеву, области, энергообъектам.

> Но внятных официальных комментариев с реальными сроками ни с одной из сторон не последовало.

5. Зато кремлевская вертикаль выдала недвусмысленное заявление Лаврова «в интервью турецким СМИ». Знаменитые мидовские лопаты проникли даже сюда.

ТАСС транслирует такие российские пропагандистские тезисы-месседжи:

(1) Европа и Киев "перелопатили" план США, они вычеркнули из своего плана по урегулированию требования соблюдать *права нацменьшинств*;

(2) Проблема украинского кризиса не в территории, а в *русофобском нацистском режиме*;

(3) Глава МИД РФ назвал Зеленского *неадекватным* в связи с призывами убивать по 50 тыс. русских;.

6. Важно!! Лавров не уточняет, что Зеленский говорил о военнослужащих. Он говорит об убийстве русских.

Это важный акцент. Т.к. он:

a. *Расширяет масштаб допустимых жертв* до десятков тысяч человек,

b. *Стирает грань между военными потерями и жертвами среди гражданского населения* (например, в результате Холодомора).

Устраняется критерий различения.

При этом надо признать, что длительное жонглирование пропагандой и отдельными политиками словом «***руські***» было, возможно, **самым тупым и чреватым изобретением укр пропаганды за все годы войны**.

— Т.к. само *стирало целый ряд весьма значимых для самой Украины различий*.

> Когда у людей в голове гуляет исключительно ветер (зачеркнуто) пиар, так оно, к сожалению, и бывает.

Но о российских потерях речь шла в конкретном прозрачном контексте.

7. Тем не менее, мы видим «***развертывание под вполне конкретный сценарий***».

— Это видимая для нас — исходя из открытых источников — часть.

Американцы наверняка видели и все остальные элементы развертывания.

8. Уже в процессе развертывания, вероятно за час-два или даже меньше до того, как процесс вошел бы в необратимое русло, *вклинивается* *Трамп*.

II. КОММЕНТАРИЙ ЗЕЛЕНСКОГО

1. "Прямого диалога, прямых договоренностей по этому вопросу (энергетического перемирия и отсутствия ударов на пике морозов по Киеву и другим украинским городам) между нами и Россией не было", - говорит *Зеленский*.

— *Президент* еще больше говорит:

> "Американская сторона отдельно говорила с нами. ***Я не знаю*** **(!!), говорили ли они с Россией".**

Все заметили, как, по факту, ***сдулся тезис***:

> — «***Ничего об Украине без Украины***»?
>
> — Мы о чем-то говорили, но кто что говорил дальше, не знаем.

Зеленский и глобалисты **пока сохраняют** ***контроль над активом*****.**

> **— Но они готовы слить актив.**

Я писал, почему

> — «***вялотекущим***» стало не так интересно.

Хотя они продолжат *торговаться*.

Зеленский же

> — ***от безысходности***, потому что
>
> > **— хочет сохранять контроль над 1) — *долей* и 2) — должностью *гендиректора*.**

Заинтересованы ли в этом внешние игроки**, от которых Украина теперь критически зависит (и мы в этом убедились еще раз)?**

2. Американцы действовали *в обход Зеленского*.

> **1) — Это прямая договоренность между *акционерами процесса* в обход *гендиректора*,**
>
> **2) — которому (предположим) *подыскивают замену***

3) — в силу (предположим) явной 1) — неспособности действовать *адекватно* и (предположим) склонности тупо 2) — *уничтожать актив*.

Неделя — столько акционеры дали команде Зеленского дополнительного времени, не допуская разрушения актива.

Напомним, что у них могут быть

— расчеты, активы, торги и процессы более важные.

Но Трамп

— человек читающий мир как активы, он не склонен разрушать то, что имеет ценность.

Дальше

— ***должно*** пойти переформирование, «переоформление» или… переформатирование.

Хотя сугубо технически все выглядело иначе, проще.

1) — Трамп отыграл как свободный защитник в команде АО «Украина».

2) — Тогда, когда дальше «вытягивал» бы вратарь — украинская ПВО.

3) — И это, вероятно, спасло тысячи или десятки тысяч украинских жизней.

4) — А Украину от вполне вероятного, при такой организации и практически нулевой работе на упреждение, развала тыла.

Пока так.

Мы же посмотрим, что еще за это попросят…

3. ЦИТАТА-НАПОМИНАЛКА ИЗ ЧАСТИ 1

Вспомним, что я писал в позапрошлом посте:

«Если ближе к текущей ситуации, то, например, все пресловутые (ну, так уж называют) *грантоеды* Украины, или разрывающиеся *НАБУ-САП*, или наши (любые — старые, новые, очень новые, разных масштабов) *олигархи*, с их пафосными форумами и проплаченными статьями там и медиа тут, и даже их европейские и американские *друзья*,

1) — *не остановят россиян*...

А вот *Трамп и Ко*, к примеру,

2) — найти какую-то точку баланса давления/совпадения интересов по Украине *смогут*».

Именно это, конкретно, наглядно это и *произошло*.

Американцы недвусмысленно обозначили

— «*у нас есть в Украине интересы*. Если…»

Это имеет отношение к сценариям. И об этом не спеша разворачивая эту конфетку :) поговорим в следующих постах.

Если... Увижу реальный читательский интерес.

И, буду откровенен, в той мере, в какой мне самому будет интересно показывать все это дальше и глубже :)

***

№ 1.560-3

Игры с Вечностью. Трамп, Песков, сроки, энергоперемирие, карты и стратегическое здравомыслие. Европа против Трампа, Дмитриев с Восходом и Эндшпилем в США

Часть 3

***Психоистория*: глубже бабок и персоналий. Замыкая или размыкая круг?**

Игры с огнем на морозе. Как сбить надпись погибшим, пробить очередное дно, добраться до спящих архетипов Отечественной войны и, в очередной раз, постараться всколыхнуть Ахерон? Кто как видит разворот в вайбе? Возможен ли свет в конце украинского тоннеля?

****

1. Трамп любит о картах. И мы вернемся к теме карт. В последнее предполномасштабное лето, 2021 года.

Вернемся мы за цитатой из моей статьи, посвященной подготовке встречи президентов Украины и России:

«Когда ты президент мира, будь готов, что главным аргументом противной стороны окажется война.

ЕСТЬ ЛИ У ТЕБЯ В РУКАХ КАРТЫ, весомее карты войны?»

(О судьбе украинского эксперимента и стратегическом здравомыслии. Дмитрий Пастернак-Таранушенко, для «Хвилі», 4 июня 2021 года).

2. Трамп и Песков выдали на гора разное прочтение географии и сроков отсутствия ударов.

Озвучивающий Песков — это всегда пространство для маневра. Не сказал Путин. Почему не говорит Путин? «Пацан сказал — пацан сделал».

Например, пацан сказал про блэкаут в Москве, значит сделал. Какой там уже день блэкаута в Москве идет?

Но он же всю Европу в Давосе, буквально через слово, убеждал действовать. А они не слушают, как какие-то люди… Ну, прям, очень первобытные. Еще первобытнее племени. Или, может, просто кому-то показалось?

Так вот, если люди с постсоветского пространства не понимают ментальности отдельных стран и народов, то американцам, конечно, еще сложнее.

Им не понять, что **когда в обществе нет правовой культуры, но оно не развалилось за столько веков на таком пространстве, в таком окружении, был какой-то компенсатор.**

Было нечто, как пресловутое рукопожатие купцов, заменяющее долгие и нудные договора.

Долгая тема недопонимания...

Почему некоторых вождей некоторых племен (или как там теперь модно говорить?) не надо заверять, что НАТО не будет расширяться и считать, что проблемы нет, если формальный документ не подписан.

Не все понимают такой «юмор».

У них это называется кидок — тяжкий грех.

Даже с избирателем совсем уж так нельзя. Несмотря на формальную разность потенциалов, которая и так порождает напряжение в обществе.

Ладно. Я о протоколе обмена: информацией, намерениями и т. п. Не о чьей-либо правоте, тем более, исторической или там классовой etc.

Расклад для Украины непростой.

Будем посмотреть. Сейчас в СМИ всплыл сговор европейцев против Трампа. Посланник Путина переговаривается в США.

«Дмитриев прибыл в Майами. В соцсетях он опубликовал фото пляжа и восходящего над морем солнца. Свою публикацию он сопроводил песней «Восход» исполнителей Miyagi & Эндшпиль», - уполномочен заявить ТАСС.

«Нам нужен восход
Нужен добрый вайб, мягкий, как релакс
С тёплым ветром на яркий бит новенький мотив
Я попросил у неба мир, посылаю вам через звуки (через звуки)
Только посмотри, как мы умеем любить, тут греют солнца лучи
Греют руки, правильный подход
Не неси в мой дом, зла и так навалом, но переживём (переживём)
Переживём (переживём), переживём (переживём)
Мы ждём восход, да, каждую ночь, каждую-каждую ночь...»

Американцы Трампа постараются сыграть в мир в Украине. Смогут ли они положить на чащу весов то, что реально достаточно весит, чтобы уравновесить привнесенное и привносимое сюда зло?

К слову, что, и куда, и зачем продолжает класть или во что укладывать Украина?

3. Дальше будет довольно многобукоф.

На любителя, леди и джентльмены.

4. «Не политики правят миром, мир управляет политиками».

Я бы начал разговор о *психоистории* (в моей трактовке этого термина) с этого.

Я интеллектуально безразличен примерно к 99% оценок украинских экспертов.

«Если не понимать как работает система в большем масштабе, невозможно понять что делать с меньшим».

Это как в машине тупо поставить мотор на крышу и считать, что она от этого поедет. Мотор же есть!

5. Смотрите. Мы вертим, исследуем проблему, чтобы заметить как что-либо не берется из ничего.

Как расхождение декларируемого и истинного намерения ведет к драматическим, мягко говоря, последствиям.

29 января 2026 Украина декларирует вовсю движение к миру (= «Пацан сказал»). Что «пацан сделал»?

То же, что и перед предыдущим раундом мирных переговоров, о чем, может, напишу отдельно, если такое еще будет актуально.

Так вот, уже провал на том этапе, в Давосе, должен был образумить.

Этого не произошло. Заявление Писториуса, что мол сделали все, что могли по ПВО и больше Германия сделать не может, должно было что-то о реальности дать понять. Ніт.

Окей. Вернемся на пару строк назад или суток.

29 января 2026 Украина декларирует вовсю движение к миру (= «Пацан сказал»). Что «пацан сделал»?

По ходу, если я правильно понял, целый директор *Національного музею історії України у Другій світовій війні*, который прямо под Министерством культуры Украины, буквально лезет на стену и начинает разрушать надпись:

> *ИХ ПОДВИГИ БУДУТ ЖИТЬ ВЕЧНО*
> *ИХ ИМЕНА БЕССМЕРТНЫ*

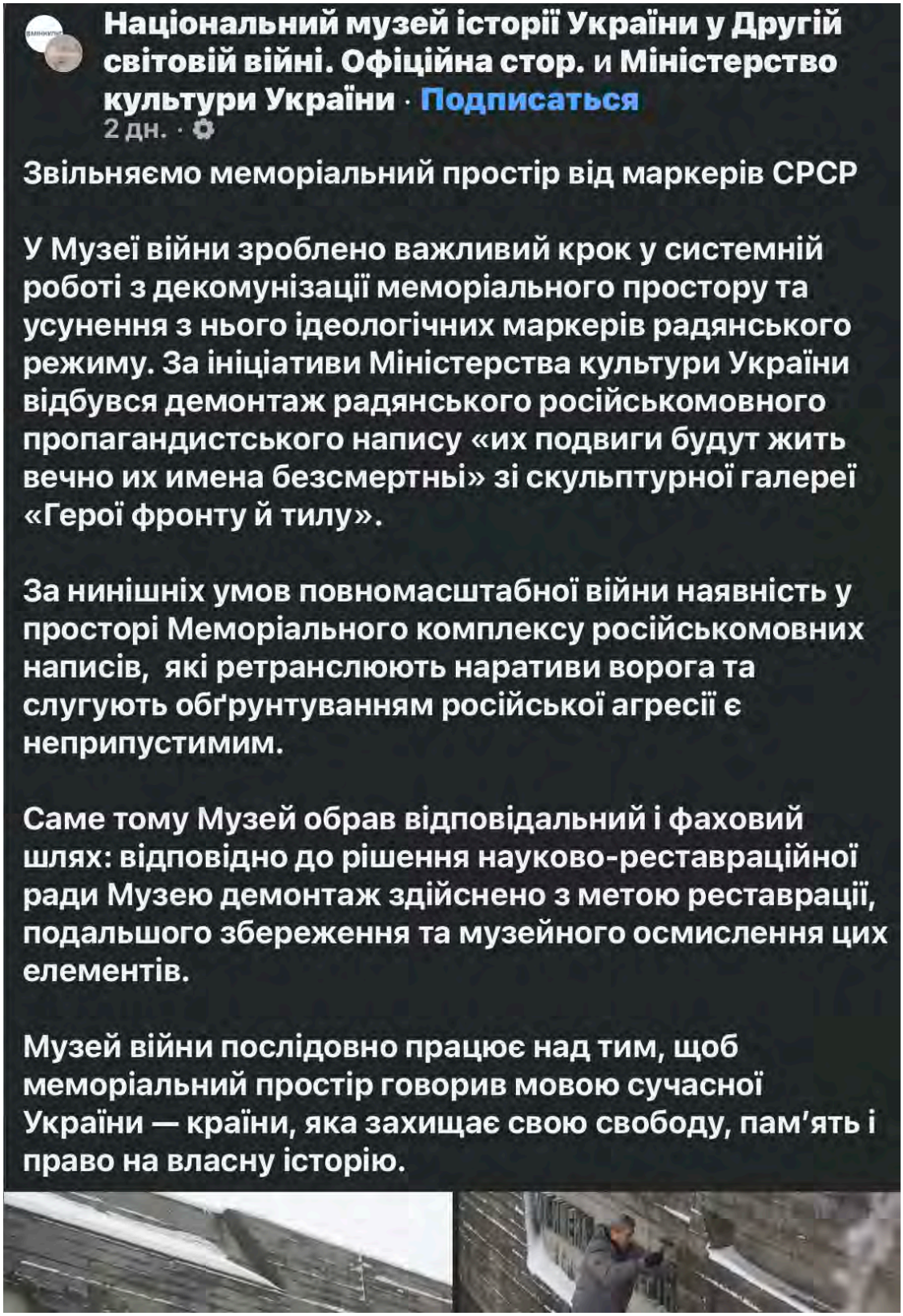

Я о многом не сказал, заметьте. Только об одном, конкретном, но весьма значимом в контексте поста, факте.

6. Политика приводит к последствиям. Действия в политике тоже.

> Если политика прошибает «дно за дном», т.е. «цивилизованные» слои коллективного сознания пробиваются, запускаются более глубокие механизмы и пласты. Более бессознательные, архетипические.

И тогда ПОСЛЕДСТВИЯ очень масштабны.

7. *Психоистория* — одна из самых сложных вещей, над которой мне приходилось, причем очень много лет, размышлять.

> Скрещивая, соотнося в пропорциях: увиденное в политике, понятое в истории, аналитике, в психологии, по жизни.

Дело даже не в том, что все невероятно сложно.

> — Скорее в том, что такой взгляд на вещи стабильно обесценивается, особенно по мере углубляющегося оболванивания населения.
>
> — Геополитические и геоэкономические лохи не должны думать об инструментах хозяев мира.

Это приводит к тупости у отстающих по отношению к очень большим вещам.

И к непониманию, куда мотор прикручивать и как подключать, а как этого делать не надо.

Потому что меняются поколения и однажды вы получаете «черепах до самого верха».

Масштаб мышления которых несоразмерен масштабу проблем, с которыми они сталкиваются и систем, которые от их решений зависят.

8. В Украине мало лишь кто задумывался о вещах, благодаря которым Россия стала возможна.

> Более сохранилась в мире (других) колониальных и постколониальных (назовите иначе), окей, геоэкономических и геополитических хищников.
>
> А я над такими вещами задумывался. Было достаточно времени. Мне ж не вчера многие вещи стали интересны. Я ж не просто с дивана вещаю от не*ер делать.

Сейчас писать обо всем сразу писать не буду. Будет простое, понятное, но важное.

9. Еще одна небольшая цитата из поста, который я вывесил 22 сентября 2020.

> Не буду сейчас уточнять, почему. Да, это было связано с некой политикой и ее предстоящими последствиями.

«Работа Фрейда «Толкование сновидений» начинается с эпиграфа: «*Если я не могу убедить высшие силы, то, по крайней мере, приведу в движение низшие*»*

Джеймс Холлис

*В оригинале Flectere si nequeo superos, Acheronta movebo. – «Если небесных богов не склоню, Ахеронт всколыхну я» (Вергилий). Ахеронт, Ахерон – река в мифическом Подземном царстве.

10. Теперь о том, почему я говорил и говорю, писал с лета 2022 г. и пишу сейчас о Холодоморе,

— когда другим об этом еще было неинтересно думать, не говоря про готовить страну и города.

11. Если некие люди пробивают защиту в нескольких местах и запускают для Империи глубинный механизм памяти об истории Отечественной войны, что они там, при наличии ума и минимума познаний, обнаружили бы?

— Обнаружили бы (муда*ки, если забрели, посмейтесь, вам же всегда было смешно, но не в комментах) миф, основанный на реальности — и психической и материальной.

О том, как некий народ сжег свою столицу, чтобы изгнать западных завоевателей.

К слову... А Киев, он там что в таких глубинных историях? Не думали? Но не Львов, это правда. Львов в этой истории профигурировал позже.

Кароч, дальше они бы обнаружили историю о подвиге, дубине народной войны, все такое... А рядом? Ближе к не совсем афишируемому, к бессознательному, но всегда упоминаемому.

О МОРОЗАХ, КОТОРЫЕ очень сильно повлияли, а кто-то скажет РЕШИЛИ в обе Отечественных (в первой для России, второй для СССР и РФ) войны.

12. О чем это должно было бы сказать некоторым людям, если бы они были умными?

— Теперь эти люди могут посмеяться. Из своих теплых золотоунитазных домов, бункеров, заграниц, кав’ярень.

Всякий раз когда что-то такое извлекается на поверхность, оно же кажется таким простым. Как пустые комплексы (см. одноименный пост)… О которых я заранее написал, а кто-то не поверил, пока не проверил.

...И все же. Как люди из заблуждений возвращаются к нормальным жизням и куда более прекрасным вещам, чем война, разруха, бедность, жертвы? Как играет против старых историй и травм, как же возникает этот полный разворот в вайбе?! Через то, что замыкают круг истории или размыкают?

***

№ 1.561

Зеленський: "Сьогодні Україні допомагають і Україна стримує Росію"

2026-01-30

Сьогодні Україні допомагають і Україна стримує Росію. Якщо ж допомоги не буде, Україна може не встояти і тоді є ризик, що Росія піде далі. На цьому наголосив президент України Володимир Зеленський в інтерв'ю Чеському радіо, з дозволу якого Українське Радіо має змогу ознайомити з думками президента й українських слухачів. Глава держави також підтвердив, що для припинення війни Україна відкрита до зустрічі в будь-якому форматі з Росією та США. Але дуже важливо, щоб на певному етапі до цих перемовин доєдналися й європейські партнери, оскільки вони також є частиною нашої гарантії безпеки. "Дуже важливе слово європейців, тому що 20 пунктів передбачають наше членство в ЄС", – сказав Володимир Зеленський. Спілкувався з президентом України головний редактор Чеського радіо плюс Йозеф Паздерка.

Програма: Спецефір Українського Радіо

Ведучі: Президент України Володимир Зеленський і Йозеф Паздерка.

Посилання

1. "Передусім це нагорода народу Чехії"

— Президент Чехії Петр Павел нещодавно відвідав Київ, де ви вручили йому високу українську нагороду – орден Ярослава Мудрого. Чи було це сигналом не лише для нього, а й для народу Чеської Республіки?

— Безумовно. Я думаю, що Петр це прекрасно розуміє, що передусім це нагорода народу Чехії. Я дуже вдячний людям за всі ці місяці, роки цієї війни, бо вони із самого початку прихистили наших людей, дали домівку, дали те тепло, яке так потрібно було українцям під час повномасштабного вторгнення і підтримували нас. І безумовно ця нагорода і Петру. Він багато всього зробив. Я розумію устрій Чехії, я розумію, що немає всіх повноважень у президента, багато всього вирішує саме Кабінет Міністрів, але політично, він завжди відстоював нас. Він підтримував Україну, він давав, на мій погляд, дуже правильні меседжі, іноді роз'яснювання в Європі, не тільки в Чехії, а й на міжнародних майданчиках щодо підтримки України: хто така Україна, хто така Росія, що відбувається і як **Україна захищає всю Європу**. Я йому вдячний за все це.

2. "Потрібна була будь-яка допомога і Чехія нам допомогла"

— Чеська Республіка прийняла чи не найбільшу кількість українських біженців на душу населення. Приватний збір коштів на підтримку України також проходить дуже добре. Нещодавно розпочався збір коштів

на генератори для Києва, Харкова та інших міст і менш ніж за тиждень було зібрано понад 230 млн українських гривень. Ви чули цю новину?

— Так, безумовно. Це наш запит всьому світу після блекаутів. Ми розуміли, що можуть бути ймовірні блекаути після ударів ракет та дронів з боку Росії. Наш сигнал був до всього світу допомогти нам. Потрібна була будь-яка допомога і Чехія нам допомогла. Ми вдячні за цю енергетичну підтримку. Це не перша ініціатива Чехії.

Ви знаєте, що чеська ініціатива щодо підтримки української армії – *артилерійська ініціатива* дуже важлива. Це було непросто закумулювати велику кількість артилерії, яка була вироблена в різних країнах і допомогти Україні зменеджерувати це. Це було не просто. Я завжди підтримував чеську ініціативу і вдячний за це Чехії.

3. "Якщо не допомагати Україні, то Україна може не витримати і тоді є ризик, що Росія піде далі"

— У Чеській Республіці після минулорічних виборів було сформовано новий коаліційний уряд на чолі з прем'єр-міністром Андреєм *Бабішем* (ANO). Деякі партії цієї коаліції дуже критично ставляться до України. За їхніми словами, *чим більше Чехія підтримуватиме вашу країну у військовому плані, тим менше миру* настане в найближчому майбутньому. Яка ваша відповідь їм?

— А я не вважаю, що треба це перевіряти. Скажу відверто.

Сьогодні Україні допомагають і **Україна стримує Росію**. І навіть якщо в когось у світі інша думка, то я вважаю, що це ризиковано перевіряти.

Якщо не допомагати Україні, то Україна може не витримати і тоді є ризик, що Росія піде далі.

І навіть якщо в це хтось не дуже вірить, я не розумію навіщо це перевіряти, адже ціна дуже висока.

Це великий ризик для Європи, для будь-якої держави, що агресія Росії продовжиться. І хто це витримає? Те, що витримує Україна.

Тому я вважаю, що в прем'єр-міністра Бабіша може бути будь-яка своя думка, але саме в контексті чи допомагати Україні, на мій погляд, розумно обирати допомогу Україні, бо Україна – це Європа.

І Україна захищає себе справедливо, бо на нас напали. І тому тут навіть в моральному аспекті правильно, я вважаю, підтримувати Україну.

В якому обсязі, що ти можеш дати – це інше питання. Але на мій погляд сьогодні підтримувати Україну, яка ***сповідує європейські цінності***, яка дуже дружня до Чехії, прекрасно розуміє чехів – це правильно. Я впевнений, що це тільки зблизить нас.

Зрозуміло, що світ об'єднався навколо України, а не навколо Росії.

Тобто весь світ, і навіть ті країни, які не допомагають Україні, визнають, що Росія – агресор.

Буде закінчення війни і люди згадуватимуть, хто був на якому боці.

Буде відновлення України. Я впевнений, що бізнес приїде відбудовувати Україну. І Чехія, я думаю, має бажати, щоб бізнес, який приїжджає в Україну, займався відновленням. Це добре для обох сторін. І зрозуміло, що ми дуже розраховуємо на таке співробітництво.

З прем'єр-міністром Бабішем, ми знаємо одне одного, напевно, не дуже добре. Але у нас була зустріч, здається ще в 2019 році. Це було давно. А потім я з ним зустрічався на *Коаліції охочих*. Я дуже вдячний, що він представляв там Чехію, що він був присутній, бо це також сигнал підтримки. Такі кроки назустріч один одному тільки зміцнюють відносини між нашими країнами. Я, до речі, користуючись нагодою, запрошую його в Україну. Для нас важливо спілкуватись. Ми говорили з президентом, я думаю, важливо розмовляти і з прем'єр-міністром. А може наш прем'єр-міністр приїде на зустріч у Чехію.

4. "L-159 ми розцінюємо як одну з деталей, яка може допомогти Україні знищувати іранські "Шахеди"

— Ви згадали про ініціативу щодо боєприпасів. В ході останнього візиту президента Чехії Петра Павела також від України був запит на літаки L-159, що є частиною протиповітряної оборони. Чи це досі важливо? Це те, що вам зараз потрібно?

— Безумовно. Кожна така деталь важлива в захисті неба. Тому що захистити небо – це ціла інфраструктура: це мобільні вогневі групи, це системи радіоелектронної боротьби, це дрони-перехоплювачі, це авіація. Різні формати ППО.

Що стосується авіації, то це не тільки F-16 і інші види, є й легкомоторні літаки тощо.

L-159 ми розцінюємо як одну з деталей, яка може допомогти Україні знищувати іранські "Шахеди".

Це саме для боротьби з цією великою кількістю дронів. Передусім для цього. Можна і для інших речей використовувати, але для цього.

Тому ми б хотіли отримати ці літаки чим скоріше.

Ми будемо займатись підбором відповідних літаків й інших моделей, але якщо Чехія зможе нам надати ці літаки, то наступним кроком, я знаю, що чеський виробник у цьому зацікавлений, ми пройдемо випробування з L-159, а з новітніми моделями цього напрямку ми зможемо потім підписати контракт і це буде дуже вигідно для чеського виробника. Ми проводили консультації. Я думаю, що Чехія хотіла б продавати нам ці нові літаки.

5. "Ми відкриті для чеського бізнесу"

— Ви згадали про бізнес і відбудову України. Є певна кількість чеських компаній та підприємців, які готові інвестувати в енергетичний сектор, зокрема в "Нафтогаз", "Укргазвидобування" та інші. Чи вітаєте ви такі наміри?

— Ми відкриті дуже для цього. Ми проводили вже консультації з польськими партнерами, з чеськими партнерами. Ми хотіли б, щоб це було більш серйозно – і підписання відповідних документів, і впровадження відповідних проєктів, і ко-продакшн тощо. Ми відкриті до цього.

Як ви бачите, енергетика сьогодні, напевно, №1 в безпеці тієї чи іншої країни. І для нас розбудова енергетичної мережі, енергетичної системи – це також частина гарантій безпеки. Ми відкриті для чеського бізнесу.

6. "Передусім нам треба зустрітись втрьох"

—. У медіа є повідомлення, що мирні переговори під егідою Дональда Трампа та його команди на фінальній стадії і ви можете зустрітися з Путіним, аби вирішити останні спірні пункти щодо Донбасу та Запорізької АЕС. Чи можете ви це підтвердити?

— Ми відкриті до зустрічі в будь-якому форматі з Росією і Сполученими Штатами Америки.

Ми би хотіли і присутності Європи на тому чи іншому етапі цих перемовин, тому що ***частиною нашої гарантії безпеки є членство в Європейському Союзі***, а також *Коаліція охочих*.

Але передусім нам ***треба зустрітись втрьох***.

Як мінімум, ми повинні мати можливість в тому чи іншому форматі мати контакт з Російською Федерацією, з лідером Росії.

Без такого формату, на мій погляд і з того, що я бачу, наші команди не зможуть домовитись щодо ***територіальних питань***.

7. "Остання миля завжди дуже складна"

— На якому етапі зараз мирні переговори? Це насправді фінальний етап? Чи це щось, що близьке "до"?

— Остання миля завжди дуже складна. І ***ми не знаємо***, чи ми дуже близькі до результату, або не дуже. Складно сказати. На мій погляд, ми розраховуємо на гарантії безпеки від Америки і документ готовий.

Так, але воно все ще не *акцептовано* парламентами або Конгресом *Сполучених Штатів*, відповідно тією чи іншою державою в *Європі*.

І тому чи це остання миля дійсно і залишилось трішечки, або нам прийдеться ще працювати з багатьма країнами, щоб отримати впевненість, що в нас ***будуть сильні гарантії безпеки***.

Також важливий *Prosperity package*, тобто *Пакет відновлення* України.

Він важливий для нас передусім, він важливий для Америки і для всієї Європи.

І безумовно для Чехії як країни Євросоюзу. І для бізнесу.

Всім потрібно, будь-якому потенційному інвестору важливо почути, що в України будуть *гарантії безпеки* і війна не почнеться знову.

І хочеться приїхати, інвестувати, відбудовувати країну. Це нормальне бажання, абсолютно тверезе бачення процесів.

Тобто *над економічним пакетом треба ще працювати.*

І є на сьогодні ***20-ти пунктний план щодо закінчення війни***.

А там саме ці болючі питання, про які ви сказали.

Ще раз підкреслюю, я не вважаю, що хтось окрім лідерів зможе це вирішити.

— Чи є *обмін територіями* на Донбасі передумовою гарантії безпеки?

— Я чув про таке в політичних колах, деякі політики це піднімали.

Я напряму від президента Трампа це не чув, а це його гарантії безпеки і Конгресу Сполучених Штатів Америки.

Тобто я розумію, що є ціна гарантій безпеки від Сполучених Штатів Америки. Питання цієї ціни.

8. "Дуже важливе слово європейців, тому що 20 пунктів передбачають наше членство в ЄС"

— Ви також згадали про *вступ України до Євросоюзу до 2027* року. Це також частина американського мирного плану?

— У ***20-типунктному плані*** ми говоримо про те, що для нас *бажано 27-й рік.*

Ми відзначаємо, що ***нам потрібна чітка дата***, чіткий термін.

Безумовно, це ***важлива гарантія***, яка буде в цьому плані.

Я не говорю, що це буде саме 1 січня 27-го року. Сьогодні це робоча дата.

Ми хочемо мати 27-й рік.

Ми говоримо, що **технічно ми будемо готові**.

Але на що погодяться партнери, я не можу за них сьогодні говорити.

Тому план важливий, щоб він був підписаний не тільки Америкою, Україною і Росією. Тут дуже важливе слово європейців, тому що 20 пунктів передбачають наше членство в ЄС.

— *Ви вважаєте, що Брюссель відповість на це*, прискорить процес до 27-го року?

— Не можу сказати. Поки що не можу сказати.

9. "Війна принесла нам горе"

— Ви згадали нового міністра оборони Михайла *Федорова*. Коли він виступав у парламенті, він зазначив, що *2 мільйони українців ухиляються від служби*. Вас це турбує? Це велика проблема для України?

— Війна в Україні триває не тиждень.

1) — Є люди, які воюють з 14-го року.

2) — Є люди, які жили у нас з 14-го року і знали, що десь там є АТО, але думали, що це не стосується всіх в Україні, а лише тих, хто на фронті.

Безумовно, велика кількість людей переосмислила багато речей з початком повномасштабного вторгнення.

Безумовно, є люди, які до сих пір живуть в іншому настрої. Вони поїхали під час повномасштабного вторгнення за кордон…

Абсолютно різні люди виїхали:

— хтось тікав від війни, хтось поїхав у перші дні, а хтось з часом,

— хтось був ***ухилянтом***, а хтось втратив тут сім'ю і більше не хотів з цим жити.

Психологічно було дуже складно. Ми повинні розуміти, що війна принесла нам горе. Ми не можемо однаково до всіх ставитись за цієї війни. Всім людям ця війна принесла горе. Але люди, які втрачали своїх близьких, рідних, їх не можна порівнювати ні з ким. І тому війна не принесла нічого, окрім відчуття нестерпного болю.

1) — Я не дивлюсь на це як на мільйони людей, які поїхали.

2) — Я дивлюсь на це як на велике випробування і на те, що мільйони людей залишились.

І саме через те, що вони залишились, залишилась Україна.

Сьогодні велика кількість людей стоїть на фронті і велика кількість людей були поранені та вбиті. Позитиву від війни немає. Є відчуття поваги до тих, хто в Україні і хто її зберіг.

Але я з розумінням ставлюсь до деяких людей, які зі зрозумілих причин, сьогодні не тут.

10. "Різні люди і різні причини"

— У Чехії перебуває велика кількість українських чоловіків. Яке ваше повідомлення їм? *Ви хочете, щоб вони повернулися в Україну і вступили в армію? Чи це має бути їхній вибір?*

— Тут не про те, що це їхній вибір.

На мій погляд, дуже хотілось б допомогти тим військовим, які на фронті, в яких через те, що іноді бракує хлопців, немає ротації.

І це було б дуже справедливо. Щоб військові мали відпустку, щоб мали можливість побачити рідних, близьких, просто відпочити.

Знаєте, як повертатись в обійми своєї сім'ї, що дуже важливо, це дає тобі енергію.

І я думаю, що такі ***хлопці, які поїхали, могли би безумовно допомогти***.

При цьому, що я бачу на фронті – людина довіряє тому, хто поруч з нею. Бо знає, що вони тримають якийсь напрямок. І знає, що якщо його тут підведе одна, дві, три людини, або вони втечуть, то він може загинути, бо він буде один.

І тому дуже важлива не лише кількість людей, а розуміння, що вони роблять на фронті. Що вони розуміють, яка це відповідальність. Не тільки за державу, а навіть за людину, яка поруч з тобою, що вона не може залишитись на самоті.

І тому іноді кажуть, що ось той, хто втік, його треба зараз забрати і відправити на фронт.

Я розумію ці емоції, вони в усіх є, але треба запитати хлопця, який там на фронті

> – "Чи він зможе довіряти цій людині чи не зможе"?

Тобто це таке питання, на яке так просто не відповісти, тому що різні люди і різні причини.

Я вважаю, що ***там є молоді люди, які могли б бути тут і допомагати Україні та армії***.

І наша внутрішня комунікація може не дійти туди.

Але дуже важливо, щоби всі цього хотіли.

Якось мені один європейський лідер сказав:

> "Слухай, я тебе прошу, я сам твоїм людям нічого сказати не можу, бо моє суспільство мене не буде підтримувати, тому що воно розуміє підтримку тих людей, які поїхали через війну. Однак ***у нас вже дуже багато українців і нам важко***.
>
> Чи не міг би ти їх запрошувати в Україну?"

І я йому сказав, що я їх можу запрошувати в Україну. Я можу це зробити. Але як це спрацює? Якщо людина втекла від війни…

До речі, були різні люди. Були ті, хто побігли від війни, а потім повернулись і стали захищати державу, тобто вивозили свої сім'ї, а потім повернулись на фронт.

Тому я відповів, що по-різному ставлюсь до тих, хто поїхав, тому що багато з них потім повернулись.

> Бігли в перший день, в другий, третій, а на другий місяць повернулись і пішли на фронт.

Тобто є різні випадки. Але, безумовно, ***чим більше наших молодих людей, які поїхали за кордон, які фізично спроможні і мобілізаційного віку, повернулись би сюди***, тим легше було б нашій армії, нашим людям та Україні.

— Ви зараз повністю конценрується на мирних переговорах і війні. Але коли це все закінчиться, чи є у вас якась мрія чи бажання, щоб ви хотіли б зробити після війни?

— Іноді дуже хочеться просто трішки більше бути з дітьми. І, чесно кажучи, на сьогодні вже все одно де, ***залежить від того, як закінчиться ця війна***.

11. "Чи готова до цього Європа?"

— Я знаю, що ви зробили тисячі інтерв'ю багатьом медіа. Але чи є якесь питання, про яке ніхто не питав, а ви вважаєте його важливим?

— Я не впевнений, що ці питання сподобаються. Я просто не хочу виглядати такою людиною, яка когось залякує.

Тому, що ми живемо у війні і тут у людей шок був з першого дня, а потім щоденні трагічні моменти.

Питання: "Чи готова до цього Європа?", "Чи готові люди до того, що у них може початись щось схоже?".

Ми були не готові. В 14-му році, в 13-му році ніхто не думав, що сусіди окупують територію, почнуть вбивати.

Тобто, чи готова до цього Європа? А що вони будуть робити?

Я, чесно кажучи, час від часу ставлю такі питання колегам.

І жодного разу не отримав відповідь.

Окрім "ми повинні готуватись" або "ну, ми не знаємо". Жодного разу…

Я думаю, що це виклик і дай Бог, щоб нічого не було, але мені здається, що найгірше в цьому, що такі ж питання ставить Росія. І я думаю, що вона знає на них відповіді.

***

№. 1.562

Прежде чем подвести некоторые итоги января и двух месяцев зимы, подсветим ещё один паззлик, раскрывающий настоящую цену войны для России и диспозицию перед весной

2026-01-31

Копытько

Заодно станет яснее, зачем копаться в российском бюджете (там ещё много интересных сюжетов), считать корабли, рудники и т.д.

1. Когда заходит речь о цене войны для РФ, как правило, фокусируются на потерях в настоящем времени.

Этот подход адекватен для скоротечных войн и был актуален в первые месяцы полномасштабного вторжения. Посчитали, зафиксировали «убытки»/ «прибыль», пошли дальше.

По мере затягивания баланс смещается в сторону отложенных потерь, издержек и упущенной выгоды в будущем. Раскручивается мультипликатор.

Самое наглядное – это загрязнение территории взрывоопасными объектами. Годы войны – это десятилетия разминирования. Сюда же относится социальная нагрузка, демографический след и т.д. Всё, что требует не только условных денег, но и ресурса, который практически нельзя ужать – времени.

Уже года три лавинообразно нарастают будущие проблемы как для Украины, так и для России. Но если Украина является жертвой нападения и борется за жизнь, то Россия вляпалась самостоятельно и по своей вине себя закапывает, не просто сжигая ресурсы (часто – накопленные ещё в советское время за счёт сверхусилий старших поколений), но и воруя годы у ныне живущих и ещё не родившихся.

Те россияне, кому сейчас условные тридцать, рискуют провести свои самые продуктивные десятилетия (30-50) в прозябании из-за последствий военной авантюры клуба злых дедушек Путина и их прихлебателей. Это если всё закончится для России сравнительно хорошо. Ибо не факт.

В России обитают очень разные люди. В том числе – вполне вменяемые, адекватные и осознающие, в какую пропасть они несутся. Есть откровенные злодеи и столпы режима, не лишённые профессионализма, которые тоже видят, к чему всё идёт. Это неизбежно закончится большим конфликтом в случае сохранения (а тем более – эскалации) милитаристского курса.

Прелесть в том, что проиллюстрировать разрушительный для России характер действий путинского режима нам помогает ручной маньяк-визионер Кремля Сергей *Караганов*, излучающий респектабельность и занимающий не последнее место в ряду интеллектуальной обслуги. Желающие могут сами найти его официальные титулы.

Это не юродивый от идеологии, как товарищ Дугин, и не мелкий провинциальный девиант, коих тьма. Это – человек с претензиями, вещающий на приличном английском.

Так вот.

2. Товарищ *Караганов* уже какое-то время развивает дискурс «сибиризации» России.

Общая идея – сместить активность российского государства из европейской части в Сибирь, российскую Азию. Где и так сконцентрированы колоссальные природные богатства, а по мере смягчения климата их объём станет невообразимым.

Соответственно, Россия должна развернуть инфраструктуру для глубокого освоения ныне малонаселённых территорий, отползая от стагнирующей Европы. Ибо европейский импульс якобы исчерпан и становится токсичным.

Как носитель подобных идей, Караганов не одинок. Например, в своей манере их давно продвигает ещё один деятель – товарищ *Шойгу*. Какое-то время он даже выглядел как вторая голова российского герба, обращённая на восток.

С той лишь разницей, что Караганов мудрствует лукаво, подводя концептуальную базу, а Шойгу под коркой остаётся строителем и осваивает пространственно-временной континуум через мегастройки. В частности, он носился с идеей построить в Сибири с нуля несколько городов, вплоть до миллионников. Не объясняя, правда, кем он их заселит. А сейчас курирует процесс разработки нового комплекса ГЭС на сибирских реках.

3. 27 января Караганов опубликовал в «Российской газете» опус «Сибирские пути и дороги России» с посылом:

> **— транспортная сеть должна вести людей к освоению новых территорий.**

Если абстрагироваться от реальности, то смотрится великодержавно и победоносно. Развитие России привязывается к некой параллельно-меридианной сетке логистических проектов.

Грубо говоря. Сейчас главной и самой южной «горизонтальной» логистической скрепой России является Транссиб, построенный при царе.

В советское время на 600-700 км севернее Транссиба «надстроили» БАМ.

Самой северной артерией призван стать Северный морской путь. А вот пространство между ними надо постепенно заполнить новыми широтными проектами. Вплоть до жд к тоннелю через Берингов пролив на Аляску.

Одновременно предстоит задействовать «вертикальные» меридианные маршруты, важнейшую роль среди которых в северном направлении играют великие сибирские реки. А коридор «Север-Юг» должен быть подключён к китайскому проекту «Пояс и путь» с выходом к Индийскому океану…

В порядке умозрительного концепта – почему нет.

Но дальше начинаются детали.

Если взять логику Караганова и записать в столбик последствия действий российской власти в разрезе конкретных проектов, становится очевиден масштаб злодеяний Кремля против России.

4. Нельзя сказать, что в России всё беспросветно. Вернее - не для всех.

Например, в 2022-2025 гг. был реализован проект строительства 531 км «Тихоокеанской железной дороги» необщего пользования (т.е. – частной) от циклопического Эльгинского угольного месторождения в Якутии к новопостроенному порту «Эльга» в районе мыса Манорского (Удская губа, Хабаровский край).

> Это – детище компании «Эльгауголь», основным владельцем которой числится миллиардер Альберт *Авдолян*. Его относят к обойме влиятельного главы «Ростеха» Сергея *Чемезова* и даже называют полностью или частично «номиналом» *Чемезова*.

Уже запустили одну колею с разъездами, строят вторую.

Цель – экспорт через новый порт 50 млн тонн коксующегося угля в год.

Также развили ветку Эльга – Улак к сети БАМа. Всё это уже переворачивает статистику добычи / экспорта угля из Якутии, она уже на 2 месте в РФ по объёмам добычи (50+ млн тонн).

В целом, согласно официальной статистике, экспорт угля через порты ДВ вырос в 2025 г. на 16% до исторического максимума – 127,1 млн тонн.

Но уголь – субстанция тонкая, зависит от цен и общей конъюнктуры.

В минувшем году продолжила загибаться Кемеровская область, где ранее добывали порядка 200 млн тонн угля (№1 в РФ, около 55-57% российской добычи).

> Показатели снизились до 190 млн тонн, и, хотя экспорт Кузбасса через восточные порты формально подрос на 0,4% (до 53,8 млн тонн), цены не радовали. И это ещё без конкуренции встающей не крыло «Эльги».

Кемеровская область закончила год с дефицитом бюджета 21,8% (-55,7 млрд руб.), долги региона достигли 60% доходов, выросла доля дорогих коммерческих долгов. Шахты останавливаются.

Министр энергетики РФ (он же – экс-губернатор Кемеровской области) Сергей Цивилёв и по совместительству муж двоюродной племянницы Путина Анны Цивилёвой (замминистра обороны) лоббирует, чтобы Путин обязал

РЖД вывозить 60 млн тонн кемеровского угля к Тихому океану (хотя регион не выбирает существующую квоту 54 млн. тонн).

Цивилёв прекрасно знает, что добыть – полдела, т.к. его супруге внезапно «продали» по бросовой цене угольную компанию «Колмар» (район Нерюнгри, Якутия), добывающую порядка 10 млн тонн угля в год. Что-то подсказывает, что у племянницы Путина с логистикой проблем меньше, чем у Кемеровской области. Посему надо изобразить заботу о шахтёрах.

Т.е., у контактов путинского менеджера *Чемезова* и родственников Путина с недрами и инфраструктурой всё в порядке, будущее обеспечено. Они сибиризировались в частном порядке. И война не мешает.

На контрасте - другой сравнительно свежий проект: развитие Амуро-Якутской жд магистрали в сторону собственно Якутска.

5. Формально в 2011 г. РЖД дотянула полотно до станции Нижний Бестях, что позволило российским властям заявлять: «Якутск связан по жд со всей страной через БАМ и Транссиб»!

С небольшой оговоркой – надо как-то пересечь Лену. Каких-то 10 км водной преграды. А так – да.

Напротив Якутска на правом берегу Лены в Нижнем Бестяхе построили жд станцию. Дальше в планах было строительство моста. В 2013 г. началось проектирование под конкретный участок.

Но в 2014 году Путин оккупировал Крым. И, как было официально заявлено, вместо моста через Лену построили мост через Керченский пролив. Отложили.

Это был первый звоночек.

В 2014 году по ветке до Нижнего Бестяха официально открыли грузовые, а в 2019 г. – пассажирские перевозки. Тогда же начали подготовительные работы к строительству «отложенного» моста.

В июне 2019 года на Петербургском международном форуме глава Якутии Айсен Николаев заявил, что мост через Лену будет готов к 2024 году.

Затем он заключил пари: если моста не будет к концу 2025 года – он съест свой галстук. Но и в 2026 г. местные жители переправляются по льду.

В 2023 г. из-за «непредвиденных обстоятельств» пари перенесли: Николаев пообещал, что мост построят к 2027 году.

Строительство моста ведётся круглогодично. К концу 2025 года отчитались о возведении первой опоры. Новый срок ввода в эксплуатацию – 2028 год.

Из федерального бюджета на Ленский мост уже выделили порядка 17 млрд рублей, планово добавят ещё 42,8 млрд за три года. Т.е., порядка – 60 млрд.

Чего явно недостаточно, потому что общую стоимость проекта оценивают в 135 млрд+. Софинансировать должна Якутия и частные инвесторы, но власти Республики Саха в основном декларируют готовность активизировать борьбу за федеральные деньги.

Для понимания:

> — в федеральном бюджете РФ на 2026 год по одной из (!) статей предусмотрено 63,7 млрд рублей компенсаций раненым военнослужащим и членам семей погибших.

Т.е., только в бюджете на текущий год, только по одной статье расходов, связанных с войной, заложен весь (!!!) объём федерального участия в строительстве моста через Лену. Расходы, которых просто могло не быть.

Я уже упоминал, что также в этом бюджете предусмотрено более 9 млрд рублей на финансирование ПЛАНОВЫХ похорон 160 тыс. военных. Это значит, что сумма компенсаций раненым и семьям погибших будет расти. Как и стоимость моста вследствие подорожания.

> — Итого. Это не фигура речи: Путин украл у жителей Якутии как минимум 10 лет, которые они могли бы передвигаться по мосту. Вместо этого подарил им право умереть за «русский мир».

При этом итоговые сроки достройки очень зыбкие. Минфин агрессивно режет федеральные расходы. Сохранить, а тем более – увеличить финансирование будет непросто.

Идём дальше.

6. Российская власть уже не одно десятилетие носится с идеей развития Северного морского пути (СМП), который начали подменять названием Трансарктический транспортный коридор (ТАТК), делая упор на мультимодальность: связь разных видов транспорта (жд, реки, авиация, дороги) в единую сеть.

Изначально планировалось, что к 2030 г. всё будет лететь. Не полетело, хотя с 2016 г. грузопоток вырос за счет запуска нефтегазовых проектов.

В майском указе 2018 г. Путин повелел обеспечить к 2024 г. грузопоток по СМП в объёме 80 млн. тонн в год. По факту к 2026 г. перевозки достигли порядка 40 млн. т/г. И если раньше к 2030 г. ставили цель достичь планки 150-200 млн тонн, то теперь уже сам Путин говорит о 109 млн т, что по-прежнему вызывает скепсис у специалистов…

1 августа 2022 года Правительство РФ утвердило (распоряжение №2115-р) План развития Севморпути до 2035 года (примерно 155 мероприятий). Там немало конкретики, в том числе, строительство к 2026 году порта на м. Наглейнын с целью обслуживания Баимского медного ГОКа, о котором я писал. Но реалистичные сроки там – 2030+ год…

В целом выполнение плана официально оценивается в 25% от необходимого к текущему сроку. Провисание всем очевидно. На данный момент более-менее в графике только создание арктической спутниковой группировки, которая имеет двойное назначение.

В марте 2025 г. на арктическом форуме в Мурманске Путин внезапно обрушился с критикой по поводу того, что разговоров о СМП много, а прикладных расчётов и воплощения – мало. После чего начали выпячивать словесную конструкцию ТАТК и позиционировать СМП как маршрут Санкт-Петербург – Калининград – Мурманск – Архангельск – Владивосток. Разговоры о «комплексности» позволяют затянуть время.

На указанном форуме Путин поручил Мишустину – «с участием «Росатома», «ВЭБа», профильной комиссии Госсовета – до 1 августа 2025 г. утвердить финансово-экономическую и организационную модель развития Трансарктического транспортного коридора».

Т.е., с локальной задачей не справились – взялись за циклопическую, сдвинув горизонт планирования до 2040 г.

В сентябре 2025 г. Путин «открыл» круглогодичное движение по СМП.

24 декабря 2025 г. товарищ Патрушев-старший внезапно заявил: «Морская коллегия РФ совместно с заинтересованными министерствами и ведомствами, экспертным и научным сообществом начала (!) работу по формированию проекта комплексного проекта развития Арктики и Трансарктического коридора». И делегировал это Дмитриеву.

Т.е., процесс в начальной стадии и к чему придут в конечном итоге – неясно.

7. Уже не просто горящая, а сгоревшая проблема СМП – отсутствие необходимого флота арктического класса.

Это касается всего – от буксиров и ледоколов до сухогрузов и газовозов.

Флагманский ледокол «Россия» (проект «Лидер») согласно плана 2022 года должны были достроить к 2027 г. Теперь ориентир – 2030-31 г.

Показательна история с газовозами.

В 2019 г. собирались заказать 21 газовоз ледового класса Arc7 для проекта «Арктик СПГ-2» компании «Новатэк». Остановились на 15.

Строить должны были на верфях Samsung Heavy Industries (SHI) и Hanwha Ocean в Южной Корее, а доводить на ССК «Звезда» (г. Большой Камень, Приморский край).

Резать металл для первого судна начали в конце 2020 г., в 2021 заложили 3 судна, в 2022 г. – ещё 5. В апреле 2022 г. спустили на воду первый корпус и перевели на «Звезду» для установки оборудования, чтобы в 2023 г. передать заказчику.

После введения санкций SHI передал России 5 недостроенных танкеров, остальные делать отказался, Hanwha Ocean самостоятельно достроила 3 танкера, но не отдаёт.

В декабре 2025 г. был передан заказчикам из ПАО «Совкомфлот» первый танкер-газовоз ледового класса Arc7 «Алексей Косыгин», доведенный на ССК «Звезда» (за три года вместо 10-12 месяцев). Он прямо сейчас идёт через Северный Ледовитый океан и встанет на маршрут с февраля 2026 года.

Только для одного из оставшихся корпусов успели получить от французской Gaztransport & Technigaz (GTT) системы хранения СПГ мембранного типа Mark III до ее ухода из России. На остальные три планируют ставить систему российской разработки, которая проходит сертификацию.

Т.е., к 2024 г. у «Новатэка» должен был быть флот из 8 танкеров-газовозов Arc7. По факту: один к 2026 г., и перспективы без отмены санкций туманны…

Правительство РФ в ноябре 2022 г. утвердило перечень морской деятельности, которая с 1 марта 2026 года должна была осуществляться только на российских судах.

К ней относятся: морские перевозки нефти, газа (в том числе СПГ), газового конденсата и угля, добытых в РФ, в т.ч. на континентальном шельфе, до первого пункта выгрузки или перегрузки, каботажные перевозки по СМП и ряд других.

Однако в конце 2025 года по инициативе Минпромторга сроки введения ограничений перенести на март 2028 г., явно не последний раз.

Это формальное признание, что с флотом не успевают…

Отсутствует и даже теоретически не появится до 2030 г. ещё целый ряд объектов ТАТК – порты, центры безопасности и т.д.

8. Следующий «горизонтальный» проект по схеме Караганова – Северный широтный ход (СШХ). О нём я уже писал.

Суть – связать ж/д веткой (707 км) по территории Ямало-Ненецкого АО полотно двух филиалов РЖД – Северной ЖД и Свердловской ЖД – от станции Обская до станции Коротчаево. Плюс развернуть сопутствующую инфраструктуру.

Одним из элементов этого проекта должен был стать мост через р. Обь в Салехарде. Ибо в данный момент этот город находится фактически на острове, с ним нет стабильного круглогодичного сообщения.

Что с ним?

Всё наглядно до ужаса: в конце декабря 2025 г. правительство РФ официально (!) приостановило на 3 года (до конца 2028 г.) концессионное соглашение по строительству СШХ. Чтобы убрать почву для формальных претензий.

Т.е., если ещё три года никаких работ не будет, то при самом оптимистичном сценарии понадобится лет 7-8, чтобы завершить процесс (к 2032-33 году). А согласно Плана от 2022 г. СШХ должны были запустить в 2027 году, а до этого ориентиром был 2023 г…

9. Ещё один почивший горизонтально-вертикальный проект – циклопическая Северо-Сибирская железная дорога (Севсиб).

Которая должна была состоять из двух «лучей». Первый луч должен был связать Нижневартовск (Югра) с Усть-Илимском (Иркутская область). А второй – через Горный Алтай дотянуться до китайского Урумчи.

В августе 2023 года Путин поручил правительству совместно с властями Кузбасса, РАН и ОАО «РЖД» представить доклад о Севсибе. Оценка целесообразности проекта была включена в план реализации Стратегии социально-экономического развития Сибирского федокруга до 2035 года со сроком исполнения в 2025 году.

> Исполнили. Оценили и предложили от проекта отказаться, о чём стало известно в начале декабря 2025 года. Нет денег.

10. Караганов формулирует пафосную максиму: «Россия – не морская, а речная страна!».

> Тем временем, явно выпавшие из графика «вертикальные» проекты грузоперевозок по сибирским рекам технически упираются в ту же проблему – отсутствие флота.

На примере обычного сухогруза RSD59 я на днях показал, что в период 2022-2025 гг. Россия уже недополучила 50 (!!!) судов. Госпрограмма поддержки лизинга для них сокращена вдвое.

А ведь это только один, самый простой класс. Для него хотя бы есть верфи.

С крупнотоннажным флотом вообще тупик.

Общий вывод:

даже если внезапно с неба начнут падать миллионы тонн грузов, у России нет и в обозримом (до 10 лет) будущем не будет флота для их перевозки.

11. Реальность в том, что грузы в срок – не упадут. А упадут ли в принципе – вопрос открытый.

Ситуацию на Баимском ГОКе я разбирал. Ускоряющееся отставание 5+ лет на фоне отсечения от передовых технологий.

Пересмотрел инвестиционную программу в арктической зоне «Газпром». Разведка и добыча резко «сдвинуты вправо» по срокам. Пересмотр (сокращение) инвестиционных программ – общее место практических всех госкорпораций РФ и большого бизнеса.

Итого.

Грузов нет и не будет. Если вдруг появятся – их не получится доставить.

Потому что нет флота, нет и не будет железных дорог.

Чтобы стронуть процесс, нужны колоссальные деньги. Которых нет и не будет при сохранении санкций и курса на войну.

Не говоря уже о кадрах.

Не все учитывают, что обозначенные росвластью гражданские проекты надо финансировать и обеспечивать ОДНОВРЕМЕННО – и корабли, и самолёты, и порты, и жд, и сельское хозяйство, и ЖКХ и всё остальное.

Но также надо ОДНОВРЕМЕННО финансировать войну.

Милитаризация убивает «сибиризацию».

В лучшем случае – уже отодвинула отдельные её компоненты лет на 7-10 при условии, что не будет ухудшений и "всё это" закончится прямо сейчас.

Но оно же нет.

12. Поэтому Кремль в интересном положении, очевидном для всех, кто может поднять голову от рутины и посмотреть немного вперёд.

Для получения шанса хоть что-то наверстать России необходимо

> как можно быстрее выскочить из войны, снять санкции, привлечь технологии и колоссальные деньги.
>
> Т.е., припасть к тому самому западу, от которого *Караганов* иже с ним призывают бежать.

Об этом треке говорят *Виткофф* и *Дмитриефф*.

> Но как остановить разогнавшуюся военную машину – неясно.

Отмена санкций США не означает автоматической отмены санкций ЕС, Канады и Британии.

Зачем им давать такой пас России и Вашингтону, которые по своим мотивам стремятся подорвать Европу? Незачем.

Нужны договорённости об *архитектуре сосуществования*.

> Что непросто без смены политического режима в РФ. А режим никуда не собирается.

Китай тоже не обрадуется, если кабальные соглашения с Москвой будет заключать ещё и Вашингтон.

> Как американцы умеют обдирать зарвавшихся бандитов – прекрасно иллюстрирует ситуация с «*Лукойлом*».

Товарищ *Караганов* предоставляет методологический каркас для вывода:

> Путин и его клика - могильщики России. Только через призму логистики.

И это - не касаясь глубоких социальных, ментальных деформаций российского общества, которые будут сказываться, даже если рельсы и шпалы будут уложены на свои места.

Т.е., даже не нужно читать клевещущие западные СМИ или агрессивную украинскую пропаганду.

Достаточно взять российские подходы, российские официальные документы и российские факты (которые ещё и приукрашивают).

Картина маслом:

> **уже украдены 7-10 лет (в каких-то сферах – больше), и счётчик не останавливается.**

Кремлю надо принимать решение, в какую сторону бежать.

1) — По тропинке «нормализации», выторговывая преференции в обмен на отказ от агрессии.

2) — Либо по тропинке «эскалации», чтобы попытаться одним махом снести все ограничения со стороны перепуганной Европы. Которая, тем не менее, постепенно приходит в себя.

Ни одно, ни второе не получится сделать, продолжая войну против Украины.

А с Украиной ни при каком раскладе не получится разобраться быстро. Особенно на тех условиях, которые выдвигает Москва.

А Трампу ***надо быстро***, у него Эпштейн с Пекином подгорают.

В феврале-марте 2026 российское военно-политическое руководство будет принимать решение:

— заходить на ещё один полугодичный цикл войны или притормаживать?

Если зайдут, то вся избирательная гонка в США будет на фоне активных боевых действий и переговоров с Китаем.

Китай пока не обозначился, у них там какие-то свои развлечения с очередными арестами генералов.

А с конца 2026 года уже товарищу Си надо будет что-то показывать, ибо в октябре 2027 г. у него очередной съезд КПК, на который надо зайти в сильной позиции.

Вот такой клубочек, где наша ближайшая прикладная задача – не развалиться до апреля.

П.С.

Мелкая жуликоватость российских претендентов в вельможи обнуляет весь их пафос.

Два примера.

Караганов описывает значение «Транссиба» для России, отмечая, что без этой дороги, скорее всего, не удалось бы победить в «Великой отечественной». Он упоминает сибирские дивизии, полушубки и мясо, но «забывает», что по «Транссибу» СССР получил около 50% всей поддержки в рамках лендлиза.

Ведь тогда пришлось бы отметить роль ненавистных англосаксов. Не упомянуть – мелочно, от неуверенности.

И второе.

> Цитата, которую я приводил ранее. ***Караганов*** **наверняка понимает, что Москва ошиблась и увязла.**
>
> Но, дабы вытеснить доказательства позора, на упреждение поясняет, что Россия не будет что-то полноценно восстанавливать на оккупированных территориях, где она якобы «освобождает» людей. Мол, не в ущерб восточным регионам.

По факту - Россия несёт только разруху и смерть. Это саранча.

> Воссоздает Дикое поле, где «освобождённые» и приезжие обречены влачить жалкое существование. Превращая свою жизнь в «санитарную зону».

Все эти размышлизмы о «сибиризации» - фиговый листок, чтобы прикрыть срам провала.

Кремль щёлкнули по носу на глазах у всего мира.

Если б Россия взяла под контроль Киев и/или Одессу, Караганов был бы пророком «европеизации».

А так - пафосное жульничество от безысходности.

***

№ 1.563

Асабійя: Ібн Хальдун і анатомія занепаду...

ВАЖКІ ЧАСИ ПОРОДЖУЮТЬ СИЛЬНИХ ЛЮДЕЙ
СИЛЬНІ ЛЮДИ СТВОРЮЮТЬ ГАРНІ ЧАСИ
ГАРНІ ЧАСИ ПОРОДЖУЮТЬ СЛАБКИХ ЛЮДЕЙ
СЛАБКІ ЛЮДИ СТВОРЮЮТЬ ТЯЖКІ ЧАСИ

2026-02-01

Чаплигін

Ібн Хальдун (1332–1406 рр.) - арабський учений, історик, філософ XIV століття, якого сьогодні визнають одним із найвидатніших мислителів ранньої соціальної науки та філософії історії. Він вважається багатьма вченими головним попередником історіографії, соціології, економіки та демографії.

Його роботи порівнювали з роботами впливових європейських філософів, таких як Нікколо Макіавеллі, Джамбатіста Віко, Девід Юм, Г. В. Ф. Гегель, Карл Маркс і Огюст Конт, а також економістів Давида Рікардо та Адама Сміта, припускаючи, що їхні ідеї знайшли прецедент (хоча і не мали прямого впливу) у його працях.

У своїй фундаментальній праці «Муккаддіма» (Prolegomena, або «Вступ») він запропонував масштабну концепцію розвитку й занепаду цивілізацій - настільки глибоку, що вона й досі пояснює політичну динаміку світу.

У центрі його історіософії поняття «асабії»: живої соціальної енергії, що робить людей здатними діяти разом, жертвувати комфортом і витримувати тривале напруження. Саме вона, а не багатство й не формальні інституції, створює реальну політичну силу.

Держави народжуються не в кабінетах, а на периферії, там, де існує небезпека, ризик і дисципліна.

1) — Перше покоління - це засновники, загартовані боротьбою. Вони не «керують», а ведуть. Влада для них продовження спільної справи. Держава жива, бо її тримає солідарність.

2) — Друге покоління стабілізує успадковане. З’являються бюрократія, правила, податки, процедури. Енергія присутня, але вже не виробляється - її адмініструють. Асабійя слабшає, проте система працює.

3) — Третє покоління споживає. Комфорт замінює дисципліну, а символи реальний зв’язок. Держава ще сильна зовні, але внутрішньо порожніє. Вона живе з накопиченого капіталу минулого.

4) — Четверте покоління зберігає зовнішню форму влади, але йому бракує її сутності. Правителі імітують ритуали влади, не розуміючи основ, на яких колись вони трималися. Податкове навантаження зростає, щоб підтримувати неефективну державу. Корупція стає системною. Довіра між правителями та підданими руйнується, а примус замінює легітимність. Династія стає крихкою, реактивною та нездатною адаптуватися до потрясінь.

На цьому етапі десь там на периферії з'являється нова група з сильнішою асабією , яка готується повторити цикл.

Це одна з перших у людській думці філософій історії, де причини змін шукають не в «кармі епох» і не в моралістичних поясненнях, а в соціальній, політичній та економічній динаміці.

Хальдун мислить історію структурно, майже як сучасний соціолог.

І це не абстрактна теорія:

— він сам був чиновником, дипломатом, суддею й мандрівником між дворами Північної Африки та Іспанії, особисто спостерігаючи, як держави зростають і стискаються під тягарем власних успіхів.

Тому цікаво, як XX і XXI століття лише підтверджували його інтуїцію.

Радянський Союз народився з надзвичайно сильної асабії:

— війна, революція, аскеза, дисципліна, віра в історичну місію.

1) — Перше покоління жило мобілізацією.

2) — Друге інституціоналізувало систему.

3) — Третє споживало стабільність, не розуміючи, звідки вона взялася.

4) — Четверте імітувало велич:

— паради, символи, риторику.

Але за фасадом уже не було внутрішньої солідарності.

СРСР розпався не через поразку у війні, а через виснаження колективної мотивації.

Західні демократії після Другої світової війни теж починали з потужної єдності:

— спільний комуністичний ворог, відбудова, соціальний контракт, інституції з моральним авторитетом.

Але покоління, що не знали війни, дедалі менше сприймали державу як спільну справу і дедалі більше як сервіс.

Асабійя поступово перетворилася на процедури, права й регламенти.

Сьогодні це проявляється у кризі довіри, атомізації суспільств, культурних війнах і зростанні ролі примусу замість легітимності.

Постколоніальні держави демонструють ще один хальдунівський парадокс:

— інституції без власної асабії не працюють.

Конституції, парламенти й вибори існують формально, але не створюють політичної єдності.

Реальна влада знову і знову повертається до племінних, кланових або воєнізованих структур

— там, де ще збережена здатність діяти разом.

Навіть корпорації й технологічні гіганти XXI століття проходять той самий цикл. Стартапи народжуються з місії, довіри й особистої відповідальності. Зростання приносить менеджмент і регламенти. Далі комфорт, KPI замість сенсів, репутаційні дії. І зрештою стагнація або витіснення новими, більш «голодними» гравцями.

Хальдунівська думка незручна, бо вона руйнує головну ілюзію модерності ніби інституції можуть існувати незалежно від живих соціальних зв’язків.

Насправді інституції це застиглі форми колишньої солідарності. Коли солідарність зникає, форма ще певний час тримається, але вже порожня.

Історія XX–XXI століть знову і знову показує:

(1) - легітимність не замінюється процедурою,

(2) - довіра не створюється законом,

(3) - сила не виникає з комфорту.

Історія, за Ібн Хальдуном, не зла й не сентиментальна. Вона просто рухається своїми циклами.

***

№ 1.564

Перед нами стоїть питання виживання, а не посад. Розмова з Віталієм Кличком

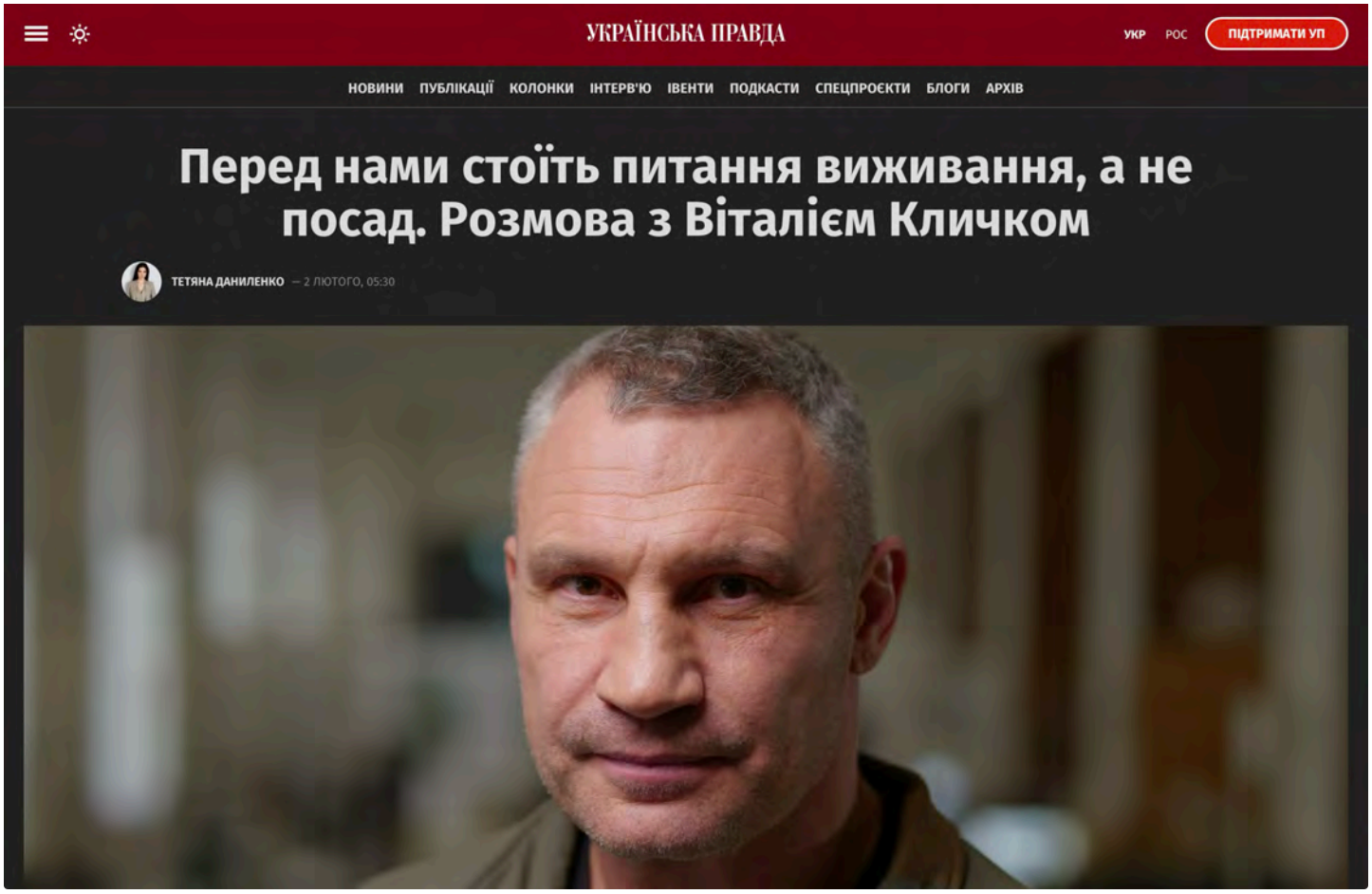

2026-02-02

Тетяна ***Даниленко***, УП

Четверта зима повномасштабної війни стала найсуворішою: побита російськими ударами українська енергосистема тримається на волосині. В останню добу кількаденного так званого енергетичного перемир'я в Україні сталося каскадне відімкнення електромережі і без зовнішнього втручання.

У Києві 31 січня припинилося постачання майже всіх комунальних послуг. Зупинилося навіть метро – пасажирів довелося евакуйовувати.

Ситуацію в столиці визнано найважчою: від початку року сотні будинків залишаються без тепла через руйнівні атаки на найбільші ТЕЦ. Президентзвинуватив київську владу у провалі підготовки до зими, протиставивши прифронтовому Харкову, який системно вибудовує енергетичну автономію.

Чи справді Київ і його мер Віталій Кличко не підготувалися до зими?

Відповідь може бути складнішою, ніж здається на перший погляд: по-перше, столична влада справді не бачить альтернативи великим ТЕЦ в Києві, по-друге, повноваження Кличка суттєво обрізані. Що, втім, не знімає з нього політичної відповідальності за ситуацію.

Про те, з якими проблемами зіткнулося місто та які перспективи чекають на киян, Тетяна Даниленко поговорила з мером столиці Віталієм Кличком.

1. "Забезпечити тепло когенераційними установками усьому місту неможливо"

– Після руйнівних ударів Росії по київських ТЕЦ-4 та ТЕЦ-6 і суботньої аварії електромереж станом на вечір 1 лютого залишаються без тепла 244 будинки. Як на відновлювальні роботи в Києві вплинуло каскадне відімкнення електрики по всій країні?

– До вихідних кількість будинків без опалення із понад 6 тисяч після обстрілу 9-го січня зменшилася до сотні. Але аварія на електромережі призвела до зупинки роботи систем водо- і теплопостачання й відкинула нас назад. Без тепла знову опинилися 3419 будинків.

Станом на 1 лютого без теплопостачання 244 будинки. Роботи тривають. Робимо можливе і неможливе. Звертаємося до мешканців – допомагати працівникам комунальної сфери, бо їх зараз катастрофічно не вистачає.

Фактично в половині будинків Києва ми заново розпочали опалювальний сезон у розпал морозів.

– У скількох будинках Києва відновити теплопостачання буде неможливо в нинішньому опалювальному сезоні?

– Ми вже вчетверте за цю зиму робимо все, щоб відновити теплопостачання. У Києві 12 000 будинків, з яких станом на 9 січня 1/2 були без теплопостачання і нам потрібно було максимально швидко зливати систему – на вулиці стояли морози до -20 вночі. Потрібно було швидко їх рятувати і повертати тепло, запускати систему.

Без перебільшення, це був подвиг комунальників, які працювали на морозі і вдень, і вночі. Майже всі будинки вже були з теплом, але відбувся наступний удар, і ми починаємо знову з нуля.

Сьогодні ми долаємо наслідки третього удару і робимо все, щоб повернути теплопостачання, особливо на Троєщину. Це ключове завдання. Самотужки ми не зможемо впоратися – велика кількість будинків, великий обсяг робіт. Тому хотів би ще раз подякувати всім мерам, які мені зателефонували і запропонували допомогу.

Враховуючи складну ситуацію, врешті-решт ми отримали можливість стовідсоткового бронювання працівників комунальної сфери, які задіяні в тепло-, електропостачанні. Це ж не таємниця, що значна їх частина були мобілізовані, а ті, що залишилися – кожен працює за двох-трьох. Це вкрай

складно. Герої, іншого слова немає. Зараз нам потрібно вдвічі більше спеціалістів.

– Призначений президентом *голова Деснянської РДА* заявив про необхідність копати вигрібні ями замість туалетів, якщо каналізація на Троєщині замерзне. Чи справді розглядають такий варіант?

– Я не хочу коментувати це повідомлення. Можу його охарактеризувати двома словами: **хайп і некомпетентність**. Крапка.

– Чому в Києві приблизно в десять разів менше когенераційних установок, ніж у прифронтовому Харкові, де живе менше ніж мільйон людей? Вони могли б бути виходом із ситуації, коли ключові ТЕЦ розбиті.

– Наше місто будувалося в радянські часи десятки років під систему центрального тепло- і електропостачання.

Будьмо відвертими:

> — **забезпечити тепло когенераційними установками усьому місту неможливо**.

Тим більше, що тепло в них – це побічний ефект, у першу чергу вони виробляють електрику.

Зараз ми запустили 5 міні-ТЕЦ, загальна кількість когенераційних установок в місті – 15.

Одну з них ми отримали від наших партнерів, одну – від держави, всі інші закупили за власні кошти. Ще дві когенераційні установки на днях надала Німеччина. У першу чергу установки забезпечують критичну інфраструктуру.

Так, місто на 100% з водою. Тепло в будинках, де його досі немає, ми поступово відновлюємо.

Стосовно ж електрики – її відсутність не є проблемою суто Києва, це проблема країни, кожного міста, містечка, селища. Вся країна має великий дефіцит електроенергії.

Когенераційні установки працюють на пункти незламності в школах і для забезпечення критичної інфраструктури.

І ще раз хочу сказати: вони не можуть бути панацеєю в електро- і теплозабезпеченні міста.

1 мВт когенераційної установки коштує приблизно 1 млн дол.

> Це без встановлення, тому що нам ще потрібно комунікації провести і підключити.

Місто Київ зараз взимку споживає майже 2 000 мВт.

Можете порахувати, скільки грошей потрібно, якщо теоретично замінити все централізоване опалення Києва.

Експерти кажуть, що когенерація не може замінити систему, під яку було побудоване місто. Київ – найбільше місто в східній Європі. Близько 3,5 мільйона людей мешкають у столиці.

Альтернативи центральному теплопостачанню немає, але, тим не менше, ми розуміємо, що від нашого східного сусіда ми нікуди не подінемося, ризики і загрози очевидні.

Тому потрібно поступово розробляти ***програму децентралізації***.

На це потрібно багато часу і великі кошти.

2. "Нас не можна порівнювати з іншими містами, навіть якщо вони прифронтові"

– Ви говорите, що для цього потрібні мільярди. *Бюджет міста – 106 млрд грн*. Чому під час нинішньої кризи прості громадяни інших країн збирають гроші на генератори для Києва?

– Від початку повномасштабного вторгнення Київ був і залишається метою ворога.

Нас порівнюють з іншими містами.

Але я можу чітко сказати: за кількістю обстрілів, застосованих ракет, крилатих ракет, дронів і за кількістю ударів по критичній інфраструктурі нас не можна порівнювати з іншими містами, навіть якщо вони прифронтові.

У Києві внаслідок обстрілів загинуло 300 людей, більше 30 дітей. Очевидно, що мета Путіна – посіяти паніку, загнати в депресію, підвищити соціальне напруження.

Частково ворог досягнув мети.

З самого початку повномасштабного вторгнення ми почали готуватися. Було закуплено 1120 генераторів різної потужності, які пішли на ключові системи, на критичну інфраструктуру нашого міста – водозабір, водовідведення, теплову генерацію.

Якби ми постійно не готувалися, ми опинилися б у складній ситуації ще в попередні роки.

Ми ремонтували самотужки, відновлювали систему і **до цієї зими ми були повністю готові**: генерація електроенергії в Києві перед цією зимою була більшою, ніж до повномасштабної війни.

Але що б ми не робили, багато що залежить від протиповітряної оборони.

Багато інфраструктурних об'єктів зазнали суттєвих пошкоджень внаслідок влучання ракет, і ми робимо все для того, щоб максимально швидко відновити систему тепло- й електропостачання в місті Києві.

– На вашу думку, ППО погано спрацювала?

– Ми дуже вдячні ППО, і я не раз був на нарадах під час відбивання атак. Щоразу це складна гра в шахи. Об'єктом атак противника є не тільки критична інфраструктура, але й сама ППО, яку постійно намагаються зруйнувати. Якби вони не збивали той відсоток ракет і дронів, який збивають зараз, ми були б у ще гіршому становищі. У них складна робота, ми їм вдячні і завжди допомагаємо.

Коли військові звертаються, ми, в принципі, завжди намагаємося допомогти – минулого року 12 мільярдів коштів столиці було витрачено на підтримку Збройних сил України. Передаємо не лише кошти, але привозимо обладнання. 57 тисяч дронів лише минулого року ми передали в армію, велику кількість РЕБів, машин – всього, з приводу чого звертаються.

3. "Голів районних адміністрацій, які також відповідають за комунальні послуги, не призначає мер і навіть догану їм не може дати"

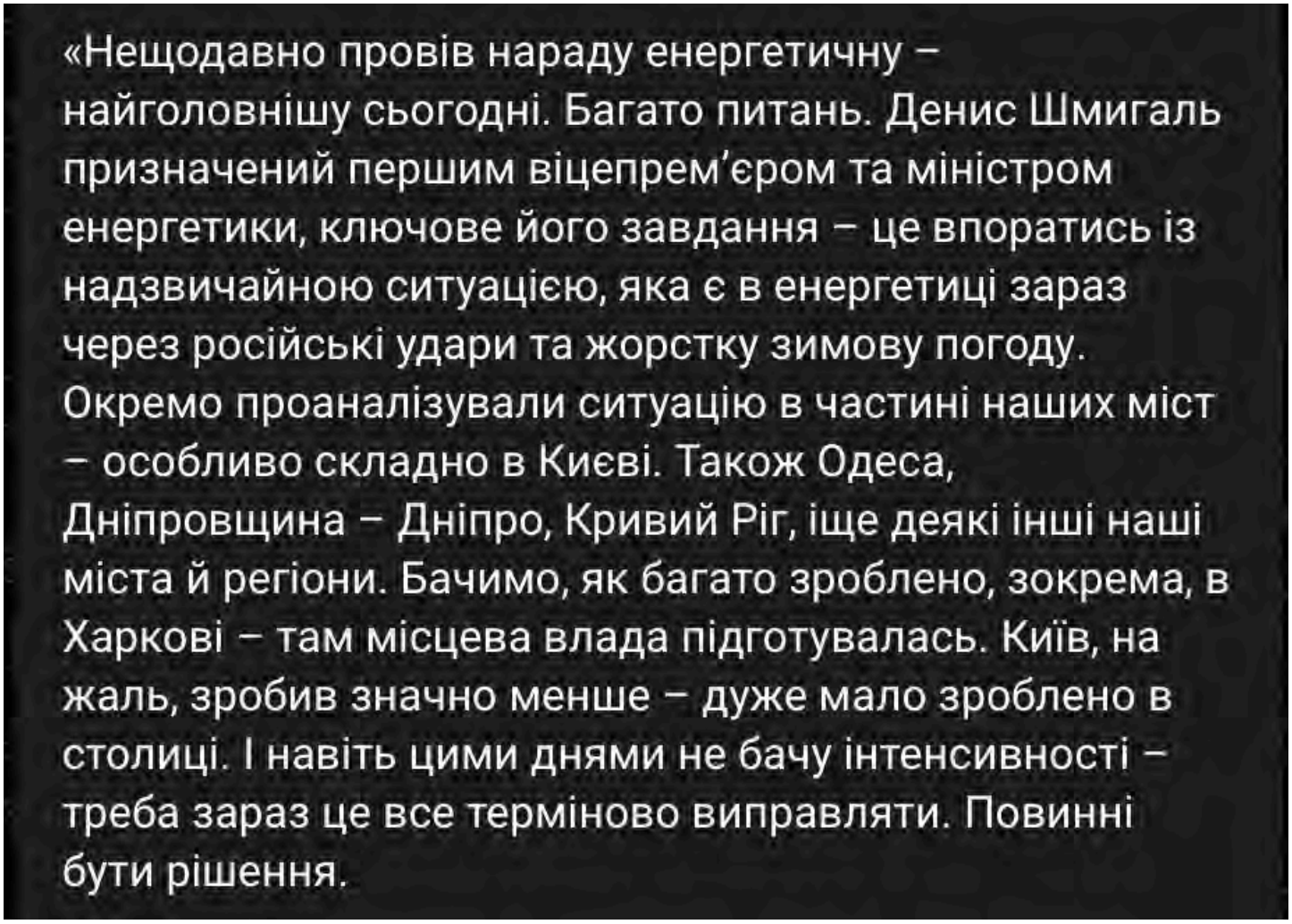

– Багато що було зроблено, особливо в Харкові, але багато хто не підготувався, і це, наприклад, Київ, заявив Зеленський у зверненні 14-го січня. Він не раз критикував вас і публічно, і, наскільки мені відомо, на селекторних нарадах. *Яку роль у нинішній ситуації відіграє його ставлення до вас як до політика, на вашу думку*?

– Росіяни навмисне створюють напругу в суспільстві і частково досягають своєї мети. Якщо люди добу, дві, три не мають електрики і кілька тижнів не мають тепла, їхній емоційний стан можна зрозуміти. Я спілкуюся з киянами постійно. Телефонні лінії 1551 у нас, інші гарячі лінії, у ДТЕК – плавляться від скарг.

Мета Путіна і цих обстрілів – щоб ми, українці, звинувачували кого завгодно: центральна влада – місцеву, місцева – центральну, мешканці звинувачували і першу, і другу, а також "Укренерго", ДТЕК, всі інших. Серед цих звинувачень якось зникає прізвище Путіна. Повірте, ми працюємо 24/7 вже не перший тиждень, робимо все, що ми можемо.

Я хочу попросити вибачення і розуміння у людей, які перебувають у найскрутніших умовах – без тепла, без електрики, іноді й без води.

Наші соціальні служби цілодобово працюють з маломобільними мешканцями, яким потрібна їжа, догляд. Якщо знаєте такі випадки, звертайтеся. З 2022 року всі лікарні, 10 опорних лікарень працюють в автономному режимі, забезпечені

автономним джерелом водопостачання, електропостачання, всі лікарні забезпечені генераторами.

Ми робимо все для того, щоб комунальний транспорт у місті працював, для того, щоб сміття вивозилося, комунальники працюють також вночі для того, щоб тримати місто в нормальному стані. Ми докладаємо немалих зусиль. Паралельно ліквідовуємо наслідки обстрілів. Нашим політикам дуже легко навішувати ярлики, хто винен.

Президент заявив, що ми погано підготувалися, а Харків – добре. Наступного дня був обстріл Харкова, і він лишився без електрики.

Не треба грати на руку нашому ворогу і шукати винних.

Нам потрібно зараз долати ті виклики. Мине час, і ми зможемо розібрати на молекули сьогоднішню ситуацію. Одне можу сказати: все залежне від міста ми робили.

– Якби все можливе було зроблене, вам би не доводилося публічно закликати районні адміністрації, голови яких призначаються президентом, прибирати сніг.

– У Києві справді «дивна ситуація»:

> — голів районних адміністрацій, які також відповідають за комунальні послуги, не призначає мер і навіть догану їм не може видати.
>
> Було хитро **зроблено однією постановою, щоб вони *підпорядковувалися вертикалі президента***.

Дороги почищені, а щодо тротуарів – велика кількість скарг.

Прямо після нашого інтерв'ю в мене нарада з головами районів з цього приводу.

Не хочеться переходити від погроз до якогось примусового вирішення проблем…

– *Управління житлово-комунального господарства* підпорядковуються вашій вертикалі чи районним адміністраціям?

– Дороги прибирає "Київавтодор". Дороги в місті Києві, можна сказати, прибрані.

Тротуари перебувають на балансі різних установ, але тримати їх в чистоті – *завдання районних адміністрацій*.

– Тобто тротуари і двори їхні, дороги – ваші?

– Так.

– Минулого року з бюджету міста Києва було вилучено 8 мільярдів гривень на користь центрального бюджету. Чи вплинуло це на якість підготовки Києва до цієї зими і нинішньої енергокризи?

– Зараз часто кажуть: чому місто з таким бюджетом не підготувалося? Майже 70% бюджету Києва – це захищені статті. Це заробітні плати людям, які працюють на місто: лікарям, викладачам, вчителям, комунальникам. Це велика частина.

У нас бюджету розвитку майже немає.

Часто можна почути – дороги не потрібні, мости не потрібні, зараз всі гроші треба спрямувати на ЗСУ.

Я їм кажу: вибачте, ***є економічна екосистема***.

Ми ремонтуємо критичну інфраструктуру, а дороги і мости можуть належати до критичної інфраструктури. Якщо вона розвалюється, від цього також залежить життя людей. Без доріг до вас не доїде ні швидка, ні пожежна. Шляхи сполучення – це артерії, які живлять райони. Без них райони перетворюються на гетто.

Ми ремонтуємо *лише важливі об'єкти*.

До того ж ремонт доріг – це робочі місця, це податки в бюджет. І з цих податків і надходжень, зокрема, ми фінансуємо Збройні сили.

Це, знаєте, **замкнута екосистема, і тут потрібно шукати баланс**.

– На *капітальне будівництво* Києвом витрачено більше, ніж на житлово-комунальне господарство. Це все одно великі суми, які могли бути спрямовані, наприклад, на підготовку енергосистеми.

– Ми повинні фінансувати систему життєзабезпечення, ремонтувати, відновлювати. Ми завжди робили все самотужки. Зараз, коли сталася надзвичайна ситуація, нам самим важко, і ми вдячні всім містам, які надають Києву допомогу. Наслідки обстрілів долають понад 200 бригад.

4. "Вони залізли в кишені місцевому самоврядуванню і забрали 8 мільярдів"

– *Бюджет столичного ЖКГ на 2026 рік – понад 7 мільярдів гривень, а будівництво доріг, розв'язок тощо – понад 12 мільярдів*. Хіба це не очевидна диспропорція?

– *Міст Метро* в критичному стані, потребує ремонту. Це складні роботи, на мільярди. Я вже мовчу про *міст Патона*, який брало *Агентство відновлення* на реконструкцію, а через 5 років нам його повернули, так нічого не зробивши. Зараз ми шукаємо зовнішнє фінансування для його ремонту.

Повторюся, *пересування містом – це артерії, без цього жити неможливо.*

Місто не повинно бути в занепаді.

Ми шукаємо баланс, бюджету не вистачає.

І в цей же самий момент, коли не вистачає коштів і велика частина їх, майже 15%, йде на підтримку Збройних сил, у нас забирають 8 млрд грн.

Не забирають – крадуть.

> — Із порушенням бюджетного кодексу, порушенням Конституції України. Просто залізли в кишені місцевому самоврядуванню і забрали.

Ми із розумінням ставилися б, якби гроші пішли на *військових* і на ЗСУ. Але вони йдуть на "*Укрзалізницю*".

> — Мені надавали інформацію, що заробітна платня у керівників наглядової ради "Укрзалізниці" складається з мільйонів на місяць.

Це ***несправедливо***, будемо намагатися повернути ці гроші. Вони потрібні місту.

– Ваші опоненти стверджують, що надходження в бюджет Києва – не заслуга міста, до того ж ви не можете освоїти свій великий бюджет.

– Грошей не вистачає, *програм у нас багато*.

Наприклад, ми хотіли б збільшити програму щодо ***співфінансування*** генераторів, сонячних станцій та інверторів для накопичення енергії для житлових будинків. У програмі взяло участь більше тисячі будинків, яким за участю міста було закуплене обладнання. У критичних умовах воно дає можливість забезпечувати себе базовими послугами. Якби були додаткові гроші, ми могли б кратно збільшити цю програму.

У порівнянні з іншими містами столиця і так дискримінована:

> — у всіх забирають 40% податку фізичних осіб, а в Києва – 60%.

– *Скільки когенераційних установок* ви отримали від держави, а скільки закупили самостійно?

– Когенераційну установку від держави ми отримали одну. Я не володію інформацією, скільки держава дала іншим містам. Знаю лише, що їх було більше100.

Ми її встановили, вона працює.

— *Дві* міні-ТЕЦ, які працюють з такими установками, ми запустили, *п'ять* запускаємо в лютому протягом місяця. Вони зараз проходять тестування.

Нам кажуть:

— чому опалювальний сезон розпочався, а когенераційні установки ще не реалізовані?

У мене є відповідь на це питання:

— це дороге обладнання, яке також може бути ціллю обстрілів.

— Нам потрібно їх захистити від можливих ударів захистом другого рівня.

– Чому Дніпро, Житомир, Харків почали пуско-налагоджувальні роботи цих установок значно раніше, ніж ви?

– Я не володію інформацією щодо цих міст, тому не готовий коментувати.

Дві установки працювали ще до обстрілів 9 січня.

– Проти київської влади було відкрито сотні кримінальних проваджень, деякі з них з'явилися зараз, у розпал енергетичної кризи. Чи відповідає дійсності інформація, що останні провадження стосуються робіт із запуску енергосистеми?

– З 2019-го року проти мерії було порушено 1 560 з чимось кримінальних справ.

За нашим КПК кримінальну справу відкрити дуже просто. Потім з кожної праски, з кожного телеграм-каналу розповідають, які тут негідники, а суспільство аплодує боротьбі з корупцією.

(1) Але за 1 560 провадженнями 110 працівників отримали підозри.

(2) Проти 24-х провадження закриті.

(3) За всіма провадженням є два рішення суду.

Робиться все, щоб облити брудом і розказати, як все погано.

Я можу вам сказати зараз не тільки як київський міський голова, а як голова *Асоціації міст України*:

— ситуація не дуже відрізняється і в багатьох інших містах.

Місцеве самоврядування є базисом демократії в кожній європейській демократичній країні.

— У нас під різними приводами було відсторонено понад 300 керівників громад.

Ми зараз ліквідовуємо наслідки обстрілів і, наприклад,

— за спрощеною процедурою *водоканал* закуповує генератор, який вкрай потрібен зараз у цих умовах.

Закупили генератори – наступного дня відкривається кримінальне провадження.

В розпал кризи працівники займаються тим, щоб надати документи, відбуваються виїмки, треба ходити по судах. І таких прикладів достатньо багато.

Після обстрілів 9-го січня відкрите термінове кримінальне провадження щодо "Київтеплоенерго", водоканалу, інших комунальних підприємств, які працюють над усуненням наслідків обстрілів.

– Київський водогін до цієї зими був без резервних джерел живлення?

– Мова про дизельні електростанції, необхідні водоканалу в нинішніх умовах. Звичайно в них були резервні джерела живлення – генератори.

Для посилення купують нові додаткові дизельні електростанції, потужніші за генератори.

Всі артезіанські свердловини, джерела водопостачання Київводоканалу вже кілька років як оснащені генераторами.

– Ваші працівники бояться ставити підписи під рішеннями?

– У нас і зарплати невисокі, текучка кадрів, ще й є ризик бути втягнутим у політичні розборки. І одна справа, коли справді є порушення закону, тоді ми і самі звертаємося у правоохоронні органи.

Але *в мене є підлеглий, у якого вісім підозр*. Я бачу в них лише політичний мотив і буду відстоювати таких людей.

5. "Призначають людину, яка не має до військових жодного стосунку, навіть в армії не служив"

– Хотіла б повернутися до *питання двовладдя в місті Києві*. Є 1) — обраний киянами *мер* і є 2) — вертикаль президента, представлена *головами районних адміністрацій* і *головою Військово-цивільної адміністрації*. Між ними є взаємна критика і тертя. Як це впливає на роботу мерії?

– Призначення начальника військової адміністрації є незаконним, воно прямо суперечить закону України про правовий режим воєнного стану та указу президента про утворення військових адміністрацій.

Дуже дивно, коли ще й *військова адміністрація* постійно намагається увійти в господарчу діяльність міста.

На початку повномасштабної війни я отримав дзвінок від президента і він повідомив, що є пропозиція щодо військової адміністрації у місті Києві і генерала Жирнова на посаду її голови. Я погодився, враховуючи, що війна, і військовим буде простіше комунікувати з військовим. Після цього був призначений генерал *Попко*, це також зрозуміло, коли воєнний стан.

Не дуже зрозуміло, коли призначають людину, яка не має до військових жодного стосунку, навіть в армії не служив. І ви праві, що це двовладдя, і незрозуміло, коли військова адміністрація вирішує військові питання, а коли просто втручається в господарчу діяльність міста.

Я намагаюся обходити гострі кути, бо зараз не той час, коли ми можемо звинувачувати один одного. Але іноді так зване двовладдя має такі наслідки.

Кличко: За 4 роки ми не мали можливості зустрітися із Зеленським і обговорити поточну ситуацію в місті

– У вас давня історія відносин із Володимиром Зеленським, яка розпочалася задовго до того, як він став президентом, а ви стали мером. "95 квартал" за часів Януковича вас активно критикував, між вами відбувалися перепалки. На старті президентства Зеленського голова його офісу Богдан взагалі намагався вас усунути. Чи намагалися налагодити відносини вже зараз, коли триває повномасштабна війна?

– Із "95 кварталом"?

– Із президентом Зеленським. Для того, щоб ситуація в місті нормалізувалася.

– Я багато разів пробував. Я розумію, що навантаження у президента дуже велике, і міжнародні зв'язки. Якось Леонід Кучма багато років тому мені сказав: бути президентом – це дуже складно. Тяжка робота, багато викликів. Бути президентом країни, яка перебуває у війні, ворогу не побажаєш. Ми всі зараз залежимо від успіху президента і його правильних кроків.

– Ви заявляли, що у вас немає прямої комунікації із Зеленським…

– Після моєї заяви мене почали запрошувати на селектори, онлайн. Я беру участь, доповідаю по поточній ситуації в місті, вирішуємо питання. Почали запрошувати на штаби, які проводяться під керівництвом Міненерго, Шмигалем. Тобто ситуація змінилася. Я сподіваюся, це мудре рішення, але не тимчасове. Спільна робота і комунікація вкрай важлива. Дякую за мудрість, те, що почали запрошувати.

– Як, до речі, змінилася політика Міненерго після призначення туди Дениса *Шмигаля*? Є різниця з Міненерго під керівництвом Галущенка?

– Я Галущенка навіть не бачив, не пам'ятаю, щоб ми зустрічалися

– Зі *Шмигалем* ви постійно на контакті?

– Після надзвичайної ситуації, яка відбулася після обстрілів 9 січня, через тиждень був організований штаб на чолі зі Шмигалем.

Після другого обстрілу ми зрозуміли, що самотужки не можемо впоратися, нам потрібна допомога, і мене почали запрошувати на наради.

Уявіть:

> — перша нарада щодо міста Києва, я прийшов, а мені кажуть: "Кличка у списках немає, ми вас не пропустимо". Я кажу: "Вибачте, будь ласка, нарада по місту Києву по надзвичайній ситуації, а мера не пускають? Якось дивно, повідомте керівництву".

Вирішили це питання. Можливо, це була помилка чиновників, які не допрацювали.

6. "Зустрівся з прем'єр-міністром, мене попросили не бути настільки песимістично налаштованим"

– Яке ваше ставлення до енергетичного перемир'я?

– Це компетенція виключно президента України. Я не долучений до групи, яка займається перемовинами. Я тільки спостерігаю за новинами про ті зустрічі.

На мою думку, це *доречна ініціатива*.

Не хочу наводити паніку – мене вже називали панікером і за підготовку до повномасштабного вторгнення, і коли я зустрічався з прем'єром перед нинішніми обстрілами – але я не просто так закликав киян за можливості виїжджати за місто.

Ми повинні усвідомлювати різні варіанти подальших подій.

Коли я висловив свої побоювання прем'єру Свириденко, вона попросила не бути таким песимістом.

Не слід виключати найгірших сценаріїв і варто до них готуватися.

Тому *я публічно і закликав киян виїжджати за місто*, якщо є можливість. Розраховую на розуміння та допомогу людей для того, щоб спільними зусиллями пройти складні виклики.

Дякуючи спорту, я маю можливість, він відкрив двері для багатьох контактів

– Коли ви заявляли, що 600 тисяч киян вже виїхали, звідки ви взяли цю цифру, наскільки вона відповідає дійсності?

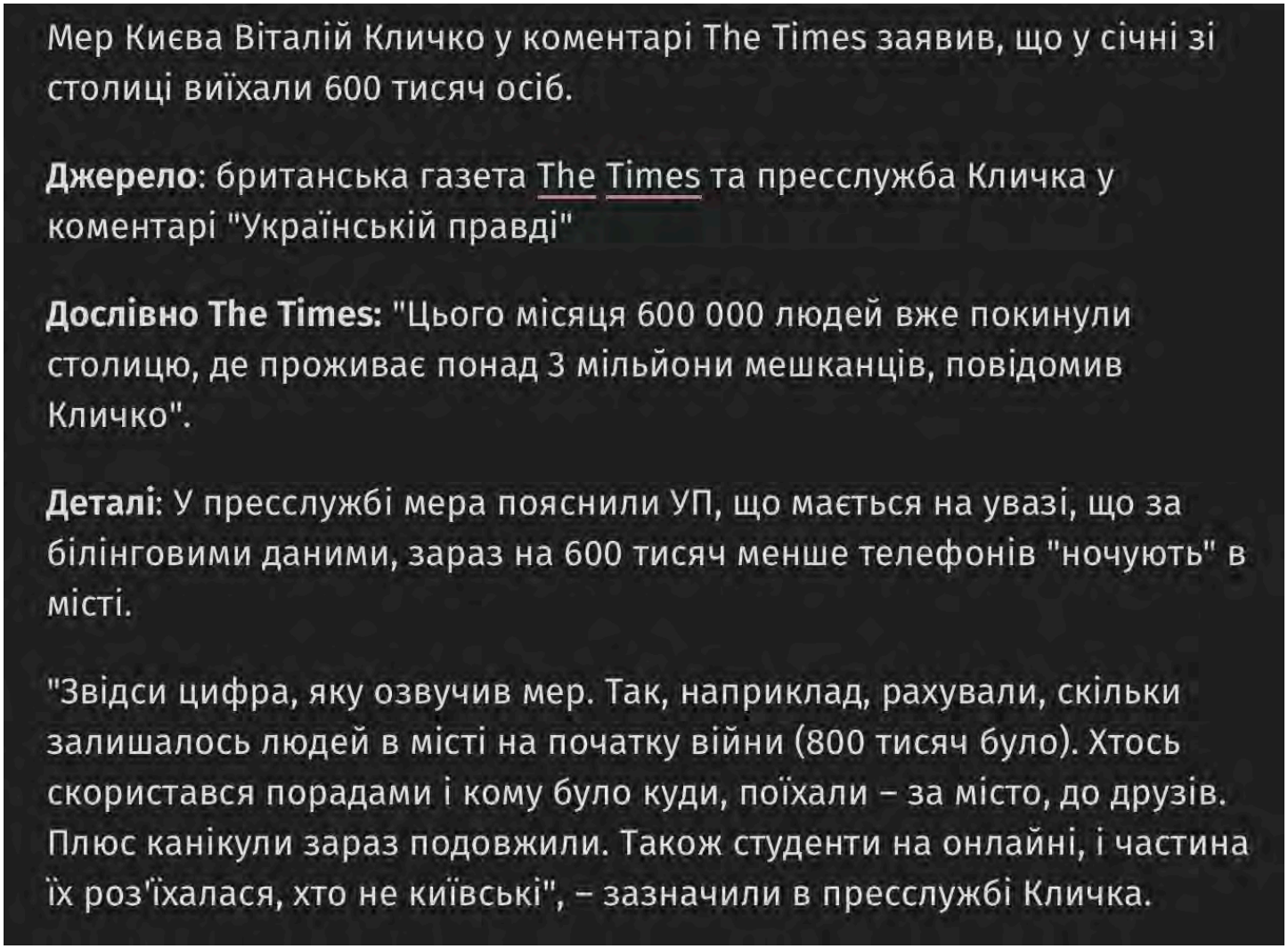

– Ми спираємося на інформацію, яку отримуємо від операторів мобільного зв'язку. В останні дні справді зменшилася і кількість автівок. До речі, багато людей виїжджають за місто на ніч, а вдень повертаються.

Це зменшує навантаження на інфраструктуру і це полегшує нашу роботу.

– Столиця відкриває школи з 2 лютого?

– Ми будемо відкривати школи.

Щодо *Троєщини* — окрема історія, тому що там на базі шкіл розташовуються опорні пункти обігріву, де ми встановили мобільні котельні, щоб підняти температуру до 20-22 градусів. Люди можуть прийти, погрітися, можуть переночувати за потреби.

Тому кожен навчальний заклад буде діяти залежно від ситуації із безпекою та тепло-, електропостачанням і вибиратиме формат навчання: очний, дистанційний або змішаний.

– Чи правда, що через, зокрема, справу НАБУ, операцію "Чисте місто" і тиск влади у вигляді справ ДБР, у вас є певні труднощі в міжнародних контактах?

– Я про це не чув.

Стосовно *операції НАБУ*:

> — нами були миттєво прийняті рішення і ті, хто працював в адміністрації і почав вирішувати свої приватні цікаві інтереси, були одразу звільнені. Проти деяких відкриті кримінальні провадження. *Ми робимо все для того, щоб допомагати правоохоронним органам.*

Кожен, хто намагається використовувати посаду у своїх приватних інтересах, порушуючи закон України, повинен відповідати і не має права працювати. *Викидаємо зразу.*

Але якщо є *безпідставні звинувачення*, ми відстоюємо людей.

Один із прикладів:

> — керівник департаменту транспорту.

Я навіть прийшов до суду, хочу розповісти цю історію:

> — ми перекрили рух метро на Теремки, коли побачили, що йде виніс ґрунту. Це означає, що може бути деформація тунелів. У складних умовах ця ділянка будувалася за часів Януковича. Її гнали, хоча там плавуни, складні ґрунти, і експертиза показала, що є всі складові порушення умов будівництва. Триває судовий процес.

Я звертаюся до судді: ваша честь, мене цікавить одне питання – ми зробили все, щоб не сталася надзвичайна ситуація і ніхто не загинув, не дай Бог.

У чому винен посадовець? Коли це будувалося, він тут ще не працював.

Коли ми отримали інформацію, що з метро є проблема, то миттєво його зупинили. Він злочин зробив, що закрив рух транспорту, чи зробив це зарано, а може запізно?

Відповідь суду: *службове недбальство*.

У чому воно полягає? Це явно історії, притягнуті за вуха.

– Деякі депутати заявляють про необхідність відсторонити від влади як вас, так і Тимура *Ткаченка*. Що на це можете відповісти?

– Кияни довірили мені керувати містом, і я роблю все, що можливо.

Існує *політична складова*, де під різними підставами з'являються такі бажання. Але за законом лише мешканці Києва на виборах можуть висловлювати довіру чи недовіру тій чи іншій людині. І це в їхніх руках.

Що стосується таких намагань, я розумію, що існує *політична зацікавленість*. Всім подобатися не будеш, звичайно.

Я *намагаюся максимально бути ефективним* на цій посаді.

1) — На наступних виборах кияни зможуть вирішити – виправдав довіру чи ні. І виключно на це я можу спиратися. Це перше.

2) — По-друге, щодо виборів, мене дратує, дійсно дратує, коли починають бігати представники різних політичних партій і казати:

> — ось зараз почнуться вибори, ми повинні щось робити, готуватися до якихось виборів. Я їм ставлю питання: до яких виборів ви готуєтеся? В Госдуму в Москві?

Складний стан у країні. Дуже непроста ситуація. І не таємниця, що мета Путіна – знищення України як незалежної держави. Його не цікавлять Донецьк, Луганськ, Крим. Його цікавить Київ, цікавить вся Україна.

І в цей момент, коли люди платять за існування держави своїм життям, хтось мріє про якісь посади, *політичні перспективи*…

Перед нами стоїть питання виживання!

Коли будуть *вибори* – тоді будемо говорити.

Зараз мусимо вистояти, захистити незалежність і територіальну цілісність. І це ключове. Зможемо це реалізувати – будемо рухатися далі. Все інше – не більш ніж спекуляції.

***

№ 1.565-1

Києву потрібно вирішувати житлову проблему. Як в цьому допоможуть податок на нерухомість та соціальні помешкання?

2020-10-23

В 1992 році в Україні почалася *приватизація державного житлового фонду*. Державні квартири, в яких проживали громадяни, ставали власністю їхніх мешканців. Нові власники отримували право вільно розпоряджатися своїм майном – продавати, здавати в оренду, передавати у спадок, дарувати тощо.

Важливо зазначити, що така приватизація була безоплатною. Це суттєво скоротило житловий фонд у власності міст, підприємств та інших відомств.

Як наслідок, **держава втратила можливість управляти житловою політикою** через ***публічний житловий фонд***, а

— житло стало найдорожчим активом у бюджетах домогосподарств.

В Україні виникла одна з найвищих часток приватного житла серед країн Європи.

Стаття 47 *Конституції України* каже, що

— кожен має право на житло і держава створює умови, за яких кожен може купити, орендувати чи побудувати собі житло.

Чинна на сьогодні 1995 р. Концепція державної житлової політики стверджує, що

— «метою державної житлової політики є створення умов для реалізації права громадян на житло, розширення житлового будівництва, поліпшення утримання та схоронності житлового фонду».

Житлову систему в державі сьогодні все ще регулює Житловий кодекс УРСР, прийнятий у 1983 році.

За роки незалежності ухвалили серію законодавчих актів, які регламентують функціонування житлової сфери.

Втім, як пояснюють аналітики *CEDOS*, ці закони часто суперечливі і потребують узгодження та врегулювання.

Про витоки ***проблем житлово-комунальної сфери*** та можливі шляхи їхнього вирішення «Хмарочос» розпитав в аналітиків, депутатів та громадських діячів.

1. Що робити з *застарілим житловим фондом*?

Що робити з *застарілим житловим фондом*?

За словами Олени *Шуляк*, народної депутатки і голови МФО «За велике будівництво», на

1) — майже один млрд м2 житла в *Україні*, понад 80% – збудовано *до 1980-х років*.

Все це застаріле, неефективне з точки зору енергоощадливості житло. Воно є причиною втрати тепла, а відтак – високих цифр споживання в тарифах і великих сум у платіжках.

2) — *Застарілий житловий фонд* потребує *термомодернізації* та *капітального* ремонту.

Станом на сьогодні

3) — ***застаріла забудова***, яка підлягає *реновації*, складає 15 млн м2 з 62 мільйонів загального фонду міста ***Києва***, розповідає керівник КО «Київгенплан» Сергій *Броневицький*.

Згідно з Законом України від ***2015*** «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку»

4) — **проведення *капітального ремонту* будинку та його фінансування є *обов'язком співвласників* багатоквартирного будинку** (власників квартир і нежитлових приміщень у цьому будинку) пропорційно до частки власності.

Важливо зазначити, що

5) — ***капітальний ремонт*** *не входить* до затвердженого Кабінетом Міністрів Переліку послуг з утримання будинків.

Відрахування на капітальний ремонт зникли з тарифу ще у 1996 році.

За словами Олени *Шуляк*, народної депутатки і голови МФО «За велике будівництво», на

1) — майже один млрд м2 житла в *Україні*, понад 80% – збудовано *до 1980-х років*.

Все це застаріле, неефективне з точки зору енергоощадливості житло. Воно є причиною втрати тепла, а відтак – високих цифр споживання в тарифах і великих сум у платіжках.

2) — *Застарілий житловий фонд* потребує *термомодернізації* та *капітального* ремонту.

Станом на сьогодні

3) — ***застаріла забудова***, яка підлягає *реновації*, складає 15 млн м2 з 62 мільйонів загального фонду міста ***Києва***, розповідає керівник КО «Київгенплан» Сергій *Броневицький*.

Згідно з Законом України від ***2015*** «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку»

4) — **проведення *капітального ремонту* будинку та його фінансування є *обов'язком співвласників* багатоквартирного будинку** (власників квартир і нежитлових приміщень у цьому будинку) пропорційно до частки власності.

Важливо зазначити, що

5) — ***капітальний ремонт*** *не входить* до затвердженого Кабінетом Міністрів Переліку послуг з утримання будинків.

Відрахування на капітальний ремонт зникли з тарифу ще у 1996 році.

«В Європі сплачують певну суму, яка витрачається на капітальний ремонт. А в нас відрахування на капремонт будинків майже не йдуть. Тому багато об'єктів, яких би ще могла врятувала реновація, через відсутність будь-якого ремонту, скоро просто перейдуть у статус аварійних. І їх треба буде зносити», – пояснює народна депутатка.

«Головна проблема, яку ми отримали внаслідок безкоштовної приватизації – це люди, які мають майно, але не відчувають себе власниками. Якби кожен, хто приватизував житло, сплатив за нього якусь частки вартості, це суттєво вплинуло би на ставлення до майна», – пояснює Олег *Попенко*, голова Спілки споживачів комунальних послуг.

Павло *Федорів*, експерт із житлової політики та аналітик CEDOS вважає, що внаслідок безкоштовної приватизації багато власників наразі не здатні не лише фінансувати капітальний ремонт будинку, але й самостійно платити за комунальні послуги. При цьому за роки незалежності громадянам ніхто так і не пояснив, що не лише квартири, але й будинки в цілому належать співмешканцям, а стан будинків є їхньою відповідальністю.

«Тому, що буде з будинками, якщо говорити більш гостро – скільки ці будинки простоять, залежить від людей, які не знають, що вони власники», – каже Андрій *Саук*, експерт у сфері житлово-комунального господарства.

Проблему застарілого житла наразі регулює закон «Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду», прийнятий у 2007 році.

Втім, в реальності закон майже не працює – його втіленню заважає необхідність згоди всіх без винятку співвласників на реконструкцію.

У 2019 році Міністерство регіонального розвитку запропонувало законопроєкт, який мав би пришвидшити знесення старих будинків. Для рішення про реконструкцію чи знесення пропонувалося отримувати згоду лише 75% власників.

Цікаво, що у 2017 році мер Москви Сергій *Собянін* затвердив програму, яка передбачала знесення понад 5 000 будинків, здебільшого хрущовок. На їхньому місці будували житло більшої поверховості – від шести до двадцяти поверхів.

Натомість в інших країнах колишнього соцтабору практикують саме оновлення старого панельного житла. Наприклад, в Чехії за комплексну реновацію будинків (включаючи утеплення і добудову балконів) взялися співвласники з державою із залученням ґрантів Євросоюзу. Квартири там, як і в Україні, були приватизовані.

Проблема термомодернізації і санації житлового фонду, на думку Олега *Попенка*, є проблемою філософії розвитку міста і справою формування інституту відповідального власника.

> «В якихось районах можливе і будівництво нового житла і нової інфраструктури мікрорайону, в інших випадках це буде термомодернізація багатоквартирного будинку. Але в кожному разі, ми повинні розуміти, що без створення державної програми реновації застарілого житла, без участі державного бюджету реалізація цих програм неможлива», – каже експерт.

Варіантів розв'язання проблеми застарілого фонду багато.

Основне проблема полягає в тому, хто буде за це платити, вважає Павло *Федорів*.

У квітні 2020 року розпочалося громадське обговорення проєкту внесення змін до закону про комплексну реконструкцію застарілого житлового фонду. Ці зміни передбачають право девелопера домовлятися із співвласниками.

> «Наприклад, девелопер бажає знести старі помешкання або зробити там ремонт. На час реконструкції людей переселяють в «маневрений фонд» (який ще треба створити) або в інші ЖК цього девелопера. На місці старих будинків будують нові – наприклад, вищі. Власники старих

помешкань повертаються до свого району (або ні), а вільні квартири девелопер продає», – розповідає Павло Федорів. Утім, на думку аналітика, пропоновані зміни спрямовані на боротьбу з наслідками проблеми, а не з її причиною – «нездатністю власників утримувати та ремонтувати своє житло».

Крім того, для українців нерухомість – це не не тільки елемент комфорту та інвестицій, але й ознака безпеки, вважає Святослав *Павлюк*, виконавчий директор асоціації «Ефективні міста України». Тому мешканців квартир важко переконати переїхати в тимчасове житло, адже це – зона невідомого.

Проблемою житлово-комунальної сфери, на думку експерта, є також те, що кошти на утримання будинку нараховують по суті без огляду самого будинку – за нормами, а не за реальним станом.

«Власники мають розуміти зв'язок між станом будинку, тарифом на його утримання і переліком послуг, які їм надали. Для цього будинки треба обстежувати і формувати список проблем, які слід вирішити. З огляду на це вже формувати бюджет на рік. А тоді звітувати про витрачені кошти», – каже Святослав Павлюк.

Насправді будинки сьогодні таки ремонтують за гроші платників податків – або через *субвенцію*, або через програми *співфінансування*.

— Наприклад, у 2020 році за програмою співфінансування в Києві відремонтують близько 198 будинків.

Внески співвласників складатимуть від 1 до 30% вартості робіт, а решта – від 70 до 99% – надійде з міського бюджету.

Такий підхід, вважає міська влада, має «допомогти людям стати повноцінними власниками».

Недалекоглядна політика ***приватизації житла*** допомогла людям зберегти дах над головою, але закріпила усі наявні на той момент нерівності (якість і наявність житла тощо) і скоротила житловий фонд у публічній власності.

— Водночас ця політика створила кричущу проблему ***застарілого житлового фонду***, який не ремонтувався десятиліттями.

«Якби в 90-х квартири не ***роздавали безоплатно***, а продавали за мінімальну вартість, то ці кошти можна було б направити на капітальний ремонт», – каже Святослав *Павлюк*.

Ефективність ОСББ, на думку Андрія *Саука*, пов'язана з тим, що мешканці усвідомили себе співвласниками:

— «Вони розуміють, що ОСББ – це не інший ЖЕК. А голова правління ОСББ – це не керівник жеку. Що всі власники несуть солідарну відповідальність за стан будинку».

В такому разі проблем з внесками на утримання, на його думку, будинку не виникає.

Хоча відомі випадки, коли в ОСББ, створеному в старому будинку, виникають серйозні фінансові проблеми через несплату за комунальні послуги частиною співвласників.

Станом на кінець 2019 року у Києві налічувалося близько 1 500 ОСББ.

— Тобто наразі процес об'єднання співвласників в ОСББ не став основою для всього житлового фонду.

Це зумовлено поганою законодавчою базою і поганим фінансуванням, вважає Олег *Попенко*.

«В більшості східноєвропейських країн співвласники багатоквартирного будинку можуть отримати кредит на ремонт з дуже низькими відсотками. Паралельно вони отримують компенсацію з державного та муніципального бюджету. На жаль, в Україні пропонують кредит під 12-14%, виконання робіт за свій рахунок, і тому реалізація такої програми реновації як в Польщі, Литві, Словаччині практично неможлива», – пояснює *голова Спілки споживачів комунальних послуг*.

На допомогу власникам має дійсно прийти місто чи держава.

Але робити ремонт за гроші платників податків варто в обмін на частки власності, вважають експерти.

Адже внаслідок тотальної приватизації міста майже повністю позбулися муніципального фонду житла.

Замість того, щоб просто фінансувати ремонти об'єктів приватної власності, суспільство повинно спрямувати ці кошти на створення соціального орендного житла, вважає Павло *Федорів*.

Крім того, проблема капітальних ремонтів стосується не лише старих будинків. Йдеться не лише про сьогодення, але й про майбутнє, адже нові будинки через десяток років теж треба буде ремонтувати.

«Можна як завгодно зараз фінансувати ремонти або створювати ОСББ чи щось там.

Але насправді потрібно працювати з ***причиною*** **відсутності ремонтів – відсутністю ефективного *власника* й *відрахувань* на утримання**», – вважає аналітик.

2. Чому житлову політику не варто підміняти політикою будівництва?

Водночас згідно з проєктом нового Генерального плану, громадське обговорення якого затрималося через пандемію,

> **— до 2040 року в Києві планують побудувати 28,6 мільйонів квадратних метрів житла, тобто 1,3 мільйонів квадратних метрів на рік.**

На перший погляд, така активна забудова могла би вирішити житлову проблему киян.

Але насправді це не так.

Як розповідає Олена *Шуляк*, безконтрольна забудова житлом міста – завжди погана ідея, оскільки будівництво нового житла має передбачати створення відповідної інфраструктури.

> «Квартирне питання» не вирішити лише квартирою. Людям, які в ній житимуть, необхідні, наприклад, паркомісце, дитмайданчик, школа, аптека і магазин поблизу», – каже депутатка.

На думку Павла *Федоріва*, сьогодні найчастіше **житлову політику підміняють політикою будівництва**.

Тобто по суті йдеться «розширення житлового будівництва», але при цьому чіткого розуміння, що і для кого будується, немає.

«Житло має дві властивості – дах над головою і актив, інвестиція. В нас Податковий кодекс не вловлює цих різних ролей. І тому загалом можна будувати скільки завгодно, але не зрозуміло, хто і для чого купуватиме квартири і що буде відбуватися далі з цим житлом (стоятиме порожнім, будуть здавати в оренду тощо)», – каже аналітик.

Фінансування будівництва житла здебільшого відбувається здебільшого через залучення ***коштів інвесторів***.

І це також стало проблемою для українського ринку.

Два найгучніших випадки пов’язані з банком «Аркада» і компанією «Укрбуд».

— У грудні 2019 року компанія «Укрбуд» заморозила будівництво на всіх своїх 26 об'єктах, куди вклали кошти понад 13 тисяч родин. «Київміськбуд» зобов'язавсядобудувати житлові комплекси «Укрбуду», проте згодом міська влада заявила, що для добудови всіх будинків бракує понад два мільярди гривень.

Нещодавно НБУ ліквідував банк «Аркада», який не добудував три житлових комплекси («Еврика», «Патріотика» і «Патріотика на озерах»). Міський голова доручив «Київміськбуду» здійснити аудит цих комплексів, щоб знову-таки завершити будівництво об'єктів.

На думку Віктора *Глеби*, експерта державного управління в галузі містобудування, механізм фінансування будівництва приватних ЖК з боку держави, має ознаки неприхованої корупції:

— «Комунальне підприємство (яке частково належить столичній громаді) "Київміськбуд" отримує з держави два мільярди гривень на добудову об'єктів "Укрбуду" (іноді незаконних) замість, скажімо, фінансування зношених магістральних мереж столиці».

Експерт вважає, що

— люди часто не розуміють різниці між ***капіталовкладеннями*** в будівельну компанію та ***купівлею квартири***.

Вони вкладають гроші в інвестиційні піраміди фондів житлового будівництва офшорних компаній, сподіваючись, що вирішують своє «квартирне питання».

«Забудова житлом столиці вирішує питання збагачення не тільки самих будівельних девелоперів, а й депутатів міськради та чиновників, які голосують за рішення щодо землекористування або заплющують очі на проблеми будівництва житла під виглядом реконструкції громадських будівель без всіх необхідних документів землекористування», – каже Віктор Глеба.

Тому, щоб у майбутньому не повторювати досвід «Укрбуду» чи «Аркади», інвесторів потрібно захистити, наполягає Олена *Шуляк*.

— «Наразі для громадського обговорення доступний законопроєкт, де окреслені запобіжники, що мають вберегти людей від будівельних афер. Якщо максимально стисло:

— пропонуємо продавати людям не квадратні метри в незавершеному об'єкті, а конкретно квартири», – пояснює депутатка.

Зазвичай у постраждалих інвесторів на якомусь етапі виникають проблеми з документами від забудовника.

Якщо згаданий законопроєкт приймуть, забудовник спочатку готуватиме весь пакет документів, і тільки після цього зможе розпочати будівельні роботи. Тобто квартиру продаватимуть лише в тому разі, якщо вона зареєстрована в реєстрі. А в реєстр, своєю чергою, вона потрапляє лише після отримання всіх дозволів.

Законопроєкт також передбачає ряд запобіжників від маніпуляцій недобросовісних забудовників:

> — продаж неіснуючого житла або його перепродаж іншим особам, зміни проєкту без узгодження з кредитором, нецільового використання коштів інвесторів, а також нескінченного перенесення термінів здачі будинку в експлуатацію.

Проте, на думку Павла *Федорів*а, такий закон може вирішити проблему можливих махінацій при купівлі нерухомості, але не має справу зі створенням інституту «ефективного власника», що, власне і є ціллю Міністерства розвитку громад і територій, яке опублікувало закон.

> — «Замість гарантувати людям покупку квартири, їх треба відразу реєструвати в об'єднання співвласників і передавати їм увесь будинок, бо вони ж не квартиру купують в повітрі, а частку співвласності на багатоквартирний будинок», – каже експерт.

Ще одна проблема для міста – це статус земельної ділянки, яка виділяється під забудову, вважає Святослав *Павлюк*.

> — Місто мало би отримувати доходи від продажу землі чи оренди земельних ділянок. Натомість наразі маємо ситуацію, коли забудовник орендує землю до моменту здачі будинку в експлуатацію, а після цього її передають у постійне користування.

«Виникає дивна ситуація, коли вартість будівництва на Софіївській площі та вартість будівництва на Софіївській Борщагівці ідентичні, але ціни на квартири відрізняються. Люди вважають, що купують будинок з землею, але ця земля там врахована лише у вигляді прибутку забудовника. В якийсь момент місто Київ схаменеться і подумає, що йому треба це унормувати, виставить на цю земельну ділянку орендну плату або вимогу її викупити. І власники зіткнуться з тим, що вони повинні заплатити двічі», – вважає експерт.

На думку Павла *Федорів*а, неконтрольована забудова Києва не лише не вирішує, а навіть поглиблює проблеми з житлом, створюючи умови для спекуляції.

— «Загалом багаті можуть виграти конкуренцію за помешкання у бідних на ранніх етапах будівництва нового об'єкту. А тоді або здавати їм ці помешкання в оренду, або продати дорожче. Чи взагалі нічого не робити, адже витрати на власність у нас дуже низькі», – каже аналітик.

По суті, **місто ніколи не вирішить житлову проблему, просто будуючи більше житла.**

— Але «Логіка "дати девелоперам більше будувати" не перетворюється в "усі матимуть де жити", бо девелопери орієнтуються на платоспроможний попит, а не у всіх є гроші й бажання купувати житло», – стверджує Павло Федорів.

За словами експертів, основний наслідок чинної житлової політики, яка спрямована лише на власність, полягатиме в тому, що житла може з'являтися багато, але володітимуть ним лише ті, хто зможе його придбати.

При цьому містобудівні рішення, які зараз закладаються, житимуть у часі. А за погані рішення, прийняті сьогодні, містянам доведеться розплачуватися не один десяток років.

3. Що таке податок на нерухомість та чому його треба реформувати?

Як вже згадувалося вище, **житло в Україні несе мінімальні зобов'язання для власників.**

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, запровадили зовсім недавно.

Крім того, цей податок передбачає податкові пільги для всіх квартир (незалежно від їхньої кількості) – на 60 квадратних метрів, а для всіх будинків – на 120 квадратних метрів. Ставка оподаткування є пласкою та становить не більше 1,5% мінімальної заробітної плати за кожен квадратний метр площі понад податкову пільгу.

«Податок на нерухомість виконує кілька різних функцій. Це і спроба повернути суспільству частину земельної ренти (доходу не від праці, а просто від володіння землею та тим, що на ній збудовано), і стимул для багатих перестати накопичувати квартири в новобудовах, і спроба спрямувати капітал в продуктивні сектори економіки, а не в нерухомість», – розповідає Павло *Федорів*.

Але в Україні цей податок складений так, щоб більшість домогосподарств його не платили. Відповідно, він не виконує жодної з описаних вище функцій. Наразі він не впливає ні на перерозподіл житла, ні на будівництво інфраструктури.

«Простий приклад: школи й садочки будуються з місцевого бюджету, який наповнюється здебільшого податком на доходи фізичних осіб, який платять і орендарі. З'являється школа біля будинку – власник квартири може сказати "плати більше" і орендар цієї квартири заплатить за школу чи садочок ще раз, хоча вже взяв участь у фінансуванні, сплативши податок», – пояснює Павло *Федорів*.

На думку аналітика, ключем до вирішення проблем житлово-комунальної сфери є саме реформа цього податку.

У світі податок на нерухомість часто є одним з головних джерел наповнення місцевих бюджетів. Він легкий в адмініструванні, прогресивний за суттю та обкладає капітал, а не працю.

Податок на нерухомість зазвичай нараховується на ринкову вартість помешкання, а не на його площу. Саме вартість краще відображає особливості місця, де розташоване житло.

«Наприклад, маємо помешкання у віддаленому районі міста без хорошого транспортного сполучення, його вартість становить 10 тисяч умовних одиниць. Податок на таке помешкання становитиме, наприклад, 0,5% вартості на рік – 50 одиниць. Припустимо, що місто побудувало туди лінію трамваю та відремонтувало поряд школу з новим спортивним комплексом. Вартість такого помешкання тепер становить 15 тисяч умовних одиниць. Власник помешкання не зробив більше, ніж решта містян, щоб там з'явилась лінія трамваю та школа, але його багатство зросло в півтори рази. Тепер податок, який він сплачуватиме, нараховуватиметься на нову вартість і становитиме 75 умовних одиниць. Якщо у власності людини є ще одне помешкання, то для нього може існувати інша, більша ставка – наприклад, 1%. Або якщо наприклад вартість цього помешкання перевищує якусь визначену суму, то на це перевищення застосовується вища ставка», – пояснює експерт.

Важливо, що податок на нерухомість пов'язаний із сектором оренди житла. Адже витрати на сплату податку – найпростіший стимул використовувати квартиру в новобудові саме як житло, а не як спекулятивний актив (порожні квадратні метри, куплені «про запас», як інвестиція). Наприклад, здавати його в оренду, щоб покрити витрати на податки. Такий податок також може змусити погодитись продавати «зайве» житло державі.

«У довгостроковій перспективі податок на нерухомість знижує привабливість житла як активу та інвестиції, а тому знижує попит за рахунок тих, кому воно потрібне не для життя. Тим самим підвищується доступність житла для інших», – зазначає Павло Федорів.

4. Що не так із державними житловими програмами?

Одна з аксіом житлової політики полягає в тому, що завжди існує частина людей, які не можуть забезпечити себе житлом через ринок.

Відповідно, житлова політика має бути спрямованою на забезпечення даху над головою для таких людей.

— В Україні досі існує такий феномен як «*квартирна черга*» – облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов.

Явище «квартирної черги» держава успадкувала з радянського минулого. Імовірно, що багато людей перебувають у такій черзі ще з тих пір, тобто вже більше тридцяти років.

За даними КМДА, станом на жовтень 2020 року в Києві на такому обліку перебуває більше *69 тисяч осіб*.

— При цьому впродовж *2014-2020* років міська влада загалом видала *732 квартири*.

«Залишилося всього 100 років на видачу квартир із такими темпами, якщо нікого більше не ставити у чергу», – каже Павло *Федорів*.

У 2006 році в Україні прийняли закон «Про житловий фонд соціального призначення», згідно з яким безкоштовно на певний термін громадянам, які мають доходи на рівні прожиткового мінімуму, видають *соціальне житло*.

По суті йдеться про символічну квартплату у вигляді комунальних.

— Аби отримати таке житло, потрібно стати на соціальний квартирний облік.

Наразі в Києві на такому обліку перебуває 143 сім'ї та одиноких громадян.

Утім, за словами Олега *Попенка*, цей закон не працює в Україні. Як наслідок, **проблема будівництва та експлуатації соціального житла в Україні не вирішена**.

Загалом державні житлові програми в Україні здебільшого спрямовані на субсидування будівництва житла, яке потім передають у власність:

— чи то вартості житла напряму, чи то вартості обслуговування кредиту на його придбання.

По суті, ледь не всі програми житлові в Україні сьогодні

– про дарування квартир у приватну власність. А це не тільки неефективно, але й *несправедливо*.

«Оскільки житло – це завжди і всюди дуже дорого, то зазвичай його надають у користування (оренду), а не власність. Бо не можна роздавати щось настільки дороге як подарунки від держави. Крім того люди, які отримали такий коштовний подарунок, не здатні потім будуть утримувати це житло», – пояснює Павло *Федорів*.

За даними опитування від аналітиків CEDOS, у суспільстві існують великі очікування щодо участі держави в забезпеченні житлом і сильна підтримка приватної власності на житло.

При цьому завищені очікування щодо забезпечення житлом уживаються в українців зі зневірою в їхній реалістичності.

— «Квартирна черга» є, мабуть, одним із найяскравіших проявів такого типу очікувань.

Якщо ж йдеться про можливості забезпечення житлом *безхатьків*, то згідно з *Бюджетним кодексом* видатки на заклади для бездомних є видатками місцевих бюджетів.

— Водночас вже згадуваний закон «Про житловий фонд соціального призначення» визначає, що бездомні можуть стати на облік на отримання такого житла.

Водночас активістам та волонтерам випадки отримання соціального житла безхатьками невідомі.

Але навіть із тимчасовим житлом для бездомних в Києві великі проблеми.

«В Києві є одна державна нічліжка на *130 місць* – Будинок соціального піклування.

При цьому в Києві близько 10 000 бездомних.

1) — Туди треба прийти до 6 вечора, а піти до 8 ранку.

2) — Кожного дня людина не має гарантії, що може туди потрапити.

Ще є два притулки від католицьких організацій.

У київській області працює також центр реабілітації людей з інвалідністю і літніх людей. Туди теж можуть поселитися бездомні на якийсь час.

— Але для цього їм потрібно зібрати пакет документів, що часто стає нездоланною перешкодою», – розповідає Ольга Макар, координаторка руху «Молодь за мир».

Популярними в Києві є дешеві хостели, де в одній кімнаті живуть від восьми до десяти людей. Їхня діяльність є напівлегальною, а умови там зазвичай дуже погані. На сьогодні в Києві навіть немає організації чи пункту, куди людина може звернутися у разі втрати житла.

«Є місце, куди можна звернутися, щоб відновлювати документи, є місця, де можна переночувати, місця, де можна поїсти, інші місця, де отримати одяг. Часто люди проводять увесь день, їздячи з одного місця до іншого, щоб отримати різний тип допомоги чи підтримувати свою життєдіяльність», – розповідає Ольга *Макар*.

Натомість у місті повинен бути якийсь єдиний центр, де можна спокійно поспілкуватися з людиною, зрозуміти, що їй потрібно, які кроки потрібно зробити для цього.

Як бачимо, на думку експертів, людина повинна мати соціальні гарантії, аби не опинитися на вулиці в разі складної фінансової ситуації.

Проте таке житло не можна роздавати у власність чи приватизовувати.

Ці потреби має забезпечувати «неприбутковий сектор оренди», який охоплює не лише місто чи державу, а й різні асоціації, благодійні фонди тощо. Такий неприбутковий сектор оренди може чудовим виходом для безхатьків.

Тут прикладом, за словами Павла *Федоріва*, може стати Відень та більшість країн з німецьким культурним впливом (Нідерланди, Швеція, Швейцарія).

Там місто бере позику на 50 років і будує житло, яку повертає з орендної плати та грантів/субсидій. Після цього місто продовжує збирати орендну плату. Але ця плата нижча, ніж в приватному секторі, бо не має на меті отримання прибутку. Такий дохід йде на утримання будинків та помешкань та інвестиції у розширення неприбуткового сектору.

***

№ 1.565-2

Доступне житло: як працює система в Україні та світі

2020-04-07

Право кожного на житло зафіксовано у статті 25 Загальної декларації прав людини ООН. Помешкання слугує не лише для захисту, воно створює умови для реалізації інших базових прав людини: на приватність, сім’ю, здоров’я, освіту тощо.

Право на житло записано і у конституціях багатьох держав. Проте політика стосовно його реалізації значно різниться від країни до країни і далеко не

завжди працює успішно. Чимало великих міст у всьому світі сьогодні демонструють кризу доступного житла. Інвестиційна нерухомість, туристифікація та ринкові механізми регулювання цієї сфери постійно підвищують вартість оренди, витісняючи жителів з їхніх помешкань.

В Україні ці процеси мають свої особливості. З одного боку, через високий відсоток власників нерухомості, низький податок на неї та застарілий житловий фонд. З іншого – через відсутність чіткої житлової політики та регуляцій на ринку оренди.

«Хмарочос» дослідив різний досвід чотирьох країн у боротьбі за доступне житло для своїх жителів та проаналізував ситуацію з ним в Україні.

1. Німеччина

За 10 років вартість оренди у Берліні зросла вдвічі: з €5.60 за квадратний метр у 2008 році до €11.40 у 2018. Лише за 2017 рік ціни збільшилися на 20,5%, більше, ніж деінде у світі.

Для міста, у якому близько 85% усього житла здається в оренду, така тенденція стала справжнім викликом. Хоча єдиного визначення не існує, доступним зазвичай вважають помешкання, на оренду якого жителі витрачають не більше 30% свого доходу. Минулого року жителі Берліна навіть вийшли на протести з вимогою націоналізувати нерухомість великих орендодавців, щоб зупинити подальше зростання цін.

Одна з причин такої тенденції – політика, що стимулювала оновлення житлового фонду. За умови часткової модернізації чи ремонту в будинку, власники могли збільшувати вартість оренди кожні два роки, чим активно користувалися житлові корпорації.

Значна частина житла, що здається в оренду в Берліні, належить великим компаніям на кшталт Deutsche Wohnen. Крім них, на ринку представлені житлові кооперативи та дрібні орендодавці. 300 тисяч квартир належать також комунальним підприємствам: здебільшого це – недороге соціальне житло.

Одну з перших спроб регулювати ціни на оренду зробили в 2015 році: спеціальний закон заборонив лендлордам при укладанні нових договорів встановлювати ціни, що перевищують середні у конкретному районі на понад 10%. Врешті, у 2019 році в місті взагалі заборонили підвищувати ціни на оренду протягом п’яти років. Рішення не поширюється на квартири у новобудовах та субсидоване державою житло, але загалом торкнеться півтора мільйона з 1,9 орендованих квартир у Берліні.

Щоб контролювати вартість винаймання помешкання, місто затверджуватиме нові договори про оренду. А ті, хто вже орендує житло, отримають змогу оскаржити завищені ціни. Разом з тим, муніципалітет може дозволити підняти

ціни або провести ремонт будівлі, якщо власник доведе необхідність цього рішення.

Крім того, у 2019 році державна компанія Gewobag заявила про викуп шести тисяч квартир, що були збудовані в Берліні як соціальне житло у період між 1960-ми та 1990-ми роками (цю нерухомість продали приватній компанії в 2004). Угода коштуватиме місту майже мільярд доларів й допоможе забезпечити доступне житло для ще 10 тисяч орендарів.

2. США

Про кризу доступного житла говорять й у США.

У 2016 році майже половина орендарів у країні витрачала понад 30% свого доходу на сплату оренди, а чаерть – понад 50%.

При цьому кількість орендарів продовжить зростати:

> — купівля власного житла також стає менш доступною, адже ціни на нерухомість ростутьчи не вдвічі швидше ніж заробітні плати.

За оцінками *Національної коаліції домогосподарств з низькими доходами*,

> **— США потребують як мінімум 7,2 мільйона доступних осель.**

Причиною поглиблення цієї кризи зазвичай вважають обмежену пропозицію житла в містах США.

> «Люди знову хочуть жити у великих містах, але там відсутня достатня кількість квартир для всіх охочих. Щоб зробити житло доступнішим, потрібно збільшити пропозицію», – пише Vox.

Можливості нового будівництва сильно обмежені популярною позицією «не в моєму дворі» та жорсткими правилами зонування.

> — Вони можуть регулювати максимальну висотність чи щільність забудови, мінімальну кількість паркувальних місць, розмір двору та квартир тощо.

Така політика стримує появу нових житлових комплексів та сильно збільшує їх вартість.

Саме тому одним з рішень житлової кризи в США вважають послаблення цих регуляцій (upzoning).

> — Подібні зміни вже прийняли в Міннеаполісі, Орегоні й Сіетлі та розглядають у багатьох інших містах.

Ще одна концепція, що набуває популярності – ***інклюзивне зонування***.

— За нею девелопери повинні передбачити в своїх будинках певний відсоток квартир для сімей з низьким доходом за доступною для них ціною.

Це правило діє, зокрема, в Нью-Йорку і Сан-Франциско. Та інклюзивне зонування може бути ефективним лише при зростанні кількості нових будівель у містах.

Що ж до *соціального житла*, ця ідея більше не отримує в США великої підтримки.

Після Другої світової війни, у багатьох містах житлову кризу вирішували саме побудовою ***доступних державних комплексів***.

Проте у 1960-1980 з покращенням економічної ситуації та субурбанізацією, такі комплекси почали асоціюватися з *концентрованою бідністю, високим рівнем злочинності та гетоїзацією*.

Сьогодні соціальне житло, яке ще не було знесеним, переважно *реконструюють* з залученням приватних інвесторів у комплекси для жителів з різним рівнем доходів.

Однією з альтернатив соціальному житлу стала програма житлових ваучерів (також відома як Section 8).

— Замість *доступного комунального житла* сім'ї з низьким доходом можуть отримати *ваучери, які частково покривають вартість оренди* на ринку.

Але є і мінуси:

— ***обмежена кількість*** ваучерів та лендлордів, готових працювати з цією програмою.

3. Іспанія

З 2013 до 2017 року ціни на оренду житла виросли на 49% в Каталонії та на 27% у Барселоні, зазначає портал з нерухомості Fotocasa. І таке зростання продовжує витісняти жителів з їхніх домівок. Не в останню чергу через туристифікацію: житло для короткострокової оренди зараз займає близько четвертини ринку в прибережному регіоні Андалусія та 18% у Каталонії.

Іспанія має порівняно високий рівень домовласництва. Проте кількість орендарів різко зросла в часи житлової кризи 2008-2013 років. При цьому соціальне житло для оренди становить всього 2% житлового фонду країни, що значно нижче середнього показника у ЄС – 12%. Одна з основних причин цього – політика «публічно захищеного житла», за якою орендарі можуть

приватизувати таке житло після певного терміну (зазвичай 10-30 років) та продати його вже за ринковою ціною.

Навесні 2019 року в країні прийняли новий закон, що регулює оренду. Зокрема, ліміт річного зростання цін на оренду прив'язали до темпів інфляції, а термін договорів продовжили на п'ять років, щоб гарантувати орендарям більшу стабільність. Закон також передбачає обрахування середньої вартості оренди для кожного регіону, щоб допомогти жителям краще орієнтуватися у ситуації на ринку.

Крім того, в Іспанії розглядають й інші варіанти, зокрема, дозволити окремим муніципалітетам обмежувати ціни на житло або запровадити штрафні санкціїдля власників пустої нерухомості – банків, девелоперів та навіть приватних осіб – щоб стимулювати вихід цього житла на ринок оренди. Крім того, міністр громадських робіт Хосе Луї Абалос оголосив про плани збудувати 20 тисяч осель для оренди у регіонах з високим попитом і цінами. За новою політикою, ці проєкти не повинні втратити свого соціального призначення з часом.

Вже сьогодні в Іспанії є приклади якісних комплексів соціального житла, які були спроєктовані відомими архітектурними студіями. Для прикладу, Mirador від голландського бюро MVRDV, комплекси Sa Pobla або 120 Parla. Водночас, суттєвим недоліком цих проєктів залишається розташування: на околицях міст бракує соціальної інфраструктури, а транспортні витрати їх жителів стають помітною частиною сімейного бюджету.

4. Австрія

Обговорюючи проблеми доступності житла, у Європі все частіше звертають увагу на досвід Австрійської столиці. За рейтингом Mercer, Відень визнаютькращим містом для життя десять років поспіль. І одна з причин такої високої оцінки – доступне для містян житло.

Жителі Відня витрачають в середньому 27% свого доходу на житло. На відміну від США, наприклад, соціальне помешкання тут користується неймовірною популярністю: дві третини населення орендує квартири в муніципалітету чи неприбуткових організацій. Низька вартість на таке житло та регуляції на ринку стримують і приватних орендодавців від завищення цін.

Соціальне житло набуло популярності в місті після 1920-х років і, на відміну від багатьох європейських міст, такі комплекси XX століття не втратили тут свого початкового призначення. Будівлі Alt Erlaa та Karl Marx-Hof, які вирізняються якісною архітектурою, розвиненою інфраструктурою та транспортною доступністю, досі вважають одними з кращих прикладів соціального житла у Європі.

Сьогодні понад 60% містян живуть у соціальному житлі, яке належить муніципалітету чи неприбутковим організаціям. Претендувати на субсидовану державою квартиру можуть жителі з річним доходом до $53 тисяч, що майже вдвічі більше за середній дохід у країні. Тобто воно розраховане не лише на сім`ї з низькими доходами, але і на широкий середній клас. «Відень унікальний тим, що тут не можна визначити ваш достаток за домашньою адресою», – кажерадниця міста з питань житлових питань Кетрін Гаал.

Звісно, така політика не може коштувати дешево. Щороку місто витрачає близько 600 мільйонів євро на субсидування, оновлення житлового фонду та зведення нових комплексів. Близько третину нових квартир у Відні фінансує уряд, а конкурси серед девелоперів гарантують, що кошти виділяються на якісні та енергоефективні проєкти.

Єдина небезпека, яку сьогодні обговорюють в місті, – це швидкі темпи зростання населення та кількість мігрантів, які теж потребують доступного житла. Можливо, нового доступного житла у місті колись виявиться замало.

5. Україна

1) — «Український *Житловий кодекс*, прийнятий ще у 1983 році, в сучасних реаліях «працює» лише на папері.

2) — Окрім нього, ми маємо закон 2006 року «*Про комплексну реконструкцію кварталів застарілого житлового фонду»*, який не діє взагалі.

Таким чином,

> **— сфера оренди залишається неврегульованою, а наявні житлові програми не систематизовані та виконуються на власний розсуд розпорядника коштів.**

Думаю, це добре ілюструє стан сучасної української державної житлової політики», – каже Олена *Шуляк*, депутатка Верховної Ради та заступниця голови комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

Та все ж, частину цих аспектів варто розглянути детальніше.

6. Доступне житло

Про статистику

Особливістю житлової сфери в Україні є високий відсоток власників нерухомості: понад 90% українців проживають у помешканнях, якими володіють. Та це не означає відсутності житлових проблем.

За даними Держстату, 54% українців мешкають в перенаселених квартирах і будинках, а 45% – у будівлях, де жодного разу не проводили капітальний ремонт. За словами Лева Парцхаладзе, ексзаступника Міністра регіонального розвитку, 6 мільйонів українців зараз потребують власного житла. Павло Федорів вважає, що таке число не є обґрунтованим. Мінрегіон перестав збирати ці дані більше 5 років тому. На початку 2015 року на обліку ("квартирна черга") було 650 тисяч сімей та одинаків.

Про житлові програми

В Україні існує низка державних програм, що покликані допомогти громадянам реалізувати їхнє право на житло.

Зокрема, програми від «Держмолодьжитла»: в різні роки установа надавала пільгові кредити з держбюджету та власного статутного капіталу, частково компенсувала відсоткову ставку комерційних банків і субсидувала 30% вартості придбання житла (50% для учасників АТО і ВПО).

Діють також програми та окремі розпорядження для забезпечення житлом військовослужбовців, працівників залізниці, громадян, що постраждали внаслідок катастрофи на ЧАЕС, людей з порушеннями зору та слуху, ветеранів, вчених НАН України, суддів тощо.

Про іпотеку

Крім власне державних програм, одним з рішень ситуації сьогодні часто називають зниження ставки іпотечних кредитів. Зокрема, це було однією з ключових пунктів програми уряду Олексія Гончарука. Експрем'єр заявляв, що у 2020 році вони можуть опуститися до 12-13% річних.

«У 2019 році уклали лише 13,5 тисяч угод з іпотечного кредитування, що становить 3% від угод на ринку. Але ми очікуємо, що якщо ставки іпотеки знизяться, то близько 100 тисяч сімей зможуть нарешті нею скористатися», – зазначає Шуляк.

Крім того, мова йшла про зменшення суми першого внеску, обов'язкове страхування та врахування доходу всієї родини для оцінки платоспроможності для більшої доступності таких кредитів.

Про недоліки системи.

Олена *Шуляк* розповідає, що на початку 2020 року при Кабінеті Міністрів, зібралася робоча група для створення єдиної концепції державної житлової політики.

> «Перше, з чим ми зіштовхнулися – це відсутність зведених даних про потреби різних груп населення (про наявний житловий фонд чи житлові умови) – каже депутатка, – Друге – кожний орган має свою програму і

своє бачення: Мінсоцполітики, Мінрегіон, Мінветеранів, МВС, СБУ тощо. Всі вони реалізують житлову політику по-різному, а їх програми досі не аналізували та уніфікували. Робота в цьому напрямку тільки починається».

Висновок про хаотичність цих програм зробили і в аналітичному центрі CEDOS у своєму дослідженні «*Державна житлова політика в Україні*».

Павло *Федорів*, міський географ та співавтор дослідження, також відзначає, що ці програми орієнтовані лише на отримання житла у власність.

> «В Україні вже існує великий дисбаланс між власністю та доходами домогосподарств: чимало власників нерухомості не можуть собі цього дозволити. Тому ми допомагаємо людині купити квартиру, потім сплатити комуналку, а за кілька десятків років – ще й відремонтувати будинок, – зазначає він. – Крім того, це не працює для найбільш незахищених категорій населення. Програми передбачають, що люди вже мають певні кошти на придбання житла чи іпотечних виплат».

Альтернативним рішенням могла б стати *соціальна оренда*.

У 2006 році був прийнятий закон *«Про житловий фонд соціального призначення»*.

> — Проте ***на практиці цього фонду так і не було створено***.
>
> У червні 2019 року реєстр житлових приміщень соціального призначення в Києві налічував лише 72 квартири.

7. Ринок оренди

Про доступність

В опитуванні CEDOS, 41% людей зазначили, що витрачають від третини до половини свого доходу на оренду, а 46% змушені економити, в тому числі, на відпочинку. При цьому лише п’ята частина респондентів повністю задоволена умовами оренди, і лише 22% загалом влаштовує жити в орендованій, а не у власній квартирі.

Тут варто також згадати про рейтинг доступності житла від Bloomberg. У 2018 році Київ отримав у ньому друге місце знизу (враховувалися оренда й виплати за іпотекою у відношенні до середнього доходу).

Що ж до *оренди соціального житла*, то про подібну можливість досі, фактично, взагалі не йдеться.

Олена *Шуляк* погоджується, що така система потрібна, але навряд вона запрацює найближчим часом.

«Зараз в нас немає ні самого фонду, ні грошей у державному чи місцевих бюджетах, щоб його організувати, – каже вона. – Над цим напрямом потрібно працювати. Але доступну іпотеку можна запустити значно швидше».

Про податок на нерухомість

За словами Павла *Федорів*а, розширення ринку оренди може відбуватися не лише через побудову нового житла, спрямованого на це.

«Ми не знаємо, скільки квартир у Києві були придбані як інвестиція й стоять сьогодні порожніми, – зазначає він. – Володіти квартирами та будинками в Україні насправді дуже дешево: податок не розділяє нерухомість як житло, і як інвестицію. А тому власники не маю жодного фінансового стимулу здавати ці помешкання в оренду».

Зміна цього податку, на думку експерта CEDOS, може вивести більше житла на ринок оренди та навіть знизити ціни.

«Якщо витрати на цю нерухомість будуть високими, не такою принциповою стає різниця між 12 та 10 тисячами гривень. Головне – здати цю квартиру та перекрити витрати»

Крім того, за прикладом інших країн в Україні можуть з'явитися *соціальні агенції оренди*:

— вони домовляються з власниками житла про нижчу орендну плату в обмін на стабільний дохід від неї протягом тривалого часу.

Однак, на думку Олени *Шуляк*, розмежувати нерухомість як житло і як інвестицію вкрай складно.

«Так ми можемо отримати іншу проблему – подвійне оподаткування, коли рантьє платитиме податок на майно і на прибуток з цього майна, зазначає депутатка. – В країні з нестабільною банківською системою нерухомість стала зрозумілим і перевіреним спосібом інвестування. Тому найбільш логічний для мене механізм на сьогодні – прогресивний податок на майно».

8. Про регулювання

На відміну від багатьох західних країн, ринок оренди в Україні залишається неврегульованим, а орендарі – незахищеними.

За офіційними даними, лише 1-4% українців орендують житло, але визначити реальний відсоток сьогодні неможливо. В Україні фактично немає комунальних підприємств, неприбуткових організацій чи навіть великих компаній, які б задавали певний стандарт якості та ціни та ринку.

Кожен рантьє визначається з умовами на власний розсуд, а ринок залишається великою мірою в тіні. Лише 17% орендарів обрали наявність договору у трійці пріоритетних критеріїв для вибору житла (опитування CEDOS).

Регуляція на ринку оренди може бути різною, але одне з основних завдань – захистити права орендарів.

Раніше вже йшлося про Берлін, де муніципалітет заборонив лендлордам підіймати ціни на оренду. Правила можуть стосуватися мінімального терміну оренди, часу на виселення, умов відвідування квартири власником тощо. У 2019 році в Нью-Йорку, наприклад, житлові суди зобов'язали враховувати вплив на добробут родини, наприклад, на відвідуваність дітьми школи, коли вони приймають рішення про виселення.

Про захист прав

Хорошим аргументом «за» договори оренди та регулювання ринку в цілому має стати ситуація з епідемією COVID-19. Через карантин чимало людей тимчасово втрачають дохід та можливість сплачувати за житло. У кількох містах США (Сіетл, Сан-Франциско, штат Нью-Йорк тощо) влада заборонилапримусове виселення на час епідемії. Подібні заходи пропонують запровадити й у Великобританії. У Франції на місяць призупинили нарахування комунальних платежів та квартирної плати.

Україна ж ухвалила закон «Про запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби», у якому, серед іншого, йдеться про відтермінування виплат за іпотекою. Також держава зобов'язалася оплатити частину комунальних послуг на час вимушеного перебування українців на карантині. Про захист орендарів та їхнього права на житло у законі не йдеться.

Щоправда, 26 березня депутат Олександр Дубінський подав до Верховної Ради додатковий законопроєкт 3255. Він передбачає зниження орендної плати на 50% та мораторій на виселення орендарів до завершення карантину. За словами Павла Федоріва, це – хороша ініціатива, але закон не вирішує усіх проблем. Зокрема, не регулює посткарантинний період: власник може виселити орендарів одразу після закінчення карантину за борги. Крім того, закон захистить лише тих, хто має договір оренди.

Про дискримінацію.

Ще один аспект, який проявляється на ринку без регуляції, – дискримінація.

> — Типове оголошення на OLX чи ЛУН виглядає так: «без дітей і тварин». А іноді навіть так: «шукаю тільки сімейну пару європейської зовнішності». За дослідженням CEDOS, найчастіше орендарі зіштовхнулися з упередженим ставленням саме через наявність дітей

(48%), домашніх тварин (35%), територіальною пропискою (27%) та віком (15%).

Окреме опитування громадських організацій, які працюють з внутрішньо переміщеними особами, також показало, що 64% з них зустрічали випадки дискримінації:

— відмову або підвищення орендної плати для людей зі сходу України.

Крім того, орендарі фактично не мають можливості зареєструватися у місті (власники житла мають прописку), а тому позбавлені права голосувати за місцеву владу, проєкти громадського бюджету тощо. Хоча деякі й живуть в місті вже багато років.

9. Застаріле житло

Про ситуацію

Серйозна проблема українського житлового фонду – його застарілість.

1) — На 2018 рік лише 11% населення мешкали у будинках, збудованих у період Незалежності - після 1991 р.

2) — При цьому 45% будівель ніколи не мали капітального ремонту.

За попередніми підрахунками лише в Києві близько 2 000 «хрущовок».

— Це будівлі 1950-60-х років, які вичерпали або скоро вичерпали свій термін експлуатації. Відповідно, потребують ремонту або знесення під нове будівництво.

Сценарій Б

Головна частина проблеми в Україні з *житлом* – це *дисбаланс* між *формами володіння*.

Внаслідок «*масової приватизації*» 1992 р. власниками стали ті, хто насправді вже зараз «не може собі цього дозволити».

***Вартість* володіння житлом – це 1) *комунальні послуги* плюс 2) *відрахування на утримання будинку*.**

Останнього в тарифах в нас із 1996 р. просто немає.

За наступні 20 років ці будинки *зруйнуються*, тому, що:

1) — у жителів *немає коштів* на їх *обов'язковий* (з 2015 р.) ремонт.

2) — частина з них навіть за *комуналку* заплатити не може».

Як варіант, ремонт будинків за кошти з *державного бюджету*

– не лише а) — *економічно недоцільна* система, але й б) —*соціально несправедлива*.

Адже це, за бюджетні кошти ремонтуватимуть *приватну власність*.

Таким чином, стало очевидним — «реформа в ЖКГ» планувалась як «заволодіння активом», але — привела до «знищення активу».

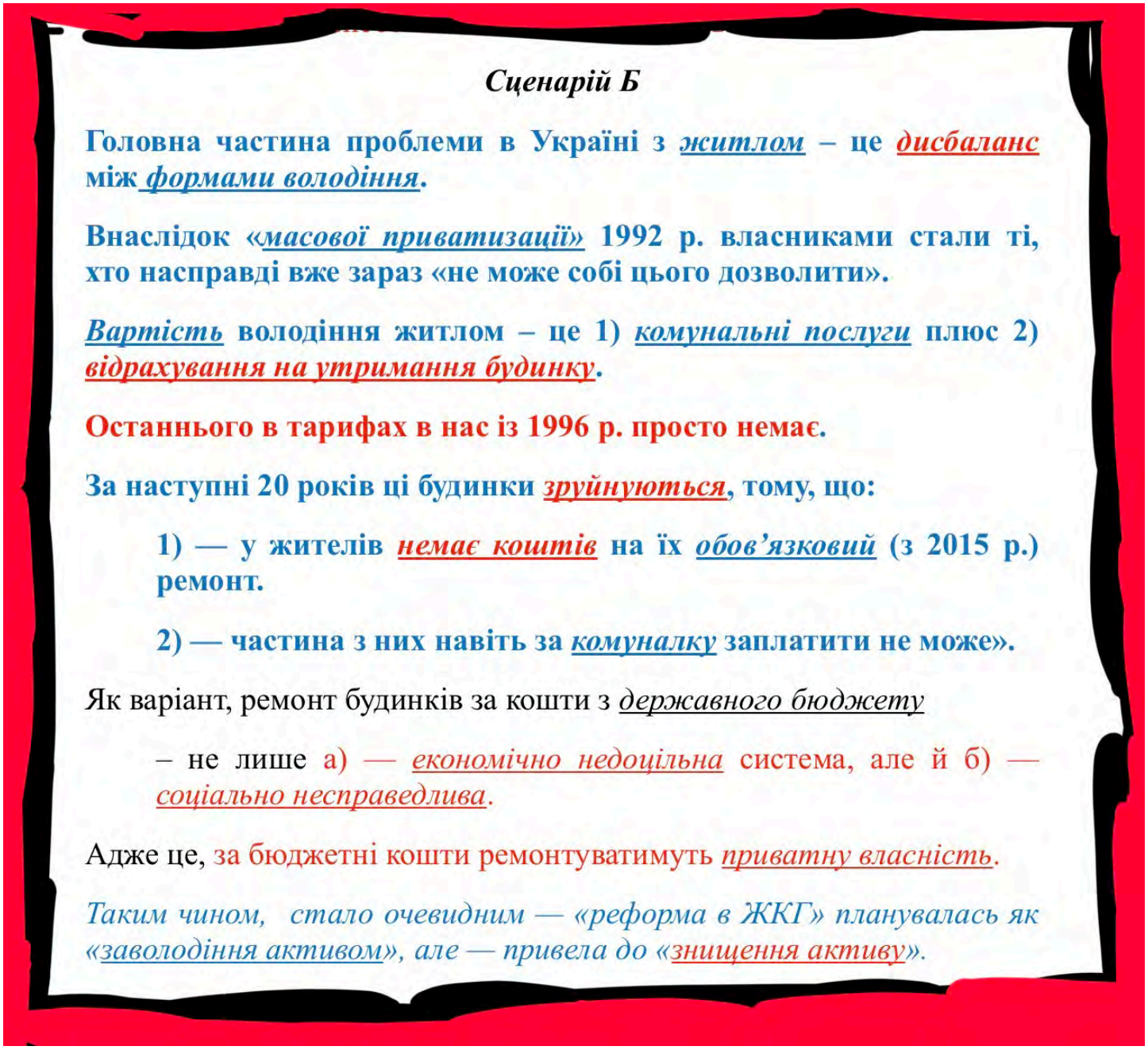

Сценарій Б

Головна частина проблеми в Україні з *житлом* – це *дисбаланс* між *формами володіння*.

Внаслідок «*масової приватизації*» 1992 р. власниками стали ті, хто насправді вже зараз «не може собі цього дозволити».

***Вартість* володіння житлом – це 1) *комунальні послуги* плюс 2) *відрахування на утримання будинку*.**

Останнього в тарифах в нас із 1996 р. просто немає.

За наступні 20 років ці будинки *зруйнуються*, тому, що:

1) — у жителів *немає коштів* на їх *обов'язковий* (з 2015 р.) ремонт.

2) — частина з них навіть за *комуналку* заплатити не може».

Як варіант, ремонт будинків за кошти з *державного бюджету*

– не лише а) — *економічно недоцільна* система, але й б) — *соціально несправедлива*.

Адже це, за бюджетні кошти ремонтуватимуть *приватну власність*.

Таким чином, стало очевидним — «реформа в ЖКГ» планувалась як «заволодіння активом», але — привела до «знищення активу».

«Як варіант, люди можуть розплачуватися за реконструкції та комунальні послуги часткою власності, – розповідає Федорів. – З часом це житло повертатиметься в комунальну власність та формуватиме фонд соцжитла, а колишні власники можуть залишитися в ньому вже на умовах оренди».

Олена *Шуляк* вважає, що застаріле житло можна реконструювати за кошти інвесторів.

«В країнах Балтії, наприклад, цим займалися енергосервісні компанії. Після ремонту значно зростає енергоефективність будинків і, відповідно, зменшуються рахунки за комунальні послуги. Але певний час жителі ще продовжують платити як і раніше: так енергосервісна компанія повертає собі гроші», – розповідає вона.

10. Про закон

Для того, щоб запустити процес, першочергово слід знайти рішення, що задовольнятиме інвесторів, жителів та місто, зазначає депутатка.

«Механізми, прописані у законі 2006 року просто не працюють.

Держава повинна розуміти, які пільгові умови чи програми вона готова запропонувати, щоб зацікавити інвесторів, – каже *Шуляк*. – Крім того, залишається питання відселення людей. Сьогодні 100% жителів мають дати на це згоду. Якщо зменшити норму хоча б до 75%, це може спрацювати».

Варто зазначити, що новий законопроєкт про реконструкцію застарілих мікрорайонів вже був розроблений Міністерством регіонального розвитку в 2019 році.

За словами авторів, він враховує всі проблемні місця попереднього закону. Зокрема, передбачає згоду 75% жителів, удосконалює процедуру видачі компенсацій та переселення, розширює перелік можливих джерел фінансування та дозволяє реконструкцію будівель різної поверховості (раніше йшлося лише про п’ятиповерхівки).

Зараз законопроєкт все ще на етапі обговорення та допрацювання.

За словами Павла *Федорів*а, однак, прийняття нового закону не вирішує все тієї з проблеми з дисбалансом у формах власності.

«Ми можемо оновити ці будинки зараз, але житло знову повертається у власність тих, хто не здатен його утримувати. І за кілька десятків років ми матимемо аналогічну проблему, – каже він. – З тих же причин державні житлові програми не повинні бути націлені виключно на придбання житла».

11. В підсумку

Повертаючись до дослідження CEDOS, аналітичний центр розробив низку рекомендацій, що могли б допомогти з реалізацією права на житло в Україні. Перш за все, держава потребує цілісної житлової політики, що замінить набір галузевих програм. Державні установи повинні також забезпечити якісну статистичні інформацію для формування та оцінки ефективності такої політики

На думку дослідників, державні житлові програми варто зосередити не на субсидіюванні житла у приватній власності, а на розширенні сектору оренди. Стимулювання приватної власності за бюджетний кошт – це економічно неефективно та соціально несправедливо. Приватна власність несе за собою відповідальність, зокрема, за реконструкцію житлового фонду, яку частина власників не усвідомлюють або не мають можливості взяти на себе.

Що ж до ринку оренди, перш за все, цей сектор потребує регулювання та створення прозорого ринку, який захищатиме інтереси обох сторін. Можливо, створення організацій-посередників між орендарями та приватними власниками.

Надалі ж потрібно розвивати сектор публічної неприбуткової оренди. За досвідом інших країн, саме він дозволяє забезпечити житлом найбільш незахищені категорії населення та має непрямий вплив на формування якості й цін у комерційному ринку.

***

№ 1.565-3

Центр CEDOS проаналізував житлову політику в Україні. Які з нею проблеми?

2019-12-03

«Сфера оренди житла неврегульована, не гарантує стабільності та стигматизована».

Аналітичний центр CEDOS у 2019 році зробив комплексне дослідження житлової політики в Україні. Аналітики прийшли до висновків, що в Україні сьогодні немає механізмів забезпечення громадянкам/-нам конституційного права на житло.

Дослідники опитали українок/-ців щодо їхніх житлових умов. Майже половина опитаних не мають жодного уявлення чи плану дій щодо того, що вони робили б і де мешкали у разі втрати житла.

Майже половина опитаних (серед тих, хто хоче або потребує зміни житлових умов) не змогла відповісти, через скільки часу їм вдасться це зробити.

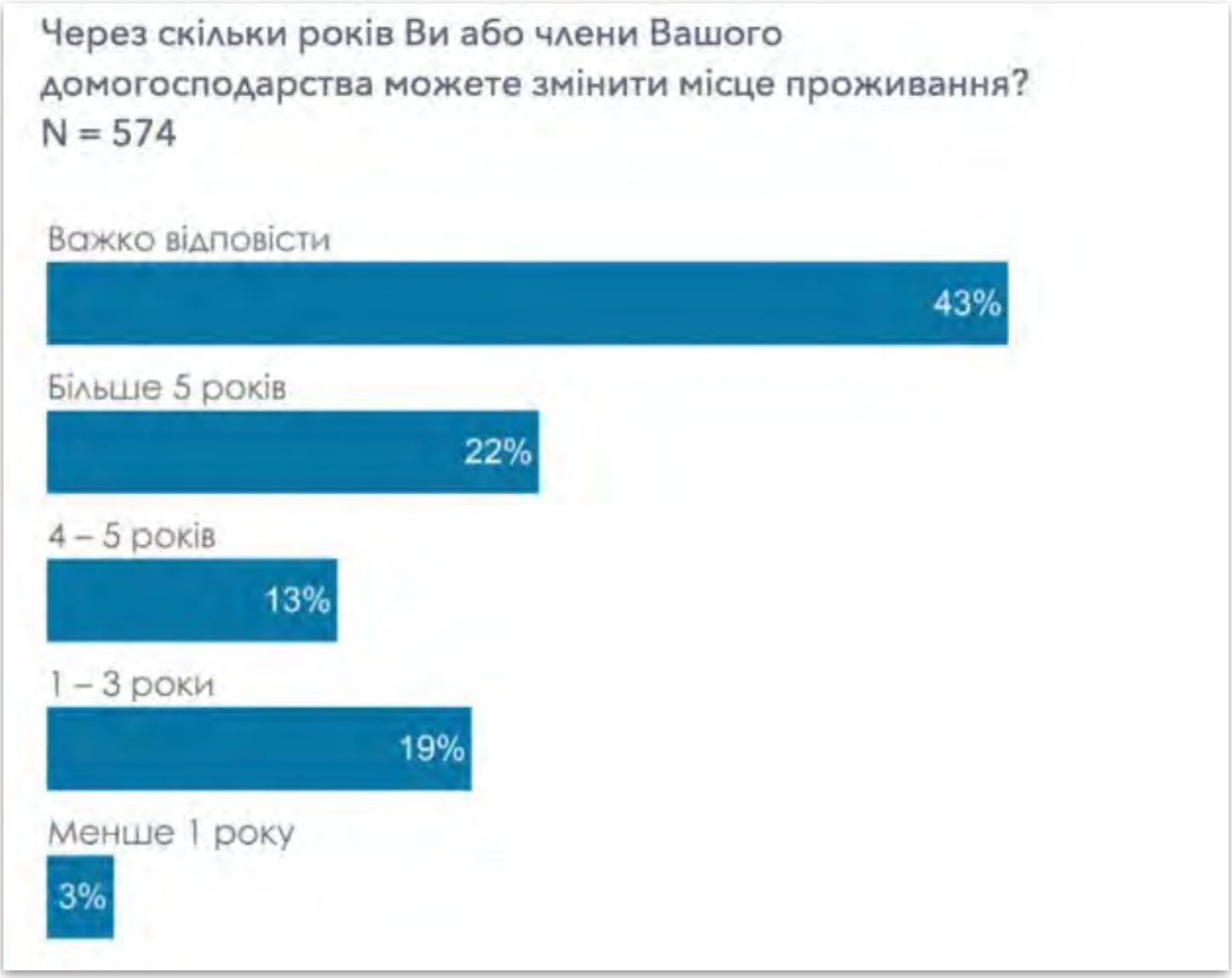

Серед перепон для зміни місця проживання 89% опитаних назвали нестачу коштів.

Аналітики зробили висновок, що «сфера оренди житла неврегульована, не гарантує стабільності та стигматизована». Лише половина опитаних почуваються безпечно в орендованому житлі. П’ята частина респонденток/-ів хоча б раз зазнавали дискримінації під час пошуків житла.

Стільки ж відчувають страх бути виселеними без попередження. Половина опитаних змушені економити на інших витратах через оренду, оскільки сплачують від третини до половини сукупного місячного доходу.

Київ і Київська область наразі сильно попереду в будівництві нового житла. В перші роки незалежності в усіх регіонах будували по 200-300 квадратних метрів на 1000 осіб. Зараз в багатьох областях будується менше, ніж у дев'яностих.

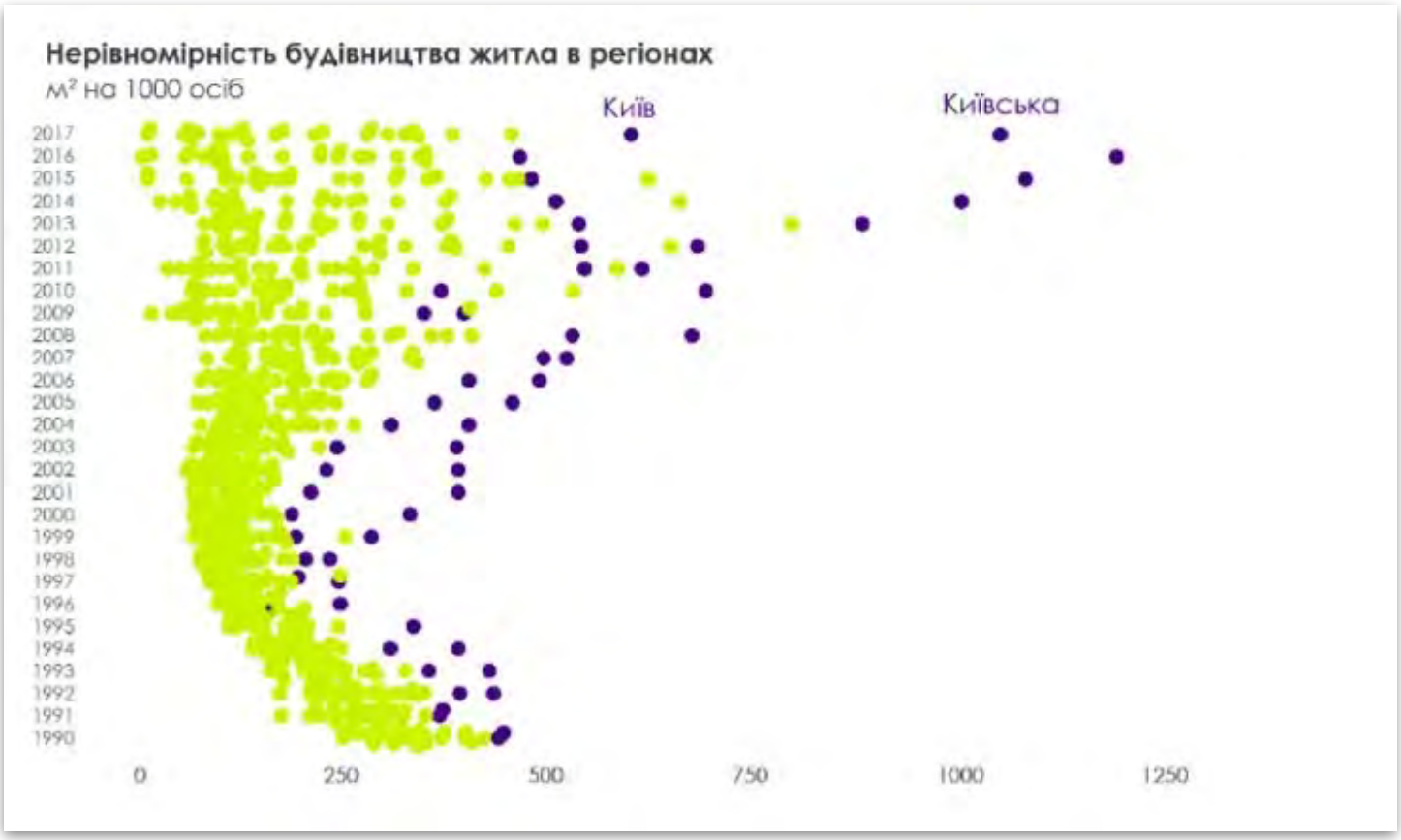

Дослідники рекомендують розпочати дискусію про державну житлову політику і механізми забезпечення конституційного права на житло, а також розробити цілісну державну житлову політику, яка замінить окремі галузеві житлові програми.

***

№ 1.566

Огляд… Ми продовжуємо у форматі «коротко з різних напрямків»

2026-02-02

Машовець

Сьогодні — Лиманський напрямок

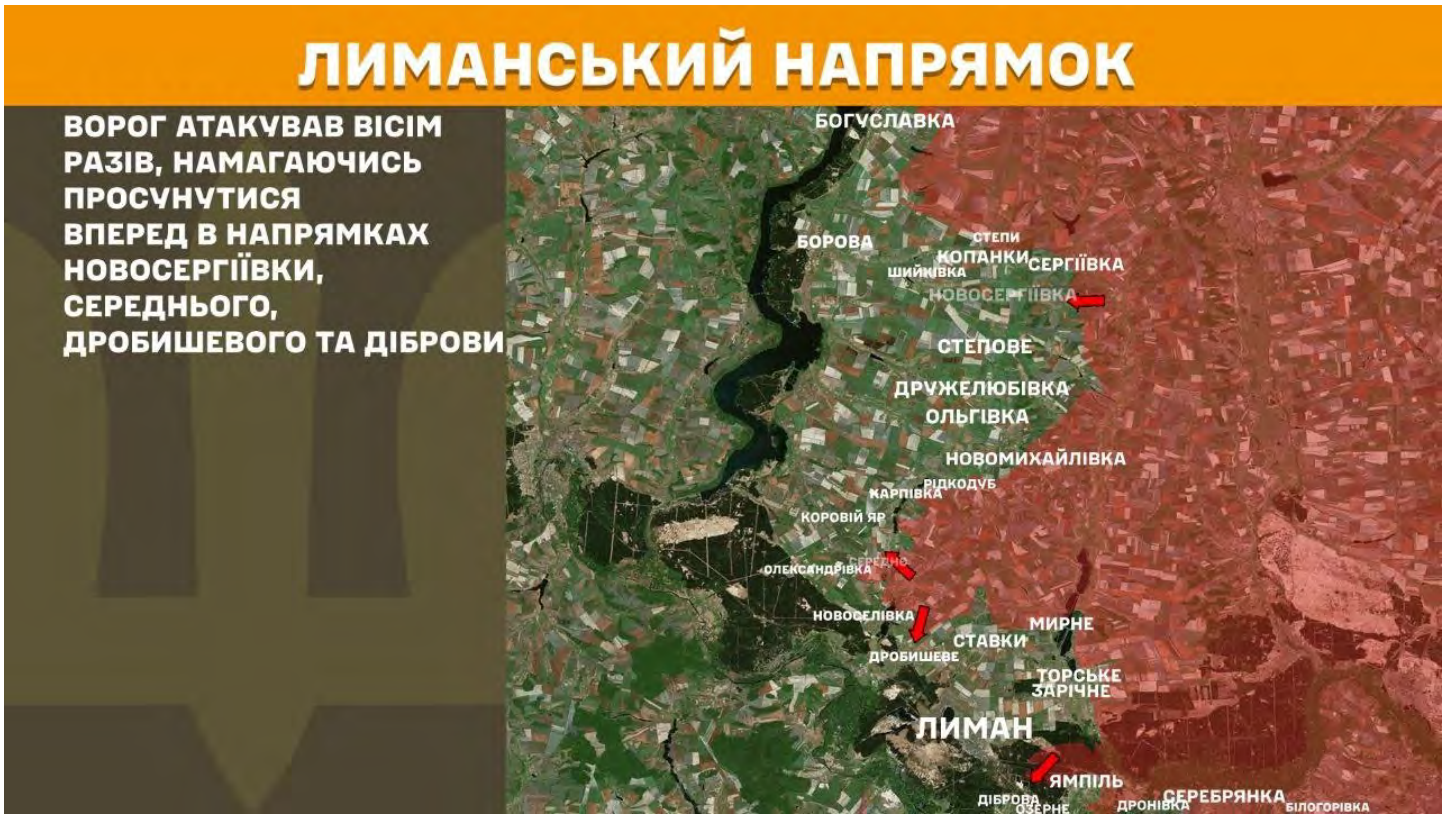

1. російське угрупування військ (УВ) «Запад» продовжує оперативну наступальну операцію в напрямку Лиману, головним завданням якої є вихід російських військ на ближні підступи до Слов'янсько-Краматорської агломерації з північного сходу.

Виконання цього оперативного завдання, очевидно, передбачає охоплення, штурм і подальше захоплення міста Лиман, ліквідацію всього Лиманського плацдарму ЗСУ та вихід військ цієї групи до Сіверського Донця на достатньо широкому фронті (від Святогірська до Закітного), з відповідним, дуже ймовірним, форсуванням цієї річки в південному та південно-західному напрямках.

Для рішення цієї задачі командування російського УВ «Запад» залучило війська (сили) двох своїх загальновійськових армій (ЗВА) — 20-ї та 25-ї ЗВА, підсилених частиною сил 2-ї мотострілецької дивізії (мсд) зі складу 1-ї танкової армії (ТА).

Таким чином, противник зосередив безпосередньо в напрямку Лиману оперативну групу військ, що складається з:

(1) - 144-ї мсд 20-ї ЗВА (254-й, 283-й та 488-й мотострілецькі полки\мсп, 59-й танковий полк/тп)

(2) - частини сил 3-ї мсд 20-ї ЗВА (можливо, підрозділи 362-го мсп)

(3) - підрозділів 2-ї мсд 1-ї ТА (підрозділи 1-го та 15-го мсп)

(4) - 67-ї мсд 25-ї ЗВА (31-й, 36-й, 37-й мсп і 19-й тп)

(5) - 164-ї окремої мотострілецької бригади (омсбр) 25-ї ЗВА

(6) - 169-та омсбр 25-ї ЗВА.

(7) - 11-ї окремої танкової бригади (отбр) 25-ї ЗВА

Крім того, очевидно, що головні сили 3-ї мсд 20-ї ЗВА (252-й, 752-й мсп і 237-й тп) ведуть активну оборону в північній частині плацдарму російських військ на річці Чорний Жеребець по рубежу Карпівка-Греківка, прикриваючи наступальні дії цієї групи з північного флангу.

2. З початку наступальної операції військ лівого флангу російського УВ «Запад» у напрямку Лиману (приблизно 2,5-3 місяці тому) 20-та ЗВА противника змогла просунутись до рубежу Середне-Шандриголове, переправитися через річку Нітріус і створити тактичний плацдарм на її західному березі, а також вийти на рубіж Дерилове-Колодязі, намагаючись прорватися безпосередньо до Лиману з півночі.

У свою чергу, передові підрозділи 25-ї ЗВА ворога просувалися в напрямку Торське — Ямпіль, зумівши зайняти останнє, вклинились в оборону ЗСУ в тактичній зоні по напрямку Зарічне — Дробишеве, інфільтрували малі піхотні групи у південно-східні околиці Лиману і просунулись на рубіж Діброва — північні околиці Озерного, на південний схід від нього.

Загальна глибина просування російських військ у напрямку Лиману, протягом 3-х місяці запеклих наступальних боїв, склала:

- у смузі 20-ї ЗВА – до 14,2 – 14,5 км

- у смузі 25-ї ЗВА – до 11,3 – 11,5 км

Наразі передові підрозділи російських військ продовжують проведення атакуючих/штурмових дій за наступними напрямками:

- У смузі 20-ї ЗВА, очевидно, штурмові групи та передові підрозділи 144-ї мсд намагаються захопити село Дробишево, атакуючи його з півночі, з боку Дерилове. Поки що — не дуже успішно, ворог зумів «зачепитися»

за північні околиці Дробишеве, але вже кілька тижнів не може просунутися далі. А також, по напрямку Шандриголове — Новоселівка.

Підрозділи 2-ї мсд 1-ї ТА противника (ймовірно, за підтримки підрозділів його 144-ї мсд і, можливо, 362-го мсп 3-ї мсд 20-ї ЗВА) намагаються просунутися за напрямком Колодязі — Ставки. Однак поки що безрезультатно.

- У смузі 25-ї ЗВА кілька тижнів тому, ймовірно, силами штурмових піхотних груп 37-го та 1234-го мсп 67-ї мсд, ворог зумів просунутися з Зарічного у західному напряму на 4 км.

Крім того, діючи кількома малими піхотними групами вздовж дороги Зарічне-Лиман, найімовірніше зі складу підрозділів 169-ї омсбр та тієї ж 67-ї мсд, противник зумів «зачепитися» за південно-східні околиці Лиману (район вулиць Партизанська та Вишнева).

Спроби противника прорватися до Лиману, діючи безпосередньо з боку Ямполя, вздовж залізниці, до південних околиць міста, поки що не принесли йому подібного успіху.

Штурмові підрозділи 164-ї омсбр та 11-ї отбр 25-ї ЗВА, що діють з боку Ямполя та на північ від нього, на даний момент змогли дістатися дороги Лиман-Закітне і просунутися далі на південний захід, розпочавши бої за Озерне та Діброву. Наразі ворог активно намагається повністю захопити ці села, постійно перекидаючи підкріплення сюди через Ямпіль і з району Зарічного.

3. Щодо подальших (можливих) планів російських військ на Лиманському напрямку, то варто зазначити, що наразі їхнє командування явно зосереджене на створенні зручних «початкових» (стартових) позицій для охоплення та штурму власне Лиману.

Крім того, війська (сили) лівого флангу російського УВ «Запад» (переважно 25-та ЗВА) намагаються надати максимальну допомогу військам (силам) російського УВ «Юг» (3-тя ЗВА), які наступають на південь від Сіверського Донця безпосередньо в напрямку Слов'янська.

Отже, на тактичному рівні найближчим часом слід очікувати наступних дій противника:

- у смузі 20-ї ЗВА, очевидно, ворог намагатиметься одночасно вирішити два завдання — взяти під контроль район Ярова — Новоселівка — Дробишеве — Пришиб, з можливим виходом на рубіж Олександрівка — Соснове для блокування району оборони ЗСУ в Лимані з північного заходу та прорватися на північні околиці Лиману через Дробишеве і Ставки.

- у смузі 25-ї ЗВА, ймовірно, ворог продовжить активні штурмові дії з боку Зарічного та Ямполя безпосередньо у напрямку Лиману, намагаючись закріпитися на південній та південно-східній околицях міста, а також продовжить «звертати» оборону ЗСУ вздовж північного берега річки Сіверський Донець (можливо, з виходом до району Брусівка та Старий Караван) і сприяти військам (силам) російської 3-ї ЗВА (УВ «Юг»), що наступають вздовж південного берега Сіверського Донця по напрямках Закитне — Крива Лука та Свято-Покровське – Різниківка.

Іншими словами, майже по всьому периметру Лиманського плацдарму ЗСУ найближчим часом слід очікувати продовження атак (штурмів) противника різної інтенсивності.

Однак на оперативному рівні, очевидно, майбутні перспективи російських військ на Лиманському напрямку виглядають не такими чіткими. Головним чином через дуже повільний темп виконання ними їхніх поточних тактичних завдань. Це, у свою чергу, значно розтягує у часі для них терміни досягнення оперативних цілей на цьому напрямку.

Ймовірно, російське командування має намір повністю реалізувати їх на Лиманському напрямку до середини-кінця весни цього року (так само, як й на Краматорсько-Костянтинівському напрямку). Щоб мати змогу розпочати наступ проти Слов'янсько-Краматорської агломерації вже з травня-червня нинішнього року.

Іншими словами, ворог має, скажімо так, дуже обмежений час для власне штурму та захоплення Лиману (ліквідації Лиманського плацдарму ЗСУ). Тим часом ситуація на всьому Лиманському напрямку наразі склалася така, що війська російських 20-ї та 25-гї ЗВА поки що навіть не мають реальної можливості почати безпосередній штурм і захоплення самого міста, незважаючи на те, що деякі їхні малі піхотні (штурмові) групи прорвалися до його околиць. Насправді обидві російські армії, по суті, зав’язли в тактичних боях поблизу Лиману, і якщо вони мали просування останнім часом — то мінімальне, навіть за тактичними мірками.

Щоб все ж-таки отримати змогу штурмувати саме місто, російським військам, очевидно, потрібне значне посилення у смугах саме 20-ї та 25-ї ЗВА, а отже, перегрупування туди додаткових сил і засобів. В першу чергу, штурмової піхоти. Оскільки попередні тримісячні бої в цьому напрямку (а також просування російських військ на півтора десятка кілометрів) обійшлися обом російським арміям дуже дорого (за втратами вони регулярно входять до «трійки лідерів» серед угрупувань «вс рф», що діють на інших оперативних напрямках).

Проблема в тому, що російське командування навряд чи зможе скористатися для цього резервами самого УВ «Запад». Оскільки воно ж наразі веде дуже

вперті та запеклі бої в напрямку Куп'янська, де її основна ударна сила — 1-ша танкова армія (має 3 повноцінні дивізії + окрему мотострілецьку бригаду), залучена своїми головними силами. В таких умовах, навіть ті сили та засоби, які російське командування змогло раніше виокремити для Лиманського напрямку з її складу (частина сил 2-ї мсд), ймовірно, йому доведеться повернути звідти «під Куп'янськ».

Тому, щоб штурмувати сам Лиман найближчим часом, російське командування має перегрупувати туди сили та засоби — або з інших операційних зон, або використати частину своїх стратегічних резервів. Крім того, усе це вимагатиме відповідного часу та ресурсів.

Якщо бої за захоплення Лиману затягнуться так само, як бої за Покровськ, Мирноград і Куп'янськ (а також бої за Костянтинівку і Дружківку), то російські війська навесні та влітку будуть змушені наступати у бік Слов'янська виключно силами УВ «Юг», й виключно фронтально, тобто — зі сходу, що, у свою чергу, очевидно призведе до його значних втрат.

Поки що слід розуміти, що російське командування сподівається на те, що воно все ж-таки зуміє захопити Лиман відносно швидко, як це було із Сіверськом.

Однак ці надії мають вагомо зростаючий шанс розтанути, майже «симетрично» із все більшим затягуванням боїв в тактичній зоні поблизу Лиману.

***

№ 1.567

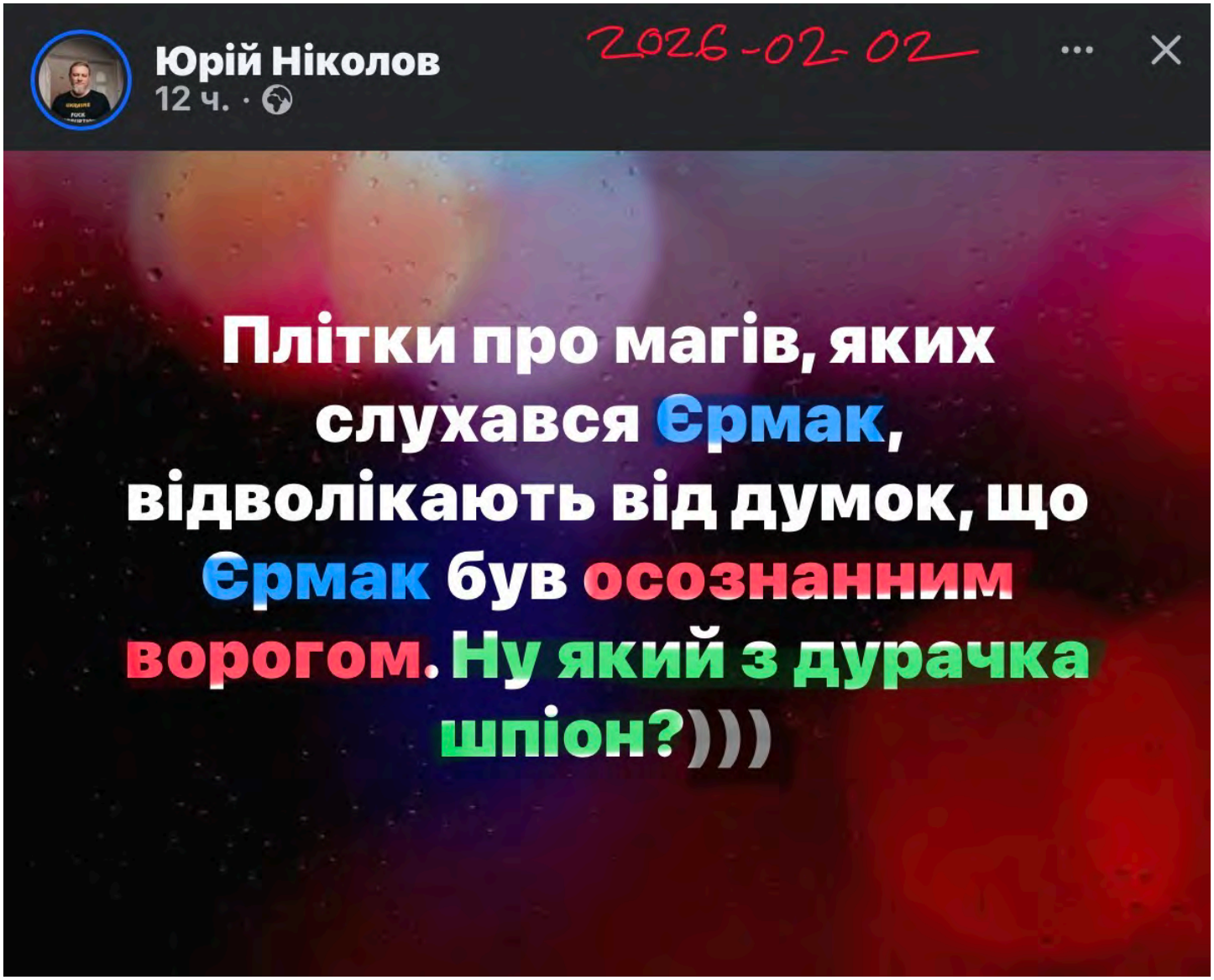
Юрій Ніколов
12 ч. ·
2026-02-02
Плітки про магів, яких слухався Єрмак, відволікають від думок, що Єрмак був осознанним ворогом. Ну який з дурачка шпіон?)))

***

№ 1.568

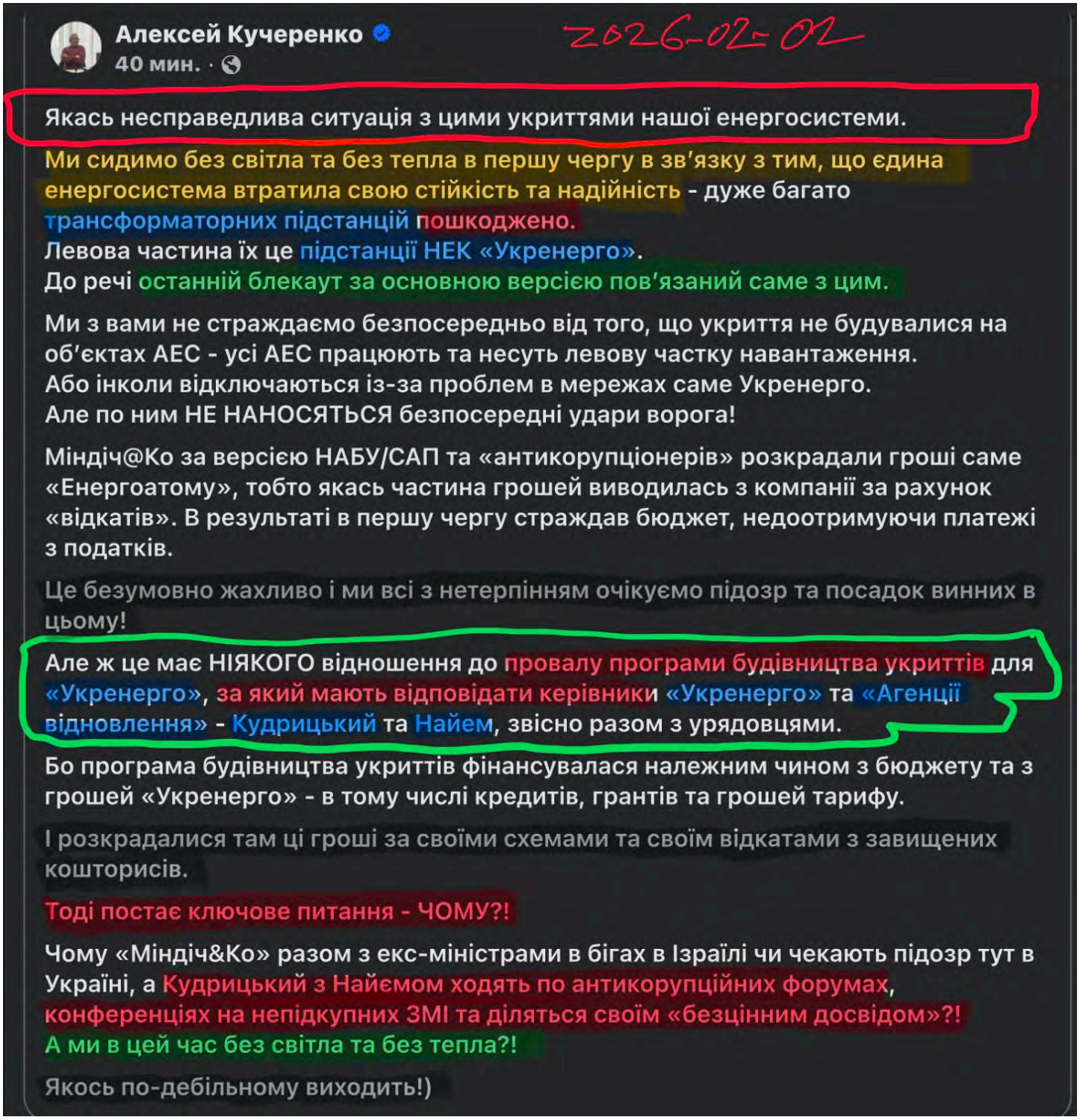

***

№ 1.569

"FPV-дрон – це найкращий спосіб для злочинців, щоб когось ліквідувати чи пошкодити майно. Тому ми маємо бачити детекцію дронів, які злітають, і знати, хто ними керує", - голова Нацполіції Іван Вигівський

2026-02-02

Цензор.НЕТ

Автор: Тетяна Бодня

Як народні депутати пропонують на законодавчому рівні змінити правила використання безпілотників і яку роль в цьому процесі відіграватиме поліція? Яка ситуація з добровільним декларуванням зброї, знайденої на деокупованих територіях, і що можна купити на "чорному" ринку? Чи можуть правоохоронці забезпечити безпеку, якщо вибори проводитимуться під час війни?

На ці та інші питання в інтерв'ю "Цензор.НЕТ" відповів *голова Національної поліції* України Іван *Вигівський*.

1. НОВІ ПРАВИЛА ДЛЯ БПЛА

– Комітет Верховної Ради з питань правоохоронної діяльності схвалив законопроєкт, який встановлює правила користування БпЛА і рекомендує його прийняти за основу в першому читанні, а потім допрацювати до другого. Ви публічно заявляли, що необхідно врегулювати питання контролю всіх польотів БпЛА. Можете пояснити, навіщо це потрібно?

– Йдеться про правопорушення, вчинені за допомогою БпЛА. Якщо із застосуванням дрону буде пошкоджено майно, завдано тілесні ушкодження людям, за це має бути адміністративна і кримінальна відповідальність.

А такі факти є. І тяжкість таких правопорушень зростає з року в рік. Якщо у 2022–2024 роках БпЛА використовувались як засіб контрабанди цигарок, доставляння до місць позбавлення волі заборонених речей, чи зриву діяльності державних органів шляхом повідомлень про замінування за допомогою дрона з вибухівкою, то наразі трапляються випадки вимагань шляхом залякувань про використання бойових дронів чи навіть замахів на вбивство.

Основними завданнями поліції є забезпечення публічної безпеки і порядку та протидія злочинності. З метою виконання цих завдань у 2023 році поліції було надано повноваження щодо запобігання, виявлення та припинення порушень порядку та правил використання повітряного простору України експлуатантами БпЛА, а також використовувати спеціальні засоби для перехоплення сигналів дистанційного керування, пошкодження чи знищення таких суден та складових частин безпілотних авіаційних систем. Саме тому Національна поліція підтримує та ініціює комплексні законодавчі зміни, початок яким має покласти цей законопроєкт.

Він включає обов’язкову реєстрацію БпЛА, внесення їх до Державного реєстру повітряних суден і облік у підрозділах Національної поліції. А також унормування правил польотів, зокрема ідентифікацію користувачів та вимоги до документів, що дають право на польоти. Бо людей, які вміють користуватися дронами понад сотню тисяч лише в Силах оборони і не виключено, що з часом криміналітет захоче когось з цих людей до себе залучити. Бо не треба снайперів, якихось складних процесів вигадувати. FPV-дрон – це найкращий спосіб для злочинців, щоб когось ліквідувати чи пошкодити майно. Тому ми маємо бачити детекцію дронів, які злітають, і знати, хто ними керує.

Законопроєктом передбачено адміністративну відповідальність за експлуатацію незареєстрованих дронів, польоти без документів або в стані сп’яніння і кримінальну відповідальність, якщо такі порушення спричинять шкоду людям або значні матеріальні збитки.

Це - захист українських громадян, який має стати нормою в післявоєнний період. Дрони залишатимуться частиною нашого повсякденного життя, тому їх використання має бути контрольованим та безпечним.

– Дронів зараз дуже багато, взагалі складно уявити, яка загальна цифра.

– Мільйони…Багато хто їх виготовлює. Національна поліція, наприклад, теж робить FPV-дрони, використовуючи 3D принтери. Ми поставляємо їх в наші бойові підрозділи. Це дешевше, ніж купувати.

– Зараз обліковувати безпілотники не планують, лише після відміни воєнного стану. Як тоді люди зможуть ними користуватися?

– Люди, які мають відповідні сертифікати на управління дронами і у яких вони будуть, подаватимуть заявку на здійснення польотів. Наприклад, журналісти переживають, що їм заважатимуть робити зйомки за допомогою квадракоптерів. Ніхто цього не планує робити. Просто треба буде заздалегідь подати заявку. Зараз так само відбувається. Бо якщо дрон впаде комусь на голову, за це повинна бути відповідальність.

– Як буде відбуватися ведення реєстру дронів?

– Державний облік безпілотних повітряних суден уже передбачений Повітряним кодексом України, а після скасування воєнного стану планується його розширення та деталізація відповідно до законодавчих змін.

Реєстр дронів функціонуватиме як державна інформаційна система, аналогічна реєстрації транспортних засобів, але з урахуванням специфіки БпЛА. Реєстрація планується в електронному форматі — через державну онлайн-платформу або застосунок "Дія".

Під час реєстрації оператор або власник вноситиме: свої персональні та контактні дані, технічні характеристики дрона (тип, маса, виробник).

Після реєстрації дрону присвоюватиметься унікальний номер, який буде прив’язаний до конкретного безпілотника та може наноситися на нього фізично або зберігатися в електронному вигляді.

Реєстр не буде публічним. Власник матиме доступ лише до своїх даних, тоді як повний доступ отримають уповноважені державні та правоохоронні органи. Це необхідно з міркувань безпеки.

– Які обмеження передбачені для управління дронами?

– На сьогодні обмеження щодо використання дронів уже визначені законодавством України у сфері авіації — Повітряним кодексом та Авіаційними правилами використання повітряного простору. Зокрема, заборонено: польоти у заборонених або обмежених зонах без дозволу, з порушенням встановлених висот, відстаней та умов безпеки. Окрім того, використання дронів без належної реєстрації або погодження у випадках, коли це обов’язково, керування дроном у стані алкогольного чи наркотичного сп’яніння, дії, що створюють загрозу людям, об’єктам або авіаційній безпеці.

Додатково розглядається питання обмеження віку операторів дронів, залежно від технічних характеристик і потенційної небезпеки БпЛА.

– Хто нестиме відповідальність: той, хто використав дрон, чи власник?

– Відповідальність буде чітко розмежована. Незалежно від того, чи є дрон власним, службовим або позиченим, відповідальність за політ несе той, хто ним керував.

– Нині не всі громадяни можуть отримати дозвіл на купівлю зброї. По БпЛА можуть бути теж якісь обмеження щодо володіння, купівлі?

– **Думаю, що не буде. Принаймні про видачу дозволів не йдеться.**

– Якщо людина не захоче реєструвати дрон, але буде використовувати, законопроєктом передбачена якась відповідальність?

– Так, адміністративна. А якщо будуть негативні наслідки такого використання, тоді кримінальна.

– А якщо людина привезла з фронту дрони і комусь їх продасть, теж?

– **Ми не розглядаємо це як збут зброї**. Але якщо це FPV-дрон, до якого прив'язана вибухівка, то за неї вже буде відповідальність. Законопроєкт регулює саме правила використання дронів.

– Щодо зброї. Минулого року Національна поліція активно закликала людей добровільно задекларувати знайдену на деокупованих територіях, в зоні бойових дій вогнепальну зброю. На ваш погляд, ця програма декларування виконала свою задачу?

– У більшій частині так. На даний час понад 15 тисяч осіб зареєстрували більше 16, 5 тисяч одиниць зброї. Це немало.

Спочатку люди ставились до цього дуже обережно, не розуміли процедуру, боялися відповідальності. Але ми проводили роз'яснювальну роботу, аби вони знали, що усе достатньо просто. Приходиш, реєструєш і можеш залишити до завершення війни. Не хочеш реєструвати – здаєш.

Також публічно пояснювали, що тих, хто незаконно зберігатиме зброю, будуть притягуватись до кримінальної відповідальності у випадку її виявлення і вилучення.

Після завершення війни, є декілька варіантів. Якщо це автоматична зброя, її можна переробити на зброю для полювання, яка стріляє одиночними пострілами, а не чергами. Або вихолостити чи здати.

На мій погляд, добровільне декларування – це дієвий механізм. І з тої кількості задекларованої зброї, яку я назвав, понад 10 тисяч – це автоматична

зброя, 5 539 одиниць нарізних карабінів, гвинтівок та рушниць, 943 одиниць пістолетів, револьверів.

Крім того, задекларовано понад 8 млн 870 тисячі боєприпасів до неї.

Добровільно здано, без декларування, 409 одиниць зброї та понад 69 тисяч боєприпасів.

В середньому за день декларується до 45 одиниць зброї, ця динаміка є сталою.

– Буває, що хтось з громадян повідомляє поліцейських, що у сусідів прихована зброя, а потім людина, в якої її знаходять, розповідає, що планувала задекларувати?

– Якщо поліцейські, маючи оперативну інформацію, приходять з обшуками і вилучають незареєстровану зброю, то людину, яка її зберігала, притягують до відповідальності, бо тоді вже мови про декларування не може бути. Якщо б людина дійсно хотіла задекларувати зброю, то зробила б це.

– Кампанія з добровільного декларування закінчилася?

– Ні, вона наразі триває. Тому пропоную громадянам, які володіють зброєю, володіти нею законно. Розумію, що люди, які були в окупації, переживають за своє життя, думають про те, що може доведеться зброю застосовувати проти ворога. Але, як я вже сказав, ми не забираємо зареєстровану зброю до завершення війни, якщо людина хоче її залишити і буде дотримуватись правил зберігання.

– Чи можуть під виглядом декларування отримати зброю члени злочинних угрупувань?

– Поліція не декларує вогнепальну зброю та боєприпаси до неї особам, які мають правові обмеження пов'язані з систематичним порушенням громадського порядку, спеціальних правил володіння зброєю, учинення домашнього насильства, повідомлення про підозру в учиненні кримінальних правопорушень, наявності судимості, перебування особи в розшуку. Зброя, що надана для декларування перевіряється за Інформаційним порталом Національної поліції на предмет використання для вчинення злочинів або перебування в розшуку.

– А яка ситуація з нелегальною торгівлею зброєю? Чи виявлено під час повномасштабної війни факти продажу зброї за кордон? Міжнародні партнери приділяють цьому велику увагу.

– Протидія незаконному обігу зброї – це один з пріоритетів роботи Національної поліції. За 2025 рік проведено 990 оперативних закупок.

Ми неодноразово показували в новинах результати спецоперацій щодо виявлення схронів і вилучення зброї. Звісно, робота й надалі триває, і ми розуміємо, що з тією кількістю зброї, яка може бути на руках у населення, криміналітету, вона не на один рік.

У 2025 році виявлено, задокументовано та направлено до суду 14 злочинних угруповань, які займалися незаконним обігом вогнепальної зброї.

Стосовно незаконного переміщення зброї за кордон в країни ЄС. Це дійсно питання, яке на кожній міжнародній зустрічі ми обговорюємо. Ми перевіряємо інформацію, яка іноді надходить від наших колег через канали Європолу, Інтерполу, але поки не зафіксовано жодного факту витоку незаконної вогнепальної зброї за межі країни.

– Не дуже зрозуміла, яку ви інформацію перевіряєте. Щось в інших країнах вилучають і повідомляють про це?

– Ні, оперативну інформацію, що можливо є канали і наміри переміщення. Ми перевіряли це – інформація не підтверджується.

– Всередині країни зброю продають криміналітету?

– Продають. Зараз таких фактів менше, а в 2022-ому, коли поліція почала в цьому напрямку активно працювати, виявляла оголошення про торгівлю зброєю навіть в Інтернеті.

– Можна все, що завгодно купити?

– Майже. Як я вже казав, минулого року поліцейськими було проведено близько тисячі оперативних закупок, з яких: 268 одиниць автоматичної вогнепальної зброї; 151 одиниця нарізної вогнепальної зброї; 135 одиниць переробленої та іншу вогнепальну зброю; 74 гранатомети.

Крім того - 2031 граната, 282 кг вибухових речовин та понад 122 000 набоїв різного калібру.

За оперативними обліками за минулий рік з незаконного обігу вилучено 3401 одиниця вогнепальної зброї, 14037 гранат, 5275 кг вибухових речовин та понад 1 135 000 набоїв різного калібру.

2. "ДУЖЕ ЧАСТО ОСОБИ, ЯКІ НЕСУТЬ ВИБУХОВИЙ ПРИСТРІЙ, САМІ СТАЮТЬ ЖЕРТВАМИ ТЕРОРИСТИЧНИХ АКТІВ І ГИНУТЬ"

– Ви неодноразово говорили, що російські спецслужби використовують завербованих громадян для терактів. І коли читаєш про такі факти в офіційних повідомленнях, звертаєш увагу, що в цих людях, на перший

погляд, нічого примітного, особливого. Жили своє життя і нічого в ньому нібито не передумало таким вчинкам. Причому вербують незалежно від віку. Як приклад, випадок у школі, де 14-річний підліток напав на вчительку і одного з учнів. З повідомлення Нацполіції стало відомо, що в нього знайдено переписку з російськими спецслужбами. Які висновки зробила поліція щодо профілактики таких злочинів?

– Все починалося з підпалів автомобілів військових, активна фаза вчинення таких злочинів фіксувалась з березня 2024 року. Росіяни почали вербувати здебільшого молодь через Телеграм-канали, платформи з пошуку роботи, продажу б/у речей, соціальні мережі, боти та сайти для швидких знайомств. Працюючи над розкриттям таких злочинів, спільно зі Службою безпеки України почали публічно розповідати про те, як діють спецслужби ворога і які категорії найуразливіші до вербування. Це, як правило, малозабезпечені громадяни, неповнолітні, які ще не усвідомлюють тих дій, які вчиняють.

Зловмисники створюють анонімні Telegram-канали або групи, що діють під виглядом патріотичних рухів, антивоєнних ініціатив або "опозиційних" українських проєктів. Окрім цього спецагенти рф шукають групи з пошуку швидкого заробітку або в цілому працевлаштування, на скрутному матеріальному становищі в подальшому і спекулюють для вербування відвідувачів цих платформ.

Бачимо, що спочатку людям ставлять задачу: "Підпали автомобіль, скинь відео". За це можуть перерахувати якісь гроші, але частіше цього не роблять, а шантажують виконавця тим, що наддадуть відомості про нього правоохоронним органам України. І таким чином спонукають людину до скоєння більш тяжких злочинів. Один з недавніх випадків. В Києві дівчина підірвали автомобіль нацгвардійця. Її першим завданням теж був підпал автомобіля, за це їй дали всього лиш 3 тисячі гривень. А коли вона відмовилась від наступного завдання – підірвати людину, її почали саме так шантажувати і примусили до вчинення. Дали 4 тисячі гривень на матеріали, щоб вона зробила з них саморобний вибуховий пристрій. Ми її затримали в той же день, коли був скоєний злочин.

На території України з початку 2025 року вчинено 61 терористичний акт. З них розкрито 52 і 27 попереджено. Встановлено, що 55 терористичних актів готувалось або було вчинено із застосуванням саморобних вибухових пристроїв. Решта 6 – із використанням боєприпасів. Одними з мішеней злочинних посягань є співробітники поліції. У Дніпропетровській області під час обстеження місця підриву людини сталася повторна детонація, під час вибуху постраждав вибухотехнік. Крім того, саморобний вибуховий пристрій було закладено під службовий автомобіль патрульних поліцейських, припаркований біля будівлі Дніпропетровського обласного ТЦК та СП, однак на щастя детонацію було попереджено. В Одеській області завербована

мешканка занесла пакет з саморобним вибуховим пристроєм до адміністративної будівлі поліції. Внаслідок вибуху постраждали троє поліцейських, виконавиця теракту загинула.

Хочу ще раз нагадати: людей, яких задіюють для вчинення терактів, росіяни використовують як інструмент. Дуже часто особи, які несуть вибуховий пристрій, самі стають жертвами терористичних актів і гинуть. На жаль, цього не усвідомлюючи.

Спроби вербування українців, зокрема і дітей, тривають. Ворог шукає серед підлітків охочих заробити, маніпулює та іноді, як я вже казав, шантажує. Ми на постійній основі проводимо з дітьми зустрічі у школах та ліцеях, пояснюємо про небезпеку та відповідальність за згоду на такі пропозиції. Потім від педагогів отримуємо зворотній зв'язок: учні повідомляють про спроби їх завербувати. І таких звернень вже десятки.

– У вас не має відчуття, що щось робите не так? Бо як показала ця історія з 14-річним підлітком, профілактика не спрацювала.

– Тут трохи інша ситуація. Але наразі не можу розкривати деталей, бо розслідування триває. Призначено судово-психіатричну експертизу, за результатами якої буде дана оцінка його стану і діям. Зазначу, що це дуже латентні правопорушення. І перш за все, виховують дітей батьки чи особи, які їх замінюють. Саме вони повинні спілкуватися з дитиною, аби розуміти її настрій, поведінку і коло інтересів. Ми як поліція максимально профілактуємо і пояснюємо, і також не знімаємо з себе відповідальності.

– В минулому році відбулися організовані ворожими спецслужбами посягання на життя державних, громадських діячів, які підтримують Сили оборони України і протидіють російському впливу. Як такі люди можуть законно отримати зброю для самозахисту, щоб не бути безпорадними перед злочинцями?

– Якщо є будь-яка інформація про загрозу життю і здоров'ю особи, вона може звернутись до Національної поліції і в рамках кримінального провадження, за рішенням слідчого, ми можемо забезпечити охорону.

– Але ж люди можуть і не знати, що така загроза існує. Тому уточню: вони можуть за законом мати *зброю для самозахисту*?

– Ні, не можуть. Після вбивства Парубія народні депутати піднімали питання безпеки і надання охорони, зокрема і колишнім народним обранцям. Тому що Управління державної охорони має надавати охорону чітко визначеному законодавством колу осіб. Але повторюся: якщо йдеться про загрозу життю і здоров'ю, політик може звернутися за заходами особистої безпеки як до Національної поліції, так і до інших правоохоронних органів, де є орган

досудового розслідування. Слідчий, який здійснює досудове розслідування, розгляне це питання, і у разі необхідності надасть відповідні доручення.

Окрім того, є поліція охорони. Якщо особа переживає за свої життя і здоров'я, вона може заключити договір на надання послуг з фізичної охорони.

– Це ж вже про платні послуги. Я все ж кажу про інше. До того ж, як показав "Міндічгейт", на сотні людей можуть збирати інформацію, за людьми можуть стежити, а вони про це й не здогадуватимуться.

Я зараз маю на увазі 529 досьє, в яких за даними, озвученими керівництвом антикорупційних органів, акумулювалась інформація на політиків, журналістів, правоохоронців.

Нещодавно народний депутат Ярослав Юрчишин повідомив, що за фактом стеження за журналістами і збору інформації про них відкрито кримінальне провадження за його зверненням. А хтось з народних депутатів звертався до Національної поліції із заявою про відкриття кримінального провадження і розслідування щодо збору інформації по них?

– Поки що ні. А за зверненням Ярослава Юрчишина в ЄРДР внесено кримінальне провадження за статтею 182 Кримінального кодексу "Порушення недоторканності приватного життя". У нас матеріалів не було, тому поки що така кваліфікація на основі викладеної інформації у соцмережі народним депутатом. Далі ми з Національним антикорупційним бюро відпрацюємо, і якщо будуть підстави, можливо, додамо додаткову кваліфікацію – статтю 171.

– Хтось із журналістів особисто писав заяви?

– Ні. Можливо, зверталися до Служби безпеки України.

– За даними Сухопутних військ на військовослужбовців ТЦК та СП з початку повномасштабної російсько-української війни здійснили 272 напади. Четверо військових загинули під час виконання службових обов'язків. Які результати розслідування таких випадків?

– З початку воєнного стану поліцією задокументовано 526 фактів опору працівникам ТЦК та СП у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків. Можливо, у Сухопутних військ неповні дані. Якщо говорити по областях, то найбільше таких фактів у Харківській області їх 59. Найменше – у Херсонській області, де зафіксовано лише один такий випадок.

Загалом упродовж 2022–2026 років спостерігається збільшення випадків опору громадянами працівникам ТЦК та СП під час оповіщення населення. Якщо у 2022 році зафіксовано лише 5 таких інцидентів, то у 2023 році їхня

кількість зросла до 38. У 2024 році зафіксовано 118 випадків. У 2025 році загальна кількість інцидентів досягла 341. У 2026 році - 24 випадки.

– Чим це пояснюється?

– **Небажанням більшості йти до війська**. Ми теж здійснюємо оповіщення з ТЦК і СП, і це дуже негативно впливає на імідж Національної поліції.

З іншого боку – ми документуємо факти корупції в ТЦК і СП, тобто, коли за гроші відпускають ту категорії осіб, які підпадають під мобілізацію. Суспільство про це теж знає. Тому вони мінімально довіряють ТЦК і СП, і одразу негативно сприймають ситуацію, навіть коли людину зупиняють, щоб перевірити документи. І майже щодня є факти нападу на військовослужбовців ТЦК і СП. Наприклад, нещодавно чоловік стріляв по мікроавтобусу РТЦК з травматичної зброї. Хоч вони його навіть не зупиняли, просто їхав повз.

– В країні постійно посилюються заходи мобілізації. Поліція разом із представниками ТЦК затримує громадян під час перевірки документів. І в соцмережах періодично з'являється інформація про те, що людину забрали силоміць, її побили. За такими фактами проводяться розслідування? Які результати?

– Такі факти розслідує Державне бюро розслідувань. Якщо надходять скарги на поліцейських до нас, проводяться службові розслідування. Дуже часто такі факти не підтверджуються. А якщо підтверджуються і йдеться про порушення норм при затриманні, то поліцейського притягують до дисциплінарної відповідальності. Якщо ж ійдеться про тілесні ушкодження, то розслідування проводить Державне бюро розслідувань.

– Чому загалом в таких заходах поліція бере активну участь? В інтерв'ю РБК-Україна *міністр внутрішніх справ Ігор Клименко* раніше зазначав: "Думаю, ТЦК можуть це робити і без Нацполу, вони мають на це відповідні права". Щось після цього змінилося?

– Звісно, ТКЦ та СП можуть робити оповіщення і без працівників Нацполу. Залучення поліції до оповіщення передбачено законом "Про мобілізацію" 2023 року. Якщо представники ТЦК і СП ходять самі, а людина не реагує, то офіційно затримати її може тільки поліція в рамках статті 210 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

– Скільки поліцейських зараз воює?

– Міністр нещодавно про це публічно говорив. На сьогоднішній день на лінії фронту воюють майже 9 000 поліцейських. Ще десятки тисяч правоохоронців несуть службу у прифронтових регіонах, на блокпостах.

3. "ВБИВСТВ ЗАРАЗ НАЙМЕНШЕ ЗА ОСТАННІ 7 РОКІВ"

– Ми востаннє спілкувались із вами два роки тому. Як за цей час змінилася криміногенна ситуація в країні? Тоді ви зазначали, що війна вплинула на рівень вуличної злочинності, зокрема, розбоїв і грабежів.

– Зараз, як і тоді, ми теж фіксуємо зниження вуличної злочинності. Також майнових злочинів, і у тому числі проти особи. Вбивств зараз найменше за останні 7 років. Водночас, так званих латентних злочинів – це незаконний обіг зброї, наркотиків – документуємо більше. Тому що ще більше приділяємо цьому уваги.

І коли латентні злочини ми виявляємо і документуємо, то теж знижуємо рівень вуличної злочинності, тому що особа зі зброєю вже десь не піде на вулиці вчиняти правопорушення.

Ми об'єктивно розуміємо, що після війни ситуація може змінитись, тому що криміналітет так чи інакше намагатиметься забрати до себе навчених воїнів, які вміють дивитися смерті в очі. Ми розуміємо: якщо цим людям не буде достатньо уваги від суспільства та держави, і вони не будуть забезпечені матеріально, працевлаштовані, то, можливо, якась їхня частина стане на стежку злочинності.

Окрім того, досвід усіх країн, яким довелося воювати, показує, що у післявоєнний період було зростання злочинності.

– Хто приходить на місце поліцейських, які воюють? Де берете людей, щоб закрити вакансії?

– Це дуже складний процес. З початку 2023-го ми не набирали по конкурсу осіб після 25 років для того, щоб максимально поповнювались лави Збройних сил і не взяти до себе на роботу осіб, які ухиляються від військової служби.

А зараз, коли ми оголосили конкурси, люди не охоче йдуть в поліцію, бо левова частка залежить від грошового забезпечення. Сьогодні окрім штурмової бригади "Лють" воюють стрілецькі батальйоні, укомплектовані поліцейськими з Головних управлінь кожної області.
І зараз ми дійсно маємо проблему – 18% некомплект. При тому, що навантаження не зменшується, а додаткових функцій у нас безліч. Наприклад, поліцейські разом з ДНСН першими приїжджають на місця прильотів, рятують людей, допомагають їм на місці. Є підрозділи, які евакуюють людей з населених пунктів, які опинилися в зоні бойових дій. Також допомагають доставляти гуманітарні вантажі.

І ми не скорочуємо посади, з яких люди пішли на фронт, ми працюємо меншим ресурсом, тому ситуація складна.

– Як із зарплатами, якщо порівнювати з іншими правоохоронними органами?

– Працюємо над тим, що їх збільшити, бо зараз ми не конкурентні з іншими правоохоронними органами.

– Скільки, наприклад, отримують слідчі?

– Мінімальний рівень грошового забезпечення поліцейських, з урахуванням додаткової винагороди у розмірі 10 000 грн, що передбачена постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 168 про "Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їхнім сім'ям під час дії воєнного стану" становить 27 000 грн (17 000 грошове забезпечення + 10 000 додаткова винагорода), а середній – 35 414 грн (25 414 грн грошове забезпечення + 10 000 грн додаткова винагорода) для категорії поліцейських, хто має більшу вислугу.

– Яке навантаження на одного слідчого?

– 300-400 справ, а якщо це прифронтові райони чи зона бойових дій, то більше, оскільки значна категорія проваджень в цих регіонах стосується безвісти зниклих за особливих обставин осіб.

Звичайно хотілось би підвищити грошове забезпечення поліцейським Національної поліції.

Міністр внутрішніх справ Ігор Клименко і я, як голова Національної поліції, з минулого року працюємо над тим, щоб винести зміни до ЗУ "Про Національну поліцію" і відповідні законодавчі норми щодо прив'язки до прожиткового мінімуму, бо в законі її немає, на відміну від інших правоохоронців.

Національною поліцією спільно з МВС запропоновано на законодавчому рівні закріпити мінімальний розмір грошового забезпечення поліцейського, який повинен становити не менше 10 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, установленого на 1 січня календарного року – 33 280 грн, а середній становитиме 45 000 грн відповідно.

Чому це важливо? Якщо після закінчення війни буде скасовано Постанову КМУ № 168, якою визначаються доплати, то тоді поліцейські отримуватимуть ще менше коштів, а відтік кадрів буде ще більшим. А у поствоєнний період буде дуже багато роботи.

Та й зараз чимало людей переходить в інші правоохоронні органи, а ми би не хотіли їх втрачати. Тому і просимо зробити для поліцейських конкуренту заробітну плату порівняно з іншими правоохоронними органами держави.

– Які три ключові результати роботи поліції за минулий 2025 рік ви вважаєте найважливішими і чому?

– **Перше – це утримання криміногенної ситуації в країні. Друге – участь наших поліцейських у відсічі збройній агресії.** Коли ми створювали бригаду "Лють", військові скептично ставилися до поліцейських, а зараз у нас повна підтримка, взаємодія і військові, які з нами на лінії фронту, дуже добре відгукуються про поліцейських.

Не менш важливим результатом у 2025 році стало розроблення та затвердження Міністром внутрішніх справ України Стратегії розвитку Національної поліції на 2026-2030 роки – першого стратегічного документа за часів існування поліції. В ній визначено основні цілі, яких потрібно досягти протягом наступних п’яти років.

З огляду на державну політику децентралізації, у Стратегії зроблено акцент на поглибленні співпраці з місцевими громадами. Це передбачає наближення роботи поліції до потреб людей, зокрема шляхом розширення присутності поліцейських на місцях для оперативного вирішення проблем громадян.

– Це лише звучить красиво.

– Це не так. У Києві та великих обласних центрах із цим складніше, бо тут не вистачає людського ресурсу, але в сільській місцевості це дуже ефективно працює. Бо той самий поліцейський офіцер громади – це здебільшого людина, яка живе на тій же території, яку обслуговує. Її всі знають, звертаються.

– На початку січня двох поліцейських призначено на посади керівників обласних військових адміністрацій – Чернівецької і Дніпропетровської. Як ви ставитесь до того, що поліція так несподівано стала кузнею кадрів?

– Чому несподівано? До цього було призначено ще двох поліцейських – в Херсонській і Сумській областях. Щодо того, чому саме поліцейських, думаю, що керівництво держави обирає ефективних управлінців. Зокрема і серед тих, у кого є бойовий досвід.

Наприклад, Руслан Осипенко, який пішов на Чернівці, очолював ГУ НП Донецької області з 2021 року.

– Це не пов’язано з тим, що зараз активно обговорюється тема можливих виборів і є потреба розставити саме силовиків в регіонах, якими легше управляти за потреби?

– Я думаю це пов’язано з тим, що потрібні розумні, адекватні люди, які будуть контролювати ситуацію в регіоні і мають управлінський досвід. І це не про вибори.

– За дорученням президента депутатами напрацьовуються пропозиції щодо можливого проведення виборів. Чи обговорюються наразі безпекові питання їхнього проведення офлайн і кіберзахисту, якщо онлайн?

– Ми розуміємо, що цей процес рано чи пізно буде відбуватися і ми повинні бути до нього готовими.

Тут одне з питань – це кількість особового складу, який потрібно залучити на охорону виборчих дільниць.

До нас зверталися представники громадської мережі "Опора". Мій заступник Олександр Фацевич з ними комунікує, проводились спільні наради, обговорення. Ми хочемо, щоб на дільницях разом з поліцейськими були присутні інші правоохоронці. Можливо, Національна гвардія. Бо нам не вистачить поліцейських, щоб забезпечити присутність на кожній дільниці, з урахуванням наших повсякденних функцій.

Яким саме буде формат наразі не відомо, це не наша зона відповідальності.

– Вибори під час війни – надскладна задача. Металеву рамку на кожній дільниці не поставиш, обшукувати кожного виборця не будеш. Як забезпечити, щоб нічого туди не занесли небезпечного – зброю, вибухівку?

– Є певні алгоритми реагування. Якщо будемо виявляти небезпечні предмети, підозрілих осіб – звісно ж одразу будемо реагувати.

– Як? Якщо для вчинення терактів залучають підлітків, жінок?

– Ми розуміємо усі ризики, але якщо потрібно буде проводити вибори в умовах війни, будемо робити все, щоб забезпечити безпеку і громадський порядок.

***

№ 1.570

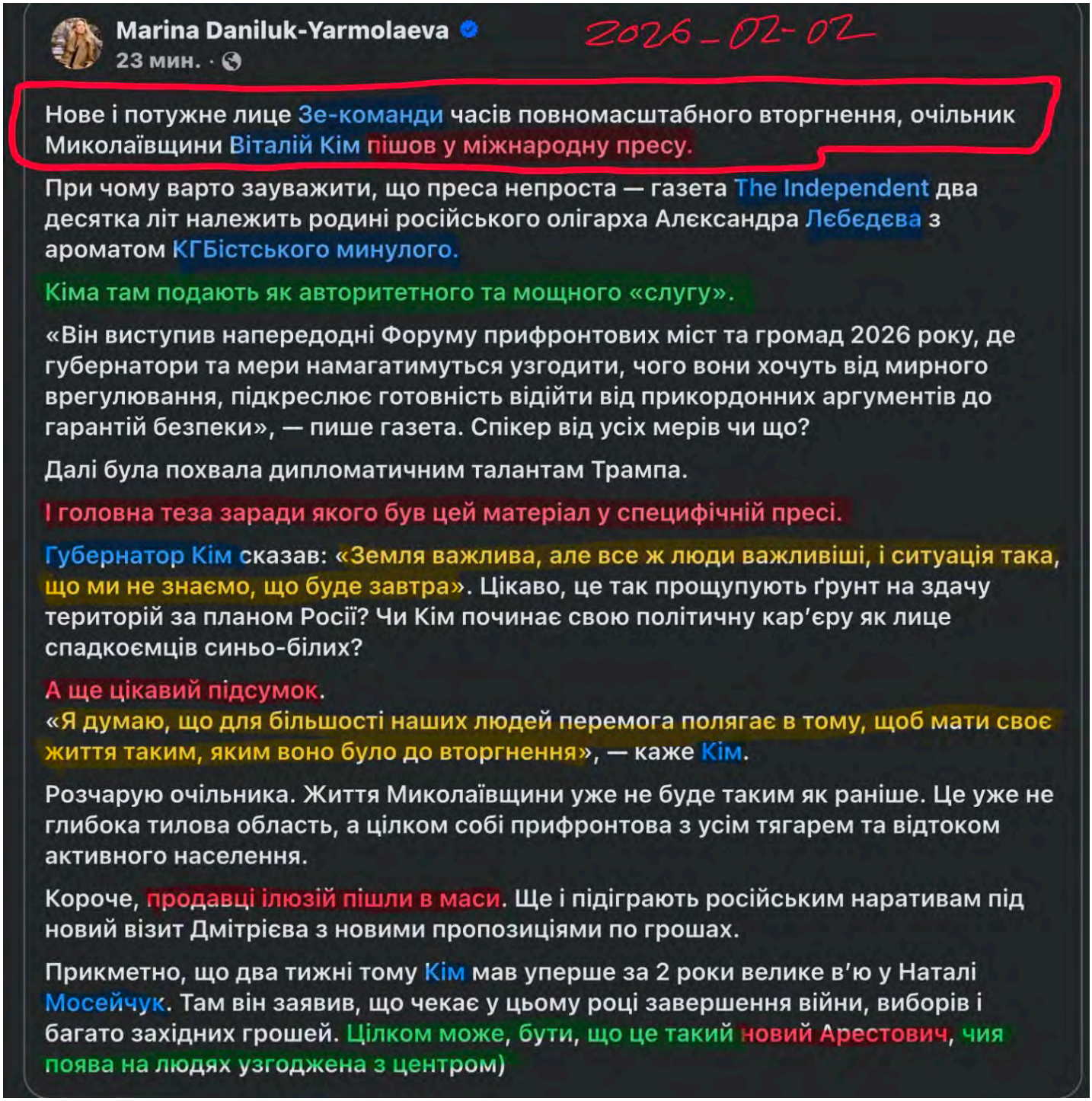

***

№ 1.571

Я приблизно зрозумів картину по Києву

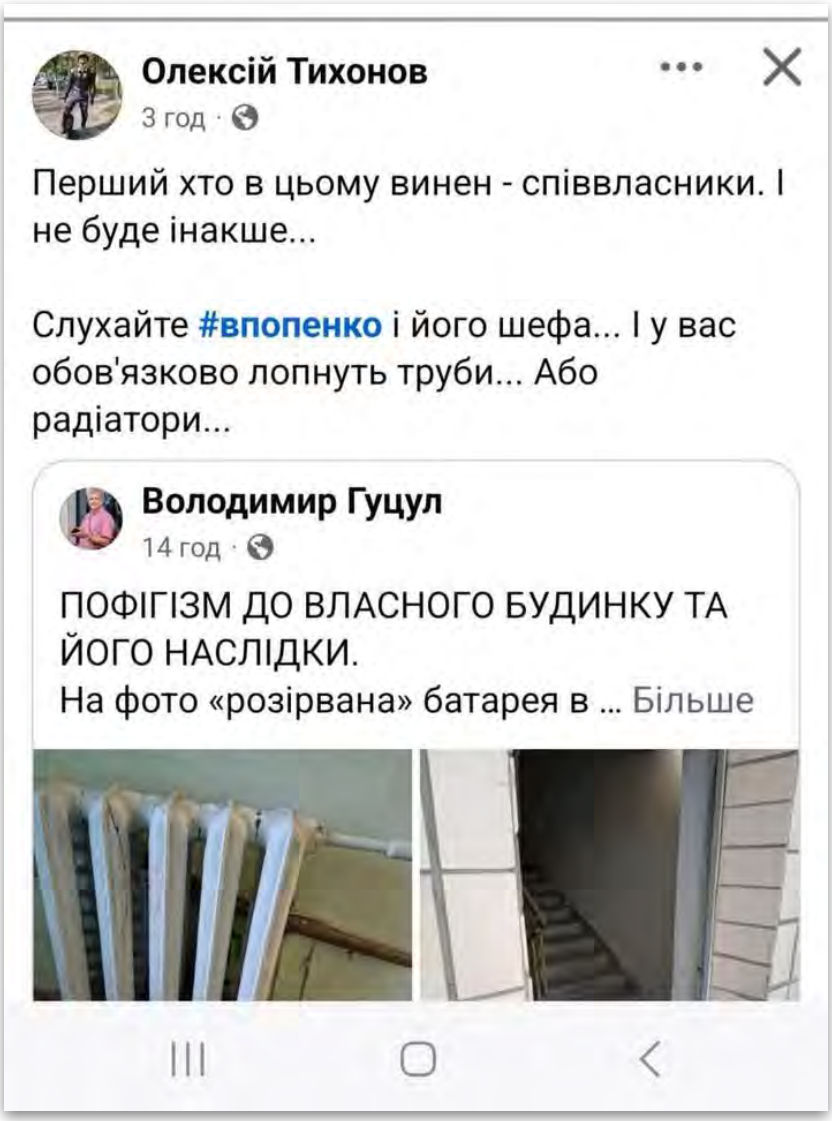

2026-02-02

Кучеренко

«Київтеплоенерго», посилена аварійними бригадами з усієї країни, разом з слюсарями та інженерами (там де вони збереглися звісно) керуючих компаній правдами-неправдами дотягнули теплоносій до більшості будинків.

Про це вони звісно відзвітували профільному заступнику і той далі доповів міському голові про лише 80 будинків без тепла.

Тобто знайшов собі форму звіту, яка зручна для нього.

Зрозуміло що ця форма звіту абсолютно не влаштовує киян - що я одразу побачив по коментах в фейсбуці.

Насправді ситуація виглядає по іншому

— в тисячах київських осель ніяким теплом або не пахне взагалі, або воно явно не має параметрів.

Ще раз повторюю - переконаний що ***мова йде про тисячі квартир!***

Тепер армія пропагандистів та активістів від КМДА почне інформаційну компанію, що

> — *КМДА* та *Київтеплоенерго* свою роботу виконали і тепер це зона відповідальності СПІВВЛАСНИКІВ будинку, якими згідно із законом є всі власники квартир.

Вони будуть зловтішатися що ви не зробили ОСББ і що саме це спричинило ваші проблеми.

Це досить цинічні та добре фінансово замотивовані люди на чолі з всілякими «радниками» та «активістами».

Така собі «п'ята колона» наближених до бюджетного пирога персонажів.

Тобто

> **— саме ви разом з сусідами будете тепер винними в тому що у вас в квартирі нема тепла, що пов'язано скоріше за все з проблемами у внутрішньобудинкових мережах, які є вашою власністю де-юре.**

Більш того

> **— готуйтеся що вам будуть за січень виставляти рахунки по будинкових лічильниках на основі фактичного споживання тепла на вході в будинок.**

Це буде окрема балада і невипадково міністерство вам дає поради робити якісь «акти».

Не беруся сказати чим допоможуть ці «акти», оскільки послуги опалення після реформ давно нема і тепло є товаром, який відпускається вам по будинковому лічильнику.

І останнє.

На моє переконання

> **— за обслуговування і належну роботу внутрішньобудинкових мереж має відповідати ваш «*управитель*» тобто керуюча компанія.**

Звісно що

> — вони своєю штатною чисельністю просто не встигають зробити всі належні роботи в під'їздах та в квартирах, але це проблема наших з вами стосунків з ними на підставі «псевдоконкурсу» річної давнини.

Думаю

— *Київтеплоенерго* буде заявляти що ця проблема їх не цікавить абсолютно.

І останнє, ми не воюємо з ОСББ і завжди кажемо - краще його мати ніж не мати нічого, навіть для договору з «управителем».

Бо управління житловим фондом це дуже непроста та професійна діяльність - тут аматорства бути не може!

Сьогодні ключове для вас завдання

— прочитайте та вникніть в ваш договір з керуючою компанією стосовно їх *обов'язків по внутрішньобудинкових мережах*.

Це вам дуже знадобиться щоби захиститися від можливих грабіжників з КМДА та РДА!

В тому числі і в майбутніх судах можливо!

***

№ 1.572

Ярослав Железняк · **Подписаться**
13 ч. ·

2026-02-03

🔮 Не про магію, але теж про д****зм...

👮 Коротше, я намагався з'ясувати чому Печерський район Києва такий вбитий. І виявилось, що вони навіть не освоюють гроші, які їм виділяють.

А чому - тому що голова району це Наталія Кондрашова. Це єдина голова району Києва, яку вже 6-ть років не міняють. Тому що це подруга батьків Єрмака.

✊ Але є ще один важливий нюанс. Вона у попередні роки довгий час відповідала за.....надання дозволів у Києві на МАФи...) А знаєте хто у нас в той час займався і очолював асоціацію МАФів? Саме він - Андрій Єрмак))))
Тому в знак вдячності за ці нестримні ларьочні реформи і працевлаштував людину. Навіть попри те, що вона там провалила все що можна) Думаю по якості почищених за місяць тротуарів це чудово видно.

🏬 Якщо б можна було вписати в міжнародні вимоги пункт «прибрати всіх членів партії ларьочників» з усіх посад - це було одне з найкращих рішень для покращення країни)

P.S. Краще б вже магів кудись затягував ніж безруких корупціонерів.....ті може хоч народ розважають, а не до пенсії відсиджують)

youtube.com
Непотопаєма! Подруга БАТЬКІВ Єрмака КЕРУЄ Печерськом. Вона з АБ захищала ЛАРЬКИ. 6 років НА ПОСАДІ!

***

№ 1.573

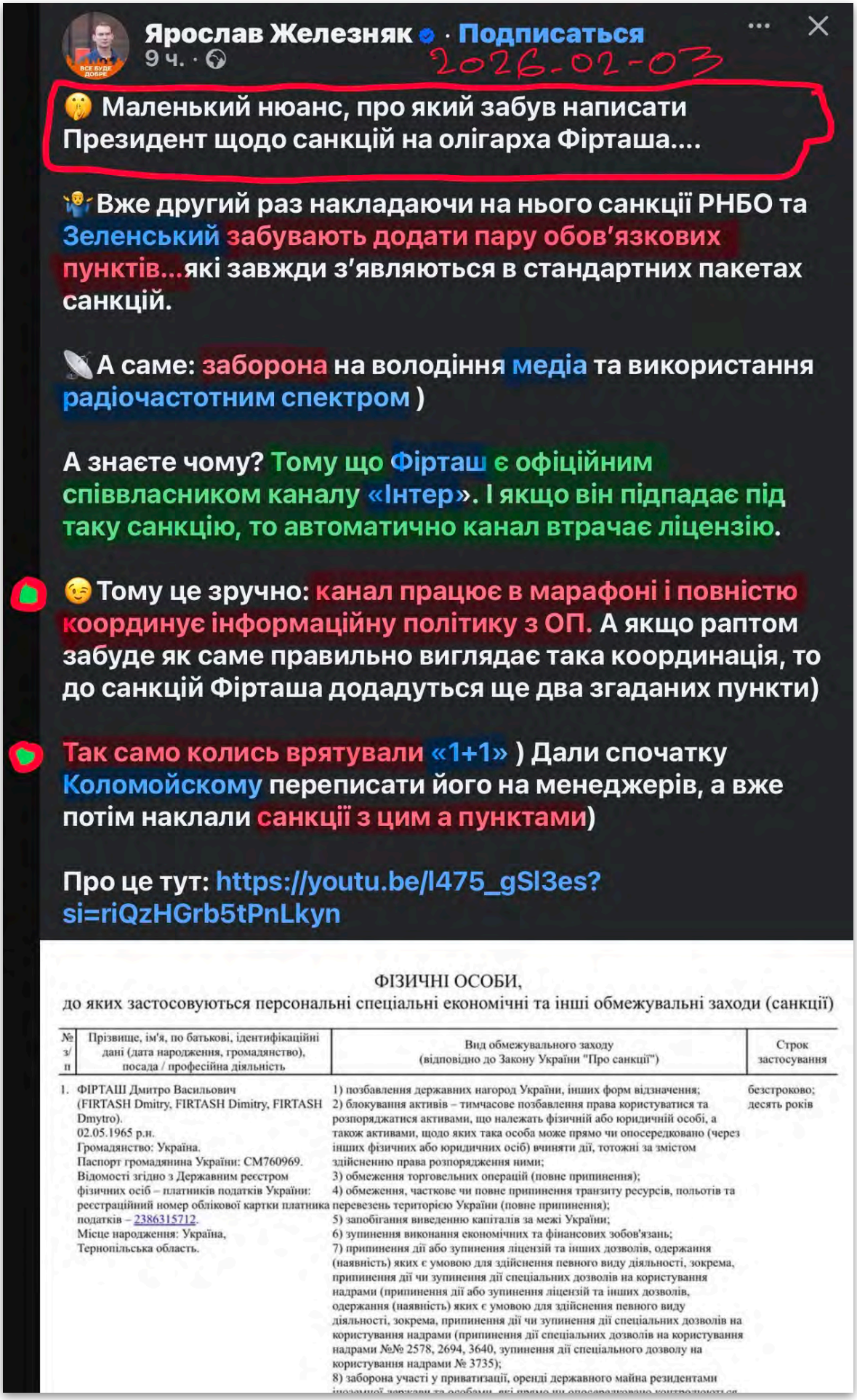

Ярослав Железняк · **Подписаться**
9 ч. ·

2026-02-03

🤔 Маленький нюанс, про який забув написати Президент щодо санкцій на олігарха Фірташа....

🤦 Вже другий раз накладаючи на нього санкції РНБО та Зеленський забувають додати пару обов'язкових пунктів...які завжди з'являються в стандартних пакетах санкцій.

📡 А саме: заборона на володіння медіа та використання радіочастотним спектром)

А знаєте чому? Тому що Фірташ є офіційним співвласником каналу «Інтер». І якщо він підпадає під таку санкцію, то автоматично канал втрачає ліцензію.

😉 Тому це зручно: канал працює в марафоні і повністю координує інформаційну політику з ОП. А якщо раптом забуде як саме правильно виглядає така координація, то до санкцій Фірташа додадуться ще два згаданих пункти)

Так само колись врятували «1+1») Дали спочатку Коломойскому переписати його на менеджерів, а вже потім наклали санкції з цим а пунктами)

Про це тут: https://youtu.be/l475_gSl3es?si=riQzHGrb5tPnLkyn

ФІЗИЧНІ ОСОБИ,
до яких застосовуються персональні спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції)

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові, ідентифікаційні дані (дата народження, громадянство), посада / професійна діяльність	Вид обмежувального заходу (відповідно до Закону України "Про санкції")	Строк застосування
1.	ФІРТАШ Дмитро Васильович (FIRTASH Dmitry, FIRTASH Dimitry, FIRTASH Dmytro). 02.05.1965 р.н. Громадянство: Україна. Паспорт громадянина України: СМ760969. Відомості згідно з Державним реєстром фізичних осіб – платників податків України: реєстраційний номер облікової картки платника податків – 2386315712. Місце народження: Україна, Тернопільська область.	1) позбавлення державних нагород України, інших форм відзначення; 2) блокування активів – тимчасове позбавлення права користуватися та розпоряджатися активами, що належать фізичній або юридичній особі, а також активами, щодо яких така особа може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними; 3) обмеження торговельних операцій (повне припинення); 4) обмеження, часткове чи повне припинення транзиту ресурсів, польотів та перевезень територією України (повне припинення); 5) запобігання виведенню капіталів за межі України; 6) зупинення виконання економічних та фінансових зобов'язань; 7) припинення дії або зупинення ліцензій та інших дозволів, одержання (наявність) яких є умовою для здійснення певного виду діяльності, зокрема, припинення дії чи зупинення дії спеціальних дозволів на користування надрами (припинення дії або зупинення ліцензій та інших дозволів, одержання (наявність) яких є умовою для здійснення певного виду діяльності, зокрема, припинення дії чи зупинення дії спеціальних дозволів на користування надрами (припинення дії спеціальних дозволів на користування надрами №№ 2578, 2694, 3640, зупинення дії спеціального дозволу на користування надрами № 3735); 8) заборона участі у приватизації, оренді державного майна резидентами	безстроково; десять років

***

№ 1.574

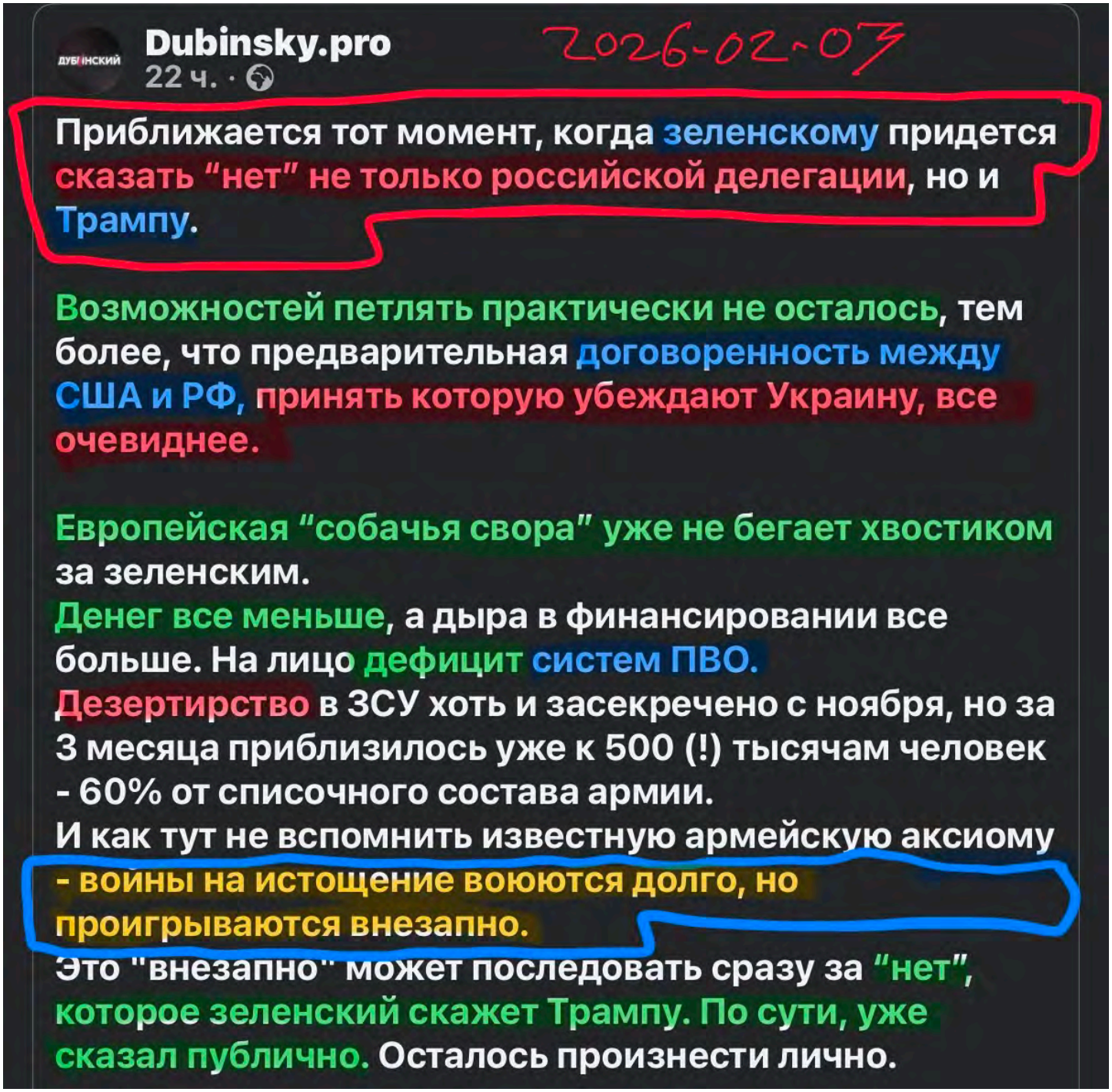
Dubinsky.pro
22 ч. ·
2026-02-03
Приближается тот момент, когда зеленскому придется сказать "нет" не только российской делегации, но и Трампу.
Возможностей петлять практически не осталось, тем более, что предварительная договоренность между США и РФ, принять которую убеждают Украину, все очевиднее.
Европейская "собачья свора" уже не бегает хвостиком за зеленским.
Денег все меньше, а дыра в финансировании все больше. На лицо дефицит систем ПВО.
Дезертирство в ЗСУ хоть и засекречено с ноября, но за 3 месяца приблизилось уже к 500 (!) тысячам человек - 60% от списочного состава армии.
И как тут не вспомнить известную армейскую аксиому - войны на истощение воюются долго, но проигрываются внезапно.
Это "внезапно" может последовать сразу за "нет", которое зеленский скажет Трампу. По сути, уже сказал публично. Осталось произнести лично.

***

№ 1.575

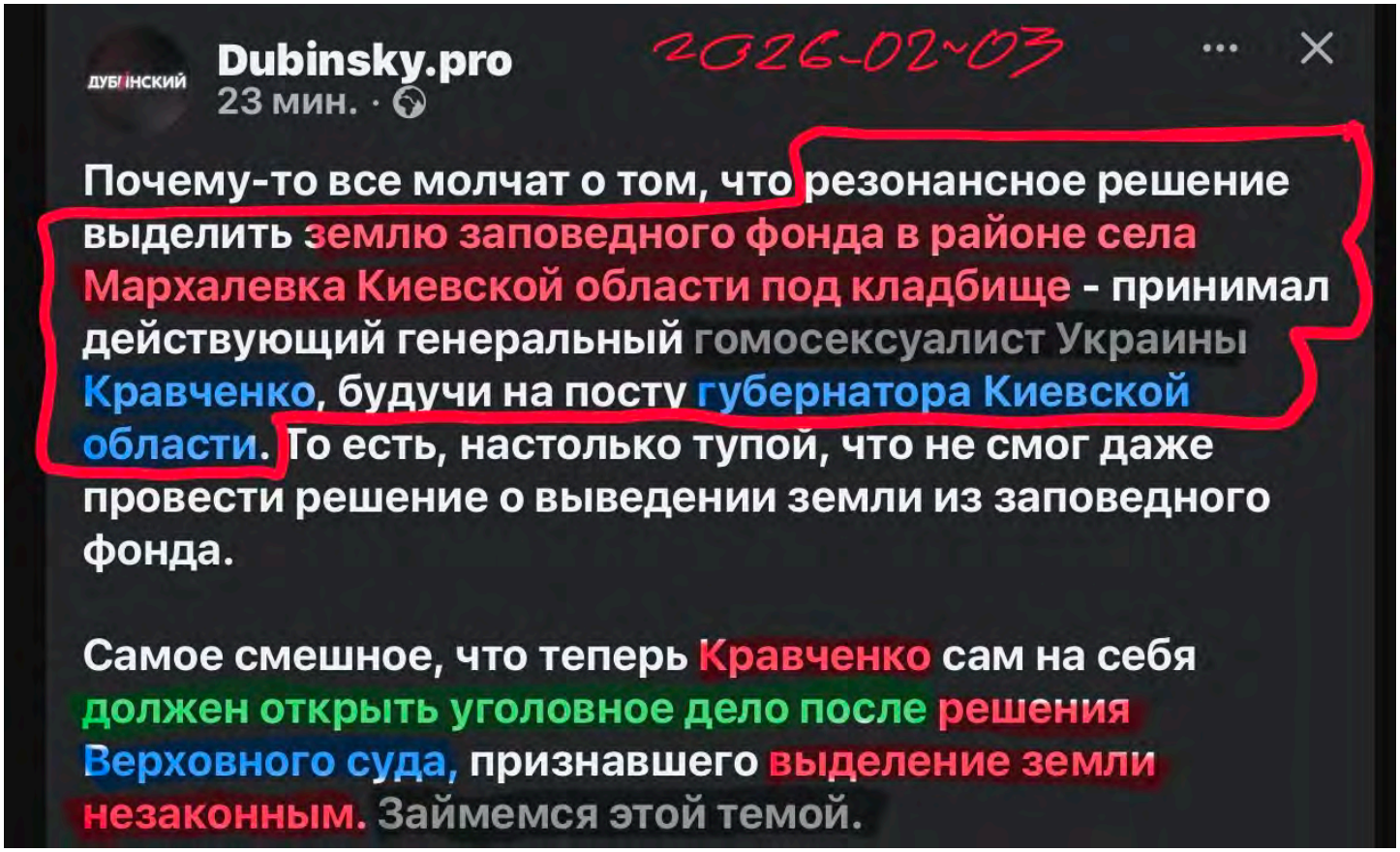

***

№ 1.576

Обговорення ОСББ в Україні є прикладом системної підміни понять.

Його подають як інструмент вирішення проблем житлового фонду, тоді як насправді ОСББ є лише «*механізмом розподілу відповідальності між людьми, які в більшості випадків не мають ресурсів цю відповідальність нести*»

2026-02-02

Попенко

Приватизація як помилка, за яку ніхто не відповів

Масова приватизація житла в Україні була проведена без фінансових, технічних і соціальних передумов. Людям безкоштовно передали актив, утримання якого потребує постійних інвестицій.

Держава зняла з себе обов'язок утримувати житловий фонд, не створивши при цьому ні ринку соціального житла, ні механізмів виходу для неплатоспроможних власників.

Це не було реформою. Це було перекладанням проблеми в майбутнє.

Риторика «обов'язків власника» як форма самообману.

Заклики до відповідального власництва в умовах масової бідності є або некомпетентністю, або цинізмом.

У країнах, на які люблять посилатися прихильники ОСББ, відповідальність власника підкріплена санкціями, альтернативами та можливістю продати актив.

В Україні ж власник застряг між зруйнованим будинком і відсутністю будь-якого соціального виходу.

Вимагати від таких людей капітальних внесків

— це не про управління, це про імітацію порядку.

1. Демографічна реальність, яку ігнорують

Після 2022 року значна частина платоспроможного населення виїхала або втратила доходи.

У багатоквартирних будинках залишилися пенсіонери, соціально залежні домогосподарства та люди без можливості довгострокового фінансового планування.

У цій реальності ОСББ не може працювати за визначенням.

Розповіді про «активних співвласників» виглядають так само відірвано від реальності, як бізнес-тренінги в бомбосховищах.

2. Держава між лібералізмом і соціалізмом — у найгіршому сенсі

Україна не зробила вибір між ліберальною та соціальною моделлю житлової політики.

Замість цього держава залишила собі зручну позицію:

– не відповідати за житловий фонд і водночас не допустити його обвалу.

ОСББ у цій схемі використовується як фіговий листок, яким прикривають системну відсутність політики.

Ні масових виселень, ні фонду соціального житла, ні реальної відповідальності власників, жеків, ОСББ, ТКЕ чи водоканалів не існує.

Є лише постійне латання і перенесення проблеми на наступну зиму.

3. Ціна безвідповідальності — втрата прав

Фактична угода між державою та власниками проста: ви не утримуєте спільне майно — ми не захищаємо вашу власність. Саме тому в Україні можна безкарно забудовувати двори, відбирати підвали, підключатися до старих мереж і ігнорувати інтереси співвласників.

Це не корупційний збій системи. Це її логічний стан.

4. Висновок без ілюзій

ОСББ не є рішенням і не може ним стати без фундаментальної зміни ***житлової політики***.

Поки держава не визнає помилку приватизації без відповідальності та не створить альтернативу для неплатоспроможних власників, будь-яка розмова про «європейське управління будинками» залишатиметься ідеологічною маніпуляцією.

Житловий фонд України деградує не через відсутність ОСББ, а через відсутність чесного вибору.

І кожна зима лише тимчасово нагадує про це.

***

№ 1.577

Цікава і досить слушна думка від Zoya Zvynyatskivska

2026-02-01

Попенко

Спостереження за підключенням двох різних будинків без ОСББ силами ЖЕКів до опалення зараз, в морози, в Києві. *Покроковий хід подій.*

Преамбула:

> — в будинку нема тепла вже якийсь час, він вистиг, ЖЕК в плановому порядку приходить підключати будинок, в будинку рвуться труби, ЖЕК перекриває і спускає воду, йде далі по району, бо роботи ще дофіга. Мешканці пишуть і дзвонять на всі лінії, вимагаючи все полагодити і дати тепло, але нічого не відбувається.

Акт 1

В будинку формується *ініціативна група*, в якій зокрема є кілька чоловіків (сорі, жахливий сексизм, але це правда).

Скажу одразу: особисто я вважаю, що жінка може продути повітря в стоякуі тд анітрохи не гірше за чоловіка, але ЖЕД реагує на чоловіків краще. Ця група прям ногами ходить в ЖЕК і НАПОЛЕГЛИВО вимагає сантехників. Чоловіки з групи проявляють добру волю навчитись розбиратись зі стояками і в разі потреби перейняти якісь прості функції в робітників ЖЕК - і взагалі, готові віддати певний час свого життя загальній будинковій справі. ЖЕК бачить наявність партнера з боку будинку - і виділяє бригаду (в нас в одному з будинків працювали хлопці з Черноморську, в іншому зі Львова, обидві бригади працювали вдень і вночі, робили на совість, велика дяка!)

Ще раз:

— наявність сформованої *групи*, де є особи, що готові лізти з сантехніками в підвал або на горище і в холоді і темряві працювати разом з ними, є обов'язковою умовою.

Акт 2

Бригада приходить, *запускає тепло* і вчить чоловіків спускати воду, продувати і таке інше.

Вони на контакті. Бригада їде.

Через годину після подачі тепла в систему, що замерзла, рвуться труби і батареї, чоловіки перекривають воду, це стандартна реакція системи - але з бригадою є контакт!

Акт 3

Домовий чат і всі хто можуть взагалі шукають власників квартир з порваними батареями, вимагають приїхати або дати ключі, або якось *організувати доступ*.

Цей етап може тривати кілька днів, якщо його не пройдено - все зупиняється.

— Досвід відкриття квартири з поліцією - невдалий, там треба щоб поліція, ЖЕК і сантехник зібрались разом, поліція каже недостатньо повноважень і тд.

Це направду зрозуміло, бо закон тут на боці власника квартири. Але цей етап треба якось пройти, тут треба комунікація і домовленості.

Якщо домовленостей досягти не вдалось - є шанс провести консультації з бригадою на рахунок відокремлення аварійних стояків - іноді система підключення це дозволяє і тоді треба провести додаткові роботи, іноді ні - тоді вам не пощастило, продовжуйте шукати власників квартир.

Акт 4

Всі власники аварійних квартир в наявності - тоді бригада приїздить знову і організовано відбувається *ремонт*: 1) —заглушка чи 2) — заміна батарей в аварійних квартирах.

— Знову *подається опалення*. Бригада їде.

— *Рветься труба* на горищі! Чоловіки з будинку перекривають і спускають воду, але з бригадою є контакт.

Акт 5

Наступного дня бригада приїздить, варить трубу і підключає будинок.

— Всі перевіряють все, нічого не тече. Бінго!

— Чатік будинку вдячно «скидається на каву та цигарки» героїчній бригаді і дякує, багато дякує.

Ось такі вони нині, історії успіху…

Тут спільний *ключовий момент* -

1) наявність ***будинкового чату***

2) наявність реальної, неформальної ***комунікації*** між сусідами.

Люди зараз втомлені, всі на нервах, але життя вимагає вчитись домовлятись і поважати одне одного, а також триматись купи

3) наявність дієвої ***ініціативної групи*** в самому будинку, тоді ЖЕК починає співпрацювати, бо є певний дієвець, партнер, з яким можна мати справу і координуватись.

UPD

Цей пост - не реклама ЖЕКів і я не проти ОСББ, я тікі за. Але цей пост геть про інше…

Він про те, що при відході від мирних часів в воєнний екстремум ліберальні практики типу «ми ОСББ, ми скинулись і в нас є обслуговуюча організація, вона все зробить» не працюють, вірніше їх недостатньо.

Зараз знову потрібні спільноти. Для когось це відкат назад, для когось крок вперед - залежить від точки зору, але он пишуть про ОСББ, де повно грошей, але половина власників квартир невідомо де і тому підключити опалення неможливо.

Спілкування, комунікація, вміння домовлятись, неформальні зв'язки між сусідами і неформальне лідерство, тобто горизонтальні зв'язки - ось що, за моїм спостереженням, нині є критичною умовою виживання будинку будь-якої форми власності та типу обслуговування. І це те, що ні за які гроші не купиш

***

№ 1.578

З "Енергоатому" може бути виведено близько двох мільярдів гривень – Герус

2026-01-22

Економічна правда Віктор Волокіта , Микола Топалов — 22 січня, 17:00

Минулого тижня органи державної влади та представники "Енергоатому" ухвалили низку рішень, які можуть призвести до виведення з держкомпанії близько *2 млрд грн* на користь приватних трейдерів.

Про це йдеться у зверненні голови парламентського комітету з питань енергетики та ЖКП Андрія ***Геруса*** до прем'єр-міністерки Юлії ***Свириденко***, спікера Верховної Ради Руслана ***Стефанчука*** та інших керівників органів держуправління.

Автор звернення наголошує, що ситуація розгортається на тлі складного стану в енергосистеми: дефіциту генерації, пошкодження мереж і підстанцій та масових відключень світла по країні.

Герус нагадав, що 16 січня ***Національна комісія, що здійснює регулювання у сферах енергетики й комунальних послуг (НКРЕКП)*** тимчасово підвищила прайс-кепи (цінові обмеження) на короткострокових сегментах ринку електроенергії з 17 січня 2026 року на 82,5% до 15 000 грн за МВт-год (нічні, денні та ранкові години підняті із 5 600-6 900 грн до 15 000 грн).

Хоча напередодні Регулятор мав намір залишити прайс-кепи незмінними.

За два дні до цього, 14 січня, "Енергоатом" провів аукціон і продав 2100 МВт базового навантаження на період 21–31 січня за середньою ціною 7565 грн за МВт-год. Це сталося за кілька днів до початку періоду поставки і до офіційного рішення про підвищення прайс-кепів.

У листі зазначається, що керівництву компанії було відомо про обговорення можливого перегляду граничних цін, однак "Енергоатом" не скористався жодним із логічних сценаріїв мінімізації ризиків – не відклав аукціон, не зменшив обсяг продажу та не розбив його на кілька сесій.

Навпаки, компанія продала великий обсяг електроенергії однією сесією, причому на 35% більше, ніж у середньому продавала подекадно з початку грудня.

"Це може свідчити або про кричущу некомпетентність, або про корупційну зацікавленість", - вважає Герус.

За його словами, логічними в цій ситуації були б наступні дії компанії: відкласти аукціон до п'ятниці 16 січня, розтягнути аукціон на декілька днів, продати мінімальний обсяг, зробити перший аукціон з поставкою лише на 2 дні, а на інші 8 днів зробити окремий аукціон пізніше вже із новими прайс-кепами.

"Всього покупцями електроенергії стали 60 компаній. Але, якщо подивитися на найбільших топ-15 покупців, то вони настільки нетипово збільшили свої закупівлі, що або знали, або здогадувалися, що може бути підвищення прайс-кепів. Така поведінка абсолютно протилежна поведінці "Енергоатому", який діяв, як ніби нічого не чув про можливий перегляд прайс-кепів", - зазначає Герус і приводить інформацію про проведення торгів.

За інформацією нардепа, топ-15 компаній збільшили свої закупівлі на 101%, при чому інші 45 компаній зменшили свої закупівлі на 57%. А деякі підприємства збільшили обсяги закупівлі у 3-4 рази.

Така різниця у поведінці, за його словами, свідчить, що деякі великі компанії або заздалегідь знали про можливий перегляд прайс-кепів, або здогадувалися чи розуміли, що таке можливо.

"Якщо на всіх аукціонах з початку грудня на топ-15 припадало 51,8% всієї покупки, то на останньому аукціоні на них припадає 83,3% всіє покупки. Тобто із 2100 МВт обсяг 1749 МВт купили топ-15 покупців. Це нетипова консолідація, яка не спостерігалася протягом останніх місяців", - зазначив Герус.

Він також вважає, що серед переліку компаній можуть бути такі, які, не володіючи додатковою інсайдерською інформацією і не перебуваючи у

корупційній змові із продавцем, просто спрогнозували, що ціна може зростати, тому купили більше.

"Але загалом картина містить занадто багато дивних аномалій. Всі покупці, що купили електроенергію на аукціоні "Енергоатому", далі продають її або по ціні РДН (ринок на добу наперед - ред.), або з прив'язкою до ціни РДН. Вже із 20 січня ми може спостерігати різке зростання цін, а на 22 січня ціна РДН склала 13 233 грн за МВт-год, що на 75% більше, аніж була ціна аукціону до підвищення прайс-кепів. Варто зазначити, що це підвищення буде зрештою перекладене на всіх споживачів", - йдеться у зверненні депутата.

Таким чином, за його інформацією, середня ціна за 21-22 січня на ринку становила 11 484 грн, що на 52% або на 3 918 грн більше, аніж ціна аукціону 14 січня.

"Якщо припустити, що такі ж ціни будуть триматися до кінця січня, та враховуючи, що було продано 554 400 МВт-год, то таким чином з "Енергоатому" на приватні компанії буде виведено близько 2 млрд грн. Це недоотриманий прибуток НАЕК "Енергоатом", який стане прибутком трейдерів, які купили електроенергію на аукціоні 14 січня", - розповів Герус.

Він вважає, що необхідно провести службове розслідування, "чому регуляторні зміни трималися у таємниці, чому не публікувалися відповідні проєкти рішень та не було публічної комунікації, хто і як приймав рішення в НАЕК "Енергоатом" провести аукціон 14 січня".

А також треба терміново ініціювати негайне розірвання договорів продажу НАЕК "Енергоатом", укладених 14 січня, та проведення повторного аукціону.

"Виведення 2 млрд грн у такий складний період з державної компанії може розцінюватися тільки як крайня форма мародерства з особливим цинізмом", - резюмував Герус.

Нагадаємо:

Національна комісія, що здійснює регулювання у сферах енергетики й комунальних послуг (НКРЕКП), тимчасово підвищила прайс-кепи (цінові обмеження) на короткострокових сегментах ринку електроенергії з 17 січня 2026 року.

Як повідомлялося, фігуранти розслідування НАБУ під прикриттям посадовців відмивали десятки мілйонів доларів з оператора української атомної енергетики "*Енергоатому*".

За даними НАБУ, схема відмивання коштів цинічна та примітивна: якщо приватний бізнес хотів працювати (продавати товари чи надавати послуги) з

"Енергоатомом", то він мав заплатити від 10% до 15% відкату. Відмовляєшся - не отримуєш оплату та "вилітаєш" зі списку постачальників.

НАБУ вважає, що організатором схеми був бізнесмен, колишній партнер президента Зеленського Тимур *Міндіч.*

РАДА

КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
з питань енергетики та житлово-комунальних послуг

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

Прем'єр-міністру України Ю.А. Свириденко

Копія: Голові Верховної Ради України Р.О. Стефанчуку

Керівнику Офісу Президента К.О. Буданову

Першому віцепрем'єр-міністру - Міністру енергетики Д.А. Шмигалю

Міністру економіки, довкілля та сільського господарства О.О. Соболєву

Міністру фінансів С.М. Марченку

Голові НКРЕКП Ю.М. Власенку

Членам Наглядової Ради НАЕК «Енергоатом»

Шановна Юліє Анатоліївно!

Минулого тижня державними органами влади та державними підприємствами було прийнято ряд рішень та вчинено деякі дії, про результати та наслідки яких змушений Вас проінформувати у цьому листі, адже мова може іти про суму біля 2 млрд грн, які були виведені із державної компанії НАЕК «Енергоатом».

Як відомо, останнім часом в країні склалася важка ситуація в енергетичному секторі, через дефіцит генеруючої потужності, а також пошкодження підстанцій та мереж в країні масово застосовуються графіки відключень електроенергії.

Одним із рішень, які ніби-то мали покращити ситуацію, було перегляд прайс-кепів, тобто верхніх цінових обмежень. Повне розуміння ситуації дає комплексний аналіз фактів та подій, що відбувалися 08-16 січня.

Рис1

Початок історії.

Ще 08 січня у четвер був зібраний Антикризовий Енергетичний Штаб під головуванням Прем'єр-міністра України, де були зібрані як тоді діючі, так і майбутні керівники енергетичних органів влади та підприємств (як державної, так і приватної форми власності). За моєю інформацією, саме там на засіданні штабу була оголошена ідея про необхідність підвищення прайс-кепів. Зазначалося, що це для можливостей більшого імпорту. На цьому засіданні був присутній представник Енергоатому та чув цю ідею.

Тим не менше, у проекті рішення регулятора НКРЕКП, який був опублікований на сайті НКРЕКП, було вказано про намір залишити прайс-кепи незмінними. Тобто для широкого загалу (для

всього ринку) ідея не була відомою. Хоча Енергоатом та деякі інші учасники ринку про неї, як мінімум, чули.

Також енергетична проблематика обговорювалася на нараді у Президента у середу 14 січня. На нараді також були присутні Прем'єр-міністра України Ю.А. Свириденко, міністр енергетики Д.А. Шмигаль, керівник групи «ДТЕК» М. Тімченко, керівник «Укренерго» В.Зайченко та керівник фракції «Слуга Народу» Д.Арахамія. З публічних комунікацій зрозуміло, що на нараді обговорювалося питання збільшення імпорту електроенергії хоча і деталей не було наведено.

Наступного дня, у четвер 15 січня, уряд приймає Постанову №39 «Деякі питання подолання наслідків надзвичайної ситуації державного рівня в електроенергетичних системах», де пункт 5 рекомендує НКРЕКП переглянути граничні ціни (прайс-кепи) на «ринку на добу наперед» та підняти їх у середньому на 82,5% до 15 000 грн за МВт-год (нічні, денні та ранкові години підняти із 5 600-6 900 грн. до 15 000 грн.).

Рис2

Дії регулятора НКРЕКП.

12-13 січня НКРЕКП проводить публічні обговорення щодо можливого перегляду прайс-кепів. Позиція регулятора, висловлена публічно, що прайс-кепи мають залишатися незмінними. Цією інформацією про незмінність прайс-кепів користуються більшість учасників ринку, які не мають доступу до інсайдерської інформації.

14 січня, у середу НКРЕКП публікує на сайті свій проект рішення, де також вказує, що планується залишити прайс-кепи незмінними. А відповідне засідання Комісії призначається на 20 січня, через 3 повних робочих дні після публікації проекту рішення. Така процедура визначена Законом.

15 січня на сайті НКРЕКП і надалі проект рішення не передбачає підвищення прайс-кепів. Цією інформацією про незмінність прайс-кепів користуються більшість учасників ринку, які не мають доступу до інсайдерської інформації.

Проте 16 січня, у п'ятницю ввечері на 18.00 НКРЕКП без будь-якого обґрунтування в порушення процедури та 3-х денного строку, визначеного Законом, збирається на засідання Комісії – і виносить рішення підняти прайс-кепи на 82,5% до 15 000 грн за МВт-год., що прямо суперечить попередньому опублікованому Проекту рішення.

Зазвичай, регулятор знає, коли державні генеруючі компанії проводять аукціони, і вже склалася практика, що зміна регуляторних обмежень відбувається до проведення таких аукціонів, а не після. Адже це суттєво впливає на ціну. Проте не цього разу - станом на п'ятницю 18 січня Енергоатом вже провів свій аукціон та продав обсяг 2100 МВт базового навантаження на період 21-31 січня. Середня ціна аукціону склала 7565,55 грн за МВт-год.

Рис3

Дії НАЕК «Енергоатом».

Ще 08 січня на Антикризовому Енергетичному Штабі була озвучена ідея підвищення прайс-кепів і керівникам НАЕК «Енергоатом» було відомо про таку ідею. У компанії немає зобов'язання продати певний обсяг електроенергії у певні строки. Тому компанія сама обирає, у які дати продавати, який обсяг, і на який період поставки.

Логічною дією є дочекатися, чим закінчиться обговорення щодо прайс-кепів і тоді проводити аукціон. У компанії була продана електроенергія по 20 січня включно, отже, новий період поставки був 21-31 січня. Проте компанія вийшла на аукціон і продала весь обсяг ще 14 січня,

як ніби-то не розуміючи, що прайс-кепи можуть бути змінені. Це свідчить або про кричущу некомпетентість, або про корупційну зацікавленість. Логічними діями компанії були б наступні:

- Відкласти аукціон до п'ятниці 16 січня (до того дня вже була рекомендація уряду по прайс-кепах).
- Розтягнути аукціон на декілька днів
- Продати мінімальний обсяг
- Зробити перший аукціон з поставкою лише на 2 дні, а на інші 8 днів зробити окремий аукціон пізніше вже із новими прайс-кепами

Проте компанія НАЕК «Енергоатом» зробила все навпаки – у середу 14 січня, ще за 7 днів до початку періоду поставки однією сесією продала великий обсяг 2100 Мвт. Це на 35% більший обсяг, аніж компанія в середньому подекадно продавала з початку грудня (1679 МВт у декаду).

Рис4

Результати аукціону 14 січня.

На перший погляд, аукціон у середу 14 січня пройшов прозоро та конкурентно, але при більш глибокому аналізі стають очевидними декілька аномалій. Всього покупцями електроенергії стали 60 компаній. Але, якщо подивитися на найбільших ТОП-15 покупців, то вони настільки нетипово збільшили свої закупівлі, що або знали, або здогадувалися, що може бути підвищення прайс-кепів. Така поведінка абсолютно протилежна поведінці Енергоатом, який діяв, як ніби нічого не чув про можливий перегляд прайс-кепів. Нижче інформація про проведені торги:

Назва	Придбано, МВт.год		Придбано, МВт		приріст закупівлі
	середнє за декаду з 01.12	21-31 січ	середнє за декаду з 01.12	21-31 січ	
Д.ТРЕЙДІНГ (ДТЕК)	49 013	100 320	200	380	90%
ЕНЕРГО ЗБУТ ТРАНС	29 280	42 240	120	160	34%
ТАРГЕТ ЕНЕРДЖІ	8 160	39 600	33	150	350%
ЗЕ.ТЕК	14 400	31 680	59	120	104%
ЕНЕРДЖЕТИК	23 078	27 984	94	106	12%
ДЕ ТРЕЙДИНГ	9 845	26 400	40	100	149%
УКРАЇНСЬКИЙ СТРУМ	21 552	26 400	88	100	14%
ТЕС	9 600	25 080	39	95	142%
КЕСКо	7 440	24 288	30	92	203%
УПС ТРЕЙДІНГ	3 893	23 760	16	90	466%
СИСТЕМ ТРЕЙД ГРУП	9 360	23 760	38	90	135%
ЕСГ	3 840	18 480	16	70	346%
ТЕП	10 176	18 480	42	70	68%
ТОЛК УКРАЇНА	5 280	18 480	22	70	225%
ПОЛТАВАЕНЕРГОЗБУТ	8 011	14 784	33	56	71%
ТОП-15 покупців	*212 928*	*461 736*	*870*	*1 749*	*101%*
Інші 45 покупців	*198 029*	*92 664*	*809*	*351*	*-57%*
Всього продано, МВт-год	410 957	554 400	1 679	2 100	35%
Частка ТОП-15 покупців	51,8%	83,3%	51,8%	83,3%	

Рис5

Аномалії, які проявилися на аукціоні 14 січня:

- ТОП-15 компаній збільшили свої закупівлі на 101%, при чому інші 45 компаній зменшили свої закупівлі на 57%. А деякі компанії збільшили обсяги закупівлі аж у 3-4 рази. Така різниця у поведінці свідчить, що деякі великі компанії або заздалегідь знали про можливий перегляд прайс-кепів, або здогадувалися/розуміли, що таке можливо
- Якщо на всіх аукціонах з початку грудня на ТОП-15 припадало 51,8% всієї покупки, то на останньому аукціоні на них припадає 83,3% всіє покупки. Тобто із 2100 МВт обсяг 1749 МВт купили ТОП-15 покупців. Це нетипова консолідація, яка не спостерігалася протягом останніх місяців.

Безумовно, серед цього переліку компаній можуть бути такі, які не володіючи додатковою інсайдерською інформацією і не перебуваючи у корупційній змові із продавцем, просто спрогнозували, що ціна може зростати, тому купили більше. Але загалом картина містить занадто багато дивних аномалій.

Всі покупці, що купили електроенергію на аукціоні Енергоатому, далі продають її або по ціні РДН, або з прив'язкою до ціни РДН. Вже із 20 січня ми може спостерігати різке зростання цін, а на 22 січня ціна РДН склала 13 233 грн за МВт-год, що на 75% більше (!), аніж була ціна аукціону до підвищення прайс-кепів. Варто зазначити, що це підвищення буде зрештою перекладене на всіх споживачів.

Рис6

Середня ціна за 21-22 січня на ринку склала 11 484 грн, що на 52% або на 3 918 грн., більше, аніж ціна аукціону 14 січня.

Якщо припустити, що такі ж ціни будуть триматися до кінця січня, та враховуючи, що було продано 554 400 МВт-год, то таким чином **з Енергоатому на приватні компанії буде виведено біля 2 млрд грн**. Це недоотриманий прибуток НАЕК «Енергоатом», який стане прибутком трейдерів, які купили електроенергію на аукціоні 14 січня.

Рис7

Загалом щодо підвищення прайс кепів.

Загалом державні регуляторні рішення не мають прийматися у тіньовий спосіб, який дає перевагу тим, хто хоче скористатися інсайдерською інформацією. У даному конкрентному випадку підвищення прайс-кепів призвело до зростання ціни понад 50%, але не мало суттєвого позитивного ефекту для більшості країни. У період 17-21 січня у більшій частині країни і надалі діяло 4,5 черг відключень, тому що в енергосистемі велике пошкодження мереж та підстанцій і неможливо передати потрібні обсяги електроенергії із заходу в центр та на схід країни. Це рішення є особливо негативним по відношенню до лівобережної України, де і надалі великі відключення, але тепер ціна стане значно дорожчою. Таке рішення (та ще й прийняте у такий спосіб) є непродуманим, непрорахованим, має явний комерційним ефект, але не є реальним вирішенням проблем енергосистеми.

Мовою цифр: підвищення прайс-кепів склало 82,5%, а приріст комерційного імпорту (без Укрзалізниці та Нафтогазу) склав менше 2% від споживання електроенергії.

У зв'язку із вищевикладеним звертаюся до Вас із наступним проханням:

- вжити всіх можливих заходів, щоб надалі рішення приймалися без порушень чинного законодавства, особливо, якщо такі порушення призводять до збитків державних компаній;
- провести службове розслідування, чому регуляторні зміни трималися у таємниці, чому не публікувалися відповідні проекти рішень та не було публічної комунікації;
- провести службове розслідування, хто і як приймав рішення в НАЕК «Енергоатом» провести аукціон 14 січня, незважаючи на те, що вже обговорювалася ідея перегляду прайс-кепів;
- провести службове розслідування, чому інформація про підготовку підвищення прайс-кепів в належний спосіб не була доведена до державних компаній-виробників е/е;
- **з метою мінімізації збитків державної компанії терміново ініціювати негайне розірвання договорів продажу НАЕК «Енергоатом», укладених 14 січня, та проведення повторного аукціону. Умови договору дозволяють розірвання/зменшення обсягів без штрафних санкцій.**

Рис8

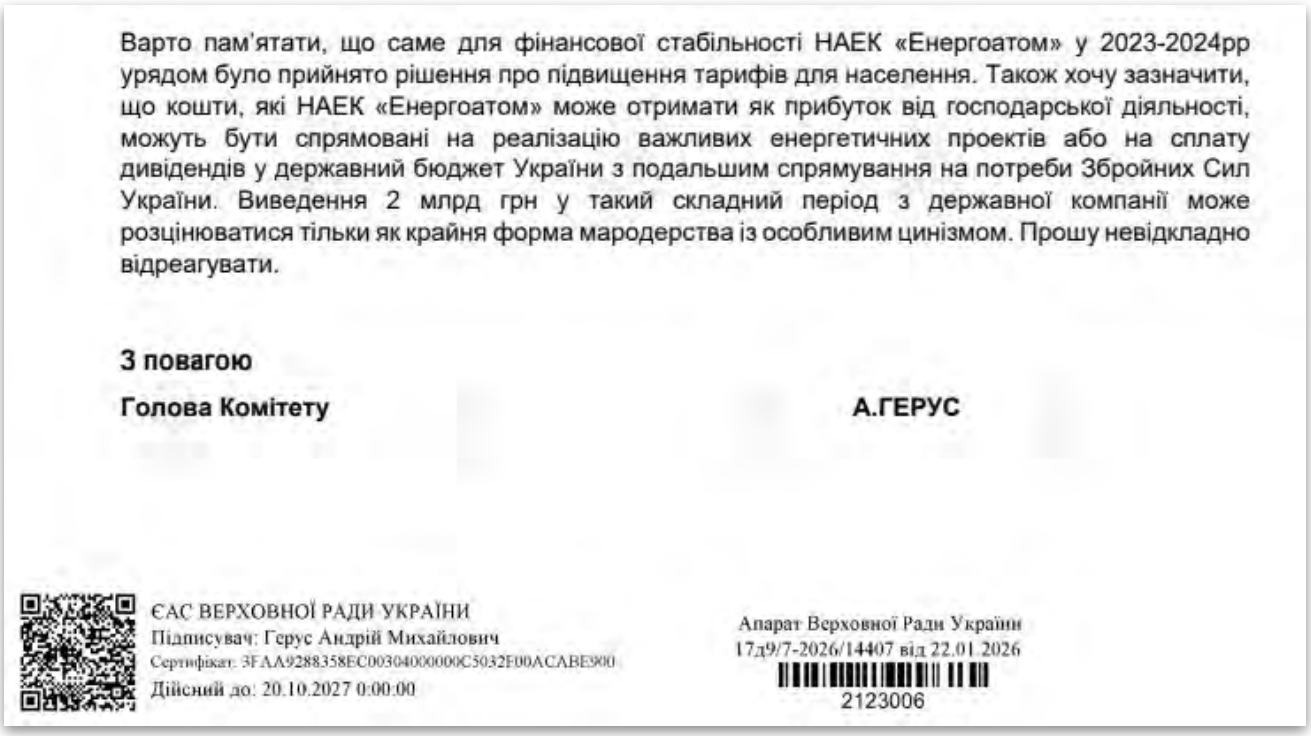

Варто пам'ятати, що саме для фінансової стабільності НАЕК «Енергоатом» у 2023-2024рр урядом було прийнято рішення про підвищення тарифів для населення. Також хочу зазначити, що кошти, які НАЕК «Енергоатом» може отримати як прибуток від господарської діяльності, можуть бути спрямовані на реалізацію важливих енергетичних проектів або на сплату дивідендів у державний бюджет України з подальшим спрямування на потреби Збройних Сил України. Виведення 2 млрд грн у такий складний період з державної компанії може розцінюватися тільки як крайня форма мародерства із особливим цинізмом. Прошу невідкладно відреагувати.

З повагою

Голова Комітету **А.ГЕРУС**

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Герус Андрій Михайлович
Сертифікат: 3FAA9288358EC0030400000C5032F00ACABE900
Дійсний до: 20.10.2027 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
17д9/7-2026/14407 від 22.01.2026
2123006

Рис9

***

№ 1.579

Олександр Харченко, енергетичний експерт: «Київ не закриєш газопоршневими двигунами по 10 МВт, йому потрібно три великих ТЕЦ»

2026-01-27

У січні Київ частково без опалення, водопостачання і хронічно в екстрених відключеннях електроенергії. Останні кілька днів графіки не діють і на Київщині, жорсткі обмеження в багатьох регіонах України. 23 січня в Укренерго пояснили: ситуація в енергетиці погіршала, бо кілька енергоблоків вийшли в аварійний ремонт. У кращому разі аварійні обмеження скасують за певний час і вдасться повернути планові графіки погодинних відключень, яких багато українців чекають уже, як найбільшого блага. Але чи буде це «у кращому разі», якщо росіяни не припиняють масованих ударів? Ми запитали в директора Центру досліджень енергетики Олександра Харченка, наскільки реально дочекатися хоча б стабілізаційних графіків ще в січні, чи можуть західні партнери вкотре нас виручити з енергетичної біди, яким шляхом слід виходити з кризи цієї зими і як відновлювати систему генерації в найближчі роки, щоб вона була вже менш вразливою до ворожих атак.

1. Потрібен хоча б тиждень без обстрілів і плюсова температура

— Пане Олександре, що наразі з енергосистемою? Стан погіршився після обстрілу в ніч на суботу і навіть підвищення температури не допомогло?

— Була ще одна атака, також сфокусована на Київському регіоні, як і удари 9, 13 і 18 січня (то були більші хвилі, а в проміжках щодня ще щось же летіло). Ситуація точно не покращується.

Але реально катастрофічною стала атака 13 січня.

Вони на досить довгий час відключили повністю київські ТЕЦ і зараз у столиці немає власної генерації. І це велика проблема, бо в Києві гігантське споживання і раніше його щонайменше наполовину місто закривало внутрішніми джерелами генерації. Зараз вони пошкоджені настільки, що казати, нібито запрацюють протягом кількох тижнів, було б неправдою. Треба заживити Київ повністю ззовні. А високовольтні мережі, для цього плановані, теж суттєво пошкоджені.

Ось зараз в Чернігові теж вимкнення — це, можна сказати, вторинне явище. Він постраждав, бо атакували київський регіон, накривали по периметру всі об'єкти, близькі до київського енерговузла. І заодно, схоже, уразили якийсь об'єкт на Чернігівщині.

І от через одну потужну атаку, коли, як знаємо з заяви президента, у нас просто не було протибалістичних ракет, балістика влучила практично вся, у нас просто вибило систему. Якби ні, то все було б абсолютно спокійно, керовано і ми б мали передбачувані зрозумілі графіки.

А зараз навіть невеликий відсоток того, що прилітає, створює додаткову проблему, бо ми не маємо досить часу, щоб відновитися.

Ще наприкінці грудня такі влучання не були б проблемою, бо у нас був запас міцності. Який він зараз — не скажу, що знищений, бо частково щось відновиться, — але частково і дуже нешвидко. Тож, ситуація саме в київському енерговузлі дуже складна.

Паралельно московити намагаються атакувати видачу з АЕС і все, що з цим пов'язано. Там вони великих успіхів не мають, але задіяна тактика тисячі порізів. Нічого суттєво знищити не можуть, та кожного разу дрібні пошкодження також вимагають по 2-4 дні на відновлення.

Разом з морозами, які ще тримаються, це створює додаткове навантаження. Коли опалення то є, то немає, люди намагаються максимально використовувати електрику і це викликає проблемні ситуації.

— Завдяки чому ще хоч трохи світла маємо? Якимось віддаленим генеруючим блокам чи імпорту?

— По суті, так. Атомна генерація працює, плюс залишки теплової і працюють ГЕС, хоч і не на повну потужність, бо зараз ще замало для них водного ресурсу.

В таку погоду нам на країну було б потрібно всього 17,5-18 ГВт, а маємо десь 11,5 і можемо натягнути обсяги імпорту до 13-ти.

Але саме Києву в морози треба десь 1,9-2 ГВт, а є близько 700 МВт.

І з цих 700 ще приблизно 180 бере критична інфраструктура.

Ще й неможливо передбачити споживання по чергах.

> — Чому постійно відбуваються аварійні відключення? Ось є будинок, енергетики знають, що він завжди споживав 100 кВт, а тепер його вмикають і він починає споживати 300.
>
> Бо — відкладений попит, люди кидаються все вмикати одночасно і тут же починаються дрібні аварії. Все увімкнули — і трансформатор автоматом будинок вимкнув. Відключив запобіжник, щоб не допустити більшої аварії. Або якийсь кабель не витримав навантаження, бо й так старенький і йому вже давно погано, і відгорів. Поки вам його відремонтують — це знов час без електрики.

Щоб покращити ситуацію, гадаю, нам потрібен хоча б тиждень без обстрілів (або щоб вони відбивались ППО практично повністю).

А поки таких умов у енергетиків немає.

— Щодо цифр — цікаво з погляду здатності відновлюватися. Ось у вересні 2024 року експерти говорили, що в Україні на той час було всього 9 ГВт з 18 потрібних. І ось цьогоріч у Давосі міністр фінансів заявив, що від жовтня 2025 росіяни вибили нам 8,5 ГВт генерації. Звідки її стільки взялося? За рік встигли аж так багато відновити?

— Абсолютно точно, **ми дуже багато відновили. Реально, ми входили в цей сезон з робочими 17,5 ГВт**.

2. Треба повернути спочатку довіру, потім — західну допомогу

— А можуть нам зараз західні партнери якось з цим допомогти? Щодня бачимо новини, що сотні генераторів з країн ЄС до нас їдуть. Вони відіграють відчутну роль?

— Чесно?

Поки воно приїде, вже стане непотрібне.

Механізми надання допомоги європейцями наразі надто повільні і неефективні.

Треба розробляти нові механізми.

— Припустимо, нам в супер екстреному порядку відправлять до Києва якісь генератори і вони прибудуть за два тижні. Через два тижні у нас буде плюсова температура і ніхто на них працювати не буде. Або відновимося до стану, коли генератори не будуть потрібні. Звісно, воно все десь в резерв стане, і будуть фотографії, великі досягнення… і велика вдячність ЄС, що він в принципі допомагає.

Але єдиний насправді ефективний шлях допомоги зараз залежить від обох сторін.

Ми маємо, на мою думку, чітко сказати:

— шановний Євросоюз, **хочете допомагати енергетиці — допоможіть грошима**. Це буде набагато швидше і ефективніше і купимо те, що нам треба.

— Величезна кількість металолому, відправленого в Україну з усієї Європи та США, лежить саме як металолом по закутках.

А нам зі свого боку треба прибрати те, що зупиняє таку допомогу зараз:

— ризик корупції.

Показати прямий ефективний механізм прозорості і зрозумілості самого процесу, щоб змогли нормально видавати нам кошти.

— Щоб пішли по-справжньому конструктивні процеси, ще не досить усунення *команди Галущенка*? Чи вона не вся ще усунута просто?

— Відкриваємо джерела, консервативні в оцінках, і дивимось, яка частина його людей залишаються на своїх позиціях.

— Читаємо вчорашнє звернення голови комітету енергетики ВР про те, що знову відбулося між *Енергоатомом*, *НКРЕКП* та з продажем електроенергії.

Як гадаєте — це підвищує наші шанси отримати реальну допомогу, а не піар і звітність?

Ще один аспект — багато людей відреагували на новину так: а де ж наглядова рада? А її в Енергоатомі анонсували і не призначили. Були заяви, що ми тут відібрали незалежних членів наглядової ради, певні анонси — і не призначили досі нікого, контракти з членами не підписані. Як це впливає на довіру європейських партнерів щодо надання допомоги в енергетиці? І деталі Міндічгейту вони чудово знають.

— Це значить, що міністерство не допрацьовує в плані контролю, чи Енергоатом має певну автономію і діє як держава в державі?

— Він офіційно підпорядковується Мінекономіки. Тому саме в цьому аспекті це питання — не до Міненерго. Почитайте, що писав депутат Ярослав Железняк, і що — в публічному зверненні голови комітету з питань енергетики ВР Андрія Геруса щодо останніх витівок Енергоатому і НКРЕКП, де 100% призначенців були призначені туди Галущенком і його командою…

Тобто ще потрібні капітальні чистки, а ми їх і близько не бачимо.

Щоб ми добилися реальної довіри партнерів, потрібно, щоб вони побачили реальні дії. Процес пішов: треба визнати, деякі заступники почали звільнятись з Міненерго, і, зокрема, одіозні особи. Але процес загалом поки що в режимі “ми вам пообіцяли, а робити не поспішаємо”.

Хочемо повернути довіру партнерів — треба інтенсифікувати цей процес. А ще запропонувати партнерам ефективний механізм надання допомоги, бо зараз єдиний реальний шлях — через фонд підтримки енергетики України при Секретаріаті Енергетичного Співтовариства. Туди всі партнери скидають гроші, але в них процедури займають приблизно рік — від моменту, відколи українська компанія подала заявку, до моменту, коли підписують контракт з постачальником.

Що буде, якщо всю допомогу, яку сьогодні потребуємо, будемо чекати рік? Цебто — сидіть, українці, зайвий рік без електрики, зате всі будуть впевнені, що процедура прозора, тендер відбувся за правилами. У них відключень немає і теплопостачання працює (хоч поганенько загалом по Європі, але працює). Це в нас відключення і проблеми, це ми маємо запропонувати швидкий і ефективний механізм, що забезпечив би прозорість процедур закупівель і розподілу обладнання і дозволив би європейським партнерам розуміти, що і як відбувається. І такий механізм існував до вересня 2024 року, це — Укренерго. Аж до корпоративного скандалу, спровокованого звільненням Кудрицького (голова Укренерго у 200-2024 роках — Ред.) і виходом з Наглядової ради незалежних членів, які заявили про політичний тиск. До того Укренерго отримало приблизно 1,5 млрд євро допомоги і останні 200 з хвостиком мільйонів з тої суми вони зараз якраз доїдають (і доїдають вже дуже швидко), а нового від того часу нічого й не надійшло.

— Ваше враження — у владі, у тих колах, від яких це залежить, є розуміння ситуації, що треба робити?

— Я до влади не маю ніякого стосунку, я з ними не спілкуюсь, я їм не цікавий…

У мене є великий заряд позитиву відносно Дениса Шмигаля і його професійності, але він зараз, ймовірно, у повному цейтноті, оскільки зайшов

на позицію, коли навколо — розвал. А йому на суто бюрократичні процеси хоча б час потрібен, щоб заступників призначити, людей перевірити. В будь-якому випадку, міністру потрібен час, щоб команда почала ефективно працювати, а ми ще й зараз у супер кризі. Розумію, що там дуже складна ситуація, але ми не можемо чекати — вона сама не вирішиться. Потрібні активні дії і одне з дуже важливих завдань — повернення довіри партнерів. Самі не вигребемо, грошей немає.

3. Вже пора залучати інвестиції і робити ставку на газ

— Щодо виходу з ситуації — просто зараз і в далекій перспективі. Припустимо, в найближчі тижні не буде вже катастрофічних обстрілів (а є певні прогнози чи то інсайди, що росіяни поки що не здатні на дуже масовані атаки). То найближчим часом просто помалу ремонтують, відновлюють систему?

— Чому ж, в ніч на 24 січня вони цілком змогли і 300 шахедів, і 20 ракет запустити, і це вже досить масовано. Інша справа, що порівняно з 9 чи 13 січня значно краще відпрацювали сили ППО. Якщо працюватимуть і далі в режимі, коли в них досить ресурсів, щоб ефективно відбивати атаки, то це дасть нам паузу, необхідну, щоб відновлюватись.

Тобто короткотерміново — спокійний тиждень дасть нам графіки в Києві, нормальну роботу опалення і водопостачання. Далі складно передбачати, але десь за півтора-два місяці ці графіки перейшли б у доволі комфортний режим. Тобто, десь до двох черг (одночасних відключень — Ред.), умовно кажучи. І теоретично можна було б розраховувати, що в квітні-травні чи й навіть наприкінці березня (якщо дуже пощастить) будемо вже досить комфортно жити. Знов-таки, якщо припустити, що атаки відбиваємо планово і кілька ракет в одну точку не влучають.

Як будемо в липні-серпні жити залежить від того, як зможемо відновити генерацію і що нове вдасться запустити. Але, думаю, що оскільки в цілому графік ремонтів атомних енергоблоків — це святе, його чіпати не можна, то липень-серпень можуть бути складнішими. Просто через те, що більше споживання і менше генерації буде доступно.

Ну і далі — максимально активна підготовка до наступного опалювального сезону. Зокрема, і збільшення кількості газопоршневих двигунів, максимізація зусиль на тому, щоб будувати все, що можна, в секторі швидковстановлювальної (тобто за місяці, а не роки) — легкої газової генерації і забезпечити її приєднання, роботу. Це — ключові елементи підготовки.

Інший горизонт — це три-п’ять років, і отут треба максимально працювати вже зараз над залученням іноземних інвесторів, над пошуком шляхів

заведення в українську енергетику приватного західного капіталу за підтримки європейських, американських — та будь-яких міжнародних фінансових інституцій. Але це питання можна вирішити тільки за умови, що розв'яжемо проблему боргів в енергетиці. Вони створені не війною, а адміністративними рішеннями, штучними тарифами і всім, що до цього докладається. Тому тут величезний виклик, і наскільки ефективно Україна зможе на нього відповісти, я вже передбачити не можу.

Про бізнес — дуже цікаво, якраз бачила на Facebook пост співзасновника "Нової пошти" Володимира Поперешнюка про те, що вхід підприємцям на енергетичний ринок обмежений ліцензіями, заборонами, скасуйте їх і бізнес швидко все поправить. Так би й було?

Я б не сказав, що є якісь заборони і що це зараз основна проблема. Багато людей словосполучення "технічні умови" розуміють хибно. Якось головний інженер однієї з компаній сказав те, що найкраще ілюструє ситуацію: ви зі мною домовитесь, а з трансформатором не зможете. Якщо немає можливості підключити без модернізації мережі об'єкт, то це неможливо і дерегуляцією тут нічого не вдієш, бо фізично це неможливо. А в нашому випадку — це зараз повсюди, бо мережі значно пошкоджені — і високовольтні, і розподільчі. І дуже часто, коли людина хоче побудувати генерацію, і каже — гроші є, знаю і можу підключити, їй відповідають: підключення коштуватиме 20 млн доларів. І підприємець вирішує, що його ігнорують, не хочуть співпраці. А там справді треба 20 млн, щоб підключити (я зараз реальний приклад навів, тільки спрощую в цифрах). І це частина завдання, яке будь-що має виконати держава, бо це ж ми хочемо нову генерацію мати.

Ці 20 млн можна включити в тариф компанії, яка є розподільчою в цьому регіоні, щоб вона сама побудувала необхідні потужності, щоб підключити генерацію (яка сама по собі ще 200 млн коштує). І такі проблеми, на жаль, не вирішиш регуляторно — тільки фізично. Мало документ прийняти, треба стовп купити, трансформатори поставити, дроти протягнути.

— І все-таки, якби бізнес міг активно зайти в енергетику, то що б це було: біогазові комплекси, когенераційні газові установки?..

— І біогаз, і натуральний газ. Наступні десять років в Україні будь-яка газоспалювальна генерація буде ефективна, класна, працюватиме і окуповуватиметься — аж гай гудітиме.

У будь-якому, разі ніхто вже не буде будувати електростанції на кшталт того, що було. Сучасні потужності виглядають інакше і всі розуміють, що будувати щось в Україні без захисту — немає жодного сенсу. Тому будуватимуться сучасні комплекси відносно невеликого розміру, але часто — великої потужності. Бо Київ не закриєш газопоршневими двигунами по 10 МВт.

Києву потрібно, відповідно до його топології і планування енергомереж, мати щонайменше три великих ТЕЦ.

Це вже історична даність, ми це не змінимо — змінити коштує стільки, що легше нову столицю збудувати.

Отже, треба три великих ТЕЦ і багато менших об'єктів. Вони будуть різні — і по 500 МВт, і по 10 МВт, але їх потрібно багато, щонайменше, на 5-6 ГВт сукупно, а це десь 7,5-8,5 млрд євро, які якось треба залучити в наступні кілька років (до п'яти).

Орієнтуємось на потреби під 9 млрд євро в будівництві генерації на всю країну.

— Щодо когенераційних установок. Коли люди стали задаватись питаннями: а де ж обладнання, виділене партнерами, про яке говорили ще у 2024-му, то виявилось, що часто його так і не запускали в роботу. Якраз зараз — скандал в Обухові (Київщина): місцева влада передала установку, отриману вже давно від USAID, Славутичу, бо так і не знайшла їй застосування, і місцева громадськість обурена. І нібито те саме відбувалось в столиці — отримали і не задіяли, бо складнощі чи то з проєктами, чи грошима на газ. Чи це все правда?

— Це абсолютно реально. Дійсно, партнери роздавали випадковим чином обладнання, не думаючи про те, чи спроможна громада його встановити, чи розуміє, як використати. І часто — ні, не розуміє і не спроможна. І от надали потужність, яка сама по собі коштує близько 2,5 млн доларів, а встановити її — ще півтора. Коли в місцевої влади немає грошей, то що вона робить? Шукає, кому віддати. І я таких прикладів знаю в Україні десятки.

Київ навпаки: збирав все, що можна, і Києву віддали багато того, що ніхто не хотів брати. Київ тільки трішки фізично не встиг все те запустити. Зараз на стадії запуску велика кількість розподіленої генерації, встигли запустити 20-25%.

І, до слова, певною мірою завдяки цьому столиця не випадає з опалення повністю. **6 000 будинків випало, а всього їх в Києві під 12 000.** Місто поза зоною критичного ризику залишитися повністю без опалення. Так, котельні часом вимикаються, і все одно виникають технічні проблеми, але загалом це все працює.

Я не вірю в масштабну успішність проєктів, покладених не на приватний капітал. Приватний капітал буде робити правильно, швидко і ефективно. А що відбувається, коли партнери починають роздавати від державників державникам — ми побачили на прикладі, зокрема, деяких громад на Київщині.

— Якою має бути персональна стратегія виживання українця на найближчі роки, підготовка до наступного опалювального сезону? Створення ОСББ, максимальна кооперація, закупівля власних потужностей на кожен будинок… Генератори, павербанки, свічки — це наша реальність на роки?

— Так, це наша реальність на роки. Навіть якщо припустити, що до наступного опалювального сезону війни вже не буде — всі ризики збережуться. Всі ризики розбитої, серйозно пошкодженої системи збережуться.

А де взяти передовий досвід кооперації? У Києві вистачає дуже розумних, працьовитих, правильних голів ОСББ, які зараз показують, що треба робити з будинком, щоб там було максимально добре навіть в найкризовішій ситуації.

Встановлюють батарейні комплекси, сонячні панелі, оптимізують енерговитрати будинку, ставлять резервні генератори для випадків, коли зовсім погано. Встановлюють циркуляційні насоси опалення з регулюванням, різні оптимізуючі прилади. Є ОСББ, які примудрилися в зоні, де всім зливали воду, не злити і залишитися з цілими трубами, бо в них були нові ефективні циркуляційні насоси. Вони працювали, вода всередині будинку циркулювала. Так, охолоджувалась поступово, але вони дотерпіли до того моменту, як в систему повернулась гаряча вода. І нормально все. Злиття води — це хоч і правильна процедура, коли є ризик замерзання, але це стрес для будинку, для системи опалення. Тому досвід ОСББ я раджу всіляко розповсюджувати, рекламувати.

***

№ 1.580-1

НАСКІЛЬКИ КИТАЙ ГОТОВИЙ ДО ВІЙНИ?

2026-01-24

1. Сигнали про ризик конфлікту блимають червоним

Наскільки ймовірно, що Китай розпочне війну? Це, мабуть, найважливіше питання в сучасних міжнародних відносинах. Якщо Китай застосує військову силу проти Тайваню або іншої цілі в західній частині Тихого океану, результатом може стати війна зі Сполученими Штатами — боротьба між двома ядерними гігантами за гегемонію в цьому регіоні та в усьому світі. Якщо Китай нападе в умовах триваючих воєн в Україні та на Близькому Сході, світ буде охоплений взаємопов'язаними конфліктами в ключових регіонах Євразії, що призведе до глобальної пожежі, якої не було з часів Другої світової війни.

2. Наскільки ми повинні турбуватися?

Незважаючи на нещодавню бурхливу дипломатичну діяльність на високому рівні між Вашингтоном і Пекіном, тривожні ознаки, безумовно, є.

Під керівництвом китайського президента Сі Цзіньпіна Пекін накопичує кораблі, літаки та ракети в рамках найбільшого військового нарощування будь-якої країни за останні десятиліття. Незважаючи на деякі нещодавні зусилля, спрямовані на повернення нестабільних іноземних інвестицій, Китай накопичує паливо та продовольство і намагається зменшити вразливість своєї економіки до санкцій — кроки, які можна зробити напередодні конфлікту. Сі заявив, що Китай повинен готуватися до «найгірших і екстремальних сценаріїв» і бути готовим протистояти «сильним вітрам, бурхливим водам і навіть небезпечним штормам». Все це відбувається на тлі того, що Пекін стає все більш примусовим (а іноді й жорстоким) у відносинах зі своїми сусідами, включаючи Філіппіни, Японію та Індію, і періодично демонструє свою здатність атакувати, блокувати і, можливо, вторгнутися на Тайвань.

Багато американських чиновників вважають, що ризик війни зростає. Директор ЦРУ Вільям Бернс заявив, що Сі прагне отримати можливість захопити Тайвань до 2027 року. А оскільки економіка Китаю переживає складні часи, деякі спостерігачі, серед яких, за повідомленнями, є аналітики розвідки США, шукають ознаки того, що Китай, який досяг піку свого розвитку, може стати агресивним, щоб відвернути увагу від внутрішніх проблем або закріпити свої здобутки, поки це ще можливо.

Інші аналітики вважають, що ризик агресії з боку Китаю перебільшений. Деякі вчені стверджують, що небезпеку можна контролювати, якщо Вашингтон не провокуватиме Пекін — це відлуння давньої думки, що Китай не порушуватиме статус-кво, який йому добре служить. Інші вказують на те, що Китай не починав війни з часу вторгнення у В'єтнам у 1979 році. Ще інші відкидають перспективу того, що Китай може вступити у війну у відповідь на уповільнення економіки та інші внутрішні проблеми, стверджуючи, що країна не має історії відволікаючих воєн. Ці аргументи об'єднує віра в основну стабільність поведінки Китаю: ідея, що країна, яка не починала катастрофічної війни протягом більше ніж чотирьох десятиліть, навряд чи зробить це зараз.

Ми вважаємо, що така впевненість є небезпечно помилковою. Поведінка країни глибоко залежить від обставин, не менше ніж від її стратегічних традицій, а обставини в Китаї змінюються вибуховим чином. Політологи та історики визначили низку факторів, які роблять великі держави більш-менш схильними до війни. Якщо розглянути чотири такі фактори, стає зрозуміло, що багато умов, які колись сприяли мирному піднесенню, зараз можуть сприяти насильницькому падінню.

1) — По-перше, ***територіальні суперечки*** та інші питання, які оскаржує Китай, стають менш сприйнятливими до компромісів або мирного вирішення, ніж раніше, що робить зовнішню політику грою з нульовим результатом.

2) — По-друге, ***військовий баланс*** в Азії змінюється таким чином, що Пекін може стати надто оптимістичним щодо результату війни.

3) — По-третє, ***у міру поліпшення короткострокових військових перспектив Китаю його довгострокові стратегічні та економічні перспективи погіршуються*** — така комбінація в минулому часто робила ревізіоністські держави більш жорстокими.

4) — По-четверте, Сі перетворив Китай на ***персоналістську диктатуру***, яка особливо схильна до катастрофічних прорахунків і дорогих воєн.

Це не означає, що Китай вторгнеться на Тайвань в конкретний тиждень, місяць або рік. Неможливо передбачити, коли саме може статися конфлікт,

оскільки його причиною часто є непередбачувана криза. Зараз ми знаємо, що Європа була готова до війни в 1914 році, але Перша світова війна, ймовірно, не відбулася б, якби водій автомобіля, що перевозив австрійського ерцгерцога Франца Фердинанда, не зробив один з найфатальніших поворотів в історії. Війни більше схожі на землетруси: ми не можемо точно знати, коли вони відбудуться, але можемо розпізнати фактори, що призводять до підвищення або зниження ступеня ризику. Сьогодні індикатори ризику Китаю мигають червоним.

На перший погляд, можливість війни між США і Китаєм може здатися віддаленою. Пекін не вів великих воєн протягом 44 років, а його військові не вбивали великої кількості іноземців з 1988 року, коли китайські фрегати розстріляли з кулеметів 64 в'єтнамських моряків під час сутички за острови Спратлі. Так званий азіатський мир — відсутність міждержавних воєн у Східній Азії з 1979 року — ґрунтувався на китайському мирі.

Відсутність війни не означає відсутність агресії: Пекін використовував військові та парамілітарні сили для розширення своєї влади в Південно-Китайському та Східно-Китайському морях. В останні роки Китай також вступив у криваві сутички з Індією. Проте той факт, що Пекін утримався від великих воєн, тоді як США вели кілька з них, дозволив китайським чиновникам стверджувати, що їхня країна йде унікальним мирним шляхом до світової могутності. І це змушує тих, хто турбується про війну, пояснювати, чому Китай, який пережив рекордне зростання завдяки двом поколінням миру, так різко змінить курс.

Це не буде перший випадок, коли, здавалося б, мирна держава, що набирає силу, стає агресивною.

(1) До 1914 року *Німеччина* не воювала у великих війнах понад 40 років.

(2) У 1920-х роках *Японія* здавалася багатьом іноземним спостерігачам відповідальним учасником, оскільки підписала договори, в яких зобов'язувалася обмежити свій військово-морський флот, поділити владу в Азії та поважати територіальну цілісність Китаю.

(3) На початку 2000-х років президент *Росії* Володимир Путін розмірковував про вступ до НАТО та зближення Росії із Заходом.

Те, що кожна з цих країн все ж розпочала варварські завойовницькі війни, підкреслює основну істину: все змінюється.

Одна і та ж країна може поводитися по-різному, можливо, радикально по-різному, залежно від обставин.

Однією з таких обставин є *територіальні суперечки*.

(1) Більшість воєн — це боротьба за те, кому належить та чи інша ділянка Землі; приблизно 85 % міжнародних конфліктів, що відбулися з 1945 року, були пов'язані з територіальними претензіями.

(2) Територію важко розділити, оскільки вона часто має символічне або стратегічне значення. Навіть коли країни домовляються про поділ території, вони часто вступають у боротьбу за найцінніші її частини, такі як міста, нафтові родовища, святі місця, водні артерії або стратегічні височини.

(3) Крім того, для забезпечення безпеки території необхідна фізична присутність у вигляді огорож, солдатів або поселенців.

Таким чином, коли країни претендують на одну й ту саму територію, вони часто вступають у небажаний контакт.

Територіальні суперечки особливо часто загострюються, коли одна зі сторін побоюється, що її претензії стрімко втрачають силу. Переконання, що священна земля вислизає або що країна може бути розчленована ворогами, може спровокувати агресію, якої країна з більш захищеними кордонами уникла б.

Другою причиною війни є зміна *військового балансу*.

Війни ведуться з різних питань, але всі вони мають одну фундаментальну причину: помилковий оптимізм. Вони відбуваються, коли обидві сторони вірять, що можуть досягти своїх цілей за допомогою сили — іншими словами, коли обидві сторони вважають, що можуть перемогти. Звичайно, мало які війни є справді виграшними для обох сторін, що означає, що принаймні одна сторона — а дуже часто обидві сторони — катастрофічно недооцінили силу ворога. Коротко кажучи, конкурентний або неоднозначний військовий баланс спричиняє війни; отже, все, що робить цей баланс більш конкурентним або неоднозначним, наприклад, впровадження нових технологій або масове нарощування військової потужності слабшою стороною, збільшує ризик війни.

Навіть наймогутніші країни можуть опинитися у вирії насильницької нестабільності, коли їх охоплює економічна стагнація, стратегічне оточення або інші тривалі тенденції, що загрожують їхньому міжнародному становищу і наражають їх на посягання з боку ворогів. Важко озброєна, але все більш занепокоєна, велика держава, що стоїть на межі занепаду, буде прагнути, навіть відчайдушно, відбити несприятливі тенденції будь-якими необхідними засобами. Для імперської Німеччини, імперської Японії та Росії Путіна це в кінцевому підсумку означало війну.

Нарешті, поведінка країни визначається її *режимом*.

Персоналістські *диктатури* більш ніж удвічі частіше починають війни, ніж *демократії* або *автократії*, в яких влада знаходиться в руках багатьох.

(1) *Диктатори* ініціюють більше воєн, оскільки вони менше схильні до витрат *(ризиків втрати влади)*, пов'язаних з конфліктом: за останні 100 років

1. *диктатори*, які програли війни, втрачали владу лише в 30% випадків, тоді як
2. інші типи лідерів, які програли війни, були відсторонені від влади або іншим чином усунені з посади майже в 100% випадків.

(2) *Диктатори* схильні до екстремізму, оскільки вони оточені підлабузниками, які роблять все можливе, щоб задовольнити вимоги шановного лідера.

(3) *Диктатори* також культивують реальних і уявних ворогів за кордоном, оскільки *націоналізм*, заснований на ідеї «крові і землі», допомагає їм виправдовувати репресивне правління в країні.

Тож, тоді як лідери обмежених урядів зазвичай правлять скромно і зникають у невідомості, диктатори — включаючи Адольфа Гітлера в Німеччині, Беніто Муссоліні в Італії, Йосипа Сталіна в Радянському Союзі, Мао Цзедуна в Китаї, Саддама Хусейна в Іраку і Путіна в Росії — часто входять в історію як тирани.

Ці чотири фактори — незахищені кордони, конкурентний військовий баланс, негативні очікування та диктатура — допомагають пояснити історичне використання сили Китаєм і мають загрозливі наслідки сьогодні.

Китайська Народна Республіка народилася в боротьбі. Після століття іноземного імперіалізму Китай зазнав найважчих наслідків Другої світової війни в Азії після вторгнення Японії в 1937 році. Загинуло щонайменше 14 мільйонів китайців. Потім, з 1945 по 1949 рік, громадянська війна в Китаї досягла свого кривавого апогею, в результаті якої загинуло щонайменше 2 мільйони людей, коли комуністи боролися за владу.

Сформований в умовах цих конфліктів, Китай став надзвичайно войовничою державою. Протягом кількох десятиліть він був однією з найбільш войовничих країн світу, беручи участь у п'яти війнах і ставши головним ворогом обох наддержав холодної війни. Ця жорстока історія не є дивною, оскільки Китай мав усі фактори ризику війни.

По-перше, Китаєм керував Мао, втілення одноосібного правління. Він регулярно чистив своїх колег і приймав рішення одноосібно, часто напівсонний посеред ночі, на основі незрозумілих і мінливих міркувань. Він також виявляв шокуюче зневажливе ставлення до людського життя.

Приблизно 45 мільйонів людей померли від голоду, були побиті або розстріляні під час «Великого стрибка вперед» — непродуманого плану Мао перетворити Китай на супердержаву за його життя.

Частково для того, щоб згуртувати націю навколо цієї катастрофічної кампанії, Мао спровокував міжнародну кризу в 1958 році, обстрілявши острови, що належали націоналістичному уряду на Тайвані.

Мао, можливо, був садистом, але навіть менш жорстокий лідер мав би труднощі з підтриманням миру в такій роздробленій країні.

Після перемоги в громадянській війні Комуністична партія Китаю (КПК) мусила знову встановити владу центрального уряду в кожному селі та ретельно викорінювати опір етнічних меншин, воєначальників і прихильників націоналістів. Щоб погіршити ситуацію, падіння японської та європейської імперій залишило Китай частково оточеним новими країнами, які були ворожими, нестабільними або і тим, і іншим.

Більшість кордонів Китаю були в тій чи іншій мірі спірними; до 1960-х років кордон із Радянським Союзом був найбільш мілітаризованим у світі. Тайвань був базою конкуруючого китайського уряду, підтримуваного Сполученими Штатами, з відкритими планами відвоювання материка. Індія приймала тибетський уряд у вигнанні і претендувала на частини китайської території; а серцевина Китаю була затиснута між двома гарячими точками холодної війни — Індокитаєм і Корейським півостровом.

Китай вважав себе постійно схильним до ризику розколу, історичної травми, яка поглибилася внаслідок економічних катастроф і політичних потрясінь, спричинених діяльністю Мао.

Проте Пекін завжди мав дієву стратегію проти кожного зі своїх сусідів, **оскільки величезна чисельність населення Китаю дозволяла йому поглинати супротивників за допомогою так званої «народної війни»**

— поєднання атак людських хвиль і партизанських рейдів.

Загалом, це була ***вибухонебезпечна комбінація***:

— жорстока диктатура, втягнута в територіальні суперечки і озброєна, здавалося б, невичерпним запасом робочої сили.

Таким чином, Китай переходив від конфлікту до конфлікту, вдаючись до насильства, коли відчував себе особливо вразливим або побоювався неминучого погіршення свого становища.

У 1950 році Китай розгромив американські війська, які просунулися вглиб Північної Кореї, ризикуючи ядерним ударом у відповідь. Пізніше в тому ж десятилітті Китай ледь не розпочав ще дві війни, обстрілявши націоналістичні гарнізони на прибережних островах у Тайванській протоці. У 1962 році Пекін атакував індійські війська після того, як вони побудували форпости на території Гімалаїв, на яку претендував Китай. Під час війни у В'єтнамі Китай

відправив десятки тисяч солдатів для боротьби з американськими військами. У 1969 році Пекін знову ризикнув ядерною війною, влаштувавши засідку на війська Москви вздовж річки Уссурі після значного нарощування радянських сил у цьому районі. Десять років по тому Китай напав на В'єтнам після того, як той почав приймати радянські війська і вторгся в Камбоджу, одного з небагатьох близьких партнерів Пекіна.

Після цього китайські гармати в основному замовкли.

Були винятки, найвідоміші з яких — 1995 і 1996 роки, коли Китай запустив ракети поблизу Тайваню.

Але загалом Пекін став менш дратівливим і агресивним з 1980-х до середини 2000-х років, оскільки його обставини кардинально змінилися.

1) — По-перше, режим пом'якшився.

У 1976 році *Мао* помер і його зрештою замінив Ден *Сяопін*, якого Мао усунув з посади і який розумів небезпеку одноосібного правління. Під керівництвом Дена було встановлено обмеження терміну повноважень для вищих керівників. Всекитайські збори народних представників і Центральний комітет КПК почали регулярно збиратися. Почала формуватися професійна бюрократія. Ці інституції були далекими від досконалості, але вони створили систему стримувань і противаг, якої під час правління Мао абсолютно не вистачало.

2) — По-друге, геополітичне становище Китаю покращилося, а загрози його територіальній цілісності зменшилися.

Після відкриття США для Китаю в 1970-х роках, уряд-суперник на Тайвані втратив більшу частину свого дипломатичного визнання та військового союзу зі Сполученими Штатами. Щоб загнати Радянський Союз у кут, Сполучені Штати утворили квазі-союз з Китаєм і передали передові технології китайським фірмам. Тайвань, Радянський Союз, Індія та В'єтнам більше не могли посягати на китайську територію, не ризикуючи викликати реакцію США. А коли в 1991 році Радянський Союз розпався, основні загрози для сухопутних кордонів Китаю майже повністю зникли. Без підтримки Росії Індія, В'єтнам і новостворені держави Центральної Азії не мали можливості оскаржувати кордони Китаю. Натомість вони перейшли до нормалізації відносин з Пекіном.

3) — По-третє, перспективи майбутнього Китаю стали більш оптимістичними.

Після зближення зі США та іншими демократичними країнами Китай отримав легкий доступ до світової економіки та постійне місце в Раді Безпеки ООН. З кінця 1970-х до початку 2000-х років його економіка

зростала стрімкими темпами. Одна за одною країни загравали з Пекіном, щоб отримати доступ до його бурхливо розвиваючогося ринку. Велика Британія повернула Гонконг. Португалія віддала Макао. Сполучені Штати прискорили вступ Китаю до Світової організації торгівлі. З огляду на стрімке зростання китайської економіки та те, що найпотужніші країни світу вітали його підйом, Пекін не мав особливих стимулів порушувати статус-кво, який, здавалося, з кожним днем поліпшувався.

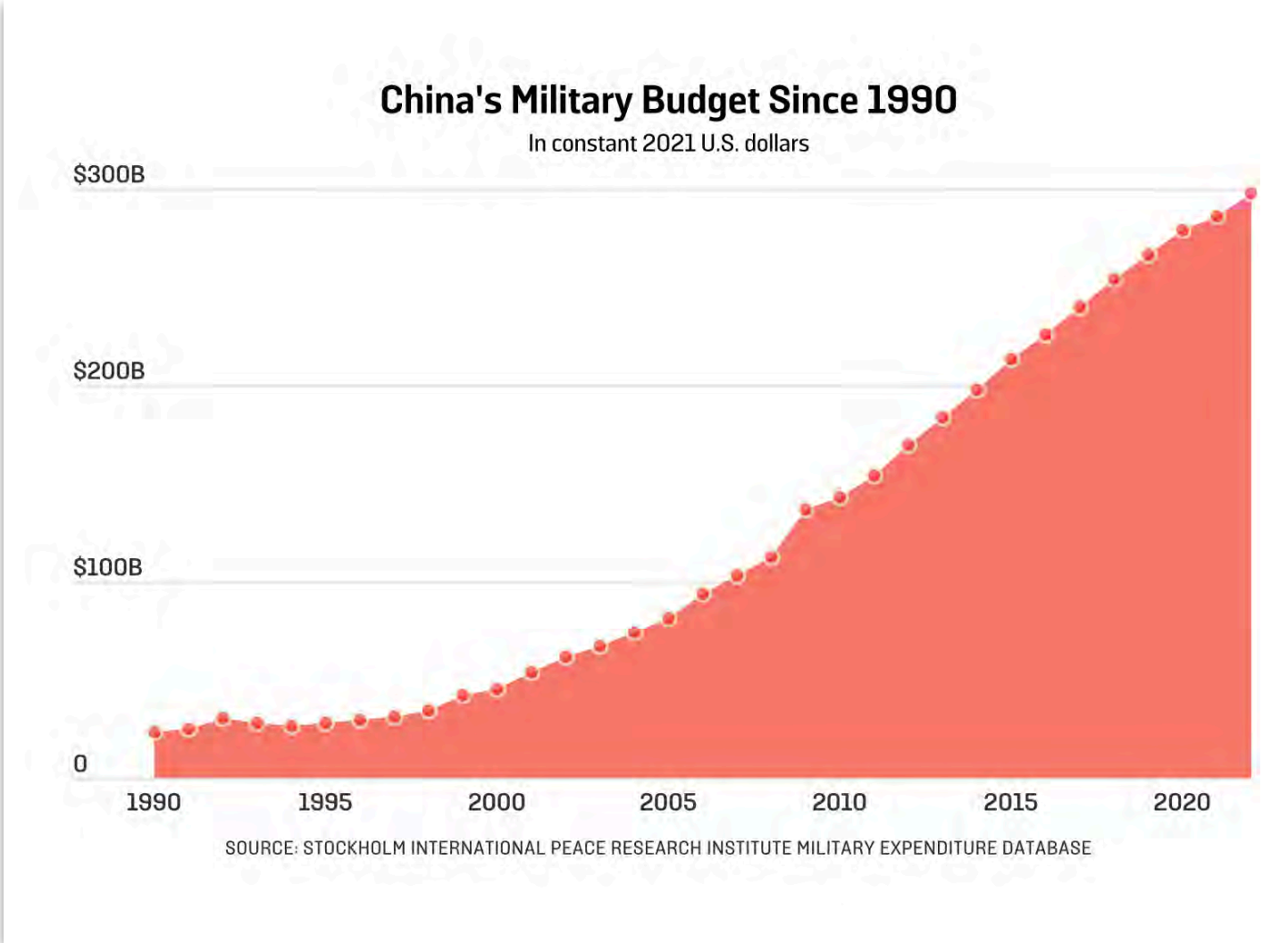

4) — Нарешті, Китай мав мало можливостей для завоювань.

Хоча його економічний і дипломатичний вплив стрімко зростав, китайська армія явно не була здатна захопити території, що все ще були предметом суперечок, більшість з яких знаходилися в морі. З жалюгідними військово-повітряними силами і військово-морським флотом до 2000-х років, китайське вторгнення на Тайвань було б рівнозначне «плаванню мільйона людей», а морське зіткнення з передовими силами Японії могло б закінчитися за лічені години. Найголовніше, що можна було очікувати, що США придушать китайську агресію в морській Азії.

Побачивши, як американські війська знищили іракську армію в війні в Перській затоці, китайські лідери схилялися до того, щоб дотримуватися максими Денга:

— «*приховувати свої сили і чекати свого часу*».

Сьогоднішній Китай *перестав ховатися і чекати*.

Натомість він виробляє військові кораблі та ракети швидше, ніж будь-яка інша країна з часів Другої світової війни. Китайські літаки та військові кораблі імітують атаки на тайванські та американські цілі. Азіатські морські шляхи усіяні китайськими військовими постами та переповнені китайськими кораблями берегової охорони та рибальськими суднами, які нахабно виштовхують сусідів з територій, на які претендує Пекін.

Тим часом **Китай сприяє жорстокому поводженню Росії з Україною і зосереджує сили на китайсько-індійському кордоні**.

Однією з причин, чому Китай став більш войовничим, є те, що він може собі це дозволити.

З урахуванням інфляції військовий бюджет Китаю зріс у десять разів між 1990 і 2020 роками. Пекін зараз витрачає більше, ніж усі інші країни Азії разом узяті. Він володіє найбільшими у світі силами балістичних ракет і військово-морським флотом. До кінця цього десятиліття його ядерний арсенал може зрівнятися з арсеналом Вашингтона. Зі звичайними ракетами, здатними знищити американські бази на Окінаві — єдині в радіусі 500 миль від Тайваню — вже не ясно, чи зможе Пентагон негайно відреагувати на китайський напад на Тайвань, не кажучи вже про його відбиття. Історично США покладалися на свою виробничу потужність, щоб перевершити супротивників у тривалих війнах. Але тепер, коли Китай є світовою майстернею, Пекін може вважати — правильно чи ні — що чим довше триватиме війна, тим більше військовий баланс зміститься на його користь.

Китай також має все більше мотивів для війни, оскільки *територіальні суперечки загострюються*.

1) — По-перше, мирні засоби возз'єднання Тайваню швидко зникають. У 1995 році більше тайваньських громадян вважали себе виключно китайцями, ніж тайваньцями, і більше підтримували об'єднання з Китаєм, ніж незалежність. Сьогодні майже 2/3 населення вважають себе виключно тайваньцями, проти лише 4 %, які ідентифікують себе виключно як китайці. Хоча більшість тайваньців підтримують збереження статусу-кво на даний момент, 49 % населення віддають перевагу остаточній незалежності над невизначеним продовженням статусу-кво (27 %) або об'єднанню (12 %).

2) — Тим часом США посилили свої відносини з Тайванем, а президент США Джо Байден щонайменше чотири рази заявляв, що США захищатимуть острів від китайської атаки. У той час як Вашингтон і Тайбей реформують свої збройні сили з огляду на можливий конфлікт з Китаєм, Пекін все більше турбується про долю території, яку він найбільше прагне отримати.

У Південно-Китайському морі військова присутність Китаю значно розширилася, але його дипломатична позиція погіршується.

У 2016 році Постійна палата арбітражу в Гаазі постановила, що експансивні претензії Китаю на Південно-Китайське море є недійсними.

З 2022 року *Філіппіни* — країна, яка порушила цю справу — знову заявляють про свої морські права і дозволяють США отримати доступ до додаткових військових баз на своїй території, щоб допомогти їх захистити.

Японія формує квазіальянс з Манілою, а все більше країн, включаючи Велику Британію, Францію та Німеччину, відправляють військові кораблі через Південно-Китайське море, незважаючи на претензії Пекіна.

У відповідь Китай став фізично агресивним.

Наприклад, минулого року кораблі китайської берегової охорони обстріляли філіппінські судна з постачанням водометами, не давши їм доставити їжу військовослужбовцям, що дислокуються на мілині Секонд Томас.

Зі зростанням військової потужності Китаю його геополітичні перспективи погіршилися.

Останнім часом **економіка Китаю стагнує і скорочується порівняно з економікою США**.

Продуктивність праці знизилася, а борг різко зріс.

На середину 2023 року, коли Пекін тимчасово припинив публікувати статистичні дані з цього питання, безробітними були понад 20 % молодих людей, і ця цифра, майже напевно, занижує серйозність проблеми. Натовпи заможних і освічених китайців намагаються вивезти свої гроші та дітей з країни.

Ці проблеми погіршаться, оскільки Китай переживає найгіршу кризу старіння населення в світовій історії:

— протягом наступних 10 років Китай втратить 70 мільйонів дорослих працездатного віку, а кількість людей похилого віку збільшиться на 130 мільйонів.

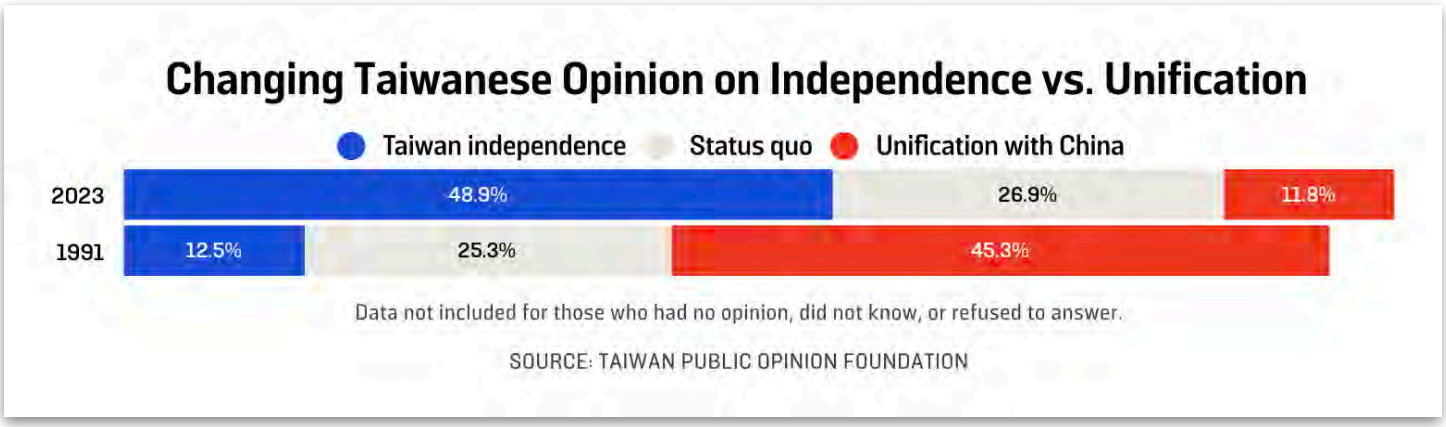

Нарешті, **Китай стикається з дедалі більш ворожим стратегічним середовищем.**

Найбагатші країни світу обмежують його доступ до високотехнологічних напівпровідників — життєво важливих для економічних і військових інновацій — і щороку накладають на Пекін нові торговельні та інвестиційні обмеження.

Поширюються антикитайські угоди, такі як AUKUS, Чотиристоронній діалог з питань безпеки та тристороння угода між США, Японією та Південною Кореєю.

Єдиний союзник Китаю серед великих держав, Росія, кинула свою армію в м'ясорубку в Україні і налаштувала громадську думку багатьох європейських країн проти Пекіна.

Китаєм править *диктатор*, який вже продемонстрував, що *готовий пожертвувати благополуччям китайського народу* заради досягнення своїх грандіозних цілей.

Якби Китаєм керував комітет технократів, він міг би відповісти на ці тиски дипломатичним компромісом та економічними реформами.

Але Китаєм править *диктатор*, який вже продемонстрував, що готовий пожертвувати благополуччям китайського народу заради досягнення своїх грандіозних цілей.

З моменту приходу до влади в 2012 році Сі призначив себе довічним головою, вніс свою філософію управління до конституції та усунув тисячі потенційних суперників. Він зайняв безкомпромісну позицію щодо величезних територіальних претензій Китаю. «Ми не можемо втратити навіть сантиметр території, залишеної нашими предками», – попередив він міністра оборони США Джеймса Меттіса в 2018 році.

Сі пов’язав свою легітимність із перетворенням Китаю на супердержаву:

— державні ЗМІ зараз заявляють, що за часів Мао Китай піднявся, за часів Денга Китай збагатився, а за часів Сі Китай стане могутнім.

Останніми роками Сі виголошував внутрішні промови, в яких наказував китайській армії бути готовою до війни, а китайському народу — готуватися до «екстремальних сценаріїв».

Можливо, ця риторика — лише порожні слова.

Але багато дій Сі — жорстокі карантинні обмеження «нульового COVID», концентраційні табори в Сіньцзяні, придушення свобод Гонконгу

— свідчать про безжалісність.

У поєднанні з іншими змінами, які відбуваються в Китаї, ці форми ***внутрішньої агресії*** повинні змусити нас дуже нервувати з приводу зовнішньої агресії, яка може чекати нас у майбутньому.

Звичайно, **країни не вибирають війну чи мир у вакуумі; вони також орієнтуються на загальний стан світу.**

— У 1930-х роках каскадний міжнародний хаос деморалізував захисників існуючого порядку і підбадьорив тих, хто був схильний його атакувати.

Тож як нинішній безлад, підкреслений найбільшою війною в Європі з часів Другої світової війни та поширенням конфлікту на Близькому Сході, може вплинути на вибір Китаю?

Одні вважають, що війна Росії в Україні зменшує ймовірність інших агресивних воєн, показуючи, наскільки вони можуть мати негативні наслідки.

За цією версією, яку підтримують представники адміністрації Байдена та деякі науковці,

— **«Китай виносить суворі уроки з невдалого захоплення території Путіним».**

Пекін усвідомлює, наскільки важким може бути завоювання проти рішучого захисника, наскільки погано автократичні збройні сили можуть проявити себе в бою, наскільки вправно американська розвідка виявляє плани агресії і наскільки суворо демократичний світ може покарати країни, які порушують норми ліберального порядку. Він ретельно перевіряє китайські збройні сили на наявність корупції, яка підірвала російські збройні сили, і виявив, що гниль

набагато глибша, ніж здавалося. Американські чиновники, безсумнівно, сподіваються, що Китай інтерпретує останні події в подібному ключі.

Але ми повинні ретельно проаналізувати це тлумачення. По-перше, надзвичайно важко зрозуміти, як Китай сприймає війну в Україні. Адже важливі уроки — це не ті, що публікують старші полковники Народно-визвольної армії або аналітики в Пекіні. Важливі уроки виносить розпещений диктатор, чиє сприйняття світу може бути забарвлене всіма звичайними патологіями персоналістських режимів. З того, що Сі сказав публічно, мало що свідчить про те, що конфлікт стримав його амбіції або істотно пом'якшив китайську державну політику. Під час візиту до Москви в березні 2023 року Сі сказав Путіну: «Зараз відбуваються зміни, яких ми не бачили протягом 100 років, і ми разом рухаємо ці зміни».

Небезпечно припускати, що Сі вчиться саме тих уроків, яких хотіли б навчити його американці, а не інших, менш обнадійливих уроків, які можуть посилити мотивацію Китаю до боротьби.

Більше того, Сі може не вважати Україну і Тайвань хоч якось порівнянними.

> Сили Путіна зазнали труднощів в Україні частково тому, що це була не та війна, до якої вони були підготовлені і на яку їх готували.

Для Китаю це не буде проблемою, враховуючи, що він десятиліттями готувався до війни за Тайвань і невпинно наставляє своїх солдатів, що об'єднання є центральним елементом «великого відродження китайської нації». Більше того, якщо Сі вважає, що Тайвань менш здатний, ніж Україна, до організації опору всього суспільства, він не буде єдиним. Багато американських чиновників і незалежних аналітиків висловили таку саму стурбованість.

Або, можливо, Сі дійшов висновку, що США не будуть воювати з ядерною державою, оскільки Байден саме так пояснив, чому Вашингтон не буде відкрито протистояти Москві.

Можливо, він вважає, що західні санкції насправді не такі вже й суворі:

> — через два роки війни Росія контролює 20% території України, її нафта та інші експортні товари знайшли нові ринки збуту, її заводи виробляють озброєння, а її економіка не перебуває під загрозою неминучого колапсу.

І, можливо, він бачить недавній перебіг війни

> — в якій Росія витримала українські контратаки, а американські політики сперечаються про надання Києву додаткових коштів і зброї — як доказ того, що автократії можуть мобілізувати більше сил і витривалості, ніж їхні демократичні супротивники.

Зрозуміло, що ми не знаємо, що насправді думає Сі.

Але небезпечно припускати, що він виносить саме ті уроки, які американці хотіли б, щоб він виніс, а не інші, менш втішні уроки, які можуть посилити мотивацію Китаю до боротьби.

Китай може в кінцевому підсумку атакувати Тайвань — або Індію, Японію, Філіппіни чи іншу країну — у 2025, 2027, 2029 роках або ніколи.

> — Ми не можемо з упевненістю передбачити, коли, або навіть чи взагалі, Пекін застосує силу, оскільки це рішення буде залежати від багатьох випадкових факторів.

Але

> — ми можемо оцінити, чи схильні країни до війни, і чи їхні внутрішні особливості та зовнішні умови підвищують або знижують ризик їхнього нападу.

Сьогодні багато з того, що історики та політологи знають про причини війни, свідчить про те, що Китай готовий до насильства.

На жаль,

> **— Вашингтон не може вплинути на деякі фактори, що штовхають Пекін на цей небезпечний шлях.**

Сполучені Штати ***не можуть*** вирішити

> 1) — демографічну кризу Китаю, вирішити його 2) — структурні економічні проблеми або 3) — зупинити консолідацію одноосібного правління Сі.

Вони могли б, можливо,

> 1) — змінити негативні очікування Китаю щодо майбутнього, наприклад, полегшивши Пекіну доступ до передових технологій або відмовившись від спроб створити міцніші коаліції в Індо-Тихоокеанському регіоні, хоча це могло б фатально послабити позиції Вашингтона.

Сполучені Штати повинні намагатися перемогти в конкуренції і водночас уникати жахливого конфлікту.

У цьому контексті вони повинні прагнути

> 2) — пом’якшити оптимізм Китаю щодо можливого результату війни в Азії і не дати Пекіну дійти висновку, що він мусить воювати, щоб уникнути принизливої поразки.

Вашингтон і його союзники ***не діють з необхідною*** швидкістю, ресурсами та терміновістю, щоб випередити швидко зростаючу військову загрозу з боку Китаю.

(1)

Вимоги щодо *позбавлення Китаю оптимізму* щодо результату війни є досить простими, навіть якщо їх нелегко виконати.

Вони включають

1) — *Тайвань*, озброєний протикорабельними ракетами, морськими мінами, мобільними засобами протиповітряної оборони та іншими дешевими, але смертоносними засобами;

2) — *американські збройні сили*, які можуть використовувати дрони, підводні човни, стелс-літаки та величезну кількість засобів дальнього удару, щоб застосувати вирішальну вогневу міць у західній частині Тихого океану;

3) — *угоди* з союзниками та партнерами, які надають американським військам доступ до більшої кількості баз у регіоні та загрожують залучити до боротьби проти Пекіна додаткові країни;

4) — *глобальна коаліція* країн, яка може завдати удару по економіці Китаю санкціями та задушити його морську торгівлю;

5) — та *оновлена промислова база*, яка може підтримувати демократичні країни у боротьбі, доки їхня економічна та фінансова перевага не стане вирішальною.

Вашингтон і його союзники вже реалізують кожну з цих ініціатив.

Але вони не діють з тією швидкістю, ресурсами та терміновістю, які необхідні, щоб випередити швидко зростаючу військову загрозу з боку Китаю.

(2)

Друге завдання полягає в *поєднанні стримування з заспокоєнням* — щоб обмежити ступінь, в якому бездіяльність, на думку Сі, може приректи Китай на розчленування і приниження.

Китайські чиновники щиро побоюються, що політика США і політика Тайваню ведуть острів до незалежності або іншої форми постійного відокремлення, навіть не визнаючи, що їхні власні дії значною мірою відповідальні за цю тенденцію.

Тому Сполучені Штати повинні діяти обережно щодо Тайваню.

Вашингтон повинен уникати ефектних видовищ — таких як візит тодішньої спікерки Палати представників Ненсі Пелосі на острів у серпні 2022 року — які ніяк не сприяють зміцненню оборони острова, а лише підсилюють занепокоєння та гнів Китаю.

Сполучені Штати повинні відкинути ідею — запропоновану, зокрема, колишнім держсекретарем США Майком Помпео — відмовитися від політики «одного Китаю» та офіційно визнати Тайвань.

Вони повинні протидіяти пронезалежницьким заявам або діям тайваньських лідерів.

Коротко кажучи, Сполучені Штати повинні

1) — продемонструвати свою здатність захищати Тайвань і водночас

2) — дати надійну обіцянку, що вони прагнуть запобігти односторонній зміні статусу-кво будь-якою зі сторін.

Цей підхід є настільки складним через численні суперечності.

Посилення союзів США може зменшити військовий оптимізм Китаю, але також посилити його передчуття.

Необхідність термінового посилення стримування може бути важко поєднати з обережністю, якої вимагає дипломатія між Китаєм і Тайванем, особливо з огляду на те, що політика Китаю стає частиною передвиборчої кампанії в США.

Потужний, але неспокійний Китай рухається в поганому напрямку.

Щоб запобігти ковзанню до війни, США та їхні союзники повинні мобілізувати всі свої сили та проявити розсудливість.

автори

Майкл БЕКЛІ — доцент кафедри політичних наук Університету Тафтса та старший науковий співробітник Американського інституту підприємництва.

Гал БРАНДС — професор глобальних питань імені Генрі Кіссінджера в Школі передових міжнародних досліджень імені Джонса Гопкінса, старший науковий співробітник Американського інституту підприємництва та автор останньої книги «Євразійське століття: гарячі війни, холодні війни та становлення сучасного світу».

джерело , переклад *ПолітКом*

***

№ 1.580-2

How Primed for War Is China?

Risk signals for a conflict are flashing red.

By Michael Beckley, an associate professor of political science at Tufts University, and Hal Brands, a professor of global affairs at the Johns Hopkins School of Advanced International Studies.

February 4, 2024, 7:00 AM

China-military-readiness-war-us-taiwan-Doug-Chayka-illustration

Doug Chayka illustration for Foreign Policy

How likely is China to start a war? This may be the single-most important question in international affairs today. If China uses military force against Taiwan or another target in the Western Pacific, the result could be war with the United States—a fight between two nuclear-armed giants brawling for hegemony in that region and the wider world. If China attacked amid ongoing wars in Ukraine and the Middle East, the world would be consumed by interlocking conflicts across Eurasia's key regions, a global conflagration unlike anything since World War II.

1. How worried should we be?

Notwithstanding the recent flurry of high-level diplomacy between Washington and Beijing, the warning signs are certainly there. Under Chinese President Xi Jinping, Beijing is amassing ships, planes, and missiles as part of the largest military buildup by any country in decades. Notwithstanding some recent efforts to lure back skittish foreign investment, China is stockpiling fuel and food and trying to reduce the vulnerability of its economy to sanctions—steps one might take as conflict nears. Xi has said China must prepare for "worst-case and extreme scenarios" and be ready to withstand "high winds, choppy waters, and even dangerous storms." All of this comes as Beijing has become increasingly coercive (and occasionally violent) in dealings with its neighbors, including the Philippines, Japan, and India—and as it periodically advertises its ability to batter, blockade, and perhaps invade Taiwan.

Many U.S. officials believe the risk of war is rising. CIA Director William Burns has said Xi seeks the capability to take Taiwan by 2027. And as China's economy struggles, some observers—including, reportedly, U.S. intelligence analysts—are looking for signs that a peaking China might turn aggressive in order to distract attention from internal problems or to lock in gains while it still can.

Other analysts think the risk of Chinese aggression is overblown. Some scholars say the danger likely can be managed provided Washington doesn't provoke Beijing—an echo of a longer-standing argument that China won't upend a status quo that has served it well. Others point out that China has not started a war since its invasion of Vietnam in 1979. Still others dismiss the prospect that China might fight in response to a slowing economy and other domestic problems, claiming that the country has no history of diversionary war. What links these arguments is a belief in the basic continuity of Chinese conduct: the idea that a country that hasn't launched a disastrous war in more than four decades is unlikely to do so now.

We believe this confidence is dangerously misplaced. A country's behavior is profoundly shaped by its circumstances, no less than its strategic tradition, and China's circumstances are changing in explosive ways. Political scientists and historians have identified a range of factors that make great powers more or less inclined to fight. When one considers four such factors, it becomes clear that many of the conditions that once enabled a peaceful rise may now be encouraging a violent descent.

2. More from FP

First, the territorial disputes and other issues China is contesting are becoming less susceptible to compromise or peaceful resolution than they once were, making foreign policy a zero-sum game. Second, the military balance in Asia is shifting in ways that could make Beijing perilously optimistic about the outcome of war. Third, as China's short-term military prospects improve, its long-term strategic and economic outlook is darkening—a combination that has often made revisionist

powers more violent in the past. Fourth, Xi has turned China into a personalist dictatorship of the sort especially prone to disastrous miscalculations and costly wars.

This isn't to say China will invade Taiwan in a particular week, month, or year. It is impossible to predict when, exactly, a conflict might occur because the trigger is often an unforeseen crisis. We now know that Europe was primed for war in 1914, but World War I would likely not have happened then had the driver of the car carrying Austrian Archduke Franz Ferdinand not taken one of history's most fateful wrong turns. Wars are more like earthquakes: We can't know precisely when they will happen, but we can recognize factors that lead to higher or lower degrees of risk. Today, China's risk indicators are blinking red.

The possibility of a U.S.-China war might seem remote at first glance. Beijing has not fought a major war in 44 years, and its military hasn't killed large numbers of foreigners since 1988, when Chinese frigates machine-gunned 64 Vietnamese sailors in a skirmish over the Spratly Islands. The so-called Asian peace—the lack of interstate wars in East Asia since 1979—has rested on a Chinese peace.

The absence of war has hardly meant the absence of aggression: Beijing has used military and paramilitary capabilities to enlarge its writ in the South and East China seas. In recent years, China has also engaged in bloody scraps with India. Nonetheless, the fact that Beijing has abstained from major wars—while the United States has fought several of them—has allowed Chinese officials to claim that their country is following a uniquely peaceful path to global power. And it compels those who worry about war to explain why China, which has experienced record-breaking growth enabled by two generations of peace, would change course so dramatically.

It wouldn't be the first time a seemingly peaceful rising power broke bad. Prior to 1914, Germany hadn't fought a major war for more than 40 years. In the 1920s, Japan looked to many foreign observers like a responsible stakeholder as it signed treaties pledging to limit its navy, share power in Asia, and respect China's territorial integrity. In the early 2000s, Russian President Vladimir Putin mused about joining NATO and linking Russia closer to the West. That each of these nations nonetheless launched barbaric wars of conquest underscores a basic truth: Things change. The same country can behave differently, perhaps radically so, depending on the circumstances.

One such circumstance involves territorial disputes. Most wars are fights about who owns what strip of the Earth; roughly 85 percent of international conflicts waged since 1945 have revolved around territorial claims. Territory is hard to share because it often has symbolic or strategic significance. Even when nations agree to divide an area, they often end up fighting over the most valuable parts, such as cities, oil reserves, holy sites, waterways, or strategic high ground. In addition, securing territory requires physical presence in the form of fences, soldiers, or settlers. Thus, when nations claim the same turf, they come into frequent and

unwelcome contact. Territorial disputes are especially likely to escalate when one side fears its claims are eroding precipitously. The belief that hallowed ground is slipping away or that the nation could be dismembered by its enemies can trigger aggression that a country more secure in its borders would avoid.

A second cause of war is a shifting military balance. Wars are waged over various issues but all share a fundamental cause: false optimism. They happen when both sides believe they can use force to achieve objectives—in other words, when both sides think they can win. Of course, few wars are truly win-win affairs, meaning at least one side—and very often both sides—disastrously underestimated the enemy's strength. In short, competitive or ambiguous military balances cause wars; therefore, anything that makes a given balance more competitive or ambiguous, such as the introduction of new technologies or a massive military buildup by the weaker side, increases the risk of war.

Third, great powers become belligerent when they fear future decline. Geopolitical competition is fierce and unforgiving, so nations nervously guard their relative wealth and power. Even the mightiest countries can spiral into violent insecurity when beset by economic stagnation, strategic encirclement, or other protracted trends that threaten their international position and expose them to predation by their foes. Heavily armed but increasingly anxious, a great power on the precipice of decline will be eager, even desperate, to beat back unfavorable trends by any means necessary. For imperial Germany, imperial Japan, and Putin's Russia, that ultimately meant war.

Finally, a country's conduct is shaped by its regime. Personalist dictatorships are more than twice as likely to start wars as democracies or autocracies in which power is held in many hands. Dictators initiate more wars because they are less exposed to the costs of conflict: Over the past 100 years, dictators who lost wars fell from power only 30 percent of the time, whereas other types of leaders who lost wars were voted out or otherwise removed from office nearly 100 percent of the time. Dictators veer into extremism because they are surrounded by sycophants who go all out to meet the dear leader's demands. Dictators also cultivate real and imagined enemies abroad because blood-and-soil nationalism helps them justify oppressive rule at home. So whereas leaders of limited governments typically rule modestly and fade into obscurity, dictators—including Germany's Adolf Hitler, Italy's Benito Mussolini, the Soviet Union's Joseph Stalin, China's Mao Zedong, Iraq's Saddam Hussein, and Russia's Putin—often butcher their way into the history books.

These four factors—insecure borders, a competitive military balance, negative expectations, and dictatorship—help explain China's historical use of force, and

they have ominous implications today.

A Chinese propaganda poster titled “Long Live the Victory of People’s War!” circa 1966. FINE ART IMAGES/HERITAGE IMAGES/GETTY IMAGES

A Chineseaganda poster shows soldiers holding guns with Chinese characters on a red panel underneath.

A Chinese propaganda poster titled “Long Live the Victory of People’s War!” circa 1966. Fine Art Images/Heritage Images/Getty Images

The People’s Republic of China was born fighting. After enduring a century of foreign imperialism, China bore the brunt of World War II in Asia after Japan invaded in 1937. At least 14 million Chinese died. Then, from 1945 to 1949, the Chinese Civil War reached its bloody climax, killing at least 2 million more as the Communists fought their way to power.

Forged amid these conflicts, China emerged as a hyper-belligerent state. For several decades, it was one of the world’s most embattled countries, fighting five wars and becoming a chief enemy of both Cold War superpowers. This violent record is unsurprising because China displayed all the risk factors for war.

For starters, China was led by Mao, the apotheosis of one-man rule. He routinely purged his colleagues and made decisions unilaterally, often half-asleep in the middle of night, based on inscrutable and shifting rationales. He also displayed a

shocking disregard for human life. Roughly 45 million people were starved, beaten, or shot to death during the Great Leap Forward, Mao's ill-conceived plan to transform China into a superpower within his lifetime. Partly to rally the nation behind this disastrous campaign, Mao instigated an international crisis in 1958 by shelling islands held by the Nationalist government on Taiwan.

Mao may have been sadistic, but even a less ruthless leader would have struggled to keep such a shattered nation at peace. After winning the civil war, the Chinese Communist Party (CCP) had to reimpose central government authority village by village and painstakingly eradicate resistance by ethnic minorities, warlords, and Nationalist sympathizers. To make matters worse, the fall of the Japanese and European empires left China partly surrounded by new countries that were hostile, unstable, or both. Most of China's borders were contested to some degree; by the 1960s, the boundary with the Soviet Union was the most militarized in the world. Taiwan was the base of a rival Chinese government, backed by the United States, with overt plans to reconquer the mainland. India hosted a Tibetan government in exile and claimed swaths of Chinese territory; and China's heartland was wedged between two Cold War hot spots, Indochina and the Korean Peninsula.

China considered itself constantly at risk of being torn apart, a historical trauma exacerbated by the economic catastrophes and political upheaval Mao wrought. Yet Beijing always had a viable strategy against each of its land neighbors because China's huge population enabled it to swallow opponents through what Beijing called "people's war," a combination of human wave attacks and guerrilla raids. All told, it was a combustible combination: a brutal dictatorship embroiled in territorial disputes and armed with a seemingly inexhaustible supply of manpower.

China thus went from conflict to conflict, getting violent when it felt especially vulnerable or feared an impending decline in its position. In 1950, China mauled U.S. forces that had advanced deep into North Korea, risking nuclear retaliation. Later that decade, China nearly started two additional wars by shelling Nationalist garrisons on offshore islands in the Taiwan Strait. In 1962, Beijing attacked Indian forces after they had built outposts in Chinese-claimed territory in the Himalayas. During the Vietnam War, China sent tens of thousands of troops to fight U.S. forces. In 1969, Beijing again risked nuclear war by ambushing Moscow's forces along the Ussuri River, following a significant Soviet buildup there. Ten years later, China attacked Vietnam after the latter started hosting Soviet forces and invaded Cambodia, one of Beijing's only close partners.

After that, China's guns largely fell silent. There would be exceptions, most notably in 1995 and 1996, when China lobbed missiles near Taiwan. But generally speaking, Beijing became less prickly and aggressive from 1980 to the mid-2000s as its circumstances dramatically changed.

First, the regime mellowed. In 1976, Mao died and was eventually replaced by Deng Xiaoping, who had been purged by Mao and understood the dangers of one-

man rule. Under Deng's guidance, term limits for senior leaders were established. The National People's Congress and the CCP's Central Committee began meeting regularly. A professionalized bureaucracy began to take shape. These institutions were far from perfect, but they created checks on power that had been utterly lacking under Mao.

Second, China's geopolitical position improved, and threats to its territorial integrity diminished. After the U.S. opening to China during the 1970s, the rival government on Taiwan lost most of its diplomatic recognition and its military alliance with the United States. To corner the Soviet Union, the United States formed a quasi-alliance with China and transferred advanced technology to Chinese firms. Taiwan, the Soviet Union, India, and Vietnam could no longer encroach on Chinese territory without potentially triggering a U.S. response. And when the Soviet Union collapsed in 1991, the major threats to China's land borders disappeared almost entirely. Without Russia's support, India, Vietnam, and the newly formed states of Central Asia were in no position to contest China's borders. Instead, they moved to normalize relations with Beijing.

Third, China's view of the future brightened. After rapprochement with the United States and other democracies, China gained easy access to the global economy and a permanent seat on the U.N. Security Council. From the late 1970s to the early 2000s, its economy grew at a breakneck pace. Country after country curried favor with Beijing to access its booming market. Britain handed back Hong Kong. Portugal gave up Macau. The United States fast-tracked China into the World Trade Organization. With China's economy going gangbusters and the world's most powerful nations welcoming its rise, Beijing had little incentive to upset a status quo that seemed to be getting better by the day.

Finally, China had little opportunity for conquest. Whereas its economic and diplomatic clout was surging, China's military was clearly incapable of taking territories still under dispute, most of which were at sea. With a pathetic air force and navy prior to the 2000s, a Chinese invasion of Taiwan would have amounted to a "million-man swim," and a naval clash with Japan's advanced forces might have been over in a matter of hours. Most importantly, the United States could be expected to crush Chinese aggression in maritime Asia. Having watched U.S. forces decimate the Iraqi military in the Gulf War, Chinese leaders were inclined to embrace Deng's maxim to hide their light and bide their time.

Today's China is done hiding and biding. Instead, it is churning out warships and missiles faster than any country since World War II. Chinese planes and warships simulate attacks on Taiwanese and U.S. targets. Asian sea lanes are dotted with Chinese military outposts and brimming with Chinese coast guard and fishing vessels that brazenly shove neighbors out of areas claimed by Beijing. Meanwhile, China is abetting Russia's brutalization of Ukraine and massing forces on the Sino-Indian border.

One reason China has become more combative is because it can. China's inflation-adjusted military budget expanded tenfold between 1990 and 2020. Beijing now outspends every other country in Asia combined. It wields the world's largest ballistic missile force and navy. By the end of this decade, its nuclear arsenal could rival Washington's. With conventional missiles capable of pulverizing U.S. bases on Okinawa—the only ones within 500 miles of Taiwan—it is no longer clear that the Pentagon could immediately respond to, let alone defeat, a Chinese assault on Taiwan. Historically, the United States has fallen back on its manufacturing prowess to outproduce adversaries in protracted wars. But now that China is the workshop of the world, Beijing might believe—correctly or not—that the military balance would shift further in its favor the longer a war continues.

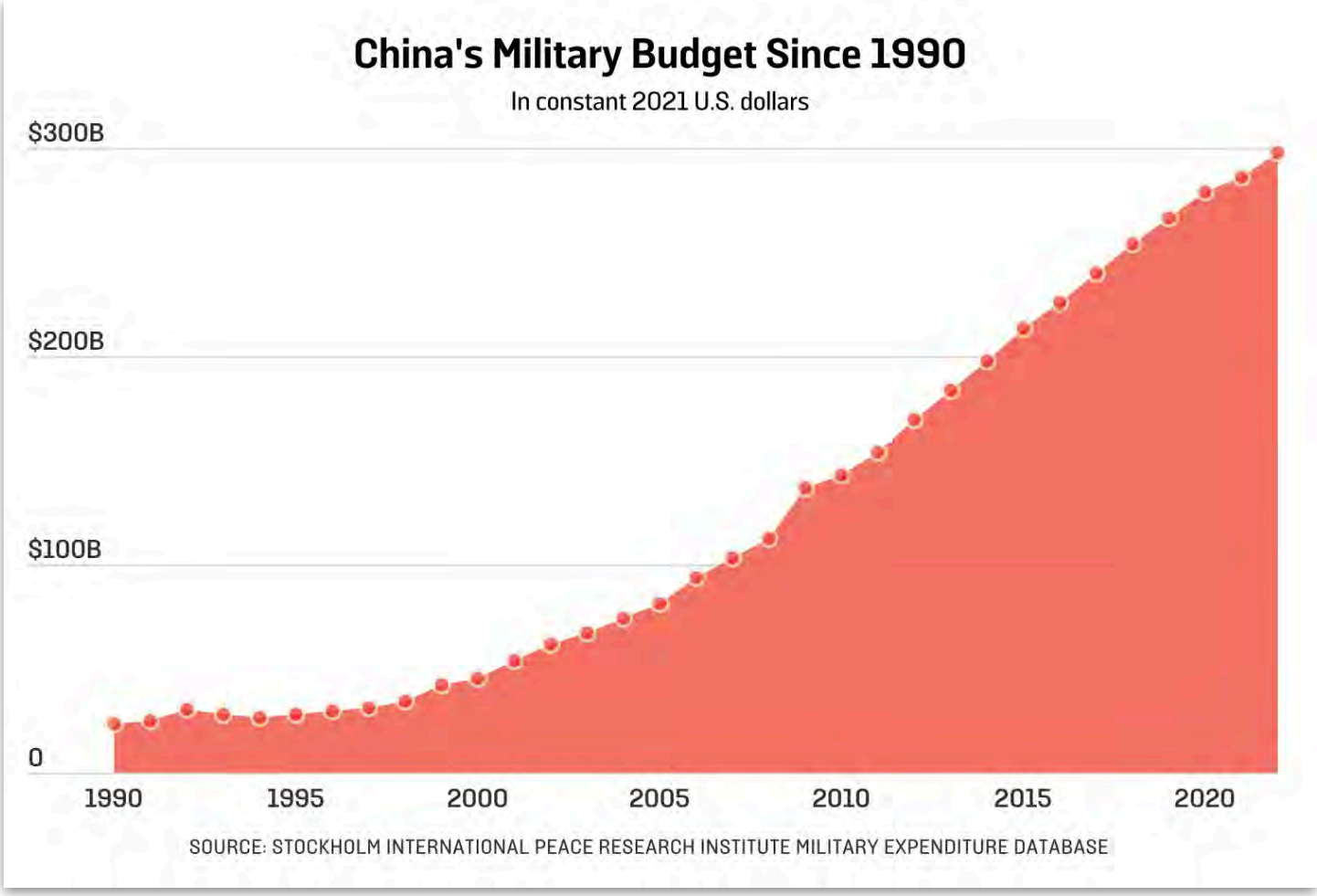

China also has growing motives for war as territorial disputes intensify. For starters, peaceful means of reunifying Taiwan are disappearing fast. In 1995, more Taiwanese citizens considered themselves exclusively Chinese than Taiwanese, and more favored moving toward unification with China than toward independence. Today, nearly two-thirds of the population considers itself exclusively Taiwanese, versus only 4 percent that identifies as exclusively Chinese. While most Taiwanese support maintaining the status quo for now, 49 percent of the population prefers eventual independence over an indefinite continuation of the status quo (27 percent) or unification (12 percent). Meanwhile, the United States has tightened its relationship with Taiwan, with U.S. President Joe Biden declaring at least four times that the United States would defend the island from a Chinese attack. As

Washington and Taipei overhaul their militaries for a potential conflict with China, Beijing is growing more alarmed about the fate of the territory it covets most.

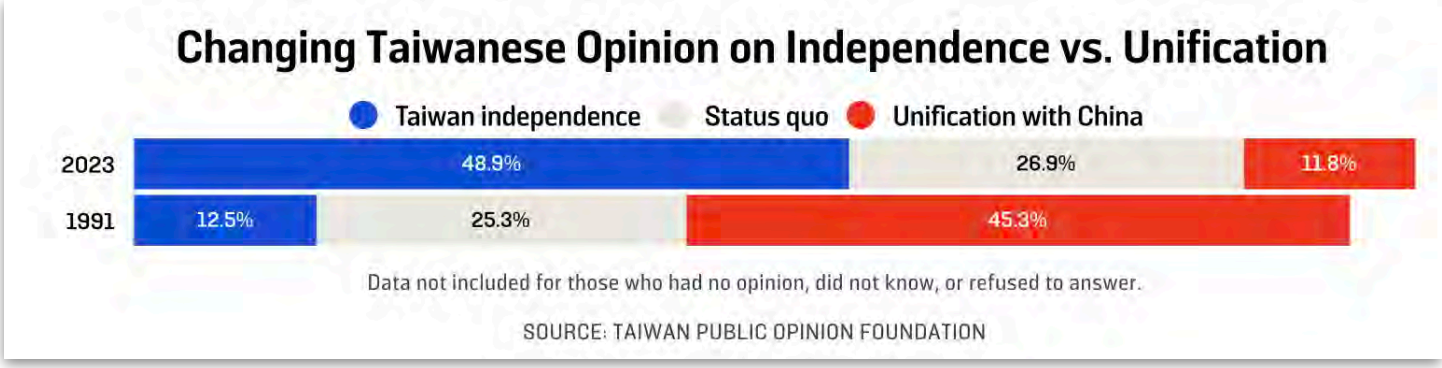

In the South China Sea, China's military presence has greatly expanded, but its diplomatic position is eroding. In 2016, the Permanent Court of Arbitration in The Hague ruled that China's expansive claims to the South China Sea were null and void. Since 2022, the Philippines—the country that brought the case—has been reasserting its maritime rights and allowing U.S. access to additional military bases on its territory to help defend them. Japan is forming a quasi-alliance with Manila, and a growing cast of nations, including Britain, France, and Germany, are sending warships through the South China Sea in defiance of Beijing's claims. In response, China has gotten physically aggressive. Last year, for example, Chinese coast guard ships blasted Philippine supply boats with water cannons, preventing them from delivering food to military personnel stationed on the Second Thomas Shoal.

As China's military power has grown, its larger geopolitical outlook has darkened. China's economy has lately been stagnating and shrinking relative to that of the United States. Productivity is down, and debt has exploded. Upwards of 20 percent of young adults were unemployed as of mid-2023—when Beijing temporarily stopped releasing statistics on the problem—and that number almost certainly understates the severity of the problem. Droves of wealthy and well-educated Chinese are trying to get their money and children out of the country. Those problems will worsen as China suffers the worst aging crisis in world history: Over the next 10 years, China will lose 70 million working-age adults while gaining 130 million senior citizens.

Finally, China faces an increasingly hostile strategic environment. The world's wealthiest countries are choking off its access to high-end semiconductors—the lifeblood of economic and military innovation—and slapping new trade and investment restrictions on Beijing every year. Anti-China pacts, such as AUKUS, the Quadrilateral Security Dialogue, and the U.S.-Japan-South Korea trilateral agreement, are proliferating. China's only great-power ally, Russia, has thrown its military into a meat grinder in Ukraine and turned public opinion in many European countries against Beijing.

If China were ruled by a committee of technocrats, it might respond to these pressures with diplomatic compromise and economic reform. But China is ruled by

a dictator, who has already shown he's willing to sacrifice the well-being of the Chinese people to achieve his grandiose objectives.

Since coming to power in 2012, Xi has appointed himself chairman for life, inserted his governing philosophy into the constitution, and purged thousands of potential rivals. He has taken uncompromising positions on China's vast territorial claims. "We cannot lose even one inch of the territory left behind by our ancestors," he warned U.S. Defense Secretary James Mattis in 2018. Xi has attached his legitimacy to making China a superpower: State media now declares that under Mao, China stood up; under Deng, China grew rich; and under Xi, China will become mighty. In recent years, Xi has given internal speeches instructing the Chinese military to be ready for war and the Chinese people to prepare for "extreme scenarios."

Perhaps this rhetoric is just bluster. But many of Xi's actions—the brutal zero-COVID lockdowns, the concentration camps in Xinjiang, the crushing of Hong Kong's freedoms—betray ruthlessness. Combined with the other changes China is undergoing, these forms of internal aggression should make us very nervous about the external aggression that may lie ahead.

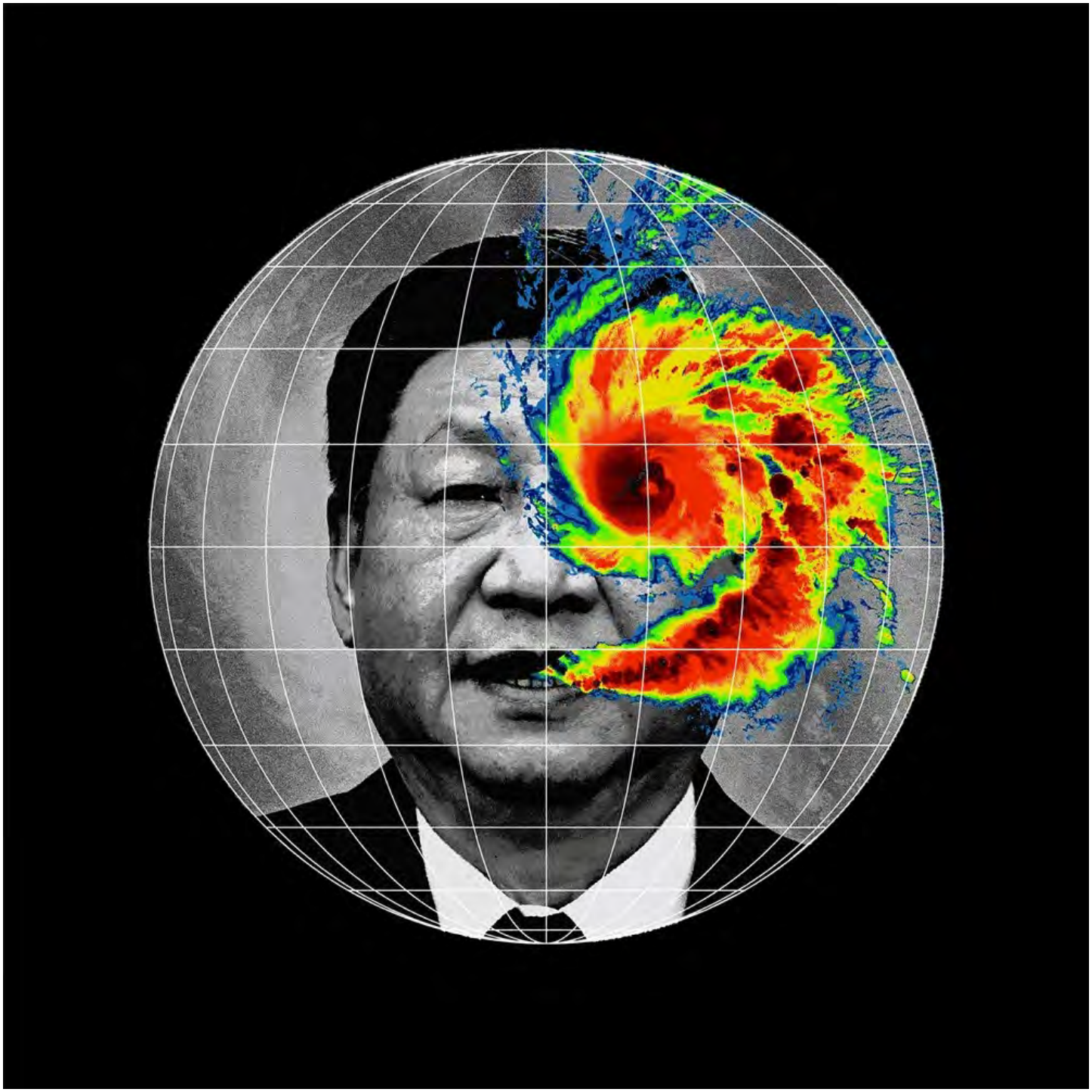

DOUG CHAYKA ILLUSTRATION FOR FOREIGN POLICY

An illustration shows Chinese President Xi Jinping inside a globe projection with a gathering storm spinning over one eye.

Doug Chayka illustration for Foreign Policy

Of course, countries don’t choose war or peace in a vacuum; they also take cues from the larger state of the world. In the 1930s, cascading international chaos demoralized defenders of the existing order and emboldened those tempted to attack it. So how might the current disorder—punctuated by Europe’s largest war since World War II and a spreading conflict in the Middle East—shape China’s choices?

One view is that Russia's war in Ukraine makes other wars of aggression less likely by showing how badly they can backfire. In this telling—favored by Biden administration officials and some academic experts—China is learning sobering lessons from Putin's misbegotten land grab. Beijing is learning how difficult conquest can be against a committed defender, how badly autocratic militaries can underperform in combat, how adept U.S. intelligence is at detecting plans for predation, and how harshly the democratic world can penalize countries that defy the liberal order's norms. It is closely scrutinizing the Chinese military for the sort of corruption that has undermined the Russian military and has discovered that the rot is much deeper than it seemed. U.S. officials are surely hoping China is interpreting recent events in a similar light.

But we should scrutinize this interpretation carefully. For one thing, it's incredibly hard to know what China's view of the Ukraine war is. After all, the lessons that matter aren't those published by senior colonels in the People's Liberation Army or think tankers in Beijing. The lessons that matter are drawn by a cosseted dictator whose perception of the world may be colored by all the normal pathologies of personalist regimes. From what Xi has said publicly, there is little evidence the conflict has tempered his ambitions or fundamentally moderated Chinese statecraft. When Xi visited Moscow in March 2023, he toldPutin, "Right now, there are changes—the likes of which we haven't seen for 100 years—and we are the ones driving those changes together."

Moreover, Xi may not see Ukraine and Taiwan as remotely comparable. Putin's forces struggled in Ukraine in part because this wasn't the war for which they had been prepared and indoctrinated. That wouldn't be a problem for China, given that it has been preparing for a war over Taiwan for decades—and relentlessly instructs its soldiers that unification is central to the "great rejuvenation of the Chinese nation." Moreover, if Xi considers Taiwan less capable than Ukraine of mounting an all-of-society resistance, he wouldn't be alone. Many U.S. officials and independent analysts have voiced the same concern.

Or perhaps Xi has concluded that the United States won't fight any war against a nuclear-armed great power—because Biden said as much in explaining why Washington wouldn't confront Moscow head-on. Perhaps he thinks Western sanctions aren't really so punishing: Two years into the war, Russia controls 20 percent of Ukraine's territory, its oil and other exports have found new markets, its factories are churning out armaments, and its economy is not in danger of imminent collapse. And perhaps he sees the recent trajectory of the war—in which Russia has weathered Ukrainian counterattacks while U.S. politicians bicker about sending Kyiv more money and weapons—as evidence that autocracies can summon more strength and resilience than their democratic foes.

To be clear, we do not know what Xi really thinks. But it's dangerous to assume that he is learning precisely those lessons Americans would like him to learn—

rather than another, less reassuring set of lessons that could be reinforcing China's incentives to fight.

China may ultimately attack Taiwan—or India, Japan, the Philippines, or another country—in 2025, 2027, 2029, or never. We can't predict with any certainty when, or even whether, Beijing will use force because that decision will hinge on many contingent factors. But we can assess whether countries are more or less prone to war and whether their internal features and external conditions put them at higher or lower risk of lashing out. Today, much of what historians and political scientists know about the causes of war suggests China is primed for violence.

Unfortunately, Washington can't affect some of the factors pushing Beijing down this perilous path. The United States can't fix China's demographic crisis, solve its structural economic problems, or stop Xi's consolidation of one-man rule. It could, perhaps, change China's negative expectations about the future—by easing Beijing's access to high-end technology or abandoning efforts to build stronger coalitions in the Indo-Pacific, for instance, although doing so might fatally weaken Washington's position. The United States must try to prevail in competition and, at the same time, avoid an awful conflict. Within that context, it should aim to temper China's optimism about how a war in Asia might turn out and prevent Beijing from concluding that it must fight to avoid a humiliating defeat.

The requirements of denying China optimism about the outcome of war are fairly straightforward—even if they are not easily satisfied. They include a Taiwan bristling with anti-ship missiles, sea mines, mobile air defenses, and other cheap but lethal capabilities; a U.S. military that can use drones, submarines, stealthy aircraft, and prodigious quantities of long-range strike capabilities to bring decisive firepower to bear in the Western Pacific; agreements with allies and partners that give U.S. forces access to more bases in the region and threaten to bring additional countries into the fight against Beijing; a global coalition of countries that can batter China's economy with sanctions and choke off its oceangoing trade; and a revitalized industrial base that can keep the democratic countries fighting until their economic and financial superiority proves decisive in the end. Washington and its friends are already pursuing every one of these initiatives. But they're not moving with the speed, resources, or urgency needed to outpace a rapidly maturing Chinese military threat.

The second task involves pairing deterrence with reassurance—to limit the degree to which inaction might, in Xi's eyes, condemn China to dismemberment and humiliation. Chinese officials genuinely fear that U.S. policy and Taiwanese politics are putting the island on a path toward independence or some other form of permanent separation, even as they fail to recognize that their own actions are largely responsible for that trend. So the United States must tread carefully regarding Taiwan.

Washington should avoid showy spectacles—such as then-House Speaker Nancy Pelosi's visit to the island in August 2022—that do nothing to strengthen the island's defenses and much to stoke China's anxiety and ire. The United States should reject the idea—proposed by former U.S. Secretary of State Mike Pompeo, among others—of ditching the "One China" policy and formally recognizing Taiwan. It should push back against pro-independence declarations or actions by Taiwanese leaders. In short, the United States must wield a credible ability to defend Taiwan and, at the same time, offer a credible pledge that it aims to prevent either side from unilaterally changing the status quo.

This approach is so challenging because of its many contradictions. Beefing up U.S. alliances may decrease China's military optimism but also increase its sense of foreboding. The urgency needed to bolster deterrence may be hard to square with the prudence that cross-strait diplomacy requires—especially as China policy gets drawn into the U.S. presidential election campaign. A powerful but troubled China is heading in a bad direction. It will take all the strength and sobriety the United States and its friends can muster to prevent a slide into war.

***

№ 1.581

Восьме коло пекла у Данте Аліг'єрі призначене для ***ошуканців***

підлабузників, спокусників, хабарників, ліцемірів, лукавих порадників, винуватців розбрату, лжесвідків

І знаходяться вони глибше ніж тирани та вбивці.

Чому?

Данте будує пекло не як карту злочинів, а розпаду душі.

— Адже *фізичне насильство* руйнує *тіло*.

— А *ошуканство* руйнує ***здатність бачити реальність***.

Вергілій пояснює Данте:

— у Восьмому колі карається зло, яке діє не силою, а *мовою*.

Не кров'ю, а *брехнею*, замаскованою під турботу, підтримку, комплімент.

Для Данте *«істина — це відповідність розуму реальності»* (Августин, Тома Аквінський).

Не «реальність» підганяється під бажання, а розум смиренно вчиться бачити те, що є.

І *мова* тут не нейтральна. Адже її *telos* — «передавати *істину* іншому».

1) — Бо коли ти вбиваєш - ти нищиш тіло.

2) — А коли ти брешеш - ти нищиш сам механізм пізнання. Ти ламаєш міст між розумом і реальністю.

Ти калічиш не лише жертву, а й *спільний світ сенсів*, у якому люди здатні *розрізняти добро і зло*.

Саме тому Данте розміщує цей гріх глибше, ніж *насильство*.

Бо це **корупція найвищого**.

1) — Тому Данте питає нас *не про пекло після смерті*.

2) — Він питає про *пекло, яке починається там, де слово перестає бути правдивим*.

Чи не тому сьогодні *брехня* подається як як *соціальна норма*?

І якщо так, то

— в якому колі ми вже живемо і за що саме платимо цю ціну?

***

№ 1.582

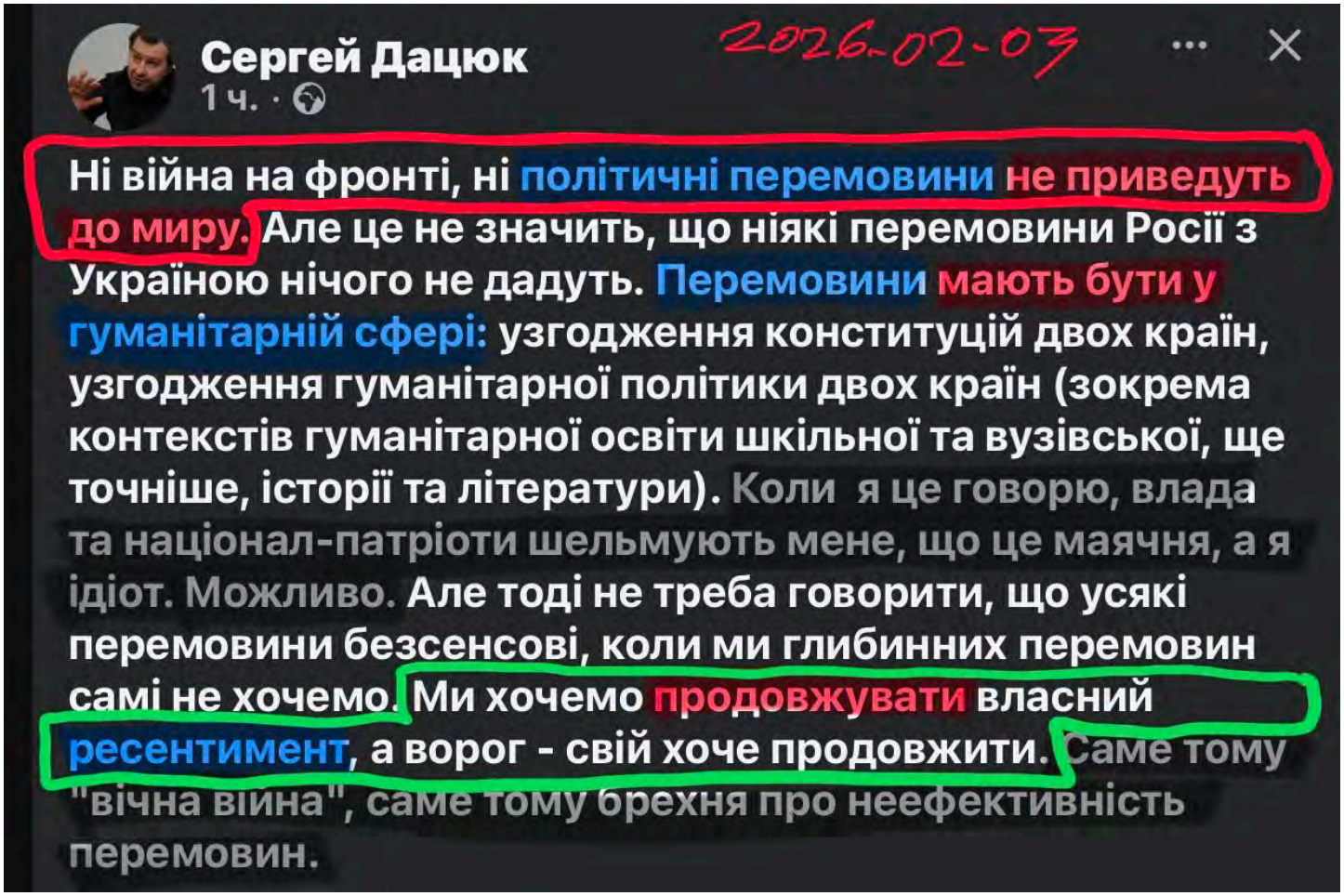

***

№ 1.583

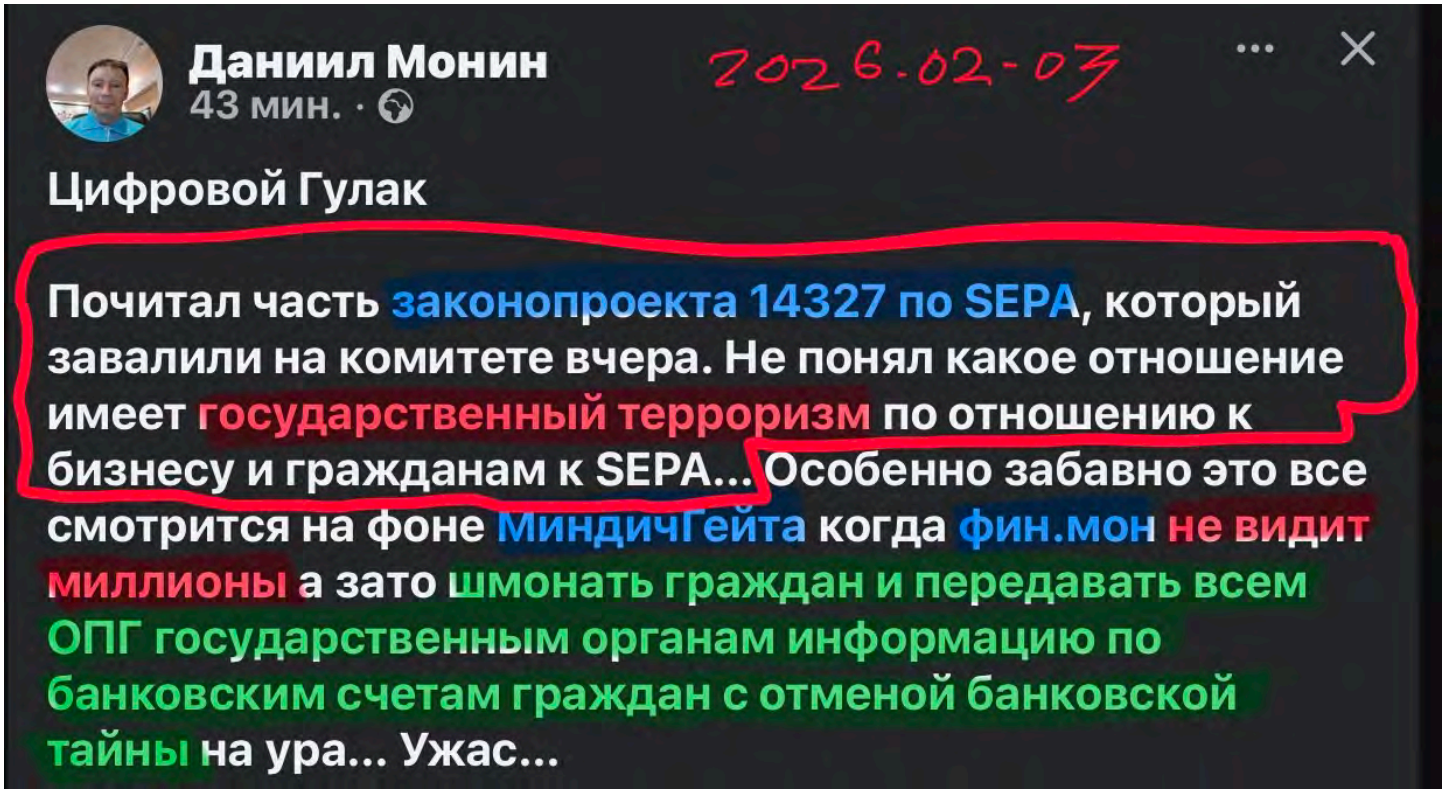
Даниил Монин
43 мин. ·
2026.02-07
Цифровой Гулак
Почитал часть законопроекта 14327 по SEPA, который завалили на комитете вчера. Не понял какое отношение имеет государственный терроризм по отношению к бизнесу и гражданам к SEPA... Особенно забавно это все смотрится на фоне МиндичГейта когда фин.мон не видит миллионы а зато шмонать граждан и передавать всем ОПГ государственным органам информацию по банковским счетам граждан с отменой банковской тайны на ура... Ужас...

***

№ 1.584

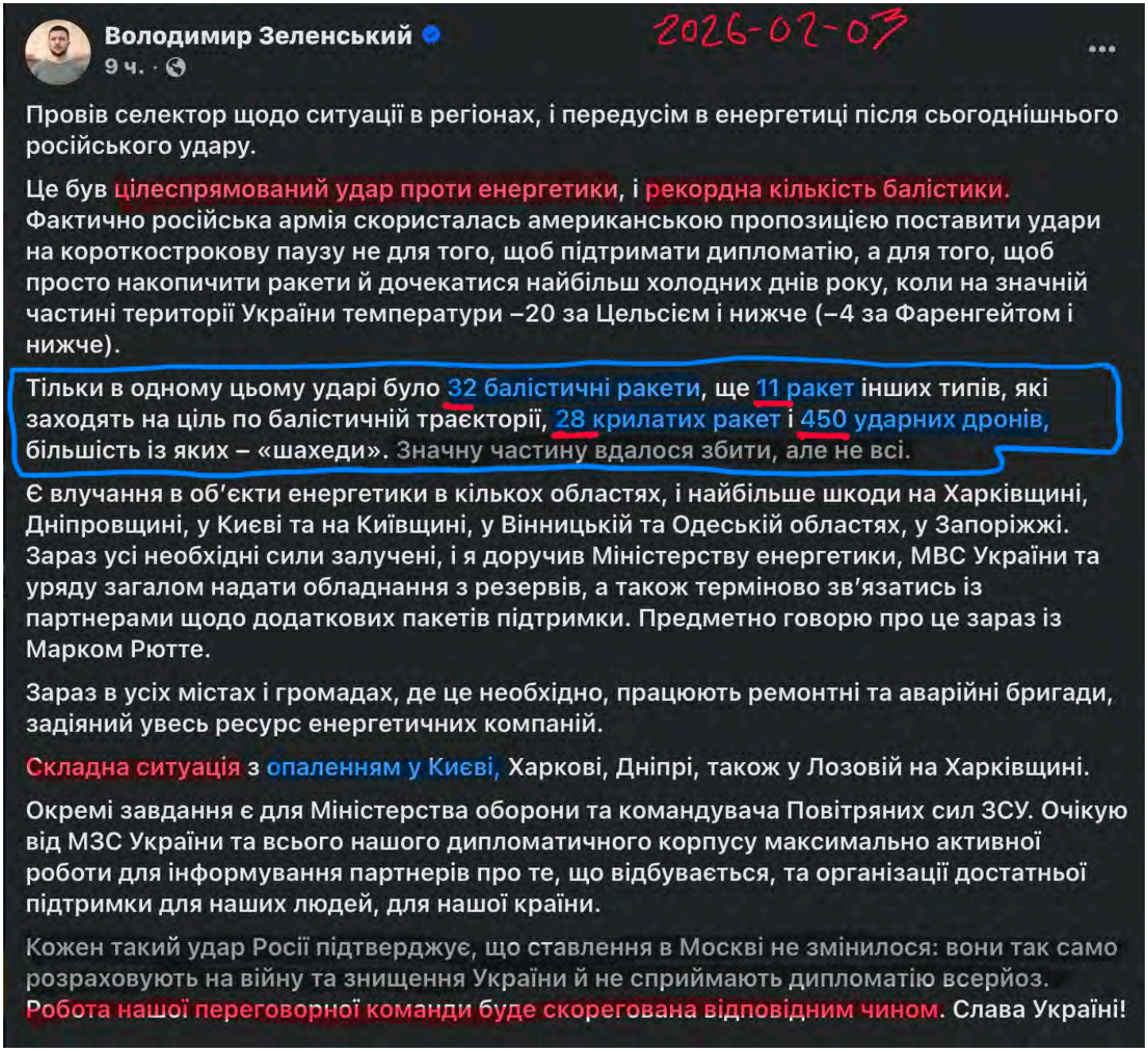
Володимир Зеленський
9 ч. ·
2026-02-03
Провів селектор щодо ситуації в регіонах, і передусім в енергетиці після сьогоднішнього російського удару.
Це був цілеспрямований удар проти енергетики, і рекордна кількість балістики. Фактично російська армія скористалась американською пропозицією поставити удари на короткострокову паузу не для того, щоб підтримати дипломатію, а для того, щоб просто накопичити ракети й дочекатися найбільш холодних днів року, коли на значній частині території України температури –20 за Цельсієм і нижче (–4 за Фаренгейтом і нижче).
Тільки в одному цьому ударі було 32 балістичні ракети, ще 11 ракет інших типів, які заходять на ціль по балістичній траєкторії, 28 крилатих ракет і 450 ударних дронів, більшість із яких – «шахеди». Значну частину вдалося збити, але не всі.
Є влучання в об'єкти енергетики в кількох областях, і найбільше шкоди на Харківщині, Дніпровщині, у Києві та на Київщині, у Вінницькій та Одеській областях, у Запоріжжі. Зараз усі необхідні сили залучені, і я доручив Міністерству енергетики, МВС України та уряду загалом надати обладнання з резервів, а також терміново зв'язатись із партнерами щодо додаткових пакетів підтримки. Предметно говорю про це зараз із Марком Рютте.
Зараз в усіх містах і громадах, де це необхідно, працюють ремонтні та аварійні бригади, задіяний увесь ресурс енергетичних компаній.
Складна ситуація з опаленням у Києві, Харкові, Дніпрі, також у Лозовій на Харківщині.
Окремі завдання є для Міністерства оборони та командувача Повітряних сил ЗСУ. Очікую від МЗС України та всього нашого дипломатичного корпусу максимально активної роботи для інформування партнерів про те, що відбувається, та організації достатньої підтримки для наших людей, для нашої країни.
Кожен такий удар Росії підтверджує, що ставлення в Москві не змінилося: вони так само розраховують на війну та знищення України й не сприймають дипломатію всерйоз. Робота нашої переговорної команди буде скорегована відповідним чином. Слава Україні!

Рис1

Провели засідання Штабу. Проаналізували наслідки одного з наймасовіших ракетних ударів по енергосистемі України та окреслили необхідні кроки, щоб повернути людям світло та тепло.

ЗНИЩИВ-?

Ворог пошкодив об'єкти генерації та магістральних і розподільчих мереж у Києві, Харківській, Дніпропетровській, Донецькій, Одеській, Вінницькій та інших областях.

Ситуація в енергосистемі складна. Енергетики застосовують графіки аварійних відключень. На критичних ділянках вже розпочинається розстановка додаткових генераторів.

Дарницька ТЕЦ, яка була орієнтована лише на виробництво тепла для людей, зазнала сильних пошкоджень. Це військовий злочин росії.

Окреслили план робіт з відновлення.
Будемо відверті, це займе значний час. Міністерство енергетики, Мінрозвитку, місто, комунальні та приватні підприємства надають всю допомогу з обладнанням і спеціалістами.

Доручив також проаналізувати всі можливі об'єкти комунальної, приватної та державної власності в районах, де могли б тимчасово перебувати люди, які втратили тепло у своїх оселях.

З огляду на критичність ситуації, на засіданні обговорили термінові заходи для стабілізації системи. Наразі проводиться перерозподіл ремонтних бригад та обладнання, а вже відзавтра до відновлення тепломагістралей залучають сили «Укртрансгазу».

Також опрацьовуємо варіанти підключення резервного теплопостачання для будинків, які опинилися в зоні тривалого відключення.

t.me/Denys_Smyhal/12249 3.6K Feb 3 at 21:10

Рис2

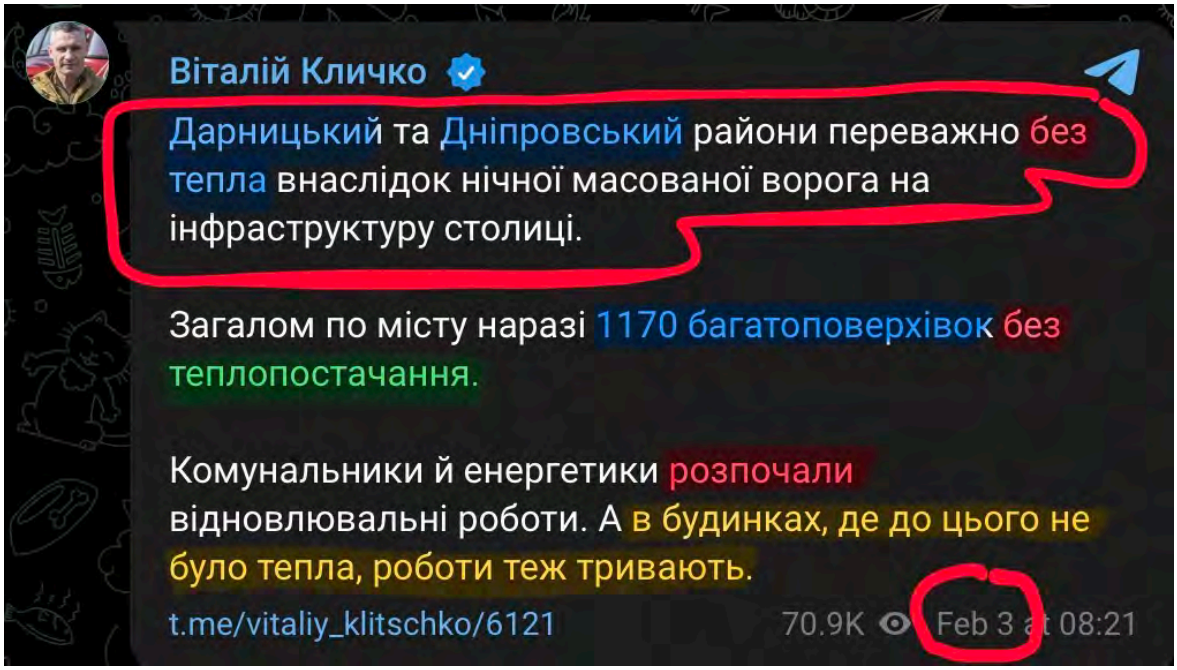

Рис3

***

№ 1.585

Аналіз обстрілу 3 лютого 2026 року

2026-02-03

Місюра

Так, це знову унікальний, комбінований ракетний удар. В якщо перші два в цьому році були, то це точно 3.0.

В чому унікальність на цей раз?

кількість балістики та вже 4 ракети Циркони!

І коли перші два були розраховані на вибивання ракет РАС-3 для Петріотів, то сьогодні чітко били туди, де їх немає.

І головне - били бо *потужностях генерації не світла, а саме тепла*! В Києві, Харкові та Дніпрі постраждали саме такі види ТЕС.

***

Коротка частина закінчилась, переходимо до детальної, і для тих, що хоче більше читати. Коротко залишилось вище, тому решті дякую, що чекаєте і читаєте)

Те, що не буде ніякого енергетичного перемир'я я написав ще раніше. І хоча Трамп домовився за тиждень, а ми взагалі перестали бити запорєбрік, - Пєсков постійно путався що ж там з тим перемир'ям. І які числа, дати і взагалі, в бункерах точно не холодно.

> 1) — Півні дочекались найхолоднішої ночі за цю зиму. До мінус 26 градусів падала температура.
>
> 2) — І другий фактор - показати НАТО, що вони їх вертіли.

Так, така логіка Кремля також присутня. Адже весь світ знав, що сьогодні в Києві буде Генсек НАТО Рютте. А якщо він з самого ранку виступав у Верховній Раді, прилетіти в Київ не можна - значить він уже вночі був в Києві, або їхав потягом до Києва. Тобто, результат атаки він точно чув. Відчував.

> Коли приїжджали хоч хтось з американської сторони - ніколи не було обстрілів. Генсек НАТО - будь ласка.

Стосовно холодів, то я вже писав в минулих аналізах, що півні спішать.

І мало, що писав я. Кирило Буданов про це говорив ще на посаді голови ГУР до нового року. Що це вікно можливостей для півнів - поки морози, треба "тривожити" українців, показати свою сильну позицію. Що ми можемо, що на цьому буде спиратись наша переговорна позиція. І мені подобається, що на посаді голови Офісу - він по дорослому продовжує говорити. Що нам треба протриматися до весни, що за ракети до Петріотів ведуться перемовини, що не можна, хоча і дуже важко великим містам - здавати позиції на переговорному процесі.

Стосовно ракет, то просто подумайте, яким нам їх не дали після нового року. Який був би січень, якщо б минулих два обстріли не поставили рекорд по збиттю балістики (14 з 18) та перші масові збиття ракет з ТОННОЮ БЧ ракет Х-32 (це взагалі унікальне явище для світового розвитку ПРО)?? До прикладу, до попереднього обстрілу ми збили ВСЬОГО ЛИШ 3 ракети Х-22/32. ТРИ ракети з 412 запущених! З ЧОТИРЬОХСОТ ДВАНАДЦЯТИ! А тиждень тому - аж 9 з 12 ракет!

Цього разу, наче і немає таких рекордів, ми збили 11 з 32 балістичних ракет. Скажете ви, і чисто математично будете праві. Але, вони сьогодні й летіли не всі по Києву! Постраждали Харків, Дніпро та Одещина.

І ще раз нагадую про країну-гній - вони били чисто по ТЕС, які генерують тепло, а не світло!

Це тупо терористичний акт, який можна потім буде довести в міжнародних судах як геноцид проти України в такі морози!

Рекордом цього разу стали ракети Циркон. Так, ті самі гіперзвукові ПКР, які минулі рази ми не збивали. Збивали в 24 році, але одиничні, які можна було назвати випробуванням.

Минулі обстріли - тести наземних пускових, щоб не використовувати флот, якого і так мало залишилось в Чорному морі. Я ще говорив, що б'ють ними з Криму, бо південь Києва незахищений від них.

Цього ж разу, після аналізу, що *Цирконі* "проходять" з півдня - ударили одразу ЧОТИРМА ракетами!

Це значить, що одразу дві наземних пускових здійснили повний залп. Але ж ми також вміємо в аналіз - відбулось переміщення сил та засобів, тому збито УСІ ЧОТИРИ ЦИРКОНИ. Думаю, тут вже можна починати говорити про покращення в комплексах SAMP/T, та зміну алгоритмів і самих ракет ПАК-3.

Тепер висновки.

Півні - терористи, тут без варіантів. Били виключно по теплу громадян.

Ми збили багато ракет, які в світі вважались до нас "незбиваємими".

Дуже велика кількість збитих Шахедів - 412 з 450. Навіть 500 не змогли запустити, не те що 1 000, про які багато хто говорив. Це робота наших спецслужб - ГУР, СБУ та СЗР.

Рекорд збитих гіперзвукових *Цирконів* - 4 з 4. Вперше така масована атака.

Постійна рубрика - на росії щось йде не так.

Тому, запущено було 7 ракет *Х-32*, а не 8. По кількості підвісок на чотирьох Ту-22м3.

Одна десь в Брянській області зробила комусь басейн на городі.

Кинджали знову не використали, як і в минулі рази. Або проблеми з літаками Міг-31К, або знову міняють щось в самих ракетах. (Алгоритми, рулі, антени в т.д.)

Бо ладно Циркон ми вже 4 з 4 збиваємо. А має ж щось бути, щоб точно не збили. Працюють.

До весни ще будуть обстріли. Вони ж не просто так мільярди доларів викидають в повітря, замість налагодити щось в своїх містах. Їм треба знищувати все в нас. На свій охлос їм наплювати. Лиш би показати карту, що в черговий раз 1 000 будинків в Києві та Харкові без тепла. Це на росії почот і уваженіє.

А запускати Ту-95МС з умовного Енгельса, в якому немає світла взагалі, щоб полетіла ракета і залишила без світла пів Троєщини - це воно. Півняча натура країни-гною.

Головне, що ми витримали і цей удар. Боляче, але тримаємось. Києву сьогодні легше, але дуже важко Харкову і Дніпру. Тримаймося!

І ще раз зауважу, що якби не наші Боги ППО - було б набагато гірше!

***

№ 1.586

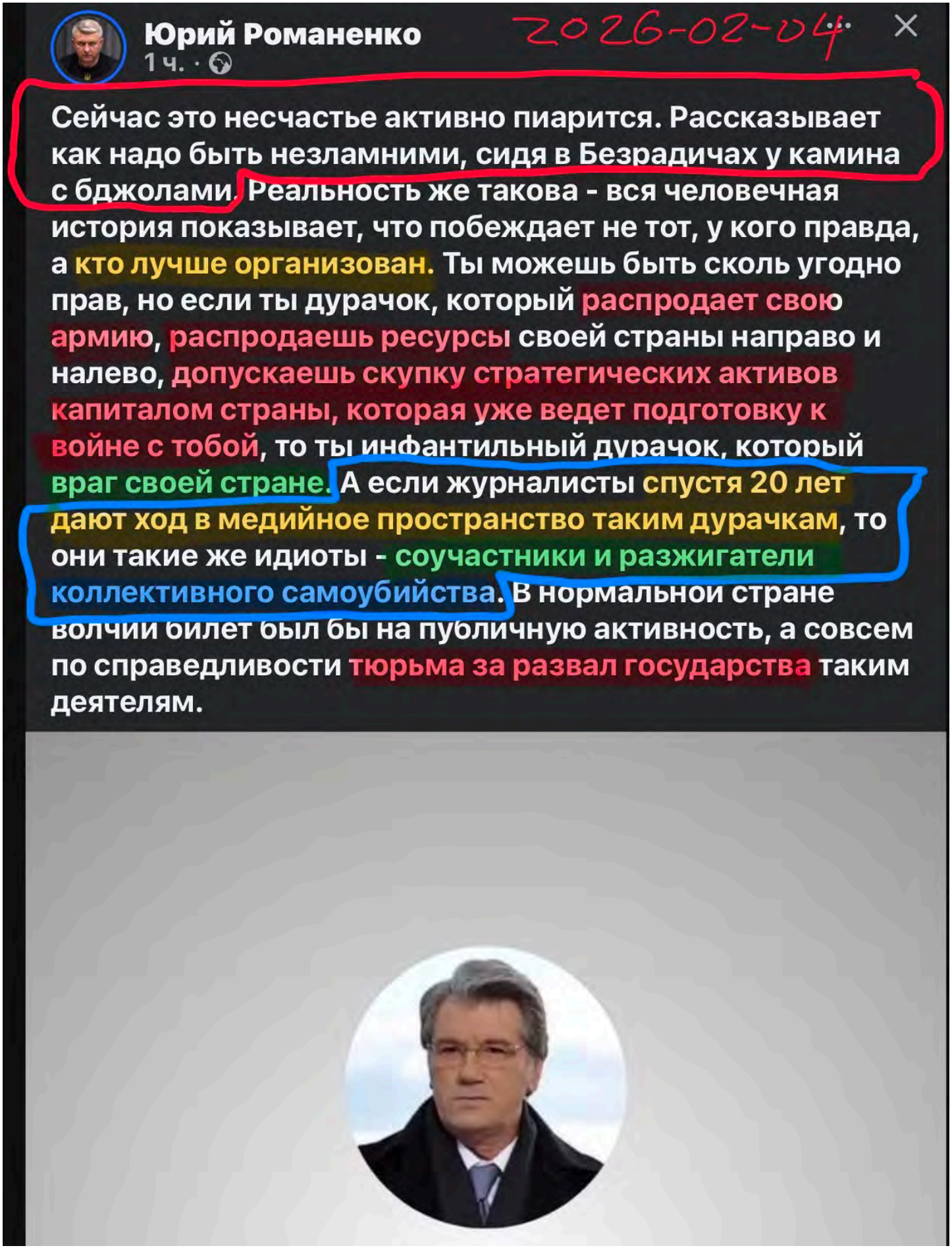
Юрий Романенко
1 ч. ·
2026-02-04
Сейчас это несчастье активно пиарится. Рассказывает как надо быть незламними, сидя в Безрадичах у камина с бджолами. Реальность же такова - вся человечная история показывает, что побеждает не тот, у кого правда, а кто лучше организован. Ты можешь быть сколь угодно прав, но если ты дурачок, который распродает свою армию, распродаешь ресурсы своей страны направо и налево, допускаешь скупку стратегических активов капиталом страны, которая уже ведет подготовку к войне с тобой, то ты инфантильный дурачок, который враг своей стране. А если журналисты спустя 20 лет дают ход в медийное пространство таким дурачкам, то они такие же идиоты - соучастники и разжигатели коллективного самоубийства. В нормальной стране волчий билет был бы на публичную активность, а совсем по справедливости тюрьма за развал государства таким деятелям.

***

№ 1.587

Пару слів про чергове *дно Верховного Суду* і юридичну єресь в його рішеннях. І про активістів, що старанно своїми діями знищують залишки правової держави, пиляючи сук, на якому сидять

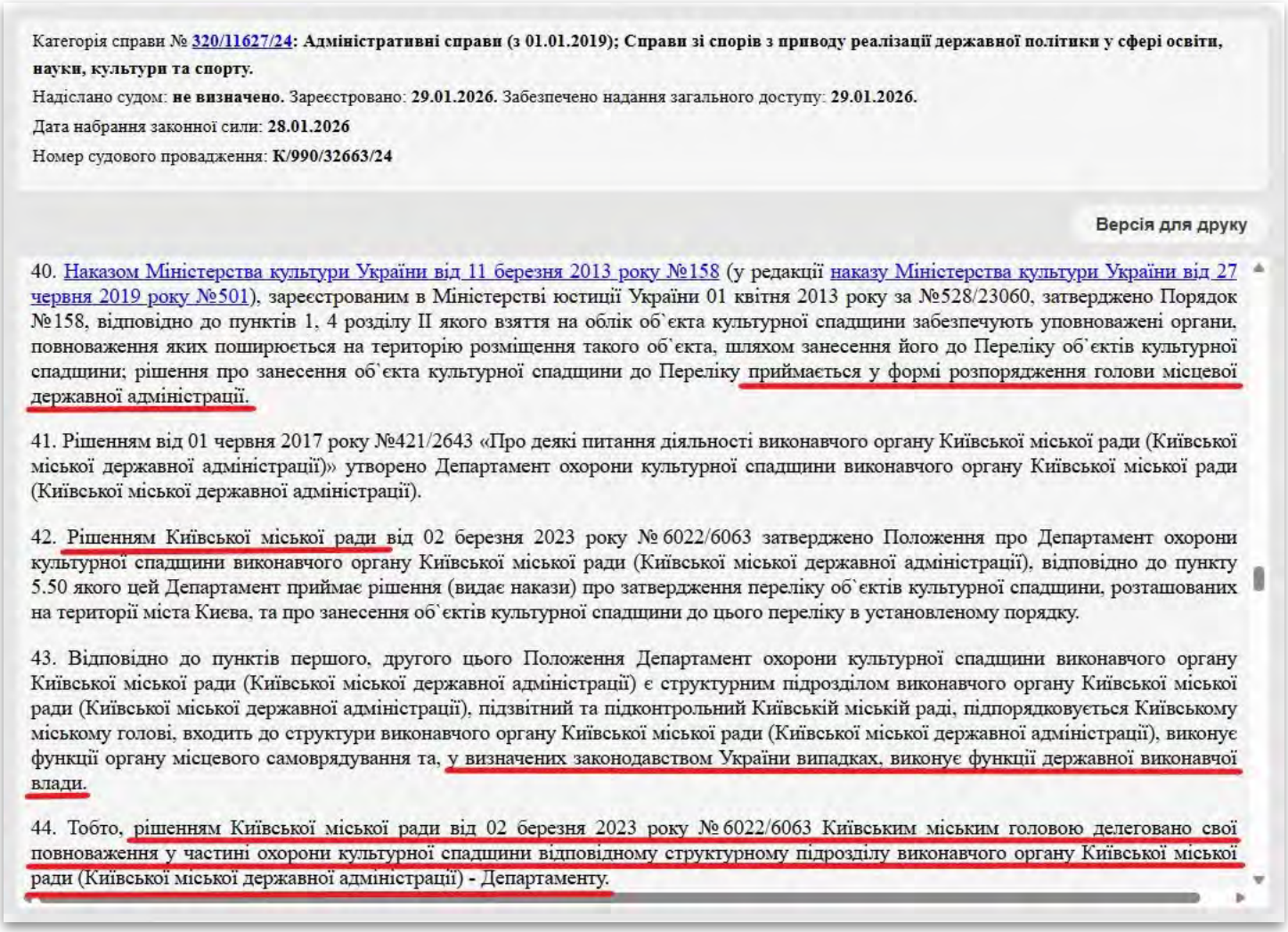

Категорія справи № 320/11627/24: **Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи зі спорів з приводу реалізації державної політики у сфері освіти, науки, культури та спорту.**

Надіслано судом: **не визначено.** Зареєстровано: **29.01.2026.** Забезпечено надання загального доступу: **29.01.2026.**

Дата набрання законної сили: **28.01.2026**

Номер судового провадження: **К/990/32663/24**

Версія для друку

40. Наказом Міністерства культури України від 11 березня 2013 року №158 (у редакції наказу Міністерства культури України від 27 червня 2019 року №501), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01 квітня 2013 року за №528/23060, затверджено Порядок №158, відповідно до пунктів 1, 4 розділу II якого взяття на облік об`єкта культурної спадщини забезпечують уповноважені органи, повноваження яких поширюється на територію розміщення такого об`єкта, шляхом занесення його до Переліку об`єктів культурної спадщини; рішення про занесення об`єкта культурної спадщини до Переліку приймається у формі розпорядження голови місцевої державної адміністрації.

41. Рішенням від 01 червня 2017 року №421/2643 «Про деякі питання діяльності виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)» утворено Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).

42. Рішенням Київської міської ради від 02 березня 2023 року № 6022/6063 затверджено Положення про Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), відповідно до пункту 5.50 якого цей Департамент приймає рішення (видає накази) про затвердження переліку об`єктів культурної спадщини, розташованих на території міста Києва, та про занесення об`єктів культурної спадщини до цього переліку в установленому порядку.

43. Відповідно до пунктів першого, другого цього Положення Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) є структурним підрозділом виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), підзвітний та підконтрольний Київській міській раді, підпорядковується Київському міському голові, входить до структури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), виконує функції органу місцевого самоврядування та, у визначених законодавством України випадках, виконує функції державної виконавчої влади.

44. Тобто, рішенням Київської міської ради від 02 березня 2023 року № 6022/6063 Київським міським головою делеговано свої повноваження у частині охорони культурної спадщини відповідному структурному підрозділу виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) - Департаменту.

2026-02-04

Могильний

На минулому тижні ВС прийняв рішення, яким захистив статус щойно виявленого об'єкту культурної спадщини ***пивоварного заводу родини Шульц***. Це чудово, якби не один нюанс - те, яким чином ВС обґрунтував своє рішення.

(1) Олександр *Дядюк*, як знаний юрист, переконує всіх, що ВС виніс законне рішення і довів законність дій Департамент охорони культурної спадщини КМДА.

(2) Богдан *Кожушко*, як член Консультаційної ради при ДОКС, також переконував, що ВС виніс чудове рішення.

Але давайте прочитаємо, як ВС *обґрунтував* свою позицію (лише основне).

1) Рішення про занесення об`єкта культурної спадщини до Переліку приймається у формі ***розпорядження*** *голови місцевої державної адміністрації*.

2) ***Рішенням*** *Київської міської ради* від 02 березня 2023 року №6022/6063 Київським міським головою ***делеговано*** свої повноваження у частині охорони культурної спадщини відповідному структурному підрозділу виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) - ***Департаменту***.

І що виходить в сумі?

1) ВС пише, що рішення має приймати ***голова місцевої державної адміністрації***. Тобто, суд констатує факт, що мова йде про повноваження ДЕРЖАВНОЇ влади і голови ДЕРЖАВНОЇ адміністрації.

2) Після цього ВС заявляє, що Київським ***міським головою*** (посадовою особою МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ) рішенням Київради (органу МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ) делеговано СВОЇ повноваження.

1) — По-перше, Київський міський голова НЕ МОЖЕ делегувати свої повноваження рішенням Київради. Бо рішення Київради - це не рішення Київського міського голови.

2) — По-друге, ВС сам написав, що це повноваження голови Київської міської ДЕРЖАВНОЇ адміністрації. Київський міський голова - це окрема посада МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ зі своїми повноваженнями, а не голова КМДА.

3) — По-третє, під час дії воєнного стану, відповідні повноваження голови КМДА виконує начальник КМВА.

Тобто, на думку ВС, 1) — Київській міський голова (!) має повноваження 2) — рішенням Київської міської ради (!) комусь 3) — делегувати повноваження начальника Київської міської військової адміністрації (!).

Додайте до цього, що Закон "Про охорону культурної спадщини" в абзаці третьому частини другої статті 14 встановлює, що *порядок обліку* об'єктів культурної спадщини визначає центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини, тобто, *Мінкультури*.

Тобто,

— ніхто, окрім *Мінкультури*, не має повноважень в цих питаннях щось встановлювати - ані 1) — голова КМДА, ані 2) — Київський міський голова, ані 3) — Київрада.

І перш ніж починати писати в коментарях, що *«ВС все одно молодці, бо своїм завідомо неправосудним рішенням вони захистили історичні будівлі»*, задайте самі собі одне питання:

1) — **НАВІЩО було порушувати вимоги законодавства, якщо ніщо не заважало ДОКС підготувати проект розпорядження і подати його на підпис начальнику КМВА?**

Ніде, окрім Києві, законодавством в цьому питанні не підтирають дупу, бо не було ніяких дірок і непорозумінь, що перешкоджали діяти правильно.

Посилання на рішення суду: https://reyestr.court.gov.ua/Review/133645796

***

№ 1.588

Вьетнамский синдром Путина: почему Россия не может ни победить, ни отступить

Ссылка

2026-02-04

ДЖОРДЖ ФРИДМАН, ПЕРЕВОД "ХВИЛІ" 04.02.2026

Джордж Фридман о том, почему Россия уже проиграла, зачем Трамп даёт Путину "сохранить лицо" и что на самом деле пугает Кремль больше, чем фронт на Донбассе

***

Кристиан Смит: Здравствуйте, добро пожаловать в подкаст Geopolitical Futures. Меня зовут Кристиан Смит.

Менее чем через три недели войне в Украине исполнится четыре года. Для **понимания масштаба: это примерно столько же, сколько длились Первая мировая война и Гражданская война в США. Жители Украины переживают невероятно холодную зиму, а на фронте продолжаются изматывающие бои с большими потерями. Но в среду обе стороны и США должны встретиться в Абу-Даби для очередного раунда мирных переговоров - всего через несколько недель после первых трёхсторонних переговоров в конце прошлого месяца.**

От всех сторон поступают противоречивые сигналы о ходе переговоров, а потенциально неразрешимый вопрос территориальных уступок так и остаётся открытым - так что сложно понять, чего ожидать. Но сам факт, что три стороны находятся в одной комнате, уже примечателен.

Сегодня в подкасте со мной Джордж Фридман, председатель и основатель Geopolitical Futures. Мы рассмотрим фундаментальные интересы Украины, России и США и попробуем понять, куда движутся переговоры.

Джордж, здравствуйте, как дела?

Джордж Фридман: Всё хорошо. А у вас?

Кристиан Смит: Всё в порядке, спасибо. Давайте начнём с России. Мы давно не обсуждали Россию и Украину в подкасте. Что России нужно, чтобы согласиться на мир на этих переговорах?

1. Вьетнамская параллель

Джордж Фридман: Напрашивается параллель с Вьетнамом. США вступили в ту войну и воевали много лет. Стало совершенно ясно, что Америка не сможет победить Вьетконг. Сколько бы сил туда ни бросали, Вьетконг был партизанской силой и ускользал. Война продолжалась годами не потому, что мы собирались победить или кто-то питал на этот счёт иллюзии, а потому что политически Линдон Джонсон, который стоял за этой войной, просто не мог признать провал. Вместо того чтобы признать поражение, он продолжал войну. Понадобилась смена власти - уже при Никсоне США договорились о прекращении войны.

Государства доходят до точки, когда они не могут выиграть войну, но не могут позволить себе это признать. Именно в таком положении Россия находится уже несколько лет. Война длится четыре года, и три из них было очевидно, что русские не смогут победить. Но и признать поражение они не могли. В этом проблема - и отчасти это внутриполитическая проблема для Путина.

Российская экономика сильно ослаблена военными расходами. Погибло и ранено множество людей. Выйти из этой войны без значимых приобретений очень сложно. Поэтому речь идёт о территориях, но также о гарантиях со стороны США и европейцев - чтобы у него было что предъявить. Ему нужно выйти оттуда хоть с чем-то. А пока ему нечего предъявить. Так что это политический вопрос.

Кристиан Смит: Интересно. В прошлом году, насколько я помню, Россия фактически отказалась от требований на области Украины, которые не контролировала - например, Запорожскую. Но если говорить о Донбассе, который сейчас в центре переговоров - Россия контролирует весь Луганск и около 75% Донецка, вместе они составляют Донбасс. И речь идёт о последних 25%. Мы не знаем наверняка, перейдём к позиции Украины позже, но похоже, что именно эта последняя четверть обсуждается. Вы хотите сказать, что это политический вопрос? Что ему нужно вернуться на Красную площадь и отпраздновать захват этих последних 25%?

Джордж Фридман: Да, это регион, за который они воюют, но это очень маленькая часть Украины. Там есть промышленность, есть ценность. Но по сути - чуть меньше 25% за четыре года боёв, и хвалёная российская армия не смогла победить украинцев.

Как я сказал, это как война во Вьетнаме. Как нас мог победить Вьетконг? Как нас мог победить Северный Вьетнам? Мы делали всё. Бомбили Ханой, отправляли больше войск, делали всё возможное. Мы не смогли выиграть войну. Те, кто начал войну, с огромным трудом признавали, что война проиграна, хотя сами это понимали.

Мы ушли из Вьетнама ни с чем. Путин очень хочет удержать хоть что-то. Проблема не в этом крошечном клочке земли, который он получит. Проблема в том, чтобы признать факт: он провалил главную миссию - оккупировать Украину. Он не смог взять Киев, который атаковал. Это всё, что у него есть. И если у него не будет даже этого, ему нечего предъявить за эту войну. Так что даже с этим остаются серьёзные вопросы о его положении.

2. Безопасность Путина

Кристиан Смит: Я как раз хотел спросить об этом. Российский народ не глуп. Люди в Кремле вокруг Путина не глупы. Его потенциальные

соперники не глупы. Все видят, что всё пошло не по плану. Даже если Украина согласится отдать остаток Донбасса Путину - в безопасности ли Путин?

Джордж Фридман: Это внутриполитический вопрос. Как война во Вьетнаме стала внутриполитической проблемой в США. Может ли он пойти на уступки? И что с ним произойдёт после того, как он признает, что это всё, чего удалось добиться?

Пока он воюет, он - президент военного времени, и, может, ему повезёт, может, что-то получится. Но как только он признает, что война окончена и это всё, что он получил за всех погибших и весь ущерб экономике, встаёт вопрос: какова политическая система внутри России?

У неё нет даже того, что было у Советского Союза - Коммунистической партии с Президиумом и Центральным комитетом. Вокруг него есть люди, но нет механизма преемственности. Его могут свергнуть, но большинство людей вокруг него участвовали в войне, были её частью.

Россия - не демократия. Мнение народа не имеет решающего значения. Ему нужно отвечать перед олигархами, которых разорила война, и перед многими другими, кто на ней разбогател. Я не могу всё это распутать - нужно быть там, чтобы понять. Угрожает ли ему опасность? Должна бы, но я не уверен. При этом я думаю, что он пытается получить хоть что-то, чтобы показать, что достиг чего-то ценой этих огромных жертв.

Кристиан Смит: Украинцев беспокоит, что в этой части Донетчины есть промышленность и значительное количество укреплений, полезных для обороны Украины. Какова вероятность, что он получит это и тихо продаст своим, сказав: "Вернёмся через пару лет"?

Джордж Фридман: Он может так сказать, но это было бы как если бы Линдон Джонсон заявил: "Я договариваюсь о мире, но через пару лет мы вернёмся во Вьетнам". Для любого, кто помнит те времена, это было бы катастрофой. Даже помыслить такое, даже упомянуть.

Идея, что после унижения в Украине он теперь попробует снова, предполагает,

1) — во-первых, что он считает, что в следующий раз у него получится лучше.

2) — Во-вторых, что он останется у власти достаточно долго, чтобы попробовать снова.

При этом я думаю, что гарантии, которые сейчас даются, имеют значение. Будут ли они соблюдаться? Этот вопрос задают все. Но Путин задаёт его

больше всех. Он не знает, что произойдёт, если снова вторгнется. Так что гарантии - даже если мы лжём, если Трамп лжёт и не вмешается, и европейцы не вмешаются - Путин этого не знает.

И он проиграл войну в этот раз - или ограниченно выиграл, если хотите так назвать - без какого-либо иностранного военного вмешательства на земле.

Так что он должен задать себе два вопроса.

1) — Изменилась ли российская армия по сравнению с той, что провалилась в этой войне?

2) — Что сделают европейцы и американцы?

У всех могут быть мнения, но когда наступит следующий раз, будет другой президент, и кто знает, что он сделает. Так что для него это азартная игра в любом случае. И я не думаю, что он может позволить себе ещё много таких ставок.

3. Экономическое давление на Россию

Кристиан Смит: Вернёмся к гарантиям безопасности позже. Давайте ещё поговорим о России с экономической точки зрения. Под каким давлением находится Россия, чтобы пойти на эту сделку? Спрашиваю отчасти потому, что в последние дни Financial Times сообщала, что доходы России от нефти существенно упали - примерно на пятую часть в прошлом году, отчасти благодаря новым санкциям против российских нефтяных компаний. Доходы от энергоносителей в целом упали примерно на пятую часть. Разрыв между ценой барреля Brent и основной российской марки Urals составлял 24 доллара - это значительный разрыв.

И прямо перед записью пришла новость, что США и Индия достигают соглашения по тарифам, и Индия собирается прекратить импорт российской нефти, что было бы серьёзным ударом, учитывая, что Индия - один из главных импортёров российской нефти сейчас. Насколько серьёзно отсутствие нефтяных доходов влияет на Россию?

Джордж Фридман: Нужно помнить, что

1) — **Россия - девятая экономика мира**. Это довольно низко для великой державы.

2) — Во-вторых, **по ВВП на душу населения она болтается где-то на 45-50 месте**. То есть экономически она далеко внизу. Война стоила огромных денег, отвлекла множество ресурсов, забрала множество

жизней. Они призывают 50-летних, потому что нужно обеспечивать тыл, а все молодые должны быть на фронте.

У Путина серьёзная экономическая проблема. Они потеряли четыре года экономического развития. Они потратили огромную часть богатства России на это. И он не достиг цели. Особенно тяжело будет, если они не смогут экспортировать нефть.

Это то, чего Трамп добивался от индийцев раньше. Теперь индийцы пошли на эту уступку. Отчасти потому, что хотят лучших отношений с США. Отчасти потому, что видят, куда всё идёт, и не прочь поспособствовать краху России, если он всё равно случится. Так они угодят американцам.

Способность поддерживать войну есть, но ценой огромных жертв гражданского населения. И ситуация дошла до точки, когда за последние пару лет они не продвинулись ни на шаг. Они едва удержали то, что есть, - и это всё.

Как во Вьетнаме, это очень тяжело. Во Вьетнаме в США была массовая инфляция, отчасти из-за войны. Много погибших, много отправленных на фронт. Множество потрясений внутри общества, антивоенное движение. Войны, которые вы проигрываете - особенно те, что начали без необходимости, - стоят больших денег, времени и репутации.

Так что очевидно - раз они встречаются с украинцами, что-то назревает. Вопрос в том, чувствует ли Путин, что может это сделать. И если война закончится таким образом, падёт ли он? Если останется у власти, падёт ли он? На все эти вопросы нужно ответить.

4. Чечня: фундамент путинской власти под угрозой

Кристиан Смит: Ещё один фактор - это может быть Чечня. Джордж, расскажите, что там происходит.

Джордж Фридман: Чечня находится на Северном Кавказе. К югу от неё - Южный Кавказ: Азербайджан, Армения и другие страны, которые были частью Советского Союза, а теперь независимые государства под сильным американским влиянием. К северу от них - ряд территорий, провинций. В Чечне было кровавое восстание, жестокая война.

Именно там Путин сделал себе имя. Именно подавление того восстания в итоге дало ему президентство, потому что он удержал Северный Кавказ над границей, и это было важно.

Он поставил там жестокого наместника - *Кадырова*. Чечня, напомню, - мусульманская республика России. Кадыров успешно усмирил её жёсткими методами. Сейчас известно, что он стареет и умирает. Он хотел, чтобы его

третий сын стал следующим главой. Не знаю, почему не первый или второй - выбрали третьего.

Мне говорят, что ФСБ не хочет создавать там семейную династию. Третий сын несколько недель назад попал в автомобильную аварию и был тяжело ранен. Не знаю подробностей. Но одновременно Чечня дестабилизируется.

Подумайте об этом: это то, что сделало Путина президентом России. Он подавил восстание - безжалостно, жестоко, но успешно. Теперь у него проблемы повсюду. Центральная Азия отделилась от России. Теперь она снова сближается с США, возможно с Китаем, который не друг России. Он потерял весь Южный Кавказ - все эти страны теперь независимы и под американским влиянием. Он провалился на западе в попытке создать буфер - не смог взять даже Украину, не говоря о Прибалтике.

Если Чечня снова взорвётся - а я думаю, они отчаянно пытаются это подавить, и когда я говорю "подавить", я имею в виду подавить - если это произойдёт, то фундамент президентства Путина окажется под угрозой. Он был человеком, который делал дело. В России жестокость не обязательно неприемлема, как и во многих странах.

Так что в худшее для Путина время что-то булькает в Чечне. Я думаю, его больше заботит подавить это, чем взять ещё пару километров в Украине. Это для него фундаментально. И то, что это произошло, и что сын, которого Кадыров выбрал преемником, попал в аварию и не может занять пост, - это указывает на что-то, происходящее внутри России. Это умозаключение, не доказанный факт, но когда смотришь на Россию и видишь, что происходит в Чечне, видишь эту аварию - начинаешь задаваться вопросами.

Кристиан Смит: Во многом это симптом более широких проблем в России и на бывшем советском пространстве. Мы делали подкаст об этом в прошлом году - о Центральной Азии и Южном Кавказе. Напомните нам, Джордж: Путин хотел расширить влияние, но получается наоборот?

Джордж Фридман: Оно сократилось. Снова вспомните последние годы президентства Линдона Джонсона: неспособность признать поражение, экономический кризис в США, арабское нефтяное эмбарго и всё остальное (которое, правда, случилось позже). Всё это было легко по сравнению с давлением, под которым находится Путин.

Однако здесь нет политической системы, как в США, где люди могут проголосовать и сместить его. Когда-нибудь будут выборы, но кто знает, как они пройдут и как посчитают голоса.

5. Может ли Украина уступить территорию?

Кристиан Смит: Давайте посмотрим на Украину. Два главных вопроса - 1) — гарантии безопасности и 2) — территория. Начнём с территории, потому что здесь не обязательно участие других стран. Президент Зеленский в целом всегда говорил, что не хочет нарушать территориальную целостность Украины, что Конституция требует голосования по этому вопросу. Кажется маловероятным, что переговоры зашли бы так далеко, если бы это не было возможным вариантом. Как вы думаете, может ли и уступит ли Украина территорию?

Джордж Фридман: Украинцы тоже очень сильно пострадали от этой войны. Много погибших. Надежды на мощное экономическое развитие разрушены.

Но война окончена в том смысле, что русские не могут победить украинцев и отбросить их назад. Украинцы не могут вытеснить русских. Реальность такова:

> ***— война окончена, кроме кровопролития. Они не смогут ничего изменить. И она закончится на этих линиях.***

Вопрос для Украины не в том, готова ли она отдать эту *территорию*. Это решено. Она её не вернёт. У неё нет сил атаковать русских и вытеснить их. Вопрос в том, *как долго ещё* они будут вести боевые действия и терять людей при таком положении дел.

Но нужно понять ещё кое-что. Раньше я утверждал, что единственный способ закончить войну - нейтрализовать Украину. Превратить её в Швейцарию. Было бы достаточно расстояния, Россия не смогла бы никого застать врасплох, сосредоточив войска и прорвавшись через Украину, или попытаться атаковать Прибалтику. И НАТО тоже не смогло бы.

Не думаю, что вся Украина станет буфером. Но я думаю, что этот регион - и русские уже предлагали это - должен стать буферной зоной, демилитаризованной с обеих сторон, и, возможно, с экономическим сотрудничеством после. Помните, сегодня США закупают много товаров во Вьетнаме. Войны заканчиваются, и жизнь продолжается.

Но самое важное: в отличие от холодной войны, когда американские и натовские силы стояли лицом к лицу с российскими прямо на границе - это было бы очень сложно для обеих стран. Я думаю, что в итоге территория останется под российским контролем, но будет своего рода нейтральной зоной, буфером между двумя странами. Возможно, они начнут сотрудничать друг с другом. Как я упоминал про Вьетнам - мы ведём много бизнеса. Так заканчиваются войны.

Я подозреваю, что так всё и закончится, потому что российские силы, постоянно стоящие против украинских в полукилометре друг от друга, - это

очень опасная ситуация для обеих сторон. **Соглашение по этим регионам может быть достигнуто:**

> **— признать их 1) *частью* российского государства, но при этом 2) *демилитаризованной* зоной с бизнесом с обеих сторон.**

Кристиан Смит: Украинцы сказали бы: как доверять России, если это будет демилитаризованная зона? Донбасс демилитаризован, но Россия может быстро вернуть туда армию, если захочет. В этом их беспокойство. Какое решение?

Джордж Фридман: Это было бы как если бы через два года США снова вторглись во Вьетнам, чтобы начать войну. Почему русские должны думать, что, получив по зубам в этой войне, они сделают это снова?

Существует огромная переоценка российской мощи, российского мастерства и российского коварства.

Реальность на земле такова, что русские не смогли победить украинцев. Идея, что "ну, это значит, через несколько лет они попробуют снова", означает, что они кардинально изменят реальность. Украинцы будут вооружаться и так далее.

Это также предполагает, что он верит: дайте ему немного времени, и он восстановит силы. Его армия потрёпана и обескровлена. Страна в том же положении. Так что эта идея... я думаю, есть огромное непонимание того, сколько Россия потеряла. Говорят: если мы отдадим это, у них будет больше стимулов вторгнуться в Прибалтику и другие места. Они проиграли войну тем, что не выиграли её.

Нужно понять: они проиграли войну, почему? Их армия была неспособна победить другую сторону. Идея, что вдруг успешная армия появится через два-три года и они попробуют снова, недооценивает, сколько нужно восстанавливать в российской армии.

Опять же, вернусь к примеру Вьетнама. Вьетнамцы могли бы сказать: "Мы не будем заключать соглашение с вами. Мы хотим победить вас, потому что если мы просто дадим вам уйти, вы снова нападёте". Но это было последнее, чего хотели бы американские вооружённые силы.

Так что идея, будто заключив мир, они создадут условия для нового российского наступления, - это недооценка того, сколько русские потеряли в плане живой силы, возможностей и репутации. Может, через 20 лет они попробуют снова по какой-то причине. Но от такого тупика, которого они достигли, не оправляются легко.

Идея, что Россия, не сумев взять Украину, вдруг вторгнется повсюду, если мы позволим ей сохранить эту территорию, просто игнорирует военную реальность.

6. Гарантии безопасности для Украины

Кристиан Смит: И эта реальность может включать гарантии безопасности, о которых мы говорили раньше. Для Украины, конечно, железные гарантии безопасности критически важны - особенно от США, но и от Европы. Насколько вероятны эти гарантии для Украины?

Джордж Фридман: Во-первых, **Украина неплохо справилась в этой войне сама, получая только оружие.** Она сделала это без иностранных войск на земле. Сама. Поэтому идея, что украинцы потеряли веру в себя и нуждаются в союзниках... они воевали четыре года без этих людей на земле и справлялись хорошо. Не недооценивайте украинскую армию и украинский народ, как это сделали русские.

Военные гарантии есть. Будут ли они выполнены? Я не знаю. И Путин не знает. И русские не знают. Не сумев победить украинцев, мысль о том, что придётся ещё и воевать с американцами или поляками и прочими, которые довольно хорошо вооружены, - не то, чего ждёт российская армия. И российская общественность тоже. Если эта война закончится, нужно восстанавливать российскую экономику - огромная работа после этой войны. И как в США - период мира после войны, а не новая война.

Так что вместо того чтобы смотреть на ситуацию с точки зрения Украины - чего стоят гарантии? - посмотрите с российской точки зрения. Я не знаю, чего они стоят, но мы не справились против украинцев. Бог знает, что будет, если вмешаются американцы. Так что неопределённость и реальность этой войны вместе делают маловероятным, что русские нападут снова.

7. Европа: нет такого места

Кристиан Смит: Давайте отложим российскую перспективу. Посмотрим на Запад. США и остальная Европа - разные истории, но начнём с Европы. Сидя здесь, в Лондоне, допустим, через пять лет Россия снова нападает на Украину, и Великобританию призывают выполнить гарантии. Польша - один случай, может, Прибалтика и некоторые центрально- и восточноевропейские страны - другой. Но у Великобритании значительная армия в европейском контексте. У Франции тоже. Я, конечно, не выступаю за такую позицию, но насколько вероятно, что эти страны скажут: "Хорошо, идём воевать с Россией"?

Джордж Фридман: Есть фундаментальный вопрос.

Нет такого места, как Европа. Это континент. Нет европейской страны, и нет европейцев.

Европа разделена на 30-40 стран - я никогда не могу разобраться, что часть Европы, а что нет. Все говорят на разных языках. У всех разные культуры. И у всех ужасные воспоминания друг о друге. Можно сказать, что французы и немцы помирились. Но память остаётся.

Идея европейского сотрудничества маловероятна в том смысле, что единственный способ, которым Европа могла бы стать великой державой - а она могла бы, потому что экономика ЕС чуть больше китайской - это создать федерацию, как США, с центральным правительством, центральной армией, а различные нации стали бы провинциями. Вероятность этого примерно такая же, как того, что я стану президентом Америки. **Они не смогут это провернуть.**

Так что когда мы говорим о европейцах, нужно говорить о разных европейцах. Поляки - на восточном фронте. Их экономика теперь в G20. Они среди 20 крупнейших экономик мира. Их армия значительна. В Польше есть американские войска. Отношения между США и Польшей - экономические, особенно военные - довольно глубокие и продолжаются.

Вопрос, который зададут себе русские: не что сделают британцы, не что сделают французы. Что сделают поляки?

И факт в том, что поляки - очень опасная сила сейчас. Они не проверены в бою, так что мы не знаем. Но и русские не знают. Вместо разговоров о Европе говорите об эволюции Польши, которая тоже граничит с Украиной. Если бы они решили атаковать Прибалтику, украинская армия была бы у них на фланге, плюс несколько тысяч американских солдат уже в Польше. Это не был бы вопрос американского вмешательства в Украину. У нас уже есть войска под угрозой в Польше. Они последуют.

Когда смотришь на карту и обдумываешь расклад - забудьте о Европе. Думайте о Польше. Даже немцы развернули бронетанковую бригаду в Литве. Этого недостаточно, чтобы остановить многое, бригада - не решающая сила. Но даже они немного вовлеклись.

Идея, что после войны во Вьетнаме мы через два года бросимся в другую партизанскую войну где-то в мире, была крайне маловероятна. Так же маловероятна идея, что они подождут пару лет, восстановятся и снова нападут. Помните, восстановление после такой войны занимает много времени - и внутри страны политически, и в военном плане. Восстановить армию требует много времени. Но больше того - это как если бы мы пришли во Вьетнам, подписали договор, а через год-два снова вторглись. Никто не

собирался этого делать. Ни один новый президент. Никсон был избран, он остановил войну, и мы не собирались туда возвращаться.

Многие преувеличивают значение России. Эта война доказала, что как минимум после распада Советского Союза Россия - не глобальная держава. У неё нет охвата в Тихом океане и Атлантике, против Китая и США. Она региональная держава. И как региональная держава, она не сильнее Украины.

Нужно поместить произошедшее в контекст. Россия - не крупная глобальная экономика. Россия не смогла выиграть региональную войну против гораздо меньшей, менее населённой страны. Хватит думать о том, что сделают русские. Русские будут пытаться восстановить свою страну и за поколение построить новую армию. Нам потребовалось много времени, чтобы оправиться от Вьетнама. А русские понесли гораздо большие потери и гораздо ближе к дому.

8. Могут ли США уйти с переговоров?

Кристиан Смит: Джордж, последний вопрос. Вернёмся к самим переговорам. Могут ли США уйти, если сделка не будет достигнута? Что заставило бы их уйти?

Джордж Фридман: Мы не участвуем *напрямую*, так что нам не от чего уходить.

Кристиан Смит: От своего интереса в содействии переговорам.

Джордж Фридман: США содействуют переговорам. Мы не можем заставить русских или украинцев вести переговоры. Мы постараемся это облегчить. Если война продолжится, погибать будут русские и украинцы.

Четыре года русские гибли и не получали того, чего хотели. Вопрос в том:

> ***— как заключить мир, не унизив Россию - чтобы она могла его принять?***

Один из способов - относиться к ним с *уважением*. Трамп это делает, и некоторые считают его за это предателем. Но нужно дать русским возможность заключить этот мир. Думаю, это то, что пытается сделать Трамп. Это не капитуляция. Если превратить это в ужасную капитуляцию, Путин не сможет на это пойти.

Думаю, на этих переговорах происходит следующее.

1) — Первое: *война окончена*, давайте даже не обсуждать это.

2) — Второе: *мы не хотим вмешиваться*.

3) — Третье: *как закончить эту войну так, чтобы Россия что-то выиграла и сохранила лицо*?

Вот для чего эта маленькая территория. Она ценная, но маленькая. Отдать ему это позволяет ему заключить мир.

Справедливо ли это?

Геополитика - не про справедливость. Она про власть. И это лучшее, что мы можем сделать.

Кристиан Смит: На этой ноте, Джордж, спасибо, как всегда, за участие в подкасте. Приятно было поговорить. И спасибо вам за то, что слушали. Мы скоро вернёмся с новым подкастом Geopolitical Futures. А пока - берегите себя. До свидания.

Джордж Фридман: Спасибо.

***

№ 1.589

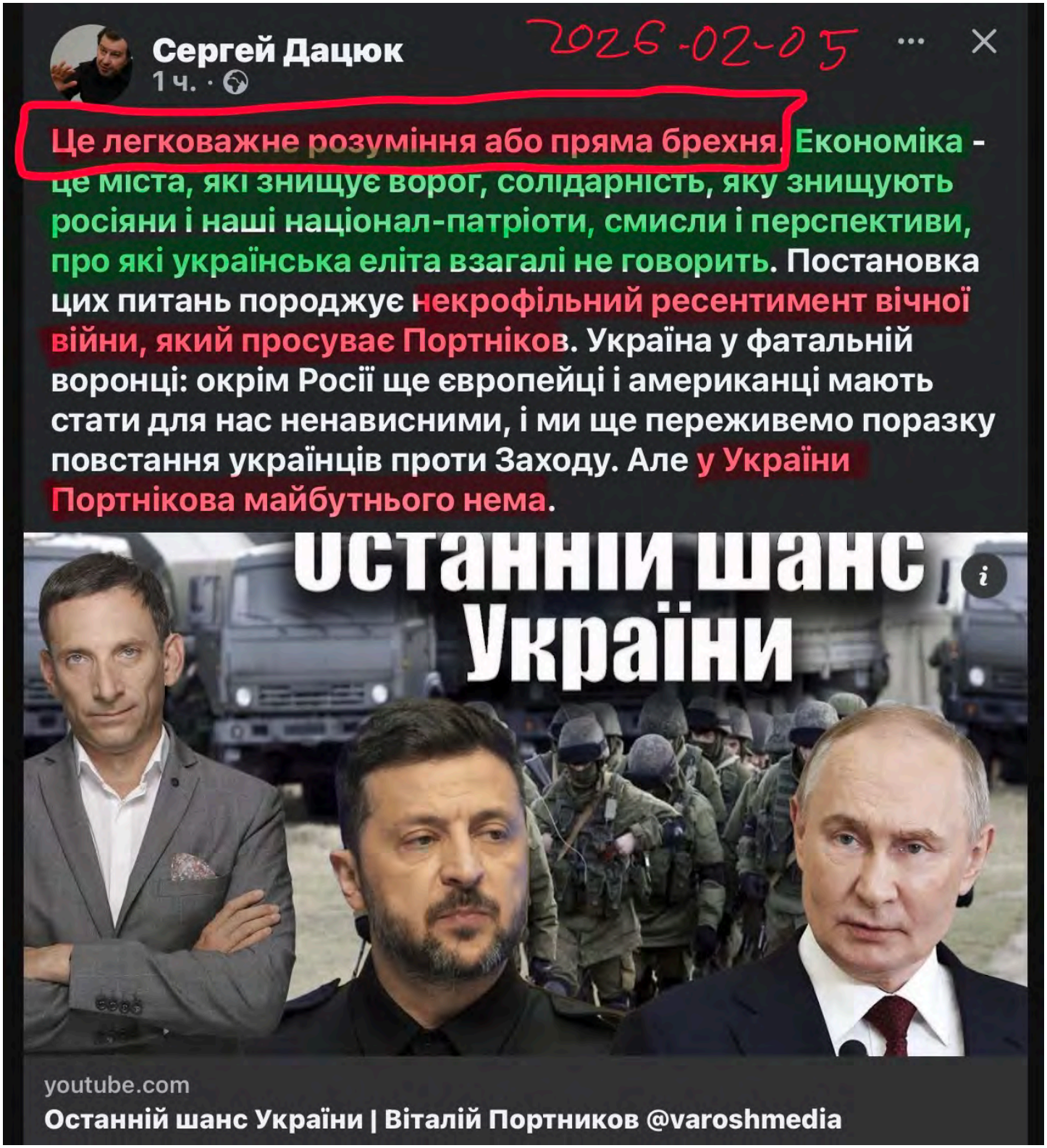

Посилання

***

№ 1.590

Російське командувавння починає "економити на резервах"... достатньо показова тенденція ...

2026-02-05

Машовець

Противник, очевидно, ВЖЕ розпочав готуватися до літньої кампанії нинішнього 2026 року.

Тому, особисто я, жодним чином

> — не бачу сенсу обговорювати те, що всі називають "мирним процесом". Його хід, зміст та тим більше якісь часові рамки ...

Умовно кажучи, "усе розгорнеться навколо" двох можливих (гіпотетичних) оперативних наступальних операцій російських військ, початок яких можливо очікувати, розпочинаючи вже з кінця квітня 2026-го року.

З великою долею ймовірності ними можуть (умовно) стати:

(1) - Слов'янсько-Краматорська

(2) - Оріхово-Запорізька

Ну, або їх комбінація "по термінам та місцю".

У зв'язку з цим, до кінця весни, очевидно, російське командування буде зайняте декількома речами, щодо підготовки цієї кампанії

(1) - Формуванням та розгортанням стратегічних резервів

(2) - Накопиченням матеріально-технічних ресурсів оперативного та стратегічного рівнів на відповідних напрямках

(3) - Попереднім зайняттям вихідних ("стартових") районів та рубежів для оперативного розгортання відповідних ударних угрупувань військ.

(4) - Проведенням комплексу заходів, щодо всебічного прикриття такого роду розгортання (починаючи з ППО, закінчуючи контр-розвідувальними заходами та РЕБ)

(5) - Проведенням прихованого оперативно-стратегічного перегруппування сил й засобів у відповідності із планом та графіком оперативного розгортання визначених угрупувань

На даний момент, очевидно, російське командування стикається з найбільшими складнощами, стосовно саме пункта №3.

Ті угрупування військ противника, яким доручено його виконання, очевидно, зав'язли у тактичній зоні на відповідних напрямках. Темпи їх просування,

явно, не відповідають усім "жорстко встановленим" і заздалегідь запланованим термінам, відведеним на виконання цього завдання.

> Але, одночасно з цим, російське командування "не горить особливим бажанням" застосовувати для прискорення його виконання свої стратегічні резерви (які воно ретельно та дбайливо намагається накопичити з кінця осені минулого року).

Й це - цілком зрозуміло, бо в такому випадку шанси на успішне проведення тих самих, згаданих мною вище, наступальних операцій весною-літом нинішнього року можуть бути суттєво зменшені ...

Цікаво, як російське командування спробує розв'язати цю стратегічну "ділему"?

> — Можливо 1) — зсуне строки, можливо 2) — наважиться розпочати черговий етап свого "стратегічного наступу" тим складом сил й засобів, які ВЖЕ входять у розгорнуті ним угрупування військ чи все ж-таки, найближчим часом 3) — задіє свої резерви?

У зв'зку з цим, я би розглядав участь представників російського військово-політичного керівництва (нинішнього кремлівського режиму), у так званому, "мирному процесі" виключно, як спробу зовнішньополітичного прикриття їх реальних планів на літню кампанію нинішнього року.

У ширшому сенсі, кремль, очевидно, протягом нинішнього року здійснить ще одну (причому, цілком ймовірно - останню у цій війні) спробу "закінчити її силовим способом" на потрібних йому умовах...

Якщо й вона зірветься, як й попередня ...

Ми дійсно отримаємо РЕАЛЬНІ шанси на завершення війни.

***

№ 1.591

Очевидно, що когенераційні газотурбіні станції не можуть замінити ТЕЦ

2026-02-05

До речі, теж звертав увагу на техногенних ризиках їхнього розміщення у межах житлових масивів.

У той же час, проблема ТЕЦ у неможливості захистити їх від ракетних ударів.

Що нам в цих умовах робити, порад не даю.

Це потребує дуже фахового аналізу теплоенергетиків.

***

Белінський Олег

У нашому містечку під назвою Київ з'являється маса займандівців, які готові своєю некомпетентною думкою замінити розрахунки інститутів.

> Зараз такий цирк ми бачимо навколо *Троєщини*.
>
> Пропозиції лунають найрізноманітніші: від копання туалетів, як в Усть-Камчатську (де це було і є нормою на батьківщині *Бахматова*), до будівництва міні-станцій від «захисника трансформаторів» — бухгалтера за освітою *Кудрицького*.

Але хотілося б хоч одного енергетика або людину з профільною містобудівною освітою послухати. Поки їх не чути, ми поставимо цій «комісії з порятунку» запитання, на їхні рожеві мрії.

Питання 1

Троєщина — район електроплит. У житлових кварталах немає газових магістралей високого тиску. Міні-ТЕЦ (когенерати) «їдять» газ у величезних обсягах.

• Суть: Звідки ви плануєте тягнути газопроводи до ЦТП всередині дворів? Ви збираєтеся перекопати весь район і прокласти труби середнього тиску під дитячими майданчиками та школами, порушуючи всі норми безпеки та ризикуючи перетворити житловий масив на порохову бочку?

Питання 2

Система опалення Троєщини спроєктована як єдиний організм, де ТЕЦ-6 — це потужне серце, що створює розрахунковий тиск для десятків кілометрів труб.

• Суть: Як ви плануєте змусити воду текти в потрібному напрямку, якщо замість одного потужного джерела в систему почнуть «тиснути» 50 дрібних у різних точках? Хто робив розрахунок гідравлічних ударів та перепадів тиску, які просто розірвуть старі внутрішньоквартальні мережі, не розраховані на таку «самодіяльність»?

Питання 3

Труба ТЕЦ-6 має висоту 270 метрів, викидаючи продукти горіння у верхні шари атмосфери. Труба міні-станції у дворі — це максимум 15 метрів.

• Суть: Ви розумієте, що в умовах щільної забудови Троєщини (16–22 поверхи) весь оксид азоту від ваших «чудо-машин» піде прямим ходом у кватирки мешканців? Ви готові взяти на себе відповідальність за різке зростання легеневих захворювань, коли район накриє низьким отруйним смогом?

Питання 4

Газопоршнева установка потужністю навіть у пару мегават реве так, що її чути за кілька кварталів.

• Суть: Де ви знайдете вільні плями забудови на Троєщині, щоб дотриматися санітарних норм щодо шуму та вібрації? Чи ви плануєте ставити їх впритул до житлових будинків, прирікаючи тисячі людей на вічне безсоння під гуркіт двигунів?

Питання 5

ТЕЦ — це режимний об'єкт із жорсткою дисципліною та професійними кадрами. 50 міні-станцій — це 50 об'єктів підвищеної небезпеки, розкиданих по дворах.

• Суть: Де ви візьмете сотні кваліфікованих мотористів та газовиків для цілодобового обслуговування цих вузлів? Чи ми довіримо вибухонебезпечне обладнання тим самим «фахівцям», що звикли копати туалети?

І це тільки верхівка айсберга.

Тому перш ніж малювати красиві презентації, панам «реформаторам» варто дістати підручник з теплотехніки та містобудування.

Троєщина — це не поле для експериментів дилетантів, тут живуть сотні тисяч людей, які ризикують залишитися не просто без тепла, а в зруйнованому та отруєному міському середовищі.

***

№ 1.592

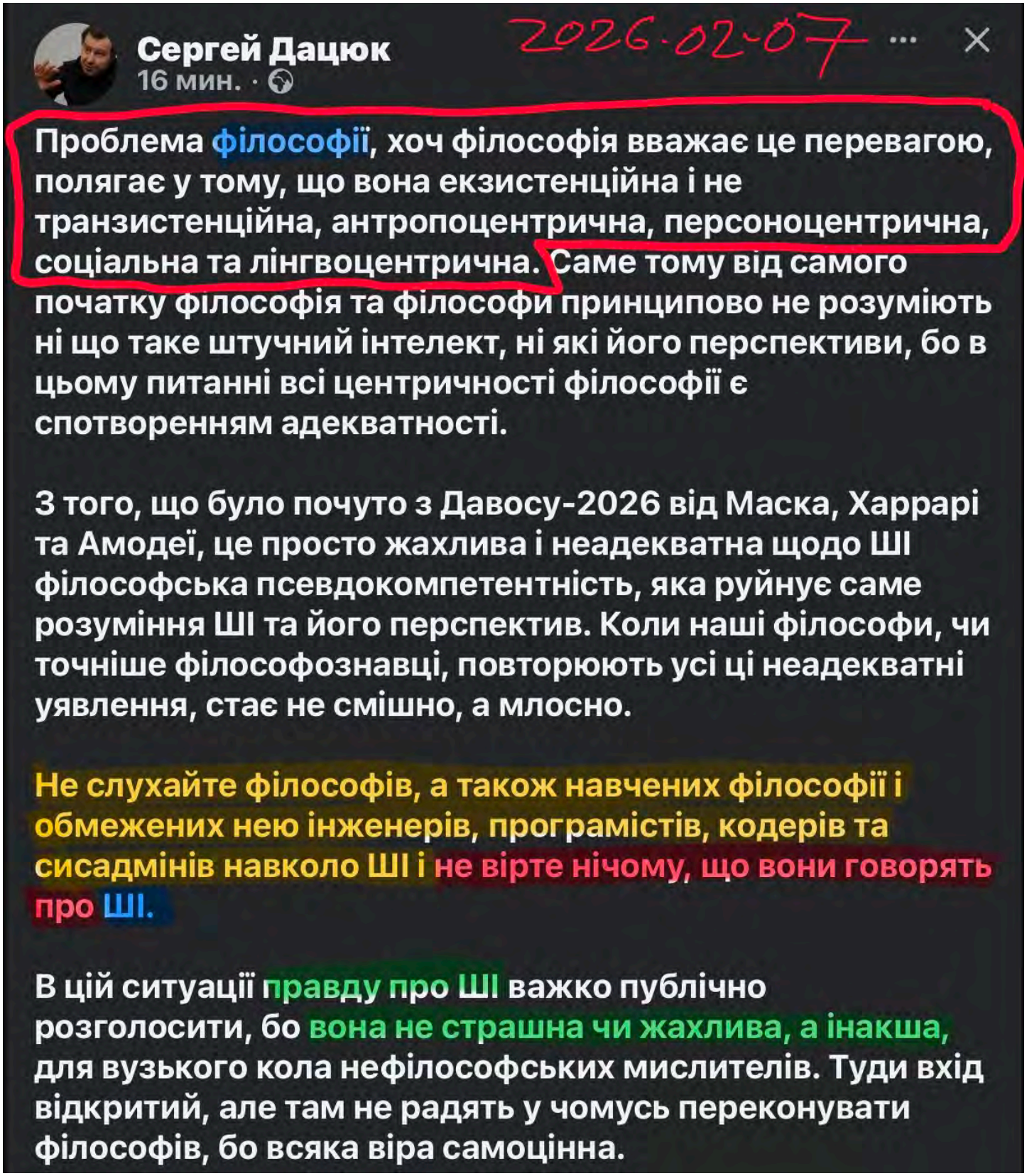

***

№ 1.593

Суботній вечір, а отже пора читати аналіз чергового обстрілу перед вихідними. І це можна рахувати унікальний обстріл 4.0

2026-02-07

Місюра

Сьогодні постараюсь ще коротше, тому що багато чого описано в попередніх аналізах. Вчорашній, точковий, на 300 Шахедів та 2 Кинджали - описав вчора. Це була операція по двох цілях в районі Кропивницького, скоріше за все на Канатовому аеродромі. Шахеди були початком, фінал для двох Кинджалів.

Сьогодні ж унікальність - у не використані балістики. Так, були 2 Циркони, але півні їх запустили як і решту ракет - на західну частину України. І додали до ударів по ТЕС - підстанції передачі електроенергії.

Не били балістикою, бо її дальність застосування в 500 км не дозволяє бити по західним цілям. А просто спалити їх об ПАК-3 ракети Петріоту біля Києву - не дозволяє резерв.

Так, тепер можна констатувати, що у них не безліміт ракет.

Це й підтверджує той факт, що 19 січня були знайдені уламки ракет Х-101 з датою виготовлення 2026 рік.

> — А пройшло тоді лише 19 днів цього 26-го року. З конвеєра одразу по Україні. Дуже спішать, поки є морози.

Стосовно решти, Калібрів та решти нечисті - всі летіли по західній Україні.

Під удар потрапили дві ТЕС в Львівській та Івано-Франківській областях, багато домівок обезточені.

> — По дорозі - ще були ураження великих підстанцій, на 750 та 330 кВ.

Це ще один факт, що інша задача таких ударів - розкол суспільства.

Під лозунги в інтернетах та формуванням суспільної думки "Київ під куполом, а решта міст без світла і тепла" - летять усі російські ракети.

Балістичний *Іскандер* не дістане по дальності (500км з Брянської області), великої кількості ракет *Х-101* півні після Павутини не можуть дати, тому, вигнали носії *Калібрів* у відкрите море. Під величезною загрозою отримати в борт нашу Магуру...

В решті решт, **сьогоднішній удар був знову по критичній інфраструктурі.**

Просто інший варіант комбінації ракет, щоб більше нанести шкоди західній частині України, а уражені підстанції - щоб ще менше передавати електроенергії до центральної частини України.

Єдине, чим можна співставити сьогоднішній удар із вчорашнім (вчора удар під Кропивницьким та сьогоднішнє знищення логістичного хабу

Рошен) дуже точкові удари, які можна назвати - переходом на весняно-літні цілі.

І це знак, що вони показують тривалість війни.

Що вони можуть і будуть продовжувати ще довго.

Але!

> — Показувати і могти - це різні речі, ми ж в курсі. Позивний хуйла "Блеф" не просто так з'явився на міжнародній арені.

Так, півні мають плани по задачах і цілях дальніх ударів, які відрізняються саме порою року.

Зимові:

> **1) — електро- та тепло- генерація, а**

літні

> **2) — заводи ОПК, логістичні пункти та місця скупчення техніки, ПММ і т.д.**

І сьогоднішній удар по Рошен (де за їхньою логікою робиться військова техніка, дрони і зефір з конфетою) та вчорашній по Кропивницькому - саме весняно-літні цілі.

Тепер висновки

1. Перестали вибивати наші ракети ПАК-3 для Петріотів.

> У нас їх виявилось більше. Але двічі не бити по Києву балістикою - то вже знак слабкості, що на вистачає ракет.
>
> Наступний обстріл має показати "Кузькіну мать", з використанням балістики, щоб показати, що в них з цим проблем немає.

2. *Циркони*. Виявились штучними.

> Коли били через незнання по Києву двома ракетами (ми їх не збили), на наступний раз одразу чотири запустили. Але ми їх збили.
>
> Знаючи, що на Заході України немає Петріоту - могли б також увалити 4 Циркони з обох існуючих пускових, всеодно б їх не збили через гіперзвукову швидкість.
>
> Але вдарили двома.
>
> Бо більше нема, треба ще резерв для інших обстрілів залишити.

3. Ракети Х-101.

Запущені були 21 ракета, ми збили 14. Де ділась 22-га ракета? Знову не зійшла, чи впала в Каспій?))

Давно такого не було, а значить проблеми з ними повернулись.

4. Сьогодні добряче постраждали підстанції та ТЕС.

Енергосистемі дуже важко. Важко і нам, але добре піднімають настрій меседжі, що по якомусь офіційному опитуванню - 68% українців готові терпіти до весни весь негатив через обстріли, лиш би не йти на умови віддачі якихось українських територій півням. Я вами пишаюсь!

***

№ 1.594

Сергей Дацюк
5 ч. · 🌍

2026-02-08

Горизонт подій - гіпер-межа в просторі та часі, через яку не може проникнути ні світло, ні що-небудь матеріальне, і відтак зовнішій перед гіпер-межею спостерігач не може нічого знати, що відбувається за горизонтом подій.

В соціальності теж можливі горизонти подій. Так ми мало що знаєм про Голодомор-33, бо радянська влада одиницям дала можливість вирватися за кордон, щоб щось розповісти про це людям ззовні, а всіх свідків всередині заморила голодом чи змусила мовчати.

У гуманітарній катастрофі міста України, які ворог занурює у відсутність світла, мобільного зв'язку та Інтернет. Вони можуть опинитися за горизонтом подій, коли ми щось знатимемо про них лише від людей, які все ще мають доступ до якогось зв'язку. Не дозволяйте собі випасти за горизонт подій, бо ми живемо впевнено, поки наше життя спостерігається добрими людьми ззовні.

Бачити чи не бачити катастрофу - це **питанння совісті**. Для катастрофи **важливими є ще дві межі.**

Це **горизонт блага** істоти. До якого моменту загрози життю істота зберігає орієнтації істини, добра та краси, і коли саме істота втрачає істотність і орієнтується на брехню, зло, хаос (безпорядок, потворність, руйнування реальності). **Не втрачайте горизонт блага навіть у катастрофі.**

Є також **горизонт людяності** в контексті мотивацій людини. До якого моменту загрози життю людина зберігає віру в Бога, любов до інших людей і надію на гармонію, мир, спокій та щастя, і коли саме людина втрачає людяність і мотивується зневірою, ненавистю до інших та безнадією-війною-нещастям-стражданням. **Не втрачайте горизонт людяності навіть у катастрофі.**

З вірою в Бога, з любов'ю до людей і з надією на мир, долаючи зневіру, ненависть, безнадію і страждання у війні. Зберігайте усі горизонти, бо межі важливі як можливості, а не як те, що переступають і втрачають.

***

№ 1.595

Чому *Смілянський* - поц & I love Britney (так, мені мона використати її в постах, а йому - ні)

2026-02-08

Білязе

1. Керівник державної компанії не має приватного режиму комунікації.

Його публічні жести завжди зчитуються як позиція інституції, а не особиста іронія. У кризовій ситуації очікується відповідальність і корекція, а не епатаж.

2. Використання двозначних образів, тим більше пов'язаних із неповнолітніми, руйнує довіру, бо держава зобов'язана діяти в зоні нульової моральної амбівалентності.

3. Коли менеджер плутає самовираження з управлінням, це шкодить не лише йому, а самій ідеї реформ.

4. *Укрпошта* - це насамперед інфраструктурний соціальний сервіс, а не бізнес-стартап.

Її ключова функція - доступність, надійність і територіальне охоплення, а не демонстрація «зростання» у презентаціях.

5. **Соціальна функція Укрпошти об'єктивно важливіша за комерційну.**

Спроба оцінювати її виключно через бізнес-метрики свідчить або про 1) — нерозуміння ролі інституту, або про 2) — свідому підміну змісту.

6. Повноцінного **бізнес-прориву в Укрпошті не відбулося.**

(Окрема тема - її спроби влізти на ринок переказів).

Немає ані стабільної прибуткової моделі, ані масштабованої конкурентної переваги, ані якісного стрибка ефективності.

7. Соціальні зміни, якщо вони й були, важко зафіксувати емпірично.

Якість сервісу, швидкість доставки та доступність у регіонах або змінилися неістотно, або деградували під тиском зовнішніх факторів.

Реформа була підмінена управлінням наративом.

8. Замість трансформації процесів - контроль інформаційного поля; замість інституційних змін - постійна медійна активність.

PR став інструментом компенсації слабкого управлінського результату.

9. Коли реальні досягнення обмежені, зростає потреба у візуальних жестах, ребрендингах і публічному самопросуванні. Ребрендинг - це не реформа.

Оновлення айдентики не усуває зношену інфраструктуру, кадрові проблеми та хронічні управлінські вади.

10. Окремі нещодавні PR-рішення продемонстрували втрату відчуття контексту війни.

Навіть формально допустимі креативні ходи можуть бути етично й політично недоречними - і відповідальність за це несе керівник.

11. Друк марок із гучними воєнними слоганами - це не управлінський прорив і не інновація, а використання монопольного права державної інституції на випуск знаків поштової оплати.

Рішення не вимагало ані складної стратегії, ані творчого ризику: воно вже «лежало в повітрі» й масово реалізовувалося приватним сектором у вигляді мерчу, сувенірів і цифрового контенту. Унікальність дії Укрпошти полягала не в ідеї, а виключно в доступі до інструменту.

12. *Смілянський* — типовий *wannabe-менеджер* епохи презентацій і грантового мислення.

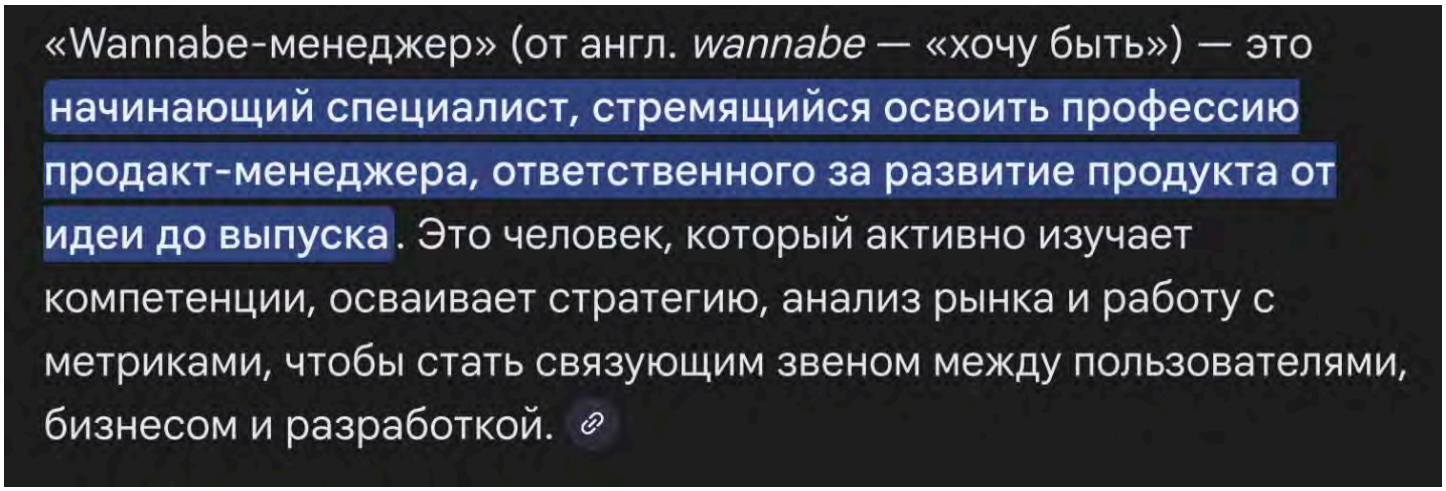

Він не створив нового ефективного інституту, але послідовно імітував реформаторську діяльність.

13. *Смілянський* як постать **дискредитує саму ідею реформ.**

Псевдореформи небезпечніші за відкритий застій:

— вони випорожнюють довіру, девальвують поняття «змін» і привчають суспільство не вірити менеджерам.

P.S.

На фото & в кліпі «…Baby One More Time» Брітні (руки геть від ікони міленіалів) 17.

***

№ 1.596

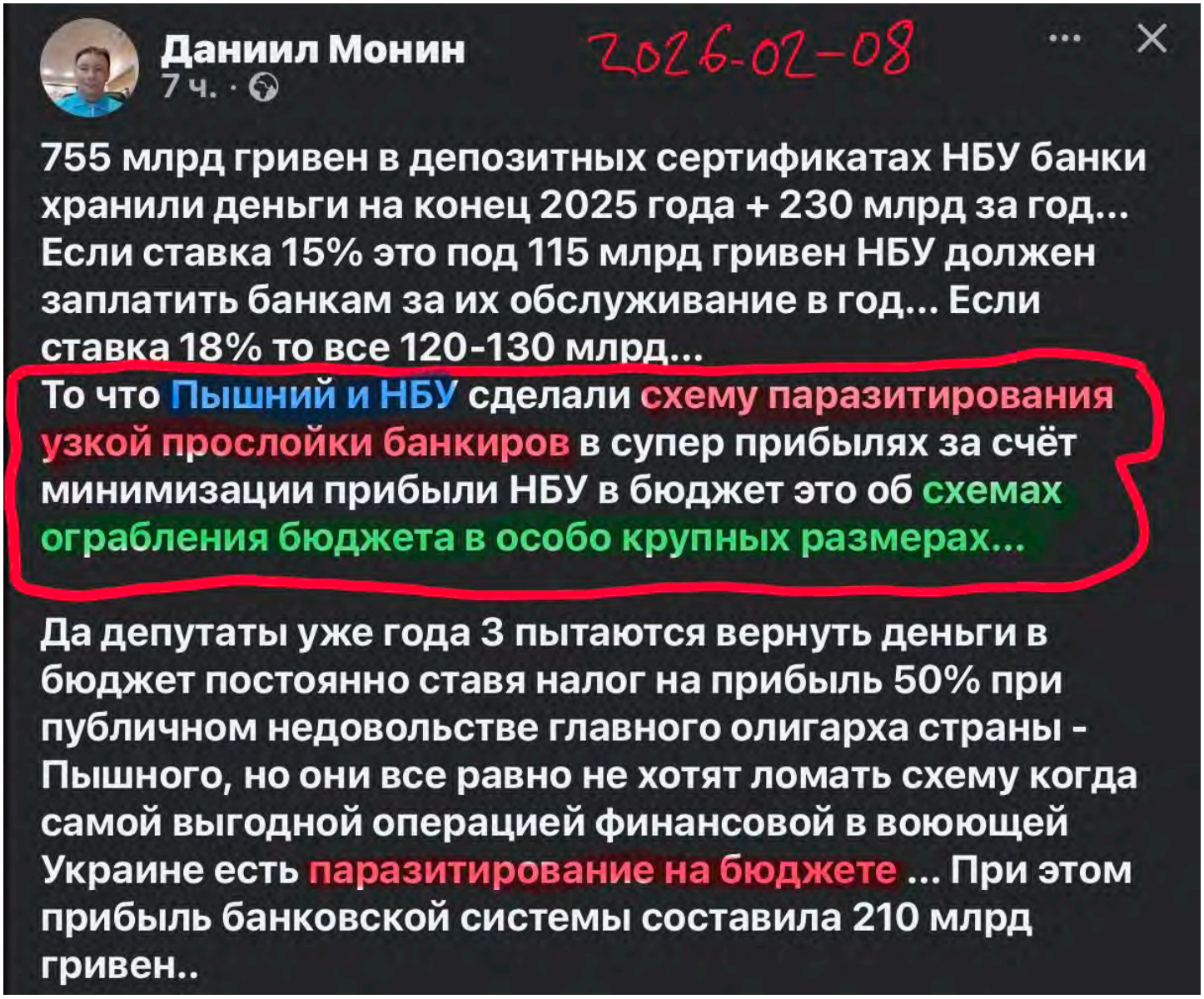
Даниил Монин
7 ч. ·
2026-02-08
755 млрд гривен в депозитных сертификатах НБУ банки хранили деньги на конец 2025 года + 230 млрд за год... Если ставка 15% это под 115 млрд гривен НБУ должен заплатить банкам за их обслуживание в год... Если ставка 18% то все 120-130 млрд...
То что Пышний и НБУ сделали схему паразитирования узкой прослойки банкиров в супер прибылях за счёт минимизации прибыли НБУ в бюджет это об схемах ограбления бюджета в особо крупных размерах...
Да депутаты уже года 3 пытаются вернуть деньги в бюджет постоянно ставя налог на прибыль 50% при публичном недовольстве главного олигарха страны - Пышного, но они все равно не хотят ломать схему когда самой выгодной операцией финансовой в воюющей Украине есть паразитирование на бюджете ... При этом прибыль банковской системы составила 210 млрд гривен..

***

№ 1.597

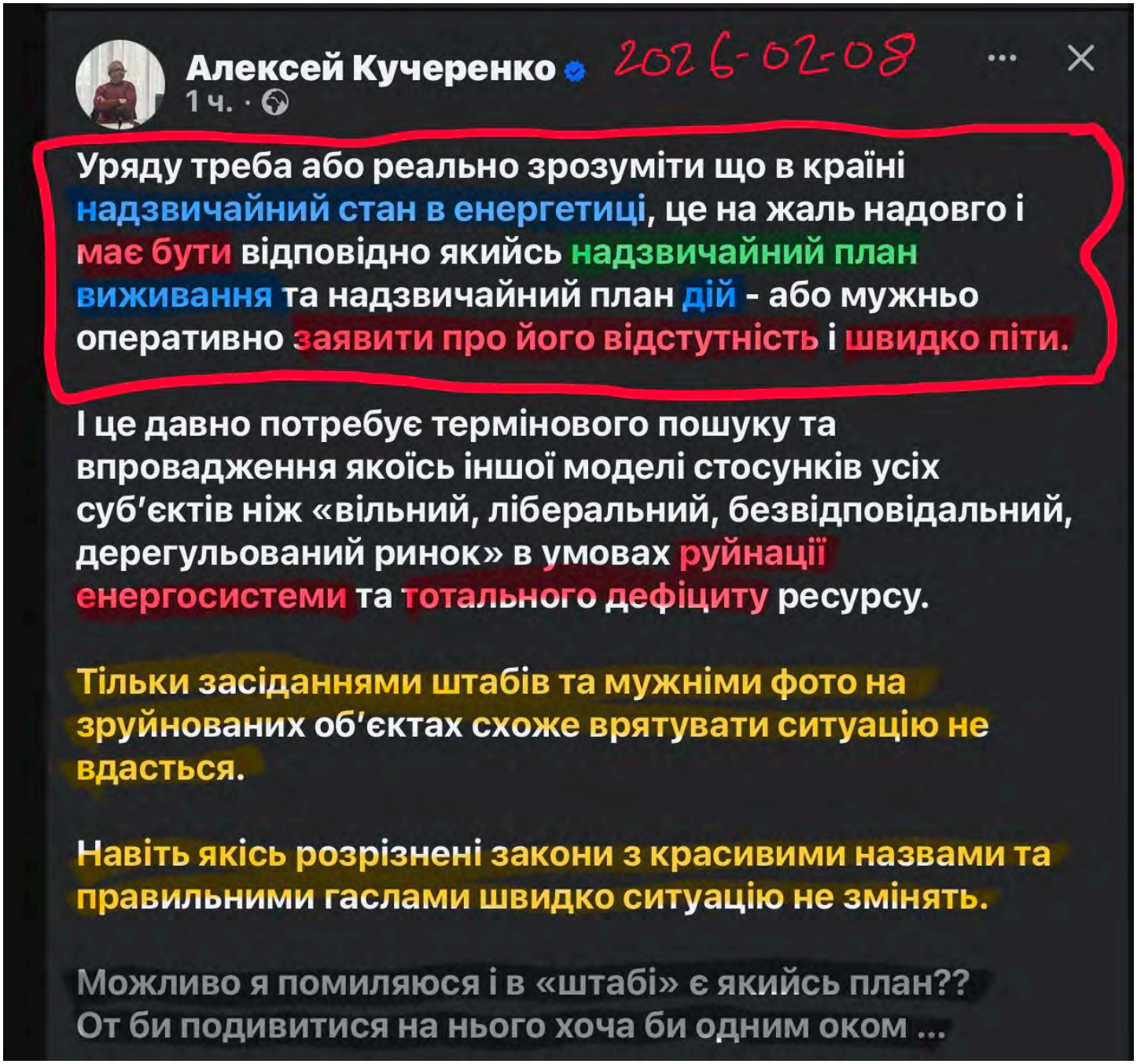

***

№ 1.598-1

ЯК НАМ ПРОДАЮТЬ «ПЕРЕМОГУ» ЗАМІСТЬ ПОРАЗКИ

2026-02-09

Автор: Владислав ***Смірнов***

Аналіз інтерв'ю Зеленського для France 2

Головна помилка суспільства під час війни - сприймати слова влади буквально. Політична мова не описує реальність, вона готує її. Крок за кроком змінюються межі допустимого, і те, що вчора називали поразкою, сьогодні продають як «прагматизм», а завтра- як «мудру перемогу».

Інтерв'ю Зеленського французьким медіа - це не просто комунікація із Заходом, а спроба сформувати нову реальність. Якщо прибрати дипломатичні формулювання, видно поступову зміну сенсів.

1. Підміна поняття поразки

Поразка подається вже не як втрата територій, а як втрата незалежності. Тоді «перемогою» стає сам факт існування держави — навіть без частини земель. Критерій звужується: замість повної деокупації — «ми вистояли».

2. «Мир менш ніж за рік»

Це психологічний дедлайн, який змушує суспільство погоджуватися на більші компроміси заради завершення війни. Мета змінюється: не справедливість, а кінець будь-якою ціною.

3. Риторика «люди важливіші за території»

Звучить гуманно, але створює хибний вибір: або люди, або земля. Насправді території — це і є люди, які залишаються під окупацією. Така формула готує суспільство до прийняття втрат.

4. «Заморозка» як нова реальність

Фрази про «збереження позицій» і «демілітаризовану зону» — це евфемізми фіксації фронту. Спочатку це тимчасово, але з часом стає новою нормою і фактичним кордоном.

5. Референдум як механізм легітимації

Ідея референдуму — спосіб перекласти відповідальність на суспільство. Політичне рішення подається як «воля народу».

6. «Нас змусили»

Теза про недостатній тиск на Росію створює алібі: компроміс подається як вимушений, а не як політичний вибір.

Висновок

Якщо зняти дипломатичну оболонку, інтерв'ю виглядає як сигнал про готовність до компромісу із замороженням війни.

Основні меседжі

1. Готовність зупинитися на нинішній лінії фронту, але подати це як перемогу.

2. Намір перекласти відповідальність на суспільство через референдум.

3. Тестування реакції суспільства на компроміси.

4. Спроба завершити війну заради політичної стабілізації.

Питання, які залишаються відкритими

(1) Чи залишається повна деокупація офіційною метою війни?

(2) Де визначені «червоні лінії»?

(3) Хто веде переговори щодо демілітаризованої зони і з яким мандатом?

(4) Які гарантії, що «заморозка» не стане фактичним визнанням окупації?

***

№ 1.598-2

ЯК НАМ ПРОДАЮТЬ КАПІТУЛЯЦІЮ ПІД БРЕНДОМ «ПЕРЕМОГИ»

аналіз інтервю Зеленського для «France 2»

Автор: Владислав ***Смірнов***

Найбільша помилка, яку робить суспільство в час війни, — це слухати владу буквально. У нас люблять думати: «Якщо президент сказав "територій не віддамо", значить не віддамо». А потім прокидаються в новій реальності, де територій не віддали «юридично», але закріпили їх втрату де-факто, і країна роками живе в стані гниття під новою назвою — «стабільність», «мирний процес» або «перемога дипломатії».

Саме так працює політична новомова: вона не повідомляє, вона готує. Вона зсуває межі допустимого сантиметр за сантиметром, доки суспільство не опиняється в точці, де те, що ще вчора називалося зрадою, сьогодні продається як «прагматизм», а завтра — як «мудра перемога».

Інтерв'ю Володимира Зеленського французьким медіа (France 2, Le Monde), яке вийшло у лютому 2026 року, — це не комунікація із Заходом. Це публічний монтаж нової реальності. І якщо ми не розберемо семантику цього монтажу, нам не просто «втулять» заморозку — нам втулять програш під брендом перемоги.

Ось як це працює. Покроковий розбір Великої Брехні.

1. ПІДМІНА ПОНЯТТЯ «ПОРАЗКА»: ВІД ТЕРИТОРІЇ ДО «НЕЗАЛЕЖНОСТІ»

Зеленський у France 2 формулює поразку вже не як втрату територій, а як втрату незалежності: «Якщо програємо — втратимо суверенітет держави». Це може звучати патріотично. Але в семантиці це — перший великий зсув.

Бо коли «поразка = втрата незалежності», то «перемога» автоматично стає «незалежність збережено». А «незалежність збережено» — це гасло можна оголосити навіть тоді, коли шмат території залишився окупованим. Підміна

працює тихо, як витік газу: ти не відчуваєш, що тобі змінили мету. Але мета вже інша.

2022 рік: У масовій свідомості «перемога» звучала як повна деокупація (кордони 1991 року).

2026 рік: Вона продається як «ми вистояли».

Це і є орвеллівський трюк №1: звузити критерій поразки так, щоб будь-який некрах держави продавався як перемога, навіть якщо географія стала меншою. Перемога перетворюється з територіального результату на екзистенційну мінімалку: «ми не зникли». А суспільство, виснажене війною, легко купує цю мінімалку, бо просто хоче дихати.

2. «МИР МЕНШ НІЖ ЗА РІК»

Друга фраза, яка здається «оптимістичною», але насправді запускає небезпечний механізм: «Сподіваємося, мир буде досягнуто менш ніж за рік».

У воєнній психології це не просто дата. Це психологічний дедлайн, який з’їдає принципи. Бо коли суспільству ставлять таймер, мета непомітно замінюється терміном: «ще трошки». Людина, яка виснажена, готова прийняти більше компромісу, якщо їй пообіцяли «кінець». Так створюється вікно можливостей: не «досягти справедливості», а «досягти завершення». А завершення — це завжди найзручніша упаковка для поганих угод: мир за будь-яку ціну, але названий «перемогою».

3. ЧОМУ 55 ТИСЯЧ?

А тепер про найстрашніше. Про ціну цього «миру». Коли Володимир Зеленський в інтерв'ю французьким медіа назвав цифру втрат у 55 000 військових, він не просто збрехав. Він плюнув в обличчя кожній матері, яка роками шукає тіло сина. Він плюнув на нескінченні алеї прапорів на цвинтарях, які вже не вміщаються в об’єктиви дронів.

55 тисяч? Ви серйозно? Ця цифра — це не статистика. Це — політична технологія. Це спроба «продати» суспільству прийнятну ціну війни, приховавши справжній масштаб катастрофи.

Реальність, яку шепочуть у шпиталях, у моргах і на кухнях, страшніша в десятки разів. Реальна цифра, якщо рахувати військових, цивільних і тих, кого цинічно записали у «зниклі безвісти» — за 500.000 УКРАЇНЦІВ.

Чому влада приховує цю цифру?

Тут діє цинічна математика:

Юридична:

— Немає тіла — немає виплати. Записуючи загиблих у «зниклі безвісти», держава економить мільярди на компенсаціях родинам (15 млн грн за кожного).

Політична:

— Визнати 500 000 жертв — це підписати собі вирок. Бо тоді виникне питання: «Хто винен у провалі підготовки? Хто здав Південь?». Тому вони конвертують смерті в аргумент для «заморозки», применшуючи масштаб трагедії, щоб применшити свою провину.

4. «ЛЮДИ ВАЖЛИВІШІ ЗА ТЕРИТОРІЇ»

Це головний семантичний вірус, який нам намагаються інсталювати в мозок. Риторика президента змінилася кардинально. Замість «кави в Ялті» ми чуємо про «збереження генофонду».

Звучить гуманно? На перший погляд — так. Але в цьому і полягає пастка. Це класична дихотомія брехні.

Влада створює штучний вибір:

— або території, або люди.

Насправді ж це маніпуляція.

Бо території — це і є люди.

— Віддати Мелітополь, Бердянськ чи Маріуполь — це не просто віддати квадратні кілометри степу. Це віддати сотні тисяч українців у концтабір русифікації, фільтрації та примусової мобілізації в армію РФ.

Коли влада каже «ми обираємо людей», вона насправді каже: «ми кидаємо тих, хто в окупації, щоб зберегти комфорт тих, хто в Києві». Це розрив суспільного договору. Це зрада тих, хто чекав ЗСУ роками.

5. «ЗАМОРОЗКА» ЯК ВЕЛИКА ПОСТУПКА

Тепер — ядро. У цитуванні з France 2 Зеленський каже:

«Якщо говорити про замороження конфлікту й збереження позицій — це вже велика поступка з боку України». І додає: «росіянам потрібна перерва».

Це той момент, де мова знімає маску. Бо «зберегти позиції» — це не про перемогу. Це про фіксацію лінії фронту як межі нового порядку. Слово «заморозка» — це евфемізм. Воно звучить як тимчасовість. Але в реальній політиці заморозка — це форма легалізації.

Після першого року заморозки будують інфраструктуру в логіці «ось наша межа».

Після другого року світ каже: «це вже реальність, давайте визнаємо».

Після третього року в Україні виростає покоління, яке знає фронт як кордон.

Тобто «заморозка» — це кордон без слова «кордон». А коли президент називає це «великою поступкою», він переводить психологічну рамку з «неприйнятно» на «вимушено, але можливо».

6. «ДЕМІЛІТАРИЗОВАНА ЗОНА» ЯК НОВИЙ КОРДОН

Далі йде ще один ключовий евфемізм:

— демілітаризована зона.

Зеленський говорить, що якщо йдеться про демілітаризовану зону, то Україна має контролювати свою частину. Ще в грудні 2025 року Le Monde писав про готовність України розглядати цей сценарій, прямо вказуючи, що «частина території, на жаль, залишиться під де-факто російською окупацією».

Саме слово «демілітаризована» звучить раціонально і мирно. Воно ніби несе логіку «аби не стріляли».

Але семантична функція інша: демілітаризована зона — це спосіб створити новий режим кордону, не визнаючи його кордоном.

У грудні 2025 в УП з’являється опис «компромісного бачення США»: українські війська можуть залишити частину Донеччини, але російські сили не увійдуть. Це і є технологія «поразки без поразки»:

Формально ти не «віддаєш Росії».

Але реально ти відходиш. Мова стає настільки винахідливою, що дозволяє продавати відступ як «некапітулювання». Це не пряме «здали території». Це «ми відійшли, щоб…», «але росіяни не зайшли…», «там буде зона…».

7. НАЙБРУДНІШИЙ ТРЮК: РЕФЕРЕНДУМ

Тепер головне. Як продати найважче?

Через моральну пастку «це ж народ вирішив». АР у грудні 2025 описує, що Зеленський говорив про готовність до плану з демілітаризацією, але підкреслював, що такий план має бути винесений на референдум.

Що таке референдум у цій рамці?

Це не демократія. Це легітимаційний механізм. Ти виносиш на «народ» рішення, яке сформувала політична верхівка під зовнішнім тиском і внутрішнім страхом.

Потім говориш: «Це воля народу». А якщо народ проти — тоді народ «не розуміє реальності».

Референдум стає не інструментом волі, а інструментом зняття відповідальності: Банкова відходить у бік і показує пальцем: «це ж люди так вирішили». Орвеллівський трюк №3: перекласти авторство поразки на громадян, назвавши це демократією.

8. «НАС ЗМУСИЛИ»: АЛІБІ ДЛЯ ЕЛІТ

У Le Monde (5 лютого 2026) наведено слова Зеленського:

> — «Тиск на Путіна недостатній».

Звучить як критика.

Але в семантиці це ще й алібі для компромісу:

> — «нас змусили». «Європа не дотисла». «Америка диктує формат». «Ми втомилися».

Це орвеллівський трюк №4: перекласти відповідальність за компроміс на зовнішню неминучість. Тоді будь-який поганий результат можна подати як «єдине можливе», а не як політичний вибір. А в українському політичному житті «єдине можливе» завжди стає індульгенцією для корупції та провалів.

9. ЦВИНТАРІ НЕ БРЕШУТЬ

Ви можете брехати французьким журналістам з Le Monde. Ви можете малювати будь-які красиві слайди для «Єдиного марафону». Ви можете спустити мільйони доларів на ботоферми, які будуть писати про «мудрість компромісу».

Але ви не можете обдурити цвинтарі.

Вийдіть на будь-яке кладовище в райцентрі. Просто підіть і подивіться. Подивіться на сектор військових поховань. Ще три роки тому це був маленький куточок. Тепер це місто мертвих, яке розростається за горизонт. Прапори над могилами гудуть на вітрі так голосно, що заглушають ваші промови.

Помножте це на кожне село, де з 500 чоловіків залишилося 50. Помножте на кожне місто. Додайте тих, хто залишився в полях Донбасу та степах Таврії, кого ви записали в «безвісти», щоб зекономити бюджет. Додайте цивільних під руїнами панельок Маріуполя, Бахмута, Вовчанська.

9. ПІВМІЛЬЙОНА

Ось реальна ціна вашого «менеджменту», вашого «пакету реформ», вашого «яйця по 17» і вашого «розмінованого Чонгару». Ось ціна вашої підготовки до війни, якої не було.

І коли ви намагаєтесь продати нам цю цифру зі знижкою у 90%, коли ви торгуєте пам'яттю заради рейтингу і «збереження обличчя» на переговорах — ви не просто брехуни. Ви — мародери на крові власного народу.

І за цю статистику вам доведеться відповідати не перед французькими журналістами в затишному кабінеті. Вам доведеться відповідати перед Богом і Україною. І цей суд ви не купите.

10. ВИСНОВКИ

Якщо здерти з цього інтерв'ю дипломатичне лушпиння і пафос про «цінності», ми побачимо голий, тремтячий страх.

Інтерв'ю Володимира Зеленського французьким медіа — це не комунікація лідера воюючої країни. Це акт політичного бартеру на рівні базару, де лотом є державний суверенітет.

Президент України поїхав до Франції не «спілкуватися з пресою». Він поїхав відправити Заходу (і через нього — Кремлю) конкретний сигнал, який він панічно боїться озвучити в Києві, дивлячись в очі військовим.

Меседжі, які були зашифровані в цьому потоці слів

1. «Я ГОТОВИЙ ЗДАТИ ТЕРИТОРІЇ, АЛЕ ДАЙТЕ МЕНІ "ЗБЕРЕГТИ ОБЛИЧЧЯ"»

Сигнал: Уся ця риторика про «демілітаризовану зону», «заморозку» та «лінію контакту» — це білий прапор, викинутий замість кордонів 1991 року. Зеленський фактично кричить Заходу: «Я більше не вимагаю неможливого! Я готовий зупинитися там, де стою. Я готовий віддати Донбас і Крим в оренду на 50 років. Але ви, чорт забирай, маєте назвати це не "поразкою", а "мудрим державним рішенням"! Дайте мне папірець — будь-який папірець з печаткою "Гарантії", — який я зможу продати своєму електорату як Перемогу».

Навіщо: Він розуміє, що військового рішення у нього немає. Не тому, що солдати погані, а тому, що тил прогнив, фортифікації вкрадені, а мобілізація провалена. Він хоче вийти з гри і зафіксувати збитки, поки фронт не посипався остаточно і поки його не винесли з Банкової.

2. «Я ВМИВАЮ РУКИ -ТЕХНОЛОГІЯ ПОНТІЯ ПІЛАТА»

Сигнал: Заяви про референдум — це не про демократію. Це про страхування власної шкури. Це найцинічніший трюк влади.

Навіщо: Зеленський і Єрмак чудово знають, що будь-який мирний договір із втратою земель буде історично названий Зрадою. Їм не потрібне це тавро. Тому вони придумали геніальну у своїй підлості схему: змусити заляканий, збомбардований і втомлений народ самостійно проголосувати за відмову від територій. Він каже партнерам: «Я підпишу все, що треба. Але легітимізувати капітуляцію мають самі українці. Тоді я — не зрадник, я — демократ, який просто виконав волю народу. А якщо народ потім пошкодує — це будуть проблеми народу, а не мої».

3. ТЕСТУВАННЯ БОЛЬОВОГО ПОРОГУ

Сигнал: Занижена в 10 разів цифра втрат (55 тис.) і маніпулятивний наратив «люди важливіші за землю».

Навіщо: Це класичний «прогрів» пацієнта перед ампутацією. Влада вкидає ці тези через безпечні іноземні ЗМІ, щоб заміряти реакцію вдома. Вони перевіряють: чи вибухне суспільство? Чи проковтне тезу про «демілітаризовану зону»? Якщо реакція буде млявою — значить, можна рухатися до «Стамбула-2». Французьке інтерв'ю — це замірювання температури в палаті: «На скільки ще метрів можна посунути ваші червоні лінії, перш ніж ви візьметеся за вила?».

5. ПРОХАННЯ ПРО «ЗОЛОТИЙ ПАРАШУТ» ДЛЯ ЕЛІТИ

Сигнал: «Тиск на Путіна недостатній», «Ми хочемо закінчити війну цього року».

Навіщо: Це сигнал про вичерпання ресурсу. Не військового (люди ще є), а ресурсу «годівниці». Економіка падає, західні транші стають меншими і жорсткішими, красти стає небезпечно. Зеленський просить Захід пришвидшити фінал, щоб зафіксувати поточний стан справ, де його команда все ще при владі, а не на лаві підсудних. Мирний договір для них — це не порятунок країни, це генеральна амністія. Війна спише все: вкрадені мільярди, провалені оборонні замовлення, зданий Південь. Їм треба зупинити час, поки вони ще на коні.

6. ЛІКВІДАЦІЯ «УКРАЇНИ 1991»

Зеленський прямим текстом сказав французам (а насправді — Вашингтону, Брюсселю і Москві): «Ми готові до торгу. Лотом є територія України. Ціною є моя політична виживаність та гарантії недоторканності для мого оточення. Оформіть це красиво, щоб це виглядало як європейський вибір».

***

Це інтерв'ю — не про перемогу України. Це про стратегію виходу (Exit Strategy) для закритого акціонерного товариства «Банкова».

Корпорація вирішила оголосити контрольоване банкрутство держави.

Топ-менеджмент намагається вистрибнути з палаючого потяга війни, прихопивши з собою валізу з «рейтингом» та «гарантіями безпеки», і залишивши країні втрачені назавжди землі та півмільйона могил, які вони назвали «статистикою в 55 тисяч».

Це не дипломатія. Це — передпродажна підготовка.

Треба ставити правильні питання та вимагати відповіді від Президента Зеленського на:

а) Де опублікований перелік «червоних ліній»? Чи входить туди збереження Конституції в частині територіальної цілісності?

б) Чи є деокупація всіх територій досі офіційною метою війни? Чи ця мета вже тихо замінена на «збереження суб'єктності»?

в) Хто і на якій підставі веде переговори про DMZ? Який мандат у цих переговірників?

д) Який механізм гарантує, що «заморозка» не стане легалізацією окупації на десятиліття?

***

№ 1.599

Термомодернізації багатоквартирного житлового фонду — акценти, які сьогодні навмисно або через нерозуміння спотворюють

2026-02-08

Попенко

Останнім часом у мережі з’явилося багато заяв від українських провладних структур та так званих «народоекспертів». Вони наполегливо повторюють тезу:

> **— «співвласники багатоквартирних будинків самі зобов’язані проводити термомодернізацію свого житла, бо це їхня спільна власність».**

Формально — так.

Але коли ці заяви починають порівнювати з “європейським досвідом”, вони повністю втрачають сенс. Бо у співвласників відібрали МЗК, підвали, горища, ОМС не провели обов'язкові капітальні ремонти багатоквартирних будинків.

А зараз подивимось а як же це було насправді в Європі

У всіх без винятку країнах Східної Європи після розпаду соціалістичного блоку термомодернізація багатоквартирного фонду проводилася за рахунок підтримки з боку держави:

(1) через державні програми підтримки,

(2) через місцеві бюджети,

(3) через грантові та міжнародні програми.

І це не лише Східна Європа. У Німеччині, Італії, Франції та інших країнах працюють механізми, за якими:

— з державного або муніципального бюджету компенсується до 60–70% вартості термомодернізації багатоквартирних будинків.

Ключове слово тут — *компенсується*.

Держава визнає:

— енергоефективне житло — це суспільний інтерес, а не приватна примха співвласників.

В Україні ж чомусь вирішили піти протилежним шляхом:

(1) усю фінансову відповідальність переклали на співвласників,

(2) без реальних масових програм підтримки,

(3) без урахування соціально-економічного стану населення, нав'язуючи їм ринкові ціни на комуналку.

А тепер подивімося на цифри без ілюзій:

(1) понад 70% українців сьогодні перебувають на межі виживання,

(2) країна живе в умовах четвертого року повномасштабної війни,

(3) мільйони людей втратили роботу, житло, заощадження, близьких.

І в цих умовах людям кажуть:

— «Зберіться і знайдіть кошти на термомодернізацію».

При цьому:

(1) на одну квартиру потрібно щонайменше 7–8 тисяч доларів,

(2) для більшості родин це недосяжна сума навіть у мирний час,

(3) не кажучи вже про війну та післявоєнну розруху.

Зрозумійте,

— порівнювати Україну з Європою без урахування ролі держави — це чиста маніпуляція.

Вимагати від співвласників повної оплати термомодернізації в умовах масового зубожіння — соціально несправедливо і небезпечно.

Якщо держава дійсно хоче енергоефективності:

> **— вона має інвестувати, компенсувати більшу частину витрат, і брати на себе відповідальність, як це робили всі європейські країни.**

Все інше — це не реформи і не європейський шлях. Це просто перекладання проблем держави на плечі людей, які вже не мають з чого платити.

***

№ 1.600

НАБУ та САП: інструмент терору держапарату, а не «боротьба з корупцією»

2026-02-09

Тарас ***Загородний***

За десять років свого існування НАБУ та САП мали стати фундаментом правопорядку в країні.

Проте станом на 2026 рік ми спостерігаємо зворотний процес:

> **— перетворення антикорупційної вертикалі на інструмент збору компромату, контролю над елітами та перенаправлення корупційних потоків на транснаціональні групи.**

Замість реальної боротьби зі схемами ресурси бюро дедалі частіше витрачаються на дестабілізацію держапарату та ВПК.

Статистика НАБУ — це вирок системі: лише 296 вироків ВАКС за весь час роботи на тлі тисяч проваджень виглядають як статистична похибка. Резонансні справи роками розпадаються в судах через процедурні помилки детективів або свідоме затягування строків.

Найрезонансніші кейси

1. Всеволод Князєв (обраний «іноземними експертами»)

> Справа ексголови Верховного Суду, затриманого на хабарі у 2,7 млн доларів, тупцює на місці третій рік. Докази нівелюються через грубі помилки під час обшуків, а гучні заяви не трансформуються у вирок, перетворюючи кейс на нескінченне судове шоу. Кудись зникла і «злочинна група» з десятка суддів, про яку заявляли раніше. Тобто «своїх реформаторів» не чіпаємо.

2. Володимир Омелян та Андрій Пивоварський

Ексміністрів роками переслідували за законні управлінські рішення. У підсумку — повне виправдання судом та підтвердження відсутності претензій з боку держави. Ці справи стали зразком «вибіркової інквізиції» заради піару.

3. Владислав Каськів

Одна з останніх справ, яка демонструє, як через угоду про визнання винуватості активи фактично повертаються фігурантам. Укладена із САП угода відкрила шлях до продажу 460 га землі на полонині Боржава за 89,5 млн грн при реальній вартості понад 1 мільярд. Це дуже схоже на те, як легалізували майно Кауфмана: замість реальної конфіскації держава створює умови для юридичної «очистки» активів, які знову опиняються в руках тих самих зацікавлених груп за безцінь.

4. Володимир Кудрицький та «Укренерго»

У справі про виплати за «зеленим тарифом» на окупованих територіях НАБУ виявляє дивну вибірковість. До Наглядової ради компанії, яка мала зупинити сумнівні виплати, входили іноземці Данієль Доббені (Бельгія), Педер Андреасен (Данія), Роман Піонковський (Польща) та Деян Остоїч (США), а також українці Юрій Бойко, Олександр Баранюк та Юрій Токарський. Важливо розуміти, що вирішальний голос у схваленні стратегічних рішень належав саме іноземцям, які складали більшість у складі ради як незалежні члени. Така перевага міжнародних представників у керівному органі НЕК «Укренерго» фактично легітимізувала дії менеджменту, які тепер розслідує антикорупційне бюро. Це підтверджує теорію про «захист своїх», інтегрованих у транснаціональні структури.

5. Андрій Коболєв

Справа щодо космічних премій за перемогу над «Газпромом» є класичним проявом транснаціональної корупції. Поки за юридичний супровід мільйони отримувала іноземна юрфірма, Коболєв виписував собі захмарні виплати ($10 млн), прикриваючись рішеннями Наглядової ради. Це та сама схема «легального» розкрадання бюджету, яку ми бачимо і в кейсі Кудрицького: обом представникам «транснаціоналів» дозволено обкрадати країну, виписуючи собі мільйони навіть під час війни або перед звільненням. НАБУ та САП свідомо спустили справу Коболєва на гальмах, як і виплати Кудрицькому, демонструючи, що для касти «своїх» закон не писаний, а державні кошти — це їхня приватна здобич.

6. Компанія *Fire Point та інші* підприємства ВПК

Сьогодні НАБУ фактично намагається блокувати роботу оборонного комплексу, зокрема розробку балістичних ракет. Паралізація стратегічних підприємств через надумані справи в умовах війни виглядає як диверсія в інтересах ворога та сценарій примусу України до капітуляції через послаблення її воєнної потужності. Як розповідають представники ВПК, в першу чергу при обшуках НАБУ цікавить технічна документація, яка потім опиняється у відкритому доступі.

7. Юлія Тимошенко

Справа проти лідера фракції «Батьківщина» скоріше за все базується на змонтованих записах ("дивно", але НАБУ чомусь їх не хоче віддавати на експертизу. Що ховаємо?), показах сумнівного свідка, без доведеного факту хабара, що перетворює процес на фарс та спосіб тиску на народних депутатів. Щоб прикрити фарс та відсутність реальних доказів, суддя негайно зробив розгляд закритим для ЗМІ та громадськості. У найкращих традиціях «прозорості».

***

Така «вибіркова безпорадність» дозволяє реальним корупціонерам уникати відповідальності, поки бюро імітує успіхи.

Функція НАБУ змістилася від правосуддя до створення атмосфери страху, що паралізує держапарат.

Фундамент обвинувачень — аудіозаписи — в еру дипфейків не витримує критики, стаючи інструментом технологічного шантажу.

Виникає логічне питання: а чи не були змонтовані записи, наприклад, у «справі Міндіча» та інші записи за останні років п’ять ?

Щоб припинити цей морок — ці органи потребують у першу чергу повної зміни складу.

Перший критерій відбору на роботу там — служба в армії. Бо іноземці нам уже понавибирали ***Кривоноса*** на голову ***НАБУ***, у якого ніякого досвіду у правоохоронних органах не було та який мав судимість за підкуп виборців.

***